તઝકિરતુલ ઔલિયા

تذكرة الأولياء

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા

પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા
✽ હઝરત શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર (રહ.)	૬
✽ મુસન્નિફ (લેખક) કી ઝિંદગીકે હાલાત એક નઝરમેં	૯
પેહલા બાબ	
✽ હઝરત અબૂ મુહમ્મદ ઈમામ જાફર સાદિક (રહ.)	૧૦
✽ હઝરત ઉવેસ કરની (રહ.)	૧૫
✽ ખ્વાજા ઈમામ હસન બસરી (રહ.)	૧૯
✽ હઝરત માલિક બિન દીનાર (રહ.)	૩૧
✽ હઝરત મુહમ્મદ વાસેઅ (રહ.)	૩૮
✽ હઝરત હબીબ અજમી (રહ.)	૩૯
✽ હઝરત અબૂ હાઝિમ મક્કી (રહ.)	૪૫
✽ હઝરત ઉતબા બિન ગુલામ (રહ.)	૪૬
✽ હઝરત રાબેઆ બસરી (રહ.)	૪૮
✽ હઝરત ફુઝૈલ બિન અયાઝ (રહ.)	૬૨
✽ હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમ (રહ.)	૭૧
✽ હઝરત બશર હાફી (રહ.)	૮૫
✽ હઝરત ઝુન્નૂન મિસરી (રહ.)	૯૦
✽ હઝરત બાયઝીદ બુસ્તામી (રહ.)	૧૦૦
✽ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક (રહ.)	૧૨૦
✽ હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.)	૧૨૭
✽ હઝરત અબૂ અલી શફીક બલ્ખી (રહ.)	૧૩૩
✽ હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.)	૧૩૭
✽ હઝરત ઈમામ શાફઈ (રહ.)	૧૪૨
✽ હઝરત ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.)	૧૪૫
✽ હઝરત દાઉદ તાઈ (રહ.)	૧૪૯
✽ હઝરત હારિસ મુહાબસી (રહ.)	૧૫૩

મઝમૂન	સફા

* હઝરત અબૂ સુલેમાન દારાઈ (રહ.) ૧૫૪
* હઝરત મુહમ્મદ સિમાક (રહ.) ૧૫૮
* હઝરત મુહમ્મદ બિન અસ્લમ તૂસી (રહ.) ૧૫૯
* હઝરત અહમદ હરબ (રહ.) ૧૬૧
* હઝરત હાતિમ અસમ (રહ.) ૧૬૩
* હઝરત સહલ બિન અબ્દુલ્લાહ તસ્તરી (રહ.) ૧૬૭
* હઝરત મારૂફ કરખી (રહ.) ૧૭૪
* હઝરત સિર્રી સકતી (રહ.) ૧૭૭
* હઝરત ફતહ મૂસલી (રહ.) ૧૮૧
* હઝરત અહમદ હવારી (રહ.) ૧૮૨
* હઝરત અહમદ હઝરવિયા (રહ.) ૧૮૩
* હઝરત અબૂ તુરાબ બખ્શી (રહ.) ૧૮૭
* હઝરત યહયા બિન મઆઝ (રહ.) ૧૯૦
* હઝરત શાહ શુજાઅ કિરમાની (રહ.) ૧૯૪
* હઝરત યૂસુફ બિન હુસૈન (રહ.) ૧૯૬
* હઝરત અબૂ હફસ હદ્દાદ (રહ.) ૨૦૦
* હઝરત હમદૂન કસ્સાર (રહ.) ૨૦૪
* હઝરત મન્સૂર અમ્માર (રહ.) ૨૦૬
* હઝરત અહમદ બિન ઈન્તાકી (રહ.) ૨૦૮
* હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ખબીક (રહ.) ૨૦૯
* હઝરત જુનેદ બગદાદી (રહ.) ૨૦૯

દૂસરા બાબ

* હઝરત અમર બિન ઉસમાન મક્કી (રહ.) ૨૨૦
* હઝરત અબૂ સઈદ ખઝઝાઝ (રહ.) ૨૨૧
* હઝરત અબુલ હસન નૂરી (રહ.) ૨૨૩
* હઝરત ઉસમાન હિયરી (રહ.) ૨૨૮
* હઝરત અબૂ અબ્દુલ્લાહ જિલાઅ (રહ.) ૨૩૨
* હઝરત અબૂ મુહમ્મદ રૂવેમ (રહ.) ૨૩૩

મઝમૂન	સફા

- હઝરત ઈબ્ને અતાઅ (રહ.) ૨૩૪
- હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન દાઉદ વરકી (રહ.) ૨૩૬
- હઝરત યૂસુફ અસબાત (રહ.) ૨૩૬
- હઝરત અબૂ યાકૂબ બિન ઈસ્હાક નહરજવાન (રહ.) ૨૩૮
- હઝરત સમઉન મુહિબ (રહ.) ૨૩૯
- હઝરત અબૂ મુહમ્મદ મરતઅશ (રહ.) ૨૪૧
- હઝરત અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન ફઝલ (રહ.) ૨૪૨
- હઝરત શેખ અબુલ હસન બોશન્જી (રહ.) ૨૪૩
- હઝરત શેખ મુહમ્મદ અલી હકીમ તિરમિઝી (રહ.) ૨૪૪
- હઝરત અબૂ વરાક (રહ.) ૨૪૯
- હઝરત અબ્દુલ્લાહ મનાઝિલ (રહ.) ૨૫૧
- હઝરત અલી સહલ અસ્ફહાની (રહ.) ૨૫૨
- હઝરત શેખ ખૈર નસ્સાજ (રહ.) ૨૫૩
- હઝરત અબૂ હમઝા ખુરાસાની (રહ.) ૨૫૪
- હઝરત અહમદ મસરૂક (રહ.) ૨૫૫
- હઝરત અબ્દુલ્લાહ અહમદ મગરિબી (રહ.) ૨૫૬
- હઝરત અબૂ અલી જુરજાની (રહ.) ૨૫૭
- હઝરત શેખ અબૂબકર કત્તાની (રહ.) ૨૫૮
- હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફ (રહ.) ૨૬૧
- હઝરત અબૂ મુહમ્મદ જરીરી (રહ.) ૨૬૬
- હઝરત હુસૈન મન્સૂર હલ્લાજ (રહ.) ૨૬૭
- હઝરત અબૂબકર વાસિતી (રહ.) ૨૭૬
- હઝરત અબૂ અમર નખીલ (રહ.) ૨૭૯
- હઝરત જાફર જિલ્દી (રહ.) ૨૮૧
- હઝરત શેખ અબુલ ખૈર અકતઅ (રહ.) ૨૮૨
- હઝરત અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન હુસૈન તરોગંદી (રહ.) ... ૨૮૩
- હઝરત કુતબુદ્દીન ઔલિયા અબૂ ઈસ્હાક શહરયાર ગાઝરૂની (રહ.) ૨૮૪
- હઝરત અબુલ હસન ખરકાની (રહ.) ૨૯૨

મઝમૂન	સફા

* હઝરત અબૂબકર શિબ્લી (રહ.) ૩૨૦
* હઝરત અબૂ નસર સિરાજ (રહ.) ૩૩૧
* હઝરત શેખ અબુલ અબ્બાસ કસ્સાબ (રહ.) ૩૩૨
* હઝરત અબૂ ઈસ્હાક ઈબ્રાહીમ બિન અહમદ ખવાસ (રહ.) ૩૩૪
* હઝરત હઝરત મુમશાદ દીનવરી (રહ.) ૩૪૩
* હઝરત અબૂ ઈસ્હાક ઈબ્રાહીમ શૈબાની (રહ.) ૩૪૫
* હઝરત અબૂબકર સૈદલાની (રહ.) ૩૪૭
* હઝરત અબૂ હમઝા મુહમ્મદ બિન ઈબ્રાહીમ બગદાદી (રહ.) ૩૪૮
* હઝરત શેખ અબૂ અલી દકાક (રહ.) ૩૫૦
* હઝરત શેખ અબૂ અલી મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહહાબ સકફી (રહ.) ૩૫૯
* હઝરત અબૂ અલી અહમદ બિન મુહમ્મદ રૂદબારી (રહ.) ૩૬૦
* હઝરત શેખ અબુલ હસન અલી બિન ઈબ્રાહીમ જાફરી (રહ.) ... ૩૬૨
* હઝરત શેખ અબૂ ઉસમાન સઈદ બિન સલામ મગરિબી (રહ.) ... ૩૬૩
* હઝરત શેખ અબુલ અબ્બાસ નિહાવંદી (રહ.) ૩૬૬
* હઝરત અબૂ અમર ઔર ઈબ્રાહીમ ઝુજાજી (રહ.) ૩૬૭
* હઝરત શેખ અબુલ હસન સાઈગ (રહ.) ૩૬૮
* હઝરત અબુલ કાસિમ નસર આબાદી (રહ.) ૩૬૮
* હઝરત અબુલ ફઝલ હસન સરખ્સી (રહ.) ૩૭૩
* હઝરત અબુલ અબ્બાસ સયારવી (રહ.) ૩૭૫

بِسْــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

હઝરત શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર (રહ.)

ફરીદુલ ઔલિયા હઝરત શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર (રહ.) અપને વકતકે બુલંદ મરતબાવાલે કામિલ વલી ગુઝરે હૈં. ઈલ્મ ઔર ઈરફાનકી દુનિયામેં આપકી ઝાત તઆરૂફકી મોહતાજ નહીં, દર્સ ઔર તદરીસ, તાલીફ ઔર તસનીફ, પંદ ઔર નસાએહ ઔર મુજાહિદહ, રિયાઝત ઐસે તમામ ઉમૂરમેં અપની મિસાલ આપ થે. આપકા નામ મુહમ્મદ અબૂબક્ર ઈબ્રાહીમ બિન ઈસહાક હૈ. કુન્નિયત અબૂ હામિદી અબૂ તાલિબ, લકબ ફરીદુદ્દીન અત્તાર. સન હિ. ૫૧૩મેં નેશાપુરમેં પૈદા હુએ. બચપનમેં હી યતીમ હો ગએ. ઔર યતીમીમેં હી બળે હુએ. તબાબત (હિકમત) વિરસામેં પાઈ. કુછ અરસા સુલતાન ખ્વારઝમકે ખાસ હકીમ ભી રહે.

આપકે અહવાલ ઔર ખૂબિયોંસે તો યૂં માલૂમ હોતા હૈ કે આપ માદરઝાદ વલી થે. અપની મશહૂર કિતાબ તઝકિરતુલ ઔલિયા લિખનેકે અસબાબમેં ફરમાતે હૈં કે મુઝે બચપન હીમેં ઔલિયાએ કિરામસે એક દિલી લગાવ થા. ઔર ઉનહીકે ઝિકરસે મેરે દિલકો ખૂશી મિલતી. મેરી ખ્વાહિશ રેહતી કે મૈં ઔલિયાએ કિરામકે ઝિકરકે બગૈર કિસીકા ઝિકર ન સુનૂં, ઔર ન હી કિસીકા ઝિકર કરૂં. ગોયા કે હઝરત ફરીદુદ્દીન અત્તાર (રહ.) કી રૂહાની ખોરાક ઔલિયાએ કિરામકા ઝિકર સુનના યા સુનાના થા.

લેકિન આપકી રૂહાની તબદીલીકા એક અજીબો ગરીબ વાકિઆ કુછ ઈસ તરહ મશહૂર હૈ કે આપ ખાનદાની અત્તાર થે. એક રોઝ અપને અત્તારખાનેમેં ગ્રાહકોંકે સાથ ઈતને મશગૂલ થે કે એક દુરવેશ બાખુદાને આવાઝ દી. આપને તવજ્જોહ ન દી. ઈન્તિઝારકે બાદ દુરવેશને કહા! ફરીદ બોલતે નહીં જાન કૈસે દોગે? આપને ઉસ ફકીરકે કલિમાત પર યૂં જવાબ દિયા! જૈસે તુમ! દુરવેશને કહા મેરી તરહ કયા દોગે? યે કેહકર પ્યાલા સરકે નીચે રખ્ખા ઔર જાન ખુદાકે સુપુર્દ કર દી.

આપ પર ઈસ વાકિઆકા ઈતના અસર પડા કે ખડે ખડે તમામ અત્તારખાના લોગોંમેં તકસીમ કર દિયા. ઔર નઈ ઝિંદગીકી તલાશમેં નિકલ ખડે હુએ.

એક મુદ્દત તક શેખ રૂકનુદ્દીન અસ્કાફકી ખિદમતમેં રહે. ફિર શેખ મજદુદ્દીન બગદાદીકે હાથ પર બયઅત કરકે સુલુક ઔર મઆરિફકે દરજે તય કિયે. ઔર ઐસા કમાલ પાયા કે હઝરત મૌલાના જલાલુદ્દીન રૂમી (રહ.) જૈસી બળી શખ્સિયત ભી હકાઈક ઔર મઆરિફમેં આપકો અપના મુકતદા તસલીમ કરને લગે.

હઝરત મૌલાના રૂમી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જબ મૈંને બલ્ખસે નેશાપુરકા સફર કિયા તો વહાં હઝરત શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર (રહ.) સે મુલાકાત કી. આપ બુઢાપેકી હાલતમેં થે. આપને અપની કિતાબ 'અસરારનામા' મુઝે અતા ફરમાઈ, જિસને હર મૌકા પર મેરી રેહનુમાઈ કી. ન સિર્ફ મૌલાનાએ રૂમ હીને આપકી કિતાબસે રેહનુમાઈ પાઈ, બલ્કે હર દૌરકે ઉલમા ઔર સુલહા ઔર ઔલિયાએ કિરામ આપકી કિતાબોંસે રેહનુમાઈ હાસિલ કરતે ચલે આ રહે હૈં. બલ્કે કિતને હી ખુશ કિસમત ઈન્સાન હૈં જો સિર્ફ પંદનામા ઔર તઝકિરતુલ ઔલિયાસે ફાઈદા ઉઠાતે ઉઠાતે વલીકે દરજે પર પહોંચ ગએ.

હઝરત મૌલાના અબ્દુર્રહમાન જામી (રહ.) કે બયાનકે મુતાબિક આપકી વફાત સન હિ. ૬૭૭ તાતારીયોંકે હાથોં હુઈ. ઔર શહાદતકા દરજા હાસિલ કિયા. ઉસ વક્ત આપકી ઉમર મુબારક એકસો ચૌદા સાલ થી. શહાદત તો આપને ખુદાસે તલબ કી થી. પંદનામાકે ખાતમા પર યૂં દુઆ માંગતે નઝર આતે હૈં.

યા રબ આં સાઅત કે જાં બર લબ રસદ   જિસ્મે પઝમુરદા બતાબત વ તબ રસદ
શરબતે શહદે શહાદત નૂ શિયમ   ખલઅતે રાહે સઆદત પૂ શિયમ

ચુનાંચે આપકો શહાદત કુછ ઈસ તરહ નસીબ હુઈ કે ઈન્સાન હેરાન રેહ જાતે હૈં. આપકે હાલાતમેં લિખ્ખા હૈ કે તાતારીયોંકી જંગમેં એક તાતારી સિપાહી શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર (રહ.) કો ગિરફતાર કરકે લે જા રહા થા. એક રાહગીર આગે બઢા ઔર સિપાહીસે કહા. દેખના ઈસ મર્દ ઝઈફકો કત્લ ન કરના, ઈસકે બદલેમેં દસ હઝાર અશરફિયાં નકદ દેતા હું. અભી વો શખ્સ અપની બાત પૂરી ભી ન કર સકા થા કે આપને ફરમાયા, ઈતનેમેં મુઝે ન બેચો, મેરી કીમત ઈસસે કહીં ઝિયાદા હૈ. સિપાહી ખૂશ હુવા કે ઈસસે ભી દૌલત હાસિલ હોગી ઔર વો ભી બિલકુલ મુફતમેં.

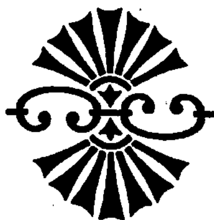
જબ સિપાહી આગે બઢા તો એક શખ્સસે મુલાકાત હુઈ. ઉસને કહા, ઈસ બુઢ્ઢે શખ્સકો મુઝે દે દો ઔર અપને ઘોડેકે લિયે એક ગઠા ઘાસ લે લો. શેખને ફરમાયા. હાં દે ડાલ, ક્યૂંકે મેરી કીમત તો ઈસસે ભી કમ હૈ. યે સુનતે હી સિપાહી ગુસ્સે હો ગયા. દસ હઝાર અશરફિયાં મિલતી થીં હાથસે ગઈ. ગુસ્સાકે આલમમેં ઉસને આપકો શહીદ કર ડાલા. યૂં આપકી દુઆ કબૂલ હુઈ.

તઝકિરતુલ ઔલિયા :- હઝરત શેખ ફરીદુદ્દીન અત્તાર (રહ.) ઐસે કાદિરુલ કલામ શાઈરકી હૈસિયત રખતે હૈં. જિનહેં બિલાશુબા તિલમીઝુર્રહમાન કહા જા સકતા

હૈ. આપકી લિખ્ખી હુઈ કિતાબોંકી તાદાદ ચાલીસકે કરીબ બતાઈ જાતી હૈ. જો શરીઅત, તરીકત, અદબ ઔર અખ્લાક, હિકમત ઔર તસવ્વુફ, પંદ ઔર નસાએહ, તારીખ ઔર સીરત ઐસે મૌઝૂઅ પર શામિલ હૈં. ઉનમેં ઝિયાદા મશહૂર યે હૈં. મન્તિકુત્તૈર, મુસીબત નામા, અસરાર નામા, ઈલાહી નામા, દીવાન, સિયર નામા, વસિય્યત નામા, ખરો ગુલ શરહુલ કલ્બ, તઝકિરતુલ ઔલિયા.

તઝકિરતુલ ઔલિયા આપકે સામને હૈ. ઈસ બળી ઔર ઝખીમ કિતાબમેં છયાનવે (૯૬) અકાબિર ઔલિયાએ કિરામકે હાલાત હૈં જિનકા તઅલ્લુક ઝિયાદા તર પાકિસ્તાન ઔર હિન્દુસ્તાનકે ઔલિયાએ કિરામકો છોડકર દૂસરે તમામ આલમે ઈસ્લામકી નામવર શખ્સિયાતસે હૈ. મગર તઅજ્જુબકી બાત હૈ કે ઈસ કિતાબમેં હુઝૂર સય્યદના મહેબૂબ સુબ્હાની શહબાઝ લા મકાની હઝરત શેખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની ગૌસે આઝમ (રહ.) કા ઝિકરે ખૈર લિખ ન સકે, હાલાંકે હઝરત સય્યદના ગૌસે આઝમકી પૈદાઈશકી તારીખ સન હિ. ૪૭૦ ઔર વફાત સન હિ. ૫૬૧મેં હુઈ. જબકે હઝરત (રહ.) સન હિ. ૫૧૩મેં પૈદા હુએ ઔર સન હિ. ૬૭૭મેં વફાત ફરમાઈ.

મુહમ્મદ મંશા તાબિસ કસૂરી
રૂકને મજલિસે પાકિસ્તાન, સુન્ની રાઈટર્ઝ ગુલ્ડઝ લાહોર

મુસન્નિફ (લેખક) કી ઝિંદગીકે હાલાત એક નઝરમેં

પૈદાઈશ

નેશાપુરકે મશહૂર તાજિર હઝરત ઈબ્રાહીમ (રહ.) કે વહાં સન હિ. ૫૧૩મેં પૈદા હુએ. અભી બચ્ચે હી થે કે વાલિદકા ઈન્તેકાલ હો ગયા. ઈસ તરહ બચપનમેં આપ યતીમ હો ગએ.

નામ

આપકા અસલ નામ મુહમ્મદ રખ્ખા ગયા. મગર ફરીદુદ્દીન લકબ ઈખ્તિયાર કિયા ઔર ઈત્ર બેચનેકી વજહસે શેખ અત્તાર મશ્હૂર હો ગએ.

તાલીમ ઔર તરબિયત

ઈબ્તિદાઈ તાલીમ અપને વતનમેં હાસિલ કી. ઉસકે બાદ મશ્હૂર ઔર દૂસરી મુકદ્દસ જગહોં પર પહોંચકર અપની ઈલ્મી ઈસ્તેદાદમેં ઈઝાફા કિયા.

કારોબાર

બાઝ રિવાયાતસે સાબિત હોતા હૈ કે આપ તબીબ (હકીમ) થે ઔર સુલતાન ખ્વારઝમકે ખુસૂસી માહિર તબીબ થે. લેકિન આપકા ખાનદાની પેશા (કારોબાર) ઈત્ર ફરોશી થા. ઔર ઈસી વજહસે અત્તાર મશ્હૂર હુએ.

પૈદાઈશકી જગહ

એક ફકીરકી નસીહતકી વજહસે દુન્યવી કારોબાર છોળ દિયા ઔર હઝરત રૂકનુદ્દીન ઉકાફ (રહ.) કે હાથ તૌબા કરકે હલકએ વિલાયતમેં દાખિલ હો ગએ. ઔર વિલાયતકા મકામ હઝરત મજ્દુદ્દીન બગદાદીકે ઝરીઆ હાસિલ કિયા.

તસનીફ ઔર તાલીફ

આપને આલિમ ઔર મુફક્કિર, શાઈર ઔર મુસન્નિફ હોનેકી વજહસે તકરીબન ચાલીસ કિતાબેં લિખ્ખીં, જો શરીઅત ઔર તરીકત, અદબ ઔર અખ્લાક, હિકમત ઔર તસવ્વુફકે બારેમેં હૈં. લેકિન તઝકિરતુલ ઔલિયાકો જો મકબૂલિયત હાસિલ હુઈ વો દૂસરી કિતાબોંકે મુકાબલામેં બહોત ઝિયાદા હૈ.

વફાત

ચંગેઝી હમલોંકે દૌરમેં આપકો ગિરિફ્તાર કરકે શહીદ કર દિયા ગયા.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

પેહલા બાબ

હઝરત અબૂ મુહમ્મદ ઈમામ જાફર સાદિક (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા નામ જાફર સાદિક ઔર કુન્નિયત અબૂ મુહમ્મદ હૈ. આપકી ખૂબિયાં ઔર કરામાતકે મુતઅલ્લિક જો કુછ ભી લિખ્ખા જાએ બહોત કમ હૈ. ક્યૂંકે આપ ઉમ્મતે મુહમ્મદીકે લિયે ન સિર્ફ બાદશાહ ઔર હુજ્જતે નબવીકે લિયે રોશન દલીલ હૈં બલ્કે સિદક ઔર તહકીક પર અમલ પૈરા, ઔલિયાએ કિરામકે બાગકા ફલ, આલે અલી, સરદારે અંબિયાકે જિગર ગોશા, ઔર સહીહ માનોંમેં વારિસે નબી ભી હૈં. ઔર આપકી અઝમત ઔર શાનકે એતિબારસે ઈન ખિતાબાતકો કિસી તરહ ભી ગૈર મુનાસિબ નહીં કહા જા સક્તા. ઔર યે બાત હમ પેહલે હી અર્ઝ કર ચુકે હૈં કે અંબિયા ઔર સહાબા ઔર અહલે બૈતકે હાલાત અગર તફસીલકે સાથ લિખ્ખે જાએં તો ઉસકે લિયે અલાહિદા એક બળી કિતાબકી ઝરૂરત હૈ. ઈસી લિયે હમ અપની કિતાબમેં બરકત હાસિલ કરનેકે લિયે સિર્ફ ઉનહી ઔલિયાએ કિરામકે હાલાત ઔર ખૂબિયાં બયાન કર રહે હૈં જો અહલે બૈતકે બાદ હુએ. ઔર ઉનમેં સબસે પેહલે હઝરત ઈમામ જાફર સાદિકકે હાલાતસે ઈબ્તિદા કર રહે હૈં.

હાલાત :- આપકા દરજા સહાબએ કિરામકે બાદ હી આતા હૈ, લેકિન અહલે બૈતમેં શામિલ હોનેકી વજહસે ન સિર્ફ બાબે તરીકત હી મેં આપસે ઈરશાદાત મન્કૂલ હૈં બલ્કે બહોતસી રિવાયતેં ભી મરવી હૈં. ઔર ઉનહી ઈરશાદાતમેંસે બાઝ ચીઝેં સઆદતકે તૌર પર હમ યહાં બયાન કર રહે હૈં. ઔર જો લોગ આપકે મસલક (તરીકા) પર અમલ પેરા હૈં વો ગોયા બારા ઈમામકે મસલક પર હૈં. ક્યૂંકે આપકા મસલક બારા ઈમામકે મસલકકા કાઈમ મકામ હૈ. ઔર અગર સિર્ફ તનહા આપહીકે હાલાત ઔર ખૂબિયાં બયાન કર દિયે જાએં તો વો બારા ઈમામોંકે ખૂબિયાંકા ઝિકર ખ્યાલ કિયા જાએગા. આપ ન સિર્ફ મજમૂઅએ કમાલાત ઔર પેશવાએ મશાઈખ હૈં બલ્કે અરબાબે ઝોક ઔર આશિકોં ઔર ઝાહિદોંકે મુકતદા ભી હૈં. નીઝ આપને અપની બહોતસી કિતાબોંમેં રૂમૂઝે ખુદાવંદીકો બડે અચ્છે અંદાઝમેં વાઝેહ ફરમાયા હૈ. ઔર હઝરત ઈમામ બાકિરકી ભી બહોત ખૂબિયાં રિવાયત કી હૈં.

ગલત ફેહમીકા ઈઝાલા :- મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે મુઝે ઉન કમ સમઝ લોગોં પર હૈરત હોતી હૈ જિનકા અકીદા યે હૈ કે અહલે સુન્નત નઉઝુબિલ્લાહ અહલે બૈતસે દુશ્મની રખતે હૈં. જબ કે સહીહ માનોંમેં અહલે સુન્નત હીકા અહલે બૈતસે મુહબ્બત રખનેવાલોંમેં શુમાર હોતા હૈ. ઈસ લિયે કે ઉનકે અકાઈદ હીમેં યે ચીઝ દાખિલ હૈ કે રસૂલે ખુદા પર ઈમાન લાનેકે બાદ ઉનકી ઔલાદસે મુહબ્બત કરના ઝરૂરી હૈ.

ઈમામ શાફઈ પર રાફઝિયતકા ઈલઝામ :- કિસ કદર અફસોસકી બાત હૈ કે અહલે બૈત હીકી મુહબ્બતકી વજહસે હઝરત ઈમામ શાફઈકો રાફઝીકા ખિતાબ દેકર કૈદ બંદકી મુસીબતોંમેં ડાલ દિયા ગયા. જિસકે મુતઅલ્લિક ઈમામ સાહબ ખૂદ અપને હી એક શે'રમેં ઈશારા ફરમાતે હૈં કે અગર અહલે બૈતસે મુહબ્બતકા નામ રિફઝ હૈ તો ફિર પૂરે આલમકો મેરે રાફઝી હોને પર ગવાહ રેહના ચાહિયે. ઔર અગર બિલ ફર્ઝ અહલે બૈત ઔર સહાબએ કિરામસે મુહબ્બત કરના અરકાને ઈમાનમેં દાખિલ ન ભી હો તબ ભી ઉનસે મુહબ્બત કરને ઔર ઉનકે હલાતસે બાખબર રેહનેમેં કયા હરજ વાકેઅ હોતા હૈ. ઈસી લિયે હર ઈમાન વાલેકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે જિસ તરહ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે મરાતિબસે આગાહી હાસિલ કરતા હૈ ઉસી તરહ ખુલફાએ રાશિદીન ઔર દૂસરે સહાબએ કિરામ ઔર અહલે બૈતકે મરતબોંકો ભી હસબે મરાતિબ અફઝલ ખ્યાલ કરે.

સુન્નીકી તારીફ :- સહીહ માનોંમેં ઉસીકો સુન્ની કહા જા સકતા હૈ જો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે રિશ્તા રખનેવાલોંમેંસે કિસીકી ફઝીલતકા ભી મુન્કિર ન હો. એક રિવાયત હૈ કે કિસીને હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફાસે પૂછા કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે મુતઅલ્લિકીનમેં સબસે ઝિયાદા અફઝલ કોન હૈ? ફરમાયા કે બુઝ્હોંમેં હઝરત સિદ્દીકે અકબર ઔર હઝરત ઉમર, ઔર જવાનોંમેં હઝરત ઉસમાન ઔર અલી, ઔર ઔરતોંમેં હઝરત આઈશા સિદ્દીકા ઔર લડકિયોંમેં હઝરત ફાતિમા ઝોહરા (રદિ.)

અઝમતે ઔલિયાકા ઈઝહાર :- ખલીફા મન્સૂરને એક રાત અપને વઝીરકો હુકમ દિયા જાકર સાદિકકો મેરે રૂબરૂ પેશ કરો, તાકે મૈં ઉનકો કતલ કર દૂં. વઝીરને અર્ઝ કિયા કે દુનિયાકો છોડકર જો શખ્સ તન્હાઈમેં બૈઠ ગયા હો ઉસકો કતલ કરના મુનાસિબ નહીં. લેકિન ખલીફાને ગઝબનાક હોકર કહા કે મેરે હુકમકી તામીલ તુમ પર ઝરૂરી હૈ. ચુનાંચે મજબૂરન જબ વઝીર જાકર સાદિકકો લેને ચલા ગયા તો મન્સૂરને ગુલામોંકો હિદાયત કર દી કે જિસ વકત મૈં અપને સરસે તાજ ઉતારૂં તો તુમ ફૌરન સાદિકકો કતલ કર દેના. લેકિન જબ વઝીરકે સાથ આપ તશરીફ લાએ તો આપકી અઝમત ઔર જલાલને ખલીફાકો ઈસ કદર મુતઅસ્સિર કિયા કે વો બેચેનીકે તૌર પર આપકે ઈસ્તિકબાલકે લિયે ખડા હો ગયા. ઔર ન સિર્ફ આપકો સદર મુકામ (ઉંચી

જગહ) પર બિઠાયા બલ્કે ખૂદ ભી અદબકે સાથ આપકે સામને બૈઠકર આપકી હાજાત ઔર ઝરૂરિયાતકે બારેમેં પૂછને લગા. આપને ફરમાયા કે મેરી સબસે અહમ હાજત ઔર ઝરૂરત યે હૈ કે આઈન્દા ફિર કભી મુઝે દરબારમેં બુલાયા ન જાએ તાકે મેરી ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં ખલલ વાકેઅ ન હો. ચુનાંચે મન્સૂરને વાદા કરકે ઈઝ્ઝત ઔર એહતિરામકે સાથ આપકો રૂખસત કિયા, લેકિન આપકે દબદબેકા ઉસ પર ઐસા અસર હુવા કે મુકમ્મલ તીન રાત દિન બેહોશ રહા. લેકિન બાઝ રિવાયાતમેં હૈ કે તીન નમાઝોંકે કઝા હોનેકી હદ તક બેહોશી તારી રહી. બહર હાલ ખલીફાકી યે હાલત દેખકર વઝીર ઔર ગુલામ હૈરત ઝદા રેહ ગએ. ઔર જબ ખલીફાસે ઉસકા હાલ દરયાફ્ત કિયા તો ઉસને બતાયા કે જિસ વકત જાફર સાદિક મેરે પાસ તશરીફ લાએ તો ઉનકે સાથ એક ઈતના બળા અઝદહા થા જો અપને જબડોંકે દરમિયાન પૂરે ચબૂતરેકો ઘેરેમેં લે સકતા થા. ઔર વો અપની ઝબાનમેં મુઝસે કેહ રહા થા કે અગર તુને ઝરાસી ભી ગુસ્તાખી કી તો તુઝકો ચબૂતરે સમેત નિગલ જાઉંગા. ચુનાંચે ઉસકી દેહશત મુઝ પર તારી હો ગઈ ઔર મૈંને આપસે મઆફી તલબ કર લી.

નજાત અમલ પર મૌકૂફ હૈ નસબ પર નહીં :- એક મરતબા દાઉદ તાઈને ખિદમતમેં હાઝિર હોકર જાઅફર સાદિકસે અર્ઝ કિયા કે આપ ચૂંકે અહલે બૈતમેંસે હૈં ઈસ લિયે મુઝકો કોઈ નસીહત ફરમાએં. લેકિન આપ ખામોશ રહે, ઔર જબ દો બારા દાઉદ તાઈને કહા કે અહલે બૈત હોનેકે એતિબારસે અલ્લાહ તઆલાને આપકો જો ફઝીલત બખ્શી હૈ ઉસ લિહાઝસે નસીહત કરના આપ પર ફર્ઝકી તરહ હૈ. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે મુઝે તો યેહી ખૌફ લગા હુવા હૈ કે રોઝે મેહશર કહીં મેરે જદ્દે આલા હાથ પકડકર યે સવાલ ન કર બૈઠે કે તુને ખૂદ મેરી ઈત્તિબાઅ ક્યૂં નહીં કી? ઈસ લિયે કે નજાતકા તઅલ્લુક નિસબતસે નહીં બલ્કે આમાલે સાલિહા પર મૌકૂફ હૈ. યે સુનકર દાઉદ તાઈકો બહોત ઈબરત હુઈ ઔર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે જબ અહલે બૈત પર ખૌફકે ગલ્બાકા યે આલમ હૈ તો મૈં કિસ ગિનતીમેં આતા હું ઔર કિસ ચીઝ પર ફખર કર સકતા હું.

નિફાકસે નફરત :- જબ આપને દુનિયા છોળ દી તો હઝરત અબૂ સુફયાન સૌરીને ખિદમતમેં હાઝિર હોકર ફરમાયા, મખલૂક આપકે દુનિયા છોળનેસે આપકે ફેઝસે મેહરૂમ હો ગઈ હૈ. આપને ઉસકે જવાબમેં નીચેકે દો શેર પઢે જિનકા માના યે હૈ.

કિસી જાને વાલે ઈન્સાનકી તરહ વફા ભી ચલી ગઈ,
ઔર લોગ અપને ખયાલાતમેં ગર્ક રેહ ગએ.
જો બઝાહિર એક દૂસરેકે સાથ ઈઝહારે મુહબ્બત ઔર વફા કરતે હૈં,
લેકિન ઉનકે કુલૂબ બિચ્છુઓંસે લબરેઝ હૈં.

ઝાહિર મખ્લૂકકે લિયે ઔર બાતિન ખાલિકકે લિયે :- એક દફા આપકો કીમતી લિબાસમેં દેખકર કિસીને એતિરાઝ કિયા કે ઐસા કીમતી લિબાસ અહલે બૈતકે લિયે મુનાસિબ નહીં. તો આપને ઉસકા હાથ પકડકર જબ અપની આસ્તીન પર ફેરા તો ઉસકો આપકા લિબાસ ટાટસે ભી ઝિયાદા ખુરદુરા મેહસૂસ હુવા. ઉસ વકત આપને ફરમાયા, યાની મખ્લૂકકી નિગાહોંમેં તો યે ઉમદા લિબાસ હૈ લેકિન હકકે લિયે યેહી ખુરદુરા હૈ.

અકલમંદ કૌન હૈ? :- એક મરતબા આપને ઈમામ અબૂ હનીફાસે સવાલ કિયા કે અકલમંદકી કયા તારીફ હૈ? ઈમામ સાહબને જવાબ દિયા કે જો ભલાઈ ઔર બુરાઈમેં તમીઝ કર સકે. આપને કહા કે યે તમીઝ તો જાનવર ભી કર લેતે હૈં. કયૂંકે જો ઉનકી ખિદમત કરતા હૈ ઉનકો તકલીફ નહીં પહોંચાતે, ઔર જો તકલીફ દેતા હૈ ઉસકો કાટ ખાતે હૈં. ઈમામ અબૂ હનીફાને પૂછા કે ફિર આપકે નઝદીક અકલમંદીકી કયા અલામત હૈ? જવાબ દિયા કે જો દો ભલાઈયોંમેંસે બેહતર ભલાઈકો ઈખ્તિયાર કરે. ઔર દો બુરાઈયોંમેંસે મસ્લિહતન કમ બુરાઈ પર અમલ કરે.

ખુદાકી કિબરિયાઈ પર ફખર કરના તકબ્બુર નહીં :- કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે ઝાહિરી ઔર બાતિની ફઝલ ઔર કમાલકે બાવજૂદ આપમેં તકબ્બુર પાયા જાતા હૈ. આપને ફરમાયા કે મૈં મુતકબ્બિર તો નહીં હૂં અલબત્તા જબ મૈંનેં તકબ્બુરકો છોળ દિયા તો મેરે રબકી કિબરિયાઈને મેરા ઈહાતા કર લિયા. ઈસ લિયે મૈં અપને કિબ્ર પર નાઝાં નહીં હું બલ્કે મૈં તો અપને રબકી કિબરિયાઈ પર ફખર કરતા હું.

સબક આમોઝ વાકિઆ :- કિસી શખ્સકી દીનારકી થેલી ખો ગઈ તો ઉસને આપ પર ઈલઝામ લગાતે હુએ કહા કે મેરી થેલી તુમ હીને ચુરાઈ હૈ. હઝરત જાઅફરને ઉસસે સવાલ કિયા કે ઉસમેં કિતની રકમ થી? ઉસને કહા દો હઝાર દીનાર. ચુનાંચે ઘર લે જાકર આપને ઉસકો દો હઝાર દીનાર દે દિયે. ઔર બાદમેં જબ ઉસકી ખોઈ હુઈ થેલી કિસી દૂસરી જગહસે મિલ ગઈ તો ઉસને પૂરા વાકિઆ બયાન કરકે મઆફી ચાહતે હુએ આપસે રકમ વાપસ લેનેકી દરખ્વાસ્ત કી, લેકિન આપને ફરમાયા કે હમ કિસીકો દેકર વાપસ નહીં લેતે. ફિર જબ લોગોંસે ઉસકો આપકા નામ માલૂમ હુવા તો ઉસને બે હદ નદામતકા ઈઝહાર કિયા.

હકકે રફાકત :- એક મરતબા આપ તન્હા અલ્લાહ અલ્લાહકા વિર્દ કરતે હુએ કહીં જા રહે થે કે રાસ્તેમેં એક ઔર શખ્સ ભી અલ્લાહ અલ્લાહકા વિર્દ કરતા હુવા આપકે સાથ હો ગયા. ઉસ વકત આપકી ઝબાનસે નિકલા કે અય અલ્લાહ! ઈસ વકત મેરે પાસ કોઈ બેહતર લિબાસ નહી હૈ. ચુનાંચે યે કેહતે હી ગૈબસે એક બેહતર કીમતી લિબાસ ઝાહિર હુવા ઔર આપને પહેન લિયા. લેકિન ઉસ શખ્સને જો આપકે સાથ

લગા હુવા થા અર્ઝ કિયા કે મૈં ભી તો અલ્લાહ અલ્લાહકા વિર્દ કરનેમેં આપકા શરીક થા લિહાઝા આપ અપના પુરાના લિબાસ મુઝે ઈનાયત ફરમા દે. આપને અપના લિબાસ ઉતારકર ઉસકે હવાલે કર દિયા.

તરીકએ હિદાયત :- કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે મુઝકો અલ્લાહ તઆલાકા દીદાર કરા દીજિયે. આપને ફરમાયા કે કયા તુઝકો માલૂમ નહીં કે હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે ફરમાયા ગયા થા કે લન્ તરાની. તુ મુઝે નહીં દેખ સકતા. ઉસને અર્ઝ કિયા કે યે તો મુઝે ભી ઈલ્મ હૈ, લેકિન યે તો ઉમ્મતે મુહમ્મદી હૈ જિસમેં એક તો યે કેહતા હૈ કે અરાની કલ્બી રબ્બી. યાની મેરે દિલને અપને પરવરદિગારકો દેખા. ઔર દૂસરા યે કેહતા હૈ કે લમ્ અઅ્બુદ રબ્બલ્ લમ્ અરાહુ. યાની મૈં ઐસે રબકી ઈબાદત નહીં કરતા જો મુઝકો નઝર નહીં આતા. યે સુનકર આપને હુકમ દિયા કે ઉસ શખ્સકે હાથ પાંવ બાંધકર દરિયાએ દજલામેં ડાલ દો. ચુનાંચે જબ ઉસકો પાનીમેં ડાલ દિયા ગયા ઔર પાનીને ઉસકો ઉપર ફેંકા તો ઉસને હઝરતસે બહોત ફરિયાદ કી. લેકિન આપને પાનીકો હુકમ દિયા કે ઉસકો ખૂબ અચ્છી તરહ ઉપર નીચે ગોતા દે. ઔર જબ કઈ મરતબા પાનીને ગોતે દિયે ઔર વો મરનેકે કરીબ હો ગયા તો અલ્લાહ તઆલાસે મદદકા તલબગાર હુવા. ઉસ વકત હઝરતને ઉસકો પાનીમેંસે બાહિર નિકલવાયા ઔર હવાસ (હોશ) દુરૂસ્ત હોનેકે બાદ દરયાફ્ત ફરમાયા કે અબ તો અલ્લાહ તઆલાકો દેખ લિયા? ઉસને અર્ઝ કિયા કે જબ તક મૈં દૂસરોંસે મદદકા તલબગાર રહા ઉસ વકત તક તો મેરે સામને એક હિજાબ સા થા. લેકિન જબ અલ્લાહ તઆલાસે મદદકા તાલિબ હુવા તો મેરે દિલમેં એક સૂરાખ નમૂદાર હુવા ઔર પેહલાસા ઈઝતિરાર ખતમ હો ગયા. જૈસા કે બારી તઆલાકા કૌલ હૈ કે, કૌન હૈ જો હાજતમંદકે પુકારને પર ઉસકા જવાબ દે. આપને ફરમાયા કે જબ તક તુને સાદિકકો આવાઝ દી ઉસ વકત તક તો ઝૂઠા થા ઔર અબ દિલી સૂરાખકી હિફાઝત કરના.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા, જો શખ્સ યે કેહતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા કિસી ખાસ ચીઝ પર મૌજૂદ હૈ યા કિસી ચીઝસે કાઈમ હૈ વો કાફિર હૈ. ફરમાયા કે જિસ ગુનાહસે પેહલે ઈન્સાનમેં ખૌફ પૈદા હો વો અગર તૌબા કર લે તો ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકા કુર્બ હાસિલ હોતા હૈ. ઔર જિસ ઈબાદતકી ઈબ્તિદા મામૂન રેહના ઔર આખિરમેં ખુદ બીની (ઘમંડ) પૈદા હોના શુરૂ હો તો ઉસકા નતીજા ખુદાસે દૂર હોનેકી શકલમેં નમૂદાર હોતા હૈ. ઔર જો શખ્સ ઈબાદત પર ફખર કરે વો ગુનેહગાર હૈ. ઔર જો ગુનાહ પર નદામતકા ઈઝહાર કરે વો ફરમાંબરદાર હૈ. કિસીને આપસે સવાલ કિયા કે સબર કરનેવાલે દુરવેશ ઔર શુક્ર કરનેવાલે માલદારમેં આપકે નઝદીક કૌન અફઝલ હૈ? આપને ફરમાયા કે સબર કરનેવાલે દુરવેશકો ઈસ લિયે ફઝીલત હાસિલ હૈ કે માલદારકો હર વકત અપને માલકા ખ્યાલ રેહતા હૈ. ઔર દુરવેશકો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકા

ખ્યાલ. જૈસાકે અલ્લાહ તઆલાકા કૌલ હૈ કે તૌબા કરનેવાલે હી ઈબાદત ગુઝાર હૈં. આપ ફરમાતે હૈં કે ઝિક્રે ઈલાહીકી તારીફ યે હૈ કે જિસમેં મશ્ગૂલિયતકે બાદ દુનિયાકી હર ચીઝકો ભૂલ જાએ. ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકી ઝાત હર ચીઝકા બેહતરીન બદલા હૈ. યખ્તસ્સુ બિરહ્‌મતિહી મંય્યશાઉ. તફસીરકે સિલસિલેમેં આપકા કૌલ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા જિસકો ચાહતા હૈ અપની રહમતસે ખાસ કર લેતા હૈ. યાની તમામ અસબાબ ઔર વસાઈલ ખતમ કર દિયે જાતે હૈં. તાકે યે બાત વાઝેહ હો જાએ કે અતાએ ઈલાહી બિલા વાસ્તા હૈ ન કે બાવાસ્તા. ફરમાયા કે પાંચ લોગોંકી સોહબતસે બચના ચાહિયે. પેહલે ઝૂઠેસે. ક્યૂંકે ઉસકી સોહબત ફરેબમેં મુબતલા કર દેતી હૈ, દૂસરે બેવકૂફસે. ક્યૂંકે જિસ કદર વો તુમહારા ફાઈદા ચાહેગા ઉસી કદર નુકસાન પહોંચાએગા. તીસરે કંજૂસસે. ક્યૂંકે ઉસકી સોહબતસે બેહતરીન વક્ત બરબાદ હો જાતા હૈ. ચોથે બુઝદિલસે ક્યૂંકે યે વક્ત પડને પર સાથ છોડ દેતા હૈ. પાંચવેં ફાસિક્સે. ક્યૂંકે એક નિવાલેકી લાલચમેં જુદા હોકર મુસીબતમેં મુબતલા કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાહીમેં ફિરદૌસ ઔર જહન્નમકા નમૂના પેશ કર દિયા હૈ ક્યૂંકે આસાઈશ જન્નત હૈ ઔર તકલીફ જહન્નમ. ઔર જન્નતકા સિર્ફ વોહી હકદાર હૈ જો અપને તમામ ઉમૂર અલ્લાહ તઆલાકો સોંપ દે. ઔર દોઝખ ઉસકા મુકદર હૈ જો અપને ઉમૂર સરકશ નફસકે હવાલે કર દે. ફરમાયા કે અગર દુશ્મનોંકી સોહબતસે ઔલિયાએ કિરામકો નુકસાન પહોંચ સકતા તો ફિરઔનસે આસિયાકો પહોંચતા. ઔર અગર ઔલિયાકી સોહબત દુશ્મનકો નાફેઅ હોતી તો સબસે પેહલે હઝરત નૂહ ઔર હઝરત લૂતકી બીવીકો ફાઈદા પહોંચતા. લેકિન કબ્ઝ ઔર બસ્તકે સિવા ઔર કુછ ભી નહીં હૈ.

એઅતિઝાર :- ગો આપકે ફઝાઈલ ઔર ઈરશાદાત બહોત ઝિયાદા હૈં લેકિન લંબે હો જાનેકે ખૌફસે સઆદત હાસિલ કરનેકે લિયે મુખ્તસર બયાન કર દિયે ગયે.

હઝરત ઉવેસ કરની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ જલીલુલ કદ્ર તાબેઈન ઔર મુક્તદાએ અરબઈનમેંસે હુએ હૈં. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ફરમાયા કરતે થે કે ઉવેસ એહસાન ઔર મહેરબાનીકે એતિબારસે બેહતરીન તાબેઈનમેંસે હૈ, ઔર જિસકી તારીફ સરકારે દો આલમ ફરમાવેં ઉસકી તારીફ દૂસરા કોઈ ક્યા કર સકતા હૈ. બાઝ મરતબા યમનકી તરફ રૂખ કરકે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાયા કરતે થે કે મૈં યમનકી જાનિબસે રહમતકી હવા આતી હુઈ પાતા હું.

તારીફ :- હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે રોઝે મેહશર સત્તર હઝાર ફરિશ્તોંકે જુલૂસમેં જો ઉવેસ કરનીકે મુશાબેહ હોંગે ઉવેસકો જન્નતમેં દાખિલ કિયા

જાએગા. તાકે મખ્લૂક ઉનકો પેહચાન ન સકે, સિવાએ ઉસ શખ્સકે જિસકો અલ્લાહ ઉનકે દીદારસે મુશર્રફ કરના ચાહે. ઈસ લિયે કે આપને ખલ્વત નશીન હોકર ઔર મખ્લૂકસે રૂપોશી ઈખ્તિયાર કરકે મહઝ ઈસ લિયે ઈબાદત ઔર રિયાઝત ઈખ્તિયાર કી કે દુનિયા આપકો બરગુઝીદા ખ્યાલ ન કરે, ઔર ઉસી મસ્લિહતકે પેશે નઝર રોઝે હશર આપકી પરદાદારી કાઈમ રખ્ખી જાએગી. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મેરી ઉમ્મતમેં એક ઐસા શખ્સ હૈ જિસકી શફાઅતસે કબીલએ રબીઆ ઔર મુઝરકી ભેડિયોંકે બાલકે બરાબર ગુનેહગારોંકો બખ્શ દિયા જાએગા. (રબીઆ ઔર મુઝર દો કબીલે હૈં જિનમેં બ કસરત ભેડિયેં પાઈ જાતી થી.) ઔર જબ સહાબએ કિરામને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે પૂછા કે વો કૌન શખ્સ હૈ ઔર કહાં રેહતા હૈ? તો આપને ફરમાયા કે અલ્લાહકા એક બંદા હૈ. ફિર સહાબાકે ઈસરારકે બાદ ફરમાયા કે વો ઉવેસ કરની હૈં.

બાતિની આંખસે ઝિયારત હુઈ :- જબ સહાબાને પૂછા કે ક્યા વો કભી આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ હૈં? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કભી નહીં. લેકિન ચશ્મે ઝાહિરીકે બજાએ ચશ્મે બાતિનીસે ઉસકો મેરે દીદારકી સઆદત હાસિલ હૈ. ઔર મુઝ તક ન પહોંચનેકી દો વજહ હૈં. પેહલે ગલ્બએ હાલ, દૂસરે તાઝીમે શરીઅત. ક્યૂંકે ઉસકી વાલિદા મોમિના ભી હૈં ઔર ઝઈફ ઔર નાબીના ભી. ઔર ઉવેસ શુતુરબાનીકે ઝરીઆ ઉનકે લિયે મઆશ (રોઝી) હાસિલ કરતા હૈ. ફિર જબ સહાબાને પૂછા કે ક્યાં હમ ઉનસે મુલાકાત કર સક્તે હૈં? તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે નહીં, અલબત્તા ઉમર ઔર અલીસે ઉનકી મુલાકાત હોગી ઔર ઉનકી પેહચાન યે હૈ કે પૂરે જિસ્મ પર બાલ હૈં ઔર હથેલીકે બાએં પેહલૂ પર એક વરમકે બરાબર સુફેદ રંગકા દાગ હૈ લેકિન વો બર્સ (કોઢ) કા દાગ નહીં. લિહાઝા જબ ઉનસે મુલાકાત હો તો મેરા સલામ પહોંચાનેકે બાદ મેરી ઉમ્મતકે લિયે દુઆ કરનેકા પૈગામ ભી દેના. ફિર જબ સહાબાને અર્ઝ કિયા કે આપકે પેરહનકા હકદાર કૌન હૈ? તો ફરમાયા કે ઉવેસ કરની.

મકામે તાબઈ ઔર સહાબાકા શૌક :- દૌરે ખિલાફતે રાશિદામેં જબ હઝરત ઉમર ઔર હઝરત અલી કૂફા પહોંચે ઔર અહલે યમનસે ઉનકા પતા માલૂમ કિયા તો કિસીને કહા કે મૈં ઉનસે પૂરી તરહ તો વાકિફ નહીં. અલબત્તા એક દીવાના આબાદીસે દૂર અરફાકી વાદીમેં ઊંટ ચરાયા કરતા હૈ. ઔર ખુશ્ક રોટી ઉસકી ગિઝા હૈ. લોગોંકો હંસતા હુવા દેખકર ખૂદ રોતા હૈ ઔર રોતે હુએ લોગોંકો દેખકર ખૂદ હંસતા હૈ. ચુનાંચે હઝરત ઉમર ઔર હઝરત અલી જબ વહાં પહોંચે તો દેખા કે હઝરત ઉવેસ નમાઝમેં મશ્ગૂલ હૈં. ઔર ફરિશ્તે ઉનકે ઊંટ ચરા રહે હૈં. નમાઝસે ફારિગ હોનેકે બાદ જબ ઉનકા નામ દરયાફત કિયા તો જવાબ દિયા કે અબ્દુલ્લાહ. યાની અલ્લાહકા બંદા. હઝરત ઉમરને ફરમાયા કે અપના અસલી નામ બતાઈયે? આપને જવાબ દિયા કે ઉવેસ હૈ. ફિર હઝરત ઉમરને ફરમાયા કે અપના હાથ દિખાઈયે. ઉનહોંને જબ હાથ

દિખાયા તો હુઝૂરે અકરમકી બયાન કી હુઈ નિશાનીકો દેખકર હઝરત ઉમરને હાથ ચૂમા, ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા લિબાસ મુબારક પેશ કરતે હુએ સલામ પહોંચા કર ઉમ્મતે મુહમ્મદીકે હકમેં દુઆ કરનેકા પૈગામ ભી દિયા. યે સુનકર ઉવેસ કરનીને અર્ઝ કિયા કે આપ ખૂબ અચ્છી તરહ દેખ ભાલ ફરમા લેં શાયદ વો કોઈ દૂસરા શખ્સ હો જિસકે મુતઅલ્લિક હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને નિશાનદહી ફરમાઈ હૈ. હઝરત ઉમરને ફરમાયા કે જિસ અલામતકી હુઝૂરને હમેં નિશાનદહી ફરમાઈ હૈ વો આપમેં મૌજૂદ હૈ. યે સુનકર ઉવેસ કરનીને અર્ઝ કિયા કે અય ઉમર! તુમહારી દુઆ મુઝસે ઝિયાદા કારગર સાબિત હો સકતી હૈ. આપને ફરમાયા કે મૈં તો દુઆ કરતા હી રેહતા હૂં. અલબત્તા આપકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી વસિય્યત પૂરી કરની ચાહિયે. ચુનાંચે હઝરત ઉવેસને હુઝૂરકા લિબાસ મુબારક કુછ ફાસલે પર લે જાકર અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી કે યા રબ! જબ તક તુ મેરી સિફારિશ પર ઉમ્મતે મુહમ્મદીકી મગફિરત ન કર દેગા મૈં સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કા લિબાસ હરગિઝ નહીં પેહનૂંગા. કયૂંકે તેરે નબીને અપની ઉમ્મતકો મેરે હવાલે કિયા હૈ. ચુનાંચે નિદાએ ગૈબી આઈ કે હમને તેરી સિફારિશ પર કુછ લોગોંકી મગફિરત કર દી. લેકિન આપને ફિર અર્ઝ કિયા કે પૂરી ઉમ્મતકી મગફિરત ફરમા દે. જવાબ મિલા કે હમને એક હઝાર લોગોંકી બખ્શિશ કર દી. ઉસી તરહ આપ દુઆમેં મશ્ગૂલ થે કે હઝરત ઉમર ઔર હઝરત અલી આપકે સામને પહોંચ ગએ. ઔર જબ આપને સવાલ કિયા કે આપ દોનોં હઝરાત કયૂં આ ગએ? મૈં તો જબ તક પૂરી ઉમ્મતકી મગફિરત ન કરવા લેતા ઉસ વકત તક યે લિબાસ કભી ન પહેનતા.

વિલાયતકા મકામ ખિલાફતસે બેહતર હૈ :- હઝરત ઉમરને આપકો ઐસે કમ્બલકે લિબાસમેં દેખા જિસકે નીચે તવંગરીકે હઝારોં આલમ પોશીદા થે. યે દેખકર આપકે દિલમેં ખિલાફતસે જુદા હોનેકી ખ્વાહિશ બેદાર હુઈ ઔર ફરમાયા કે કયા કોઈ ઐસા શખ્સ હૈ જો રોટીકે એક ટુકડેકે બદલેમેં મુઝસે ખિલાફત ખરીદ લે. યે સુનકર હઝરત ઉવેસને કહા કે કોઈ બેવકૂફ શખ્સ હી ખરીદ સકતા હૈ. આપકો તો ફરોખ્ત કરનેકે બજાએ ઉઠાકર ફેંક દેના ચાહિયે. ફિર જિસકા જી ચાહે ઉઠા લેગા. યે કેહકર આપને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા અતા કિયા હુવા લિબાસ પહેન લિયા ઔર ફરમાયા કે મેરી સિફારિશ પર બનૂ રબીઆ ઔર બનૂ મુઝિરકી ભેડિયોંકે બાલોંકે બરાબર અલ્લાહ તઆલાને લોગોંકી મગફિરત ફરમા દી. ઔર જબ હઝરત ઉમરને આપસે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઝિયારત ન કરનેકે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા તો આપને ઉનસે પૂછા કે અગર આપ દીદારે નબી (સ.અ.વ.) સે મુશર્રફ હો રહે હૈં તો બતાએં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ભવેં કુશાદા થીં યા ઘની? લેકિન દોનોં સહાબા જવાબસે માઝૂર રહે.

નબીકી પૈરવીમેં દાંત મુબારકકા તોડના :- હઝરત ઉવેસને કહા કે અગર

આપ અહબાબે નબી (સ.અ.વ.) સે હૈં તો યે બતાઈયે કે જંગે ઉહદમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા કૌનસા દાંત મુબારક શહીદ હુવા થા? ઔર આપને ઈત્તિબાએ નબવી (સ.અ.વ.) મેં અપને તમામ દાંત ક્યૂં ન તોડ ડાલે? યે કેહકર અપને તમામ ટૂટે હુએ દાંત દિખા કર કહા કે જબ દાંત મુબારક શહીદ હુવા તો મૈંને અપના એક દાંત તોડ ડાલા, ફિર ખયાલ આયા કે શાયદ કોઈ દૂસરા દાંત શહીદ હુવા હો, ઉસી તરહ એક એક કરકે જબ તમામ દાંત તોડ ડાલે ઉસ વકત મુઝે સુકૂન નસીબ હુવા. યે દેખકર દોનોં સહાબા પર નરમી તારી હો ગઈ ઔર યે અંદાઝા હો ગયા કે પાસે અદબકા હક યેહી હોતા હૈ. ગો હઝરત ઉવેસ નબી (સ.અ.વ.) કે દીદારસે મુશર્રફ ન હો સકે લેકિન આપકી પૈરવીકા મુકમ્મલ હક અદા કરકે દુનિયાકો અદબકા સબક દેતે હુએ રૂખસત હો ગએ.

મોમિનકે લિયે ઈમાનકી સલામતી ઝરૂરી હૈ :- જબ હઝરત ઉમરને અપને લિયે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી તો આપને કહા કે નમાઝમેં તશહ્હુદકે બાદમેં યે દુઆ કિયા કરતા હું. અય અલ્લાહ! તમામ મોમિનીન ઔર મોમિનાતકી મગ્ફિરત ફરમા. ઔર અગર તુમ ઈમાનકે સાથ દુનિયાસે રૂખસત હુએ તો તુમહેં કામિયાબી હાસિલ હોગી. વરના મેરી દુઆ બે ફાયદા હોકર રેહ જાએગી.

વસિય્યત :- હઝરત ઉમરને જબ વસિય્યત કરનેકે લિયે ફરમાયા તો આપને કહા કે અય ઉમર! અગર તુમ ખુદા શનાસ હો તો ઈસસે ઝિયાદા અફઝલ ઔર કોઈ વસિય્યત નહીં કે તુમ ખુદાકે સિવા કિસી દૂસરેકો ન પેહચાનો, ફિર પૂછા કે અય ઉમર, કયા અલ્લાહ તઆલા તુમકો પેહચાનતા હૈ? આપને ફરમાયા કે હાં. હઝરત ઉવેસને કહા કે બસ ખુદાકે અલાવા તુમહેં કોઈ ન પેહચાને યેહી તુમહારે લિયે અફઝલ હૈ.

ઈસ્તિગના :- હઝરત ઉમરને દરખ્વાસ્ત કી કે આપ કુછ દેર ઈસી જગહ ઠેહરેં મૈં આપકે લિયે કુછ લેકર આતા હું. તો આપને જેબસે દો દિરહમ નિકાલકર દિખાતે હુએ કહા કે યે ઊંટ ચરાનેકા બદલા હૈ. ઔર અગર આપ યે ઝમાનત દેં કે યે દિરમ ખર્ચ હોનેસે પેહલે મેરી મૌત નહીં આએગી તો ફિર યકીનન આપકા જો જી ચાહે ઈનાયત ફરમા દેં. વરના યે દો દિરમ મેરે લિયે બહોત કાફી હૈં. ફિર ફરમાયા કે યહાં તક પહોંચનેમેં આપ હઝરાતકો જો તકલીફ હુઈ ઉસકે લિયે મૈં માફી ચાહતા હું. ઔર અબ આપ દોનોં વાપસ હો જાઈએ. ક્યૂંકે મેહશરકા દિન કરીબ હૈ ઔર મૈં આખિરતકી ફિકરમેં લગા હુવા હું. ફિર ઉન દોનોં સહાબાકી વાપસીકે બાદ જબ લોગોંકે દિલોંમેં હઝરત ઉવેસકી બળાઈ પૈદા હુઈ ઔર મજમા લગને લગા તો આપ ઘબરાકર કૂફામેં ઠહેર ગએ. ઔર વહાં પહોંચનેકે બાદ ભી સિર્ફ હરમ બિન હબ્બાનકે અલાવા કિસી દૂસરે શખ્સને નહીં દેખા, ક્યૂંકે જબસે હરમ બિન હબ્બાનને આપકી શફાઅતકા વાકિઆ સુના થા ઝિયારતકે શૌકમેં તલાશ કરતે હુએ કૂફા પહોંચે.

ખ્વાજા ઈમામ હસન બસરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બા અમલ આલિમ ભી થે ઔર ઝાહિદ ઔર મુત્તકી ભી. સુન્નતે નબવી (સ.અ.વ.) પર સખ્તીસે અમલ કરતે ઔર હમેશા ખુદાકે ખૌફમેં રેહતે. આપકી વાલિદા ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કી કનીઝ (બાંદી) થીં. ઔર જબ બચપનમેં આપકી વાલિદા કિસી કામમેં મશગૂલ હોતીં ઔર આપ રોને લગતે તો ઉમ્મુલ મુઅમિનીન આપકો ગોદમેં ઉઠાકર અપને પિસ્તાન મુબારક આપકે મુંહમેં દે દેતીં. ઔર વુફૂરે શૌકમેં આપકે પિસ્તાનસે દૂધ ભી નિકલને લગતા. અંદાઝા ફરમાઈયે કે જિસને ઉમ્મુલ મુઅમિનીનકા દૂધ પિયા હો ઉસકે મરતબેકા કોન ઈન્કાર કર સકતા હૈ.

બચપનમેં સઆદત :- બચપનમેં આપને એક દિન હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે પ્યાલેકા પાની પી લિયા. ઔર જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને દરયાફત ફરમાયા કે મેરે પ્યાલેકા પાની કિસને પિયા? તો હઝરત ઉમ્મે સલમાને કહા કે હસનને. યે સુનકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઉસને જિસ કદર પાની મેરે પ્યાલેમેંસે પિયા હૈ ઉસી કદર મેરા ઈલ્મ ઉસમેં ચલા ગયા.

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી દુઆ :- એક દિન હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) હઝરત ઉમ્મે સલમાકે મકાન પર તશરીફ લાએ તો ઉન્હોંને હસન બસરીકો આપકી આગોશ મુબારકમેં ડાલ દિયા. ઉસ વક્ત હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને આપકે લિયે ભલાઈકી દુઆ ફરમાઈ. ઔર ઉસકી બરકતસે આપકો બે પનાહ મરાતિબ હાસિલ હુએ.

નામ રખનેકી વજહ :- પૈદાઈશકે બાદ જબ આપકો હઝરત ઉમરકી ખિદમતમેં પેશ કિયા ગયા તો આપને ફરમાયા કે ઉસકા નામ હસન રખ્ખો. ક્યુંકે યે બહોત હી ખૂબસૂરત હૈ. હઝરત ઉમ્મે સલમાને આપકી તરબિયત ફરમાઈ ઔર હમેશા યેહી દુઆ કિયા કરતી થીં કે અય અલ્લાહ! હસનકો મખ્લૂકકા રેહનુમા બના દે. ચુનાંચે આપ યક્તાએ રોઝગાર બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ હૈં. ઔર એક સો બીસ સહાબાસે મુલાકાત હુઈ. ઉનમેં સત્તર (૭૦) શોહદાએ બદર ભી શામિલ હૈં. આપકો હઝરત હસન બિન અલીસે શર્ફે બયઅત હાસિલ થા ઔર ઉન્હીંસે તાલીમ ભી પાઈ. લેકિન તોહફાકે મુસન્નિફ લિખતે હૈં કે આપ હઝરત અલીસે બયઅત થે ઔર ઉનંહીકે ખુલફામેંસે હુએ. ઈબ્તિદાઈ દૌરમેં આપ જવાહિરાતકી તિજારત કરતે થે જિસકી વજહસે આપકા નામ હસન લૂલૂવી પડ ગયા.

એક મરતબા તિજારતકી નિય્યતસે રૂમ ગએ. ઔર જબ વહાંકે વઝીરકે પાસ

મુલાકાત કે લિયે પહોંચે તો વો કહીં જાનેકી તૈયારી કર રહા થા. ઉસને પૂછા કે કયા આપ ભી મેરે સાથ ચલેંગે? ફરમાયા કે હાં. ચુનાંચે દોનોં ઘોડોં પર સવાર હોકર જંગલમેં જા પહોંચે. વહાં આપને દેખા કે રૂમી રેશમકા એક બહોત હી મુકલ્લફ ખૈમા નસબ હૈ. ઔર ઉસકે ચારોં તરફ હથિયાર લગાએ હુએ ફૌજી તવાફ કરકે વાપસ જા રહે હૈં. ફિર ઉલમા ઔર બા હશમત લોગ વહાં પહોંચે ઔર ખૈમાકે કરીબ કુછ કેહકર રૂખસત હો ગયે. ફિર હુકમા ઔર મીર મુન્શી વગૈરા પહોંચે ઔર કુછ કેહકર ચલ દિયે. ફિર નિહાયત ખૂબસુરત કનીઝેં ઝરો જવાહિરકે થાલ સર પર રખ્ખે હુએ આઈ ઔર વો ભી ઉસી તરહ કુછ કેહકર ચલી ગઈ. ફિર બાદશાહ ઔર વઝીર ભી કુછ કેહકર વાપસ હો ગએ. આપને હૈરતઝદા હોકર જબ વઝીરસે વાકિઆ માલૂમ કિયા તો ઉસને બતાયા કે બાદશાહકા એક ખૂબસુરત બહાદુર જવાન બેટા મર ગયા થા. ઔર વોહી ઈસ ખૈમામેં દફન હૈ. ચુનાંચે આજકી તરહ હર સાલ યહાં તમામ લોગ આતે હૈં. સબસે પેહલે ફૌજ આકર કેહતી હૈ કે અગર જંગકે ઝરીઆ તેરી મૌત ટલ સકતી તો હમ જંગ કરકે તુઝે બચા લેતે. મગર અલ્લાહ તઆલાસે જંગ કરના મુમકિન નહીં. ઉસકે બાદ હુકમા આકર કેહતે હૈં કે અગર અકલ ઔર હુકૂમતસે મૌતકો રોકા જા સકતા તો હમ યકીનન રોક દેતે. ફિર ઉલમા ઔર મશાઈખ આકર કેહતે હૈં કે અગર દુઆઓંસે મૌતકો દૂર કિયા જા સકતા તો હમ દૂર કર દેતે. ફિર હસીન કનીઝેં આકર કેહતી હૈં કે અગર હુસ્ન ઔર જમાલસે મૌતકો ટાલા જા સકતા તો હમ ટાલ દેતી. ફિર બાદશાહ વઝીરકે સાથ આકર કેહતા હૈ કે અય મેરે બેટે! હમને હુકમા ઔર તબીબોંકે ઝરીઆ બહોત કોશિશ કી, લેકિન તકદીરે ઈલાહીકો કૌન મિટા સકતા હૈ, ઔર અબ આઈન્દા સાલ તક તુઝ પર હમારા સલામ હો. યે કેહકર વાપસ હો જાતા હૈ. હઝરત હસનને યે વાકિઆ સુનકર કસમ ખાઈ કે ઝિંદગી ભર કભી નહીં હંસૂંગા. ઔર દુનિયાસે બેઝાર હોકર ફિકે આખિરતમેં ગોશા નશીની ઈખ્તિયાર કર લી. મશહૂર હૈ કે સત્તર (૭૦) સાલ તક આપ હર વકત બાવુઝૂ રહે. ઔર અપને બરાબરકે બુઝુર્ગોંમેં મુમતાઝ હુએ. કિસી શખ્સને એક બુઝુર્ગસે દરયાફત કિયા કે હસન બસરી હમસે ઝિયાદા અફઝલ કયૂં હૈં? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે હસનકે ઈલ્મકી હર એકકો ઝરૂરત હૈ ઔર ઉસકો સિવાએ ખુદાકે કિસીકી હાજત નહીં. ઈસી લિયે વો હમ સબકે સરદાર હૈં.

હઝરત રાબેઆ બસરિયાકા મકામ :- હફતામેં એક મરતબા આપ વઅઝ કિયા કરતે થે મગર જબ તક હઝરત રાબેઆ બસરિયા શરીક ન હોતી તો વઅઝ ન કેહતે. લોગોંને અર્ઝ કિયા કે આપકે વઅઝમેં તો બળે બળે બુઝુર્ગ હાઝિર હોતે હૈં, ફિર આપ સિર્ફ એક બુળ્હી ઔરતકે ન હોનેસે વઅઝ કયૂં છોળ દેતે હૈં? ફરમાયા કે હાથીકે બરતનકા શરબત ચ્યૂટિયોંકે બરતનમેં કૈસે સમા સકતા હૈં? ઔર જબ આપકો

વઅઝકે દૌરાન જોશ આ જાતા તો રાબેઆ બસરીસે ફરમાતે કે યે તુમહારે હી જોશ ઔર ગરમીકા અસર હૈ.

સબક આમોઝ જવાબાત :- એક મરતબા લોગોંને સવાલ કિયા કે કયા આપ અપને વઅઝમેં ઝયાદા લોગોંકે ઈજતિમાસે ખૂશ હોતે હૈં? ફરમાયા કે મૈં તો ઉસ વક્ત ખૂશ હોતા હું જબ કોઈ ઈશ્કે ઈલાહીમેં દિલ જલા આ જાતા હૈ. કિસીને સવાલ કિયા કે ઈસ્લામ કયા હૈ ઔર મુસલમાન કિસકો કેહતે હૈં? ફરમાયા કે ઈસ્લામ કિતાબમેં હૈ ઔર મુસલમાન કબરમેં. જબ આપસે દીનકી બુન્યાદકે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા ગયા તો ફરમાયા કે તકવા દીનકી બુન્યાદ હૈ ઔર લાલચ તકવેકો બરબાદ કર દેતી હૈ. પૂછા ગયા કે જન્નતે અદનકા કયા મતલબ હૈ. ઔર ઉસમેં કૌન દાખિલ હોગા? ફરમાયા કે ઉસમેં સોનેકે મહલ્લાત હૈં ઔર સિવાએ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.), સિદ્દીકીન ઔર શુહદા, આદિલ બાદશાહ ઔર દૂસરે અંબિયાએ કિરામકે કોઈ દાખિલ નહીં હો સકતા. સવાલ કિયા ગયા કે કયા રૂહાની તબીબ કિસી દૂસરેકા ઈલાજ કર સકતા હૈ? ફરમાયા ઉસ વકત તક નહીં જબ તક ખૂદ અપના ઈલાજ ન કર લે. કયૂંકે જો ખૂદ હી ગુમરાહ હો વો દૂસરેકી રેહબરી કૈસે કર સકતા હૈ. ફરમાયા કે મેરા વઅઝ સુનતે રહો તુમહેં ફાઈદા પહોંચેગા. લેકિન મેરી બે અમલી તુમહારે લિયે નુકસાન દેહ નહીં. લોગોંને અર્ઝ કિયા કે હમારે દિલ તો સોએ હુએ હૈં ઉન પર આપકા વઅઝ કયા અસર અંદાઝ હોગા? ફરમાયા કે અકવાલ હમારે દિલોંમેં ખૌફ ઔર ડર પૈદા કર દેતે હૈં. ફરમાયા કે તુમ દુનિયામેં ડરાનેવાલોંહીકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરો. તાકે હશ્રકે દિન રહમતે ખુદાવંદી તુમસે કરીબ તર હો. લોગોંને અર્ઝ કિયા કે બાઝ હઝરાત આપકા વઅઝ મહઝ ઈસ લિયે યાદ કરતે હૈં તાકે નુકતા ચીની કર સકેં. ફરમાયા કે મૈં સિર્ફ કુર્બે ઈલાહી ઔર જન્નતકા મુતમન્ની રેહતા હું, કયૂંકે નુકતા ચીનીયોંસે તો અલ્લાહ તઆલાકી ઝાત ભી પાક નહીં. ઈસી લિયે મૈં લોગોંસે હરગિઝ યે ઉમ્મીદ નહીં રખતા કે વો મુઝે બુરા ભલા ન કહેંગે. અર્ઝ કિયા ગયા કે બાઝ લોગોંકા યે ખયાલ હૈ કે દૂસરોંકો નસીહત ઉસી વકત કરની ચાહિયે જબ ખૂદ ભી તમામ બુરાઈયોંસે પાક હો જાએ. ફરમાયા કે ઈબ્લીસ તો યેહી ચાહતા હૈ કે અમર નહીકા દરવાઝા બંદ હો જાએ. લોગોંને પૂછા કે કયા મુસલમાનકો બુગ્ઝ ઔર હસદ કરના જાઈઝ હૈ? ફરમાયા કે બિરાદરાને યૂસુફ (અલૈ.) કા વાકિઆ કયા તુમહારે ઈલ્મમેં નહીં કે બુગ્ઝ ઔર હસદકી વજહસે હી ઉનહેં કયા કયા નુકસાન પહોંચા. અલબત્તા અગર હસદમેં રંજ ઔર ગમકા પેહલૂ હો તો કોઈ હરજ નહીં.

રિયાકારી હલાકતકા ઝરીયા હૈ :- આપકે એક મુરીદકી યે હાલત થી કે આયાતે કુરઆની સુનકર બે હોશ હો જાતા થા. આપને ફરમાયા કે અપને અમલમેં ઈસ બાતકા ખ્યાલ રખ્ખા કરો કે આવાઝ ન નિકલને પાએ. કયૂંકે આવાઝ નિકલનેસે રિયાકારી મેહસૂસ હોને લગતી હૈ જો ઈન્સાનકે લિયે હલાકતકા ઝરીઆ હૈ. ઔર

અગર કિસી પર હાલ તારી ન હો બલ્કે વો જાન બુઝકર તારી કર લે ઔર કોઈ નસીહત ભી ઉસ પર અસર ન કરે તો વો ગુનેહગાર હૈ. ઔર જો શખ્સ જાન બુઝકર રોતા હૈ ઉસકા રોના શૈતાનકા રોના હૈ.

બે બાક મર્દે ખુદા :- એક મરતબા વઅઝકે દરમિયાન હજ્જાજ બિન યુસુફ નંગી તલવાર લિયે અપની ફૌજકે સાથ વહાં પહોંચા. ઉસી મેહફિલમેં એક બુઝુર્ગને અપને દિલમેં યે ખયાલ કિયા કે આજ હસન બસરીકા ઈમ્તિહાન હૈ કે વો ઈઝઝતકે લિયે ખળે હોતે હૈં યા વઅઝમેં મશ્ગૂલ રેહતે હૈં. ચુનાંચે આપને હજ્જાજકે આને પર કોઈ તવજ્જોહ નહીં કી. ઔર અપને વઅઝમેં મશ્ગૂલ રહે. ચુનાંચે ઉન બુઝુર્ગને યે માન લિયા કે વાકઈ આપ ખસ્લતોંકે એતિબારસે સહીહ હૈં. કયૂંકે અહકામે ખુદાવંદી બયાન કરતે વકત આપ કિસીકી પરવાહ નહીં કરતે થે. વઅઝ ખતમ હોનેકે બાદ હજ્જાજને હાથ ચુમતે હુએ લોગોંસે કહા કે અગર તુમ મર્દે ખુદાસે મિલના ચાહતે હો તો હસનકો દેખ લો. ફિર બાઝ લોગોંને ઈન્તેકાલકે બાદ હજ્જાજકો ખ્વાબમેં દેખા કે મૈદાને હશરમેં કિસીકો તલાશ કર રહા હૈ. ઔર જબ ઉસસે પૂછા ગયા કે કિસકી તલાશ હૈ? તો કેહને લગા કે મૈં ઉસ ખુદાકે જલ્વેકો તલાશ કરતા હું જિસકો મુવહ્હિદ લોગ તલાશ કરતે હૈ. લોગ કેહતે હૈં કે મૌતકે વકત હજ્જાજકી ઝબાન પર યે કલિમાત થે કે અલ્લાહ તો ગફફાર હૈ ઔર તુઝસે બેહતર દૂસરા કોઈ નહીં. લિહાઝા અપની ગફફારી એક કમ હોસલા મુશ્તે ખાક પર ભી ઝાહિર કરકે અપને ફઝલસે મેરી મગ્ફિરત ફરમા દે. કયૂંકે પૂરા આલમ યેહી કેહતા હૈ કે ઉસકી બખ્શિશ હરગિઝ નહીં હો સકતી. ઔર યે અઝાબમેં ગિરિફતાર રહેગા. લેકિન અગર તુને મુઝે બખ્શ દિયા તો સબકો માલૂમ હો જાએગા કે યકીનન તેરી શાન ફઅ્આલુલ્ લિમા યુરીદ. હૈ જબ હસન બસરીને યે વાકિઆ સુના તો ફરમાયા કે યે બદ કિરદાર હુસૂલે આખિરત ભી અપની મરઝીસે કરના ચાહતા હૈ.

મુબલ્લિગકી અઝમત :- હઝરત અલી જબ બસરા આએ તો તમામ વઅઝ કરને વાલોંકો વઅઝ કેહનેસે મના કરતે હુએ ફરમાયા કે તમામ મિમ્બરોંકો તોડકર ફેંક દો, લેકિન જબ હઝરત હસન બસરીકી વઅઝકી મજલિસમેં પહોંચે તો ઉનસે પૂછા કે તુમ આલિમ હો યા તાલિબે ઈલ્મ? આપને જવાબ દિયા કે મૈં તો કુછ ભી નહીં હું, મગર જો કુછ હદીસોંસે સુના હૈ વો લોગોં તક પહોંચા દેતા હું. યે સુનકર હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા કે આપકો વઅઝ કેહનેકી ઈજાઝત હૈ. ઔર જબ હઝરત હસન બસરીકો યે માલૂમ હુવા કે વો હઝરત અલી થે. તો ઉનકી તલાશમેં નિકલ ખડે હુએ. ઔર એક જગા જબ ઉનસે મુલાકાત હો ગઈ તો અર્ઝ કિયા કે મુઝે વુઝૂકા તરીકા સિખા દીજિયે. ચુનાંચે એક તશ્ત (થાલ) મેં પાની મંગવાકર હઝરત અલીને આપકો વુઝૂકા તરીકા સિખાયા. ઔર ઈસી વજહસે ઉસ જગહકા નામ 'મકામ બિત્તશ્ત' પળ ગયા.

મન્કૂલ હૈ કે કિસી શખ્સસે જબ આપને રોનેકા સબબ દરયાફત કિયા તો ઉસને અર્ઝ કિયા કે મૈંને મુહમ્મદ બિન કઅબસે સુના હૈ કે હશ્રકે દિન એક ઈમાનવાલા અપને ગુનાહકી વજહસે બરસોં તક જહન્નમમેં પળા રહેગા. આપને ફરમાયા કે કાશ ઉસકે બદલેમેં મુઝે જહન્નમમેં ફેંક દિયા જાએ ઔર વો મેહફૂઝ રેહ જાએ. ક્યૂંકે મુઝે અપને બારેમેં યે ઉમ્મીદ નહીં હૈ કે એક હઝાર સાલ તક ભી છુટકારા હાસિલ કર સકૂંગા.

એક રિવાયત :- એક સાલ બસરામેં ઐસા સખ્ત કહત પળા કે દો લાખ આદમી નમાઝે ઈસ્તિસ્કાકે લિયે શહેરસે બાહિર પહોંચ ગએ. ઔર એક મિમ્બર પર હસન બસરીકો બિઠાકર ઉપર ઉઠાએ હુએ દુઆમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. લેકિન આપને ફરમાયા કે અગર તુમહેં બારિશકી તમન્ના હૈ તો મુઝકો શહેરસે બાહિર નિકાલ દો. ઔર ઉસ વક્ત આપકે ચેહરેસે ખુદાકે ખૌફકે આસાર ઝાહિર થે. ક્યૂંકે આપ હમેશા રોયા કરતે. ઔર કિસીને કભી હોઠોં પર મુસ્કુરાહટ નહીં દેખી.

આખિરત કા ખૌફ :- એક મરતબા આપ પૂરી રાત રોતે રહે. ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે આપકા શુમાર તો સાહિબે તકવા લોગોંમેં હોતા હૈ ફિર આપ ઈસ કદર રોયા ક્યૂં કરતે હૈં? ફરમાયા કે મૈં તો ઉસ દિનકે લિયે રોતા હું જિસ દિન મુઝસે કોઈ ઐસી ખતા હો ગઈ હો કે અલ્લાહ તઆલા બાઝ પુર્સ કરકે યે ફરમા દે કે અય હસન હમારી બારગાહમેં તુમહારી કોઈ વકઅત નહીં. ઔર હમ તુમહારી પૂરી ઈબાદતકો રદ કરતે હૈં.

એક મરતબા આપ ઈબાદતખાનાકી છત પર ઈસ તરહ રોતે થે કે સૈલાબે ઈશ્કસે પરનાલા બેહ પળા ઔર નીચે ગુઝરતે હુએ એક શખ્સ પર કુછ કતરે ટપક ગએ. ચુનાંચે ઉસને આવાઝ દેકર પૂછા કે ક્યા યે પાની પાક હૈ યા નાપાક? આપને જવાબ દિયા કે મેરે ભાઈ કપળેકો પાક કર લેના, ક્યૂંકે યે એક ગુનેહગારકે આંસૂ હૈં.

દુનિયાકા અંજામ :- આપ કિસી મુરદેકે દફનકે લિયે કબરસ્તાન તશરીફ લે ગએ ઔર દફનકે બાદ કબરકે સરહાને ખળે હોકર ઈસ કદર રોએ કે કબરકી ખાક તક ભીગ ગઈ. ફિર ફરમાયા કે જબ આખરી મંઝિલ હી આખિરત હૈ તો ફિર ઐસી દુનિયાકી તમન્ના ક્યૂં હો જિસકા અંજામ કબર હૈ ઔર ઉસ આલમસે ખૌફઝદા ક્યૂં નહીં જિસકી ઈબ્તિદાઈ મંઝિલ ભી કબર હી હૈ. ગોયા તુમહારી પેહલી ઔર આખરી મંઝિલ કબર હૈ. આપકી નસીહતસે લોગ ઈસ કદર મુતઅસ્સિર હુએ કે રોનેસે બે હાલ હો ગએ.

કબરોંકી ઝિયારતમેં ઈબરત હૈ :- એક મરતબા લોગોંકે સાથ કબરસ્તાનમેં પહોંચકર ફરમાયા કે ઐસે ઐસે લોગ મદફૂન હૈં જિનકા સર આઠ જન્નતોંકી મુસાવી નેઅમતેં પાને પર ભી ન ઝુક સકા. ઔર ઉનકે દિલોંમેં ઉન નેઅમતોંકા કભી ખ્યાલ તક ભી ન આયા. લેકિન મિટ્ટીમેં ઈતની આરઝુએં લેકર ચલે ગએ કે અગર ઉનમેંસે

એકકો ભી તમામ આસમાનોંકે મુકાબલેમેં રખ્ખા જાએ તો વો ખૌફઝદા હોકર ટુકડે ટુકડે હો જાએ.

તમ્બીહ :- બચપનમેં આપસે એક ગુનાહ સરઝદ હો ગયા થા. જિસકી પાદાશમેં આપ જબ કભી કોઈ નયા પેરહન તૈયાર કરવાતે તો ઉસકે ગિરેબાન પર વો ગુનાહ લિખ દેતે ઔર ઉસીકો દેખકર ઈસ કદર રોતે કે ગશી (બેહોશી) તારી હો જાતી.

નસીહત :- એક મરતબા હઝરત ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝને આપકો ખત ભેજતે હુએ લિખ્ખા કે મુઝે કોઈ એસી નસીહત કીજિયે જો મેરે તમામ કામોંમેં મદદગાર હો સકે. જવાબમેં આપને લિખ્ખા કે અગર અલ્લાહ તઆલા તુમહારા મદદગાર નહીં હૈ તો ફિર કિસીસે ભી મદદકી ઉમ્મીદ હરગિઝ ન રખ્ખો. ફિર દૂસરે ખતકે જવાબમેં લિખ્ખા કે ઉસ દિનકો બહોત હી નઝદીક સમઝતે રહો જિસ દિન દુનિયા ફના હો જાએગી ઔર સિર્ફ આખિરત બાકી રહેગી.

તન્હાઈકા ફલ્સફા :- જબ બશર હાનીકો યે માલૂમ હુવા કે હઝરત હસન સફરે હજકા ઈરાદા કર રહે હૈં તો ઉનહોંને લિખ્ખા કે મેરી તમન્ના હૈ કે આપકે સાથ હજ કરૂં. આપને જવાબ દિયા કે મઆંફી ચાહતા હું. કયૂંકે મેરી તમન્ના યે હૈ કે સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકી સત્તારીકે પરદેમેં ઝિંદગી ગુઝાર દૂં. ઔર અગર હમ દોનોં સાથ હોંગે તો એક દૂસરેકે ઐબ યકીનન સામને આએંગે. ઔર હમમેંસે હર એક, એક દૂસરેકો ઐબદાર ખ્યાલ કરને લગેગા

આપને સઈદ બિન જુબૈરકો તીન નસીહતેં કીં. પેહલી બાદશાહકી સોહબતસે પરહેઝ કરો. દૂસરી કિસી ઔરતકે સાથ તનહા ન રહો, ચાહે વો રાબેઆ બસરી કયૂં ન હોં. તીસરી રાગ રંગમેં કભી શિરકત ન કરો. કયૂંકે યે ચીઝેં બુરાઈકી તરફ લે જાનેકા ઝરીઆ હૈં.

તબાહી મુરદા દિલીમેં હૈ :- માલિક બિન દીનાર કેહતે હૈં કે જબ મૈંને આપસે પૂછા કે લોગોંકી તબાહી કિસ ચીઝમેં પોશીદા હૈ? ફરમાયા કે મુરદા દિલીમેં હૈ. મૈંને પૂછા કે મુરદા દિલીકા કયા મતલબ હૈ? ફરમાયા કે દુનિયાકી જાનિબ રાગિબ હો જાના.

જિન્નાતકો તબ્લીગ :- એક મરતબા હઝરત અબ્દુલ્લાહ નમાઝે ફજરકે લિયે હઝરત હસન બસરીકી મસ્જિદમેં તશરીફ લે ગએ તો અંદરસે દરવાઝા બંદ થા ઔર આપ દુઆમેં મશ્ગૂલ થે. ઔર કુછ લોગોંકે આમીન કેહનેકી આવાઝેં આ રહી થીં. ચુનાંચે મૈં યે સમઝા કે શાયદ આપકે મુરીદ હોંગે બાહિર હી ઠહેર ગયા. ઔર જબ સુબહકો દરવાઝા ખોલા ઔર મૈંને અંદર જાકર દેખા તો આપ અકેલે થે. ચુનાંચે નમાઝસે ફારિગ હોનેકે બાદ જબ હાલત પૂછી તો ફરમાયા કે પેહલે તો કિસીસે ન બતાનેકા વાદા

કરો. ફિર ફરમાયા કે યહાં જિન્નાત વગૈરહ આતે હૈં. ઔર મૈં ઉનકે સામને વઅઝ કેહકર દુઆ માંગતા હું. જિસ પર વો સબ આમીન આમીન કેહતે રેહતે હૈં.

કરામત :- કુછ બુઝુર્ગ આપકે સાથ હજકે લિયે રવાના હુએ ઔર ઉનમેંસે બાઅઝ લોગોંકો સખ્ત પ્યાસ લગી. ચુનાંચે રાસ્તામેં એક કુંવા નઝર પળા લેકિન ઉસ પર રસ્સી ઔર ડોલ કુછ ન થા. ઔર જબ હઝરત હસનસે સૂરતે હાલ બયાન કી ગઈ તો ફરમાયા કે જબ મૈં નમાઝમેં મશ્ગૂલ હો જાઉં તો તુમ પાની પી લેના. ચુનાંચે જબ આપ નમાઝકે લિયે ખળે હુએ તો અચાનક કુંવેમેંસે પાની ખૂદ બખૂદ ઉબલ પડા. ઔર સબ લોગોંને અચ્છી તરહ પ્યાસ બુઝા લી. લેકિન એક શખ્સને એહતિયાતન કુછ પાની એક કૂઝેમેં રખ લિયા. ઈસ હરકતસે કુંવેકા જોશ એક દમ ખતમ હો ગયા. ઔર આપને ફરમાયા કે તુમને ખુદા પર ભરોસા નહીં કિયા યે ઉસીકા નતીજા હૈ. ફિર આગે રવાના હુએ તો રાસ્તામેંસે કુછ ખજૂરેં ઉઠાકર લોગોંકો દી, જિનકી ગુઠલિયાં સોનેકી થીં ઔર જિનકો બેચ કરકે લોગોંને ખાને પીનેકા સામાન ખરીદા ઔર સદકા ભી કિયા.

નિય્યતકા અસર :- મશ્હૂર હૈ કે અબૂ ઉમર કુરઆનકી તાલીમ દિયા કરતે થે કે એક નૌઉમર હસીન લડકા તાલીમકે લિયે પહોંચા ઔર આપને ઉસકો બુરી નિય્યતસે દેખા, જિસકે નતીજેમેં ઉસી વકત પૂરા કુરઆન ભૂલ ગએ. ઘભરાએ હુએ હઝરત હસન બસરીકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર પૂરા વાકિઆ હૂ બહૂ બયાન કર દિયા. આપને હુકમ દિયા કે હજકે દિન કરીબ હૈં પેહલે હજ અદા કરો. ઔર હજ અદા કરકે મસ્જિદે હનીફમેં પહોંચ જાઓ. વહાં તુમ્હેં મસ્જિદકે મેહરાબમેં એક સાહબ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ મિલેંગે. જબ વો ઈબાદતસે ફરાગત પા લેં તો ઉનસે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કરના. અબૂ ઉમર કેહતે હૈં કે જબ મૈં મસ્જિદમેં પહોંચા તો વહાં એક બળા મજમા થા. ઔર કુછ દેરકે બાદ એક બુઝુર્ગ તશરીફ લાએ તો સબ ઈઝઝતકે લિયે ખળે હો ગએ. ઔર જબ સબ લોગોંકે જાનેકે બાદ વો બુઝુર્ગ અકેલે રેહ ગએ તો મૈંને અપના પૂરા વાકિઆ બયાન કિયા. ચુનાંચે ઉન બુઝુર્ગકી કરામતસે મુઝકો દો બારા કુરઆન યાદ હો ગયા. ઔર જબ ખૂશીસે કદમ ચુમા તો ઉનહોંને દરયાફત ફરમાયા કે મેરા પતા તુમ્હેં કિસને બતાયા? મૈંને હઝરત હસન બસરીકા નામ લે લિયા. યે સુનકર ઉનહોંને ફરમાયા કે હસન બસરીને મુઝકો રૂસ્વા કર દિયા. મૈં ભી ઉનકા રાઝ ફાશ કરકે રહુંગા. ફરમાયા કે જો સાહબ ઝોહરકી નમાઝકે વકત યહાં થે વો હસન બસરી હી થે. જો ઈસી તરહ રોઝાના યહાં આતે હૈં ઔર હમસે બાતેં કરકે અસરકે વકત તક બસરામેં પહોંચ જાતે હૈં વો હસન બસરી જિસકે રાહનુમા હું. ઉસકો કિસી ગૈરકી હાજત નહીં.

મન્કૂલ હૈ કે કિસી શખ્સકે ઘોડેમેં કુછ નુકસ હો ગયા ઔર ઉસને જબ હઝરત હસનસે હાલત બયાન કી તો આપને ચારસો દિરમમેં ઉસસે ઘોડા ખરીદ લિયા. લેકિન ઉસી રાત ઘોડેકે માલિકને ખ્વાબમેં દેખા કે જન્નતમેં એક ઘોડા ચારસો મુશ્કી ઘોડોંકે

સાથ ચરતા ફિર રહા હૈ. ઉસને સવાલ કિયા કે યે ઘોડે કિસકે હૈં? તો ફરિશ્તોંને બતાયા કે પેહલે તો સબ તુમહારે થે, લેકિન અબ હસન બસરીકી મિલકિયત હૈં. વો શખ્સ બેદાર હોકર હઝરત હસનકી ખિદમતમેં પહોંચા ઔર અર્ઝ કિયા કે આપ અપની રકમ લેકર મેરા ઘોડા વાપસ ફિરા દેં. આપને ફરમાયા કે જો ખ્વાબ રાત તુને દેખા હૈ વો મૈં પેહલે હી દેખ ચુકા હું. યે સુનકર વો માયૂસ વાપસ હો ગયા. ફિર દૂસરી રાત હસન બસરીને ખ્વાબમેં આલીશાન મહલ્લાત દેખકર દરયાફત કિયા કે યે કિસકે હૈં? જવાબ મિલા કે જો ભી સોદા તોડ દે. ચુનાંચે આપને સુબહકો ઘોડેકે માલિકકો બુલાકર સોદા તોડ દિયા.

દાવતકા તરીકા :- શમઉન નામી એક આતિશ પરસ્ત (આગકા પુજારી) આપકા પડોસી થા. ઔર જબ વો મૌતકી બીમારીમેં મુબતલા હુવા આપને ઉસકે યહાં જાકર દેખા કે ઉસકા જિસમ આગકે ધુંએસે કાલા પડ ગયા હૈ. આપને તલકીન ફરમાઈ કે આતિશ પરસ્તી છોળ કરકે ઈસ્લામમેં દાખિલ હો જા. અલ્લાહ તઆલા તુઝ પર રહમ ફરમાએગા. ઉસને અર્ઝ કિયા કે મૈં ચાર ચીઝોંકી વજહસે ઈસ્લામસે દૂર હું. પેહલી યે કે જબ તુમ લોગોંકે અકાઈદમેં દુન્યાકી મુહબ્બત બુરી ચીઝ હૈ તો ફિર તુમ ઉસકી તલાશ ક્યૂં કરતે હો? દૂસરી યે કે મૌતકો યકીની ખ્યાલ કરતે હો તો ફિર દુનિયામેં રઝાએ ઈલાહીકે લિયે કામ ક્યૂં કરતે હો? તીસરી યે કે મૌતકો યકીની ખ્યાલ કરતે હુએ ભી ઉસકા સામાન ક્યૂં નહીં કરતે? ચોથી યે કે જબ તુમ અપને કૌલકે મુતાબિક જલવએ ખુદાવંદીકે દીદારકો બહોત ઉમદા ચીઝ ખ્યાલ કરતે હો તો ફિર દુનિયામેં રઝાએ ઈલાહીકે ખિલાફ કામ ક્યૂં કરતે હો? આપને ફરમાયા કે યે તો મુસલમાનોંકે અફઆલ ઔર કિરદાર હૈં. લેકિન આતિશ પરસ્તીમેં વકત બરબાદ કરકે તુમહેં ક્યા હાસિલ હુવા. મોમિન ચાહે કુછ ભી હો કમસે કમ વેહદાનિયતકો તો તસ્લીમ કરતા હૈ, મગર તુને સત્તર (૭૦) સાલ આગકો પૂજા હૈ. ઔર અગર હમ દોનોં આગમેં ગિર પડેં તો વો હમ દોનોંકો બરાબર જલાએગી યા તેરી પરસ્તિશકો મલ્હૂઝ રખ્ખેગી. લેકિન મેરે મૌલામેં યે તાકત હૈ કે અગર વો ચાહે તો મુઝકો આગ ઝર્રા બરાબર નુકસાન નહીં પહોંચા સકતી. ઔર યે ફરમાકર અપને હાથમેં આગ ઉઠા લી. ઔર કોઈ અસર હાથ મુબારક પર ન હુવા. શમઉનને ઉસ કૈફિયતસે મુતઅસ્સિર હોકર અર્ઝ કિયા કે મૈં તો સત્તર સાલસે આતિશ પરસ્તીમેં મુબ્તલા હું અબ આખરી વકતમેં ક્યા મુસલમાન હુંગા. લેકિન જબ આપને ઈસ્લામ લાનેકે લિયે દોબારા ઈસરાર ફરમાયા તો ઉસને અર્ઝ કિયા, મૈં ઈસ શર્ત પર ઈમાન લા સકતા હું કે આપ મુઝે યે અહદનામા લિખ દેં કે મેરે મુસલમાન હો જાનેકે બાદ અલ્લાહ તઆલા મુઝે તમામ ગુનાહોંસે નજાત દેકર મગફિરત ફરમા દેગા. ચુનાંચે આપને ઈસી મઝમૂનકા ઉસકો એક અહદનામા લિખ દિયા. લેકિન ઉસને કહા કે ઈસ પર બસરાકે સાહિબે અદલ લોગોંકી શહાદત ભી લિખવાઈયે. આપને

શહાદતેં ભી લિખવા દીં. ઉસકે બાદ શમઉન સચ્ચે દિલસે મુસલમાન હુવા. ઔર દરખ્વાસ્ત કી, મેરે મરનેકે બાદ આપ અપને હી હાથસે ગુસલ દેકર કબરમેં ઉતારેં ઔર યે અહદ નામા મેરે હાથમેં રખ દેં તાકે રોઝે મેહશર મેરે મોમિન હોનેકા સુબૂત મેરે પાસ રહે. યે વસિય્યત કરકે કલિમએ શહાદત પઢતા હુવા દુનિયાસે રૂખસત હો ગયા. ઔર આપને ઉસકી પૂરી વસિય્યત પર અમલ કિયા. ઔર ઉસી રાત ખ્વાબમેં દેખા કે શમઉન બહોત કીમતી લિબાસ ઔર ઝરીં તાજ પેહને હુએ જન્નતકી સૈર કર રહા હૈ. ઔર જબ આપને સવાલ કિયા કે ક્યા ગુઝરી? તો ઉસને અર્ઝ કિયા કે ખુદાને અપને ફઝલસે મેરી મગફિરત ફરમા દી. ઔર જો ઈન્આમાત મુઝ પર કિયે વો નાકાબિલે બયાન હૈં. લિહાઝા અબ આપકે ઉપર કોઈ બોઝ નહીં આપ અપના અહદનામા વાપસ લે લેં. ક્યૂંકે મુઝે અબ ઉસકી હાજત નહીં. ઔર જબ સુબહકો આપ બેદાર હુએ તો વો અહદનામા આપકે હાથમેં થા. આપને અલ્લાહકા શુક્ર અદા કરતે હુએ ફરમાયા કે અય અલ્લાહ! તેરા ફઝલ કિસી સબબકા મોહતાજ નહીં. જબ એક આતિશ પરસ્તકો સત્તર સાલ આગકી પૂજાકે બાદ સિર્ફ એક મરતબાકા કલિમા પઢનેકે બાદ મગફિરત ફરમા દી તો જિસને સત્તર સાલ તેરી ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં ગુઝારે હોં વો કૈસે તેરે ફઝલસે મેહરૂમ રેહ સકતા હૈ.

ઈન્કિસારી :- આપ ઈસ કદર આજિઝી વાલે થે કે હર એકકો અપનેસે બેહતર ખ્યાલ કરતે. એક દિન દરિયાએ દજલા પર આપને કિસી હબ્શીકો ઔરતકે સાથ ઈસ તરહ શરાબ પીતે દેખા કે શરાબકી બોતલ ઉસકે સામને થી. ઉસ વક્ત આપકો યે ખ્યાલ હુવા કે ક્યા યે ભી મુઝસે બેહતર હો સકતા હૈ? ક્યૂંકે યે તો શરાબી હૈ. ઉસી દૌરાન એક કશ્તી સામને આઈ જિસમેં સાત લોગ થે ઔર વો ગર્ક હો ગઈ. યે દખકર હબ્શી પાનીમેં કૂદ ગયા ઔર છ લોગોંકો એક એક કરકે બાહિર નિકાલા. ફિર આપસે અર્ઝ કિયા, આપ સિર્ફ એક હી કી જાન બચા લેં. મૈં તો યે ઈમ્તિહાન લે રહા થા કે આપકી ચશ્મે બાતિન ખુલી હુઈ હૈ યા નહીં, ઔર યે ઔરત જો મેરે પાસ હૈ યે મેરી વાલિદા હૈં. ઔર ઉસ બોતલમેં સાદા પાની હૈ. યે સુનતે હી આપ ઉસ યકીનકે સાથ કે યે કોઈ ગૈબી શખ્સ હૈ ઉસકે કદમોં પર ગિર પડે ઔર હબ્શીસે કહા કે જિસ તરહ તુને છ લોગોંકી જાન બચાઈ ઉસી તરહ કિબ્ર ઔર ઘમંડસે મેરી જાન ભી બચા દે. ઉસને દુઆ કી કે અલ્લાહ તઆલા આપકો નૂરે બસીરત અતા ફરમાએ. યાની કિબ્ર ઔર ઘમંડકો દૂર કર દે. ચુનાંચે ઐસા હી હુવા કે ઉસકે બાદસે અપને આપકો કભી કિસીસે બેહતર ખ્યાલ નહીં કિયા. ઔર યે કૈફિયત હો ગઈ કે એક કુત્તેકો ભી દેખકર ફરમાતે કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઉસ કુત્તે હી કે સદકેમેં મકબૂલિયત અતા ફરમા દે. એક શખ્સને સવાલ કિયા કે કુત્તેસે આપ બેહતર હૈં યા કુત્તા? ફરમાયા કે અગર અઝાબસે છુટકારા હાસિલ હો ગયા તો મૈં બેહતર હૂં વરના કુત્તા મુઝ જૈસે હઝારોં ગુનેહગારોંસે અફઝલ હૈ. કુછ

લોગોંને આપસે અર્ઝ કિયા કે ફલાં શખ્સ આપકી ગીબત કર રહા હૈ, તો આપને તોહફાકે તૌર પર ઉસકો તાઝા ખજૂરેં ભેજતે હુએ પૈગામ દિયા કે સુના હૈ તુમને અપની નેકિયાં મેરે નામએ આમાલમેં લિખવા દી હૈં મૈં ઉસકા કોઈ બદલા અદા નહીં કર સકતા.

સબક આમોઝ વાકિઆ :- આપને ફરમાયા કે જબ મૈં ચાર લોગોંકે મુતઅલ્લિક સોચતા હું તો હૈરત ઝદા હો જાતા હું. પેહલા મુખન્નસ (યાની હેજડા) દૂસરા મસ્ત શખ્સ, તીસરા લડકા, ચોથી ઔરત. લોગોંને જબ વજહ દરયાફત કી તો ફરમાયા કે મૈંને એક હેજડેસે જબ બચના ચાહા તો ઉસને કહા કે મેરી હાલતકા અબ તક કિસીકો ઈલ્મ નહીં આપ મુઝસે દૂર ન હોં. વૈસે અંજામકી ખબર ખુદાકો હૈ. ફિર ફરમાયા કે એક શખ્સ મસ્તીકે આલમમેં કીચડકે અંદર લડખડાતા હુવા જા રહા થા તો મૈંને કહા કે સંભાલકર કદમ રખ્ખો કહીં ગિર ન પડના. ઉસને જવાબ દિયા કે આપ અપને કદમ મઝબૂત રખ્ખેં, કયૂંકે અગર મૈં ગિર ગયા તો અકેલા ગિરૂંગા લેકિન આપકે સાથ પૂરી કૌમ ગિર પળેગી. ચુનાંચે ઉસકી બાતસે મૈં આજ તક મુતઅસ્સિર હું. ફિર ફરમાયા કે એક મરતબા એક લડકા ચિરાગ લિયે હુએ ચલ રહા થા તો મૈંને પૂછા કે રોશની કહાંસે લેકર આયા હૈ? ઉસને ચિરાગ ગુલ કરતે હુએ કહા કે પેહલે આપ યે બતાએં કે રોશની કહાં ગુલ હો ગઈ? ઉસકે બાદ મૈં આપકે સવાલકા જવાબ દૂંગા કે રોશની કહાંસે આઈ. ફિર ફરમાયા કે એક મરતબા એક ખૂબસૂરત ઔરત મુંહ ખોલે હુએ નંગે સર ગુસ્સાકી હાલતમેં મેરે પાસ આઈ ઔર અપને શૌહરકા શિકવા કરને લગી. મૈંને કહા કે પેહલે તુમ અપના હાથ મુંહ તો ઢાંપ લો. લેકિન ઉસને જવાબ દિયા કે શૌહરકે ઈશ્કમેં મેરી અકલ ખો ગઈ હૈ, ઔર અગર આપ આગાહ ન કરતે તો મૈં ઉસી તરહ બાઝાર ચલી જાતી ઔર મુઝે બિલકુલ ભી મેહસૂસ ન હોતા. લેકિન યે અજીબ બાત હૈ કે આપકો ઈશ્કે ઈલાહીકા દાવા ભી હૈ ઔર ઉસીકી રોશનીમેં આપ સબકો દેખતે હૈં, ઉસકે બાવજૂદ ભી આપ અપને હોશ ઔર હવાસ પર કાઈમ હૈં. મન્કૂલ હૈ કે એક મરતબા આપ વઅઝ કરકે મિમ્બરસે ઉતરે તો બાઝ લોગોંકો રોકકર ફરમાયા કે મૈં તુમ પર તવજ્જોહ ડાલના ચાહતા હું. લેકિન ઉસમેં એક શખ્સ થા જો આપકી જમાઅતસે મુતઅલ્લિક નહીં થા ઉસકો હુકમ દિયા કે તુમ ચલે જાઓ.

ઈઝહારે હકીકત :- એક મરતબા અપને સાથિયોંસે ફરમાયા કે તુમ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સહાબાકી તરહ હો. યે સુનકર સબ લોગ બહોત ખૂશ હુએ. તો આપને ફરમાયા કે મેરા મકસદ યે હરગિઝ નહી કે તુમ અપને આમાલ ઔર ખસાઈલમેં ઉન જૈસે હો, બલ્કે તુમહારે અંદર ઉનકી કુછ મુશાબિહત પાઈ જાતી હૈ, કયૂંકે સહાબાકી તો યે કૈફિયત થી કે તુમ ઉનકો દેખકર દીવાના ખ્યાલ કરને લગતે ઔર અગર વો તુમહારી હાલત દેખતે તો તુમહેં હરગિઝ મુસલમાન ખ્યાલ ન કરતે, વો તો તેઝ રફતાર

ઘોડોં પર આગે ચલે ગએ. ઔર હમ ઝખમી ખચ્ચરોં પર પીછે રેહ ગએ, જો ઝખ્મી કમરકી વજહસે ચલને પર ભી કાદિર નહી.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કે ઈન્સાનકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે વો નાફેઅ ઈલ્મ, અકમલ ઈલ્મ, ઈખ્લાસ ઔર કનાઅત ઔર સબરે જમીલ હાસિલ કરતા રહે. ઔર જબ યે ચીઝેં હાસિલ હો જાએં તો ઉસકે ઉખરવી મરાતિબકા અંદાઝા નહીં કિયા જા સકતા. ફરમાયા કે ભેડ બકરિયાં ઈન્સાનોંસે ઝિયાદા બાખબર હોતી હૈં. કયૂંકે ચરવાહેકી એક આવાઝ પર ચરના છોડ દેતી હૈં. ઔર ઈન્સાન અપની ખ્વાહિશાતકે ખાતિર અહકામે ઈલાહીકી ભી પરવાહ નહીં કરતા. ઔર બુરી સોહબત ઈન્સાનકો નેક લોગોંસે દૂર કર દેતી હૈ. ફરમાયા કે અગર મુઝે કોઈ શરાબ પીનેકે લિયે બુલાએ તો મૈં તલબે દુનિયાસે વહાં જાનેકો બેહતર ખ્યાલ કરતા હું. ફરમાયા તૌરાતમેં હૈ કે કનાઅત કરને વાલા શખ્સ મખ્લૂકસે બે નિયાઝ હો જાતા હૈ. ઔર જિસને ગોશા નશીની ઈખ્તિયાર કર લી વો સલામત રહા. ઔર જિસને નફસાની ખ્વાહિશાતકો છોળ દિયા વો આઝાદ હો ગયા. જિસને હસદસે પરહેઝ કિયા ઉસને મુહબ્બત હાસિલ કર લી. જિસને સબર ઔર સુકૂનકે સાથ ઝિંદગી ગુઝારી વો સરબુલંદ હો ગયા.

ફરમાયા કે તકવેકે તીન દરજે હૈં. પેહલે ગુસ્સાકે આલમમેં સચ્ચી બાત કેહના, દૂસરે ઉન ચીઝોંસે બચના જિનસે અલ્લાહને બચનેકા હુકમ દિયા હૈ. તીસરે અહકામે ઈલાહી પર રાઝી હોના. ઔર થોડા તકવા ભી એક હઝાર બરસકે રોઝા ઔર નમાઝસે અફઝલ હૈ. કયૂંકે આમાલમેં સબસે બેહતર અમલ ફિક્ર ઔર તકવા હૈ. ફરમાયા કે અગર મેરે અંદર નિફાક ન હોતા તો મૈં દુનિયાકી હર ચીઝસે પરહેઝ કરતા. ઔર નિફાક નામ હૈ ઝાહિર ઔર બાતિનમેં ખુલૂસે નિય્યતકે હોનેકા. કયૂંકે જિસ કદર મોમિન ગુઝર ચુકે હૈં ઉનમેંસે હર ફર્દકો અપને અંદર નિફાકકા ખતરા રેહતા હૈ. ઔર મોમિનકી તારીફ યે હૈ કે હુકમ હુવા ઔર તનહાઈમેં ઈબાદત કરતા રહે.

ફરમાયા તીન લોગોંકી ગીબત દુરૂસ્ત હૈ. પેહલે લાલચીકી, દૂસરે ફાસિકકી, તીસરે ઝાલિમ બાદશાહકી. ઔર ગીબતકા કફફારા અગરચે સિર્ફ ઈસ્તિગફાર હી હૈ, લેકિન જિસકી ગીબત કી હૈ ઉસસે મઆફી ભી તલબ કર લે. ફરમાયા કે ઈન્સાનકો ઐસે મકાનમેં ભેજા ગયા હૈ જહાંકે તમામ હલાલ ઔર હરામકા મુહાસબા કિયા જાએગા. ફરમાયા કે હર ફર્દ દુનિયાસે તીન તમન્નાએં લિયે હુએ ચલા જાતા હૈ. પેહલે જમા કરનેકી હિર્સ, દૂસરે જો કુછ હાસિલ કરના ચાહા વો હાસિલ ન હો સકા. તીસરે તોશએ આખિરત જમા ન કર સકા. કિસીને અર્ઝ કિયા કે ફલાં શખ્સ પર નઝઅ તારી હૈ, તો ફરમાયા કે જિસ વકતસે દુનિયામેં આયા ઉસ વકતસે આજ તક આલમે નઝઅ હી મેં હૈ. ફરમાયા કે નફસસે ઝિયાદા દુનિયામેં કોઈ ચીઝ સરકશ નહીં. ઔર અગર તુમ યે દેખના ચાહતે હો કે તુમારે બાદ દુનિયાકી કયા હાલત

હોગી તો યે દેખ લો કે દૂસરે લોગોંકે જાનેકે બાદ કયા નોઈયત રહી. ફરમાયા કિસ કદર તઅજ્જુબકી બાત હૈ કે મહઝ દુનિયાકી મુહબ્બતમેં બુતોં તક કો પૂજા જાતા હૈ. ફરમાયા તુમસે પેહલે આસમાની કિતાબોંકી ઐસી વકઅત થી કે લોગ અપની રાતેં ઉનકે મઆની પર ગૌરો ફિકર કરનેમેં ગુઝાર દેતે થે. ઔર દિનમેં ઉસ પર અમલ પેરા હો જાતે થે. લેકિન તુમને અપની કિતાબ પર ઝેરો ઝબર તો લગાએ મગર અમલ તર્ક કરકે આસાઈશે દુનિયામેં ગિરફતાર હો ગએ. ફરમાયા કે જો શખ્સ સોના ચાંદીસે મુહબ્બત કરતા હૈ ખુદા તઆલા ઉસકો રૂસ્વાઈ અતા કરતા હૈ ઔર જિસકે પીર બેવકૂફ લોગ હોં ઉસકી દિલી હાલત દુરૂસ્ત નહીં. ઔર જિસ ચીઝકી તુમ દૂસરોંકો નસીહત કરતે હો પેહલે ખૂદ ઉસ પર અમલ પેરા હો જાઓ. ફરમાયા કે જો શખ્સ તુમસે દૂસરોંકે ઐબ બયાન કરતા હૈ વો યકીનન દૂસરોંસે તુમહારી બુરાઈ ભી કરતા હોગા. ફરમાયા કે દીની ભાઈ હમેં અપને અહલો અયાલસે ભી ઝિયાદા અઝીઝ હૈં. કયૂંકે વો દીની મઆમલાતમેં હમારે મદદગાર હોતે હૈં.

કિસી શખ્સને જબ આપસે ખુશૂઅકા મતલબ પૂછા તો ફરમાયા કે ઈન્સાનકે દિલી ખૌફકા નામ ખુશૂઅ હૈ. કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે ફલાં શખ્સ બીસ સાલસે ન તો ઔરતકે કરીબ ગયા.હૈ ઔર ન કિસીસે મુલાકાત કરતા હૈ ઔર ન નમાઝ બા જમાઅત પઢતા હૈ. ચુનાંચે જબ આપ ઉસસે મુલાકાતકી ગર્ઝસે પહોંચે તો ઉસને મઆફી ચાહતે હુએ અપની મશગૂલિયતકા ઝિકર કિયા. આપને પૂછા કે આખિર કિસ ચીઝમેં મશગૂલ રેહતે હો? ઉસને કહા કે મેરા કોઈ સાંસ ઐસા નહીં જિસમેં મુઝકો કોઈ નેઅમત હાસિલ ન હોતી હો. ઔર મુઝસે કોઈ ગુનાહ સરઝદ ન હોતા હો. આપને ફરમાયા કે તેરી મશગૂલિયત મુઝસે બેહતર હૈ. કિસીને દરયાફત કિયા કે કયા કભી આપકો કોઈ ખૂશી હાસિલ હુઈ હૈ? ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં અપને ઈબાદતખાનાંકી છત પર ખડા થા ઔર પડોસીકી બીવી અપને શૌહરસે કેહ રહી થી કે શાદીકે બાદસે પચાસ સાલ મૈંને સબર ઔર સુકૂનસે તેરે સાથ નિબાહ કિયા ઔર તુઝસે કભી કોઈ ઐસી ચીઝ તલબ નહીં કી જિસકો તુ બરદાશ્ત ન કર સકતા હો. ન કભી ગુરબતકા શિકવા કિયા ઔર ન કભી તેરી શિકાયત કી. મગર યે સબ કુછ મહઝ ઈસ લિયે બરદાશ્ત કિયા કે તુ દૂસરી શાદી ન કર લે. લેકિન અગર તુ દૂસરી શાદીકા ઈરાદા રખતા હૈ તો ફિર મૈં ઈમામે વકતસે તેરી શિકાયત કરૂંગી. મુઝે યે બાત સુનકર બહોત ખૂશી હુઈ. કયૂંકે યે કૌલ કુરઆનકે બિલકુલ મુતાબિક થા જૈસા કે ફરમાયા, બિલા શુબા અલ્લાહ તઆલા ઉનકો નહીં બખ્શેગા જિનહોંને ઉસકે સાથ કિસીકો શરીક કિયા, ઔર ઉનકે અલાવા જિસકો ચાહેગા બખ્શ દેગા. કિસીને જબ આપકા હાલ દરયાફત કિયા તો ફરમાયા કે ઉનકા કયા હાલ પૂછતે હો જો દરિયામેં હોં ઔર ટૂટી હુઈ કશ્તીકે તખ્તે પર પાનીમેં તૈર રહે હોં. ઉસને કહા કે યે તો બહોતહી સંગીન સૂરત હૈ. ફરમાયા કે બસ

મેરા તો યેહી હાલ હૈ.

એક મરતબા આપ ઈદકે દિન કિસી ઐસી જગહસે ગુઝરે જહાં લોગ હંસી મઝાક ઔર લહવો લઅબમેં મશ્ગુલ થે. આપને ફરમાયા કે મૈં હૈરત કરતા હું ઉન લોગોં પર જો હંસી મઝાકમેં મશ્ગુલ હોકર અપને હાલકો ભુલા દેતે હૈં. કોઈ શખ્સ કબ્રસ્તાનમેં બૈઠા ખાના ખા રહા થા. ઉસકો દેખકર ફરમાયા કે યે મુનાફિક હૈ. ક્યૂંકે જિસકી નફસાની ખ્વાહિશ મુર્દોકે સામને ભી હરકત કરતી હૈ ઉસકો મૌત ઔર આખિરત પર યકીન નહીં હોતા. ઔર જો ઉન દોનોં પર યકીન ન કરે ઉસકો મુનાફિક કેહતે હૈં.

એક મરતબા આપ અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કર રહે થે કે અય અલ્લાહ તેરી નેઅમતોંકા મૈં શુક્ર ન બજા લા સકા ઔર આઝમાઈશકી હાલતમેં સબરકા દામન છોળ દિયા. લેકિન શુક્ર ન કરનેકે બાવજૂદ ભી તુને અપની નેઅમતોંસે મેહરૂમ ન રખ્ખા ઔર સબર ન કરને પર ભી મુસીબતોંકો દૂર કરતા રહા.

વફાત :- મૌતકે વકત આપ મુસ્કુરાતે હુએ ફરમાતે રહે કે કૌનસા ગુનાહ! કૌનસા ગુનાહ! ઔર યેહી કેહતે કેહતે રૂહ પરવાઝ કર ગઈ. ફિર કિસી બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે આલમે નઝઅમેં આપ ક્યૂં મુસ્કુરા રહે થે? ઔર કૌનસા ગુનાહ બાર બાર ક્યૂં કેહ રહે થે? ફરમાયા કે મૌતકે વકત મુઝે યે નિદા સુનાઈ દી કે અય મલેકુલ મૌત સખ્તીસે કામ લે. ક્યૂંકે એક ગુનાહ બાકી રેહ ગયા હૈ. ચુનાંચે ઉસી ખૂશીમેં ખૂશ હોકર મૈં બાર બાર કૌનસા ગુનાહ કેહ રહા થા. વફાતકી રાતમેં કિસી બુઝુર્ગને ખ્વાબ દેખા કે આસમાનકે દરવાઝે ખુલે હુએ હૈં ઔર નિદા કી જા રહી હૈ કે હસન બસરી અપને મૌલાકે પાસ હાઝિર હો ગએ ઔર અલ્લાહ ઉનસે રાઝી હૈ.

હઝરત માલિક બિન દીનાર (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઔર હસન બસરી એક જમાનાકે હૈં. આપકા શુમાર ભી દીની પેશવાઓં ઔર સાલિકીન રેહનુમાઓંમેં હોતા હૈ. આપકી પૈદાઈશ અપને વાલિદકે ગુલામીકે ઝમાનામેં હુઈ. ઉનકા નામ દીનાર થા. ઝાહિરી એતિબારસે ગો આપ ગુલામઝાદે હૈં લેકિન બાતિની તૌર પર ફુયૂઝ ઔર બરકાતકા સર ચશ્મા હૈં ઔર કરામાતકે ઔર રિયાઝતકે એતિબારસે આપકા દરજા બહોત બુલંદ હૈ.

દીનાર નામકી વજહ :- એક મરતબા આપ કશ્તીમેં સફર કર રહે થે ઔર દરિયાકે બીચમેં પહોંચકર જબ કશ્તીવાલેને કિરાયા માંગા તો ફરમાયા કે મેરે પાસ દેનેકો કુછ ભી નહીં હૈ. યે સુનકર ઉસને બુરા કેહતે હુએ આપકો ઈતના મારા કે આપકો ગશ આ ગયા ઔર જબ ગશી દૂર હુઈ તો કશ્તીવાલેને દોબારા કિરાયા તલબ

કરતે હુએ કહા કે અગર તુમને કિરાયા અદા ન કિયા તો દરિયામેં ફેંક દૂંગા. ઉસી વકત અચનાક કુછ મછલિયા મુંહમેં એક એક દીનાર દબાએ હુએ પાનીકે ઉપર કશ્તીકે પાસ આઈ ઔર આપને એક મછલીકે મુંહસે દીનાર લેકર કિરાયા અદા કર દિયા. કશ્તીવાલા યે હાલ દેખકર કદમોંમેં ગિર પડા ઔર આપ કશ્તીમેંસે દરિયા પર ઉતર ગએ ઔર પાનીમેં ચલતે હુએ નઝરોંસે ઓજલ હો ગએ. ઉસી વજહસે 'દીનાર' આપકે નામકા હિસ્સા બન ગયા.

ખૂદ ગર્ઝી ઔર ઈખ્લાસમેં ફર્ક :- આપ નિહાયત હસીન ઔર જમીલ ઔર બહોત તવંગર થે. ઔર દમિશ્કમેં રેહતે થે. ઔર હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કી બનાઈ હુઈ મસ્જિદમેં એતિકાફ કિયા કરતે. એક મરતબા યે ખયાલ આયા કે કોઈ સૂરત ઐસી પૈદા હો જાએ કે મુઝકો ઈસ મસ્જિદકા મુતવલ્લી બના દિયા જાએ. ચુનાંચે આપને એતિકાફ પર એતિકાફ ઔર ઈતની કસરતસે નમાઝેં પઢીં કે હર શખ્સ આપકો હર વકત નમાઝમેં મશ્ગૂલ દેખતા. લેકિન કિસીને ભી આપકી તરફ તવજ્જોહ નહીં કી. ફિર એક સાલકે બાદ જબ આપ મસ્જિદસે નિકલે તો નિદાએ ગૈબી આઈ કે અય માલિક તુઝે અબ તૌબા કરની ચાહિયે. ચુનાંચે આપકો એક સાલ તક અપની ખૂદ ગર્ઝાના ઈબાદત પર સખ્ત રંજ ઔર શરમિંદગી હુઈ. ઔર આપને અપને દિલકો રિયાસે પાક કરકે ખુલૂસે નિય્યતકે સાથ એક રાત ઈબાદત કી, તો સુબહકે વકત દેખા કે મસ્જિદકે દરવાઝે પર એક મજમા હૈ જો આપસમેં કેહ રહા હૈ કે મસ્જિદકા ઈન્તિઝામ ઠીક નહીં હૈ લિહાઝા ઈસી શખ્સકો મુતવલ્લી બના દિયા જાએ ઔર તમામ ઈન્તિઝામી કામ ઉસકે સુપુર્દ કર દિયે જાએં. ઉસકે બાદ મુત્તફિક હોકર પૂરા મજમા આપકે પાસ પહોંચા. ઔર જબ આપ નમાઝસે ફારિગ હો ચુકે તો અર્ઝ કિયા કે હમ આપસકે મુત્તફિકા ફૈસલેસે આપકો મસ્જિદકા મુતવલ્લી બનાના ચાહતે હૈં. આપને અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ! મૈં એક સાલ તક રિયાકારાના ઈબાદતમેં ઈસ લિયે મશ્ગૂલ રહા કે મુઝે મસ્જિદકી નિગરાની હાસિલ હો જાએ મગર ઐસા ન હુવા, અબ જબ કે મૈં સચ્ચે દિલસે તેરી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હુવા તો તેરે હુકમસે તમામ લોગ મુઝે મુતવલ્લી બનાને આ પહોંચે, ઔર મેરે ઉપર યે બોઝ ડાલના ચાહતે હૈં, લેકિન મૈં તેરી અઝમતકી કસમ ખાતા હું કે મૈં ન તો અબ નિગરાની કબૂલ કરૂંગા ઔર ન હી મસ્જિદસે બાહિર નિકલૂંગા. યે કેહકર ફિર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગએ.

દુનિયાકી હકીકત :- બસરામેં કોઈ અમીર આદમી મર ગયા. ઔર ઉસકી પૂરી જાયદાદ ઉસકી અકલોતી લડકીકો મિલી જો બહોત ખૂબસૂરત થી. એક દિન ઉસને હઝરત સાબિત બનાનીકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર અર્ઝ કિયા કે મૈં નિકાહ કરના ચાહતી હું, લેકિન મેરી ખ્વાહિશ હૈ કે નિકાહ માલિક બિન દીનારકે સાથ હો, તાકે ઝિક્રે ઈલાહી ઔર દુન્યવી કામોંમેં વો મેરી મદદ કર સકેં. ચુનાંચે સાબિત બનાનીને ઉસકા

પૈગામ માલિક બિન દીનાર તક પહોંચા દિયા. લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈં તો દુનિયાકો તલાક દે ચુકા હું ઔર ચૂંકે ઔરતકા શુમાર ભી દુનિયા હીમેં હોતા હૈ. ઈસ લિયે તલાક શુદા ઔરતસે નિકાહ જાઈઝ નહીં. એક મરતબા આપ કિસી દરખ્તકે સાયામેં આરામ ફરમા રહે થે ઔર ચશ્મદીદ ગવાહોંને બતાયા કે એક સાંપ નરગિસકી શાખસે આપકો પંખા ઝુલા રહા થા.

તકલીફકા અંજામ રાહત હૈ :- આપ અકસર ફરમાયા કરતે કે મૈં શહીદ હોનેકી તમન્ના રખતા હું. લેકિન જબ એક જિહાદકા મૌકા આયા તો મુઝકો ઐસા બુખાર આયા કે જાનેકા નામ હી ન લેતા થા. ચુનાંચે ઉસ ગમમેં એક રાત યે કેહતા હુવા સો ગયા કે અગર ખુદાકે નઝદીક મેરા કોઈ મરતબા હોતા તો ઈસ વકત બુખાર કભી ન આતા. ફિર ખ્વાબમેં દેખા કે નિદાએ ગૈબીસે કોઈ કેહ રહા હૈ કે અય માલિક! અગર આજ તુ જિહાદકે લિયે ચલા જાતા તો કૈદી બના લિયા જાતા. ઔર કુફફાર તુઝે સુવ્વરકા ગોશ્ત ખિલાકર તેરા દીન બરબાદ કર દેતે. લિહાઝા યે બુખાર તેરે લિયે નેઅમત હૈ. ફિર મૈંને બેદાર હોકર ખુદાકા શુક્ર અદા કિયા.

વિલાયતકી કૈફિયત :- કિસી કાફિરસે આપકા મુનાઝરા હો ગયા. ઔર દોનોં અપનેકો હક પર કેહતે રહે, હત્તાકે લોગોંને યે ફૈસલા કિયા કે દોનોંકે હાથ આગમેં ડલવાએ જાએં. ઔર જિસકા હાથ આગસે મેહફૂઝ રહે ઉસીકો હક પર ખ્યાલ કિયા જાએ. ચુનાંચે ઐસા હી કિયા ગયા. ઔર દોનોંમેંસે કિસીકે હાથકો ભી નુકસાન ન પહોંચા. લોગોંને ફૈસલા કર દિયા કે દોનોં બર હક હૈં. લેકિન આપને રંજીદા હોકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે સત્તર સાલ મૈંને ઈબાદતમેં ગુઝાર દિયે મગર તુને મુઝે એક મુલહિદકે બરાબર કર દિયા. નિદા આઈ કે અય માલિક! તુમહારે હાથકી બરકતસે હી એક મુલહિદકા હાથ ભી આગસે બચ ગયા. ઔર અગર વો તનહા આગમેં હાથ ડાલ દેતા તો યકીનન જલ જાતા.

એક મરતબા જબ આપને સખ્ત બીમાર રેહકર તંદુરુસ્તી પાઈ તો કિસી ઝરૂરતકે તહત બહોત હી દુશ્વારીસે બાઝાર તશરીફ લે ગએ. લેકિન ઈત્તિફાકસે ઉસી વકત બાદશાહકી સવારી આ રહી થી. લોગોંકો હટાનેકે લિયે એક શોર બુલંદ હુવા. આપ ઉસ વકત ઈસ કદર કમઝોર થે કે હટનેમેં દેર હો ગઈ. ઔર પેહરેદારને આપકો ઐસા કોડા મારા કે હાલતે કુર્બમેં આપકે મુંહસે યે કલિમા નિકલ ગયા કે ખુદા કરે કે તેરે હાથ કટવા દિયે જાએં. ચુનાંચે દૂસરે હી દિન કિસી જુર્મકી પાદાશમેં ઉસકે હાથ કાટ કર ચૌરાહે પર ડલવા દિયે ગયે, લેકિન આપકો ઉસકી યે હાલત દેખકર બહોત રંજ હુવા.

મન્કૂલ હૈ કે એક નૌજવાન બદમાશ આપકા પળોસી થા. ઔર લોગ ઉસસે બહોત પરેશાન રેહતે. ચુનાંચે એક મરતબા લોગોંને આપસે ઉસકે ઝુલ્મકી શિકાયત કી, તો આપને ઉસકે પાસ જાકર નસીહત ફરમાઈ. ચુનાંચે ઉસને ગુસ્તાખીસે પેશ

આતે હુએ કહા કે મૈં હુકૂમતકા આદમી હૂં ઔર કિસીકો મેરે કામોંમેં દખલ દેનેકી ઝરૂરત નહી. આપને જબ ઉસસે ફરમાયા કે મૈં બાદશાહસે તેરી શિકાયત કરૂંગા. તો ઉસને જવાબ દિયા કે વો બહોત હી કરીમ હૈ. ઔર મેરે ખિલાફ કિસીકી બાત નહીં સુનેગા. આપને ફરમાયા કે અગર વો નહીં સુનેગા તો મૈં અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કરૂંગા. ઉસને કહા કે વો બાદશાહસે ભી બહોત ઝિયાદા કરીમ હૈ. યે સુનકર આપ વાપસ આ ગએ, લેકિન કુછ દિનોંકે બાદ જબ ઉસકે ઝુલ્મ હદસે બઢ ગયે તો લોગોંને ફિર આપસે શિકાયત કી. ઔર આપ ફિર નસીહત કરને જા પહોંચે. લેકિન ગૈબસે નિદા આઈ કે મેરે દોસ્તકો મત પરેશાન કરો. આપકો યે નિદા સુનકર બહોત હૈરત હુઈ ઔર ઉસ નૌજવાનસે કહા કે મૈં ઉસ ગૈબી આવાઝકે મુતઅલ્લિક તુઝસે પૂછને આયા હું જો મૈંને રાસ્તામેં સુની હૈ. ઉસને કહા કે અગર યે બાત હૈ તો મૈં અપની તમામ દૌલત રાહે ખુદામેં ખૈરાત કરતા હું. ઔર પૂરા સામાન ખૈરાત કરકે ના માલૂમ સિમ્તકી તરફ ચલા ગયા, જિસકે બાદ સિવાએ માલિક બિન દીનારકે કિસીને ઉસકો નહીં દેખા. ઔર આપને ભી મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઉસ હાલતમેં દેખા કે વો બહોત હી કમઝોર ઔર મરનેકે કરીબ થા. ઔર કેહ રહા થા કે ખુદાને મુઝકો અપના દોસ્ત ફરમાયા હૈ. મૈં ઉસ પર ઔર ઉસકે અહકામ પર જાનો દિલસે કુરબાન હું. ઔર મુઝે ઈલ્મ હૈ કે ઉસકી રઝા સિર્ફ ઈબાદત હીસે હાસિલ હોતી હૈ. ઔર આજસે મૈં ઉસકી રઝાકે ખિલાફ કામ કરનેસે તાઈબ હું. યે કેહકર દુનિયાસે રૂખસત હો ગયા.

એક મરતબા કિસી યહૂદીકે મકાનકે કરીબ આપને કિરાયા પર મકાન લે લિયા. ઔર આપકા હુજરા યહૂદીકે દરવાઝેસે મિલા હુવા થા. ચુનાંચે યહૂદીને દુશ્મનીમેં એક ઐસા પરનાલા બનવાયા જિસકે ઝરીઆ પૂરી નાપાકી આપકે મકાનમેં ડાલતા રેહતા. ઔર આપકી નમાઝકી જગહ નાપાક હો જાયા કરતી. ઔર બહોત મુદ્દત તક વો યે અમલ કરતા રહા. લેકિન આપને કભી શિકાયત નહીં કી. એક દિન ઉસ યહૂદીને ખૂદ હી આપસે અર્ઝ કિયા કે મેરે પરનાલેકી વજહસે આપકો તો કોઈ તકલીફ નહીં? આપને ફરમાયા કે પરનાલાસે જો નાપાકી ગિરતી હૈ ઉસકો ઝાડૂ લેકર રોઝાના ધો ડાલતા હું ઈસ લિયે મુઝકો કોઈ તકલીફ નહીં. યહૂદીને અર્ઝ કિયા કે આપકો ઈતની તકલીફ બરદાશ્ત કરનેકે બાદ ભી કભી ગુસ્સા નહીં આયા? ફરમાયા કે ખુદા તઆલાકા યે હુકમ હૈ કે જો લોગ ગુસ્સા પર કાબૂ પા લેતે હૈં, ન સિર્ફ ઉનકે ગુનાહ મઆફ કર દિયે જાતે હૈં બલ્કે ઉનહેં સવાબ ભી હાસિલ હોતા હૈ. યે સુનકર યહૂદીને અર્ઝ કિયા કે યકીનન આપકા મઝહબ બહોત ઉમદા હૈ. ક્યૂંકે ઉસમેં દુશ્મનોંકી તકલીફોં પર સબર કરનેકો અચ્છા કહા ગયા હૈ ઔર આજ મૈં સચ્ચે દિલસે ઈસ્લામ કબૂલ કરતા હું.

ઝબ્તે નફસ :- આપ બરસોં તક તુર્શ (ખટ્ટી) યા મીઠી ચીઝેં નહીં ખાતે થે ઔર રાતકો રૂખી રોટી ખરીદકર ઈફતાર કર લિયા કરતે, એક મરતબા બીમારીમેં ગોશ્ત

ખાનેકી ખ્વાહિશ હુઈ તો બાઝારસે ગોશ્તકે તીન ટુકળે ખરીદકર ચલે, લેકિન કસાઈને એક શખ્સકો આપકે પીછે ઈસ ગર્ઝસે ભેજા કે યે દેખો આપ ગોશ્તકા કયા કરેંગે. આપને કુછ દૂર ચલકર ગોશ્તકો સુંઘકર ફરમાયા કે અય નફસ! સુંઘનેસે ઝિયાદા તેરા હિસ્સા નહીં. ઔર યે કેહકર વો ગોશ્ત એક ફકીરકો દે દિયા. ફિર ફરમાયા કે અય નફસં મૈં તુઝે કિસી દુશ્મનીકી વજહસે તકલીફ નહીં દેતા બલ્કે તુઝકો સબરકા મરતબા હાસિલ કરનેકે લિયે ઐસા કરતા હું તાકે ઉસકે બદલે તુઝે હમેશા રેહનેવાલી નેઅમત હાસિલ હો જાએ. ફિર ફરમાયા યે મસલ મેરી સમઝસે બાલાતર હૈ કે જો શખ્સ ચાલીસ દિન ગોશ્ત નહીં ખાતા ઉસકી અકલ કમઝોર હો જાતી હૈ. જબ કે મૈંને બીસ સાલસે ગોશ્ત નહીં ચખ્ખા ઔર મેરી અકલમેં કોઈ કોતાહી નહીં હુઈ. બલ્કે કુછ ઝિયાદતી હી નઝર આતી હૈ. યે વાકિઆ ઉસ શખ્સને કસાઈસે આકર બયાન કર દિયા. જિસને ઉસકો આપકે પીછે લગાયા થા.

આપને બસરામેં ચાલીસ સાલ ઠહેરનેકે બાવજૂદ કભી એક ખજૂર ભી નહીં ખાઈ. ઔર લોગોંસે ફરમાયા કે મૈંને કભી ખજૂર નહીં ખાઈ ઔર ન ખાનેસે ન તો મેરા પેટ કમ હુવા ઔર ન તુમહારા પેટ બઢ્હ ગયા. લેકિન ચાલીસ સાલકે બાદ એક મરતબા ખજૂર ખાનેકી ખ્વાહિશ હુઈ તો ફરમાયા કે અય નસફ! મૈં તેરી ખ્વાહિશકો કભી પૂરા ન હોને દૂંગા. ઔર જબ ખ્વાબમેં આપકો ખજૂર ખાનેકા ઈશારા મિલા, ઔર યે ફરમાયા ગયા કે નફસ પરસે પાબંદી ખતમ કર દે, તો આપને બેદારીકે બાદ નફસસે ખિતાબ કરતે હુએ ફરમાયા કે મૈં ઈસ શર્તકિ સાથ તેરી તમન્ના પૂરી કર સકતા હું કે તુ એક હફતા તક મુસલસલ રોઝે રખ્ખે, ચુનાંચે નફસ કશીકે લિયે હફતા ભરકે રોઝે રખ્ખે. ઉસકે બાદ ખજૂરેં ખરીદકર મસ્જિદમેં લે ગએ. મગર વહાં ખાનેસે પેહલેહી એક લડકેને અપને બાપકો આવાઝ દેકર કહા કે મસ્જિદમેં કોઈ યહૂદી આ ગયા હૈ. ઉસકા બાપ યહૂદીકા નામ સુનતેહી ડંડા લેકર દૌડા, લેકિન આપકો પેહચાન કરકે મઆફી ચાહતે હુએ કહા કે હમારે મોહલ્લામેં દિનમેં યહૂદિયોંકે સિવા કોઈ કુછ નહીં ખાતા ઔર સબ લોગ રોઝા રખતે હૈં. ઈસી લિયે બચ્ચાકો આપકે યહૂદી હોનેકા શુબા હુવા. આપ ઉસકી ખતા મઆફ ફરમા દેં. યે સુનતે હી આપને જોશમેં આકર ફરમાયા કે બચ્ચોંકી ઝબાન ગૈબી ઝબાન હોતી હૈ. ફિર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે બગૈર ખજૂર ખાએ હુએ તો આપને યહૂદિયોંમેં શામિલ કર દિયા. ઔર અગર કહી ખા લેતા તો ન માલૂમ કુફફારસે ભી ઝિયાદા બુરા મેરા અંજામ હોતા. લિહાઝા મૈં કસમ ખાકર કેહતા હું કે અબ કભી ખજૂરકા નામ ભી ન લૂંગા.

ગુનાહોંકા અસર :- આપ કિસી બીમારકી મિઝાજ પુરસીકે લિયે તશરીફ લે ગએ, ઔર વો ચૂંકે મરનેકે કરીબ થા ઈસ લિયે આપને ઉસકો કલિમા પઢ્હનેકી તલકીન ફરમાઈ. લેકિન વો કલિમા પઢ્હનેકે બજાએ વો બાર બાર દસ ઔર ગ્યારા કેહતા રહા.

ફિર જબ આપને ઝિયાદા ઈસરાર કિયા તો ઉસને કહા કે મેરે સામને આગકા એક પહાડ હૈ. ઔર જબ મૈં કલિમા પઢનેકા ઈરાદા કરતા હું તો વો આગ મેરી જાનિબ ઝપટતી હૈ. આપને જબ લોગોંસે ઉસકે મુતઅલ્લિક પૂછા તો ઉનહોંને બતાયા કે યે સૂદખોર ભી થા ઔર કમ તોલનેવાલા ભી.

એક મરતબા બસરામેં કિસી જગહ આગ લગ ગઈ. ઔર આપ જબ અપના અસા ઔર જૂતે લેકર છત પર ચઢે તો લોગોંકો ઐસી મુસીબતમેં દેખા કે કુછ તો આગમેં જલ રહે હૈં ઔર કુછ કૂદકર નિકલનેકી કોશિશમેં હૈં ઔર કુછ અપના સામાન નિકાલનેકે ચક્કરમેં હૈં. યે દેખકર ફરમાયા કે હલકે ફુલકે લોગ તો નજાત પા ગએ ઔર ભારી ભરકમ લોગ હલાક હુએ. ઔર કિયામતકે દિન ભી યેહી મંઝર હોગા.

ખૌફે ખુદા :- એક મરતબા જાફર બિન સુલેમાન આપકે સાથ હજકે સફરમેં થે ઔર જિસ વકત આપને લબ્બૈક અલ્લાહુમ્મ લબ્બૈક પઢના શુરૂ કિયા તો આપકે ઉપર ગશી તારી હો ગઈ ઔર હોશ આનેકે બાદ જાફર બિન સુલેમાનને ગશીકા સબબ દરયાફત કિયા તો ફરમાયા કે મૈં ઉસ ખૌફસે બેહોશ હો ગયા થા કે લા લબ્બૈકકી આવાઝ ન આ જાએ. જબ આપ ઈય્યા ક નઅ્બુદુ વ ઈય્યા ક નસ્તઈન. કિરાંત કરતે તો બેચેન હોકર રોને લગતે ઔર ફરમાતે કે અગર યે આયત કુરઆનકી ન હોતી તો મૈં કભી ન પઢતા. કયૂંકે ઈસકા મતલબ યે હૈ કે અય અલ્લાહ! મૈં તેરી ઈબાદત કરતા હું. ઔર તુઝસે હી મદદ માંગતા હું. હાલાંકે હમ નફસકે ઐસે પુજારી હૈં કે ખુદાકો છોડકર દૂસરોંસે મદદ ચાહતે હૈં.

આપ રાતમેં બિલકુલ આરામ નહીં કરતે થે. ઔર એક દિન જબ આપકી લડકીને કહા કે અગર આપ થોડી દેર આરામ ફરમા લિયા કરેં તો બેહતર હૈ. આપને ફરમાયા કે અય બેટી! એક તરફ તો મૈં કહરે ઈલાહીસે ડરતા હું ઔર દૂસરી જાનિબ યે અંદેશા રેહતા હૈ કે સઆદતકી દૌલત કહીં મુઝે સોતા દેખકર વાપસ ન હો જાએ. લોગોંને જબ ઈસ જુમલાકા મતલબ પૂછા તો ફરમાયા કે મૈં નેઅમત તો અલ્લાહ તઆલાકી ખાતા હું ઔર ઈતાઅત શૈતાનકી કરતા હું. ફિર ફરમાયા કે અગર મસ્જિદકે દરવાઝે પર કોઈ યે આવાઝ લગાએ કે સબ લોગોંમેં બદતર કૌન હૈ? તો ઉસે મુઝસે બદતર કોઈ નહીં મિલેગા. હઝરત અબ્દુલ્લાહને યે સુનકર ફરમાયા કે માલિક બિન દીનારકી અઝમતકા અંદાઝા ઉનકે સિર્ફ ઈસી કૌલસે લગાયા જા સકતા હૈ.

ખૂદ શનાસી :- કિસી ઔરતને આપકો રિયાકારકે નામસે આવાઝ દી તો આપને ફરમાયા કે બીસ સાલસે કિસીને મેરા અસલી નામ લેકર નહીં પુકારા થા. લેકિન શાબાશ તુને અચ્છી તરહ પેહચાન લિયા કે મૈં કૌન હું. ફિર ફરમાયા કે જબ મૈંને મખ્લૂકકો અચ્છી તરહ પેહચાન લિયા તો મુઝકો ઉસકી બિલકુલ ખ્વાહિશ નહીં રહી કે મુઝે કોઈ નેક યા બદ કહે, ઈસ લિયે કે મૈંને હર અચ્છા યા બુરા કેહનેવાલેકો મુબાલિગા

કરને વાલા પાયા. લિહાઝા લોગ ચાહે મુઝે નેક કહેં યા બદ, મૈં હશ્રકે દિન ઉનસે કોઈ બદલા નહીં લૂંગા.

કીમતી બાતેં :- ફરમાયા કે જિસસે કિયામતકે દિન કોઈ ફાઈદા હાસિલ ન હુવા ઉસકી સોહબતસે કયા ફાઈદા? કયૂંકે અહલે દુનિયા તો ફાલૂદાકી તરહ હૈં જો ઝાહિરમેં ખૂશરંગ ઔર બાતિનમેં બદમઝા હોતા હૈ. ઔર ઈસ દુનિયાસે ઈસી લિયે દૂર રેહના બેહતર હૈ કે ઉસને ઉલમાકો ભી અપના તાબે બના લિયા હૈ. ફરમાયા કે જો બેકાર બાતેં ઝિયાદા કરતા હૈ વો ઈબાદત કમ, ઔર ઉસકા ઈલ્મ થોળા, દિલ અંધા, ઔર ઉમર રાઈગાં હૈ. કયૂંકે મેરે નઝદીક ઈખ્લાસસે બેહતર કોઈ અમલ નહીં.

ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસા (અલૈ.) કો બઝરીયા વહી હુકમ દિયા કે ફૌલાદી અસા લેકર ઝમીન પર ચલો ઔર હર નઈ ઔર ઈબરત અંગેઝ ચીઝકી તલાશ કરો. ઔર ઉસ વકત તક હમારી હિકમત ઔર નેઅમતકા મુશાહિદા કરતે રહો જબ તક જૂતે ઘિસ ન જાએં ઔર અસા ટૂટ ન જાએ. ઉસકા મતલબ યે હૈ કે ઝબ્ત ઔર ફિકરસે કામ લેના ચાહિયે, જૈસે કે અરબીકા એક મકૂલા (કહેવત) હૈ. દીન એક રોશન દલીલ હૈ, ઔર ઉસમેં નરમી ઔર આહિસ્તગીકે સાથ મશ્ગૂલ રહો. ઔર તૌરાતમેં હૈ કે હમને તુમહેં અપના મુશતાક બનાયા લેકિન તુમ ન બન સકે. ફિર આપને ફરમાયા કે મૈંને આસમાની સહીફોંમેં દેખા હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઉમ્મતકો દો ઐસી નેઅમતેં અતા ફરમાઈ હૈં જો જિબ્રઈલ ઔર મીકાઈલકો ભી અતા નહીં હુઈ. પેહલી નેઅમત યે હૈ કે તુમ મુઝે યાદ કરો મૈં તુમહેં યાદ કરૂં. ઔર દૂસરી નેઅમત યે હૈ મૈં તુમહારી દુઆ કબૂલ કરૂંગા. ફરમાયા કે તૌરાતમેં અલ્લાહ તઆલાકા યે કૌલ મૈંને પળ્હા હૈ કે અય સિદ્દીકીન મેરે ઝિક્રસે દુનિયામેં આરામકે સાથ ઝિંદગી ગુઝારો. કયૂંકે દુનિયામેં મેરા ઝિક્ર બહોત બળી નેઅમત હૈ ઔર આખિરતમેં ઉસસે અજરે અઝીમ હાસિલ હોગા. ફરમાયા કે બાઝ આસમાની કિતાબોંમેં હૈ કે જો દુનિયાકો મેહબૂબ ખ્યાલ કરતા હૈ મેરા અદના બરતાવ ઉસકે સાથ યે હૈ કે મૈં ઝિકરો મુનાજાતકી લઝઝતસે ઉસકો ખાલી કર દેતા હું. ઔર જો શખ્સ ખ્વાહિશાતે દુનિયાકી તરફ દૌળતા હૈ શૈતાન ઉસકો ફરેબ દેનેકી ઈસ લિયે ફિકર નહીં કરતા કે વો તો ખૂદ હી ગુમરાહ હૈ.

મન્કૂલ હૈ કે કિસીને મૌતકે વકત આપસે વસિય્યત કરનેકી ખ્વાહિશકા ઈઝહાર કિયા તો ફરમાયા કે તકદીરે ઈલાહી પર રાઝી રેહ તાકે તુઝકો અઝાબે હશરસે નજાત મિલ સકે. ફિર કિસી શખ્સને ઉસકે ઈન્તેકાલકે બાદ ખ્વાબમેં જબ ઉસકા હાલ દરયાફત કિયા તો ઉસને કહા કે ગો મૈં બહોત હી બળા ગુનેહગાર થા લેકિન સિર્ફ ઉસ અચ્છે ખયાલકી વજહસે મેરી નજાત હો ગઈ જો મુઝે ખુદા તઆલાકી બંદા નવાઝી પર થા.

સબરકા ફલ :- કિસી બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં દેખા કે આપકો ઔર હઝરત મુહમ્મદ

વાસેઅકો બેહિશ્તકી જાનિબ લે જાયા જા રહા હૈ. ઉસ બુઝુર્ગકિ દિલમેં ખયાલ આયા કે દેખો માલિક બિન દીનાર જન્નતમેં પેહલે પહોંચતે હૈં યા મુહમ્મદ વાસેઅ. ચુંનાંચે યે દેખકર યે માલિક બિન દીનારકો પેહલે જન્નતમેં દાખિલ કિયા ગયા. બુઝુર્ગને પૂછા કે મુહમ્મદ વાસેઅ તો માલિક બિન દીનારસે ઝિયાદા આમિલ ઔર કામિલ થે. ફરિશ્તોંને જવાબ દિયા કે યે તુમ સહીહ કેહતે હો લેકિન મુહમ્મદ વાસેઅકે પાસ પહેનનેકે લિયે દો લિબાસ થે ઔર માલિકકે પાસ સિર્ફ એક, લિહાઝા સબરો ઝબ્તકી નિસ્બત માલિકકી તરફ ઝિયાદા હૈ ઈસ લિયે પેહલે ઉનહેં જન્નતમેં ભેજા ગયા.

હઝરત મુહમ્મદ વાસેઅ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ આલિમ ભી થે ઔર આરિફ કામિલ ભી. ઔર અપને દૌરકે બે નઝીર બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ હૈં. ન સિર્ફ યે બલ્કે આપકો બહોતસે તાબેઈનસે મુલાકાત ભી હાસિલ હુઈ. ઔર બહોતસે અહલે તરીકતકે મુરશીદીનસે ભી આપકી મુલાકાત હુઈ. ઔર આપ શરીઅત ઔર તરીકત પર બરાબર અમલ પેરા રહે. ઔર ઈસ કદર કનાઅત કરનેવાલે થે કે ખુશ્ક રોટી પાનીમેં ઘોલકર ખા લિયા કરતે ઔર ફરમાતે કે ખુશ્ક રોટી પર કનાંઅત વાલા કભી મખ્લૂકકા મોહતાજ નહીં હો સકતા. ઔર ખુદા તઆલાસે અર્ઝ કિયા કરતે કે તુ અપને મહેબૂબકી માનિંદ મુઝકો ભી મિસ્કીન રખતા હૈ. લેકિન મુઝે ઈલ્મ નહીં કે યે મરતબા ક્યૂં અતા કિયા ગયા હૈ. ઔર જબ આપ બહોત હી ભૂકે હોતે તો હઝરત હસન બસરીકે યહાં પહોંચ જાતે ઔર જો મિલતા ખા લેતે. ઔર હઝરત હસનકો ભી ઈસ બે તકલ્લુફી પર બહોત ખૂશી હોતી. આપકા એક મકૂલા હૈ કે રાત ઔર દિન ભૂકા રેહનેવાલા ભૂખકી હાલતમેં ભી કભી ઝિક્રે ઈલાહીસે ગાફિલ ન રહે.

નસીહત :- આપને ફરમાયા કે દુનિયામેં રેહતે હુએ ઝહદ ઈખ્તિયાર કરો ઔર લાલચકો છોળ દો. પૂરી મખ્લૂકકો મોહતાજ ખ્યાલ કરકે કભી કિસીસે અપની ઝરૂરતકા ઝિકર ન કરના. ઔર અગર તુમ ઈન ચીઝોંકે પાબંદ રહોગે તો મુસ્તગ્ની હો જાઓગે ઔર ઈસ નસીહત પર અમલ કરનેવાલેકો દોનોં જહાંકી સલ્તનત હાસિલ હો જાએગી.

આપને એક દિન હઝરત માલિક બિન દીનારસે ફરમાયા કે દીનાર ઔર દિરહમ પર નઝર ડાલનેસે યે ચીઝ ઝિયાદા દુશ્વાર હૈ કે ઈન્સાન અપની ઝબાન પર નિગાહ રખ્ખે ઔર કભી કિસીકો બુરા ન કહે..

એક દિન આપ કુતૈબા બિન મુસ્લિમકે યહાં મામૂલી લિબાસમેં તશરીફ લે ગએ. ઔર જબ ઉનહોંને પૂછા કે આપને મામૂલી કપડા ક્યૂં પેહના હૈ? તો પેહલી મરતબા

આપને કોઈ જવાબ ન દિયા. ફિર દૂસરી મરતબા સવાલ કરને પર ફરમાયા કે મૈં ઝહદકા મતલબ બતાના ચાહતા હું. લેકિન ઈસ લિયે ખામોશ હું કે કહીં ઉસમેં અપની તારીફ ઔર હાલતે ફક્રકે બયાન કરનેસે કહીં અલ્લાહ તઆલાસે શિકવેકા પેહલૂ ન નિકલ આએ.

એક મરતબા અપને લડકેકો બહોત ખૂશ દેખકર ફરમાયા કે તુમ કિસ ચીઝ પર નાઝાં હોકર ઈસ કરદ ખૂશ હો, કયૂંકે તુમહારી માં તો વો ઔરત હૈ જિસકો મૈંને દોસો દિરમમેં ખરીદા હૈ. ઔર તુમહારા બાપ ખુદાકી મખ્લૂકમેં સબસે બદતર હૈ. ફિર ભલા તુમ કિસ ચીઝ પર નાઝ કર રહે હો.

હઝરત હબીબ અજમી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

હાલાત ઔર તઆરૂફ :- આપ સિદક ઔર સફા પર અમલ પેરા, સાહિબે યકીન ઔર ગોશા નશીન બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ હૈં. ઔર આપકી રિયાઝત ઔર કરામત બે અંદાઝા હૈ. ઈબ્તિદાઈ દૌરમેં આપ બહોત અમીર થે. ઔર બસરા વાલોંકો સૂદ પર કર્ઝ દિયા કરતે. ઔર જબ મકરૂઝ પર તકાઝા કરને જાતે તો ઉસ વકત તક વાપસ ન હોતે જબ તક કર્ઝ વસૂલ ન હો જાતા. ઔર અગર કિસી મજબૂરીસે કર્ઝ વસૂલ ન હોતા તો અપને વકતકે ઝાએઅ હોનેકા મકરૂઝસે જુરમાના વસૂલ કરતે.ઔર ઉસ રકમસે ઝિંદગી બસર કરતે. એક દિન આપ કિસીકે યહાં વસૂલયાબીકે લિયે પહોંચે તો વો ઘર પર મૌજૂદ ન થા. ઉસકી બીવીને કહા કે ન તો મેરા શૌહર ઘર પર મૌજૂદ હૈ ઔર ન મેરે પાસ તુમહારે દેનેકે લિયે કોઈ ચીઝ હૈ. અલબત્તા મૈંને આજ એક ભેડ ઝબહ કી થી જિસકા તમામ ગોશ્ત તો ખતમ હો ચુકા અલબત્તા સિરી (મુંડી) રેહ ગઈ હૈ અગર તુમ ચાહો તો વો મૈં તુમકો દે સકતી હું. ચુનાંચે આપ ઉસસે સિરી લેકર ઘર પહોંચે ઔર બીવીસે કહા કે યે સિરી સૂદમેં લી હૈ ઈસકો પકા ડાલો. બીવીને કહા ઘરમેં ન લકડી હૈ ઔર ન આટા. ભલા મૈં ખાના કિસ તરહ તૈયાર કરૂં. આપને કહા કે મૈં ઈન દોનોં ચીઝોંકા ભી ઈન્તિઝામ મકરૂઝ લોગોંસે સૂદ લેકર કરતા હું. ઔર સૂદ હીસે યે દોનોં ચીઝેં ખરીદકર લાએ. લેકિન જબ ખાના તૈયાર હો ચુકા તો એક સાઈલને આકેર સવાલ કિયા. આપને કહા કે તેરે દેનેકે લિયે હમારે પાસ કુછ નહીં હૈ. કયૂંકે અગર તુઝે કુછ દે ભી દેં તો ઉસસે તુ દૌલતમંદ ન હો જાએગા. લેકિન હમ મુફલિસ હો જાએંગે. સાઈલ જબ માયૂસ હોકર વાપસ ચલા ગયા તો બીવીને સાલન નિકાલના ચાહા લેકિન વો સાલનકે બજાએ ખૂનસે ભરા હુવા થા. ઉસને શૌહરકો આવાઝ દેકર કહા કે દેખો તુમહારી કંજૂસી ઔર બદ બખ્તીસે યે કયા

હો ગયા હૈ? આપકો યે દેખકર ઈબરત હાસિલ હુઈ ઔર બીવીકો ગવાહ બનાકર કહા, આજ મૈં હર બુરે કામસે તૌબા કરતા હું ઔર યે કેહકર મકરૂઝ લોગોંસે અસલ રકમ લેને ઔર સૂદ ખતમ કરનેકે લિયે નિકલે. રાસ્તામેં લડકે ખેલ રહે થે. ઉનહેં દેખકર બચ્ચોંને આવાઝેં કરના શુરૂ કે હટ જાઓ. હબીબ સૂદખ્વાર આ રહા હૈ. કહીં ઉસકે કદમોંકી ખાક હમ પર ન પડ જાએ ઔર હમ ઉસ જૈસે બદ બખ્ત બન જાએં. યે સુનકર આપ બહોત રંજીદા હુએ ઔર હસન બસરીકી ખિદમતમેં હાઝિર હો ગએ. ઉનહોંને આપકો ઐસી નસીહત ફરમાઈ કે બેચેન હોકર દોબારા તૌબા કી. ઔર જબ વાપસીમેં એક મકરૂઝ શખ્સ આપકો દેખકર ભાગને લગા તો ફરમાયા કે તુમ મુઝસે મત ભાગો, અબ તો મુઝકો તુમસે ભાગના ચાહિયે તાકે એક ગુનેહગારકા સાયા તુમહારે ઉપર ન પડ જાએ. ફિર જબ આપ આગે બઢે તો ઉનહેં લડકોંને કેહના શુરૂ કિયા કે રાસ્તા દે દો. હબીબ તૌબા કરકે આ રહા હૈ. કહીં ઐસા ન હો કે હમારે પૈરોંકી ગર્દ ઉસ પર પળ જાએ. ઔર અલ્લાહ તઆલા હમારા નામ ગુનેહગારોંમેં દર્જ કર લે. આપને બચ્ચોંકી યે બાત સુનકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા તેરી કુદરત ભી અજીબ હૈ કે આજ હી મૈંને તૌબા કી ઔર આજ હી તુને લોગોંકી ઝબાનસે મેરી નેક નામીકા એલાન કરવા દિયા. ઉસકે બાદ આપને મુનાદી કરા દી કે જો શખ્સ મેરા મકરૂઝ હો વો અપની તેહરીર (લખાણ) ઔર માલ વાપસ લે જાએ. ઈસકે અલાવા આપને અપની તમામ દૌલત રાહે મૌલામેં લુટા દી, ઔર જબ કુછ બાકી ન રહા તો આખિરમેં એક સાઈલકે સવાલ પર અપના કુરતા તક ઉતારકર દે દિયા. ઔર દૂસરે સાઈલકે સવાલ પર આપને અપની બીવીકી ચાદર ભી દે દી. ઉસકે બાદ દોનોં મિયાં બીવી તકરીબન આધે ખુલે બદન રેહ ગએ. ફિર ફુરાતકે કિનારે પર એક ઈબાદતખાના તામીર કરકે ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહે, ઔર યે મામૂલ બના લિયા થા કે દિનમેં ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે હસન બસરીકી ખિદમતમેં પહોંચ જાતે, ઔર રાત ભર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતે. ચૂંકે કુરઆને કરીમકા તલફ્ફુઝ અપને સહીહ મખરજકે સાથ અદા નહીં કર સકતે થે, ઈસ લિયે આપકો અજમીકા ખિતાબ દે દિયા ગયા.

એક મરતબા બીવીને કહા કે ખાને-પીનેકે લિયે કુછ કામ કરના ચાહિયે, તો આપ મઝદૂરી કરનેકે લિયે ઘરસે નિકલે. લેકિન દિન ભર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહકર જબ ઘર પહોંચે તો બીવીને સવાલ કિયા કે કયા લાએ હો? આપને જવાબ દિયા કે જિસકી મઝદૂરી કી હૈ વો બહોત કરમવાલા હૈ. ઔર ઉસકે કરમ હીકી વજહસે મુઝમેં મઝદૂરી માંગનેકી હિંમત ન હો સકી, લેકિન ઉસને ખૂદ હી કેહ દિયા હૈ કે દસ દિનકે બાદ જબ તુમકો ઝરૂરત હોગી તો પૂરી મઝદૂરી દે દૂંગા. ફિર જબ દસ દિનકે બાદ આપકો ખયાલ આયા કે આજ ઘર પર જાકર કયા જવાબ દૂંગા. તો એક તરફ તો અપને ખ્યાલમેં ગર્ક ચલે જા રહે થે ઔર દૂસરી તરફ અલ્લાહ તઆલાને એક બોરી

આટા, એક ઝબ્હ શુદા બકરી, ઘી, શહદ ઔર તીનસો દિરમ એક ગૈબી શખ્સકે ઝરીઆ આપકે ઘર પહોંચા દિયે. ઔર સાથ હી યે પૈગામ ભી દિયા કે હબીબસે કેહ દેના કે અપને કામકો તરક્કી દેં જિસકે સિલામેં હમ ઈસસે ભી ઝિયાદા મઝદૂરી દેંગે. ચુનાંચે જબ આપ ઘરકે દરવાઝે પર પહોંચે તો ઘરમેંસે ખાનેકી ખૂશ્બૂ આ રહી થી. અંદર જાકર બીવીસે સૂરતે હાલ દરયાફત કી તો ઉસને પૂરા વાકિઆ ઔર પૈગામ આપ તક પહોંચા દિયા. યે સુનકર આપકો ખયાલ આયા કે જબ સિર્ફ દસ દિનકી બે તવજ્જોહીકી ઈબાદતકા અલ્લાહ તઆલાને યે ઈન્આમ અતા ફરમાયા હૈ, તો અગર ઝિયાદા દિલ જમઈકે સાથ ઈબાદત કરૂં તો ન જાને કયા ઈન્આમાત હાસિલ હોંગે. ચુનાંચે ઉસી દિનસે દુનિયાકો છોડકર ઈસ દરજા ઈબાદતમેં ગર્ક હો ગએ કે મુસ્તજાબુદઅવાત તક પહોંચે ઔર આપકી દુઆઓંસે મખ્લૂકકો બહોત ફાઈદા હાસિલ હુવા.

કરામાત :- એક ઔરત ફરિયાદ કરતી હુઈ આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુઈ ઔર અર્ઝ કિયા કે મેરા બચ્ચા ગુમ હો ગયા હૈ. જિસકી વજહસે મૈં બહોત હી પરેશાન હું. આપને પૂછા કે તુમહારે પાસ ઔર કયા હૈ? ઉસને કહા કે દો દિરમ હૈં. આપને ઉસસે વો દો દિરમ લેકર ખૈરાત કર દિયે. ઔર દુઆ કરકે ફરમાયા કે જાઓ તુમહારા બચ્ચા આ ગયા. ચુનાંચે ઘર પહોંચકર જબ ઉસને દેખા તો વાકઈ ઉસકા બચ્ચા ઘર પર મૌજૂદ થા. ઉસકો ગલે લગાકર પૂછા કે તુ કહાં ચલા ગયા થા? લડકેને કહા કે મૈં તો કિરમાનમેં થા. ઔર મેરે ઉસ્તાદને ગોશ્ત લેનેકે લિયે બાઝાર ભેજા. રાસ્તામેં અચાનક ઐસી આંધી આઈ કે જો મુઝે યહાં તક ઉડા લે આઈ. ઔર મૈંને કિસી કેહનેવાલેકો સુના કે અય હવા! ઈસકો ઘર પહોંચા દે. ઈસ એક વાકિઆસે આપકી દુઆઓંકી બરકતકા અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ. ઈસકે બાદ મુસન્નિફ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે અગર કોઈ યે સવાલ કરે કે ઈતની જલ્દી હવાને કિસ તરહ પહોંચા દિયા? તો ઉસકા યે જવાબ હૈ કે જબ હઝરત સુલેમાનકા તખ્ત એક દિનમેં એક માહકા ફાસલા તય કર સકતા હૈ ઔર બિલ્કીસકા તખ્ત એક ઘડીમેં હઝરત સુલેમાન તક પહોંચ સકતા હૈ તો યે વાકિઆ ઉસકે મુકાબલામેં કુછ ભી નહીં હૈ.

બસરામેં એક મરતબા સખ્ત કહતસાલી હુઈ તો આપને કર્ઝ લેકર ખાના ગરીબોંમેં તકસીમ ફમાયા ઔર એક થેલી તકિયાકે નીચે રખ લી. જબ કોઈ કર્ઝ લેનેવાલા આતા તો ઉસમેંસે નિકાલકર દેતે જાતે થે.

તવક્કુલ :- આપકા મકાન બસરાકે ચૌરાહે પર થા. ઔર એક દિન આપને કપડે નિકાલકર ચૌરાહે પર રખ દિયે ઔર ખૂદ કહીં નહાનેકે લિયે ચલે ગએ. ઈત્તિફાકસે હઝરત હસન બસરીકા ઈસ તરફસે ગુઝર હુવા તો આપને ઉનકા લિબાસ પેહચાન કરકે ખયાલ કિયા કે યે તો હબીબ અજમી કહીં છોળકર ચલે ગએ હૈં. અગર

કોઈ ઉઠાકર ચલ દે તો કયા હોગા. ઔર ઉસ ખયાલકે તેહત આપ કપડોંકી હિફાઝતકે લિયે વહાં ઠહેરે રહે. ઔર જબ હબીબ અજમી વાપસ આએ તો હઝરત હસન બસરીસે પૂછા કે આપ યહાં કયૂં ખળે હૈં? ઉનહોંને ફરમાયા કે તુમ અપના લિબાસ કિસકે ભરોસે પર છોડકર ચલ દિયે. અગર કોઈ ઉઠા લે જાતા તો કયા હોતા? ઉનહોંને કહા કે ઉસીકે ભરોસા પર છોડકર ગયા થા જિસને હિફાઝતકે લિયે આપકો યહાં તક પહોંચાયા.

મન્કૂલ હૈ કે હઝરત હસન બસરી એક મરતબા હબીબ અજમીકે પાસ તશરીફ લે ગએ તો ઉસ વકત ઉનકે યહાં જવકી એક રોટી ઔર થોડાસા નમક મૌજૂદ થા. વહી બતૌરે તવાઝોઅ આપકે સામને રખ દિયા. ઔર જબ ઉનહોંને ખાના શુરૂ કર દિયા તો એક સાઈલ આ પહોંચા. તો હઝરત હબીબ અજમીને વો રોટી આપકે સામનેસે ઉઠાકર સાઈલકો દે દી. ઉસ પર હઝરત હસન બસરીને ફરમાયા કે તુમમેં શાઈસ્તગી (તેહઝીબ) તો ઝરૂર હૈ લેકિન ઈલ્મ નહીં. કયા તુમહેં યે માલૂમ નહીં કે મેહમાનકે સામનેસે ઈસ તરહ પૂરી રોટી ઉઠાકર ન દેની ચાહિયે. બલ્કે એક ટુકડા તોડકર દે દેતે. યે સુનકર વો ખામોશ રહે, લેકિન કુછ હી દેરકે બાદ એક ગુલામ સર પર ખ્વાને નેઅમત રખ્ખે હુએ હાઝિર હુવા. જિસમેં તમામ કિસમકે નફીસ ખાને મૌજૂદ થે ઔર ઉસકે સાથ પાંચસો દિરહમ ભી થે. આપને વો દિરહમ તો ગરીબોંમેં તકસીમ કર દિયે. ઔર ખાના હઝરત હસન બસરીકે સામને રખકર ખૂદ ભી ખાને બૈઠ ગએ. ઔર ખાનેસે ફરાગતકે બાદ હઝરત હસન બસરીસે ફરમાયા કે આપકા શુમાર નેક લોગોંમેં તો ઝરૂર હોતા હૈ લેકિન કાશ યકીનકા દરજા ભી હાસિલ હોતા તો બહોત બેહતર થા.

મકામ રઝાએ ઈલાહી :- એક મરતબા હસન બસરી મગરિબકી નમાઝકે વકત આપકે યહાં પહોંચે લેકિન આપ નમાઝકે લિયે ખળે હો ચુકે થે. ઔર હસન બસરીને જબ યે દેખા કે આપ અલ્હમ્દુકે બજાએ અલ્હમ્દુ છોટી હા સે કિરાત કર રહે હૈં તો યે ખયાલ કરકે કે આપ ચૂંકે કુરઆનકા તલફફુઝ સહીહ અદા નહીં કર સકતે, ઈસ લિયે આપકે પીછે નમાઝ ન પળ્હની ચાહિયે. ચુનાંચે ઉનહોંને અલાહિદા નમાઝ પળ્હી. લેકિન ઉસી રાતકો ખ્વાબમેં અલ્લાહ તઆલાકા દીદાર હુવા તો આપને અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ તેરી રઝાકા ઝરીઆ કયા હૈ? ઈરશાદ હુવા કે તુને હમારી રઝા પાઈ લેકિન ઉસકા મકામ નહીં સમઝા. આપને પૂછા કે વો કૌનસી રઝા થી? ઈરશાદ હુવા કે અગર તુ નમાઝમેં અજમીકી ઈકતિદા કર લેતા તો તેરે લિયે તમામ ઉમરકી નમાઝોંસે બેહતર થા કયૂંકે તુને ઉસકી ઝાહિરી ઈબાદતકા ખ્યાલ તો કિયા લેકિન ઉસકી નિય્યત નહીં દેખી જબ કે વલીકી નિય્યતસે તલફફુઝકી સિહહત કમ દરજા રખતી હૈ.

મન્કૂલ હૈ કે એક મરતબા હસન બસરી હજ્જાજ બિન યુસુફકે સિપાહીયોંસે છુપતે હુએ હઝરત હબીબ અજમીકી ઈબાદતગાહમેં પહોંચ ગએ. ઔર જબ સિપાહીયોંને

હબીબ અજમીસે માલૂમાત કી તો ઉનહોંને સાફ બતા દિયા કે હસન ઈબાતગાહકે અંદર હૈં લેકિન પૂરે ઈબાદતખાનેકી તલાશીકે બાવજૂદ ભી હઝરત હસનકા પતા ન મિલ સકા. ઔર હઝરત હસન ફરમાતે હૈં કે સાત મરતબા સિપાહીયોંને મેરે ઉપર હાથ રખ્ખા લેકિન મુઝે ન દેખ સકે. ફિર સિપાહીયોંને હઝરત હબીબસે કહા કે હજ્જાજ તુમકો ઝૂઠકી સઝા દેગા. આપને ફરમાયા કે હસન મેરે સામને ઈબાદતગાહમેં દાખિલ હુએ થે લેકિન અગર વો તુમહેં નઝર નહી આએ તો ઉસમેં મેરા કયા કુસૂર હૈ. ચુનાંચે દો બારા ફિર તલાશી લી, લેકિન ઉનકો ન પાકર વાપસ આ ગએ. હઝરત હસનને બાહિર નિકલકર હઝરત હબીબસે કહા કે આપને તો ઉસ્તાદીકે હકકા ભી કુછ પાસ નહીં કિયા. ઔર સાફ સાફ ઉનહેં મેરા પતા બતા દિયા. ઉનહોંને જવાબ દિયા કે ચૂંકે મૈંને સચસે કામ લિયા ઈસ લિયે આપ મેહફૂઝ રહે. ઔર અગર મૈં ઝૂઠસે કામ લેતા તો ફિર યકીનન હમ દોનોં ગિરફતાર કર લિયે જાતે. યે સુનકર હઝરત હસનને પૂછા કે આખિર તુમને કયા મંતર પઢ દિયા થા કે જિસકી વજહસે મૈં સિપાહીયોંકો નઝર ન આ સકા. આપને ફરમાયા કે દો મરતબા આયતુલ કુરસી, દો મરતબા કુલહુવલ્લાહુ અહદ ઔર દો મરતબા આમનર્રસૂલ પઢકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે હસનકો તેરે હવાલે કિયા, તુહી ઉનકી હિફાઝત કરના.

દિલકી સફાઈકી ફઝીલત :- હઝરત હસન બસરી કહીં તશરીફ લે જા રહે થે તો દરિયાએ દજલાકે કિનારે હઝરત હબીબસે મુલાકાત હો ગઈ. ઉનહોંને પૂછા કે કહાંકા ઈરાદા હૈ? હઝરત હસનને કહા કે દરિયાકે પાર જાના ચાહતા હું. ઔર કશ્તીકા મુન્તઝિર હું. આપને ફરમાયા કે બુગ્ઝ ઔર દુનિયાકી મુહબ્બતકો દિલસે નિકાલકર મસાઈબકો ગનીમત ખ્યાલ કરો. ઔર અલ્લાહ પર ભરોસા કરકે પાનીકે ઉપર રવાના હો જાઓ. યે કેહકર ખૂદ પાનીકે ઉપર ચલતે હુએ દૂસરે કિનારે પર જા પહોંચે. યે હાલત દેખકર હઝરત હસન પર ગશી તારી હો ગઈ. ઔર હોશ આનેકે બાદ જબ લોગોંને ગશીકા સબબ દરયાફત ફરમાયા કે હબીબકો ઈલ્મ મૈંને સિખાયા લેકિન ઉસ વકત વો મુઝકો નસીહત કરકે ખૂદ પાનીકે ઉપર રવાના હો ગએ. ઔર ઉસી દેહશતસે મુઝ પર ગશી તારી હો ગઈ કે જબ રોઝે મેહશર પુલસિરાત પર ચલનેકા હુકમ દિયા જાએગા, અગર મૈં ઉસ વકત ભી મેહરૂમ રેહ ગયા તો કયા હાલત હોગી. ફિર આપને દૂસરી મુલાકાતમેં હઝરત હબીબસે પૂછા કે તુમહેં યે મરતબા કૈસે હાસિલ હુવા? ફરમાયા કે મૈં દિલકી સિયાહી ધોતા હું. ઔર આપ કાગઝ સિયાહ કરતે રેહતે હૈં. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે દૂસરોંને તો મેરે ઈલ્મસે ફાઈદા ઉઠાયા લેકિન મુઝકો કુછ ન મિલ સકા. મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે અગર કિસીકો યે શક હો કે હબીબ અજમીકા મકામ હઝરત હસન બસરીસે બુલંદ થા તો યે ઉસકી ગલતી હૈ. કયૂંકે અલ્લાહ તઆલાને ઈલ્મકો હર ચીઝ પર ફઝીલત અતા ફરમાઈ હૈ. ઈસી વજહસે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.)

ને ખિતાબ કરતે હુએ ફરમાયા કે અય નબી! આપ કહેં કે અય રબ! મેરે ઈલ્મમેં ઝિયાદતી અતા કર. ઔર જૈસા કે મશાઈખકા કૌલ હૈ કે તરીકતમેં ચૌદવાં દરજ્જા કરામતકા હૈ ઔર અઠારવાં અસરાર ઔર રૂમૂઝકા. ક્યૂંકે કરામાતકા હાસિલ કરના ઈબાદતસે મુતઅલ્લિક હૈ ઔર અસરાર ઔર રૂમૂઝકા અકલ ઔર ફિકર. જૈસાકે હઝરત સુલેમાનકી હુકૂમત હર ચીઝ પર થી. લેકિન ઈત્તિબાઅ હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી કરતે થે. ઔર ખૂદ સાહિબે કિતાબ નબી ન હોનેકી વજહસે હમેશા ઉનહીંકી કિતાબ પર અમલ પેરા રહે.

હઝરત ઈમામ શાફઈ ઔર હઝરત ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ કિસી જગા તશરીફ ફરમા થે કે હઝરત હબીબ અજમી ભી ઈત્તિફાકસે વહાં પહોંચ ગએ. ઉનહેં દેખકર ઈમામ હમ્બલને કહા કે મૈં ઉનસે એક સવાલ કરૂંગા. લેકિન ઈમામ શાફઈને મના કરતે હુએ ફરમાયા કે વાસિલ બિલ્લાહ લોગોંસે ક્યા સવાલ કરોગે. ઉનકા તો મસલક હી જુદાગાના હોતા હૈ. લેકિન મના કરનેકે બાવજૂદ ઉનહોંને યે સવાલ કર હી ડાલા કે જિસ શખ્સકી પાંચ નમાઝોંમેંસે એક નમાઝ કઝા હો ગઈ હો ઔર વો યે ભૂલ ગયા હો કે કૌનસી નમાઝ કઝા હુઈ તો ઉસકો ક્યા કરના ચાહિયે? હઝરત હબીબ અજમીને ફરમાયા કે સબ નમાઝોંકી કઝા કરે. ઈસ લિયે કે વો ખુદાસે ગાફિલ હોકર ઈસ કદર બે અદબીકા મુરતકિબ ક્યૂં હુવા. યે સુનકર ઈમામ શાફઈને કહા કે મૈંને ઈસી લિયે મના કિયા થા કે ઈન લોગોંસે કોઈ સવાલ ન કરો.

એક મરતબા અંધેરેમેં આપકે હાથસે સૂઈ ગિર પડી. ઉસી વકત ગૈબસે આપકા મકાન મુનવ્વર હો ગયા. ચુનાંચે આપને આંખેં બંદ કરકે ફરમાયા કે મૈં બગૈર ચિરાગકે સૂઈ તલાશ કરના નહી ચાહતા.

એક કનીઝ (બાંદી) બીસ સાલ તક આપકે યહાં રહી લેકિન કભી આપને ઉસકા ચેહરા નહીં દેખા. ઔર એક દિન ઉસી કનીઝસે ફરમાયા કે ઝરા મેરી કનીઝકો આવાઝ દે દો, ઉસને અર્ઝ કિયા કે હુઝૂર મૈં હી તો આપકી કનીઝ હું. ફરમાયા કે તીસ બરસમેં મેરા ખયાલ સિવાએ અલ્લાહ તઆલાકે કિસી ઔર તરફ નહીં ગયા. યેહી વજહ હૈ કે મૈં તુમકો પેહચાન નહીં સકા.

જિસ વકત આપકે સામને કુરઆનકી તિલાવત હોતી તો બેચૈન હોકર રોને લગતે. એક દિન કિસીને સવાલ કિયા કે આપ કુરઆનકા મતલબ કિસ તરહ સમઝ લેતે હૈં? જબ યે અરબી ઝબાનમેં હૈ ઔર આપ અજમી હૈં? ફરમાયા કે મેરી ઝબાન ભલે અજમી હૈ લેકિન દિલ અરબી હૈ.

એક ખૂનીકો ફાંસી પર ચઢાયા ગયા તો ઉસ રાત લોગોંને ખ્વાબમેં ઉમદા લિબાસ પેહને જન્નતમેં ટહેલતે હુએ દેખા. ઔર જબ ઉસસે પૂછા કે તુમને તો કત્લકા ગુનાહ કિયા થા ઈસ મરતબા તક કૈસે પહોંચ ગએ? ઉસને કહા કે સૂલી દેતે વકત

હબીબ અજમી ઈધર આ નિકલે ઔર મેરી જાનિબ મુતવજ્જેહ હોકર દુઆએ મગ્ફિરત ફરમાઈ. યે ઉસી દુઆએ મગફિરતકી બરકતકા નતીજા હૈ.

હઝરત અબૂ હાઝિમ મક્કી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ મુખ્લિસ અહલે તકવામેંસે થે. મશાઈખકે મુકતદા ઔર ફક્ર ઔર ગિનાકે હામિલ થે. મુજાહિદાત ઔર મુશાહિદાતમેં અપની મિસાલ આપ હી થે. ઔર આપકા કલામ લોગોંકે દિલ પર અસર અંદાઝ હોતા થા. લંબી ઉમરકી વજહસે બહોતસે મશાઈખકી ઈકતિદા ફરમાઈ. ઉનહીંમેં હઝરત ઉસમાન મક્કી ભી આપકી તારીફ કરનેવાલોંમેં થે. યૂં તો આપકા તઝકિરા બહોતસી કિતાબોંમેં હૈ લેકિન હમ સઆદત હાસિલ કરનેકે લિયે મુખ્તસરસે હાલાત બયાન કિયે દેતે હૈં. આપકો બહોતસે સહાબએ કિરામકે અલાવા હઝરત અનસ બિન માલિક ઔર હઝરતં અબૂ હુરૈરા (રદિ.) સે મુલાકાત હાસિલ હુઈ હૈ.

ઈરશાદાત :- હિશામ અબ્દુલ મલિકને આપસે યે સવાલ કિયા કે વો કૌનસા અમલ હૈ જિસકે ઝરીઆ નજાત હાસિલ હો સકે? ફરમાયા કે હલાલ જગાસે જો પૈસા હાસિલ હુવા ઉસકો હલાલ જગહ હી ખર્ચ કરો, ઉસને કહા કે ઈતના કઠિન કામ કૌન કર સકતા હૈ? ફરમાયા કે જિસકો જન્નતકી ખ્વાહિશ ઔર જહન્નમકા ખૌફ રખતે હુએ રઝાએ ખુદાવંદીકી તલબ હોગી. આપ ફરમાયા કરતે કે દુનિયાસે પરહેઝ કરો, ક્યૂંકે મૈંને સુના હૈ કે જો ઈબાદત ગુઝાર દુનિયાકો મેહબૂબ ખ્યાલ કરતા હૈ ઉસકો રોઝે મેહશર ખળા કરકે ફરિશ્તે યે મુનાદી કરેંગે કે યેહી વો શખ્સ હૈ જિસને અલ્લાહ તઆલાકી નાપસંદીદા ચીઝકો પસંદ કિયા. ફરમાયા કે દુનિયામેં ઐસી કોઈ ચીઝ નહીં જિસકા અંજામ ગમ ન હો. ક્યૂંકે દુનિયામેં ઐસી કોઈ ચીઝ પૈદા નહીં કી ગઈ જિસકા અંજામ હુઝનો મલાલ ન હો, ઔર દુનિયાકી હકીરસે હકીર ચીઝ ભી ઈન્સાનકો અપની જાનિબ ઈસ કદર માઈલ કર લેતી હૈ કે જન્નતકી બડી ચીઝ ભી તવજ્જોહકા સબબ નહીં બનતી. ફરમાયા કે તમામ ચીઝોંકા દરોમદાર સિર્ફ દો ચીઝોં પર મૌકૂફ હૈ, એક તો વો જો મેરે લિયે હૈ. ઔર દૂસરી વો જો મેરે લિયે નહી હૈ. ચાહે મૈં ઉસ ચીઝસે કિતના હી દૂર ક્યૂં ન હું. ફિર ભી વો મુઝ તક પહોંચેગી. ઔર જો દૂસરોંકે લિયે હૈ ચાહે મૈં ઉસકે હાસિલ કરનેમેં કિતની હી કોશિશ ક્યૂં ન કર લૂં વો મુઝે હરગિઝ હાસિલ નહીં હો સકતી. ફરમાયા કે અગર મૈં દુઆ કરનેસે મેહરૂમ હો જાઉં તો ઉસકી અદમે કબૂલિયતસે મુઝ પર સખ્ત મુશ્કિલાત આ પળેં. ફરમાયા કે અય લોગો! તુમ ઐસે દૌરકી પૈદાવાર હો જો ફેલકો છોડકર કૌલ પર

રાઝી હો જાને ઔર અમલકો તર્ક કરકે ઈલ્મ પર ખૂશ હોનેકા દૌર હૈ. ઈસ લિયે તુમ બદતરીન લોગોંમેં ઔર બેહતરીન દૌરમેં હો.

એક શખ્સને જબ હાલ દરયાફત કિયા તો ફરમાયા કે મેરા હાલ અલ્લાહ તઆલાકી ખૂશ્નૂદી હાસિલ કરના ઔર મખ્લૂકસે બે નિયાઝ રેહના હૈ. ઔર જો ખુદા તઆલાસે રાઝી હોતા હૈ વો મખ્લૂકસે બે નિયાઝ રેહતા હૈ. આપકી બે નિયાઝીકા યે આલમ થા કે એક દિન કસાઈકી દુકાનકી જાનિબસે જિસકે પાસ બહોત ઉમદા ગોશ્ત થા, ગુઝર હુવા, ઔર આપકી નિગાહ ગોશ્તકી તરફ ઉઠ ગઈ તો કસાઈને અર્ઝ કિયા કે બહોત નફીસ ગોશ્ત હૈ ખરીદ લીજિયે. ફરમાયા કે મેરે પાસ રકમ નહીં હૈ. ઉસને અર્ઝ કિયા કે કર્ઝ લે જાઈયે. ફરમાયા કે પેહલે મૈં અપને નફસકો કર્ઝકી મોહલત પર તો રાઝી કર લૂં. ઉસને કહા કે બસ ઉસ ગમમેં આપ સૂખ ગએ ઔર હડ્ડિયાં નિકલ આઈ. ફરમાયા કે ઉસકે બાવજૂદ મૈં કબરકે કીડોંકે લિયે બહોત કાફી હું.

એક બુઝુર્ગ હજકા ઈરાદા કરકે બગદાદમેં અબૂ હાઝિમસે મુલાકાતકે લિયે પહોંચે તો આપ આરામ ફરમા રહે થે, ચુનાંચે કુછ દેર ઈન્તિઝાર કરનેકે બાદ જબ આપ બેદાર હુએ તો ફરમાયા કે મૈં ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારતસે મુશર્રફ હુવા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને આપ તક એક પૈગામ પહોંચાનેકા હુકમ દિયા હૈ કે આપ અપની વાલિદાકે હુકૂકકો નઝર અંદાઝ ન કરેં. કયૂંકે યે હજ કરનેસે કહીં ઝિયાદા બેહતર હૈ. લિહાઝા વાપસ જાએં ઔર વાલિદાકી ખૂશીકા ખયાલ રખિયે. ચુનાંચે વો હજકા ઈરાદા છોડ કરકે વાપસ હો ગએ.

હઝરત ઉતબા બિન ગુલામ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર અહલે બાતિન ઔર અહલે કમાલમેં હોતા હૈ. ઔર આપ હઝરત હસન બસરીકે શાગિર્દોંમેંસે થે. ઔર આપકા તરીકા સબ લોગોંમેં મકબૂલ થા.

રાઝી બ રઝાએ ઈલાહી :- એક મરતબા હસન બસરીકે સાથ દરિયાકે કિનારે ચલ રહે થે કે અચાનક પાનીકે ઉપર ચલના શુરૂ કર દિયા. યે દેખકર હઝરત હસન હૈરત ઝદા રેહ ગએ ઔર ઉનસે સવાલ કિયા કે આપકો યે મરતબા કૈસે હાસિલ હુવા? ફરમાયા કે આપ તો સિર્ફ વો કરતે હૈં જિસકા હુકમ દિયા જાતા હૈ. લેકિન મૈં વો કામ અંજામ દેતા હું જો અલ્લાહ તઆલાકા મન્શા હોતા હૈ. ઉસકા મતલબ યે થા કે આપ તસ્લીમ ઔર રઝાકે દરિયામેં ગર્ક રેહતે થે.

નુકસાનકા એહસાસ :- આપને ઈસ તરહ તૌબાકી કે કિસી ખૂબસૂરત ઔરત

પર ફરેફતા હુએ ઔર ઉસસે કિસી ન કિસી તરહ અપને ઈશ્કકા ઈઝહાર ભી કરા દિયા. ચુનાંચે ઉસને અપની કનીઝકે ઝરીઆ દરયાફત કરાયા કે આપને મેરે જિસમકા કૌનસા હિસ્સા દેખા હૈ? આપને કહા કે તુમહારી આંખેં દેખકર આશિક હુવા હું. ઉસ જવાબકે બાદ ઉસને અપની દોનોં આંખેં નિકાલકર આપકી ખિદમંતમેં રવાના કરતે હુએ કનીઝસે કહેલવાયા કે જિસ ચીઝ પર આપ ફરેફતા હુએ થે વો હાઝિર હૈ. યે દેખકર આપકે ઉપર એક અજીબ હાલત તારી હો ગઈ. ઔર હઝરત હસન બસરીકી ખિદમતમેં પહોંચકર તૌબા કી ઔર બાતિની ફૈઝ હાસિલ કરકે ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહે. ખૂદ અપને હાથસે ખેતી કરતે ઔર ખૂદ હી અપને હાથસે આટા પીસકર પાનીમેં ભિગોકર ધૂપમેં ખુશ્ક કર લિયા કરતે ઔર પૂરે હફતા એક એક ટિકિયા ખાકર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતે ઔર ફરમાયા કરતે કે રોઝાના રફએ હાજતકે (જાજરૂકે) લિયે જાનેસે કિરામન કાતિબીનકે સામને શરમ આતી હૈ.

લોગોંને એક મરતબા સરદીકે મોસમમેં સિર્ફ એક કુરતેમેં દેખા ઔર ઉસકે બાવજૂદ આપકા જિસ્મ પસીનાસે શરાબોર થા. ઔર જબ ઉસકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મુદ્દત ગુઝરી કે મેરે યહાં કુછ મેહમાન આએ ઔર ઉનહોંને બગૈર ઈજાઝત મેરે પડોસીકી દીવારમેંસે થોડીસી મિટ્ટી લે લી. ચુનાંચે ઉસ વકતસે આજ તક જબ ભી મેરી નઝર ઉસકી દીવાર પર પડતી હૈ તો મૈં શરમિંદગીસે પસીના પસીના હો જાતા હું. હાલાંકે મેરા હમસાયા (પળોસી) મઆફ ભી કર ચુકા હૈ.

લોગોંને અબ્દુલ વાહિદ બિન ઝૈદસે સવાલ કિયા કે આપ કિસી ઐસે આદમીકો જાનતે હૈં જો અપને હાલમેં મસ્ત રેહતે હુએ દૂસરેકે હાલસે બે ખબર રહે? ફરમાયા કે હાં થોડી દેર ઈન્તિઝાર કરો, વો અભી આતા હૈ. ચુનાંચે સામનેસે હઝરત ઉતબા તશરીફ લે આએ. ઔર લોગોંને જબ ઉનસે સવાલ કિયા કે રાહમેં કિસ કિસસે આપકી મુલાકાત હુઈ? તો જવાબ દિયા કે મુઝકો તો કોઈ નહીં મિલા. હાલાંકે આપ બાઝારકી જાનિબસે આ રહે થે.

આપ ન કભી ઉમદા ખાના ખાતે ઔર ન કભી અચ્છા લિબાસ પહેનતે. એક મરતબા આપકી વાલિદાને ફરમાયા અય ઉત્બા! અપની હાલત પર રહમ કર, આપને અર્ઝ કિયા કે મેરી ખ્વાહિશ તો યે હૈ કે રોઝે મેહશર મુઝ પર રહમ કિયા જાએ જો હમેશાકે લિયે ફાઈદામંદ હો. દુનિયા તો ચંદ રોઝ હૈ. અગર યહાંકી તકાલીફસે કિયામતકી તકાલીફ દૂર હો જાએં તો બળી ખૂશ બખ્તી હૈ.

લગાતાર કઈ રાત બેદાર રેહકર યે જુમલા દોહરાતે રહે કે અય અલ્લાહ! ચાહે મુઝકો અઝાબમેં મુબ્તલા કર યા મઆફ ફરમા દે હર હાલમેં તુ મેરા દોસ્ત હૈ. એક મરતબા મૈંને એક હૂરકો યે કેહતે દેખા કે અય ઉત્બા! મૈં તુમ પર ફરેફતા હો ગઈ હું. ઔર મેરી ખ્વાહિશ હૈ કે તુમ કભી ઐસા કામ ન કરના જો હમારી જુદાઈકી શકલમેં

ઝાહિર હો. ફરમાયા કે મૈં તો દુનિયાકો તલાક દે ચુકા ઔર વફાતકે વકત કભી દુનિયાકી તરફ નઝર ઉઠાકર ભી ન દેખુંગા.

કરામત :- એક મરતબા કિસીને અર્ઝ કિયા કે મુઝસે બહોતસે લોગ આપકા હાલ દરયાફત કરતે હૈં, અગર અપની કોઈ કરામત દિખા દેં તો બેહતર હૈ. આપને પૂછા કે બતા કયા તલબ કરતા હૈ? ઉસને અર્ઝ કિયા, તાઝા ખજૂરકી ખ્વાહિશ હૈ, હાલાંકે વો ખજૂરકી ફસલ નહીં થી. આપને ફરમાયા યે લે, ઔર એક તાઝા ખજૂરસે ભરી હુઈ થેલી ઉસકો દે દી.

આખિરતકા સફર :- એક દિન હઝરત સિમાક ઔર હઝરત ઝુન્નૂન હઝરત રાબેઆ બસરીકે યહાં તશરીફ ફરમા થે. હઝરત ઉત્બા નયા લિબાસ પેહને હુએ અકડતે હુએ પહોંચે તો હઝરત સિમાકને પૂછા કે યે આજ કૈસી ચાલ ચલ રહે હો? ફરમાયા કે મેરા નામ ગુલામ જબ્બાર હૈ ઈસી લિયે અકડકર ચલ રહા હું. ઔર યે કેહતે હી ગશ ખાકર ઝમીન પર ગિર પડે. ઔર જબ લોગોંને પાસ જાકર દેખા તો આપ મુરદા થે. ઉસકે બાદ કિસીને આપકો ખ્વાબમેં દેખા કે આધા ચેહરા સિયાહ પડ ગયા હૈ. ઔર આપસે જબ ઉસકા સબબ દરયાફત કિયા તો ફરમાયા કે એક મરતબા તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનેમેં બડે દાઢી મૂંછોંવાલે એક ખૂબસુરત લડકેકો ગૌરસેં દેખા થા. ચુનાંચે જબ મરનેકે બાદ મુઝે જન્નતકી જાનિબ લે જાયા જા રહા થા તો જહન્નમ પરસે ગુઝરતે હુએ એક સાંપને મેરે ગાલ પર કાટતે હુએ કહા કે બસ એક નઝર દેખનેકી યે સઝા હૈ. ઔર અગર કભી તુ ઉસ લડકેકો ઝિયાદા તવજ્જોહસે દેખતા તો મૈં ભી તુઝે બહોત ઝિયાદા તકલીફ પહોંચાતા.

હઝરત રાબેઆ બસરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઔરતોંકી તરબિયત કરનેવાલી, ખુદાકી ખાસ બંદી, ખુદાકે ઈશ્કમેં જલનેવાલી, ખુદાસે તઅલ્લુક રખનેવાલી ઔર પાકીઝગીમેં મરયમે સાની થીં. અગર કોઈ યે કહે કે મર્દોંકે તઝકેરેમેં ઔરતકા ઝિકર કયૂં કિયા ગયા? તો ઉસકા જવાબ યે હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા હૈ.અલ્લાહ તઆલા સૂરતકે બજાએ દિલકો દેખતા હૈ, ઈસી લિયે રોઝે મેહશર તમામ મુહાસબા સૂરતકે બજાએ નિય્યત પર હોગા. લિહાઝા જો ઔરત રિયાઝત ઔર ઈબાદતમેં મર્દોંકે મુશાબેહ હો ઉસકો ભી મર્દોં હીકી સિફતમેં શુમાર કરના ચાહિયે. ઈસ લિયે કે જબ હિસાબકે દિન મર્દોંકો પુકારા જાએગા તો સબસે પેહલે હઝરત મરયમ આગે બઢેંગી. દૂસરા જવાબ યે હૈ કે અગર રાબેઆ બસરી (રહ.) હઝરત હસન બસરીકી મજાલિસમેં શિરકત ન

કરતીં તો શાયદ આપકે તઝકેરેકી ઝરૂરત પેશ ન આતીં. લેકિન ઈસ કિતાબમેં જિન બુઝુર્ગોકે હાલાત બયાન કિયે ગયે હૈં વો બતૌરે તૌહીદકે બયાન કિયે ગયે હૈ. જિસમેં મૈં ઔર તૂ કા કોઈ ઈમ્તિયાઝ બાકી નહીં રેહતા. ઔર બૂ અલી ફારમદીકે ઉસ કૌલકે મુતાબિક મર્દ ઔરતમેં ફર્ક કરના બે સૂદ હૈ કે નિય્યતે ઐન ઈઝ્ઝત ઔર રફઅત હૈ. ઉસમેં છોટે બડેકા કોઈ ઈમ્તિયાઝ નહીં. ઉસી તરહ વિલાયતકે મરાતિબ ભી હૈં. જિનમેં મર્દ ઔરતકા ઈમ્તિયાઝ નહીં હોતા. ઔર ચૂંકે રાબેઆ બસરી (રહ.) રિયાઝત ઔર માઅરિફતકે એતિબારસે મુમતાઝે ઝમાના થીં. ઈસ લિયે તમામ અલ્લાહ વાલોંકી નઝરમેં મોઅતબર ઔર બા ઈઝ્ઝત ખ્યાલ કી જાતી થીં.

પૈદાઈશ, નામ રખનેકી વજહ :- પૈદાઈશકી રાતમેં આપકે વાલિદકે યહાં ન તો ઈતના તેલ થા જિસસે નાફકી માલિશ કી જાતી, ઔર ન ઈતના કપડા થા જિસમેં આપકો લપેટા જા સકતા. હત્તાકે ગરીબીકા યે આલમ થા કે ઘરમેં ચિરાગ તક ન થા ઔર ચૂંકે આપ અપની તીન બહેનોંકે બાદ પૈદા હુઈ. ઉસી મુનાસિબતસે આપકા નામ રાબેઆ રખ્ખા ગયા. (રાબેઆકે માઅના ચોથી કે હૈં) ઔર જબ આપકી વાલિદાને વાલિદસે કહા કે પડોસમેંસે થોડાસા તેલ માંગ લાઓ તાકે ઘરમેં કુછ રોશની હો જાએ, તો આપને બહોત ઈસરાર પર પડોસીકે દરવાઝે પર સિર્ફ હાથ રખકર ઘરમેં આકર કેહ દિયા કે વો દરવાઝા નહીં ખોલતા. કયૂંકે આપ યે અહદ કર ચુકે થે કે ખુદાકે સિવા કભી કિસીસે કુછ તલબ ન કરૂંગા. ઉસી પરેશાનીમેં નીંદ આ ગઈ. તો ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હુઈ ઔર આપને તસલ્લી દેતે હુએ ફરમાયા કે તેરી યે બચ્ચી બહોત મકબૂલિયત હાસિલ કરેગી. ઔર ઉસકી શફાઅતસે મેરી ઉમ્મતકે એક હઝાર લોગ બખ્શ દિયે જાએંગે. ઉસકે બાદ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બસરાકે હાકિમકે પાસ એક કાગઝ પર યે લિખવા કરકે લે જાઓ કે તુ હર દિન એકસો મરતબા મુઝ પર દુરૂદ ભેજતા હૈ ઔર જુમ્આકી રાતમેં ચારસો મરતબા, લેકિન આજ જુમ્આકી જો રાત ગુઝરી હૈ ઉસમેં તુ દુરૂદ ભેજના ભૂલ ગયા. લિહાઝા ઈસકો ચારસો દીનાર દે દે. સુબહકો બેદાર હોકર આપ બહોત રોએ ઔર ખત લિખકર દરબાનકે ઝરીઆ બસરાકે હાકિમકે પાસ ભેજ દિયા. ઉસને ખત પઢ્હતે હી હુકમ દિયા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી યાદ આવરીકે શુક્રાનેમેં દસ હઝાર દિરમ તો ફુકરામેં તકસીમ કર દો. ઔર ચારસો દીનાર ઉસ શખ્સકો દે દો. ઉસકે બાદ બસરાકા હાકિમ ઈઝ્ઝતકે તૌર પર ખૂદ આપસે મુલાકાત કરને પહોંચા ઔર અર્ઝ કિયા કે જબ ભી આપકો કિસી ચીઝકી ઝરૂરત હુવા કરે મુઝે ખબર ફરમા દિયા કરેં, ચુનાંચે ઉનહોંને ચારસો દીનાર લેકર ઝરૂરતકા તમામ સામાન ખરીદ લિયા.

હાલાત :- રાબેઆ બસરીને જબ હોશ સંભાલા તો વાલિદકા સાયા સરસે ઉઠ ગયા. ઔર કહતસાલીકી વજહસે આપકી તીનોં બેહનેં ભી આપસે જુદા હોકર ન

જાને કહાં ચલી ગઈ. આપ ભી એક તરફકો ચલ દીં. ઔર એક ઝાલિમને પકડકર ઝબરદસ્તી આપકો અપની કનીઝ બના લિયા. ઔર કુછ દિનોંકે બાદ બહોતહી થોળી રકમમેં બેચ દિયા. ઔર ઉસ શખ્સને અપને ઘર લાકર બહોત મશક્કત વાલે કામ આપસે લેને શુરૂ કર દિયે. એક મરતબા આપ કહીં જા રહી થીં કે કિસી ના મહરમકો અપને સામને દેખકર ઈતને ઝોરસે ગિરીં કે હાથ ટૂટ ગયા. ઉસ વકત આપને સિજદેમેં અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ! મૈં બે યારો મદદગાર પેહલે હીસે થી ઔર અબ હાથ ભી ટૂટ ચુકા હૈ. ઉસકે બાવજૂદ મૈં તેરી રઝા ચાહતી હું. ચુનાંચે નિદાએ ગૈબી આઈ કે અય રાબેઆ ગમગીન ન હો, કલ તુઝે વો મરતબા હાસિલ હોગા કે મુકર્રબ ફરિશ્તે ભી તુઝ પર રશ્ક કરેંગે. યે સુનકર આપ ખૂશી ખૂશી અપને માલિકકે યહાં પહોંચ ગઈ. ઔર આપકા યે મામૂલ રહા કે દિનમેં રોઝા રખતીં ઔર રાત ભર ઈબાદતમેં સર્ફ કર દેતીં. ઔર એક રાત જબ આપકે માલિકકી આંખ ખુલી તો ઉસને હૈરતસે ચારોં તરફ દેખા ઉસ વકત એક ગોશામેં આપકો સિજદેમેં પાયા ઔર એક મુઅલ્લક નૂર આપકે સર પર રોશન દેખા. જબ કે આપ અલ્લાહ તઆલાસે યે અર્ઝ કર રહી થીં કે અગર મેરે બસમેં હોતા તો તમામ વકત તેરી ઈબાદતમેં ગુઝાર દેતી, લેકિન તૂને મુઝે ગૈરકા મહકૂમ (બાંદી) બના દિયા હૈ ઈસ લિયે તેરી બારગાહમેં દેરસે હાઝરી હોતી હૈ. યે સુનકર આપકા આકા બહોત પરેશાન હો ગયા ઔર યે અહદ કર લિયા કે મુઝે તો અપની ખિદમત લેનેકે બજાએ ઉલટી ઉનકી ખિદમત કરની ચાહિયે. ચુનાંચે સુબહ હોતે હી આપકો આઝાદ કરકે કહા કે અગર આપ યહીં રેહના કબૂલ ફરમાએં તો મેરે લિયે નેક બખ્તી હૈ વૈસે આપ અગર કહીં ઔર જાના ચાહેં તો આપકો ઈખ્તિયાર હે. યે સુનકર આપ હુજરેસે બાહિર નિકલ આઈ ઔર ઝિક્રમેં મશ્ગૂલ હો ગઈ.

આપ રાત દિનમેં એક હઝાર રકાત નમાઝ પઢા કરતી થીં. ઔર કભી કભી હઝરત હસન બસરીકે વઅઝમેં ભી શરીક હોતીં. એક રિવાયત યે હૈ કે શરૂમેં આપ ગાતી બજાતી થીં. બાદમેં તૌબા કરકે જંગલમેં ગોશા નશીન હો ગઈ. ફિર જિસ વકત સફરે હજ પર રવાના હુઈ તો આપકા ઝાતી ગધા બહોત કમઝોર થા, ઔર જબ આપ સામાન લાદકર રવાના હો ચુકીં તો વો રાસ્તા હીમેં મર ગયા. યે દેખકર કાફલા વાલોંને અર્ઝ કિયા કે આપકા સામાન હમ લોગ ઉઠા લેંગે લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈંને તુમહારે ભરોસે પર સફર નહીં કિયા હૈ. યે સુનકર કાફલા વાલે આપકો તનહા વહીં છોડકર આગે બઢ ગએ. ઉસ વકત આપને બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે એક નાદાર આજિઝકે સાથ કયા યેહી સુલૂક કિયા જાતા હૈ કે પેહલે તો અપને ઘરકી જાનિબ બુલાયા, ફિર રાસ્તેમેં મેરે ગધેકો માર ડાલા. ઔર મુઝકો જંગલમેં તનહા છોડ દિયા ગયા. અભી આપકા શિકવા ખતમ ભી ન હોને પાયા થા કે ગધેમેં જાન આ ગઈ. ઔર

આપ ઉસ પર સામાન લાદકર મક્કા રવાના હો ગઈ.

એક રાવીકા બયાન હૈ કે બહોત મુદ્દતકે બાદ મૈંને ઉસ ગધેકો મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે બાઝારમેં ફરોખ્ત હોતે અપની આંખોંસે દેખા. ઈસસે માલૂમ હોતા હૈ કે આપકી દુઆકી બરકતસે ઉસકી ઉમર લંબી હુઈ. જબ આપ મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચીં તો કુછ દિન જંગલમેં ઠહેરકર ખુદાસે ઈલ્તિજા કી કે મૈં ઈસ લિયે દિલ ગિરફતા હુઈ કે મેરી પૈદાઈશ તો ખાકસે હુઈ હૈ ઔર કાબા પત્થરસે તામીર કિયા ગયા, લિહાઝા મૈં તુઝસે બિલા વાસ્તા મુલાકાતકી મુતમન્ની હું. ચુનાંચે બિલા વાસ્તા અલ્લાહને મુખાતબ કરકે ફરમાયા કે અય રાબેઆ! કયા નિઝામે આલમ દરહમ બરહમ કરકે તમામ અહલે આલમકા ખૂન અપની ગરદન પર લેના ચાહતી હૈ. ઔર કયા તુઝે માલૂમ નહીં કે જબ મૂસાને દીદારકી ખ્વાહિશ કી ઔર હમને અપની તજલ્લિયાતમેંસે એક છોટીસી તજલ્લી કોહે તૂર પર ડાલી તો વો પાશ પાશ હો ગયા. ઉસકે બાદ જબ આપ દો બારા હજકો ગઈ તો દેખા કે ખાનએ કાબા ખૂદ આપકે ઈસ્તિકબાલકે લિયે ચલા આ રહા હૈ. ઔર આપને ફરમાયા કે મુઝે મકાનકી હાજત નહીં બલ્કે મકીનકી ઝરૂરત હે, કયૂંકે મુઝે હુસ્ને કાબાસે ઝિયાદા જમાલે ખુદાવંદીકે દીદારકી તમન્ના હૈ.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમ સફરે હજ પર રવાના હુએ તો હર કદમ પર દો રકાત નમાઝ અદા કરતે હુએ ચલે ઔર મુકમ્મલ ચૌદા સાલમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે. ઔર સફરમેં યે ભી કેહતે જાતે કે દૂસરે લોગ તો કદમોંસે ચલ કર પહોંચતે હૈં લેકિન મૈં સર ઔર આંખોંકે બલ પહોંચુંગા. ઔર જબ મક્કામેં દાખિલ હુએ તો વહાંસે ખાનએ કાબા ગાઈબ થા. ચુનાંચે આપ ઉસ ખ્યાલસે ગમગીન હો ગએ કે શાયદ મેરી બસારત (નઝર) ખતમ હો ચુકી હૈ. લેકિન ગૈબસે નિદા આઈ કે બસારત ખતમ નહીં હુઈ હૈ. બલ્કે કાબા એક ઝઈફાકે ઈસ્તિકબાલકે લિયે ગયા હુવા હૈ. યે સુનકર આપકો એહસાસે નદામત હુવા ઔર રોકર અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ! વો કૌન હસ્તી હૈ? નિદા આઈ કે વો બહોત હી બળે મરતબાવાલી હસ્તી હૈ. ચુનાંચે આપકી નઝર ઉઠી તો દેખા કે સામનેસે હઝરત રાબેઆ બસરી લાઠીકે સહારે ચલી આ રહી હૈં. ઔર કાબા અપની જગહ પહોંચ ચુકા હૈ. ઔર આપને રાબેઆ બસરીસે સવાલ કિયા કે તુમને નિઝામે આલમકો કયૂં દરહમ બરહમ કર રખ્ખા હૈ? જવાબ મિલા કે મૈંને તો નહીં અલબત્તા તુમને એક હંગામા ખડા કર રખ્ખા હૈ જો ચૌદા બરસમેં કાબા તક પહોંચે હો. હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમને કહા કે મૈં હર કદમ પર દો રકાત નફલ પઢતા હુવા આયા હું. જિસકી વજહસે ઈતની દેરસે પહોંચા. રાબેઆને ફરમાયા કે તુમને તો નમાઝ પઢ પઢકર ફાસલા તય કિયા હૈ ઔર મૈં ઈજઝ ઔર ઈન્કિસારીકે સાથ યહાં તક પહોંચી હું. ફિર હજકે બાદ અલ્લાહ તઆલાસે રોકર અર્ઝ કિયા, તુને હજ પર ભી અજરકા વાદા ફરમાયા હૈ ઔર મુસીબત પર સબર કરને પર ભી. લિહાઝા અગર તુ મેરા હજ

કબૂલ નહીં ફરમાતા તો ફિર મુસીબત પર સબર કરનેકા હી અજર અતા કર દે. કયૂંકે હજકી અદમે કબૂલિયતસે બઢકર ઔર કૌનસી મુસીબત હો સકતી હૈ. વહાંસે બસરા વાપસ હોકર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગઈ. ઔર જબ દૂસરે સાલ હજકા ઝમાના આયા કે ગુઝિશ્તા સાલ તો કાબાને મેરા ઈસ્તિકબાલ કિયા થા ઔર ઈસ સાલ મૈં ઉસકા ઈસ્તિકબાલ કરૂંગી. ચુનાંચે શેખ ફારમદીકે કૌલકે મુતાબિક હજકે દિનોંકેં મૌકા પર આપને જંગલમેં જાકર કરવટકે બલ લુડકના શુરૂ કર દિયા ઔર મુકમ્મલ સાત સાલકે અર્સામેં અરફાત પહોંચી. ઔર વહાં યે ગૈબી આવાઝ સુનકર કે ઉસ તલબમેં કયા રખ્ખા હૈ અગર તુ ચાહે તો હમ અપની તજલ્લીસે ભી નવાઝ સકતે હૈં. આપને અર્ઝ કિયા કે મુઝમેં ઈતની કુવ્વત ઔર સકત કહાં, અલબત્તા ફકકે રૂતબાકી મુતમન્ની હું. ઈરશાદ હુવા કે ફક હમારે કહરકે મુતરાદિફ હૈ. જિસકો હમને સિર્ફ ઉન લોગોંકે લિયે મખ્સૂસ કર દિયા હૈ જો હમારી બારગાહસે ઈસ તરહ મિલ જાતે હૈં કે બાલ બરાબર ફર્ક નહીં રેહતા.

યકીનકી દૌલત :- દો ભૂખે આદમી રાબેઆ બસરીકે યહાં મુલાકાતકે લિયે હાઝિર હુએ ઔર આપસમેં બાતચીત કરને લગે કે અગર રાબેઆ ઈસ વકત ખાના પેશ કર દેં તો બહોત અચ્છા હો, કયૂંકે ઉનકે યહાં હલાલ રિઝક મિલ જાએગા ઔર આપકે યહાં ઉસ વકત સિર્ફ દો હી રોટિયાં થીં. વોહી ઉનકે સામને રખ દીં. ઉસ વકત કિસી સાઈલને સવાલ કિયા તો આપને વો દોનોં રોટિયાં ઉઠાકર ઉસકો દે દીં. યે દેખકર વો હૈરત ઝદાસે રેહ ગએ, લેકિન કુછ હી દેરકે બાદ એક કનીઝ બહોતસી ગરમ રોટિયાં લિયે હુએ હાઝિર હુઈ ઔર અર્ઝ કિયા કે યે મેરી માલિકાને ભેજવાઈ હૈં. ઔર જબ આપને ઉન રોટિયોંકા શુમાર કિયા તો વો તાદાદમેં અઠારા થીં. યે દેખકર કનીઝસે ફરમાયા કે શાયદ તુઝે ભૂલ હો ગઈ હૈ કે યે રોટિયાં મેરે યહાં નહીં, બલ્કે કિસી દૂસરેકે યહાં ભેજી ગઈ હૈં. લેકિન કનીઝને યકીનકે સાથ અર્ઝ કિયા કે યે આપ હીકે લિયે ભેજવાઈ હૈં, મગર આપને કનીઝકે મુસલસલ ઈસરારકે બાવજૂદ વાપસ કર દીં ઔર જબ કનીઝને અપની માલિકાસે વાકિઆ બયાન કિયા તો ઉસને હુકમ દિયા કે ઉસમેં મઝીદ દો રોટિયોંકા ઈઝાફા કરકે લે જાઓ, ચુનાંચેં જબ આપને બીસ રોટિયાં શુમાર કર લી તબ ઉન મેહમાનોંકે સામને રખ્ખા. ઔર વો હૈરતઝદા હોકર ખાનેમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. ઔર જબ ખાનેકે બાદ રાબેઆ બસરીસે વાકિઆકી નોઈયત માલૂમ કરના ચાહી તો ફરમાયા કે જબ તુમ યહાં હાઝિર હુએ તો મુઝે માલૂમ હો ગયા થા કે તુમ ભૂકે હો. ઔર જો કુછ ઘરમેં હાઝિર થા વો મૈંને તુમહારે સામને રખ દિયા. ઉસી દૌરાન એક સાઈલ આ પહોંચા ઔર વો દોનોં રોટિયાં મૈંને ઉસે દેકર અલ્લાહસે અર્ઝ કિયા કે તેરા વાદા એકકે બજાએ દસ દેનેકા હૈ ઔર મુઝે તેરે સચ્ચે કૌલ પર પૂરા યકીન હૈ, લેકિન કનીઝકે અઠારા રોટિયાં લાનેસે મૈંને સમઝ લિયા કે ઉસમેં ઝરૂર કોઈ ભૂલ હુઈ હૈ. ઈસી

લિયે મૈંને વાપસ કર દીં. ઔર જબ વો પૂરી બીસ રોટિયાં લેકર આઈ તો મૈંને વાદેકી તકમીલમેં લે લીં.

દોસ્તીકા હક :- એક મરતબા થકાનકી વજાસે નમાઝ અદા કરતે હુએ નીદ આ ગઈ. ઉસી દૌરાન એક ચોર આપકી ચાદર ઉઠાકર ભાગને લગા લેકિન ઉસે બાહિર નિકલનેકા રાસ્તા હી નઝર નહીં આયા, ઔર ચાદર અપની જગહ રખતે હી રાસ્તા નઝર આ ગયા. લેકિન ઉસને લાલચકી વજહસે ફિર ચાદર ઉઠાકર ભાગના ચાહા ફિર રાસ્તા નઝર આના બંદ હો ગયા. ગર્ઝ કે ઈસી તરહ ઉસને કઈ મરતબા કિયા ઔર હર મરતબા રાસ્તા બંદ નઝર આયા. હત્તાકે ઉસને નિદાએ ગૈબી સુની કે તુ ખુદકો આફતમેં કયૂં મુબતલા કરના ચાહતા હૈ. ઈસ લિયે કે ચાદરવાલીને બરસોંસે ખુદકો હમારે હવાલે કર દિયા હૈ. ઔર ઉસ વકતસે શૈતાન ભી ઉસકે પાસ નહીં ફટક સકા. ફિર કિસી દૂસરે કી કયા મજાલ હૈ જો ચાદર ચોરી કર સકે. કયૂંકે અગરચે એક દોસ્ત સોતા હૈ લેકિન દૂસરા દોસ્ત બેદાર હૈ.

હકીકત શનાસી :- એક મરતબા આપને કઈ દિનોંસે કુછ નહીં ખાયા. ઔર જબ ખાદિમા ખાના તૈયાર કરને લગી તો ઘરમેં પ્યાઝ નહીં થી. ઔર ઉસને આપસે પડોસસે પ્યાઝ માંગ લાનેકી ઈજાઝત માંગી તો આપને ફરમાયા કે મૈં તો બરસોંસે અલ્લાહ તઆલાસે યે અહદ કિયે હુએ હું કે તેરે સિવા કભી કિસીસે કુછ તલબ ન કરુંગી. લિહાઝા અગર પ્યાઝ નહીં હૈ તો કોઈ હરજ નહીં. અભી આપકા જુમલા પૂરા ભી નહીં હુવા થા કે એક પરિંદા અપની ચોંચમેં છીલી હુઈ પ્યાઝ લિયે હુએ આયા ઔર હાંડીમેં ડાલ કર ઉડ ગયા. મગર આપને ઉસકો શૈતાની ફરેબ ખ્યાલ કરતે હુએ બગૈર સાલનકે સિર્ફ ખુશ્ક રોટી ખાલી.

આપ એક પહાડી પર તશરીફ લે ગઈ ઔર તમામ જંગલી જાનવર આપકે ગિર્દ જમા હો ગએ, લેકિન ઉસી વકત જબ ખ્વાજા હસન બસરી વહાં પહોંચે તો વો તમામ જાનવર ભાગ ગએ. હસન બસરીને હૈરત ઝદા હોકર આપસે સવાલ કિયા કે યે તમામ જાનવર મુઝે દેખતે હી કયૂં ભાગ ગએ? રાબેઆ બસરીને પૂછા કે આજ આપને કયા ખાયા હૈ? તો ઉનહોંને કહા કે ગોશ્ત રોટી. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે જબ તુમ ઉનકા ગોશ્ત ખાઓગે તો ફિર યે તુમસે કયૂંકર માનૂસ હો સકતે હૈં?

મકામે વિલાયત :- એક મરતબા આપ હઝરત હસન બસરીકે મકાન પર પહોંચી તો ઉસ વકત વો મકાનકી છત પર ઈસ કદર રો રહી થીં કે આંસૂઓંકા પરનાલા બેહ પળા. રાબેઆ બસરીને કહા કે અગર આપકી યે ગિરયાઝારી ફરેબ કારાના હૈ તો ઉસે બંદ કર દો તાકે આપકે બાતિનમેં ઐસા બહરે બેકરાં મૂજઝન હો જાએ કે અગર ઉસકી પિનહાઈયોંમેં અપને દિલકો તલાશ કરના ચાહો તો ન મિલ સકે. કયૂંકે અલ્લાહ તઆલાકો ઐસા કર દેનેમેં પૂરી કુદરત હાસિલ હૈ. આપકી યે

બાતેં ઓ હસન બસરીકે લિયે હુઈ. લેકિન આપને ખામુશી ઈખ્તિયાર કર લી. ઔર એક રોઝ જબ રાબેઆ બસરી સાહિલે ફુરાત (દરિયા) પર મૌજૂદ થીં તો અચાનક હસન બસરી ભી વહાં પહોંચ ગએ ઔર પાની પર મુસલ્લા બિછાકર ફરમાયા કે આઈયે હમ દોનોં નમાઝ અદા કરેં. લેકિન રાબેઆને જવાબ દિયા કે અગર યે મખ્લૂકકે દિખાવે કે લિયે હૈ તો બહોત અચ્છા હૈ કયૂંકે દૂસરે લોગ ઐસા કરનેસે આજિઝ હૈં. યે કેહકર રાબેઆને અપના મુસલ્લા હવા પર બિછાકર ફરમાયા કે આઈયે દોનોં યહાં નમાઝ અદા કરેં, તાકે મખ્લૂકકી નિગાહોંસે ઓજલ રહેં. ફિર દિલ જોઈકે તૌર પર રાબેઆને ફરમાયા કે જો કામ આપને સર અંજામ દિયા વો પાનીકી મામૂલીસી મછલિયાં ભી કર સકતી હૈં ઔર જો મૈંને કિયા વો એક હકીરસી મખ્ખી ભી કર સકતી હૈ લેકિન હકીકતકા ઉન દોનોંસે કોઈ તઅલ્લુક નહીં હૈ.

હઝરત હસન બસરી મુકમ્મલ એક રાત દિન રાબેઆ બસરીકે યહાં ઠહેરે રહે ઔર હકીકત ઔર મારિફતકે મૌઝૂઅ પર બાતચીત કરતે રહે, લેકિન હસન બસરી કેહતે હૈં કે ઈસી દૌરાન ન તો મુઝે યે એહસાસ હુવા કે મૈં મર્દ હું ઔર ન યે મેહસૂસ હુવા કે રાબેઆ ઔરત હૈ. ઔર વહાંસે વાપસી પર મૈંને ખૂદકો મુફલિસ ઔર ઉનકો મુખલિસ પાયા.

હઝરત હસન બસરી અપને ચંદ સાથીયોંકે સાથ એક રાત રાબેઆ બસરીકે યહાં પહોંચે, લેકિન ઉસ વકત ઉનકે યહાં રોશનીકા કોઈ ઈન્તિઝામ નહીં થા ઔર હઝરત હસનકો રોશનીકી ઝરૂરત મેહસૂસ હુઈ. ચુનાંચે રાબેઆને અપની ઉન્ગલિયોં પર કુછ દમ કિયા ઔર વો ઐસી રોશન હો ગઈ કે પૂરા મકાન નૂરકા ઘર બન ગયા ઔર સુબહ તક વો રોશની બાકી રહી, લેકિન અગર કોઈ શખ્સ યે કહે કે યે ચીઝ સમઝમેં નહીં આતી, તો ઉસકા જવાબ યે હૈ કે જો ફર્દ સચ્ચે દિલસે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઈતાઅત કરતા હૈ ઉસકો આપકે મોજિઝેમેંસે કુછ ન કુછ હિસ્સા ઝરૂર હાસિલ હોતા હૈ. ફર્ક સિર્ફ ઈતના હૈ કે આદતકે ખિલાફ ચીઝકા ઈઝહાર અંબિયાકે હકમેં મોજિઝા કહા જાતા હૈ ઔર વલીકે લિયે કરામતકા લફઝ ઈસ્તેમાલ હોતા હૈ ઔર યે કરામત ઉસે સિર્ફ ઈત્તિબાએ નબુવ્વત હીસે હાસિલ હોતી હૈ. જૈસાકે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા યે ઈરશાદ હૈ કે રૂયાએ સાદિકા (સચ્ચે ખ્વાબ) નબુવ્વતકે ચાલીસ હિસ્સોંમેંસે એક હિસ્સા હૈ.

હઝરત રાબેઆ બસરીને એક મરતબા હસનકે લિયે હદિયાકે તૌર પર મોમ, સૂઈ ઔર બાલ રવાના કિયે. ઔર પૈગામ ભેજા કે મોમકી માનિંદ ખૂદકો પિઘલાકર રોશની ફરાહમ કરો, ઔર સૂઈકી માનિંદ બરહના રેહકર મખ્લૂકકે કામ આઓ. ઔર જબ તુમ ઈન દોનોં ચીઝોંકો પૂરા કર લોગે તો બાલકે માનિંદ હો જાઓગે ઔર કભી તુમ્હારા કોઈ કામ ખરાબ નહીં હોગા.

એક મરતબા હસન બસરીને સવાલ કિયા કે કયા તુમહેં નિકાહકી ખ્વાહિશ નહીં હોતી? આપને જવાબ દિયા કે નિકાહકા તઅલ્લુક તો જિસ્મ ઔર વુજૂદસે હૈ ઔર જિસકા વજૂદ હી અપને માલિકમેં મિલ ગયા હો તો ઉસકે લિયે હર ચીઝમેં અપને માલિકકી ઈજાઝત ઝરૂરી હૈ.

માઅરિફત :- હસન બસરીને આપસે યે દરયાફત કિયા કે તુમહેં યે બળે મરતબે કૈસે હાસિલ હુએ? ફરમાયા કે હર ચીઝકો યાદે ઈલાહીમેં ગુમ કરકે. ફિર હઝરત હસનને સવાલ કિયા કે તુમને ખુદાકો કયૂંકર પેહચાના? જવાબ દિયા કે બે માહિયત ઔર કૈફિયત. એક દફા હસન બસરીને આપસે ફરમાઈશ કી કે મુઝે ઉન ઉલૂમકી બાબત સમઝાઓ જો તુમહેં અલ્લાહ તઆલાસે બિલા વાસ્તા હાસિલ હુએ હૈં. ફરમાયા કે મૈંને થોડાસા સૂત કાતકર ઝરૂરત પૂરી કરનેકે લિયે દો દિરમમેં ફરોખ્ત કર દિયા, ઔર હાથોંમેં એક એક દિરમ લેકર ઉસ ખયાલમેં ગર્ક હો ગઈ કે અગર મૈંને દોનોંકો એક હાથમેં લિયા તો યે જોડા બન જાએગા ઔર યે બાત વહદાનિયતકે મુનાફી ઔર મેરી ગુમરાહીકા સબબ હો સકતી હૈ બસ ઉસકે બાદસે મેરી તમામ રાહેં કુશાદા હોતી ચલી ગઈ.

એક મરતબા લોગોંને આપસે બયાન કિયા કે હઝરત હસન યે કેહતે રેહતે હૈં અગર મૈં રોઝે મેહશર એક લમ્હાકે લિયે ભી ખુદાકે દીદારસે મેહરૂમ રહા તો ઈતના રોઉંગા કે જન્નત વાલોંકો ભી મુઝ પર રહમ આ જાએગા. રાબેઆને કહા કે ઉનહોંને બિલકુલ સહીહ કહા. લેકિન યે ચીઝ ભી ઉસીકે શાયાને શાન હૈ જો ઘડી ભરકે લિયે યાદે ઈલાહીસે ગાફિલ ન રેહતા હો.

જબ આપસે નિકાહ ન કરનેકી વજહ દરયાફત કી ગઈ તો જવાબ દિયા કે તીન ચીઝેં મેરે લિયે ગમકા સબબ બની હુઈ હૈં. ઔર અગર તુમ યે ગમ દૂર કર દો મૈં યકીનન શાદી કર લૂંગી. પેહલે યે કે કયા ખબર મેરી મૌત ઈસ્લામ પર ભી હોગી યા નહીં? દૂસરે રોઝે મેહશર મેરા નામએ આમાલ ન જાને સીધે હાથમેં હોગા યા ઉલ્ટે હાથમેં? તીસરે રોઝે મેહશર જબ જન્નતમેં એક જમાઅતકો દાહની તરફસે ઔર દૂસરીકો બાઈ તરફસે દાખિલ કિયા જાએગા તો ન જાને મેરા શુમાર કિસ જમાઅતમેં હોગા. લોગોંને અર્ઝ કિયા ઈન તીનોં સવાલોંકા જવાબ હમારે પાસ નહીં. આપને ફરમાયા કે જિસકો ઈતને ગમ હોં તો ઉસકો શાદીકી કયા તમન્ના હો સકતી હૈ?

જબ લોગોંને આપસે યે સવાલ કિયા કે આપ કહાંસે આઈ હૈં ઔર કહા જાએંગી? જવાબ દિયા કે જિસ જહાંસે આઈ હું ઉસ જહાંમેં લૌટ જાઉંગી. ફિર સવાલ કિયા ગયા કે ઉસ જહાંમેં આપકા કયા કામ હૈ? ફરમાયા કફે અફસોસ મલના! ઔર જબ અફસોસ કરનેકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મૈં રિઝક તો ઈસ જહાંકા ખાતી હું ઔર કામ ઉસ જહાંકા કરતી હું.

ખૂદ શનાસી ઔર ખુદા શનાસી :- એક મરતબા લોગોંને અર્ઝ કિયા કે આપકી મીઠી બાત તો ઈસ કાબિલ હૈ કે આપકો મુસાફિરખાનાકા નિગરાં મુકર્રર કર દિયા જાએ. ફરમાયા કે મૈં તો ખૂદ હી અપને મુસાફિરખાનાકી મુહાફિઝ હું. કયૂંકે જો કુછ મેરે અંદર હૈ ઉસે બાહિર નિકાલ દેતી હું ઔર જો બાહિર હૈ ઉસકો અંદર નહીં જાને દેતી. ઈસ લિયે મુઝે કિસીકે આને જાનેસે કોઈ સરોકાર નહીં, કયૂંકે દિલકી નિગેહબાન હું જિસ્મકી નહીં. એક મરતબા આપસે સવાલ કિયા ગયા કે કયા આપ ઈબ્લીસકો ગનીમ (દુશ્મન) ખ્યાલ કરતી હૈં? ફરમાયા કે મૈં તો રહમાનકી દોસ્તીમેં મશ્ગૂલિયતકી વજહસે ઈબ્લીસકી દુશ્મનીકા ખ્યાલ હી નહીં કરતી.

ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને આપસે ફરમાયા કે કયા તુ મુઝે મેહબૂબ રખતી હૈ? તબ રાબેઆને અર્ઝ કિયા કે વો કૌન બદ નસીબ હોગા જો આપકો મેહબૂબ રખતા હો, લેકિન મૈં તો ખુદાકી મુહબ્બતમેં ઐસી ગર્ક હું કે ઉસકે સિવા કિસીકી મેહબૂબિયતકા ખ્યાલ તક ભી નહીં આતા. યેહી વજહ હૈ કે મુઝમેં કિસીકી મેહબૂબિયતકા એહસાસ તક બાકી નહીં.

લોગોંકે ઈસ સવાલ પર કે મુહબ્બત કયા ચીઝ હૈ? આપને ફરમાયા કે મુહબ્બત હમેશાસે હૈ ઔર હમેશા રહેગી. કયૂંકે દુનિયામેં કિસીને ઉસકા એક ઘૂંટ તક નહીં ચખ્ખા, જિસકે નતીજેમેં મુહબ્બત અલ્લાહ તઆલામેં મિલકર રેહ ગઈ. ઈસી લિયે અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઉનકો મેહબૂબ રખતા હૈ ઔર વો અલ્લાહકો મેહબૂબ રખતે હૈં. એક મરતબા કિસીને યે સવાલ કિયા કે આપ જિસકી ઈબાદત કરતી હૈં કયા વો આપકો નઝર ભી આતા હૈ? ફરમાયા કે અગર નઝર ન આતા તો ઈબાદત કયૂં કરતી.

આપ તમામ ઔકાત રોયા કરતી થીં. ઔર જબ લોગોંને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મૈં ઉસકી જુદાઈસે ખૌફઝદા હું જિસકો મેહફૂઝ ખ્યાલ કરતી હું. ઔર કહીં ઐસા ન હો કે મૌતકે વકત યે નિદા આ જાએ કે તુ બારગાહકે લાઈક નહીં હૈ.

હકાઈક :- લોગોંને જબ આપસે યે સવાલ કિયા કે ખુદા બંદેસે કિસ કદર ખૂશ હોતા હૈ? ફરમાયા કે જબ બંદા મેહનત પર ઈસ તરહ શુક્ર અદા કરતા હૈ જૈસા કે નેઅમત પર કરતા હૈ. લોગોંને સવાલ કિયા કે ગુનેહગારકી તૌબા કબૂલ હોતી હૈ યા નહીં? ફરમાયા કે ઉસ વકત તક વો તૌબા હી નહીં કર સકતા જબ તક ખુદા તૌફીક ન દે, ઔર જબ તૌફીક હાસિલ હો ગઈ તો ફિર કબૂલિયતમેં ભી કોઈ શક નહીં રહા. ફિર ફરમાયા કે જબ તક દિલ બેદાર નહીં હોતા ઉસ વકત તક કિસી ઉઝવસે ભી ખુદાકી રાહ નહીં મિલતી. ઔર દિલકી બેદારીકે બાદ આઝાકી હાજત હી ખતમ હો જાતી હૈ. કયૂંકે દિલકી બેદારી વોહી હૈ જો હકકે અંદર ઈસ તરહ મિલ જાએ કે ફિર આઝાકી હાજત હી બાકી ન રહે, ઔર યેહી ફના ફીલ્લાહકી મંઝિલ હૈ.

હકીકી તૌબા :- આપ અકસર ફરમાયા કરતી કે સિર્ફ ઝબાની તૌબા કરના ઝૂઠે લોગોંકા કામ હૈ. કયૂંકે અગર સચ્ચે દિલસે તૌબા કી જાએ તો દો બારા કભી તૌબાકી ઝરૂરત હી પેશ ન આએ. ફિર ફરમાયા કે મારિફત તવજ્જોહ ઈલલ્લાહકા નામ હૈ ઔર આરિફકી પેહચાન યે હૈ કે વો ખુદાસે પાકીઝા દિલ તલબ કરે. ઔર જબ અતા કર દિયા જાએ તો ફિર ઉસી વકત ઉસકો ખુદાકે હવાલે કર દે તાકે હિફાઝતકે પરદોંમેં મેહફૂઝ રેહકર મખ્લૂકકી નિગાહોંસે પોશીદા રહે.

અકલમંદી :- હઝરત સાલેહ આમિરી અકસર યે ફરમાયા કરતે થે કે જબ મુસલસલ કિસીકા દરવાઝા ખિટખિટાયા જાતા હૈ તો આખિરકાર કિસી ન કિસી વકત ખોલ હી દિયા જાતા હૈ. રાબેઆ બસરીને આપકા યે જુમલા સુનકર સવાલ કિયા કે આખિર વો કબ ખુલેગા? કયૂંકે વો તો કભી બંદ હી નહીં હુવા. યે સુનકર હઝરત સાલેહકો આપકી અકલમંદી પર ખૂશી હુઈ ઔર અપની કમ અકલી પર રંજ.

એક મરતબા રાબેઆ બસરીને કિસીકો હાય ગમ, હાય ગમકી રટ લગાતે હુએ સુના તો ફરમાયા કે હાય ગમ ન કહો, બલ્કે હાય બે ગમી કેહકર નૌહા કરો. કયૂંકે અગર તુમમેં ગમ હોતા તો તુમમેં બાત કરનેકી તાકત ન હોતી. એક મરતબા કિસી શખ્સકો સર પર પટ્ટી બાંધે હુએ દેખકર સબબ દરયાફત કિયા તો ઉસને અર્ઝ કિયા કે સરમેં બહોત દર્દ હૈ. આપને પૂછા કે તુમહારી ઉમર કિતની હૈ? ઉસને કહા કે તીસ સાલ. ફિર સવાલ કિયા કે તુને તીસ સાલકે અરસામેં કભી તન્દુરૂસ્તીકે શુક્રાનેમેં તો પટ્ટી બાંધી નહીં ઔર સિર્ફ એક દિનકી બીમારીમેં શિકાયતકી પટ્ટી બાંધકર બૈઠ ગયા.

કિસીકો આપને ચાર દિરમ દેકર કમ્બલ ખરીદનેકા હુકમ દિયા. ઉસને સવાલ કિયા કે કમ્બલ કાલા લાઉં યા સફેદ? યે સુનતે હી આપને ઉસસે દિરમ વાપસ લેકર દરિયામેં ફેંકતે હુએ ફરમાયા કે અભી કમ્બલ ખરીદ ભી નહીં કિયા કે કાલા ઔર સફેદકા ઝગડા ખડા હો ગયા, ઔર ખરીદારીકે બાદ ન જાને કયા વબાલ પેશ આ જાતા. એક મરતબા મૌસમે બહારમેં આપ તનહાઈમેં થીં કે ખાદિમાને બાહિર નિકલનેકી દરખ્વાસ્ત કરતે હુએ અર્ઝ કિયા કે યહાં અગર રંગીની ફિતરતકા નઝ્ઝારા કીજિયે કે ઉસને કૈસી કૈસી રંગીનિયાં પૈદા ફરમાઈ હૈં. લેકિન આપને જવાબ દિયા કે તુ ભી ગોશા નશીન હોકર ખૂદ બનાનેવાલે હી કા મુશાહિદા કર લે. કયૂંકે મેરા બનાનેવાલેકા નઝ્ઝારા હૈ ન કે સનઅતકા.

કુછ લોગ હાઝિર હુએ તો દેખા કે આપ દાંતોંસે ગોશ્ત કાટ રહી હૈં. ઉન્હોંને સવાલ કિયા કે કયા આપકે યહાં ચાકૂ છુરી નહીં હૈ જો દાંતોંસે કામ લે રહી હૈં. ફરમાયા કે મૈં મહઝ ઉસ ખૌફસે ચાકૂ છુરી નહીં રખતી કે વો મેરે ઔર મેરે મેહબૂબકે રિશ્તેકો ખતમ ન કર દે.

દર્દે દિલ :- એક મરતબા આપને સાત રાત દિન મુસલસલ રોઝે રખ્ખે ઔર રાતમેં બિલકુલ આરામ ભી નહીં કિયા, લેકિન જબ આઠવેં દિન ભૂખકી સખ્તીસે નફસને ફરિયાદ કી કે મુઝે કબ તક તકલીફ દોગી તો ઉસી વક્ત એક શખ્સ ખાનેકી કોઈ ચીઝ પ્યાલેમેં લિયે હુએ હાઝિર હુવા. આપ લેકર શમઅ (ચિરાગ) રોશન કરને ઉઠીં ઔર ઉસી વક્ત એક બિલ્લી કહીંસે આઈ ઔર વો પ્યાલા ઉલટ દિયા. ઔર જબ પાનીસે રોઝા ખોલને ઉઠીં તો શમઅ બુઝ ગઈ ઔર લોટા ગિરકર ટૂટ ગયા. ઉસ વક્ત આપને એક આહ ભરકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે મેરે સાથ યે કૈસા મઆમલા કિયા જા રહા હૈ? નિદા આઈ કે અગર દુન્યવી નેઅમતોંકી તલબગાર હો તો હમ અતા કિયે દેતે હૈં, લેકિન ઉસકે બદલેમેં હમ અપના દર્દ તુમહારે દિલસે નિકાલ લેંગે. ઈસ લિયે કે હમારે ગમ ઔર ગમે રોઝગારકા એક દિલમેં જમા હોના મુમકિન નહીં ઔર ન કભી જુદાગાના મુરાદેં એક દિલમેં જમા હો સકતી હૈં. યે નિદા સુનતે હી દામને ઉમ્મીદ છોડકર અપના દિલ દુન્યાકી મુહબ્બતસે ઈસ તરહ ખાલી કર લિયા કે જિસ તરહ મૌતકે વક્ત મરનેવાલા ઝિંદગીકી ઉમ્મીદ છોળકર દિલકો દુન્યવી ખ્યાલાતસે ખાલી કર દેતા હૈ. ઔર ઉસકે બાદ આપ ભી દુનિયાસે ઈસ તરહ જુદા હો ગઈ કે હર સુબહ યે દુઆ કરતીં કે અય અલ્લાહ! મુઝે ઈસ તરહ અપની તરફ મુતવજ્જેહ ફરમા લે કે દુનિયાવાલે મુઝે તેરે સિવા કિસી કામમેં મશ્ગૂલ ન દેખ સકેં.

બાઝ લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે બિલા કિસી ઝાહિરી મરઝીકે આપ ગિરયાઝારી (રોયા) કયૂં કરતી રેહતી હૈં? ફરમાયા કે મેરે સીનેમેં એક મર્ઝ છુપા હુવા હૈ કે જિસકા ઈલાજ ન તો કિસી ડાકટરકે બસમેં હૈ ઔર ન વો મર્ઝ તુમહેં દિખાઈ દે સકતા હૈ. ઔર ઉસકા એક હી ઈલાજ સિર્ફ ખુદાકા તઅલ્લુક હૈ ઈસ લિયે મૈં બીમારોં જૈસી સૂરત બનાએ હુએ રોયા કરતી હું, કે શાયદ ઈસી સબબસે કિયામતમેં તમન્ના પૂરી હો જાએ.

ઈસ્તિગ્ના :- કુછ અલ્લાહ વાલે ખિદમતમેં હાઝિર હુએ તો આપને સવાલ કિયા કે ખુદાકી બંદગી કયૂં કરતે હો? ઉનમેંસે એકને તો યે જવાબ દિયા કે હમ જહન્નમકે ઉન તબકાતસે ડરકર જિન પરસે રોઝે મેહશર ગુઝરના પળેગા, ઈસ લિયે ખુદાકી બંદગી કરતે હૈં તાકે જહન્નમસે મેહફૂઝ રેહ સકેં. ઔર દૂસરેને જવાબ દિયા કે હમ જન્નતકી ખ્વાહિશમેં ઉસકી બંદગી કરતે હૈં. આપને ફરમાયા કે જો બંદા ખૌફે જહન્નમ ઔર ઉમ્મીદે ફિરદોસકી વજહસે બંદગી કરતા હૈ વો બહોત હી બુરા હૈ. યે સુનકર લોગોંને સવાલ કિયા કે કયા આપકો ખુદાસે ઉમ્મીદ નહીં? ફરમાયા કે પેહલે હમસાયા (પળોસી) હૈ બાદમેં અપના ઘર. ઈસી લિયે હમારી નઝરોંમેં જન્નત ઔર જહન્નમકા હોના ઔર ન હોના બરાબર હૈ, કયૂંકે ખુદાકી ઈબાદત ઐન ફર્ઝ હૈ ઔર અગર વો ફિરદૌસ ઔર જહન્નમકો પૈદા ન કરતા તો કયા બંદે ઉસકી બંદગીસે

મુન્કિર હો જાતે. ઈસસે માલૂમ હુવા કે ઉમ્મીદ ઔર ખૌફસે હટકર બિલા વસ્તા ઉસકી ઈબાદત કરની ચાહિયે.

એક બુઝુર્ગને આપકો ગંદે લિબાસમેં દેખકર અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહકે બહોતસે ઐસે બંદે જો આપકે ઈશારે પર નફીસસે નફીસ લિબાસ મોહય્યા કર સકતે હૈં. ફરમાયા કે મુઝે ગૈરસે માંગનેમેં ઈસ લિયે હયા આતી હૈ કે દુનિયાકા માલિક તો ખુદા હૈ ઔર દુનિયા વાલોંકો હર ચીઝ આરીયતન (ઈસ્તેમાલ કરનેકે લિયે) અતા કી ગઈ હૈ ઔર જિસકે પાસ હર ચીઝ ખૂદ આરીયતન હો ઉસસે કુછ તલબ કરના નદામતકા સબબ હૈ. યે સુનકર ઉન બુઝુર્ગને આપકે સબરો બે નિયાઝીકી દાદ દી.

આઝમાઈશ :- આઝમાઈશકે તૌર પર કુછ લોગોંને આપસે અર્ઝ કિયા કે ખુદાને મરદોંકો ઔરતોં પર ફઝીલત દી હૈ. ઔર નબુવ્વતકા શર્ફ સિર્ફ મરદોં હીકો કયૂં હાસિલ હૈ? ઉસકે બાવજૂદ ભી આપકો અપને ઉપર ફખરો તકબ્બુર હૈ ઔર લા હાસિલ રિયાકારીમેં મુબ્તલા હૈં. ફરમાયા કે યે તો તુમ લોગ ઠીક કેહતે હો, લેકિન યે તો બતાઓ કે કયા કભી કિસી ઔરતને ભી ખુદાકા દાવા કિયા હૈ ઔર કયા કોઈ ઔરત ભી મુખન્નસ હુઈ હૈ જબ કે સેંકડોં મર્દ મુખન્નસ (હિજડે) ફિરતે હૈં.

એક મરતબા આપ બીમાર હો ગઈ ઔર બીમારીકી વજહ પૂછને પર ફરમાયા કે જબ મેરા દિલ જન્નતકી તરફ મુતવજ્જેહ હુવા તો બારી તઆલાને નારાઝગીકા ઈઝહાર ફરમાયા ઔર ઉસીકા ગુસ્સા મેરે મર્ઝકા સબબ હૈ. હઝરત હસન બયાન કરતે હૈં કે જબ મૈં આપકી મિઝાજ પુરસીકે લિયે હાઝિર હુવા તો બસરાકા એક રઈસ આપકે આસ્તાને (દર) પર રૂપિયોંકી થેલી રખ્ખે હુએ રો રહા થા ઔર યે કેહતા જા રહા થા કે મૈં યે રકમ રાબેઆકી ખિદમતમેં હદિયાકે તૌર પર પેશ કરના ચાહતા હું લેકિન મુઝે યકીન હૈ કે વો કભી ઉસકો કબૂલ નહીં ફરમાએંગી. લિહાઝા અગર આપ સિફારિશ કર દેં તો શાયદ હાસિલ હો જાએ. ચુનાંચે હસન બસરીને અંદર પહોંચકર ઉસકી દરખ્વાસ્ત પેશ કર દી. લેકિન રાબેઆને ફરમાયા કે મૈં જબસે ખુદાકો પેહચાનને વાલી હો ગઈ હું ઉસ વકતસે મખ્લૂકસે કુછ લેના ઔર મેલ મિલાપ છોળ દિયા હૈ. ફિર આપ ખૂદ હી સોચેં કે જિસ રકમકે મુતઅલ્લિક યે ભી ઈલ્મ નહીં કે વો જાઈઝ હૈ યા નાજાઈઝ ઉસકો મૈં કૈસે કબૂલ કર સકતી હું.

હઝરત અબ્દુલ વાહિદ આમિરી બયાન કિયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈં ઔર હઝરત સુફયાન રાબેઆકી મિઝાજ પુરસીકે લિયે હાઝિર હુએ તો કુછ ઐસે મરઉબ હુએ કે બોલનેકી હિંમત હી ન હો સકી, હત્તાકે રાબેઆને ખૂદ હી ફરમાયા કે કુછ બાતચીત કીજિયે. તો હમ દોનોંને અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ તઆલા આપકી બીમારી દૂર ફરમા દે. રાબેઆને અર્ઝ કિયા કે મર્ઝ તો ખુદા હીકા અતા કિયા હુવા હૈ ઔર મૈં ઉસકી અતા કી હુઈ ચીઝકા શિકવા કૈસે કર સકતી હું. કયૂંકે યે કિસી દોસ્તકે લિયે

ભી મુનાસિબ નહીં કે દોસ્તકી રઝાકી મુખાલિફત કરે, ફિર હઝરત સુફયાનને પૂછા કે ક્યા આપકો કિસી ચીઝકી ખ્વાહિશ હૈ? ફરમાયા કે તુમ સાહિબે મારિફત હોકર ઐસા સવાલ કરતે હો. ઔર બસરામેં ખજૂરકે સસ્તા હોનેકે બાવજૂદ બારા સાલસે કુછ ખાનેકી ખ્વાહિશ હૈ લેકિન મૈંને સિર્ફ ઈસ લિયે નહીં ચખ્ખી કે બંદેકો અપની મરઝીકે મુતાબિક કોઈ કામ નહીં કરના ચાહિયે. ક્યૂંકે ખુદાકી મરઝીકે બગૈર કોઈ કામ કરના કુફ્રકે મુતરાદિફ હૈ. ફિર હઝરત સુફયાનને અપને લિયે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે અગર તુમ્હારે અંદર દુન્યાકી મુહબ્બત ન હોતી તો તુમ નેકીકા મુજસ્સમા હોતે. ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે યે ક્યા ફરમા રહી હૈં? આપને કહા કે સચ્ચી બાત કેહ રહી હું. ક્યૂંકે અગર ઐસા ન હોતા તો તુમ કમ અકલીકી બાતેં ન કરતે. ઈસ લિયે કે જબ તુમ્હેં યે ઈલ્મ હૈ કે દુનિયા ફાની હૈ ઔર ફાની ચીઝકી હર ચીઝ ફાની હુવા કરતી હૈ ઈસકે બાવજૂદ ભી તુમને યે સવાલ કિયા કે તુમ્હારી તબીયત કિસ ચીઝકો ચાહતી હૈ? યે સુનકર સુફયાનને હૈરતઝદા હોકર બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ ! મૈં તેરી રઝાકો તલાશ કરતા હું. રાબેઆને ફરમાયા કે તુમ્હેં રઝાએ ઈલાહીકી તલાશ કરતે હુએ નદામત નહીં હોતી જબ કે તુમ ખુદ ઉસકી રઝાકે તાલિબ નહીં હો.

કારસાઝમા બેફિક્ર કારમા :- હઝરત માલિક બિન દીનાર કહા કરતે થે કે મૈં એક મરતબા મુલાકાતકે લિયે રાબેઆકે યહાં પહોંચા તો દેખા કે એક ટૂટા હુવા મિટ્ટીકા લોટા થા જિસસે આપ વુઝૂ કરતી હૈં ઔર પાની પીતી હૈં. ઔર એક બોસીદા (પુરાની) ચટાઈ હૈ જિસ પર ઈંટકા તકિયા બનાકર આરામ ફરમાતી હૈં. મૈંને અર્ઝ કિયા કે મેરે બહોતસે અહબાબ માલદાર હૈં અગર ઈજાઝત હો તો ઉનસે આપકે લિયે કુછ માંગ લૂં. આપને સવાલ કિયા કે ક્યા મુઝે ઔર તુમ્હેં ઔર દૌલતમંદોંકો રિઝક અતા કરનેવાલા એક હી ઝાત નહીં હૈ? તો ફિર ક્યા દુરવેશોંકો ઉનકી ગુરબતકી વજહસે ઉસ ઝાતને ભુલા દિયા હૈ ઔર માલદારોંકો રિઝક દેના યાદ રેહ ગયા હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે ઐસા તો નહીં હૈ, ફરમાયા કે જબ વો ઝાત હર ફર્દકી ઝરૂરિયાતસે વાકિફ હૈ તો ફિર હમેં યાદ દિલાનેકી ક્યા ઝરૂરત? ઔર હમેં ઉસીકી ખૂશીમેં ખૂશી હોની ચાહિયે.

મુહબ્બતકી અલામત :- બસરાકે એક શેખ આપકે યહાં જાકર સરહાને બૈઠે હુએ દુનિયાકી શિકાયત કરને લગે તો રાબેઆને ફરમાયા કે ગાલિબન આપકો દુનિયાસે બહોત ઝિયાદા લગાવ હૈ. ક્યૂંકે જો શખ્સ જિસસે બહોત ઝિયાદા મુહબ્બત કરતા હૈ ઉસકા ઝિક્ર ભી બહોત ઝિયાદા કરતા હૈ. ક્યૂંકે અગર આપકો દુનિયાસે લગાવ ન હોતા તો આપ કભી ઉસકા ઝિક્ર ન છેડતે.

તવક્કુલ :- હઝરત હસન બસરી શામકો ઐસે વક્ત રાબેઆકે યહાં પહોંચે

જબકે વો ચુલ્હે પર સાલન તૈયાર કર રહી થીં. લેકિન આપકી બાતચીત સુનકર ફરમાને લગીં કે યે બાતેં સાલન પકાનેસે કહીં બેહતર હૈં. ઔર નમાઝે મગરિબકે બાદ જબ હાંડી ખોલકર દેખા તો સાલન ખૂદ બખૂદ તૈયાર હો ચુકા થા. ચુનાંચે આપને ઔર હસન બસરીને સાથ મિલકર ગોશ્ત ખાયા. ઔર હસન બસરી ફરમાતે હૈં કે ઐસા લઝીઝ ગોશ્ત મૈને ઝિંદગી ભર નહીં ખાયા.

બંદગીકા મકસદ :- હઝરત સુફયાન અકસર યે ફરમાયા કરતે કે એક રાતકો મૈં રાબેઆકે યહાં પહોંચા તો વો પૂરી રાત ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહીં, ઔર મૈં ભી એક કોનેમેં નમાઝ પઢતા રહા. ફિર સુબહકે વકત રાબેઆને ફરમાયા કે ઈબાદતકી તૌફીક આતા કિયે જાને પર હમ કિસી તરહ માબૂદે હકીકીકા શુક્ર અદા નહીં કર સકતે. ઔર મૈં બતૌરે શુક્રાના કલકા રોઝા રખ્ખુંગી. ઔર અકસર આપ યે દુઆ કિયા કરતીં કે યા ખુદા અગર રોઝે મેહશર તુને મુઝે દોઝખમેં ડાલા તો મૈં તેરા એક ઐસા રાઝ ફાશ કર દૂંગી જિસકો સુનકર જહન્નમ મુઝસે એક હઝાર સાલકી દૂરી પર ભાગ જાએગી. ઔર કભી યે દુઆ કરતી કે દુનિયામેં મેરે લિયે જો હિસ્સા તય કિયા ગયા હૈ વો અપને દુશ્મનોંકો દે દે, ઔર જો હિસ્સા આખેરતમેં મખ્સૂસ હૈ વો અપને દોસ્તોંમેં તકસીમ ફરમા દે. કયૂંકે મેરે લિયે તો સિર્ફ તેરા વુજૂદ હી બેહતર કાફી હૈ. ઔર અગર મૈં જહન્નમકે ડરસે ઈબાદત કરતી હું તો મુઝે જહન્નમમેં ઝોંક દે, ઔર અગર જન્નતકી વજહસે ઈબાદત હો તો જન્નત મેરે લિયે હરામ ફરમા દે. ઔર અગર મેરી ઈબાદત સિર્ફ તમન્નાએ દીદારકે લિયે હો તો ફિર અપને દીદારસે મુશર્રફ ફરમા દે. લેકિન અગર તુને મુઝે જહન્નમમેં ડાલ દિયા તો મૈં યે શિકવા કરનેમેં હક બજાનિબ હુંગી કે દોસ્તોંકે સાથ દોસ્તોં હી જૈસા બરતાવ હોના ચાહિયે. ઉસકે બાદ નિદાએ ગૈબી આઈ કે તુ હમસે બદઝન ન હો હમ તુઝે અપને ઐસે દોસ્તોંકે કરીબમેં જગહ દેંગે જહાં તુ હમસે બાત કર સકેગી. ફિર આપને ખુદા તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે મેરા કામ તો બસ તુઝે યાદ કરના ઔર આખિરતમેં તમન્નાએ દીદાર લેકર જાના હૈ. વૈસે માલિક હોનેકી હૈસિયતસે તૂ મુખ્તારે કુલ હૈ. એક રાત ઈબાદતકી હાલતમેં આપને ખુદાસે અર્ઝ કિયા કે મુઝે યા તો દિલકી હુઝૂરી અતા ફરમા યા ફિર બે રગબતીકી ઈબાદતકો કબૂલિયત ઈનાયત કર દે.

વફાતકે વકત આપને મજાલિસમેં હાઝિર મશાઈખીનસે ફરમાયા કે આપ હઝરાત યહાંસે હટકર ફરિશ્તોંકે લિયે જગા છોડ દેં. ચુનાંચે સબ બાહિર નિકલ આએ ઔર દરવાઝા બંદ કર દિયા. ઉસકે બાદ અંદરસે યે આવાઝ સુનાઈ દી, કે અય મુત્મઈન નફસ અપને મૌલાકી જાનિબ લૌટ ચલ. ઔર જબ કુછ દેર બાદ અંદરસે આવાઝ આની બંદ હો ગઈ તો લોગોંને જબ અંદર જાકર દેખા તો રૂહ પરવાઝ કર ચુકી થી. મશાઈખીનકા કૌલ હૈ કે રાબેઆને ખુદાકી શાનમેં કભી કોઈ ગુસ્તાખી ન કી ઔર ન

કભી દુખ સુખકી પરવા કી. ઔર મખ્લૂકસે કુછ તલબ કરના તો દરકિનાર અપને માલિકે હકીકીસે કભી કુછ નહીં માંગા. ઔર અનોખી શાનકે સાથ દુનિયાસે રૂખસત હો ગઈ. ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન.

કિસીને હઝરત રાબેઆ બસરીકો ખ્વાબમેં દેખકર દરયાફત ફરમાયા કે મુન્કિર નકીરકે સાથ કૈસા મઆમલા રહા? જવાબ દિયા કે નકિરીનને મુઝસે યે સવાલ કિયા કે તેરા રબ કૌન હૈ? તો મૈંને કહા કે વાપસ જાકર અલ્લાહસે અર્ઝ કર દો કે જબ તુને પૂરી મખ્લૂકકે ખ્યાલકે બાવજૂદ એક ના સમઝ ઔરતકો કભી નહીં ભુલા તો ફિર વો તુઝે કયૂંકર ભૂલ સકતી હૈ. ઔર જબ દુનિયામેં તેરે સિવા ઉસકા કિસીસે તઅલ્લુક ન થા તો ફિર ફરિશ્તોંકે ઝરીઆ જવાબ તલબીકે કયા માઅના.

હઝરત મુહમ્મદ અસલમ તૂસી ઔર નઅમી તરતૂસીને જંગલમેં તીસ હઝાર રાહગીરોંકો પાની પિલાયા ઔર રાબેઆ બસરીકે મઝાર પર આકર કહા કે તેરા કૌલ તો યે થા કે મૈં દો જહાંસે બે નિયાઝ હો ચુકી લેકિન આજ તેરી વો બે નિયાઝી કહાં રૂખસત હો ગઈ. ચુનાંચે મઝારમેંસે આવાઝ આઈ કે જિસ ચીઝકા મૈં મુશાહિદા કરતી રહી ઔર અભી ભી કર રહી હું વો મેરે લિયે બરકતકા ઝરીયા હૈ.

હઝરત ફુઝૈલ બિન અયાઝ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર ન સિર્ફ અહલે તકવા ઔર પરહેઝગારોંમેં હોતા હૈ બલ્કે આપ મશાઈખીનકે મુકતદા, રાહે તરીકતકે હાદી, વિલાયત ઔર હિદાયતકે રોશન સૂરજ ઔર કરામતકે એતિબારસે અપને દૌરકે કામિલ શેખ થે. ઔર આપકે ઝમાનાકે લોગ આપકો સાદિક મુકતદા માનતે થે.

આપ શુરૂ દૌરમેં ટાટકા લિબાસ, ઊની ટોપી ઔર ગલેમેં તસ્બીહ ડાલકર જંગલમેં લૂટ માર કિયા કરતે થે. ઔર ડાકુઓંકે સરદાર થે. લૂટકા પૂરા માલ તકસીમ કરકે અપને લિયે અપની પસંદકી ચીઝ રખ લિયા કરતે થે. ઈસકે બાવજૂદ ન સિર્ફ ખૂદ પાંચ વકતકી નમાઝકે આદી થે બલ્કે સાથીયોંમેં જો નમાઝ ન પઢતા ઉસકો જમાઅતસે નિકાલ દેતે.

અજીબ વાકિઆત :- એક મરતબા કોઈ કાફલા ઉસ તરફસે ગુઝર રહા થા ઉનમેંસે એક માલદારકે પાસ બહોત રકમ થી.ચુનાંચે ઉસને લુટેરોંકે ખૌફસે યે સોચકર કે અગર રકમ હી બચ જાએ તો બહોત અચ્છા હૈ વો જંગલમેં રકમ દફન કરનેકે લિયે જગાકી તલાશમેં નિકલા. તો વહાંકે એક બુઝુર્ગકો મુસલ્લા બિછાએ તસ્બીહ પઢતે દેખકર મુત્મઈન હો ગયા. ઔર વો રકમ અમાનતકે તૌર પર ઉન બુઝુર્ગકે પાસ

રખકર જબ કાફલામેં પહોંચા તો પૂરા કાફલા લુટેરોંને લૂટ લિયા થા. ચુનાંચે વો શખ્સ જબ અપની રકમકી વાપસીકે લિયે ઉન બુઝુર્ગકે પાસ ગયા તો દેખા કે વો લુટેરોંકે સાથ મિલકર માલ તકસીમ કર રહે હૈં. ઉસ બીચારેને અફસોસ ઝાહિર કરતે હુએ કહા કે મૈંને અપનેહી હાથોં અપની રકમ એક ડાકૂકે હવાલે કર દી. લેકિન હઝરત ફુઝૈલને ઉસે અપને કરીબ બુલાકર પૂછા કે યહાં કયૂં આએ હો? ઉસને ડરતે ડરતે અર્ઝ કિયા કે અપની રકમ વાપસ લેનેકે લિયે આયા હું. આપને ફરમાયા કે જિસ જગહ રખકર ગએ થે વહીંસે ઉઠા લો. જબ વો અપની રકમ લેકર વાપસ હો ગયા તો આપકે સાથીયોંને પૂછા કે યે રકમ આપસમેં તકસીમ કરનેકે બજાએ આપને વાપસ કયૂં કર દી? આપને ફરમાયા કે ઉસને મુઝ પર ભરોસા કિયા ઔર મૈં અલ્લાહ પર ભરોસા કરતા હું.

ફિર કુછ દિનોં બાદ લુટેરોંને દૂસરા કાફલા લૂટ લિયા જિસમેં બહોત માલ સામાન હાથ આયા. લેકિન કાફલાવાલોંમેંસે કિસીને પૂછા કે કયા તુમહારા કોઈ સરદાર નહીં હૈ? લુટેરોંને જવાબ દિયા કે હૈ તો સહી, લેકિન ઈસ વકત વો દરિયાકે કિનારે નમાઝમેં મશ્ગૂલ હૈ. ઉસ શખ્સને કહા કે યે વકત તો કિસી નમાઝકા નહીં. લુટેરોંને કહા કે નફલેં પઢ રહા હૈ. ફિર ઉસને સવાલ કિયા કે જબ તુમ ખાના ખાતે હો તો વો તુમહારે સાથ નહીં ખાતા? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે વો દિનમેં રોઝા રખતા હૈ. ઉસ શખ્સને ફિર કહા કે યે તો રમઝાનકા મહીના નહીં હૈ. ડાકૂઓંને કહા કે નફલી રોઝે રખતા હૈ. યે હાલાત સુનકર વો શખ્સ હૈરતમેં પઢ ગયા ઔર હઝરત ફુઝૈલકે પાસ જાકર અર્ઝ કિયા કે નમાઝ રોઝાકે સાથ ડકેતીકા કયા તઅલ્લુક હૈ? આપને પૂછા કયા તૂને કુરઆન પઢા હૈ? ઉસ શખ્સને 'હા' મેં જવાબ દિયા. તો હઝરત ફુઝૈલને યે આયત તિલાવત કી. **વ આખરૂ નઅ્તરફૂ બિઝુનૂ બિહિમ ખલતૂ અમલન્ સાલિહા.** યાની દૂસરોંને અપને ગુનાહોંકા ઈકરાર કરતે હુએ નેક અમલકો ઉસકે સાથ ખલત મલત કર દિયા. આપકી ઝબાનસે કુરઆની આયત સુનકર વો શખ્સ હૈરતમેં પઢ ગયા.

રિવાયત હૈ કે આપ બહોત બા મુરૂવ્વત ઔર બા હિંમત થે. ઔર જિસ કાફલામેં કોઈ ઔરત હોતી યા જિનકે પાસ થોડા માલ હોતા ઉસકો નહીં લુટતે થે. ઔર જિસકો લુટતે ઉસકે પાસ કુછ ન કુછ માલ સામાન છોડ દેતે. શરૂમેં આપ એક ઔરત પર ફરેફતા હો ગએ. ઔર અકસર ઉસકી મુહબ્બતમેં રોયા કરતે. ન સિર્ફ યે બલ્કે લૂટે હુએ માલમેંસે અપના હિસ્સા ઉસ ઔરતકે પાસ ભેજ દેતે ઔર કભી કભી ખૂદ ભી ઉંસકે પાસ જાતે રેહતે.

સબક આમોઝ વાકિઆ :- એક મરતબા રાતમેં કોઈ કાફલા આકર ઠહેરા ઔર ઉસમેં એક શખ્સ તિલાવત કર રહા થા કે **અલમ્ યઅ્નિ લિલ્લઝીન આમનૂ અન્ તખ્શઅ કુલૂબુહુમ બિઝિક્રિલ્લાહિ.** યાની કયા ઈમાન વાલોંકે લિયે વો વકત

નહીં આયા કે ઉનકે દિલ અલ્લાહકે ઝિક્રસે ખૌફઝદા હો જાએં. ઈસ આયતકા ફુઝૈલકે દિલ પર ઐસા અસર હુવા કે જૈસે કિસીને તીર માર દિયા હો. ઔર આપને અફસોસ ઝાહિર કરતે હુએ કહા કે યે લૂટમારીકા ખેલ કબ તક જારી રહેગા. ઔર અબ વો વકત આ ચુકા હૈ કે હમ અલ્લાહકી રાહમેં ચલ પડેં. યે કેહકર ઝારો કતાર રોતે રહે ઔર ઉસકે બાદસે રિયાઝતમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. ઔર એક ઐસે જંગલમેં જા નિકલે જહાં કોઈ કાફલા પડાવ ડાલે હુએ થા. ઔર કાફલાવાલોંમેંસે કોઈ કેહ રહા થા કે ફુઝૈલ લૂટમાર કરતા હૈ. લિહાઝા હમેં રાસ્તા બદલ દેના ચાહિયે. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે અબ બિલકુલ બે ખૌફ હો જાઓ, ઈસ લિયે કે મૈંને ડાકા ડાલનેસે તૌબા કર લી હૈ. ફિર ઉન તમામ લોગોંસે જિનકો આપસે તકલીફેં પહોંચી થી મઆફી માંગ લી. લેકિન એક યહૂદીને મઆફ કરનેસે ઈન્કાર કર દિયા ઔર યે શર્ત પેશ કી કે અગર તુમ સામને વાલી પહાડીકો યહાંસે હટા દો તો મૈં મઆફ કર દૂંગા. ચુનાંચે આપને ઉસકી મિટ્ટી ઉઠાની શુરૂ કર દી. ઔર ઈત્તિફાકસે એક દિન ઐસી આંધી આઈ કે વો પૂરી પહાડી અપની જગહસે ખતમ હો ગઈ. ઔર યહૂદીને યે દેખકર અપને દિલસે આપકી દુશ્મની ખતમ કર દી. ઔર અર્ઝ કિયા કે મૈંને યે અહદ કિયા થા કે જબ તક તુંમ મેરા માલ વાપસ નહીં કરોગે મૈં માફ નહીં કરૂંગા. લિહાઝા ઈસ વકત મેરે તકિયાકે નીચે અશરફિયોંકી એક થેલી રખ્ખી હુઈ હૈ વો આપ ઉઠાકર મુઝે દે દેં, તાકે મેરી કસમકા કફ્ફારા હો જાએ. ચુનાંચે વો થેલી ઉઠાકર આપને ઉસકો દે દી. ઉસકે બાદ ઉસને યે શર્ત પેશ કી કે પેહલે મુઝે મુસલમાન કર લો ફિર મઆફ કરૂંગા. ઔર આપને કલિમા પઢાકર ઉસકો મુસલમાન કર લિયા. ઈસ્લામ લાનેકે બાદ ઉસને બતાયા કે મેરે મુસલમાન હોનેકી વજહ યે હૈ કે મૈંને તૌરાતમેં પઢા થા કે અગર સચ્ચે દિલસે તૌબા કરનેવાલા મિટ્ટીકો હાથ લગા દેતા હૈ તો વો સોના બન જાતી હૈ. લેકિન મુઝે ઈસ પર યકીન નહીં થા. ઔર આજ જબકે મેરી થેલીમેં મિટ્ટી ભરી હુઈ થી ઔર આપને જબ મુઝકો દી તો વાકઈ ઉસમેં સોના નિકલા ઔર મુઝે પૂરા યકીન હો ગયા કે આપકા મઝહબ સચ્ચા હૈ.

એક મરતબા આપને કિસીસે દરખ્વાસ્ત કી કે મૈંને બહોત ગુનાહ કિયે હૈં લિહાઝા મુઝે બાદશાહકે પાસ લે ચલો તાકે વો મુઝ પર શરઈ સઝા કરે. ઔર જબ ઉસને બાદશાહકે સામને આપકો પેશ કર દિયા તો ઉસને બહોત ઈઝ્ઝતકે સાથ આપકો વાપસ કર દિયા. ઔર જબ આપને અપને ઘરકે દરવાઝે પર જાકર આવાઝ દી તો બીવીને પરેશાનીવાલી આવાઝ સુનકર યે ખયાલ કિયા કે શાયદ આપ ઝખ્મી હો ગએ હૈં. ઔર જબ બીવીને પૂછા કે ઝખમ કહા આયા હૈ? તો ફરમાયા કે આજ મેરે દિલ પર ઝખમ લગા હૈ. ફિર બીવીસે કહાં કે મૈં હજકે સફરમેં જાના ચાહતા હું લિહાઝા અગર તુમ ચાહો તો મૈં તુમકો તલાક દે દુ. કયૂંકે રાસ્તેમેં તુમહેં મેરે સાથ બળી બળી તકલીફેં ઉઠાની પળેગી. લેકિન

બીવીને કહા કે મૈં ખાદિમા બનકર તુમહારે સાથ રહુંગી. ક્યૂંકે મેરે લિયે તુમહ જુદાઈ ના કાબિલે બરદાશ્ત હૈ. ચુનાંચે આપને ઉનહેં ભી સાથમેં લિયા ઔર અલ્લ તઆલાને રાસ્તેકી તમામ મુશ્કિલાત દૂર ફરમા દી. ઔર આપને મક્કા મુઅઝ્ઝમ પહોંચકર કાબતુલ્લાહકી મુજાવરત ઈખ્તિયાર કર લી. ઔર કઈ મુદ્દત તક હઝર ઈમામ અબૂ હનીફાકી ખિદમતમેં રેહકર ઈલ્મ હાસિલ કિયા ઔર ઈબાદતમેં કમ હાસિલ કિયા. મક્કાવાલે આપકે ગિર્દ જમા રેહતે ઔર આપ અપની નસીહતેં ઉ સુનાતે. ઉસ વકત આપકે કુછ રિશ્તેદાર મુલાકાતકે લિયે પહોંચે તો આપને ઉ મુલાકાત નહીં કી. લેકિન બહોત ઈસરારકે બાદ છત પર ચઢકર ફરમાયા કે અ તુમ લોગોંકો સહીહ સમઝ અતા ફરમાએ તાકે કિસી અચ્છે કામમેં મશ્ગૂલ હો જ. ઈન અલ્ફાઝને ઉન લોગોં પર ઐસા અસર ડાલા કે ઉન પર ગશી તારી હો ગઈ.ર મુલાકાતકી તમન્નાકે લિયે વતન વાપસ હો ગએ.

બેનિયાઝી :- એક રાત હારૂન રશીદને ફઝલ બરમકીકો હુકમ દિયાકે મુઝે કિસી દુરવેશસે મિલવા દો. ચુનાંચે વો હઝરત સુફયાનકી ખિદમતમેં લે ગયઔર દરવાઝે પર દસ્તક દેનેકે બાદ જબ હઝરત સુફયાનને પૂછા કે કૌન હૈ? તોફઝલને જવાબ દિયા કે અમીરૂલ મોમિનીન હારૂન રશીદ તશરીફ લાએ હૈં. સુફયાનને ફરમાયા કે કાશ મુઝે પેહલેસે માલૂમ હોતા તો મૈં ખૂદ ઈસ્તિકબાલકે લિયે હાઝિર હોતા. યે જવાબ સુનકર હારૂન રશીદને ફઝલસે કહા કે મૈં જિસ દુરવેશકી તલાશમેં હૂં ઉનમેં વો સિફતેં નહીં હૈ ઔર તુમ મુઝે યહાં લેકર ક્યૂં આએ? ફઝલને અર્ઝ કિયા કે આપ જિસ બુઝુર્ગકી તલાશમેં હૈં વો સિફતેં સિર્ફ ફુઝૈલ બિન અયાઝમેં હૈં. યે કેહકર હઝરત ફુઝૈલ બિન અયાઝકે યહાં લે ગયા. ઉસ વકત આપ યે આયત તિલાવત ફરમા રહે થે કે અમ હસિબલ્લઝી નજ્તરહુસ્ સય્યિઆતિ અન્નજ અલહુમ કલ્લઝીન આમનાની કયા લોગ યે સમઝતે હૈં કે ઉનહોંને બુરે કામ કિયે, હમ ઉનકો નેક કામ કરનેવાલેકે બરાબર કર દેંગે. યે સુનકર હારૂનને કહા કે ઈસસે બળી નસીહત ઔર કયા હો તી હૈ. ફિર જબ દરવાઝે પર દસ્તક દેનેકે જવાબમેં હઝરત ફુઝૈલને પૂછા કે કૌન હૈ તો ફઝલ બરમકીને કહા કે અમીરૂલ મોમિનીન તશરીફ લાએ હૈં. આપને અંદર સે ફરમાયા કે ઉનકા મેરે પાસ ક્યા કામ? ઔર મુઝે ઉનસે ક્યા વાસ્તા? મેરી મશ્ગૂલિયતમેં આપ લોગ હરજ ન ડાલેં. લેકિન ફઝલને કહા કે પેહલે અમીરકી ઈતાઅત ફર્ઝ હૈ. આપને ફરમાયા કે મુઝે તકલીફ ન દો. ફિર ફઝલને કહા કે આપ અંદર દાખિલેનેકી ઈજાઝત નહીં દેતે તો હમ બગૈર ઈજાઝત દાખિલ હો જાએંગે. આપને ફરમાયા મૈં તો ઈજાઝત નહીં દેતા. વૈસે બગૈર ઈજાઝત દાખિલ હોનેમેં તુમ મુખ્તાર હો. ઔર જબ દોનોં અંદર દાખિલ હુએ તો આપને ચિરાગ બુઝા દિયા તાકે હારૂનકો શકલ નઝર ન આએ. લેકિન ઈત્તિફાકસે અંધેરેમેં હારૂનકા હાથ આપકે મુબારક હાથ પર લગયા. તો આપને

ફરમાયા કે કિતના નરમ હાથ હૈ. કાશ દોઝખસે નજાત હાસિલ કર સકે. યે ફરમા કર નમાઝમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. ઔર નમાઝસે ફારિગ હોનેકે બાદ જબ હારૂનને અર્ઝ કિયા કે આપ કુછ ઈરશાદ ફરમાએં, તો આપને ફરમાયા કે તુમહારે વાલિદ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ચચા થે. ઔર જબ ઉનહોંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે દરખ્વાસ્ત કી કે મુઝે કિસી મુલ્કકા હાકિમ બના દીજિયે. તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મૈં તુમહેં તુમહારે નફસકા હાકિમ બનાતા હું. કયૂંકે દુન્યવી હુકૂમત તો મેહશરકે દિન નદામતકા ઝરીયા બન જાએગી.

યે સનુકર હારૂનને અર્ઝ કિયા કે કુછ ઔર ઈરશાદ ફરમાએં. આપને ફરમાયા કે જબ ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝકો સલ્તનત હાસિલ હુઈ તો ઉનહોંને કુછ અકલમંદ લોગોંકો જમા કરકે ફરમાયા કે મેરે ઉપર એક ઐસા બોઝ ડાલ દિયા ગયા હૈ જિસસે છુટકારેકા કોઈ રાસ્તા નઝર નહીં આતા. ઉનમેં એકને મશવરા દિયા કે આપ હર બુઢ્ઢે મોમિનકો બાપકી જગા ખ્યાલ કરેં. ઔર હર જવાનકો ભાઈકે ઔર બેટેકે બરાબર ખ્યાલ કરેં ઔર ઔરતોંકો માં બેટી ઔર બહેન સમઝેં. ઔર ઉનહીં રિશ્તોંકે મુતાબિક ઉનસે હુસ્ને સુલૂકસે પેશ આએં. હારૂન રશીદને ફિર અર્ઝ કિયા કે કુછ નસીહત ફરમાએં, તો આપને ફરમાયા કે પૂરે ઈસ્લામી મુલ્કોંકે બાશિન્દોંકે કહીં તુમહારી હસીન ઔર જમીલ સૂરત જહન્નમકી આગકા ઈન્ધન ન બન જાએ. કયૂંકે મેહશરમેં બહોતસી હસીન સૂરતોંકા જહન્નમકી આગમેં જાકર હુલિયા હી બદલ જાએગા ઔર બહોતસે અમીર કૈદ હો જાએંગે. અલ્લાહસે ડરતે હુએ મેહશરમેં જવાબ દેનેકે લિયે હમેશા ચોકન્ના રહો. કયૂંકે વહાં તુમસે એક એક મુસલમાનકી પૂછ હોગી. ઔર અગર તુમહારી હુકૂમતમેં એક ગરીબ ઔરત ભી ભૂકી સો ગઈ તો મેહશરમેં તુમહારા ગરેબાન પકડેગી. હારૂન પર યે નસીહતકી બાતેં સુનતે સુનતે ગશી તારી હો ગઈ. ઔર ફઝલ બરમકીને હઝરત ફુઝૈલસે કહા કે હઝરત બસ કીજિયે, આપને અમીરૂલ મોમિનીનકો આધા મુરદા હી કર દિયા. હઝરત ફુઝૈલને ફરમાયા કે અય હારૂન! ખામોશ હો જા. મૈંને નહીં બલ્કે તુને ઔર તેરી જમાઅતને હારૂનકો ઝિંદા દરગોર કર દિયા હૈ. યે સુનકર હારૂન પર ઔર ઝિયાદા નરમી તારી હો ગઈ. ઔર ફઝલ બરમકીસે કહા કે મુઝે ફિરઔન ખ્યાલ કરનેકી નિસ્બતસે તુઝે હામાનકા ખિતાબ દિયા હૈ. ફિર હારૂનને પૂછા કે આપ કિસીકે કર્ઝદાર તો નહીં હૈં? ફરમાયા બેશક અલ્લાહ તઆલાકા કર્ઝદાર હું. ઔર ઉસકી અદાયગી સિર્ફ ઈતાઅત હીસે હો સકતી હૈ. લેકિન ઉસકી અદાયગી ભી મેરે બસસે બાહિર હૈ. કયૂંકે મેહશરમેં મેરે પાસ કિસી સવાલકા જવાબ ન હોગા. ફિર હારૂનને અર્ઝ કિયા કે મેરા મકસદ દુન્યવી કર્ઝસે થા. આપને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકી દી હુઈ નેઅમતેં હી ઈતની હૈં કે મુઝે કર્ઝ લેનેકી ઝરૂરત નહીં. ઉસકે બાવજૂદ હારૂનને તોહફાકે તૌર પર એક

હઝાર દીનારકી થેલી પેશ કરતે હુએ અર્ઝ કિયા કે યે રકમ મુઝે અપની વાલિદાકે વરસામેં હાસિલ હુઈ હૈ ઈસ લિયે બિલકુલ હલાલ હૈ. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે અફસોસ મેરી તમામ નસીહતેં બે ફાઈદા હોકર રેહ ગઈ. કયુંકે તુમને ઝરાસા ભી અસર કબૂલ નહીં કિયા. મૈં તો તુમહેં નજાતકી દાવત દે રહા હું ઔર તુમ મુઝે હલાકતકે ફકમેં ઝોંક દેના ચાહતે હો. કયૂંકે જો માલ હકદારોંકો મિલના ચાહિયે વો તુમ ગૈર હકદારોંમેં તકસીમ કરનેકે ખ્વાહિશમંદ હો. ઉસકે બાદ હારૂનને રૂખસત હોતે વકત ફઝલ બરમકીસે કહા કે વાકઈ યે બળે બુઝુર્ગોંમેંસે હૈં.

વલીકી ઔલાદ :- હઝરત ફુઝૈલ એક મરતબા અપને બચ્ચેકો આગોશમેં લિયે હુએ પ્યાર કર રહે થે કે બચ્ચેને સવાલ કિયા કે કયા આપ મુઝે અપના મેહબૂબ ખ્યાલ કરતે હૈં? ફરમાયા કે બેશક. ફિર બચ્ચેને પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાકો ભી મેહબૂબ સમઝતે હૈં? ફિર એક દિલમેં દો ચીઝોંકી મુહબ્બત કૈસે જમા હો સકતી હૈ? યે સુનતે હી બચ્ચેકો આગોશસે ઉતારકર ઈબાદતમેં મશગૂલ હો ગએ.

મૈદાને અરફાતમેં લોગોંકે રોનેકા મંઝર દેખકર ફરમાયા કે ઈતને રોનેકે સાથ કિસી બખીલસે ભી દૌલત તલબ કરેં તો વો ભી શાયદ ઈન્કાર નહીં કર સકતા. લિહાઝા અય માલિકે હકીકી! ઈતને રોનેકે બાદ મગ્ફિરત તલબ કરનેવાલોંકો તુ યકીનન મઆફ ફરમા દેગા. અરફાકી રાતમેં કિસીને આપસે સવાલ કિયા કે અરફાતકે બારેમેં આપકા કયા ખયાલ હૈ? ફરમાયા કે અગર ફુઝૈલ ઉનમેં શામિલ ન હોતા તો ઝરૂર સબકી મગ્ફિરત હો જાતી.

રૂમૂઝ ઔર ઈશારાત :- આપસે કિસીને સવાલ પૂછા કે ખુદાકી મુહબ્બત કમાલ તક કિસ વકત પહોંચતી હૈ? ફરમાયા કે જબ દુનિયા ઔર દીન બંદેકે લિયે બરાબર હો જાએ. ફિર કિસીને સવાલ કિયા કે અગર કોઈ આદમી ઈસ ડરસે લબ્બૈક ન કેહતા હો કે જવાબ "ના"મેં મિલ જાએ તો ઉસકે બારેમેં આપકી કયા રાય હૈ? ફરમાયા કે ઉસસે ઝિયાદા બુલંદ મરતબા કોઈ નહીં. ફિર દીનકી બુન્યાદકે મુતઅલ્લિક સવાલકે જવાબમેં ફરમાયા કે અકલ દીનકી બુન્યાદ હૈ. ઔર અકલકી બુન્યાદ ઈલ્મ. ઔર ઈલ્મકી બુન્યાદ સબર હૈ.

હઝરત ઈમામ અહમદ ઈબ્ને હમ્બલ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને અપને કાનોંસે હઝરત ફુઝૈલકો યે કેહતે સુના હૈ કે દુન્યાકા તાલિબ રૂસ્વા ઔર ઝલીલ હોતા હૈ. ઔર જબ મૈંને અપને લિયે કુછ નસીહત કરનેકે મુતઅલ્લિક અર્ઝ કિયા તો ફરમાયા કે ખાદિમ બનો મખ્દૂમ ન બનો. કયૂંકે ખાદિમ બનના હી સઆદતકી વજહ હૈ.

ઈરશાદાત :- આપને હઝરત અબ્દુલ્લાહકો સામનેસે આતા હુવા દેખકર ફરમાયા કે જિધરસે આએ હો ઉધર હી લૌટ જાઓ, વરના મૈં લોટ જાઉંગા. કયૂંકે તુમહારે આનેકા મકસદ સિર્ફ યે હોતા હૈ કે હમ દોનોં બૈઠકર બાતેં કરેં. એક મરતબા

આપને કિસીસે ખિદમતમેં હાઝિર હોનેકી વજહ દરયાફત કી તો ઉસને અર્ઝ કિયા કે મેરે આનેકા મકસદ આપકી શીરીં બયાનીસે ખૂશ હોના હૈ. આપને કસમ ખાકર ફરમાયા કે યે બાત મેરે લિયે બહોત હી વેહશત અંગેઝ હૈ. કયૂંકે તુમહારે આનેકા મકસદ સિર્ફ ઈતના હૈ કે હમ દોનોં ઝૂઠ ઔર ફરેબમેં મુબતલા રહેં. લિહાઝા યહાંસે ફૌરન ચલે જાઓ.

ફરમાયા કે જિસ તરહ જન્નતમેં રોના અજીબસી બાત હૈ ઉસી તરહ દુનિયામેં હંસના ભી તઅજ્જુબ અંગેઝ હૈ. કયૂંકે ન તો જન્નત રોનેકી જગહ હૈ ઔર ન દુનિયા હંસનેકી જગહ. ઔર જિસકા દિલ ખુદાકે ખૌફસે ભરા હુવા હોતા હૈ ઉસસે હર ચીઝ ખૌફઝદા રેહતી હૈ. ફિર ફરમાયા કે બંદેકે ઝહદકી મિકદાર ઉસી કદર હોતી હૈ જિતના ઉસે આખિરતસે લગાવ હોતા હૈ. ફરમાયા કે મૈંને પૂરી ઉમ્મતે મુહમ્મદીમેં ઈબ્ને સીરીનસે ઝિયાદા ઉમ્મીદ ઔર ખૌફકે આલમમેં કિસીકો નહીં દેખા. ફિર ફરમાયા કે અગર દુનિયાકી હર લઝ્ઝત મેરે લિયે જાઈઝ કર દી જાતી જબ ભી મૈં દુનિયાસે ઈતના નાદિમ રેહતા જિતના લોગ હરામ ઔર મરદૂદ ચીઝસે નાદિમ હોતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહને બુરાઈયોંકે મજમૂઆકો દુનિયાકા નામ દે દિયા હૈ. ઔર દુનિયાસે બરીઉઝ ઝિમ્મા હોકર લૌટના ઈતના હી મુશ્કિલ હૈ જિતના દુનિયામેં આના આસાન હૈ. ફિર ફરમાયા કે લોગ દારૂલ અમરાઝમેં પાગલોંકે માનિંદ તંગ જગહમેં ઝિંદગી ગુઝાર દેતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે અગર આખિરત ખાકી હોતી ઔર દુનિયા ખાલિસ સોના, ફિર ભી દુનિયા ફાની હી રેહતી. ઔર લોગોંકી ખ્વાહિશ ખાકી હોનેકે બાવજૂદ આખિરત હી કી જાનિબ હોતી. લેકિન દુનિયા ખાક હૈ ઔર આખિરત ખાલિસ સોના, ફિર આખિરતકી જાનિબ લોગોંકી તવજ્જોહ નહીં હોતી. ફિર ફરમાયા કે દુનિયામેં જબ કિસીકો નેઅમતોંસે નવાઝા જાતા હૈ તો આખિરતમેં ઉસકે સો હિસ્સે કમ કર દિયે જાતે હૈં. કયૂંકે વહાં તો સિર્ફ વોહી મિલેગા જો દુનિયામેં કમાયા હૈ. લિહાઝા યે ઈન્સાનકે ઈખ્તિયારમેં હૈ કે વો હિસ્સા આખિરતમેં કમી કર લે યા ઝિયાદતી. ફિર ફરમાયા કે દુનિયામેં ઉમદા લિબાસ ઔર અચ્છા ખાનેકી આદત મત ડાલો. કયૂંકે મેહશરમેં ઉન ચીઝોંસે મેહરૂમ કર દિયે જાઓગે.

ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ કે હમ અંબિયાએ કિરામમેંસે કિસી એક નબીસે પહાડ પર હમ કલામ હોંગે. ચુનાંચે કોહે તૂરકે અલાવા તમામ પહાડ ફખરો તકબ્બુરકા શિકાર હો ગએ. ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલાને કોહે તૂર પર હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે કલામ ફરમાયા. કયૂંકે આજિઝી ખુદાકી પસંદીદા ચીઝ હૈ. ફિર ફરમાયા કે તીન ચીઝોંકા હાસિલ કરના ના મુમકિન હૈ ઈસ લિયે ઉનકી તલાશ ન કરો. પેહલા ઐસા આલિમ જો મુકમ્મલ તૌર પર અપને ઈલ્મ પર અમલ કરતા હો. દૂસરા ઐસા હાકિમ જિસમેં ઈખ્લાસ ભી હો. તીસરા વો ભાઈ

જો ઉયૂબસે પાક હો. કયૂંકે જો ફર્દ અપને ભાઈકા ઝાહિરી દોસ્ત ઔર બાતિની દુશ્મન હો ઉસ પર હમેશા ખુદાકી લાનત રેહતી હૈ. ઔર ઉસકે સુનને ઔર દેખનેકી તાકત સલ્બ કર લિયે જાનેકા ખતરા રેહતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે એક દૌર વો ભી થા કે જબ અમલકો રિયા ખ્યાલ કિયા જાતા થા ઔર એક દૌર યે હૈ કે બે અમલી રિયામેં શામિલ હૈ. યાદ રખ્ખો કે દિખાવેકા અમલ શિર્કમેં શામિલ હૈ. ફિર ફરમાયા કે ઝાહિદ ઔર અહલે મારિફત વોહી હૈ જો મુકદ્દરાત પર શુક્ર ઔર કનાઅત કરતા રહે. ઔર મુકમ્મલ ખુદા શનાસ ઈબાદત ભી મુકમ્મલ કરતા હૈ. ઔર કિસીસે મદદકા તાલિબ ન હો વો જવાં મર્દ હૈ. ફિર ફરમાયા કે મુતવક્કિલ વોહી હૈ જો ખુદાકે સિવા ન તો કિસીસે ડરતા હો. ઔર ન કિસીસે ઉમ્મીદ વાબસ્તા કરે. કયૂંકે તવક્કુલ ખુદા પર શાકિર ઔર કાનેઅ રેહનેકા નામ હૈ. ફિર ફરમાયા કે અગર લોગ તુમસે સવાલ કરેં કે કયા તુમ ખુદાકે મેહબૂબ હો? તો કોઈ જવાબ ન દો ઔર ન અપની મેહબૂબિયતકા ઈન્કાર કરો. વરના તુમ્હેં ઈસ્લામસે ખારિજ સમઝા જાએગા. ઔર અગર મેહબૂબિયતકા દાવા કરોગે તો ઝૂઠ હોગા. કયૂંકે તુમ્હારા કોઈ અમલ ખુદાકે મેહબૂબોં જૈસા નહીં હૈ, ફિર ફરમાયા કે જબ ઝરૂરતોંકી વજહસે ઝિક્રે ઈલાહીસે મેહરૂમ હો જાતા હું તો બે હદ નદામત હોતી હૈ હાલાંકે તીન દિનકે બાદ રફએ હાજતકે (જાજરૂકે) લિયે જાતા હું. ફિર ફરમાયા કે બહોતસે લોગ ગુસલકે બાદ પાક હો જાતે હૈં લેકિન બહોતસે બદ બાતિન હજ ઔર ઝિયારતે કાબાકે બાદ ભી નાપાક લોટતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે અકલમંદોંસે જંગ કરના બેવકૂફોંકે સાથ મિઠાઈ ખાનેસે ઝિયાદા આસાન હૈ. ફિર ફરમાયા કે જો લોગ જાનવરોં પર લાનત કરતે હૈં તો વો જાનવર કેહતે હૈં કે હમમેં ઔર તુઝમેં જો લાનતકા ઝિયાદા મુસ્તહિક હો ઉસ પર લાનત હો, ફિર ફરમાયા કે અગર મુઝે અપની દુઆકી મકબૂલિયતકા યકીન હોતા તો મૈં અપને બજાએ સુલતાને વકતકે લિયે દુઆ કરતા તાકે મખ્લૂકકો ઝિયાદા સુકૂન હાસિલ હોતા. કયૂકે અપને લિયે દુઆ કરનેમેં અપના હી ફાઈદા છુપા હુવા હોતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે ખાને ઔર સોનેકી ઝિયાદતી હલાકતકા સબબ હોતી હૈ, ફિર ફરમાયા કે દો ખસ્લતેં બેવકૂફી પર મબની હૈં. અવ્વલ બિલા વજા હંસના. દૂસરે દિન રાતકી બેદારીસે દૂર રેહના. ઔર ખૂદ અમલ ન કરતે હુએ દૂસરોંકો નસીહત કરના. ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકા યે ઈરશાદ હૈ કે જો મુઝે યાદ કરતા હૈ મૈં ઉસે યાદ કરતા હું. ઔર જો મુઝે ભુલાતા હૈ મૈં ઉસકો ભુલા દેતા હું. ઔર મેરે ફેલકે બાદ મુઝે યાદ કરના જુર્મ હૈ. ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ કે ગુનાહ કરનેવાલોંકો મુબારકબાદ દે દો કે જબ તુમ તૌબા કરોગે મૈં કબૂલ કરૂંગા. ઔર સિદ્દીકીનકો ડરા દો કે અગર મૈં મેહશરમેં ઈન્સાફ કરૂંગા તો તુમ સબ અઝાબકે સઝાવાર હોંગે.

વાકિઆત :- એક મરતબા આપકે બચ્ચેકા પેશાબ બંદ હો ગયા તો આપને દુઆ ફરમાઈ કે અય અલ્લાહ! તુઝે મેરી દોસ્તીકી કસમ ઉસકી બીમારી દૂર ફરમા દે. ચુનાંચે બચ્ચા ઉસી વકત તન્દુરૂસ્ત હો ગયા. ઔર આપ અપની દુઆઓંમેં અકસર યે ફરમાયા કરતે કે અય અલ્લાહ! તેરા દસ્તૂર તો યે હૈ કે અપને મેહબૂબ બંદોં ઔર ઉનકે બીવી બચ્ચોંકો ભૂકા નંગા રખતા હૈ ઔર ઉનકો ઐસી ગુરબત દેતા હૈ કે ઘરમેં રોશની તકકા ઈન્તિઝામ નહીં હોતા. ફિર ભલા તુને મુઝે દૌલત કયૂં અતા ફરમાઈ? કયા મૈં તેરે મેહબૂબ બંદોંકા મરતબાકા ફર્દ નહીં હું? ઔર કભી યે દુઆ કરતે કે મુઝે અઝાબસે નજાત દે કે મેરે હાલ પર કરમ ફરમા. કયૂંકે તુ અલીમ ઔર સત્તાર હૈ. મશહૂર હૈ કે આપકો તીસ બરસ કિસીને કભી હંસતે હુએ નહીં દેખા, લેકિન જબ આપકે સાહબઝાદેકા ઈન્તેકાલ હુવા તો આપ મુસ્કુરાતે રહે. ઔર જબ લોગોંને વજહ પુછી તો ફરમાયા કે ચૂંકે અલ્લાહ તઆલા ઉસકે મરનેસે ખૂશ હુવા, લિહાઝા મૈં ભી ઉસકી રઝામેં ખૂશ હું.

કિસી કારીને બહોત અચ્છે આવાઝકે સાથ આપકે સામને કોઈ આયત તિલાવત કી તો આપને ફરમાયા કે મેરે બચ્ચેકે નઝદીક જાકર તિલાવત કરો, લેકિન સૂરએ 'અલકારિઆ' હરગિઝ મત પઢના કયૂંકે ખુદાકે ખૌફકી વજહસે વો કિયામતકા બયાન સુનનેકી તાકત નહી રખતા, મગર કારીને વહાં પહોંચકર યેહી સૂરત કિરાત કી ઔર આપકે સાહબઝાદે એક ચીખ મારકર દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

ઝિંદગીકે આખરી લમહાતમેં આપને ફરમાયા કે મુઝે પૈગમ્બરોં પર ઈસ લિયે રશ્ક નહીં આતા કે ઉનકે લિયે ભી કબર ઔર કિયામત ઔર જહન્નમ ઔર પુલસિરાતકા મરહલા હૈ. ઔર વો નફસી નફસીકી મંઝિલસે ગુઝરેંગે. ઔર ફરિશ્તોં પર ઈસ લિયે રશ્ક નહીં આતા કે વો ઈન્સાનોંસે ભી ઝિયાદા ખૌફઝદા રેહતે હૈં. અલબત્તા ઉન પર ઝરૂર રશ્ક આતા હૈ જિનહોંને માં કે પેટસે જનમ હી નહીં લિયા. ઈન્તેકાલકે વકત આપકી દો સાહબઝાદિયાં મૌજૂદ થીં. ચુનાંચે આપને અપની બીવીસે ફરમાયા કે મેરે બાદ દોનોંકો કોહે અબૂ કબીસ પર લે જાકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કરના કે ફુઝેલને ઝિંદગી ભર ઉનહેં પરવરિશ કિયા. ઔર અબ જબ કે વો કબરમેં જા ચુકા હૈ તો યે દોનોં તેરે સુપુર્દ હૈં. ચુનાંચે બીવીને વસિય્યત પર અમલ કિયા. ઔર અભી દુઆ હીમેં મશ્ગૂલ થીં કે યમનકા બાદશાહ ઈધર આ નિકલા ઔર ઉસને દોનોં સાહબઝાદિયોંકો અપની પરવરિશમેં લેકર ઉનકી વાલિદાસે ઈજાઝતકે બાદ અપને દો લડકોંસે ઉન દોનોંકી શાદિયાં કર દી.

રિવાયત :- અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક ફરમાયા કરતે થે કે હઝરત ફુઝેલકી મૌતકે વકત ઝમીન આસમાન ગમગીન થે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત હી અહલે તકવા બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ હૈં. ઔર બહોતસે મશાઈખીનસે મુલાકાત કી. બહોત અર્સા તક હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફાકી સોહબતમેં રહે. જુનેદ બગદાદી ફરમાતે હૈં કે આપકો વો તમામ ઉલૂમ હાસિલ થે જો ઔલિયાએ કિરામકો હુવા કરતે હૈં. ઔર દર હકીકત આપ ઈલ્મકે ખઝાનાકી કુંજી થે. એક મરતબા ઈમામ અબૂ હનીફાકી મજલિસમેં હાઝિર હુએ તો લોગોંને હકારત આમેઝ નિગાહોંસે દેખા લેકિન ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) ને સય્યદના કેહકર ખિતાબ કિયા ઔર અપને નઝદીક જગહ દી. ઔર જબ લોગોંને સવાલ કિયા કે ઉનહેં સરદારી કૈસે હાસિલ હો ગઈ? તો ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે ઉનકા પૂરા વકત ઝિક્રમેં ખર્ચ હોતા હૈ ઔર હમ દુન્યવી મશાગિલમેં ભી હિસ્સા લેતે રેહતે હૈં.

સબક આમોઝ વાકિઆત :- શુરૂમેં આપ બલ્ખકે સુલતાન ઔર બળે મરતબા વાલે હુકમરાન થે. એક મરતબા આપ સોએ થે કે છત પર કિસીકે ચલનેકી આહટ મેહસૂસ હુઈ તો આવાઝ દેકર પૂછા કે છત પર કૌન હૈ? જવાબ મિલા કે મૈં આપકા એક પહેચાન વાલા હું ઔર ઊંટકી તલાશમેં છત પર આયા હું. આપને ફરમાયા કે છત પર ઊંટ કિસી તરહ આ સકતા હૈ? જવાબ મિલા કે આપકો તાજ ઔર તખ્તમેં ખુદા કિસ તરહ મિલ જાએગા? યે સુનકર આપ હૈબત ઝદા હો ગએ. ઔર દૂસરે દિન જિસ વકત દરબાર જમા હુવા થા તો એક બહોત શાનો શૌકતવાલા શખ્સ દરબારમેં આ પહોંચા. ઔર હાઝિરીન પર કુછ ઐસા રોબ તારી હુવા કે કિસીમેં કુછ પૂછનેકી હિંમત બાકી ન રહી. ઔર વો શખ્સ તેઝીકે સાથ તખ્તે શાહીકે નઝદીક પહોંચ કર ચારોં તરફ કુછ દેખને લગા. ઔર જબ ઈબ્રાહીમ અદહમને સવાલ કિયા કે તુમ કૌન હો ઔર કિસકી તલાશમેં આએ હો? તો ઉસને કહા કે મૈં ઠહેરનેકી નિય્યતસે આયા થા લેકિન યે તો સરાય માલૂમ હોતી હૈ. ઈસ લિયે યહાં રેહના મુમકિન નહીં. આપને ફરમાયા કે યે સરાય નહીં બલ્કે શાહી મહેલ હૈ. ઉસને સવાલ કિયા કે આપસે પેહલે યહાં કૌન આબાદ થા? ફરમાયા કે મેરે બાપ દાદા. ગર્ઝ કે ઉસી તરહ કઈ પુશ્તોં તક પૂછનેકે બાદ ઉસને કહા કે ઔર અબ આપકે બાદ યહાં કૌન રહેગા? ફરમાયા કે મેરી ઔલાદેં. ઉસને કહા કે ઝરા ખ્યાલ ફરમાઈયે કે જિસ જગહ ઈતને લોગ આકર ચલે ગયે ઔર કિસીકો હમેશા રેહના હાસિલ ન હો સકા. વો જગહ અગર સરાય નહીં તો ઔર કયા હૈ. યે કેહકર વો અચાનક ગાઈબ હો ગયા. ઔર ઈબ્રાહીમ અદહમ ચૂંકે રાત હી કે વાકિઆસે બહોત બેચેન થે. ઈસ લિયે ઈસ વાકિઆને ઔર ભી બેચેન કર દિયા ઔર આપ ઉસકી

તલાશમેં નિકલ ખડે હુએ. ઔર એક જગહ જબ મુલાકાતકે બાદ આપને ઉનકા નામ દરયાફત કિયા તો ઉનહોંને ફરમાયા કે મુઝે ખિઝર કેહતે હૈં. ઉસી સોચ ફિકરમેં આપ લશ્કર સમેત શિકારકે લિયે રવાના હુએ, લેકિન લશ્કરસે બિછડકર જબ તનહા રેહ ગએ તો ગૈબસે નિદા આઈ કે અય ઈબ્રાહીમ! મૌતસે પેહલે બેદાર હો જાઓ. ઔર યે આવાઝ મુસલસલ આતી રહી, જિસસે આપકી દિલી કૈફિયત ઉલટ પુલટ હોતી ચલી ગઈ. ફિર અચાનક સામને એક હિરન નઝર આ ગયા. ઔર જબ આપને શિકાર કરના ચાહા તો વો બોલ પડા કે અગર આપ મેરા શિકાર કરેંગે તો આપ ખૂદ શિકાર હો જાએંગે. ઔર કયા આપકી પૈદાઈશકા યેહી મકસદ હૈ કે આપ સૈરો શિકાર કરતે ફિરેં. ફિર આપકી સવારીકી ઝીનસે ભી યેહી આવાઝ આને લગી. ઔર આપ ઘભરાકર ઈસ તરહ મુતવજ્જેહ ઈલલલ્લાહ હુએ કે દિલ નૂરે બાતિનસે મુનવ્વર હો ગયા. ઉસકે બાદ આપ તખ્ત ઔર તાજકો છોળકર જંગલ દર જંગલ રોતે હુએ નેશાપુરકે નઝદીક પહોંચકર એક તારીક ઔર ભયાનક ગારમેં મુકમ્મલ નવ સાલ તક ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહે. ઔર હર જુમ્આકો લકડિયાં જમા કરકે બેચ દેતે ઔર જો કુછ મિલતા આધા રાહે મૌલામેં દે દેતે ઔર બાકી બચી હુઈ રકમસે રોટી ખરીદ કર નમાઝે જુમ્આ અદા કરતે ઔર ફિર હફતા ભરકે લિયે ગારમેં ચલે જાતે.

ઠંડીકે મોસમમેં પાનીકો જિસને બરફકી શકલ ઈખ્તિયાર કર લી થી તોડકર નહાએ. ઔર પૂરી રાત ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહે. ઔર સુબહકો જબ સખ્ત સરદી મેહસૂસ હોને લગી તો આપકો આગકા ખયાલ આયા. ઔર અભી ઉસી ખયાલમેં થે કે ઐસા મેહસૂસ હુવા કે જૈસે કિસીને પુશ્ત પર ગરમ પોસ્તીન ડાલ દી હો. જિસકી વજહસે પુરસુકૂન નીંદ આ ગઈ. ઔર જબ બેદારીકે બાદ દેખા તો એક બહોત બળા અઝદહા થા જિસકી ગરમીને આપકો સુકૂન બખ્શા. યે દેખકર આપ ખૌફઝદા હો ગએ. ઔર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે તુને તો ઉસકો મેરે લિયે સુકૂનકા સબબ બનાયા, લેકિન અબ યે કહરકે રૂપમેં મેરે સામને હૈ. યે કેહતે હી અઝદહા ફુન ઝમીન પર મારતા હુવા ગાઈબ હો ગયા.

જબ લોગોંકો આપકે મરતબેકા સહીહ અંદાઝા હો ગયા તો આપને ઉસ ગારકો છોળકર મક્કા મુઅઝ્ઝમાકા રૂખ કિયા, ઉસકે બાદ એક મરતબા શેખ અબૂ સઈદને ઉસ ગારકી ઝિયારત કરકે ફરમાયા કે અગર યે ગાર મુશ્કસે ભર દિયા જાતા જબ ભી ઈતની ખૂશ્બૂ ન હોતી જિતની એક બુઝુર્ગકે ચંદ રોઝા રેહનેસે મૌજૂદ હૈ.

આપ ચલતે હુએ ઔર ગિરિયાઝારી ફરમાતે મુકમ્મલ ચાલીસ બરસમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે. ઔર જબ અહલે હરમ બુઝુર્ગોંકો આપકે આનેકી ખબર મિલી તો વો ઈસ્તિકબાલ કે લિયે નિકલ ખડે હુએ. ઔર આપને મહઝ ઉસ ખૌફસે કે કોઈ પેહચાન ન સકે ખૂદકો કાફલેસે જુદા કર લિયા. ઔર જબ હરમકે ખાદિમોંને જો આગે

આગે થે દરયાફત કિયા કે ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ કિતને દૂર હૈં? ઈસ લિયે કે અહલે હરમ ઉનસે મુલાકાત કરને આ રહે હૈં. તો આપને ફરમાયા કે મૈં ભી તો યેહી કેહ રહા હું. ઔર જબ વો લોગ આગે નિકલ ગએ તો આપને અપને નફસસે ફરમાયા કે અપને કરતૂતકી સઝા ભુગત લી. કયૂંકે ખુદાકા શુક્ર હૈ કે અહલે હરમકે ઈસ્તિકબાલ કરનેકી ખ્વાહિશ પૂરી ન હો સકી. ઔર ઉસકે બાદ જબ લોગોંને આપકો પેહચાન લિયા તો ઈસ કદર અકીદતમંદ હો ગએ કે આપને ભી વહીં રેહના ઈખ્તિયાર કર લિયા. ઔર બે શુમાર લોગ આપકે હાથોં પર બયઅત હુએ. ઔર આપકી યે હાલત થી કે હુસૂલે રિઝકકે લિયે બળી મશક્કતકે સાથ કભી જંગલસે લકડિયાં લાકર ફરોખ્ત કરતે ઔર કભી કિસીકે ખેત પર રખવાલીકા કામ કરતે.

જબ આપને બલ્ખકી સલ્તનતકો છોળ દિયા તો ઉસ વક્ત આપકા એક બહોત છોટા બચ્ચા થા. ઔર જબ ઉસને જવાનીમેં પૂછા કે મેરે વાલિદ કહાં હૈં? તો વાલિદાને પૂરા વાકિઆ બયાન કરનેકે બાદ બતાયા કે વો ઈસ વક્ત મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઠહેરે હૈં. ઉસકે બાદ ઉસ લડકેને પૂરે શહેરમેં મુનાદી કરા દી કે જો લોગ મેરે સાથ સફરે હજ પર ચલના ચાહેં મૈં ઉનકા પૂરા ખર્ચ બરદાશ્ત કરૂંગા. યે પુકાર સુનકર તકરીબન ચાર હઝાર લોગ ચલને પર તૈયાર હો ગએ જિનકો વો લડકા અપને સાથ લેકર વાલિદકે દીદારકી તમન્નામેં કાબતુલ્લાહ પહોંચ ગયા. ઔર જબ ઉસને મશાઈખીને હરમસે અપને વાલિદકે મુતઅલ્લિક દરયાફત કિયા તો ઉનહોંને કહા કે વો તો હમારે મુરશિદ હૈં. ઔર ઈસ વક્ત ઈસ નિય્યતસે જંગલમેં લકડિયાં લેને ગએ હૈં કે બેચકર અપને ઔર હમારે ખાનેકા ઈન્તિઝામ કરેં. યે સુનતે હી લડકા જંગલકી તરફ ચલ પડા. ઔર એક બુઝુર્ગકો સર પર લકડિયોંકા બોઝ લાતે દેખા. મોહબ્બતકી વજહસે વો બેતાબ તો હો ગયા, લેકિન બતૌરે સઆદતમંદી ઔર ન જાનનેકે ખામોશીકે સાથ આપકે પીછે બાઝાર તક પહોંચ ગયા. ઔર જબ વહાં જાકર હઝરત ઈબ્રાહીમને આવાઝ લગાઈ કે કૌન હૈ જો પાકીઝા માલકે બદલે પાકીઝા માલ ખરીદે. યે સુનકર એક શખ્સને રોટિયોંકે બદલેમેં લકડિયાં ખરીદ લી. જિનકો આપને અપને મુરીદોંકે સામને લે જાકર રખ દી. ઔર ખૂદ નમાઝમેં મશગૂલ હો ગએ.

આપ અપને મુરીદોંકો હમેશા યે હિદાયત ફરમાયા કરતે કે કભી કિસી ઔરત યા બગૈર દાઢીવાલે લડકેકો નઝર ભરકર ન દેખના, ઔર ખુસૂસન ઉસ વક્ત બહોત મોહતાત (ચોકન્ના) રેહના જબ હજકે દૌરાન બહોતસી ઔરતેં ઔર બગૈર દાઢીવાલે લડકે જમા હો જાતે હૈં. ઔર તમામ લોગ ઈસ હિદાયતકે પાબંદ રેહતે હુએ આપકે સાથ તવાફમેં શરીક રેહતે. લેકિન એક મરતબા હાલતે તવાફ હી મેં આપકા લડકા સામને આ ગયા ઔર બે સાખ્તા આપકી નિગાહેં ઉસ પર જમ ગઈ. ઔર તવાફસે ફારિગ હોનેકે બાદ આપકે મુરીદોંને અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ આપકે ઉપર રહમ ફરમાએ.

આપને જિસસે બચનેકી હમેં હિદાયત કી થી ઉસમેં આપ ખૂદ હી ફંસ ગએ. કયા આપ ઉસકી વજહ બયાન કર સકતે હૈં? આપને ફરમાયા કે યે બાત તો તુમહારે ઈલ્મમેં હી હૈ કે જબ મૈંને બલ્ખકો છોળા તો ઉસ વકત મેરા છોટાસા બચ્ચા થા. ઔર મુઝે યકીન હૈ કે યે વોહી બચ્ચા હૈ. ફિર અગલે દિન આપકા એક મુરીદ જબ બલ્ખકે કાફલાકી તલાશ કરતા હુવા વહાં પહોંચા તો દેખા કે વોહી લડકા રેશમકે ખૈમામેં એક કુરસી પર બૈઠા તિલાવતે કુરઆન કર રહા હૈ. ઔર જબ ઉસને આપકે મુરીદસે આનેકા મકસદ દરયાફત કિયા તો મુરીદને સવાલ કિયા કે આપ કિસકે સાહબઝાદે હૈં? યે સુનતે હી ઉસ લડકેને રોતે હુએ કહા કે મૈંને અપને વાલિદકો નહીં દેખા લેકિન કલ એક બુળ્હે લકડહારેકો દેખકર યે મેહસૂસ હુવા કે શાયદ યેહી મેરે વાલિદ હૈં. ઔર અગર મૈં ઉનસે કુછ પૂછગછ કરતા તો અંદેશા થા કે વો ભાગ જાતે કયૂંકે વો ઘરસે ફરાર હૈં. ઔર ઉનકા નામ ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ હૈ. યે સુનકર મુરીદને કહા કે ચલિયે મૈં ઉનસે આપકી મુલાકાત કરવા દૂં. ઔર અપને સાથ આપકી બીવી ઔર લડકેકો લેકર બૈતુલ્લાહમેં દાખિલ હો ગયા. ઔર જિસ વકત બીવી ઔર બચ્ચેકી આપ પર નઝર પડી તો મુહબ્બતસે બેચેન હોકર દોનોં લિપટ ગએ ઔર રોતે રોતે બેહોશસે હો ગએ. ઔર હોશ આનેકે જબ હઝરત ઈબ્રાહીમને પૂછા કે તુમહારા દીન કયા હૈ? તો લડકેને જવાબ દિયા ઈસ્લામ, ફિર સવાલ કિયા કે કયા તુમને કુરઆને કરીમ પળ્હા હૈ? લડકેને 'હા' મેં જવાબ દે દિયા. ફિર પૂછા કે ઉસકે અલાવા ઔર ભી કુછ તાલીમ હાસિલ કી હૈ? લડકેને કહા કે જી હાં. યે સુનકર ફરમાયા અલ્હમ્દુલિલ્લાહ. ઉસકે બાદ જબ આપ જાનેકે લિયે ઉઠે તો બીવી ઔર બચ્ચેને ઈસરાર કરકે આપકો રોક લિયા. જિસકે બાદ આપને આસમાનકી તરફ ચેહરા ઉઠાકર કહા કે યા ઈલાહી અગિષ્ની! યે કેહતે હી આપકે સાહબઝાદે ઝમીન પર ગિર પળે ઔર ફૌત હો ગએ. ઔર જબ મુરીદોંને સબબ દરયાફત કિયા તો ફરમાયા કે જબ મૈં બચ્ચેસે હમ આગોશ હુવા તો વુફૂરે જઝબાત ઔર ફુરતે મુહબ્બતસે બેતાબ હો ગયા. ઔર ઉસી વકત યે નિદા આઈ કે હમસે દોસ્તીકે દાવેકે બાદ દૂસરેકો દોસ્ત રખતા હૈ. યે નિદા સુનકર મૈંને અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ! યા તો લડકેકી જાન લે લે યા ફિર મુઝે મૌત દે દે. ચુનાંચે લડકેકે હકમેં દુઆ મકબૂલ હો ગઈ. ઔર અગર ઉસ પર કોઈ એતિરાઝ કરે તો મેરા યે જવાબ હૈ કે યે વાકિઆ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે વાકિઆસે ઝિયાદા હૈરતવાલા નહીં. કયૂંકે ઉનહોંને ભી હુકમ પૂરા કરનેમેં અપને બેટેકો કુરબાન કર દેનેકી ઠાન લી થી.

આપ અકસર યે ફરમાતે કે મુઝે યે તલાશ રેહતી થી કે રાતમેં કિસી વકત ખાનએ કાબા ખાલી મિલ જાએ. લેકિન ઐસા મૌકા નસીન ન હોતા થા. ઈત્તિફાકસે એક રાત બારિશ હો રહી થી ઔર મૈં તનહા તવાફમેં મશ્ગૂલ થા. ઔર મૈંને અચ્છા

મૌકા સમઝકર હલકએ કાબામેં હાથ ડાલકર અપને ગુનાહોંકી મગફિરત તલબ કરને લગા. લેકિન યે નિદા આઈ કે પૂરી મખ્લૂક મુઝસે તાલિબે મગફિરત હોતી હૈ ઔર અગર મૈં સબકો મઆફ કર દૂં તો ફિર મેરી ગફફારિયત ઔર રહમાનિયતકી કયા કદર રેહ જાએગી. યે સુનકર આપને અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ! મેરી મગફિરત ફરમા દે. નિદા આઈ કે દૂસરોંકે મુતઅલ્લિક હમસે સવાલ કર અપને મુતઅલ્લિક હમસે કુછ ન કેહ. કયૂંકે દૂસરોંકે લિયે તેરી સિફારિશ મુનાસિબ હૈ. આપ ફરમાતે હૈં કે મૈં અકસર યે દુઆ કિયા કરતા અય અલ્લાહ! તુ અલીમ ઔર ખબીર હૈ કે તેરી ઈનાયત ઔર કરમ જો મુઝ પર હૈ ઉસકે મુકાબલામેં આઠોં જન્નતોંકી ભી કોઈ હૈસિયત નહીં. ઔર ઉસી તરહ તેરી મુહબ્બતકે મુકાબલેમેં આઠોં જન્નતેં હેચ હૈં. લિહાઝા અય ખુદા ગુનાહોંકી રૂસ્વાઈસે બચાતે હુએ મુઝે ઈતાઅતકા શર્ફ અતા ફરમા દે. ઔર જો તેરી ઝાતસે વાકિફ હૈ ઉસે કયા ખબર કે ઉસ શખ્સકી કયા કૈફિયત હોગી જો તુઝસે બિલકુલ ના વાકિફ હૈ.

આપ અકસર યે ફરમાયા કરતે કે પંદરહ બરસકી મુકમ્મલ તકલીફોંકે બાદ મુઝે યે નિદા સુનાઈ દી કે ઐશ ઔર રાહતકો છોળકર ઉસકી બંદગી ઔર અહકામકી તામીલકે લિયે તૈયાર હો જા. એક મરતબા લોગોંને સવાલ કિયા કે આપને સલ્તનતકો કયૂં છોળા? ફરમાયા કે એક દિન આઈના લિયે હુએ મૈં તખ્તે શાહી પર બૈઠા થા તો ઉસ વકત મુઝે ખયાલ આયા કે ન તો મેરે પાસ લંબે સફરકે લિયે તોશા હૈ ઔર ન કોઈ હુજ્જત ઔર દલીલ. જબ કે મેરી આખરી મંઝિલ કબર હૈ ઔર હાકિમ ભી આદિલ ઔર ઈન્સાફવાલા હૈ. બસ યે ખયાલ આતે હી મેરા દિલ નરમ હો ગયા ઔર મુઝે સલ્તનતસે નફરત હો ગઈ. ફિર લોગોંને સવાલ કિયા કે ખુરાસાનકો કયૂં છોળા? ફરમાયા કે રોઝાના લોગ મિઝાજ પુરસીકો આને લગે થે. ફિર સવાલ કિયા કે આપ નિકાહ કયૂં નહીં કર લેતે? ફરમાયા કે કયા કોઈ ઔરત અપને શૌહરકે ઘર નંગી ભૂકી રેહનેકે લિયે નિકાહ પર તૈયાર હો સકતી હૈ? ઔર અગર મેરા બસ ચલે તો મૈં ખૂદ અપને આપહી કો તલાક દે દૂં. ફિર ભલા ઈન હાલાતમેં કિસ તરહ મૈં કિસી ઔરતકો અપને રિશ્તાસે ફરેબ દે સકતા હું. કિસીને એક દુરવેશસે સવાલ કિયા કે કયા આપકી બીવી હૈ? તો દુરવેશને 'ના' મૈં જવાબ દિયા, જિસકે બાદ સાઈલને જવાબ દિયા કે આપ બહોત અચ્છે રહે, કયૂંકે જિસને નિકાહ કિયા વો ગોયા કશ્તી પર સવાર હો ગયા. ઔર જબ ઔલાદકા સિલસિલા શુરૂ હુવા તો સમઝ લો કે કશ્તી ગર્ક હો ગઈ.

કિસી દુરવેશને આપકે સામને દૂસરે દુરવેશકા શિકવા કિયા તો ફરમાયા કે તુને મુફત ખરીદી હુઈ દુરવેશી બે ફાયદા ઈખ્તિયાર કી. ઔર જબ ઉસને પૂછા કે કયા દુરવેશી ભી ખરીદી જા સકતી હૈ? ફરમાયા કે યકીનન. કયૂંકે મૈંને બલ્ખકી સલ્તનતકે

બદલેમેં દુરવેશી ખરીદી ઔર બહોત સસ્તી ખરીદી. ક્યૂંકે દુરવેશી સલ્તનતકે મુકાબલામેં બહોત કીમતી ચીઝ હૈ.

ઈરશાદાત :- કિસીને હદિયાકે તૌર પર આપકો એક હઝાર દિરમ પેશ કરતે હુએ કબૂલ કર લેનેકી દરખ્વાસ્ત કી, લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈં ફકીરોંસે કુછ નહીં લેતા. ઉસને અર્ઝ કિયા કે મૈં તો બહોત અમીર હું. ફરમાયા કે ક્યા તુઝે ઈસ ઝાઈદ દૌલતકી તમન્ના નહીં હૈ? ઔર જબ ઉસને હાં મેં જવાબ દિયા તો ફરમાયા કે અપની રકમ વાપસ લે જા. ક્યૂંકે ફકીરોંકા સરદાર હૈ. રિવાયત હૈ કે જબ આપકે ઉપર વારદાતે ગૈબીકા નુઝૂલ હોતા તો ફરમાયા કરતે કે સલાતીને આલમ આકર દેખેં કે યે કૈસી વારદાત હૈ ઔર અપની શૌકત ઔર સલ્તનત પર નાદિમ હું. ફિર ફરમાયા કે ખ્વાહિશાતકો બંદા કભી સચ્ચા નહીં હો સકતા. ક્યૂંકે ખુદાકે સાથ ઈખ્લાસકા તઅલ્લુક સિદક ઔર ખુલૂસ નિય્યતીસે હૈ.

ફિર ફરમાયા કે જિસકો તીન હાલતોંમેં દિલ જમઈ હાસિલ ન હો તો સમઝ લો કે ઉસકે ઉપર બાબે રહમત બંદ હો ચુકા હૈ. પેહલે તિલાવતે કલામ મજીદકે વક્ત, દૂસરે હાલતે નમાઝમેં. તીસરે ઝિક્રો શુગલકે વક્ત. ઔર આરિફકી પેહચાન યેહી હૈ કે વો હર ચીઝમેં હુસૂલે ઈબરતકે લિયે ઔર ગૌર ફિકર કરતે હુએ ખુદકો હમ્દો સનામેં મશ્ગૂલ રખ્ખે, ઔર ઈતાઅતે ઈલાહીમેં ઝિયાદાસે ઝિયાદા વક્ત ગુઝારે. ફિર ફરમાયા કે એક મરતબા રાહમેં મુઝે એક એસા પત્થર મિલા જિસ પર યે લિખ્ખા થા કે ઈસકો ઉલટા પઢો. ઔર જબ મૈંને પઢા તો ઉસ પર લિખ્ખા થા કે અપને ઈલ્મકે મુતાબિક ઉસ પર અમલ ક્યૂં નહીં કરતે. ઔર જિસકા તુમહેં ઈલ્મ નહીં ઉસકે તાલિબ ક્યૂં હોતે હો? ફિર ફરમાયા કે હશરમેં વોહી અમલ વઝની હોગા જો દુનિયામેં ભારી મેહસૂસ હોતા હૈ.

વાકિઆત :- આપને કિસીસે સવાલ કિયા કે ક્યા તુમ જમાઅતે હકમેં શામિલ હોના ચાહતે હો? ઔર જબ ઉસને હાં મેં જવાબ દિયા તો આપને ફરમાયા કે દુનિયા ઔર આખિરતકી રત્તી ભર પરવાહ ન કરતે હુએ ખુદકો ગૈરુલ્લાહસે ખાલી કર લો. ઔર રિઝ્કે હલાલ ઈસ્તેમાલ કરો. ફિર ફરમાયા કે રોઝા નમાઝ ઔર જિહાદ ઔર હજ પર કિસીકો જવાંમર્દીકા મરતબા ઉસ વક્ત તક હાસિલ નહીં હો સકતા જબ તક વો યે મેહસૂસ ન કર લે કે ઉસકી રોઝી કિસ કિસમકી હૈ. રિવાયત હૈ કે કિસીને આપસે એક સાહબે વજદ ઔર ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં મશ્ગૂલ રેહનેવાલે નૌજવાનકી બહોત તારીફ કી. ચુનાંચે મુલાકાતકે શૌકમેં જબ આપ ઉસકે યહાં પહોંચે તો ઉસને આપસે તીન દિનકે લિયે અપને યહાં મેહમાન રખનેકી દરખ્વાસ્ત કી. ઔર જબ આપને તીન દિનમેં ઉસકે અહવાલકા મુતાલઆ કિયા તો મેહસૂસ હુવા કે ઉસકી જિતની તારીફ સુની થી ઉસસે કહીં ઝિયાદા બેહતર સાબિત હુવા. ઔર યે

દેખકર આપને શરમિંદા હોકર ફરમાયા કે હમ તો ઈસ કદર સુસ્ત હૈં ઔર યે શબ બેદારી કરતા રેહતા હૈ, લેકિન ફિર આપકો યે ખયાલ આયા કે કહીં યે ઈબ્લીસકે કિસી ફરેબમેં મુબતલા તો નહીં હૈ. ઈસ લિયે યે દેખના ચાહિયે કે યે હલાલ રિઝક ઈસ્તેમાલ કરતાં હૈ યા નહીં. ઔર જબ આપકો યે યકીન હો ગયા કે ઉસકી રોઝી હલાલ નહીં હૈ તો ફિર આપને ઉસસે અપને યહાં તીન દિન મેહમાન રખનેકે મુતઅલ્લિક ફરમાયા ઔર ઉસકો અપને સાથ લાકર ખાના ખિલાયા. જિસકે બાદ ઉસકી પેહલીસી હાલત બાકી નહી રહી. ઔર જબ ઉસને પૂછા કે આપને યે કયા કર દિયા હૈ? તો ફરમાયા કે તુઝે રિઝકે હલાલ હાસિલ ન હોનેકી વજહસે શૈતાનકી કાર ફરમાઈયાં જારી થીં. ઔર અબ મેરે યહાંકે રિઝકે હલાલને તેરી બાતિની હાલતકો તબ્દીલ કરકે રખ દિયા હૈ. ઔર તુઝે યે ભી માલૂમ હો ગયા કે તમામ ઈબાદત ઔર રિયાઝતકા તઅલ્લુક સિર્ફ રિઝકે હલાલ પર મૌકૂફ હૈ.

એક દિન આપકે પાસ હઝરત શકીક બલ્ખી આએ ઔર સવાલ કિયા કે આપને દુનિયાસે ફરાર કયૂં ઈખ્તિયાર કિયા? ફરમાયા કે અપને દીનકો આગોશમેં લિયે જંગલ જંગલ ગાંવ ગાંવ ઈસ લિયે ભાગતા ફિરતા હું કે દેખનેવાલે મુઝે યા તો મઝદૂર ખ્યાલ કરેં યા દીવાના, તાકે અપને દીનકો સલામત લેકર મૌતકે દરવાઝેસે નિકલ જાઉં. માહે રમઝાનમેં આપ જંગલસે ઘાસ લેકર બેચા કરતે ઔર ઉસસે હાસિલ હોનેવાલી રકમકો ખૈરાત કરકે પૂરી રાત ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતે. ઔર જબ આપસે સવાલ કિયા ગયા કે કયા આપકો નીંદ નહીં આતી? ફરમાયા કે જિસકી આંખોંસે હર વક્ત ઈશ્કકા સૈલાબ જારી હો ઉસકો ભલા નીંદ કયૂંકર આ સકતી હૈ. ઔર આપકા યે મામૂલ થા કે નમાઝસે ફારિગ હોનેકે બાદ ચેહરા છુપાકર ફરમાતે કે મુઝે યે ખૌફ રેહતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મેરી નમાઝકો મુંહ પર ન દે મારે.

એક દિન આપકો ખાના નસીબ ન હુવા તો શુક્રાનેકી ચારસો રકાતેં અદા કીં. ઔર જબ ઉસી તરહ મુકમ્મલ સાત દિન ગુઝર ગયે ઔર આપકે ઝોફ ઔર કમઝોરીમેં ઈઝાફા હોતા ચલા ગયા તો આપને અલ્લાહ તઆલાસે ભૂખકા ઈઝહાર કિયા. અચાનક ઉસી વક્ત એક નૌજવાન આપકો અપને મકાન પર લે ગયા, ઔર આપકો પહેચાનકર અર્ઝ કિયા કે મૈં આપકા પુરાના ગુલામ હું. ઔર મેરી તમામ જાયદાદ આપહી કી મિલ્કિયત હૈ. યે સુનકર આપને ઉસે આઝાદ કરકે તમામ જાયદાદ ઉસીકે હવાલે કર દી. ઔર યે અહદ કર લિયા કે અબ કભી કિસીસે કુછ તલબ ન કરુંગા. કયૂંકે રોટીકે એક ટુકડેકી તલબ પર પૂરી દુનિયા પેશ કર દી ગઈ.

અપને મુરીદોંકે સાથ આપ એક મસ્જિદમેં ઠેહરે. ઔર જબ રાતકો તેઝ ઔર ઠંડી હવાએં ચલને લગીં તો આપ મસ્જિદકા દરવાઝા રોકકર ખડે હો ગએ ઔર મુરીદીનકે સવાલ પર ફરમાયા કે મૈં તુમહેં તકલીફસે બચાનેકે લિયે ખડા હો ગયા તાકે તુમ ઠંડી

હવાઓંસે મેહફૂઝ રેહ સકો. સફરમેં એક મરતબા આપકે પાસ તોશા ખતમ હો ગયા, તો આપને ચાલીસ દિન મિટ્ટી ખાકર ઈસ લિયે ગુઝાર દિયે કે મેરી વજહસે કિસીકો તોશા પેશ કરનેકી ઝેહમત ન હો.

હઝરત સુહેલ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં એક મરતબા આપકે સાથ સફરમેં બીમાર હો ગયા. ઔર આપકે પાસ જો કુછ થા વો સબ મેરી બીમારી પર ખર્ચ કર દિયા. ઔર જબ સબ ચીઝેં ખતમ હો ગઈ તો અપના ખચ્ચર બેચકર ખર્ચ કિયા ઔર તન્દુરૂસ્ત હોનેકે બાદ જબ મૈંને ખચ્ચરકે બારેમેં દરયાફત કિયા તો ફરમાયા કે વો તો મૈંને બેચ દિયા. ફિર જબ મૈંને અર્ઝ કિયા કે મૈં સફર કિસ તરહ કર સકૂંગા? તો ફરમાયા કે મેરે કાંધોં પર, ઔર આપ યકીન કરેં કે મુઝે અપને કાંધોં પર બિઠાકર તીન મંઝિલ તક સફર કિયા. એક રિવાયતમેં હૈ કે જબ આપકે પાસ ખાનેકો કુછ બાકી ન રહા તો મુસલસલ પંદરા દિન તક સિર્ફ રેત ખાકર ગુઝાર દિયે. ઔર આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને કભી મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઈસ લિયે કોઈ ફલ નહીં ખરીદા કે વહાંકી અકસર ઝમીન ફોજિયોંને ખરીદ રખ્ખી થી. આપ ફરમાતે હૈં કે મૈંને બે શુમાર હજ કરનેકે બાદ ભી મહઝ ઉસ ખૌફસે કભી ઝમઝમકા પાની નહીં પિયા કે ઉસ પર હુકૂમતકા ડોલ રેહતા થા.

આપકો દિન ભરકી મઝદૂરીકે બાદ જબ રકમ મિલતી વો સબ આપને મુરીદોં પર ખર્ચ કર દેતે. ઔર એક રાત જબ આપકો આનેમેં બહોત દેર હો ગઈ તો ઈસ ખ્યાલસે કે શાયદ અબ આપ ન આએંગે. સબ મુરીદીન ખાના ખાકર સો ગયે ઔર આપને વાપસી પર સબકો સોએ હુએ દેખકર ખયાલ કિયા કે શાયદ યે સબ ભૂકે હી સો ગએ હૈં. ચુનાંચે આપ આટા લેકર આએ ઔર આગ રોશન કરનેમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. ઈત્તિફાકસે ઉસી વકત એક મુરીદ બેદાર હો ગયા ઔર સવાલ કિયા કે આપ યે મુસીબત કયૂં બરદાશ્ત કર રહે હૈં? ફરમાયા કે મુઝે ખ્યાલ આયા કે શાયદ તુમ લોગ બગૈર ખાએ સો ગએ ઈસ લિયે ખાનેકી તૈયારીમેં મશ્ગૂલ હું. યે સુનકર મુરીદકો બેહદ નદામત હુઈ ઔર દૂસરે મુરીદસે કેહને લગા કે હમ સબ તો આપકે આનેમેં દેરકી વજહસે ન જાને કિન શુકૂક ઔર શુબહાતમેં મુબતલા થે ઔર આપ હમારે મુતઅલ્લિક કિતની તકલીફ બરદાશ્ત કર રહે હૈં.

અગર કોઈ આપકા સાથ ઈખ્તિયાર કરના ચાહતા તો આપ ઉસકે સામને તીન શરતેં પેશ ફરમાતે. પેહલે યે કે મૈં સબકા ખાદિમ બનકર રહુંગા. દૂસરે અઝાન ભી મૈં ખુદ દિયા કરૂંગા. તીસરે જો ચીઝ મુઝે મિલેગી વો સબકો બરાબર તકસીમ કરૂંગા. ઔર જબ એક શખ્સને કહા કે મૈં ઈન શરાઈતકી પાબંદી નહીં કર સકતા, તો ફરમાયા કે મુઝે તેરી સચ્ચાઈ પર હૈરત હૈ.

એક શખ્સ બરસોં આપકી સોહબતમેં રેહકર જબ વાપસ જાને લગા તો અર્ઝ કિયા કે અગર કુછ ખામિયાં યા બુરાઈયાં આપને મેરે અંદર દેખી હોં તો તમ્બીહ ફરમા

દૂં, તાકે મેં ઉનકે દૂર કરનેકી કોશિશ કરતા રહું. ફરમાયા કે મૈંને તુમહેં હમેશા નઝરે મુહબ્બતસે દેખા હૈ. ઔર ઉયૂબ પર સિર્ફ દુશ્મનકી નઝર હોતી હૈ. એક દિન કોઈ મઝદૂર દિન ભરકી નાકામીકે બાદ જબ ઘરકી તરફ ચલા તો ખયાલ આયા કે આજ ઘરવાલોંકો કયા જવાબ દૂંગા. ઉસી આલમમેં રાસ્તેમેં ઉસકી મુલાકાત હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમસે હો ગઈ. ઔર ઉસને અર્ઝ કિયા કે મુઝે આપકી હાલત પર સિર્ફ ઈસ લિયે રશ્ક આતા હૈ કે આપ તો આસૂદા ઔર મુત્મઈન હૈં લકિન મૈં રાત દિન મુસીબતોંમેં મુબતલા રેહતા હું. આપને ફરમાયા કે આજ તકકે ઈબાદાત ઔર સદકાત મૈં તુઝે હદિયા કરતા હું. ઔર તુ સિર્ફ આજકી પરેશાનિયાં મુઝે અતા કર દે.

એક મરતબા હજ્જામ આપકા ખત (ચેહરા) બના રહા થા કે કિસીને અર્ઝ કિયા કે ઉસકો કુછ મુઆવઝા (મઝદૂરી) દે દીજિયેગા. ચુનાંચે આપને એક થેલી ઉઠાકર ઉસકો દે દી. લેકિન ઉસી વકત ઈત્તિફાકસે એક સાઈલ આ ગયા ઔર હજ્જામને વો થેલી ઉસે દે દી. યે દેખકર આપને ફરમાયા કે ઉસમેં તો સોના ઔર અશરફિયાં ભરી હુઈ થીં. ઉસને કહા કે ઉસકા ઈલ્મ તો મુઝકો ભી હૈ ઔર યે ભી માલૂમ હૈ કે ઈન્સાન દિલસે ગની હોતા હૈ ન કે દૌલતસે, લેકિન મૈં જિસકી રાહમેં લુટાતા હું ઉસસે આપ નાવાકિફ હૈં. આપ ફરમાતે હૈં કે ઉસકા યે જુમલા સુનકર મુઝે બે હદ નદામત હુઈ ઔર મૈંને નફસસે કહા કે જૈસા તુને કિયા વૈસી હી સઝા મિલ ગઈ.

લોગોંને જબ આપસે યે સવાલ કિયા કે કયા ફકકી હાલતમેં આપકો કભી ખૂશી ભી હાસિલ હુઈ? તો આપને ફરમાયા કે બહોત મરતબા. ઔર એક મરતબા મૈં ગંદે કપડોં ઔર બળ્હે હુએ બાલોંકી હાલતમેં કશ્તી પર સવાર હો ગયા. ઔર કશ્તી વાલે મેરા મઝાક ઉડાને લગે. હત્તાકે એક મસ્ખરા બાર બાર મેરે બાલ નોચતા ઔર ઘોંસે મારતા રહા. ચુનાંચે ઉસ વકત મુઝે અપને નફસકી રૂસ્વાઈ પર બે હદ ખૂશી હુઈ. ફિર ઉસી દૌરાન દરિયામેં તૂફાન આ ગયા. ઔર મલ્લાહને કહા કે ઈસ દીવાનેકો દરિયામેં ફેંક દો, ઔર જબ લોગોંને મેરા કાન પકડકર ફેંકના ચાહા તો તૂફાન ઠહેર ગયા. ઔર મુઝે અપની ઝિલ્લત પર બે હદ ખૂશી હુઈ.

એક મરતબા એક મસ્જિદમેં આરામ કરનેકે લિયે ગયા તો વહાંકે લોગોંને માર કર મસ્જિદકી સીડીયોં પરસે નીચે ફેંક દિયા. ઔર હર હર સીડી પર જબ સરમેં ચોટ લગતી તો મેરે ઉપર અસરાર ઔર રૂમૂઝ ખુલ જાતે. ફિર એક મરતબા મૈં ઐસી જગા જા પહોંચા જહાં એક બેહૂદા મેરે ઉપર પેશાબ ફેંકતા રહા ઔર મૈં અપની ઝિલ્લત પર ખૂશ હોતા રહા. ફિર એક મરતબા કપળોંમેં જુએં પડ જાનેકી વજહસે પરેશાનીકી હાલતમેં મુઝે અપના હુકૂમતકા ઝમાના યાદ આ ગયા. ઔર મુઝે અપની તકલીફ ઔર ઝિલ્લતસે બહોત ખૂશી હુઈ.

આપ ફરમાયા કરતે કે મૈં તવક્કુલ કરકે એક જંગલમેં પહોંચ ગયા. ઔર જબ

વહાં કઈ દિન કુછ ન ખાનેકે બાદ યે ખયાલ આયા કે કરીબમેં મેરે એક દોસ્ત રેહતે હૈં ઉનકે યહાં ચલકર કુછ ખા લિયા જાએ. લેકિન ઉસી વકત યે ખ્યાલ ભી આયા કે ઈસ તરહ તો મેરા તવક્કુલ હી કખતમ હો જાએગા. તો એક મસ્જિદમેં પહોંચકર યે કલિમા વિર્દ કરના શુરૂ કર દિયા કે મેરા તવક્કુલ ઉસ પર હૈ જો ઝિંદા હૈ ઔર કભી નહીં મરેગા. ઉસકે બાદ નિદાએ ગૈબી આઈ કે અલ્લાહને મુતવક્કિલીનસે આલમકો પાક કર દિયા હૈ. ઔર મૈંને જબ સવાલ કિયા કે યે નિદા કૈસી હૈ? તો ફિર નિદા આઈ કે ઉસકો કિસી તૌર પર ભી મુતવક્કિલ ખ્યાલ નહીં કિયા જા સકતા જો દોસ્તોંકે યહાં ખાનેકા ઈરાદા કરતા હો, આપ અકસર યે ભી ફરમાયા કરતે કે મૈંને એક મુતવક્કિલસે જબ યે દરયાફ્ત કિયા કે તુમહારે પાસ ખાના કહાંસે આતા હૈ? તો ઉસને જવાબ દિયા કે યે સવાલ તો આપ ખુદા તઆલાસે કરેં. મેરે પાસ તો ઐસી બેહૂદા બાતકા જવાબ નહીં હૈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને એક ગુલામ ખરીદકર જબ ઉસકા નામ દરયાફ્ત કિયા તો ઉસને જવાબ દિયા કે આપ ચાહે જિસ નામસે પુકારેં. ફિર મૈંને જબ યે સવાલ કિયા કે તુમ ખાતે કયા હો? તો ઉસને કહા કે જો આપ ખિલા દેં. મૈંને ફિર પૂછા કે તુમહારી ખ્વાહિશ કયા હૈ? તો ઉસને જવાબ દિયા કે જો આપકી ખ્વાહિશ હો. ગુલામકો ઈન ચીઝોંસે બહસ નહીં હુવા કરતી. યે સુનકર મૈંને સોચા કે કાશ મૈં ભી અલ્લાહ તઆલાકા યૂંહી ઈતાઅત ગુઝાર હોતા તો કિતના બેહતર થા.

જબ લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે આપ કિસકી બંદગી કરતે હૈં? યે સુનકર આપ કાંપકર ઝમીન પર ગિર પળે ઔર બહોત દેર તક લોટતે રહે, ફિર બૈઠકર યે આયત તિલાવત કી. **ઈન્‌ કુલ્લુ મન્‌ ફિસ્સમાવાતિ વલ્‌ અર્ઝિ ઈલ્લા આતિર્રહમાનિ અબ્દા.** આસમાન ઔર ઝમીનમેં રેહનેવાલે સબકે સબ ખુદાકે સામને બંદે હોકર આનેવાલે હૈં. ઔર જબ લોગોંને યે સવાલ કિયા કે ઝમીનમેં ગિરનેસે પેહલે આપને યે આયત કયૂં તિલાવત નહીં કી? ફરમાયા કે અગર મૈં ખૂદકો અલ્લાહકા બંદા કહું તો વો બંદગીકા હક તલબ કરેગા. ઔર બંદા હોનેસે ઈન્કાર ભી નહીં કર સકતા. ફિર કિસીને પૂછા કે આપકા વકત કિન કામોંમેં ગુઝરતા હૈં? ફરમાયા કે મેરે પાસ ચાર સવારીયાં હૈં. જબ નેઅમત હાસિલ હોતી હૈ તો શુક્રકી સવારી પર ઉસકે સામને જાતા હું. ઔર જબ ફરમાંબરદારી કરતા હું તો ખુલૂસકી સવારી પર સામને જાતા હું. ઔર જબ ગુનાહકા મુરતિકબ હોતા હું તો નદામત ઔર તૌબાકી સવારી પર હાઝિર હોતા હું. ઔર મુસીબતોંમેં મુબતલા હોતા હું તો સબરકી સવારીસે કામ લેતા હું. આપકા એક કૌલ યે ભી હૈ કે જબ તક બંદા અહલો અયાલકો છોડકર કુત્તોંકે માનિંદ ઘોડેકી કમર પર ન લોટે ઉસ વકત તક વો મર્દોંકી સફમેં શુમાર નહીં કિયા જાતા. ઔર આપકા યે કૌલ ઈસ લિયે ભી સહીહ હૈ કે આપને સલ્તનત છોડકર ઝિલ્લત ઔર રૂસ્વાઈ ઈખ્તિયાર કી જિસકી

વજહસે ફક્રકી દૌલતસે માલામાલ હુએ.

કિસી જગહ શેખકા મજમા થા. ઔર જબ આપને ઉનકે નઝદીક બૈઠના ચાહા તો ઉનહોંને મના કરતે હુએ કહા કે અભી તુમહારે અંદરસે હુકૂમતકી બૂ નહીં ગઈ. યે બાત કિતની તઅજ્જુબ ખેઝ હૈ કે ઉન શેખને જબ આપ જૈસી હસ્તીકો કુર્બ અતા નહીં કિયા તો દૂસરોંકે લિયે ઉનકા ક્યા ખ્યાલ હોગા. ઔર ખૂદ ઉનકે મરાતિબકા ખુદાકે સિવા કૌન અંદાઝા કર સકતા હૈ. કિસીને આપસે સવાલ કિયા કે દિલોં પર પરદે ક્યૂં પળે હુએ હૈં? ફરમાયા કે ખુદાકે દુશ્મનોંકો અપના દોસ્ત સમઝને પર ઔર આખિરતકી નેઅમતોંકો ભુલા દેનેકી વજહસે.

કિસીને આપસે નસીહત કરનેકી ખ્વાહિશ કી તો ફરમાયા કે ખાલિકકો મહેબૂબ રખતે હુએ મખ્લૂકસે જુદા હો જાઓ. ઔર બંદકો ખોલ દો. ઔર ખુલે હુએકો બંદ કર લો. ઔર જબ ઉસને ઈસ જુમલેકા મતલબ પૂછા તો ફરમાયા કે સોના ચાંદીકી મુહબ્બત છોડકર થેલીકા મુંહ કુશાદા કર દો. ઔર લગવિયાતસે પરહેઝ કરો.

કિસીને આપસે નસીહત કરનેકી ખ્વાહિશ કી તો ફરમાયા કે છ આદતેં ઈખ્તિયાર કર લો, પેહલે જબ તુમ ગુનાહ કરતે હો તો ખુદાકા રિઝક મત ઈસ્તેમાલ કરો, દૂસરે અગર ગુનાહકા ઈરાદા હો તો ખુદાકે મુલ્કસે નિકલ જાઓ. તીસરે ઐસી જગહ જાકર ગુનાહ કરો જહાં વો ન દેખ સકે. ઔર ઉસ પર જબ લોગોંને યે એતિરાઝ કિયા કે વો કૌનસી જગહ હૈ જહાં વો નહીં દેખ સકતા, જબ કે વો દિલોંકે ભેદ તકસે વાકિફ હૈ તો ફરમાયા કે યે ક્યા ઈન્સાફ હૈ કે ઉસકા રિઝક ઈસ્તેમાલ કરો, ઉસીકે મુલ્કમેં રહો ઔર ઉસકે સામને ગુનાહ ભી કરો. ચોથે મૌતકે ફરિશ્તાસે તૌબાકા વકત તલબ કરો. પાંચવેં મુન્કિર નકીરકો કબરમેં મત આને દો. છઠ્ઠે જબ જહન્નમમેં જાનેકા હુકમ મિલે તો ઈન્કાર કર દો. યે બાતેં સુનકર સાઈલને અર્ઝ કિયા કે યે તમામ ચીઝેં તો મુશ્કિલ હૈં ઔર કોઈ ભી ઉનકો પૂરા નહીં કર સકતા. આપને ફરમાયા કે જબ યે તમામ ચીઝેં ના મુમકિન હૈ તો ફિર ગુનાહ ન કરો, યે સુનકર વો શખ્સ તમામ ગુનાહોંસે તૌબા કરકે ઉસી વકત આપકે સામને મર ગયા.

જબ લોગોંને આપસે દુઆઓંકે કબૂલ ન હોનેકી શિકાયત કી તો ફરમાયા કે તુમ ખુદાકો પેહચાનતે હુએ ભી ઉસકી ઈતાઅતસે દૂર હો ઔર ઉસકે કુરઆન ઔર રસૂલસે વાકિફ હોતે હુએ ભી ઉનકે અહકામ પર અમલ પેરા નહીં હોતે. ઔર ઉસકા રિઝક ખાકર ભી ઉસકા શુક્ર નહીં કરતે. જન્નતમેં જાને ઔર જહન્નમસે નજાત પાનેકા ઈન્તિઝામ નહીં કરતે. માં બાપકો દફન કરકે ભી ઈબરત હાસિલ નહીં કરતે, ઈબ્લીસકો દુશ્મન જાનતે હુએ ભી ઉસકી દુશ્મની નહીં કરતે, મૌતકે આનેકા યકીન રખતે હુએ ઉસસે બે ખબર હો. ઔર અપને ઉયૂબસે વાકિફ હોતે હુએ ભી દૂસરોંકી ઐબ જોઈ કરતે રેહતે હો. ફિર ભલા ખૂદ સોચો કે ઐસે લોગોંકી દુઆએં કૈસે કબૂલિયત

હાસિલ કર સકતી હૈં.

હજકે સફરમેં આપકો ખાના ન મિલા તો ઈબ્લીસને સામને આકર કહા કે બાદશાહત છોડકર સિવાએ ફાકા કશીકે ઔર કયા મિલા? ઉસ વકત આપને અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે દુશ્મનકો દોસ્ત કે પીછે ક્યૂં લગા દિયા? નિદા આઈ કે તુમહારી જેબમેં જો ચીઝ હૈ ઉસે ફેંક દો તાકે તુમહેં ઉસકા રાઝ માલૂમ હો જાએ. ચુનાંચે જબ આપને જેબમેં હાથ ડાલા તો થોડીસી ચાંદી નિકલી. વો ફેંકતે હી રફૂ ચક્કર હો ગયા.

આપ એક મરતબા ખજૂરેં ચુનને પહોંચે તો જબ આપકા દામન ખજૂરોંસે ભર જાતા તો લોગ છીન લેતે, ઔર ચાલીસ મરતબા આપકે સાથ યેહી સુલૂક કિયા ગયા લેકિન એકતાલીસવીં મરતબા કિસીને નહીં છીની ઔર ગૈબસે નિદા આઈ કે યે ચાલીસ બારકી સઝા ઈસ લિયે દી ગઈ હૈ કે તુમહારે દૌરે હુકૂમતમેં ચાલીસ પેહરેદાર ઝરી તલવારેં લિયે હુએ તુમહારે આગે આગે ચલા કરતે થે. ફિર ફરમાયા કે એક મરતબા મુઝે એક બાગકા રખવાલા મુકર્રર કર દિયા ગયા ઔર જિસને મુકર્રર કિયા થા ઉસને એક દિન આકર કહા કે મેરે લિયે મીઠે અનારકી પેહચાન ન હો સકી. મૈંને કહા કે મુઝે નિગરાની પર મુકર્રર કિયા ગયા હૈ ન કે ખાનેકે લિયે. યે સુનકર બાગકે મલિકને કહા કે માલૂમ હોતા હૈ તુમ ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ હો. યે સુનતે હી આપ વહાંસે ના માલૂમ સિમ્તકી તરફ ચલે ગએ.

આપ ફરમાયા કરતે કે એક મરતબા હઝરત જિબ્રઈલકો ખ્વાબમેં દેખા કે વો કોઈ કિતાબસી બગલમેં દબાએ હુએ હૈં ઔર મેરે સવાલકે જવાબમેં ફરમાયા, મૈં ઉસમેં અલ્લાહકે દોસ્તોંકે નામ લિખતા રેહતા હું. ફિર મૈંને પૂછા કે કયા ઉસમેં મેરા નામ ભી શામિલ હૈ? ફરમાયા કે તુમહારા શુમાર ખુદાકે દોસ્તોંમેં નહીં હોતા. મૈંને અર્ઝ કિયા કે ઉસકે દોસ્તોંકા દોસ્ત તો ઝરૂર હું. યે સુનકર વો કુછ દેર ચુપ રહે. ફિર ફરમાયા કે મુઝે ખુદાકી તરફસે યે હુકમ મિલા હૈ કે સબસે પેહલે તુમહારા નામ લિખ્ખૂં ઉસકે બાદ દૂસરોંકા. ક્યૂંકે ઈસ રાસ્તામેં માયૂસીકે બાદ હી ઉમ્મીદ હોતી હૈ.

આપ ફરમાયા કરતે કે મૈં એક રાત બૈતુલ મુકદ્દસમેં ઠહેરા થા. ઔર ઉસ ખૌફસે કે કહીં વહાંકે ખાદિમ બાહિર ન નિકાલેં ચટાઈ લપેટકર બૈઠ ગયા. ઔર અભી એક તિહાઈ રાત બાકી થી કે દરવાઝા ખૂદ બખૂદ ખુલા ઔર એક બુઝુર્ગ ચાલીસ લોગોંકે સાથ તશરીફ લાએ ઔર તમામ હઝરાત ટાટકે લિબાસમેં મલબૂસ થે. ફિર સબને મસ્જિદકે મેહરાબમેં નમાઝ અદા કી ઔર મેહરાબકી જાનિબ પુશ્ત કરકે બૈઠ ગએ. ઔર ઉનમેંસે એકને કહા કે આજ મસ્જિદમેં કોઈ શખ્સ ઐસા ઝરૂર હૈ જિસકા તઅલ્લુક હમારી જમાઅતસે નહીં. યે સુનકર ઉન બુઝુર્ગને ફરમાયા કે વો ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ હૈં જિનકો ચાલીસ રાતેં ઈબાદત કરતે ગુઝર ગઈ લેકિન કોઈ લઝ્ઝત હાસિલ ન કર સકે. આપ કેહતે હૈં કે મૈં યે સુનકર ચટાઈસે નિકલ આયા ઔર અર્ઝ કિયા કે અગર રિયાઝતકા

યેહી મતલબ હૈ તો આજસે મૈં ભી આપકી જમાઅતમેં શામિલ હોતા હું.

એક મરતબા આપ સફર કર રહે થે ઔર રાસ્તેમેં એક સિપાહી મિલ ગયા ઔર ઉસને જબ આપકા નામ પૂછા તો આપને કબ્રસ્તાનકી તરફ ઈશારા કિયા. ઉસ પર સિપાહીકો બહોત ગુસ્સા આયા ઔર કેહને લગા કે મુઝસે દિલલગી કરતે હો. ઔર આપકી ગરદનમેં રસ્સી ડાલકર મારતા હુવા આબાદીમેં લે આયા ઔર જબ ગાંવ વાલોંને સિપાહીસે કહા કે તુમને યે કયા ઝુલ્મ કિયા, યે તો હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ હૈં? યે સુનકર જબ ઉસને મઆફી તલબ કી તો ફરમાયા કે તુને ઝુલ્મ કરકે મુઝે જન્નતકા મુસ્તહિક બના દિયા. ઈસ લિયે મૈં તુઝે દુઆ દેતા હું કે તુ ભી જન્નતમેં જાએ. ઉસકે બાદ કિસી બુઝુર્ગને જન્નત વાલોંકો ખ્વાબમેં દેખા કે ઉનકે દામન મોતિયોંસે ભરે હુએ હૈં ઔર જબ ઉન બુઝુર્ગને સવાલ કિયા તો બતાયા ગયા કે એક ના વાકિફને હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમકા સર ફોડ દિયા થા ઔર હમેં યે હુકમ મિલા હૈ કે જબ વો જન્નતમેં દાખિલ હોં તો ઉન પર મોતી નિછાવર કિયે જાએં.

એક મજઝૂબ કિસમકા શખ્સ પરાગંદા હાલ ઔર ચેહરા ગુબાર આલૂદ આપકે સામને આ ગયા તો આપને અપને હાથોંસે ઉસકા મુંહ ધોયા ઔર ફરમાયા કે જો મુંહ ઝિક્રે ઈલાહીકા મઝહર હુવા ઉસકો પરાગંદા ન હોના ચાહિયે. ઔર જબ ઉસ મજઝૂબકો કુછ હોશ આયા તો લોગોંને પૂરા વાકિઆ ઉસસે બયાન કિયા, જિસકો સુનકર ઉસને તોબા કી. ફિર આપને ખ્વાબમેં દેખા કે કોઈ યે કેહ રહા હૈ કે તુમને મહઝ ખુદાકે વાસ્તેસે એક મજઝૂબકા મુંહ ધોયા ઈસ લિયે અલ્લાહને તુમહારા દિલ ધો ડાલા.

હઝરત મુહમ્મદ મુબારક સૂફી કેહતે હૈં કે એક મરતબા મૈંને આપકે સાથ બૈતુલ મુકદ્દસકે સફરમેં દોપહરકે વક્ત એક અનારકે દરખ્તકે નીચે નમાઝ અદા કી. ઉસ વક્ત દરખ્તમેંસે નિદા આઈ કે મેરા ફલ ખાકર ઈઝ્ઝત અફઝાઈ કી જાએ. ચુનાંચે આપને દો અનાર તોડકર એક મુઝે દિયા ઔર એક ખૂદ ખાયા. લેકિન ઈસ કદર વો દરખ્ત ભી છોટા થા ઔર અનાર ભી ખટ્ટે થે. મગર જબ હમ બૈતુલ મુકદ્દસસે વાપસ હુએ તો વો બહોત કદાવર (બળા) હો ગયા થા. ઔર અનાર ભી બહોત મીઠે થે. ઔર સાલમેં દો મરતબા ફલ દેતા થા. ઈસી કરામતકી બિના પર ઉસ દરખ્તકો રિસાનુલ આબિદીનકે નામસે કહા જાને લગા.

આપ કિસી બુઝુર્ગસે એક પહાડી પર બાતચીતમેં મશ્ગૂલ થે તો ઉનહોંને સવાલ કિયા કે અહલે હકકે મુકમ્મલ હોનેકી કયા અલામત હૈ? ફરમાયા કે અગર વો પહાડકો ચલનેકા હુકમ દે તો વો અપની જગહ છોડ દે. યે કેહતે હી વો પહાડ હરકતમેં આ ગયા. તો આપને ફરમાયા કે મૈંને તુઝસે ચલનેકો નહીં કહા થા. ચુનાંચે વો ઠહેર ગયા.

કિસી બુઝુર્ગકે સાથ કશ્તીમેં સફર કર રહે થે કે અચાનક સખ્ત તુફાન આયા ઔર લોગ ખૌફસે લરઝ ગએ. ઉસી વક્ત ગૈબસે નિદા આઈ કે ડૂબનેકા અંદેશા ન

કરો. ક્યૂંકે તુમ્હારે સાથ ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ ભી હૈં. ઈસ આવાઝકે બાદ તૂફાન થમ ગયા. ઔર એક મરતબા આપ કશ્તી પર સફર કર રહે થે તો સખ્ત તૂફાન આ ગયા. ઔર આપને કુરઆને કરીમ હાથમેં લેકર કેહના શુરૂ કિયા કે યા અલ્લાહ! હમારે સાથ તેરી મુકદ્દસ કિતાબ ભી હૈ ઔર હમારે ડૂબનેસે યે ભી ડૂબ સકતી હૈ. નિદા આઈ કે ઐસા નહીં હોગા, એક મરતબા આપને કશ્તી પર સફરકા ઈરાદા ફરમાયા તો મલ્લાહને કિરાયા તલબ કિયા ઔર ઉસ વકત આપકે પાસ કુછ નહીં થા. ઔર આપને નમાઝ પઢકર દુઆ કી કે યા અલ્લાહ યે મલ્લાહ કિરાયા તલબ કરતા હૈ. ચુનાંચે ઉસી વકત પૂરા રેગઝાર (રેગીસ્તાન) સોના બન ગયા ઔર આપને એક મુઠ્ઠી ભરકર મલ્લાહકો દે દી.

દજલાકે કિનારે પર આપ અપની ગોદડી સી રહે થે કે કિસીને આકર કહા કે હુકૂમત છોડકર તુમને ક્યા હાસિલ કિયા? યે સુનકર આપને અપની સૂઈ દરિયામેં ફેંક દી તો બે શુમાર મછલિયાં અપને મુંહમેં સોનેકી એક એક સૂઈ દબાએ હુએ ઝાહિર હુઈ. લેકિન આપને ફરમાયા કે મુઝે તો અપની સૂઈ ચાહિયે. ચુનાંચે એક મછલી આપકી સૂઈ લેકર આ ગઈ. ઔર આપને અપની સૂઈ લેકર ઉસ શખ્સસે ફરમાયા કે હુકૂમતકો છોડકર એક મામૂલીસી યે ચીઝ હાસિલ હુઈ હૈ.

આપને કુવેંસે ડોલ નિકાલા તો ડોલ સોનેસે ભરા હુવા નિકલા. આપને ઉસે ફેંકકર ફિર ડોલ ડાલા તો ચાંદીસે ભરા હુવા નિકલા, ઔર તીસરી મરતબા મોતીયોંસે. ઉસ વકત આપને કહા કે યા અલ્લાહ! મૈં તો પાકીઝગી હાસિલ કરનેકે લિયે પાની ચાહતા હું. મેરી નિગાહોંમેં સોના ચાંદીકી કોઈ વકઅત નહીં. સફરે હજકે દૌરાન આપકે સાથીયોંને અર્ઝ કિયા કે હમારે પાસ ખાને પીનેકા કોઈ ઈન્તિઝામ નહીં. ફરમાયા કે ખુદા પર ભરોસા રખ્ખો ઔર ઉસ દરખ્તકી જાનિબ દેખો જો ઈસ વકત પૂરા સોનેકા બન ચુકા હૈ.

આપ કુછ બુઝુર્ગોંકે સાથ એક કિલ્લાકે નઝદીક પડાવ ડાલકર આગ રોશન કરને લગે, તો કિસીને કહા કે ઈસ જગહ આગ ઔર પાની દોનોંકા ઈન્તિઝામ હૈ લિહાઝા અગર કહીંસે જાઈઝ કિસમકા ગોશ્ત મિલ જાએ તો ભૂનકર ખાએં. આપ યે ફરમાકર કે અલ્લાહકો સબ કુદરત હૈ નમાઝમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. ઉસી વકત કહીંસે શેરકે ધાડનેકી આવાઝ આઈ ઔર તમામ બુઝુર્ગોંને કેહના શુરૂ કિયા કે શેર એક ગોરખરકો હમારી તરફ ઘેરકર લા રહા હૈ. ચુનાંચે સબને ગોરખર પકડકર ઝબહ કિયા ઔર જબ તક સારે લોગ ખાના ખાતે રહે વો શેર નિગરાની કરતા રહા.

આપકે ઈન્તેકાલકે બાદ પૂરે આલમને યે નિદા સુની કે આજ દુનિયાકા અમન ફીત હો ગયા. ઉસકે બાદ આપકે ઈન્તેકાલકી ખબર મિલી, લેકિન આપકી ગુમશુદગીકી વજહસે ન તો યે માલૂમ હો સકા કે આપકા મઝાર કહાં હૈ ઔર ન યે પતા ચલા કે

ઈન્તેકાલ કિસ જગહ હુવા? બાઝ હઝરાતકા ખયાલ હૈ કે મઝાર બગદાદમેં હૈ. ઔર બાઝ કહેતે હૈં કે હઝરત લૂત (અલૈ.) કી કબરકે નઝદીક શામમેં મદફૂન હૈં.

હઝરત બશર હાફી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકો કશ્ફ ઔર મુજાહિદાતમેં મુકમ્મલ દસ્તરસ (કમાલ) હાસિલ થા. ઔર ઉસૂલે શરીઅતકે બહોત બળે આલિમ થે. ઔર અપને મામૂં અલી હશરમકે હાથ પર બયઅત થે. મરૂમેં પૈદાઈશ હુઈ ઔર બગદાદમેં મુકીમ રહે. આપકી તૌબાકા વાકિઆ યે હૈ કે એક મરતબા દીવાની હાલતમેં કહીં ચલે જા રહે થે કે રાસ્તામેં એક કાગઝ પડા હુવા મિલા જિસ પર બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ લિખ્ખા હુવા થા. આપને ઈસ કાગઝકો ઈત્રસે મુઅત્તર કરકે કિસી બુલંદ મુકામ પર રખ દિયા, ઔર ઉસી રાત ખ્વાબમેં દેખા કે કિસી દુરવેશકો ખુદાકી તરફસે યે હુકમ મિલા કે બશર હાફીકો યે ખૂશખબરી સુના દો કે હમારે નામકો મુઅત્તર કરકે જો તુમને તાઝીમન એક બુલંદ મકામ પર રખ્ખા હૈ ઉસકી વજહસે હમ તુમહેં ભી પાકીઝા મરાતિબ અતા કરેંગે. ઔર બેદારીકે બાદ જબ ઉન દુરવેશકો યે ખ્યાલ આયા કે બશર હાફી તો ફિસ્ક ઔર ફુજૂરમેં મુબતલા હૈં ઈસ લિયે શાયદ મેરા ખ્વાબ સહીહ નહીં હૈ. લેકિન દૂસરી ઔર તીસરી મરતબા ભી જબ યેહી ખ્વાબ નઝર આયા તો વો આપકે ઘર પહોંચે. વહાં માલૂમ હુવા કે આપ મયકદેમેં (શરાબખાનેમેં) હૈં. ઔર જબ વો દુરવેશ મયકદેમેં પહોંચે તો માલૂમ હુવા કે બશર હાફી નશામેં ચૂર ઔર બદ મસ્ત પડે હુએ હૈં. ઉનહોંને લોગોંસે કહા કે આપસે જાકર કેહ દો કે મૈં તુમહારે લિયે એક ઝરૂરી પૈગામ લાયા હું. ચુનાંચે જબ લોગોંને આપસે કહા તો ફરમાયા કે ન માલૂમ ઈતાબે ઈલાહીકા પૈગામ હૈ યા સઝાકા. ઔર યે કેહકર મયકદાસે હમેશાકે લિયે તૌબા કરકે નિકલે. જિસકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને વો બળે મરાતિબ અતા ફરમાએ કે આપકા ઝિકર ભી કુલૂબકે લિયે સુકૂનકા સબબ બન ગયા. ઔર ચૂંકે આપ ઉસ એહસાસકી વજહસે નંગે પાંવ રહા કરતે થે કે ઝમીનકો અલ્લાહ તઆલાને ફર્શ ફરમાયા હૈ ઈસ લિયે શાહી ફર્શ પર જૂતે પહેનકર ચલના આદાબકે મુનાફી હૈ. યેહી વજહ હૈ કે આપકો હાફી કહા જાતા હૈ.

વાકિઆત :- ઔલિયાએ કિરામકી એક ઐસી જમાઅત ભી થી જો ન તો ઢેલેસે ઈસ્તિન્જા કરતે થે ઔર ન ઝમીન પર થૂકતે થે. ક્યૂંકે ઉનહેં હર ચીઝમેં ઔર હર જગહ ખુદાકે નૂરકા ઝુહૂર મેહસૂસ હોતા થા. ચુનાંચે બશર હાફીકા ભી ઉસ જમાઅતસે તઅલ્લુક થા. ઔર બાઝ સૂફિયાકે નઝદીક ચૂંકે નૂરે ઈલાહી સાલિકકી આંખોંમેં હુવા કરતા હૈ. ઈસ લિયે ઉસે હર જગહ સિવાએ ખુદાકે કુછ નઝર નહીં આતા. એક રિવાયતમેં હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) હઝરત સઅલબાકી મય્યિતકે સાથ અંગૂઠોંકે બલ

તશરીફ લે જા રહે થે ઔર ફરમાતે થે કે મુઝે યે ડર હૈ કે કહીં ફરિશ્તોંકે પરોં પર મેરા કદમ ન પડ જાએ.

હઝરત ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ અકસર આપ હી કે સાથ રેહતે ઔર આપકે અકીદતમંદોંમેસે થે. ચુનાંચે જબ આપકે શાગિર્દોને પૂછા કે મુહદ્દિસ ઔર ફુકહા હોનેકે બાવજૂદ આપ એક પાગલકે સાથ ક્યૂં રેહતે હૈં? ફરમાયા કે મુઝે અપને ઉલૂમ પર તો મુકમ્મલ ઉબૂર (કમાલ) હાસિલ હૈ લેકિન વો દીવાના અલ્લાહ તઆલાકો મુઝસે ઝિયાદા જાનતા હૈ. ઈસી વજહસે ઈમામ સાહબ અકસર આપસે દરખ્વાસ્ત કરતે કે મુઝે ખુદાકી બાતેં સુનાઓ, મન્કૂલ હૈ કે એક મરતબા આપ બેચેનીમેં પૂરી રાત ઘરકે દરવાઝે પર એક કદમ અંદર ઔર એક બાહિર રખ્ખે ખડે રહે. ફિર એક મરતબા છત પર ચઢતે હુએ પૂરી રાત સીડિયોં હી પર ખડે ગુઝાર દી, ઔર જબ નમાઝે સુબહકે વક્ત આપ અપની બહેનકે યહાં પહોંચે તો ઉનહોંને કહા કે ક્યા હાલત બના રખ્ખી હૈ? ફરમાયા કે મૈં તો ઈસ ખ્યાલમેં ગર્ક હું કે બગદાદમેં દો ગૈર મુસ્લિમોંકે નામ ભી બશર હૈં ઔર મેરા નામ ભી યેહી હૈ, લેકિન ન જાને અલ્લાહ તઆલાને મુઝે દૌલતે ઈસ્લામસે ક્યૂં નવાઝા ઔર ઉનહેં ક્યૂં મેહરૂમ રખ્ખા.

એક મરતબા મૈદાને બનૂ ઈસરાઈલમેં હઝરત બિલાલ ખ્વાસકી મુલાકાત હઝરત ખિઝરસે હો ગઈ તો બિલાલ ખ્વાસને પૂછા કે ઈમામ શાફઈકે મુતઅલ્લિક આપકી ક્યા રાય હૈ? હઝરત ખિઝરને ફરમાયા કે વો ઔતાદ (ઔલિયા) મેંસે હૈં. ઔર જબ ઈમામ હમ્બલકે લિયે દરયાફત કિયા કે તો ફરમાયા કે ઉનકા શુમાર સિદ્દીકીનમેં હોતા હૈ. ઔર જબ હઝરત બશર હાફીકે બારેમેં પૂછા તો ફરમાયા કે વો મુન્ફરિદે ઝમાના હૈં. હઝરત અબ્દુલ્લાહ કેહતે હૈં કે મૈંને ઝુન્નૂન મિસરીકો ઈબાદતસે લગાવ વાલા પાયા. ઔર હઝરત સુહેલકો ઈશારોં પર ચલનેવાલા દેખા. ઔર બશર હાફીકો તક્વેમેં મુમતાઝ પાયા. લોગોંને પૂછા કે ફિર આપકા રૂજહાન કિસકી તરફ હૈ? ફરમાયા કે બશર હાફીકી તરફ. ક્યૂંકે વો મેરે ઉસ્તાદ ભી હૈં.

હઝરત બશર હાફીને મુહદ્દિસ હોનેકે બાદ બાકી તમામ ઉલૂમકી કિતાબોંકો ઝમીનકે નીચે દફન કર દિયા થા. લેકિન ઉસકે બાવજૂદ ભી હદીસ કભી બયાન નહીં કી. ઔર યે ફરમાતે થે કે મૈં ઈસ વજહસે હદીસ બયાન નહીં કરતા કે મેરે અંદર શોહરતકા જઝબા હૈ ઔર અગર યે ખામી ન હોતી તો મૈં ઝરૂર હદીસ બયાન કરતા.

એક મરતબા લોગોંને અર્ઝ કિયા કે જબ બગદાદમેં હલાલ ખાનેકી તમીઝ બાકી નહીં રહી તો આપકે ખાનેકા ક્યા ઈન્તિઝામ હૈ? ફરમાયા કે જિસ જગહસે તુમ ખાતે હો મૈં ભી ખાતા હું. ઔર જબ લોગોંને સવાલ કિયા કે યે બળા મરતબા આપકો કૈસે હાસિલ હુવા? ફરમાયા કે એક લુકમાકી ભૂખ છોડકર, ક્યૂંકે હંસનેવાલા ખાકર રોનેવાલેકે બરાબર નહીં હો સકતા. ઔર હલાલ ખાનેમેં ભી ફુઝૂલ ખર્ચીકા અંદેશા

બાકી રેહતા હૈ. ફિર કિસીને આપસે દરયાફત કિયા, સાલન કિસ ચીઝકા ખાના ચાહિયે? ફરમાયા કે આફિયતકા સાલન ખાઓ. મશહૂર હૈ કે આપને ચાલીસ બરસ તક ખ્વાહિશકે બાવજૂદ કભી બકરીકી સિરી (મુંડી) નહીં ખાઈ. ઔર હમેશા બાકિલાકી તરકારી ખાનેકો જી ચાહતા રહા લેકિન ખાઈ કભી નહીં. ઔર કભી હુકૂમતકી જારી કી હુઈ નહેરસે પાની નહીં પિયા. ફિર એક મરતબા જબ લોગોંને યે સવાલ કિયા કે આપકો યે મરાતિબ કૈસે હાસિલ હુએ? તો ફરમાયા કે ખુદાકે અલાવા મૈંને કભી કિસી પર હાલતકા ઈઝહાર નહીં કિયા. ઔર મૈં વઅઝ ઔર નસીહતસે યે બેહતર ખ્યાલ કરતા હું કે લોગોંકે સામને ખુદાકા ઝિકર કરતા રહું. કિસીને આપકો ઠંડીકે મોસમમેં ખુલે બદન ઔર કપકપાતે હુએ દેખકર પૂછા કે આપ ઈતની તકલીફેં ક્યૂં બરદાશ્ત કરતે હૈં? ફરમાયા કે ઈસ વજહસે કે ઈસ સરદીમેં ફુકરા ઔર સાહિબે હાજત હોંગે ઉનકા કયા હાલ હોગા. ઔર મેરે પાસ ઈતના દેનેકો નહીં હૈ કે ઉનકી ઝરૂરત પૂરી કર સકું. ઈસ લિયે જિસમાની તૌર પર ઉનકા શરીક રેહતા હૂં.

હઝરત અહમદ બિન ઈબ્રાહીમ ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા હઝરત બશરને મુઝસે ફરમાયા કે હઝરત મારૂફકો મેરા યે પૈગામ પહોંચા દેના કે મૈં નમાઝે ફજરકે બાદ આપકે પાસ આઉંગા. લેકિન આપ ઈશાકે વકત ભી તશરીફ નહીં લાએ. ચુનાંચે મૈં મુન્તઝિર થા તો દેખા કે આપ અપના મુસલ્લા ઉઠાકર દરિયાએ દજલા પર પહોંચે. ઔર પાનીકે ઉપર ચલકર સુબહ તક હઝરત મારૂફસે બાતચીતમેં મશ્ગૂલ રહે. ઔર સુબહકો ફિર પાની પર ચલતે હુએ વાપસ આ ગએ. ઉસ વકત મૈંને કદમ પકડકર અપને લિયે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી તો દુઆ દેકર ફરમાયા કે જો કુછ તુમને દેખા હૈ ઉસકો મેરી હયાતમેં કિસીસે બયાન ન કરના.

કિસી ઈજતિમામેં આપ રઝાએ ઈલાહીકે ઔસાફ બયાન ફરમા રહે થે કે એક શખ્સને અર્ઝ કિયા કે યે તો હમ અચ્છીં તરહ જાનતે હૈં કે આપ બહોત હી બા કમાલ ઔર મખ્લૂકસે બે નિયાઝ હૈં. લેકિન ઉસમેં કયા હરજ હૈ કે અગર પોશીદા તૌર પર દૂસરોંસે કુછ લેકર ફુકરામેં તકસીમ કર દિયા કરેં. ગોયા યે બાત આપકો નાપસંદ હુઈ ફિર ભી મુસ્કુરાકર ફરમાયા કે ફુકરાકી ભી તીન કિસમેં હૈં. અવ્વલ વો જો ન તો મખ્લૂકસે કુછ તલબ કરતે હૈં ઔર ન કિસીકે કુછ દેનેકે બાવજૂદ ઉનસે કુછ લેતે હૈં. ઉનકા શુમાર તો ઐસે રૂહાની બંદોંમેં હોતા હૈ કે જો કુછ ખુદા તઆલાસે માંગતે હૈં મિલ જાતા હૈ. દૂસરે જો ખૂદ તો કિસીસે તલબ નહીં કરતે, લેકિન અગર કોઈ દે દે તો કબૂલ કર લેતે હૈં. યે દરમિયાની કિસમકે મુતવક્કિલ હોતે હૈં ઔર ઉન્હેં જન્નતકી તમામ નેઅમતેં હાસિલ હોંગી. તીસરે વો જો નફસ કશી (મુજાહિદા) કરતે હુએ સબરો ઝબ્તસે કામ લેકર ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રેહતે હૈં.

એક કાફલા હજકી નિય્યતસે રવાના હોને લગા તો કાફલા વાલોંને આપસે ભી

અપને સાથ ચલનેકી દરખ્વાસ્ત કી, લેકિન આપને તીન શરતેં પેશ કર દી. પેહલી યે કે કોઈ શખ્સ અપને સાથ તોશા (સફરકા સામાન) ન લે. દૂસરી કિસીસે કભી કુછ તલબ ન કરે. તીસરી અગર કોઈ કુછ પેશ ભી કરે જબ ભી કબૂલ ન કરે, યે સુનકર કાફલાને અર્ઝ કિયા કે પેહલી દો શર્તેં તો હમેં મંઝૂર હૈં લેકિન તીસરી શર્ત કાબિલે કબૂલ નહીં. આપને ફરમાયા કે તવક્કુલે હુજ્જાજકા તોશા સફર હૈ. ઔર અગર તુમ યે ઈરાદા કર લેતે કે કિસીસે કુછ ન લેંગે તો ખુદા પર તવક્કુલ ભી હો જાતા ઔર દરજએ વિલાયત ભી હાસિલ હોતા.

આપ રફમાતે હૈં કે એક દિન,મૈં અપને મકાન પર પહોંચા તો દેખા કે એક સાહબ મેરે મુન્તઝિર હૈં. ઔર મેરે ઈસ સવાલ પર કે બગૈર ઈજાઝત મકાનમેં તુમ ક્યૂં દાખિલ હુએ? ફરમાયા કે મૈં ખિઝર હું. ચુનાંચે અર્ઝ કિયા કે ફિર મેરે લિયે દુઆ ફરમા દેં. તો આપને કહા કે અલ્લાહ તેરે લિયે ઈબાદતકો આસાન કર દે ઔર તેરી ઈબાદતકો તુઝસે ભી પોશીદા રખ્ખે.

કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે મેરે પાસ એક હઝાર દિરહમ હૈં ઔર મૈં હજકા ખ્વાહિશમંદ હું. આપને ફરમાયા કે યે રકમ કિસી કર્ઝદારકે કર્ઝમેં દે દો, યા યતીમોં ઔર મુફલિસ અયાલદારોંમેં તકસીમ કર દો તો તુમહેં હજસે ભી ઝિયાદા સવાબ મિલેગા. લેકિન ઉસને કહા કે મુઝે હજકી બહોત ખ્વાહિશ હૈ. ફરમાયા કે શાયદ તુને નાજાઈઝ તરીકેસે યે રકમ હાસિલ કી હૈ ઈસ લિયે તૂ ઝિયાદા સવાબકા ખ્વાહિશમંદ નહીં.

એક દિન આપને કબ્રસ્તાનમેં મુરદોંકો લડતે હુએ દેખકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે યે રાઝ મુઝે ભી માલુમ હો જાએ. ઔર જબ મૈંને ઉન મુરદોંસે પૂછા તો ઉનહોંને કહા કે એક હફતા પેહલે કિસી શખ્સને સૂરએ ઈખ્લાસ પઢકર ઉસકા સવાબ હમેં બખ્શ દિયા થા ઔર આજ પૂરે એક હફતાસે હમ ઉસકી તકસીમમેં મશગૂલ હૈં. લેકિન અભી તક વો ખતમ નહીં હુવા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં એક મરતબા ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારતસે મુશર્રફ હુવા તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને પૂછા કે અય બશર કયા તુઝે ઈલ્મ હૈ કે તેરે દૌરકે બુઝુર્ગોંસે તેરા દરજા ક્યૂં બુલંદ કિયા ગયા? મૈંને અર્ઝ કિયા કે મુઝે તો માલૂમ નહીં. ફરમાયા કે તુને સુન્નતકી પૈરવી કરકે બુઝુર્ગોંકી તાઝીમ કી ઔર મુસલમાનોંકો સહીહ રાસ્તા દિખાતા રહા. ઔર મેરે અસ્હાબ ઔર અહલે બૈતકો તુને હમેશા મહેબૂબ રખ્ખા, ઈસી લિયે અલ્લાહ તઆલાને તુઝે યે મરતબા અતા ફરમાયા. ફિર દોબારા જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ઝિયારતસે મુશર્રફ હુવા તો અર્ઝ કિયા કે મુઝે કોઈ નસીહત ફરમા દેં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે માલદાર સવાબ હાસિલ કરનેકે લિયે ફકીરોંકી જો ખિદમત કરતે હૈં વો તો પસંદીદા હૈ લેકિન ઉસસે ઝિયાદા અફઝલ યે હૈ કે ફુકરા કભી અમીરોંકે આગે હાથ લંબા ન કરેં બલ્કે ખુદાએ તઆલા પર

મુકમ્મલ ભરોસા રખ્ખેં.

ઈરશાદાત :- આપ અકસર યે ફરમાયા કરતે કે પાની જબ તક જારી રેહતા હૈ સાફ રેહતા હૈ. ઔર જબ રૂક જાતા હૈ ગદલા ઔર કીચડ જૈસા હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે જો દુન્યવી ઈઝ્ઝત ચાહતા હૈ ઉસે તીન ચીઝોંસે દૂર રેહના ચાહિયે. પેહલે મખ્લૂકસે હાજત ઝાહિર કરના, દૂસરે દૂસરોંમેં ઐબ નિકાલના. તીસરે કિસીકે મેહમાનકે સાથ જાના. ફરમાયા કે દુન્યવી નમૂદકા ખ્વાહિશમંદ આખેરતકી લઝ્ઝતસે મેહરૂમ રેહતા હૈ. ફરમાયા કે કાનેઅ રેહનેસે સિર્ફ દુનિયા હીમેં ઈઝ્ઝત મિલ જાતી જબ ભી કનાઅત બેહતર થી. ફિર ફરમાયા કે યે ખ્યાલ કરના કે લોગ હમેં બેહતર સમઝેં મહઝ દુન્યાકી મુહબ્બતકા મઝહર હૈ ઔર જબ તક બંદા નફસકે સામને મઝબૂત દીવાર કાઈમ નહીં કર લેતા ઉસ વકત તક ઈબાદતમેં લઝ્ઝત ઔર હલાવત હાસિલ નહીં કર સકતા.

કિસીને અર્ઝ કિયા કે મૈં મુતવક્કિલ અલલ્લાહ હું. ફરમાયા કે અગર તુ મુતવક્કિલ હૈ તો ખુદાકે અહકામ પર ભી યકીનન રાઝી હોગા. ઈન્તિકાલકે વકત જબ આપ સખ્ત પરેશાન હુએ તો લોગોંને પૂછા કે કયા દુન્યા છોળનેકા ગમ હૈ? ફરમાયા નહીં બલ્કે બારગાહે ખુદાવંદીમેં જાનેકા ખૌફ હૈ. કિસી શખ્સને આપકી મૌતકે વકત જબ આપસે અપની મુફલિસીકા રોના રોયા તો આપને અપના પેરહન ઉતારકર ઉસકો દે દિયા ઔર ખૂદ દૂસરેકા મુસ્તઆર લેકર પહેન લિયા.

ઈન્તેકાલકે બાદ કિસીને ખ્વાબમેં આપસે પૂછા કે કયા હાલ હૈ? ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા મુઝસે ઈસ લિયે નારાઝ હુવા કે તુ દુનિયામેં મુઝસે ઈતના ઝિયાદા ક્યૂં ડરતા રેહતા થા ઔર કયા તુઝે મેરી કરીમી પર યકીન નહીં થા? ફિર ઉસી શખ્સને અગલે દિન ખ્વાબમેં દેખકર જબ હાલ પૂછા તો ફરમાયા કે અલ્લાહને મેરી મગફિરત ફરમા દી. ઔર અલ્લાહ તઆલાને યે ભી ફરમાયા કે ખૂબ અચ્છી તરહ ખા ઔર પી. ઈસ લિયે કે દુનિયામેં તુને હમારી યાદકી વજહસે ન કુછ ખાયા ન પિયા. ફિર કિસી શખ્સને ખ્વાબમેં દેખકર જબ હાલ પૂછા તો ફરમાયા કે મેરી બખ્શિશ ભી હો ગઈ ઔર અલ્લાહ તઆલાને મેરે લિયે આધી જન્નત જાઈઝ કરાર દે દી. ઔર યે ભી ઈરશાદ ફરમાયા કે અગર તુ આગ પર ભી સિજદારેઝી કરતા રેહતા જબ ભી ઉસ ચીઝકા શુક્રિયા અદા નહીં કર સકતા થા કે હમને લોગોંકે દિલોંમેં તુઝે જગહ અતા કર દી. ફિર એક ઔર શખ્સને ખ્વાબમેં દેખકર હાલ પૂછા તો ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મેરી મગફિરત કરકે યે ફરમાયા કે જબ હમને તુઝે દુનિયાસે ઉઠાયા તો તુઝસે અફઝલ ઔર કોઈ નહી થા.

આપકા મકામ :- કિસી ઔરતને ઈમામ હમ્બલસે યે મસ્અલા દરયાફત કિયા કે મૈં અપની છત પર સૂત કાત રહી થી કે રાસ્તામેંસે શાહી રોશનીકા ગુઝર હુવા ઔર ઉસી રોશનીમેં થોડાસા સૂત કાત લિયા. અબ ફરમાઈયે કે વો સૂત જાઈઝ હૈ યા ના

જાઈઝ? યે સુનકર ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે તુમ કૌન હો, ઔર ઈસ કિસમકા મસ્અલા ક્યૂં દરયાફ્ત કરતી હો? ઉસ ઔરતને જવાબ દિયા કે બશર હાફીકી બહેન હું. ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે તુમહારે લિયે વો સૂત જાઈઝ નહીં, ક્યૂંકે તુમ અહલે તકવાકે ખાનદાનસે હો. ઔર તુમહેં અપને ભાઈકે નકશે કદમ પર ચલના ચાહિયે. જો મુશ્તબા ખાને પર અગર હાથ બઢાતે તો હાથ ભી ઉનકી પૈરવી નહીં કરતા થા.

હઝરત ઝુન્નૂન મિસરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ સુલતાને મઅરિફત ઔર તૌહીદકે દરિયાકે તૈરનેવાલે થે. ઔર ઈબાદત ઔર રિયાઝતસે મશહૂર હુએ. લેકિન અહલે મારિફત હમેશા આપકો ઝિન્દીક કેહકર આપકી બુઝુર્ગી ઔર અઝમતસે મુન્કિર રહે. ઔર આપને ભી કભી કિસી પર અપને ઔસાફકે ઈઝહારકી ઝહમત ન ફરમાઈ, જિસકી વજહસે મૌત તક આપકે હાલાત પર પરદા પડા રહા.

આપકે તૌબા કરનેકા વાકિઆ અજીબો ગરીબ હૈ. ઔર વો યે કે કિસી શખ્સને આપકો ખબર પહોંચાઈ કે ફલાં મુકામ પર એક નૌજવાન આબિદ હૈ. ઔર જબ આપ ઉસસે મુલાકાત કરને પહોંચે તો દેખા કે વો એક દરખ્ત પર ઉલટા લટકા હુવા અપને નફસસે મુસલસલ યે કેહ રહા હૈ કે જબ તક તુ ખુદાકી ઈબાદતમેં મેરા સાથ નહીં દેગા મૈં તુઝે યૂંહી તકલીફ દેતા રહુંગા. હત્તાકે તેરી મૌત વાકેઅ હો જાએ. યે વાકિઆ દેખકર આપકો ઉસ પર ઐસા તરસ આયા કે રોને લગે. ઔર જબ નૌજવાન આબિદને પૂછા કે યે કૌન હૈ જો એક બેહયા ગુનેહગાર પર તરસ ખાકર રો રહા હૈ? યે સુનકર આપને ઉસકે સામને જાકર સલામ કિયા ઔર બતાયા કે ચૂંકે ખુદાકી ઈબાદત નહીં કરતા હૈ ઈસ લિયે યે સઝા દે રહા હું. આપને કહા કે મુઝે તો યે ગુમાન હુવા કે શાયદ તુમને કિસીકો કત્લ કર દિયા હૈ યા કોઈ બળા ગુનાહ સરઝદ હો ગયા હૈ. ઉસને જવાબ દિયા કે તમામ ગુનાહ મખ્લૂકસે લગાવકી વજહસે જનમ લેતે હૈં ઈસ લિયે મૈં મખ્લૂકસે મિલનેકો બહોત બળા ગુનાહ ખ્યાલ કરતા હું. આપને ફરમાયા કે તુમ તો વાકઈ બહોત બળે ઝાહિદ હો. ઉસને જવાબ દિયા કે અગર તુમ કિસી બળે ઝાહિદકો દેખના ચાહતે હો તો સામનેકે પહાડ પર જાકર દેખો.

ચુનાંચે જબ આપ વહાં પહોંચે તો એક નૌજવાનકો જિસકા એક પૈર કટા હુવા બાહિર પડા થા. ઔર ઉસકા જિસ્મ કીડોંકી ખોરાક બના હુવા થા. ઔર જબ આપને યે સૂરતે હાલ માલૂમ કી તો ઉસને બતાયા કે એક દિન મૈં ઈસી જગહ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ થા કે એક ખૂબસૂરત ઔરત સામનેસે ગુઝરી જિસકો દેખકર મૈં શૈતાની ફરેબમેં મુબ્તલા

હોકર ઉસકે નઝદીક પહોંચ ગયા. ઉસ વકત નિદા આઈ કે અય બે ગૈરત તીસ સાલ ખુદાકી ઈબાદત ઔર ઈતાઅતમેં ગુઝારકર આજ શૈતાનકી ઈબાદત કરને ચલા હૈ. લિહાઝા મૈંને ઉસી વકત અપના એક પૈર કાટ દિયા કે ગુનાહકે લિયે પેહલા કદમ ઈસી પૈરસે બઢાયા થા. ફિર બતાઈયે કે આપ મુઝ ગુનેહગારકે પાસ કયૂં આએ હૈં? ઔર અગર વાકઈ આપકો કિસી બળે ઝાહિદકી તલાશ હૈ તો ઉસ પહાડકી ચોટી પર ચલે જાઈયે. લેકિન જબ બુલંદીકી વજહસે આપકો પહોંચના ના મુમકિન હો ગયા તો ઉસ જવાનને ખૂદ હી ઉન બુઝુર્ગકા કિસ્સા શુરૂ કર દિયા. ઉસને બતાયા કે પહાડકી ચોટી પર જો બુઝુર્ગ હૈં ઉનસે એક દિન કિસીને યે કેહ દિયા કે રોઝી મેહનતસે હાસિલ હોતી હૈ બસ ઉસ દિનસે ઉનહોંને યે અહદ કર લિયા કે જિસ રોઝીમેં મખ્લૂકકા હાથ હોગા વો મૈં ઈસ્તેમાલ નહીં કરૂંગા. ઔર જબ બગૈર કુછ ખાએ કુછ દિન ગુઝર ગએ તો અલ્લાહ તઆલાને શહદકી મખ્ખીયોંકો હુકમ દે દિયા કે ઉનકે ગિર્દ જમા રેહકર ઉનહેં શહદ મોહય્યા કરતી રહેં. ચુનાંચે હમેશા વો શહદ હી ઈસ્તેમાલ કરતે હૈં. યે સુનકર હઝરત ઝુન્નૂનને ઈબરત હાસિલ કી, ઔર ઉસી વકતસે ઈબાદત ઔર રિયાઝતકી તરફ મુતવજ્જેહ હો ગએ.

ઔર આપ જિસ વકત પહાડસે નીચે ઉતર રહે થે તો દેખા કે એક અંધા પરિંદા દરખ્તસે નીચે આકર બૈઠ ગયા. ઉસ વકત આપકો ખયાલ આયા કે ન જાને ઈસકો રિઝક કહાંસે મોહય્યા હોતા હોગા? લેકિન આપને દેખા કે ઉસ પરિંદેને અપની ચાંચસે ઝમીન કુરેદી જિસમેંસે એક સોનેકી પ્યાલી નિકલી. ઔર ઉસમેં તિલ ભરે હુએ થે. ઔર દૂસરી ચાંદીકી પ્યાલી ગુલાબકે અર્કસે ભરી હુઈ થી. ચુનાંચે વો પરિંદા તિલ ખાકર ઔર ગુલાબ પીકર દરખ્ત પર જા બૈઠા. ઔર પ્યાલિયાં ગાઈબ હો ગઈ. યે દેખકર આપને ભી ઉસી દિનસે તવક્કુલ પર કમર બાંધ લી ઔર યે યકીન કર લિયા કે મુતવક્કિલ અલલ્લાહકો કભી તકલીફ નહીં હોતી. ઉસકે બાદ આપને જંગલકી રાહ લી જહાં આપકે કુછ પુરાને સાથી મિલ ગએ. ઔર ઈત્તિફાકસે વહાં એક ખઝાના નિકલા જિસમેં એક ઐસા તખ્તા થા જિસ પર અલ્લાહ તઆલાકે અસ્માએ મુબારક લિખ્ખે હુએ થે. ઔર જિસ વકત ખઝાના તકસીમ હોને લગા તો આપને અપને હિસ્સામેં સિર્ફ વો તખ્તા લે લિયા. ઔર એક રાત ખ્વાબમેં દેખા કે કોઈ યે કેહ રહા હૈ. અય ઝુન્નૂન સબને દૌલત તકસીમ કી ઔર તુને હમારે નામકો પસંદ કર લિયા જિસકે બદલે હમને તેરે ઉપર ઈલ્મ ઔર હિકમતકે દરવાઝે ખોલ દિયે. યે સુનકર આપ શહેર વાપસ આ ગએ.

વાકિઆત :- આપ ફરમાયા કરતે કે એક દિન મૈં દરિયાકે કિનારે વુઝૂ કર રહા થા કે સામનેકે મહેલ પર એક ખૂબસૂરત ઔરત નઝર આઈ. ઔર જબ મૈંને ઉસસે બાતચીત કરનેકે લિયે કહા તો ઉસને કહા કે દૂરસે મૈં તુમકો દીવાના ખ્યાલ કિયે હુએ

થી. ઔર જબ કુછ કરીબ આ ગએ તો મૈંને આલિમ સમઝા. ઔર જબ બિલકુલ કરીબ આ ગએ તો અહલે મારિફત ખ્યાલ કિયા. લેકિન અબ માલૂમ હુવા કે તુમ ઉન તીનોંમેંસે કુછ ભી નહીં હો. ઔર જબ મૈંને ઉસકી વજહ પુછી તો ઉસને જવાબ દિયા કે આલિમ ના મહરમ પર નઝર નહીં ડાલતે. ઔર દીવાને વુઝૂ નહીં કરતે, ઔર અહલે મારિફત ખુદાકે સિવા કિસીકો નહીં દેખતે. યે કેહકર વો ગાઈબ હો ગઈ. ઔર મૈંને સમઝ લિયા કે યે ગૈબકી જાનિબસે એક તમ્બીહ હૈ.

એક મરતબા આપ કશ્તી પર સફર કર રહે થે કે કિસી તાજિરકા મોતી ખો ગયા. ઔર સબને આપકો ચોર ખ્યાલ કરકે મારના શુરૂ કર દિયા. આપને આસમાનકી તરફ નઝર ઉઠાકર કહા કે અય અલ્લાહ! તુ જાનતા હૈ કે મૈંને કભી ચોરી નહીં કી. યે કેહતે હી દરિયામેંસે હજારોં મછલિયાં મુંહમેં એક એક મોતી દબાએ ઝાહિર હુઈ. ઔર આપને એક મછલીકે મુંહમેંસે મોતી નિકાલકર ઉસ તાજિરકો દે દિયા. ઈસ કરામતકે દેખનેકે બાદ તમામ મુસાફિરોંને મઆફી માંગી. ઈસી વજહસે આપકા ખિતાબ ઝુન્નૂન પડ ગયા.

આપકી બહેન પર આપકી સોહબતકા યે અસર હુવા કે એક દિન યે આયત તિલાવત કર રહી થી કે વઝલ્લલ્ના અલૈકુમુલ્ ગમામ વ અન્ઝલ્ના અલૈકુમુલ્ મન્ન વસ્સલ્વા. તો અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે જબ તુને બની ઈસરાઈલ પર મન્ન ઔર સલવા નાઝિલ ફરમા દિયા તો મોમિનીન ઉસસે મેહરૂમ ક્યૂં હૈં? ચુનાંચે ઉસી વક્ત મન્ન ઔર સલવાકા નુઝૂલ હુવા. ઔર આપ જંગલકી તરફ ઐસી જગહ ચલી ગઈ કે ફિર કુછ પતા ન ચલા.

આપ ફરમાયા કરતે કે મૈંને એક પહાડ પર બહોતસે બીમારોંકા ઈજતિમા દેખા. ઔર વજહ પુછી તો ઉનહોંને બતાયા કે યહાં એક ઈબાદત ગુઝાર સાલમેં એક મરતબા અપની ઈબાદત ગાહસે નિકલકર બીમારોં પર કુછ દમ કરતા હૈ જિસકે બાદ સબ તન્દુરૂસ્ત હો જાતે હૈં. ચુનાંચે કુછ અરસા મૈંને ભી ઉન બુઝુર્ગકા ઈન્તિઝાર કિયા, ઔર જબ વો નિકલે તો આંખોંકે ગિર્દ હલકે હો ગએ થે. ઔર બહોત કમઝોર ઔર ઝઈફ થે. ફિર આસમાનકી તરફ નઝરેં ઉઠાકર તમામ બીમારોં પર કુછ દમ કિયા ઔર વો સબ ફૌરન હી તન્દુરૂસ્ત હો ગએ. ઔર જબ વો ઈબાદતગાહમેં દાખિલ હોને લગે તો મૈંને હાથ પકડકર અર્ઝ કિયા કે ઝાહિરી બીમારી વાલોંકો તો શિફા હો ગઈ લેકિન મેરા બાતિની મર્ઝ ભી દૂર ફરમા દીજિયે. યે સુનકર ફરમાયા કે અય ઝુન્નૂન! મેરા હાથ છોડ દે. ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા નિગરાની ફરમા રેહા હૈ કે તુને ઉસકા દસ્તે કરમ છોડકર દૂસરેકા હાથ થામ લિયા હૈ. યે કેહકર ઉનહોંને હાથ છુડાયા ઔર ઈબાદતગાહમેં દાખિલ હો ગએ. લોગોંને જબ આપસે રોનેકી વજહ દરયાફત કી તો ફરમાયા કે રાત હાલતે સિજદામેં નીંદ આ ગઈ તો ખ્વાબમેં દેખા કે અલ્લાહ તઆલા ફરમા રહા હૈ. મૈંને

મખ્લૂકકો દસ હિસ્સોંમેં પૈદા કિયા. ઔર જબ ઉનકે સામને દુનિયા પેશ કી ગઈ તો દસમેંસે નવ હિસ્સે મખ્લૂક દુનિયા પર ફરેફતા હો ગઈ. ફિર મૈંને એક હિસ્સા બચી હુઈ મખ્લૂકકો દસ હિસ્સોંમેં તકસીમ કિયા ઔર ઉનકે સામને જન્નત પેશ કી ગઈ તો નવ હિસ્સે ઉસ પર ફરેફતા હો ગએ. લેકિન એક હિસ્સા ઉસ પર ભી મુતવજજેહ ન હો સકા, ફિર મૈંને ઉસ એક હિસ્સેકે ભી દસ હિસ્સે કર દિયે. ઔર જબ મૈંને ઉનસે યે સવાલ કિયા કે ન તુમ જન્નતકે તલબગાર બને, ન જહન્નમસે ખૌફઝદા હુએ. ફિર આખિર ક્યા ચાહતે હો? ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે જો કુછ હમ ચાહતે હૈં ઉસસે આપ અચ્છી તરહ વાકિફ હૈં.

કિસી બચ્ચેને આપસે અર્ઝ કિયા કે મુઝે વિરસામેં એક લાખ દીનાર હાસિલ હુએ હૈં, ઔર મેરી તમન્ના હૈ કે યે સબ આપ હી કી ઝાતે ગિરામી પર ખર્ચ કર દૂં. આપને ફરમાયા કે બાલિગ હોને તક પહોંચનેસે પેહલે તુમહારે લિયે ઉસકા ખર્ચ કરના નાજાઈઝ હૈ. ઔર જબ વો બચ્ચા જવાની પર પહોંચા તો પૂરી જાઈદાદ ફુકરામેં તકસીમ કરકે આપકે મુરીદોંમેં શામિલ હો ગયા. ફિર યેહી નૌજવાન એક દિન આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો માલૂમ હુવા કે આપ આજ કલ કુછ ઝરૂરતમંદ હૈં. ઉસને અફસોસ ઝાહિર કરતે હુએ કહા કે કાશ મેરે પાસ અગર આજ દૌલત હોતી તો મૈં આપકી ખિદમતમેં પેશ કર દેતા. આપને ઉસકી નિય્યતકો ભાંપકર યકીન કર લિયા કે યે અભી ફકકા મતલબ જાનતા નહીં હૈ. ચુનાંચે ઉસસે ફરમાયા કે ફલાં દવાખાનેસે યે દવા લાકર ઘિસ લો ઔર રોગનમેં મિલાકર તીન ગોલીયાં તૈયાર કરકે ઉનમેં સૂઈસે સૂરાખ કરકે મેરે પાસ લે આઓ. ચુનાંચે આપને ઉન તીનોં ગોલિયોં પર કુછ દમ કિયા તો વો યાકૂતમેં બદલ ગઈ. ઔર આપને ફરમાયા કે કિસી જોહરીકે પાસ લે જાકર કીમત માલૂમ કરો. ચુનાંચે જોહરીને એક હઝાર દીનાર કીમત લગાઈ. ફિર ઉસ નૌજવાનને પૂરા વાકિઆ બયાન કિયા તો ફરમાયા કે ઉસકો પાનીમેં ઘોલ દો. ઔર યે અચ્છી તરહ ઝહન નશીન કર લો, કે ફુકરાકો માલો ઝરકી ઝરૂરત નહીં હોતી. યે સુનકર ઉનહોંને હમેશાકે લિયે દુનિયા છોળ દી.

આપને ફરમાયા કે મેરી તીસ બરસકી હિદાયતકા નતીજા યે નિકલા કે સિર્ફ એક શેહઝાદા સહીહ માનોંમેં હિદાયત યાફતા હો સકા. ઔર વો ભી ઈસ તરહ કે એક દફા વો મેરી મસ્જિદકે સામનેસે ગુઝર રહા થા તો મૈં ઉસ વકત યે જુમલા કેહ રહા થા કે કમઝોરકા તાકતવરસે જંગ કરના નિહાયત બેવકૂફોંકા કામ હૈ. યે સુનકર શેહઝાદેને કહા કે મૈં આપકે જુમલેકા મતલબ નહીં સમઝા. ફરમાયા કે ઉસસે ઝિયાદા બેવકૂફ કૌન હો સકતા હૈ જો ખુદાસે જંગ કરે. યે સુનકર વો ચલા ગયા. ઔર દૂસરે દિન આકર મુઝસે પુછને લગા કે વિસાલે ખુદાવંદી કે લિયે કૌનસી રાહ ઈખ્તિયાર કી જાએ? મૈંને કહા કે દો રાહે હૈં. એક છોટી ઔર દૂસરી લંબી. છોટી તો યે હૈ કે ખ્વાહિશાતે દુનિયા

ઔર નાફરમાનીકો છોડ દે. ઔર લંબી રાહ યે હૈ કે ખુદાકે સિવા સબસે કિનારાકશ હો જાએ. ઉસને અર્ઝ કિયા કે મૈં યેહી લંબી રાહ ઈખ્તિયાર કર રહા હું. ઔર ઉસકે બાદ અપની ઈબાદત ઔર રિયાઝતસે અબદાલીનકે મુકામ તક પહોંચ ગયા.

હઝરત અબૂ જાફર અઅવરને બતાયા કે એક મરતબા મૈં આપકી મજલિસમેં મૌજૂદ થા ઔર આપ જમાદાતકી (બે જાન ચીઝોંકી) ફરમાંબરદારી કે મૌઝૂઅ પર બાતચીત કરતે હુએ ફરમા રહે થે કે જમાદાત અલ્લાહ વાલોંકે ઈસ કદર ફરમાંબરદાર હોતે હૈં કે અગર મૈં ઉસ સામને વાલે તખ્તસે યે કેહ દૂં કે પૂરે મકાનકા ચક્કર લગા લે તો વો હરગિઝ ઈન્કાર નહીં કર સકતા. યે કેહતે હી સામને વાલા તખ્ત પૂરે મકાનકા ચક્કર લગાકર ફિર અપની જગહ કાઈમ હો ગયા. યે વાકિઆ દેખકર એક નૌજવાનને રોતે રોતે અપની જાન દે દી. ઔર આપને ઉસી તખ્ત પર ગુસલ દેકર દફન કર દિયા. કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે મૈં કર્ઝદાર હો ગયા હું, તો આપને એક પત્થર ઉઠાયા જો ઝમર્રદમેં તબદીલ હો ગયા ઔર વોહી પત્થર ઉસ શખ્સકો દે દિયા. ચુનાંચે ઉસને ચારસો દિરમમેં બેચ કરકે અપને કર્ઝ કી અદાયગી કર દી.

એક શખ્સ ઔલિયાએ કિરામકો દીવાના ખ્યાલ કરતા થા તો આપને અપની અંગૂઠી દેકર ફરમાયા કે ઉસકો ભઠિયારેકી દુકાન પર એક દીનારમેં ફરોખ્ત કર દો. લેકિન ભઠિયારેને કહા કે ઈસકી કીમત તુ ઝિયાદા માંગતા હૈ કુછ કમ કર. ફિર જબ સુનારકે પહાં પહોંચા તો ઉસને એક હઝાર દીનાર કીમત લગાઈ. ઔર જબ ઉસ શખ્સને પૂરા વાકિઆ બયાન કિયા તો ફરમાયા કે જિસ તરહ ભઠિયારા અંગૂઠીકી કીમતસે આશના (જાનકાર) નહીં ઉસી તરહ તુમ ભી ઔલિયાકે મરતબોંસે નાવાકિફ હો.

મુસલસલ દસ સાલ તક આપકો લઝીઝ ખાનોંકી ખ્વાહિશ રહી, લેકિન કભી ખાયા નહીં. ઔર એક મરતબા જબ ઈદકી રાતમેં નફસને તકાઝા કિયા કે આજ તો કોઈ લઝીઝ ગિઝા મિલની હી ચાહિયે. તો ફરમાયા કે અગર તુ દો રકાતમેં મુકમ્મલ કુરઆન ખતમ કરે તો મૈં તેરી ખ્વાહિશ પૂરી કર દુંગા. નફસને આપકી યે શર્ત મંઝૂર કર લી ઔર ખતમે કુરઆનકે બાદ જબ આપ લઝીઝ ગિઝાએં લેકર આએ તો પેહલા લુકમા ઉઠાકર હાથ ખીચ લિયા ઔર નમાઝકે લિયે ખળે હો ગએ. ઔર જબ લોગોંને ઉસકી વજહ દરયાફત કી તો ફરમાયા કે પેહલે હી લુકમા પર નફસને ખુશ હોકર કહા કે આજ દસ બરસકે બાદ તેરી ખ્વાહિશ પૂરી હો રહી હૈ. ચુનાંચે મૈંને લુકમા રખ કર કહા કે મૈં હરગિઝ તેરી ખ્વાહિશ પૂરી નહીં કરુંગા. લેકિન ઉસી વકત એક શખ્સ ઉમદા ખાનેકી દેગ લિયે હુએ હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે મૈં બહોત મુફલિસ ઔર બાલ બચ્ચોંવાલા હું. મગર આજ મૈંને સુબહકો ઈદકી વજહસે લઝીઝ ખાના પકવાયા ઔર સો ગયા. ચુનાંચે ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હુઈ તો આપને ફરમાયા કે અગર તુ મેહશરમેં મુઝસે મિલનેકા ખ્વાહિશમંદ હૈ તો યે

ખાના ઝુન્નૂનકો દે આ. ઔર મેરા યે પૈગામ પહોંચા દે કે વકતી તૌર પર અપને નફસસે સુલહ કરકે એક દો લુકમા ખાના ચખ લે. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા યે પૈગામ સુનકર કહા કે ફરમાંબરદારકો ઉસમેં કયા દરેગ હો સકતા હૈ. યે કેહકર આપને થોડાસા ખાના ચખ લિયા.

જિસ વકત આપ બુલંદ મરાતિબ પર પહોંચ ગએ તો લોગોંને મરાતિબકી ના વાકફિયતકી બિના પર આપકો ઝિન્દીકકા ખિતાબ દેકર ખલીફાએ વકતસે આપકી શિકાયત કર દી. ચુનાંચે જબ આપકો બેડિયાં પેહનાકર લે જાયા જા રહા થા તો એક ઝઈફાને કહા કે ખૌફઝદા ન હોના. કયૂંકે વો ભી તુમહારી હી તરહ ખુદાકા એક બંદા હૈ. ઉસી વકત રાહમેં એક પાની વાલેને આપકો ઠંડે પાનીસે સેરાબ કિયા ઔર ઉસકે બદલેમેં જબ આપને અપને એક સાથીસે કહા કે ઉસકો એક દીનાર દે દો, તો પાની વાલેને અર્ઝ કિયા કે કૈદીયોંસે કુછ લેના બુઝદીલીકી અલામત હૈ. ઈસકે બાદ આપકો દરબારે ખિલાફતસે ચાલીસ દિનકી કૈદ હો ગઈ. ઔર ઉસી ઝમાનામેં આપકી બહેન રોટીકી એક ટિકિયા રોઝાના આપકે પાસ લેકર જાતી, લેકિન કૈદસે છુટનેકે બાદ હર દિનકે હિસાબસે ચાલીસ રોટિયાં આપકે પાસ મેહફૂઝ થી. ઔર જબ આપકી બહેનને કહા કે યે તો જાઈઝ કમાઈકી થી ફિર આપને કયૂં નહીં ખાઈ? તો ફરમાયા કે ચુંકે જેલકા અફસર (જેલર) બદ બાતિન કિસમકા ઈન્સાન હૈ ઈસ લિયે ઉસકે હાથસે ભેજવાઈ હુઈ રોટીસે મુઝે કરાહત મેહસૂસ હુઈ. ફિર જબ આપ રવાના હોને લગે તો ગિર પડે ઔર સરમેં સખ્ત ચોટ આઈ, લેકિન યે અજીબ બાત હૈ કે ખૂન કી એક બૂંદ ભી આપકે લિબાસ પર નહીં પડી. ઔર જો ખૂન ઝમીન પર ગિરા થા વો ભી ગાઈબ હો ગયા. ઔર જબ આપ ખલીફાકે રૂબરૂ પેશ હુએ તો ઉસકે સવાલોંકા મુંહ તોડ જવાબ દેકર દરબાર વાલોંકો હૈરતમેં ડાલ દિયા. ચુનાંચે ખલીફાને આપકે હાથ પર બયઅત કી ઔર નિહાયત એઝાઝ ઔર ઈકરામકે સાથ આપકો મિસર રૂખસત કિયા.

આપકે એક મુરીદને, જિસને ચાલીસ ચિલ્લે ખીંચે, ચાલીસ હજ કિયે, ચાલીસ બરસ સોયા નહીં, ઔર મુરાકબા કરતા રહા, અર્ઝ કિયા કે ઈતની ઈબાદત ઔર રિયાઝતકે બાવજૂદ આજ તક અલ્લાહ તઆલા મુઝસે કભી હમ કલામ નહીં હુવા. ઔર ન કભી રૂમૂઝે ખુદાવંદી મુઝ પર મુન્કશિફ હો સકે. લેકિન નઉઝુબિલ્લાહ યે અલ્લાહ તઆલાકા શિકવા નહીં બલ્કે બદ નસીબીકા ઈઝહાર કિયા હૈ. આપને ફરમાયા કે ખૂબ પેટ ભરકર ખાના ખાઓ, ઔર ઈશાકી નમાઝ પઢે બગૈર આરામસે સો જાઓ. ઉસને તામીલે હુકમમેં ખાના તો ખૂબ અચ્છી તરહ ખા લિયા લેકિન નમાઝ તર્ક કરનેકો દિલને ગવારા નહીં કિયા. ઈસ લિયે નમાઝ પઢકર સો ગયા. ઔર ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હુઈ તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા સલામકે બાદ ફરમાતા હૈ કે હમારી બારગાહસે ના ઉમ્મીદ લૌટનેવાલા ના મર્દ

હે ઔર મૈં તેરી ચાલીસ રિયાઝતકા બદલા ઝરૂર દૂંગા. લેકિન ઝુન્નૂનકો હમારા યે પૈગામ પહોંચા દેના કે હમ તુઝે શહેર ભરમેં ઈસ લિયે ઝલીલ કરેંગે કે તુ ફિર કભી હમારે દોસ્તોંકો ફરેબમેં મુબ્તલા ન કર સકે. ઔર જબ અપના ખ્વાબ હઝરત ઝુન્નૂનકો સુનાયા તો ઉનકી આંખોંસે ખૂશીકે આંસૂ નિકલ પડે. લેકિન અગર કોઈ યે કહે કે કોઈ મુરશિદ ક્યા કિસીકો નમાઝ ન પઢનેકા હુકમ દે સકતા હૈ? તો ઉસકા જવાબ યે હૈ કે મુરશિદ તબીબકી તરહ હુવા કરતા હૈ. ઔર તબીબ કભી ઝહરસે ભી મરીઝકા ઈલાજ કરતા હૈ. ઔર ચૂંકે આપકો અચ્છી તરહ યે ઈલ્મ થા કે મેરે કેહનેસે હરગિઝ નમાઝ તર્ક નહીં કર સકતા, ઈસ લિયે આપને ઐસા હુકમ દિયા. ઔર ઉસકે અલાવા તરીકતકી રાહોંમેં ઐસે અહવાલ ભી પેશ આ જાતે હૈં જો બઝાહિર શરીઅતકે મુનાફી હોતે હૈં. લેકિન દર હકીકત વો અપની જગહ બિલકુલ સહીહ હોતે હૈં. જિસ તરહ હઝરત ખિઝરકો લડકેકે કતલકા હુકમ દિયા ગયા લેકિન ખુદાકા મન્શા યેહી થા. ગોયા બાત અપની જગહ બરાબર હૈ કે શરીઅતકે ખિલાફ કોઈ કામ ન કિયા જાએ, લેકિન રાહે તરીકતમેં ઐસે અહવાલ ઝરૂર પેશ આતે હૈં જિસસે ઈન્કાર નહીં કિયા જા સકતા.

કિસી કમઝોર બદવીકો કાબાકા તવાફ કરતે દેખકર આપને ફરમાયા કે ક્યા તુ ખુદાકા મેહબૂબ હૈ? ઉસને હાં મેં જવાબ દિયા. ફિર પૂછા કે વો મેહબૂબ તુઝસે કરીબ હૈ યા દૂર? ઉસને જવાબ દિયા કે કરીબ હૈ. ફિર સવાલ કિયા કે વો તુઝસે મુવાફિકત કરતા હૈ યા નામુવાફિકત? ઉસને અર્ઝ કિયા કે મુવાફિકત કરતા હૈ. યે સુનકર ફરમાયા કે જબ તુ ખુદાકા મેહબૂબ ભી હૈ ઔર વો તેરે કરીબ ઔર મુવાફિક ભી હૈ તો ફિર તુ ઈસ કદર કમઝોર દિલાગીર ક્યૂં હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે દૂર રેહનેવાલોંકે અઝાબકી નિસ્બતસે વો લોગ ઝિયાદા હૈરાન ઔર પરેશાન રેહતે હૈં જિનહેં કુર્બ નસીબ હોતા હૈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં સફરમેં એક બરફ વાલે જંગલમેંસે ગુઝરા તો દેખા કે એક આતિશ પરસ્ત હર તરફ દાના બિખેર રહા હૈ. ઔર જબ આપને વજહ દરયાફત કી તો ઉસને અર્ઝ કિયા કે ઐસી હાલતમેં ચૂંકે પરિંદોંકો કહીંસે ભી દાના હાસિલ નહીં હો સકતા ઈસ લિયે મૈં સવાબકી નિય્યતસે દાના બિખેર રહા હૂં. મૈંને કહા કે ઉસકે યહાં ગૈરકી રોઝી ના પસંદીદા હૈ, લેકિન ઉસને અર્ઝ કિયા કે મેરે લિયે બસ ઈતના હી કાફી હૈ કે વો મેરી નિય્યતકો દેખ રહા હૈ. ઉસકે બાદ મૈંને ઉસ આતિશ પરસ્તકો હજકે દિનોંમેં નિહાયત ઝોક ઔર શોકકે સાથ તવાફે કાબામેં મશ્ગૂલ પાયા. ઔર તવાફકે બાદ ઉસને મુઝસે કહા. આપને દેખા કે મૈંને જો દાના બિખેરા થા ઉસકા બદલા કિતની બેહતર શકલમેં મિલા હૈ. યે સુનતે હી મૈંને પુરજોશ લેહજેમેં અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે તુને ચાલીસ બરસ આતિશ પરસ્તી કરનેવાલેકો ચંદ દાનોંકે બદલે ઈતની બડી નેઅમત ક્યૂં અતા કર દી? નિદા આઈ કે અપની મરઝીકે મુખ્તાર હૈં હમારે કામોંમેં કિસીકો દખલ દેનેકી ઈજાઝત નહીં.

આપ નમાઝકી નિય્યત કરતે વક્ત અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કરતે કે તેરી બારગાહમેં હાઝરીકે લિયે કૌનસે પાંવ લાઉં. ઔર કૌનસી આંખોંસે કિબલાકી જાનિબ નઝર કરૂં. ઔર કૌનસી ઝબાનસે તેરા ભેદ બતાઉં ઔર તારીફકે વો કૌનસે અલ્ફાઝ હૈં જિનસે તેરા નામ લૂં? લિહઝા મજબૂરન હયાકો છોળકર તેરે હુઝૂર હાઝિર હો રહા હું. ઉસકે બાદ નિય્યત બાંધ લેતે ઔર અકસર ખુદા તઆલાસે યે અર્ઝ કરતે કે મુઝે આજ જિન મુસીબતોંકા સામના હૈ વો તો તેરે સામને મૈં અર્ઝ કરતા રેહતા હું. લેકિન મેહશરમેં અપની બદ આમાલીયોંસે જો તકલીફ પહોંચેગી ઉસકા ઈઝહાર કિસસે કરૂંગા. લિહાઝા મુઝે અઝાબકી નદામતસે છુટકારા અતા કર દે.

ઈરશાદાત :- આપ અકસર યે ફરમાયા કરતે કે પાકીઝા હૈ વો ઝાત જો આરિફીનકો દુન્યવી વસાઈલસે બે નિયાઝ કર દેતી હૈ. ફરમાયા કે આંખોંકા હિજાબ હી સબસે બળા હિજાબ હૈ જિસકી વજહસે ગૈર શરઈ ચીઝોં પર નઝર નહીં પડતી. ફરમાયા કે પેટ ભરકર ખાનેવાલેકો હિકમત હાસિલ નહીં હોતી. ફરમાયા કે ગુનાહસે તૌબા કરકે દોબારા ગુનાહકા કામ દરોગગોઈ હૈ. ફરમાયા કે સબસે બળા દૌલતમંદ વો હૈ જો તકવાકી દૌલતસે માલામાલ હો. ફરમાયા તાકતકા ખાના જિસમાની તાકતકા ઝરીઆ ઔર થોડા ગુનાહ રૂહાની તાકતકા ઝરીઆ હૈ. ફરમાયા કે મુસીબતોંમેં સબર કરના તઅજ્જુબ ખેઝ નહીં બલ્કે મુસીબતોંમેં ખુશ રેહના તઅજ્જુબકી બાત હૈ. ફરમાયા કે ખુદાસે ખૌફ કરનેવાલે હિદાયત પાતે હૈં. ઔર ઉસસે ડરનેવાલે ગુમરાહ હો જાતે હૈં ઔર દુરવેશીસે ડરનેવાલે કહરે ઈલાહીમેં ગિરફતાર હો જાતે હૈં.

ફરમાયા કે ઈન્સાન પર છ ચીઝોંકી વજહસે તબાહી આતી હૈ. (૧) આમાલે સાલિહાસે કોતાહી કરના. (૨) ઈબ્લીસકા ફરમાંબરદાર હોના. (૩) મૌતકો કરીબ ન સમઝના (૪) રઝાએ ઈલાહીકો છોડકર મખ્લૂકકી રઝામંદી હાસિલ કરના. (૫) નફસકે તકાઝે પર સુન્નતકો તર્ક કર દેના. (૬) અકાબિરીનકી ગલતીકો સનદ બનાકર ઉનકે ફઝાઈલ પર નઝર ન કરના. ઔર અપની ગલતીકો ઉનકે સર થોંપના. ફરમાયા કે અહલે તકવાકી સોહબતસે ઝિંદગીકા લુત્ફ હાસિલ હોતા હૈ. ઔર ઐસે અહબાબ બનાને ચાહિયે જો તુમહારી નારાઝગીસે નારાઝ ન હોં. ફરમાયા કે અગર તુમ હુસૂલે મારિફતકે મુતમન્ની હો તો ખુદાસે ઐસી દોસ્તીકી મિસાલ પેશ કરો જૈસી હઝરત સિદ્દીકે અકબરને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સાથ કી. ઔર કભી ઝર્રા બરાબર મુખાલિફત ન કરનેકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાને ઉનહેં સિદ્દીકકે ખિતાબસે નવાઝા. ઔર ખુદાકી મુહબ્બતકી નિશાની ભી યેહી હૈ કે કભી ઉસકે હૈબતકી મુખાલિફત ન કરે. ફરમાયા કે ઉસ તબીબસે ના અહલ કોઈ નહીં જો આલમે મદહોશીમેં મદહોશોંકા ઈલાજ કરે, યાની જિસ પર દુનિયાકા નશા સવાર હો ઉસકો નસીહત કરના બે ફાયદા હૈ, લેકિન જબ હોશ ઠિકાને આ જાએ તો ફિર ઉસસે તૌબા કરવાની ચાહિયે.

ખૂદ બખૂદ ભૂલતા ચલા જાતા હૈ.

નસીહતેં :- ફરમાયા કે ઐસે ઈખ્લાસ વાલોંકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરો જો હર હાલમેં તુમહારે શરીક રહેં. ઔર તુમહારી તબદીલીસે ભી ઉનમેં કોઈ તબદીલી ઝાહિર ન હો. ફરમાયા કે બંદા ઉસ વકત તક જન્નતકા મુસ્તહિક નહીં હો સકતા જબ તક પાંચ ચીઝોં પર અમલ પેરા ન હો, પેહલે ઠોસ ઈસ્તિકામત, દૂસરે ઠોસ ઈજતિહાદ, તીસરે ઝાહિરી ઔર બાતિની દોનૂં તરીકોંસે ખુદા તઆલાકા મુરાકબા, ચોથે મૌતકે ઈન્તિઝારમેં તોશએ આખિરતકે હાસિલ કરનેમેં મશ્ગૂલ રેહના, પાંચવેં કિયામતસે પેહલે અપના મુહાસબા કરતે રેહના.

ખૌફ :- ફરમાયા કે ખૌફે ઈલાહીકી નિશાની યે હૈ કે ખુદાકે સિવા હર ચીઝસે બે ખૌફ હો જાએ. ઔર દુનિયામેં વોહી મેહફૂઝ રેહતા હૈ જો કિસીસે બાત નહીં કરતા. ફિર ફરમાયા કે તવક્કુલ નામ હૈ મખ્લૂકસે લાલચ છોળનેકા. ઔર દુન્યવી વસાઈલકો છોડકર ગોશાનશીન હો જાને ઔર નફસકો ખુદાસે જુદા કરકે બંદોંકી જાનિબ માઈલ હો જાનેકા.

હઝરત યૂસુફ બિન હુસૈનને આપસે પૂછા કે કિસકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરૂં? ફરમાયા કે જિસમેં મૈં ઔર તૂ કા ખતરા ન હો. ઔર નફસકી મુખાલિફતમેં ખુદાકે મુવાફિક બન જાઓ. ઔર કિસીકો કમતર ખ્યાલ મત કરો. ચાહે વો મુશરિક હી કયૂં ન હો. કયૂંકે હો સકતા હૈ કે વો કભી તૌબા કરકે મકબૂલે બારગાહ હો જાએ.

નસીહત ઔર વસિય્યત :- કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે મુઝે નસીહત ફરમાએં. તો આપને ફરમાયા કે અપને ઝાહિરકો મખ્લૂકકે ઔર બાતિનકો ખાલિકકે હવાલે કર દો. ઔર ખુદાસે ઐસા તઅલ્લુક કાઈમ કરો જિસકી વજહસે વો તુમહેં મખ્લૂકસે બે નિયાઝ કર દે. ઔર યકીન પર કભી શકકો તરજીહ ન દો. ઔર જિસ વકત તક નફસ ઈતાઅત પર આમાદા ન હો મુસલસલ ઉસકી મુખાલિફત કરતે રહો. ઔર મુસીબતોંમેં સબર કરતે હુએ ઝિંદગી ખુદાકી યાદમેં ગુઝાર દો. ફિર દૂસરે શખ્સકો યે વસિય્યત ફરમાઈ કે દિલકો માઝી ઔર મુસ્તકબિલકે ચક્કરમેં ન ડાલો. યાની ગુઝરે હુએ ઔર આને વાલે વકતકા ખ્યાલ દિલસે નિકાલ કર સિર્ફ હાલકો ગનીમત જાનો.

મન્કૂલ હૈ કે મૌતકે કરીબ લોગોંને સવાલ કિયા કે આપકી કિસી ચીઝકો તબીઅત ચાહતી હૈ? ફરમાયા મેરી ખ્વાહિશ સિર્ફ યે હૈ કે મૌતકે પેહલે મુઝે આગાહી હાસિલ હો જાએ. ફિર આપને યે શઅર પળ્હા, જિસકા તર્જુમા યે હૈ.

ખૌફને મુઝે મરીઝ બના દિયા ઔર શૌકને જલા દિયા. ઔર મુહબ્બતને મુઝે ફના કર દિયા ઔર અલ્લાહને ઝિંદા કર દિયા.

ઉસકે બાદ આપ પર ગશી તારી હો ગઈ. ઔર કુછ હોશ આનેકે બાદ જબ યૂસુફ બિન હુસૈનને વસિય્યત કરનેકે લિયે અર્ઝ કિયા તો ફરમાયા કે ઈસ વકત મૈં ખુદાકે

એહસાનાતમેં ગુમ હું ઈસ વકત કોઈ બાત ન કરો. ઉસકે બાદ ઈન્તેકાલ હો ગયા. ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન.

રિવાયાત :- આપકે ઈન્તેકાલકી રાતમેં સત્તર (૭૦) ઔલિયાએ કિરામકો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હુઈ ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મૈં ખુદાકે દોસ્ત ઝુન્નૂન મિસરીકે ઈસ્તિકબાલકે લિયે આયા હું.

ઈન્તેકાલકે બાદ લોગોંને આપકી પેશાની પર યે કલિમાત લિખ્ખે હુએ દેખે જિસકા માના યે હૈ. યાની યે અલ્લાહકા હબીબ હૈ ઔર ઉસકી મુહબ્બતમેં મર ગયા. ઔર યે અલ્લાહકી તલવારસે કતલ હો ગયા. ધૂપકી શિદ્દતકી વજહસે આપકે જનાઝે પર પરિંદે સાયા કર રહે થે. જિસ તરફસે આપકા જનાઝા ગુઝરા વહાં મસ્જિદમેં મોઅઝ્ઝિન અઝાન દે રહા થા. ઔર જિસ વકત વો **અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ.** પર પહોંચા તો આપને શહાદતકી ઉન્ગલી ઉઠા દી. જિસકી વજહસે લોગોંકો ખિયાલ હુવા કે શાયદ આપ ઝિંદા હૈં. લેકિન જબ જનાઝા રખકર દેખા તો આપ મુરદા થે. ઔર અંગુશ્તે શહાદત ઉઠી હુઈ થી ઔર બહોત કોશિશકે બાવજૂદ ભી સીધી નહીં હુઈ. ચુનાંચે ઉસી તરહ આપકો દફન કિયા ગયા. ઔર આપકી યે કરામત દેખકર મિસર વાલે આપકો મુસલસલ તકલીફ પહોંચાને પર બેહદ શરમિંદા હુએ ઔર ઉનહોંને અપની ગલતીયોંસે તૌબા કી.

હઝરત બાયઝીદ બુસ્તામી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બળે ઔલિયા ઔર મશાઈખમેંસે હુએ હૈં. ઔર રિયાઝત ઔર ઈબાદતકે ઝરીઆ કુર્બે ઈલાહી હાસિલ કિયા. ઔર અહાદીસ બયાન કરનેમેં આપકો દર્ક (કમાલ) હાસિલ થા. હઝરત જુનેદ બગદાદીકા કૌલ હૈ કે હઝરત બાયઝીદકો ઔલિયામેં વોહી ઈઝ્ઝત હાસિલ હૈ જો હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) કો ફરિશ્તોંમેં. ઔર મકામે તૌહીદમેં તમામ બુઝુર્ગોંકી ઈન્તિહા આપકી ઈબ્તિદા હૈ.

આપકે દાદા આતિશ પરસ્ત થે ઔર વાલિદ બુઝુર્ગવારકા બુસ્તામકે બળે બુઝુર્ગોંમેં શુમાર હોતા થા. ઔર આપકી કરામાતકા ઝુહૂર માં કે પેટ હીમેં હોને લગા થા. કયૂંકે આપકી વાલિદા ફરમાતી થીં કે જિસ વકત બાયઝીદ મેરે પેટમેં થા તો અગર કોઈ મુશ્તબા (શુબાવાલી) ગિઝા મેરે પેટમેં ચલી જાતી તો ઈસ કદર બેકલી ઔર બે ચૈની હોતી કે મુઝે હલકમેં ઉન્ગલી ડાલકર નિકાલના પડતી.

જબ આપ મકતબમેં દાખિલ હુએ ઔર આપને સૂરએ લુકમાનકી યે આયત પઢી કે યાની મેરા શુક્ર અદા કરો ઔર અપને વાલિદૈનકા. ઉસ વકત અપની વાલિદાસે આકર ફરમાયા કે મુઝસે દો હસ્તિયોંકા શુક્ર અદા નહીં હો સકતા, લિહાઝા આપ મુઝે

ખુદાસે તલબ કર લેં. તાકે મૈં આપકા શુક્ર અદા કરતા રહું યા ફિર ખુદાકે સુપર્દ કર દેં તાકે ઉસકે શુક્રમેં મશ્ગૂલ હો જાઉં. વાલિદાને ફરમાયા કે મૈં અપને હુકૂકસે દસ્ત બરદાર હોકર તુઝે ખુદાકે સુપુર્દ કરતી હું. ચુનાંચે ઉસકે બાદ આપ શામકી તરફ નિકલ ગએ ઔર વહીં ઝિક્રો શુગલકો ઝિંદગીકા હિસ્સા બના લિયા. ઔર પૂરે તીન સાલ શામકે મૈદાનોં ઔર જંગલોંમેં ઝિંદગી ગુઝારી. ઔર ઈસ અર્સામેં યાદે ઈલાહીકી વજહસે ખાના પીના સબ છોળ દિયા. ન સિર્ફ યે બલ્કે એક સો સત્તરા (૧૧૭) મશાઈખસે ભી મુલાકાત હાસિલ કરકે ઉનકે ફુયૂઝસે ફાઈદા ઉઠાયા. ઉનહી મશાઈખમેં હઝરત ઈમામ જાફર સાદિક ભી શામિલ હૈં.

હાલાત :- એક મરતબા આપ હઝરત ઈમામ જાફર સાદિકકી ખિદમતમેં થે તો ઉનહોંને ફરમાયા કે અય બાયઝીદ ફલાં તાકમેં જો કિતાબ રખ્ખી હૈ વો ઉઠા લાઓ. આપને દરયાફત કિયા કે વો તાક કિસ જગા હૈ? ઈમામ જાફરને ફરમાયા કે ઈતની મુદ્દત રેહનેકે બાદ ભી તુમને તાક નહીં દેખા? આપને અર્ઝ કિયા કે તાક તો કહાં મૈંને તો આપકે રૂબરૂ કભી સર ભી નહીં ઉઠાયા. ઉસ વકત ઈમામ જાફરને ફરમાયા કે અબ તુમ મુકમ્મલ હો ચુકે, લિહાઝા બુસ્તામ વાપસ ચલે જાઓ.

એક મકામ પર આપ કિસી બુઝુર્ગસે મુલાકાત કરને પહોંચે તો જિસ વકત આપ ઉનકે નઝદીક હો ગએ તો દેખા કે ઉનહોંને કિબલાકી તરફ થૂક દિયા. યે દેખકર આપ મુલાકાત કિયે બગૈર વાપસ આ ગએ. ઔર ફરમાયા કે અગર વો બુઝુર્ગ હોતા તો શરીઅતકે ખિલાફ કામ ન કરતા. ઔર આપકે અદબકા યે આલમ થા કે મસ્જિદ જાતે વકત રાસ્તેમેં ભી ન થૂકતે. સફરે હજમેં ચંદ કદમોંકે બાદ આપ નમાઝ અદા કરતે હુએ ફરમાતે કે બૈતુલ્લાહ દુન્યવી બાદશાહોંકા દરબાર નહીં જહાં ઈન્સાન એક દમ પહોંચ જાએ, ઈસ તરહ આપ પૂરે બારા સાલમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે, લેકિન હજકે બાદ મદીના મુનવ્વરા તશરીફ નહીં લે ગએ ઔર ફરમાયા. યે કોઈ માકૂલ બાત નહીં કે હજકે તુફૈલમેં મદીના મુનવ્વરા જાયા જાએ. ઉસકી ઝિયારતકે લિયે ઈન્શા અલ્લાહ ફિર કિસી દૂસરે મૌકા પર હાઝિર હુંગા. ચનાંચે જબ દૂસરે સાલ મદીના મુનવ્વરા રવાના હુએ તો કઈ લોગ આપકે સાથ હો ગએ. લેકિન આપને ઉનસે છુટકારા હાસિલ કરનેકી અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી. ઔર એક દિન નમાઝે ફજરકે બાદ આપને લોગોંસે કહા કે મૈં તો ખુદા હું ઉસકે બાવજૂદ ભી લોગ મેરી પરસ્તિશ નહીં કરતે. યે સુનતે હી લોગ આપકો પાગલ સમઝકર દૂર હો ગએ. લેકિન દર હકીકત યે અલ્ફાઝ આપને ગૈબી ઝબાનસે ફરમાએ થે. એક મરતબા રાહમેં આપકો એક ઐસી ખોપડી પડી હુઈ મિલ ગઈ જિસ પર યે લિખ્ખા થા. યાની વો ગૂંગે બેહરે ઔર અંધે હૈં ઈસ લિયે કે વો અકલ નહીં રખતે. યે પઢતે હી આપ ચીખ મારકર બેહોશ હો ગએ. ઔર હોશ આનેકે બાદ ઉસ ખોપડીકો બોસા દેકર

ખુદાસે તલબ કર લેં. તાકે મૈં આપકા શુક્ર અદા કરતા રહું યા ફિર ખુદાકે સુપર્દ કર દેં તાકે ઉસકે શુક્રમેં મશ્ગૂલ હો જાઉં. વાલિદાને ફરમાયા કે મૈં અપને હુકૂકસે દસ્ત બરદાર હોકર તુઝે ખુદાકે સુપુર્દ કરતી હું. ચુનાંચે ઉસકે બાદ આપ શામકી તરફ નિકલ ગએ ઔર વહીં ઝિક્રો શુગલકો ઝિંદગીકા હિસ્સા બના લિયા. ઔર પૂરે તીન સાલ શામકે મૈદાનોં ઔર જંગલોંમેં ઝિંદગી ગુઝારી. ઔર ઈસ અર્સામેં યાદે ઈલાહીકી વજહસે ખાના પીના સબ છોળ દિયા. ન સિર્ફ યે બલ્કે એક સો સત્તરા (૧૧૭) મશાઈખસે ભી મુલાકાત હાસિલ કરકે ઉનકે ફુયૂઝસે ફાઈદા ઉઠાયા. ઉનહી મશાઈખમેં હઝરત ઈમામ જાફર સાદિક ભી શામિલ હૈં.

હાલાત :- એક મરતબા આપ હઝરત ઈમામ જાફર સાદિકકી ખિદમતમેં થે તો ઉનહોંને ફરમાયા કે અય બાયઝીદ ફલાં તાકમેં જો કિતાબ રખ્ખી હૈ વો ઉઠા લાઓ. આપને દરયાફત કિયા કે વો તાક કિસ જગા હૈ? ઈમામ જાફરને ફરમાયા કે ઈતની મુદ્દત રેહનેકે બાદ ભી તુમને તાક નહીં દેખા? આપને અર્ઝ કિયા કે તાક તો કહાં મૈંને તો આપકે રૂબરૂ કભી સર ભી નહીં ઉઠાયા. ઉસ વકત ઈમામ જાફરને ફરમાયા કે અબ તુમ મુકમ્મલ હો ચુકે, લિહાઝા બુસ્તામ વાપસ ચલે જાઓ.

એક મકામ પર આપ કિસી બુઝુર્ગસે મુલાકાત કરને પહોંચે તો જિસ વકત આપ ઉનકે નઝદીક હો ગએ તો દેખા કે ઉનહોંને કિબલાકી તરફ થૂક દિયા. યે દેખકર આપ મુલાકાત કિયે બગૈર વાપસ આ ગએ. ઔર ફરમાયા કે અગર વો બુઝુર્ગ હોતા તો શરીઅતકે ખિલાફ કામ ન કરતા. ઔર આપકે અદબકા યે આલમ થા કે મસ્જિદ જાતે વકત રાસ્તેમેં ભી ન થૂકતે. સફરે હજમેં ચંદ કદમોંકે બાદ આપ નમાઝ અદા કરતે હુએ ફરમાતે કે બૈતુલ્લાહ દુન્યવી બાદશાહોંકા દરબાર નહીં જહાં ઈન્સાન એક દમ પહોંચ જાએ, ઈસ તરહ આપ પૂરે બારા સાલમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે, લેકિન હજકે બાદ મદીના મુનવ્વરા તશરીફ નહીં લે ગએ ઔર ફરમાયા. યે કોઈ માકૂલ બાત નહીં કે હજકે તુફૈલમેં મદીના મુનવ્વરા જાયા જાએ. ઉસકી ઝિયારતકે લિયે ઈન્શા અલ્લાહ ફિર કિસી દૂસરે મૌકા પર હાઝિર હુંગા. ચનાંચે જબ દૂસરે સાલ મદીના મુનવ્વરા રવાના હુએ તો કઈ લોગ આપકે સાથ હો ગએ. લેકિન આપને ઉનસે છુટકારા હાસિલ કરનેકી અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી. ઔર એક દિન નમાઝે ફજરકે બાદ આપને લોગોંસે કહા કે મૈં તો ખુદા હું ઉસકે બાવજૂદ ભી લોગ મેરી પરસ્તિશ નહીં કરતે. યે સુનતે હી લોગ આપકો પાગલ સમઝકર દૂર હો ગએ. લેકિન દર હકીકત યે અલ્ફાઝ આપને ગૈબી ઝબાનસે ફરમાએ થે. એક મરતબા રાહમેં આપકો એક ઐસી ખોપડી પડી હુઈ મિલ ગઈ જિસ પર યે લિખ્ખા થા. યાની વો ગૂંગે બેહરે ઔર અંધે હૈં ઈસ લિયે કે વો અકલ નહીં રખતે. યે પઢતે હી આપ ચીખ મારકર બેહોશ હો ગએ. ઔર હોશ આનેકે બાદ ઉસ ખોપડીકો બોસા દેકર

ફરમાયા કે યે કિસી એસે સૂફીકી હૈ કે જો ઝિક્રે ઈલાહીમેં ઈસ દરજા પરેશાન હો ગયા કે ન તો કાન રહે જિસસે અલ્લાહકી બાત સુને, ન ઝબાન જિસસે ઉસકા ઝિક્ર કર સકે. ઔર ન આંખ રહી જિસસે ઉસકા જમાલ દેખ સકે.

હઝરત ઝુન્નૂનને આપકે પાસ પૈગામ ભેજા કે તુમ રાતકો સુકૂન ઔર ચેનકે સાથ નીંદ લેકર કાફલા વાલોંસે પીછે રેહ જાતે હો, આપને જવાબ દિયા કે પૂરી રાત સુકૂનકી નીદ લેનેકે બાદ કાફલા વાલોંસે બિછડકર જો પેહલે મંઝિલ પર પહોંચ જાએ વોહી કામિલ હોતા હૈ. યે સુનકર ઝુન્નૂનને કહા કે યે મરતબા અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં મુબારક ફરમાએ.

મદીના મુનવ્વરાસે સફરમેં આપને અપને ઊંટ પર બે હદ બોઝ લાદ લિયા. ઔર જબ લોગોંને કહા કે જાનવર પર ઈસ કદર બોઝ લાદના બુઝુર્ગીકી શાનકે ખિલાફ હૈ, તો ફરમાયા કે પેહલે આપ લોગ ગૌરસે દેખ લેં કે બોઝ ઊંટકે ઉપર હૈ ભી યા નહીં? ચુનાંચે જબ લોગોંને ગૌરસે દેખા તો માલૂમ હુવા કે પૂરા બોઝ ઊંટકી કમરસે ઉપર થા. યે દેખકર જબ લોગ હૈરત ઝદા હુએ તો આપને ફરમાયા કે અગર મૈં અપના હાલ પોશીદ ન રખ્ખૂં તો દૂસરોંકો ખબર નહીં હોતી, ઔર ઝાહિર કર દેતા હું તો હૈરત ઝદા રેહ જાતે હૈં. ઈન હાલાતમેં ભલા મૈં તુમહારે સાથ કૈસે રેહ સકતા હું. ઔર જબ ઝિયારતે મદીનાસે ફારિગ હુએ ઔર વાલિદાકી ખિદમતકા ખ્યાલ આયા તો બુસ્તામકે લિયે રવાના હો ગએ. ઔર જબ શહેર વાલોંકો આપકે આનેકી ખબર મિલી તો કાફી ફાસલા પર આપકે ઈસ્તિકબાલકે લિયે પહોંચ ગએ. લેકિન ઉસ વકત આપકો યે અંદેશા હો ગયા કે અગર લોગોંસે મુલાકાત કરતા હું તો યાદે ઈલાહીમેં ગફલત હોગી. લિહાઝા આપને ઉન લોગોંકો ભગાનેકે લિયે યે તરકીબ કી કે રમઝાનકે બાવજૂદ દુકાનસે ખાના ખરીદકર ખાના શુરૂ કર દિયા. યે દેખતે હી તમામ મુરીદ વાપસ હો ગએ. ઔર આપને ફરમાયા કે ગો મૈંને શરઈ ઈજાઝત પર અમલ કિયા લેકિન લોગ મુઝે બુરા સમઝકર ભાગ ગયે. જબ સફરસે વાપસીમેં મકાનકે દરવાઝે પર પહોંચે ઔર દરવાઝેસે કાન લગાકર સુના તો વાલિદા વુઝૂ કરતે હુએ યે કેહ રહી થીં કે યા અલ્લાહ! મેરે મુસાફિરકો રાહતસે રખના. ઔર બુઝુર્ગોંસે ઉસકો ખુશ રખકર અચ્છા બદલા દેના. યે સુનકર પેહલે તો આપ રોતે રહે, ફિર દરવાઝે પર દસ્તક દી તો વાલિદાને પૂછા કૌન હૈ? અર્ઝ કિયા કે આપકા મુસાફિર. ચુનાંચે ઉનહોંને દરવાઝા ખોલકર મુલાકાત કરતે હુએ ફરમાયા કે તુમને ઈસ કદર લંબા સફર ઈખ્તિયાર કિયા કે રોતે રોતે મેરી આંખ ખતમ હો ગઈ. ઔર ગમસે કમર ઝુક ગઈ. આપને ફરમાયા કે જિસ કામકો મૈંને બાદકે લિયે છોડા થા વો પેહલે હી હો ગયા. ઔર વો મેરી વાલિદાકી ખૂશ્નૂદી થી.

વાલિદાકી બરકત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે જિતને ભી મરતબે હાસિલ હુએ સબ વાલિદાકી ઈતાઅતસે હાસિલ હુએ. એક મરતબા મેરી વાલિદાને

રાતકો પાની માંગા. લેકિન ઈત્તિફાકસે ઉસ વક્ત ઘરમેં બિલકુલ પાની નહીં થા. ચુનાંચે મૈં ઘડા લેકર નહેરસે પાની લાયા. મગર મેરે દેરસે આનેકી વજહસે વાલિદાકો ફિર નીંદ આ ગઈ. ઔર મૈં રાત ભર પાની લિયે ખડા રહા. હત્તાકે સખ્ત સરદીકી વજહસે વો પાની લોટેમેં જમ ગયા. ઔર જબ વાલિદાકી બેદારીકે બાદ મૈંને ઉનહેં પાની પેશ કિયા તો ઉનહોંને ફરમાયા કે તુમને પાની રખ દિયા હોતા. ઈતની દેર ખડે રેહનેકી કયા ઝરૂરત થી? મૈંને અર્ઝ કિયા કે સિર્ફ ઉસ ખૌફસે ખડા રહા કે મબાદા આપ કહીં બેદાર હોકર પાની ન પીએં. ઔર આપકો તકલીફ પહોંચે. યે સુનકર ઉનહોંને મુઝે દુઆએં દી. ઉસી તરહ એક રાત વાલિદાને ફરમાયા કે દરવાઝેકા એક પટ (કિવાડ) ખોલ દો. લેકિન મૈં રાત ભર ઉસી પરેશાનીમેં ખડા રહા કે ન માલૂમ દાહના પટ ખોલૂં યા બાયાં. ક્યૂંકે અગર ઉનકી મરઝીકે ખિલાફ ગલત પટ ખુલ ગયા તો નાફરમાનીમેં શુમાર હોગા. ચુનાંચે ઈનહી ખિદમતોંકી બરકતસે યે મરતબે મુઝકો હાસિલ હુએ.

આપ મસ્જિદમેં દાખલેસે પેહલે દરવાઝે પર ખડે હુએ રોતે રેહતે થે. ઔર જબ વજહ પૂછી ગઈ તો ફરમાયા કે મૈં ખૂદકો હાઈઝા ઔરતકી તરહ નાપાક ખ્યાલ કરતે હુએ રોતા હું કે કહીં મેરે દાખલેસે મસ્જિદ નાપાક ન હો જાએ. એક મરતબા આપ સફરે હજ પર રવાના હોકર ચંદ મંઝિલ પહોંચનેકે બાદ ફિર વાપસ આ ગએ. ઔર જબ લોગોંને વાપસ આનેકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે રાસ્તેમેં મુઝે એક હબ્શી મિલ ગયા. ઔર ઉસને મુઝે ઈસરારકે સાથ કહા કે ખુદાકો બુસ્તામમેં છોડકર ક્યૂં જાતા હૈ? ચુનાંચે મૈં વાપસ આ ગયા.

હજકે સફરમેં કિસીને પૂછા કે કહાંકા ઈરાદા હૈ? ફરમાયા હજકા. ફિર ઉસને પૂછા કે કયા આપકે પાસ કુછ રકમ હૈ? ફરમાયા દોસો દીનાર. ઉસને અર્ઝ કિયા કે મૈં મુફલિસ હું ઔર બાલ બચ્ચોં વાલા હું. લિહાઝા યે રકમ મુઝકો દેકર સાત મરતબા મેરા તવાફ કર લીજિયે. તો ઉસી તરહ આપકા હજ હો જાએગા. આપને ઉસીકે કેહને પર અમલ કિયા. ઔર વો રકમ લેકર રૂખસત હો ગયા.

જબ આપકે મરાતિબમેં ઈઝાફા હોને લગા ઔર આપકા કલામ લોગોંકે ઝેહનોંસે બાલાતર હો ગયા તો આપકો સાત મરતબા બુસ્તામસે નિકાલા ગયા. ઔર જબ આપને નિકાલનેકી વજહ પૂછી તો કહા ગયા કે તુમ નિહાયત બુરે ઈન્સાન હો. આપને ફરમાયા કે જિસ શહેરકા સબસે બુરા ઈન્સાન બાયઝીદ હો વો શહેર સબસે અચ્છા હૈ.

એક રાત આપ ઈબાદત ખાનાકી છત પર પહોંચે ઔર દીવાર પકડકર પૂરી રાત ચુપ ખડે રહે જિસકી વજહસે આપકો પેશાબમેં ખૂન આ ગયા. ઔર જબ લોગોંને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે ઉસકી દો વજહ હૈં. પેહલે યે કે આજ મૈં ખુદાકી ઈબાદત નહીં કર સકા. દૂસરે યે કે બચપનમેં મુઝસે એક ગુનાહ હો ગયા થા. ચુનાંચે ઈન દોનોં ચીઝોંસે ઐસા ખૌફઝદા થા કે મેરા દિલ ખૂન હો ગયા ઔર વો ખૂન પેશાબકે રાસ્તેસે નિકલા.

ઈબાદતકે ઔકાતમેં આપકો યે ખૌફ રેહતા કે કહીં કિસીકી આવાઝસે મેરી ઈબાદતમેં ખલલ વાકેઅ ન હો જાએ. ઈસ લિયે મકાનકે તમામ સુરાખ બંદ કર દેતે થે.

કૈફિયતે વજદ :- એક મરતબા હાલતે વજદમેં આપને યે કેહ દિયા કે યાની મૈં પાક હું ઔર મેરી શાન બહોત બડી હૈ. ઔર જબ વજદ ખતમ હોનેકે બાદ મુરીદોંને સવાલ કિયા કે યે જુમલા આપને કયૂં કહા? ફરમાયા કે મુઝે તો ઈલ્મ નહીં કે મૈંને એસા કોઈ જુમલા કહા હો. લેકિન અગર આઈન્દા ઈસ કિસમકા કોઈ જુમલા મેરી ઝબાનસે નિકલ જાએ તો મુઝે કતલ કર ડાલના. ઉસકે બાદ દો બારા હાલતે વજદમેં ફિર આપને યેહી જુમલા કહા. જિસ પર આપકે મુરીદીન કત્લ કર દેને પર તૈયાર હો ગએ. લેકિન પૂરે મકાનમેં ઉનહેં હર સિમ્ત બાયઝીદ હી બાયઝીદ નઝર આએ. ઔર જબ ઉન પર છુરીયાં ચલાની શુરૂ કીં તો ઐસા મેહસૂસ હોતા થા જૈસે પાની પર છુરીયાં ચલ રહી હોં. ઔર આપકે ઉપર ઉસકા બિલકુલ અસર નહીં હુવા. ફિર જબ કુછ વકફાકે બાદ વો સૂરત રફતા રફતા ખતમ હોતી ચલી ગઈ તો દેખા કે આપ મેહરાબમેં ખડે હૈં. ઔર જબ મુરીદીનને વાકિઆ બયાન કિયા તો ફરમાયા કે અસલ બાયઝીદ તો મૈં હું. ઔર જિનકો તુમને દેખા વો બાયઝીદ નહીં થે, લેકિન અગર કોઈ યે કહે કે ઈન્સાની જિસ્મ ઈસ કદર લંબા કૈસે હો સકતા હૈ? તો જવાબ યે હૈ કે હઝરત આદમ જિસ વકત દુનિયામેં તશરીફ લાએ તો લંબેપનકી વજહસે ઉનકા સર આસમાનસે ટકરાતા થા. ઔર જબ હુકમે ઈલાહીસે હઝરત જિબ્રાઈલને ઉનકે સર પર અપના પર મારા ઉસ વકત આપકા કદ છોટા હો ગયા. ઈસસે માલૂમ હુવા કે જબ ઉસકો બડે જિસમકે છોટા કર દેને પર કુદરત હૈ તો છોટે જિસમકો ભી બળા કર દેના ઉસકી કુદરતમેં દાખિલ હૈ. ઉસી તરહ જબ તક બચ્ચા માં કે પેટમેં રેહતા હૈ તો ઉસકા વઝન બહોત હલકા હોતા હૈ લેકિન પૈદા હોતે હી વઝન ઝયાદા હો જાતા હૈ. મગર ઈન ચીઝોંકો સમઝનેકે લિયે મરાતિબકી વાકફિયત બહોત ઝરૂરી હૈ.

એક મરતબા આપને એક લાલ રંગકા સેબ હાથમેં લેકર ફરમાયા કે યે તો બહોત હી લતીફ હૈ. ચુનાંચે ઉસી વકત ગૈબસે નિદા આઈ કે હમારા નામ સેબકે લિયે ઈસ્તેમાલ કરતે હુએ હયા નહીં આતી. ઔર ઈસ જુર્મમેં અલ્લાહ તઆલાને ચાલીસ દિનકે લિયે અપની યાદ આપકે દિલસે નિકાલ દી. લેકિન ઉસકે બાદ આપને કસમ ખા લી કે અબ કભી બુસ્તામકા ફલ નહીં ખાઉંગા.

ગલત ફેહમી :- એક મરતબા આપકો યે ખ્યાલ હો ગયા કે મૈં બહોત બળા બુઝુર્ગ ઔર શેખ હો ગયા હું. લેકિન ઉસીકે સાથ યે ખયાલ ભી આયા કે મેરા યે જુમલા ફખરો તકબ્બુરકી આઈનાદાર હૈ. ચુનાંચે ફૌરન ખુરાસાનકા રૂખ કિયા ઔર એક મંઝિલ પર પહોંચકર દુઆ કી કે અય અલ્લાહ! જબ તક ઐસે કામિલ બંદેકો નહીં ભેજેગા જો મુઝકો મેરી હકીકતસે ખબરદાર કરા સકે ઉસ વકત તક યહીં પડા રહુંગા.

ઔર જબ તીન રાત દિન ઉસી તરહ ગુઝર ગએ તો ચોથે દિન એક શખ્સ ઊંટ પર આયા જિસકો આપને ઠહેરનેકા ઈશારા કિયા, લેકિન ઉસ ઈશારેકે સાથ ઊંટકે પાંવ ઝમીનમેં ધંસતે ચલે ગએ. ઔર જો ઉસ પર સવાર થા ઉસને નારાઝગીકે લેહજામેં કહા કે કયા તુમ યે ચાહતે હો કે મૈં અપની ખુલી હુઈ આંખકો બંદ કર લૂં. ઔર બંદ આંખ ખોલ દૂં. ઔર બાયઝીદ સમેત પૂરે બુસ્તામકો ગર્ક કર દૂં. યે સુનકર આપકે હોશ ઉડ ગએ ઔર ઉससे પૂછા કે તુમ કૌન હો. ઔર કહાંસે આએ હો? ઉસને જવાબ દિયા કે જિસ વકત તુમને અલ્લાહસે અહદ કિયા થા ઉસ વકત મૈં યહાંસે તીન હઝાર મીલ દૂર થા. ઔર ઈસ વકત મૈં સીધા વહીંસે ચલા આ રહા હું. લિહાઝા તુમહેં ખબરદાર કરતા હું કે અપને દિલકી નિગરાની કરતે રહો. યે કેહકર વો ગાઈબ હો ગયા.

આપ મસ્જિદમેં ચાલીસ બરસ ઠહેરે રહે લેકિન ઈસ કદર મોહતાત થે કે મસ્જિદકા ઔર મસ્જિદસે બાહિરકા લિબાસ જુદા જુદા હોતા થા. ઔર ઉસ અરસામેં સિવાએ મસ્જિદકી દીવારકે આપને કિસી ચીઝસે ટેક નહીં લગાઈ. આપ ફરમાયા કરતે કે મૈંને ચાલીસ બરસ તક આમ ઈન્સાનોંકી ગિઝા ચખ્ખી તક નહીં. કયૂંકે મેરા રિઝક કહીં ઔરસે આતા થા. ઔર ઉસ દૌરાન અપને દિલકી નિગરાનીમેં મસરૂફ રહા. ઉસકે બાદ જબ ગૌર કિયા તો હર તરફ બંદગી ઔર ખુદાઈ નઝર આઈ. ફિર તીસ સાલ ખુદાકી જુસ્તજૂમેં ગુઝારે. ઉસકે બાદ ખુદાકો તાલિબ ઔર ખૂદકો મતલૂબ પાયા. ઔર અબ તીસ સાલસે યે કૈફિયત હૈ કે જબ ખુદાકા નામ લેના ચાહતા હું તો પેહલે તીન મરતબા અપની ઝબાનકો ધો લેતા હું.

હઝરત અબૂ મૂસાને જબ આપસે સવાલ કિયા કે ખુદાકી તલાશમેં સબસે ઝિયાદા દુશ્વાર મકામ આપકો કયા નઝર આયા? ફરમાયા કે ખુદાકી મદદકે બગૈર દિલકો ઉસકી તરફ મુતવજ્જેહ કરના બહોત દુશ્વાર હૈ. ઔર જબ ઉસકી મદદ શામિલે હાલ હોતી હૈ તો ફિર કોશિશકે બગૈર ભી દિલ ઉસકી તરફ મુતવજ્જેહ હો જાતા હૈ ઔર મુઝે ઉસ વકત એક ખાસ કશિશ મેહસૂસ હોને લગતી હૈ ફિર રફતા રફતા અલ્લાહને વો મરાતિબ અતા કિયે જો આપ પર ભી મુન્કશિફ હૈં ઔર ઝાહિરમેં ભી ઉસકી અલામતેં પાઈ જાતી હૈં. ઔર જિસ વકત આપકે ઉપર ખૌફ તારી હોતા તો પેશાબમેં ખૂન આને લગતા થા. એક મરતબા કુછ લોગ હાઝિર હુએ તો આપને મુરાકબાસે સર ઉઠાકર ફરમાયા કે મૈંને બહોત કોશિશ કી કે તુમહેં દેનેકે લિયે કોઈ ચીઝ મિલ જાએ લેકિન નહીં મિલ સકી.

હઝરત બૂતરાબ બખ્શીકા એક મુરીદ અપની રિયાઝતકે એતિબારસે બહોત બુલંદ થા. ઔર આપ ઉસસે યે ફરમાયા કરતે કે હઝરત બાયઝીદકી સોહબત તેરે લિયે ઝિયાદા ફાઈદામંદ હોગી. લેકિન વો અર્ઝ કરતા કે મૈં તો બાયઝીદકે ખુદાકો દિનમેં સો મરતબા દેખતા હું. ઉનસે ભલા મુઝે કયા ફાઈદા હાસિલ હો સકતા હૈ. હઝરત અબૂ

તુરાબને ફરમાયા કે અભી તક તુને અપને પૈમાનેકે મુતાબિક ખુદાકા દીદાર કિયા હૈ લેકિન ઉનકી તવજ્જોહકે બાદ ઐસા દીદાર હોગા જિસ તરહ દીદારકા હક હૈ, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકા મુખ્તલિફ તરીકોંસે મુશાહિદા કિયા જા સકતા હૈ. ઈસી લિયે અલ્લાહ તઆલા મેહશરમેં એક ખાસ તજલ્લી તો હઝરત સિદ્દીકે અકબર પર ડાલેગા ઔર એક તજલ્લી પૂરી મખ્લૂક પર. યે સુનનેકે બાદ ઉસ મુરીદકે દિલમેં હઝરત બાયઝીદકા દીદારકા શૌક પૈદા હુવા. ઔર અપને મુરશિદકે સાથ જિસ વકત આપકે મકાન પર પહોંચા તો આપ કહીંસે પાની ભરને ગએ હુએ થે. ઔર જબ યે દોનોં ઉનકી તલાશમેં ચલે તો દેખા કે આપ એક હાથમેં ઘડા ઔર એક હાથમેં પોસ્તીન (કોટ) લટકાએ ચલે આ રહે હૈં, લેકિન ઉસ મુરીદ પર આપકી ઐસી હૈબત તારી હુઈ કે કાંપકર ઝમીન પર ગિર પડા ઔર વહીં દમ નિકલ ગયા. ઔર જબ હઝરત બૂતુરાબને કહા કે આપને તો એક હી નઝરમેં કામ ખતમ કર દિયા. આપને ફરમાયા કે ઉસકે અંદર કશ્ફકા એક ખાસ મુકામ બાકી રેહ ગયા થા. જો ઈસ વકત ઉસકો હાસિલ હુવા, લેકિન વો બરદાશ્ત ન કરતે હુએ મર ગયા. જિસ તરહ મિસરકી ઔરતેં હુસ્ને યૂસુફકી તાબ ન લાકર અપની ઉન્ગલિયાં તરાશ બૈઠી થીં.

ફિર એક મરતબા યહયા બિન મઆઝને લિખ્ખા કે મૈં આપકો એક રાઝ બતાના ચાહતા હું લેકિન ઉસ વકત બતાઉંગા જબ હમ દોનોં જન્નતમેં શજરે તૂબાકે નીચે ખડે હોંગે ઔર કાસિદકો એક ટિકિયા રોટી દેકર યે હિદાયત ભી કર દી કે હઝરત બાયઝીદસે કેહના કે ઉસકો ખા લેં. યે આબે ઝમઝમસે ગૂંધી ગઈ હૈ. ઉસકે જવાબમેં હઝરત બાયઝીદને લિખ્ખા કે જિસ જગહ ખુદાકો યાદ કિયા જાતા હૈ વહાં જન્નત ઔર તૂબા દોનોં મૌજૂદ હોતે હૈં. ઔર ટિકિયા ઈસ લિયે વાપસ કર રહા હું કે આબે ઝમઝમસે ગુંદનેકી ફઝીલત અપની જગહ બરાબર હૈ લેકિન યે કૈસે માલૂમ કે જો બીજ બોયા ગયા થા વો હલાલ કમાઈકા થા યા હરામ કમાઈકા. ઈસ લિયે કે ઉસકા અકલે હલાલ હોનેમેં મુઝકો શક હૈ. ઈસ જવાબકે બાદ યહયા બિન મઆઝ બાદ નમાઝે ઈશા મુલાકાતકે લિયે બુસ્તામ પહોંચે. લેકિન યે ખયાલ કરકે કહીં આપકો તકલીફ ન હો ઔર કિસી જગહ મુકીમ હો ગએ. ઔર સુબહકો જબ આપકે યહાં હાઝિર હુએ તો માલૂમ હુવા કે આપ કબ્રસ્તાનમેં હૈં. ચુનાંચે જબ હઝરત યહયા કબ્રસ્તાન પહોંચે તો દેખા કે આપ અંગૂઠોંકે બલ ખડે હુએ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હૈં ઔર ઐસા મેહસૂસ હુવા કે જૈસે પૂરી રાત ઉસી તરહ ખડે હુએ ગુઝરી હૈ. ફિર ફરાગતકે બાદ જબ અચ્છી તરહ દિન નિકલ આયા તો આપને યે દુઆ પઢી. મૈં તુઝસે પનાહ તલબ કરતા હું ઈસ બાતકી કે મૈં તુઝસે ઉસ મકામકા હાલ દરયાફત કરૂં.

આપ ફરમાયા કરતે કે મૈં સરદીયોંકી રાતમેં ગોદડી ઓડે હુએ એક જંગલમેં સોયા હુવા થા કે મુઝે ગુસલકી હાજત પેશ આ ગઈ. લેકિન સખ્ત સરદીકી વજહસે મેરે

નફસમેં કાહિલી પૈદા હો ગઈ, મગર મૈંને ભી ગુદડી ઓળ્હે હુએ પાનીસે ગુસલ કરકે સુબહ તક વોહી ભીગી હુઈ ગુદડી ઈસ નિય્યતસે ઓળ્હે રખ્ખી કે સુસ્તીકે જુર્મમેં નફસકો ઔર ભી ઝિયાદા સરદીકા સામના કરના પડે. ઔર ઉસ દિનસે યે મામૂલ બના લિયા કે દિનમેં સત્તર મરતબા ગુસલ કરતા હું ઔર હર મરતબા બેહોશ હો જાતા હું.

એક મરતબા કબ્રસ્તાનસે તશરીફ લા રહે થે કે એક બુસ્તામી નૌજવાન બરબત (બાજા) બજા રહા થા તો આપને ઉસકો દેખકર લા હૌલ પળ્હી ઔર ઉસ નૌજવાનને બરબતકો ઈતની ઝોરસે આપકે સર પર દે મારા કે સર ફટ ગયા ઔર બરબત ટૂટ ગયા. લેકિન આપને ઘર વાપસ આકર ઉસ નૌજવાનકો બરબતકી કીમત ઔર કુછ હલવા ભેજતે હુએ પૈગામ દિયા કે ઈસ રકમસે દૂસરા બરબત (બાજા) ખરીદ લો ઔર હલવા વગૈરા ખૂબ ખાઓ તાકે ટૂટે હુએ બરબતકા ગમ દૂર હો જાએ. ઉસકે બાદ ઉસ નૌજવાનને હાઝિર હોકર માફી ચાહી ઔર હમેશાકે લિયે વો ઔર ઉસકા એક સાથી દોનોંને તૌબા કી.

એક મરતબા આપ મુરીદોંકે સાથ એક તંગ ગલીસે ગુઝર રહે થે કે સામનેસે એક કુત્તા આ ગયા. ચુનાંચે આપને ઔર મુરીદીનને રાસ્તા છોડ દિયા ઔર વો કુત્તા નિકલા ચલા ગયા. ઉસી વકત કિસી મુરીદને પૂછા કે જબ ખુદાને ઈન્સાનકો અશરફુલ મખ્લૂકાત બનાયા હૈ તો ફિર આપને કુત્તેકે લિયે રાસ્તા ક્યૂં છોડ દિયા? ઉસસે તો ઐસા મેહસૂસ હોતા હૈ કે કુત્તેકો હમ પર ઈઝ્ઝત હાસિલ હૈ . ઔર યે બાત અકલકે ખિલાફ ભી હૈ ઔર શરીઅતકે ખિલાફ ભી. આપને જવાબ દિયા કે ઉસ કુત્તેને મુઝસે સવાલ કિયા થા કે અઝલમેં મુઝકો કુત્તા ઔર આપકો સુલતાનુલ આરિફીન ક્યૂં બનાયા ગયા. ઔર ઉસમેં મેરા ક્યા કુસૂર થા ઔર આપકી ક્યા ફઝીલત થી? ચુનાંચે મૈંને ઉસ ખિયાલસે કે અલ્લાહકા કિતના બળા ઈન્આમ હૈ કે ઉસને મુઝે કુત્તે પર ફઝીલત અતા કર દી. ઈસ લિયે મૈંને રાસ્તા છોડ દિયા. ફિર એક મરતબા રાહમેં કુત્તા મિલા તો આપને દામન સમેટ લિયા, જિસ પર એક કુત્તેને અર્ઝ કિયા કે આપને દામન ક્યૂં બચાયા? ઈસ લિયે કે અગર મૈં ભીગા હુવા નહીં હું તો મુઝસે નાપાકીકા ખતરા નહીં, ઔર અગર ભીગા હુવા હોતા તો આપ અપને કપડે પાક કર સકતે થે. લેકિન યે તકબ્બુર જિસકા આપને મુઝાહિરા ફરમાયા યે તો સાત સમંદરોંકે પાનીસે ભી પાક નહીં હો સકતા. આપને ફરમાયા કે તુ સચ કેહતા હૈ, ઈસ લિયે કે તેરા તો ઝાહિર નાપાક હૈ ઔર મેરા બાતિન. લિહાઝા હમ દોનોંકો એક સાથ રેહના ચાહિયે તાકે કુછ પાકીઝગી મેરે બાતિનકો ભી હાસિલ હો જાએ, લેકિન કુત્તેને કહા કે હમ દોનોંકા સાથ રેહના મુમકિન નહીં. ક્યૂંકે મૈં મરદૂદ હું ઔર આપ મકબૂલે બારગાહ. દૂસરે યે કે મૈં દૂસરે દિનકે લિયે એક હડ્ડી ભી જમા નહીં કરતા ઔર આપ સાલ ભરકા અનાજ જમા કર લેતે હૈં. આપને ફરમાયા કે અફસોસ જબ મૈં કુત્તેકે સાથ રેહનેકે કાબિલ ભી નહીં તો ફિર ખુદાકા કુર્બ કૈસે હાસિલ

આપકી ખિદમતમેં પહોંચકર યેહી સવાલ દોહરાયા. આપને ફરમાયા યે ઉસકી દૂસરી હિમાકત હૈ, લેકિન મૈં જો કુછ જવાબ દૂંગા વો તેરી સમઝસે ઉંચી હૈ, લિહાઝા કાગઝ પર યે લિખ કરકે કે બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ બાયઝીદ કુછ ભી નહીં ઔર કાગઝ લપેટકર ઉસકો દે દિયા. ઉસકા મતલબ યે હૈ કે જબ બાયઝીદ હી ખૂદ કુછ નહીં હૈ તો ઉસકે ઔસાફ કયા હો સકતે હૈં. લિહાઝા ઉસકા મરતબા દરયાફત કરના બે ફાયદા હૈ. ઔર તવક્કુલ ઔર ઈખ્લાસ તો સબ મખ્લૂકકી બાતેં હૈં. હમારી શોહરત તો અલ્લાહ તઆલાકે અખ્લાકસે હોની ચાહિયે ન કે તવક્કુલસે, ચુનાંચે જબ વો મુરીદ પૈગામ લેકર પહોંચા તો હઝરત શફીક બિલકુલ મરનેકે કરીબ થે. ઔર યે કાગઝ પઢકર કલિમએ શહાદત પઢતે હુએ દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

હઝરત અહમદ ખઝરવિયા અપને હઝારોં મુરીદીનકે સાથ આપસે મુલાકાતકે લિયે રવાના હુએ તો ઉનકે મુરીદીનમેં એક મુરીદ બહોત હી સાહિબે ફઝલ ઔર કમાલ થા ઔર ઉસકી યે કૈફિયત થી કે હવામેં ઉડતા ઔર પાની પર ચલતા થા. ચુનાંચે જિસ વક્ત યે જમાઅત હઝરત બાયઝીદકે ઘર પર પહોંચી તો હઝરત અહમદને મુરીદીનકો યે હુકમ દિયા કે જિસમેં હઝરત બાયઝીદકે દીદારકી તાકત હો બસ વોહી મેરે સાથ આએ ઔર બાકી સબ લોગ ઠહેર જાએં. લેકિન સબ હી ને આપકી મુલાકાતકા શૌક ઝાહિર કિયા. ઔર જબ હઝરત બાયઝીદકે ઘર પહોંચે તો જૂતે ઉતારનેકી જગહ પર અપને અસા રખ દિયે. ઔર જબ સબ આપકે સામને પહોંચે તો આપને સવાલ કિયા કે તુમહારા વો મુરીદ કહાં હૈ જો સબમેં અફઝલ તરીન હૈ ઔર વો બાહિર કયૂં ખડા રેહ ગયા હૈ ઉસકો ભી અંદર બુલા લો. ચુનાંચે જબ ઉસકો ભી અંદર બુલા લિયા ગયા તો આપને હઝરત અહમદસે પૂછા કે આપ કબ તક દુનિયાકી સૈરો સિયાહતમેં મશ્ગૂલ રહેંગે? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે પાનીકે એક જગહ ઠહેર જાનેસે બદબૂ પૈદા હોકર રંગ ભી બદલ જાતા હૈ. આપને પૂછા કે ફિર દરિયા કયૂં નહીં બન જાતે. જિસમેં ન કભી બદબૂ પૈદા હો ઔર ન કભી રંગ તબદીલ હો. ઉસકે બાદ ફિર મારિફતકે મુતઅલ્લિક કુછ દૂસરી બાતચીત હોતી રહી જિસ પર હઝરત અહમદને અર્ઝ કિયા કે આપકી બાતેં મેરી સમઝસે ઉંચી હૈં. ઉનહેં ઝરા વઝાહતસે બયાન ફરમાએં તાકે મૈં સમઝ સકું. ચુનાંચે આપને ઈસ અંદાઝમેં બાતચીત ફરમાઈ કે ઉનકી સમઝમેં અચ્છી તરહ આ ગઈ. ઔર જબ આપ ખામોશ હો ગએ તો હઝરત અહમદને સવાલ કિયા કે મૈંને આપકે મકાનકે સામને ઈબ્લીસકો ફાંસી પર લટકે દેખા હૈ વો કયા ચીઝ હૈ? હઝરત બાયઝીદને ફરમાયા કે મૈંને ઉસસે યે વાદા લિયા થા કે કભી બુસ્તામમેં દાખિલ ન હોગા લેકિન વો વાદા ખિલાફી કરતે હુએ એક શખ્સકો ફરેબ દેને બુસ્તામમેં આ ગયા. ઉસીકી સઝામેં મૈંને ઉસે ફાંસી પર લટકા દિયા.

કિસીને સવાલ કિયા કે આપકે પાસ ઔરતોંકા ઈજતિમા કયૂં રેહતા હૈ ઔર

ઉસમેં ક્યા રાઝ હૈ? ફરમાયા કે યે ફરિશ્તે હૈં જિનકો મૈં ઈલ્મી મસાઈલ સમઝાતા હું. ફિર ફરમાયા કે એક રાત પેહલે આસમાનકે ફરિશ્તે મેરે પાસ આએ ઔર કેહને લગે કે હમ આપકે સાથ ઈબાદત કરના ચાહતે હૈં. મૈંને કહા મેરી ઝબાનમેં વો તાકત નહીં જિસસે મૈં ઝિક્રે ઈલાહી કર સકૂં. લેકિન ઉસકે બાવજૂદ રફતા રફતા સાતોં આસમાનોંકે ફરિશ્તે મેરે પાસ જમા હો ગએ ઔર સબને વોહી ખ્વાહિશ ઝાહિર કી જો પેહલે આસમાનકે ફરિશ્તોંને કી થી. ઔર મૈંને સબકો પેહલા હી જૈસા જવાબ દિયા. ઔર જબ ઉનહોંને પૂછા કે ઝિક્રે ઈલાહીકી તાકત આપમેં કબ તબ પૈદા હોગી? તો મૈંને કહા કે કિયામતમેં જબ સઝા ઔર જઝા ખતમ હો જાએંગે ઔર મૈં તવાફે અર્શ કરતા હુવા અલ્લાહ અલ્લાહ કેહ રહા હુંગા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક રાત અચાનક મેરા મકાન રોશન હો ગયા ઔર મૈંને આવાઝ દેકર કહા કે અગર યે ઈબ્લીસકી હરકત હૈ તો મૈં અપની બુઝુર્ગી ઔર બુલંદ હિંમતીકી વજહસે ઉસકે ફરેબમેં નહીં આ સકતા. ઔર અગર મુકર્રબીનકી જાનિબસે યે નૂર હૈ તો મુઝે ખિદમતકા મૌકા અતા કીજિયે. તાકે મૈં ભી કરામતકા મરતબા હાસિલ કર સકૂં.

એક રાત આપકો ઈબાદતમેં લઝ્ઝત મેહસૂસ નહીં હુઈ તો ખાદિમસે ફરમાયા કે દેખો ઘરમેં ક્યા ચીઝ મૌજૂદ હૈ? ચુનાંચેં અંગૂરકા એક ખોશા નિકલા તો આપને ફરમાયા કે યે કિસીકો દે દો. ઉસકે બાદ આપકે ઉપર નૂરકી બારિશ હોને લગી ઔર ઝિક્રો શુગલમેં લઝ્ઝત મેહસૂસ હોને લગી.

એક યહૂદી જો આપકા પડોસી થા વો કહીં સફરમેં ચલા ગયા ઔર ગરીબીકી વજહસે ઉસકી બીવી ચિરાગ તક રોશન ન કર સકતી થી. ઔર અંધેરેકી વજહસે ઉસકા બચ્ચા તમામ રાત રોતા રેહતા થા. ચુનાંચે આપ હર રાત ઉસકે યહાં ચિરાગ રખ આતે. ઔર જિસ વક્ત વો યહૂદી સફરસે વાપસ હુવા તો ઉસકી બીવીને તમામ વાકિઆ સુનાયા. જિસકો સુનકર ઉસને કહા કે કિસ કદર અફસોસનાક હૈ યે બાત કે ઈતના બળા બુઝુર્ગ હમારા પડોસી હો ઔર હમ ગુમરાહીમેં ઝિંદગી ગુઝારેં. ચુનાંચે મિયાં બીવી દોનોં આપકે હાથ પર મુસલમાન હો ગએ.

એક મરતબા કિસી આતિશ પરસ્તસે મુસલમાન હોનેકી તબલીગ કી ગઈ તો ઉસને જવાબ દિયા કે અગર ઈસ્લામ ઉસકા નામ હૈ જો હઝરત બાયઝીદકો હાસિલ હૈ તો ઉસકી મુઝમેં તાકત નહીં. ઔર જિસ તરહ તુમ સબ લોગ મુસલમાન હો તો મુઝે ઉસ પર ભરોસા નહીં. એક મરતબા આપ અપને મુરીદોંકે સાથ તશરીફ ફરમા થે તો અચાનક મુરીદસે ફરમાયા કે ખુદાકા એક દોસ્ત આ રહા હૈ. ઔર હઝરત બાયઝીદને ઉનસે કહા કે મુઝે આપકે ઈસ્તિકબાલકા ખુદાકી તરફસે હુકમ મિલા હૈ. ઔર યે ભી હુકમ હૈ કે ઉસકી બારગાહમેં આપકો મૈં અપના શફીઅ બના લું. યે સુનકર ઉનહોંને

જવાબ દિયા કે અગર પેહલી શફાઅત તુમહેં ઔર આખરી શફાઅત મુઝે અતા કી જાએ જબ ભી હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી શફાઅતકે મુકાબલામેં ઉસકા મરતબા એક મુશ્તે ખાક ભી નહીં હૈ. ઉસકે બાદ દસ્તરખ્વાન બિછા, જિસ પર તરહ તહરકે લઝીઝ ખાને રખ્ખે હુએ થે. ઔર આપને હઝરત ઈબ્રાહીમકે સાથ ખાના ખાયા. લેકિન હઝરત ઈબ્રાહીમકે દિલમેં ખયાલ ગુઝરા કે હઝરત બાયઝીદ જૈસે શેખકો ઐસે ખાનોંસે પરહેઝ કરના ચાહિયે. ઔર હઝરત બાયઝીદકો આપકી ઉસ નિય્યતકા અંદાઝા હો ગયા તો આપને ખાનેકે બાદ ઉનકો અપને સાથ એક કોનેમેં લે જાકર દીવાર પર હાથ મારા તો એક ઐસા દરવાઝા નમૂદાર હુવા જિસકે સામને બહોત બળા દરિયા ઠાઠેં મારતા થા. ઔર હઝરત બાયઝીદને ઉનસે કહા કે ચલિયે હમ દોનોં ઉસમેં ગુસલ કરેં. લેકિન ઉનહોંને કહા કે ખુદાને યે મરતબા મુઝે અતા નહીં ફરમાયા. યે જવાબ સુનકર આપને ઉનસે કહા કે જવકી રોટી તુમહારી ગિઝા હૈ. વો તો વો જવ હૈં જિનકો જાનવર ખાતે હૈં ઔર લીદ કર દેતે હૈં. લેકિન તુમ ઉસકે બાવજૂદ ભી યે ખ્યાલ કરતે હો કે ઉમદા ઔર લઝીઝ ખાને ખાનેવાલે કભી તકવાવાલે નહીં હો સકતે. યે સુનકર હઝરત ઈબ્રાહીમ હરવી બહોત નાદિમ હુએ ઔર મઆફી તલબ કી.

એક મરતબા લોગોંને કહતસે આજિઝ આકર આપસેં દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી તો આપને મુરાકબામેંસે સર ઉઠાકર ફરમાયા કે જાકર પરનાલોંકો દુરૂસ્ત કર લો, બારિશ હોને વાલી હૈ. ચુનાંચે કુછ હી દેરમેં બારિશ શુરૂ હો ગઈ ઔર એક દિન રાત મુસલસલ પાની બરસતા રહા.

એક દિન આપને અપને પાંવ ફૈલાએ તો એક મુરીદને ભી ફૈલા લિયે. ઔર જબ આપને સમેટે તો ઉસને ભી સમેટનેકી કોશિશ કી મગર ઉસકે પાંવ શલ હોકર રેહ ગએ. ઔર મૌતકે વકત તક યેહી હાલત રહી. કયૂંકે ઉસને મુરશિદકે પાંવ ફૈલાનેકો એક મામૂલી બાત સમઝા થા. એક શખ્સ જો આપકી અઝમત ઔર કરામતકો નહીં માનતા થા ઉસને અર્ઝ કિયા કે મુઝે રૂમૂઝે ખુદાવંદીસે આગાહ ફરમાએ. આપને ઉસકી બદ બાતિનીકો મેહસૂસ કરતે હુએ ફરમાયા કે ફલાં પહાડ પર મેરા એક દોસ્ત હૈ ઉસસે જાકર અપની ખ્વાહિશકા ઈઝહાર કરો. ચુનાંચે જબ યે શખ્સ વહાં પહોંચા તો દેખા કે એક બહોત બળા ભયાનક કિસમકા અઝદહા (સાંપ) બૈઠા હુવા હૈ ઔર યે ઉસકો દેખતે હી ખૌફકે મારે બેહોશ હો ગયા. ઔર જબ હોશ આયા તો હઝરત બાયઝીદકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર પૂરા વાકિઆ બયાન કિયા. આપને ફરમાયા કે અજીબ બાત હૈ તુમ મખ્લૂકસે તો ઈસ કદર ડર ગએ ઔર ખાલિકકે ડરને તુમહારે દિલમેં બિલકુલ અસર નહીં કિયા. ઈસ બુન્યાદ પર મુઝસે રૂમૂઝે ખુદાવંદી માલૂમ કરને આએ થે. ઉસી તરહ એક રંગરેઝ ભી આપકી કરામતોંકો દેખકર કહા કરતા થા કે ઐસી કરામતેં તો મૈં ભી પેશ કર સકતા હું. ફર્ક સિર્ફ ઈતનાં હૈ કે ઉનકી બાતેં મેરી સમઝમેં નહીં આતી. ઔર

જબ એક મરતબા આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો ચૂંકે આપ ઉસકી બેહૂદા બાતસે વાકિફ થે ઈસ લિયે એક ઐસી આહ ખીંચી કે વો ગશ ખાકર ગિર પડા ઔર તીન રાત દિન ઉસી હાલતમેં ગુઝર ગએ. હત્તાકે ઝરૂરતેં ભી કપડોં હીમેં પૂરી કરતા રહા ઔર ઉસકો બિલકુલ ખબર નહીં હુઈ. ફિર હોશમેં આનેકે બાદ જબ નહા ધોકર આપકે સામને આયા તો આપને ફરમાયા કે યે બાત અચ્છી તરહ ઝહન નશીન કર લો કે હાથીકા બોઝ ગધે પર નહીં ડાલા જા સકતા.

હઝરત શેખ અબૂ સઈદ મેખવારાની આપકી ખિદમતમેં ઈમ્તિહાનકે લિયે હાઝિર હુએ તો આપને ઉનકી નિય્યત ભાંપકર ફરમાયા કે તુમ અબૂ સઈદ રાઈકે પાસ ચલે જાઓ વો મેરા મુરીદ ભી હૈ ઔર મૈંને અપની તમામ વિલાયત ઉસીકે હવાલે કર દી હૈ. ચુનાંચે જબ વો વહાં પહોંચે તો દેખા કે વો ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હૈં લિહાઝા યે ઈન્તિઝારમેં ખળે રહે. ઔર ઈબાદતસે ફારિગ હોનેકે બાદ જબ ઉનહોંને પૂછા કે કયા ચાહતે હો? તો આપને અર્ઝ કિયા કે તાઝા અંગૂર. ચુનાંચે અબૂ સઈદ રાઈને એક છડીકે દો ટુકડે કરકે એક અપને ઔર એક ઉનકે કરીબ ઝમીનમેં દફન કર દિયે. ઔર થોડે હી વકફામેં દોનોં જગહોંસે અંગૂરકે સર સબ્ઝ દરખ્ત નમૂદાર હોને શુરૂ હો ગએ. ઔર દેખતે હી દેખતે ઉનમેં અંગૂર ભી લગ ગએ. ફર્ક સિર્ફ યે રહા કે અબૂ સઈદ મેખવારાનીકે કરીબકે દરખ્તમેં કાલે ઔર અબૂ સઈદ રાઈકે કરીબકે દરખ્તમેં નિહાયત નફીસ સુફેદ કિસમકે અંગૂર થે. ઔર જબ અબૂ સઈદ મેખવારાનીને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મુઝે તો સિદક ઔર યકીનકા દરજા હાસિલ હૈ ઔર તુમહેં ઈમ્તિહાન મંઝૂર થા. ઈસ લિયે અલ્લાહને દોનોં દરખ્તોંસે દોનોંકી દિલી હાલત ઝાહિર ફરમા દી. ઉસકે બાદ આપને એક કમ્બલ દેકર યે હિદાયત કર દી કે ઉસકો હિફાઝતસે રખના ઔર કહીં ગુમ ન કર દેના. ચુનાંચે વો કમ્બલ લેકર હજ કરને ચલે ગએ, લેકિન કમ્બલ ઈન્તિહાઈ એહતિયાતકે બાવજૂદ ભી અરફાતમેં ગુમ હો ગયા ઔર જબ બુસ્તામ વાપસ આએ તો દેખા કે વોહી કમ્બલ અબૂ સઈદ રાઈકે પાસ મૌજૂદ હૈ.

લોગોંને જબ આપસે યે સવાલ કિયા કે આપકા મુરશિદ કૌન હૈ? ફરમાયા કે એક બુઢ્ઢી ઔરત. ઈસ લિયે કે મૈં એક મરતબા જંગલમેં થા કે એક બુઢ્ઢીયા સર પર આટા રખ્ખે હુએ મિલી ઔર મુઝસે કેહને લગી કે યે આટા મેરે મકાન તક પહોંચા દો. ઉસી દૌરાન મુઝે એક શેર નઝર આ ગયા. ઔર મૈંને આટા ઉસકી કમર પર રખકર બુઢ્ઢિયાસે કહા કે જાઓ યે તુમહારે ઘર પર પહોંચા દેગા. લેકિન તુમ યે બતાતી જાઓ કે શહેરમેં જાકર લોગોંસે કયા કહોગી? બુઢ્ઢીયાને કહા કે મૈં યે કહુંગી કે આજ જંગલમેં મેરી મુલાકાત એક ખુદનુમા (ઘમંડી) ઝાલિમસે હો ગઈ. આપને પૂછા કે મુઝે ખુદ નુમા ઝાલિમકા ખિતાબ કયૂં દિયા? બુઢ્ઢિયાને કહા કે શરીઅતને શેરકો મુકલ્લફ નહીં બનાયા ઔર તુમ એક ગૈર મુકલ્લફકી પુશ્ત પર અપના બોઝ લાદ રહે હો. યે ઝુલ્મ

નહીં તો ફિર ક્યા હૈ? ઔર દૂસરા ઐબ તુમહારે અંદર યે હૈ કે તુમ ખૂદકો લોગોં પર સાહિબે કરામત ઝાહિર કરના ચાહતે હો. ઔર ઉસીકા નામ નુમાઈ હૈ. ચુનાંચે મૈંને બુઢ્ઢીયાકી બાતસે ઐસી નસીહત ઔર ઈબરત હાસિલ કી કે હમેશાકે લિયે ઐસી ચીઝોંકે ઈઝહારસે તૌબા કર લી. બસ ઈસ વજહસે મૈં ઉસ બુઢ્ઢીયાકો અપના મુરશિદ તસ્લીમ કરતા હું. ઔર અબ મેરી યે હાલત હૈ કે હર કરામત પર મૈં અલ્લાહ તઆલાકી તસ્દીકકા તાલિબ હું. ઔર ઉસ તસ્દીકકે લિયે ઉસ દિનસે એક નૂર ઝાહિર હોતા હૈ જિસ પર સબ્ઝ હુરૂફમેં યે કલિમાત લિખ્ખે હોતે હૈં. લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ મુહમ્મદુ રસૂલુલ્લાહ. નૂહ નજીયુલ્લાહ, ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ, મૂસા કલીમુલ્લાહ, ઈસા રૂહુલ્લાહ, અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ. જિસસે અંદાઝા હો જાતા હૈ કે યે પાંચ શહાદતેં મેરી કરામતકી ગવાહ હૈં.

હઝરત અહમદ ખઝરવિયા ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા ખ્વાબમેં ખુદાકા દીદાર હુવા તો અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે તુમ સબ તો હમસે અપની ઝરૂરતકી ચીઝેં તલબ કરતે હો, લેકિન બાયઝીદ હમસે હમીકો માંગતા હૈ. એક મરતબા શકીક બલ્ખી ઔર અબૂ તુરાબ નખ્શબી હઝરત બાયઝીદસે મુલાકાત કરને પહોંચે તો આપને દસ્તરખ્વાન પર ખાના રખવાયા ઔર સબ લોગ ખાનેમેં શરીક હો ગએ. લેકિન અબૂ તુરાબને ફરમાયા કે મૈં રોઝેસે હું. યે સુનકર ઉનકે એક મુરીદને કહા કે અગર દાવતકે લિયે નફલ રોઝા તોડ દિયા જાએ તો રોઝાદારકો રોઝા ઔર દાવત દોનોંકા અજર હાસિલ હો જાતા હૈ. લેકિન ઈસ કેહનેકે બાદ ભી ઉનહોંને ઈન્કાર કર દિયા. ફિર હઝરત બાયઝીદને ફરમાયા કે તુમ લોગોંકો શાયદ યે નહીં માલુમ કે યે શખ્સ બારગાહે ખુદાવંદીસે બહોત દૂર હૈ. ચુનાંચે ચંદ દિનોંકે બાદ હી અબૂ તુરાબકે ચોરીકે જુર્મમેં ગિરફતાર કરકે હાથ કાટ દિયે ગએ. જામેઅ મસ્જિદકે એક કોનેમેં હઝરત બાયઝીદને અપના અસા ખડા કર દિયા લેકિન વો ઈત્તિફાકસે ગિર પડા ઔર એક બુઢ્ઢેને ઉઠાકર ફિર ઉસી કોનેમેં ખડા કર દિયા. ઔર જબ આપકો ઉસકા ઈલ્મ હુવા તો ઉસ બુઢ્ઢેકે મકાન પર પહોંચકર અસા ઉઠાકર રખનેકી તકલીફ પર મઆફી ચાહી.

કિસીને આપસે હયાકે મુતઅલ્લિક દરયાફત કિયા તો આપને ઐસે અંદાઝમેં હયાકી તારીફ બયાન કી કે વો શખ્સ પાની બન કર બેહના શુરૂ હો ગયા, યાની આંસૂ જારી હો ગએ. આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈં દજલા પર પહોંચા તો પાની જોશ મારતા હુવા મેરે ઈસ્તિકબાલકો બઢ્ઢા, લેકિન મૈંને કહા કે મુઝે તેરે ઈસ્તિકબાલસે ઝર્રા બરાબર ભી ગુરૂર નહીં હોગા. ઔર મૈં અપની તીસ સાલા રિયાઝતકો તકબ્બુર કરકે હરગિઝ ઝાએઅ નહીં કર સકતા. ક્યૂંકે મૈં તો કરીમકા તાલિબ હું, ન કે કરામતકા. ફિર ફરમાયા કે મૈંને એક મરતબા યે ખયાલ કિયા કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે બીવીયોંકે નાન નફકાકી પરેશાનીયોંસે બચાએ રખ્ખે. લેકિન ફિર યે ખયાલ આયા કે યે તો

સુન્નતે નબવીકે ખિલાફ હૈ, યે સોચકર મૈંને દુઆ નહીં કી ઔર ઉસ ઝિમ્મેદારીકો અપને હી લિયે કાઈમ રેહને દિયા. ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઈતની સહૂલત અતા કર દી કે મેરે નઝદીક દીવાર ઔર ઔરતમેં કોઈ ફર્ક નહી રહા.

કિસી ઈમામકે પીછે આપને નમાઝ પઢ લી ઔર નમાઝસે ફારિગ હોનેકે બાદ જબ ઈમામને પૂછા કે આપકા ઝરીઆ મઆશ (રિઝકકા ઝરીઆ) કયા હૈ? તો આપને ફરમાયા કે પેહલે મૈં અપની નમાઝકી કઝા કર લૂં ફિર તુઝે જવાબ દૂંગા. ઔર જબ ઉસને કહા કે નમાઝકી કઝા કયૂં કર રહે હો? તો ફરમાયા કે જો રિઝક પહોંચાને વાલેહીસે વાકિફ ન હો ઉસકે પીછે નમાઝ દુરૂસ્ત નહીં.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુઝસે મુલાકાત કરનેવાલોંમેં બાઝકો રહમત હાસિલ હોતી હૈ ઔર બાઝકો લાનત. કયૂંકે જો લોગ મેરી મદહોશીકે આલમમેં મુલાકાત કરતે હૈં વો તો મેરી હાલતસે મુતઅસ્સિર હોકર ગીબતકે મુરતકિબ હો જાતે હૈં ઔર ગીબતકી વજહસે લાનતમેં ગિરફતાર હો જાતે હૈં. ઔર જો લોગ ઉસ વકત આતે હૈં જબ મુઝ પર હકકા ગલ્બા હોતા હૈ તો ઉનકો રહમત હાસિલ હોતી હૈ. ફિર ફરમાયા કે કાશ કયામત જલ્દીસે આ જાએ તાકે મૈં જહન્નમકે કરીબ મુકીમ હો જાઉં ઔર મેરે કિયામકી વજહસે જહન્નમ ઠંડી પડ જાએ તાકે જહન્નમવાલોંકો મેરી ઝાતસે આરામ ઔર સુકૂન હાસિલ હો સકે.

બાઝ લોગોંને આપસે બયાન કિયા કે હઝરત હાતિમ અસમ યે કેહતે હૈં કે જો કિયામતમેં જહન્નમ વાલોંકી શફાઅત ન કરે વો મેરા મુરીદ નહીં. આપને ફરમાયા કે જો મેહશરમેં જહન્નમકે દરવાઝે પર ખડા હોકર ઔર અહલે જહન્નમમેં ભેજનેકે લિયે ખૂદકો જહન્નમમેં ન ગિરા દેગા વો મેરા મુરીદ નહીં. ફિર લોગોંને પૂછા કે જબ આપકો સાહિબે ફઝલો કમાલ બનાયા ગયા હૈ તો આપ મખ્લૂકકો સીધે રાસ્તે પર કયૂં નહી ખીંચતે? ફરમાયા જો ખૂદ હી મરદૂદે બારગાહ હો ઉસકો મૈં કૈસે મકબૂલ બના સકતા હું. એક મરતબા આપ ફિકરમંદ ઔર સર નિચા કિયે હુએ બૈઠે થે કે એક બુઝુર્ગ તશરીફ લે આએ, ઔર જબ આપને સર ઉઠાકર દેખા તો ઉન બુઝુર્ગને પૂછા કે આપ ફિકરમંદ કયૂં હૈં? યે સુનતે હી આપકો ઐસા જોશ આયા કે મિમ્બરસે ટકરાકર બેહોશ હો ગએ ઔર જબ હોશ આયા તો ફરમાયા કે ન જાને તેરી ઉસમેં કયા મસ્લિહત હૈ કે મુઝ જૈસે ગુમાન રખનેવાલેસે અપની મારિફતકા દાવા કરવા દિયા.

એક મરતબા ખુદાકે ખૌફસે કાંપ રહે થે કે કિસી મુરીદને સવાલ કર ડાલા કે આપકી યે કયા હાલત હૈ? ફરમાયા કે જો તીસ સાલ રિયાઝત ઔર નફસકશી કે બાદ હાસિલ હોતી હૈ વો અભી તેરી સમઝસે ઉંચી હૈ. જિસ વકત જંગે રૂમમેં ઈસ્લામી લશ્કર હાર ગયા તો કિસી લશ્કરીકે મુંહસે નિકલા કે યા બાયઝીદ મદદ ફરમાઈયે. ચુનાંચે ઉસી વકત એક આગ નમૂદાર હુઈ જિસકે ખૌફસે કુફફારકા લશ્કર ફરાર હો ગયા,

સુન્નતે નબવીકે ખિલાફ હૈ, યે સોચકર મૈંને દુઆ નહીં કી ઔર ઉસ ઝિમ્મેદારીકો અપને હી લિયે કાઈમ રેહને દિયા. ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઈતની સહૂલત અતા કર દી કે મેરે નઝદીક દીવાર ઔર ઔરતમેં કોઈ ફર્ક નહી રહા.

કિસી ઈમામકે પીછે આપને નમાઝ પઢ લી ઔર નમાઝસે ફારિગ હોનેકે બાદ જબ ઈમામને પૂછા કે આપકા ઝરીઆ મઆશ (રિઝકકા ઝરીઆ) કયા હૈ? તો આપને ફરમાયા કે પેહલે મૈં અપની નમાઝકી કઝા કર લૂં ફિર તુઝે જવાબ દૂંગા. ઔર જબ ઉસને કહા કે નમાઝકી કઝા કયૂં કર રહે હો? તો ફરમાયા કે જો રિઝક પહોંચાને વાલેહીસે વાકિફ ન હો ઉસકે પીછે નમાઝ દુરૂસ્ત નહીં.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુઝસે મુલાકાત કરનેવાલોંમેં બાઝકો રહમત હાસિલ હોતી હૈ ઔર બાઝકો લાનત. કયૂંકે જો લોગ મેરી મદહોશીકે આલમમેં મુલાકાત કરતે હૈં વો તો મેરી હાલતસે મુતઅસ્સિર હોકર ગીબતકે મુરતકિબ હો જાતે હૈં ઔર ગીબતકી વજહસે લાનતમેં ગિરફતાર હો જાતે હૈં. ઔર જો લોગ ઉસ વકત આતે હૈં જબ મુઝ પર હકકા ગલ્બા હોતા હૈ તો ઉનકો રહમત હાસિલ હોતી હૈ. ફિર ફરમાયા કે કાશ કયામત જલ્દીસે આ જાએ તાકે મૈં જહન્નમકે કરીબ મુકીમ હો જાઉં ઔર મેરે કિયામકી વજહસે જહન્નમ ઠંડી પડ જાએ તાકે જહન્નમવાલોંકો મેરી ઝાતસે આરામ ઔર સુકૂન હાસિલ હો સકે.

બાઝ લોગોંને આપસે બયાન કિયા કે હઝરત હાતિમ અસમ યે કેહતે હૈં કે જો કિયામતમેં જહન્નમ વાલોંકી શફાઅત ન કરે વો મેરા મુરીદ નહીં. આપને ફરમાયા કે જો મેહશરમેં જહન્નમકે દરવાઝે પર ખડા હોકર ઔર અહલે જહન્નમમેં ભેજનેકે લિયે ખૂદકો જહન્નમમેં ન ગિરા દેગા વો મેરા મુરીદ નહીં. ફિર લોગોંને પૂછા કે જબ આપકો સાહિબે ફઝલો કમાલ બનાયા ગયા હૈ તો આપ મખ્લૂકકો સીધે રાસ્તે પર કયૂં નહી ખીંચતે? ફરમાયા જો ખૂદ હી મરદૂદે બારગાહ હો ઉસકો મૈં કૈસે મકબૂલ બના સકતા હું. એક મરતબા આપ ફિકરમંદ ઔર સર નિચા કિયે હુએ બૈઠે થે કે એક બુઝુર્ગ તશરીફ લે આએ, ઔર જબ આપને સર ઉઠાકર દેખા તો ઉન બુઝુર્ગને પૂછા કે આપ ફિકરમંદ કયૂં હૈં? યે સુનતે હી આપકો ઐસા જોશ આયા કે મિમ્બરસે ટકરાકર બેહોશ હો ગએ ઔર જબ હોશ આયા તો ફરમાયા કે ન જાને તેરી ઉસમેં કયા મસ્લિહત હૈ કે મુઝ જૈસે ગુમાન રખનેવાલેસે અપની મારિફતકા દાવા કરવા દિયા.

એક મરતબા ખુદાકે ખૌફસે કાંપ રહે થે કે કિસી મુરીદને સવાલ કર ડાલા કે આપકી યે કયા હાલત હૈ? ફરમાયા કે જો તીસ સાલ રિયાઝત ઔર નફસકશી કે બાદ હાસિલ હોતી હૈ વો અભી તેરી સમઝસે ઉંચી હૈ. જિસ વકત જંગે રૂમમેં ઈસ્લામી લશ્કર હાર ગયા તો કિસી લશ્કરીકે મુંહસે નિકલા કે યા બાયઝીદ મદદ ફરમાઈયે. ચુનાંચે ઉસી વકત એક આગ નમૂદાર હુઈ જિસકે ખૌફસે કુફફારકા લશ્કર ફરાર હો ગયા,

ઔર મુસલમાનોંકો ફતહ હાસિલ હુઈ.

કિસી બુઝુર્ગને મુરાકબાકે બાદ સવાલ કિયા કે ઉસ વકત આપ કહાં થે? ફરમાયા કે બારગાહે ખુદાવંદીમેં. ઉસ વકત ઉનહોંને કહા કે મૈં ભી તો વહીં થા. લેકિન મૈંને આપકો નહીં દેખા. આપને ફરમાયા કે તેરે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે દરમ્યાન એક હિજાબ (પરદા) થા ઔર મૈં ઝાતે બારીકે બિલકુલ સામને થા ઉસી વજહસે આપ મુઝે ન દેખ સકે. ફિર ફરમાયા કે જો શખ્સ ઈત્તિબાએ સુન્નતકે બગૈર ખૂદકો સાહિબે તરીકત કેહતા હૈ વો ઝૂઠા હૈ. કયૂંકે ઈત્તિબાએ શરીઅતકે બગૈર તરીકતકા હાસિલ કરના મુમકિન નહીં.

કિસીને અર્ઝ કિયા કે કુછ દેરકે લિયે અગર આપ ખુલૂસે દિલકે સાથ મેરી જાનિબ મુતવજ્જેહ હો જાએં તો મૈં કુછ અર્ઝ કરૂં. ફરમાયા કે મૈં તો તીસ સાલસે અલ્લાહ તઆલાસે ખુલૂસે દિલકા તાલિબ હું લેકિન આજ તક હાસિલ ન હો સકા. લિહાઝા જબ મેરા દિલ હી ઈખ્લાસ ઔર સફાસે ખાલી હૈ તો ફિર મૈં તુમહારી તરફ કૈસે મુતવજ્જેહ હો સકતા હું. ફિર ફરમાયા કે લોગ યે ખ્યાલ ન કરેં કે રાહે હક હર મુનવ્વરકી તરહ રોશન હૈ. ઈસ લિયે કે યે એક ઐસા રાસ્તા હૈ કે મૈં બરસોંસે સૂઈકે નાકેકે બરાબર સૂરાખ તલાશ કર રહા હું મગર નહીં મિલતા. ઔર જિસ વકત આપકો કોઈ પરેશાની લાહિક હોતી તો ફરમાતે કે અય અલ્લાહ રોટી તો અતા કર દી સાલન ભી દે દે, તાકે અચ્છી તરહ ખા સકૂં. યાની તેરી હી દી હુઈ પરેશાની હૈ ઔર તુ હી સબર દેનેવાલા હૈ. એક મરતબા હઝરત અબૂ મૂસાને સવાલ કિયા કે આપકી રાતેં કૈસી ગુઝરતી હૈં? ફરમાયા કે યાદે ઈલાહીમેં મુઝે સુબહ શામકા પતા હી નહીં ચલતા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુઝસે ઈલ્હામકે ઝરીયા અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે ઈબાદત ઔર ખિદમત તો બહોત હૈ. લેકિન અગર તુ હમારી મુલાકાત ચાહતા હૈ તો હમારી બારગાહમેં વો ચીઝ શફાઅતકે લિયે ભેજ જો હમારે ખઝાનેમેં ન હો. આપને સવાલ કિયા કે વો કૌનસી ચીઝ હૈ? ફરમાયા ગયા કે અજ્ઝિો ઈન્કસારી ઔર ઝિલ્લત ઔર ગમ હાસિલ કર, કયૂંકે હમારા ખઝાના ઈન ચીઝોંસે ખાલી હૈ. ઔર ઈનકો હાસિલ કરનેવાલે હમારા કુર્બ હાસિલ કર લેતે હૈં.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા જંગલમેં મેરે ઉપર મુહબ્બતકી ઐસી બારિશ હુઈ કે પૂરી ઝમીન બરફકી તરહ ઠંડી હો ગઈ ઔર મૈં ઉસમેં ગરદન તક ડૂબ ગયા. ફિર ફરમાયા કે મૈંને નમાઝકે ઝરીઆ ઈસ્તિકામત ઔર રોઝેકે ઝરીઆ સિવાએ ભૂકા રેહનેકે ઔર કુછ હાસિલ નહીં કિયા, ઔર જો કુછ ભી મિલા વો સબ ફઝલે ખુદાવંદીસે હાસિલ હુવા ઔર અપની કોશિશસે કુછ નહીં મિલ સકા. ફિર ફરમાયા કે દો આલમકી દૌલતસે યે બાત બેહતર હૈ કે ઈન્સાનકે ફઝલસે હટકર અપની ઝાતી કોશિશસે કુછ ભી હાસિલ નહી કર સકતા. ફિર ભી ઈન્સાનકો કોશિશ કરનેકા હુકમ

દિયા ગયા હૈ. ઈસ લિયે કોશિશ બહોત ઝરૂરી હૈ. લેકિન કોશિશકે બાદ જો કુછ હાસિલ હો ઉસકો સિર્ફ ખુદાકા ફઝલ ખ્યાલ કરના ચાહિયે.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે જબ મૈંને પેહલી મરતબા હજ કિયા તો કાબાકી ઝિયારત કી ઔર દૂસરી મરતબા કાબા ઔર સાહિબે કાબા દોનોંકી ઝિયારતસે મુશર્રફ હુવા. ઔર તીસરી મરતબા કુછ ભી નઝર નહીં આયા. કયૂંકે યાદે ઈલાહીમેં ઈઝાફા હોતા ચલા ગયા. ઔર ઉસકા અંદાઝા ઈસ વાકિઆસે ભી લગાયા જા સકતા હૈ કે કિસીને દરવાઝે પર આવાઝ દી તો આપને પૂછા કિસકી તલાશ હૈ? જવાબ મિલા કે બાયઝીદકી. ફરમાયા કે મૈં તો તીસ સાલસે ઉસકી તલાશમેં હું લેકિન આજ તક નહીં મિલા. ઔર જિસ વકત યે વાકિઆ હઝરત ઝુન્નૂનકે સામને બયાન કિયા ગયા તો ફરમાયા કે વો ખુદાકે ખાસ બંદોંકી તરહ ખુદામેં મિલ ગએ થે.

જબ લોગોંને આપકે મુજાહિદાતકે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા તો ફરમાયા કે અગર મૈં આલા મુજાહિદાતકા ઝિકર કરૂં તો તુમહારી સમઝસે બાહિર હૈ. લેકિન મેરા મામૂલી મુજાહિદા યે હૈ કે એક દિન મૈંને અપને નફસકો ઈબાદતકે લિયે આમાદા કરના ચાહા તો વો મુન્હરિફ (બાગી) હો ગયા, લેકિન મૈંને ભી ઉસ સઝામેં પૂરે એક સાલ તક ઉસકો પાનીસે મેહરૂમ રખ્ખા ઔર કહા, યા તો ઈબાદતકે લિયે તૈયાર હો જા વરના તુઝે ઉસી તરહ પ્યાસસે તડપાતા રહુંગા. આપ ઈસ કદર મુસ્તગરક રેહતે થે કે એક મુરીદ જો તીસ સાલસે આપકા ખાદિમ બના હુવા થા વો જબ ભી સામને આતા આપ પૂછતે કે તેરા નામ કયા હૈ? એક મરતબા ઉસને અર્ઝ કિયા કે આપ મેરે સાથ મઝાક કરતે હૈં જબ ભી સામને આતા હું આપ નામ પુછતે હૈં. ફરમાયા કે મૈં મઝાક નહીં કરતા, બલ્કે મેરે દિલ ઔર રૂહમેં ઈસ તરહ અલ્લાહકા નામ જારી ઔર સારી હૈ કે ઉસકે નામકે સિવા મુઝે કિસીકા નામ યાદ નહીં રેહતા.

જબ લોગોંને આપસે યે પૂછા કે ઉંચે મરાતિબ આપકો કૈસે હાસિલ હુએ? ફરમાયા કે એક મરતબા બચપનમેં ચાંદની રાત થી ઔર મૈં શહેરસે બાહિર નિકલ ગયા, વહાં મુઝે એક ઐસા દરબાર નઝર આયા કે જિસકે મુકાબલામેં સારી દુનિયા હેચ માલૂમ હોને લગી, ઉસ વકત મૈંને ખુદાસે અર્ઝ કિયા કે ઐસા બે નઝીર દરબાર દુનિયાકી નિગાહોંસે કયૂં પોશીદા હૈ? નિદા આઈ કે ઉસ દરબારમેં વોહી આ સકતે હૈં જો ઉસકે કાબિલ હૈં. કયૂંકે યહાં ના અહલ લોગોંકી રસાઈ મુમકિન નહીં. ઉસ વકત મુઝે યે ખયાલ આયા કે મૈં તમામ આલમકી શફાઅત તલબ કરૂં તાકે વો ભી ઉસ દરબારકે કાબિલ બન જાએં. લેકિન ઈસ ખ્યાલસે ખામોશ હો ગયા કે શફાઅત તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) હી કે લિયે મખ્સૂસ હૈ. ફિર નિદા આઈ કે તુને હમારે હબીબ (સ.અ.વ.) કે અદબકા ખ્યાલ કિયા ઉસકે બદલેમેં હમ તુઝકો વો મરતબા અતા કરતે હૈં તાકે બદલેમેં હશ્ર તક તેરા નામ સુલ્તાનુલ આરિફીન બાયઝીદ તમામ મખ્લૂકકી ઝબાન

પર રહે, ઔર જિસ વકત યે વાકિઆ હઝરત અબૂ નસર કુશૈરીકે સામને બયાન કિયા ગયા તો ફરમાયા કે દર હકીકત વો ઐસે હી મુમતાઝે ઝમાના હૈં ઔર જિતને મરાતિબ ઉનકો અતા હુએ વો સબ ઉનકી બુલંદ હિંમતીકી વજહસે થે.

આપ ઈશાકી ચાર રકાત પઢકર સલામ ફેરતે હુએ ફરમાતે કે યે નમાઝ કાબિલ કબૂલ નહીં. યે કેહકર ફિર ચાર રકાત નમાઝ અદા કરતે ઔર ફિર યેહી ફરમાતે કે યે ભી કાબિલે કબૂલ નહીં, હત્તાકે ઉસી તરહ રાત ખતમ હો જાતી ઔર સુબહકો અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કરતે કે મૈંને તેરી બારગાહકે લાઈક નમાઝકી બહોત કોશિશ કી લેકિન મેહરૂમ રહા. કયૂંકે જૈસા મૈં ખૂદ હું વૈસી હી મેરી નમાઝ હૈ લિહાઝા મુઝે અપને બે નમાઝી બંદોંમેં શુમાર કર લે.

સહીહ ઈત્તિબાઅ :- જબ લોગ આપસે દુઆકે લિયે અર્ઝ કરતે તો આપ ખુદાસે કેહતે કે મખ્લૂક મુઝે વાસ્તા બનાકર તુઝસે માંગ રહી હૈ ઔર તુ ઉનકી તલબસે ભી અચ્છી તરહ વાકિફ હૈ. ઈસ તરહ કેહનેસે લોગોંકી મુરાદેં પૂરી હુઈ. એક મરતબા કહીં તશરીફ લે જા રહે થે કે એક મુરીદ આપકે પૈરકે નિશાન પર કદમ રખકર ચલતે હુએ કેહને લગા કે મુરશિદકે નકશે કદમ પર ચલના ઈસકો કેહતે હૈં. ફિર ઉસી મુરીદને દરખ્વાસ્ત કી કે મુઝે અપની પોસ્તીનકા ટુકડા ઈનાયત ફરમા દેં તાકે મુઝે ભી બરકત હાસિલ હો સકે. આપને ફરમાયા કે ઉસ વકત તક મેરી ખાલ ભી ફાઈદામંદ નહીં જબ તક મુઝ જૈસા અમલ ન હો.

નઝરે કરમ :- આપને કિસી દીવાનેકો યે કેહતે સુના કે અય અલ્લાહ! મેરી જાનિબ નઝર ફરમા. આપને પૂછા કે તુને ઐસે કૌનસે નેક આમાલ કિયે હૈં જો ઉસકી નઝર તેરી તરફ ઉઠે. ઉસને જવાબ દિયા કે જબ ઉસકી નઝર મુઝ પર પઙ જાએગી તો આમાલ ખૂદ બખૂદ અચ્છે હો જાએંગે. આપને ફરમાયા તુ સચ્ચા હૈ. એક મરતબા મારિફત ઔર હકીકતકે મૌઝૂઅ પર આપ કુછ ફરમા રહે થે તો અપને હોંઠ ચાટતે જાતે ઔર કેહતે જાતે કે મુઝસે ઝાઈદ ખૂશ નસીબ કોઈ નહીં કે મૈં ખૂદ હી મય (શરાબ) ભી હું ઔર મય ખ્વાર (શરાબી) ભી.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે કે સત્તર ઝુન્નાર (જનોઈ - કમર યા બગલમેં બાંધનેકા તાગા) ખોલનેકે બાવજૂદ ભી એક ઝુન્નાર મેરી કમરમેં બાકી રેહ ગયા. ઔર જબ કિસી તરહ ન ખુલ સકા તો મૈંને ખુદાસે અર્ઝક કિયા કે ઉસકો કિસ તરહસે ખોલા જાએ? નિદા આઈ કે યે તુમહારે બસકી બાત નહીં જબ તક હમ ન ચાહેં. આપને ફરમાયા કે મેરી બહોત કોશિશોંકે બાવજૂદ ભી ન ખુલ સકા, ઔર જબ ખુલા તો મુસીબતોંકે ઝરીઆ ખુલા. ઔર હર તરહસે મૈંને ઉસકી રાહ પર ચલનેકી કોશિશ કી લેકિન સબ બેફાઈદા સાબિત હુઈ. ઔર જબ દિલી લગાવકે ઝરીઆ ચલા તો મંઝિલ તક પહોંચ ગયા. ફરમાયા કે મૈંને મુકમ્મલ તીસ સાલ અલ્લાહ તઆલાસે અપની

ઝરૂરિયાતકે મુતાબિક તલબ કિયા, લેકિન ઉસકી રાહમેં ગામઝન હોતે હી સબ કુછ ભૂલ ગયા ઔર તમન્ના કરને લગા કે યા અલ્લાહ તુ મેરા હો જા ઔર જો તેરી મરઝી હો વૈસા કર. ફરમાયા કે જબ મૈંને અલ્લાહ તઆલાસે સવાલ કિયા કે તુઝ તક પહોંચનેકી કયા સૂરત હૈ? ફરમાયા ગયા કે અપને નફસકો તીન તલાકેં દે દે. ફરમાયા અગર મેહશરમેં મુઝે દીદારે ખુદાવંદીસે મહેરૂમ કર દિયા ગયા તો ઈસ કદર ગિરયા કરૂંગા કે અહલે જહન્નમ ભી અપની તકલીફકો ભૂલ જાએ. ફરમાયા કે અગર પૂરી દુનિયાકી સલ્તનત ભી મુઝકો દે દી જાએ જબ ભી મૈં અપની ઉસ આહકો અફઝલ ખ્યાલ કરૂંગા જો મૈંને ગુઝિશ્તા રાત કી હૈ. ફરમાયા કે ગુઝિશ્તા બુઝુર્ગ મામૂલીસી ચીઝોં પર હી ખુદાસે રાઝી હો ગએ લેકિન મૈંને રાઝી હોનેકે બજાએ ખૂદકો ઉસ પર કુરબાન કર દિયા હૈ ઔર મુઝે વો ઔસાફ હાસિલ હુએ કે અગર ઉનમેંસે એક ઝરકિ બરાબર ભી સામને આ જાએ તો નિઝામે આલમ બરહમ હો જાએ. ફરમાયા કે ખુદાને અપની ખૂશીસે અપને દીદારસે મુશર્રફ ફરમાયા, ઈસ લિયે કે મૈં બંદા હોનેકી હૈસિયતસે કિસ તરહ ઉસકે દીદારકી તમન્ના કર સકતા હું. ફરમાયા કે ચાલીસ સાલ મૈંને મખ્લૂકકો નસીહત કરનેમેં ગુઝારે લેકિન સબ બે ફાઈદા સાબિત હુવા. ઔર જબ રઝાએ ખુદાવંદી હુઈ તો મેરી નસીહતકે બગૈર હી લોગ સીધે રાસ્તા પર આ ગએ.

ભૂખ :- ફરમાયા કે ભૂખ એક ઐસા અબર હૈ જિસસે રહમતકી બારિશ હોતી રેહતી હૈ. ફરમાયા કે જો તકબ્બુરસે ઈશારોંમેં બાતચીત કરતા હૈ વો ખુદાસે દૂર હૈ. ઔર જો મખ્લૂકકી તકલીફકો બરદાશ્ત કરતા હૈ ઔર મખ્લૂકસે ખન્દા પેશાનીસે પેશ આતા હૈ વો ખુદાસે બહોત નઝદીક હૈ.

નસીહત :- આપકે એક મુરીદને સફરમેં જાનેસે પેહલે નસીહત કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો આપને ફરમાયા કે અગર તુમહેં કિસી બુરી આદતસે વાસ્તા પડ જાએ તો ઉસકો અચ્છી આદતમેં તબદીલ કરનેકી કોશિશ કરના. ઔર જબ તુમહેં કોઈ કુછ દેના ચાહે તો પેહલે ખુદાકા શુક્ર અદા કરના બાદમેં દેનેવાલેકા. કયૂંકે અલ્લાહ હીને ઉસકો તુમ પર મહેરબાન કિયા હૈ. ઔર જબ આઝમાઈશમેં ફંસ જાઓ તો અજ્ઝિસે કામ લિના કયૂંકે સબરકી તુમમેં તાકત નહીં હૈ.

ઈઝ્ઝત :- હઝરત અહમદ હઝરવિયાને આપસે કહા કે અભી તક મુઝકો મકામે નિહાયત તક રસાઈ હાસિલ નહીં હો સકી. આપને ફરમાયા કે તુમ ઈઝ્ઝતકી ઈન્તિહા હાસિલ કરનેકી ફિકરમેં હો. ઔર વો બારી તઆલાકી સિફત હૈ, જિસકો મખ્લૂક હાસિલ હી નહીં કર સકતી. ફિર લોગોંને પૂછા કે નમાઝકી સહીહ તારીફ કયા હૈ? ફરમાયા કે જિસકે ઝરીઆ ખુદાસે મુલાકાત હો સકે, લેકિન ઉસસે મુલાકાત બહોત દુશ્વાર હૈ, સવાલ કિયા ગયા કે આપ ભૂકે રેહનેકી તારીફ કયૂં કરતે હૈં? ફરમાયા કે અગર ફિરઔન ફાકા કશી કરતા તો 'મૈં તુમહારા રબ હું'. કેહકર ખુદાઈકા

દાવેદાર ન હોતા. ફરમાયા કે મગરૂર ઉસકો કેહતે હૈં જો દૂસરોંકો કમતર ખ્યાલ કરે. ઔર મગરૂરકો ભી મારિફત હાસિલ નહીં હો સકતી. ફિર કિસીને અર્ઝ કિયા કે આપકા પાનીકે ઉપર ચલના બહોત બળી કરામત હૈ. ફરમાયા કે ઉસમેં કોઈ કરામત નહીં, કયૂંકે લકડીકે છોટે છોટે ટુકડે ભી પાની પર બેહતે રેહતે હૈં. લોગોંને કહા કે આપ હવામેં પરવાઝ કરકે મક્કા મુઅઝ્ઝમા સિર્ફ એક રાતમેં પહોંચ જાતે હૈં. ફરમાયા કે યે ભી કોઈ કરામત નહીં કયૂંકે મામૂલી પરિંદે ભી હવામેં પરવાઝ કરતે હૈં. ઔર જાદૂગર લોગ તો એક રાતમેં તમામ દુનિયાકી સૈર કર લેતે હૈં. લોગોંને મુજાહિદેકે મુતઅલ્લિક ગૌર કિયા તો ફરમાયા કે મૈંને સોલા સાલકી ગોશા નશીનીકે બાદ ભી ખૂદકો ગારમેં રેહનેવાલી ઔરતકી તરહ પાયા. ઔર જિસ વકત મૈંને દુનિયાકો છોળ દિયા ખુદાએ તઆલાસે મિલ ગયા ઔર ખુદાસે કહા કે મેરા તેરે સિવા કોઈ નહીં. ઔર જબ તક તુ મેરા હૈ સબ કુછ મેરા હૈ ઔર જબ અલ્લાહ તઆલાને મેરે સિદકકા મુશાહિદા કર લિયા તો મેરે નફસકે ઉયૂબ દૂર ફરમા દિયે. ફરમાયા કે મખ્લૂકને મજમૂઈ તૌર પર જિતના ખુદાકો યાદ કિયા હૈ મૈંને તન્હા યાદ કિયા. જિસકી વજહસે ખુદાને ભી મુઝકો યાદ કિયા ઔર અપની મારિફતસે મુઝકો હયાતે નૂર અતા કર દી. ફરમાયા કે મુઝે જબ યે ખયાલ આયા કે મૈં ખુદાકો દોસ્ત રખતા હું તો ગૌર કરનેકે બાદ માલૂમ હુવા કે મૈં ઉસકો દોસ્ત નહીં રખતા, બલ્કે વો મુઝે દોસ્ત રખતા હૈ. ફરમાયા કે દૂસરે લોગોંને તો મુરદોંસે ઈલ્મ હાસિલ કિયા લેકિન મૈંને ઐસી ઝિંદા હસ્તીસે ઈલ્મ સીખા કે જિસકો મૌત હી નહીં હૈ.

હઝરત બાયઝીદ (રહ.) કી મુનાજાત :- આપ અપની મુનાજાતમેં યે કહા કરતે થે કે અય અલ્લાહ! મેરે ઔર અપને દરમિયાનસે પરાયેપનકા હિજાબ ખતમ ફરમા દે તાકે મૈં તેરી ઝાતમેં ફના હો જાઉં. અય અલ્લાહ! જબ તક મૈં ખૂદીમેં મુબ્તલા રહા સબસે અદના રહા. લેકિન જબ તેરી મઈય્યત નસીબ હુઈ ઉસ વકત મૈં સબસે આલા ઔર બરતર હો ગયા. અય અલ્લાહ! ફકરો ફાકાસે તેરા કુર્બ હાસિલ હુવા ઔર તેરે અલ્તાફે કરીમાનાને મેરે ફકો ફાકાકો નેસ્ત ઔર નાબૂદ કર દિયા. અય અલ્લાહ! મૈં ઈલ્મ ઔર ઝહદ નહીં ચાહતા બલ્કે અપને રૂમૂઝ (ભેદ) મુઝ પર ખોલ દે. અય અલ્લાહ તેરે હી ફઝલને મુઝે તુઝસે રૂશનાસ કિયા ઔર ઈસ લિયે મૈં તુઝ પર નાઝ કરતા હું. અય અલ્લાહ દિલકે લિયે બેહતરીન ચીઝ તેરા ઈલ્હામ ઔર ગૈબકી રાહોંમેં સબસે અફઝલ તેરા નૂર હૈ. ઔર સબસે ઉમદા હૈ વો હાલત જિસકા ઈન્કિશાફ મખ્લૂકકે લિયે દુશ્વાર હૈ ઔર બેહતરીન હૈ વો ઝબાન જો તેરા વસ્ફ બયાન કરનેસે કાસિર રહે, કયૂંકે અગર ઈન્સાન તેરે ઔસાફ બયાન કરના ચાહે તો પૂરી ઝિંદગીમેં તેરે ઔસાફકા મામૂલીસા હિસ્સા ભી બયાન નહીં કર સકતા. અય અલ્લાહ! યે બાત તઅજ્જુબ ખેઝ નહીં કે મૈં તુઝકો અપના દોસ્ત ખ્યાલ કરતા હું. બલ્કે હૈરત અંગેઝ હૈ યે બાત કે તુ

મુઝકો અપના દોસ્ત સમઝતા હૈ. ક્યૂંકે તૂ મુખ્તારે કુલ ઔર સાહિબે કુવ્વત હૈ ઔર મૈં એક કમઝોર મોહતાજ બંદા હું. અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે ખૌફઝદા રેહતા થા લેકિન તુને અપને કરમસે મેરા ખૌફ દૂર કર દિયા જિસકી વજહસે મૈં તમામ ઔકાત ખૂશ રેહતા હું ઔર તુને મુઝે અપની બારગાહમેં બારયાબ (હાઝિર) ફરમાયા જિસકા મૈં કિસી તરહ ભી શુક્ર અદા નહીં કર સકતા. અય અલ્લાહ મૈં અપની ઈબાદત ઔર રિયાઝત પર નાઝ કરતા નહીં હું. બલ્કે યે બાત કાબિલે ફખર હૈ કે તુને અપને અહકામાતકી પૈરવીકે લિયે કુવ્વત ઔર તાકત અતા કરકે બુઝુર્ગી અતા ફરમાઈ. અય અલ્લાહ મેરા શુમાર તો ઉન આતિશ પરસ્તોંમેં કર લે જો સત્તર સાલ આતિશ પરસ્તીમેં મુબ્તલા રહે ઔર આખરી ઉમરમેં સહરાએ ગુમરાહીસે નિકલ કર વાદીએ હિદાયતમેં પહોંચે. ઔર ઈસ્લામમેં દાખિલ હોકર ઉનમેં તેરા નામ લેનેકા ઝૌક પૈદા હો ગયા. અય અલ્લાહ ન તુઝે કિસી સબબકી હાજત હૈ ઔર ન કબૂલિયતકે લિયે કિસી ઈબાદતકી. ઔર ન તેરે યહાં કી યે રસમ હૈ કે કસરતે ગુનાહકી બિના પર ગુનેહગારોંકો કિસી તરહ મઆફ હી ન કરે, બલ્કે તુઝે પૂરા ઈખ્તિયાર હૈ કે જિસકો ચાહે મઆફ કરકે અપને કુર્બસે નવાઝ દે, અય અલ્લાહ ગો મૈંને અપને નઝદીક બહોત હી નેક કામ અંજામ દિયે લેકિન વો તેરી બારગાહમેં કબૂલિયતકે હરગિઝ કાબિલ નહીં, લિહાઝા ઉનકો નઝર અંદાઝ ફરમાકર સિર્ફ અપને રહમો કરમસે મેરી મગફિરત ફરમા દે.

આપ તમામ ઔકાત અલ્લાહ અલ્લાહકા વિર્દ જારી રખતે ઔર આલમે નઝઅમેં ભી આપકી ઝબાન પર અલ્લાહહીકા નામ થા. ઔર મૌતસે પેહલે આપને ફરમાયા કે અય અલ્લાહ! મૈં દુનિયામેં ગફલતકી વજહસે તેરી ઈબાદતસે મેહરૂમ રહા ઔર અબ આખરી વક્તમેં ભી તેરી ઈબાદતસે ગાફિલ હું. ઉસકે બાવજૂદ ભી તેરી રહમતકા મુતમન્ની હું. યે કલિમાત ઝબાન પર થે કે રૂહ મુબારક આલા ઈલીય્યીનકી જાનિબ પરવાઝ કર ગઈ. ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન.

કિસીને ખ્વાબ દેખકર આપસે સવાલ કિયા કે તસવ્વુફકા ક્યા મતલબ હૈ? ફરમાયા કે રાહતોંકો છોડકર મશક્કતેં બરદાશ્ત કરનેકા નામ હી તસવ્વુફ હૈ.

જબ શેખ અબૂ સઈદ અબૂલ ખૈર આપકી ઝિયારતકે લિયે હાઝિર હુએ તો કુછ દેર કયામ કરકે ચલતે વક્ત ફરમાયા કે યે વો ઠિકાના હૈ જહાં ખોઈ હુઈ ચીઝ મિલ જાતી હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઉલૂમે ઝાહિરી ઔર બાતિનીસે જુડે હુએ ઔર શરીઅત ઔર તરીકતસે આરાસ્તા થે, ઔર ઉલમા, સૂફિયા દોનોં હી આપકે મરાતિબકે પેશે નઝર બે

હદ તાઝીમ ઔર એહતિરામ કરતે થે, ઔર બળે બળે મશાઈખીનને આપકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા. ઉસકે અલાવા આપકી કિતાબેં ઔર કરામાત કસરતસે હૈં. એક મરતબા હઝરત સુફયાન સૌરી ઔર હઝરત ફુઝૈલ બિન અયાઝને આપકો તશરીફ લાતે દેખા તો સુફયાન સૌરીને કહા કે અય મર્દે મશરિક તશરીફ લાઈયે. ઔર હઝરત ફુઝૈલને કહા કે અય મર્દે મગરિબ ઔર જો મગરિબ ઔર મશરિકકે દરમિયાન હૈ તશરીફ લાઈયે. હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે જિસકી તારીફ હઝરત ફુઝૈલ જૈસે બુઝુર્ગ કરતે હોં ઉનકી ખૂબિયાં ભલા મૈં કયા બયાન કર સકતા હું.

રૂજૂઅકી વજહ :- ઈબ્તિદાઈ દૌરમેં આપ એક કનીઝકી મુહબ્બતમેં ગિરફતાર હો ગએ ઔર મુહબ્બતકા અર્સા બહોત લંબા પકડ ગયા. ચુનાંચે સરદીયોંકી એક રાતમેં આપ સુબહ તક ઉસકે મકાનકે સામને ઈન્તિઝારમેં ખળે રહે ઔર જબ સુબહ નમૂદાર હુઈ તો રાતકે બેકાર જાનેકા બેહદ રંજ હુવા ઔર દિલમેં યે ખયાલ પૈદા હુવા કે અગર મૈં યે રાત ઈબાદતમેં ગુઝારતા તો ઉસ બેદારીસે વો લાખ દરજા બેહતર થા. બસ ઈસી ખ્યાલસે આપને તૌબા કરકે ઈબાદત ઔર રિયાઝતકો સચ્ચે દિલસે અપના મશગલા બના લિયા. ઔર બહોત થોળે વકતમેં આલા ઔર બુલંદ મરાતિબ પર ફાઈઝ હુએ.

એક મરતબા આપકી વાલિદા આપકી તલાશમેં નિકલીં તો દેખા કે એક બાગમેં ગુલાબકે પૌદેકે નીચે સોએ હૈં ઔર એક સાંપ નરગિસકી ટેહનીસે મખ્ખિયાં ઉડા રહા હૈ. આપ મરૂકે રેહનેવાલે થે ઔર સૈરો સિયાહતકે બેહદ શૌકીન, ઔર મુદ્દતોં બગદાદમેં મુકીમ રેહકર મક્કા મુઅઝ્ઝમા તશરીફ લે ગએ ઔર વહાંસે વાપસ હોકર ફિર અપને અસલી વતન મરૂમેં ઠહેર ગએ. ઔર ઉસ ઝમાનેમેં મરૂમેં એક જમાઅત ફુકહાકી ઔર દૂસરી મુહદ્દિસીનકી થી, લેકિન આપ બેહતરીન તરઝે અમલકી વજહસે દોનોં જમાઅતેં આપકો કાબિલે એહતિરામ ખ્યાલ કરતી થીં. ઔર ઉસીકી મુનાસિબતસે આપકો રિઝ્લ ફરીકૈનકે ખિતાબસે યાદ કિયા જાને લગા. ઔર જબ ભી કોઈ ઈખ્તિલાફ ઉન દોનોં જમાઅતોંમેં હોતા તો આપકો સાલિસ (હકમ) બનાકર આપકે ફૈસલોંકી પાબંદી કરતે. ઉસકે અલાવા આપને દો સરાએં ભી તામીર કરાઈ. એક ફુકહાકે ઠહેરનેકે લિયે ઔર દૂસરી મુહદ્દિસીનકે લિયે. ઉસકે બાદ આપ મુસ્તકિલ તૌર પર મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં રેહને લગે.

આપકા યે મામૂલ થા કે એક સાલ હજ કરતે ઔર દૂસરે સાલ જિહાદમેં શરીક રેહતે ઔર તીસરે સાલ તિજારત કરકે જો કુછ ભી નફા હાસિલ કરતે વો સબ હકદારોંમેં તકસીમ ફરમા લેતે. ઔર ફુકરાકો ખજૂરેં ખિલાતે તો ગુઠલિયાં શુમાર કરતે જાતે ઔર જો શખ્સ જિસ કદર ખજૂરેં ખાતા ઉસી હિસાબસે હર શખ્સકો ઉતને હી દિરહમ દેતે થે.

કુછ અર્સા એક નિહાયત બુરા શખ્સ આપકી સોહબતમેં રહા. ઔર જબ વો

રૂખસત હો ગયા તો આપને રોતે હુએ ફરમાયા કે હાય અફસોસ વો તો મુઝસે રૂખસત હો ગયા લેકિન ઉસકી બુરી ખસ્લતેં ઉસસે રૂખસત ન હો સકીં. એક મરતબા કહીં તશરીફ લે જા રહે થે કે રાસ્તેમેં બાઝ લોગોંને એક અંધેસે કહા કે અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક તશરીફ લા રહે હૈં. જો કુછ તલબ કરના ચાહે તલબ કર લે. ચુનાંચે ઉસને આપકો ઠેહરાકર યે દુઆ કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી કે મેરી બસારત (આંખેં) વાપસ આ જાએ. ઔર જબ આપને દુઆ ફરમાઈ તો ફૌરન હી ઉસકી બસારત વાપસ આ ગઈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં એક મરતબા હજકે લિયે રવાના હુવા લેકિન રાસ્તેમેં ઈતની દેર હો ગઈ કે સિર્ફ ચાર દિન હજમેં બાકી રેહ ગએ ઔર મુઝે યકીન હો ગયા કે અબ મૈં હજસે મેહરૂમ રેહ જાઉંગા. લિહાઝા કયા શકલ ઈખ્તિયાર કરની ચાહિયે? ઉસી ફિકરમેં એબ બુઢિયાને આકર મુઝસે કહા મેરે સાથ ચલ, મૈં તુઝે અરફાત તક પહોંચાએ દેતી હું. ચુનાંચે મૈં ચલ પડા. ઔર જબ રાહમેં કોઈ દરિયા આ જાતા તો વો કેહતી કે આંખેં બંદ કર લો. ઔર જબ મૈં ઉસ પર અમલ કરતા તો ઐસા મેહસૂસ હોતા કે મૈં સિર્ફ કમર તક પાનીમેં ચલ રહા હું. ઔર જબ દરિયા પાર કર લેતા તો વો કેહતી કે આંખેં ખોલ દો. ગર્ઝ યે કે ઉસી તરહ ઉસને મુઝે અરફાત તક પહોંચા દિયા. ઔર હજકે બાદ બુઢિયાને કહા કે ચલો મૈં અપને બેટેસે તુમહારી મુલાકાત કરાઉં. ઔર જબ મૈં વહાં પહોંચા તો દેખા કે એક બહોત હી કમઝોરસા નૌજવાન નૂરાની સૂરતકા બૈઠા હુવા હૈ ઔર માં કો દેખતે હી કદમોંમે ગિરકર કેહને લગા કે મુઝે માલૂમ હો ચુકા હૈ તુમ દોનોંકો અલ્લાહ તઆલાને મેરી તજહીઝ ઔર તકફીનકે લિયે ભેજા હૈ. કયૂંકે મેરી મૌતકા વકત બહોત હી કરીબ હૈ, યે કેહતે હી વો ફૌત હો ગયા. ઔર મૈંને ગુસલ દેકર ઉસકો કબરમેં ઉતાર દિયા. લેકિન બુઢિયાને મુઝસે કહા કે અબ તુમ રૂખસત હો જાઓ. કયૂંકે મૈં અપની ઝિંદગી બેટેકી કબર પર ગુઝારના ચાહતી હું. ઔર આઈન્દા સાલ જબ તુમ આઓગે તો મૈં તુમહેં ન મિલ સકૂંગી. લેકિન મેરે લિયે હમેશા દુઆએ ખૈર કરતે રેહના.

મશ્હૂર વાકિઆ :- એક મરતબા આપ હજકે બાદ બૈતુલ્લાહમેં સો ગએ ઔર ખ્વાબ દેખા કે દો ફરિશ્તે આપસમેં બાતેં કર રહે હૈં, ઔર એકને દૂસરેસે સવાલ કિયા કે ઈસ સાલ કિતને લોગ હજમેં શરીક હુએ ઔર કિતને લોગોંકા હજ કબૂલ હુવા? દૂસરેને જવાબ દિયા કે છ લાખ લોગોંને હજ અદા કિયા. લેકિન એક શખ્સકા ભી હજ કબૂલ નહીં હુવા. મગર દમિશ્કકા એક મોચી જો હજમેં તો શરીક નહીં હુવા લેકિન ખુદાને ઉસકા હજ કબૂલ ફરમાકર ઉસકે તુફેલમેં સબકા હજ કબૂલ કર લિયા. યે ખ્વાબ દેખકર બેદારીકે બાદ મોચીસે મુલાકાત કરને દમિશ્ક પહોંચે. ઔર મુલાકાતકે બાદ જબ ઉસકા નામ નસબ દરયાફત કરકે હજકા વાકિઆ દરયાફત કિયા તો ઉસને અપના નામ પેશા

(ધંધા) બયાન કરનેકે બાદ જબ આપકા નામ પૂછા તો આપને બતા દિયા કે મૈં અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક હું, યે સુનતે હી વો ચીંખ મારકર બેહોશ હો ગયા. ઔર હોશમેં આનેકે બાદ ઈસ તરહ અપના વાકિઆ બયાન કિયા કે બહોત મુદ્દતસે મેરે દિલમેં હજકી તમન્ના થી. ઔર મૈંને ઈસ નિય્યતસે તીનસો દિરહમ ભી જમા કર લિયે થે, લેકિન એક દિન મેરે પડોસીકે યહાંસે ખાના પકનેકી ખુશ્બૂ આઈ તો મેરી બીવીને કહા કે ઉસકે યહાંસે તુમ ભી માંગ લાઓ તાકે હમ ભી ખા લેં. ચુનાંચે મૈંને ઉસસે જાકર કહા કે આજ આપને જો કુછ પકાયા હૈ હમેં ભી ઈનાયત કરેં. લેકિન ઉસને કહા કે વો ખાના આપકે ખાનેકા નહીં હૈ કયૂંકે સાત દિનોંસે મૈં ઔર મેરે અહલો અયાલ ફાકા કશીમેં (ભૂખમેં) મુબતલા થે. તો મૈંને મુરદા ગધેકા ગોશ્ત પકા લિયા હૈ. યે સુનકર મૈં ખૌફે ખુદાવંદીસે લરઝ ગયા ઔર અપની તમામ જમા શુદા રકમ ઉસકે હવાલે કરકે યે ખ્યાલ કર લિયા કે એક મુસલમાનકી મદદ કરના મેરે હજકે બરાબર હૈ. હઝરત અબ્દુલ્લાહને યે વાકિઆ સુનકર ફરમાયા કે ફરિશ્તોંને ખ્વાબમેં વાકઈ સચ્ચી બાત કહી થી. ઔર ખુદા તઆલા હકીકતન કઝા ઔર કદરકા માલિક હૈ.

આપકે પાસ એક ઐસા ગુલામ થા જિસસે આપને યે શર્ત રખ્ખી થી કે અગર તુમ મેહનત મઝદૂરી કરકે ઈતની રકમ મુઝે દે દો તો મૈં તુમકો આઝાદ કર દૂંગા. એક દિન કિસીને આપસે કેહ દિયા કે આપકા ગુલામ તો ચોરી કરતે હુએ કફન ચુરાકર ફરોખ્ત કરનેકે બાદ આપકી રકમ અદા કરતા હૈ. યે સુનકર આપકો બેહદ રંજ હુવા ઔર રાતકો છુપકર ઉસકે પીછે પીછે કબ્રસ્તાન પહોંચ ગએ. કબ્રસ્તાનમેં જાકર ગુલામને એક કબર ખોલી ઔર નમાઝમેં મશગૂલ હો ગયા. ઔર જબ આપને કરીબસે દેખા તો માલૂમ હુવા કે વો ટાટકે કપડે પેહને અપને ગલેમેં તૌક પેહને હુએ રો રહા હૈ. યે દેખકર આપ રો પડે ઔર પૂરી રાત આપને બાહિર ઔર ગુલામને કબરમેં ઈબાદત કરનેમેં ગુઝાર દી. ફિર સુબહકો ગુલામને કબરકો બંદ કિયા ઔર ફજરકી નમાઝ મસ્જિદમેં જાકર અદા કી ઔર યે દુઆ કરતા રહા કે અય અલ્લાહ અબ રાત ગુઝર ચુકી હૈ. ઔર મેરા આકા અબ રકમ તલબ કરેગા, લેહાઝા અપને કરમસે તુહી કુછ ઈન્તિઝામ ફરમા દે. ઈસ દુઆકે બાદ એક નૂર નમૂદાર હુવા. ઔર ઉસને દિરમકી શકલ ઈખ્તિયાર કર લી. ચુનાંચે આપ યે વાકિયા દેખકર ગુલામકે કદમોંમેં ગિર પડે ઔર ફરમાયા કે કાશ તુ આકા ઔર મૈં ગુલામ હોતા. યે જુમલા સુનકર ગુલામને ફિર દુઆ કી કે અય અલ્લાહ અબ મેરા રાઝ ફાશ હો ગયા. ઈસ લિયે મુઝે દુનિયાસે ઉઠા લે. ઔર આપ હીકે આગોશમેં દમ તોડ દિયા. ફિર આપને ગુસલ દેકર ટાટ હીકે લિબાસમેં દફન કર દિયા. લેકિન રાતકો ખ્વાબમેં દેખા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ દો બુરાકોં પર તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા કે અય અબ્દુલ્લાહ! તુને હમારે દોસ્તકો ટાટકે લિબાસમેં કયૂં દફન કિયા હૈ?

એક મરતબા આપ બહોત વજાહતકે સાથ ચલ રહે થે કે એક નાદાર સૈયદને કહા કે મૈં સૈયદ હોનેકે બાવજૂદ ભી આપસે મરતબામેં કમ હું. ફરમાયા કે મૈં તો તેરે દાદાકા ઈત્તાઅત ગુઝાર હું. લેકિન તુ ઉનકે અકવાલ ઔર આમાલ પર અમલ પૈરા નહીં હૈ. બાઝ હઝરાત કેહતે હૈં કે આપને યે જવાબ દિયા કે યે તો એક હકીકત હૈ કે તેરે દાદા ખાતિમુલ અંબિયા થે ઔર મેરા બાપ ગુમરાહ, મગર તેરે દાદાને જો તરકા છોડા ઉસકો મૈંને હાસિલ કર લિયા જિસકી વજહસે મુઝે યે મરતબા અતા કિયા ગયા. ઔર મેરે બાપકી ગુમરાહી તુને તર્કેમેં હાસિલ કી ઈસ લિયે તુ રૂસ્વા હો ગયા. લેકિન હઝરાત આપને ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ગુસ્સાકી હાલતમેં દેખા, ઔર જબ વજહ દરયાફ્ત કી તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તુને મેરી આલકે ઉયૂબકી પરદાદરી ક્યૂં કી? ચુનાંચે આપ બેદાર હોનેકે બાદ ઉસી સૈયદકી તલાશમેં નિકલ ખડે હુએ. ઔર ઈધર સૈયદને ખ્વાબમેં દેખા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) યે ફરમા રહે હૈં કે અગર તેરે આમાલ ઔર અફઆલ બેહતર હુએ તો અબ્દુલ્લાહ તેરી તૌહીન ક્યૂં કરતા? ચુનાંચે વો ભી બેદારીકે બાદ આપકી તલાશમેં ચલ દિયા. ઔર જબ રાસ્તામેં દોનોંકી મુલાકાત હુઈ તો દોનોંને અપના અપના ખ્વાબ સુનાનેકે બાદ તૌબા કી.

હઝરત સુહેલ અકસર આપકે પાસ તશરીફ લાયા કરતે થે. એક મરતબા ચલતે હુએ કેહને લગે કે અબ મૈં કભી આપકે પાસ નહીં આઉંગા. ઈસ લિયે કે આજ છત પરસે આપકી કનીઝેં મુઝે અય સુહેલ કેહકર આવાઝ દે રહી થીં. ઔર યે બાત મેરે લિયે બારે ખાતિર (ના પસંદ) હુઈ. યે સુનકર હઝરત અબ્દુલ્લાહને કહા કે આઓ સુહેલકી નમાઝે જનાઝા અદા કરેં. ચુનાંચે ઉસી વકત ઉનકા ઈન્તેકાલ હો ગયા. ઔર તજહીઝો તકફીનકે બાદ જબ લોગોંને સવાલ કિયા કે મૌતસે પેહલે હી આપકો ઉનકી મૌતકા ઈલ્મ હો ગયા થા? ફરમાયા કે ઉનહોંને યે કહા થા કે તેરી છત પરસે કનીઝેં મુઝે અય સુહેલ કેહકર આવાઝ દે રહી થીં. હાલાંકે મેરે યહાં કોઈ લોંડી (કનીઝ) નહીં હૈ. ઔર વો યકીનન હૂરેં થીં જો આવાઝ દે રહી થીં ઉસી વજહસે મૈંને ઉનકી મૌતકા યકીન કર લિયા.

એક પાદરી ઈબાદાત ઔર મુજાહિદાત કરતે કરતે બહોત કમઝોર હો ગયા થા. ઔર જબ હઝરત અબ્દુલ્લાહને દરયાફ્ત કિયા કે ખુદાકા રાસ્તા કૈસા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે તુમ આરિફ હોનેકી વજહસે યકીનન ખુદા ઔર ઉસકી રાહોંસે ઝરૂર વાકિફ હોંગે, મૈંને તો આજ તક અલ્લાહકો નહીં પેહચાના. ફિર ભલા ઉસકા રાસ્તા કૈસે બતા સકતા હું. મૈં તો પેહચાને બગૈર હી ઉસકી ઈબાદત કરતે કરતે ઈસ કદર ઝઈફ હો ગયા હું. લેકિન ન જાને તુમ કિસ કિસમકે આરિફ હો કે ખુદાકા ખૌફ ભી નહીં કરતે. યે સુનકર આપકો ઐસી ઈબરત હુઈ કે હર દિન આપકે ખૌફે ખુદાવંદીમેં ઈઝાફા હી હોતા ચલા ગયા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા રૂમકે અતરાફમેં મૈંને દેખા કે કુછ લોગ એક શખ્સકો શિકન્જામેં બાંધકર માર પીટ રહે હૈં ઔર એક શખ્સ દૂરસે ખળા કેહ રહા હૈ કે ઉસકો અચ્છી તરહ મારો વરના બળા બુત ખફા હો જાએગા. ઔર જબ મૈંને પીટનેવાલેસે પૂછા કે યે લોગ તુઝે કયૂં માર રહે હૈં? ઉસને કહા કે હમારા યે મઝહબી અકીદા હૈ કે ગુનાહોંસે પાક હુએ બગૈર બળે બુતકા નામ ઝબાનસે નહીં નિકાલ સકતે ઔર ઉસકે ડરસે મૈં ગિરયા ઝારી ભી નહીં કર સકતા. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે ખુદાકા બળા એહસાન હૈ કે ઉસને મુઝે વો દીન અતા કિયા જિસમેં ખુદાકા નામ લેતે હી બંદા ગુનાહોંસે પાક હો જાતા હૈ. ઔર જબ ઉસકી મારિફત હાસિલ કરતા હૈ તો સુકૂત ઈખ્તિયાર કર લેતા હૈ. જૈસાકે ખુદાકા ઈરશાદ હૈ કે ખુદાકો પેહચાનને વાલોંકી ઝબાન ગંગ હો જાતી હૈ.

એક મરતબા જિહાદમેં આપ એક કાફિરસે લડ રહે થે તો નમાઝકા વક્ત આ ગયા ઔર આપને ઉસ કાફિરસે ઈજાઝત લેકર નમાઝ અદા કર લી. ઔર જબ ઉસકી ઈબાદતકા વક્ત હુવા તો વો ભી આપસે ઈજાઝત લેકર અપને બુતકી તરફ મુતવજ્જેહ હુવા. લેકિન આપકે દિલમેં ઉસકો કતલ કર દેનેકી ખ્વાહિશ પૈદા હુઈ. ચુનાંચે ઉસી વક્ત નિદાએ ગૈબી આઈ કે હમારી ઈસ આયતકે મુતાબિક જિસકા માના યે હૈ. યાની તુમસે કિયામતમેં વાદા તોડનેકી પૂછ હોગી, લેહાઝા અપને ઈરાદેસે બાઝ આ જાઓ. યે નિદા સુનતે હી આપ રો પડે. ઔર જબ ઉસ કાફિરને રોનેકા સબબ દરયાફત કિયા તો આપને પૂરા વાકિઆ બયાન કર દિયા. યે સુનકર ઉસ કાફિરકો ખયાલ આયા કે જો ખુદા અપને દુશ્મનકી વજહસે અપને દોસ્ત પર નારાઝ હો ઉસકી ઈતાઅત ન કરના બુઝદિલી હૈ. ઔર ઉસ ખયાલકે સાથ હી વો સચ્ચે દિલસે મુસલમાન હો ગયા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક શખ્સ ખાનએ કાબામેં દાખિલ હોના ચાહતા થા લેકિન લરઝકર બેહોશ હો ગયા. ઔર હોશમેં આનેકે બાદ જબ મૈંને ઉસકી કૈફિયત પુછી તો ઉસને બતાયા કે મૈં આતિશ પરસ્ત હું. ઔર ભેસ તબદીલ કરકે કાબતુલ્લાહમેં દાખલાકી નિય્યતસે આયા થા. લેકિન જૈસે હી મૈંને દાખલાકા ઈરાદા કિયા તો નિદા આઈ કે તો દોસ્તકા દુશ્મન બન કર દોસ્તકે મકાનમેં કૈસે દાખિલ હો સકતા હૈ. ઔર યે આવાઝ સુનતે હી મૈંને સચ્ચે દિલસે ઈસ્લામ કબૂલ કર લિયા.

સરદીકે મોસમમેં નેશાપુરકે બાઝારમેં આપને એક ગુલામકો દેખા જો સરદીમેં સુકડા હુવા થા. આપને પૂછા કે તુમ અપને માલિકસે પોસ્તીનકા (કમ્બલકા) મુતાલબા નહીં કરતે હો? ઉસને જવાબ દિયા કે કયા ઉસકો નઝર નહીં આતા જો મેરે કેહનેકી ઝરૂરત પેશ આએ. ઈસ જુમલાસે આપકો ઐસી ઈબરત હુઈ કે આપને ફરમાયા કે તરીકત તો ઈસ ગુલામસે હાસિલ કરની ચાહિયે.

એક પરેશાનીકે વક્ત કુછ લોગ આપકે પાસ દિલદારીકે તૌર પર હાઝિર હુએ

ઔર ઉનમેં એક આતિશ પરસ્ત ભી થા ઔર ઉસને યે કહા કે અકલમંદ વોહી હૈ જો પેહલે દિન હી વો કામ અંજામ દે જિસકો નાદાન તીસરે દિન પૂરા કરતે હૈં. યે જુમલા સુનકર આપને લોગોંસે ફરમાયા કે ઈસ બાતકો યાદ રખના, બહોત બળી નસીહત હૈ.

જબ લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે કૌનસી આદતેં ફાઈદામંદ હો સકતી હૈં? ફરમાયા કે અકલે કામિલ હોના. લોગોંને કહા કે અકલે કામિલ ન હો, ફરમાયા કે હુસ્ને અદબ હો. લોગોંને કહા કે અગર યે ભી ન હો, ફરમાયા કે ઈતના શફીક ભાઈ બન જાએ કે લોગ ઉસસે મશ્વરા કરેં. લોગોંને કહા કે અગર યે ભી મુમકિન ન હો સકે. ફરમાયા સુકૂત ખામોશી ઈખ્તિયાર કરો, ઔર અગર યે ભી ન હો તો ફિર અચાનક મૌત બહોત ફાઈદામંદ હૈ. એક મરતબા ફરમાયા કે જો અદબકી એહમિયતસે વાકિફ નહીં ઉસકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે સુન્નતમેં ખલલ પડનેકી વજહસે ફરાઈઝસે ભી મેહરૂમી હો જાતી હૈ. ઔર ઐસા શખ્સ ખુદાકી મારિફતસે કભી બેહરાવર (ફાઈદા ઉઠાનેવાલા) નહીં હો સકતા.

ઈરશાદાત :- જબ લોગોંને યે સવાલ કિયા કે ખુદાકે રાસ્તેમેં ચલનેવાલોંકી કયા કૈફિયત હુઈ? ફરમાયા કે વો તમામ ઔકાત ખુદાકી તલબમેં મશ્ગૂલ રેહતે હૈં. ફરમાયા કે હમેં બહોત ઈલ્મકે બજાએ થોળે અદબકી ઝિયાદા ઝરૂરત હૈ ઔર લોગ ઈસ વકત અદબકે મુતલાશી હૈં જબ અહલે અદબ દુનિયાસે રૂખસત હો ચુકે. ગો મશાઈખને અદબકી બહોતસી તારીફેં કી હૈં લેકિન મેરે નઝદીક અદબ નામ હૈ નફસ શનાસીકા. ફરમાયા કે એક દિરમ કર્ઝે હસના દેના એક હઝાર દિરમ ખૈરાત કર દેનેસે ઝિયાદા સવાબકા સબબ હૈ. ઔર ના જાઈઝ માલકા એક હિસ્સા લેનેવાલા ભી તવક્કુલસે મેહરૂમ રેહતા હૈ. ઔર તવક્કુલ વો હૈ જિસકો તુમહારા નફસ નહીં બલ્કે ખુદા તઆલા તવક્કુલ ખયાલ કરે. ફરમાયા કે અગર બાલ બચ્ચોંવાલા શખ્સ બચ્ચોંકી નિગરાની ઔર પરવરિશકે સાથ ઈલ્મે દીન ભી સિખાતા હૈ તો ઉસકા અજર જિહાદસે ભી ઝયાદા હૈ.

જબ લોગોંને આપકી મજલિસમેં ગીબત પર બહસ કી તો આપને ફરમાયા કે અગર ઈન્સાન ગીબત હી કરના ચાહે તો પેહલે અપને માં-બાપકી ગીબત કરે. કયૂંકે ઉનકે ગુનાહ ઈતને ઝિયાદા હૈં કે ઔલાદકી નેકિયાં ઉનકે આમાલ નામેમેં દર્જ કી જાતી હૈં.

કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે મૈં ઐસે ગુનાહકા મુરતકિબ હો ગયા જિસકો શરમકી વજહસે આપકે સામને નહીં બતા સકતા, લેકિન ઈસરારકે બાદ ઉસને કહા કે મૈં ઝિનાકા કામ કર બૈઠા હું. આપને ફરમાયા કે મૈં તો ઉસ ખયાલમેં થા કે શાયદ તુને ગીબતકા ગુનાહ કિયા હૈ. કયૂંકે ઝિનાકા તઅલ્લુક તો ખુદાકે ગુનાહસે હૈ જો તૌબાકે બાદ મઆફ ભી હો સકતા હૈ. લેકિન ગીબત બંદેકા ગુનાહ હૈ જિસકો બંદા

મુઆફ નહીં કરતા.

આપકે યહાં કોઈ મેહમાન આ ગયા ઔર ઉસ વકત આપકે યહાં કુછ ભી મૌજૂદ ન થા. લેકિન આપને અપની બીવીસે ફરમાયા કે મેહમાન ખુદાકા ભેજા હુવા હોતા હૈ. લિહાઝા મેહમાનદારીમેં કિસી કિસમકી કોતાહી ન કરના. મગર ઉસને આપકે હુકમકી તામીલ નહીં કી. ચુનાંચે ઉસ હુકમે શરઈકે મુતાબિક કે જો ઔરત શૌહરકા હુકમ ન માને ઉસકો તલાક દે દેની ચાહિયે. આપને ભી મહર અદા કરકે અપની બીવીકો તલાક દે દી.

એક દિન આપકી મજલિસ ઔર વઅઝમેં કોઈ અમીરઝાદી શરીક હુઈ. ઔર વઅઝસે ઈસ કદર મુતઅસ્સિર હુઈ કે અપને માં-બાપસે કેહ દિયા કે મેરા નિકાહ અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારકસે કર દો. માં-બાપને ભી ખૂશ હોકર નિકાહ કરકે લડકી આપકે સાથ કર દી. ઉસકે અલાવા પચાસ હઝાર દીનાર ભી લડકીકો દિયે. ફિર નિકાહકે બાદ આપને ખ્વાબમેં દેખા કે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ તુને હમારી ખૂશ્નૂદીમેં બીવીકો તલાક દે દી થી લિહાઝા હમને ઉસસે બેહતર તુઝકો દૂસરી બીવી અતા કર દી. તાકે બખૂબી અંદાઝ કર સકે કે ખુદાકે ખૂશ કરનેવાલે કભી નુકસાનમેં નહીં રેહતે.

મૌતસે પેહલે આપને અપના તમામ માલ ફુકરામેં તકસીમ કર દિયા. ઔર જબ એક મુરીદને સવાલ કિયા કે આપકી તીન સાહબઝાદિયાં હૈં ઉનકે લિયે કયા છોડા? ફરમાયા કે ઉનકે લિયે ઉનકે ખુદાકો છોડ દિયા હૈ. કયૂંકે જિસકા કફીલ ખુદા હો ઉસકો અબ્દુલ્લાહકી કયા હાજત હૈ. મૌતસે પેહલે આપને આંખેં ખોલકર મુસ્કુરાતે હુએ ફરમાયા કે અમલ કરનેવાલોંકો ઐસે હી અમલ કરને ચાહિયે. ઉસકે બાદ આપકા ઈન્તેકાલ હો ગયા. ઔર કિસીને હઝરત સુફયાનકો ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાકા આપકે સાથ કૈસા મઆમલા રહા? ફરમાયા કે ઉસને મેરી મગફિરત ફરમા દી. ફિર ઉસને કહા કે અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક કિસ હાલમેં હૈં? ફરમાયા કે ઉનકા શુમાર તો ઉસ જમાઅતમેં હે જો દિનમેં દો મરતબા હુઝૂરીકા શર્ફ હાસિલ કરતી હૈ.

હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શરીઅત ઔર તરીકતમેં કામિલ ઔર ઉલૂમ ઔર રિસાલતકે વારિસ થે, જિસકી વજહસે લોગોંને આપકો અમીરૂલ મોમિનીનકા ખિતાબ દિયા થા. ઔર ઉલૂમે ઝાહિરી ઔર બાતિની પર આપકો પૂરી મહારત હાસિલ થી. ઔર બહોતસે મશાઈખીનને આપકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા. એક મરતબા હઝરત ઈબ્રાહીમને આપકો હદીસ સુનનેકી દાવત દી. ઔર જબ આપ વહાં પહોંચ ગએ તો ફરમાયા કે

મુઝકો તો સિર્ફ આપકે અખ્લાકકા ઈમતિહાન મકસૂદ થા વરના દર હકીકત કિસી કામકી ગર્ઝસે નહીં બુલાયા.

આપ પૈદાઈશી મુત્તકી થે. હત્તાકે એક મરતબા આપકી વાલિદાને હમલકે દિનોંમેં પળોસીકી કોઈ ચીઝ બગૈર ઈજાઝત મુંહ પર રખ લી તો આપને પેટમેં તડપના શુરૂ કર દિયા. ઔર જબ તક ઉનહોંને પળોસીસે માઝિરત તલબ ન કી આપકી બેચેની ખતમ ન હુઈ. ઔર આપકે તૌબા કરનેકા વાકિઆ યે હૈ કે એક મરતબા મસ્જિદમેં દાખિલ હોતે વક્ત પેહલે ઉલ્ટા પાંવ મસ્જિદમેં રખ દિયા જિસકે બાદ હી યે નિદા આઈ કે અય સૌરી મસ્જિદકે હકમેં ગુસ્તાખી અચ્છી નહીં. બસ ઉસી દિનસે આપકા નામ સૌરી પડ ગયા. બહર હાલ યે નિદા સુનકર ખૌફકા ઐસા ગલબા હુવા કે ગશ ખાકર ગિર પડે. ઔર હોશ આનેકે બાદ અપને મુંહ પર તમાંચે લગાતે હુએ કેહને લગે કે બે અદબીકી ઐસી સઝા મિલી કે મેરા નામ હી દફતરે ઈન્સાનિયતસે નિકાલ દિયા ગયા. લિહાઝા અય નફસ અબ ઐસી બે અદબીકી જુરઅત કભી ન કરના.

એક મરતબા કિસીકે ખેતમેં આપકા કદમ પડ ગયા તો ફૌરન નિદા આઈ કે અય સૌર! દેખ ભાલકર કદમ રખ. હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે જિસ પર ખુદાકા ઈતના બળા કરમ હો કે સિર્ફ એક કદમ પડને પર તમ્બીહ ફરમાઈ ગઈ તો ઉસકી બાતિની કૈફિયત કયા હોગી. આપ ફરમાયા કરતે થે કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે જિસ કદર ભી અકવાલ સુને ઉન પર અમલ પૈરા રહા. ઔર આપકા યે કૌલ થા કે મુહદ્દિસીનકો ઝકાત અદા કરની ચાહિયે. યાની દોસો અહાદીસમેંસે કમ અઝ કમ પાંચ અહાદીસં પર અમલ કરના ઝરૂરી હૈ.

એક મરતબા નમાઝકી હાલતમેં ખલીફાએ વકતને અપની દાઢી પર હાથ ફેર લિયા તો આપને ફરમાયા કે ઐસી નમાઝ બિલકુલ બે હકીકત હૈ. ઔર કયામતમેં તેરી નમાઝ ગેંદકી તરહ મુંહ પર માર દી જાએગી. ખલીફાને ઝિળકકર કહા કે ખામોશ રહો. આપને ફરમાયા કે હક બાત કેહનેમેં ખામોશી કૈસી. યે સુનતે હી ખલીફાને ગઝબનાક હોકર હુકમ દે દિયા કે ઉસકો ફાંસી દે દો. ઔર દૂસરે દિન ઠીક ફાંસીકે વકત આપ એક બુઝુર્ગ હઝરત સુફયાન બિન ઉયયનહકે ઝાનોં પર સર રખ્ખે હુએ પૈર ફૈલાકર આંખેં બંદ કિયે હુએ થે. લોગોંને કહા કે ફાંસીકા વકત કરીબ હૈ તો ફરમાયા કે મુઝે ઉસકા ઝર્રા બરાબર ખૌફ નહીં. લેકિન હક ગોઈસે કભી બાઝ ન આઉંગા. ફિર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ ખલીફા મુઝે બે કુસૂર સઝા દેના ચાહતા હૈ ઈસ લિયે ઉસકો બદલા મિલના ચાહિયે. ઈસ દુઆકે સાથ હી એક ધમાકાકે સાથ ઝમીન ફટ ગઈ ઔર ખલીફા વઝીરોંકે સાથ ઉસમેં ધંસતા ચલા ગયા. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે ઈતની જલ્દ અસર દુઆ હમને કભી નહીં દેખી, તો ફરમાયા કે મેરે ઈઝહારે હકકી વજહસે દુઆ જલ્દ અસર બન ગઈ. ફિર જબ દૂસરા ખલીફા પેહલે ખલીફાકા

કાઈમ મકામ હુવા તો આપકે મુરીદોંમેં શામિલ રહા. ચુનાંચે જબ આપ બીમાર હોતે તો ઈલાજકે લિયે ઉસને એક તબીબે હાઝિકકો (ડાકટરકો) ઈલાજકે લિયે ભેજા. લેકિન વો આતિશ પરસ્ત થા ઔર ઉસને આપકે પેશાબકી જાંચ કરનેકે બાદ બતાયા કે ઉનકા જિગર ખૌફે ઈલાહીસે પાશ પાશ હો ચુકા હૈ. ઉસકે રેઝે પેશાબમેં આ રહે હૈં. ફિર ઉસને કહા કે જિસ મઝહબમેં ઐસે ઐસે લોગ હોં વો મઝહબ કભી બાતિલ નહીં હો સકતા. યે કેહકર ખુલૂસ નિય્યતકે સાથ વો મુસલમાન હો ગયા. ઔર જબ યે વાકિઆ ખલીફાને સુના તો કહા કે મૈંને તો તબીબકો મરીઝકે પાસ ભેજા થા. લેકિન અબ મેહસૂસ હુવા કે મરીઝ તબીબકે પાસ પહોંચ ગયા.

આપ જવાનીહીમેં કુબડે હો ગએ થે. ઔર લોગોંકે બેહદ ઈસરાર પર બતાયા કે મરતે દમ મેરે ઉસ્તાદને ફરમાયા કે મૈંને હિદાયત ઔર ઈબાદતમેં પચાસ સાલ ગુઝારે લેકિન મુઝે યે હુકમ મિલા કે તુ હમારી બારગાહકે કાબિલ નહીં હૈ. ઔર બાઝને ઈસી વાકિઆકો ઈસ તરહ લિખ્ખા હૈ કે આપને યે ફરમાયા કે મેરે તીન અસાતિઝા જો બહોત ઝિયાદા આબિદ ઔર ઝાહિદ થે મૌતસે પેહલે તીનોં યહૂદી, નસરાની ઔર આતિશ પરસ્ત હો ગએ. ઔર ઈસ વાકિઆસે મુતઅસ્સિર હોકર મુઝ પર ખૌફકા ઐસા ગલ્બા હુવા કે મેરી કમર ઝુક ગઈ ઔર હર વકત ખુદાસે ઈમાનકી સલામતીકી દુઆ કરતા રેહતા હું.

ઈસ્તિગના :- કિસીને અશરફિયોંકી દો થેલિયાં ભેજતે હુએ આપકી ખિદમતમેં યે પૈગામ ભેજા કે ચૂંકે આપ મેરે વાલિદકે દોસ્ત હૈં ઔર અબ વો ફૌત હો ચુકે હૈં લેકિન ઉનકી પાકીઝા કમાઈમેંસે યે થેલિયાં ભેજી હૈં. આપ ઉનકો અપને ખર્ચકે લિયે કબૂલ ફરમા લેં. લેકિન આપને વો થેલિયાં વાપસ કરતે હુએ પૈગામ ભેજા કે તુમહારે વાલિદસે મેરે તઅલ્લુકાત સિર્ફ દીનકે લિયે થે ન કે દુનિયાકે લિયે. ઔર ઈસ વાકિઆકી ખબર જબ આપકે સાહબઝાદેકો હુઈ તો ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે મૈં નાદાર (ગરીબ) ઔર અયાલદાર હું. અગર યે રકમ આપ મુઝે દે દેતે તો મેરે બહોતસે કામ નિકલ સકતે થે. આપને ફરમાયા કે મૈં દીની તઅલ્લુકાતકો દુનિયાકે બદલેમેં ફરોખ્ત નહીં કર સકતા, અલબત્તા અગર વો શખ્સ ખૂદ તુમકો દે દે તો તુમ ખર્ચ કર સકતે હો.

આપ કિસીસે કુછ નહીં લેતે થે. ઔર એક શખ્સને જબ આપકી ખિદમતમેં કોઈ તોહફા પેશ કિયા તો આપને કબૂલ નહીં ફરમાયા. ઔર જબ ઉસ શખ્સને અર્ઝ કિયા કે આપને તો કભી મુઝકો નસીહત તક નહીં કી જો યે સમઝ લિયા જાએ કે મૈં ઉસકા બદલા દે રહા હું. આપને ફરમાયા કે મૈંને તુમહારે દૂસરે મુસલમાન ભાઈયોંકો તો રાસ્તા દિખાયા હૈ. ઔર અગર મૈં તુમહારા તોહફા કબૂલ કર લૂં તો હો સકતા હૈ કે મેરે દિલમેં તુમહારી રગબત પૈદા હો જાએ ઔર ઉસીકા નામ દુનિયા હૈ. લિહાઝા મૈં ખુદાકે સિવા કિસી ઔર જાનિબ રાગિબ નહીં હોના ચાહતા.

આપ એક શખ્સકે સાથ કિસી રઈસકે મહેલકે નઝદીકસે ગુઝરે તો આપકે સાથ વાલે શંખ્સને મહેલકો ગૌરસે દેખા. આપને ઉસકો મના કરતે હુએ ફરમાયા કે દૌલતમંદ મકાનકી તામીરમેં બહોત ફુઝૂલ ખર્ચીસે કામ લેતે હૈં. ઉસકા દેખનેવાલા ભી ગુનેહગાર હો જાતા હૈ.

આપ અપને એક પળોસીકે જનાઝેમેં શરીક હુએ તો ઉસ વકત તમામ લોગ મરહૂમકી તારીફેં કર રહે થે, લેકિન આપને ફરમાયા કે વો તો મુનાફિક થા. અગર મુઝે પેહલેસે ઈલ્મ હોતા તો મૈં જનાઝેમેં કભી શરીક ન હોતા. ઔર ઉસકી મુનાફિકતકી દલીલ યે હૈ કે દુનિયા વાલે ઉસકી તારીફેં કર રહે હૈં. ઈસસે માલૂમ હુવા કે ઉસકા દુનિયા વાલોંસે બહોત ગેહરા તઅલ્લુક થા ઔર યેહી ચીઝ ઉસકી મુનાફિકત પર દલાલત કરતી હૈ. એક મરતબા આપને ઉલટા કુરતા પહેન લિયા. ઔર જબ લોગોંને સીધા કરનેકે લિયે કહા તો ફરમાયા કે મૈંને તો ખુદાકે લિયે પેહના હૈ ફિર મખ્લૂકકે કેહનેસે સીધા ક્યૂં કરૂં.

એક નૌજવાનને હજસે મેહરૂમ રેહ જાને પર સર્દ આહ ખીંચી તો આપને ફરમાયા કે મૈંને ચાર હજ કિયે હૈં ઔર ઉનકા અજર મૈં ઈસ શર્ત પર તુઝે દેનેકે લિયે તૈયાર હું કે તૂ અપની આહકા અજર મુઝે દે દે. ચુનાંચે જબ ઉસને શર્ત મંઝૂર કર લી તો આપને ખૂશીસે અપને તમામ હજોંકા સવાબ ઉસકો દે દિયા. ફિર આપને ખ્વાબ દેખા કે કોઈ યે કેહ રહા હૈ કે તુમને એક આહ ખરીદકર વો નફા હાસિલ કર લિયા હૈ કે અગર ઉસ નફાકો અરફાત વાલોં પર તકસીમ કિયા જાએ તો સબ માલામાલ હો જાએં.

આપ એક હમ્મામમેં દાખિલ હુએ તો દેખા કે એક નવ ઉમર હસીન લડકા વહાં મૌજૂદ હૈ. આપને લોગોંસે ફરમાયા કે ઉસકો ફૌરન યહાંસે નિકાલ દો, કયૂંકે ઔરતકે સાથ તો સિર્ફ એક હી શૈતાન રેહતા હૈ લેકિન નૌખેઝ હસીન લડકેકે સાથ અઠારા શૈતાન હોતે હૈં તાકે દેખનેવાલેકે સામને લડકેકો આરાસ્તા કરકે પેશ કરેં.

ખાનેકે વકત એક કુત્તા આ ખડા હુવા. ઔર આપને ઉસકો રોટી ડાલ દી. ઔર જબ લોગોંને સવાલ કિયા કે આપ બીવી બચ્ચોંકે સાથ ખાના ક્યૂં નહીં ખાતે? ફરમાયા કે વો સબ ખુદાકી ઈબાદતમેં હરજ ડાલતે હૈં લેકિન યે કુત્તા મેરી હિફાઝત કરતા હૈ. જિસકી વજહસે મૈં પુર સુકૂન હોકર યાદે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રેહતા હું.

એક મરતબા આપ રોતે હુએ હજકે સફર પર રવાના હુએ, ઉસ વકત લોગોંને સમઝા કે શાયદ ખૌફ ઔર ગુનાહસે યે હાલત હૈ, લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈં તો ઈસ લિયે રો રહા હું કે ન જાને મેરે ઈમાનમેં કુછ સચ્ચાઈ ભી હૈ યા નહીં. ઔર ગુનાહોંકી ફિકર તો ઈસ લિયે નહીં કે રહમતે ખુદાવંદીકે મુકાબલામેં ગુનાહ એક બે હકીકત સી ચીઝ હૈ.

હકાઈક :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે આરિફીનકો મારિફત આબિદીનકો કુરબત

ઔર હિકમત અલ્લાહ તઆલા હી અતા ફરમાતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે રોનેકી ભી દસ કિસ્મેં હૈં. જિનમેં નવ હિસ્સે રિયાસે ભરપુર હૈં. ઔર એક હિસ્સા ખશિય્યતસે લબરેઝ હોતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે અગર ખુદાકે ડરસે એક આંસૂ ભી નિકલ પડે તો વો ઉમર ભરકે ઈસ રોનેસે બેહતર હૈ જિસમેં ખૌફે ઈલાહી શામિલ ન હો. ફિર ફરમાયા કે આમાલે નેક કરનેવાલોંકે આમાલકો ફરિશ્તે અમલે નેકકે રજિસ્ટરમેં દર્જ કર લેતે હૈં. ઔર જબ કોઈ ઉન આમાલ પર ફખર કરને લગતા હૈ તો ફિર ઉનહી આમાલકો રિયાકે રજિસ્ટરમેં મુન્તકિલ કર દેતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે બાદશાહ ઔર માલદારોંસે તઅલ્લુક રખનેવાલા આબિદ ભી રિયાકાર હોતા હૈ. ઔર ઝાહિદકી પેહચાન યે હૈ કે નેક કામ અંજામ દેકર ન તો ઉન પર ફખર કરે ઔર ન અપને ઝહદકા ઢંઢેરા પીટે. ઔર ઝહદકા હકીકી મહફૂમ યે હૈ કે મોટા અનાજ ઔર બોસીદા (પુરાના) લિબાસ ઈસ્તેમાલ કરતા રહે ઔર દુનિયાસે ન તો દિલ લગાએ ઔર ન ઉમ્મીદોંમેં ઈઝાફા કરે. ફિર ફરમાયા કે ગોશા નીશીનકો આખિરતમેં નજાત મિલ જાતી હૈ. ફિર કિસીને સવાલ કિયા કે ગોશા નશીની કરકે ગુઝર ઔકાત કૈસે કરે? ફરમાયા કે ખુદાસે ખૌફઝદા રેહનેવાલોંકો ગુઝર બસરકા ગમ નહીં રેહતા. ફિર ફરમાયા કે લોગોંકી નઝરોંસે પોશીદા રેહનેવાલા ઈસ લિયે બેહતર હોતા હૈ કે પેહલે બુઝુર્ગોંકા તરીકા યેહી થા કે ઈઝ્ઝતકે બજાએ ઝિલ્લતકો પસંદ કરતે થે. ફિર ફરમાયા કે દુનિયા વાલોંકા સોના જાગનેસે ઈસ લિયે અફઝલ હૈ કે વો નીંદકી હાલતમેં દુનિયાસે દૂર રેહતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે ઝાહિદોંકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરનેવાલા બાદશાહ ઝાહિદસે બેહતર હૈ જિસકો બાદશાહકા કુર્બ હાસિલ હો. ફિર ફરમાયા કે મખ્લૂકમેં પાંચ કિસમકે લોગ ઝિયાદા મેહબૂબ હોતે હૈં. પેહલા ઝાહિદ આલિમ, દૂસરા ફકીહ સૂફી, તીસરા મુતવાઝેઅ તવંગર, ચોથા શાકિર દુરવેશ, પાંચવાં શરીફ સૂફી.

કિસીને યકીનકા મતલબ પૂછા તો ફરમાયા કે દિલકે આવાઝકા નામ યકીન હૈ. ઔર અહલે યકીન મારિફત તક રસાઈ હાસિલ કર લેતે હૈં. ઔર યકીનકા યે મતલબ ભી હૈ કે હર મુસીબતકો ખુદાકી તરફસે ખ્યાલ કિયા જાએ. લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને જો યે ફરમાયા કે ઝિયાદા ગોશ્ત ખાનેવાલેકો અલ્લાહ તઆલા દુશ્મન ખ્યાલ કરતા હૈ. આખિર ઉસમેં કયા ભેદ હૈ? આપને જવાબ દિયા કે યહાં ગોશ્તસે મુરાદ ગીબત હૈ. કયૂંકે મુસલમાનકી ગીબત કરના ઐસાહી હૈ જૈસે કિસીને મુરદાર ગોશ્ત ખા લિયા. ઔર ગીબત વાલોંકો ખુદા તઆલા દુશ્મન ખ્યાલ કરતા હૈ.

આપને હઝરત હાતિબસે ફરમાયા કે મૈં તુમહેં ઉન ચાર ચીઝોંસે આગાહ કરતા હું જિનકો લોગોંને ગફલતસે ભુલા દિયા હૈ. પેહલે યે કે લોગોં પર તોહમત લગાકર ઉનકો બુરા ભલા કેહના અહકામે ખુદાવંદીસે ગાફિલ બના દેતા હૈ. દૂસરે કિસી મોમિનકી

તરક્કી પર હસદ કરના નાશુક્રીકા સબબ હૈ. તીસરે નાજાઈઝ દૌલત જમા કરનેસે ઈન્સાન આખિરતકો ભૂલ જાતા હૈ. ચોથે ખુદા તઆલાકી વઈદ પર ખૌફઝદા ન હોને ઔર ઉન વાદોં પર માયૂસી ઝાહિર કરનેસે ફક આઈદ હો જાતા હૈ. ઔર યે સબ ચીઝેં નિહાયત બુરી હૈં.

જબ આપકા કોઈ મુરીદ સફરકા ઈરાદા કરતા તો આપ ફરમાતે કે અગર કહીં રાહમેં મોત નઝર પડે તો મેરે લિયે લેતે આના, ઔર મરતે દમ રોકર ફરમાયા કે મૈં મૌતકા બહોત ખ્વાહિશમંદ રેહતા થા લેકિન આજ માલૂમ હુવા કે મૌત લાઠી ટેકકર દુનિયામેં સફર કરનેસે કહીં ઝિયાદા દુશ્વાર હૈ. યાની ખુદાકે રૂબરૂ પેશ હોના આસાન કામ નહીં. ઔર મૌતકા ઝિકર સુનકર ખૌફકે મારે બેહોશ હો જાયા કરતે થે. ઔર લોગોંકો નસીહત ફરમાતે કે મૌતસે પેહલે ઉસકા સામાન તૈયાર કર લો.

જિસ વકત બસરામેં આપ બીમાર પડે તો બસરાકે હાકિમને આપકો તલાશ કરનેકા હુકમ દિયા, ઔર જબ લોગ તલાશ કરતે હુએ પહોંચે તો આપકો જાનવરોંકે બાંધનેકી જગહ પાયા. ઔર ઉસ વકત આપ પેટકે દર્દ ઔર પેચિશકી વજહસે સખ્ત બેચેનીમેં થે. લેકિન ઐસી હાલતમેં ભી ઝિક્રે ઈલાહીસે એક લમ્હાકે લિયે ભી ગાફિલ નહીં હુએ. ઔર ઉસી રાત લોગોંને દેખા કે આપ રાત ભરમેં સાત મરતબા પાખાના ગએ ઔર હર મરતબા વુઝૂ કરકે નમાઝમેં મશ્ગુલ હો જાતે. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે ઐસી હાલતમેં આપ બાર બાર વુઝૂ ન કરેં, તો ફરમાયા કે મૈં ઈસ લિયે બા વુઝૂ મરના ચાહતા હું કે ખુદાકે સામને નાપાક હાલતમેં ન પહોંચું.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ મેંહદી બયાન કરતે હૈં કે મૈં મૌતકે વકત આપકે પાસ હી થા ઔર આપને ફરમાયા કે મેરા ચેહરા ઝમીન પર રખ દો. કયૂંકે અબ વકત બિલકુલ કરીબ હૈ. ચુનાંચે મૈંને હુકમકી તામીલ કરકે લોગોંકો ખબર દેનેકી ગર્ઝસે બાહિર નિકલા ઔર બાહિર નિકલકર દેખા કે એક બળા મજમા હૈ. ઔર જબ મૈંને ઉન લોગોંસે પૂછા કે તુમકો આપકી નાઝુક હાલતકા ઈલ્મ કૈસે હુવા? તો ઉન લોગોંને કહા કે હમેં ખ્વાબમેં યે હુકમ દિયા ગયા હૈ કે સુફયાન સૌરીકી મય્યિત પર પહોંચ જાઓ. ચુનાંચે જિસ વક્ત લોગ અંદર દાખિલ હુએ તો આપકી હાલત બહોત નાઝુક હો ચુકી થી. ઔર આપને તકીયાકે નીચેસે એક હઝારકી થેલી નિકાલકર ફરમાયા કે ઈસકો ગરીબોંમેં તકસીમ કર દો. ઉસ વક્ત લોગોંકે દિલમેં યે વસ્વસા પૈદા હુવા કે આપ દૂસરોંકો તો દૌલત જમા કરનેસે મના કરતે રહે ઔર ખૂદ એક હઝાર દીનાર જમા કર લિયે, લેકિન આપને લોગોંકી નિય્યતકા અંદાઝા કરતે હુએ ફરમાયા કે ઈન દીનારોંસે મૈંને ઈમાનકી હિફાઝત કી હૈ. કયૂંકે જબ ઈબ્લીસ મુઝસે પૂછતા થા કે અબ તુમ કહાંસે ખાઓગે? તો મૈં જવાબ દેતા કે મેરે પાસ યે દીનાર મૌજૂદ હૈં. ઔર જબ વો સવાલ કરતા કે તુમહેં કફન કહાંસે નસીબ હોગા? ઉસ વકત ભી યેહી જવાબ દેતા. હાલાંકે મુઝે ઈન દીનારોંકી બિલકુલ

ઝરૂરત ન થી. મગર શૈતાની વસ્વસાકે લિયે જમા કર લિયે થે. યે ફરમાકર કલિમા પઢ્હા ઔર દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

બુખારામેં એક ઐસા શખ્સ મર ગયા જિસકા વિરસા શરઈ એતિબારસે આપકો પહોંચતા થા. ચુનાંચે કાઝીને વિરાસતકા માલ અમાનતકે તૌર પર જમા કરકે આપકો ખબર ભેજવા દી. ઉસ વકત આપકી ઉમર અઠારા સાલ થી. ઔર જબ આપ બુખારા પહોંચે તો બસ્તીકે કરીબ લોગોંને ઈસ્તિકબાલ કરકે અમાનત આપકે સુપુર્દ કર દી ઔર વોહી રકમ આપકે પાસ જમા થી જિસકો મરતે વકત સદકા કર દિયા. ઔર યે ભી મશ્હૂર હૈ કે જિસ રાત આપકી વફાત હુઈ હુએ તો લોગોંને ગૈબસે યે નિદા સુની કે આજ તકવા મર ગયા.

કિસીને ખ્વાબમેં દેખકર આપસે પૂછા કે કબરકી વેહશત ઔર તન્હાઈમેં આપને સબર કૈસે કિયા? ફરમાયા કે મેરે મઝારકો અલ્લાહને જન્નતકે બાગોંમેં મુન્તકિલ કર દિયા. ફિર કિસી ઔરને ખ્વાબ દેખા કે આપ જન્નતમેં એક દરખ્તસે દૂસરે દરખ્ત પર પરવાઝ કર રહે હૈં. ઔર જબ ઉસને પૂછા કે યે મરતબા આપકો કૈસે હાસિલ હુવા? ફરમાયા કે ઝહદ ઔર તકવાસે.

આપ લોગોંસે બહોત શફકતકે સાથ પેશ આતે થે. ચુનાંચે એક મરતબા એક પરિંદા પિંજરેમેં પરેશાન થા તો આપને ઉસકો આઝાદ કર દિયા. ઔર વોહી પરિંદા આપકે યહાં પહોંચકર આપકી ઈબાદતકો દેખતા રેહતા થા. ઔર આપકી વફાતકે બાદ જનાઝે પર કભી રોતા હુવા ગુઝર જાતા ઔર કભી જનાઝે પર લોટતા ઔર તડપતા થા. ઔર જબ આપ દફન હો ચુકે તો વો પરિંદા અકસર આપકે મઝાર પર રોતા રેહતા થા. હત્તાકે એક દિન કબરમેંસે આવાઝ આઈ કે મખ્લૂકસે શફકતકી વજહસે ખુદાને ઉનકી મગફિરત ફરમા દી.

હઝરત અબૂ અલી શકીક બલ્ખી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા નામ શકીક ઔર કુન્નિયત અબૂ અલી હૈ. આપ મુમ્તાઝે ઝમાના મશાઈખ ઔર મુત્તકીનમેંસે હુએ હૈં. ઔર જય્યિદ આલમ ઔર મુસન્નિફ હોનેકે સાથ સાથ પૂરી ઝિંદગી તવક્કુલમેં ગુઝાર દી. ચુનાંચે આપકી બહોતસી કિતાબેં હૈં. ઔર હઝરત હાતિમ અસમ જૈસે બુઝુર્ગ આપકે શાગિર્દોંમેંસે હુએ હૈં. લેકિન આપને તરીકતકી મંઝિલેં હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમકી સોહબતમેં તય કીં, ઔર કઈ મશાઈખીનસે મુલાકાત હુઈ.

હાલાત ઔર હકાઈક :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને એક હઝાર સાતસો

ઉસ્તાઝોંસે શરીઅત ઔર તરીકતકે ઉલૂમસે ફાઈદા હાસિલ કિયા, લેકિન નતીજામેં યે પતા ચલા કે ખુદાકી રઝા સિર્ફ ચાર ચીઝોં પર મૌકૂફ હૈ. પેહલે રોઝીકી જાનિબસે સુકૂન હાસિલ રેહના. દૂસરે ખુલૂસસે પેશ આના, તીસરે ઈબ્લીસકો દુશ્મન ખ્યાલ કરના, ચોથે આખિરતકા તોશા જમા કરના, ઔર ઈનહીં ચાર ચીઝોંકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહ તઆલાને ભી ઈરશાદ ફરમાયા.

આપને એક ખાસ વાકિઆસે મુતઅસ્સિર હોકર તૌબા કી, ઔર વો યે કે જબ આપ તિજારતકે લિયે તુર્કી પહોંચે, તો વહાંકા એક મશ્હૂર બુતકદા દેખને પહોંચ ગએ. ઔર વહાં એક પુજારીસે ફરમાયા કે તુઝે કાદિર ઔર ઝિંદા ખુદાકો નઝર અંદાઝ કરકે એક બે જાન બુતકી પૂજા કરતે હુએ નદામત નહીં હોતી? ઉસને જવાબ દિયા કે આપ જો રોઝીકે લિયે દુનિયા ભરમેં તિજારત કરતે ફિરતે હૈં ઉસસે નદામત નહીં હોતી. ઔર ... આપકા ખાલિક ઘર બૈઠે રિઝક પહોંચાને પર કાદિર નહીં હૈ? યે સુનકર ઉસી વક્ત ...તન લૌટે તો રાસ્તામેં કિસીને પેશા (ધંધા) દરયાફ્ત કિયા. આપને ફરમાયા કે મૈં તિજારત કરતા હું. ઉસને તાના દિયા કે આપકે મુકદ્દરકા જો કુછ હૈ વો તો ઘર બૈઠે ભી મિલ સકતા હૈ લેકિન મૈં યે સમઝતા હું કે શાયદ આપ ખુદા પર શાકિર નહીં હૈં. ઉસ ...કિઆસે આપ ઔર ઝિયાદા મુતઅસ્સિર હુએ. ઔર જબ ઘર પહોંચે તો માલૂમ હુવા ...શહેરકે એક સરદારકા કુત્તા ગુમ હો ગયા હૈ. ઔર શુબામેં આપકે પળોસીકો ગિરફતાર ... લિયા ગયા હૈ. ચુનાંચે આપને સરદારકો યકીન દિલાકર કે તુમહારા કુત્તા તીન દિનકે અંદર મિલ જાએગા અપને પળોસીકો આઝાદ કરવાયા. ઔર જિસને કુત્તા ચોરી કિયા થા વો તીસરે દિન આપકે પાસ લેકર પહોંચ ગયા ઔર આપને સરદારકે યહાં કુત્તા ભેજવાકર દુનિયાસે જુદાઈ ઈખ્તિયાર કર લી.

એક મરતબા બલ્ખમેં કહતસાલી હો ગઈ ઔર આપને બાઝારમેં એક ગુલામકો બહોત ખૂશ દેખકર પૂછા કે લોગ તો કહતસે બરબાદ હો ગએ. ઔર તૂ ઈસ કદર ખૂશ નઝર આતા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મેરે આકાકે યહાં બહોત ગલ્લા (અનાજ) હૈ ઔર વો મુઝે કભી ભૂકા ન રખ્ખેગા. આપને અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ! જબ એક ગુલામકો અપને આકા પર ઈસ કદર ભરોસા હૈ તો તેરી ઝાત પર મૈં ક્યૂં ન ભરોસા કરૂં જબ કે તુ માલિકુલ મુલ્ક હૈ. બસ ઉસકે બાદ આપને સખ્તીકે સાથ દુનિયાસે જુદાઈ ઈખ્તિયાર કર લી, હત્તાકે આપકા તવક્કુલ ઉંચે દરજે તક પહોંચા. ઔર આપ અકસર ફરમાયા કરતે થે કે મેરા ઉસ્તાદ તો એક ગુલામ હૈ.

હઝરત હાતિમ અસમ બયાન કિયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈં આપકે સાથ જિહાદમેં શરીક થા ઔર જંગ પૂરી કુવ્વતસે જારી થી, લેકિન આપ અપની ગુદડી ઓઢકર દોનોં ફોજિયોંકે દરમિયાન સો ગએ. મગર આપકો કિસી કિસમકા નુકસાન નહીં પહોંચા.

આપ એક મરતબા અપની મજલિસમેં ફૂલોંકી ખૂશ્બૂસે ખૂશ હો રહે થે કે અચાનક શોર બુલંદ હુવા કે કુફ્ફારકી ફૌજ આ પહોંચી, લેકિન આપને કુવ્વતે બાતિનીકે ઝરીઆ ઉનહેં શિકસ્ત દે દી. ઉસ વકત કિસી બેવકૂફને યે કેહ દિયા કે હૈરત અંગેઝ હૈ યે બાત કે કુફ્ફારકી ફૌજ ઈતની કરીબ પહોંચ ગઈ ઔર મુસલમાનોંકા અમીર ફૂલ સૂંઘતા રહા. આપને ફરમાયા કે કેહનેવાલેને ફૂલ સુંઘના તો દેખ લિયા લેકિન કુફ્ફારકો જો શિકસ્ત હુઈ વો નઝર નહીં આઈ.

એક મરતબા સમરકંદમેં વઅઝકે દરમિયાન લોગોંસે ખાસ તૌર પર મુતવજ્જેહ હોકર ફરમાયા કે અગર તુમ મુરદા હો ચુકે તો કબ્રસ્તાન પહોંચ જાઓ. ઔર અગર દીવાને હોં તો પાગલખાને ચલે જાઓ. અગર કાફિર હો તો દારૂલ હરબમેં રહો. ઔર અગર મોમિન હો તો ફિર સીધા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કરો.

કિસી રઈસને અર્ઝ કિયા કે મેહનત મઝદૂરી કરનેકી વજહસે લોગ આપકો કમતર ખ્યાલ કરતે હૈં. લિહાઝા અપને ખર્ચકે લિયે કુછ રકમ મુઝસે લે લિયા કીજિયે. આપને ફરમાયા કે અગર પાંચ ચીઝોંકા ખૌફ ન હો તો શાયદ મૈં તેરી દરખ્વાસ્ત પર ગૌર કરતા. પેહલે યે કે મુઝે દેનેસે તેરી દૌલતમેં કમી વાકેઅ હોગી. દૂસરે મેરે પાસસે રકમ ચોરી હો જાનેકા ભી ખતરા હૈ. તીસરે યે કે મુમકિન હૈ તુઝે મેરે ઉપર રકમ ખર્ચ કરનેકા ગમ પૈદા હો જાએ. ચોથે યે કે મુમકિન હૈ મેરે અંદર કોઈ ઐબ પૈદા હો જાનેકી વજહસે તૂ અપની રકમકી વાપસીકા મુતાલબા કરને લગે. પાંચવેં યે કે તેરી મૌતકે બાદ મૈં ફિર ભિખારી રેહ જાઉંગા.

અસલી ઝાદેરાહ :- કિસીને આપસે અપને હજકે ઈરાદેકા તઝકેરા કિયા તો આપને પૂછા કે તુમહારે સાથ સફરકે સામાનકે તૌર પર કયા ચીઝ હૈ? ઉસને અર્ઝ કિયા કે મેરે સાથ ચાર ચીઝેં હૈં. પેહલે યે કે મૈં અપની રોઝીકો દૂસરોંકી નિસ્બતસે ઝિયાદા કરીબ પાતા હું. દૂસરે ઉસકા યકીન રખતા હું કે મેરે રિઝકમેં કોઈ હિસ્સાદાર નહીં બન સકતા. તીસરે યે કે ખુદા હર જગા મૌજૂદ હૈ. ચોથે યે કે અલ્લાહ મેરી નેક ઔર બદ હાલતસે અચ્છી તરહ વાકિફ હૈ. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે ઉસસે ઝિયાદા બેહતર ઔર કોઈ સફરકા સામાન નહીં હો સકતા. ઔર અલ્લાહ તઆલા તેરા હજ કબૂલ ફરમાએ.

નસીહતેં :- સફરે હજકે દૌરાન જબ આપ બગદાદ પહોંચે તો ખલીફા હારૂન રશીદ આપકો દાવત દેકર બહોત એહતિરામકે સાથ પેશ આયા ઔર આપસે કુછ નસીહતેં કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી. આપને ફરમાયા કે યે અચ્છી તરહ સમઝ લો કે તુમ ખુલફાએ રાશિદીનકે નાઈબ હો. ઔર ખુદા તઆલા તુમસે ઈલ્મ ઔર હયા ઔર સિદક ઔર અદલકી બાઝપુર્સ કરેગા. ઔર ખુદાને તુમહેં શમશીર ઔર તાઝિયાના (કોડા) ઔર દૌલત ઈસ લિયે અતા કિયે હૈં કે ઝરૂરતમંદોંમેં દૌલત તકસીમ કરો, ઔર

તાઝિયાનેસે શરીઅત પર અમલ ન કરનેવાલોંકો સઝા દો. ઔર તલવારસે ખૂન કરનેવાલોંકા ખૂન બહા દો, ઔર અગર તુમને ઉસ પર અમલ ન કિયા તો રોઝે મેહશર તુમહેં અહલે જહન્નમકા સરદાર બના દિયા જાએગા. ઔર તુમહારી મિસાલ દરિયા જૈસી હૈ ઔર આમાલ ઔર અહકામ ઉસસે નિકલનેવાલી નહરેં હૈં, લિહાઝા તુમહારા ફર્ઝ હૈ કે ઈસ તરહ ઈન્સાફ વાલી હુકૂમત કરો કે ઉસકા પરતવ (અસર) હાકિમોં પર ભી પડે. કયૂંકે નહરેં દરિયાકે તાબે હુવા કરતી હૈં.

ફિર આપને સવાલ કિયા કે અગર રેગિસ્તાનમેં તુમ પ્યાસસે તડપ રહે હો. ઔર કોઈ શખ્સ આધી હુકૂમતકે બદલેમેં તુમહેં એક ગ્લાસ પાની દેના ચાહ તો કયા તુમ ઉસકો કબૂલ કર લોગે? હારૂન રશીદને જવાબ દિયા કે યકીનન કબૂલ કર લૂંગા. ફિર આપને પૂછા કે અગર ઉસ પાનીકે ઈસ્તેમાલસે તુમહારા પેશાબ બંદ હો જાએ ઔર શિદ્દતે તકલીફમેં કોઈ તબીબ ઈલાજકે બદલેમેં બાકી આધી સલ્તનત માંગે તબ તુમ કયા કરોગે? હારૂન રશીદને જવાબ દિયા કે આધી સલ્તનત ઉસકે હવાલે કર દૂંગા. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે વો સલ્તનત ફખરકા સબબ નહીં હો સકતી જો સિર્ફ એક પાનીકે ઘૂંટ પર ફરોખ્ત હો સકે. ઈસ જવાબકે બાદ હારૂન રશીદ બહોત દેર તક રોતા રહા ઔર એહતિરામ કે સાથ આપકો રૂખસત કિયા. ઔર જબ આપ મક્કા મુઅઝઝમા પહોંચે તો યે ખયાલ પૈદા હો ગયા કે ખાનએ ખુદામેં રોઝીકી તલાશ મુનાસિબ નહીં. ઔર જબ વહાં હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમસે મુલાકાત હુઈ તો ઉનસે સવાલ કિયા કે આપને રિઝક હાસિલ કરનેકે લિયે કયા ઝરીઆ ઈખ્તિયાર કિયા હૈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે અગર કુછ મિલ જાતા હૈ તો શુક્ર કરતા હૂં ઔર નહીં મિલતા તો સબરસે કામ લેતા હું. આપને ફરમાયા કે યેહી હાલ તવક્કુલકા ભી હૈ. હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમને કહા કે વાકઈ આપ બળે બુઝુર્ગ હૈં. ફિર હજકે બાદ આપ બગદાદ વાપસ આ ગએ ઔર વહીં વઅઝ ગોઈકો મશગલા બના લિયા. એક મરતબા વઅઝમેં આપને ફરમાયા કે જિસ વકત મૈંને સફર શુરૂ કિયા તો ચાર દાંગ ચાંદી મેરે પાસ થી (એક દાંગ યાની છ રત્તીકા વજન). ઔર આજ તક ઉસી તરહ મેરી જેબમેં પડી હૈ. ઉસ પર કિસીને એતિરાઝ કિયા કે જિસ વકત આપને ચાંદી જેબમેં રખ્ખી તો કયા ઉસ વકત ખુદા પર ભરોસા નહીં થા? યા ઉસકા વુજૂદ નહીં થા. યે સુનકર આપ ખામોશીકે સાથ મિમ્બરસે નીચે આ ગએ.

મુતવક્કિલીન :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈંને ખ્વાબમેં કિસીકો યે કેહતે સુના કે મુતવક્કિલીનકે રિઝક ઔર ખુશ ખલ્કીમેં ઝિયાદતી હોતી રેહતી હૈ ઔર વો કુશાદા દિલ હોતે હૈં, ઔર ઈબાદતકે વકત ઉનકે દિલ વસ્વસોંસે પાક રેહતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે તીન ચીઝેં ઈન્સાનકે લિયે ખતરેકી હૈં. પેહલે તૌબાકી ઉમ્મીદ પર ગુનાહકા કામ કરના, દૂસરે ઝિંદગીકી ઉમ્મીદ પર તૌબા ન કરના, તીસરે રહમતસે

માયૂસ હોના, ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા આબિદીન ઔર અહલે રિયાઝતકો મરનેકે બાદ ઝિંદા કરતા હૈ, ઔર નાફરમાનોંકો ઝિંદગી હી મેં મુરદા બના દેતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે ફકસે તીન ચીઝેં હાસિલ હોતી હૈં. જિસ્માની ગમ, મશ્ગલએ ગલ્બ, ઔર હિસાબકી સખ્તી. ફિર ફરમાયા કે મૌત આકર વાપસ નહીં હોતી, લિહાઝા હર લમ્હા ઉસકે લિયે તૈયાર રહો. ફિર ફરમાયા કે મેરે નઝદીક મેહમાન હર ચીઝસે ઝિયાદા અઝીઝ હૈ. ક્યૂંકે મેહમાન નવાઝીકા બદલા ખુદા હી જાનતા હૈ.

હઝરત હાતિમ બિન અસમને આપસે નફા બખ્શ નસીહત કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે આમ વસિય્યત તો યે હૈ કે અપને કૌલકા માકૂલ જવાબ સોચે બગૈર કોઈ બાત મુંહસે ન નિકાલી જાએ. ઔર ખાસ વસિય્યત યે હૈ કે જબ તક તુમહારે અંદર બાત ન કેહનેકી તાકત મૌજૂદ હૈ ખામોશી ઈખ્તિયાર કરો.

હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા નામ નોઅમાન ઔર વાલિદકા નામ સાબિત ઔર આપકી કુન્નિયત અબૂ હનીફા હૈ ઔર આપ ઈલ્મો શરીઅતકે રોશન ચાંદ બનકર આસમાને તરીકત પર રોશન હુએ. ઔર આપ ન સિર્ફ રૂમૂઝે હકીકતસે આગાહ થે બલ્કે બારીકસે બારીક મસાઈલ ઔર ઉલૂમકે મઆની ઔર મતાલિબ વાઝેહ કર દેનેમેં પૂરી મહારત રખતે થે. ઔર આપકી અઝમત ઔર બુઝુર્ગીકી યે દલીલ હૈ કે ગૈર મુસ્લિમ ભી આપકી તારીફ ઔર એહતિરામ કરતે થે. ઔર આપકી ઈબાદત ઔર રિયાઝતકા સહીહ ઈલ્મ તો ખુદા હીકો હૈ. આપકો બળે બળે જલીલુલ કદ્ર સહાબાસે મુલાકાત હુઈ. ઔર હઝરત ફુઝૈલ, હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમ, હઝરત બશર હાની વગૈરા હમ હસ્તિયાં આપકે શાગિર્દોંમેં શામિલ રહી.

સબક આમોઝ જવાબ :- આપકી કુન્નિયતકા અજીબો ગરીબ વાકિઆ યે હૈ કે એક મરતબા કુછ ઔરતોંને સવાલ કિયા કે જબ મર્દકો ચાર નિકાહ કરનેકી ઈજાઝત હૈ તો ફિર ઔરતોંકો કમ અઝ કમ દો શૌહર રખનેકી ઈજાઝત ક્યૂં નહીં? આપને કહા કે ઉસકા જવાબ કિસી ઔર વકત દૂંગા. ઔર ઈસ ઉલઝનમેં ઘરકે અંદર તશરીફ લે ગએ. ઔર જબ આપકી સાહબઝાદી હનીફાને ઉલઝનકી વજહ દરયાફત કી તો આપને ઔરતોંકા સવાલ પેશ કરકે ફરમાયા કે ઉસકા જવાબ દેનેસે મૈં આજિઝ હૂં ઔર મેરી ઉલઝનકા યેહી સબબ હૈ. યે સુનકર સાહબઝાદીને અર્ઝ કિયા કે અગર આપ અપને નામકે સાથ મેરે નામકો ભી મશહૂર કર દેનેકા વાદા કરેં તો મૈં ઉન ઔરતોંકા જવાબ દે સકતી હૂં. ઔર જબ આપને વાદા કર લિયા તો સહાબઝાદીને અર્ઝ કિયા કે

ઉન ઔરતોંકો મેરે પાસ ભેજવા દીજિયે. ચુનાંચે જબ વો ઔરતેં આ ગઈ તો સાહબઝાદીને એક પ્યાલી હર ઔરતકે હાથમેં દેકર કહા કે અપની અપની પ્યાલીમેં તુમ સબ થોડાસા અપના દૂધ ડાલ દો. ઉસકે બાદ એક બડાસા પ્યાલા ઉનકો દેકર કહા કે અબ સબ પ્યાલોંકા દૂધ ઈસમેં ડાલ દો. ઔર જબ ઉન ઔરતોંને યે અમલ કિયા તો આપને ફરમાયા કે અબ તુમ સબ ઈસમેંસે અપના અપના દૂધ નિકાલ લો. લેકિન ઔરતોંને અર્ઝ કિયા કે યે તો નામુમકિન હૈ, સાહબઝાદીને અર્ઝ કિયા કે જબ દો શૌહરોંકે મિલાપસે તુમ્હારી ઔલાદ હોગી તો તુમ યે ક્યુંકર બતા સકોગી કે યે ઔલાદ કિસ શૌહર કી હૈ. ઈસ જવાબસે વો ઔરતેં હક્કા બક્કા રેહ ગઈ. ઔર ઈમામ સાહબને ઉસી દિન અબુ હનીફા કુન્નિયત ઈખ્તિયાર કર લી. ઔર અલ્લાહ તઆલાને ભી નામસે ઝિયાદા કુન્નિયતકો મશ્હુર કર દિયા.

જિસ વકત મદીના મુનવ્વરામેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે રોઝએ અકદસ પર યે કેહકર સલામ પેશ કિયા કે 'અસ્સલામુ અલૈકુમ યા સય્યદુલ મુર્સલીન' તો જવાબ મિલા કે 'વ અલૈકુમુસ્સલામુ યા ઈમામુલ મુર્સલીન'. બતાઈયે યે શર્ફ આપ જૈસે ખુશ બખ્તોંકે સિવા કિસકો નસીબ હો સકતા હૈ.

સચ્ચા ખ્વાબ :- જબ આપ દુનિયાસે અલગ હોકર ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં મશ્ગૂલ હો ગએ તો એક રાત ખ્વાબમેં દેખા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી હડ્ડિયોંકો મઝારે મુકદ્દસસે નિકાલકર અલાહિદા અલાહિદા કર રહા હું. ઔર જબ ઘબરાકર આપ ખ્વાબસે બેદાર હુએ તો ઈમામ ઈબ્ને સીરીનસે ખ્વાબકી તાબીર દરયાફત કી. ઉન્હોંને કહા કે બહોત મુબારક ખ્વાબ હૈ. ઔર આપકો સુન્નતે નબવીકે પરખનેમેં વો મરતબા અતા કિયા જાએગા કે અહાદીસકો મૌઝૂઅ (ઘડી હુઈ) હદીસસે જુદા કરનેકી પેહચાન હો જાએગી. ઉસકે બાદ જબ દો બારા ખ્વાબમેં હુઝૂરકી ઝિયારતસે મુશર્રફ હુએ તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અય અબૂ હનીફા! અલ્લાહ તઆલાને તેરી પૈદાઈશ મેરી સુન્નતકે ઈઝહારકે લિયે ફરમાઈ હૈ. લિહાઝા દુનિયાસે જુદા મત હો.

તકવા :- આપ બહોત હી મોહતાત કિસમકે લોગોંમેંસે થે. ચુનાંચે એક મરતબા ખલીફાએ વકતને તમામ ઉલમાસે એક અહદનામા લિખવાકર કાઝીએ વકત ઈમામ શઅબીકે પાસ દસ્તખતકે લિયે ભેજવાયા, ઈસ લિયે કે આપ ઝઈફીકી વજહસે ઉલમાકે ઈજતેમામેં શરીક નહીં થે, ચુનાંચે આપને અપની મહર લગા કરકે દસ્તખત ફરમા દી. લેકિન જબ યે અહદ નામા હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફાકી ખિદમતમેં પહોંચા તો ફરમાયા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન બઝાતે ખુદ યહાં મૌજૂદ નહીં હૈ લિહાઝા યા તો અપની ઝબાનસે હુકમ દેં યા મૈં ખુદ વહાં ચલૂં જબ હી દસ્તખત કર સકતા હું. જબ ખલીફાકે પાસ યે પૈગામ પહોંચા તો ઉસને ઈમામ શઅબીસે દરયાફત કરવાયા કે કયા ગવાહીકે લિયે દીદાર ભી શર્ત હૈ? ઉન્હોંને ફરમાયા કે યકીનન દીદાર શર્ત હૈ. ખલીફાને પૂછા કે

ફિર આપને બગૈર મુઝે દેખે હુએ દસ્તખત કૈસે કર દિયે? ઉનહોંને કહા કે ચુંકે મુઝે પૂરા યકીન થા કે આપ હીકા હુકમ હૈ ઈસ લિયે દસ્તખત કર દિયે. ખલીફાને કહા કે કાઝીકે ઓહદે પર ફાઈઝ હોકર આપને શરીઅતકે ખિલાફ કામ કિયા ઈસ લિયે મૈં ચાહતા હું કે ઉસ અહદે પર કિસી દૂસરેકો તય કર દૂં.

ચુનાંચે ખલીફાકે મશવરેને ઈમામ અબૂ હનીફા, હઝરત સુફયાન, હઝરત શુરૈહ ઔર હઝરત મશઅરકે નામ કાઝીકે ઓહદેકે લિયે પેશ કિયે. ઔર જબ બુલાને પર ચારોં હઝરાતકી તરફ ચલે તો હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફાને ફરમાયા કે મૈં કિસી બહાનેસે યે ઓહદા કબૂલ નહીં કરૂંગા. ઔર સુફયાન તુમ ફરાર હો જાઓ. ઔર મશઅર તુમ પાગલ બન જાઓ. ઈસ તરહ શુરૈહકો ઉસ ઓહદેકે લિયે પસંદ કર લિયા જાએગા. ચુનાંચે હઝરત સુફયાન તો રાસ્તા હીમેં ફરાર હો ગએ. ઔર જબ યે તીનોં દરબારમેં દાખિલ હુએ તો ખલીફાને ઈમામ અબૂ હનીફાકો ઓહદા કબૂલ કરનેકા હુકમ દિયા. લેકિન આપને યે કેહકર ઈન્કાર કર દિયા કે મૈં અરબી નસલ નહીં હૂં. ઈસ લિયે અરબકે સરદાર મેરે ફતાવાકો ગૈર મુસ્તનદ ખ્યાલ કરેંગે, લેકિન ઉસ વકત જાફર ભી દરબારમેં મૌજૂદ થે ઉનહોંને કહા કે કાઝીકે લિયે નસબકી ઝરૂરત નહીં બલ્કે ઈલ્મકી ઝરૂરત હૈ. આપને ફરમાયા કે યે સહીહ હૈ લેકિન મૈં અપને અંદર ઈસ ઓહદેકી સલાહિયત નહીં પાતા. ખલીફાને કહા કે આપ ઝૂઠે હૈં. આપને ફરમાયા કે અગર મૈં ઝૂઠા હૂં તો ફિર એક ઝૂઠેકો યે ઓહદા સોંપા નહીં જા સકતા. ઔર અગર મેરા કૌલ સચ્ચા હૈ તો જિસમેં કાઝી હોનેકી સલાહિયત ન હો વો ખલીફાકા નાઈબ યા કાઝી કૈસે હો સકતા હૈ. ઉસકે બાદ ખલીફાને હઝરત મશઅરકો ઓહદા કબૂલ કરનેકો કહા, લેકિન વો પાગલ બન ગએ થે દૌડકર ખલીફાકા હાથ પકડા ઔર બીવી બચ્ચોંકી ખૈરીયત માલૂમ કરને લગે, ચુનાંચે ખલીફાને દીવાના સમઝકર ઉનકો ભી છોડ દિયા. લેકિન શુરૈહસે ઈસરાર કિયા ગયા તો ઉનહોંને યે ઓહદા કબૂલ કર લિયા. લેકિન ઈમામ અબૂ હનીફાને તમામ ઉમર ઉનસે મુલાકાત નહીં કી.

બસીરત :- કુછ બચ્ચે ગેંદ ખેલ રહે થે ઔર ગેંદ ઈત્તિફાકસે ઈમામ અબૂ હનીફાકી મજલિસમેં આપહીકે સામને આ ગિરી. ઔર બચ્ચોંમેંસે ખૌફકે મારે કિસીમેં હિંમત ન હુઈ કે આપકે સામનેસે ગેંદ ઉઠાએ. લેકિન એક લડકેને ભાગકર આપકે સામનેસે જબ ગેંદ ઉઠાઈ તો આપને ફરમાયા કે યે લડકા હરામી હૈ. કયૂંકે ઉસમેં હયાકા માદ્દા નહીં હૈ. ઔર જબ તેહકીક કી ગઈ તો પતા ચલા કે વાકઈ વો લડકા હરામી હૈ.

એક શખ્સ આપકા કરઝદાર થા. ઔર ઉસીકે ઈલાકામેં કિસીકી મૌત વાકેઅ હો ગઈ. ઔર જબ ઈમામ અબૂ હનીફા નમાઝે જનાઝાકે લિયે વહાં પહોંચે તો હર તરફ ધૂપ ફૈલી હુઈ થી. ઔર મૌસમ ભી બહોત ગરમ થા, લેકિન આપકે મકરૂઝકી દીવારકે પાસ કુછ સાયા થા. ચુનાંચે જબ લોગોંને કહા કે આપ યહાં તશરીફ લે આએં, તો

આપને ફરમાયા કે ઘરવાલા મેરા મકરૂઝ હૈ ઈસ લિયે ઉસકે મકાનકે સાયાસે ફાઈદા હાસિલ કરના મેરે લિયે જાઈઝ નહીં, ક્યૂંકે હદીસમેં હૈ કે કર્ઝકી વજહસે જો નફા ભી હાસિલ હો વો સૂદ (વ્યાજ) હૈ.

કિસી મજૂસીને આપકો ગિરિફતાર કર લિયા. ઔર ઉનહીમેંસે કિસી જાબિર ઔર ઝાલિમ મજૂસીને આપસે કહા કે મેરા કલમ બના દીજિયે. આપને ફરમાયા કે મૈં હરગિઝ નહીં બના સકતા. ઔર જબ ઉસને કલમ ન બનાનેકી વજહ પુછી તો ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકા યે ઈરશાદ હૈ કે મેહશરમેં ફરિશ્તોંસે કહા જાએગા કે ઝાલિમોંકો ઉનકે મદદગારોંકે સાથ ઉઠાઓ. લિહાઝા મૈં એક ઝાલિમકા મદદગાર નહીં બન સકતા.

ઈબાદત :- આપ તીનસો નફલેં હર રાતમેં પળ્હા કરતે થે. ઔર એક દિન રાસ્તામેં કિસી ઔરતને દૂસરી ઔરતકો ઈશારાસે બતાયા કે યે શખ્સ રાતમેં પાંચસો નફલેં પળ્હતા હૈ. ઔર આપને ઉનકી બાત સુન લી. ફિર ઉસી રાતસે પાંચસો નફલેં પળ્હના શુરૂ કર દીં. ફિર એક દિન રાસ્તામેં કિસીને કેહ દિયા કે યે એક હઝાર નફલેં રાતમેં પળ્હતે હૈં. ચુનાંચે ઉસી રાતસે આપને એક હઝાર નફલોંકો અપના મામૂલ બના લિયા. ફિર આપકે કિસી શાગિર્દને અર્ઝ કિયા કે લોગ સમઝતેં હૈં કે આપ રાત ભર બેદાર રેહતે હૈં. આપને ફરમાયા આજસે યકીનન પૂરી રાત બેદાર રહા કરૂંગા. ઔર જબ શાગિર્દને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકા યે ઈરશાદ હૈ કે બાઝ બંદે અપની તારીફકો પસંદ કરતે હૈં જો ઉનમેં નહીં હૈ. ઔર મૈં ઐસે ગિરોહમેં શામિલ હોના નહી ચાહતા. ઔર ઉસ દિનસે આપને મુકમ્મલ બીસ સાલ તક ઈશાકે વુઝૂસે સુબહકી નમાઝ પળ્હી. ઔર લંબે સિજદોંકી વજહસે આપકે ઘુટનોંમેં ઊંટકે ઘુટનોં જૈસે ઘટ્ટે પડ ગએ થે.

હઝરત દાઉદ તાઈ કેહતે હૈં કે મૈંને બીસ સાલ તક આપકો તન્હાઈ યા મજમામેં નંગે સર ઔર ટાંગેં ફૈલાએ નહીં દેખા. ઔર જબ મૈંને અર્ઝ કિયા કે તન્હાઈમેં કભી તો ટાંગેં સીધી કર લિયા કીજિયે. તો ફરમાયા કે મજમામેં તો બંદોંકા એહતિરામ કરૂં ઔર તનહાઈમેં ખુદાકા એહતિરામ ખતમ કર દૂં યે મેરે લિયે મુમકિન નહીં.

ઈશારાત :- એક રઈસ હઝરત ઉસમાન ગનીકે સાથ દિલી દુશ્મની રખતા થા. ઔર નઉઝુબિલ્લાહ ઉનકો યહુદી કહા કરતા થા. ચુનાંચે એક મરતબા આપને ઉસસે ફરમાયા કે મૈં એક યહૂદીકે સાથ તેરી લડકીકી શાદી કરના ચાહતા હું. ઉસને ગુસ્સાસે કહા કે આપ અમીરૂલ મુઅમિનીન હોકર ઐસી બાતેં કરતે હૈં. મૈં તો ઐસી શાદીકો બિલકુલ હરામ ખ્યાલ કરતા હું. આપને ફરમાયા કે તેરે હરામ ખ્યાલ કરનેસે ક્યા ફર્ક પડતા હૈ. જબ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને અપની દો સાહબઝાદિયાં એક યહૂદીકે નિકાહમેં દે દીં. વો આપકા ઈશારા સમઝ ગયા ઔર તૌબા કરકે અપને બુરે ખયાલાતસે બાઝ આ ગયા.

કુછ લોગ મસ્જિદકી તામીરકે સિલસિલામેં બરકતકે ખ્યાલસે ઈમામ સાહબસે ભી ચંદા લેને પહોંચ ગએ. લેકિન યે બાત આપકો કુછ નાપસંદ માલૂમ હુઈ. ઔર બહોત ઈસરાર પર આપને દિલ ન ચાહનેકે બાવજૂદ એક દિરમ દે દિયા. ઔર જબ આપકે શાગિર્દને સવાલ કિયા કે આપ તો બહોત ઝિયાદા સખાવતસે કામ લેતે હૈં ફિર યે એક દિરમ આપકે લિયે ક્યૂં બોઝ હો ગયા? ફરમાયા કે હલાલ રોઝી મિટ્ટી ઔર પાનીમેં નહીં મિલતી, ઈસ લિયે એક દિરમકી વજહસે મુઝે અપને માલમેં શક હો ગયા, લેકિન કુછ દિનોંકે બાદ લોગોંને દિરમ વાપસ કરતે હુએ કહા કે યે ખોટા હૈ. આપ દિરમ લેકર બહોત ખુશ હુએ.

ફતવા ઔર તકવા :- એક મરતબા બાઝાર જા રહે થે કે ગર્દો ગુબારકે કુછ ઝર્રાત આપકે કપડોં પર આ ગએ. તો આપને દરિયા પર જાકર કપડેકો ખૂબ અચ્છી તરહ ધોકર પાક કિયા. ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે આપકે નઝદીક તો ઈતની નાપાકી જાઈઝ હૈ ફિર આપને કપડા ક્યૂં પાક કિયા? ફરમાયા કે વો ફતવા હૈ ઔર યે તકવા.

મન્કૂલ હૈ કે જબ હઝરત દાઉદ તાઈકો લોગોંને અપના રેહનુમા માન લિયા તો ઈમામ સાહબને પૂછા કે અબ મુઝકો કયા કરના ચાહિયે? ઉનહોંને ફરમાયા કે તુમ અપને ઈલ્મ પર અમલ કરતે રહો. ક્યૂંકે ઈલ્મ બગૈર અમલ ઐસા હૈ જૈસે જિસ્મ બગૈર રૂહ કે.

ઈલ્મે તાબીર :- ખલીફાએ વકતને મલેકુલ મૌતકો ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે અબ મેરી ઝિંદગી કિતની રેહ ગઈ હૈ? તો હઝરત ઈઝરાઈલને પાંચોં ઉન્ગલિયાં ઉઠા દીં. ઔર જબ તમામ લોગ ઉસકી તાબીર બતાનેસે આજિઝ રહે. તો ખલીફાને ઈમામ સાહબસે તાબીર પૂછી, આપને ફરમાયા કે પાંચ ઉન્ગલિયોંસે ઉન પાંચ ચીઝોંકી જાનિબ ઈશારા કિયા હૈ જિનકા ઈલ્મ ખુદાકે સિવા કિસીકો નહીં. પેહલે કિયામત કબ આએગી, દૂસરે બારિશ કબ હોગી. તીસરે હામિલાકે પેટમેં કયા હૈ. ચોથે કલ ઈન્સાન કયા કરેગા. પાંચવેં મૌત કબ ઔર કહાં આએગી.

શેખ બૂ અલી બિન ઉસમાન બયાન કરતે હૈં કે મૈં એક મરતબા હઝરત બિલાલકી કબરકે નઝદીક સોયા હુવા થા તો મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે મૈં મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં હું ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) બાબે બની શૈબાસે એક મુઅમ્મર (બુઢ્ઢે) શખ્સકો આગોશ મુબારકમેં લિયે હુએ તશરીફ લાએ ઔર મુઝે હૈરતઝદા દેખકર ફરમાયા કે યે મુસલમાનોંકા ઈમામ ઔર તુમહારે મુલ્કકા બાશિંદા અબૂ હનીફા હૈ.

આપકા મકામ :- નવફલ બિન હબ્બાન બયાન કરતે હૈં કે ઈમામ સાહબકે ઈન્તેકાલકે બાદ મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે કયામત કાઈમ હૈ ઔર લોગ હિસાબ કિતાબમેં મશ્ગૂલ હૈં. ઔર હૌઝે કૌસર પર હુઝૂરે અકરમ તશરીફ ફરમા હૈં. ઔર આપકે ચારોં તરફ બહોતસે બુઝુર્ગ ખડે હૈં. ઔર ઈમામ અબૂ હનીફા લોગોંસે કેહ રહે હૈં કે મૈં

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ઈજાઝતકે બગૈર કિસીકો પાની નહીં દે સકતા. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઉસકો પાની દે દો. ચુનાંચે ઈમામ સાહબને મુઝકો એક ગ્લાસ પાની દે દિયા. ઔર સેરાબ હોકર પીનેકે બાવજૂદ ભી પાનીમેં ઝરાસી ભી કમી નહીં આઈ. ફિર મૈંને ઈમામ સાહબસે તમામ બુઝુર્ગોંકે નામ દરયાફત કિયે, તો આપને ફરમાયા કે દાઈ જાનિબ હઝરત ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ હૈં. ઔર બાઈ જાનિબ હઝરત અબૂબકર સિદ્દીક (રદિ.) હૈં. ઈસ તરહ આપને સતરા (૧૭) લોગોંકે નામ બતાએ જિનકો મૈં ઉન્ગલિયોંકે પોરવોં પર શુમાર કરતા રહા. ઔર બેદારીકે બાદ ઉન્ગલિયોંકે સતરા પોરવે બંદ હુએ થે.

હઝરત યહયા મઆઝ રાઝીને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે ખ્વાબમેં પૂછા કે મૈં આપકો કિસ જગહ તલાશ કરૂં? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અબૂ હનીફાકે પાસ. ચૂંકે ઈમામ સાહબકી તફસીલી ખૂબિયાં બયાન કરના બે હદ મુશ્કિલ હૈ ઈસ લિયે યહાં મુખ્તસર બયાન કિયા ગયા.

હઝરત ઈમામ શાફઈ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શરીઅત ઔર તરીકતકે દરિયાકે તૈરાક ઔર રૂમૂઝે હકીકતકે જાનનેવાલે થે. ફરાસત ઔર ઝકાવતમેં મુમતાઝ ઔર દીનકી સમઝમેં યકતાએ રોઝગાર થે. ઔર પૂરા આલમ આપકી ખૂબિયોં ઔર ઔસાફસે બખૂબી વાકિફ હૈ. લેકિન આપકી રિયાઝત ઔર કરામાતકા ઈસ કિતાબમેં ઈહાતા નહીં કિયા જા સકતા હૈ.

ઈલ્મી મરતબા :- આપને તેરહ (૧૩) સાલકી ઉમરમેં હી બૈતુલ્લાહમેં કયામ ફરમા દિયા થા કે જો કુછ પૂછના હો મુઝસે પૂછો. ઔર પંદરહ સાલકી ઉમરમેં ફતવા દેના શુરૂ કર દિયા થા. હઝરત ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ આપકા બહોત એહતિરામ ઔર ખિદમત કિયા કરતે થે. ઔર જબ કિસીને યે એતિરાઝ કિયા કે આપ જૈસે અહલે ઈલ્મકે લિયે કમ ઉમર શખ્સકી મદારાત કરના મુનાસિબ નહીં. આપને જવાબ દિયા કે મેરે પાસ જિસ કદર ઈલ્મ હૈ ઉસકે મઆની ઔર મતાલિબસે વો મુઝસે ઝિયાદા બાખબર હૈ. ઔર ઉસીકી ખિદમતસે મુઝે અહાદીસકે હકાઈક માલૂમ હોતે હૈં. ઔર અગર વો પૈદા ન હોતા તો હમ ઈલ્મકે દરવાઝે હી પર ખળે રેહ જાતે ઔર ફિકહકા દરવાઝા હમેશાકે લિયે બંદ રેહ જાતા. ઔર ઈસ દૌરમેં વો ઈસ્લામકા સબસે બળા મોહસિન હૈ. ઔર વો ફિકહકે મઆની ઔર ઉલૂમે લુગતમેં અપના સાની નહીં રખતા. ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ઉસ કૌલકે મુતાબિક કે હર સદીકે શુરૂમેં એક ઐસા શખ્સ પૈદા હોગા કે અહલે ઈલ્મ ઉસસે ઈલ્મે દીન હાસિલ કરેંગે. ઔર ઈસ સદીકી ઈબ્તિદા

ઈમામ શાફઈસે હુઈ હૈ.

હઝરત સુફયાન સૌરીકા કૌલ હૈ કે ઈમામ શાફઈકે દૌરમેં ઉનસે ઝિયાદા અકલમંદ ઔર કોઈ નહીં. ઔર હઝરત બિલાલ ખવાસકા કૌલ હૈ કે મૈંન હઝર ખિઝરસે પૂછા કે ઈમામ શાફઈકે મુતઅલ્લિક આપકી કયા રાય હૈ? ફરમાયા કે ઉનકા શુમાર ઔતાદમેં હોતા હૈ (ઔતાદ ઔલિયા અલ્લાહકા એક ખાસ દરજા હૈ).

ઈમામ શાફઈ ફરમાતે હૈં કે મૈં એક મરતબા ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે દીદારસે મુશર્રફ હુવા તો આપને ફરમાયા કે અય લડકે તુમ કૌન હો? મૈંને અર્ઝ કિયા કે આપહીકી ઉમ્મતકા એક ફર્દ હું. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને અપને નઝદીક બુલાકર લુઆબે દહન (થૂક મુબારક) મેરે મુંહમેં ડાલ દિયા ઔર ફરમાયા કે જા અલ્લાહ તુઝે બરકત અતા કરે. ફિર ઉસી રાત ખ્વાબમેં હઝરત અલી (રદિ.) ને ઉન્ગલીમેંસે અપની અંગુશ્તરી (અંગૂઠી) નિકાલકર મેરી ઉન્ગલીમેં ડાલ દી.

હાઝિર દિમાગી :- આપકી વાલિદા બહોત બુઝુર્ગ થીં. ઔર અકસર લોગ અપની અમાનતેં આપકે પાસ રખવા દેતે થે. એક દફા દો આદમીયોંને કપડોંસે ભરા હુવા એક બોકસ આપકે પાસ બતોરે અમાનત રખવા દિયા. ઉસકે બાદ એક શખ્સ આકર વો બોકસ લે ગયા. ફિર કુછ અર્સકે બાદ દૂસરે શખ્સને આકર બોકસ તલબ કિયા તો આપને કહા કે મૈં તુમહારે સાથીકો વો બોકસ દે ચુકા હું. ઉસને કહા કે જબ હમ દોનોંને સાથ રખવાયા થા તો ફિર આપને મેરી મૌજૂદગીકે બગૈર ઉસકો કૈસે દે દિયા? ઈસ જુમલાસે આપકી વાલિદાકો બહોત નદામત હુઈ, લેકિન ઉસી વકત ઈમામ શાફઈ ભી ઘરમેં આ ગએ. ઔર વાલિદાસે કૈફિયત માલૂમ કરકે ઉસ શખ્સે કહા કે તુમહારા બોકસ મૌજૂદ હૈ લેકિન તુમ તન્હા કૈસે આ ગએ અપને સાથીકો સાથ કયૂં નહીં લાએ? જાઓ પેહલે અપને સાથીકો લેકર આઓ. યે જવાબ સુનકર વો શખ્સ હક્કા બક્કા રેહ ગયા.

જિસ વકત આપ ઈમામ માલિકકે પાસ પહોંચે તો ઉનકી ઉમર સત્તર (૭૦) સાલ થી. ચુનાંચે ઉનકે દરવાઝે પર ઈસ નિય્યતસે ખડે રેહતે કે જો શખ્સ ઈમામ માલિકસે ફતવે પર દસ્તખત લેકર નિકલતા તો આપ ગૌરસે ઉસકા મુતાલઆ કરતે. અગર જવાબ સહીહ હોતા તો ઉસ શખ્સકો રૂખસત કર દેતે. ઔર અગર કોઈ ખામી નઝર આતી તો વાપસ દો બારા ઈમામ માલિકકે પાસ ભેજ દેતે. ઔર વો ગૌર કરનેકે બાદ ન સિર્ફ ઉસ ખામીકો દૂર કર દેતે બલ્કે ઈમામ શાફઈકે અમલસે બહોત ખુશ હોતે.

ખલીફા હારૂન રશીદ ઔર ઉસકી બીવીમેં કિસી બાત પર તકરાર હો ગઈ તો ઝુબેદાને કહા કે તુમ જહન્નમી હો. ઔર હારૂન રશીદને કહા કે અગર મૈં જહન્નમી હું તો તેરે ઉપર તલાક હૈ. યે કેહકર બીવીસે જુદાઈ ઈખ્તિયાર કર લી. લેકિન મુહબ્બતકી ઝિયાદતીકી વજહસે જબ જુદાઈકી તકલીફ બરદાશ્ત ન હો સકી તો તમામ ઉલમાઓ

ઝહીન ઔર ઝકી હોનેકે સાથ સાથ મુસ્તજાબુ દઅવાત ભી થે. ઔર દુશ્મનોંને આપકે ઉપર જો બોહતાન બાંધે હૈં આપકી ઝાતે ગિરામી ઉનસે બિલકુલ પાક હૈ.

આપકે સાહબઝાદે એક મરતબા યે હદીસ બયાન કર રહે થે. યાની ખુદાને હઝરત આદમકા ખમીર અપને હાથસે ગુંધા. ઔર હદીસ બયાન કરતે હુએ આપને અપના હાથ લંબા કર દિયા. લેકિન ઈમામ હમ્બલને મના કરતે હુએ ફરમાયા કે જબ યદુલ્લાહકા મતલબ બયાન કિયા કરો તો હાથ લંબા કરકે ન સમઝાયા કરો. ઈમામ સાહબને બહોતસે મશહૂર જલીલુલ કદ્ર બુઝુર્ગોંસે મુલાકાત કી હૈ. ઔર બશર હાનીકા કૌલ તો યે હૈ કે ઈમામ હમ્બલ મુઝસે કઈ દરજા અફઝલ હૈં. કયૂંકે મૈં તો સિર્ફ અપને હી વાસ્તે હલાલ રોઝીકી કોશિશ કરતા હું. લેકિન વો અપને અહલો અયાલકે લિયે ભી હલાલ રિઝક હાસિલ કરતે હૈં. ઔરે હઝરત સિર્રી સકતીકા કૌલ હૈ કે મોઅતઝિલાને આપકે ઉપર જિતની તાનાઝની કી હૈ મૌતકે વકત આપ ઉન તમામ ચીઝોંસે પાક થે. મસલન બગદાદકે મોતઝિલાને હંગામા ખડા કરકે યે ચાહા કે આપ કિસી તરહ યે તસ્લીમ કર લેં કે કુરઆન મખ્લૂક હૈ. ઔર ઉસ સિલસિલામેં દરબારે ખિલાફતસે બહોત કડી સઝાએં ભી દી ગઈ. હત્તાકે જિસ વકત આપકો એક હઝાર કોડે લગાએ જા રહે થે તો ઈત્તિફાકસે આપકા કમરબંદ ખુલ ગયા. લેકિન ગૈબસે દો હાથ નમૂદાર હુએ ઔર કમરબંદ બાંધ કર ગાઈબ હો ગયે. મગર ઈતની સખ્ત તકલીફોંકે બાવજૂદ આપને કુરઆનકો મખ્લૂક નહીં બતાયા. ઔર જબ આપ છૂટ ગએ તો લોગોંને પૂછા કે જિન ફિતના પરદાઝોંને આપકો ઈસ કદર તકલીફેં પહોંચાઈ હૈં ઉનકે લિયે આપકી કયા રાય હૈ? ફરમાયા કે વો મુઝે અપને ખ્યાલકે મુતાબિક ગુમરાહ ખ્યાલ કરતે હૈં. ઈસ લિયે તમામ તકલીફેં સિર્ફ ખુદાકે લિયે દી ગઈ હૈં. ઈસ લિયે મૈં કિયામતમેં ઉનસે કોઈ પકડ નહીં કરૂંગા. મન્કૂલ હૈ કે કિસી નૌજવાનકી માં કે હાથ પૈર શલ હો ગએ થે ઔર જબ ઉસને બેટેકો દુઆકે લિયે આપકે પાસ ભેજા તો આપને યે હાલ સુનકર વુઝૂ કરકે નમાઝ શુરૂ કર દી. ઔર જબ વો નૌજવાન ઘર પહોંચા તો માં તન્દુરૂસ્ત હો ચુકી થી. ઔર ખુદ આકર દરવાઝા ખોલા.

આપ દરિયાકે કિનારે વુઝૂ ફરમા રહે થે ઔર વહીં એક શખ્સ બુલંદી પર બૈઠા હુવા વુઝૂ કર રહા થા. લેકિન આપકો દેખકર બિલકુલ નીચે આ ગયા. ફિર ઉસકે ઈન્તેકાલકે બાદ કિસીને ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે કિસ હાલમેં હો? ઉસને કહા કે ખુદા તઆલાને સિર્ફ ઈસ તાઝીમકી વજહસે જો મૈંને ઈમામ હમ્બલકી વુઝૂ કરતે વકત કી થી મગફિરત ફરમા દી.

વાકિઆત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં જંગલમેં રાસ્તા ભૂલ ગયા. ઔર જબ એક દેહાતીસે રાસ્તા માલૂમ કરના ચાહા તો વો ફૂટ ફૂટકર રોને લગા. મુઝે ખયાલ હુવા કે શાયદ યે ભૂકા હૈ. ઔર જબ મૈંને ખાના દેના ચાહા તો વો બહોત નારાઝ હોકર

કેહને લગા કે અય ઈમામ હમ્બલ! કયા તુઝે ખુદા પર ભરોસા નહીં જો ખુદાકી તરહ મુઝે ખાના દેના ચાહતા હૈ. જબ કે તુમ ખૂદ ગુમ કરદા રાહ હો. મુઝે ખયાલ આયા કે અલ્લાહ તઆલાને અપને નેક બંદોંકો કહાં કહાં પોશીદા કર રખ્ખા હૈ. વો મેરી નિય્યતકો ભાંપકર બોલા કે ખુદાકે બંદે તો ઐસે હોતે હૈં કે અગર વો તમામ સર ઝમીનકો સોના બન જાનેકે લિયે કેહ દેં તો પૂરા આલમ સોનેકા બન જાએ. ઔર મૈંને જબ નિગાહ ઉઠાઈ તો પૂરા જંગલ સોનેકા નઝર આયા. ઔર ગૈબસે યે નિદા આઈ કે યે હમારા મેહબૂબ બંદા હૈ. ઔર અગર યે કેહ દે તો હમ પૂરે આલમકો ઝેરો ઝબર (ખતમ) કર દેં. લિહાઝા તુઝે ઈસ બાતકા શુક્ર અદા કરના ચાહિયે કે તેરી મુલાકાત ઐસે બંદેસે હો ગઈ. લેકિન આજકે બાદ ઉસકો કભી ન દેખ સકેગા.

આપકે સાહબઝાદે હઝરત સાલેહ અસ્ફહાનકે કાઝી થે. ઔર એક મરતબા ઈમામ હમ્બલકે ખાદિમને હઝરત સાલેહકે મતબખમેંસે (રસોડામેંસે) ખમીર લેકર રોટી તૈયાર કી. ઔર જબ રોટી ઈમામ સાહબકે સામને પહોંચી તો આપને પૂછા કે યે ઈસ કદર નરમ કયૂં હૈ? ખાદિમને પૂરી કૈફિયત બતા દી તો આપને ફરમાયા કે જો શખ્સ અસ્ફહાનકા કાઝી રહા હો ઉસકે યહાંસે ખમીર કયૂં લિયા? લિહાઝા યે રોટી મેરે ખાનેકે લાઈક નહીં રહી. ઔર યે કિસી ફકીરકે સામને પેશ કરકે પૂછ લેના કે ઈસ રોટીમેં ખમીર તો સાલેહકા હૈ ઔર આટા અહમદ બિન હમ્બલકા, અગર તુમહારી તબીઅત ગવારા કરે તો લે લો. લેકિન ચાલીસ દિન તક કોઈ સાઈલ હી નહીં આયા. ઔર જબ રોટિયોંમેં બૂ પૈદ હો ગઈ તો ખાદિમને દરિયાએ દજલામેં ફેંક દીં. લેકિન ઈમામ સાહબકે તકવેકા યે આલમ થા કે આપને ઉસ દિનસે દરિયાએ દજલાકી મછલી નહીં ખાઈ. ઔર આપ લોગોંસે ફરમાયા કરતે થે કે જિસકે પાસ ચાંદીકી સુરમાદાની હો ઉસકે પાસ ભી મત બૈઠો.

એક મરતબા ઈમામ હમ્બલ હદીસ સુનનેકે લિયે હઝરત સુફયાન સૌરીકી ખિદમતમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચ ગએ. ઔર રોઝાના આપકે યહાં હાઝરી દેતે. એક દિન ઈત્તિફાકસે જબ આપ નહીં પહોંચે તો હઝરત અબૂ સુફયાનને ખાદિમકો ભેજકર ખૈરીયત માલૂમ કી. ઔર જબ ખાદિમ પહોંચા તો દેખા કે કપડે ધોબીકો દિયે હૈં ઔર ખૂદ બરહના (ખુલે બદન) હૈં. ઔર જબ ખાદિમને અર્ઝ કિયા કે આપ મુઝસે કુછ રકમ લેકર લિબાસ તૈયાર કરા લેં. તો આપને મના કરતે હુએ ફરમાયા કે મેરે હાથકી લિખ્ખી હુઈ એક કિતાબ હૈ ઉસકો ફરોખ્ત કરકે દસ ગઝ ટાટ લા દો, તાકે મૈં કુરતા ઔર તેહબંદ તૈયાર કરવા લૂં. ઔર જબ ઉસને કહા કે અગર ઈજાઝત હો તો કતાન (બારીક કપડા) ખરીદ લૂં. આપને ફરમાયા કે નહીં ટાટ કાફી હૈ.

એક મઝદૂર જો આપકે યહાં કામ કરતા થા. જબ વો શામકો જાને લગા તો આપને શાગિર્દસે ફરમાયા કે ઉસકો મઝદૂરીસે કુછ ઝિયાદા રકમ દે દો. ઔર જબ

શાગિર્દને અર્ઝ કિયા કે ઉસને તો પેહલે હી ઈન્કાર કર દિયા હૈ અબ શાયદ નહીં માનેગા. આપને ફરમાયા કે ઉસ વકત તો ઉસકો ઝિયાદાકા લાલચ નહીં થા મગર હો સકતા હૈ કે અબ કુછ ઝિયાદા લાલચ પૈદા હો ગઈ હો.

એક મરતબા આપને અપના તબાક બનિયેકે યહાં રેહન (ગિરવી) રખવા દિયા, ઔર જબ છુડાને પહોંચે તો બનિયેને દો તબાક આપકે સામને રખતે હુએ કહા કે ઈનમેંસે જો આપકા હો લે લીજિયે. કયૂંકે મેરે ઝહનમેં નહીં રહા કે આપકા તબાક ઈનમેંસે કૌનસા હૈ? યે સુનકર આપ ખામોશીસે બગૈર તબાક વાપસ આ ગએ. ઔર યે સિર્ફ તકવાકી વજહ થી કે બનિયેકો યે કયૂં યાદ ન રહા કે ઈનમેંસે કૌનસા તબાક મેરા હૈ.

આપ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારકસે મુલાકાત કરનેકે બેહદ મુતમન્ની રેહતે થે. ઔર ઈત્તિફાકસે એક દિન વો આપકે યહાં ખુદ હી તશરીફ લે આએ. ઔર જબ સહાબઝાદેને ઉનકે આનેકી ખબર દી તો ઈમામ સાહબ ખામોશ હો ગએ, ઔર મુલાકાતકે લિયે બાહિર નહીં નિકલે. ઔર જબ સહાબઝાદેને પૂછા કે આપકો તો મુલાકાતકી બેહદ તમન્ના થી ફિર કયૂં મુલાકાત નહીં કી? ફરમાયા કે મુઝે યે ખ્યાલ પૈદા હો ગયા કે મુલાકાતકે બાદ આપકી ખુશ ખલ્કીકી વજહસે કહીં આપકી જુદાઈ મેરે લિયે શાક (ભારી) ન હો જાએ ઈસ લિયે યે તય કર લિયા કે આપસે ઐસી જગહ મુલાકાત કરૂંગા જહાંસે જુદાઈકા ઈમ્કાન બાકી ન રહે.

ઈશારાત :- શરઈ મસાઈલ તો આપ ખુદ બતા દિયા કરતે થે, લેકિન મસાઈલે તરીકતકે સિલસિલેમેં લોગોંકો હઝરત બશર હાનીકી ખિદમતમેં ભેજ દેતે. ઔર અકસર ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને ખુદાસે ખૌફ તલબ કિયા તો ઉસને ઈતના ખૌફ અતા કર દિયા કે મુઝે અકલ ખતમ હો જાનેકા ખતરા પૈદા હો ગયા. ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે ફરમાયા, તુઝે મેરા કુર્બ સિર્ફ કુરઆનસે હાસિલ હો સકતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે આમાલકી મશક્કતોંસે છુટકારેકા નામ ઈખ્લાસ હૈ. ઔર ખુદા પર એતિમાદ તવક્કુલ હૈ. ઔર તમામ ઉમૂરકો ખુદાકે સુપુર્દ કર દેનેકા નામ રઝા હૈ.

ઝોહદ :- જબ લોગોંને મુહબ્બતકા મતલબ પૂછા તો ફરમાયા કે જબ તક બશર હાની હયાત હૈં ઉનસે દરયાફત કરો. ફિર સવાલ કિયા ગયા કે ઝોહદ કિસકો કેહતે હૈં? ફરમાયા કે આમ લોગોંકા ઝોહદ તો હરામ ચીઝોંકો છોળ દેના હૈ. ઔર ખવાસકા ઝોહદ હલાલ ચીઝોંમેં ઝયાદતીકી લાલચ કરના હૈ. ઔર આરિફીનકે ઝોહદકો ખુદાકે સિવા કોઈ નહીં જાનતા. ફિર સવાલ કિયા ગયા કે જો જાહિલ કિસમકે સૂફિયા મસ્જિદમેં મુતવક્કિલ બનકર બૈઠ જાતે હૈં ઉનકે મુતઅલ્લિક કયા રાય હૈ? ફરમાયા કે ઐસે લોગોંકો ગનીમત સમઝો કયૂંકે ઈલ્મકી વજહસે ઉન્હોંને તવક્કુલ ઈખ્તિયાર કિયા હૈ. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે યે તો મહઝ રોટિયાં હાસિલ કરનેકા એક બહાના હૈ, તો આપને

ફરમાયા કે દુનિયામેં કોઈ જમાઅત ભી રોટીયોંસે બે નિયાઝ નહીં.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત જબ સાહબઝાદેંને તબીઅત પૂછી તો ફરમાયા કે જવાબકા વકત નહીં હૈ. બસ યે દુઆ કરો કે અલ્લાહ તઆલા ઈમાન પર ખાતમા ફરમા દે. કયૂંકે ઈબ્લીસ લઈન મુઝસે કેહ રહા હૈ કે તેરા ઈમાન સાબિત લે જાના મેરે લિયે રંજકા સબબ હૈ. ઈસ લિયે દમ નિકલનેસે પેહલે મુઝે ઈમાનકી સલામતીકે સાથ મરનેકી ઉમ્મીદ નહીં હૈ. અલ્લાહ તઆલા અપના ફઝલ ફરમા દે. યે કેહતે કેહતે રૂહ પરવાઝ કર ગઈ. ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન.

મુહમ્મદ બિન ખુઝૈમા બયાન કરતે હૈં કે ઈન્તેકાલકે બાદ મૈંને ખ્વાબમેં ઈમામ સાહબકો દેખા કે વો લંગડાકર ચલ રહે હૈં. ઔર જબ મૈંને દરયાફત કિયા કે કહાં તશરીફ લે જા રહે હૈં? તો ફરમાયા કે દારૂસ્સલામમેં. ઔર જબ મૈંને સવાલ કિયા કે ખુદા તઆલાને કયા મઆમલા કિયા? ફરમાયા કે બઝાહિર મૈંને દુન્યવી ઝિંદગીમેં બહોત તકલીફેં ઝેલીં. લેકિન કુરઆનકો મખ્લૂક કભી નહીં કહા. બસ ઉસીકે સિલામેં મેરી મગફિરત ભી હો ગઈ ઔર મુઝે બહોત બળે બળે મરતબે ભી અતા હુએ. ફિર ફરમાયા કે જબ અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે પૂછા કે જો દુઆ તુમકો સુફયાન સૌરી (રહ.) ને બતાઈ થી વો સુનાઓ. ચુનાંચે મૈંને દુઆ સુના દી. યાની અય અલ્લાહ હર ચીઝ તેરે કબ્ઝએ કુદરતમેં હૈ. ઔર તુ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. ઔર વો મુઝકો અતા ફરમા દે. ઔર મુઝસે મત પૂછ કયા તલબ કરતા હૈ. ફિર અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે અય અહમદ યે બેહિશ્ત હૈ ઉસમેં દાખિલ હો જાઓ. ઔર મૈં દાખિલ હો ગયા.

હઝરત દાઉદ તાઈ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઉલૂમે હકાઈકકે પેહચાનને વાલે, રાહે તરીકતકે આમિલ, ઔર સાલિકીન ઔર આરિફીનકે પેશવા ઔર મુકતદા થે. ઔર ઈમામ અબૂ હનીફાકે શાગિર્દ રહે. હત્તાકે મુસલસલ બીસ બરસ ઈમામ સાહબસે ઈલ્મ હાસિલ કરતે રહે. યૂં તો તમામ ઉલૂમ પર આપકો મહારત હાસિલ થી, લેકિન ઈલ્મે ફિકહમેં અપના નમૂના આપ હી થે. ઔર આપ હઝરત હબીબ રાઈકે મુરીદોંમેં દાખિલ થે. લેકિન હઝરત ફુઝૈલ ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમ જૈસી બુઝુર્ગ હસ્તીયોંસે ભી મુલાકાતકા શર્ફ હાસિલ રહા.

વાકિઆ :- આપકે તૌબા કરનેકા વાકિઆ ઈસ તરહ મન્કૂલ હૈ કે કિસી ગવૈયાને આપકે સામને નીચેકા શઅર પળ્હા જિસકા માના યે હૈ.

કૌનસા ચેહરા ખાકમેં નહીં મિલા, ઔર કૌનસી આંખ ઝમીન પર નહીં બહી.

યે શઅર સુનકર આલમે બેખુદીમેં હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફાકી ખિદમતમેં

શાગિર્દને અર્ઝ કિયા કે ઉસને તો પેહલે હી ઈન્કાર કર દિયા હૈ અબ શાયદ નહીં માનેગા. આપને ફરમાયા કે ઉસ વક્ત તો ઉસકો ઝિયાદાકા લાલચ નહીં થા મગર હો સકતા હૈ કે અબ કુછ ઝિયાદા લાલચ પૈદા હો ગઈ હો.

એક મરતબા આપને અપના તબાક બનિયેકે યહાં રહન (ગિરવી) રખવા દિયા, ઔર જબ છુડાને પહોંચે તો બનિયેને દો તબાક આપકે સામને રખતે હુએ કહા કે ઈનમેંસે જો આપકા હો લે લીજિયે. કયૂંકે મેરે ઝહનમેં નહીં રહા કે આપકા તબાક ઈનમેંસે કૌનસા હૈ? યે સુનકર આપ ખામોશીસે બગૈર તબાક વાપસ આ ગએ. ઔર યે સિર્ફ તકવાકી વજહ થી કે બનિયેકો યે કયૂં યાદ ન રહા કે ઈનમેંસે કૌનસા તબાક મેરા હૈ.

આપ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારકસે મુલાકાત કરનેકે બેહદ મુતમન્ની રેહતે થે. ઔર ઈત્તિફાકસે એક દિન વો આપકે યહાં ખૂદ હી તશરીફ લે આએ. ઔર જબ સહાબઝાદેને ઉનકે આનેકી ખબર દી તો ઈમામ સાહબ ખામોશ હો ગએ, ઔર મુલાકાતકે લિયે બાહિર નહીં નિકલે. ઔર જબ સહાબઝાદેને પૂછા કે આપકો તો મુલાકાતકી બેહદ તમન્ના થી ફિર કયૂં મુલાકાત નહીં કી? ફરમાયા કે મુઝે યે ખ્યાલ પૈદા હો ગયા કે મુલાકાતકે બાદ આપકી ખૂશ ખલ્કીકી વજહસે કહી આપકી જુદાઈ મેરે લિયે શાક (ભારી) ન હો જાએ ઈસ લિયે યે તય કર લિયા કે આપસે ઐસી જગહ મુલાકાત કરૂંગા જહાંસે જુદાઈકા ઈમ્કાન બાકી ન રહે.

ઈશારાત :- શરઈ મસાઈલ તો આપ ખૂદ બતા દિયા કરતે થે, લેકિન મસાઈલે તરીકતકે સિલસિલેમેં લોગોંકો હઝરત બશર હાનીકી ખિદમતમેં ભેજ દેતે. ઔર અકસર ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને ખુદાસે ખૌફ તલબ કિયા તો ઉસને ઈતના ખૌફ અતા કર દિયા કે મુઝે અકલ ખતમ હો જાનેકા ખતરા પૈદા હો ગયા. ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે ફરમાયા, તુઝે મેરા કુર્બ સિર્ફ કુરઆનસે હાસિલ હો સકતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે આમાલકી મશક્કતોંસે છુટકારેકા નામ ઈખ્લાસ હૈ. ઔર ખુદા પર એતિમાદ તવક્કુલ હૈ. ઔર તમામ ઉમૂરકો ખુદાકે સુપુર્દ કર દેનેકા નામ રઝા હૈ.

ઝહદ :- જબ લોગોંને મુહબ્બતકા મતલબ પૂછા તો ફરમાયા કે જબ તક બશર હાની હયાત હૈં ઉનસે દરયાફત કરો. ફિર સવાલ કિયા ગયા કે ઝહદ કિસકો કેહતે હૈં? ફરમાયા કે આમ લોગોંકા ઝહદ તો હરામ ચીઝોંકો છોળ દેના હૈ. ઔર ખવાસકા ઝહદ હલાલ ચીઝોંમેં ઝયાદતીકી લાલચ કરના હૈ. ઔર આરિફીનકે ઝહદકો ખુદાકે સિવા કોઈ નહીં જાનતા. ફિર સવાલ કિયા ગયા કે જો જાહિલ કિસમકે સૂફિયા મસ્જિદમેં મુતવક્કિલ બનકર બૈઠ જાતે હૈં ઉનકે મુતઅલ્લિક કયા રાય હૈ? ફરમાયા કે ઐસે લોગોંકો ગનીમત સમઝો કયૂંકે ઈલ્મકી વજહસે ઉનહોંને તવક્કુલ ઈખ્તિયાર કિયા હૈ. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે યે તો મહઝ રોટિયાં હાસિલ કરનેકા એક બહાના હૈ, તો આપને

ફરમાયા કે દુનિયામેં કોઈ જમાઅત ભી રોટીયોંસે બે નિયાઝ નહીં.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત જબ સાહબઝાદેંને તબીઅત પૂછી તો ફરમાયા કે જવાબકા વકત નહીં હૈ. બસ યે દુઆ કરો કે અલ્લાહ તઆલા ઈમાન પર ખાતમા ફરમા દે. કયૂંકે ઈબ્લીસ લઈન મુઝસે કેહ રહા હૈ કે તેરા ઈમાન સાબિત લે જાના મેરે લિયે રંજકા સબબ હૈ. ઈસ લિયે દમ નિકલનેસે પેહલે મુઝે ઈમાનકી સલામતીકે સાથ મરનેકી ઉમ્મીદ નહીં હૈ. અલ્લાહ તઆલા અપના ફઝલ ફરમા દે. યે કેહતે કેહતે રૂહ પરવાઝ કર ગઈ. ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન.

મુહમ્મદ બિન ખુઝૈમા બયાન કરતે હૈં કે ઈન્તેકાલકે બાદ મૈંને ખ્વાબમેં ઈમામ સાહબકો દેખા કે વો લંગડાકર ચલ રહે હૈં. ઔર જબ મૈંને દરયાફત કિયા કે કહાં તશરીફ લે જા રહે હૈં? તો ફરમાયા કે દારૂસ્સલામમેં. ઔર જબ મૈંને સવાલ કિયા કે ખુદા તઆલાને કયા મઆમલા કિયા? ફરમાયા કે બઝાહિર મૈંને દુન્યવી ઝિંદગીમેં બહોત તકલીફેં ઝેલીં. લેકિન કુરઆનકો મખ્લૂક કભી નહીં કહા. બસ ઉસીકે સિલામેં મેરી મગફિરત ભી હો ગઈ ઔર મુઝે બહોત બળે બળે મરતબે ભી અતા હુએ. ફિર ફરમાયા કે જબ અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે પૂછા કે જો દુઆ તુમકો સુફયાન સૌરી (રહ.) ને બતાઈ થી વો સુનાઓ. ચુનાંચે મૈંને દુઆ સુના દી. યાની અય અલ્લાહ હર ચીઝ તેરે કબ્ઝએ કુદરતમેં હૈ. ઔર તુ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ. ઔર વો મુઝકો અતા ફરમા દે. ઔર મુઝસે મત પૂછ કયા તલબ કરતા હૈ. ફિર અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે અય અહમદ યે બેહિશ્ત હૈ ઉસમેં દાખિલ હો જાઓ. ઔર મૈં દાખિલ હો ગયા.

હઝરત દાઉદ તાઈ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઉલૂમે હકાઈકકે પેહચાનને વાલે, રાહે તરીકતકે આમિલ, ઔર સાલિકીન ઔર આરિફીનકે પેશવા ઔર મુકતદા થે. ઔર ઈમામ અબૂ હનીફાકે શાગિર્દ રહે. હત્તાકે મુસલસલ બીસ બરસ ઈમામ સાહબસે ઈલ્મ હાસિલ કરતે રહે. યૂં તો તમામ ઉલૂમ પર આપકો મહારત હાસિલ થી, લેકિન ઈલ્મે ફિકહમેં અપના નમૂના આપ હી થે. ઔર આપ હઝરત હબીબ રાઈકે મુરીદોંમેં દાખિલ થે. લેકિન હઝરત ફુઝૈલ ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમ જૈસી બુઝુર્ગ હસ્તીયોંસે ભી મુલાકાતકા શર્ફ હાસિલ રહા.

વાકિઆ :- આપકે તૌબા કરનેકા વાકિઆ ઈસ તરહ મન્કૂલ હૈ કે કિસી ગવૈયાને આપકે સામને નીચેકા શઅર પઢા જિસકા માના યે હૈ.

કૌનસા ચેહરા ખાકમેં નહીં મિલા, ઔર કૌનસી આંખ ઝમીન પર નહીં બહી.

યે શઅર સુનકર આલમે બેખૂદીમેં હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફાકી ખિદમતમેં

પહોંચ ગએ. ઔર અપના પૂરા વાકિઆ બયાન કરકે કહા કે મેરી તબીઅત દુનિયાસે ઉચાટ હો ચુકી હૈ. ઔર એક નામાલૂમ સી ચીઝ દિલકો બે ચૈન કિયે હુએ હૈ. યે સુનકર ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે ગોશા નશીની (તન્હાઈ) ઈખ્તિયાર કર લો. ચુનાંચે ઉસી વકતસે આપ ગોશા નશીન હો ગએ. ફિર કુછ અર્સકે બાદ ઈમામ સાહબને ફરમાયા કે અબ યે બેહતર હૈ કે લોગોંસે રાબતા કાઈમ કરકે ઉનકી બાતોં પર સબરો ઝબ્તસે કામ લો. ચુનાંચે એક બરસ તક તામીલે હુકમમેં બુઝુર્ગોંકી સોહબતસે ફાયદા ઉઠાયા. લેકિન ખૂદ હમેશા ખામોશ રેહતે થે. ઉસકે બાદ હઝરતં હબીબ રાઈસે બયઅત હોકર ફુયૂઝે બાતિનીસે ફાઈદા ઉઠાતે હોતે રહે. ઔર ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રેહકર બળે મરતબોંસે માલામાલ હુએ.

કનાઅત ;- વિરસામેં આપકો બીસ દીનાર મિલે થે ઔર બીસ સાલ ઉસસે અપને ખર્ચકો પૂરા કરતે રહે. ઔર જબ બાઝ બુઝુર્ગોંને કહા કે દુનિયા જમા કરકે રખના ઈસારકે મુનાફી હૈ, તો આપને ફરમાયા કે યેહી દુનિયા ઝિંદગી ભરકે લિયે ઈત્મીનાનકા સબબ હૈ. લેકિન કનાઅતકા યે આલમ હૈ કે રોટી પાનીમેં ભિગોકર ખાતે. ઔર ફરમાયા કરતે કે જિતના વકત લુકમા બનાનેમેં ખર્ચ હોતા હૈ ઉતની દેરમેં પચાસ આયતેં કુરઆનકી પળહ સકતા હું. એક મરતબા અબૂબકર અયાશ આપકે યહાં પહોંચે તો દેખા કે રોટીકા ટુકડા હાથમેં લિયે રો રહે હૈં. ઔર જબ હઝરત અયાશને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે દિલ તો યે ચાહતા હૈ કે ઉસકો ખા લૂં. લેકિન યે પતા નહીં કે રિઝકે હલાલ ભી હૈ યા નહીં. એક શખ્સને આપકે યહાં પાનીકા ઘડા ધૂપમેં રખ્ખા હુવા દેખકર અર્ઝ કિયા કે ઉસકો સાયામેં કયૂં નહીં રખ્ખા? ફરમાયા કે જિસ વકત મૈંને યહાં રખ્ખા થા ઉસ વકત સાયા થા. લેકિન અબ ધૂપમેંસે ઉઠાતે હુએ મુઝે ઈસ લિયે નદામત હોતી હૈ કે મહઝ અપની રાહતકે લિયે વકત બરબાદ કરતે હુએ ઝિક્રે ઈલાહીસે ગાફિલ રહૂં.

આપકા મકાન બહોત વસીઅ થા. લેકિન જબ ઉસકા એક હિસ્સા ગિર ગયા તો આપ દૂસરે હિસ્સેમેં મુન્તકિલ હો ગએ. ઔર જબ વો ભી ગિર હો ગયા તો દરવાઝેમેં મુન્તકિલ હો ગએ. લેકિન ઉસકી છત ભી બહોત બોસીદા (પુરાની) થી. ઔર જબ લોગોંને છત ઠીક કરનેકે લિયે કહા તો ફરમાયા કે મૈં અલ્લાહ તઆલાસે યે અહદ કર ચુકા હું કે દુનિયામેં તામીરકા કામ નહીં કરાઉંગા. ઔર આપકે ઈન્તેકાલકે બાદ વો છત ભી ગિર ગઈ.

કિનારા કશી :- જબ લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે મખ્લૂકકી સોહબતસે જુદા હોકર કયૂં રેહતે હૈં? ફરમાયા કે અગર કમ ઉમરકે લોગોંમેં બૈઠૂં તો વો અદબકી વજહસે દીની ઈલ્મ નહીં સિખાએંગે. ઔર અગર મુઅમ્મર (બુળ્હે) બુઝુર્ગોંમેં બૈઠૂં તો વો મુઝે મેરે ઉયૂબસે આગાહ નહીં કરેંગે. ફિર મેરે લિયે મખ્લૂકકી સોહબત કયા ફાઈદામંદ

હો સકતી હૈ. ફિર કિસીને પૂછા કે આપ શાદી કયૂં નહીં કરતે? ફરમાયા કે નિકાહકે બાદ બીવીકે રોટી-કપડેકી કફાલત લેની પડતી હૈ. ઔર હકીકત યે હૈ કે ખુદાકે સિવા કોઈ કિસીકા કફીલ નહીં હોતા. ઈસ લિયે મૈં કિસીકો ધોકા દેના નહીં ચાહતા. ફિર સવાલ કિયા ગયા કે આપ દાઢીમેં કંઘા કયૂં નહીં કરતે? ફરમાયા કે ઝિક્રે ઈલાહીસે ફુરસત હી નહીં મિલતી. આપ ચૂંકે મખ્લૂકસે જુદા રેહકર ઈબાદતમેં મસરૂફ રેહતે થે. ઉસી વજહસે આપકો બળે મરાતિબ અતા કિયે ગયે.

બે ખૂદી :- એક મરતબા ચાંદનીસે લુત્ફ ઉઠાનેકે લિયે છત પર પહોંચ ગએ, લેકિન કુદરતકે મનાઝિરકી હૈરત અંગેઝિયોંસે મુતઅસ્સિર હોકર આલમે બે ખૂદીમેં પળોસીકી છત પર ગિર પળે. ઔર પળોસી સમઝા કે છત પર ચોર આ ગયા. ચુનાંચે વો નંગી તલવાર લિયે હુએ છત પર ચળ્હા. લેકિન આપકો દેખકર પૂછા કે આપ યહાં કૈસે પહોંચ ગએ? ફરમાયા કે બેખૂદીમેં ન જાને કિસને મુઝકો યહાં ફેક દિયા.

મન્કૂલ હૈ કે આપ હમેશા રોઝા રખતે થે. એક મરતબા ગરમીકે મોસમમેં ધૂપમેં બૈઠે હુએ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ થે કે આપકી વાલિદાને ફરમાયા યહાં સાયામેં આ જાઓ. લેકિન આપને કહા કે મુઝકો ઉસ ચીઝકી નદામત હોતી હૈ કે ખ્વાહિશે નફસકે લિયે કોઈ કામ કરૂં. ફિર ફરમાયા કે જબ બગદાદમેં લોગોંને મુઝકો પરેશાન કરના શુરૂ કિયા તો મૈંને યે દુઆ કી કે અય અલ્લાહ મેરી ચાદર લે લે તાકે બા જમાઅત નમાઝસે નજાત હાસિલ હો જાએ. ઔર મખ્લૂકસે કોઈ વાસ્તા ન રહે. ચુનાંચે જબ અલ્લાહ તઆલાને ચાદર લે લી ઉસ વકત ઝિક્રે ઈલાહી ઔર ગોશા નશીનીકે સિવા મુઝકો અચ્છા નહીં લગતા.

નુકતા :- આપ હમેશા ગમઝદા રેહતે થે. ઔર ફરમાયા કરતે કે જિસકો હર લમ્હા મુસીબતોંકા સામના હો ઉસકો ખૂશી કૈસે હાસિલ હો સકતી હૈ. લેકિન એક મરતબા કિસી દુરવેશને આપકો મુસ્કુરાતે દેખકર વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે ખુદાને મુઝે મુહબ્બતકી શરાબ પિલા દી હૈ ઉસકે નશેસે ખુશ હું. ઔર જબ કહીં આપ મજમામેં પહોંચ જાતે તો યે કેહકર કે લશ્કર આ રહા હૈ ભાગ પડતે. ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે કિસકા લશ્કર? ફરમાયા કે કબ્રસ્તાનકે મુરદોંકા લશ્કર હૈ.

નસીહત :- જબ હઝરત અબૂ રબીઅને આપસે વસિય્યત ઔર નસીહતકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે દુનિયાસે રોઝા રખ્ખો ઔર આખિરતસે ઈફતાર કરો. ફિર કિસી ઔરને વસિય્યતકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે બુરી બાતસે પરહેઝ કરો. મખ્લૂકસે અલગ રહો, દીનકો દુનિયા પર તરજીહ દો, ઔર અગર મુમકિન હો તો મખ્લૂકકા ખયાલ હી દિલસે નિકાલ દો. ફિર કિસી ઔરને નસીહતકે લિયે અર્ઝ કિયા તો ફરમાયા કે મુરદે તુમહારે ઈન્તિઝારમેં હૈં. યાની તુમહેં ભી મરના હૈ ઈસ લિયે વહાંકા સામાન કર લો. ફિર ફરમાયા કે દુનિયા છોળનેસે બંદા ખુદા તક રસાઈ હાસિલ કર લેતા હૈ.

હઝરત ફુઝૈલને દો મરતબા આપસે મુલાકાત કી, ઔર ફખરકે તૌર પર ફરમાયા કરતે થે કે પેહલી મુલાકાતમેં તો મૈંને આપકો ટૂટી હુઈ છતકે નીચે બૈઠે હુએ દેખકર અર્ઝ કિયા કે ઈસ જગહસે હટ જાઈયે, કહીં ઐસા ન હો કે છત ગિર પડે. લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈંને આજ તક છતકી તરફ નઝર હી નહીં ડાલી. ઔર દૂસરી મુલાકાતમેં યે નસીહત ફરમાઈ કે લોગોંસે તઅલ્લુક ખતમ કર લો.

હઝરત મારૂફ કરખીસે રિવાયત હૈ કે મૈંને આપસે ઝિયાદા કોઈ દુનિયાસે નફરત કરનેવાલા નહીં પાયા. ઔર ન સિર્ફ ફુકરાકા એહતિરામ કરતે બલ્કે ઉનસે અકીદત ઔર મુહબ્બત રખતે થે. હઝરત જુનેદ બગદાદીસે રિવાયત હૈ કે એક મરતબા આપને હજામત બનવાનેકે બાદ હજ્જામકો એક દીનાર દે દિયા તો લોગોંને કહા કે યે તો ફુઝૂલ ખર્ચી હૈ. આપને ફરમાયા કે દીનકે લિયે મુરુવ્વત (રિઆયત) ઝરૂરી હૈ.

જબ ઈમામ અબૂ યૂસુફ ઔર ઈમામ અબૂ મુહમ્મદમેં કોઈ ઈખ્તિલાફ હોતા તો વો દોનોં આપકે ફૈસલેકો કબૂલ કરતે, લેકિન આપ ઈમામ યૂસુફસે ઝિયાદા ઈમામ મુહમ્મદકા એહતિરામ કરતે ઔર ફરમાતે કે ઈમામ મુહમ્મદને મહઝ દીનકે લિયે ઈલ્મ હાસિલ કિયા. ઔર ઈમામ અબૂ યૂસુફને મન્સબ ઔર જાહકે લિયે, ઔર કાઝીકા વો ઓહદા જિસકો ઈમામ અબૂ હનીફાને કોડે ખાકર ભી કબૂલ નહીં કિયા ઉસકો ઈમામ અબૂ યૂસુફને કબૂલ કરકે અપને ઉસ્તાદકી પૈરવી નહીં કી.

બે નિયાઝી :- જબ હારૂન રશીદ ઈમામ અબૂ યૂસુફકે સાથ આપકે પાસ મુલાકાતકે લિયે હાઝિર હુવા તો આપને મુલાકાતસે ઈન્કાર કરતે હુએ ફરમાયા કે મૈં દુનિયાદાર ઝાલિમોંસે નહીં મિલતા. લેકિન જબ હારૂન રશીદકી વાલિદાને બેહદ ઈસરાર કિયા તો આપને ઈજાઝત દે દી. ઔર જબ હારૂન રશીદ રૂખસત હોને લગા તો એક અશરફી પેશ કરની ચાહી મગર આપને વાપસ કરતે હુએ ફરમાયા કે મૈંને અપના મકાન જાઈઝ દૌલતકે બદલે ફરોખ્ત કિયા હૈ ઈસ લિયે મેરે પાસ ખર્ચકે લિયે રકમ મૌજૂદ હૈ. ઔર મૈં યે દુઆ ભી કરતા હું કે જબ યે રકમ બાકી રેહ ગઈ હૈ તો ઉસને બતાયા કે દસ દિરમ ચાંદી બાકી હૈ. ચુનાંચે ઈમામ અબૂ યૂસુફને ખર્ચકા હિસાબ લગાકર યે અંદાઝા કર લિયા કે બસ અબ આપ ઈતને દિન ઔર ઝિંદા રહેંગે.

તર્કે લઝ્ઝત :- કિસી બુઝુર્ગને આપકો ધૂપમેં કુરઆન મજીદ પઢતે હુએ દેખકર સાયામેં આનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે મુઝે નફસકી પૈરવી નાપસંદ હૈ. ઔર ઉસી રાત આપકી વફાત હો ગઈ.

વસિય્યત :- આપને યે વસિય્યત ફરમાઈ થી કે મુઝે દીવારકે નીચે દફન કરના ચુનાંચે આપકી વસિય્યત પૂરી કર દી ગઈ. ઈસ સિલસિલામેં કિતાબ લિખનેવાલે ફરમાતે હૈં કે આજ તક આપકી કબર મેહફૂઝ હૈ.

વફાત :- કિસીને આપકો ખ્વાબકે અંદર હવામેં પરવાઝ કરતે હુએ યે કેહતે

સુના કે આજ મુઝે કૈદસે છુટકારા મિલ ગયા. ઔર બેદાર હોકર જબ વો શખ્સ ખ્વાબકી તાબીર દરયાફત કરને આપકે યહાં પહોંચા તો આપકી વફાતકી ખબર સુનતે હી કેહને લગા કે ખ્વાબકી તાબીર મિલ ગઈ. ઔર રિવાયત હૈ કે ઈન્તેકાલકે વક્ત આસમાનસે યે નિદા આઈ કે દાઉદ તાઈ અપની મુરાદકો પહોંચ ગયા ઔર અલ્લાહ તઆલા ભી ઉનસે ખુશ હૈ.

હઝરત હારિસ મુહાબસી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઝાહિરી ઔર બાતિની ઉલૂમસે આરાસ્તા થે. ઔર અખ્લાક ઔર મુરૂવ્વતકા માદ્દા કૂટ કૂટકર ભરા હુવા થા. ઔર આપકી કિતાબેં ભી બહોતસી મૌજૂદ હૈં. ઔર હઝરત હસન બસરીકે હમ ઝમાના હૈં. બગદાદમેં વફાત હુઈ. ઔર વહીં મઝાર મુબારક હૈ.

શેખ અબૂ અબ્દુલ્લાહ ખફીફ ફરમાયા કરતે થે કે મશાઈખીને તરીકતમેં પાંચ હઝરાત સબસે ઝિયાદા પૈરવીકે લાઈક હૈં. પેહલે હઝરત હારિસ મુહાબસી, દૂસરે હઝરત જુનેદ બગદાદી, તીસરે હઝરત રૂવેમ, ચોથે હઝરત ઈબ્ને અતા. પાંચવે હઝરત અમ્ર બિન ઉસમાન મક્કી, લેકિન મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે નઉઝુબિલ્લાહ ઉસકા યે મતલબ હરગિઝ નહીં કે દૂસરે મશાઈખીન ઈત્તિબાઅકે કાબિલ હી નહીં હૈં. બલ્કે ખૂદ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફ ભી ઉપરકે પાંચ બુઝુર્ગોંસે મરાતિબમેં કિસી તરહસે કમ નહીં, લેકિન કસરે નફસી (આજિઝી) કી વજહસે અપના નામ નહીં લિયા.

હાલાત :- આપકો વિરસામેં તીસ હઝાર દિરહમ મિલે થે લેકિન ઉનહેં આપને બૈતુલ માલમેં દાખિલ કરતે હુએ ફરમાયા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા યે ઈરશાદે ગિરામી હૈ કે કદરિયા મસ્લકકે લોગ મેરી ઉમ્મતકે મજૂસી હૈં. ઔર મુસલમાનોંકો ઉનકા તરકા (વિરસા) ન લેના ચાહિયે. ઔર ચૂંકે મેરે વાલિદ કદરિયા મસ્લકકે હામિલ થે. ઈસ લિયે મુસલમાન હોનેકી વજહસે મૈં ઉનકા તરકા નહીં લે સકતા.

જબ ભી આપ કિસી મુશ્તબા (શકવાલે) ખાનેકી તરફ હાથ બઢાતે તો ઉન્ગલિયાં શલ હો જાતી થીં. જિસકી વજહસે આપકો ખાનેકે ઈશ્તિબાહકા પતા ચલ જાતા થા. ચુનાંચે એક મરતબા આપ ભૂખકી હાલતમેં જુનેદ બગદાદીકે યહાં પહોંચ ગએ. ઔર વહાં ઈત્તિફાકસે કિસી શાદીમેંસે ખાના આયા હુવા થા. લિહાઝા જબ વો ખાના હારિસ મુહાબસીકે સામને પેશ કિયા ગયા તો હાથ બઢાતે હી ઉન્ગલિયાં શલ હો ગઈ. લેકિન તવાઝોઅકી વજહસે એક લુકમા આપને મુંહમેં રખ હી લિયા. ઔર જબ વો હલકસે નીચે ન ઉતરા તો બાહિર જાકર ઉગલ દિયા. ઔર વહીંસે રૂખસત હો ગએ. ફિર કુછ

અરસાકે બાદ હઝરત જુનેદસે મુલાકાત હુઈ ઔર ઉનહોંને ગુઝિશ્તા વાકિઆ દરયાફત કિયા તો આપને ફરમાયા કે મુઝ પર યે ખુદાકા કરમ હૈ કે જબ મેરે સામને મુશ્તબા ખાના આતા હૈ તો હાથ બઢાતે હી ઉન્ગલિયાં શલ હો જાતી હૈં. ચુનાંચે ઉસ રોઝ ભી યેહી હુવા, લેકિન દિલશિકની હોનેકે સબબ મૈંને એક લુકમા મુંહમેં રખ લિયા મગર વો હલકસે નીચે ન ઉતર સકા ઔર મુઝકો બાહિર જાકર ઉગલ દેના પડા. લિહાઝા આપ બતાઈયે કે વો ખાના કહાંસે આયા થા? હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે પડોસીકે યહાંસે શાદીકી તકરીબમેં આયા થા. ફિર હઝરત જુનેદને ઈસરાર ફરમાયા કે આજ મેરે સાથ તશરીફ લે ચલિયે. ફિર આપકો ઘર લે જાકર જવકી ખુશ્ક રોટી આપકે સામને રખ દી. ઔર આપને પેટ ભરકર ફરમાયા કે ફુકરાકી તવાઝોઅ ઈસી તરહ કી જાતી હૈ.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે શુરૂમેં જબ કિસીકો નમાઝ પઢને પર ફખર કરતે દેખતા તો યે શુબા હોતા કે ન જાને ઉસકી નમાઝ કબૂલ ભી હુઈ યા નહીં. લેકિન અબ યકીનકે સાથ કેહ સકતા હું કે ઐસે શખ્સકી નમાઝ હરગિઝ કબૂલ નહીં હોતી. આપકો મુહાસબીકા ખિતાબ ઈસ લિયે દિયા ગયા હૈ કે આપ હિસાબમેં બહોત મુમતાઝ થે. ફિર આપને ફરમાયા ઔલિયાકે મરતબે હાસિલ કરનેકે લિયે ચંદ ખસ્લતોંકી ઝરૂરત હૈ. ઔર વો યે હૈં, કભી કસમ ન ખાએ. કભી ઝૂઠસે કામ ન લે, વાદા કર લેનેકે બાદ ઉસકો પૂરા કરે, કભી ઝાલિમ પર ભી લાનત ન ભેજે, કિસીસે બદલા ન લે, કિસીકે લિયે બદ દુઆ ન કરે, કિસીકે કુફ્ર ઔર નિફાક પર ગવાહ ન બને. ગુનાહસે દૂર હોકર ઝાહિરી ઔર બાતિની કિસી તરહ ભી ગુનાહકા ઈરાદા ન કરે. કિસીકે લિયે બોઝ ન બને ઔર દૂસરોંકા બોઝ ખતમ કરનેમેં મદદ કરે. લાલચકો ખતમ કરકે લોગોંસે ના ઉમ્મીદ રહે. સબકો અપનેસે ઝિયાદા બેહતર ખ્યાલ કરતે હુએ કિસી મરતબેકા ખ્વાહિશમંદ ન હો. ઔર અગર કોઈ ઈન તમામ ચીઝોં પર અમલ પૈરા હો જાએ તો ઈન્શાઅલ્લાહ ઉસકે લિયે ફાયદામંદ સાબિત હોગા.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત આપકે પાસ એક દિરમ તક નહીં થા. જબકે બહોતસી ઝમીન ઔર જાઈદાદ આપકો વિરસેમેં હાસિલ હુઈ થી. લેકિન જૈસાકે હમ ઉપર બયાન કર ચુકે હૈં કે શરીઅતકી પૈરવીકી વજહસે તમામ બૈતુલ માલમેં જમા કરકે ખુદ એક દાના ભી નહીં લિયા ઔર ફકો ફાકાકે આલમમેં હી આપ દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ. ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન.

હઝરત અબૂ સુલેમાન દારાઈ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શરીઅત ઔર તરીકતકે સમંદર થે. ઔર મિઝાજમેં લુતફો

કરમ હોનેકી વજહસે આપકો રૈહાનુલ કુલૂબ ઔર એહતિદાઉલ જાઈફીન જૈસે ખિતાબાત અતા કિયે ગએ થે. ઔર શામકે એક નામી દારૂલ મુલ્કમેં રેહતે થે ઉસ નિસ્બતસે આપકો દારાઈ કહા જાતા હૈ.

આપકે એક મુરીદ હઝરત અહમદ હવારીસે મન્કૂલ હૈ કે એક રાત મૈંને ખલ્વતમેં નમાઝ અદા કી જિસસે મુઝે બહોત સુકૂન મેહસૂસ હુવા. ઔર જબ મૈંને અપના વાકિઆ અપને પીરો મુરશિદ હઝરત અબૂ સુલેમાનસે અર્ઝ કિયા તો ઉનહોંને ફરમાયા કે તુમ ઈતને બુઢે હો ગએ લેકિન તુમહેં ખલ્વત ઔર જલ્વતકી હાલતકા અંદાઝા ન હો સકા. હાલાંકે ખલ્વત હો યા જલ્વત ખુદા તઆલાસે રોક દેનેવાલી કોઈ ચીઝ નહીં હૈ

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા રાતમેં નમાઝ પઢનેકે બાદ જબ મૈંને દુઆકે લિયે હાથ ઉઠાને ચાહે તો સરદીકી વજહસે એક હાથ બગલમેં દબા લિયા. ઔર ઉસી રાત ખ્વાબમેં અલ્લાહ તઆલાકો યે ફરમાતે સુના કે અય સુલેમાન તુઝે ઈસ હાથકા રૂતબા અતા કર દિયા ગયા જો તુને દુઆકે લિયે લંબા કિયા થા. ઔર અગર દૂસરા હાથ ભી ઉઠા લેતા તો હમ ઉસકા અજર ભી અતા કર દેતે. ચુનાંચે ઉસી દિનસે આપને સરદીકે મૌસમમેં દોનોં હાથ ઉઠાકર દુઆ માંગનેકા મામૂલ બના લિયા થા. ફરમાયા કે એક રાત મુઝ પર ઐસી ગુનૂદગી (નીંદ) તારી હુઈ કે મેરે વઝાઈફકા વક્ત ખત્મ હોને લગા ઔર ખ્વાબમેં દેખા કે એક હૂર મુઝસે કેહ રહી હૈ કે પૂરે પાંચસો સાલસે મુઝે તુમહારે લિયે હી બનાયા સંવારા જા રહા હૈ. ઔર તુમ ખ્વાબે ગફલતમેં પડે હુએ હો. ઈસ આવાઝકે સાથ હી મૈંને બેદાર હોકર અપના વઝીફા પૂરા કિયા. ફરમાયા કે એક મરતબા ખ્વાબમેં ઐસી એક હૂરકા નઝઝારા કિયા કે ઉસકી પેશાની રોશન ઔર ચમકદાર હૈ. ઔર જબ મૈંને સવાલ કિયા કે યે નૂર ઔર રોશની કૈસી હૈ? તો ઉસને જવાબ દિયા કે એક રાત તુમ ખૌફે ઈલાહીમેં રો રહે થે તો તુમહારે અશ્કોંકો મેરે ચેહરે પર બતૌર ઉબટનકે મલ દિયા ગયા થા. બસ ઉસી દિનસે યે નૂર ઔર રોશની મેરી પેશાની પર નમૂદાર હો ગઈ.

ફરમાયા કે મૈં હમેશા રોટી પર નમક છિડકકર ખા લેતા થા. ઈત્તિફાકસે એક દિન નમકમેં તિલ મિલ ગયા ઔર મૈંને બગૈર દેખે વો તિલ ભી ખા લિયા મગર ઉસકી યે સઝા મિલી કે એક સાલ તક ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં લઝઝત હી હાસિલ નહીં હુઈ. ફરમાયા કે મૈં અપની ઝરૂરિયાતે ઝિંદગીકે લિયે અપને એક દોસ્તસે મદદકે તૌર પર કુછ તલબ કર રહા થા. લેકિન એક દિન જબ મેરી તલબ પર ઉસને યે કેહ દિયા કે તુમહારી તલબ આખિર કબ ખતમ હોગી. તો ઉસી દિનસે મૈંને મખ્લૂકસે કુછ તલબ નહીં કિયા. ફરમાયા કે મૈં ખલીફાએ વકતકો બુરા સમઝતે હુએ ભી કભી લોગોંકે સામને ઉસકી બુરાઈ ઈસ ડરસે નહીં કરતા થા કે કહીં લોગ મુઝે મુખલિસ ઔર હક ગો ન સમઝ બૈઠેં. ઔર મૈં બગૈર ઈખ્લાસકી હાલતમેં દુનિયાસે રૂખસત હો જાઉં. ફરમાયા

બખૂશી કબૂલ કર લૂંગા.

તવાઝોઅ :- ફરમાયા કે તકબ્બુર છોડનેકા નામ તવાઝોઅ હૈ ઔર નફસ શનાસ ન હોનેવાલા કભી મુતવાઝોઅ નહીં હો સકતા. ઈસ તરહ દુનિયાકો ઝિલ્લતસે દેખનેવાલા કભી બુરા નહીં હો સકતા.

ઝાહિદ :- ખુદાસે દૂર કર દેને વાલી ચીઝોંકો પીઠ પીછે ડાલ દેનેવાલેકો ઝાહિદ કહા જાતા હૈ. ઔર ઝાહિદકી અલામત યે હૈ કે કમ કીમતી ચીઝોંકે મુકાબલામેં કીમતી ચીઝોંકી તમન્ના ન કરે. ઔર સિર્ફ ઝબાની ઝહદ ભી માલો ઝરસે કહીં બેહતર હૈ. ફરમાયા કે દુનિયાકી મુહબ્બત હી તમામ ગુનાહોંકો જનમ દેતી હૈ. ફરમાયા કે તસવ્વુફ યે હૈ કે બંદા મુસીબતોંકો ખુદાકી તરફસે ખ્યાલ કરતે હુએ ખુદાકે સિવા સબકો છોડ દે. ફરમાયા કે ભૂખ ઈબાદતકે લિયે ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા કે બેકાર ઉમર ગુઝરનેકા ગમ ઈતના અહમ હૈ કે અગર ઈન્સાન ઉસ પર તમામ ઉમર ભી રોતા રહે જબ ભી કમ હૈ. ફરમાયા કે મોમિન વો હૈ જો દિલકો દુનિયાકે ગમસે ખાલી કરકે ઈબાદતે ઈલાહીમેં રોતા રહે. ફરમાયા કે જબ તક બંદા ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતા હૈ ઉસ વકત તક ફરિશ્તે બેહિશ્તકે સબ્ઝાઝારોંમેં હર હર ઈબાદતકે મુકાબલેમેં એક એક દરખ્ત લગાતે હૈં. ઔર જબ બંદા ઈબાદત છોળ દેતા હૈ તો વો ભી અપના કામ છોળ દેતે હૈં. ફરમાયા કે સચ્ચે દિલસે નફસાની ખ્વાહિશાતકો છોળ દેનેવાલા અલ્લાહ તઆલાકે અજરકા મુસ્તહિક હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે જિસ ઈબાદતમેં દુનિયાહીમેં લઝ્ઝત હાસિલ ન હુઈ હો, આખિરતમેં ભી ઉસકા અજર નહીં મિલતા. કયૂંકે લઝ્ઝતકા હાસિલ હોના હી કબૂલિયતકી દલીલ હૈ.

દોસ્તસે દરગુઝરકા ફાઈદા :- આપને કિસી મુરીદસે ફરમાયા કે અગર કોઈ દોસ્ત ભી ગુસ્સાકે આલમમેં તુમહારી ખિલાફ મરઝી બાત કહે તો તુમ ન ગુસ્સા કરો ઔર ન ઉસે બુરા ભલા કહો, કયૂંકે હો સકતા હૈ વો ઔર ઝિયાદા સખ્ત ગોઈસે કામ લે. ઉસ મુરીદને બતાયા કે તજ્રુબાકે બાદ આપકા કૌલ બિલકુલ સહીહ સાબિત હુવા.

હઝરત જુનેદ બગદાદીસે રિવાયત હૈ કે આપ બહોત ઝિયાદા મોહતાત રેહતે હુએ ફરમાયા કરતે થે કે મુઝકો સૂફિયાએ કિરામકે જિસ કદર અકવાલ ભી માલૂમ હોતે હૈં મૈં ઉન પર ઉસ વકત તક અમલ નહીં કરતા જબ તક કુરઆન ઔર હદીસસે કમ અઝ કમ ઉસકે મુતઅલ્લિક દો શહાદતેં નહીં મિલ જાતી.

આપને હઝરત મઆઝ બિન જબલસે ભી કુછ ઈલ્મ હાસિલ કિયા થા ઔર અપની દુઆમેં કહા કરતે થે કે અય અલ્લાહ! જો તેરે અહકામ પર અમલ ન કરતા હો, વો તેરી ખિદમતકે લાઈક કૈસે હો સકતા હૈ.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત લોગોંને અર્ઝ કિયા કે અબ આપ ઉસ ખુદાકે યહાં

જા રહે હૈં જો ગફૂરુ ર્રહીમ હે લિહાઝા હમેં કોઈ બશારત દે દીજિયે. આપને ફરમાયા કે મૈં તો ઉસ ખુદાકે પાસ જા રહા હું જો ગુનાહે સગીરા પર મુહાસબા કરતા હૈ ઔર ગુનાહે કબીરા પર સઝા દેતા હૈ. યે કેહતે કેહતે રૂહ નિકલ ગઈ.

કિસીને ખ્વામેં આપસે દરયાફત કિયા કે અલ્લાહ તઆલાને આપકે સાથ ક્યા મઆમલા કિયા? ફરમાયા કે રહમત ઔર ઈનાયતસે કામ લિયા લેકિન મખ્લૂકકી શોહરત મેરે લિયે નુકસાન દેહ સાબિત હુઈ.

હઝરત મુહમ્મદ સિમાક (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ આબિદ ઔર ઝાહિદ હોનેકે સાથ બહોત બળે વાઈઝ ઔર સબ લોગોંમે મકબૂલ થે, હઝરત મારૂફ કરખીકો આપકે વઅઝોંસે બહોત દિલી અસર હોતા થા. ઉસકે અલાવા ખલીફા હારૂન રશીદ ભી આપકા બે હદ મોતકિદ થા, એક મરતબા આપને ફરમાયા કે અય હારૂન શર્ફે ઝહદ સબસે બળા શર્ફ હૈ.

હકાઈક :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે તવાઝોઅકા મતલબ યે હૈ કે બંદા ખૂદકો હેચ ખ્યાલ કરે, ફિર ફરમાયા કે પેહલે લોગોંકી મિસાલ દવાકી તરહ થી જિસસે લોગ શિફા હાસિલ કરતે થે. ઔર મૌજૂદા દૌરકે લોગોંકી મિસાલ દર્દ જૈસી હૈ જો તન્દુરૂસ્તોંકો ભી બીમાર બના દેતે હૈં. ફરમાયા કે એક વો દૌર થા જબ વાઈઝીન વઅઝ કેહનેકો ઈસ કદર દુશ્વાર સમઝતે થે જિતના અબ ઈલ્મ પર અમલકો મુશ્કિલ ખ્યાલ કિયા જાતા હૈ. ઔર જિસ તરહ આજકે ઝમાનેમેં ઉલમાકી કમી હૈ ઉસી તરહ ગુઝિશ્તા દૌરમેં વાઈઝીનકી કમી થી.

હઝરત અહમદ હવારીસે રિવાયત હૈ કે જબ મૈં બીમારીકી હાલતમેં આપકા પેશાબ લેકર તબીબકે (ડાકટરકે) યહાં પહોંચા તો વો ઈત્તિફાકસે આતિશ પરસ્ત થા. ઔર જબ વહાંસે વાપસ હુવા તો રાસ્તામેં એક બુઝુર્ગને સવાલ કિયા કે કહાંસે આ રહે હો? ઔર મૈંને જબ પૂરા વાકિઆ બયાન કિયા તો ઉનહોંને ફરમાયા. ઈન્તિહાઈ હૈરત હૈ કે ખુદાકા મેહબૂબ ખુદાકે દુશ્મનસે મદદ હાસિલ કરે, લિહાઝા તુમ ઉનસે યે કેહ દો કે દર્દકે મકામ પર હાથ રખ કર યે દુઆ પળહ લે. **અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ વ બિલ હક્કિ અન્ઝલ્નાહુ વ બિલ હક્કિ નઝલ.**

ચુનાંચે વાપસીમેં જબ મૈંને આપસે વાકિઆ બયાન કિયા તો આપને દુઆ પળહકર દમ કિયા ઔર ફૌરન હી તન્દુરૂસ્તી હાસિલ હો ગઈ. ફિર મુઝસે ફરમાયા કે વો હઝરત ખિઝર (અલૈ.) થે.

હાલતે નઝઅમેં આપને ફરમાયા કે અય અલ્લાહ! મૈં ગુનાહકે વકત ભી તેરે

મેહબૂબ બંદોંકો મેહબૂબ રખતા થા. લિહાઝા ઉસકે સિલામેં મેરી મગફિરત ફરમા દે.

શાદી :- જિસ વકત આપસે શાદી કર લેનેકે મુતઅલ્લિક અર્ઝ કિયા ગયા તો ફરમાયા કે દો ઈબ્લીસોંકી મુઝમેં હિંમત નહીં. વફાતકે બાદ લોગોંને ખ્વાબમેં જબ આપસે કૈફિયત દરયાફત કી તો ફરમાયા કે મગફિરત તો હો ગઈ, લેકિન જો મરતબા બાલ બચ્ચોંકી તકલીફ બરદાશ્ત કરનેસે હાસિલ હોતા હૈ વો ન મિલ સકા.

હઝરત મુહમ્મદ બિન અસ્લમ તૂસી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં મુમતાઝે ઝમાના થે. ઔર સખ્તીકે સાથ સુન્નત પર અમલ કરનેકી બિના પર આપકો લિસાને રસૂલકા ખિતાબ મિલા.

હાલાત :- એક દફા આપ અલી બિન મૂસાકે સાથ ઊંટ પર સવાર ઔર ઈસ્હાક બિન ઝાહિરયા ઊંટકી નકીલ થામે હુએ થે. ઔર ઈસ હાલમેં આપ નેશાપુર પહોંચે કે જિસ્મ પર કમ્બલકા કુરતા, સરપર નમદેકી ટોપી ઔર કાંધે પર કિતાબોંકા થેલા થા. લેકિન આપકે મવાઈઝ ઈસ કદર મોઅસ્સિર હોતે થે કે તકરીબન પચાસ હઝાર લોગ રાહે રાસ્ત પર આ ગએ.

મહઝ ઈસ જુર્મમેં કે આપને કુરઆનકો મખ્લૂક નહીં કહા, મુકમ્મલ દો સાલ તક કૈદકી મશક્કતેં ઝેલની પડીં. ઔર કૈદખાનામેં આપકા યે મામૂલ રહા કે હર જુમ્આકો ગુસલ કરકે બાહિર જેલકે દરવાઝે તક પહોંચ જાતે, લેકિન જબ દરવાઝે પર આપકો રોક દિયા જાતા તો વાપસ જાકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કરતે કે મૈંને તો અપના ફરીઝા પૂરા કર દિયા અબ તુ જો ચાહે કર. ઔર જિસ વકત આપકો રિહા કિયા ગયા ઉસ વકત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝાહિર નેશાપુરકા હાકિમ વહીં હાઝિર થા. ઔર તમામ લોગ સલામીકી ગર્ઝસે હાઝિર હો રહે થે, ઔર જબ અહલે દરબારસે ઉસને પૂછા કે અબ કોઈ નામી ગિરામી શખ્સિયત તો ઐસી બાકી નહીં રહી જો સલામીકે લિયે ન આઈ હો? લોગોંને જવાબ દિયા કે દો હસ્તિયાં અહમદ હરબ ઔર મુહમ્મદ બિન અસ્લમ દરબારમેં હાઝિર નહીં હુએ. કયૂંકે યે દોનોં બહોત બળે આલિમ ઔર આબિદ હૈં. ઔર બાદશાહકે સલામકે લિયે કભી હાઝિર નહીં હોતે. ચુનાંચે ઉસને કહા કે હમ ખૂદ ઉનકો સલામ કરને જાએંગે. ઔર જબ વો પેહલે અહમદ હરબકે પાસ પહોંચા તો ઉનહોંને ઈસ્તિગરાકી કૈફિયતસે સર ઉઠાકર ફરમાયા કે અય અબ્દુલ્લાહ! તુમ બહોત હી હસીન હો લેકિન ઈસ હુસ્નો જવાનીકો ખુદાકી નાફરમાની પર કુરબાન ન કરના. ફિર જબ વો મુહમ્મદ બિન અસ્લમકી ચૌખટ પર પહોંચા તો જુમ્આકે દિનકી વજહસે ઉનહોંને અંદર નહીં બુલાયા. લેકિન અબ્દુલ્લાહ બિન ઝાહિર

ભી નમાઝે જુમ્આકે વકત તક ઘોડે પર સવાર આપકા ઈન્તિઝાર કરતા રહા. ઔર જબ આપ મકાનસે નિકલે તો ઘોડેસે ઉતરકર ઉસને કદમ ચૂમતે હુએ અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ મૈં ચૂંકે બહોત બુરા હું ઈસ લિયે તેરા મેહબૂબ ભી મુઝસે દુશ્મની રખતા હૈ લેકિન વો ચૂંકે તેરા મેહબૂબ હૈ ઈસ લિયે મૈં ભી ઉસકો મેહબૂબ રખતા હું. ઔર ઉસકે તુફેલમેં મેરી મગફિરત ફરમા દે.

આપ તૂસ છોડકર નેશાપુરમેં રેહને લગે થે. ઔર જિસ મસ્જિદમેં ઈબાદત કરતે થે વો મસ્જિદ તમામ મસાજિદસે મોતબર ખયાલ કી જાતી થી. ઔર ચૂંકે આપકા ઝિયાદા વકત તૂસ હીમેં ગુઝરા. ઈસી નિસ્બતસે આપકો તૂસી કહા જાતા હૈ. વૈસે આપ અરબકે રેહનેવાલે થે.

કિસી બુઝુર્ગને રૂમમેં ખ્વાબ દેખા કે ઈબ્લીસ આસમાનસે ઝમીન પર ગિર પડા ઔર ઝમીન ઉસકે બોઝસે ધંસનેકે કરીબ હો ગઈ. ઉન બુઝુર્ગને ઈબ્લીસસે સવાલ કિયા કે તેરી યે હાલત ક્યૂં હુઈ? ઉસને જવાબ દિયા કે ઉસ વકત હઝરત મુહમ્મદ બિન અસ્લમ વુઝૂ કરતે હુએ ખન્કારે થે તો મૈં કાંપકર ગિર પડા.

આપકે મકાનકે સામને હી નહેર બેહતી થી. લેકિન મહઝ ઈસ ખ્યાલસે ઉસકા પાની ઈસ્તેમાલ ન ફરમાતે થે કે યે નહેર લોગોંકી મિલકિયત હૈ. ઔર જબ વો નહેર ખુશ્ક હો ગઈ તો કુંવેસે પાની ખીંચ ખીંચકર આપને ખુદ ઉસકો ભરા લેકિન સિર્ફ એક કૂઝા પાની આપને ઉસમેંસે સર્ફ કિયા.

કરામત :- આપ કર્ઝ લેકર ફુકરાકો દે દિયા કરતે થે. ચુનાંચે એક મરતબા કિસી યહૂદીને અપના કર્ઝ માંગા તો ઉસ વકત આપકે પાસ દેનેકો કુછ ભી નહીં થા, લેકિન આપને ઉસ વકત અપના કલમ તરાશા થા ઉસકા એક ટુકડા ઝમીન પરસે ઉઠાકર યહૂદીકો દેતે હુએ ફરમાયા કે યે લે જાઓ. ઔર જબ ઉસને દેખા તો વો સોના બન ગયા થા. ચુનાંચે યહૂદીકો ખયાલ હુવા કે જિસ મઝહબમેં ઐસે ઐસે ખુદા રસીદા હોં વો મઝહબ કભી બાતિલ નહીં હો સકતા. ઈસ ખ્યાલસે વો યહૂદી ફૌરન ઈમાન લે આયા.

કિસીને અબૂ અલી ફરમદીસે વઅઝકે વકત યે સવાલ કિયા કે વો ઉલમા જો હકીકતમેં અંબિયાકે વારિસ હોતે હૈં ઉનમેં કૌન કૌન હસ્તિયાં દાખિલ હૈં? આપને હઝરત મુહમ્મદ બિન અસ્લમકી જાનિબ ઈશારા કરતે હુએ ફરમાયા કે વો ઐસે લોગ હોતે હૈં.

ઈન્તેકાલ :- જિસ વકત નેશાપુરમેં આપ બીમાર હુએ તો આપકે પડોસીને ખ્વાબમેં દેખા કે આપ ફરમા રહે હૈં આજ મૈં ગમસે આઝાદ હો ગયા. ઔર જબ બેદારીકે બાદ વો તાબીર માલૂમ કરને આપકે યહાં પહોંચા તો આપકા ઈન્તેકાલ હો ચુકા થા. ઔર આપકે ઉપર વોહી કમ્બલ ડાલ દિયા ગયા થા જો આપકે ઈસ્તેમાલમેં

રેહતા થા. ઔર ઉસી વક્ત રાહ ચલતી દો ઔરતેં કેહ રહી થી કે અફસોસ આજ મુહમ્મદ બિન અસ્લમ દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ. લેકિન દુનિયા ઉનહેં કભી ફરેબ ન દે સકી. ઔર અપને સાથ અપને ફઝાઈલ ઔર ખસાઈલ ભી લેકર ચલે ગએ.

હઝરત અહમદ હરબ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત તકવા વાલે બુઝુર્ગ થે. ઔર એક બહોત બળી જમાઅત આપને અપને મુરીદોંકી છોડી. ઔર હઝરત યહયા બિન મઆઝને યે બાત ફરમાઈ થી કે મેરી મૌતકે બાદ મેરા સર અહમદ હરબકે કદમોં પર રખ દેના.

એક મરતબા આપકી વાલેદાને પાલતૂ મુર્ગ પકાકર આપસે ખાનેકે લિયે કહા તો આપને ફરમાયા કે ઈસ મુર્ગને એક મરતબા પડોસીકે છત પર જાકર ચંદ દાને ખા લિયે થે. ઈસ લિયે મૈં ઉસકા ગોશ્ત નહી ખા સકતા.

હાલાત :- કિસી દોસ્તને આપકો ખત લિખ્ખા તો આપ ઝિક્રે ઈલાહીકી મશ્ગૂલિયતકી વજહસે જવાબ ન દે સકે. ઔર કુછ દિનોંકે બાદ અપને મુરીદસે યે જવાબ લિખવા દિયા કે મુઝે જવાબ દેનેકી ફુરસત નહીં મિલતી. ઔર તુમહેં ઝિક્રે ઈલાહીસે કિસી વક્ત ગાફિલ ન રેહના ચાહિયે.

એક મરતબા હજ્જામ આપકા ખત (ચેહરા) બના રહા થા ઔર આપ ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ થે. ચુનાંચે ઉસને કહા કે કુછ દેરકે લિયે ઝિકરે ઈલાહીસે ઠહેર જાઈએ. આપને ફરમાયા કે તુમ અપના કામ કરો, મૈં અપના કામ કર રહા હું. ઔર ઈસ હાલતમેં કઈ જગહસે આપકા લબ કટ ગયા મગર આપ યાદે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રહે.

આપને અપને સાહબઝાદેકો તવક્કુલકી ઈસ તરહ તાલીમ દી કે એક દીવારમેં સૂરાખ કરકે ઉનસે કેહ દિયા થા કે જિસ ચીઝકી ખ્વાહિશ હુવા કરે ઉસ સૂરાખસે તલબ કર લિયા કરો, ઔર બીવીસે યે કેહ દિયા કે તુમ સૂરાખકી દૂસરી તરફસે વો ચીઝ રખ દિયા કરો, ચુનાંચે મુદ્દતોં ઐસા હી હોતા રહા. લેકિન ઈત્તિફાકસે એક દિન બીવી કહીં ચલી ગઈ. ઔર સાહબઝાદેને સૂરાખમેં જાકર ખાના તલબ કિયા ઔર અલ્લાહ તઆલાને આપકો ખાના મોહય્યા ફરમા દિયા. ઔર જબ આપ ખાનેમેં મશ્ગૂલ થે તો વાલિદા આ ગઈ ઔર પૂછા કે તુમહેં ખાના કહાંસે મિલા? ઉનહોંને કહા, જહાંસે રોઝાના મિલતા થા. ઉસ વક્ત અહમદ હરબને બીવીસે ફરમાયા કે આઈન્દા તુમ કોઈ ચીઝ સૂરાખમેં ન રખના. ક્યૂંકે અબ મકસદ હાસિલ હો ચુકા હૈ. ઔર અબ અલ્લાહ તઆલા બિલા વાસ્તા પહોંચાતા રહેગા.

એક બુઝુર્ગસે રિવાયત હૈ કે મૈંને એક દફા આપસે એક બાત સુની જિસકે બાદસે

આજ ચાલીસ સાલ ગુઝર ચુકે, મેરે દિલમેં રોઝ બરોઝ નૂરકા ઈઝાફા હી હોતા રહા. ઔર ઉસ બાતકી લઝ્ઝત આજ ભી ઉસી તરહ કાઈમ હૈ.

નુતફાકા અસર :- એક મરતબા કુછ સૈયદ હઝરાત મુલાકાતકે લિયે આપકે પાસ પહોંચે તો આપ ઉનકે સાથ બે હદ એહતિરામ ઔર તાઝીમકે સાથ પેશ આએ, લેકિન આપકા એક શરીર બચ્ચા ગુસ્તાખાના તૌર પર રુબાબ (સારંગી) બજાતા હુવા બાહિર નિકલા. ઔર ઉસકી યે હરકત સૈયદકો બહોત નાગવાર (નાપસંદ) હુઈ. તો આપને ફરમાયા કે ઉસકો મઆફ ફરમા દેં, કયૂંકે ઉસ બચ્ચેકા નુતફા ઉસ રાત કાઈમ હુવા થા જબ મેરે પળોસીકે યહાં બાદશાહકે પાસસે ખાના આયા થા. ઔર ઉસને મુઝકો ભી ખિલાયા થા. ઉસી વજહસે યે બચ્ચા ગુસ્તાખ (શરીર) પૈદા હુવા.

વાકિઆ :- આપકા એક પડોસી આતિશ પરસ્ત થા. ઔર સફરમેં ઉસકો ડાકૂઓંને લૂટ લિયા થા. ચુનાંચે આપ દિલજોઈકી ગર્ઝસે ઉસકે યહાં તશરીફ લે ગએ થે. ઔર વો ભી આપકે સાથ બહોત એહતિરામકે સાથ પેશ આયા, મગર વો ઝમાના કહતસાલીકા થા ઈસ લિયે આતિશ પરસ્તકો ખયાલ હુવા કે શાયદ આપ ખાના ખાને આએ હોં. ચુનાંચે ઉસને જબ ખાનેકા ઈન્તિઝામ કરના ચાહા તો આપને ફરમાયા કે હમ ખાનેકી ગર્ઝસે નહીં બલ્કે દિલજોઈકે લિયે આએ હૈં. ફિર ઉસને અર્ઝ કિયા કે મેરા માલ લૂટ ગયા લેકિન તીન ચીઝેં લાઈકે શુક્ર હૈં. પેહલે યે કે દૂસરોંને મેરા માલ લૂટા લેકિન મૈંને કભી કિસીકા માલ નહીં લૂટા. દૂસરે યે કે અબ ભી મેરે પાસ આધી દૌલત બાકી હૈ. તીસરે યે કે મેરા મઝહબ મહેફૂઝ રેહ ગયા. યે સુનકર આપને પૂછા કે તુમ આગ કયૂં પૂજતે હો? ઉસને કહા કે રોઝે મેહશર જહન્નમકી આગસે ભી મેહફૂઝ રહું. ઔર ખુદાકા કુર્બ ભી હાસિલ હો જાએ. આપને ફરમાયા કે આગકી હકીકત તો ઈતનીસી હૈ કે અગર એક બચ્ચા ઉસ પર પાની ડાલ દે તો બુઝ જાએગી. ઈસકે અલાવા તુમ સત્તર સાલસે આગકો પૂજતે હો લેકિન આજ તક ઉસને તુમહારે સાથ કયા હુસ્ને સુલૂક કિયા. જિસકી બિના પર તુમ કિયામતમેં કિસી બેહતરીકી ઉમ્મીદ રખતે હો.

આપકી બાતસે મુતઅસ્સિર હોકર ઉસને અર્ઝ કિયા કે અગર આપ મેરે ચાર સવાલોંકા જવાબ દે દેં તો મૈં ઈમાન લા સકતા હું. પેહલે ખુદાને મખ્લૂકકો કયૂં પૈદા કિયા? દૂસરે પૈદા કરકે રિઝક કયૂં દિયા? તીસરે રિઝક દેનેકે બાદ મૌતસે કયૂં દો ચાર કિયા. ચોથે મારનેકે બાદ ઝિંદા કરનેકી ઝરૂરત કયૂં હુઈ? આપને જવાબ દિયા કે મખ્લૂકકો પૈદા કરનેકા મકસદ યે હૈ કે ખાલિકકી પેહચાન હો સકે. રિઝક અતા કરનેકા મકસદ યે હૈ કે ઉસકી રઝ્ઝાકીકા અંદાઝા કિયા જા સકે. ઔર મૌતકા મકસદ ઉસકી જબ્બારી ઔર કહ્હારીકા અંદાઝા કરના હૈ. ઔર મૌતકે બાદકી ઝિંદગીકા મકસદ યે હૈ કે ઉસકે કાદિર હોનેકો તસલીમ કિયા જા સકે. યે કેહકર આપ બહોત

આજ ચાલીસ સાલ ગુઝર ચુકે, મેરે દિલમેં રોઝ બરોઝ નૂરકા ઈઝાફા હી હોતા રહા. ઔર ઉસ બાતકી લઝ્ઝત આજ ભી ઉસી તરહ કાઈમ હૈ.

નુતફાકા અસર :- એક મરતબા કુછ સૈયદ હઝરાત મુલાકાતકે લિયે આપકે પાસ પહોંચે તો આપ ઉનકે સાથ બે હદ એહતિરામ ઔર તાઝીમકે સાથ પેશ આએ, લેકિન આપકા એક શરીર બચ્ચા ગુસ્તાખાના તૌર પર રુબાબ (સારંગી) બજાતા હુવા બાહિર નિકલા. ઔર ઉસકી યે હરકત સૈયદકો બહોત નાગવાર (નાપસંદ) હુઈ. તો આપને ફરમાયા કે ઉસકો મઆફ ફરમા દેં, કયૂંકે ઉસ બચ્ચેકા નુતફા ઉસ રાત કાઈમ હુવા થા જબ મેરે પળોસીકે યહાં બાદશાહકે પાસસે ખાના આયા થા. ઔર ઉસને મુઝકો ભી ખિલાયા થા. ઉસી વજહસે યે બચ્ચા ગુસ્તાખ (શરીર) પૈદા હુવા.

વાકિઆ :- આપકા એક પડોસી આતિશ પરસ્ત થા. ઔર સફરમેં ઉસકો ડાકૂઓંને લૂટ લિયા થા. ચુનાંચે આપ દિલજોઈકી ગર્ઝસે ઉસકે યહાં તશરીફ લે ગએ થે. ઔર વો ભી આપકે સાથ બહોત એહતિરામકે સાથ પેશ આયા, મગર વો ઝમાના કહતસાલીકા થા ઈસ લિયે આતિશ પરસ્તકો ખયાલ હુવા કે શાયદ આપ ખાના ખાને આએ હોં. ચુનાંચે ઉસને જબ ખાનેકા ઈન્તિઝામ કરના ચાહા તો આપને ફરમાયા કે હમ ખાનેકી ગર્ઝસે નહીં બલ્કે દિલજોઈકે લિયે આએ હૈં. ફિર ઉસને અર્ઝ કિયા કે મેરા માલ લૂટ ગયા લેકિન તીન ચીઝેં લાઈકે શુક્ર હૈં. પેહલે યે કે દૂસરોંને મેરા માલ લૂટા લેકિન મૈંને કભી કિસીકા માલ નહીં લૂટા. દૂસરે યે કે અબ ભી મેરે પાસ આધી દૌલત બાકી હૈ. તીસરે યે કે મેરા મઝહબ મહેફૂઝ રેહ ગયા. યે સુનકર આપને પૂછા કે તુમ આગ કયૂં પૂજતે હો? ઉસને કહા કે રોઝે મેહશર જહન્નમકી આગસે ભી મેહફૂઝ રહું. ઔર ખુદાકા કુર્બ ભી હાસિલ હો જાએ. આપને ફરમાયા કે આગકી હકીકત તો ઈતનીસી હૈ કે અગર એક બચ્ચા ઉસ પર પાની ડાલ દે તો બુઝ જાએગી. ઈસકે અલાવા તુમ સત્તર સાલસે આગકો પૂજતે હો લેકિન આજ તક ઉસને તુમહારે સાથ કયા હુસ્ને સુલૂક કિયા. જિસકી બિના પર તુમ કિયામતમેં કિસી બેહતરીકી ઉમ્મીદ રખતે હો.

આપકી બાતસે મુતઅસ્સિર હોકર ઉસને અર્ઝ કિયા કે અગર આપ મેરે ચાર સવાલોંકા જવાબ દે દેં તો મૈં ઈમાન લા સકતા હું. પેહલે ખુદાને મખ્લૂકકો કયૂં પૈદા કિયા? દૂસરે પૈદા કરકે રિઝક કયૂં દિયા? તીસરે રિઝક દેનેકે બાદ મૌતસે કયૂં દો ચાર કિયા. ચોથે મારનેકે બાદ ઝિંદા કરનેકી ઝરૂરત કયૂં હુઈ? આપને જવાબ દિયા કે મખ્લૂકકો પૈદા કરનેકા મકસદ યે હૈ કે ખાલિકકી પેહચાન હો સકે. રિઝક અતા કરનેકા મકસદ યે હૈ કે ઉસકી રઝ્ઝાકીકા અંદાઝા કિયા જા સકે. ઔર મૌતકા મકસદ ઉસકી જબ્બારી ઔર કહ્હારીકા અંદાઝા કરના હૈ. ઔર મૌતકે બાદકી ઝિંદગીકા મકસદ યે હૈ કે ઉસકે કાદિર હોનેકો તસલીમ કિયા જા સકે. યે કેહકર આપ બહોત

દેર તક આગમેં હાથ ડાલે બૈઠે રહે લેકિન આપકા હાથ આગસે મુતઅસ્સિર નહીં હુવા. યે દેખકર વો તો ફૌરન મુસલમાન હો ગયા. ઔર ચીખ મારકર બેહોશ હો ગએ. ઔર હોશમેં આનેકે બાદ જબ વજહ પુછી ગઈ તો ફરમાયા કે મૈંને યે ગૈબી નિદા સુની કે બહરામ તો સત્તર સાલકે બાદ મુસલમાન હો ગયા. લેકિન તુ જો હમેશાસે મુસલમાન હૈ કયા લેકર આયા હૈ.

અકવાલે ઝરીં :- આપ ઉમર ભર રાતકો જાગતે રહે. ઔર લોગ કભી આરામ કરનેકે લિયે ઈસરાર કરતે તો ફરમાતે કે જિસ લિયે જહન્નમ પોંકાઈ જા રહી હો ઔર બેહિશ્તકો આરાસ્તા કિયા જા રહા હો લેકિન ઉસકો યે ઈલ્મ ન હો કે ઈન દોનોંમેં ઉસકા ઠિકાના કહાં હૈ ઉસકો ભલા નીંદ કૈસે આ સકતી હૈ. ફરમાયા કે અગર મુઝકો યે ઈલ્મ હો જાએ કે ફલાં શખ્સ મેરી ગીબત કરતા હૈ તો મૈં ઉસકો સોના ચાંદીસે માલામાલ કર દેતા. કયૂંકે જિસકી ગીબત કી જાતી હૈ ઉસકો બે હદ સવાબ મિલતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાસે ડરતે હુએ ઈબાદત કરતે રહો. ઔર દુનિયાકે ધોકેસે બચતે રહો, કયૂંકે ઉસમેં ફંસકર મુસીબતોંકા સામના કરના પડતા હૈ.

હઝરત હાતિમ અસમ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરુફ :- આપ હઝરત શકીક બલ્ખીકે મુરીદ ઔર હઝરત અહમદ ખઝરવિયાકે મુરશિદ હોનેકે સાથ સાથ ઝહદ ઔર ઈબાદતમેં યકતાએ રોઝગાર થે. ઔર બાલિગ હોનેકે બાદસે ઝિંદગી ભર કભી યાદે ઈલાહીસે ગાફિલ નહીં રહે. ઔર પૂરી ઝિંદગી સિદક ઔર ઈખ્લાસમેં ગુઝાર દી.

હઝરત જુનેદ બગદાદીસે મન્કૂલ હૈ કે હઝરત હાતિમ અસમકા હમારે દૌરકે સિદ્દીકીનમેં શુમાર હોતા હૈ. ઔર આપકી બાતેં નફસ શનાસી ઔર નફસકે ફરેબસે બચનેકે લિયે બહોત ફાઈદામંદ હૈં. આપકા એક કૌલ યે હૈ કે અગર દુનિયા વાલે તુમસે પૂછેં કે તુમને હાતિમ અસમસે કયા હાસિલ કિયા? તો યે કભી ન કેહના કે હમને ઉસસે ઈલ્મ ઔર હિકમત હાસિલ કિયે. બલ્કે યે કેહના કે હમને સિર્ફ દો બાતેં સિખી હૈં. પેહલી યે કે જો ચીઝ અપને કબ્ઝામેં હો ઉસ પર ખૂશ રહો. દૂસરે ઉસ ચીઝકી ઉમ્મીદ કભી ન રખ્ખો જો અપને કબ્ઝામેં ન હો.

પરદહદારી :- એક ઔરત આપકે પાસ કોઈ મસ્અલા પૂછને આઈ તો ઈત્તિફાકસે ઉસકી હવા નિકલ ગઈ. જિસકી વજહસે વો બહોત શરમિંદા હુઈ. લેકિન આપને ફરમાયા કે ઝોરસે બાત કહો મૈં બેહરા હું. ફિર ઉસને બુલંદ આવાઝસે મસ્અલા પૂછા તો આપને જવાબ દે દિયા. મગર દર હકીકત આપ બેહરે નહીં થે. બલ્કે ઉસ

ઔરતકી શરમિંદગી દૂર કરનેકે લિયે જાન બૂઝકર બેહરે બન ગએ થે. ઔર જબ તક વો ઔરત ઝિંદા રહી આપ મુસલસલ બેહરે બને રહે. ઉસી મુનાસિબતસે આપકો અસમ કહા જાતા હૈ.

બલ્ખમેં આપને વઅઝમેં ફરમાયા કે અય ખુદા ઈસ મજલિસમેં જો સબસે ઝિયાદા ગુનેહગાર હો ઉસકી મગફિરત ફરમા દે. ઈત્તિફાકસે વહાં એક કફન ચોર ભી મૌજૂદ થા. ઔર જબ રાતકો ઉસને કફન ચુરાનેકે લિયે એક કબરકો ખોલા તો આવાઝ આઈ કે આજ હી તો હાતિમકે સદકામેં તેરી મગફિરત હુઈ થી. ઔર આજ હી ફિર તુ ગુનાહ કરનેકે લિયે આ પહોંચા. યે નિદા સુનકર ઉસને હમેશાકે લિયે તૌબા કી.

હઝરત મુહમ્મદ રાઝીસે રિવાયત હૈ કે મૈંને આપકો કભી ગુસ્સા હોતે નહીં દેખા, અલ્બત્તા એક બાર આપ બાઝાર જા રહે થે તો આપકે કિસી શાગિર્દસે દુકાનદાર અપના રૂપિયાં માંગ રહા થા. ઉસ વકત આપને ગુસ્સા હોકર અપની ચાદર ઝમીન પર ફેંક દી. ઔર પૂરે બાઝારમેં સોના હી સોના ફૈલ ગયા. ફિર આપને ગુસ્સામેં દુકાનદારસે ફરમાયા કે અપને કર્ઝકે મુતાબિક સોના ઉઠા લે. લેકિન અગર એક ઝર્રા ભી ઝિયાદા ઉઠાયા તો તેરે હાથ શલ હો જાએંગે, લેકિન ઉસને લાલચમેં કુછ ઝિયાદા સોના ઉઠા લિયા. ચુનાંચે ઉસી વકત દોનોં હાથ શલ હો ગએ.

તીન શરાઈતકે સાથ આપને એક શખ્સકી દાવત કબૂલ ફરમા લી. પેહલે યે કે જિસ જગહ ચાહું બૈઠું, દૂસરે જો ચાહું ખાઉંગા. તીસરે મેરે કેહને પર તુઝે અમલ કરના હોગા. ચુનાંચે ઉસકે યહાં પહોંચકર જૂતોંમેં બૈઠ ગએ. ઔર અપને હી પાસસે દો રોટિયાં નિકાલકર ખા લી. ફિર મેઝબાનસે ફરમાયા કે એક તવા ગરમ કરકે લે આઓ, ઔર જબ તવા આ ગયા તો આપને જલતે તવે પર ખડે હોકર ફરમાયા કે મૈંને સિર્ફ દો રોટિયાં ખાઈ હૈં. ફિર તવે પરસે ઉતરકર લોગોંસે કહા કે અગર તુમહારા યે અકીદા હૈ કે કિયામતમેં હર ચીઝકા મુહાસબા હોગા તો ઈસ જલતે તવે પર ખડે હો જાઓ, લેકિન લોગોંને અર્ઝ કિયા કે યે હમારે બસકી બાત નહીં હૈ. આપને ફરમાયા કે જબ તુમ ઈસ અમલસે ઈસ વકતકા હિસાબ નહીં દે સકતે તો આગસે બની હુઈ મેહશરકી ઝમીન પર ખડે હોકર તમામ ઉમરકા હિસાબ કૈસે દે સકોગે? ફિર આપને ઈસ આયતકી તશરીહ ફરમાઈ. તર્જુમા :- કિયામતકે દિન તુમસે તમામ નેઅમતોંકી બાઝપુર્સ હોગી. ઔર આપકે બયાનકા અંદાઝ કુછ ઐસા થા કે જૈસે મૈદાને હશર નિગાહોંકે સામને હૈ. ઔર તમામ લોગ બેચેન હોકર રોને લગે.

વાકિઆ :- કિસી તવંગરને આપકો કુછ રકમ દેના ચાહી તો આપને મના કરતે હુએ ફરમાયા કે મૈં ઈસ ડરસે નહીં લેતા કે તેરી મૌતકે બાદ મુઝે અલ્લાહ તઆલાસે યે કેહનેકા મૌકા ન મિલે કે ઝમીનકા રઝ્ઝાક તો મર ગયા. લિહાઝા અબ તુ મેરી ઝરૂરિયાત પૂરી ફરમા. કિસીને આપસે સવાલ કિયા કે આપકો રિઝક કહાંસે

મિલતા હૈ? ફરમાયા કે ખુદાકે ખઝાનેસે. ઉસને કહા કે આપ તો લોગોંકો ફરેબ દે દેકર રિઝક હાસિલ કરતે હૈં. આપને સવાલ કિયા કે મૈંને તુઝસે ભી કોઈ રકમ લી હૈ? ઉસને કહા કે નહીં. આપને ફરમાયા કે કાશ તુ મુસલમાન હો જાતા. ઉસને કહા કે આપ તો હમેશા ઉલટી પુલટી બાતેં કરતે રેહતે હૈં. આપને ફરમાયા મૈં તો ઈસ લિયે હુજ્જત પેશ કર રહા હું કે કિયામતમેં અલ્લાહ તઆલા બંદોંસે હુજ્જત તલબ કરેગા. ઉસને કહા યે તો સબ કેહનેકી બાતેં હૈં. આપને ફરમાયા કે ઉન અહકામાતકો તૂ ઉન બાતોંસે તાબીર કરતા હૈ જિન અહકામકી વજહસે તેરી માં તેરે બાપકે લિયે હલાલ હુઈ. ફિર ઉસને પૂછા કે કયા આપકો આસમાનસે રિઝક મિલતા હૈ? ફરમાયા કે મુઝે કયા તમામ આલમકે લિયે હી આસમાનસે રિઝક નાઝિલ હોતા હૈ. ઉસને કહા કે અગર ઐસો હૈ તો આપ એક જગહ પર જાએં. ફિર મૈં દેખતા હું કે આપકો રિઝક કૈસે મિલતા હૈ? યે સુનકર આપ પૂરે દો બરસ એક ગારમેં પડે રહે. ઔર ખુદાકી તરફસે આપકો રિઝક મિલતા રહા. યે સુનકર વો મુકમ્મલ તૌર પર તાઈબ હો ગયા. ઔર આપને ઉસકો નસીહત ફરમાઈ કે મખ્લૂકસે તઅલ્લુક ખતમ કરકે ઈસ તરહ ઈબાદતમેં મશગૂલ રહો કે ઉસકે અલાવા કિસીકો ઈલ્મ ન હો સકે. ઔર હમેશા મખ્લૂકકી ખિદમત કરતે રહો, તાકે વો તુમહારી ખિદમત કરે.

રિઝક :- આપને ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલસે સવાલ કિયા કે આપ રિઝકકી તલાશ કરતે હૈં યા નહીં? ઈમામ સાહબને જવાબ દિયા કે ઝરૂર તલાશ કરતા રેહતા હું. આપને પૂછા કે વકતસે પેહલે યા વકતકે બાદ યા વકત પર તલાશ કરતે હો. યે સુનકર ઈમામ સાહબ હૈરતમેં આ ગએ. ઈસ લિયે કે અગર યે કહેં કે વકતસે પેહલે તલાશ કરતા હું. તો ફરમાએંગે કે તુમ વકત બરબાદ કરતે હો. ઔર અગર વકતકે બાદ કેહ દૂં તો કહેંગે કે ગુઝિશ્તા ચીઝકી તલાશ લા હાસિલ હૈ. ઔર અગર યે કહું કે વકત પર તલાશ કરતા હું તો ફરમાએંગે કે મૌજૂદ ચીઝ કી તલાશસે કયા ફાઈદા, લેકિન એક બુઝુર્ગ ફરમાતે હૈં કે જવાબ યે હોના ચાહિયે થા કે રિઝકકી તલાશ ન ફર્ઝ હૈ ન સુન્નત. ઈસ લિયે ઉસકી તલાશ હી બે ફાયદા હૈ. કયૂંકે રિઝક તો હમકો ખૂદ તલાશ કરતા ફિરતા હૈ. જૈસા કે હદીસમેં હૈ. રિઝક તો ખૂદ તુમહારે પાસ પહોંચતા હૈ. તુમહેં તલાશકી કયા ઝરૂરત હૈ.

એક મરતબા આપને જિહાદકે ઈરાદેસે બીવીસે પૂછા કે તુમહેં ચાર મહીનેકે ખર્ચકે લિયે કિતની રકમકી ઝરૂરત હૈ? બીવીને અર્ઝ કિયા કે જિતની મેરી ઝિંદગી હો ઉતની રકમ દે દો. આપને ફરમાયા કે ઝિંદગી તો મેરે કબ્ઝએ કુદરતસે બાહિર હૈ, બીવીને કહા કે ફિર મેરા રિઝક આપકે હાથમેં કૈસે હો સકતા હૈ. ઉસકે બાદ જબ આપ જિહાદમેં શરીક હુએ તો એક કાફિરને કતલ કરનેકે લિયે તલવાર સોંતી તો કિસી તરફસે ઐસા તીર આકર લગા કે વો વહીં ઢેર હો ગયા. આપને ફરમાયા કે તુને મુઝકો

કતલ કિયા યા મૈંને?

નસીહત :- કિસીને આપસે નસીહત કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી.તો ફરમાયા કે અગર દોસ્તકી ખ્વાહિશ હૈ તો ખુદા કાફી હૈ. અગર સાથીયોંકી તમન્ના હૈ તો નકીરીન બહોત હૈં. ઔર અગર ઈબરત હાસિલ કરના ચાહો તો દુનિયા કાફી હૈ. અગર મુનિસકી તલાશ હૈ તો કુરઆન બહોત કાફી હૈ. અગર મશ્ગલા ચાહતે હો તો ઈબાદત બહોત બડા મશ્ગલા હૈ. ઔર અગર મેરી બાતેં ના પસંદ હોં તો જહન્નમ કાફી હૈ.

ઝિંદગી :- બાઝ લોગોંને આપસે બયાન કિયા કે ફલાં શખ્સને બહોત દૌલત જમા કર લી હૈ. આપને પૂછા કે ક્યા ઝિંદગીકા ભી ઝખીરા કર લિયા હૈ? ક્યૂંકે મુરદોંકા દૌલત જમા કરના બિલકુલ બે ફાયદા હૈ. કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે અગર આપકો કિસી ચીઝ કી ઝરૂરત હો તો ફરમા દેં. આપને ફરમાયા કે મેરી સબસે બડી ઝરૂરત તો યે હૈ કે ન મૈં કભી તુઝકો દેખું ઔર ન તુ મુઝે દેખે. ફિર કિસીને પૂછા કે આપ નમાઝ કિસ તરહ અદા કરતે હૈં? ફરમાયા કે પેહલે ઝાહિરી વુઝૂ કરતા હું ફિર બાતિની. યાની તૌબા કરકે મસ્જિદમેં દાખિલ હોતા હું. ફિર મસ્જિદે હરામ ઔર મકામે ઈબ્રાહીમ નઝરોંકે સામને હોતા હૈ. ઔર દાએં બાએં ફિરદોસ ઔર જહન્નમ ઔર કદમોંકે નીચે પુલ સિરાત હોતા હૈ. ફિર ખુદાકો સામને ઔર મૌતકો પીછે ખ્યાલ કરતે હુએ દિલકો ખુદાકી તરફ રૂજૂઅ કર લેતા હું. ફિર તાઝીમકે સાથ તકબીર કેહકર એહતિરામકે સાથ કિયામ ઔર હૈબત લિયે હુએ કિરાઅત શુરૂ કરતા હું. ઔર અજિઝીકે સાથ રૂકૂઅ ઔર સિજ્દે કરકે ઈલ્મકે સાથ કાયદા કરતા હું. ઔર શુક્ર અદા કરતે હુએ સલામ ફેર લેતા હું.

ઈરશાદાત :- આપને ઉલમાકી જમાઅતકી જાનિબસે ગુઝરતે હુએ ફરમાયા કે અગર ગુઝરે હુએ દિન પર અફસોસ ઔર મૌજૂદા દિનકો ગનીમત ખ્યાલ કરતે હુએ આઈંદા દિનસે ખૌફઝદા હો તબ તો બેહતર હૈ, વરના જહન્નમ તુમહારે લિયે તૈયાર હૈ. ફરમાયા કે ખુદા તઆલાને તીન ચીઝોંકા આપસમેં જોડ કાઈમ ફરમાયા હૈ. ફરાગતકા ઈબાદતસે, ઈખ્લાસકા મખ્લૂકસે, ઔર માયૂસી નજાતમેં અહકામાતકે પૂરા કરનેસે. ફરમાયા કે પુર બહાર બાગાત પર તકબ્બુર ન કરો. ક્યૂંકે બેહિશ્તકે બાગાતસે ઝિયાદા યે પુર બહાર નહીં હો સકતે, ઔર ઈબાદત પર ઘમંડસે ઈસ લિયે એહતિરાઝ કરો કે ઈબ્લીસ કસરતે ઈબાદતકે બાવજૂદ મરદૂદે બારગાહ હુવા. ઔર કરામાતકી ઝિયાદતી પર ઈસ લિયે નાઝાં ન હો કે હઝરત યૂશઅ (અલૈ.) કે દૌરમેં બની ઈસરાઈલકા એક ફર્દ બલઆમ બાઉર બહોત ઝિયાદા આબિદ ઔર ઝાહિદ થા. મગર તકબ્બુરકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાને ઉસકી મિસાલ કુત્તેસે દી હૈ. ફરમાયા કે આબિદીન ઔર ઉલમાકી સોહબત પર ભી ફખર ન કરો. ક્યૂંકે સઅલબા હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી સોહબતમેં રેહકર ભી કોરા રહા.

ફરમાયા કે શહવતકી ભી તીન કિસ્મેં હૈં. પેહલે ખાનેકી શહવત, દૂસરે બોલનેકી ઔર તીસરે દેખનેકી. લિહાઝા ખાનેમેં ખુદા પર ભરોસા રખ્ખો, બાત હમેશા સચ બોલો. દેખકર ઈબરત હાસિલ કરો, ઔર આમાલે સાલેહાકો રિયાસે દૂર રખ્ખો, બાતચીતમેં હિર્સ કો ખૈર બાદ કેહ દો, સખાવત ઔર એહસાન કરકે કભી ન જતાઓ. જો ચીઝ તુમહારે પાસ મૌજૂદ હૈ ઉસમેં બુખ્લ ન કરો.

ફરમાયા કે જિહાદકી ભી તીન કિસ્મેં હૈં. પેહલે ઈબ્લીસસે ઐસા જિહાદ જિસસે વો આજિઝ હો જાએ. દૂસરે એલાનિયા જિહાદ યાની ફર્ઝકી અદાઈગીકે લિયે, તીસરે કુફ્ફારસે ઈસ તરહ જિહાદ કરો કે યા ખૂદ ખતમ હો જાઓ, યા ઉનહેં ખતમ કર દો. ફરમાયા કે ઝહદકા પેહલા દરજા તવક્કુલ હૈ. દૂસરા દરમિયાની દરજા સબર હૈ. ઔર તીસરા આખરી દરજા ઈખ્લાસ હૈ. ફરમાયા કે હર ચીઝકે લિયે એક ઝેબાઈશ હુવા કરતી હૈ. ઔર ઈબાદતકી ઝેબાઈશ ખૌફ હૈ. ઔર ખૌફકી અલામત આરઝુઓંકી કમી હૈ. ફિર યે આયત તિલાવત ફરમાઈ. યાની ન ખૌફઝદા હો ઔર ન ગમગીન. ફિર ફરમાયા કે જલ્દીકા કામ શૈતાનકા હોતા હૈ. લેકિન મેહમાનકે સામને ખાના રખને, મુરદેકો કફનાને દફનાને, બાલિગ લડકીકા નિકાહ કરને ઔર તૌબા કરનેમેં જલ્દીસે કામ લેના અફઝલ હૈ.

ઈસ્તિગના :- આપ કભી કિસીસે કુછ નહીં લેતે થે. ઔર જબ લોગોંને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે લેનેમેં મેરી રૂસ્વાઈ ઔર દેનેવાલેકી ઈઝ્ઝત હોતી હૈ. ઔર ન લેનેમેં ઉસકા ઉલટા હોતા હૈ. લેકિન જબ આપને એક મરતબા કિસીસે કોઈ ચીઝ લે લી તો લોગોંને હૈરતકા ઈઝહાર કિયા. આપને ફરમાયા કે મૈં ઉસકી ઈઝ્ઝતકો અપની ઈઝ્ઝત પર તરજીહ દેના ચાહતા હું.

ઝાહિદ :- બગદાદમેં આપને ખલીફાસે મુલાકાતકે વક્ત ફરમાયા કે અસ્સલામુ અલૈકુમ યા ઝાહિદ. લેકિન ખલીફાને કહા મૈં તો ઝાહિદ નહીં હું બલ્કે આપ ઝાહિદ હૈં. આપને કહા કે ખુદાકા યે ફરમાન હૈ. યાની અય નબી ફરમા દીજિયે કે દુનિયાકી મતાઅ બહોત થોડી હૈ ઔર ચૂંકે તુ થોડી ચીઝ પર કાનેઅ હો ગયા ઈસ લિયે ઝાહિદ હૈ. ઔર મૈં દુનિયા ઔર આખિરત પર ભી કાનેઅ ન હો સકા તો ફિર મૈં કૈસે ઝાહિદ હું.

હઝરત સહલ બિન અબ્દુલ્લાહ તસ્તરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા મકામ સૂફિયાએ કિરામમેં બહોત બુલંદ હૈ. ઔર અગર આપકો સૂફિયાકા મુક્તદા કહા જાએ તો બેજા ન હોગા. ઉસકે અલાવા આપ હમેશા ભૂખકી હાલતમેં શબ બેદારી કરતે રહે. ઔર યે તમામ ચીઝેં બચપન હીસે આપકે

હિસ્સામેં આઈ થીં. હત્તાકે આપકા યે કૌલ હૈ કે જિસ વકત અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે યાની કયા મૈં તુમહારા રબ નહીં હું? તો મુઝે અપના જવાબ અબ ભી યાદ હૈ યાની બેશક આપ રબ હૈ.

હાલાત :- આપ તીન સાલકી ઉમરમેં હી અપને મામૂં મુહમ્મદ બિન સમારકે સાથ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતે થે, ઔર એક દિન આપને મામૂંસે અર્ઝ કિયા કે મૈં અબદસે લેકર આજ તક અર્શકિ સામને સિજદા રેઝ હું, લેકિન મામૂંને હિદાયતકી કે આઈંદા યે બાત કિસીસે ન કેહના. ઔર હર રાતમેં એક મરતબા યે દુઆ પઢ લિયા કરો. **વલ્લાહુ મઈયલ્લાહુ નાઝિરી અલ્લાહુ શાહિદી.** ઔર જબ આપને ઉસકો અપના મામૂલ બના લિયા તો આપકે મામૂંને હુકમ દિયા કે અબ ઈસી દુઆકો સાત મરતબા પઢા કરો. ફિર કુછ અર્સાકે બાદ ઉસકી તાદાદ પંદરા કરવા દી. ઔર પૂરી ઝિંદગી આપ ઉસ પર અમલ કરતે રહે. આપ ફરમાતે હૈં કે ફિર મૈંને કુરઆનકી તાલીમ હાસિલ કી, ઔર સાત સાલકી ઉમરસે રોઝા રખનેકી પાબંદી ઈખ્તિયાર કર લી. ઔર હમેશા જવકી રોટીસે રોઝા ઈફતાર કરતા થા. ફિર બારા સાલકી ઉમરમેં જબ મુઝે એક મસ્અલામેં ઈશ્કાલ પેશ આયા તો મૈં હઝરત હબીબ હમઝા જો બહોત બડે આબિદ ઔર ઝાહિદ થે ઉનકે પાસ બસરા પહોંચા. ચુનાંચે ઉનહોંને મેરા ઈશ્કાલ દૂર ફરમા દિયા. ઔર કુછ દિન ઉનકી ખિદમતસે ફૈઝયાબ હોકર ફિર વાપસ તસતર લોટ આયા. ઔર યે મામૂલ બના લિયા કે દિનમેં રોઝા રખતા ઔર રાત સાડે ચાર તોલા ચાંદીકે વઝનકે બરાબર જવકી દો ટિકિયાં ખા લેતા. ફિર કુછ અર્સાકે બાદ તીન રાતકા રોઝા શુરૂ કિયા. ફિર સાત ફિર પચીસ દિનકે રોઝેકે બાદ સિર્ફ એક બાદામ ખા લિયા.

આપ ફરમાતે હૈં કે મૈંને ફાકા કશી ઔર ખાને દોનોં ચીઝોંકા તજ્રુર્બા કરકે દેખા તો શુરૂમેં ભૂખસે કમઝોરી ઔર ખાનેસે કુવ્વત મેહસૂસ હોતી થી. લેકિન રફતા રફતા બિલકુલ ઉસકા ઉલટા મેહસૂસ હોને લગા. ઉસકે અલાવા શાબાનકે રોઝોંકી ફઝીલતકી વજહસે આપ માહે શાબાનમેં બકસરત રોઝા રખતે થે, ઔર પૂરે રમઝાનમેં સિર્ફ એક મરતબા ખા પી લેતે. બકિય્યા દિન કયામ ઔર ઈબાદત હીમેં ગુઝાર દેતે. ઔર જિસ વકત તસ્તર વાલોંને આપકે ઉપર કુફ્રકા ફતવા આઈદ કિયા તો આપ તમામ સામાન સદકા કરકે ઈસ ઈરાદેકે સાથ મક્કા મુઅઝ્ઝમાકા રૂખ કિયા કે અબ કભી કિસીસે કુછ ન માંગૂંગા. ઔર જબ મુસલસલ ફાકાકશી કરતે હુએ કૂફા પહોંચે તો નફસને તકાઝા કિયા કે અગર આપ મુઝે મછલી ઔર રોટી ખિલા દેં તો મૈં મક્કા મુઅઝ્ઝમા તક કુછ નહીં માંગૂંગા. ચુનાંચે આપને એક જગહ દેખા કે એક ઊંટ ચક્કીસે બંધા હુવા ચક્કી ચલા રહા હૈ. આપને ચક્કીકે માલિકસે પૂછા કે દિન ભરકી મેહનતકે બાદ તુમ ઊંટવાલેકો કયા દતે હો? ઉસને કહા કે દો દીનાર. આપને ફરમાયા કે ઉસકો ખોલકર મુઝે બાંધ દો ઔર દિન ભરકે બાદ બજાએ દોકે એક દીનાર દે

દેના, ઔર જબ શામકો એક દીનાર મિલ ગયા તો આપને મછલી રોટી ખાકર નફસસે કહા કે જિસ વકત ભી તુ મુઝસે ભૂખકી શિકાયત કરેગા તો ઈસી તરહ મેહનત કરના પડેગી. ફિર મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચકર હજ કિયા ઔર હઝરત ઝુન્નૂનસે બયઅત હોકર તસ્તર વાપસ આ ગએ.

ન તો આપ કભી દીવારસે ટેક લગાતે ન પાંવ ફૈલાતે ઔર ન કભી કિસીકે સવાલકા જવાબ દેતે. એક મરતબા મુસલસલ ચાર મહીને તક આપકે પેરકી ઉન્ગલિયોંમેં સખ્ત દર્દ રહા. ઔર આપને ઉન્ગલિયોંકો બાંધે રખ્ખા. ઔર જબ કિસીને વજહ પૂછી તો આપને કોઈ જવાબ નહીં દિયા. ફિર જબ ઉસ શખ્સને મિસર પહોંચકર હઝરત ઝુન્નૂનસે મુલાકાતકી તો ઉનકે પાંવકી ઉન્ગલિયાં ભી બંધી હુઈ થીં. ઔર આપને ફરમાયા કે ચાર મહીનેસે દર્દમેં મુબ્તલા થા. ફિર જબ ઉસને આપસે હઝરત સહલકા વાકિઆ બયાન કિયા તો ફરમાયા કે ઉસમેં કોઈ શક નહીં કે સિવાએ સહલકે મેરે દર્દસે બાખબર હોકર કોઈ ઈસ તરહ પૈરવી કરે.

ઉસ્તાદ :- અચાનક આપને એક મરતબા દીવારસે પીઠ લગાકર પાંવ ફૈલાતે હુએ લોગોંસે ફરમાયા કે આજ જો કુછ પૂછના હૈ મુઝસે પૂછો. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે આજ યે કયા અજીબ માજરા હૈ? તો ફરમાયા કે જબ તક ઉસ્તાદ હયાત થે ઉનકા અદબ ઝરૂરી થા. યે સુનકર લોગોંને તારીખ ઔર વકત નોટ કર લિયે. ઔર માલૂમાતકે બાદ પતા ચલા કે ઠીક ઉસી વકત હઝરત ઝુન્નૂનકા ઈન્તેકાલ હુવા થા.

કરામત :- અમર લૈસ એક મરતબા ઐસા અલીલ (બીમાર) હુવા કે ડાકટરોંને જવાબ દે દિયા. ચુનાંચે ઉસને ના ઉમ્મીદીમેં આપકો બુલાકર દુઆ કી દરખ્વાસ્ત કી તો આપને ફરમાયા કે દુઆ ઉસીકે હકમેં અસર અંદાઝ હોતી હૈ જો તૌબા કર ચુકા હો. લિહાઝા પેહલે તુમ તૌબા કરકે કૈદિયોંકો રિહા કર દો, ઔર જબ ઉસને હુકમ પૂરા કર દિયા તો આપને દુઆ કી કે અય અલ્લાહ જિસ તરહ તુને અપની નાફરમાનીકી ઝિલ્લત ઉસકો અતા કી ઉસી તરહ મેરી ઈબાતદકી અઝમત ભી ઉસકો દિખા દે. યે કેહતે હી વો તંદુરૂસ્ત હોકર ખળા હો ગયા. ઔર બહોતસી દૌલત તોહફાકે તૌર પર પેશ કરની ચાહી, લેકિન આપને ઈન્કાર કર દિયા. ફિર કિસી મુરીદને રાસ્તામેં અર્ઝ કિયાં કે અગર આપ તોહફા કબૂલ કર લેતે તો મૈં કર્ઝસે છુટકારા પા લેતા. આપને ફરમાયા કે અગર તુઝે સોના દેખના હૈ તો સામને દેખ. ઔર જબ ઉસને નઝર ઉઠાઈ તો હર તરફ સોના હી સોના નઝર આયા. આપને ફરમાયા કે ખુદાને જિસકો યે મરતબા અતા કિયા હો ઉસકો દૌલતકી તમન્ના કૈસે હો સકતી હૈ.

જબ પાની પર ચલતે તો કદમ કભી તર નહીં હોતે થે. ઔર જબ લોગોંને કહા કે હમને સુના હૈ કે આપ કશતીકે બગૈર પાનીકે ઉપર ચલતે હૈં? ફરમાયા કે મસ્જિદકે મુઅઝ્ઝિનસે પૂછ લો યે ઝૂઠ નહીં બોલતા. ઔર જબ ઉસસે પૂછા ગયા તો ઉસને કહા કે

ઉસકા તો મુઝે ઈલ્મ નહીં. અલબત્તા એક મરતબા આપ નહાતે હુએ હૌઝ પર ફિસલકર ગિરનેકે કરીબ હુએ તો મૈંને થામ લિયા. લેકિન શેખ અબૂ અલી વકાક કેહતે હૈં કે આપ બહોત સાહિબે કરામત હોનેકે બાવજૂદ ખૂદકો ઝમાનાકી નઝરોંસે છુપાએ રખતે થે.

નમાઝે જુમ્આસે પેહલે કોઈ બુઝુર્ગ મુલાકાતકે લિયે આએ તો દેખા કે આપકે નઝદીક એક સાંપ કુંડલી મારે હુએ બૈઠા હૈ. ઔર જબ વો બુઝુર્ગ ઈજાઝત લેકર કરીબ પહોંચે તો ફરમાયા કે જો આસમાનકી હકીકતસે ના વાકિફ હોતા હૈ વોહી ઝમીનકી ચીઝોંસે ખૌફ ખાતા હૈ. ફિર આપને ઉસ બુઝુર્ગસે પૂછા કે નમાઝે જુમ્આકે લિયે ક્યા ખયાલ હૈ? ઉનહોંને કહા કે મસ્જિદે જામેઅ તો યહાંસે ૨૪ ઘંટેકી મસાફતકે ફાસલે પર હૈ. યે સુનકર આપને ઉનકા હાથ પકડા ઔર ચશ્મે ઝદનમેં (બહોત જલ્દ) મસ્જિદકે અંદર દાખિલ હો ગએ. ઔર નમાઝકે બાદ લોગોં પર નઝર ડાલતે હુએ ફરમાયા કે મુખ્લિસ સાહિબે ઈમાન તો બહોત થોડે હૈં. અલબત્તા કલિમા ગો બહોત ઝિયાદા હૈં.

એક મરતબા જંગલમેં આપકો એક બહોત હી બદહાલ બુઢ્ઢિયા મિલી. ચુનાંચે જબ આપને ઉસકી મદદ કરની ચાહી તો ઉસને હાથ ઉઠાકર મુઠ્ઠી બંદ કર લી. ઔર જબ મુઠ્ઠી ખોલી તો ઉસમેં સોના થા. ફિર ઉસને આપસે કહા કે તુમ તો જેબસે રકમ નિકાલતે હો લેકિન મુઝે ગૈબસે મિલતી હૈ. ઔર યે કેહકર અચાનક ગાઈબ હો ગઈ. ઔર જબ આપને બૈતુલ્લાહ પહોંચકર તવાફ કરના શુરૂ કિયા તો તવાફકે વકત દેખા કે કાબા ખૂદ ઉસ બુઢ્ઢિયાકા તવાફ કર રહા હૈ. ઔર જબ આપ ઉસકે નઝદીક હુએ તો ઉસને કહા કે જો ઈખ્તિયારી તૌર પર યહાં પહોંચતા હૈ ઉસકે લિયે તવાફે કાબા ઝરૂરી હૈ લેકિન જો ઈઝતિરારી આલમમેં આતે હૈં કાબા ખૂદ ઉનકા તવાફ કરતા હૈ.

વાકિઆત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે એક ઐસે ખુદા રસીદાસે મુલાકાત હુઈ હૈ જો રાત દિન દરિયાકે અંદર રેહતે હૈં. ઔર સિર્ફ પાંચ વકતકી નમાઝોંકે લિયે બાહિર નિકલતે હૈં. લેકિન ઉસકે ઉપર પાનીકા કુછ ભી અસર નહીં હોતા થા. ફિર ફરમાયા કે મૈંને એક મરતબા ખ્વાબ દેખા કે કયામત કાઈમ હૈ ઔર એક પરિંદા પકડ પકડકર લોગોંકો બેહિશ્તમેં લે જાતા હૈ. ઔર જબ મુઝે હૈરત હુઈ તો નિદા આઈ કે યે પરિંદા દુન્યવી તકવા હૈ. ઔર આજ તકવા વાલે ઉસકે તુફેલમેં જન્નતમેં દાખિલ હો રહે હૈં.

ફરમાયા કે મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે બેહિશ્તમેં હું. ઔર વહાં તીન બુઝુર્ગોંસે મુલાકાત કરકે યે સવાલ કર રહા હું કે દુનિયામેં સબસે ઝિયાદા ડરાવની ચીઝ આપકો ક્યા પેશ આઈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે ખાતિમાકા ડર સબસે ઝિયાદા થા. ફિર ફરમાયા કે મૈંને ખ્વાબમેં ઈબ્લીસસે કહા કે તેરે નઝદીક સબસે ઝિયાદા પરેશાનકુન કૌનસી ચીઝ હૈ? ઉસને કહા કે બંદેકા ખુદાકે સાથ રાઝો નિયાઝ. એક મરતબા મૈંને ઈબ્લીસસે પકડકર પૂછા કે જબ તક તુ ખુદાકી વેહદાનિયતકે મુતઅલ્લિક નહીં બતાએગા મૈં નહીં છોડુંગા.

ગુનાંચે ઉસને ઈસ કદર તશરીહકે સાથ મઆરિફે વેહદાનિયત બયાન કિયા કે ઈસ અંદાઝમેં કોઈ આરિફ ભી બયાન નહીં કર સકતા.

ઈરશાદાત :- પેટ ભરકર ખાનેસે ખ્વાહિશાતે નફસાની ઝયાદા બળ્હ જાતી હૈ. ઔર નફસ અપની મુરાદેં તલબ કરને લગતા હૈ. ફરમાયા કે હલાલ રિઝકસે મેહરૂમી ખલ્વત નશીનીકે લિયે ફાયદામંદ નહીં હો સકતી. ઔર હલાલ રિઝક ઉસીકો મિલતા હૈ જિસકો ખુદા ચાહે, ફરમાયા કે બગૈર ફાકા કશી ઈબાદત કબૂલિયતસે મેહરૂમ રેહતી હૈ. ઔર જો ભૂખ ઔર ઝિલ્લત ઔર કનાઅતકો અપના લેતા હૈ ઉસીકો ઈબાદતકી લઝઝત ભી હાસિલ હોતી હૈ. ઔર ફાકા કશકો ઈબ્લીસ ભી ફરેબ નહીં દે સકતા. ઔર રિઝકે હલાલસે મુકમ્મલ આઝાઅ રૂજૂએ ઈબાદત રેહતે હૈં. ઔર હરામ રિઝકસે રગબત ઔર ગુનાહમેં ઈઝાફા હોતા રેહતા હૈ. ફરમાયા કે સિદ્દીકીન ઔર શુહદાકે સિવા કિસીકો ફરાખ દિલી હાસિલ નહીં હોતી. ફરમાયા કે અહલે ઈખ્લાસકો મુસીબતોંકા શિકાર બનાકર અલ્લાહ તઆલા આઝમાતા હૈ. ઔર અગર વો સાબિત કદમ રેહતે હૈં તો કુર્બ અતા કરતા હૈ. વરના આતિશે ફિરાકમેં ડાલ દેતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકે અલાવા કિસી ચીઝસે ભી તમાનિયતકા હુસૂલ હરામ હૈ. ઔર જો અવામિર ઔર નવાહીકી પાબંદી હી નહીં કરતા વો મારિફતે ઈલાહીસે મેહરૂમ રેહતા હૈ.

ઉલમા :- ઉલમાકી ભી તીન કિસ્મેં હૈં. પેહલે વો આલિમ જો અપને ઉલૂમે ઝાહિરીકો લોગોંકે સામને પેશ કરે. દૂસરે વો આલિમ જો ઉલૂમે બાતિનીકો અહલે બાતિનકે રૂબરૂ બયાન કર દે. તીસરે વો આલિમ જિસકે ઉલૂમકો ઉસકે ઔર ખુદાકે સિવા કોઈ ન જાનતા હો. ઔર સબસે બળી નાફરમાની જહાલતં હૈ. ફિર ફરમાયા કે ઈસ્લામકે તીન કીમતી ઉસૂલ હૈં. પેહલે ઈખ્લાસ ઔર આમાલમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઈત્તિબાઅ. ઔર દૂસરે રિઝકે હલાલ ઈસ્તેમાલ કરના. તીસરે અફઆલમેં ઈખ્લાસ પૈદા કરના. ફરમાયા કે ઈબ્તિદા તો યે ઝરૂરી હૈ લેકિન ખામૂશી ઈખ્તિયાર કિયે બગૈર તૌબાકા હુસૂલ મુમકિન નહીં. ઔર હુકૂકકી અદાયગીકે બગૈર રિઝકે હલાલકા હાસિલ કરના ના મુમકિન હૈ. ઔર જબ તક અપને તમામ આઝાકી નિગેહ દાશ્ત ન કરે. હુકૂકે ખુદાવંદી અદા નહીં હો સકતે. ઔર હમારી તમામ બયાન કી હુઈ બાતેં તૌફીકે ઈલાહીકે બગૈર હાસિલ નહીં હો સકતી. ફરમાયા કે અફઝલ ઈન્સાન વોહી હૈ જો બદ ખસ્લતકો છોળકર નેક ખસ્લત ઈખ્તિયાર કરે. ફરમાયા કે ફુકરાકો હકારતસે મત દેખો. કયૂંકે ઉનમેં અકસર નાઈબ ઔર અંબિયાકે વારિસ હોતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા પુકાર પુકારકર ફરમાતા હૈ કે અય બંદો મૈં તુમહેં યાદ કરતા હૂં લેકિન તુમ મુઝે યાદ નહીં કરતે, મૈં તુમહેં અપની જાનિબ બુલાતા હૂં ઔર તુમ મુખાલિફ સિમ્ત ઈખ્તિયાર કરતે હો. મૈં તુમસે મસાઈબકો

દૂર કરતા હું ઔર તુમ નાફરમાની કરકે ઉનકો દાવત દેતે હો. ભલા ઈસસે ઝિયાદા ના ઈન્સાફી ઔર કયા હો સકતી હૈ. ઔર મેહશરમેં તુમહારે પાસ ઉસકા કયા જવાબ હોગા. ફરમાયા કે જિસને નફસ પર કબ્ઝા કર લિયા વો પૂરે આલમ પર કાબિઝ હો ગયા. ફરમાયા કે નફસકી પૈરવી સિદ્દીકીનકા પેહલા ગુનાહ હૈ. કયૂંકે નફસકી મુખાલિફતસે બેહતર કોઈ ઈબાદત નહીં. ઔર જિસને નફસકો પેહચાન લિયા ઉસને ખુદાકો પેહચાન લિયા. ઔર જિસને ખુદાકો પેહચાન લિયા ઉસને હર ચીઝ હાસિલ કર લી. ફરમાયા કે સિદ્દીકીન પર ખુદા એક ફરિશ્તા મુકર્રર કર ના હૈ જો ઉસકો ઔકાતે નમાઝસે ખબરદાર કરતા રેહતા હૈ. ઔર અગર વો સો જ.તા હૈ તો બેદાર કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે સૂફિયા વો હૈં જો કદૂરતસે પાક, ગૌરો ફિકરકે આદી, ખાલિકસે નઝદીક ઔર મખ્લૂકસે દૂર રેહતે હૈં. ઔર મિટ્ટી ઔર સોનેમેં ઉનકે નઝદીક કોઈ ફર્ક નહીં હોતા. ઔર કમ ખાના, મખ્લૂકસે ફરાર ઈખ્તિયાર કરના, ખાલિકકી ઈબાદત કરના ઐન તસવ્વુફ હૈ.

તવક્કુલ :- ફરમાયા કે તવક્કુલ અંબિયાએ કિરામકી પસંદીદા ચીઝ હૈ. ઈસી લિયે મુત્તબેઈનકે લિયે ઈત્તિબાએ સુન્નત ઝરૂરી હૈ. ઔર તવક્કુલકા મતલબ યે હૈ કે ખુદાકે સામને ઈસ તરહ રહે જૈસે ગુસલ દેનેવાલેકે સામને મય્યિત પડી રેહતી હૈ. ઔર મુતવક્કિલકી પેહચાન યે હૈ કે ન તો કિસીસે તલબ કરે ઔર ન બગૈર તલબકે કિસીસે કુછ લે. બલ્કે અગર કોઈ કુછ દે ભી દે તો ઉસકો સદકા કર દે. ઔર ખુદાકે વાદોં પર સચ્ચે દિલસે ઈમાન રખ્ખે. ઔર ચાહે કુછ પાસ હો યા ન હો, હર હાલમેં ખૂશ રહે. લેકિન તવક્કુલ ભી ઉસકો નસીબ હોતા હૈ જો દુનિયાકો છોડકર ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં મશ્ગૂલ હો જાએ. ઔર તવક્કુલ હી એક ઐસી ચીઝ હૈ જિસમેં સિવાએ અચ્છાઈકે બુરાઈકા કોઈ પેહલૂ હી નહીં હોતા. ફરમાયા કે દોસ્તીકા મતલબ યે હૈ કે ફરમાંબરદારી પર આમાદા રેહતે હુએ મુખાલિફ ચીઝોંસે ફરાર ઈખ્તિયાર કરે. ઔર તમામ રાહતેં ભી ઉસીકા મુકદ્દર હૈં જો ખુદાકો દોસ્ત રખતા હૈ.

ફરમાયા કે નફસકે લિયે સબસે દુશ્વાર મરહલા ઈખ્લાસ હૈ. ઔર ઈખ્લાસકા મતલબ યે હૈ કે બિલા કિસી તસર્રૂફ ઔર તગલ્લુબકે દીનકો ઉસી તરહ વાપસ કરના હૈ જિસ તરહ હાસિલ કિયા થા. ફિર ફરમાયા કે પૂરે દિન ગલત રાસ્તેસે બચના પૂરી રાતકી નમાઝોંસે બેહતર હૈ. ફિર કિસીને અર્ઝ કિયા કે ફલાં શખ્સ યે કેહતા હૈ કે મૈં બગૈર હુકમકે રિઝક તલાશ નહીં કરતા, આપને ફરમાયા કે યે બાત સિદ્દીક યા ઝિન્દીક (બે દીન) કે કોઈ નહીં કેહ સકતા. ફરમાયા કે રાત દિનમેં સિર્ફ એક મરતબા ખાના સિદ્દીકીનકા શેવા હૈ. ઔર દો મરતબા ખાના મોમિનીનકી આદત હૈ. ઔર તીન મરતબા ખાના ચરનેવાલોંકા કામ હૈ. ફરમાયા કે અખ્લાકે હસનાકા અદના દરજા યે હૈ કે લોગોંકે કુસૂર મઆફ કરતે હુએ બુરાઈકા બદલા ન લે. ફરમાયા કે મર્ઝ ઔર બલા

ઔર ભૂખ પર કાબૂ પાને ઔર ઈલ્લા માશા અલ્લાહ કેહનેસે બંદા ખુદાકે કરમકા મુસ્તહિક હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે નજાત ખમૂશી, તન્હાઈ ઔર કમ ખાનેમેં હૈ. કિસીને અર્ઝ કિયા કે મૈં આપકી સોહબતમેં રેહના ચાહતા હું. આપને પૂછા કે મેરે બાદ કિસકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરોગે? ઉસને કહા કે ખુદાકી સોહબત. આપને ફરમાયા કે અભીસે ઉસકી સોહબત ઈખ્તિયાર કર લો. ફિર ઉસને પૂછા કે કયા શેર આપકે નઝદીક આ જાતા હૈ? ફરમાયા કે જબ મૈં ઉસકો કુત્તા કેહકર આવાઝ દેતા હું તો આ જાતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે આરિફીનકી સોહબત તમામ કામોંસે અફઝલ હૈ.

આપ ઈસ તરહ દુઆ કરતે થે કે અય અલ્લાહ! મૈં કિસી લાઈક ભી નહીં ફિર ભી તુ મઝે યાદ કરતા હૈ. ઔર મેરે લિયે યેહી ખૂશી બહોત હૈ. ઔર વફાતકે કરીબ લોગોંને પૂછા કે આપકે મરનેકે બાદ ખલીફા કૌન હોગા? ઔર મિમ્બર પર વઅઝ કૌન કહેગા? ફરમાયા કે શાદ દિલગીર આતિશ પરસ્ત મેરા ખલીફા હોગા. ચુનાંચે આપને ઉસકો બુલવાકર ફરમાયા કે મેરી મૌતસે તીન દિન બાદ નમાઝે ઝોહરકે વકતસે વઅઝ કેહના. ઔર જબ તીસરે દિન તમામ લોગ જમ્મા હુએ ઔર વો અપને મઝહબી લિબાસમેં મિમ્બર પર પહોંચા તો લોગોંસે કહા કે તુમહારે સરદારને મુઝે રાહનુમા બનાયા હૈ. ઔર મુઝસે યે ભી ફરમા દિયા હૈ કે તેરી આતિશ પરસ્તી છોળ દેનેકા વકત આ પહોંચા હૈ. યે કેહતે હી ઉસને અપના જુબ્બા ઉતાર કર કલિમા પઢ્હા ઔર ઈસ્લામમેં દાખિલ હો ગયા. ઉસકે બાદ લોગોંકો નસીહત કી કે મૈં તો ઝાહિરી જુબ્બા ઉતારકર મુસલમાન હો ગયા. લેકિન અગર તુમ રોઝે મેહશર અપને મુરશિદસે મિલના ચાહતે હો તો બાતિની ઝન્નાર કાટકર ફેંક દો. ઈસ જુમલાસે મજલિસવાલે ઈસ કદર મુતઅસ્સિર હુએ કે બે ચૈન હોકર રોને લગે.

આપકે જનાઝેમેં બહોતસે લોગોંકે સાથ એક આતિશ પરસ્ત (આગકા પુજારી) ભી શામિલ થા. ઔર ઉસને લોગોંકો બતાયા કે ફરિશ્તોંકે ગિરોહ દર ગિરોહ આપકા જનાઝા ઉઠા રહે હૈં.

હઝરત અબૂ તલહા માલિકસે રિવાયત હૈ કે આપ રોઝેકી હાલતમેં દુનિયાકે અંદર તશરીફ લાએ ઔર રોઝે હીકી હાલતમેં રૂખસત હો ગએ. એક શખ્સ આપકે સામનેસે ગુઝરા તો ફરમાયા કે યે અહલે બાતિન હૈ. ઔર આપકી વફાતકે બાદ ઉસી શખ્સકો આપકે મઝાર પર દેખ કર કિસીને કહા કે હઝરત સહલ તો આપકો અહલે બાતિન કહા કરતે થે. લિહાઝા કોઈ કરામત હમેં ભી દિખા દીજિયે. ચુનાંચે ઉસને કબરસે મુખાતબ હોકર કહા કે અય સહલ કુછ તો ફરમાઈયે. ઔર અંદરસે યે આવાઝ આઈ કે ખુદાકે સિવા ન કોઈ માબૂદ હૈ ન ઉસકા કોઈ શરીક હૈ. ફિર ઉસ શખ્સને કહા કે સહલ કેહનેવાલેકી કબર મુનવ્વર હો જાતી હૈ. આવાઝ આઈ કે મેરી કબર ભી ખુદાને મુનવ્વર કર દી.

હઝરત મારૂફ કરખી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તરીકત ઔર હકીકતકે પેશવા થે. લેકિન આપકે માં-બાપ નસરાની થે. ઔર જબ આપકો મદ્રસામેં દાખિલ કિયા ગયા તો ઉસ્તાઝને યે દર્સ દેના ચાહા કે સાલિસ સલાસા યાની ખુદા તીન હૈં. આપને કહા કે હુવલ્લાહુ અહદ વો ખુદા તો એક હૈ. ઔર મારપીટકે બાવજૂદ ભી આપને ખુદાકો તીન નહીં કહા. ઔર વહાંસે ફરાર હોકર હઝરત અલી બિન મૂસા રઝાકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર ઈસ્લામ લાએ. ઔર ઉનહીસે બયઅત હાસિલ કી. લેકિન ફરાર હોનેકે બાદ માં-બાપકો ખયાલ આયા કે વો કિસી મઝહબ પર ભી રેહતા લેકિન કાશ હમારે પાસ રેહતા. ફિર કુછ મુદ્દતકે બાદ આપ ઘર લૌટે તો આપકે હાલાતસે મુતઅસ્સિર હોકર માં-બાપ ભી મુસલમાન હો ગએ. ઔર બહોત મુદ્દત હઝરત દાઉદ તાઈકી ખિદમતમેં રેહકર ફુયૂઝે બાતિનીસે ફાઈદા ઉઠાતે રહે.

હઝરત મુહમ્મદ બિન તૂસીસે રિવાયત હૈ કે એક મરતબા મૈંને એક નિશાન દેખકર પૂછા કે કલ તક તો યે નિશાન આપકો નહીં થા ફિર આજ કૈસે હો ગયા? ફરમાયા કે રાતકો હાલતે નમાઝમેં મુઝે મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચનેકા ખ્યાલ આ ગયા ઔર વહાં પહોંચકર તવાફે કાબાકે બાદ જબ ઝમઝમકે કુંવે પર પહોંચા તો મેરા પાંવ ફિસલ ગયા. ઔર યે ઉસીકા નિશાન હૈ.

હાલાત :- એક મરતબા કુરઆન ઔર મુસલ્લા મસ્જિદમેં છોડકર આપ દરિયા પર પાકીઝગીકી નિય્યતસે તશરીફ લે ગએ. ઈસ બીચ એક બુઢિયા આપકા કુરઆન ઔર મુસલ્લા મસ્જિદસે ઉઠાકર ચલતી બની. ઔર જબ રાસ્તામેં આપસે મુલાકાત હુઈ તો આપને ગરદન ઝુકાએ હુએ બુઢિયાસે ફરમાયા કે કયા તુમહારા કોઈ બચ્ચા કુરઆન પઢતા હૈ? ઔર બુઢિયાને જબ 'ના' મેં જવાબ દિયા તો ફરમાયા કે મેરા કુરઆન તો વાપસ કર દો, અલ્બત્તા મુસલ્લા મૈંને તુમહેં બખશિશ કર દિયા. ચુનાંચે વો બુઢિયા આપકે હુકમસે ઈસ કદર મુતઅસ્સિર હુઈ કે દોનોં ચીઝેં આપકો વાપસ કર દીં.

આપ કુછ લોગોંકે સાથ જા રહે થે કે રાસ્તામેં એક મજમા શરાબકે નશે ઔર નાચમેં મસરૂફ મિલ ગયા. ઔર જબ આપકે સાથીયોંને ઉનકે હકમેં બદ દુઆ કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે અય અલ્લાહ જિસ તરહ આજ તુને ઉનકો બેહતર ઐશ દે રખ્ખા હૈ, આઈન્દા ઉસસે ભી બેહતર ઐશ ઉનકો અતા કરતા રેહ. ઈસ દુઆકે સાથ હી વો મજમા શરાબ ઔર સારંગી ફેંકકર આપકે સામને આયા ઔર બયઅત હાસિલ કરકે બુરે કામસે તૌબા કી. ઉસકે બાદ આપને લોગોંકો મુખાતબ કરકે ફરમાયા કે જો શીરીનીસે

મર સકતા હો ઉસકો ઝહર દેનેસે કયા હાસિલ.

હઝરત સિર્રી સકતીસે રિવાયત હે કે ઈદકે દિન ભી મૈંને આપકો ખજૂરેં ચુનતે દેખકર વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે યે સામનેવાલા યતીમ બચ્ચા ઈસ લિયે ઉદાસ હૈ કે તમામ બચ્ચે નયે લિબાસમેં મલબૂસ હૈં ઔર મેરે પાસ કપડે તક નહીં. ઈસ લિયે મૈં ખજૂરેં ફરોખ્ત કરના ચાહતા હું તાકે ઉસકે લિયે કપડે તૈયાર કર સકું. લેકિન મૈંને અર્ઝ કિયા કે યે કામ તો મૈં ભી અંજામ દે સકતા હું. આપ કયૂં ઝેહમત ફરમાતે હૈં. ચુનાંચે મૈં બચ્ચાકો સાથ લેકર આયા ઔર ઉસકો નયા લિબાસ પેહના દિયા. ઔર ઉસકે બદલામેં જો નૂર મુઝકો અતા કિયા ગયા ઉસસે મેરી હાલત હી બદલ ગઈ.

કિબ્લાકા સહીહ રૂખ માલૂમ ન હોનેકી વજહસે આપકે એક મેહમાનને ગલત રૂખકી તરફ મુંહ કરકે નમાઝ અદા કર લી. ઔર નમાઝકે બાદ જબ ઉસકો સહીહ રૂખ માલૂમ હુવા તો ઉસને આપસે અર્ઝ કિયા કે જબ મૈંને નિય્યત બાંધી થી ઉસ વકત આપને બતાયા કયૂં નહીં? ફરમાયા કે ફુકરાકો દૂસરોંકે કામોંમેં ઉસ વકત દખલ દેનેકી હાજત હોતી હૈ જબ ઉનહેં અપને કામોંસે મોહલત મિલ જાએ.

આપકે મામૂં શહેરકે કોતવાલ થે: ઉનહોંને આપકો જંગલમેં ઈસ હાલતમેં દેખા કે એક કુત્તા આપકે પાસ બૈઠા હુવા હૈ. ઔર એક લુકમા ખુદ ખાતે હૈં ઔર એક ઉસકો ખિલાતે હૈં. યે હાલત દેખકર મામૂંને કહા કે તુમકો હયા નહીં આતી કે કુત્તેકો ખાના ખિલા રહે હો? આપને કહા કે હયાકી વજહસે હી તો ઉસકો ખિલા રહા હું. ઔર યે કેહકર જબ આપને આસમાનકી તરફ દેખા તો એક પરિંદા અપની આંખ ઔર ચેહરેકો પરોંસે ઢાંપતે હુએ આપકે હાથ પર આ બૈઠા. ઔર આપને મામૂંસે ફરમાયા કે ખુદાસે હયા કરનેવાલી હર ચીઝ હયા કરતી હૈ.

ઈશારાત :- ફરમાયા કે નફસકી ઈત્તિબાઅ ખુદાકી ગિરિફત હૈ ઔર જો ખુદાકો યાદ કરતા હૈ વો ઉસકા મેહબૂબ હૈ. ઔર વો જિસકો મેહબૂબ બના લે ઉસ પર ખૈરકે દરવાઝે ખોલકર શરકે દરવાઝે બંદ કર દેતા હૈ, ફરમાયા કે લગ્વ બાતેં ગુમરાહીકી દલીલ હૈં. ઔર ગાફિલ ન હોના હકીકતે વફાકી નિશાની હૈ. ફરમાયા કે આમાલે સાલેહાકે બગૈર જન્નતકી તલબ ઔર ઈત્તિબાએ સુન્નતકે બગૈર શફાઅતકી ઉમ્મીદ વાબસ્તા ન કરના ખાલિસ તસવ્વુફ હૈ. લિહાઝા મખ્લૂકસે આસ તોડકર ખુદાસે તલબ કરના ચાહિયે. ફરમાયા કે બુરાઈકો નઝર અંદાઝ કરકે કિસીકી બુરાઈ યા ભલાઈ ન કરો. ફરમાયા કે દુનિયાકી મુહબ્બતસે દૂર રેહને વાલા ખુદાકી મુહબ્બતકે ઝાઈકાસે લઝ્ઝત હાસિલ કરતા હૈ. લેકિન યે મુહબ્બત ભી ઉસકે કરમસે નસીબ હોતી હૈ. ફરમાયા કે આરિફીન ખૂદ સરાપા દૌલત હૈં ઉનહેં કિસી દૌલતકી હાજત નહીં.

આપ એક મરતબા બળી ખૂશ દિલીકે સાથ કોઈ ચીઝ ખા રહે થે તો લોગોંને પૂછા કે ઐસી કયા ચીઝ હૈ જો આપ ઈસ કદર ખૂશીકે સાથ ખા રહે હૈં? ફરમાયા કે મેરી

હઝરત મારૂફ કરખી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તરીક્ત ઔર હકીકતકે પેશવા થે. લેકિન આપકે માં-બાપ નસરાની થે. ઔર જબ આપકો મદ્રસામેં દાખિલ કિયા ગયા તો ઉસ્તાઝને યે દર્સ દેના ચાહા કે સાલિસ સલાસા યાની ખુદા તીન હૈં. આપને કહા કે હુવલ્લાહુ અહદ વો ખુદા તો એક હૈ. ઔર મારપીટકે બાવજૂદ ભી આપને ખુદાકો તીન નહીં કહા. ઔર વહાંસે ફરાર હોકર હઝરત અલી બિન મૂસા રઝાકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર ઈસ્લામ લાએ. ઔર ઉનહીસે બયઅત હાસિલ કી. લેકિન ફરાર હોનેકે બાદ માં-બાપકો ખયાલ આયા કે વો કિસી મઝહબ પર ભી રેહતા લેકિન કાશ હમારે પાસ રેહતા. ફિર કુછ મુદ્દતકે બાદ આપ ઘર લૌટે તો આપકે હાલાતસે મુતઅસ્સિર હોકર માં-બાપ ભી મુસલમાન હો ગએ. ઔર બહોત મુદ્દત હઝરત દાઉદ તાઈકી ખિદમતમેં રેહકર ફુયૂઝે બાતિનીસે ફાઈદા ઉઠાતે રહે.

હઝરત મુહમ્મદ બિન તૂસીસે રિવાયત હૈ કે એક મરતબા મૈંને એક નિશાન દેખકર પૂછા કે કલ તક તો યે નિશાન આપકો નહીં થા ફિર આજ કૈસે હો ગયા? ફરમાયા કે રાતકો હાલતે નમાઝમેં મુઝે મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચનેકા ખ્યાલ આ ગયા ઔર વહાં પહોંચકર તવાફે કાબાકે બાદ જબ ઝમઝમકે કુંવે પર પહોંચા તો મેરા પાંવ ફિસલ ગયા. ઔર યે ઉસીકા નિશાન હૈ.

હાલાત :- એક મરતબા કુરઆન ઔર મુસલ્લા મસ્જિદમેં છોડકર આપ દરિયા પર પાકીઝગીકી નિય્યતસે તશરીફ લે ગએ. ઈસ બીચ એક બુઢિયા આપકા કુરઆન ઔર મુસલ્લા મસ્જિદસે ઉઠાકર ચલતી બની. ઔર જબ રાસ્તામેં આપસે મુલાકાત હુઈ તો આપને ગરદન ઝુકાએ હુએ બુઢિયાસે ફરમાયા કે કયા તુમહારા કોઈ બચ્ચા કુરઆન પઢતા હૈ? ઔર બુઢિયાને જબ 'ના' મેં જવાબ દિયા તો ફરમાયા કે મેરા કુરઆન તો વાપસ કર દો, અલ્બત્તા મુસલ્લા મૈંને તુમહેં બખશિશ કર દિયા. ચુનાંચે વો બુઢિયા આપકે હુકમસે ઈસ કદર મુતઅસ્સિર હુઈ કે દોનોં ચીઝેં આપકો વાપસ કર દીં.

આપ કુછ લોગોંકે સાથ જા રહે થે કે રાસ્તામેં એક મજમા શરાબકે નશે ઔર નાચમેં મસરૂફ મિલ ગયા. ઔર જબ આપકે સાથીયોંને ઉનકે હકમેં બદ દુઆ કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે અય અલ્લાહ જિસ તરહ આજ તુને ઉનકો બેહતર ઐશ દે રખ્ખા હૈ, આઈન્દા ઉસસે ભી બેહતર ઐશ ઉનકો અતા કરતા રેહ. ઈસ દુઆકે સાથ હી વો મજમા શરાબ ઔર સારંગી ફેંકકર આપકે સામને આયા ઔર બયઅત હાસિલ કરકે બુરે કામસે તૌબા કી. ઉસકે બાદ આપને લોગોંકો મુખાતબ કરકે ફરમાયા કે જો શીરીનીસે

મર સકતા હો ઉસકો ઝહર દેનેસે ક્યા હાસિલ.

હઝરત સિરી સક્તીસે રિવાયત હૈ કે ઈદકે દિન ભી મૈંને આપકો ખજૂરેં ચુનતે દેખકર વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે યે સામનેવાલા યતીમ બચ્ચા ઈસ લિયે ઉદાસ હૈ કે તમામ બચ્ચે નયે લિબાસમેં મલબૂસ હૈં ઔર મેરે પાસ કપડે તક નહીં. ઈસ લિયે મૈં ખજૂરેં ફરોખ્ત કરના ચાહતા હું તાકે ઉસકે લિયે કપડે તૈયાર કર સકું. લેકિન મૈંને અર્ઝ કિયા કે યે કામ તો મૈં ભી અંજામ દે સકતા હું. આપ ક્યૂં ઝેહમત ફરમાતે હૈં. ચુનાંચે મૈં બચ્ચાકો સાથ લેકર આયા ઔર ઉસકો નયા લિબાસ પેહના દિયા. ઔર ઉસકે બદલામેં જો નૂર મુઝકો અતા કિયા ગયા ઉસસે મેરી હાલત હી બદલ ગઈ.

કિબ્લાકા સહીહ રૂખ માલૂમ ન હોનેકી વજહસે આપકે એક મેહમાનને ગલત રૂખકી તરફ મુંહ કરકે નમાઝ અદા કર લી. ઔર નમાઝકે બાદ જબ ઉસકો સહીહ રૂખ માલૂમ હુવા તો ઉસને આપસે અર્ઝ કિયા કે જબ મૈંને નિય્યત બાંધી થી ઉસ વકત આપને બતાયા ક્યૂં નહીં? ફરમાયા કે ફુકરાકો દૂસરોંકે કામોંમેં ઉસ વકત દખલ દેનેકી હાજત હોતી હૈ જબ ઉનહેં અપને કામોંસે મોહલત મિલ જાએ.

આપકે મામૂં શહેરકે કોતવાલ થે: ઉનહોંને આપકો જંગલમેં ઈસ હાલતમેં દેખા કે એક કુત્તા આપકે પાસ બૈઠા હુવા હૈ. ઔર એક લુકમા ખુદ ખાતે હૈં ઔર એક ઉસકો ખિલાતે હૈં. યે હાલત દેખકર મામૂંને કહા કે તુમકો હયા નહીં આતી કે કુત્તેકો ખાના ખિલા રહે હો? આપને કહા કે હયાકી વજહસે હી તો ઉસકો ખિલા રહા હું. ઔર યે કેહકર જબ આપને આસમાનકી તરફ દેખા તો એક પરિંદા અપની આંખ ઔર ચેહરેકો પરોંસે ઢાંપતે હુએ આપકે હાથ પર આ બૈઠા. ઔર આપને મામૂંસે ફરમાયા કે ખુદાસે હયા કરનેવાલી હર ચીઝ હયા કરતી હૈ.

ઈશારાત :- ફરમાયા કે નફસકી ઈત્તિબાઅ ખુદાકી મઅરિફત હૈ ઔર જો ખુદાકો યાદ કરતા હૈ વો ઉસકા મેહબૂબ હૈ. ઔર વો જિસકો મેહબૂબ બના લે ઉસ પર ખૈરકે દરવાઝે ખોલકર શરકે દરવાઝે બંદ કર દેતા હૈ, ફરમાયા કે લગ્વ બાતેં ગુમરાહીકી દલીલ હૈં. ઔર ગાફિલ ન હોના હકીક્તે વફાકી નિશાની હૈ. ફરમાયા કે આમાલે સાલેહાકે બગૈર જન્નતકી તલબ ઔર ઈત્તિબાએ સુન્નતકે બગૈર શફાઅતકી ઉમ્મીદ વાબસ્તા ન કરના ખાલિસ તસવ્વુફ હૈ. લિહાઝા મખ્લૂકસે આસ તોડકર ખુદાસે તલબ કરના ચાહિયે. ફરમાયા કે બુરાઈકો નઝર અંદાઝ કરકે કિસીકી બુરાઈ યા ભલાઈ ન કરો. ફરમાયા કે દુનિયાકી મુહબ્બતસે દૂર રેહને વાલા ખુદાકી મુહબ્બતકે ઝાઈકાસે લઝ્ઝત હાસિલ કરતા હૈ. લેકિન યે મુહબ્બત ભી ઉસકે કરમસે નસીબ હોતી હૈ. ફરમાયા કે આરિફીન ખૂદ સરાપા દૌલત હૈં ઉનહેં કિસી દૌલતકી હાજત નહીં.

આપ એક મરતબા બડી ખૂશ દિલીકે સાથ કોઈ ચીઝ ખા રહે થે તો લોગોંને પૂછા કે ઐસી ક્યા ચીઝ હૈ જો આપ ઈસ કદર ખૂશીકે સાથ ખા રહે હૈં? ફરમાયા કે મેરી

હૈ ઉસ પર ખુદાકી તરફસે સો (૧૦૦) રહમતેં નાઝિલ હોતી હૈં. જિસમેં નવ્વે રહમતેં ઉસકો મિલતી હૈં જો દોનોંમેંસે ખૂશીસે પેશ આતા હૈ. લિહાઝા મૈં મુંહ બનાકર ઈસ લિયે જવાબ દેતા હું કે મુઝસે ઝાઈદ રહમતેં સલામ કરનેવાલેકો હાસિલ હો જાએ.

આપને હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) સે ખ્વાબમેં પૂછા કે જબ આપ ખુદાસે મુહબ્બત કરતે થે તો હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) કી મુહબ્બત કયૂં થી? ઉસી વકત નિદાએ ગૈબી આઈ કે અય સિર્રી! અદબકા ખ્યાલ રહે. ફિર ઉસકે બાદ જબ આપકો ખ્વાબમેં હુસ્ને યૂસુફસે દો ચાર કિયા ગયા તો ચીંખ મારકર તેરહ (૧૩) દિન બે હોશીકી હાલતમેં પડે રહે. ઔર હોશ આનેકે બાદ યે નિદા સુની કે જો હમારે મેહબૂબોંસે ગુસ્તાખી કરતા હૈ ઉસકા યેહી અંજામ હોતા હૈ.

કિસી ખુદા રસીદાસે આપને ઉનકા નામ પૂછા તો ફરમાયા કે 'હુવ', ફિર સવાલ કિયા કે આપ ખાતે પીતે કયા હૈં? ઉનહોંને ફિર જવાબમેં 'હુવ' કહા, ગર્ઝ કે જબ હર સવાલકે જવાબમેં વોહી કેહતે રહે, તો આપને પૂછા કે 'હુવ' સે મુરાદ કયા અલ્લાહ હૈ? યે સુનતે હી વો બુઝુર્ગ ચીંખ મારકર દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

હઝરત જુનેદ બગદાદીસે રિવાયત હૈ કે જબ હઝરત સિર્રી સકતીને મુઝસે મુહબ્બતકા મતલબ દરયાફત કિયા તો મૈંને કહા કે બાઝ હઝરાત મુવાફિકતકો ઔર બાઝ ઈશારતકો મુહબ્બતસે તાબીર કરતે હૈં. યે સુનકર આપને અપને હાથકી ખાલ ખીંચકર ઉપર ઉઠાના ચાહા તો વો અપની જગા ચિમટી રહી. ઉસ વકત આપને ફરમાયા કે અગર મૈં યે દાવા કરૂં કે સિર્ફ મુહબ્બત હીકી વજહસે મેરી ખાલ ખુશ્ક હો ગઈ તો મૈં અપને દાવેમેં હક બજાનિબ હુંગા. ઔર યે ફરમાતે હી બેહોશ હો ગએ. લેકિન આપકા ચેહરા મુબારક ચાંદકે નૂરકી તરહ દિખ રહા થા. એક મરતબા ફરમાયા કે મુહબ્બત બંદેકો ઐસા કર દેતી હૈ કે તલવાર ઔર નેઝાકી તકલીફ ભી ઉસકો મેહસૂસ નહીં હોતી. ઔર ઉસસે પેહલે મૈં ભી મુહબ્બતકી હકીકત નહીં જાનતા થા. લેકિન ખુદાને જબ આગાહ ફરમા દિયા તબ મુઝે મુહબ્બતકા સહીહ મતલબ માલૂમ હુવા.

જબ આપકો યે ઈલ્મ હો જાતા કે લોગ મેરે પાસ તાલીમ હાસિલ કરનેકી ગર્ઝસે આ રહે હૈં તો આપ દુઆ કરતે કે અય અલ્લાહ ઉનકો વો તાલીમ અતા કર દે જિસમેં મેરી ઝરૂરત હી બાકી ન રહે. ઔર મુઝે યે લોગ તેરી ઈબાદતસે ગાફિલ ન કર સકેં. એક શખ્સ પૂરે તીસ સાલસે ઈબાદાત ઔર મુજાહિદાતમેં મશગૂલ થા. ઔર લોગોંને જબ ઉસસે પૂછા કે તુમહેં યે દરજા કૈસે મિલા? તો જવાબ દિયા કે મૈંને એક રોઝ હઝરત સિર્રી સકતીકે દરવાઝે પર જાકર જબ ઉનહેં આવાઝ દી તો પૂછા કે કૌન હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે આપકા એક પેહચાના હુવા. યે સુનકર આપને યે દુઆ દી કે અય અલ્લાહ ઉસકો ઐસા બના દે કે તેરે સિવા કિસીસે પેહચાન ન રહે. ચુનાંચે ઉસી દિનસે મુઝે મરાતિબ હાસિલ હોને શુરૂ હો ગએ. ઔર આજ ઈસ દરજા તક પહોંચ ગયા.

એક મરતબા વઅઝમેં મુસાહિબકા નાઈબ અહમદ બિન યઝીદ બળી શાન શૌકતકે સાથ વઅઝકી મજલિસમેં આ પહોંચા. ઔર ઉસ વકત આપકે વઅઝકા યે મૌઝૂઅ થા કે મખ્લૂકાતમેં કોઈ મખ્લૂક ભી ઈન્સાનસે કમઝોર નહીં. લેકિન ઉસકે બાવજૂદ ભી ઈન્સાન બળે બળે ગુનાહકે કામ કરતા રેહતા હૈ. ઈસ તકરીરકા અહમદ બિન યઝીદ પર ઐસા અસર હુવા કે ઘર પહોંચકર બગૈર ખાએ પિયે પૂરી રાત ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહા. ઔર સુબહકો બે ચૈનીકે તૌર પર ફકીરાના લિબાસમેં આપકે પાસ હાઝિર હુવા. ઔર અર્ઝ કિયા કે આપકે બયાનસે કલ જો મેરે ઉપર અસર કાઈમ હુવા હૈ વો બયાનસે બાહિર હૈ. ઔર દુન્યાકી મુહબ્બતસે નજાત હાસિલ કરકે ગોશા નશીનીકા રૂજહાન પૈદા હો ગયા હૈ. લિહાઝા આપ રાહે તરીકતકી તાલીમસે આરાસ્તા ફરમા દેં. આપને ફરમાયા કે આમ તાલીમ તો યે હૈ કે પંચગાના નમાઝ અદા કરતે હુએ અહકામે શરઈય્યાકી પાબંદી કરો. ઔર સુલૂકકી ખાસ તાલીમ યે હૈ કે દુનિયાકો છોળકર ઈસ તરહ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો જાઓ કે ખુદાકે સિવા કિસીસે કુછ તલબ ન કરો. ઔર અગર કોઈ દેના ભી ચાહે જબ ભી મત લો. યે સુનકર અહમદ બિન યઝીદ ના માલૂમ સિમ્તકી તરફ રવાના હો ગએ. ઔર કુછ મુદ્દતકે બાદ ઉનકી વાલિદા રોતી પીટતી આપકે પાસ પહોંચી ઔર અર્ઝ કિયા કે મેરા તો એક હી બચ્ચા થા. ઔર વો ભી આપકી સોહબતમેં દીવાના હોકર ન જાને કહાં ચલા ગયા. આપને તસલ્લી દેતે હુએ ફરમાયા કે જબ વો આ જાએગા તો મૈં તુમહેં ખબર કર દૂંગા.

એક દિન અહમદ બિન યઝીદ કમઝોર હાલતમેં આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે આપને ગફલતસે બેદાર કરકે જો કરમ મુઝ પર ફરમાયા હૈ અલ્લાહ તઆલા આપકો ઉસકી જઝાએ ખૈર દે. ઈસ દરમ્યાન અહમદ બિન યઝીદકી વાલિદા ઔર બીવી બચ્ચે ભી આ ગએ. ઔર ઉનકી ઝબૂં હાલી (બુરાહાલ) દેખકર લિપટકર રોને લગે. ઔર ઉનકે સાથ સાથ મજલિસવાલોં પર ભી ગિરયા તારી હો ગયા. ફિર વાલિદા ઔર બીવીને જબ ઘર ચલને પર ઈસરાર કિયા તો ઈન્કાર કર દિયા. જિસ પર બીવીને કહા કે અપને બચ્ચેકો ભી સાથ રખ્ખો. ચુનાંચે આપને ઉસકા લિબાસ ઉતારકર કમ્બલ ઓઢાયા ઔર હાથમેં ઝંબીલ દેકર સાથ લેકર ચલને લગે તો માં સે બચ્ચેકા યે હાલ નહીં દેખા ગયા. ઔર ઉસકો સાથ નહીં જાને દિયા. ફિર બરસોંકે બાદ હઝરત સિર્રીસે કિસીને આકર અર્ઝ કિયા કે મુઝકો અહમદ બિન યઝીદને યે પૈગામ દેકર ભેજા હૈ કે મેરી મૌત કરીબ હૈ. અગર આપ તશરીફ લાએં તો બેહતર હોગા. ઔર જબ આપ વહાં પહોંચે તો દેખા કે વો કબ્રસ્તાનમેં મિટ્ટીકે ઢેર પર પળે આહિસ્તા આહિસ્તા યે કેહ રહે હૈં. **લિમિસ્લિ હાઝા ફલ્યઅ્મલિલ્ આમિલૂન.** ચુનાંચે જિસ વકત ઉનકા સર આપને અપની આગોશમેં રખ્ખા તો ઉનહોંને આંખ ખોલકર કહા, આપ બિલકુલ ખાતિમાકે વકત પહોંચે હૈં. યે કેહકર આપકી આગોશ

હીમેં દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ. ઔર જબ આપ ઉનકી તજહીઝો તકફીનકે સામાનકે લિયે શહેરકી તરફ રવાના હુએ તો રાસ્તામેં લોગોંકા મજમા મિલા. ઔર લોગોંને કહા કે હમને યે નિદાએ આસમાની સુની હૈ કે હમારે મખ્સૂસ વલીકી નમાઝ અદા કરની હો ઉસે ચાહિયે કે વો શૂનેઝિયાકે કબ્રસ્તાનમેં પહોંચ જાએ, ચુનાંચે હમ સબ વહીં જા રહે હૈં.

ઈરશાદાત :- અપની જવાનીકે દૌરમેં ફરમાયા કરતે થે કે ઈબાદત તો જવાનીકે ઝમાનેમેં કરની ચાહિયે. ફિર ફરમાયા કે માલદાર પળોસી, બાઝારી કારી ઔર અમીર ઉલમાસે દૂર હી રેહના ચાહિયે. ફિર ફરમાયા કે દીનકી સલામતી ઔર જિસ્મ ઔર જાનકા સુકૂન સિર્ફ તન્હાઈમેં હૈ. ફરમાયા કે પાંચ ચીઝેં છોડકર તમામ આલમ બે ફાયદા હૈ. પેહલે ખાના, લેકિન બકાંએ ઝિંદગીકી હદ તક, દૂસરે પાની સિર્ફ પ્યાસ દૂર કરનેકે લિયે, તીસરે લિબાસ સિર્ફ સતર ઢાંકનેકી હદ તક, ચોથે મકાન સિર્ફ રેહનેકે લિયે, પાંચવેં ઈલ્મ અમલકી હદ તક. ફરમાયા કે ખ્વાહિશાતકી હદ તક ગુનાહ કાબિલે મઆફી હૈ., લેકિન તકબ્બુરકી બુન્યાદ પર હર ગુનાહ ના કાબિલે મઆફી હૈ. ક્યૂંકે હઝરત આદમકી લગઝિશ ખ્વાહિશકી બુન્યાદ પર થી. ઔર ઈબ્લીસકી ખ્વાહિશ તકબ્બુરકી વજહસે થી. ફરમાયા કે જો ખૂદ અપને નફસકો આરાસ્તા ન કર સકે વો દૂસરેકે નફસકો કૈસે સંવાર સકતા હૈ. ફરમાયા કે ઐસે લોગ બહોત કમ હૈં જિનકી બાત ઔર અમલમેં તઝાદ ન હો. ઔર જો નેઅમતકી કદર નહીં કરતા, નેઅમતકી કદર ઉસસે કોસોં દૂર ભાગતી હૈ.

ફરમાયા કે જો ખુદાકા ઈતાઅત ગુઝાર હોતા હૈ પૂરા આલમ ઉસકે ઝેરે નગીં (માતહત) રેહતા હૈ. ફરમાયા કે ઝબાન ઔર રૂખસે દિલકી હાલતકા અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ લેકિન દિલકી ભી તીન કિસ્મેં હૈં. પેહલે વો દિલ જો પહાડકી તરહ અપની જગહ અટલ રહે. દૂસરે વો દિલ જો મઝબૂત દરખ્તકી તરહ હો, લેકિન તેઝ હવાકે ઝોંકે કભી ઉસકો હિલા ભી દેતે હોં. તીસરે વો દિલ જો પરિંદોંકે માનિંદ હવામેં પરવાઝ કરતે હૈં. ફરમાયા કે ઉન્સ ઔર હયા દિલકે દરવાઝે પર પહોંચતે હૈં લેકિન અગર દિલમેં ઝહદકા વુજૂદ હોતા હૈ તો મુકીમ હો જાતે હૈં વરના વહીંસે લૌટ આતે હૈં.

હઝરત જુનેદ બગદાદીસે રિવાયત હૈ કે એક મરતબા આપને ફરમાયા કે મૈં બગદાદમેં મરનેકો ઈસ લિયે ના પસંદીદા સમઝતા હું કે યહાંકી ઝમીન મુઝકો કબૂલ નહીં કરેગી. ઔર મુઝસે અચ્છા ગુમાન રખને વાલે બુરે ગુમાનમેં મુબ્તલા હો જાએંગે. હઝરત જુનેદ કેહતે હૈં કે જબ મૈં ઈયાદતકે લિયે હાઝિર હુવા તો ગરમીકી વજહસે મૈંને આપકો પંખા ઝૂલના શુરૂ કર દિયા, મગર આપને રોકતે હુએ ફરમાયા કે આગ ઔર ભડકને લગતી હૈ. ઔર મેરી મિઝાજ પુરસી પર ફરમાયા કે બંદા તો મમલૂક હૈ. ઔર ઉસકો કિસી ચીઝ પર કુદરત હાસિલ નહીં. ફિર જબ મૈંને નસીહત કરનેકી દરખ્વાસ્ત

કી તો ફરમાયા કે મખ્લૂકમેં રેહતે હુએ ખાલિકસે ગાફિલ ન હોના. યે કેહકર આપ દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

હઝરત ફતહ મૂસલી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર મશાઈખીને કિરામમેં હોતા હૈ. ઔર આપકો ઝિક્રે ઈલાહીસે મુહબ્બત ઔર મખ્લૂકસે નફરત થી. મન્કૂલ હૈ કે કિસીને એક બુઝુર્ગસે કહા કે ફતહ મૂસલી જાહિલ હૈં. ઉનહોંને જવાબ દિયા કે જો દુનિયાકો છોળ દે ઉસસે ઝિયાદા બળા આલિમ કૌન હો સકતા હૈ.

હાલાત :- એક મરતબા રાત ગએ હઝરત સિર્રી સકતી આપસે મુલાકાતકે લિયે ચલે તો રાસ્તામેં સિપાહીયોંને ચોર સમઝકર ગિરફતાર કર લિયા. ઔર સુબહકો જબ તમામ કૈદીયોંકે કતલકા હુકમ દિયા ગયા તો આપકે નંબર પર જલ્લાદને હાથ રોક લિયા. ઔર જબ ઉસસે વજહ પૂછી ગઈ તો ઉસને બતાયા કે એક બુળ્હે ખુદા રસીદા મેરે સામને ખળે મના કર રહે હૈં ઔર વો બુઝુર્ગ હઝરત ફતહ મૂસલી હૈં. ચુનાંચે આપકો છોળ દિયા ગયા. ઔર આપ ફતહ મૂસલીકે સાથ ચલે ગએ.

એક મરતબા આપને લુહારકી ભટ્ટીમેં હાથ ડાલકર લોહેકા એક ગરમ ટુકડા હાથમેં લેકર ફરમાયા કે ઈસકા નામ સિદ્દક હૈ. આપને હઝરત અલીસે ખ્વાબમેં નસીહત કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ઉનહોંને ફરમાયા કે સવાબકી નિય્યતસે અમીરોંકેલિયે ફુકરાકી તવાઝોઅ અચ્છી હૈ. લેકિન ઉસસે ઝિયાદા અચ્છા યે હૈ કે ફુકરા અમીરોંસે નફરત કરેં.

એક શિકસ્તા હાલ નૌજવાનસે મસ્જિદમેં આપકી મુલાકાત હુઈ તો ઉસને અર્ઝ કિયા કે મૈં એક મુસાફિર હું. ઔર ચૂંકે મુકીમ લોગોં પર મુસાફિરકા હક હોતા હૈ. ઈસ લિયે મૈં યે કેહને હાઝિર હુવા હું કે કલ ફલાં મકામ પર મેરી મૌત વાકેઅ હોગી. લિહાઝા આપ ગુસલ દેકર ઈનહીં બોસીદા (પુરાને) કપડોંમેં મુઝે દફન કર દેં. ચુનાંચે જબ અગલે દિન આપ વહાં તશરીફ લે ગએ તો ઉસ નૌજવાનકા ઈન્તેકાલ હો ચુકા થા. ઔર આપ જબ ઉસકી વસિય્યતકે મુતાબિક અમલ કરકે કબ્રસ્તાનસે વાપસ હોને લગે તો કબ્રમેંસે આવાઝ આઈ કે અય ફતહ મૂસલી! અગર મુઝે કુર્બે ખુદાવંદી હાસિલ હો ગયા તો મૈં આપકો ઉસકા બદલા દૂંગા. ફિર કહા કે દુનિયામેં યૂં ઝિંદગી બસર કરો કે અબદી ઝિંદગી હાસિલ હો જાએ.

એક મરતબા રોતે રોતે આપકી આંખોંસે અશ્કોંકે બજાએ ખૂન જારી હો ગયા. ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે આપ ઈસ કદર ક્યૂં રોતે રેહતે હૈં? તો ફરમાયા કે ગુનાહકે ખૌફસે.

કિસીને હદિયાકે તૌર પર પચાસ દિરહમ આપકી ખિદમતમેં પેશ કરતે હુએ અર્ઝ કિયા કે હદીસમેં યે આયા હૈ કે જિસકો બગૈર માંગે કુછ હાસિલ હો અગર વો કબૂલ ન કરે તો ઉસકો નેઅમતે ખુદાવંદીકા મુન્કિર કહા જાએગા. યે સુનકર આપને સિર્ફ ઉસમેંસે એક દિરહમ ઉઠા લિયા તાકે નેઅમતકી નાશુકરી ન હો.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને તીસ સાલ અબ્દાલોંસે મુલાકાત કી. ઔર સબ હીને યે નસીહત કી કે મખ્લૂકસે જુદાઈ કરો ઔર કમ ખાઓ. જિસ તરહ બીમાર પર બિલા વજહ ખાના પાની બંદ કરનેસે મૌત વાકેઅ હો જાતી હૈ. ઈસ તરહ ઈલ્મ ઔર હિકમત ઔર મશાઈખીનકી નસીહતકે બગૈર દિલ મુરદા હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે મૈંને એક પાદરીસે પૂછા કે ખુદાકા રાસ્તા કૌનસા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે જિસ તરફ તલાશ કરો વહી વો હૈ. ફરમાયા કે આરિફકી હર બાત ઔર હર અમલ ખુદાકી તરફસે હુવા કરતે હૈં. ઔર વો ખુદાકે સિવા કિસીકા તલબગાર નહીં રેહતા. ઔર જો બંદા નફસકી મુખાલિફત કરતા હૈ વોહી ખુદાકા ખલીલ (દોસ્ત) હૈ. ઔર ખુદાકા તાલિબ દુનિયાકા તાલિબ કભી નહીં હો સકતા. વફાતકે બાદ કિસીને ખ્વાબમેં દેખકર આપસે પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને આપકે સાથ કયા સુલૂક કિયા? ફરમાયા કે ઉસને મેરી મગફિરત કરકે ફરમાયા કે ચૂંકે તુ ગુનાહકે ખૌફસે રોયા કરતા થા, ઈસ લિયે હમને ફરિશ્તોંકો હુકમ દે દિયા કે તેરી કોઈ નાફરમાની ન લિખ્ખે.

હઝરત અહમદ હવારી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શરીઅત ઔર તરીકતકે દરિયાકે શનાદિર (તૈરાક) થે. ઔર બહોતસી દૂસરી સિફાત ભી આપમેં મૌજૂદ થીં. ઔર મુસન્નિફકે કૌલકે મુતાબિક આપકો શામકા રૈહાન કહા જાતા થા.

હાલાત :- આપ હઝરત સુલેમાન દારાઈકે મુરીદોંમેંસે થે. ઔર સુફયાન બિન ઉયયનાસે ભી ફૈઝે સોહબત હાસિલ કિયા થા. ઈસકે અલાવા આપકે કલામમેં બહોત ઝિયાદા અસર થા. ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે બાદ અકસર મુતાલઆમેં મશ્ગૂલ રેહતે. લેકિન આખિરમેં તમામ કિતાબેં દરિયામેં ફૈંક દીં. ઔર ફરમાયા કે મકસદ હાસિલ હોનેકે બાદ હુજ્જત ઔર રેહનુમાકી હાજત નહીં રેહતી. લેકિન બાઝ હઝરાત આપકે ઈસ અમલકો આલમે વજદકા સબબ બતાતે હૈં. આપને મુરશિદ હઝરત સુલેમાન દારાઈસે આપકા યે મુઆહદા થા કે હમ દોનોં કિસી બાતમેં ભી એક દૂસરેસે ઈખ્તિલાફ નહીં કરેંગે. ચુનાંચે એક મરતબા હઝરત સુલેમાન આલમે વજદમેં થે કે આપને અર્ઝ કિયા, તન્નૂર ગરમ હૈ જૈસા હુકમ હો કિયા જાએ. ઉનહોંને ઉસી વિજદાની કૈફિયતમેં

કેહ દિયા તુમ ખૂદ જાકર તન્નૂરમેં બૈઠ જાઓ. ઔર યે મુઆહદાકે મુતાબિક ફૌરન તન્નૂરમેં જા બૈઠે. ઔર ફિર કુછ દેરકે બાદ જબ હઝરત સુલેમાનકો યાદ આયા કે મૈંને તો હાલતે વજદમેં ઉનસે કેહ દિયા થા. ચુનાંચે તલાશ કરને પર દેખા કે આપ તન્નૂરમેં બૈઠે હૈં. ઔર જબ હઝરત સુલેમાનકે કેહને પર બાહિર નિકલે તો આગને આપકે ઉપર કોઈ અસર નહીં કિયા થા.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કરતે થે કે કે જબ તક બંદા સચ્ચે દિલસે નદામત ન કરે, ઝબાની તૌબા બે ફાઈદા હૈ. ઔર જબ તક ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં જદ્દો જહદ શામિલ ન હો તો ઉસ વકત તક ગુનાહસે પાક નહીં હો સકતા. ઔર ઈસ અમલકે બાદ હી ઉન્સ ઔર દીદારે ઈલાહી નસીબ હોતા હૈ. ફરમાયા કે વકતકી બરબાદી પર રોના મુફીદ હૈ. ઔર દુન્યાકી મુહબ્બત ફકકી દુશ્મન હૈ. ઔર જો નફસ શનાસ ન હો વો મગરૂર હૈ. ઔર ગફલત ઔર સંગદિલીસે ઝિયાદા બળા કોઈ અઝાબ નહીં. ફરમાયા કે અંબિયાએ કિરામને મૌતકો ઈસ લિયે બુરા ખ્યાલ કિયા કે વો યાદે ઈલાહીસે ખતમ કર દેતી હૈ. ફરમાયા કે ઈબાદતકો મરગૂબ સમઝનેવાલા ખુદાકા મેહબૂબ હોતા હૈ. ઔર જો ખુદાકો ઈસ લિયે મેહબૂબ સમઝતા હૈ કે ઉસસે નેઅમત હાસિલ કરે તો વો મુશ્રિક હૈ. બલ્કે ખુદાકો બિલા કિસી લાલચકે મેહબૂબ ખ્યાલ કરનેવાલા હી ઉસકા મેહબૂબ હોતા હૈ.

હઝરત અહમદ હઝરવિયા (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ખુરાસાનકે બહોત બળે અલ્લાહ વાલોંમેંસે થે. ઉસકે સિવા આપકી કિતાબેં ઔર નસીહતેં ઔર આપકે મુરીદીનકી તાદાદ ભી બહોત ઝિયાદા હૈ. ન સિર્ફ યે બલ્કે આપકે તમામ સોહબતવાલે સાહિબે કમાલ બુઝુર્ગોંસે હુએ હૈં.

હાલાત :- આપને હઝરત હાતિમ અસમસે બયઅત હાસિલ કી થી. લેકિન બહોત મુદ્દત તક હઝરત અબૂ તુરાબસે ભી ફાઈદા હાસિલ કરતે રહે. ઔર જબ લોગોંને હઝરત અબૂ હફસસે પૂછા કે ઈસ ઝમાનાકે તમામ સૂફિયામેં આપકે નઝદીક કિસકા મકામ બુલંદ હૈ? તો આપને ફરમાયા કે મૈંને હઝરત અહમદ હઝરવિયાસે ઝિયાદા બા હૌસલા ઔર સાદિકુલ અહવાલ કિસીકો નહીં પાયા. બલ્કે અબૂ હફસ તો યહાં તક ફરમાતે થે કે અગર આપકા વુજૂદ ન હોતા તો મુરૂવ્વત ઔર ફુતૂહાતકા ઝુહૂર હી ન હોતા.

આપ હમેશા ફૌજી લિબાસમેં રેહતે થે. ઔર આપકી બીવી ફાતિમા બહોત હી ઈબાદત ગુઝાર ઔર બલ્ખકે સરદારકી સાહબઝાદી થીં. ઔર યે ભી મશહૂર હૈ કે ઉન્હોંને ખૂદ નિકાહકી ખ્વાહિશકા ઈઝહાર કરતે હુએ આપકો અપને વાલેદૈનસે

નિકાહકા પૈગામ દેનેકે લિયે કહા, લેકિન આપને ઈન્કાર કર દિયા, મગર જબ દો બારા ઉનહોંને કહા, આપ રાહનુમા હોકર રાહ માર રહે હૈં. ઉસ વકત આપને ઉનકે ઈસરાર પર નિકાહકા પૈગામ ભેજ દિયા. ઔર જબ નિકાહકે બાદ આપકે યહાં આઈ તો આપકે સાથ સિદક દિલીસે ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગઈ. ઔર જબ આપ અપની બીવીકે સાથ હઝરત બા યઝીદસે મુલાકાતકે લિયે પહોંચે તો આપકી બીવીને ઉનસે નિહાયત બેબાકાના તૌર પર બાતચીત કી ઔર ઉનકા બાતકા તરીકા આપકો ના પસંદ ગુઝરા. ઔર આપને તમ્બીહ કી કે ગૈર મરદોંસે ઈસી તરહ બે બાકાના હિજાબાના બાત અચ્છી નહીં. લેકિન બીવીને જવાબ દિયા કે ખ્વાહિશે નફસકો પૂરા કરનેમેં જિસ તરહ આપ મેરે રાઝદાર હૈં. ઉસી તરહ હઝરત બાયઝીદ ખ્વાહિશે તરીકતમેં મેરે હમરાઝ હૈં. ઔર ઉનહીકી વજહસે મુઝે દીદારે ઈલાહી નસીબ હોતા હૈ. ઔર ઉસકી વજહ યે હૈ કે આપ તો મેરે સોહબતકે મુતમન્ની રેહતે હૈં ઔર વો ઉસસે બે નિયાઝ હૈં.

એક મરતબા બાયઝીદને ઉનકે હાથમેં મેંહદી લગી દેખકર પૂછા કે ફાતિમા યે મેંહદી ક્યૂં લગાઈ હૈ? ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે આજ તક આપને મેરે હાથ ઔર મેંહદી પર નઝર નહીં ડાલી થી. ઈસ લિયે મૈં આપકે નઝદીક બૈઠ જાતી થી. લેકિન આજસે આપકી સોહબત મેરે લિયે ના જાઈઝ હૈ. ઉસકે બાદ હઝરત અહમદ બીવીકે સાથ નેશાપુરમેં મુકીમ હો ગએ. ઔર જિસ વકત યહયા બિન મઆઝ નેશાપુર પહોંચે તો આપને ઉનકી દાવતકે લિયે જબ બીવીસે મશ્વરા કિયા તો ઉનહોંને કહા કે ઈતની મિકદારમેં ગાયેં, ઈતની બકરિયાં, ઈતના ઈત્ર, ઔર બીસ ગધે, ક્યૂંકે એક કરીમકી દાવતકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે કુત્તે ભી મેહરૂમ ન રહેં. લિહાઝા બીસ ગધોંકા ગોશ્ત કુત્તોંકો ખિલાયા જાએગા. ઉસી વજહસે આપ અપની બીવીકે મુતઅલ્લિક યે ફરમાયા કરતે થે કે જો શખ્સ મર્દકો દેખના ચાહે વો ફાતિમાકો દેખ લે.

આપ અપને નફસ પર બે હદ જબરસે કામ લેતે થે. ચુનાંચે એક મરતબા લોગ જિહાદ પર રવાના હુએ તો આપકે નફસને ભી જિહાદકા તકાઝા કિયા. લેકિન આપકો યે ખયાલ હો ગયા કે નફસકા કામ ચૂંકે ઈબાદતકી તરગીબ નહીં હૈ ઈસ લિયે મુઝે કિસી મકરમેં મુબ્તલા કરના ચાહતા હૈ. ઔર શાયદ ઉસકી તરગીબકા યે મકસદ હો કે સફરમેં રોઝે નહીં રખને પડેંગે. રાતકો ઈબાદતસે છુટ્ટી મિલ જાએગી ઔર લોગોંસે તઅલ્લુકકા મૌકા મિલ જાએગા. મગર નફસને ઈન ચીઝોંસે ઈન્કાર કરતે હુએ કહા કે ઈનમેંસે કોઈ બાત નહીં હૈ. ફિર જબ આપને યે દુઆ કી કે અય અલ્લાહ મુઝકો નફસકે ધોકેસે મેહફૂઝ રખ. તો અલ્લાહ તઆલાને નફસકા ફરેબ ઝાહિર ફરમા દિયા. કે નફસકા યે ફરેબ થા કે ચૂંકે આજ તક મેરી કોઈ ખ્વાહિશ પૂરી નહીં હુઈ. લિહાઝા મૈં જિહાદમેં શરીક હોકર શહીદ હો જાઉં. ઔર તમામ ઝંઝટોંસે છુટકારા મિલ જાએ. યે સુનકર આપને ઉસ દિનસે નફસ કશીમેં ઔર ભી ઈઝાફા કર દિયા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે સફરે હજકે દૌરાન મેરે પાંવમેં કાંટા ચુભ ગયા ઔર મૈંને ઈસ ખ્યાલસે નહીં નિકાલા કે ઉસસે તવક્કુલ પર અસર પળેગા. ચુનાંચે મવાદ (પીપ) પડનેસે મેરા પાંવ વરમ વાલા હો ગયા. જિસકી વજહસે મૈં લંગડાતે હુએ મક્કામેં દાખિલ હુવા. ઔર ઉસી હાલતમેં હજ કરકે વાપસ હો ગયા. લેકિન રાહમેં લોગોંને ઈસરાર કરકે વો કાંટા નિકાલ દિયા. ઔર જબ મૈં હઝરત બાયઝીદકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો ઉનહોંને મુસ્કુરાકર પૂછા કે જો તકલીફ તુમકો દી ગઈ થી વો કહાં ગઈ? મૈંને જવાબ દિયા કે મૈંને તો અપને ઈખ્તિયારકો ઉસકે તાબે કર દિયા થા. ઉસ પર હઝરત બાયઝીદને ફરમાયા કે ખૂદકો સાહિબે ઈખ્તિયાર ખ્યાલ કરના ક્યા શિર્કમેં દાખિલ નહીં?

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે ફક્રકી અઝમતકા ઈઝહાર કિસી તરહ ભી મુનાસિબ નહી. ફરમાયા કે એક દુરવેશને રમઝાનમેં એક દૌલતમંદકો દાવત દી. ઔર જવકી ખુશ્ક રોટી ઉસકે સામને રખ દી. ફિર ખાનેકે બાદ ઉસકે ઘર પહોંચકર એક તોડા અશરફીકા દુરવેશકી ખિદમતમેં ભેજા. લેકિન દુરવેશને કહા કે મૈં અપને ફક્રકો દોનોં જહાંકે બદલેમેં ભી બેચનેકે લિયે તૈયાર નહીં.

રાતમેં આપકે યહાં ચોર આ ગયા, લેકિન જબ ખાલી હાથ જાને લગા તો આપને ફરમાયા કે મેરે સાથ રાત ભર ઈબાદત કરો ઔર ઉસકા જો કુછ સિલા મુઝકો મિલેગા વો મૈં તુમહેં અતા કર દૂંગા. ચુનાંચે વો રાત ભર આપકે સાથ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહા. ઔર સુબહકો જબ કિસી દૌલતમંદને હદિયાકે તૌર પર સો દીનાર ભેજે તો આપને ઉસ ચોરકો દેતે હુએ ફરમાયા કે યે તો સિર્ફ એક રાતકી ઈબાદતકા બદલા હૈ. યે સુનકર ચોરને કહા કે હાય અફસોસ મૈંને આજ તક ઉસ ખુદાકો ભુલા રખ્ખા, જિસકી, એક રાત ઈબાદત કરનેકા યે સિલા મિલતા હૈ. ફિર તૌબા કરકે આપકે મુરીદોંમેં શામિલ હો ગયા. ઔર બહોત બુલંદ મરાતિબ હાસિલ કિયે.

કિસીને ખ્વાબમેં દેખા કે આપ સોને ચાંદીકી ઝન્જીરેં પડી હુઈ એક રથ પર સવાર હૈં. ઔર ફરિશ્તે ઉસ રથકો ખીંચ રહે હૈં. ઔર જબ ઉસને સવાલ કિયા કે આપ ઈસ કદર રજા ઔર મરતબતકે સાથ કહાં તશરીફ લે જા રહે હૈં? તો ફરમાયા અપને દોસ્તસે મુલાકાત કરને. ફિર ઉસને અર્ઝ કિયા કે ઈતને બુલંદ મરાતિબકે બાવજૂદ ભી આપકો દોસ્તસે મુલાકાતકી ખ્વાહિશ હૈ? ફરમાયા કે અગર મૈં નહીં પહોંચા તો વો ખૂદ આ જાએગા. ઔર ઝિયારતકા જો મરતબા મિલતા હૈ વો ઉસકો હાસિલ હો જાએગા.

કરામાત :- એક દફા આપ કિસી બુઝુર્ગકી ખાનકાહમેં બોસીદા (પુરાના) લિબાસ પેહને હુએ પહોંચે તો વહાં કે લોગોંને આપકો હકારતસે દેખા, લેકિન આપ ખામોશ રહે. ફિર એક મરતબા કુંવેમેં ડોલ ગિર ગયા તો આપને ઉનહી બુઝુર્ગકે પહાં જાકર કહા કે દુઆ ફરમા દીજિયે કે ડોલ કુંવેંસે બાહિર આ જાએ. યે સુનકર વો

બુઝુર્ગ હૈરત ઝદા રેહ ગએ. લેકિન આપને ફરમાયા કે અગર ઈજાઝત હો તો મૈં ખૂદ દુઆ કર દૂં. ચુનાંચે ઈજાઝત કે બાદ જબ આપને દુઆ ફરમાઈ તો ડોલ ખૂદ બખૂદ કુંવેસે બાહિર નિકલ આયા. યે દેખકર જબ ઉન તમામ લોગોંને આપકી તાઝીમ કી તો ફરમાયા કે અપને મુરીદીનકો હિદાયત ફરમા દીજિયે કે મુસાફિરકો ઝિલ્લતકી નઝરસે ન દેખા કરેં.

અજીબ વાકિઆ :- કિસીને આપસે અપની ગરીબીકા રોના રોયા તો ફરમાયા કે જિતને ભી પેશે (ધંધે) હો સકતે હૈં ઉનકા નામ અલાહિદા અલાહિદા પરચિયોં પર લિખકર એક લોટેમેં ડાલકર મેરે પાસ લે આઓ. ઔર જબ વો લે આયા તો આપને લોટેમેં હાથ ડાલકર જબ એક પરચી નિકાલી તો ઉસ પર ચોરીકા ધંધા લિખ્ખા થા. આપને ઉસકો હુકમ દિયા કે તુમહેં યેહીં પેશા ઈખ્તિયાર કરના ચાહિયે. યે સુનકર પેહલે તો વો પરેશાન હુવા, લેકિન શેખકે હુકમકી વજહસે ચોરોંકે ટોલેમેં શામિલ હો ગયા. લેકિન ઉન ચોરોંને ઉસસે યે વાદા લે લિયા કે જિસ તરહ હમ કહેંગે તુમહેં કરના હોગા. ચુનાંચે એક દિન ઉસ ટોલેને કિસી કાફલાકો લૂટકર એક દૌલતમંદકો કૈદી બના લિયા. ઔર જબ ઈસ નયે ચોરસે ઈસ દૌલતમંદકો કત્લ કરનેકે લિયે કહા તો ઉસ ચોરકો યે ખયાલ આયા કે ઈસ તરહ તો યે લોગ હઝારોં ઈન્સાનોંકો કત્લ કર ચુકે હોંગે. લિહાઝા બેહતર સૂરત યે હૈ કે ઉનકે સરદાર હીકો ખતમ કર દિયા જાએ. ઔર ઉસ ખયાલકે સાથ હી ઉસને સરદારકા ખાતમા કર દિયા. યે હાલત દેખકર તમામ ચોર ડરકે મારે ભાગ ગયે. ઔર જીસ દૌલતમંદકો કૈદ કિયા ગયા થા, નયે ચોરને ઉસકો છોળ દિયા. જિસકે બદલામેં ઉસ દૌલતમંદને ઉસકો ઈતની દૌલત દે દી કે યે ખૂદ બળા માલદાર બન ગયા. ઔર તમામ ઉમર ઈબાદતમેં ગુઝારી.

એક મરતબા કોઈ બુઝુર્ગ આપકે યહાં તશરીફ લાએ તો આપને મેહમાન નવાઝી કે તૌર પર ઉસ દિન સાત શમએં (ચિરાગ) રોશન કીં. યે દેખકર ઉન બુઝુર્ગને એતિરાઝ કિયા કે યે તકલ્લુફાત તો તસવ્વુફકે મુનાફી હૈં. આપને ફરમાયા કે મૈંને તો યે તમામ શમએં સિર્ફ ખુદાકે વાસ્તે રોશન કી હૈં. ઔર અગર આપ ગલત સમઝેં તો ફિર ઉનમેંસે જો શમા (ચિરાગ) ખુદાકે લિયે રોશન ન હો ઉસકો બુઝા દેં. યે સુનકર વો બુઝુર્ગ તમામ રાત શમઓંકો બુજાનેમેં મશ્ગૂલ રહે. લેકિન એક ભી ન બુઝ સકી. ફિર સુબહકો આપને ફરમાયા કે મેરે સાથ ચલો મૈં તુમહેં કુદરતકે અજાઈબાત દિખાના ચાહતા હું. ચુનાંચે જબ એક ગિરજાકે દરવાઝે પર પહોંચે તો વહાં એક કાફિર બૈઠા હુવા થા. ઔર ઉસને આપકો દેખતે હી બહોત ઈઝ્ઝતકે સાથ દસ્તરખ્વાન બિછવાયા ઔર ખાના સુનકર અર્ઝ કિયા કે આઈયે, હમ દોનોં ખાના ખાએં. આપને ફરમાયા કે ખુદાકે દુશ્મનકે સાથ કૈસે ખા સકતે હૈં. યે સુનકર વો ઈમાન લે આયા. ઔર ઉસકે સાથ મઝીદ ૬૯ લોગ મુસલમાન હો ગએ. ઔર ઉસી રાત આપને ખ્વાબમેં અલ્લાહ તઆલાકો યે

ફરમાતે દેખા કે અય અહમદ તુને હમારે લિયે સાત શમએં રોશન કીં. ઔર ઉસકે સિલામેં હમને તેરે હી વસીલેસે સત્તર (૭૦) દિલકો નૂરે ઈમાનીસે મુનવ્વર કર દિયા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને ઈન્સાનોંકો જાનવરોંકે માનિંદ ચારા ખાતે દેખા હૈ. યે સુનકર લોગોંને પૂછા કે કયા આપ ઉન ઈન્સાનોંમેં શામિલ નહીં હૈ? ફરમાયા કે શામિલ તો મૈં ભી થા, લેકિન ફર્ક યે થા કે વો ખાતે હુએ ખૂશ હોકર ઉછલ રહે થે. ઔર મૈં ખાતે હુએ રો રહા થા. ફરમાયા કે ફક તીન ચીઝોંસે હાસિલ હોતા હૈ. પેહલે સખાવત, દૂસરે તવાઝોઅ, તીસરે અદબ. ફિર ફરમાયા કે શિકાયત કરનેવાલે લોગ સાબિર નહીં હો સકતે. લેકિન મુઝતરબ લોગોંકા ઝાદેરાહ સબર હૈ. ફરમાયા મારિફતકા મતલબ યે હૈ કે ખુદાકો દિલસે મેહબૂબ રખતે હુએ ઝબાનસે ભી યાદ કરતા રહે. ઔર ખુદાકે અલાવા હર ચીઝકો છોળ દે. ફરમાયા કે અખ્લાક વાલે ખુદાકે નઝદીક મેહબૂબ હોતે હૈં. ઔર ખુદાકી મુહબ્બત યે હૈ કે તમામ અસ્બાબ ઔર વસાઈલકો છોળકર સિદકકે સાથ ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રહે. ફરમાયા કે જબ દિલ નૂરસે પુર હો જાતા હૈ તો ઉસકા નૂર આઝાસે ભી ઝાહિર હોને લગતા હૈ. ઔર અગર બાતિલસે ભર જાતા હૈ તો ઉસકી તારીકી ભી આઝાસે ઝાહિર હોતી હૈ. ફરમાયા કે ખ્વાબે ગફલતસે ખરાબ કોઈ ખ્વાબ નહીં. ઔર શહવતસે ઝિયાદા તાકતવર કોઈ દૂસરી ચીઝ નહીં. લેકિન ગફલતકે બગૈર શહવતકા ગલ્બા કભી નહીં હો સકતા. ફરમાયા કે ખુદાકે સિવા હર ચીઝસે દૂરી સબસે બળી ઈબાદત હૈ.

કિસીને આપકે રૂબરૂ જબ યે આયત પળ્હી કે ફફિર્રૂ ઈલલ્લાહિ તો આપને ફરમાયા કે યે આયત તો ઉસકે સામને કિરાત કરો જો ઉસકા ન બન ચુકા હો. ફિર નસીહત ફરમાઈ કે નફસકો માર ડાલો તાકે તુમ્હેં હયાત મિલ જાએ.

કરામત :- વફાતસે પેહલે આપ સત્તર હઝાર (૭૦૦૦૦) દીનારકે કર્ઝદાર થે. ઔર યે તમામ કર્ઝા સિર્ફ ખૈરાત ઔર સદકાત કરનેકી વજહસે હુવા થા. ચુનાંચે આખરી વક્ત જબ કર્ઝ ખ્વાહોંને તકાઝા કિયા તો આપને દુઆ કી, યા અલ્લાહ મૈં તો ઉસી વક્ત તેરે પાસ હાઝિર હો સકતા હું જબ ઉનકે કર્ઝસે છુટકારા પાઉં. કયૂંકે મેરી ઝિંદગી તો ઉનકે પાસ ગિરવી હૈ. અભી યે દુઆ ખતમ ભી ન હોને પાઈ થી કે દરવાઝે પરસે આવાઝ આઈ કે તમામ લોગ અપના કર્ઝ લે લેં. ઔર જબ સબ નિમટ ગએ તો આપકા ઈન્તેકાલ હો ગયા.

હઝરત અબૂ તુરાબ બખ્શી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

વાકિઆત :- આપ ખુરાસાનકે બળે બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ હૈં. ન સિર્ફ યે બલ્કે ચાલીસ હજ કરનેકે સાથ સાથ કઈ મુદ્દત તક કભી આરામ નહીં કિયા, લેકિન એક

મરતબા સિજદેકી હાલતમેં બૈતુલ્લાહકે અંદર હી નીંદ આ ગઈ. ઔર ખ્વાબમેં દેખા કે બહોત સી હૂરેં આપકી તરફ મુતવજ્જેહ હૈં. લેકિન આપને ફરમાયા કે મુઝે તો ઝિક્રે ઈલાહીસે હી ફુરસત નહીં. મૈં તુમહારી તરફ કૈસે મુતવજ્જેહ હો સકતા હું. લેકિન હૂરોંને કહા કે જબ આપકી તવજ્જોહ ન હોનેકા ઈલ્મ દૂસરી હૂરોંકો હોગા તો વો હમારા મઝાક ઉડાએંગી. યે સુનકર દારોગએ જન્નતને જવાબ દિયા કે યે ઉસ વકત બિલકુલ મુતવજ્જેહ નહીં હોંગે. ઉનસે તો બસ રોઝે મેહશર જન્નતમેં હી મુલાકાત હો સકેગી. ઈબ્ને જિલાકા કૌલ હૈ કે મૈંને બેશુમાર બુઝુર્ગોંસે મુલાકાત કી હૈ. લેકિન મેરી નઝરમેં ચાર બુઝુર્ગોંસે ઝિયાદા બળે મરતબા વાલે કોઈ બુઝુર્ગ નહીં ગુઝરે, ઔર ઉનમેં પેહલા દરજા હઝરત અબૂ તુરાબકા હૈ. ફિર જિસ વકત આપ મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે તો બહોત હી ખૂશો ખુર્રમ થે. ઔર જબ મૈંને પૂછા કે ખાનેકા કયા ઈન્તિઝામ હૈ? ફરમાયા કભી બસરા, કભી બગદાદ ઔર કભી યહી ખા લેતા હું.

હાલાત :- જબ અપને અહબાબમેં કોઈ ઐબ દેખતે તો ખૂદ તૌબા કરતે હુએ મુજાહિદાતમેં ઈઝાફા કર દેતે. ઔર ફરમાયા કરતે કે મેરી હી નહૂસતકી વજહસે ઉસમેં યે ઐબ પૈદા હુવા. ઔર મુરીદીનસે ફરમાયા કરતે કે રિયાકારીકા કોઈ કામ ન કરના. એક મરતબા આપકે કિસી મુરીદ પર એક મહીનેકા ફાકા ગુઝર ગયા. ઔર ઉસને પરેશાનીકી હાલતમેં ખરબૂઝેકે છિલકેકી તરફ હાથ બળ્હા દિયા. તો આપને ફરમાયા કે ઐસી સૂરતમેં તુઝે તસવ્વુફ હાસિલ નહીં હો સકતા. કયૂંકે મૈંને તો ખુદાસે યે અહદ કિયા હૈ કે મેરા હાથ હરામ ચીઝકી તરફ ન બળ્હેગા. ફરમાયા કે તમામ ઉમરમેં એક મરતબા જંગલમેં મુઝે અંડા રોટી ખાનેકી ખ્વાહિશ હુઈ. ઔર મૈં રાસ્તા ભુલકર એક ઐસી જગહ જા પહોંચા જહાં કુછ કાફલા વાલે શોરોગુલ મચા રહે થે. ઔર મુઝે દેખતે હી લિપટ કર કેહને લગે કે ઈસીને હમારા સામાન ચુરાયા હૈ. ઔર યે કેહકર મેરે ઉપર મુસલસલ છુરીયોંસે વાર કરતે રહે. લેકિન એક બુળ્હેને મુઝે પેહચાન કરકે લોગોંસે કહા કે યે ચોરી નહીં કર સકતે. યે તો બહોત બળે બુઝુર્ગ હૈં. યે સુનકર જબ સબ મઆફીકે ચાહને લગે તો મૈંને કહા કે મુઝે તકલીફકા શિકવા ઈસ લિયે નહીં કે આજ મેરે નફસકો ખૂબ ઝિલ્લતકા સામના હુવા. ફિર ઉસ બુળ્હેને અપને ઘર લે જાકર મેરે સામને અંડા રોટી પેશ કિયા. ઔર જબ મુઝે ખાનેમેં કુછ શક હુવા તો નિદાએ ગૈબી આઈ કે તુઝે ખ્વાહિશકી સઝા મિલ ગઈ. અબ ખાના ખા લે. લેકિન તેરે નફસકી ખ્વાહિશ સઝા પાએ બગૈર કભી પૂરી નહીં હોગી.

એક મરતબા આપ મુરીદોંકે સાથ જંગલમેં સફર કર રહે થે કે સબકો પીને ઔર વુઝૂકે લિયે પાનીકી ઝરૂરત પેશ આઈ. ઔર સબને આપસે અર્ઝ કિયા, ચુનાંચે આપને ઝમીન પર એક લકીર ખીંચ દી. જહાંસે ઉસી વકત એક નહેર જારી હો ગઈ.

હઝરત અબૂ અબ્બાસસે મન્કૂલ હૈ કે મૈં એક મરતબા જંગલમેં આપકે સાથ થા

તો આપકે એક મુરીદને પ્યાસકી શિકાયત કી. ચુનાંચે જૈસે હી આપને ઝમીન પર પાંવ મારા એક ચશ્મા નમૂદાર હો ગયા. ફિર દૂસરે મુરીદને અર્ઝ કિયા કે મૈં તો પ્યાલેમેં પાની પીનેકા ખ્વાહિશમંદ હું. ઔર આપને ઉસકી ફરમાઈશ પર જબ ઝમીન પર હાથ મારા તો બહોત ખૂબસૂરત સુફેદ રંગકા પ્યાલા નિકલ આયા. ઔર બૈતુલ્લાહ તક વો પ્યાલા હમારે સાથ રહા.

આપને હઝરત અબૂ અબ્બાસસે પૂછા કે આપકે મુરીદીનકે કશ્ફ ઔર કરામાતકે મુતઅલ્લિક કયા રાય હૈ? ઉન્હોંને કહા કે બહોત કમ લોગ ઉસ પર યકીન રખતે હૈં. આપને ફરમાયા ઉન ચીઝોંકો સહીહ ન સમઝનેવાલા કાફિર હૈ.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈંને જંગલમેં અંધેરી રાતકે અંદર એક બહોત હી ખૌફનાક કદાવર હબ્શીકો દેખકર પૂછા કે તુમ જિન્નાત હો યા ઈન્સાન? ઉસને ઉલ્ટા મુઝસે યે સવાલ કિયા કે તુમ કાફિર હો યા મુસલમાન? ઔર જબ મૈંને કહા કે મુસલમાન હું તો ઉસને કહા કે મુસલમાન તો ખુદાકે સિવા કિસીસે નહીં ડરતા. ઉસ વક્ત મુઝે યકીન હો ગયા કે યે ગૈબી તમ્બીહ હૈ. ફરમાયા કે એક મરતબા મૈંને એક શખ્સકો બગૈર સવારી ઔર તોશાકે જંગલમેં સફર કરતે દેખકર ખયાલ કિયા કે ઈસસે ઝિયાદા ખુદા પર કિસીકો એતિમાદ નહીં હો સકતા. ઔર જબ મૈંને ઉસકી બે સરો સામાનીકે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા તો ઉસને જવાબ દિયા કે ખુદાકો સાથ રખનેવાલેકે લિયે કિસી ચીઝકી ઝરૂરત નહીં હોતી. ફરમાયા કે મૈંને તીસ સાલ તક ન કિસીસે કુછ લિયા ઔર ન દિયા. લોગોંને અર્ઝ કિયા કે ઉસકી વઝાહત ફરમા દીજિયે. તો આપને કહા કે એક શખ્સને મુઝે દાવત દી લેકિન મૈંને કબૂલ નહીં કિયા. ઔર ઈસ જુર્મમેં મુસલસલ ચૌદા દિન તક ભૂકા રહા. ફરમાયા કે સાદિક બંદા વોહી હૈ જો અમલસે પેહલે હી અમલકી લઝ્ઝતકો મેહસૂસ કર લે. ઔર ઈખ્લાસ એક ઐસા અમલ હૈ જિસમેં ઈબાદતકી લઝ્ઝત છુપી હુઈ હૈ. ફરમાયા કે તીન ચીઝોંસે લગાવ નુકસાન દેહ હૈ. પેહલે નફસસે, દૂસરે ઝિંદગીસે ઔર તીસરે દૌલતસે. ફરમાયા કે સૂકૂન ઔર રાહત તો સિર્ફ જન્નત હીમેં મિલ સકતે હૈં.

ઈસ્તિગના :- કિસીને આપસે અર્ઝ કિયા કે અગર આપકી કોઈ હાજત હો તો ફરમા દીજિયે. આપને જવાબ દિયા કે મુઝે તો ખુદાસે ભી હાજત નહીં. ઈસ લિયે કે મૈં તો ઉસકી રઝા પર ખૂશ હું, વો જિસ હાલમેં ચાહે રખ્ખે. ફરમાયા કે દુરવેશકો જો મિલ જાએ વોહી ઉસકા ખાના હૈ. ઔર જિસસે જિસ્મ ઢાંપા જા સકે વોહી લિબાસ હૈ ઔર જિસ જગહ ઠેહરે વોહી મકાન હૈ.

વફાત :- આપકા ઈન્તેકાલ બસરાકે જંગલમેં હુવા. ઔર ઈન્તેકાલકે બરસોં બાદ જબ વહાંસે કોઈ કાફલા ગુઝરા તો દેખા કે આપ હાથમેં સોંટા લિયે કિબ્લા રૂ ખળે હૈં. ઔર હોંઠ ખુશ્ક હૈં. મગર ઉસકે બાવજૂદ કોઈ દરિંદા આપકે પાસ ન ફટકતા થા.

હઝરત યહયા બિન મઆઝ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકો હકાઈક ઔર દકાઈક પર પૂરી મહારત હાસિલ થી. ઔર અસર કરનેવાલે મવાઈઝકી વજહસે આપકો વાઈઝકે નામસે પુકારા જાતા થા. બાઝ બળે બુઝુર્ગોંકા કેહના હૈ કે દુનિયામેં દો યહયા હુએ હૈં. પેહલે હઝરત યહયા બિન ઝકરિયા (અલૈ.) ઔર દૂસરે યહયા બિન મઆઝ, હઝરત યહયાકો તો મનાઝિલે ખૌફ તય કરનેકા શર્ફ હાસિલ હુવા. ઔર યહયા બિન મઆઝને રજાકી જાદા પૈમાઈમેં મકામ હાસિલ કિયા. ઔર આપ બચપન હીસે મઆરિફ ઔર હકાઈકસે ઈસ તરહ જાનકાર હૈ કે કભી ગુનાહે કબીરાકે મુરતકિબ નહીં હુએ. ઔર આપ અપની ઈબાદત ઔર રિયાઝતકી બિના પર મુમતાઝે ઝમાના રહે.

હાલાત :- જિસ વકત મુરીદીનને આપસે ઉમ્મીદ ઔર ખૌફકા મતલબ પૂછા તો ફરમાયા કે યે દોનોં ચીઝેં અરકાને ઈમાનમેં દાખિલ હૈં. ઔર ઉનકો નઝર અંદાઝ કર દેનેસે ઈમાન મઝબૂત નહીં હોતા. કયૂંકે ખૌફ કરનેવાલા તો ફિરાકકે ખતરેકી વજહસે ઈબાદત કરતા હૈ. ઔર અહલે રજા વસ્લકી ઉમ્મીદમેં ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતા હૈ. લેકિન ઈબાદત કામિલ ઉસ વકત તક નહીં હોતી જબ તક ઉમ્મીદ ઔર ખૌફ દોનોં શામિલ ન હોં. ઔર ઉસી તરહ ઈબાદતકે બગૈર ઉમ્મીદ ઔર ખૌફ ભી હાસિલ નહીં હો સકતે.

ખુલફાએ રાશીદીનકે બાદ આપહીકો મિમ્બર પર વઅઝ કેહનેકી અવ્વલિયત હાસિલ હુઈ. આપકે એક ભાઈ મુજાવરકી હૈસિયતસે મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ભી મુકીમ થે. ઔર ઉનહોંને વહાંસે આપકો લિખ્ખા કે મુઝે તીન ચીઝોંકી તમન્ના થી. પેહલે યે કે કિસી મુતબર્રક જગહ પર રેહનેકા મૌકા મિલ જાએ. દૂસરે યે કે મેરી ખિદમતકે લિયે એક ખાદિમ ભી હો. લિહાઝા યે દોનોં ખ્વાહિશેં પૂરી હો ગઈ. અબ તીસરી ખ્વાહિશ સિર્ફ યે હૈ કે મરનેસે પેહલે એક મરતબા આપસે મુલાકાત હો જાએ. ખુદાસે દુઆ કીજિયે કે યે તમન્ના ભી પૂરી કર દે. આપને જવાબમેં લિખ્ખા કે ઈન્સાનકો તો બઝાતે ખૂદ મુતબર્રક હોના ચાહિયે, તાકે ઉસકી બરકતસે રેહનેકી જગહ ભી મુતબર્રક હો જાએ. દૂસરે યે કે આપકો તો ખાદિમ બનના ચાહિયે થા ન કે મખદૂમ. તીસરે યે કે અગર આપ ખુદાકી યાદસે ગાફિલ ન હોતે તો મૈં આપકો હરગિઝ યાદ ન આતા. લિહાઝા ખુદાકી યાદમેં બહેન ભાઈ બીવી બચ્ચે સબકો ભુલા દેના ચાહિયે. ક્યૂંકે વિસાલે ખુદાવંદીકે બાદ બંદા ખૂદ બખૂદ સબકો ભૂલ જાતા હૈ. ઔર અગર આપ ખુદા હીકો ન પા સકતે તો ફિર મુઝસે મુલાકાત ભી બે ફાયદા હૈ.

આપને કિસી દોસ્તકો લિખ્ખા કે દુનિયા ઔર આખિરતકી મિસાલ ખ્વાબ ઔર બેદારી જૈસી હૈ. અગર ઈન્સાન ખ્વાબમેં રોતા હૈ તો બેદારીમેં હંસતા હે. લિહાઝા તુમ ખૌફે ઈલાહીમેં રોનેકો અપના મસલક બના લો તાકે કયામતમેં હંસનેકા મૌકા મિલ સકે. મન્કૂલ હૈ કે અપને ભાઈકે સાથ એક દેહાતમેં પહોંચે. તો ભાઈને કહા કે યે જગહ બહોત હી અચ્છી હૈ. આપને ફરમાયા કે ઈસસે અચ્છા વો દિલ હૈ જો યાદે ઈલાહીમેં રેહકર ઉસ દેહાતકી ખૂબસૂરતી પર નઝર ન ડાલે.

ખૌફ :- એક મરતબા ઘરમેં ચિરાગ બુઝ ગયા તો આપને મહઝ ઉસ ખૌફસે રોતે રહે કે કહીં તૌહીદ ઔર ઈમાનકી શમા ભી ગફલતકે ઝોંકોંસે ન બુઝ જાએ.

ઈરશાદાત :- કિસીને અર્ઝ કિયા કે મૌતકે મુકાબલામેં દુનિયાકી એક ઝર્રાસે ઝિયાદા કદર નહીં. આપને ફરમાયા કે અગર મૌતકા વુજૂદ ન હોતા તો ઔર ભી ઝિયાદા બે કદર હોતી. ફરમાયા કે મૌતકી મિસાલ પુલ જૈસી હૈ જો એક હબીબકો દૂસરે હબીબસે મિલા દેતી હૈ. કિસીને આપકે સામને યે પઢ્હા આમન્ના બિરબ્બિલ્ આલમીન. આપને ફરમાયા કે જબ એક લમ્હાકા ઈમાન દોસો સાલકે ગુનાહોંકો ખતમ કર દેતા હૈ તો ફિર સત્તર સાલકા ઈમાન સત્તર સાલકે ગુનાહોંકો કિસ તરહ ખતમ કર દેગા. ફરમાયા કે રોઝે મેહશર જબ અલ્લાહ તઆલા મુઝસે સવાલ કરેગા કે તેરી કયા તમન્ના હૈ? તો અર્ઝ કરૂંગા કે મુઝે જહન્નમમેં ભેજકર દૂસરોંકે લિયે જહન્નમ ઠંડી કર દે. જૈસાકે બારી તઆલાકા યે કૌલ કે મોમિનકા નૂર આગકે શોલોંકો ઠંડા કર દેતા હૈ શાહિદ હૈ. ફરમાયા કે અગર જહન્નમ મેરી મિલ્કિયતમેં દે દી જાએ તો મૈં કિસી આશિકકો ભી ઉસમેં ન જલને દૂ. કયૂંકે આશિક તો રોઝાના ખુદકો સો મરતબા જલાતા હૈ. લોગોંને પૂછા કે અગર કિસી આશિકકે ગુનાહ ઝયાદા હોં ફિર કયા કરેંગે? ફરમાયા કે જબ ભી નહીં જલને દૂંગા. કયૂંકે ઉસકે ગુનાહ ઈખ્તિયારી નહીં બલ્કે ઈઝતિરારી હોતે હૈં. ફરમાયા કે ખુદાસે ખૂશ રેહનેવાલેસે હર ચીઝ ખૂશ રેહતી હૈ. ઔર જિસકી આંખેં જમાલે ખુદાવંદીસે મુનવ્વર હો જાતી હૈં ઉસકે નૂરસે તમામ દુનિયાકી આંખેં મુનવ્વર રેહતી હૈં. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા રોઝે મેહશર આરિફીનકો અપને દીદારસે સર ફરાઝ ફરમાએગા. ફરમાયા કે જિસ કદર બંદા ખુદાકો મેહબૂબ રખતા હૈ ઉસી કદર વો લોગોંકા મેહબૂબ હો જાતા હૈ. ઔર જિતના ખુદાસે ડરતા રેહતા હૈ ઉતના હી મખ્લૂક ભી ઉસસે ડરતી રેહતી હૈ. ઔર જિસ કદર ખુદાકી તરફ રૂજૂઅ હોતા હૈ, ઉસી કદર મખ્લૂક ભી ઉસકી તરફ રૂજૂઅ હો જાતી હૈ. ફરમાયા કે સબસે ઝિયાદા નુકસાનમેં હૈ વો જો બુરે કામમેં ઝિંદગી ગુઝારતા હૈ. ફરમાયા કે તીન કિસમકે લોગોંસે એહતિરાઝ કરો, પેહલે ગાફિલ ઉલમાસે, દૂસરે કાહિલ કારીયોંસે, તીસરે જાહિલ સૂફીયોંસે. ફરમાયા કે ઔલિયાએ કિરામકો તીન બાતોંસે પેહચાનો. પેહલે વો ખાલિક પર ભરોસા રખતે હોં. દૂસરે મખ્લૂકસે બે નિયાઝ

હોં. તીસરે ખુદાકો યાદ કરતે હોં. ફરમાયા કે અગર મૌત ફરોખ્ત કી જાનેવાલી ચીઝ હોતી તો આખિરતવાલે મૌતકે સિવા કુછ ન ખરીદતે.

ફરમાયા કે અકલમંદીકી તીન અલામતેં હૈં. પેહલે યે કે ઉમરાકો હસદકે બજાએ બનઝરે નસીહત દેખે. દૂસરે શહવતકે બજાએ ઔરત પર નિગાહે શફકત ડાલે. તીસરે દુરવેશકો ગુરૂર ઔર તકબ્બુરકે બજાએ તવાઝોઅકી નઝરસે દેખે. ફરમાયા કે છુપકર ગુનાહ કરનેવાલેકો ખુદા ઝાહિરમેં ઝિલ્લત અતા કરતા હૈ. ફરમાયા કે ઈબાદત ઝિયાદા કરો ઔર લોગોંસે કમ મિલો, ફિર ફરમાયા કે અગર આરિફીન અદબે ઈલાહીસે મેહરૂમ હો જાએં તો ઉનકે લિયે હલાકત હૈ. ફરમાયા કે જો ગમ ખુદાસે દૂર કર દે ઉસસે વો ગુનાહ બેહતર હૈ જો ખુદાકા મોહતાજ બના દે. ફરમાયા કે ખુદા દોસ્ત રિયા ઔર નિફાકસે દૂર રેહતા હૈ. ઔર મખ્લૂકસે ભી ઉસકી દોસ્તી બહોત કમ હોતી હૈ, લેકિન ખુદાસે ઝિયાદા બંદેકા દોસ્ત ઔર કોઈ નહીં.

ફરમાયા કે મુસલમાનકે તીન હુકૂક હૈં. પેહલે યે કે અગર કિસીકો નફા ન પહોંચા સકે તો નુકસાન ભી ન પહોંચાએ. દૂસરે યે કે અગર કિસીકો અચ્છા ન કહે તો બુરા ભી ન કહે. તીસરે યે કે અગર કિસીકો ખૂશ ન કર સકે તો ગમઝદા ભી ન કરે. ફરમાયા કે બેવકૂફ હૈં વો લોગ જો જહન્નમકે કામ કરનેકે બાદ જન્નત તલબ કરતે હૈં. ફરમાયા કે તૌબાકે બાદ એક ગુનાહ ભી ઉન સત્તર ગુનાહોંસે બદતર હૈ જિનકે બાદ તૌબા કી ગઈ હો. ફિર ફરમાયા કે મોમિન ઉમ્મીદ ઔર ખૌફકે દરમ્યાન રેહકર ગુનાહ કરતા હૈ. ફરમાયા કે હૈરત હૈ ઉન લોગોં પર જો બીમારીકે ખૌફસે ખાના તો છોળ દેતે હૈં લેકિન આખેરતકે ખૌફસે ગુનાહ નહીં છોળતે.

દુઆકા તરીકા :- અપ અપની દુઆ ઈસ તરહ શુરૂ કરતે કે અય અલ્લાહ મૈં ગો બહોત હી ગુનેહગાર હું. ફિર ભી તુઝસે મગફિરતકી ઉમ્મીદ રખતા હું. ક્યૂંકે મૈં સરતાપા ગુનાહ ઔર તુ મુજસ્સમ અફવ હૈ. અય અલ્લાહ! તુને ફિરઔનકો ખુદાઈ દાવે પર ભી હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર હઝરત હારૂનકો નરમી કરનેકા હુકમ દિયા. લિહાઝા જબ તુ અન **રબ્બુકુમુલ્ અઅ્લા** કેહનેવાલે પર કરમ ફરમા સકતા હૈ, તો જો બંદે **સુબ્હાન રબ્બિયલ્ અઅ્લા** કેહતે હૈં ઉન પર તેરે લુત્ફ ઔર કરમકા કૌન અંદાઝા કર સકતા હૈ. અય અલ્લાહ મેરી મિલ્કિયતમેં એક કમ્બલકે સિવા કુછ નહીં. લેકિન અગર યે ભી કોઈ માંગે તો મૈં દેને પર તૈયાર હું. અય અલ્લાહ! તેરા ઈરશાદ હૈ કે નેકી કરનેવાલોંકો ઉનકી નેકીકી વજહસે બદલા દિયા જાતા હૈ. ઔર મૈં તુઝ પર ઈમાન રખતા હું. જિસસે અફઝલ દુનિયામેં કોઈ નેકી નહીં હૈ. લિહાઝા ઉસકે સિલામેં અપને દીદારસે નવાઝ દે. અય અલ્લાહ જિસ તરહ તુ કિસીસે મુશાબેહ નહીં ઉસી તરહ તેરે ઉમૂર ભી દૂસરોંસે ગૈર મુશાબેહ હૈં. ઔર જબ યે દસ્તૂર હૈ કે તાલિબ અપને મત્લૂબકો રાહતેં પહોંચાતા હૈ તો ફિર યે કૈસે મુમકિન હૈ કે તુ અપને બંદોંકો અઝાબમેં મુબ્તલા

કરેગા. ઈસ લિયે કે તુઝસે ઝિયાદા મેહબૂબ રખનેવાલા ઔર કૌન હો સકતા હૈ. અય અલ્લાહ! મેરા દુન્યવી હિસ્સા કુફફારકો દે દે ઔર ઉખ્રવી હિસ્સા ઈમાન વાલોંકો અતા કર દે, ક્યૂંકે મેરે લિયે તો દુનિયામેં તેરી યાદ ઔર આખિરતમેં તેરા દીદાર બહોત કાફી હૈ. અય અલ્લાહ! ચૂંકે તુ ગુનાહ બખ્શનેવાલા હૈ. ઔર મૈં ગુનેહગાર હું. ઈસી લિયે તુઝસે મગફિરત ચાહતા હું. અય અલ્લાહ તેરી ગફફારી ઔર અપની કમઝોરીકી બિના પર ગુનાહ કરતા હું. ઈસ લિયે અપની ગફફારી યા મેરી કમઝોરીકે પેશે નઝર મુઝે બખ્શ દે. અય અલ્લાહ રોઝે મેહશર જબ મુઝસે પૂછા જાએગા કે દુનિયાસે કયા લાયા? તો મેરે પાસ કોઈ ભી જવાબ ન હોગા.

હાલાત :- આપ એક લાખ દિરહમકે સિર્ફ ઈસ લિયે કર્ઝદાર હો ગએ કે નમાઝીયોં, હાજિયોં, ફુકરા, સૂફિયા, ઔર ઉલમાકો કર્ઝ લે લેકર દે દિયા કરતે થે. ચુનાંચે જબ કર્ઝા દેનેવાલોંને તકાઝા શુરૂ કિયા તો આપને જુમ્આકી રાતમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખા, કે આપ ફરમા રહે હૈં અય યહયા! રંજીદા ન હો, કયૂંકે તેરા ગમ મુઝકો ગમગીન કર દેતા હૈ. અબ તેરે લિયે યે હુકમ હૈ કે હર હર શહેરમેં જાકર વઅઝ કેહ. ઔર મૈં એક શખ્સકો હુકમ દે દૂંગા કે વો તુઝે તીન લાખ દિરહમ દે દે. ચુનાંચે સબસે પેહલે નેશાપુર પહોંચકર આપને વઅઝમેં ફરમાયા કે અય લોગો! મૈં ખુદાકે નબી (સ.અ.વ.) કે હુકમ પર શહેર દર શહેર વઅઝ કેહનેકે લિયે નિકલા હું. ક્યૂંકે મૈં એક લાખ દિરહમકા કર્ઝદાર હો ચુકા હું. ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે એક શખ્સ તેરા કર્ઝ અદા કર દેગા. યે સુનકર એક શખ્સને પચાસ હઝાર દિરહમ, ઔર દૂસરેને ચાલીસ હઝાર દિરહમ ઔર તીસરેને દસ હઝાર દિરહમકી પેશ કશ કી. લેકિન આપને ફરમાયા કે મુખ્તલિફ લોગોંસે લેકર મુઝે કર્ઝકી અદાયગી મંઝૂર નહીં હૈ, ક્યૂંકે મુઝે તો યે હુકમ મિલા હૈ કે સિર્ફ એક શખ્સ કર્ઝ અદા કરેગા. ઉસકે બાદ આપને ઐસે મુતઅસ્સિર અંદાઝમેં વઅઝ ફરમાયા કે ઉસી મજલિસમેં સાત લોગોંકા ઈન્તેકાલ હો ગયા. ફિર વહાંસે બલ્ખ પહોંચે, ઔર તવંગરીકે ફઝાઈલ કુછ ઈસ અંદાઝમેં બયાન ફરમાએ કે એક શખ્સને એક લાખ દિરહમકા હદિયા પેશ કર દિયા. લેકિન એક બુઝુર્ગને ફરમાયા કે દુરવેશીકે મુકાબલામેં તવંગરીકી ફઝીલત બયાન કરના આપકી શાનકે મુનાફી હૈ. ચુનાંચે બલ્ખસે રવાનગીકે બાદ રાસ્તામેં ડાકુઓંને આપકી સારી રકમ લૂટ લી. ઉસ વકત આપકો ખયાલ આયા કે યે હાદિસા ઉનહીં બુઝુર્ગકિ કૌલકી વજહસે પેશ આયા. ફિર જબ આખિરમેં આપ મુલ્કે હરીમેં પહોંચે તો વહાં અપના ખ્વાબ બયાન કિયા. ચુનાંચે દૌરાને વઅઝ હાકિમે હરીકી લડકીને બયાન કિયા કે ઉસી દિન મુઝે ભી હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને આપકે કર્ઝકી અદાયગીકા હુકમ દિયા થા. ઔર જબ મૈંને અર્ઝ કિયા કે અગર હુકમ હો તો ખૂદ વહાં જાકર ઉનકા કર્ઝ અદા કર દૂં. તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે વો ખૂદ યહાં આએગા. લિહાઝા મેરી આપસે

ઈતની દરખ્વાસ્ત હૈ કે સિર્ફ ચાર દિન તક યહાં વઅઝ ફરમા દેં. ચુનાંચે આપકે વઅઝકા ઐસા અસર હુવા કે ચાર દિનકે અંદર ૧૪૯ લોગ આપકે વઅઝકી મજલિસમેં ઈન્તેકાલ કર ગએ. ઔર જબ આપ વહાંસે રૂખસત હોને લગે તો ઉસ અમીર ઝાદીને સાઠ ઊંટ દીનાર ઔર દિરહમસે ભરકર આપકે સાથ કિયે. ઔર જબ આપ વતન પહોંચે તો સાહબઝાદેકો હિદાયત કી કે તમામ કર્ઝકી અદાયગીકે બાદ જો રકમ બચ જાએ ઉસકો ફુકરામેં તકસીમ કર દો. કયૂંકે મેરે લિયે ખુદાકી ઝાત બહોત કાફી હૈ. ઉસકે બાદ આપ ઝમીન પર સર રખ્ખે હુએ દુઆમેં મશ્ગૂલ થે કે કિસીને ઐસા પત્થર મારા કે આપકા ઈન્તેકાલ હો ગયા. ઔર આપકી નઅશકો નેશાપુર લે જાકર કબ્રસ્તાને મુઅમ્મરમેં દફન કિયા ગયા.

હઝરત શાહ શુજાઅ કિરમાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શાહી ખાનદાનસે તઅલ્લુક રખનેકે બાવજૂદ બહોત હી બળે મરતબાકે બુઝુર્ગ હુએ હૈં. ઔર આપકી લિખ્ખી હુઈ કિતાબોંમેં 'મિરઆતુલ હુકમા' બહોત મશ્હૂર કિતાબ હૈ. ઈસકે અલાવા આપકો બે શુમાર બુઝુર્ગોંસે મુલાકાત હુઈ. જિનમેં હઝરત અબૂ તુરાબ બખ્શી ઔર યહયા મઆઝ જૈસી બુઝુર્ગ હસ્તિયાં ભી શામિલ હૈં.

હાલાત :- આપ મુકમ્મલ ચાલીસ સાલ તક નહીં સોએ. ઔર જબ આખેં નીંદસે ભારી હોને લગતી તો નમક ભર લેતે. લેકિન ચાલીસ સાલકે બાદ જબ આપ એક મરતબા સોએ તો અલ્લાહ તઆલાકો ખ્વાબમેં દેખકર અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ! મૈંને તુઝે બેદારીમેં તલાશ કિયા લેકિન ખ્વાબમેં પાયા, નિદા આઈ યે કે ઉસ બેદારીકા બદલા હૈ. ઉસકે બાદસે આપને સોનેકો ઈસ લિયે અપના મામૂલ બના લિયા કે શાયદ ફિર જલ્વએ ખુદાવંદી નઝર આ જાએ. ઔર અપને ઉસ ખ્વાબ પર આપ ઈસ કદર નાઝ કરતે થે કે યે ફરમાયા કરતે, અગર ઈસ ખ્વાબકે બદલેમેં મુઝે દોનોં આલમ ભી અતા કિયે જાએં જબ ભી કબૂલ નહીં કરૂંગા.

જબ આપકે યહાં લડકા પૈદા હુવા તો ઉસકે સીના પર સબ્ઝ હુરૂફમેં અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂ, લિખ્ખા થા. લેકિન જબ શુઉરી ઉમરકો પહોંચા તો ખેલ કૂદમેં મશ્ગૂલ રેહકર બરબત (સારંગી) પર ગાના ગાયા કરતા થા. ચુનાંચે રાતકે વક્ત જબ એક મોહલ્લામેંસે ગાતા હુવા ગુઝરા તો એક નઈ દુલ્હન જો અપને શૌહરકે પાસ સોઈ હુઈ થી. બેચેનીકે તૌર પર ઉઠકર બાહિર ઝાંકને લગી, ઉસ વકત જબ શૌહરકી આંખ ખુલી તો બીવીકો અપને પાસ ન પાકર ઉઠા ઔર બીવીકે પાસ પહોંચકર ઈસ લડકેસે મુખાતબ

હોકર કહા કે શાયદ અભી તેરી તૌબાકા વક્ત નહીં આયા. યે સુનકર લડકેને કહા યકીનન વક્ત આ ચુકા હૈ. ઔર યે કેહકર બરબત તોડ દિયા ઔર ઉસી દિનસે ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ હો ગયા ઔર ઉંચે દરજે તક પહોંચા કે ઉસકે વાલિદ ફરમાયા કરતે થે કે જો મકામ મુઝે ચાલીસ સાલમેં હાસિલ ન હુવા વો સહબઝાદેકો ચાલિસ દિનમેં મિલ ગયા.

શાહ કિરમાનીને આપકી સાહબઝાદીકે સાથ નિકાહ કરનેકા પૈગામ ભેજા તો આપને તીન દિનકી મોહલત માંગી. ઔર તીન દિનોંમેં મસ્જિદકે આસપાસ ઈસ નિય્યતસે ચક્કર કાટતે રહે કે કોઈ દુરવેશે કામિલ મિલ જાએ તો મૈં ઉસસે નિકાહ કર દૂં. ચુનાંચે તીસરે દિન એક બુઝુર્ગ ખુલૂસે દિલકે સાથ મસ્જિદમેં નમાઝ અદા કરતે હુએ મિલ ગએ. તો આપને દરયાફ્ત કિયા કે કયા તુમ નિકાહકે ખ્વાહિશમંદ હો? ઉનહોંને કહા કે મૈં તો બહોત ગરીબ હું, મુઝસે કૌન અપની લડકીકા નિકાહ કર સકતા હૈ. લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈં અપની લડકી તુમહારે નિકાહમેં દેતા હું, ચુનાંચે આપસકી રઝામંદીસે નિકાહ હો ગયા. ઔર જબ સાહબઝાદી અપને શૌહરકે યહાં પહોંચી તો દેખા કે એક કૂઝેમેં પાની ઔર એક ટુકડા સૂખી હુઈ રોટીકા રખ્ખા હુવા હૈ. ઔર જબ શૌહરસે પૂછા કે યે કયા હૈ? તો ઉન્હોંને કહા કે આધા પાની ઔર આધી રોટી કલ ખા લી થી. ઔર આધી આજકે લિયે બચા રખ્ખી થી. યે સુનકર જબ બીવીને અપને માં-બાપકે યહાં જાનેકી ખ્વાહિશ કી તો શૌહરને કહા કે મૈં તો પેહલે હીસે જાનતા થા કે શાહી ખાનદાનકી લડકી ફકીરકે સાથ ગુઝારા નહીં કર સકતી. લેકિન બીવીને જવાબ દિયા કે યે બાત નહીં હૈ બલ્કે મૈં તો અપને વાલિદસે યે શિકાયત કરના ચાહતી હું કે ઉનહોંને મુઝસે યે વાદા કિયા થા કે મૈં તેરા નિકાહ કિસી મુત્તકીસે કર રહા હું. મગર અબ મુઝે માલૂમ હુવા કે મેરા નિકાહ તો ઐસે શખ્સસે કર દિયા ગયા હૈ જો ખુદા પર કનાઅત કરનેવાલા નહીં હૈ. ઔર દૂસરે દિનકે લિયે ખાના બચા રખતા હૈ જો તવક્કુલકે બિલકુલ ખિલાફ હૈ. લિહાઝા ઈસ ઘરમેં યા તો મૈં રહુંગી યા યે રોટી રહેગી.

હઝરત અબૂ હફસને આપકો લિખ્ખા કે જબ મૈંને અપને અમલ ઔર નફસ ઔર ગુનાહોં પર નિગાહ ડાલી તો ગુનાહોંકે સિવા કુછ ન મિલા, આપને જવાબમેં લિખ્ખા કે મૈંને આપકે ખતકો અપને દિલકે લિયે આઈના બના લિયા હૈ. કયૂંકે અગર નફસસે મુખ્લિસાના માયૂસી હોગી તો ખુદા તઆલાસે આસ હોગી. ઔર જબ ખુદાસે આસ હોગી તો ખૌફ પૈદા હોગા. ઔર જબ ખૌફ પૈદા હોગા તો નફસકી જાનિબસે માયૂસી હોગી. ઔર જબ નફસસે માયૂસી હો જાએગી તો ખુદાકી યાદ ભી હો સકેગી. ઔર જબ ખુદાકી યાદ મુકમ્મલ હોગી તો ઈસ્તિગના પૈદા હોગા. ઔર મુસ્તગની હોનેકે બાદ હી ખુદાકા વસ્લ હો સકતા હૈ.

હઝરત યહયા બિન મઆઝ આપકે ગેહરે દોસ્તોંમેં થે. ચુનાંચે જબ દોનોં એક હી શેહરમેં જમા હુએ તો હઝરત યહયાને અપની મજલિસ ઔર વઅઝમેં આપકો ભી દાવત દી, લેકિન આપ નહીં ગએ. ઔર જબ એક દિન હઝરત યહયાકે યહાં પહોંચે તો

એક ગોશામેં છુપકર બૈઠ ગએ. ઉસ વકત હઝરત યહયા વઅઝ કેહનેમેં મશ્ગૂલ થે. લેકિન અચાનક ઝબાન બંદ હો ગઈ તો આપને કહા કે ઈસ મજલિસમેં શાયદ મુઝસે ભી બેહતર કોઈ વાઈઝ મૌજૂદ હૈ. જિસકી કરામતને મેરી ઝબાન બંદ કર દી હૈ. યે સુનકર આપ સામને આએ ઔર ફરમાયા કે મૈં ઈસી વજહસે આપકી વઅઝકી મજલિસમેં શરીક હોના નહીં ચાહતા થા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે અહલે ફઝલ ઔર અહલે વિલાયતકી વિલાયત ઉસી વકત તક કાઈમ રેહતી હૈ જબ તક વો અપને ફઝલો વિલાયતકો ફઝલો વિલાયત ખ્યાલ નહીં કરતે. ફરમાયા કે ફક્ર ખુદાકા એક રાઝ હૈ. ઔર જબ તક ફુકરા ઉસકો પોશીદા રખતે હૈં અમીન હોતે હૈં ઔર રાઝ ઝાહિર કરનેકે બાદ ઉનસે ફક્ર સલ્બ કર લિયા જાતા હૈ. ફરમાયા કે સિદકકી તીન અલામતેં હૈં. પેહલે દુનિયાસે નફરતકા ઈઝહાર, દૂસરે મખ્લૂકસે દૂરી, તીસરે ખ્વાહિશાત પર ગલ્બા હાસિલ કરના, ફરમાયા કે ખૌફે ઈલાહીકા મતલબ હમેશા ડરતે રેહના હૈ. ઔર સબસે બળા ડરનેવાલા વો હૈ જો દિખાવેકે લિયે હુકૂકુલ્લાહકો પૂરા ન કરતા હો, ફરમાયા કે મેરી મિસાલ ઉસ ઝિંદા મુર્ગ જૈસી હૈ જિસકો સીખ પર લગાકર આગમેં રખ દિયા જાએ. ઔર ચારોં તરફસે આગ ધોંકાઈ જાએ.

વફાત :- આપકી વફાતકે બાદ હઝરત અલી સીરજાની આપકી કબર પર ફુકરાકો ખાના તકસીમ કિયા કરતે થે. એક મરતબા ઉનહોંને દુઆ કી કે યા અલ્લાહ! ઈસ વકત કિસી મેહમાનકો ભેજ દે તાકે મૈં ઉસકે સાથ ખાના ખાઉં. ચુનાંચે ઉસી વકત એક કુત્તા આ ગયા, લેકિન આપને ઉસકો ધુત્કારકર ભગા દિયા. ઉસકે જાતે હી નિદાએ ગૈબી આઈ કે ખૂદ હી મેહમાનકી તમન્ના કરતે હૈં ઔર ખૂદ હી મેહમાનકો ધુત્કાર દેતે હો. યે નિદા સુનકર આપ બેચેનીકે તૌર પર કુત્તેકી તલાશમેં નિકલ ખળે હુએ. ઔર બહોત તલાશકે બાદ જબ વો એક જંગલમેં મિલ ગયા તો આપને ખાના ઉસકે સામને રખ દિયા લેકિન ઉસને નહીં ખાયા. જિસકી વજહસે નદામત કરતે હુએ આપને તૌબા કી, તૌબાકે બાદ અબ કુત્તેને કહા કે આપને બહોત અચ્છા કિયા વરના અગર શાહ કિરમાનીકે મઝારસે હટકર ઈસ કિસમકી હરકત કરતે તો નાકાબિલે ફરામોશ સઝાકે હકદાર હોતે.

હઝરત યૂસુફ બિન હુસૈન (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બા કમાલ ઔર બળે બુઝુર્ગોંમેંસે હૈં ઔર બળે બળે મશાઈખીનકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા. આપકા તઅલ્લુક હઝરત ઝુન્નૂન મિસરીકે

મુરીદોંમેંસે થા. ઈસકે અલાવા આપ બહોત ખૂબસૂરત ઔર ઉમદા પોશાક વાલે ભી થે. ઔર લંબી ઉમર પાનેકે બાવજૂદ બહોત ઈબાદત કિયા કરતે થે.

હાલાત :- જવાનીમેં કિસી કબીલેકે સરદારકી લડકી આપકે ઈશ્કમેં મુબ્તલા હો ગઈ. ઔર એક રોઝ તન્હાઈમેં આપસે મિલનેકી ખ્વાહિશ ઝાહિર કી, લેકિન આપકે ઉપર ખૌફે ઈલાહીકા ઈસ કદર ગલ્બા હુવા કે વહાંસે ભાગ પળે. ઔર રાતકો ખ્વાબમેં હઝરત યૂસુફકો એક તખ્ત પર ઈસ તરહ જલ્વા ફરમા દેખા કે ફરિશ્તે સફ બસ્તા આપકે સામને ખળે હૈં ઔર આપકો દેખતે હી હઝરત યૂસુફ ઈસ્તિકબાલકે લિયે ખળે હો ગએ. ઔર અપને પેહલૂમેં બિઠાકર ફરમાયા કે જિસ વકત તુમહારે ઉપર લડકીસે મિલનેકી ખ્વાહિશ પર ખૌફે ઈલાહીકા ગલ્બા હુવા થા ઉસી વકત અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે ફરમાયા કે અય યૂસુફ તુમને ઝુલેખાકે શરસે બચનેકી દુઆ કી થી. લેકિન યે વો યૂસુફ હૈ જિસને હમારે ખૌફસે સરદારકી બેટીકો ઠુકરા દિયા. ઔર આજ ઈસી વજહસે તુમસે મુલાકાતકે લિયે મુઝે હુકમ દિયા ગયા હૈ. ફિર હઝરત યૂસુફને ફરમાયા કે મૈં તુમકો યે બશારત દેતા હું કે આઈન્દા ચલકર તુમહારા શુમાર બળે બુઝુર્ગોંમેં હોગા. લિહાઝા તુમ ઈસ્મે આઝમકી તાલીમકે લિયે ખિદમત કરતે રહો, લેકિન અદબકી વજહસે મકસદ ઝાહિર ન કર સકે. ફિર જબ ખૂદ હી હઝરત ઝુન્નૂનને આનેકા મકસદ દરયાફત કિયા તો અર્ઝ કિયા કે સિર્ફ મુલાકાત ઔર ખિદમત ગુઝારીકે લિયે હાઝિર હુવા હું. ઔર યે કેહકર ફિર મઝીદ એક સાલ તક વહીં પળે રહે, ફિર દો સાલ ગુઝરનેકે બાદ જબ દો બારા હઝરત ઝુન્નૂનને આનેકા મકસદ પૂછા તો અર્ઝ કિયા ઈસ્મે આઝમ સીખના ચાહતે હો? યે સુનકર વો ખામોશ હો ગએ. ઔર મઝીદ એક સાલ તક કોઈ જવાબ નહીં દિયા. ફિર તીન સાલ બીત જાનેકે બાદ આપકે હાથસે સરપોશસે ઢકા હુવા એક પ્યાલા દેતે હુએ ફરમાયા કે યે પ્યાલા દરિયાએ નીલકે કિનારે પર ફલાં શખ્સકો દે આઓ. ઔર વોહી શખ્સ તુમકો ઈસ્મે આઝમ ભી બતા દેગા.

ચુનાંચે બે યકીનીકી હાલતમેં જબ રાસ્તામેં ઉસ પ્યાલાકો ખોલકર દેખા તો ઉસમેંસે એક ચુહા કૂદકર ભાગ ગયા. યે દેખકર આપ બેહદ શરમિંદા હુએ ઔર ખાલી પ્યાલા ઉસ શખ્સકે હાથમેં જાકર દે દિયા. ઉસને કહા કે જબ તુમ એક ચુહેકી હિફાઝત ન કર સકે તો ફિર ઈસ્મે આઝમકો કૈસે મેહફૂઝ રખ સકોગે. યે જવાબ સુનકર આપ માયૂસીકે આલમમેં હઝરત ઝુન્નૂનકી ખિદમતમેં વાપસ પહોંચે તો ઉન્હોંને ફરમાયા કે મૈંને સાત મરતબા ખુદાસે તુમહેં ઈસ્મે આઝમ બતાનેકી ઈજાઝત ચાહી લેકિન હર મરતબા યેહી જવાબ મિલા કે અભી ઔર આઝમાઓ. ચુનાંચે આઝમાઈશકે તૌર પર મૈંને તુમહેં ચુહા બંદ કરકે દે દિયા થા. લેકિન યે અંદાઝા હુવા કે તુમ અભી તક ઈસ્મે આઝમકી હિફાઝતકે લાઈક નહીં હુએ હો, લિહાઝા અપને વતન વાપસ જાકર વકતકા

ઈન્તિઝાર કરો. ચુનાંચે રવાન્ગીસે પેહલે જબ આપને હઝરત ઝુન્નૂનસે નસીહત કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ઉનહોંને ફરમાયા કે તુમને જો કુછ લિખ્ખા પઢ્હા હૈ ઉસકો બિલકુલ ભુલા દો તાકે દરમિયાનસે હિજાબ ઉઠ જાએ ઔર મુઝકો ભી ઈસ તરહ ભુલા દો કે કિસીકે સામને મુઝે અપના મુરશિદ મત કહો, લેકિન આપને અર્ઝ કિયા કે યે દોનોં શરતેં મેરે લિયે ના કાબિલે કબૂલ હૈં. અલ્બત્તા તીસરી શર્ત કે મખ્લૂકકો ખુદાકી તરફ બુલાઓ, ઉસ પર ઈન્શા અલ્લાહ ઝરૂર અમલ કરતા રહુંગા. ચુનાંચે વતન વાપસ આનેકે બાદ આપને તબ્લીગ ઔર વઅઝકા સિલસિલા શુરૂ કર દિયા. લેકિન ઉલમાને આપકી ઈસ કદર મુખાલિફત કી કે લોગ ઉસસે બદઝન હો ગએ. ઔર એક દિન જબ આપ વઅઝ કેહને પહોંચે તો વહાં એક આદમી ભી મૌજૂદ નહી થા. લિહાઝા આપને વઅઝ છોળ દેનેકા ઈરાદા હી કિયા થા કે એક બુઢ્ઢિયાને કહા કે આપને તો ઝુન્નૂનસે મખ્લૂકકો નસીહતેં કરતે રેહનેકા વાદા કિયા થા. ફિર યે અહદ શિકની કૈસી? ઉસકે બાદસે આપને યે પરવાહ કિયે બગૈર કે કિતને લોગ વઅઝમેં હાઝિર હોતે હૈં. મુસલસલ પચાસ બરસ તક અપના વઅઝકા સિલસિલા જારી રખ્ખા, ઔર આપકે ફૈઝે સોહબતમેં હઝરત ઈબ્રાહીમ ખવાસ પર યે અસર હુવા કે બગૈર સવારી ઔર ઝાદેરાહકે જંગલોમેં સફર કરતે થે.

હઝરત ઈબ્રાહીમ ખવાસસે રિવાયત હૈ કે એક મરતબા ખ્વાબમેં યે નિદા સુની કે યૂસુફ બિન હસીનસે કેહ દો કે તુમ મરદૂદ હો ચુકે હો. લેકિન બેદારીકે બાદ યે ખ્વાબ બયાન કરતે હુએ ઉનસે મુઝે નદામત હુઈ. લેકિન દૂસરી રાત ફિર યેહી ખ્વાબ દેખા. ઔર તીસરી રાત મુઝે તમ્બીહ કી ગઈ કે અગર તુમને યે ખ્વાબ ઉનસે બયાન ન કિયા તો તુમહેં ઝિંદગી ભરકે લિયે સઝામેં મુબ્તલા કર દિયા જાએગા. ચુનાંચે જબ ખ્વાબ બયાન કરનેકી નિય્યતસે આપકી ખિદમતમેં પહોંચા તો આપને હુકમ દિયા કે કોઈ ઉમદા શે'ર સુનાઓ, ઔર જબ મૈંને એક શે'ર સુનાયા તો આપ ઈસ કદર રોએ કે આંખોંસે લહૂ જારી હો ગયા, ફિર ફરમાયા કે શાયદ ઈસી લિયે લોગ મુઝે ઝિન્દીક કેહતે હૈં. ઔર અલ્લાહ તઆલાકા યે ફરમાના કે મૈં મરદૂદે બારગાહ હું બિલકુલ દુરૂસ્ત હૈ, હઝરત ઈબ્રાહીમ કેહતે હૈં કે મૈં યે સુનકર હૈરતઝદા હો ગયા. ઔર ઉસી સોચમેં જંગલકી તરફ નિકલ ગયા. ઔર વહાં જબ હઝરત ખિઝરસે મુલાકાત હુઈ તો ઉનહોંને ફરમાયા કે યૂસુફ બિન હુસૈન ઈશ્કે ઈલાહીકી તલવારકે ઘાયલ હૈં ઔર ઉનકા મકામ આલા ઈલ્લીય્યીનમેં હૈ. ઔર ખુદાકી રાહમેં ઐસા હી મકામ હાસિલ ભી કરના ચાહિયે કે તનઝઝુલકે બાદ ભી ઈલ્લીય્યીનમેં રહેં. ક્યૂંકે ખુદાસે તઅલ્લુક હોનેકે બાદ અગર બાદશાહી નહીં તો વઝારત તો મિલ હી જાતી હૈ.

જવાનીમેં હઝરત અબ્દુલ વાહિદ ઝૈદ નિહાયત હી બેબાક ઔર નિડર થે, ઔર અકસર વાલેદૈનસે લડ ઝગડકર ભાગ જાતે થે. વો ઈત્તિફાકસે એક દિન આપકી વઅઝકી

મજાલિસમેં જા પહોંચે. ઔર આપ અપને વઅઝમેં યે ફરમા રહે થે કે અલ્લાહ તઆલા બંદેકો ઈસ તરહ અપની તરફ મુતવજ્જેહ કર લેતા હૈ જિસ તરહ કોઈ મોહતાજ હોકર કિસીકે સામને જાતા હૈ. યે સુનતે હી અબ્દુલ વાહિદ ઝૈદ પર ઐસા અસર હુવા કે ચીખ મારી ઔર કપડે ફાડકર કબ્રસ્તાનકી તરફ ચલ દિયે. ઔર તીન રાત દિન આલમે બેખૂદીમેં વહીં પળે રહે. લેકિન જિસ દિન ઉનકે ઉપર યે કૈફિયત તારી રહી થી ઉસી દિન યૂસુફ બિન હુસૈનને ખ્વાબમેં યે નિદા સુની કે તાઈબ હોનેવાલે નૌજવાનકો તલાશ કરો, ચુનાંચે જિસ વકત તલાશ કરતે હુએ કબ્રસ્તાન પહોંચે તો તીન હી દિનમેં હઝરત અબ્દુલ વાહિદને વો દરજે તય કિયે થે કે આપકો દેખતે હી કહા કે આપકો તો તીન દિન પેહલે હુકમ દિયા ગયા થા લેકિન આપ આજ પહોંચે હૈં.

નેશાપુરકે એક તાજિરકા કિસી પર કુછ કર્ઝ થા. ઔર વો શખ્સ કહીં બાહિર ચલા ગયા થા. ઔર ઉસી દૌરમેં ઉસ તાજિરને એક હસીન કનીઝ ખરીદી થી. લિહાઝા કર્ઝ વસૂલ કરને જાનેસે પેહલે વો ઉસ ફિકરમેં પરેશાન થા કે કનીઝકો કિસકે હવાલે કરકે જાએ. આખિરકાર હઝરત ઉસમાન હિયરીસે દરખ્વાસ્ત કી કે અગર આપકી બીવી કનીઝકો અપને પાસ રખ લે તો મૈં ફલાં જગા જાકર અપના કર્ઝ વસૂલ કર લાઉં. ઔર જબ વો કનીઝકો છોડકર ચલા ગયા તો એક દિન હઝરત ઉસમાન હિયરીકી ઉસ પર નઝર પડ ગઈ. ઔર શહવાની જઝબાત બેદાર હો ગએ. લેકિન આપ ફૌરન અપને મુરશિદ હઝરત અબૂ હફસ હદ્દાદકે પાસ પહોંચ ગએ. ઔર ઉનહોંને હુકમ દિયા કે હઝરત હુસેન બિન યૂસુફકે પાસ ફૌરન ચલે જાઓ. ચુનાંચે રય પહોંચકર જબ લોગોંસે ઉનકા પતા પૂછા કે વો કહા હૈં? તો લોગોંને કહા કે વો તો ઝિન્દીક હૈ. ઔર તુમ ભી ઉસકે પાસ જાકર બરબાદ હો જાઓગે, ઔર તુમ ખૂદ સાહિબે કમાલ માલૂમ હોતે હો, યે સુનકર ઉસમાન હિયરી ફિર નેશાપુર વાપસ આ ગએ. ઔર અપને મુરશિદસે પૂરા વાકિઆ બયાન કર દિયા. લેકિન ઉનહોંને ફિર યેહી હુકમ દિયા કે તુમ વાપસ રય જાકર કિસી તરહ ભી ઉનસે મુલાકાત કરો, ઔર જબ વો દોબારા રય જાકર ઉનસે મિલે તો દેખા કે એક કમ ઉમર લડકા ઉનકે પાસ બૈઠા હુવા હૈ. ઔર જામ ઔર સુરાહી સામને રખ્ખે હુએ હૈં. ઉનહોંને સલામ કિયા તો હઝરત યૂસુફ બિન હુસૈનને જવાબ દેનેકે બાદ ઐસે અંદાઝમેં બાત કી કે યે દંગ રેહ ગએ. ફિર ઉસમાન હિયરીને ઉનસે સવાલ કિયા કે કયા સાહિબે મારિફત હોનેકે બાવજૂદ ભી આપને ઝાહિરી હાલત ઐસી કયૂં બના રખ્ખી હૈ કે લોગ આપસે નફરત કરને લગે હૈં? ઉનહોંને કહા કે યે લડકા મેરા બચ્ચા હૈ. ઔર સુરાહીમેં પાની હૈ. લેકિન ઝાહિરી હાલત મૈંને ઈસ લિયે ખરાબ રખ્ખી હૈ કે કહીં કોઈ શખ્સ મુઝકો ગૈર દીનદાર સમઝકર તુર્કી કનીઝ મેરે હવાલે ન કર દે. યે સુનકર ઉસમાન હિયરી સમઝ ગયે કે ખુદાકા દોસ્ત કભી મખ્લૂકસે દોસ્તી નહીં રખ સકતા.

આપ ઈશાકે બાદ સુબહ તક હાલતે કયામમેં ગુઝાર દેતે થે. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે યે કિસ કિસમકી ઈબાદત હૈ? તો ફરમાયા કે ઈશાકે બાદ રૂકૂઅ ઔર સિજદેકી તાકત હી બાકી નહીં રેહતી. ઈસ લિયે કયામ કિયે રેહતા હું.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત આપને અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ! મૈં કૌલસે મખ્લૂકકો અમલસે નફસકો નસીહત કરતા રેહતા હું. લિહાઝા મખ્લૂકકી નસીહતકે બદલેમેં મેરે નફસકી ખયાનતકો મઆફ કર દે.

વફાતકે બાદ કિસી બુઝુર્ગને આપકો બળે મરતબોં પર પહોંચે હુએ દેખકર સવાલ કિયા કે યે મરતબા આપકો કૈસે હાસિલ હુવા? ફરમાયા કે મૈંને દુનિયામેં બુરાઈકો ભલાઈકે સાથ કભી મખ્લૂત (જમા) નહીં હોને દિયા.

હઝરત અબૂ હફસ હદ્દાદ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર કુતુબમેં હોતા હૈ. ઔર આપકો કિસી વાસ્તેકે બગૈર કશ્ફ ઔર મરાતિબ હાસિલ હુએ. ઈસકે અલાવા હઝરત ઉસમાન હિયરી જૈસે બુઝુર્ગ આપકે મુરીદોંમેં દાખિલ હુએ. ઔર શાહ શુજાઅ કિરમાનીને આપકે સાથ બગદાદ જાકર બહોત બળે મરતબાકે બુઝુર્ગોંસે મુલાકાત કી.

હાલાત :- જવાનીમેં આપકો એક બાંદીસે ઈશ્ક હો ગયા. ઔર ઉસકો હાસિલ કરનેકે લિયે નેશાપુર જાકર આપને એક જાદૂગરસે મુલાકાત કી, લેકિન ઉસને યે શર્ત લગા દી કે ચાલીસ દિન ઈબાદતકો છોળકર મેરે પાસ આના. ચુનાંચે ઉસકી હિદાયત પર અમલ કરનેકે બાદ જબ ઉસકે પાસ પહોંચે તો ઉસને તરહ તરહકે જાદૂ કરના શુરૂ કિયે, મગર એક ભી કારગર ન હો સકા. ઔર જબ ઉસને કહા કે ઉસ ચાલીસ દિનમેં તુમને ઝરૂર કોઈ નેક અમલ કિયા હૈ. તો આપને ફરમાયા કે મૈંને કોઈ ઐસા અમલ નહીં કિયા, અલબત્તા ઈતના ઝરૂર હુવા કે રાસ્તેમેં પડે હુએ પત્થર વગૈરા ઉઠાકર ઈસ નિય્યતસે ફેંક દેતા થા કે કિસીકો ઠોકર ન લગે, યે સુનકર જાદૂગરને કહા કે કિસ કદર અફસોસનાક હૈ યે બાત કે આપ ઐસે ખુદાકી ઈબાદતસે દૂર હૈં જિસને મામૂલીસી નેકીકો વો કબૂલિયત અતા કી કે મેરે તમામ જાદૂ નાકામ હોકર રેહ ગએ. આપને ઉસી વકત તૌબા કરકે ખુદાકી ઈબાદત શુરૂ કર દી. ઔર આપકો હદ્દાદ ઈસ લિયે કહા જાતા હૈ કે આપ લુહાર થે.

આપ એક દીનર રોઝાના કમાકર રાતકો ફુકરામેં તકસીમ કર દેતે. ઔર બેવા ઔરતોંકે ઘરોંમે ચુપકેસે ફેંક દેતે થે, તાકે કિસીકો માલૂમ ન હો સકે. ઔર ખૂદ ઈશાકે વકત ભીખ માંગકર યા ગિરા પડા સાગ પાત લાકર પકા લિયા કરતે થે. ઔર બરસોં

ઉસી તરહ ઝિંદગી ગુઝારતે રહે. એક મરતબા કોઈ નાબીના (અંધા) આપકી દુકાનકે સામનેસે યે આયત તિલાવત કરતે હુએ ગુઝરા વ બદા માલમ યકૂનૂ મુહતસિબૂન યાની ખુદાકી તરફસે ઉન પર વો બાત ઝાહિર હો ગઈ જિસકાં કિસીકો ઈલ્મ ન થા. યે આયત સુનકર ઐસી બે ખૂદી તારી હુઈ કે ભટ્ટીમેંસે ગરમ લોહા નિકાલકર હાથ પર રખ લિયા. ઔર શાગિર્દોંકો હુકમ દિયા કે ઉસકો હથોડેસે કૂટ દો, યે સુનકર શાગિર્દ હૈરત ઝદા રેહ ગએ. ઔર જબ આપકો કુછ હોશ આયા તો તમામ દુકાનકા માલ લુટાકર ગોશા નશીન હો ગએ. ઔર ફરમાયા કે મૈંને અપના ભેદ છુપાના ચાહા લેકિન ખુદાકી મરઝી માલૂમ નહીં હોતી.

મન્કૂલ હૈ કે આપકે મોહલ્લામેં કોઈ મુહદ્દિસ હદીસ બયાન કિયા કરતે થે. ઔર જબ મોહલ્લા વાલોંને આપસે હદીસ સુનનેકે લિયે કહા, તો ફરમાયા કે તીસ બરસ પેહલે એક હદીસ સુની થી ઔર આજ તક ઉસ પર મુકમ્મલ અમલ ન કર સકા. ફિર મઝીદ હદીસ સુનકર કયા કરૂંગા. ઔર જબ લોગોંને વો હદીસ પૂછી તો આપને સુના દી કે બેહતરીન મર્દ મુસલમાન વોહી હૈ જો ઐસી ચીઝોંકો છોડ દે જિનમેં કોઈ ઈસ્લામી ફાઈદા પોશીદા ન હો.

એક મરતબા ચંદ સાથિયોંકે સાથ જંગલમેં જાકર ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશગૂલ હો ગએ. તો વહાં એક હિરન આકર આપકી આગોશમેં લોટને લગા. યે દેખકર આપ રોને લગે. ઔર વો હિરન ભાગ ગયા. ફિર જબ સાથિયોંને હિરનકે આગોશમેં લોટનેકા સબબ પૂછા તો ફરમાયા કે મુઝે યે ખયાલ આ ગયા થા કે અગર ઉસ વકત કહીંસે બકરી મિલ જાતી તો મૈં સાથિયોંકી દાવત કરતા, લિહાઝા બકરીકે બજાએ વો હિરન મેરી આગોશમેં આ ગયા. ફિર લોગોંને રોનેકા સબબ પૂછા તો ફરમાયા કે હિરનકા આના મુઝે ખુદાકી બારગાહસે દૂર કરનેકે લિયે થા. કયૂંકે અગર ખુદા તઆલા ફિરઔનકી ભલાઈ ચાહતા તો ખૂદ ઉસકી ખ્વાહિશ પર દરિયાએ નીલ જારી ન કરતા.

ગુસ્સામેં ભી આપ અચ્છે અખ્લાકસે પેશ આતે થે. ઔર જબ ગુસ્સા ખતમ હો જાતા ઉસ વકત દૂસરી બાતેં કરતે થે, હઝરત ઉસમાન હિયરીસે રિવાયત હૈ કે એક મરતબા જબ આપકી ખિદમતમેં પહોંચા તો આપકે સામને કિશમિશ રખ્ખે હુએ થે. ચુનાંચે મૈંને ભી ઉસમેંસે એક ઉઠાકર ખા લિયા. લેકિન આપને મેરા રૂખસાર દબાતે હુએ પૂછા કે તુમને બગૈર ઈજાઝત કિશમિશ કયૂં ખાયા? મૈંને અર્ઝ કિયા કે મુઝે આપકી સખાવતકા ઈલ્મ હૈ કે જો કુછ ભી હોતા હૈ આપ ફુકરામેં તકસીમ કર દેતે હૈં. ઈસ લિયે મૈંને કિશમિશ ખા લિયા. આપને ફરમાયા કે જબ મુઝે ખૂદ અપને દિલકા હાલ માલૂમ નહીં તો ફિર તુઝકો કૈસે માલૂમ હો સકતા હૈ.

હઝરત ઉસમાન હિયરી કહા કરતે થે કે એક મરતબા મૈંને અર્ઝ કિયા કે મૈં વઅઝ કેહનેકા ઈરાદા રખતા હું. કયૂંકે મુઝે મખ્લૂકસે ઈસ કદર મુહબ્બત હૈ કે મૈં ઉનકે

બદલેમેં જહન્નમમેં જાના પસંદ કરતા હું. આપને ફરમાયા કે પેહલે અપને નફસકો નસીહત કર લો ફિર મખ્લૂકકો નસીહત કરના. ઔર જબ તુમહારે વઅઝમેં બળા ઈજતિમા હોને લગે તો ગુરૂર હરગિઝ ન કરના. કયૂંકે મખ્લૂક ઝાહિરકો ઔર અલ્લાહ તઆલા બાતિનકો દેખતા હૈ. ચુનાંચે જિસ વકત મૈંને મિમ્બર પર વઅઝ કેહના શુરૂ કિયા તો આપ ભી છુપકર એક કોનેમેં બૈઠ ગએ. ઔર વઅઝકે ખતમ પર જબ એક શખ્સને લિબાસકા સવાલ કિયા તો મૈંને અપના લિબાસ ઉતારકર દે દિયા. ઉસ વકત આપને સામને આકર ફરમાયા કે અય ઝૂઠે! મિમ્બર પરસે ઉતર જા. કયૂંકે તૂ તો મખ્લૂકકી મુહબ્બતકા દાવેદાર હૈ. ઔર સાઈલકે સવાલ પર સબસે પેહલે તુને અપના લિબાસ ઉતારકર દે દિયા. હાલાંકે મુહબ્બતકા તકાઝા યે થા કે દૂસરોંકો પહેલકા મૌકા દેતા; તાકે વો તુઝસે ઝિયાદા સવાબ હાસિલ કર સકતે.

આપ બાઝારમેં એક યહૂદીકો દેખતેહી બેહોશ હો ગએ. ઔર હોશ આનેકે બાદ જબ લોગોંને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મૈંને એક શખ્સકો અદલકે લિબાસમેં ઔર ખૂદકો ફઝલકે લિબાસમેં દેખકર મુઝે યે ખદશા હો ગયા કે કહીં ઉસકા લિબાસ મુઝકો ઔર મેરા લિબાસ ઉસકો ન અતા કર દિયા જાએ, જબ સફરે હજકે દૌરાન બગદાદ પહોંચે તો ઐસી ફસાહતકે સાથ અરબી ઝબાનમેં બાતચીત કી કે અહલે ઝબાન ભી દંગ રેહ ગએ. હાલાંકે આપ ફારિસકે રેહનેવાલે થે. ઔર અરબી ઝબાનસે બિલકુલ ના વાકિફ થે.

કોઈ રોબકી વજહસે બાત નહીં કર સકતા થા. ઔર ઉસ વકત તક અદબકે સાથ હાથ બાંધે ખળે રેહતે જબ તક આપ બૈઠનેકી ઈજાઝત ન દેતે. એક મરતબા હઝરત જુનેદને કહા કે આપ તો મુરીદીનકો આદાબે શાહીસે વાકિફ કરાતે હૈં. આપને જવાબ દિયા તાકે સરનામા દેખકર હી ખતકા મઝમૂન ઝાહિર હો જાએ. ફિર આપને હઝરત જુનેદસે કહા કે ઝેરબા ઔર હલવા તૈયાર કરાઓ (ઝેરબા એક કિસમકા ખાના હોતા હૈ) ચુનાંચે જબ દોનોં ચીઝેં તૈયાર હો ગઈ તો હુકમ દિયા કે એક મઝદૂરકો સર પર રખકર હિદાયત કર દો કે જબ તક થક ન જાએ ચલતા રહે. ઔર જબ આગે ચલનેકી હિંમત ન રહે તો કરીબી મકાનકે દરવાઝે પર આવાઝ દેકર વહાં યે દોનોં ચીઝેં દે આએ. ચુનાંચે આપકી હિદાયત પર અમલ કરતે હુએ એક મુરીદકો મઝદૂરકે સાથ કર દિયા. ઔર જબ મઝદૂર બિલકુલ થક ગયા તો એક દરવાઝે પર દસ્તક દી. અંદરસે આવાઝ આઈ કે અગર ઝેરબા ઔર હલવા દોનોં ચીઝેં હોં તો મૈં બાહિર આઉં. ઔર ફિર અંદરસે એક ઝઈફ આદમી બાહિર આએ ઔર દોનોં ચીઝેં લે લીં. ઔર જો મુરીદ મઝદૂરકે સાથ થે ઉસને હૈરત ઝદા હોકર ઉન બુઝુર્ગસે વાકિઆકી નોઈયત પૂછી તો ઉનહોંને ફરમાયા કે કાફી દિનોંસે મેરે બચ્ચે ઈન દોનોં ખાનોંકી ફરમાઈશ કર રહે થે. લેકિન મૈંને અલ્લાહ તઆલાસે ઈસ લિયે તલબ નહીં કિયા કે વો ખૂદ હી ભેજ દેગા.

આપકા એક મુરીદ બહોત હી બા અદબ ઔર તેહઝીબ યાફતા થા. ઔર જબ હઝરત જુનેદને પૂછા કે યે કિતને વકતસે આપકે પાસ હૈ? તો ફરમાયા કે દસ સાલસે. ઔર મેરે પાસ રેહકર ઉસને અપને ઝાતી સત્તર હઝાર દીનાર કર્ઝ લેકર ખર્ચ કિયે હૈં. જિનકી અભી તક અદાયગી નહીં હો સકી. લેકિન ઉસમેં ઈતની જુરઅત નહીં હૈ કે મેરી રાય માલૂમ કર સકે.

બગદાદસે સફર કરનેકે દૌરાન જબ આપકો એક જંગલમેં પાની કહીં ન મિલા તો આપ એક શહેરકે કિનારે ખામોશ બૈઠ ગએ, ઈસ દરમ્યાન અબૂ તુરાબ બખ્શીને વહાં પહોંચકર પરેશાનીકા સબબ પૂછા તો ફરમાયા કે આજ સોલા દિનકે બાદ પાની મિલા હૈ. ઔર ઈસ ઈલ્મ ઔર યકીનમેં મુનાઝિરા હો રહા હૈ. અગર ઈલ્મકો ગલ્બા હાસિલ હો ગયા તો પાની પી લૂંગા. ઔર અગર યકીન ગાલિબ આ ગયા તો પાની પિયે બગૈર આગે રવાના હો જાઉંગા. ઉનહોંને જવાબ દિયા કે યે મરાતિબ તો આપ હી જૈસે લોગોંકે હો સકતે હૈં.

મક્કા મુઅઝઝમામેં ફુકરાકો ગરીબીમેં દેખકર આપકો ઉનકી મદદકા ખયાલ આયા. લેકિન પાસ એક કોડી નહીં થી. ચુનાંચે આપને એક પત્થર ઉઠાકર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા અગર આજ તુને મુઝે કુછ ઈનાયત ન કિયા તો કાબાકી તમામ કંદીલેં ઈસ પત્થરસે તોડ દૂંગા. ઉસી વકત કિસીને રૂપિયોંસે ભરી હુઈ થેલી પેશ કી ઔર તમામ રકમ આપને ફુકરામેં તકસીમ કર દી. ઔર ફરાગતે હજકે બાદ જબ બગદાદ પહોંચે તો જુનેદ બગદાદીને સવાલ કિયા કે હમારે લિયે કયા તોહફા લાએ હો? ફરમાયા કે યે તોહફા લાયા હું કે અગર કોઈ શખ્સ તુમહારા કુસૂરવાર હો તો ઉસકો અપના હી કુસૂર ખ્યાલ કરો, ઔર અગર નફસ ઉસ પર મુત્મઈન ન હો તો ઉસકો તમ્બીહ કર દો કે અગર તુ અપને ભાઈકા કુસૂર મઆફ ન કરે તો મૈં તુઝે છોડ દૂંગા. ઔર બજાુઝ નફસસે ઉસકે કુસૂરકો મઆફ કરવાઓ. ઉનહોંને ફરમાયા કે યે મરાતિબ તો ખુદાને આપકો અતા કિયે હૈં.

હઝરત શિબ્લીકે યહાં આપ ચાર મહીના મેહમાન રહે. ઔર હર દિન મુખ્તલિફ તરીકોંસે આપકી મહેમાનીકા એહતિમામ કિયા જાતા થા, લેકિન રૂખસત હોતે વકત આપને ઉનસે કહા કે જબ કભી આપ નેશાપુર આએંગે ઉસ વકત મૈં આપકો મેઝબાનીકે આદાબસે આગાહ કરૂંગા. કયૂંકે મેહમાનકે લિયે તકલીફ બેહતર નહીં બલ્કે ઐસા સુલૂક કિયા જાના ચાહિયે કે મેહમાનકે આનેસે ગમ ઔર જાનેસે ખૂશી ન હો, ચુનાંચે જિસ વકત હઝરત શિબ્લી નેશાપુર પહોંચે તો ૩૯ લોગ આપકે સાથ થે. ઉસ દિન હઝરત અબૂ હફસ હદ્દાદને અપને યહાં ચાલીસ ઈકતાલીસ શમએં જલાઈ. ઔર જબ હઝરત શિબ્લીને કહા કે યે તકલ્લુફ બેજા કયૂં કર રહે હૈં? તો ફરમાયા કે અગર તુમહારે નઝદીક તકલ્લુફાતમેં દાખિલ હૈ તો તમામ શમઓંકો બુઝા દુ, ચુનાંચે બહોત કોશિશકે

બાવજૂદ એક કે અલાવા કોઈ શમઅ ન બુઝ સકી, ઉસ વકત આપને ફરમાયા કે ચૂંકે મેહમાન ખુદાકા ભેજા હુવા હોતા હૈ. ઈસ લિયે મૈંને ખુદાકી રઝાકે લિયે મેહમાનકે નામ પર એક શમા રોશન કી, ઔર એક શમા અપને નામ પર જલાઈ, ચુનાંચે મેરે નામકી શમા તો ઈસ લિયે બુઝ ગઈ કે વો ખુદાકી રઝાકે લિયે નહીં થી. બાકી ચાલીસ શમએં જો ઉસકે નામ પર રોશન કી ગઈ થીં વો નહીં બુઝ સકીં. ઔર બગદાદમેં જો કુછ તકલ્લુફાત તુમને કિયે વો સિર્ફ મેરે લિયે થે. ઈસ લિયે ઉસકો તકલ્લુફકા નામ દિયા જાએગા. ઔર મૈંને જો કુછ કિયા વો સિર્ફ રઝાએ ઈલાહીકે લિયે કિયા, ઈસ લિયે ઉસકો તકલ્લુફ નહીં કહા જા સકતા.

ઈરશાદાત :- કિસીને સવાલ કિયા કે વલીકા ખામોશ રેહના બેહતર હૈ યા બાતચીત કરના? ફરમાયા કે બાતચીત કરના તબાહીકા સબબ હૈ. ઔર ખામોશીકે લિયે નૂહકી ઉમર ચાહિયે. ફરમાયા કે દુરવેશ વો હૈ જો કસરતે ઈબાદતકે બાવજૂદ ભી આજિઝીકા ઈઝહાર કરતા રહે. ફરમાયા કે બેહતરીન હૈં વો લોગ જો લોગોં પર મહેરબાની કરતે રહેં. ઔર ખૂદ ખુદાકે કરમકે તલબગાર રહેં. ઔર ઈત્તિબાએ સુન્નતકે બાદ હલાલ રિઝકકી તલાશ કરેં. ફરમાયા કે વો એક લમ્હા બહોત બેહતર હૈ જો ખુદા તક પહોંચા દે.

આદત :- હઝરત મહમશ બયાન કરતે હૈં કે મૈંને ૨૨ સાલ આપકે સાથ રેહકર યે અંદાઝા કિયા કે આપ કભી ગફલત ઔર ખૂશીકે સાથ ખુદાકો યાદ નહીં કરતે. બલ્કે નિહાયત એહતિરામ ઔર અઝમતકે સાથ યાદ કરતે હૈં. ઔર ચેહરા ખૌફે ઈલાહીસે ઐસા તબદીલ હો જાતા થા જૈસે નઝઅકી કૈફિયત તારી હો. કિસીને આપસે સવાલ કિયા કે આપ ખુદાકી તરફ કયૂં મુતવજ્જેહ હોતે હૈં? ફરમાયા જિસ લિયે મોહતાજ દૌલતમંદકી તરફ રૂજૂઅ કરતા હૈ. અબ્દુલ્લાહ સલમીને લોગોંસે યે હિદાયત કી થી કે મેરા સર અબૂ હફસ હદાદકે કદમોંમેં રખ દેના.

હઝરત હમદૂન કસ્સાર (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ફુકહા ઔર મુહદ્દિસ હોનેકે સાથ બા કમાલ અસ્હાબે તરીકતમેંસે હુએ હૈં. ઔર તસવ્વુફમેં બહોત આલા મકામ પર પહોંચે. આપકે પીરો મુરશિદ હઝરત અબૂ તુરાબ બખ્શી થે. ઔર ખૂદ હઝરત સુફયાન સૌરી ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક જૈસે બુઝુર્ગોંકે મુરશિદ થે. ઔર આપકે મોતકિદીનકો કસ્સારી કહા જાતા હૈ. આપકે તકવેકા યે હાલ થા કે એક મરતબા રાતકે વકત કિસી દોસ્તકી આખરી હાલતમેં ઉસકે સરહાને તશરીફ ફરમા થે. ઔર ઉસકી મૌતકે બાદ

હી ફૌરન ચિરાગ બુઝાકર ફરમાયા કે ચિરાગકા ઝિંદગીમેં ખૂદ માલિક થા. લેકિન મૌતકે બાદ અબ યે ઉસકે વિરસાકી મિલકત હૈ ઈસ લિયે ઉસકી મરઝીકે બગૈર જલાના દુરૂસ્ત નહીં.

હાલાત :- નેશાપુરમેં આપકી એક નેક નૌજવાનસે મુલાકાત હુઈ તો આપને સવાલ કિયા કે શુજાઅત ઔર જવાં મરદીકા ક્યા તકાઝા હૈ? ઉસને અર્ઝ કિયા કે મેરી શુજાઅતકા તકાઝા તો યે હૈ કે સૂફિયાકા લિબાસ પહેનકર ઉનકે મસ્લક પર ગામઝન હો જાઉં. ઔર આપકી શુજાઅત યે હૈં કે સૂફિયાકા લબાદા (જુબ્બા) ઉતાર ફેંકે ઔર ઈસ તરહ ઝિક્રે ઈલાહીસે અપને મરાતિબમેં ઈઝાફા (ઝયાદતી) કરેં કે દુનિયા આપકે ઉપર ફરેફતા ન હો.

ઈરશાદાત :- પૂરી શોહરતકે બાદ જબ લોગોંને આપસે વઅઝ કેહનેકી ફરમાઈશ કી તો ફરમાયા કેં મેરા વઅઝ મખ્લૂકકે લિયે ઈસ વજહસે મુફીદ નહીં હો સકતા કે મૈં દુનિયાસે મુહબ્બત રખતા હું. ઔર વઅઝ કેહનેકા હક સિર્ફ ઉસીકો હૈ જિસકે વઅઝમેં ઈતના અસર હો કે લોગ હિદાયત પા સકેં. ઔર વઅઝ ઉસીકો કહા જાતા હૈ જિસકે બયાનમેં તસલસુલ હો. ઔર ગૈબી મદદ ઉસકે શામિલે હાલ રહે, લોગોંને સવાલ કિયા કે ગુઝિશ્તા લોગોંકા અંદાઝે બયાન અસર કરનેવાલા ક્યૂં હોતા થા? ફરમાયા કે વો ઈસ્લામકી બરતરી ઔર નફસસે નજાત પાનેકી બાત કહા કરતે થે, ફરમાયા કે મખ્લૂકકી ચાહતસે ખાલિકકી ચાહત બહોત બેહતર હૈ. ઔર છુપાનેવાલી બાતકો કિસી પર ઝાહિર ન કરો, ઔર હમેશા નેક લોગોંકી સોહબતમેં બૈઠો, જાહિલકી સોહબતસે દૂર રેહકર આલિમકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરો, ફરમાયા કે ઝિયાદતીકી તલબ તકલીફકા સબબ હુવા કરતી હૈ. ઔર નફસકો અચ્છા સમઝના ઈસ લિયે તકબ્બુર પૈદા કર દેતા હૈ કે નફસકી પૈરવી બંદેકો અંધા કર દેતી હૈ. ફરમાયા કે ખૂદકો સબસે બદ તર ખ્યાલ કરતે હુએ કભી કિસી બદ મસ્તકી તરફ ઉસ ખૌફસે નઝર ન ડાલો કે કહીં તુમ ખુદ ભી બદ મસ્તીકા શિકાર ન હો જાઓ. ઔર હમેશા ઉમ્મીદ ઔર ખૌફકો અપના મસલક બનાએ રખ્ખો, ફરમાયા કે તવાઝોઅસે ફક્ર હાસિલ હોતા હૈ. ઔર તવાઝોઅકા મતલબ યે હૈ કે કિસીકો અપનેસે ઝિયાદા ઝલીલ ખ્યાલ ન કરે. ફરમાયા કે ઝિયાદા ખાના બીમારીયોંકી જડ ઔર દીનકે લિયે આફત હૈ. ફરમાયા કે ખૂદકો ઈસ લિયે કમતર ખ્યાલ કરો કે દુનિયા તુમહારી ઈઝ્ઝત કરે.

અકાવલે ઝર્રીં :- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારકસે રિવાયત હૈ કે આપકી મેરે લિયે યે નસીહત થી કે કભી દુનિયાકે વાસ્તે કિસી પર ગઝબનાક મત હોના. કિસીને સવાલ કિયા કે બંદેકી ક્યા તારીફ હૈ? ફરમાયા કે જો ખુદા ઔર ઉસકી ઈબાદતકો મેહબૂબ ખ્યાલ કરે. ઔર ઝહદકા મતલબ યે હૈ કે અતા કી હુઈ ચીઝ

પર કાનેઅ રેહકર કભી ઝિયાદાકા તલબગાર ન હો, ઔર તવક્કુલકી તારીફ યે હૈ કે મકરૂઝ હોનેકી સૂરતમેં બજાએ બંદેકે ખુદાસે ઉસકી અદાયગીકી ઉમ્મીદ રખ્ખો. ઔર અપને કામ ખુદાકે સુપુર્દ કરનેસે પેહલે ઝરૂરી હૈ કે હીલા ઔર તદબીર ભી ઈખ્તિયાર કી જાએ. ફરમાયા કે તીન ચીઝેં ઈબ્લીસકે લિયે ખૂશીકા સબબ હૈં. પેહલે કિસી દીનદારકા કત્લ, દૂસરે કિસી શખ્સકા હાલતે કુફ્ર પર મરના. તીસરે દુરવેશીસે ફરાર.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક બયાન કરતે હૈં કે બીમારીકી હાલતમેં જબ મૈંને આપસે અર્ઝ કિયા કે અપને બચ્ચોંકો કોઈ નસીહત ફરમા દીજિયે. તો ફરમાંયા કે મૈં ઉનકી અમારતસે ઝિયાદા ઉનકી દુરવેશીકે ઝાએઅ હોનેસે ડરતા હું.

આપને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારકસે મૌતકે વકત યે વસિયત ફરમાઈ કે મરનેકે બાદ મુઝકો ઔરતોંમેં દફન કરના ઔર યે કેહકર દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

હઝરત મન્સૂર અમ્માર (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઈરાકકે રેહનેવાલે થે ઔર અપને દૌરકે અદીમુલ મિસાલ સાહિબે કશ્ફ બુઝુર્ગ ઔર બે નઝીર વાઈઝ હુએ હૈં. ઔર બહોતસે સૂફિયાએ કિરામને આપકી ખૂબિયાં બયાન કી હૈ.

હલાત :- આપકે બળે મરતબા હોનેકી સબસે બળી વજહ યે હુઈ કે એક મરતબા રાસ્તામેં કાગઝકા એક પરચા જિસ પર બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ લિખ્ખા થા પડા હુવા મિલા. ઔર આપને અઝમતકે ખ્યાલસે ઉસકો ગોલી બનાકર નિગલ લી. ઔર ઉસી રાત ખ્વાબ દેખા કે બારી તઆલા ફરમાતે હૈં કે હમને તેરે લિયે હિકમત ઔર દાનાઈકી રાહેં આજસે ઈસ લિયે કુશાદા કર દી કે તુને હમારે નામકી ઈઝઝત કી. ચુનાંચે ઉસકે બાદ બહોત ઝમાના તક વઅઝ ઔર તબ્લીગમેં મશ્ગૂલ રહે.

કિસી દૌલતમંદને અપને ગુલામકો બાઝારસે કુછ ખરીદનેકે લિયે ભેજા તો વો ગુલામ રાસ્તેમેં આપકા વઅઝ સુનને લગા. વહીં એક નાદાર દુરવેશ ભી ખળા થા. જિસકો દેખકર આપને ફરમાયા કે કૌન શખ્સ હૈ જો ઉસકો ચાર દિરહમ દેકર મુઝસે દુઆએં લે, યે સુનકર ઉસ ગુલામને જો ચાર દિરહમકા સામાન ખરીદને આયા થા ઈસ દુરવેશકો ચારોં દિરહમ અતા કર દિયે. ઔર જબ આપને ગુલામસે પૂછા કે અપને હકમેં કયા દુઆએં ચાહતા હૈ? તો ઉસને અર્ઝ કિયા કે પેહલે મૈં આઝાદ હો જાઉં. દૂસરે અલ્લાહ તઆલા મેરે માલિકકો તૌબાકી તૌફીક દે, તીસરે ચારોં દિરહમકે બદલામેં મુઝે

ચાર દિરહમ મઝીદ મિલ જાએ, ચોથે અલ્લાહ તઆલા મુઝ પર ઔર તમામ હાઝિરીને મજલિસ પર રહમતોંકા નુઝૂલ ફરમાએ, ચુનાંચે આપને ઉસીકે મુતાબિક દુઆ ફરમા દી. ઔર વો ગુલામ જબ અપને આકાકે પાસ પહોંચા તો ઉસસે નારાઝગીકે સાથ દેરસે આનેકા સબબ દરયાફત કિયા, ઔર જબ ગુલામને પૂરા વાકિઆ બયાન કર દિયા તો ઉસકો આઝાદ કરકે મઝીદ ચારસો દિરમ આકાને ઉસકો ઔર અતા કિયે ઔર ખૂદ તૌબા કી. ઔર ઉસને રાત ખ્વાબમેં દેખા કે બારી તઆલા ફરમાતા હૈ કે હમને તેરી બદ ખસ્લતીકે વાજૂદ તુઝ પર ઔર તેરે ગુલામ પર ઔર મન્સૂર ઔર અહલે મજલિસ પર રહમતોંકો નાઝિલ કર દિયા.

વઅઝમેં કિસીને એક કાગઝ પર ઈસ મતલબકા શે'ર લિખકર આપકો પેશ કિયા કે જો ખૂદ અહલે તકવામેંસે ન હો ઔર વો દૂસરોંકો તકવાકી હિદાયત કરે, ઉસકી મિસાલ ઉસ તબીબ જૈસી હૈ જો ખૂદ મરીઝ હોકર દૂસરોંકા ઈલાજ કરતા હો.

એક રાત આપ ઘુમતે ફિર રહે થે કે કિસી મકાનસે ઈસ કિસમકી દુઆકી આવાઝ આઈ કે અય અલ્લાહ! મૈંને નાફરમાન બનકર ગુનાહ નહીં કિયા બલ્કે ઈબ્લીસ ઔર નફસકે ફરેબમેં આકર ગુનાહ કિયા. લિહાઝા અપની રહમતસે મુઝે મઆફ ફરમા દે. યે સુનકર આપને ઈઝતિરારી કૈફિયતમેં યે આયત તિલાવત કી કે અય ઈમાન વાલો! ખૂદકો ઔર અપને અહલ ઔર નફસકો જહન્નમકી આગસે બચાઓ. જિસકા ઈંધન આદમી ઔર પત્થર હૈં. ફિર જબ સુબહકે વકત આપ ઉસ મકાનકે કરીબસે ગુઝર રહે થે તો અંદરસે રોનેકી આવાઝ આઈ. ઔર આપને જબ વજહ પૂછી તો બતાયા ગયા કે રાતકો કિસી શખ્સને દરવાઝે પર એક આયત તિલાવત કી જિસકો સુનકર લડકા ખૌફે ઈલાહીસે મર ગયા. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે ઉસકા કાતિલ મૈં હી હું.

ઈરશાદાત :- ખલીફા હારુન રશીદને આપસે પૂછા કે મખ્લૂકમેં સબસે ઝિયાદા આલિમ કૌન હૈ? ઔર સબસે ઝિયાદા જાહિલ કૌન હૈ? ફરમાયા કે સબસે ઝિયાદા આલિમ તો વો હૈ જો ફરમાંબરદાર ઔર ખૌફ રખનેવાલા હો. ઔર સબસે ઝિયાદા જાહિલ વો હૈ જો નિડર ઔર ગુનેહગાર હો. ફરમાયા કે ઈન્સાનકા દિલ મુજસ્સમ નૂર હોતા હૈ. ઔર જબ ઉસમેં દુનિયા આબાદ હો જાતી હૈ તો નૂર સલ્બ હો જાતા હૈ. ઔર તારીકિયાં મુસલ્લત હો જાતી હૈં. ફરમાયા કે નફસકી ઈતાઅત ઈન્સાનકો હલાકતમેં ડલ દેતી હૈ. ઔર મુસીબતોં પર સાબિર ન રેહનેવાલે આખિરતકી મુસીબતોંમેં ગિરફતાર હો જાતે હૈં.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે બાદ જબ અબુલ હસન શઅરાનીને ખ્વાબમેં આપસે પૂછા કે ખુદા તઆલાને કૈસા મઆમલા કિયા? ફરમાયા કે બખ્શિશકે બાદ મુઝસે ફરમાયા કે જિસ નોઈયતસે દુનિયા વાલોંકે સામને તુ હમારી હમ્દો સના કરતા થા. ઉસી તરહ ફરિશ્તોંકે સામને ભી હમ્દો સના કર.

હઝરત અહમદ બિન ઈન્તાકી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર અગલે ઝમાનેકે મશાઈખમેંસે હોતા હૈ. ઔર બહોત ઝિયાદા બુળ્હે હોનેકી વજહસે અકસરો બેશ્તર તબએ તાબિઈનસે મુલાકાત હાસિલ હુઈ. ઈસકે અલાવા બહોતસે બુઝુર્ગાને દીનકા દૌર ભી દેખા. આપકી દાનાઈ ઔર કયાફા શનાસીકા (ચેહરા દેખકર કિરદાર માલૂમ કરનેકા) યે આલમ થા કે હઝરત સુલેમન દારાઈ જૈસે બળે મરતબા વાલે બુઝુર્ગ આપકો 'દિલકે જાસૂસ' કે નામસે યાદ કરતે થે. ઈસકે અલાવા આપકે અકવાલ ઔર ઈરશાદાત ભી બહોત ઝયાદા હૈં.

ઈરશાદાત :- કિસીને આપસે યે સવાલ કિયા કે આપકો ખુદાકા ઈશ્તિયાક હૈ? ફરમાયા કે ઈશ્તિયાક તો ગાઈબકા હુવા કરતા હૈ. ઔર ખુદા તો હર લમ્હા હાઝિર હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકી મુહબ્બતકી યે અલામત હૈ કે ઈન્સાન ઈબાદત કમ કરે લેકિન ગૌરો ફિકર ઝિયાદા. ઔર ગોશા નશીન હોકર સુકૂત ઈખ્તિયાર કર લે. ખૂશીસે ખૂશ ન હો. ઔર ગમસે ગમગીન ન હો.

ફરમાયા કે અકલમંદ વો હૈ જો નેઅમતોં પર શુક્ર અદા કરે. ફરમાયા કે યકીન ખુદાકા ઐસા અતા કરદા નૂર હૈ જિસસે બંદા ઈસ તરહ ઉમૂરે આખિરતકા મુશાહિદા કરતા હૈ કે દરમિયાનસે તમામ હિજાબાત દૂર હો જાતે હૈં. ફરમાયા કે મખ્લૂકસે દૂર હોકર ખુદાકો હાઝિર નાઝિર ખ્યાલ કરકે ઈબાદત કરો, ફરમાયા કે દિલકી સફાઈકે લિયે યે પાંચ ચીઝેં ઝરૂરી હૈં, પેહલે અહલે ખૈરકી સોહબત, દૂસરે તિલાવતે કુરઆન, તીસરે ફાકા કશી, ચોથે રાતકી નમાઝ, પાંચવેં સહરકે વકત આંસૂ બહાના. ફરમાયા કે અદલ ઈસ્તિકામતકા નામ હૈ, લેકિન એક અદલ વો હૈ જો મખ્લૂકકે સાથ કિયા જાતા હૈ. ઔર દૂસરા વો અદલ જો ખુદાકે સાથ કિયા જાએ. (યાની ઉસકે અહકામાતકો ઈસ્તિકામતકે સાથ અદા કરના. મુતર્જિમ) ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ કે તુમહારે માલ ઔર ઔલાદ તુમહારે લિયે ફિતના હૈં. હાલાંકે હમ માલ ઔર ઔલાદસે ઝિયાદ ખૂદ ફિતના ગર હૈં.

કરામત :- મુરીદીનકે લિયે આપકા તાલીમકા તરીકા યે થા કે એક રાત અચાનક આપકે ઉન્તીસ મુરીદીન આ ગએ. આપને દસ્તરખ્વાન બિછવાકર રોટીકી કમીકી વજહસે ટુકડે કરકે સબકે સામને રખકર ચિરાગ ઉઠા લિયા. ઔર કુછ દેરકે બાદ આપ ચિરાગ લાએ તો તમામ ટુકડે ઉસી તરહ હર શખ્સકે સામને મૌજૂદ થે. ઔર કિસીને ભી બગર્ઝે ઈસાર એક ટુકડા ભી નહીં ખાયા.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ખબીક (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા અસલી વતન કૂફા થા. લેકિન ઈન્તાકિયામેં રેહને લગે થે. ઔર અપને દૌરકે ઈન્તિહાઈ મુત્તકી મશાઈખીનમેંસે હુએ હૈં. ઔર આપકે અકવાલ ઔર ઈરશાદાત બહોત ઝયાદા હૈં.

ઈરશાદાત :- શેખ ફતહ મૂસલીસે રિવાયત હૈ કે જિસ વકત મૈંને આપસે મુલાકાતકી તો આપને ફરમાયા કે ઈન્સાનકો ચાર નેઅમતેં હાસિલ હુઈ હૈં. પેહલે આંખ, દૂસરે ઝબાન, તીસરે દિલ, ચોથે હવા. આંખકા ઈઝહારે શુક્ર તો યે હૈ કે જિસ ચીઝકે દેખનેકો ખુદાને મના કિયા હૈ ઉન પર કભી નઝર ન ડાલે, ઔર ઝબાન્કા ઈઝહારે શુક્ર યે હૈ કે કભી કોઈ ચીઝ તલબ ન કરે, ઔર જો શખ્સ ઈન ચીઝોંકો મલહૂઝ નહીં રખતા વો બદ નસીબીકા શિકાર હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે દિલકી પૈદાઈશ સિર્ફ ઈબાદતકે લિયે હુઈ હૈ. ફરમાયા કે ખૌફઝદા રેહનેવાલા નફસકી ખ્વાહિશાત પૂરી નહીં કરતા. ફરમાયા કે દુનિયામેં હિર્સ ઔર હવસકો છોડકર દિલ શિકસ્તા રેહના આખિરતકે લિયે અફઝલ હૈ. ફરમાયા કે જો ચીઝ આખિરતકે લિયે ફાઈદામંદ ન હો ઉસકા હાસિલ કરના બેકાર હૈ. ઔર નફા બખ્શ આરઝૂ વો હૈ જિસસે મુશ્કિલ હલ હો જાએ. ફરમાયા કે ઐસે લોગોંકો ઉમ્મીદ રેહતી હૈ જો બુરાઈસે તૌબા કરતે હૈં. યા જો તૌબા કરતે ભી હૈં ઔર બુરાઈ ભી કરતે હૈં, લેકિન યે ખૌફ રેહતા હૈ કે ન માલૂમ મગફિરત હો સકેગી યા નહી. લેકિન વો ઉમ્મીદ ઝૂઠી હૈ જિસમેં મુસલસલ ગુનાહકે સાથ મગફિરતકી તલબ ભી હો. ઔર બદી કરનેવાલોંકો ખૌફ ઝિયાદા ઔર ઉમ્મીદ કમ હોતી હૈ. ફરમાયા કે સિદક તમામ અહવાલસે બે નિયાઝ હોતા હૈ. ઔર સાદિક વો હૈ જો હર ચીઝકી માહિયતસે વાકિફ હો જાએ. ફરમાયા કે અગર તુમહારી ખ્વાહિશ યે હૈ કે તુમસે ઝિયાદા કિસીકો અફઝલિયત હાસિલ ન હો તો હર ચીઝકો છોડકર ખુદાકો પકડ લો તાકે સબ તુમહારે મોહતાજ નઝર આએં.

હઝરત જુનેદ બગદાદી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ હઝરત સકતીકે ભાંજે ઔર મુરીદ હૈં ઔર હઝરત મુહાસબીકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા. આપ શરીઅત ઔર તરીકતકે દરિયાકે તેરાક, અનવારે ઈલાહીકા મખઝન ઔર મમ્બઅ ઔર મુકમ્મલ ઉલૂમ પર મહારત રખતે થે. ઉસી

શુયૂખ ઝાહિદે કામિલ ઔર ઈલ્મો અમલકા સર ચશ્મા વજહસે લોગોંને આપકો શેખુશ શુયૂખ ઝાહિદે કામિલ ઔર ઈલ્મો અમલકા સર ચશ્મા તસ્લીમ કર લિયા થા. ઔર આપકો સૈયેદુત્તાઈફા, લિસાનુલ કૌમ, તાઉસુલ ઉલમા, ઔર સુલ્તાનુલ મુહ્કિકીનકે ખિતાબાતસે નવાઝા થા. ઔર અકસર સૂફિયાએ કિરામને આપકા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કિયા. લેકિન ઈન તમામ ઔસાફકે બાવજૂદ બુગ્ઝો ઈનાદ રખનેવાલોંને આપકો ઝિન્દીક ઔર કાફિર તક ભી કેહ ડાલા.

હાલાત :- કિસી શખ્સને હઝરત સિર્રી સકતીસે સવાલ કિયા કે કયા કભી મુરીદકા દરજા મુરશિદસે ભી બુલંદ હો જાતા હૈ? ફરમાયા બેશક! જિસ તરહ જુનેદ મેરા મુરીદ હૈ, લેકિન મરતબેમેં મુઝસે ઝિયાદા હૈ.

બચપન હીસે આપકો બુલંદ દરજે હાસિલ હોતે રહે, એક મરતબા મકતબસે વાપસી પર દેખા કે આપકે વાલિદ રાસ્તે પર રો રહે હૈં. આપને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મેરે રોનેકા સબબ યે હૈ કે આજ મૈંને તુમહારે મામૂંકો ઝકાતકે માલમેંસે કુછ દિરહમ ભેજે થે લેકિન ઉનહોંને લેનેસે ઈન્કાર કર દિયા. ઔર આજ મુઝે યે એહસાસ હો રહા હૈ કે મૈંને અપની ઝિંદગી ઐસે માલકે હુસૂલમેં સર્ફ કર દી, જિસકો ખુદાકે દોસ્ત ભી પસંદ નહીં કરતે, ચુનાંચે હઝરત જુનેદને અપને વાલિદસે દો દિરહમ લેકર અપને મામૂંકે યહાં પહોંચકર આવાઝ દી. ઔર જબ અંદરસે પૂછા ગયા કે કૌન હૈ? તો આપને અર્ઝ કિયા કે જુનેદ આપકે લિયે ઝકાતકી રકમ લેકર આયા હૈ. લેકિન ઉનહોંને ફિર ઈન્કાર કર દિયા. જિસ પર હઝરત જુનેદને કહા કે કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસને આપકે ઉપર ફઝલ ઔર મેરે વાલિદકે સાથ અદલ કિયા, અબ આપકો ઈખ્તિયાર હૈ કે યે રકમ લેં યા ન લેં. કયૂંકે મેરે વાલિદકે લિયે જો હુકમ થા કે હકદારકો ઝકાત પેશ કરો, વો ઉન્હોંને પૂરા કર દિયા. યે બાત સુનકર હઝરત સિર્રીને દરવાઝા ખોલકર ફરમાયા કે રકમસે પેહલે મૈં તુઝે કબૂલ કરતા હું. ચુનાંચે ઉસી દિનસે આપ ઉનકી ખિદમતમેં રેહને લગે. ઔર સાત સાલકી ઉમરમેં ઉનહીકે સાથ મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે. વહાં ચાર સૂફિયાએ કિરામમેં શુક્રકે મસ્અલા પર બહસ છેડી હુઈ થી ઔર જબ સબ શુક્રકી તારીફ બયાન કર ચુકે તો આપકે મામૂંને આપકો શુક્રકી તારીફ બયાન કરનેકા હુકમ દિયા, ચુનાંચે આપને કુછ દેર સર ઝુકાએ રખનેકે બાદ ફરમાયા કે શુક્રકી તારીફ યે હૈ કે જબ અલ્લાહ તઆલા નેઅમત અતા કરે તો ઉસ નેઅમતકી વજહસે ખુદાકી નાફરમાની કભી ન કરે. યે સુનકર સબ લોગોંને કહા કે વાકઈ શુક્ર ઈસકા નામ હૈ.

ફિર આપને બગદાદ વાપસ આકર આઈના બનાનેકી દુકાન કાઈમ કર લી. ઔર એક પરદા ડાલકર ચારસો રકાત નમાઝ રોઝાના ઉસી દુકાનમેં અદા કરતે રહે. ઔર કુછ અર્સકે બાદ દુકાનકો છોડકર હઝરત સિર્રી સકતીકે મકાનકે એક હુજરેમેં ગોશા નશીન હો ગએ. ઔર તીસ સાલ તક ઈશાકે વુઝૂસે ફજરકી નમાઝ અદા કરતે ઔર રાત ભર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતે થે. ચાલીસ સાલકે બાદ યે ખયાલ હો ગયા કે

અબ મૈં ઉંચે દરજે તક પહોંચ ગયા હું. ચુનાંચે ગૈબસે નિદા આઈ કે અય જુનેદ! અબ વો વક્ત આ પહોંચા હૈ કે તેરે ગલેમેં ઝન્નાર ડાલ દી જાએ. આપને અર્ઝ કિયા કે અય બારી તઆલા મુઝસે કયા કુસૂર સરઝદ હુવા હૈ? જવાબ મિલા કે તેરા વુજૂદ તો અભી તક બાકી હૈ. યે સુનકર આપને સર્દ આહ ભરતે હુએ કહા કે જો બંદા વિસાલકા અહલે સાબિત ન હો સકા ઉસકી તમામ નેકિયાં ગુનાહમેં દાખિલ હો ગઈ. ઉસકે બાદ આપકો ફિતના પરદાઝોંને સખ્ત સુસ્ત ભી કહા ઔર ખલીફાસે ભી આપકી શિકાયતેં કીં. લેકિન ખલીફાને કહા કે જબ તક ઉનકે ખિલાફ યે જુર્મ સાબિત ન હો જાએ કે ઉનકી વજહસે લોગ ફિતના ઔર ફસાદમેં મુબ્તલા હોતે હૈં, સઝા દેના કરીને કિયાસ નહીં. ફિર એક મરતબા ખલીફાને આઝમાઈશકે લિયે એક હસીન જમીલ કનીઝકો લિબાસ ઔર ઝેવરાતસે સજાકર યે હિદાયત કર દી કે ઉનકે સામને પહોંચકર નિકાબ ઉલટકર યે કેહના કે મૈં એક અમીરઝાદી હું. અગર આપ મેરે સાથ હમ બિસ્તર હો જાએં તો મૈં આપકો દૌલતસે નવાઝ દૂંગી. ઔર વાકિઆકી નોઈયત માલૂમ કરનેકે લિયે ઉસ કનીઝકે સાથ એક ગુલામકો ભી ભેજ દિયા. ઔર જબ ઉસ કનીઝને ખલીફાકી હિદાયતકે મુતાબિક આપકે સામને મકસદ ઝાહિર કિયા તો આપને સર ઝુકાકર એક ઐસી સર્દ આહ ખીંચી કે ઉસ કનીઝને વહીં દમ તોડ દિયા. ઔર જબ ગુલામને વાપસ આકર ખલીફાસે વાકિઆકી નોઈયત બયાન કી તો ખલીફાકો બહોત સદમા હુવા. કયૂંકે વો ખૂદ ઉસસે બહોત મુહબ્બત કરતા થા. ઔર ઉસને કહા કે જો કામ મૈંને ઉનકે સાથ કિયા વો ન કરના ચાહિયે થા. જિસકી વજહસે મુઝે યે બુરા દિન દેખના નસીબ હુવા. ફિર આપકી ખિદમતમેં પહોંચકર અર્ઝ કિયા કે યે બાત આપને કૈસે ગવારા કી કે ઐસી મેહબૂબ હસ્તીકો દુનિયાસે રૂખસત કર દિયા. આપને જવાબ દિયા કે અમીરૂલ મુઅમિનીનકી હૈસિયતસે તુમહારા ફર્ઝ તો મોમિનીનકે સાથ મહેરબાની કરના હૈ. લેકિન મહેરબાનીકે બજાએ તુમને મેરી ચાલીસ સાલા ઈબાદતકો મલિયા મેટ કરના કૈસે ગવાર લિયા.

મન્કૂલ હૈ કે જબ આપકે મરતબેમેં ઈઝાફા હોતા ગયા તો આપને વઅઝ ઔર તબ્લીગકો અપના શેવા બના લિયા. ઔર એક મજમામેં ફરમાયા કે વઅઝ ગોઈ મૈંને અપને ઈખ્તિયારસે શુરૂ નહીં કી, બલ્કે તીસ અબ્દાલોંકે બેહદ ઈસરાર પર યે સિલસિલા શુરૂ કિયા. ઔર મૈંને તકરીબન દોસો બુઝુર્ગોંકે જૂતે સીધે કિયે હૈં.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે તમામ દરજે સિર્ફ ફાકા કશી, તર્કે દુનિયા ઔર શબ બેદારીસે હાસિલ હુએ, ફરમાયા કે સૂફી વો હૈ જો ખુદા ઔર રસૂલકી ઈસ તરહ ઈતાઅત કરે કે એક હાથમેં કુરઆન હો ઔર દૂસરેમેં હદીસ, ફરમાયા કે મેરે મુરશિદ હઝરત અલીકે મુત્તબેઈનમેંસે થે. ઔર જબ ઉનકી સિફાતકા તઝકિરા કરતે તો લોગોંમેં સુનનેકી તાકત બાકી ન રેહતી. ફરમાયા કે હઝરત અલીકા યે કોલ હૈ કે

અલ્લાહ તઆલાને મુઝકો અપની મારિફત અતા કી ઔર વો ખુદા ઐસા યકતા હૈ કે ન કોઈ ઉસકે મુશાબેહ હો સકતા હૈ ન ઉસકા તઅલ્લુક કિસી જિન્સસે હૈ. ઔર ન ઉસકો મખ્લૂકાત પર કિયાસ કિયા જા સકતા હૈં, વો દૂર રેહતે હુએ ભી નઝદીક હૈ. ઔર નઝદીક હોતે હુએ ભી દૂર, ઔર વો ઐસા બરતર હૈ કે ઉસસે બુલંદ ચીઝ કોઈ નહીં. ઔર વો કિસી ચીઝ પર કાઈમ નહીં. ઉસકી ઝાત ઐસી હૈ કે કિસીમેં ઉસ જૈસે ઔસાફ નહીં હૈં. ઔર ઉસકે કલામકી તશરીહ યા તાવીલ કરતા હૈ વો મુલહિદ હૈ. ઔર સબસે ઝિયાદા સમઝદાર વો હૈ જો ઉસકી ઝાતકો સમઝ લે.

આપ હમેશા રોઝા રખતે થે. લેકિન મેહમાનકે આને પર રોઝા ન રખતે. ઔર ફરમાતે કે મુસલમાન ભાઈયોંકી મુવાફિકત ભી ફઝલે રોઝાસે કમ નહીં. આપકે ઔર હઝરત અબૂબકર કસાઈકે દરમ્યાન તસવ્વુફકે એક હઝાર મસાઈલ પર મુરાસિલત હુઈ. ઔર અબુબકર કસાઈને ઈન્તેકાલકે વકત યે વસિય્યત ફરમાઈ કે ઉન મસાઈલકો મેરે સાથ હી દફન કર દિયા જાએ. લેકિન આપને ફરમાયા કે દૂસરોંકે હાથોંમેં પહોંચનેસે બેહતર યેહી હૈ કે યે મસાઈલ હમ દોનોં હીકે કુલૂબમેં રેહ જાએં.

બુલંદીએ મરાતિબકે બાદ સિર્રી સકતીને આપકો વઅઝ કેહનેકા મશ્વરા દિયા તો આપને અર્ઝ કિયા કે આપકી હયાતમેં વઅઝ ગોઈ મુઝે અચ્છી નહી માલૂમ હોતી. લેકિન ઉસી રાત હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખા કે આપ ભી વઅઝ ગોઈકા હુકમ દે રહે હૈં. ઔર જિસ વકત હઝરત સિર્રીસે ખ્વાબ બયાન કરનેકા ઈરાદા કિયા તો આપને ખ્વાબ સુનનેસે પેહલે હી ફરમાયા કે કયા અબ ભી તુમહારા ખયાલ યે હૈ કે દૂસરે લોગ તુમસે વઅઝ ગોઈ કે લિયે કહીં આખિર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ફરમાનકે બાદ તુમહેં કયા ઉઝર બાકી રેહ જાતા હૈ. ફિર આપને હઝરત સિર્રી સકતીસે સવાલ કિયા કે યે આપકો કૈસે ઈલ્મ હો ગયા કે રાતકો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને મુઝે વઅઝ ગોઈકા હુકમ દિયા હૈ. જવાબ દિયા કે આજ રાતકો મૈંને બારી તઆલાકો ખ્વાબમેં યે ફરમાતે હુએ દેખા કે હમને મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કો ભેજા હૈ કે આપ જુનેદકો વઅઝ ગોઈકી તાકીદ કર દેં. ફિર હઝરત જુનેદને કહા કે મૈં ઈસ શર્ત પર વઅઝ કેહ સકતા હું કે ચાલીસ લોગોંસે ઝિયાદાકા મજમા હો.

એક મરતબા વઅઝકે વકત ચાલીસ લોગોંમેંસે બાઈસ પર બેહોશી તારી હો ગઈ. ઔર અઠારા ઈન્તેકાલ કર ગએ. એક મરતબા વઅઝ ગોઈકે દૌરાન એક આતિશ પરસ્ત મુસલમાનોંકે ભેસમેં હાઝિર હુવા. ઔર આપસે અર્ઝ કિયા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા યે ફરમાન કે મુસલમાનકી ફિરાસતસે (તેઝ સમઝસે) બચતે રહો. ક્યૂંકે વો ખુદાકે નૂરસે દેખતા હૈ. યે કૌલ સુનકર આપને ફરમાયા કે ઉસકા મકસદ તો યે હૈ કે તુઝે મુસલમાન હોના ચાહિયે. ઈસ કરામતસે ગિરવીદા હોકર વો મુસલમાન હો ગયા. ફિર કુછ અરસાકે લિયે આપને યે કેહકર વઅઝ ગોઈ છોડ દી કે મૈં ખુદકો

હલાકતમેં ડાલના પસંદ નહીં કરતા. લેકિન કુછ દિનોંકે બાદ ફિર વઅઝકા સિલસિલા શુરૂ કર દિયા. ઔર જબ લોગોંને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મૈંને એક હદીસમેં યે દેખા કે મખ્લૂકમેંસે બદતરીન ફર્દ મખ્લૂકકા કફીલ બનકર વઅઝકે ઝરીઆ હિદાયતકા રાસ્તા દિખાએગા. ચુનાંચે મૈંને ખૂદકો બદતરીન મખ્લૂક ખ્યાલ કિયા, ઈસ લિયે ફિર વઅઝ ગોઈ શુરૂ કર દી. ફિર કિસીને સવાલ કિયા કે આપકો યે બુલંદ મરાતિબ કૈસે હાસિલ હુએ? ફરમાયા કે મૈં એક ટાંગસે ચાલીસ સાલ તક અપને મુરશિદકે દર પર ખળા હું.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મેરા દિલ કહીં ખો ગયા. ઔર જબ મૈંને મિલ જાનેકી દુઆ કી તો હુકમ હુવા કે હમને તુમહારા દિલ ઈસ લિયે લિયા હૈ કે તુમ હમારે સાથ રહો ઔર તુમ દિલકી વાપસી દૂસરેકી તરફ રાગિબ હોનેકે લિયે ચાહતે હો.

કિસીને આપકે સામને હઝરત શિબ્લીકા યે કૌલ નકલ કિયા કે અગર ખુદા તઆલા મુઝકો ફિરદૌસ ઔર જહન્નમકા ઈખ્તિયાર દે દે તો મૈં જહન્નમકો ઈસ લિયે ઈખ્તિયાર કરૂં કે જન્નત તો મેરી પસંદીદા ચીઝ હૈ ઔર જહન્નમ ખુદાકી, લિહાઝા દોસ્તકી પસંદીદા ચીઝકો ના પસંદ કરનેવાલા દોસ્ત નહીં, લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈં તો બંદા હોનેકી હૈસિયતસે સાહિબે ઈખ્તિયાર હોનેકા દાવા નહીં કર સકતા. ઈસ લિયે વો મુઝે જહાં ભી ભેજ દેગા શુક્ર બજા લાઉંગા.

હઝરત રૂવેમકો જંગમેં એક બુઢિયાને યે પૈગામ દિયા કે બગદાદ પહોંચકર જુનેદસે કેહના કે તુમહેં લોગોંકે સામને ઝિક્ર કરતે હુએ નદામત નહીં હોતી. યે પૈગામ સુનકર આપને ફરમાયા કે લોગોંકે સામને ઈસ લિયે ઉસકા ઝિકર કરતા હું કે કિસીસે ભી ઉસકા ઝિકરકા હક અદા નહીં હો સકતા.

કિસીને હઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સાથ હઝરત જુનેદકો ભી ખ્વાબમેં દેખા ઔર એક શખ્સને કોઈ ફતવા હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સામને પેશ કિયા તો આપને હઝરત જુનેદકી તરફ ઈશારા કર દિયા, ઉસને કહા કે જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ખૂદ તશરીફ ફરમા હૈં તો દૂસરેકી ક્યા ઝરૂરત હૈ? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે હર નબીકો અપની ઉમ્મત પર ફખર હૈ. લેકિન મુઝે અપની ઉમ્મતમેં જુનેદ પર ઈસસે ભી ઝિયાદા ફખર હૈ.

હઝરત જાફર બિન નસર બયાન કરતે હૈં કે આપને એક દિરમ દેકર અંજીર ઔર ઝૈતુનકા તેલ ખરીદ લાનેકા હુકમ દિયા. ઔર ઈફતારકે વક્ત અંજીર મુંહમેં રખકર ફૌરન નિકાલકર ફેંક દિયા. ઔર જબ મૈંને વજહ પુછી તો ફરમાયા કે મુઝે યે નિદા આઈ કે અય બે હયા, જિસ ચીઝકો તુને હમારી યાદમેં છોડ દિયા થા ફિર ઉસીકી તરફ મુતવજ્જેહ હો ગયા.

હાલતે દર્દમેં એક મરતબા સૂરએ ફાતિહા પઢકર અપને પાંવ પર દમ કર લી તો નિદા આઈ કે તુઝે નાદિમ હોના ચાહિયે કે અપને નફસકે ખાતિર હમારે કલામકો

ઈસ્તેમાલ કરતા હૈ.

એક મરતબા આપ આંખકી બીમારીમેં મુબ્તલા હુએ તો એક આતિશ પરસ્ત ડોકટરને આંખોં પર પાની ન લગનેકી હિદાયત કી, લેકિન આપને ફરમાયા કે વુઝૂ કરના તો મેરે લિયે ઝરૂરી હૈ. ઔર ડોકટરકે જાનેકે બાદ વુઝૂ કરકે નમાઝે ઈશા અદા ફરમાકર સો ગએ. ઔર સુબહકો બેદાર હુએ તો આંખોંકા દર્દ ખતમ હો ચુકા થા. ઔર યે નિદા આઈ કે ચૂંકે તુમને હમારી ઈબાદતકી વજહસે આંખોંકી પરવા નહી કી ઈસ લિયે હમને તુમહારી તકલીફ ખતમ કર દી. ઔર ડોકટરને જબ સવાલ કિયા કે એક હી રાતમેં આપકી આંખેં કિસ તરહ અચ્છી હો ગઈ? તો ફરમાયા કે વુઝૂ કરનેસે. યે સુનંકર ઉસને કહા કે દર હકીકત મૈં મરીઝ થા ઔર આપ ડાકટર. યે કેહકર મુસલમાન હો ગયા.

કિસી બુઝુર્ગને ઈબ્લીસકો ભાગતે દેખા ઔર વો બુઝુર્ગ જબ આપકે પાસ પહોંચે તો આપકો બહોત ગઝબનાક હાલતમેં પાયા, ચુનાંચે ઉન બુઝુર્ગને કહા કે ગુસ્સા થૂક દીજિયે. કયૂંકે ગુસ્સાકી હાલતમેં શૈતાન ગાલિબ આ જાતા હૈ. ઉસકે બાદ જબ રાસ્તાકા વાકિઆ બયાન કિયા તો આપને ફરમાયા કે ઈબ્લીસ મેરે ગુસ્સાસે ભાગતા હૈ. કયૂંકે દૂસરે લોગ તો અપને નફસકે ખાતિર ગુસ્સા કરતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે અગર ખુદાને ઈબ્લીસસે પનાહ માંગનેકા હુકમ ન દિયા હોતા તો મૈં કભી ઉસસે પનાહ તલબ ન કરતા.

આપકી મુલાકાત મસ્જિદકે દરવાઝે પર એક બુઢે શખ્સકી સૂરતમેં ઈબ્લીસસે હો ગઈ તો આપને સવાલ કિયા કે આદમ (અલૈ.) કો સિજદા ન કરનેકી કયા વજહ થી? ઉસને જવાબ દિયા કે ગૈરૂલ્લાહકો સિજદા કરના કબ જાઈઝ હૈ? ઈસ જવાબસે આપ હૈરત ઝદા હુએ તો ગૈબી આવાઝ આઈ કે ઉસસે કેહ દો કે તુ ઝૂઠા હૈ. કયૂંકે બંદેકો માલિકકે હુકમસે બદલનેકી ઈજાઝત નહીં. ચુનાંચે ઈબ્લીસ આપકે ગૈબી ઈલ્હામકો ભાંપકર ફૌરન રફૂ ચક્કર હો ગયા.

ઈબ્ને શુરૈહસે લોગોંને જબ સવાલ કિયા કે જુનેદ બગદાદીકા કલામ ઉનકે ઈલ્મકે મુતાબિક હોતા હૈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે યે તો મૈં નહી જાનતા. અલબત્તા ઉનકી બાત ઐસી ઝરૂર હોતી હૈ જૈસે ખુદા તઆલા ઉનકી ઝબાનસે કલામ કર રહા હો, ઔર મેરે કૌલકી યે દલીલ હૈ કે જબ જુનેદ તૌહીદકો બયાન કરતે હૈં તો ઐસા જદીદ (નયા) મઝમૂન હોતા હૈ કે હર શખ્સ ઉસકો સમઝનેસે મજબૂર હૈ.

એક મરતબા દૌરાને વઅઝ કિસીને અર્ઝ કિયા કે આપકા વઅઝ મેરી સમઝસે બાહિર હૈ, આપને ફરમાયા કે સત્તર સાલકી ઈબાદત કદમોંકે નીચે રખકર સરનિગું હો જા. ઉસકે બાદ અગર તેરી સમઝમેં ન આએ તો યકીનન મેરા કુસૂર હોગા. એક મરતબા કિસીને દૌરાને વઅઝ આપકી તારીફ કર દી તો ફરમાયા કે હકીકતમેં યે

ખુદાકી તારીફ કર રહા હૈ. કિસીને સવાલ કિયા કે દિલકો ખૂશી કિસ વકત હાસિલ હોતી હૈ? ફરમાયા કે જબ અલ્લાહ દિલમેં હોતા હૈ.

કિસીને પાંચસો દીનાર આપકી ખિદમતમેં પેશ કિયે તો પૂછા કે તુમહારે પાસ ઔર રકમ ભી હૈ? ઉસને જબ હાં મેં જવાબ દિયા તો પુછા કે મઝીદ માલકી ભી હાજત હૈ? ઉસને કહા કે હાં, આપને ફરમાયા અપને પાંચસો દીનાર વાપસ લે જા. કયૂંકે તુ ઈસ લિયે મુઝસે ઝિયાદા હાજતમંદ હૈ કે મેરે પાસ કુછ ભી નહીં હૈ લેકિન મુઝે હાજત નહીં. તેરે પાસ મઝીદ રકમ મૌજૂદ હૈ ફિર તુ મોહતાજ હૈ.

કિસી સાઈલને આપસે સવાલ કિયા તો આપકો યે ખયાલ પૈદા હુવા કે જબ યે શખ્સ મઝદૂરી કર સકતા હૈ તો ઉસકો સવાલ કરના જાઈઝ નહીં. લેકિન ઉસી રાત ખ્વાબ દેખા કે સરપોશસે ઢંકા હુવા એક બરતન આપકે સામને રખ્ખા હુવા હૈ. ઔર હુકમ દિયા જા રહા હૈ કે ઉસકો ખા લો. ચુનાંચે જિસ વકત આપને ખોલકર દેખા તો વોહી સાઈલ મુરદા પડા હુવા હૈ. આપને ફરમાયા કે મૈં તો મુરદાખોર નહીં હું. હુકમ હુવા કે ફિર દિનમેં ઉસકો કયૂં ખાયા થા. આપકો ખયાલ આ ગયા કે મૈંને ગીબત કી થી. ઔર યે ઈસી જુર્મકી સઝા હૈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે ઈખ્લાસકી તાલીમ મૈંને હજ્જામસે હાસિલ કી હૈ. ઔર વાકિઆ ઈસ તરહ પેશ આયા કે મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઠહેરનેકે વકત એક હજ્જામ કિસી દૌલતમંદકી હજામત બના રહા થા. તો મૈંને ઉસસે કહા કે ખુદાકે લિયે મેરી હજામત બના દે. ઉસને ફૌરન ઉસ દૌલતમંદકી હજામત છોડકર મેરે બાલ કાટને શુરૂ કર દિયે. ઔર હજામત બનાનેકે બાદ એક કાગઝકી પુડિયા મેરે હાથમેં દે દી. જિસમેં કુછ રેઝગારી (ચિલ્લર) લિપટી હુઈ થી. ઔર મુઝસે કહા કે આપ ઉસકો અપને ખર્ચમેં લાએં. વો પુડિયા લેકર મૈંને યે નિય્યત કર લી કે અબ પેહલે મુઝે જો કુછ ભી મિલેગા વો મૈં હજ્જામકો દૂંગા. ચુનાંચે કુછ અર્સાકે બાદ એક શખ્સને બસરામેં અશરફિયોંસે ભરી હુઈ થેલી મુઝકો પેશ કી. વો લેકર જબ મૈં હજ્જામકે પાસ પહોંચા તો ઉસને કહા કે મૈંને તુમહારી ખિદમત સિર્ફ ખુદાકે લિયે કી થી. ઔર તુમ બે હયા બનકર મુઝે થેલી પેશ કરને આએ હો, કયા તુમહેં ઉસકા ઈલ્મ નહીં કે ખુદાકે વાસ્તે કામ કરનેવાલા કિસીસે કોઈ બદલા નહીં લેતા.

એક મરતબા હઝરત સહલને આપકો લિખ્ખા કે ખ્વાબે ગફલતસે બચો. કયૂંકે સોનેવાલા અપના મકસદ હાસિલ નહીં કર સકતા. જૈસા કે બારી તઆલાને હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કો વહીકે ઝરીઆ આગાહ ફરમાયા કે જો હમારી મુહબ્બતકા દાવેદાર હોકર રાતકો સોતા હૈ વો ઝૂઠા હૈ. આપને જવાબમેં લિખ્ખા કે ખુદાકી રાહમેં બેદાર રેહના હમારા ઝાતી અમલ હૈ. લેકિન હમારે સોનેકા તઅલ્લુક ખુદાકે ફઝલસે હૈ. જો હમારે ફઝલસે બહોત બેહતર હૈ. જૈસા કે ઈરશાદ ફરમાયા ગયા. યાની નીંદ એક

બખ્શિશ હૈ ખુદાકી જાનિબસે અપને દોસ્તોં પર.

કિસી ઔરતને અપને ગુમ શુદા લડકેકે મિલ જાનેકી દુઆકે લિયે આપસે અર્ઝ કિયા તો ફરમાયા કે સબરસે કામ લો, યે સુનકર વો ચલી ગઈ. ઔર કુછ રોઝ સબર કરનેકે બાદ ફિર ખિદમતમેં હાઝિર હુઈ. લેકિન ફિર આપને સબરકી તલકીન ફરમાઈ. વો ઔરત ફિર વાપસ હો ગઈ. ઔર જબ સબરકી તાકત બિલકુલ ન રહી તો ફિર હાઝિર હોકર અર્ઝ કિયા કે અબ સબરકી તાકત ભી નહીં હૈ. આપને ફરમાયા કે અગર તેરાં કૌલ સહીહ હૈ તો જા તેરા બેટા તુઝે મિલ ગયા. ચુનાંચે જબ વો ઘર પહોંચી તો બેટા મૌજૂદ થા.

એક મરતબા ચોરને આપકા કુરતા ચુરા લિયા. ઔર દૂસરે દિન જબ બાઝારમેં આપને ઉસકો ફરોખ્ત કરતે દેખા તો ખરીદનેવાલા ચોરસે યે કેહ રહા થા કે અગર કોઈ યે ગવાહી દે દે કે યે માલ તેરા હી હૈ તો મૈં ખરીદ સકતા હું. આપને ફરમાયા કે મૈં વાકિફ હું. યે સુનકર ખરીદારને કુરતા ખરીદ લિયા. કિસીને આપસે નંગા ભૂકા રેહનેકી શિકાયત કી તો ફરમાયા કે ખુદા તુઝે હમેશા નંગા ભૂકા રખ્ખે. કયૂંકે યે નેઅમત તો વો અપને મખ્સૂસ બંદોં હીકો અતા કરતા હૈ. ઔર વો કભી ઉસકે શિકાયત કરનેવાલે નહીં હોતે.

એક મરતબા કોઈ માલદાર આપકી મજલિસમેંસે કિસી દુરવેશકો અપને સાથ લે ગયા. ઔર કુછ વકફાકે બાદ ઉસકે સર પર ખ્વાન રખવાએ હુએ હાઝિર હુવા. આપને દુરવેશકો હુકમ દિયા કે યે ખ્વાન ઉસી માલદારકે મુંહ પર માર દે જિસકો દુરવેશકે અલાવા કોઈ નહીં મિલા. કયૂંકે દુરવેશ સાહિબે નેઅમત ન હોનેકે બાવજૂદ ભી અહલે હિંમત હોતે હૈં. ઔર અગર દુન્યવી દૌલતસે મોહતાજ હોં તો આખેરતકા અજર ઉનકા હિસ્સા હૈ.

કિસી મુરીદને અપના તમામ માલ રાહે ખુદામેં ખર્ચ કર દિયા. ઔર સિર્ફ એક મકાન બાકી રેહ ગયા. આપને હુકમ દિયા કે મકાન ફરોખ્ત કરકે તમામ રકમ દરિયામેં ફેંક દો, ઉસને હુકમ પૂરા કરકે સાથ રેહના શુરૂ કર દિયા. ઔર બાવજૂદ આપકે ધુતકારનેકે ભી એક લમ્હાકે લિયે આપસે જુદા ન હોતા. આખિરકાર અપને મકસદમેં કામિયાબ હોકર બુલંદ મરતબા પર પહોંચા.

એક નૌજવાન પર આપકી વઅઝકી મજલિસમેં ઐસી કૈફિયત તારી હુઈ કે ઉસને તૌબા કરકે ઘર પહોંચકર તમામ સામાન ખૈરાત કર દિયા. ઔર એક હઝાર દીનાર આપકો હદિયા દેનેકે લિયે રવાના હુવા તો રાસ્તામેં લોગોંને કહા કે તુમ દીનદારકો દુનિયામેં કયૂં ગિરફતાર કરના ચાહતે હો. યે સુનકર ઉસ નૌજવાનને તમામ દીનાર દરિયાએ દજલામેં ફેંક દિયે. ઔર જબ આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો આપને ફરમાયા કે તુમ મેરી સોહબતકે ઈસ લિયે લાઈક નહીં હો કે તુમને એક એક કરકે જો એક હઝાર દીનાર દરિયામેં ફેંકે વો કામ તો એક મરતબામેં ભી હો સકતા થા.

કિસી મુરીદકે દિલમેં યે શૈતાની વસ્વસા પૈદા હો ગયા કે અબ મૈં કામિલ બુઝુર્ગ હો ગયા હું. ઔર મુઝે મુરશિદકી સોહબતકી હાજત નહીં. ઔર ઈસ ખયાલકે તહત જબ વો ગોશા નશીન હો ગયા તો રાતકો ખ્વાબોંમેં દેખા કરતા કે ફરિશ્તે ઊંટ પર સવારી કરકે જન્નતમેં સેર કરાને લે જાતે હૈં. ઔર જબ યે બાત મશ્હૂર હો ગઈ તો એક દિન આપ ભી ઉસકે પાસ પહોંચ ગએ. ઔર ફરમાયા કે આજ રાતકો જબ તુમ જન્નતમેં પહોંચો તો લા હૌલ પઢના. ચુનાંચે ઉસને જબ આપકે હુકમકી તામીલ કી તો દેખા કે શયાતીન ફરાર હો ગએ. ઔર ઉનકી જગહ મુરદોંકી હડ્ડિયાં પડી હૈં. યે દેખકર વો તાઈબ હો ગયા. ઔર આપકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરકે યે તય કર લિયા કે મુરીદકે લિયે ગોશા નશીની ઝહરે કાતિલ હૈ.

એક મુરીદ બસરામેં ગોશા નશીની ઈખ્તિયાર કિયે હુએ થા. ઔર ઉસી દૌરાન ઉસકો અપને કિસી ગુનાહકા ખયાલ આ ગયા. જિસકી વજહસે તીન દિન તક ઉસકા ચેહરા સિયાહ રહા. ઔર તીન દિનકે બાદ જબ વો સિયાહી દૂર હો ગઈ તો હઝરત જુનેદકા ખત પહોંચા કે બારગાહે ઈલાહીમેં અદબસે કદમ રખના ચાહિયે. કયૂંકે તેરે ચેહરેકી સિયાહી ધોનેમેં મુઝે તીન દિન તક ધોબીકા કામ કરના પડા હૈ.

જંગલમેં શિદ્દતકી ગરમીકી વજહસે કિસી મુરીદકી નકસીર ફૂટ ગઈ તો ઉસને આપસે ગરમીકી શિકાયત કી. આપને ગઝબનાક હોકર ફરમાયા કે તુમ ખુદાકી શિકાયત કરતે હો, મેરી નઝરોંસે દૂર હો જાઓ. ઔર અબ કભી મેરે સાથ ન રેહના.

કિસી મુરીદસે ગુસ્તાખી સરઝદ હો ગઈ. ઔર વો શરમિંદગીકી વજહસે શોતીરાહકી મસ્જિદમેં જા છુપા. ઔર જબ એક મરતબા આપ ઉસકે પાસ પહોંચે તો વો ખૌફઝદા હોકર ઐસા ગિરા કે સરસે ખૂન બેહને લગા. ઔર હર કતરએ ખૂનસે અલ્લાહ અલ્લાહકે દર્દકી આવાઝ આને લગી. આપને ફરમાયા કે યે ચીઝ રિયા ઔર નમૂદમેં શામિલ હૈ. જબ કે છોટે છોટે લડકે તેરે જૈસે ઝિકરમેં બરાબર હૈં. યે સુનકર વો મુરીદ ઉસી વકત તડપકર મર ગયા. ઔર જબ ઉસસે કિસીને ખ્વાબમેં ઉસકા હાલ દરયાફત કિયા તો ઉસને કહા કે બરસોં ગુઝર જાનેકે બાદ ભી મૈં દીનસે બહોત દૂર હું. ઔર જો કુછ મૈં સમઝતા થા વો સબ બાતિલ હૈ.

એક મુરીદસે બા અદબ હોનેકી વજહસે આપકો બહોત લગાવ થા. જિસકી વજહસે દૂસરે મુરીદીનકો રશ્ક પૈદા હો ગયા. ચુનાંચે આપને હર મુરીદકો એક મુર્ગ ઔર એક ચાકૂ દેકર યે હુકમ દિયા કે ઉનકો ઐસી જગહ જાકર ઝબહ કરો કે કોઈ ન દેખ સકે, કુછ વકફાકે બાદ તમામ મુરીદીન તો ઝબહ શુદા મુર્ગ લેકર હાઝિર હો ગએ. લેકિન વો મુરીદ ઝિંદા મુર્ગ લિયે હુએ આયા ઔર અર્ઝ કિયા કે મુઝે કોઈ જગહ ઐસી નહીં મિલી જહાં ખુદા મૌજૂદ નહીં થા. યે કૈફિયત દેખકર તમામ મુરીદીન અપને રશ્કસે બાઝ આ ગએ.

સૈયદ નાસિર સફરે હજકે દૌરાન જબ બગદાદ પહોંચે તો આપસે મુલાકાત કરને હાઝિર હુએ. આપને ઉનસે સવાલ કિયા કે આપ સૈયદ હૈં ઔર આપકે જદ્દે આલા હઝરત અલી નફસ ઔર કુફ્ફાર દોનોંસે જિહાદ કિયા કરતે થે. અબ આપ ફરમાઈયે કે આપને કૌનસા જિહાદ કિયા હૈ? યે સુનતે હી વો બેચૈન હોકર રોને લગા. ઔર અર્ઝ કિયા કે મેરા હજ તો યહીં ખતમ હો ગયા. અબ આપ મુઝે હિદાયત ફરમાએં. આપને ફરમાયા કે તુમહારા દિલ ખાનએ ખુદા હૈ. ઉસમેં કિસી દૂસરેકો જગહ ન દો, યે સુનકર ઉનકા વહીં ઈન્તેકાલ હો ગયા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે શામ ફુતૂહાતકા, ઈરાક ફસાહતકા ઔર ખુરાસાન સિદકકા મરકઝ હૈ. લેકિન ઉન રાહોંમેં ડાકૂઓંને અપને જાલ બિછા રખ્ખે હૈં.

ફરમાયા કે કુરઆન ઔર હદીસકી ઈત્તિબાઅ કરતે રહો ઔર જો ઉનકા પૈરવ ન હો ઉસકી પેરવી હરગિઝ ન કરો, ફરમાયા કે શૈતાની વસ્વસે નફસકે વસ્વસેસે ઈસ લિયે સખ્ત હોતે હૈં કે શૈતાની વસ્વસે તો લા હૌલસે દૂર હો જાતે હૈં લેકિન નફસકે વસાવિસકા દૂર કરના બહોત દુશ્વાર હોતા હૈ. ફરમાયા કે ઈબ્લીસકો ઈબાદતકે બાદ ભી મુશાહિદા હાસિલ ન હો સકા લેકિન હઝરત આદમને ઝિલ્લતકે બાવજૂદ મુશાહિદેકો કાઈમ રખ્ખા. ફરમાયા કે ઈન્સાન સીરતસે ઈન્સાન હોતા હૈ ન કે સૂરતસે. ફરમાયા કે ખુદાકે ભેદ ખુદાકે દોસ્તોંકે દિલમેં મેહફૂઝ રેહતે હૈં. ફરમાયા કે જહન્નમમેં જલનેસે ઝિયાદા ખુદાસે ગાફિલ રેહના સખ્ત હૈ. ફરમાયા કે મેહમાન નવાઝી નવાફિલસે બેહતર હૈ. ફરમાયા કે બંદા જિતના ખુદાસે કરીબ હોતા હૈ ખુદા ભી ઉતના હી ઉસસે કરીબ રેહતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકી કારીગરીસે ઈબરત હાસિલ ન કરનેવાલી આંખકા અંધા હી હોના બેહતર હૈ. ઔર જો ઝબાન ખુદાકે ઝિક્રસે આરી (ખાલી) હો ઉસકા ગંગ હોના બેહતર હૈ. ઔર જો કાન હકકી બાત સુનનેસે કાસિર હો ઉસકા બેહરા હોના અચ્છા હૈ. ઔર જો જિસ્મ ઈબાદતસે મેહરૂમ હો ઉસકા મુરદા હો જાના અફઝલ હૈ. ફરમાયા કે મુરીદકો અહકામે શરીઅતકે સિવા કુછ ન સુનના ચાહિયે. ઔર મુરીદકે લિયે દુનિયા તલ્ખ (કડવી) હોતી હૈ. ઔર મારિફત શીરીં. ફરમાયા કે ઝમીનકો સુફિયાએ કિરામસે ઐસી હી આરાસ્તગી હાસિલ હૈ જૈસે આસમાનકો સિતારોંસે.

વફાત :- મૌતકે વકત આપને લોગોંસે ફરમાયા કે મુઝકો વુઝૂ કરવા દો, ચુનાંચે વુઝૂકે વકત ઉન્ગલિયોંમેં ખિલાલ કરના ભૂલ ગએ. તો આપકી યાદ દહાની પર ખિલાલ કર દિયા ગયા. ઉસકે બાદ આપને સિજદેમેં ગિરકે રોના શુરૂ કર દિયા. ઔર જબ લોગોંને સવાલ કિયા કે આપ ઈસ કદર આબિદ હોકર રોતે ક્યૂં હૈં? ફરમાયા કે ઈસ વકતસે ઝિયાદા મૈં કભી મોહતાજ નહીં થા. ફિર તિલાવતે કુરઆનમેં મશ્ગૂલ હોકર ફરમાયા કે ઈસ વકત કુરઆનસે ઝિયાદા મેરા કોઈ મુનિસ (દોસ્ત) ઔર હમદમ નહીં.

ઔર ઈસ વક્ત મૈં અપની ઉમર ભરકી આદતકો ઈસ તરહ હવામેં મુઅલ્લક દેખ રહા હું કે જિસકો તેઝ ઔર તુંદ હવાકે ઝોંકે હિલા રહે હૈં. ઔર મુઝે યે ઈલ્મ નહીં કે યે હવા જુદાઈકી હૈ યા મિલાપ કી. ઔર દૂસરી તરફ મૌતકા ફરિશ્તા ઔર પુલસિરાત હૈ ઔર મૈં ઈન્સાફ કરનેવાલે કાઝી પર નઝરેં લગાએ હુએ ઉસકા મુન્તઝિર હું કે ન જાને મુઝકો કિધર જાનેકા હુકમ દિયા જાએ. ઉસી તરહ આપને સૂરએ બકરહકી સત્તર આયાત તિલાવત ફરમાઈ. ઔર સકરાતકી હાલતમેં જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ અલ્લાહ કીજિયે, તો ફરમાયા કે મૈં ઉસકી તરફસે ગાફિલ નહીં હું. ફિર ઉન્ગલિયોં પર વઝીફા પઢના શુરૂ કર દિયા. ઔર જબ દાહને હાથકી અંગુશ્તે શહાદત પર પહોંચે તો ઉન્ગલી ઉપર ઉઠાકર બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ પઢી. ઔર આંખે બંદ કરતે હી રૂહ ચલી ગઈ. ઔર ગુસલ દેતે વક્ત જબ લોગોંને આંખમેં પાની પહોંચાના ચાહા તો ગૈબસે આવાઝ આઈ કે હમારે મેહબૂબકી આખોંસે પાની દૂર રખ્ખો. કયૂંકે ઉસકી આંખે હમારે ઝિક્રકી લઝ્ઝતમેં બંદ હુઈ હૈં. ઔર અબ હમારે દીદારકે બગૈર નહીં ખુલ સકતી. ઔર જબ ઉન્ગલિયાં સીધી કરનેકા ઈરાદા કિયા તો નિદા આઈ કે યે હાથ હમારે ઝિક્રમેં બંદ હુવા હૈ. ઔર હમારે હુકમકે બગૈર નહીં ખુલેગા. ફિર જનાઝેકી રવાનગીકે વકત એક કબૂતર પલંગકે એક કોને પર આકર બૈઠ ગયા. ઔર જબ ઉસકો ઉઠાનેકી કોશિશ કી ગઈ તો ઉસને કહા કે મેરે પંજે મુહબ્બતકી મેખસે કોને પર ગડે હુએ હૈં. ઔર આજ હઝરત જુનેદકા કાલબ (જિસ્મ) ફરિશ્તોંકા નસીબ બન ગયા હૈ. અગર તુમ લોગ જનાઝેકે સાથ ન હોતે તો મય્યિત સુફેદ બાઝકી તરહ હવાકે કંધે પર પરવાઝ કરતી.

કિસી બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં આપસે પૂછા કે મુન્કિર નકીરકો આપને કયા જવાબ દિયા? ફરમાયા કે જબ ઉનહોંને પૂછા કે મન રબ્બુક? તો મૈંને મુસ્કુરાકર જવાબ દિયા કે મૈં અઝલ હીમેં અલસ્તુ બિરબ્બિકુમકા જવાબ બલા કેહકર દે ચુકા હું. ઔર જો સુલતાનકો જવાબ દે ચુકા હો ઉસકે લિયે ગુલામોંકો જવાબ દેના કયા દુશ્વાર હૈ. ચુનાંચે નકીરીન જવાબ સુનકર યે કેહતે હુએ ચલ દિયે કે અભી તક ઉસ પર મુહબ્બતકે નશેકા અસર મૌજૂદ હૈ.

કિસી બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં આપસે પૂછા કે ખુદા તઆલાને કૈસા મઆમલા કિયા? ફરમાયા કે મહઝ અપને કરમસે બખ્શ દિયા. ઔર ઉન દો રકાત નમાઝકે અલાવા જો મૈં રાતકો પઢા કરતા થા ઔર કોઈ ઈબાદત કામ ન આ સકી. આપકે મઝાર મુબારક પર હઝરત શિબ્લીસે કોઈ મસ્અલા દરયાફ્ત કિયા ગયા તો ફરમાયા કે ખુદા રસીદા લોગોંકી હયાત ઔર મૌત દોનોં બરાબર હોતી હૈં. ઈસ લિયે મૈં ઈસી મઝાર પર કિસી મસ્અલાકા જવાબ દેનેમેં નદામત મેહસૂસ કરતા હું. કયૂંકે મરનેકે બાદ ભી આપસે ઉતની હી હયા રખતા હું જિતની હયાતમેં થી.

(પેહલા હિસ્સા ખતમ હુવા)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

દૂસરા હિસ્સા

હઝરત અમર બિન ઉસમાન મક્કી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શરીઅત ઔર તરીકત પર પૂરે તૌરસે અમલ કરતે થે. ઔર આપકા શુમાર પરહેઝગાર ઔર તકવા વાલે બુઝુર્ગોંમેંસે હોતા હૈ. ઈસકે અલાવા બહોતસી કિતાબેં ભી આપને છોડી હૈં. બહોત મુદ્દત તક મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં એતિકાફ કરનેકી વજહસે આપકો પીરે હરમકે ખિતાબસે નવાઝા ગયા. આપ હઝરત જુનેદ બગદાદીકે પીરો મુરશિદ હૈં. ઔર હઝરત અબૂ સઈદ ખઝાઝકી સોહબતસે ફૈઝ હાસિલ કરતે રહે.

વાકિઆત :- હઝરત મન્સૂર હલ્લાજકા વાકિઆ આપ હીકી બદ દુઆકા નતીજા હૈ. કયૂંકે મન્સૂરકો આપને એક દિન કુછ લિખતે હુએ દેખકર સવાલ કિયા કે કયા લિખ રહે હો? ઉનહોંને કહા કે ઐસી ઈબાદત લિખ રહા હું જો કુરઆનકા મુકાબલા કર સકે. યે સુનતે હી આપને ગઝબનાક હોકર વો બદદુઆ દી જિસકી વજહસે મન્સૂરકો વો વાકિઆ પેશ આયા.

આપકે મુસલ્લાકે નીચે ગંજ નામાકાં તર્જુમા રખ્ખા હુવા થા. ઔર જબ આપ વુઝૂકે લિયે ઉઠે તો કોઈ ચુરાકર લે ગયા. આપને વુઝૂકે વકત હી ફરમાયા કે લે ગયા. લેકિન જો ભી લે ગયા હૈ ઉસકે હાથ-પાંવ કાટ કરકે ફાંસી પર લટકા દિયા જાએગા. ઔર ઉસકો જલા કરકે રાખ તક ઉળા દી જાએગી. ઔર ઉસકો ગંજનામાસે ઈસ લિયે કોઈ ફાઈદા ન પહોંચ સકેગા કે વો ઉસકે ભેદ જાન નહીં સકતા. ઉસ ગંજનામાકા મતલબ યે થા કે હમને આદમકો પૈદા કરનેકે બાદ જબ ફરિશ્તોંકો સિજદાકા હુકમ દિયા તો સિવાએ ઈબ્લીસકે સબને ઈસ લિયે સિજદા કિયા કે વો આદમકી પૈદાઈશકે ભેદસે વાકિફ નહીં થે. ઔર ઈબ્લીસને વાકિફ હોનેકી વજહસે સિજદાસે ઈન્કાર કર દિયા. ઉસી તરહ હઝરત આદમ ભી જિસ કદર ઈબ્લીસકે રાઝસે વાકિફ થે દૂસરા કોઈ નહીં થા. ઔર યેહી વજહ ઈબ્લીસકો મરદૂદે બારગાહ કર દેનેકી હૈ. ફિર હમને કહા કે ઝમીનકે અંદર હમને એક ઐસા ખઝાના છુપા દિયા હૈ કે જો ઉસસે વાકફિયત હાસિલ કરના ચાહેગા ઉસકા સર કલમ કર દિયા જાએગા. લેકિન ઈબ્લીસને કહા કે જો ખઝાના મુઝકો અતા કિયા ગયા હૈ ગો ઉસકે બાદ મુઝે કિસી ખઝાનેકી ઝરૂરત નહીં. ફિર ભી

મગર મુઝે ઉસ પોશીદા ખઝાનેકા ઈલ્મ હો ગયા તો મૈં ઉસસે ઝરૂર વાકફિયત હાસિલ કરૂંગા. હુકમ હુવા કે તુઝકો મોહલત દી જાતી હૈ. લેકિન હમારે બંદે તુઝે ઝૂઠા ખ્યાલ કરકે કહેંગે કે ઈબ્લીસ એક ઐસા જિન થા જિસને હુકમે ઈલાહીસે ના ફરમાની કી ઔર ઉસ ખ્યાલકે તહત તેરે કિસી કૌલકો સચ્ચા ન કહેંગે.

કિસી દોસ્તકી બીમારીકે ઝમાનામેં આપસે મિલને અસ્ફહાન તશરીફ લે ગએ. ઉસને આપસે ફરમાઈશ કી કે કવ્વાલસે કોઈ શે'ર સુનવા દીજિયે. ચુનાંચે કવ્વાલને ઉસ મતલબકા શે'ર પઢ્હા કે મેરી બીમારીમેં કોઈ ઈયાદતકો નહીં આતા ઔર મૈં સબકી ઈયાદતકો જાતા કરતા થા. યે શે'ર સુનતે હી વો તંદુરૂસ્ત હો ગયા. ઔર આપકી સોહબતસે ઉંચે દરજે તક પહોંચા.

ઈરશાદાત :- જબ આપસે **અફમનૂ શરહલ્લાહુ સદ્દરહૂ લિલ્ ઈસ્લામ.** કા મતલબ પૂછા ગયા તો ફરમાયા કે જબ બંદેકી નઝર ઈલ્મે અઝમત વેહદાનિયત ઔર જલાલે રૂબૂબિયત પર પડતી હૈ તો ઉસકે સીનામેં ઐસી ફરાખી રોનુમા હોતી હૈ કે ઉસકો હર ચીઝ નેસ્ત મેહસૂસ હોને લગતી હૈ. ફરમાયા કે અઝમત ઔર વહદાનિયતમેં દખલ અંદાઝી ગુનાહ ઔર કુફ્ર હૈ. ફરમાયા કે દોસ્તોંકા વજદ ખુદાકા ઐસા છુપા હુવા રાઝ હૈ જિસકો કિસી કીમત પર ઝાહિર નહીં કિયા જા સકતા. ફરમાયા કે બંદા ઉસકો મેહબૂબ જાને જિસસે ઝિયાદા કોઈ મેહબૂબિયતકે કાબિલ ન હો. ફરમાયા કે સબર નામ હૈ ખુદાકે હુકમ પર જમકર મુસીબતેં બરદાશ્ત કરનેકા.

હઝરત અબૂ સઈદ ખઝઝાઝ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બગદાદકે રેહનેવાલે થે. ઔર ઉન મશાઈખીનમેંસે હુએ હૈં જિનકો અલ્લાહ તઆલાને હર ફનમેં કમાલ અતા કરતા હૈ. અપને મુરીદીન પર ઈસ કદર શફીક થે કે ઉનકી તાલીમ ઔર તરબિયતકા ખાસ ખયાલ રખ્ખા. ઉસકે અલાવા તસવ્વુફકે મૌઝૂઅ પર આપકી ચારસો કિતાબેં ભી હૈં જિસકી વજહસે આપકો લિસાને તસવ્વુફકા ખિતાબ મિલા. ઔર આપકા વકત અકસરો બેશતર હઝરત ઝુન્નૂન ઔર હઝરત બશર હાફીકી સોહબતમેં ગુઝરા.

હાલાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા ખ્વાબમેં દો ફરિશ્તોંને મુઝસે સિદકકા મતલબ પૂછા તો મૈંને કહા કે વાદા પૂરા કરનેકા નામ્ સિદક હૈ. ઉનહોંને કહા, તુમ સચ કેહતે હો. ફરમાયા કે એક મરતબા ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને સવાલ કિયા કે ક્યા તુ મુઝે દોસ્ત રખતા હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ હીકી દોસ્તી મેરે દિલમેં ઈસ તરહ સિરાયત કિયે હુએ હૈ કે કિસી દૂસરેકે લિયે જગહ નહીં. યે સુનકર

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જિસને અલ્લાહકો દોસ્ત રખ્ખા મુઝકો દોસ્ત રખ્ખા. ફરમાયા કે એક મરતબા ખ્વાબમેં મૈંને ઈબ્લીસકો ડંડા મારનેકા ઈરાદા કિયા તો ગૈબસે નિદા આઈ કે યે ડંડેસે નહીં ડરતા યે તો સિર્ફ મોમિનકે દિલકે નૂરસે ડરતા હૈ. જબ મૈંને ઈબ્લીસકો અપને પાસ આનેકે લિયે કહા તો ઉસને જવાબ દિયા કે દુનિયા છોડને વાલે લોગ મેરે ફરેબમેં નહીં આ સકતે, અલ્બત્તા તુમહારી સોહબતમેં ચૂંકે લડકે રેહતે હૈં. ઈસ લિયે શાયદ કભી મેરે ફરેબમેં ફંસ જાઓ.

આપકે દો લડકોંમેંસે જબ એકકા ઈન્તેકાલ હો ગયા તો આપને ખ્વાબમેં ઉનસે પૂછા કે અલ્લાહને તુમહારે સાથ કયા સુલૂક કિયા? ઉનહોંને કહા કે ઉસને મુઝકો અપના કુર્બ અતા કર દિયા. આપને ઉનસે કહા કે મુઝે કોઈ નસીહત કરો, તો ઉનહોંને જવાબ દિયા કે ન તો આપ બદ દિલીકે સાથ ખુદાકી ઈબાદત કીજિયે ઔર ન એક લિબાસસે દૂસરા લિબાસ અપને લિયે રખિયે. ચુનાંચે તીસ સાલ ઝિંદા રેહનેકે બાવજૂદ આપને કભી એક લિબાસસે દૂસરા લિબાસ નહીં રખ્ખા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈંને ખુદાસે કુછ તલબ કરના ચાહા તો નિદા આઈ કે અલ્લાહસે અલ્લાહકે સિવા કુછ તલબ ન કરના, ફરમાયા કે એક મરતબા મુઝે જંગલમેં બે હદ ભૂખ માલૂમ હુઈ તો નફસને ખુદાસે રિઝકકા તકાઝા કિયા. લેકિન મૈંને જવાબ દિયા કે યે તવક્કુલકે મુનાફી હૈ. ફિર નફસને કહા કે સબર હીકી તૌફીક તલબ કરો. ઉસ વકત અલ્લાહ તઆલાને મુઝે આગાહ ફરમાયા કે અલ્લાહ અપને દોસ્તકે નઝદીક હોતા હૈ. ઈસ લિયે ઉસસે કુછ તલબ કરનેકી ઝરૂરત નહીં. ફિર ફરમાયા કે સફરમેં ભૂકા રેહતે રેહતે જબ એક મંઝિલ કરીબ આઈ તો મંઝિલ પર ખજૂરકા બાગ દેખકર નફસકો કુછ ઈત્મીનાનસા હો ગયા. લેકિન મૈંને નફસકી મુખાલિફતમેં મંઝિલકી બજાએ જંગલહીમેં પડાવ ડાલ દિયા. ઔર જબ અહલે કાફલામેંસે એક શખ્સ ઈસરાર કરકે મુઝે અપને સાથ લે ગયા તો મૈંને ઉસસે પૂછા કે તુમહેં યે ઈલ્મ કૈસે હુવા કે મૈં જંગલમેં છુપા હુવા હું? ઉસને કહા, મૈંને ગૈબસે યે નિદા સુની કે ખુદાકા એક દોસ્ત રેતમેં છુપા હુવા હૈ ઉસકો અપને સાથ લે આઓ. ફરમાયા કે મૈંને મુદ્દતોં રાત દિનમેં સિર્ફ એક મરતબા ખાના ખાયા હૈ. લેકિન જંગલમેં જબ તીન રાત દિન ખાનેકો કુછ ન મિલા તો કમઝોરીસે એક જગહ બૈઠ ગયા. ઉસ વકત ગૈબસે નિદા આઈ કે ખાનેકી તલબ હૈ યા કુવ્વત કી? મૈંને કહા કુવ્વત કી, યે કેહતે હી મેરે અંદર ઐસી કુવ્વત પૈદા હો ગઈ કે બગૈર ખાએ પિયે બારા મંઝિલેં તય કર ડાલીં.

ફરમાયા કે એક મરતબા દરિયા પર એક નૌજવાન ગુદડી ઓઢે ઔર સિયાહીકી દવાત લિયે હુએ મિલા. ચુનાંચે મૈંને ઉસકી ગુદડીસે યે અંદાઝા કિયા યે અહલુલ્લાહમેંસે હૈ. લેકિન દવાતસે યે ખ્યાલ હુવા કે શાયદ કોઈ તાલિબે ઈલ્મ હૈ. ઔર જબ મૈંને ઉસસે સવાલ કિયા કે ખુદાસે મિલનેકે લિયે કૌનસા રાસ્તા હૈ? ઉસને કહા કે એક રાસ્તા

આમકે લિયે હૈ ઔર દૂસરા ખાસકે લિયે હૈ. લેકિન તુમ જિસ રાહ પર ચલતે હો વો આમ લોગોંકા રાસ્તા હૈ. ક્યૂંકે તુમ ઈબાદતકો ઝરીઅએ વિસાલ ઔર દૌલતકો હિજાબ ખ્યાલ કરતે હો. ફરમાયા કે જંગલમેં એક મરતબા દસ શિકારી કુત્તોંને મુઝે ઘેર લિયા, તો મૈં ઉસી જગહ મુરાકબામેં મશ્ગૂલ હો ગયા. ફિર ઉનહીંમેંસે એક સુફેદ રંગકે કુત્તેને તમામ કુત્તોં પર હમલા કરકે ભગા દિયા. ઔર ખૂદ મેરે પાસ આ બૈઠા. લેકિન જબ મૈં વહાંસે રવાના હુવા તો વો ભી કુછ દૂર મેરે સાથ ચલકર ગાઈબ હો ગયા.

ઈરશાદાત :- અબ્બાસ મોહતદીકે સામને જબ આપને તકવેકે મૌઝૂઅ પર બહસ છેડી તો ઉનહોંને કહા કે શાહી ઝમીન પર રેહકર શાહી નહેરકા પાની ઈસ્તેમાલ કરકે આપકો તકવેકી બાતેં કરતે શરમ નહીં આતી. ચુનાંચે આપને નદામતસે ગરદન ઝુકાકર ફરમાયા કે વાકઈ આપ સચ કેહતે હૈં. ફરમાયા કે ખુદાસે ઈસ લિયે મુહબ્બત કરો કે વો તુમહારે સાથ નેકી કરતા હૈ. ઔર જો ખુદાકો અપના મોહસિન ખ્યાલ ન કરે વો કભી ખુદાસે મુહબ્બત નહીં કર સકતા.

ફરમાયા કે ઝિક્ર તીન તરહસે કિયા જાતા હૈ. એક સિર્ફ ઝબાનસે, દૂસરે દિલ ઔર ઝબાન દોનોંસે, ઔર તીસરા જિસમેં દિલ તો ઝાકિર રહે લેકિન ઝબાન ગંગ હો જાએ, લેકિન ઈસ મકામકા ઈલ્મ ખુદાકે સિવા કિસીકો નહીં. ફરમાયા કે તૌહીદ નામ હૈ હર ચીઝસે જુદા હોકર રૂજૂઅ ઈલલ્લાહ હોનેકા, ફરમાયા કે આરિફ વોહી હૈ જો ખુદાકે સિવા હર ચીઝસે ઈસ તરહ બે નિયાઝ હો જાએ કે તમામ ચીઝેં ઉસીકી મેહોતાજ નઝર આએં.

હઝરત અબુલ હસન નૂરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ અપને દૌરકે ઉન મુમતાઝ તરીન બુઝુર્ગોમેંસે હુએ હૈં. જિનકો તમામ શુયૂખને અઝમત ઔર મરતબતકે એતિબારસે અમીરૂલ કુલૂબકા ખિતાબ અતા કિયા. આપ હઝરત સિર્રી સકતીકે પીરો મુરશિદ ઔર હઝરત જુનેદ બગદાદીકે હમ ઝમાના થે. ઉમરકા અકસરો બેશતર હિસ્સા હઝરત અહમદ હવારીકી સોહબતમેં ગુઝરા. આપ અપને મસ્લકકે એતિબારસે તસવ્વુફકો ફક્ર પર તરજીહ દેતે થે. ઔર ફરમાયા કરતે કે બગૈર ઈસાર ઔર કુરબાનીકે શેખકી સોહબત જાઈઝ નહીં. ઔર આપકો નૂરીકા ખિતાબ ઈસ લિયે દિયા ગયા કે આપકે મુંહસે ઐસા નૂર ઝાહિર હોતા કે પૂરા મકાન રોશન હો જાતા. ઔર દૂસરા સબબ યે ભી બતાયા ગયા હૈ કે જંગલકી જિસ ઝોંપડીમેં આપ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતે થે વો આપકી કરામતસે રાતમેં ભી રોશન રેહતી થી. આપકે મુતઅલ્લિક હઝરત અબૂ અહમદ મગારીકા યે કૌલ થા કે મૈંને

આપસે ઝિયાદા હઝરત જુનેદકો ભી ઈબાદત ગુઝાર નહીં પાયા.

હાલાત :- રિયાઝતકે શુરૂ ઝમાનેમેં આપ ઘરસે ખાના લેકર નિકલતે ઔર રાસ્તામેં ખૈરાત કરકે નમાઝે ઝોહરકે બાદ અપની દુકાન પર જા બૈઠતે. હત્તાકે યે સિલસિલા બીસ સાલ તક ચલતા રહા. લેકિન આપકે ઘરવાલે ઈસ ખ્યાલમેં રેહતે કે દુકાન પર ખાના ખા લિયા હોગા. આપ ફરમાયા કરતે થે કે મેરે લિયે બરસોંકે મુજાહિદાત ઔર ખલ્વત સબ બે ફાઈદા સાબિત હુએ. ઔર જબ મૈંને અંબિયાએ કિરામકે કૌલકે મુતાબિક યે ગૌર કરના શુરૂ કિયા કે શાયદ મેરી ઈબાદતમેં રિયાકા માદ્દા શામિલ હો ગયા હો તો પતા ચલા કે મેરે નફસને દિલસે સાઝબાઝ કર રખ્ખી હૈ લેકિન જબ મૈંને નફસકી મુખાલિફત શુરૂ કી તો મેરે ઉપર અસરારે બાતિની ઝાહિર હોને લગે. ઔર જબ મૈંને નફસસે ઉસકી કૈફિયત પૂછી તો ઉસને કહા કે મેરી કોઈ મુરાદ પૂરી ન હો સકી, ઉસકે બાદ મૈંને દરિયાએ દજલામેં મછલી પકડનેકો છડ (લંબા બાંસ) ડાલકર ખુદા તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે જબ તક ઉસમેં મછલી નહીં ફંસેગી યૂંહી ખળા રહુંગા. યે કેહતે હી મછલી ફંસ ગઈ, તો મૈંને હઝરત જુનેદસે અપની ફરાખીયે મરાતિબકા ઝિકર કિયા. આપને ફરમાયા કે અગર મછલીકે બજાએ તુમ સાંપકા શિકાર કરતે તો યકીનન કરામત હોતી, લેકિન ચુંકે અભી તુમ દરમિયાની મંઝિલમેં હો ઈસ લિયે તુમહારે વાકિઆકો કરામતસે નહીં બલ્કે ફરેબસે તાબીર કિયા જા સકતા હૈ.

જિસ વકત ગુલામ ખલીલને દુશ્મનીમેં ખલીફાસે યે શિકાયત કી કે એક ઐસા ગિરોહ પૈદા હો ગયા હૈ જો નાચ ઔર સુરૂર ભી કરતા હૈ. ઔર ઈશારોં કિનાયોંમેં બાતચીત ભી કરતા હૈ ઔર ઝબાનસે ઐસે કલિમાત નિકાલતા હૈ જો કત્લકે કાબિલ હૈં. ઉસ શિકાયત પર ખલીફાને તમામ મશાઈખકો કતલ કરનેકા હુકમ દે દિયા. ઔર જબ સબસે પેહલે જલ્લાદને હઝરત ઈરકામકો કતલ કરના ચાહા તો હઝરત નૂરી હંસતે હુએ ઉનકી જગહ પર જા બૈઠે. ઔર લોગોંને જબ આપસે કહા કે અભી આપકા નંબર નહીં આયા, તો ફરમાયા કે મેરી બુન્યાદ તરીકત જઝબએ ઈસાર પર કાઈમ હૈ. ઔર મૈં મુસલમાનોંકી જાનકે બદલે અપની જાન દેના ઝિયાદા બેહતર ખ્યાલ કરતા હું. હાલાંકે મેરે નઝદીક દુનિયાકા એક લમ્હા મેહશરકે હઝાર સાલસે અફઝલ હૈ. ક્યૂંકે મકામે દુનિયા ખિદમત હૈ ઔર ઉકબા મકામે કુરબત હૈ. લેકિન ખિદમતકે બગૈર કુરબતકા હુસૂલ ના મુમકિન હૈ. યે અનોખા કલામ સુનકર ખલીફાને કાઝીસે સવાલ કિયા કે ઉનકે બારેમેં શરીઅતકા હુકમ ક્યા હૈ? કાઝીને હઝરત શિબ્લીકો દીવાના ખ્યાલ કરતે હુએ સવાલ કિયા, બીસ દીનાર પર કિતની ઝકાત હોતી હૈ? ફરમાયા કે સાડે બીસ દીનાર યાની આધા દીનાર મઝીદ ઉસ જુર્મમેં અદા કરે કે ઉસને બીસ દીનાર જમા ક્યૂં કિયે. જિસ તરહ હઝરત અબૂબકર સિદ્દીકકે પાસ ચાલીસ દીનાર થે. ઔર ઉન્હોંને સબકે સબ ઝકાતમેં દે દિયે. ફિર કાઝીને હઝરત નૂરીસે એક સવાલ કિયા

જિસકા ઉનહોંને બરજસ્તા જવાબ દેકર ઉલ્ટા કાઝીસે કહા કે અબ તુમ ભી સુન લો કે ખુદાને ઐસે બંદે ભી પૈદા ફરમાએ હૈં જિનકી ઝિંદગી ઔર મૌત ઔર કિયામ ઔર કલામ સબ ઉસીકે મુશાહિદેસે વાબસ્તા હૈં. ઔર અગર એક લમ્હાકે લિયે ભી વો મુશાહિદેસે મેહરૂમ રેહ જાએં તો મૌત વાકેઅ હો જાએ. ઔર યેહી વો લોગ હૈં જો ઉસીકે સામને રેહતે હૈં ઉસીસે સોતે હૈં ઉસીસે ખાતે હૈં ઉસીસે સુનતે હૈં ઔર ઉસીસે તલબ કરતે હૈં. યે જવાબ સુનકર કાઝીને ખલીફાસે કહા કે અગર ઐસે લોગ ભી મુલ્હિદ ઔર ઝિન્દીક હો સકતે હૈં તો મેરા ફતવા યે હૈ કે પૂરે આલમમેં કોઈ ભી મુવહહિદ નહીં હૈ. ઔર જબ ખલીફાને ઉન હઝરાતસે કહા કે મુઝસે કુછ તલબ કીજિયે, તો સબને કહા કે હમારી ખ્વાહિશ તો સિર્ફ યે હૈ કે તુમ હમેં ભુલા દો. યે સુનકર ખલીફા પર નરમી તારી હો ગઈ ઔર સબકો તાઝીમ ઔર એહતિરામકે સાથ રૂખસત કર દિયા.

કિસીકો આપને નમાઝમેં દાઢીસે મશ્ગલા કરતે હુએ દેખકર ફરમાયા કે અપના હાથ ખુદાકી દાઢીસે દૂર રખ્ખો. યે કલિમા સુનકર બાઝ લોગોંને ખલીફાસે શિકાયત કરતે હુએ બતાયા કે યે કલિમએ કુફ્ર હૈ. ઔર જબ ખલીફાને આપસે સવાલ કિયા કે તુમને યે જુમલા ક્યૂં કહા? ફરમાયા કે જબ બંદા ખૂદ ખુદાકી મિલ્કિયત હૈ તો ઉસકી દાઢી ભી ખુદાકી મિલ્ક હૈ. યે જવાબ સુનકર ખલીફાને કહા કે ખુદાકા શુક્ર હૈ મૈંને આપકો કતલ નહીં કિયા.

બાઝ હઝરાતને હઝરત જુનેદકો બતાયા કે હઝરત નૂરી તીન રાત દિનસે પત્થર પર બૈઠે બુલંદ આવાઝસે અલ્લાહ અલ્લાહ કર રહે હૈં. ઔર ખાના પીના સબ બંદ કર રખ્ખા હૈ. લેકિન નમાઝ અપને સહીહ વકતમેં અદા કર લેતે હૈં. હઝરત જુનેદકે મુરીદોંને કહા કે યે તો ફનાઈયતકી દલીલ નહીં બલ્કે હોશિયારીકી અલામત હૈ. કયૂંકે ફાનીકો નમાઝકા હોશ બાકી નહીં રેહતા. હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે યે બાત નહીં બલ્કે ઉન પર આલમે વજદ તારી હૈ. ઔર સાહિબે વજદ ખુદાકી હિફાઝતમેં હોતા હૈ. ફિર જુનેદને આપકે પાસ પહોંચકર ફરમાયા કે અગર અલ્લાહકો રઝા પસંદ હૈ તો ફિર આપ શોરો ગોગા ક્યૂં કરતે હૈં? યે સુનકર આપને શોર બંદ કરતે હુએ કહા કે અય જુનેદ તુમ મેરે બેહતરીન ઉસ્તાદ હો.

આપને હઝરત શિબ્લીકે વઅઝમેં પહોંચકર જબ અસ્સલામુ અલૈકુમ યા અબા બકર કહા તો ઉનહોંને જવાબ દિયા વ અલૈકુમુસ્સલામ યા અમીરૂલ કુલૂબ. ફિર આપને ફરમાયા કે બે અમલ આલિમસે અલ્લાહ તઆલા ખુશ નહીં હોતા. લિહાઝા અગર તુમ બાઅમલ આલિમ હો તબ તો વઅઝ જારી રખ્ખો વરના મિમ્બર પરસે નીચે ઉતર આઓ. યે સુનકર જબ હઝરત શિબ્લીને આપકી બાત પર ગૌર કિયા તો મેહસૂસ હુવા કે અમલમેં યકીનન કોઈ કમી હૈ. ચુનાંચે મિમ્બર પરસે નીચે ઉતર આએ ઔર ગોશા નશીન હોકર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. ઔર જબ દો બારા લોગોંને વઅઝ કેહનેકે

લિયે મજબૂર કરકે મિમ્બર પર લા બિઠાયા તો હઝરત નૂરી ખબર પાતે હી વહાં પહોંચે ઔર ફરમાયા કે તુમને મખ્લૂકસે છુપનેકી કોશિશ કી તો તુમહેં તાઝીમન દો બારા મિમ્બર પર લે આએ. લેકિન મૈંને મખ્લૂકસે રાબતા રખતે હુએ જબ હિદાયતકા રાસ્તા દિખાના ચાહા તો મેરી પત્થરોંસે મદારાત કી ગઈ. યે સુનકર હઝરત શિબ્લીને પૂછા કે આપકી હિદાયત ઔર મેરી પોશીદગીકા કયા મતલબ હૈ? ફરમાયા મેરી હિદાયત તો યે થી કે મૈંને ખુદાકે લિયે મખ્લૂકસે રાબતા કાઈમ કિયા. ઔર તુમહારી પોશીદગીકા મતલબ યે હૈ કે તુમ ખાલિક ઔર મખ્લૂકકે દરમ્યાન હિજાબ ઔર વાસ્તા બને રહે. જબ કે તુમહેં યે હક હાસિલ નહીં કે તુમ દોનોંકે દરમિયાન હિજાબ ઔર વાસ્તા બન સકો. ઔર મુઝે કિસી વાસ્તાકી ઝરૂરત નહીં. ઈસી બિના પર મૈં તુમહેં કાર આમદ બંદા ખ્યાલ નહીં કરતા.

કિસી અસ્ફહાની નૌજવાનકે દિલમેં આપકે દીદારકા શૌક પૈદા હુવા તો શાહે અસ્ફહાનને ઉસકો યે લાલચ દિયા કે અગર તુમ ઉનસે મિલને ન જાઓ તો મૈં તુમહેં એક હઝાર દીનારકા મહેલ સામાન સમેત ઔર એક હઝાર દીનારકી કનીઝ મઅ ઝેવરાતકે પેશ કર સકતા હું. લેકિન વો ઉન ચીઝોં પર લાત મારકર નંગે પાંવ દીદારકે શૌકમેં ચલ પડા. ઈધર આપને અપને મુરીદોંકો હુકમ દિયા કે એક મીલ તક ઝમીનકો બિલકુલ સાફ ઔર શફાફ કર દો. કયૂંકે હમારા એક આશિક નંગે પૈર ચલા આ રહા હૈ. ઔર જબ વો નૌજવાન ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો આપને બાદશાહકે લાલચ ઔર ઉસકે ઈરાદાકા પૂરા વાકિઆ બયાન કર દિયા જિસકો સુનકર વો હૈરત ઝદા રેહ ગયા. ફિર આપને ઉસસે ફરમાયા કે મુરીદકી શાન યે હૈ કે અગર સારે જહાંકી નેઅમતેં ભી ઉસકે સામને પેશ કર દી જાએં તો ઉન પર નિગાહ ન ડાલે.

આપ એક શખ્સકે સાથ સાથ રોનેમેં મસરૂફ રહે. ઔર જબ વો ચલા ગયા તો ફરમાયા કે વો ઈબ્લીસ થા. ઔર અપની ઈબાદતકા તઝકિરા કરકે ઈસ કદર ઝારો કતાર રોયા કે મુઝકો ભી રોના આ ગયા.

હઝરત જાફર ખુદરી બયાન કરતે હૈં કે મૈંને બઝાતે ખૂદ આપકો યે દુઆ કરતે સુના કે અય અલ્લાહ તુ અપને હી પૈદા કરદા બંદોંકો જહન્નમકા અઝાબ દેગા. લેકિન તેરે અંદર યે કુદરત ભી હૈ કે સિર્ફ મુઝે જહન્નમમેં ભેજકર તમામ અહલે જહન્નમકો બેહિશ્તમેં ભેજ દે. હઝરત જાફર કેહતે હૈં કે ઉસી રાત મૈંને ખ્વાબમેં કિસી કેહનેવાલેસે સુના કે અબુલ હસન નૂરીકો હમારા પૈગામ પહોંચા દો કે હમને મખ્લૂકકી મુહબ્બતકે સિલામેં તુમહારી મગફિરત ફરમા દી.

એક મરતબા હઝરત શિબ્લીને આપકો ઈસ તરહ મુરાકબામેં પાયા કે જિસમકા રૂવાં તક હરકતમેં નહીં થા. ઔર જબ ઉનહોંને સવાલ કિયા કે મુરાકબાકા યે કમાલ આપને કિસસે હાસિલ કિયા? તો ફરમાયા કે બિલ્લીસે. ઈસ લિયે કે એક મરતબા વો

ચૂહેકે બિલકે સામને મુઝસે ભી ઝિયાદા બે હિસ ઔર બે હરકત બૈઠી થી.

ગુસલકે વક્ત આપકે કોઈ કપડે ઉઠાકર ચલતા બના તો ઉસકે દોનોં હાથ બેકાર હો ગએ. ઔર જબ વો કપડે વાપસ લે આયા તો આપને દુઆ કી કે અય અલ્લાહ! ઉસને મેરે કપડે વાપસ કર દિયે તુ ભી ઉસકે હાથોંકી તાકત લોટા દે. ચુનાંચે વો ઉસી વક્ત ઠીક હો ગયા. કિસીને આપસે સવાલ કિયા કે અલ્લાહ તઆલા આપકે સાથ કયા સુલૂક કરતા હૈ? ફરમાયા કે જબ મૈં ગુસલ કરતા હું તો વો મેરે કપડોંકી નિગરાની કરતા હૈ. લોગોંને પૂછા યે કૈસે? ફરમાયા કે એક દિન મૈં હમ્મામમેં થા તો કોઈ મેરે કપડે ઉઠાકર ચલ દિયા. ઔર જબ મૈંને અલ્લાહસે અપને કપડે તલબ કિયે તો વો શખ્સ વાપસ આકર માઝિરતકે સાથ મેરે કપડે દે ગયા.

બગદાદમેં આગ લગનેસે બહોતસે લોગ જલ ગએ. ઉસી આગમેં કિસી દૌલતમંદકે દો ગુલામ ફંસ ગએ. તો ઉસને એલાન કિયા કે જો મેરે ગુલામોંકો આગસે નિકાલે, મૈં ઉસકો એક હઝાર દીનાર ઈન્આમમેં દૂંગા. ઈત્તિફાકસે આપ ભી વહાંસે ગુઝર રહે થે. ચુનાંચે બિસ્મિલ્લાહ પઢકર આગમેંસે ગુલામોંકો નિકાલ લાએ. ઔર આગને આપકે ઉપર કોઈ અસર નહીં કિયા. ઔર જબ ઉસ માલદારને વો દિરમ પેશ કરને ચાહે તો ફરમાયા કે ઉનહેં તુમ અપને પાસ હી રખ્ખો. કયૂંકે મુઝે ઉનકી હિર્સ ન હોનેકી વજહસે હી ખુદાને યે મરતબા અતા ફરમાયા કે મૈંને દીનારકો આખિરતસે તબદીલ કર લિયા.

એક મરતબા દહકતા હુવા અંગારા હાથમેં લેકર મસલ લિયા જિસકી વજહસે હાથ કાલા હો ગયા. ઉસ વકત ખાદિમાને આપકે સામને દૂધ ઔર રોટી લાકર રખ્ખા. તો આપને હાથ ધોએ બગૈર ખાના શુરૂ કર દિયા. જિસકી વજહસે ખાદિમાકે દિલમેં યે ખયાલ પૈદા હુવા કે યે ઈન્તિહાઈ બંદ તમીઝીકી બાત હૈ. અભી વો ઉસી ખયલામેં થા કે બાહિરસે શાહી સિપાહિયોંને આકર ખાદિમાકો યે કેહતે હુએ ગિરફતાર કર લિયા કે તુને ઝેરે જામા (ઘોડેકી ઝીનકે નીચે રખનેકા કપડા) ચુરાયા હૈ. ઔર તુઝે કોતવાલકે સામને પેશ કિયા જાએગા. ઔર યે કેહકર ઉસકો મારના શુરૂ કર દિયા. યે દેખકર આપને ફરમાયા કે ઉસકો મત મારો તુમહારા ઝેરે જામા અભી મિલ જાએગા. ચુનાંચે ઉસી વક્ત એક શખસને ઝેરે જામા સિપાહિયોંકે હવાલે કર દિયા. ઔર વો ખાદિમાકો છોડકર ચલે ગએ. આપને ખાદિમાસે ફરમાયા કે મેરી બદ તમીઝી હી તેરે કામ આ ગઈ. યે સુનકર ખાદિમાને નદામતકે સાથ અપને બુરે ખયાલ પર તવજ્જોહ કી.

કિસીકા સફરમેં ગધા મર ગયા તો વો ઈસ ખ્યાલસે રો રહા થા કે અબ મૈં સામાન કિસ ચીઝ પર લાદકર લે જાઉંગા. ઈત્તિફાકસે ઉધરસે આપકા ભી ગુઝર હુવા. ઔર મુસાફિરકી બે બસી દેખકર ગધેકો ઠોકર મારકર ફરમાયા કે યે સોનેકા વકત નહીં હૈ. યે કેહતે હી ગધા ઉઠ બૈઠા. ઔર વો મુસાફિર અપના સામાન લાદકર રૂખસત હો ગયા.

આપકી બીમારીકે દૌરાન એક મરતબા હઝરત જુનેદ મિઝાજ પુરસીકે લિયે હાઝિર હુએ તો કુછ ફલ ઔર ફૂલ આપકો પેશ કિયે. ઉસકે બાદ જબ આપ હઝરત જુનેદકી બીમારીમેં અપને મુરીદોંકે સાથ મિઝાજ પુરસીકે લિયે તશરીફ લે ગએ તો અપને મુરીદીનસે ફરમાયા કે સબ લોગ જુનેદકા મર્ઝ (બીમારી) અપને ઉપર તકસીમ કર લો, યે કેહતે હી હઝરત જુનેદ તન્દુરૂસ્ત હો ગએ. તો આપને ઉનસે ફરમાયા કે ફલ ફૂલકે બજાએ ઈસ તરહ ઈયાદતકો જાના ચાહિયે.

કુછ લોગ એક બુઢ્ઢે શખ્સકો મારતે કરતે હુએ કૈદખાનાકી તરફ લે જા રહે થે, ઔર વો ઈન્તિહાઈ સબરો ઝબ્તકે સાથ ખામોશ થા. આપને કૈદખાનામેં જાકર ઉસસે પૂછા કે ઈસ કદર ઝોફ ઔર કમઝોરીકે બાવજૂદ તુમને સબર કૈસે કિયા? ઉસને જવાબ દિયા કે સબરકા તઅલ્લુક હિંમત ઔર શુજાઅતસે હૈ ન કે તાકત ઔર કુવ્વતસે. ફિર આપને પૂછા કે સબરકા કયા મતલબ હૈ? ઉસને કહા કે મુસીબતોંકો ઈસ તરહ ખૂશીકે સાથ બરદાશ્ત કરના ચાહિયે જિસ તરહ લોગ છુટકારા પાકર ખૂશ હોતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે આગકે સાત સમંદર પાર કરનેકે બાદ મારિફત હાસિલ હોતી હૈ. ઔર જબ હાસિલ હો જાતી હૈ તો પેહલે ઔર આખિરકા ઈલ્મ હાસિલ હો જાતા હૈ.

એક ના બીના (અંધા) અલ્લાહ અલ્લાહકા વિર્દ કરતે હુએ રાસ્તેમેં આપકો મિલા તો ફરમાયા કે તુ અલ્લાહકો કયા જાને, અગર અલ્લાહકો જાન લેતા તો ઝિંદા ન રેહ સકતા. યે ફરમાકર બેહોશ હોકર ઝમીન પર ગિર પળે. ઔર હોશ આનેકે બાદ એક ઐસે જંગલમેં જા પહોંચે જહાં બાંસકી ફાંસેં આપકે પૂરે જિસ્મમેં ચુભતી થીં. ઔર હર કતરએ ખૂનસે અલ્લાહકા નકશ ઝાહિર હોતા થા. ઔર જબ ઉસ હાલતમેં આપકો ઘર લાયા ગયા ઔર લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કેહનેકી તલ્કીન કી ગઈ તો ફરમાયા કે મૈં તો ઉસીકે પાસ જા રહા હું. યે કેહકર દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

હઝરત જુનેદ બગદાદીકા કૌલ હૈ કે અપને દૌરકે ઐસે સિદ્દીકીનમેંસે થે કે આપકે બાદ કિસીને હકીકી ઔર સચ્ચી બાત નહીં કહી.

હઝરત ઉસમાન હિયરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ખુરાસાનકે બળે શેખ ઔર કુતુબે આલમ થે. ઔર શરીઅત ઔર તરીકત દોનોં પર યકસા તૌરસે અમલ પેરા થે. અરબાબે તરીકતકા કૌલ હૈ કે દુનિયામેં સિર્ફ તીન અહલુલ્લાહ હુએ હૈં. નેશાપુરમેં હઝરત ઉસમાન બિન હિયરી, બગદાદમેં હઝરત જુનેદ બગદાદી, ઔર શામમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ જિલાઅ. લેકિન હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુહમ્મદ રાઝીકા કૌલ યે હૈ કે મૈંને હઝરત જુનેદ, હઝરત

યૂસુફ બિન હુસૈન, હઝરત રૂવેમ ઔર હઝરત મુહમ્મદ ફઝલ સબસે મુલાકાત કી. મગર ખુદા શનાસીમેં જો મરતબા હઝરત ઉસમાન હિયરીકો હાસિલ હુવા વો કિસીકો હાસિલ ન હુવા. ઔર સિર્ફ આપ હી કે દમસે ખુરાસાનમેં તસવ્વુફકા ચર્ચા આમ હુવા. ઔર આપકો તીન બુઝુર્ગોંસે શર્ફે બયઅત હાસિલ રહા. પેહલે હઝરત યહયા બિન મઆઝ, દૂસરે હઝરત શુજાઅ કિરમાની, તીસરે હઝરત અબૂ હફસ હદ્દાદ, ઈનકે અલાવા આપ દૂસરે બુઝુર્ગોંકી સોહબતમેં રહે. આપકા મશ્ગલા વઅઝ કેહનેકા થા. ઔર નેશાપુર વાલોંકો આપસે ઈસ દરજા એતિકાદ થા કે એક શખ્સ ભી આપકો બુરા ન કેહતા.

હાલાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે બચપન હીમેં મેરા દિલ અહલે ઝાહિરસે દૂર રેહતા થા. ઔર મુઝસે હર ચીઝકી માહિયત ઔર હકીકતકે મુતઅલ્લિક સવાલ કરતા રેહતા. ઔર શુરૂ હીસે મુઝે યે ખયાલ થા કે જિસ રાસ્તા પર આમ લોગ અમલ કરતે હૈં ઉસસે હટકર ભી કોઈ દૂસરા રાસ્તા ઝરૂર હોગા. ઔર ઝાહિરી ઉલૂમકે અલાવા બાતિની ઉલૂમકા ભી કોઈ વુજૂદ હોગા.

એક મરતબા આપ ચાર ગુલામોંકે સાથ મકતબ (મદ્રસા) જા રહે થે. ઔર હાથમેં સોનેકી દવાત, સર પર અમામા ઔર જિસ્મ પર નિહાયત કીમતી લિબાસ થા. અચાનક આપને દેખા કે રાસ્તામેં એક ઝખમી ગધા પડા હૈ. ઔર ઉસકી પુશ્તકે ઝખમસે કવ્વે ગોશ્ત નોચ રહે હૈં. યે મંઝર દેખકર આપકે અંદર એક ઐસા રહમકા જઝબા પૈદા હુવા કે અપની દસ્તાર ઉસકે ઝખમ પર બાંધકર અપની કબા (કમ્બલ) ઉસકે ઉપર ડાલ દી. ઈસ એહસાનકે બદલેમેં ગધેને આપકે હકમેં દુઆએ ખૈર કી, જિસકે અસરસે ઉસી વકત જઝબ ઔર શૌકકે આલમમેં આપ હઝરત યહયા બિન મઆઝકી ખિદમતમેં હાઝિર હો ગએ. ઔર ઉનસે ફૈઝ હાસિલ કરનેમેં માં બાપ ઔર ઘર દર સબકો છોળ દિયા. ફિર કુછ અરસાકે બાદ કિસી જમાઅતસે આપને હઝરત શુજાઅ કિરમાનીકે હાલાત ઔર ઔસાફ સુને તો કિરમાન પહોંચકર બહોત મુદ્દત તક ઉનકી ફૈઝે સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાતે રહે. ઔર ઉનહીકિ સાથ નેશાપુર પહોંચકર હઝરત અબૂ હફસ હદ્દાદસે મુલાકાત કરકે યે ઈરાદા કર લિયા કે કુછ દિનોં આપકે ફુયૂઝસે ભી ફાઈદા ઉઠાના ચાહિયે. લેકિન ડરકે મારે આપને હઝરત શુજાઅસે અપના ઈરાદા ઝાહિર નહીં કિયા. લેકિન હઝરત અબૂ હફસ આપકી નિય્યત તાડ ચુકે થે. લિહાઝા રવાન્ગીકે વકત હઝરત શુજાઅસે ફરમાયા કે ઉનકો કુછ દિનોંકે લિયે મેરે પાસ હી છોડ દીજિયે. કયૂંકે મુઝે ઉનસે કુછ દિલચસ્પી પૈદા હો ગઈ હૈ. ચુનાંચે હઝરત શુજાઅકી ઈજાઝતકે બાદ આપને હઝરત અબૂ હફસકી ખિદમતમેં રેહકર બે હદ ફુયૂઝ હાસિલ કિયે. ફિર હઝરત અબૂ હફસને આપકે મુતઅલ્લિક યે ફરમાયા કે યહયા બિન મઆઝને ઉનકો આગકી ભઠ્ઠીમેં તો ઝોંક દિયા થા લેકિન

ઉસકો ભડકાનેવાલેકી ઝરૂરત બાકી રેહ ગઈ થી. લિહાઝા અબ ઉનહેં વો ચીઝ ભી હાસિલ હો ગઈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે જવાનીમેં જબ હઝરત અબૂ હફસને મુઝે અપને પાससે અલાહિદા કર દિયા તો મૈંને આપકી સોહબતકે ઈશ્કમેં આપકી બૈઠકકે સામને દીવારમેં સૂરાખ કરકે ઝિયારત શુરૂ કર દી. ઔર જબ આપકો ઉસકા પતા ચલા તો અપને પાસ બુલાકર અપની સાહબઝાદીસે નિકાહ પળ્હા દિયા.

આપ કભી કિસી પર ખફા ન હોતે થે. ચુનાંચે એક મરતબા કિસીને આપકો ખાને પર બુલાયા ઔર જબ આપ વહાં પહોંચે તો ઉસને ધુતકારકર કહા કે ભાગ જાઓ મેરે યહાં ખાના નહીં હૈ. ઔર જબ આપ વાપસ હોને લગે તો ઉસને દો બારા બગૈર બુલાકર કહા કે તુમ બળે પીટુ હો. યે સુનકર આપ ફિર વાપસ હુએ, લેકિન તીસરી મરતબા ઉસને બુલાકર કહા કે પત્થર મૌજૂદ હૈ અગર ખાના ચાહો તો ખા સકતે હો. ગર્ઝકિ તીસ મરતબા ઉસને ઐસી હરકત કી, ઔર આખિરમેં ઈતની ઝોરસે ધક્કા દિયા કે આપ ગિર પળે. લેકિન ઉસકી સઝામેં અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે દોનોં હાથ બેકાર કર દિયે. ઉસ સઝાસે વો ઐસા મુતઅસ્સિર હુવા કે ફૌરન હી તૌબા કી ઔર આપસે બયઅત હો ગયા. ફિર એક દિન ઉસને આપસે સવાલ કિયા કે મેરી તીન મરતબાકી ગુસ્તાખી પર આપકો ગુસ્સા ક્યૂં નહી આયા? ફરમાયા કે કુત્તે ભી યેહી કરતે હૈં કે જબ બુલાયા ચલે આએ. ઔર જબ ધુત્કાર દિયા ભાગ ગયે. લેકિન યે મરતબા નહીં હૈ, લેકિન અહલે મરતબા હોના બહોત મુશ્કિલ હૈ.

એક મરતબા મુરીદોંકે સાથ બાઝાર તશરીફ લે જા રહે થે કે કિસીને ઉપરસે ઈસ તરહ રાખ ફેંકી જો પૂરીકી પૂરી આપકે ઉપર પળી. યે દેખકર મુરીદોંને બહોત ગુસ્સા કિયા. મગર આપને ફરમાયા કે બહોત કાબિલે શુક્ર બાત હૈ કે જો સર આગકા સઝાવાર થા ઉસ પર સિર્ફ રાખ હી પળી.

હઝરત અબૂ અમરસે રિવાયત હૈ કે મૈંને આપહીકે હાથ પર તૌબા કી. ઔર કઈ મુદ્દત તક આપહીકી ખિદમતમેં રેહકર ફાઈદા ઉઠાતા રહા. લેકિન બાદમેં જબ મેરા દિલ ગુનાહોંકી તરફ રગબત કરતા તો મૈં આપકી સોહબતસે જુદાઈ હાસિલ કર લેતા. લેકિન આપને ઈશારાકે તૌર પર ફરમાયા કે મેરી સોહબત છોડકર દુશ્મનોંકી સોહબત મત ઈખ્તિયાર કરો: ક્યૂંકે ઉનકો તુમહારે ગુનાહોંસે ખુશી હાસિલ હોગી. લિહાઝા જો ગુનાહ કરના હો યહી રેહકર કર લો. તાકે તુમહારા વબાલ અપને સર પર લે લૂં. યે અલ્ફાઝ આપને કુછ ઈસ તરહ ફરમાએ કે મૈં તૌબા કરકે આપકી ખિદમતમેં મસરૂફ હો ગયા.

કોઈ શરાબી પાયકારા બજાતા હુવા ચલા જા રહા થા. લેકિન આપકો દેખતે હી બરબત તો બગલમેં છુપા લિયા ઔર ટોપી પહેન લી. ચુનાંચે આપ ઉસકો અપને સાથ

ઘર લે આએ. ઔર ગુસલ કરવાકર અપના લિબાસ પેહનાતે હુએ દુઆ ફરમાઈ કે અય અલ્લાહ મૈંને અપના ઈખ્તિયારીકા કામ તો પૂરા કર લિયા, અબ જો તેરે ઈખ્તિયારમેં હૈ ઉસકો પૂરા ફરમા દે. ઈસ દુઆકે સાથ હી ઉસ શરાબીમેં ઐસા કમાલ પૈદા હો ગયા કે આપ ખૂદ ભી હૈરાન રેહ ગએ. ઉસી વકત હઝરત અબૂ ઉસમાન મગરિબી ભી આપકે યહાં પહોંચે તો આપને ફરમાયા કે આજ મૈં રશ્કકી આગમેં ઊદકી તરહ સુલગ રહા હું. કયૂંકે જિસ કમાલકે હાસિલ કરનેમેં મેરી ઈતની ઉમર ખતમ હો ગઈ વો કમાલ બગૈર માંગે એક ઐસે શખ્સકો અતા કર દિયા ગયા જિસકે મુંહસે શરાબકી બદબૂ આ રહી હૈ. ઈસસે અંદાઝા હુવા કે ફઝલે ખુદાવંદીકા ઈન્હિસાર અમલ પર નહી બલ્કે દિલી કૈફિયાતસે મુતઅલ્લિક હૈ.

ઈરશાદાત :- કિસીને આપસે અર્ઝ કિય કે ગો મૈં ઝબાનસે ખુદાકા ઝિક્ર કરતા હું લેકિન મેરા દિલ ઉસ પર મુત્મઈન નહીં, આપને ફરમાયા કે તેરી ઝબાનકો જો ઝિક્રકી લઝઝત અતા કી ગઈ હૈ ઉસકા શુક્ર અદા કરતા રેહ તાકે દૂસરે આઝાકો ઝિક્રકી લઝઝત હાસિલ હો જાએ. એક મુરીદ દસ સાલ તક ખિદમત કરતે હુએ હજકે સફરમેં ભી આપકે સાથ રહા. લેકિન હમેશા યેહી કેહતા રેહતા કે ખુદાકે ભેદોંસે મુઝે ભી આગાહ ફરમા દીજિયે. આપને ફરમાયા કે મૈં તો ખૂદ ભી આગાહ નહીં હું. યે તો જિસ પર ખુદાકા ફઝલ હો વોહી ખબરદાર હો સકતા હૈ. ફરમાયા કે જિસકો અપની અઝમત કરવાનેકા ખ્યાલ હો ઉસકા કુફ્ર પર મૌત આનેકા અંદેશા રેહતા હૈ. ફરમાયા કે સોહબતે ખુદાવંદીકો અદબ ઔર હૈબતકે સાથ ઈખ્તિયાર કરના ચાહિયે. ઔર ઈત્તિબાએ સુન્નતકે લિયે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી મુહબ્બત ઝરૂરી હૈ. ઔર ખાદિમ બનકર ઔલિયાએ કિરામકી તાઝીમ કરની ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા કે મુસલમાનસે ખૂશ ચહેરેકે સાથ મિલના ચાહિયે. ઔર જાહિલોંકે લિયે દુઆએ ખૈર કરની ચાહિયે. ફરમાયા કે સૂફિયાકી બાતોં પર અમલ પેરા હોનેસે નૂર હાસિલ હોતા હૈ. લેકિન બે અમલ લોગોં પર ઉનકી બાતોંકા કોઈ અસર નહીં. ફરમાયા કે ઈઝઝત ઔર દૌલતકી તલબ ઔર મકબૂલિયતકી હિર્સ અદાવતકી બુન્યાદ હૈ. ફરમાયા કે ખુદાને અપને કરમસે બંદોંકી ખતાએં મુઆફ કરના ફર્ઝ કરાર દે લિયા હૈ. જૈસા કે કુરઆનમેં હૈ. કતબ રબ્બુકુમ અલા નફસિહિર્રહમહ. યાની ફર્ઝ કર લિયા હૈ તુમહારે રબને અપને નફસ પર રહમતકો. ફરમાયા કે આમ ઈખ્લાસકા એક મતલબ યે ભી હૈ કે જો બાત ઝબાનસે અદા કરો ઉસકી તસ્દીક દિલસે ભી કરતે રહો. ઔર મખ્લૂકસે જુદા હોકર ખાલિક પર નઝર રખનેકા નામ ભી ઈખ્લાસ હૈ.

એક શખ્સ ખુરાસાનસે ચલકર આપકી ખિદમતમેં નેશાપુર પહોંચા તો આપને ઉસકે સલામકા જવાબ દેતે હુએ ફરમાયા કે નારાઝ કરકે હજ કરના મુનાસિબ નહીં. યે સુનકર ફૌરન વાપસ હો ગયા ઔર અપની વાલિદાકી હયાત તક મુસલસલ ઉનકી

ખિદમત કરતા રહા. લેકિન ઉનકી વફાતકે બાદ ફિર આપકી ખિદમતમેં જબ નેશાપુર પહોંચા તો આપને કાફી ફાસલાસે ઉસકા ઈસ્તિકબાલ કિયા ઔર અપને સાથ લાકર બકરીયાં ચરાનેકા કામ ઉસકે સુપુર્દ કર દિયા. ઉસકે બાદ ઉસને આપકી ઝેરે નિગરાની ફુયૂઝે બાતિની હાસિલ કિયા ઔર ઉંચે દરજે તક પહોંચા.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત જબ આપકે સાહબઝાદેને શિદ્દતે ગમમેં અપને કપડે ફાડ ડાલે તો આપને નરમીસે ફરમાયા કે ખિલાફે સુન્નત કામ કરના નિફાકકી અલામત હૈ, કયૂંકે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા યે ફરમાન હૈ કે હર બરતનસે વોહી ચીઝ ટપકતી હૈ જો ઉસમેં મૌજૂદ હોં. ઈસ નસીહતકે બાદ આપ દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

હઝરત અબૂ અબ્દુલ્લાહ જિલાઅ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બળી હિંમતવાલે બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ હૈં. ઔર આપને હઝરત અબૂ તુરાબ ઔર હઝરત ઝુન્નૂન જૈસે મશાઈખીને કિરામસે મુલાકાત કી. ઉસકે અલાવા હઝરત અબૂલ હસન નૂરીકે ફૈઝે સોહબતસે ફાયદા ઉઠાતે રહે.

હાલાત :- એક મરતબા આપને હઝરત અમર દમિશ્કીસે બયાન કિયા કે જિસ વકત મૈંને અપને માં-બાપસે અર્ઝ કિયા કે મુઝકો ખુદાકે હવાલે કર દો. તો ઉનહોંને મેરી દરખ્વાસ્ત કબૂલ કર લી, ચુનાંચે મૈં ઘરસે રૂખસત હો ગયા. ઔર જબ કાફી મુદ્દતકે બાદ વાપસ આકર ઘરકે દરવાઝે પર દસ્તક દેતે હુએ અપના નામ બતાયા તો માં-બાપને અંદર હીસે જવાબ દિયા કે હમ ખુદાકો સુપુર્દ કી હુઈ ચીઝ વાપસ નહીં લેતે. ઔર કિસી તરહ દરવાઝા નહીં ખોલા.

કિસી હસીન ઔર જવાન યહૂદીકે દીદારમેં આપ મશ્ગૂલ થે કે હઝરત જુનેદ ભી આ પહોંચે. આપને ઉનસે કહા કે ઐસી હસીન સુરત ભી જહન્નમમેં જલેગી. ઉનહોંને ફરમાયા કે ઉસ પર નઝર ડાલના ભી શહવતમેં દાખિલ હૈ. અગર ઈબરત હાસિલ કરના ચાહતે હો તો દુનિયામેં દૂસરી બહોતસી ચીઝેં હૈં.

કિસીને જબ આપસે ફકકા મતલબ પૂછા તો આપ ઉઠકર બાહિર ચલ દિયે. ઔર કુછ વકફકે બાદ આકર મેરે પાસ થોડીસી ચાંદી થી ઉસકો ખૈરાત કર આયા તાકે ફકકે મૌઝૂઅ પર બાત કર સકું. લિહાઝા અબ સુન લો કે જિસકે પાસ કોઈ ચીઝ ભી ન હો વો ફકકા મુસ્તહિક હૈ. ફરમાયા કે મદીના મુનવ્વરામેં રોઝએ અકદસકે સામને ભૂખકી શિદ્દતમેં જાકર મૈંને અર્ઝ કિયા કે આપકા મેહમાન હું. યે કેહકર વહીં સો ગયા. ઔર ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને મુઝે એક ટિકયા (રોટી) ઈનાયત ફરમાઈ.

જિસમેંસે આધી ખાને પાયા થા કે આંખ ખુલ ગઈ. લેકિન આધી બાકી બચી હુઈ ઉસ વક્ત ભી મેરે હાથમેં થી.

વફાત :- હંસતે હુએ આપકા ઈન્તેકાલ હુવા તો મૌતકે બાદ ભી ડાકટરોંને કહા કે આપ ઝિંદા હૈં. લેકિન નબ્ઝ દેખનેકે બાદ મૌતકા યકીન હો ગયા.

હઝરત અબૂ મુહમ્મદ રૂવેમ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ વાકિફે અસરાર મશાઈખીનમેંસે હુએ હૈં. ઔર હઝરત જુનેદ ઔર હઝરત દાઉદ તાઈકે ઈતાઅત ગુઝારોંમેં થે. ઈસકે અલાવા આપકી બહોતસી કિતાબેં ભી હૈં.

હાલાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે બીસ સાલસે મેરી યે હાલત હૈ કે જિસ કિસમકે ખાનેકા ખ્યાલ કરતા હું ફૌરન મિલ જાતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે એક મરતબા દોપહરમેં મુઝે સખ્ત પ્યાસ મેહસૂસ હુઈ તો મૈંને એક મકાનસે પાની માંગા. ઔર જબ અંદરસે એક લડકા પાની લેકર આયા તો મૈંને પી લિયા. લેકિન ઉસ લડકેને કહા કે યે કિસ કિસમકા સૂફી હૈ જો દિનમેં પાની પીતા હૈ. ચુનાંચે ઉસ દિનસે આજ તક મૈંને કભી દિનમેં પાની નહીં પિયા.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કે સબસે પેહલે ખુદાને બંદે પર મારિફતકો ફર્ઝ કિયા. જૈસા કે કુરઆનમેં હૈ, નહીં પૈદા કિયા હમને જિન ઔર ઈન્સકો મગર ઈબાદતકે લિયે. ફરમાયા કે ખુદાને અપની ઝાતકે અલાવા હર ચીઝકો દૂસરી ચીઝમેં પોશીદા કર દિયા હૈ. ફિર ફરમાયા કે ફક્ર ઉસકા નામ હૈ કે નફસકી મુખાલિફત કરતા રહે. રૂમૂઝે ખુદાવંદીકો ઝાહિર ન હોને દે. ઔર તર્કે શિકાયતકા નામ સબર હૈ. ઔર ખુદાકે સામને ખુદકો ઝલીલ ખ્યાલ કરના તવાઝોઅ હૈ. ફરમાયા કે હકીકી શહવત વોહી હૈ જો આમાલે સાલિહાકે અલાવા કિસી વક્ત ભી ઝાહિર ન હો.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ હફીફને જબ આપસે નસીહત કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે ખુદાકી રાહમેં જાન કુરબાન કરો, ઔર અગર યે નહીં કર સકતે તો ફિર સૂફિયાકી બાતોં પર અમલ કરો.

ઉમરકે આખિરી હિસ્સામેં આપને કાઝીકા ઓહદા ઈખ્તિયાર કરકે દુનિયા વાલોંકા લિબાસ ઈખ્તિયાર કર લિયા થા. ઔર ઉસકા મકસદ યે થા કે લોગોંકે લિયે સિપર (ઢાલ) બન જાએ. હઝરત જુનેદકા કૌલ હૈ કે હમ સબ તો ફારિગે મશ્ગૂલ હૈં. ઔર હઝરત રૂવેમ મશ્ગૂલે ફારિગ.

હઝરત ઈબ્ને અતાઅ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બળે મશાઈખીનમેંસે હુએ હૈં. ઔર આપકે બહોતસે ઔસાફ હઝરત અબૂ સઈદ ખઝઝાઝને બયાન કિયે હૈં, હત્તાકે વો આપકે મુકાબલેમેં કિસી દૂસરેકો સૂફી હી ખ્યાલ ન કરતે થે.

હાલાત :- એક મરતબા આપકો રોતે હુએ લોગોંને સબબ પૂછા તો ફરમાયા કે બચપનમેં મૈંને એક શખ્સકા કબૂતર પકડ લિયા થા ઔર ઉસકે બદલેમેં આજ તક ઉસકે માલિકકો એક હઝાર દીનાર દે ચુકા હું. લેકિન ફિર ભી યે ખ્યાલ હૈ કે ન માલૂમ મુઝે કયા સઝા દી જાએગી. ફિર કિસીને સવાલ કિયા કે આપ કુરઆનકી રોઝાના કિતની તિલાવાત કર લેતે થે? ફરમાયા કે ચૌદા સાલ પેહલે તો એક કુરઆન રોઝાના ખતમ કર દેતા થા. લેકિન અબ ચૌદા સાલસે જો મૈંને કુરઆન શુરૂ કિયા હૈ તો અબ તક સિર્ફ સૂરએ અન્ફાલ તક પહોંચા હું.

આપકે દસ લડકે થે. ઔર એક મરતબા સફરમેં ડાકૂઓંને ઉનહેં પકડકર એક એક કરકે આપકે સામને હી કત્લ કર દિયા. લેકિન આપ આસમાનકી તરફ નઝરેં ઉઠાએ હુએ મુસ્કુરાતે રહે. ઔર જબ દસવેં લડકેકા નંબર આયા તો ઉસને કહા કે કિસ કદર અફસોસકી બાત હૈ કે આપ બાપ હોકર રોકનેકે બજાએ ખળે મુસ્કુરા રહે હૈં. આપને ફરમાયા કે હર હર કામકા કરનેવાલા અલ્લાહ તઆલા હૈ. ઔર વો અપની મસ્લિહતસે જો કુછ ભી કરતા હૈ ઉસમેં બંદેકો દમ મારનેકી ઈજાઝત નહીં. યે સુનકર ડાકૂઓં પર અજીબસી કૈફિયત તારી હો ગઈ ઔર ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે અગર આપ યે બાત પેહલે કેહ દેતે તો તમામ લડકે કત્લ હોનેસે બચ જાતે.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે બેહતર ઈલ્મ ઔર અમલ વોહી થા જો ગુઝિશ્તા લોગોંને હાસિલ કિયા. ઔર ઉસ પર અમલ પેરા રહે. ફરમાયા કે કુરઆન ઔર હદીસસે બુલંદ કોઈ મકામ નહીં. ફરમાયા કે ખુદાકી ઈબાદત ન કરના બહોત હી ગફલત હૈ. ફિર ફરમાયા કે ખુદાકે સિવા અગર કોઈ શખ્સ કિસી દૂસરેસે સુકૂન હાસિલ કરતા હૈ તો આખિરકાર વોહી ચીઝ ઉસકે લિયે હલાકતકા સબબ બન જાતી હૈ. ફરમાયા કે ઉમદા ગુનાહ વોહી હૈ જિસમેં તૌબાકી તૌફીક નસીબ હો. ઔર બદતરીન હૈ વો ઈતાઅત જિસમેં ખુદ બીની (ઘમંડ) ઝાહિર હો જાએ. ફરમાયા કે વસાઈલ પર ભરોસા કરનેસે તકબ્બુર જનમ લેતા હૈ. ફરમાયા કે દૌલતકા લોભી તાલિબે દુનિયા હોતા હૈ. ફરમાયા કે દુનિયા કુછ લોગોંકે લિયે તો સરાય હૈ કુછકે લિયે તિજારત ગાહ, બાઝકે લિયે શોહરત ઔર ઈઝઝત હાસિલ

કરનેકી જગહ, બાઝકે લિયે ઈબરતકા સબક, ઔર બાઝકે લિયે ઐશ ઔર નિશાત હૈ. ચુનાંચે હર ફર્દ અપને હી ખ્યાલાતકે એતિબારસે દુનિયાસે દિલચસ્પી રખતા હૈ. ફરમાયા કે શહવતે દિલ મુશાહિદ હૈ ઔર શહવતે નફસ દુન્યવી ઐશ ઔર દવામ હૈ. ફરમાયા, ચૂંકે ફિતરતે નફસ બે અદબી પર કાઈમ હૈ ઈસ લિયે નફસકો હર લમ્હા બા અદબ રેહનેકા હુકમ દિયા ગયા હૈ. ઔર ખવાહિશે નફસ ઔર ઈબાદતકે બદલાકી તમન્ના બંદેકો ખુદાકા દુશ્મન બના દેતે હૈં. ફરમાયા કે ગિઝાએ મોમિન ઈબાદતે ખુદા હૈ. ઔર ગિઝાએ મુનાફિક ખાના પીના.

ફરમાયા કે હઝરત આદમ (અલૈ.) કી ખતા પર સિવાએ સોના ચાંદી કે હર ચીઝને નૌહા ખ્વાની કી. ઔર જબ અલ્લાહ તઆલાને ઉનસે પૂછા તો અર્ઝ કિયા કે હમ તેરે નાફરમાનોં પર નૌહા ખ્વાની નહીં કર સકતે. ઈસી લિયે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો હર ચીઝકી કીમત મુકર્રર કર દી. યાની હર ચીઝ રૂપિયા અશરફીસે હી ખરીદી જા સકતી હૈ. ફરમાયા કે ઝાહિરમેં મખ્લૂકસે ઔર બાતિનમેં ખાલિકસે વાબસ્તગી ગોશા નશીનીસે બેહતર હૈ.

આપને મુરીદીનસે સવાલ કિયા કે બંદોંકે મરતબે કિસ ચીઝસે બુલંદ હોતે હૈં? કિસીને જવાબ દિયા હમેશા રોઝાદાર રેહનેસે. કિસીને કહા કે હમેશા નમાઝમેં મશગૂલ રેહનેસે. કિસીને અર્ઝ કિયા મુજાહિદાત પર પાબંદી કરનેસે. કિસીને કહા ખૈરાત ઔર સદકાત જારી રખનેસે, લેકિન આપને ફરમાયા કે સિર્ફ ઉસીકો બુલંદ મરતબે હાસિલ હોતે હૈં જિસકે અખ્લાક ઉમદા હોં.

લોગોંને ખલીફાએ વકતસે આપકે ઝિન્દીક હોનેકી શિકાયત કી તો વઝીરને આપકો બુલાકર બુરા ભલા કહા. ઔર આપકે ચમડેકે મોઝે નિકલવાકર ઉનહીસે ઈસ ઈસ કદર મારા કે આપકે ઉપર બેહોશી તારી હો ગઈ. ઔર હોશ આનેકે બાદ આપને ઉસકે હકમેં યે બદ દુઆ ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલા તેરે હાથ-પાંવ કટવા દે. ચુનાંચે આપકી વફાતકે બાદ ખલીફાને કિસી જુર્મકી સઝામેં ઉસકે હાથ પૈર કટવા દિયે. ઉસ પર બાઝ બુઝુર્ગોંને યે એતિરાઝ કિયા કે આપકો બદ દુઆ ન કરની ચાહિયે થી. બલ્કે ઉસકે હકમેં દુઆ કરતે. લેકિન બાઝ બુઝુર્ગોંને યે જવાબ દિયા હૈ કે આપકી બદ દુઆકી વજહ યે થી કે વો વઝીર મુસલમાનોંકે હકમેં બહોત હી જાબિર ઝાલિમ થા. ઔર બાઝ બુઝુર્ગ યે કેહતે હૈં કે ચૂંકે કઝા ઔર કદરકા ફૈસલા યેહી થા. ઈસ લિયે આપને ઉસકો ઝાહિર કર દિયા. લેકિન હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે દર હકીકત વો બદ દુઆ નહીં બલ્કે ઉસકે હકમેં દુઆ થી, તાકે દુનિયાંકી ઝિલ્લતસે નજાત પાકર શહાદતકા દરજા હાસિલ કરે. ઔર આખિરતકી સઝાકે બજાએ દુનિયાહીમેં સઝા પૂરી હો જાએ.

હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન દાઉદ વરકી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા તઅલ્લુક શામકે મશાઈખોંમેંસે થા. ઔર આપ રિયાઝત ઔર કરામતકે મુકમ્મલ આઈનાદાર હોનેકે અલાવા હઝરત જુનેદકે હમ ઝમાના ઔર ઈબ્ને અતા ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન જિલાઅકે અહબાબમેંસે થે.

હાલાત :- કિસી દુરવેશકી કમલીમેં (કમ્બલમેં) આપકે પેરહનકા એક ટુકડા સિલા હુવા થા. ચુનાંચે જંગલમેં જબ ઉસ દુરવેશ પર શેર હમલા આવર હુવા તો કરીબ પહોંચકર બજાએ હમલા કરનેકે ઉસકે કદમોંમેં સર ઝુકાકર ખામોશીકે સાથ લોટ ગયા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે ઉન ચીઝોંકો નઝર અંદાઝ કરકે જહાં તક ઈન્સાની અકલકી રસાઈ મુમકિન હો મખ્લૂકકે વુજૂદકો સાબિત કરના મારિફતમેં દાખિલ હૈ. ફરમાયા કે ઝાહિરી એતિબારસે ગો આંખેં ખુલી રેહતી હૈં લેકિન દેખનેકી તાકત ખતમ હો જાતી હૈ. ફરમાયા કે ખુદા દોસ્તીકી અલામત ઈતાઅત ઔર કસરતે ઈબાદત ઔર ઈત્તિબાએ સુન્નત હૈ. ફરમાયા કે મરાતિબકા મદાર સિર્ફ હિંમત પર હૈ. ઔર અગર હિંમતકો ઉમૂરે દુન્યવી પર સર્ફ કિયાં જાએ તો ઉસકી કોઈ કદરો કીમત નહીં. લેકિન અગર ખુદાકી રઝા જોઈકે કામમેં લાયા જાએ તો ઉંચે મરતબોં તક પહોંચના મુમકિન હૈ. ફરમાયા કે તકદીરમેં લિખ્ખે હુએસે ઝિયાદાકી તલબ બેકાર હૈ. કયૂંકે મુકદ્દરસે ઝિયાદા કભી નહીં મિલ સકતા. ફરમાયા કે માલદાર તો અપને માલ પર કિફાયત કરતા હૈ લેકિન ફુકરાકે લિયે તવક્કુલ બહોત કાફી હૈ. ફરમાયા કે ફકીર અદબસે ઉસ વક્ત વાકિફ હોતા હૈ જબ હકીકતસે ઈલ્મકી તરફ રૂજૂઅ કરતા હૈ. ફરમાયા કે જબ તક ખતરેકા એહસાસ રહે કુર્બે ઈલાહીકા હાસિલ કરના મુમકિન નહીં. ફરમાયા કે ખુદાકે સિવા કિસી ઔર કો ઈઝઝતવાલા ખ્યાલ કરનેવાલા ખૂદ ઝલીલ હૈ, ફરમાયા કે મેરી પસંદીદા ચીઝોંમેંસે સોહબતે ફુકરા ઔર હુરમતે ઔલિયા હૈ.

હઝરત યૂસુફ અસબાત (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તારિકુ દુનિયા હોનેકે સાથ બહોત બડે આબિદ ઔર મુત્તકી ભી થે. ઔર બડે મશાઈખીનસે મુલાકાત કરતે રહે. આપને વિરસામેં મિલે હુએ સત્તર હજાર દીનારમેંસે એક પાઈ ભી અપની ઝાત પર ખર્ચ નહીં કી, બલ્કે ખજૂરકે પત્તે બેચકર અપના ખર્ચ ચલાયા કરતે થે. ઉસકે અલાવા સિર્ફ એક ગુદડીમેં ચાલીસ સાલકા

ઝમાના ગુઝાર દિયા.

હાલાત ઔર ઈરશાદાત :- આપને હુઝૈફા મરઅશીકો ખતમેં લિખ્ખા કે મુઝે યે સુનકર અફસોસ હુવા કે તુમને દો ઝર્રે સોનેકે બદલેમેં અપના દીન બેચ દિયા. ક્યૂંકે જબ તુમ એક મરતબા કિસીસે કોઈ ચીઝ ખરીદ રહે થે તો માલિકકી બતાઈ હુઈ કીમતકો તુમને પાંચ ગુના કમ કરકે બતાયા. ઔર ઉસને તુમહેં દીનદાર ખ્યાલ કરકે તુમહારે લિહાઝમેં વો ચીઝ બહોત કમ કીમત પર દે દી. લેકિન હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે યે વાકિઆ દૂસરી કિતાબોંમેં ઈસકે ખિલાફ ભી હૈ લેકિન મૈંને મોતબર કિતાબોંમેં ઈસી તરહ નકલ કિયા હુવા પાયા.

ફરમાયા કે માલ હાસિલક કરનેકે લિયે કુરઆનકી તાલીમ ખુદાકે સાથ મઝાક હૈ. ફરમાયા કે સચ્ચે દિલસે એક રાતકી ઈબાદત ભી જિહાદકે સવાબસે કહીં ઝાઈદ હૈ. ફરમાયા કે અપનેસે સબકો બેહતર ખ્યાલ કરનેકા નામ તવાઝોઅ હૈ. કયૂંકે થોડી તવાઝોઅકા સિલા ઝયાદા મુજાહિદાકે બરાબર હૈ. ઔર મુતવાઝોઅ વો હૈ જો અહકામે શરઈય્યહ પર અમલ પેરા રેહતે હુએ મખ્લૂકસે નરમીકા બરતાવ કરે. ઔર અપનેસે ઝિયાદા બળે મરતબે વાલેકી ઈઝઝત કરે. હર નુકસાનકો બરદાશ્ત કરતે હુએ ખુદાકી અતા કરદા ચીઝ પર શુક્ર કરતા રહે. ઔર ઝિક્રે ઈલાહીકે સાથ સાથ ગુસ્સાકો ખતમ કર દે. ઉમરાકે સાથ તકબ્બુરસે પેશ આએ.

ફરમાયા કે તૌબાકી દસ અલામતેં હૈં. દુનિયાસે દૂરી ઈખ્તિયાર કરના, મના કી હુઈ ચીઝોંસે એહતિરાઝ કરના, અહલે તકબ્બુરસે તઅલ્લુક રખના, સોહબતે મુતવાઝેઅ ઈખ્તિયાર કરના, નેક લોગોંસે રાબતા રખના, તૌબા પર હમેશા કાઈમ રેહના, તૌબાકે બાદ ગુનાહ ન કરના, હુકૂકકી અદાઈગી કરતે રેહના, ગનીમત તલબ કરના, કુવ્વતકો ઝાઈલ કરના. ફરમાયા કે યે સોચકર અમલ કરો કે ઉસ અમલકે બગૈર નજાત મુમકિન નહીં. ઔર યે ઝહન નશીન કરકે તવક્કુલ ઈખ્તિયાર કરો કે મુકદ્દરસે ઝાઈદ મિલના મુમકિન નહીં. ફિર ફરમાયા કે ઉન્સકી પાંચ અલામતેં હૈં. હમેશા ગોશા નશીન રેહના. મખ્લૂકસે વેહશત ઝદા રેહના, ખાલિકકો હર લમ્હા યાદ રખના. મુજાહિદાતમેં સુકૂન ઈખ્તિયાર કરના, ઈતાઅત પર અમલ પેરા રેહના. ફરમાયા કે બાત કેહનેસે પેહલે અંજામ પર ગૌર કરના ઝરૂરી હૈ. ઔર જીસ ચીઝમેં તદબ્બુર તફક્કુરસે નદામત હો ઉસ પર ગૌર ન કરના અફઝલ હૈ. ફિર ફરમાયા કે ઝબાનસે બુરી બાત ન નિકાલો, કાનોંસે બુરી બાત ન સુનો, ઝિનાસે દૂર રહો, હલાલ રિઝક ઈસ્તેમાલ કરો, દુનિયાકો છોળ દો. મૌતકો પેશે નઝર રખ્ખો. ફિર ફરમાયા કે શૌકકી પાંચ અલામતેં હૈં. ઐશ ઔર રાહતમેં મૌતકો ન ભૂલના. ખૂશીકે દૌરાન ભી ઝિંદગીકો ગનીમ (દુશ્મન) ખ્યાલ કરના, ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રેહના, નેઅમતકે ચલે જાને પર અફસોસ ઝાહિર કરના મુશાહિદાતકી હાલતમેં ખૂશ રેહના. ફિર ફરમાયા કે જમાઅતે નમાઝોંકે અલાવા નમાઝકી ઝિયાદતી ઔર રિઝકે હલાલકી તલબ ફર્ઝ હૈ.

હઝરત અબૂ યાકૂબ બિન ઈસ્હાક નહરજવાન (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બળે મરતબાકે બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં. ઔર સૂફિયાએ કિરામમેં સબસે ઝયાદા નૂરાની શકલ પાઈ થી. હઝરત ઉમર બિન ઉસમાનકી ફૈઝે સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા. ઔર બરસોં હરમકે મુજાવર રેહકર વહીં વફાત પાઈ. એક મરતબા આપ આહો ઝારીકે સાથ દુઆમેં મશ્ગૂલ થે તો નિદા આઈ કે તુ બંદા હૈ ઔર બંદેકો આરામ હાસિલ નહીં હોતા.

હાલાત :- કિસીને આપસે યે શિકવા કિયા કે અકસર સૂફિયાએ કિરામને મુઝે રોઝા રખને ઔર સફર કરનેકી હિદાયત કી લેકિન મુઝે ઈન દોનોં ચીઝોંસે કોઈ ફાઈદા હાસિલ ન હો સકા. આપને ફરમાયા કે ઈબાદતકે વકત રોનેકે સાથ દુઆ કરતે રહો, ચુનાંચે ઈસ અમલસે ઉસકો દિલકી કુશાદગી હાસિલ હો ગઈ. ફિર કિસીને શિકવા કિયા કે મુઝે નમાઝમેં લઝ્ઝત હાસિલ નહીં હોતી. આપને ફરમાયા કે નમાઝકી હાલતમેં દિલકી તરફ મુતવજ્જેહ ન હુવા કરો. ચુનાંચે ઈસ અમલસે ઉસકી શિકાયત ખતમ હો ગઈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને એક કાનેકો તવાફકે વકત યે દુઆ કરતે સુના કે અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે હી તેરી પનાહકા તાલિબ હું. ઔર જબ આપને ઈસ દુઆકી વજહ પૂછી તો અર્ઝ કિયા કે મૈંને એક હસીન શખ્સકો દેખકર દિલમેં કહા કે બહોત હી હસીન શખ્સ હૈ. યે કેહતે હી મેરી વો આંખ જિસસે મૈંને ઉસકો દેખા થા એક હવાકે ઝોંકેકે સાથ ખતમ હો ગઈ. ઔર ઉસકે બાદ નિદા આઈ કે તુઝે અપને જુર્મકી સઝા મિલ ગઈ. ઔર અગર ઉસસે ઝિયાદા ખ્યાલ કરતા તો સઝામેં ભી ઝયાદતી કર દી જાતી.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે દુનિયાકી મિસાલ દરિયા જૈસી હૈ ઔર આખિરત ઉસકા કિનારા હૈ. તકવા ઉસમેં એક કશ્તીકી તરહ હૈ જિસમેં મુસાફિર સફર કરતે રેહતે હૈં. ફરમાયા કે પેટ ભરકર ખાનેવાલા બંદા હમેશા ભૂકા રેહતા હૈ. ઔર દૌલતમંદ ઈસ લિયે ફકીર રેહતા હૈ કે હમેશા મખ્લૂકસે હાજત પૂરી કરવાનેકા મુહતાઝી રેહતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાસે મદદ તલબ ન કરનેવાલા હમેશા ઝલીલ રેહતા હૈ. ઔર જિસ નેઅમતકા શુક્ર અદા કિયા જાએ વો કભી ખતમ નહીં હોતી. ફરમાયા કે બંદા જબ યકીનકી હકીકત તક પહોંચ જાતા હૈ તો ઉસકે લિયે નેઅમત ભી મુસીબત બન જાતી હૈ. ફરમાયા કે બેહતરીન અમલ વો હૈ જિસમેં ઈલ્મસે ભી રાબતા કાઈમ રહે ઔર આલા તરીન હૈ વો આરિફ જો જલાલ ઔર જમાલે ઈલાહીમેં

સરગરદાં રહે. ફરમાયા કે આરિફકો કભી ઈન તીન ચીઝોંસે ખતમ ન હોના ચાહિયે. ઈલ્મ, અમલ ઔર ખલવતસે. કયૂંકે ઈન ચીઝોંસે દૂર હોનેવાલા કભી કુર્બે ઈલાહી હાસિલ નહીં કર સકતા. ઔર ચૂંકે આરિફ ખુદાકે સિવા કિસીકા મુશાહિદા નહીં કરતા. ઈસી લિયે ઉસકો કિસી ચીઝકા અફસોસ ભી નહીં હોતા. ફરમાયા કે અહલે તવક્કુલકો બિલા વાસ્તા રિઝક હાસિલ હોતા રેહતા હૈ. ઔર જો મખ્લૂકકે ગમ ઔર રાહતસે બે નિયાઝ હો વો ભી મુતવક્કિલ હૈ, લેકિન તવક્કુલે હકીકી વોહી હૈ જો આતિશે નમરૂદમેં હઝરત ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ (અલૈ.) કે હાસિલ રહા. કયૂંકે આપને હઝરત જિબ્રાઈલસે ભી મદદ તલબ નહીં કી, હાલાંકે ઉનહોંને ખૂદ હી દરયાફત કિયા થા કે આપકી કયા ખ્વાહિશ હૈ? આપને જવાબ દિયા કે મુઝે ખુદાકે સિવા કિસીકી ખ્વાહિશ નહીં. ઉસીસે યે અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ મુતવક્કિલ ઐસે મરતબાકા હામિલ હોતા હૈ કે અગર આગ પર ચલને લગે તો આગ ઉસ પર અસર અંદાઝ ન હો, ફરમાયા કે ઈસ્લામકા રાસ્તા જાહિલોંસે દૂરી,ઉલમાકી સોહબત, ઈલ્મ પર અમલ ઔર ખુદાકી ઈબાદત કરના હૈ.

હઝરત સમઉન મુહિબ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બળે મરતબા વાલે બુઝુર્ગ થે. ઔર ખૂદકો શમઉન કઝ્ઝાબ કહા કરતે થે. આપ હઝરત જુનેદકે હમ ઝમાના ઔર હઝરત સિર્રી સકતીકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા થા, આપકા કૌલ થા કે દર હકીકત મુહબ્બત હી રાહે ખુદા પર ગામઝન હોનેકા આઈન હૈ. ઔર અહવાલ ઔર મુકામાત ઔર મુસીબતેં સબ મુહબ્બતકે મુકાબલામેં બે હકીકત હૈં. ઔર ઉસી કમાલે ઝાતીકે એતિબારસે અકસર સૂફિયાએ કિરામને આપકી મારિફતકો મુહબ્બત પર ફઝીલત દી હૈ.

હાલાત :- સફરે હજસે વાપસી પર ફૈદ વાલોંકે ઈસરાર પર આપને વહાં વઅઝ ફરમાયા લેકિન લોગોંકે ઉપર આપકા વઅઝ અસર અંદાઝ ન હો સકા. જિસકી બુન્યાદ પર આપને કિંદીલોંસે ખિતાબ કરતે હુએ ફરમાયા કે અબ મૈં તુમહેં મુહબ્બતકા મતલબ સમઝાતા હૂં. ઔર જબ આપને મતલબ બયાન કરના શુરૂ કિયા તો કિંદીલોં પર ઐસા વુજ્દ તારી હુવા કે આપસમેં ટકરાકર પાશ પાશ હો ગઈ. ઉસી તરહ એક ઔર જગહ મુહબ્બતકા મતલબ બયાન ફરમા રહે થે તો એક કબૂતર નીચે ઉતરકર આપકે સર પર ફિર આગોશમેં, ફિર હાથ પર બૈઠકર ઝમીન પર ઉતર ગયા. ઔર ઈઝતિરાબી કૈફિયતસે અપની ચોંચસે ઝમીન ખોદને લગા, હત્તા કે ચોંચ લહૂ લુહાન હો ગઈ. ઔર વહીં દમ તોડ દિયા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે ઝિક્રે ઈલાહી પર પાબંદી હી કા નામ મુહબ્બત હૈ જૈસા કે કુરઆનમેં હૈ. યાની બકસરત ખુદાકા ઝિક્ર કરતે રહો. ફરમાયા કે ખુદાસે મુહબ્બત કરનેવાલોંસે દુનિયાકો શર્ફ હાસિલ હૈ. જૈસા હદીસમેં હૈ કે જો શખ્સ જિસ ચીઝકો મુહબ્બત સમઝતા હૈ ઉસીકે સાથ ઉસકા હશ્ર હોગા. ઈસસે પતા ચલતા હૈ કે મેહશરમેં ખુદાકે મુહિબ્બીન હી ઉસકે સાથ હોંગે. ફરમાયા કે મુહબ્બતકી તારીફ લફ્ઝ ઔર બયાનસે બાહિર હૈ. ફરમાયા કે ખુદા મુહિબ્બીનકો ઈસ લિયે મુસીબતોંકા નિશાના બનાતા હૈ કે હર કોઈ ઉસકી મુહબ્બતમેં કદમ ન રખ સકે. ફરમાયા કે ફકીરકો ફક્રસે ઐસી મુહબ્બત હોની ચાહિયે જૈસી માલદારોંકો દૌલતસે હોતી હૈ. ઈસ તરહ ફકીરકો દૌલતસે ઐસી નફરત હોની ચાહિયે જિતની માલદારોંકો ફક્રસે હોતી હૈ. ફરમાયા કે તસવ્વુફકા હકીકી મતલબ યે હૈ કે ન તો કોઈ ચીઝ તુમહારી મિલ્કિયતમેં હો ઔર ન તુમ કિસીકી મિલ્કિયત હો.

હઝરત અબૂ મુહમ્મદ મરતઅશ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શૂનેઝીયાકે રેહનેવાલે થે. બગદાદમેં વફાત પાઈ. આપ ઝાહિદ ઔર મુત્તકી હોનેકે સાથ હઝરત અબૂ ઉસમાન ઔર હઝરત જુનેદકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં તેરહ (૧૩) સાલ અપને ખ્યાલકે મુતાબિક મુતવક્કિલ બનકર હજ કરતા રહા. લેકિન ગૌર કરને પર માલૂમ હુવા કે મેરા કોઈ ભી હજ નફસાની ખ્વાહિશસે ખાલી નહીં થા. કયૂંકે એક મરતબા મેરી વાલિદાને જબ મુઝે ઘડેમેં પાની ભરકર લાનેકા હુકમ દિયા તો મેરે લિયે ઉનકા હુકમ નાપસંદ હુવા. ચુનાંચે ઉસ વકત મૈંને મેહસૂસ કિયા કે મેરા એક હજ ભી નફસાની ખ્વાહિશસે ખાલી ન થા.

હાલાત :- એક બુઝુર્ગ યે ફરમાયા કરતે થે કે બગદાદમેં રેહનેકે વકત જબ મૈંને હજકા ઈરાદા કિયા તો મેરે પાસ કુછ ભી નહીં થા. ચુનાંચે મૈંને તય કર લિયા કે હઝરત મરતઅશ બગદાદ તશરીફ લા રહે હૈં ઉનસે પંદરા દિરમકા જૂતા ઔર કુઝા ખરીદકર હજકે લિયે રવાના હો જાઉંગા. યે ખયાલ આતે હી બાહિરસે આપને મુઝે આવાઝ દેકર પંદરહ દિરમ દેતે હુએ ફરમાયા કે મુઝે તકલીફ ન પહોંચાયા કર.

આપ બગદાદકે કિસી મોહલ્લાસે ગુઝર રહે થે કે પ્યાસ મેહસૂસ હુઈ. ઔર જબ આપને એક મકાન પર જાકર પાની માંગા તો એક નિયાહત હસીન લડકી પાની લેકર આઈ. ઔર આપ ઉસ પર આશિક હો ગએ. ફિર આપને ઉસ લડકીકે વાલિદસે જબ અપની દિલી હાલતકા ઈઝહાર કિયા તો ઉસને બખૂશી લડકીકા નિકાહ આપસે કર

દિયા. ઔર આપકી ગુદડી ઉતારકર નિહાયત નફીસ લિબાસ પેહના દિયા. લેકિન જિસ વક્ત આપ દુલહનકે છપરખટમેં પહોંચે તો નમાઝમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. ઔર ફિર અચાનક શોર મચા દિયા કે યે લિબાસ ઉતારકર મેરી ગુદડી દે દો. આખિરકાર બીવીકો તલાક દેકર બાહિર નકલ આએ. ઔર જબ લોગોંને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મુઝે ગૈબસે યે નિદા આઈ કે તુને ચૂંકે હમારે સિવા ગૈર પર નઝર ડાલી. ઉસ જુર્મમેં હમને નેક લોગોંકા લિબાસ તુઝસે છીન લિયા. ઔર અગર ફિર કિસી ઐસે જુર્મકા કામ કિયા તો તુમહારા બાતિની લિબાસ ભી ઝબ્ત કર લિયા જાએગા. કિસીને આપસે બયાન કિયા કે ફલાં શખ્સ પાની પર ચલતા ઔર હવામેં ઉળતા હૈ. આપને ફરમાયા કે ખ્વાહિશે નફસકા મુખાલિફ ઈસસે કહીં બેહતર હૈ.

આપ કિસી ઐસી બીમારીમેં ગિરફતાર હો ગએ જિસમેં ગુસલ કરના નુકસાન થા, લેકિન આપ ચૂંકે રોઝાના ગુસલકે આદી થે ઈસ લિયે ફરમાયા કે જાન જાએ યા રહે મૈં નહાના નહીં છોડ સકતા.

ઈરશાદાત :- કિસી મસ્જિદમેં આપને એતિકાફ કિયા, લેકિન દો તીન દિનકે બાદ હી નિકલ આએ. ઔર ફરમાયા કે ન તો મૈં કારીયોંકી જમાઅતકા નઝ્ઝારા કર સકા ઔર ન ઉનકી ઈબાદત મેરે મુશાહિદેકે મેઅયાર પર પૂરી ઉતર સકી. ફરમાયા કે જો આમાલકો જહન્નમસે નજાતકા ઝરીયા ખ્યાલ કરતા હૈ વો નફસકે ધોકેમેં મુબ્તલા રેહતા હૈ. ઔર જો ફઝલે ખુદાવંદીસે ઉમ્મીદ રખતા હૈ વો જન્નતી હૈ. ફરમાયા કે અસબાબ ઔર વસાઈલ પર ભરોસા કરનેવાલા ખુદાકો નઝર અંદાઝ કર દેતા હૈ.

જબ આપસે વસિયતકી દરખ્વાસ્ત કી ગઈ તો આપને ફરમાયા કે તુમ લોગ મુઝસે અફઝલ શખ્સકી સોહબત ઈખ્તિયાર કર લો ઔર મુઝે અપનેસે અફઝલકે લિયે છોડ દો.

હઝરત અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન ફઝલ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા તઅલ્લુક હઝરત અહમદ હઝરવિયાકે મુરીદોંમેંસે થા. ઔર આપ ખુરાસાનકે બહોત મશહૂર ઔર મકબૂલ બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ હૈં. એક મરતબા હઝરત અબૂ ઉસમાન હિયરીને આપસે ખતકે ઝરીઆ દરયાફત કિયા કે શકાવતકી ક્યા અલામત હૈ? આપને જવાબમેં લિખ્ખા કે તીન ચીઝેં શકાવતકી અલામત હૈં. પેહલે ઈલ્મ બે અમલ, દૂસરે અમલ બે ઈખ્લાસ, તીસરે બુઝુર્ગોંકી તાઝીમસે મેહરૂમી. ઈસ જવાબકે બાદ હઝરત અબૂ ઉસમાનને લિખ્ખા કે અગર મેરે ઈખ્તિયારમેં હોતા તો ઝિંદગી ભર આપકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાતા રેહતા. મશહૂર હૈ કે જબ બલ્ખ વાલોંને

આપકો તકલીફેં દેકર વહાંસે નિકાલ દિયા તો આપને બદ દુઆ કી કે અલ્લાહ તઆલા બલ્ખ વાલોંસે સિદકકા સફાયા કર દે. ચુનાંચે ઉસકે બાદસે વહાંસે સિદ્દીકીનકા ખાતમા હો ગયા.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કે ઈસ્લામકે લિયે ચાર ચીઝેં હલાક કરને વાલી હૈં પેહલે ઈલ્મ, દૂસરે અમલ બે ઈલ્મ, તીસરે જિસસે વાકિફ ન હો ઉસકી તલાશ કરના, ચોથે જો ચીઝ હુસૂલે ઈલ્મસે બાઝ રખ્ખે, ફરમાયા કે ઈલ્મમેં જો તીન હર્ફ હૈં. ઐન, લામ ઔર મીમ હૈં. તો ઐનસે ઈલ્મ, લામસે અમલ ઔર મીમસે મુખ્લિસ હક હોના મુરાદ હૈ. ફરમાયા કે અહલે મારિફતકો એહકામે ઈલાહી પર અમલ કરના ઔર સુન્નતે નબવીકા મુત્તબેઅ હોના ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા કે મુહબ્બત ઈસારકા નામ હૈ જિસકી ચાર કિસ્મેં હૈં. પેહલે ઝિક્રે ઈલાહી પર પાબંદી, દૂસરે ઝિક્રે ઈલાહીસે રગબત, તીસરે દુનિયાસે દૂરી, ચોથે ખુદાકે સિવા હર ચીઝસે પરહેઝ, જૈસા કે કુરઆનને ફરમાયા. અય નબી (સ.અ.વ.) ફરમા દીજિયે કે અગર તુમહારે બાપ બેટે ભાઈ બીવિયાં બિરાદરિયાં ઔર તુમહારી કમાઈ હુઈ દૌલત જિસકે રોક દિયે જાનેસે તુમ ડરતે રેહતે હો, ઔર તુમહારે મકાનાત જો તુમકો ખુદા ઔર રસૂલસે ઝિયાદા અઝીઝ હૈં તો અલ્લાહ તઆલાકે હુકમકા ઈન્તિઝાર કરો, કયૂંકે અલ્લાહ ફાસિકીનકો હિદાયત નહી દેતા.

હઝરત શેખ અબુલ હસન બોશન્જી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ સાહિબે કશ્ફ ઔર કરામાત ઔર અહલે તકવા બુઝુર્ગોંમેંસે થે. ઔર બહોતસે જલીલુલ કદ્ર બુઝુર્ગોંકી ઝિયારતસે મુશર્રફ હુએ, લેકિન અપને વતન બોશન્જીકો છોળકર મુદ્દતોં ઈરાકમેં મુકીમ રહે. ઔર જબ વતન વાપસ આએ તો લોગોંને આપકો ઝિન્દીક કેહના શુરૂ કર દિયા. જિસકી વજહસે આપ નેશાપુર ચલે ગએ. ઔર મૌત તક વહીં કયામ ફરમા રહે.

હાલાત :- કિસી દેહાતીકા ગધા ગુમ હો ગયા તો ઉસને આપ પર ચોરીકા ઈલ્ઝામ લગાતે હુએ કહા કે ખૈરીયત ઉસીમેં હૈ કે મેરા ગધા વાપસ કર દો. ઔર જબ આપકે મુસલસલ ઈન્કારકે બાવજૂદ ભી વો નહીં માના તો આપને દુઆકી કે યા અલ્લાહ! મુઝે ઈસ મુસીબતસે નજાત અતા કર. ચુનાંચે ઈસ દુઆકે સાથ હી ઉસકા ગધા મિલ ગયા. જિસકે બાદ ઉસને માફી ચાહતે હુએ અર્ઝ કિયા કે તો મૈં અચ્છી તરહ જાનતા થા કે આપને નહીં ચુરાયા હૈ લેકિન જિસ અંદાઝસે આપકી દુઆ કબૂલ હો ગઈ મેરી હરગિઝ ન હોતી. ઈસી વજહસે મૈંને આપ પર ઈલ્ઝામ ઠેહરાયા.

રાસ્તેમેં એક શખ્સ શરારતન આપકો ઘૂંસા મારકર ભાગા લેકિન જબ ઉસે માલૂમ

આપકો તકલીફેં દેકર વહાંસે નિકાલ દિયા તો આપને બદ દુઆ કી કે અલ્લાહ તઆલા બલ્ખ વાલોંસે સિદકકા સફાયા કર દે. ચુનાંચે ઉસકે બાદસે વહાંસે સિદ્દીકીનકા ખાતમા હો ગયા.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કે ઈસ્લામકે લિયે ચાર ચીઝેં હલાક કરને વાલી હૈં પેહલે ઈલ્મ, દૂસરે અમલ બે ઈલ્મ, તીસરે જિસસે વાકિફ ન હો ઉસકી તલાશ કરના, ચોથે જો ચીઝ હુસૂલે ઈલ્મસે બાઝ રખ્ખે, ફરમાયા કે ઈલ્મમેં જો તીન હર્ફ હૈં. એન, લામ ઔર મીમ હૈં. તો એનસે ઈલ્મ, લામસે અમલ ઔર મીમસે મુખ્લિસ હક હોના મુરાદ હૈ. ફરમાયા કે અહલે મારિફતકો એહકામે ઈલાહી પર અમલ કરના ઔર સુન્નતે નબવીકા મુત્તબેઅ હોના ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા કે મુહબ્બત ઈસારકા નામ હૈ જિસકી ચાર કિસ્મેં હૈં. પેહલે ઝિક્રે ઈલાહી પર પાબંદી, દૂસરે ઝિક્રે ઈલાહીસે રગબત, તીસરે દુનિયાસે દૂરી, ચોથે ખુદાકે સિવા હર ચીઝસે પરહેઝ, જૈસા કે કુરઆનને ફરમાયા. અય નબી (સ.અ.વ.) ફરમા દીજિયે કે અગર તુમહારે બાપ બેટે ભાઈ બીવિયાં બિરાદરિયાં ઔર તુમહારી કમાઈ હુઈ દૌલત જિસકે રોક દિયે જાનેસે તુમ ડરતે રેહતે હો, ઔર તુમહારે મકાનાત જો તુમકો ખુદા ઔર રસૂલસે ઝિયાદા અઝીઝ હૈં તો અલ્લાહ તઆલાકે હુકમકા ઈન્તિઝાર કરો, ક્યૂંકે અલ્લાહ ફાસિકીનકો હિદાયત નહીં દેતા.

હઝરત શેખ અબુલ હસન બોશન્જી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ સાહિબે કશ્ફ ઔર કરામાત ઔર અહલે તકવા બુઝુર્ગોમેંસે થે. ઔર બહોતસે જલીલુલ કદ્ર બુઝુર્ગોંકી ઝિયારતસે મુશર્રફ હુએ, લેકિન અપને વતન બોશન્જીકો છોળકર મુદ્દતોં ઈરાકમેં મુકીમ રહે. ઔર જબ વતન વાપસ આએ તો લોગોંને આપકો ઝિન્દીક કેહના શુરૂ કર દિયા. જિસકી વજહસે આપ નેશાપુર ચલે ગએ. ઔર મૌત તક વહીં કયામ ફરમા રહે.

હાલાત :- કિસી દેહાતીકા ગધા ગુમ હો ગયા તો ઉસને આપ પર ચોરીકા ઈલઝામ લગાતે હુએ કહા કે ખૈરીયત ઉસીમેં હૈ કે મેરા ગધા વાપસ કર દો. ઔર જબ આપકે મુસલસલ ઈન્કારકે બાવજૂદ ભી વો નહીં માના તો આપને દુઆકી કે યા અલ્લાહ! મુઝે ઈસ મુસીબતસે નજાત અતા કર. ચુનાંચે ઈસ દુઆકે સાથ હી ઉસકા ગધા મિલ ગયા. જિસકે બાદ ઉસને માફી ચાહતે હુએ અર્ઝ કિયા કે તો મૈં અચ્છી તરહ જાનતા થા કે આપને નહીં ચુરાયા હૈ લેકિન જિસ અંદાઝસે આપકી દુઆ કબૂલ હો ગઈ મેરી હરગિઝ ન હોતી. ઈસી વજહસે મૈંને આપ પર ઈલ્ઝામ ઠેહરાયા.

રાસ્તેમેં એક શખ્સ શરારતન આપકો ઘૂંસા મારકર ભાગા લેકિન જબ ઉસે માલૂમ

હુવા કે આપ હઝરત અબુલ હસન હૈં તો ઉસને નદામતકે સાથ માફી ચાહી લેકિન આપને ફરમાયા કે ઈસ કામકા કરનેવાલા મૈં તુમહેં ખ્યાલ નહીં કરતા. કયૂંકે જિસકો ફાઈલે હકીકી સમઝતા હું ઉસસે ગલતીકા ઈમ્કાન નહીં. ઈસ લિયે ન મુઝે તુમસે કોઈ શિકાયત હૈ ન ફાઈલે હકીકીસે શિકવા. કયૂંકે મૈં ઈસી કાબિલ થા.

એક મરતબા ગુસલકે દૌરાન આપને ખાદિમસે ફરમાયા કે મેરા પેરહન ફલાં દુરવેશકો દે દો. લેકિન ખાદિમને અર્ઝ કિયા કે જબ આપ ગુસલસે ફારિગ હો જાએંગે તો દે આઉંગા. આપને ફરમાયા કે મુઝે યે ખતરા હૈ કે ગુસલ કરતે કરતે કહીં ઈબ્લીસ મેરે ઈરાદેમેં તબદીલી ન કર દે.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે હરામ ચીઝોંસે એહતિરાઝ કરના હી નકીરીનકે સાથ શુજાઅત હૈ. ઔર અમલ પર પાબંદીકા નામ તસવ્વુફ હૈ. ફિર ફરમાયા કે નેકી ઔર નેક કામસે રગબત રખના ઔર નફસકી મુખાલિફત કરના ભી શુજાઅતમેં દાખિલ હૈ. ફરમાયા કે ઈખ્લાસ વોહી હૈ જિસકો ન તો નકીરીન લિખ સકે ન ઈબ્લીસ તબાહ કર સકે. ઔર ન મખ્લૂકકો ઉસસે વાકફિયત હો. ફરમાયા કે યે યકીન રખના કે મુકદ્દરસે કમ રિઝક નહીં મિલ સકતા ઐન તવક્કુલ હૈ. ઔર જો ખૂદકો સાહિબે ઈઝ્ઝત ખ્યાલ કરતા હૈ ખુદા ઉસકો ઝિલ્લત દેતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે બંદાકો ચાહિયે કે હર ફિતના પર નઝર રખ્ખે.

આપકી કબર પર કોઈ દુરવેશ દુનિયા તલબ કરતા તો રાતકો ખ્વાબમેં દેખતા કે આપ ફરમા રહે હૈં. અગર દુનિયા તલબ કરની હૈ તો બાદશાહોંકે મઝારોં પર જા. ઔર અગર આખેરતકા ખ્વાહિશમંદ હૈ તો હમસે રૂજૂઅ કર.

હઝરત શેખ મુહમ્મદ અલી હકીમ તિરમિઝી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત ઝાહિદ ઔર મુત્તકી ઔર સહિબે રિયાઝત ઔર કરામાત હોનેકે અલાવા આલિમ ઔર તબીબે હાઝિક ભી થે. ઔર આપકા મસ્લક બિલકુલ ઈલ્મકે મુતાબિક થા. ન સિર્ફ યે બલ્કે આપકો ઈલ્મ ઔર હિકમત પર ઐસા ઉબૂર હાસિલ થા કે લોગોંને આપકો હકીમુલ ઔલિયાકે ખિતાબસે નવાઝા. ઔર અકસર યહયા બિન મઆઝસે આપકા બહસ મુબાહસા રહા કરતા થા. ચુનાંચે આપ ખૂદ બયાન કરતે હૈં કે એક મરતબા મૈંને હઝરત યહયાસે ઐસી બહસ કી કે વો ભી હૈરત ઝદા રેહ ગએ. હત્તાકે ઉસ દૌરમેં આપસે મુનાઝરેમેં કોઈ સબકત ન લે જા સકતા થા.

હાલાત :- કમ ઉમરીમેં આપને દો તલબાકો ગૈર મુલ્કમેં તાલીમ હાસિલ કરનેકે લિયે તૈયાર કિયા, લેકિન વાલિદાકે બુઢાપેકી વજહસે ઈરાદા છોડના પડા. ઔર જિન

તલબાકો આપને તૈયાર કિયા થા વો તાલીમકે લિયે રવાના હો ગએ. મગર આપ ઉસ કદર ગમગીન હુએ કે કબ્રસ્તાનમેં જાકર મહઝ ઉસ ખયાલસે રોયા કરતે થે કે જબ મેરે દોનોં સાથી ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે બાદ વાપસ આએંગે તો મુઝે ઉનકે સામને શરમિંદગી હુવા કરેગી. લેકિન એક દિન હઝરત ખિઝરને આકર ફરમાયા કે રોઝાના ઈસ જગહ આકર મુઝસે તાલીમ હાસિલ કર લિયા કરો. ફિર ઈન્શા અલ્લાહ કભી કિસીસે પીછે નહીં રહોગે. ઉસકે બાદ આપને મુસલસલ તીન સાલ તક તાલીમ હાસિલ કરકે બહોત બુલંદ મકામ હાસિલ કિયા. ઔર જિસ વકત આપકો માલૂમ હુવા કે મેરે ઉસ્તાદ હઝરત ખિઝર હૈં તો આપકો મુકમ્મલ યકીન હો ગયા કે ઐસા મરતબે વાલા ઉસ્તાદ મુઝે સિર્ફ વાલિદાકી ખિદમતકી વજહસે મિલા હૈ.

હઝરત અબૂબુકર વરાકીસે રિવાયત હૈ કે હઝરત ખિઝર હર હફતા મુલાકાતકે લિયે આપકે પાસ તશરીફ લાયા કરતે થે. ઔર આપ ઉનસે ઈલ્મી બહસેં કિયા કરતે થે. એક મરતબા મુઝે ભી અપને સાથ જંગલમેં લે ગએ. વહાં મૈંને દેખા કે દરખ્તકે સાયામેં એક સોનેકા તખ્ત બિછા હુવા હૈ ઔર એક નૂરાની શકલકે બુઝુર્ગ ઉસ પર બૈઠે હૈં, લેકિન જબ ઉન બુઝુર્ગને આપકો દેખા તો ખૂદ ઈઝઝતકે તૌર પર તખ્તસે નીચે ઉતર આએ ઔર આપકો ઉસ પર બિઠા દિયા. ફિર યકે બાદ દીગરે ચાલીસ બુઝુર્ગોંકા ઈજતિમા હો ગયા. જિસકે બાદ આસમાનસે ખાના નાઝિલ હુવા. ઔર સબને મિલકર ખા લિયા. ઉસકે બાદ ન જાને આપને ઉન બુઝુર્ગસે કયા સવાલ કિયા ઔર ઉનહોંને કયા જવાબ દિયા મેરી સમઝમેં બિલકુલ ન આ સકા. ફિર વહાંસે રવાન્ગીકે બાદ પલક ઝપકતે હી હમ લોગ તિરમિઝ પહોંચ ગએ. ઔર આપને ફરમાયા કે જાઓ તુમહેં સઆદત નસીબ હો ગઈ. ઔર જબ મૈંને પૂછા કે વો કૌનસા મકામ થા ઔર કૌન લોગ થે? તો ફરમાયા કે વો મકામે તીહ બની ઈસરાઈલ થા. ઔર વો બુઝુર્ગ કુતબે મદાર થે. ફિર મૈંને સવાલ કિયા કે આપ ઈતની દૂર જાકર ઈસ કદર જલ્દી તિરમિઝ કૈસે પહોંચ ગએ? તો ફરમાયા કે યે એક રાઝ હૈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈં કઈ મુદ્દત તક ઈસ કોશિશમેં રહા કે નફસ ભી મેરે સાથ ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહા કરે. લેકિન જબ મૈં ઉસમેં કામિયાબ ન હો સકા તો આજિઝ આકર દરિયાએ જીહૂંમેં છલાંગ લગા દી. લેકિન એક મૌજને ફિર મુઝે કિનારે પર ફેંક દિયા. ઉસ વકત મૈંને દિલમેં કહા કે કિતની પાકીઝા હૈ વો ઝાત જિસને મેરે નફસકો ફિરદોસ ઔર જહન્નમ કિસીકે લાઈક ભી ન છોડા. લેકિન ઉસ માયૂસીકે સિલામેં ખુદાને નફસકો ઈબાદતકી તરફ રાગિબ કર દિયા.

હઝરત અબુબકર વરાકીસે રિવાયત હૈ કે આપને અપની એક કિતાબકે ચંદ હિસ્સે દેકર હુકમ દિયા કે ઉનકો દરિયાએ જીહૂંમેં ડાલ દો, લેકિન જબ મેરી નઝર ઉન ઔરાક (પત્તોં) પર પડી તો ઉનમેં મુકમ્મલ હકાઈકકા ઈકતિબાસ લિખ્ખા થા. ચુનાંચે

મૈંને ઉસકો અપને ઘરમેં રખ લિયા. ઔર આપસે જબ યે બહાના કિયા કે મૈં દરિયામેં ડાલ આયા તો આપને ફરમાયા કે તુમહારા મકાન દરિયા તો નહીં હૈ. જાઓ ઉનકો દરિયામેં ડાલ દો. ચુનાંચે ઉસી વક્ત મૈંને દરિયામેં ફેંકા તો એક સંદૂક જિસકા ઢકના ખુલા હુવા થા નમૂદાર હુવા. ઔર જબ વો તમામ ઔરાક ઉસમેં દાખિલ હો ગયે. તો ઢકના ખૂદ બખૂદ બંદ હુવા. ઔર સંદૂક ગાઈબ હો ગયા. ઔર જબ યે વાકિઆ મૈંને આપસે બયાન કિયા તો ફરમાયા કે મેરી કિતાબ હઝરત ખિઝરને તલબ કી થી ઔર વો સંદૂક નેક મછલી લેકર આઈ થી, જો ફિર ઉન તક પહોંચા દેગી. ફિર એક મરતબા આપને અપની તમામ કિતાબેં દરિયામેં ડાલ દીં. લેકિન હઝરત ખિઝર ફિર ઉનકો આપકે પાસ વાપસ લે આએ. ઔર ફરમાયા કે આપ અપની કિતાબોં હીમેં મશ્ગૂલ રહા કરેં. યે બાત ભી મશ્હૂર હૈ કે આપને પૂરી ઉમરમેં એક હઝાર મરતબા બારી તઆલાકા દીદાર ખ્વાબમેં કિયા.

એક બુઝુર્ગ હમેશા આપકો બુરા ભલા કેહતે રેહતે થે. ચુનાંચે જબ આપ હજસે વાપસ હુએ તો આપકી ઝોંપડીમેં કુત્તિયાને બચ્ચે દે રખ્ખે થે. ઔર આપ સત્તર મરતબા મહઝ ઈસ ખયાલસે ઉસકે સર પર ખડે હોતે રહે કે શાયદ ધુત્કારે બગૈર ચલી જાએ તાકે મેરી ઝાતસે તકલીફ ન પહોંચે. ચુનાંચે ઉસી રાત બુરા ભલા કેહનેવાલે બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં દેખા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અવ.) ફરમા રહે હૈં કે જો કુત્તેકો ભી તકલીફ ન પહોંચાના ચાહતા હો, ઉસકો બુરા ભલા કેહતા હૈ. ઔર અગર તુઝે સઆદતે અબદી હાસિલ કરની હૈ તો ઉસકી ખિદમત કર. ચુનાંચે વો બુઝુર્ગ બેદાર હોકર ખિદમતમેં હાઝિર હુએ. ઔર તૌબા કરકે પૂરી ઝિંદગી આપકી ખિદમત હીમેં પડે રહે.

જિસ પર આપ ગઝબનાક હોતે થે તો ઉસકે સાથ બહોત શફકતસે પેશ આતે ઔર ઉસી વજહસે આપકે ગુસ્સાકા અંદાઝા હો જાતા થા. આપ અપની દુઆમેં કહા કરતે કે અય અલ્લાહ! મૈંને અપને કિસી ફએલસે તુઝકો ગમ પહોંચાયા જિસકી વજહસે તુને મુઝે ગુસ્સા પર આમાદા કર દિયા. લિહાઝા અય અલ્લાહ! મુઝસે ઉસ મુસીબતકો દૂર ફરમા દે. ઔર જિસકો મેરી બાત ના પસંદ ગુઝરી હો ઉસકો ઉસસે દૂર કર દે. ઉસ દુઆસે લોગોંકો યે માલૂમ હો જાતા કે આપ કિસ બાત પર નારાઝ હુએ હૈં.

બહોત મુદ્દત તક આપ હઝરત ખિઝરસે મુલાકાત કરનેકી તમન્નામેં રહે લેકિન મુલાકાત ન હો સકી. આખિરકાર એક દિન ન જાને કિસ બાત પર આપકી કનીઝને પાનીસે ભરા હુવા તશ્ત આપકે ઉપર ડાલ દિયા, લેકિન આપકો બિલકુલ ગુસ્સા નહીં આયા. ઉસી વક્ત હઝરત ખિઝર તશરીફ લાએ. ઔર ફરમાયા કે તેરે સબર ઔર તહમ્મુલકી વજહસે ખુદા તઆલાને મુઝે તેરે પાસ ભેજા હૈ તાકે તેરી તમન્ના પૂરી હો જાએ.

આપ જવાનીમેં બહોત હસીન ઔર ખૂબસૂરત થે. જિસકી વજહસે એક ઔરત

આપ પર આશિક હો ગઈ. લેકિન આપને જબ ઉસકી તરફ કોઈ તવજ્જોહ નહીં દી તો વો લિબાસ ઔર ઝેવરસે આરાસ્તા હોકર ઉસ બાગમેં જા પહોંચી જહાં આપ બિલકુલ તનહા થે. લેકિન આપ ઉસકો દેખકર ઐસા ભાગે કે પીછા કરનેકે બાવજૂદ વો આપકો ન પકડ સકી. ઔર જબ ચાલીસ સાલ બાદ બુઢાપેમેં આપકો વો વાકિઆ યાદ આયા તો દિલમેં સોચા કે કાશ મૈં ઉસ વકત ઉસકી ખ્વાહિશ પૂરી કર દેતા, ફિર બાદમેં તૌબા કર લેતા. ફિર ઉસી બુરે ખયાલકી વજહસે આપ લગાતાર તીન દિન તક રોતે રહે. ઔર તીસરી રાત ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તુમ રંજીદા ન હો કયૂંકે ઉસમેં તુમહારા કુસૂર નહીં બલ્કે મેરે વિસાલકા ઝમાના જિસ કદર દૂર હોતા જા રહા હૈ ઉસી કદર ઉસકા અસર પડ રહા હૈ.

કિસી બુઝુર્ગને એક શખ્સકો બતાયા કે હઝરત મુહમ્મદ અલી હકીમ અપને ઘરવાલોંકે સામને ભી નાક સાફ નહીં કરતે થે. યે સુનકર ઐસી હૈરત હુઈ ઔર વો વાકેઆકી તેહકીકકી નિય્યતસે આપકી ખિદમતમેં જા પહોંચા. લેકિન આપને ઉસકો દેખતે હી નાક સાફ કી. ઔર ફરમાયા કે જો કુછ તુને સુના થા વો સહીહ હૈ ઔર જો કુછ દેખ રહા હૈં વો ઝાહિર હૈ. કયૂંકે શાહી ભેદ ઝાહિર કર દેનેવાલા મુકર્રબે બારગાહ નહીં રેહતા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા ઐસા સખ્ત બીમાર હુવા કે મેરે ઔરાદ ઔર વઝાઈફમેં કમી આ ગઈ. ઔર મુઝે યે ખ્યાલ બંધ ગયા કે અગર મૈં બીમાર ન હોતા તો યકીનન મેરી ઈબાદતમેં મઝીદ ઈઝાફા હો જાતા. ઉસી વકત ગૈબસે નિદા આઈ કે તુ હમારી મસ્લેહતોં પર મોતરિઝ હોતા હૈ. જબકે તેરા કામ ભૂલ ઔર હમારા કામ માફ કરના હૈ. યે સુનકર મૈં બહોત નાદિમ હુવા. ઔર તન્દુરૂસ્તીકે બાદ ઈબાદાતમેં ઈઝાફા કર દિયા. ફિર ફરમાયા કે સચ્ચે દિલસે ઈબાદત કરનેવાલા ઐસે બુલંદ મરતબે પર પહોંચ જાતા હોતા હૈ કે લોગ ઉસકા એહતિરામ કરતે હૈં. ઔર વો નફસ પર કાબૂ પાકર રૂમૂઝે ખુદાવંદી બયાન કરને લગતા હૈ. ફરમાયા કે નફસ ઈબ્લીસકી જાએ કિયામ હૈ ઈસી લિયે નફસસે હમેશા હોશિયાર રેહના ચાહિયે. ફિર ઈસ સિલસિલામેં આપને યે વાકિઆ બયાન ફરમાયા કે જિસ વકત હઝરત આદમ ઔર હવ્વા તૌબા કબૂલ હોનેકે બાદ એક સાથ રેહને લગે તો ઈબ્લીસને અપને બેટે ખન્નાસકો હઝરત હવ્વાકે સુપુર્દ કરતે હુએ કહા કે મૈં કુછ દેર બાદ આકર ઉસકો વાપસ લે જાઉંગા. ઉસી દૌરાન હઝરત આદમ ભી તશરીફ લે આએ. ઔર ખન્નાસકો દેખતે હી ગરદન માર દી. ઔર ઉસકે બદનકે ટુકડે મુખ્તલિફ દરખ્તોં પર લટકાકર હઝરત હવ્વા પર બે હદ નારાઝ હુએ કે તુમને ઉસકો યહાં કયૂં આને દિયા? કયા તુમહેં માલૂમ નહીં કે યે તમહારા દુશ્મન ઈબ્લીસ હૈ. ઔર જબ હઝરત આદમ વહાંસે ચલે ગએ તો ઈબ્લીસને આકર હઝરત હવ્વાસે ખન્નાસકો તલબ કિયા. ઔર જબ આપને પૂરા વાકિઆ ઉસકે

સામને બયાન કિયા તો ઉસને ખન્નાસકો આવાઝ દી ઔર ઉસકે જિસમકે તમામ ટુકડે એક જગહ જમા હોકર અસલી શકલમેં આ મૌજૂદ હુએ. દો બારા ફિર ઈસરાર કરકે ઈબ્લીસ ઉસકો આપકે સુપુર્દ કરકે ચલા ગયા. ઔર જબ હઝરત આદમને વાપસ આકર ફિર ખન્નાસકો મૌજૂદ પાયા તો હઝરત હવ્વા પર બહોત બિગડે ઔર ખન્નાસકો કતલ કરકે જલા દિયા. ઔર આધી રાખ હવામેં ઉડાકર આધી પાનીમેં બહા દી. ફિર જબ આપ ચલે ગએ તો ઈબ્લીસને આકર ફિર હવ્વાસે ખન્નાસકો તલબ કિયા.ઔર જબ આપને પૂરા વાકિઆ સુના દિયા તો ઉસને ખન્નાસકો ફિર આવાઝ દી. ઔર વો અપને અસલી રૂપમેં આ મૌજૂદ હુવા. તીસરી મરતબા ફિર ઈસરાર કરકે ઈબ્લીસને ખન્નાસકો આપકે સુપુર્દ કર દિયા. લેકિન અબકી મરતબા હઝરત આદમને ઉસકો ઝબહ કરકે ગોશ્ત પકાયા ઔર આધા ખૂદ ખાયા ઔર આધા હઝરત હવ્વાકો ખિલા દિયા. લેકિન યે વાકિઆ માલૂમ કરકે ઈબ્લીસને ખૂશી ઝાહિર કરકે કહા કે મેરી ભી સ્કીમ યેહી થી કે કિસી તરહ ખન્નાસકા ગોશ્ત ઈન્સાનકે સીનેમેં ચલા જાએ. ઈસ લિયે બારી તઆલા ફરમાતા હૈ કે અલ્ ખન્નાસુલ્લઝી યુવસ્વિસુ ફી સુદૂરિન્નાસ. યાની વો ખન્નાસ જો ઈન્સાની સીનોંમેં વસવસા પૈદા કરતા હૈ.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે જબ તક બંદેમેં નફસકી એક રમક ભી બાકી હૈ ઉસકો આઝાદી મયસ્સર નહીં આ સકતી. ફરમાયા કે ખુદા તઆલા જિસકો અપની તરફ બુલાતા હૈ ઉસીકો મરાતિબ ભી અતા હોતે હૈં. જૈસા કુરઆનમેં હૈ કે જિસકો અલ્લાહ ચાહતા હૈ અપના બરગુઝીદા બનાકર હિદાયત અતા કરતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે બરગુઝીદા લોગ વો હૈં જો જઝબએ હકમેં ફના હો જાએં. ઔર અહલે હિદાયત વો હૈં જો તૌબા કરકે ખુદાકા રાસ્તા તલાશ કરેં.

ફરમાયા કે મજઝૂબકે ભી કઈ દરજે હૈં. પેહલે દરજામેં તિહાઈ નબુવ્વત હાસિલ હોતી હૈ. દૂસરેમેં આધી ઔર તીસરેમેં આધેસે કુછ ઝિયાદા. ઔર જબ વો નબુવ્વતકે દરજે તય કરકે તમામ મજઝૂબીન પર સબકત લે જાતા હૈ તો ખાતિમુલ ઔલિયા હો જાતા હૈ. હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે અગર કોઈ યે એતિરાઝ કરે કે વલીકો દરજએ નબૂવ્વત કૈસે હાસિલ હો સકતા હૈ? તો જવાબ યે હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા યે ઈરશાદ હૈ મયાનારવી ઔર નેક ખ્વાબ નબુવ્વતકે ચોબીસ હિસ્સોંમેંસે એક હૈ. ઔર જઝબ ભી એક પૈગમ્બરીકા હિસ્સા હૈ. ઔર દૂસરી બાત યે હૈ કે જો શખ્સ રિઝકે હલાલ ઈસ્તેમાલ કરતા હૈ ઉસકો નબુવ્વતકે દરજોંમેંસે એક દરજા અતા કિયા જાતા હૈ. ઔર યે દોનોં ઔસાફ મજઝૂબમેં પૂરે તૌર પર મૌજૂદ હોતે હૈં. ફરમાયા કે ઔલિયા ફાકા કશીસે નહીં ડરતે બલ્કે ખતરાતસે ખૌફઝદા રેહતે હૈં. ફરમાયા કે જિન લોગોંમેં કલામુલ્લાહ સમઝનેકી સલાહિયત ન હો વો અંકલમંદ નહીં હોતે. ફરમાયા કે કિયામતમેં હક્કુલ ઈબાદકા મુઆખઝા ન હોનેકા નામ તકવા હૈ. ફરમાયા કે શુજાઅત નામ હૈ મેહશરમેં

ખુદાકે સિવા કિસીસે વાબસ્તા ન હોનેકા. ઔર સાહિબે ઈઝ્ઝત વોહી હૈ જિસકો ગુનાહોંને ઝલીલ ન કિયા હો. ઔર આઝાદ વો હૈ જિસકો હિર્સ ન હો. ઔર અમીર વો હૈ જિસ પર ઈબ્લીસ કાબિઝ ન હો સકે. ઔર અકલમંદ વો હૈ જો સિર્ફ ખુદાકે લિયે નફસકા મુખાલિફ હો. ફરમાયા કે ખુદાસે ડરનેવાલા ઉસીકી તરફ રૂજૂઅ હોતા હૈ. હાલાંકે જિસ ચીઝસે ખૌફ પૈદા હો ઉસસે દૂર રહા જાતા હૈ. ફરમાયા કે દીન હાસિલ કરનેવાલોંકા કામ બગૈર કોશિશકે અંજામ પા જાતા હૈ કે ઝાહિદીન ઔર ઉલમાકા મુન્કિર બિલકુલ કાફિર હૈ. ફરમાયા કે સો ભેડિયે બકરિયોંકે ગિરોહકો ઈતના પરેશાન નહીં કર સકતે, જિતના એક શૈતાન પૂરી જમાઅતોંકો તબાહ કર દેતા હૈ. ઔર સો શયાતીનસે ઝાઈદ મક્કાર નફસ હૈ. ફરમાયા ચૂંકે રોઝીકા ઝિમ્મેદાર ખુદા તઆલા હૈ ઈસ લિયે ઉસી પર ભરોસા કરના ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા કે ન ખુદાકે સિવા કિસી દૂસરેકા શુક્ર કરો, ન કિસી કે સામને આજિઝ બનો.

હઝરત અબૂ વરાક (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બળે પરહેઝગાર બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં. તજરીદ ઔર તફરીદ ઔર આદાબમેં યકતાએ રોઝગાર થે. ઈસી વજહસે સૂફિયાએ કિરામને આપકો મુઅદ્દબુલ ઔલિયાકે ખિતાબસે નવાઝા. હઝરત મુહમ્મદ અલી હકીમકે ફૈઝસે ફાઈદા ઉઠાયા. બલ્ખમેં રેહતે થે. ઔર તસવ્વુફ પર બહોતસી કિતાબેં છોળી. આપકા કૌલ હૈ કે મકામે ઈરાદતમેં તમામ બરકતોંકી કુન્જી સબર હૈ. ઔર ઈરાતદકે (અકીદતકે) બાદ હી બરકાતકા ઝુહૂર મુમકિન હૈ.

હાલાત :- આપ હઝરત ખિઝરકી મુલાકાતકે શૌકમેં રોઝાના જંગલમેં પહોંચ જાતે. ઔર આને જાનેકે દરમિયાન તિલાવત કરતે રેહતે. ચુનાંચે જબ આપ એક મરતબા જંગલકી તરફ ચલે તો એક ઔર સાહબ ભી આપકે સાથ હો ગએ. ઔર દોનોં રાસ્તા ભર બાતચીત કરતે રહે. લેકિન વાપસીકે બાદ ઉન સાહબને ફરમાયા કે મૈં ખિઝર હું જિનસે મુલાકાતકે લિયે તુમ બેચેન થે. મગર આજ તુમને મેરે સાથ રેહનેકી વજહસે તિલાવત ભી બંદ કર દી. ઔર જબ ખિઝરકી સોહબત તુમહેં ખુદાસે ભુલા સકતી હૈ તો દૂસરોંકી સોહબત ઝિક્રે ઈલાહીસે કયૂં દૂર ન કર દેગી. ઈસ લિયે સબસે બેહતર ચીઝ ગોશા નશીની હૈ. યે કેહકર વો ગાઈબ હો ગએ.

જબ આપકે લડકે કુરઆનકી તિલાવત કરતે હુએ ઈસ આયત પર પહોંચે. યૌમ યજ અલુલ વિલ્દાન શીબા. યાની એક દિન બુઢ્ઢે હો જાએંગે. તો વો ખુદાકે ખૌફસે ઈસ કદર મુતઅસ્સિર હુએ કે ફૌરન દમ નિકલ ગયા. ઔર હઝરત અબૂબકર વરાક ઉનકે મઝાર પર રોતે હુએ ફરમાયા કરતે થે કે કિસ કદર અફસોસનાક હૈ યે બાત કે ઈસ

બચ્ચેને એક હી આયતકે ખૌફસે જાન દે દી. લેકિન મેરે ઉપર બરસોંકી તિલાવતકે બાદ ભી યે આયત અસર ન કર સકી.

આપ ખુદાકે ખૌફકી વજહસે દેર તક મસ્જિદમેં નહીં ઠહેરતે થે. બલ્કે નમાઝ અદા કરનેકે બાદ ફૌરન વાપસ આ જાતે. કિસીને આપસે નસીહતકી દરખ્વાસ્ત કી. તો ફરમાયા કે, દૌલતકા કમ હોના દીન ઔર દુનિયા દોનોંમેં ફાઈદામંદ હૈ. ઔર ઝિયાદા હોના દોનોં જગહ નુકસાન દેહ હૈ.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે હજકે સફરમેં એક ઔરતને પૂછા કે તુમ કૌન હો? મૈંને કહા કે એક મુસાફિર હું. ઉસને કહા કે તુમ ખુદાકા શિકવા કરતે હો. મુઝે ઉસકી યે નસીહત બહોત ભલી માલૂમ હુઈ. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે ફરમાયા કે કયા ચાહતા હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે મકામે ઈજઝ. કયૂંકે ઈન મુસીબતોંકી મુઝમેં બરદાશ્તકી તાકત નહીં હૈ જો અંબિયાએ કિરામ બરદાશ્ત કરતે રહે. ફરમાયા કે તમામ બુરાઈયોંકી જડ સિર્ફ નફસ હૈ. ફરમાયા કે મખ્લૂકસે મખ્લૂકકા મેલ મિલાપ હી બળા ફિતના હૈ. ઈસ લિયે ગોશા નશીની (તન્હાઈ) હી સુકૂનકા સબબ હો સકતી હૈ. ફરમાયા કે ન તો મુંહસે બુરી બાત નિકાલો, ન કાનોંસે ખરાબ બાત સુનો, ન આંખોંસે બુરી ચીઝકો દેખો, ન ટાંગોંસે બુરી જગહ જાઓ, ન હાથોંસે બુરી ચીઝકો છૂઓ. બલ્કે તમામ વકત ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રહો. ફરમાયા કે નબુવ્વતકે બાદ સિર્ફ હિકમત હીકા દરજા હૈ. ઔર હિકમતકી પેહચાન યે હૈ કે ઝરૂરતકે વકતકે સિવા હમેશા ચુપ રહે.

ફરમાયા કે ખાલિક મખ્લૂકસે આઠ ચીઝોંકા ખ્વાહિશમંદ હૈ. ઉનમેં દિલસે દો ચીઝેં હૈં. પેહલે ફરમાને ઈલાહીકી અઝમત, દૂસરે મખ્લૂકસે શફકત. ઝબાનસે દો ચીઝેં. પેહલે તૌહીદકા ઈકરાર, દૂસરે મખ્લૂકસે નરમ ઝબાનમેં બાત કરના. તમામ આઝાસે દો ચીઝેં હૈં. પેહલે બંદગી, દૂસરે મદદ. મખ્લૂકસે દો ચીઝેં. પેહલે અપની ઝાત પર સબર કરના, દૂસરે મખ્લૂકકે સાથ બુર્દ બારી ઈખ્તિયાર કરના. ફરમાયા કે નફસસે મુહબ્બત કરનેવાલોં પર ગુરૂર ઔર હસદ ઔર ઝિલ્લત મુસલ્લત હો જાતે હૈં. ફરમાયા કે શૈતાનકા કૌલ હૈ કે મૈં મોમિનકો એક લમ્હામેં કાફિર બના સકતા હું. ઈસ લિયે કે પેહલે ઉસકો હરામ ચીઝોંકા લાલચી બનાતા હું, ફિર ખ્વાહિશાતકા ગલ્બા કરતા હું. ઔર જબ વો ગુનાહ કરનેકા આદી બન જાતા હૈ તો કુફ્રકે વસ્વસે પૈદા કર દેતા હું. ફરમાયા કે જો ખુદાકો ઔર નફસકો ઔર ઈબ્લીસકો ઔર મખ્લૂક ઔર દુનિયાકો પેહચાન લેતા હૈ વો નજાત પા જાતા હૈ. ઔર ન પેહચાનનેવાલા હલાક હો જાતા હૈ. ઔર મખ્લૂકસે મુહબ્બત કરનેવાલોંકો ખુદાકી મુહબ્બત હાસિલ નહી હો સકતી. ફરમાયા કે ઈન્સાનકી પૈદાઈશમેં ચૂંકે મિટ્ટી ઔર પાનીકા માદ્દા ગાલિબ હૈ ઈસ લિયે જિસ પર પાનીકા ગલ્બા હો ઉસકો નરમીસે, ઔર જિસ પર મિટ્ટીકા ગલ્બા હો ઉસકો સખ્તીકે

સાથ ખુદાકે અહકામાતકી તાલીમ દેની ચાહિયે. ફરમાયા ચૂંકે પાનીમેં હર રંગ ઔર હર ઝાઈકા મૌજૂદ હોતા હૈ. ઈસ લિયે કોઈ ઉસકી લઝ્ઝતસે આશના નહીં હોતા. હાલાંકે ઉસકે પીને હીસે ઝિંદગીકા કયામ હૈ. લેકિન કોઈ નહીં જાનતા કે પાની ઝિંદગીકા સબબ હૈ ઉસકે મુતઅલ્લિક બારી તઆલાકા ઈરશાદ હૈ. વ જઅલ્ના મિનલ માઈ કુલ્લ શૈઈન હય. યાની હમને પાનીસે હર ચીઝકો ઝિંદગી બખ્શી. ફરમાયા કે અફઝલ તરીન હૈ વો ફકીર જિસસે ન તો દુન્યવી બાદશાહ મહેસૂલ તલબ કર સકે ઔર ન આખેરતમેં અલ્લાહ તઆલા હિસાબ માંગે. ફરમાયા કે ગીબત ઔર લગવિયાત હરામ લુકમાકી તરહ હૈં. ઔર ઝિક્રે ઈલાહી ઔર ઈસ્તિગના હલાલ લુકમાકી તરહ. ફરમાયા કે સિદક નામ હૈ ઉસ ચીઝકી નિગેહદાશ્તકા જો બંદે ઔર નફસકે દરમિયાન હો. ફરમાયા કે યકીન હી વો નૂર હૈ જો અહલે યકીનકો અહલે તકવા બનાતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે ઝહદમેં તીન હરફ હૈં. ઝા- હા- દાલ- ઝાસે મુરાદ ઝીનતકા તર્ક કરના, હા સે મુરાદ હવા વ હવસ તર્ક કર દેના, દાલ સે મુરાદ દુનિયાકો છોડ દેના. ફરમાયા કે યકીનકી તીન કિસ્મેં હૈં. યકીને ખબર, યકીને વિલાલત, યકીને મુશાહિદા, ફરમાયા કે હર કામકો ખુદાકી તરફસે ખ્યાલ કરનેવાલા હી સાબિર હોતા હૈ. ફરમાયા કે જિસ તરહ હરામ રિઝકસે બચના ઝરૂરી હૈ ઉસી તરહ બદ અખ્લાકીસે ભી બચના ઝરૂરી હૈ.

કિસીને આપકે ઈન્તેકાલકે બાદ ખ્વાબમેં રોતે હુએ દેખકર આપસે પૂછા કે આપ ક્યૂં રો રહે હૈં? ફરમાયા કે જિસ કબ્રસ્તાનમેં મેરી કબર હૈ વહાં દસ મુરદે ઔર ભી મદફૂન હૈં લેકિન ઉનમેંસે એક ભી ઈમાન વાલા નહીં. ફિર એક ઔર શખ્સને ખ્વાબમેં પૂછા કે ખુદા તઆલાને આપકે સાથ કૈસા સુલૂક કિયા? ફરમાયા કે મુઝે અપના કુર્બ અતા ફરમાકર મેરા આમાલ નામા મેરે હાથમેં દે દિયા. જિસકો પઢનેકે બાદ પતા ચલા કે મેરા એક ગુનાહ ઉસમેં ઐસા ભી લિખ્ખા હૈ જિસને તમામ નેકિયોંકો ઢાંપ લિયા હૈ. ઔર જબ મૈં શરમિંદા હુવા તો ઈરશાદ હુવા કે જા હમને અપની રહમતસે ઉસ ગુનાહકો ભી મઆફ કર દિયા.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ મનાઝિલ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ મુત્તકી ઔર ફિરકા મલામતિયોંકે પીરો મુરશિદ થે. ઔર ખુદ હઝરત હમ્દૂન કસ્સારસે બયઅત થે. ઔર પૂરી ઝિંદગી મુજર્રદ (બગૈર શાદી) રેહકર ગુઝાર દી. એક મરતબા આપને અબૂ અલી સકફીસે ફરમાયા કે મરનેકે લિયે તૈયાર રહો. ઉનહોંને કહા કે આપકો તૈયારી કરની ચાહિયે. ચુનાંચે આપ સરકે નીચે હાથ રખકર લેટ ગએ. ઔર ફરમાયા કે લો મૈં મર ગયા. યે કેહતે હી હકીકતમેં આપકા

ઈન્તેકાલ હો ગયા. ઈસ વાકિઆસે અબૂ અલી બહોત શરમિંદા હુએ. કયૂંકે ઉનકે અંદર આપ જૈસી કુવ્વત ઈસ લિયે નહીં થી કે વો બાલ બચ્ચોંવાલે થે ઔર આપ મુજર્રદ. ઔર આપ અકસર યે ફરમાયા કરતે થે કે અબૂ અલી મખ્લૂકસે હટકર સિર્ફ અપને ફાયદાકી બાત કરતે હૈં.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે ફરાઈઝ છોડનેવાલા યકીનન સુન્નતે છોડને વાલા ભી હોગા. ઔર સુન્નત છોડનેવાલેકા બિદઅતમેં મુબ્તલા હો જાનેકા ખતરા રેહતા હૈ. ફરમાયા કે બેહતરીન હૈ વો વકત જિસમેં નફસકે વ· ાસોંસે મેહફૂઝ રહા જાએ. ઔર મખ્લૂકકો તુમહારી બદ ગુમાનીસે છુટકારા હાસિલ રહે. ફરમાયા કે જો ખૂદ હયાકા ઝિકર કરકે ખુદાસે હયા નહીં કરતા વો બદ તરીન બંદા હૈ. ફરમાયા કે ઈશ્ક સિર્ફ ઉસીસે કરો જો તુમસે ઈશ્ક કરતા હો. ફરમાયા, હયાકા મતલબ યે હૈ કે ખુદાકો હર લમ્હા મુતકલ્લિમ (બાત કરને વાલા) ખ્યાલ કરતે હુએ ખૂદ ખામોશી ઈખ્તિયાર કરો. ફરમાયા કે જો મખ્લૂકકે નઝદીક બરગુઝીદા હોં ઉનકે લિયે અપને નફસકો ઝલીલ રખના ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા કે જિસને નફસકી લઝઝતકો ખતમ કર દિયા વોહી મઝેમેં રહા. ફરમાયા કે અહકામે ઈલાહીકે મુતાબિક રોઝી કમાનેવાલા ઉસ ખલ્વત નશીનસે અફઝલ હૈ જો રોઝી કમાનેસે કતરાતા હો. ફરમાયા કે એક લમ્હાકા રિયાકારી છોડના ઉમર ભરકી ઈબાદતસે બેહતર હૈ. ફરમાયા કે આરિફ વોહી હૈ જો કિસી ચીઝસે તઅજ્જુબમેં ન પડે.

કિસીને આપકો યે દુઆ દી કે અલ્લાહ તઆલા આપકી મુરાદ પૂરી કરે. આપને ફરમાયા કે મુરાદકા દરજા તો મારિફતકે બાદ હૈ. ઔર યહાં અભી તક મારિફત ભી હાસિલ ન હો સકી. આપકી વફાત નેશાપુરમેં હુઈ ઔર મઝાર મશહદમેં હૈ.

હઝરત અલી સહલ અસ્ફહાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકે મુતઅલ્લિક મશહૂર હૈ કે આપ ગૈબકી બાતોંકા ઈલ્મ રખતે થે. ઔર આપ હઝરત જુનેદકે હમ ઝમાના ઔર હઝરત અબૂ તુરાબકે સોહબત યાફતા થે. હઝરત અમર બિન ઉસમાન આપકે પાસ ઉસ વકત તશરીફ લાએ જબ વો ૩૦ હઝાર દિરમકે કર્ઝદાર થે. લેકિન આપને ઉનકા તમામ કર્ઝ અદા કર દિયા.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કે જો ખૂદકો ખુદાકે નઝદીક સમઝતા હૈ વો હકીકતમેં બહોત દૂર હોતા હૈ. ફરમાયા કે અકલમંદ તો હુકમે ઈલાહી પર ઝિંદગી બસર કરતે હૈં. લેકિન આરિફીન કુર્બે ઈલાહીમેં ઝિંદગી ગુઝારતે હૈં. ફરમાયા કે ખુદાકો જાનનેવાલા હર ચીઝસે બે ખબર હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે તવંગરી ઈલ્મમેં, ફખર ફકમેં, આફિયત

ઝુહદમેં, હિસાબકી કમી ખમોશીમેં ઔર ખૂશી માયૂસીમેં પોશીદા હૈ. ફરમાયા કે હઝરત આદમકે ઝમાનાસે કિયામત તક લોગ દિલકે સિલસિલામેં બહસેં કરતે રહેંગે લેકિન દિલકી હકીકત ઔર માહિયત કભી માલૂમ ન હો સકેગી. ફિર ફરમાયા કે મેરી મૌત ઈસ તરહ વાકેઅ ન હોગી કે બીમાર પળો ઔર લોગ ઈયાદકો આએં, બલ્કે ખુદા તઆલા મુઝે પુકારેગા ઔર મૈં હાઝિર હો જાઉં. ચુનાંચે હઝરત શેખ અબુલ હસન ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા રાહ ચલતે આપને લબ્બૈક ફરમાયા તો મૈંને કલિમા પઢનેકી તલ્કીન કી, મગર આપને ફરમાયા કે તુમ મુઝે કલિમાકી તલકીન કરતે હો હાલાંકે મૈં ખુદાકી ઈઝઝતકી કસમ ખાકર કેહતા હું કે મેરે ઔર ઉસકે દરમ્યાન ઈઝઝતકે સિવા કોઈ ચીઝ હાઈલ નહીં હૈ. યે કેહતે હી આપ દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

હઝરત શેખ ખૈર નસ્સાજ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ ઔર તઝકિરા :- આપ વિલાયત ઔર હિદાયતકે મખઝન થે. ઔર બહોતસે મશાઈખીનકો આપસે શાગિર્દીકા શર્ફ હાસિલ રહા, હત્તાકે હઝરત શિબ્લીકા બહોત એહતિરામ કરતે થે. ઈસ લિયે આપને ઉનકો ઉનહીકે પાસ ભેજ દિયા. ઔર આપ બઝાતે ખૂદ હઝરત સિર્રી સકતીસે બયઅત થે. આપકો ખૈર નસ્સાજ કેહનેકી વજહ યે હૈ કે એક મરતબા હજકે ઈરાદાસે ઘરસે રવાના હુએ તો બોસીદા (પુરાની) ગુદડી ઔર સિયાહ રંગકી વજહસે કૂફામેં એક શખ્સને પૂછા કે કયા તુમ ગુલામ હો? આપને હાં મેં જવાબ દિયા. ફિર ઉસને પૂછા કે કયા તુમ અપને આકાસે ભાગે હુએ હો? ફરમાયા કે હાં. ઉસને કહા કે ચલો મૈં તુમહારે આકાસે મિલવા દૂં. આપને ફરમાયા કે મૈં તો હમેશાસે ઉસકા મુતમન્ની હું કે કોઈ ઐસા મર્દ મિલ જાએ જો મુઝકો મેરે આકાસે મિલવા દે. ઉસકે બાદ ઉસને આપકા નામ 'ખૈર' રખકર કપડા બુનના સિખા દિયા. ઔર ઈસ નિસ્બતસે આપકો ખૈર નસ્સાજકે નામસે પુકારા જાતા હૈ. ગર્ઝ કે બહોત મુદ્દત તક આપ ઉસકી ખિદમત કરતે રહે. ઔર જિસ વકત વો આપકો ખૈર કેહકર પુકારતા તો આપ જવાબમેં લબ્બૈક ફરમાયા કરતે. લેકિન જબ ઉસકો આપકે ઝહદ ઔર તકવાકા ઈલ્મ હુવા તો આપકો બહોત ઈઝઝતકે સાથ અપને યહાંસે રૂખસત કરતે હુએ અર્ઝ કિયા કે હકીકતમેં હોના તો યે ચાહિયે થા કે આપ આકા હોતે ઔર મૈં ગુલામ. ફિ વહાંસે આપ બૈતુલ્લાહ તશરીફ લે ગએ. ઔર વહાં આપકો વો દરજે ઔર મકામાત હાસિલ હુએ કે હઝરત જુનેદ આપકો 'ખૈર' કે બજાએ 'ખૈરૂના' યાની 'હમમેંસે બેહતરસે બેહતર' કેહકર આવાઝ દિયા કરતે થે. લેકિન આપકા અસલી નામ અબુલ હસન મુહમ્મદ ઔર બાપકા નામ ઈસ્માઈલ થા. લેકિન આપકો ખૈરકા

ખિદમત ઈતના પસંદ થા કે અકસર ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે યે અચ્છા નહીં માલૂમ હોતા કે એક મુસલમાનકા રખ્ખા હુવા નામ બદલ દૂં.

હાલાત :- જબ આપ દરિયા પર જાતે તો મછલિયાં કુછ કુછ ચીઝેં લાતી ઔર આપકે કરીબ આકર રખ દેતી થીં. એક દિન આપ કિસી બુઢિયાકા કપડા બુન રહે થે તો ઉસને પૂછા કે અગર તુમ ન મિલો તો મઝદૂરી કિસકો દે દૂં? ફરમાયા કે દરિયાએ દજલામેં ફેંક દેના. ફિર ઈત્તિફાકસે ઐસાહી હુવા કે જબ વો ઉજરત (મઝદૂરી) લેકર આઈ તો આપ મૌજૂદ નહીં થે. ચુનાંચે ઉસને દો દીનાર દરિયામેં ફેંક દિયે. ઔર જબ આપ દરિયા પર પહોંચે તો એક મછલીને પાનીસે બાહિર આકર વો દીનાર આપકે સામને રખ દિયે. લેકિન અકસર બુઝુર્ગાને કિરામ યે કેહતે હૈં કે યે ચીઝેં મકબૂલિયતકા સબબ નહીં બન સકતીં. ક્યૂંકે યે ચીઝેં સબ હિજાબાત હૈં ઔર આપકો શાયદ બચ્ચોંકે ખેલકી હૈસિયતસે અતા કી ગઈ હોં. લેકિન હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે હો સકતા હૈ યે ચીઝેં દૂસરોંકે લિયે હિજાબાત હોં લેકિન આપકો ઉસસે અલગ કર દિયા ગયા હો. જૈસે હઝરત સુલેમાનકે લિયે યે ચીઝેં હિજાબાતમેં દાખિલ નહીં થીં.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક રાત મુઝે યે ખ્યાલ બંધ ગયા કે શાયદ દરવાઝે પર હઝરત જુનૈદ ખળે હૈં. ઔર હર ચંદ ઈસ ખ્યાલકો દૂર કરનેકી કોશિશ કરતા રહા, લેકિન જબ મૈં દરવાઝે પર પહોંચા તો વાકઈ આપ વહાં મૌજૂદ થે. આપકા કૌલ થા કે દૌલતકો મુસીબત ઔર ગુરબતકો રાહત ખ્યાલ કરનેવાલા હી હકીકી ફકીર હોતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકા ખૌફ બંદોંકે લિયે એક ઐસા તાઝયાના (કોડા)હૈ જો બળે બળે ગુસ્તાખોંકો રાહે રાસ્ત પર લે આતા હૈ. ફરમાયા કે આમિલકા અપને અમલકો બે વકતઅત સમઝના હી કમાલે અમલ હૈ.

વફાત :- આપને સો સાલકી ઉમર પાઈ. ઔર જિસ વકત નમાઝે મગરિબકે કરીબ મૌતકા ફરિશ્તા રૂહ કબ્ઝ કરનેકે લિયે પહોંચા તો આપને કહા કે મુઝે સિર્ફ નમાઝ અદા કરનેકી મોહલત દે દો. ક્યૂંકે જિસ તરહ તુમ્હેં રૂહ કબ્ઝ કરનેકા હુકમ હૈ ઉસી તરહ મુઝે નમાઝ અદા કરનેકા હુકમ હૈ.

હઝરત અબૂ હમઝા ખુરાસાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ મુતવક્કિલ ઔર હકીકત ઔર તરીકતકા સર ચશ્મા હોનેકે સાથ સાથ ખુરાસાનકે બહોત બળે શુયૂખમેંસે થે. ઔર આપકી ખૂબિયાં ઔર ઈબાદાત ઔર મુજાહિદાતકો લિખના મુમકિન નહીં. આપકો હઝરત અબૂ તુરાબ ઔર હઝરત જુનૈદસે મુલાકાત હુઈ.

હાલાત :- કિસીસે કુછ ન માંગનેકે અહદકે સાથ આપ ખુદા પર ભરોસા કરકે સફરકે લિયે ચલ પડે. લેકિન રવાન્ગીકે વકત આપકી બહેનને કુછ દીનાર આપકી ગુદડીકી જેબમેં ડાલ દિયે. મગર આપને ઉનહેં ભી નિકાલ ફેંકા. ફિર ચલતે ચલતે અચાનક એક કુંવેમેં ગિર પડે. મગર ખુદા પર ભરોસા કરનેકી વજહસે ઝરા બરાબર ભી ચોટ ન આઈ. ઔર તકાઝાએ નફસકે બાવજૂદ નફસકશીકી નિય્યતસે કુંવેમેં ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહે. ફિર કિસી મુસાફિરને ઈસ ખયાલસે કુંવેકે ઉપર કાંટે બિછા દિયે કે કોઈ ગિર ન પળે. ઈસ સૂરતે હાલકો દેખકર નફસને બહોત શોર કિયા. લેકિન આપ ખામોશ બૈઠે રહે. ઔર કુછ વકફાકે બાદ એક શેરને કુંવેં પરસે કાંટે હટાકર કુંવેંકી મન પર મઝબૂતીસે પંજે જમાકર પાંવ કુંવેમેં લટકા દિયે. લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈં બિલ્લીકા એહસાનમંદ બનના પસંદ નહીં કરતા. ચુનાંચે ઉસી વકત બઝરીઆ ઈલ્હામ કહા ગયા કે હમને હી ઈસ શેરકો ભેજા હૈ. ઉસકે પૈર પકડકર ઉપર આ જાઓ. ઉસકે બાદ આપ તામીલે હુકમમેં બાહિર નિકલ આએ. ફિર નિદાએ ગૈબી આઈ કે હમને તવક્કુલકી વજહસે તેરે કાતિલ હીકે ઝરીઆ તુઝે નજાત દિલવા દી.

હઝરત જુનેદને એક મરતબા ઈબ્લીસકો નંગે હાલતમેં લોગોંકે સરોં પર ચળહતા દેખકર ફરમાયા કે તુઝકો શરમ નહીં આતી. ઉસને કહા કે યે વો લોગ નહીં જિનસે શરમ કી જાએ. બલ્કે શરમ કિયે જાનેકે કાબિલ તો વો શખ્સ હૈ જો મસ્જિદે શૂનેઝિયામેં બૈઠા હુવા હૈ, ઔર હઝરત જુનેદ જબ વહાં પહોંચે તો આપકો બૈઠા હુવા પાયા. લેકિન ઉસકે સાથ હી ફરમાયા વો ઝૂઠા હૈ. કયૂંકે અલ્લાહકે નઝદીક ઔલિયાકા દરજા બુલંદ હૈ કે ઈબ્લીસકી વહાં તક રસાઈ મુમકિન નહીં.

ઈરશાદાત :- આપ પૂરે સાલ એક હી એહરામ બાંધે રખતે થે. ઔર ફરમાયા કરતે થે કે જબ મખ્લૂકકે સાથ ઝિંદગી બસર કરના નાપસંદ મેહસૂસ હોને લગે તો ઉન્સ (લગાવ) હાસિલ હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે હકીકી દુરવેશ વોહી હૈ જિસે રિશ્તેદારોંસે નફરત ઔર ખુદાસે મુહબ્બત પૈદા હો જાએ. ફરમાયા કે મૌતકો મહેબૂબ રખનેવાલા ખુદાકે સિવા કિસીકો મેહબૂબ નહીં રખતા. ફરમાયા કે તવક્કુલકા મતલબ યે હૈ કે સુબહકો શામકા ઔર શામકો સુબહકા ખ્યાલ બાકી ન રહે, ફરમાયા કે આખેરતકે તોશાકા સામાન કરતે રહો. આપકા ઈન્તેકાલ નેશાપૂરમેં હુવા. ઔર હઝરત અબૂ હફસકે મઝારકે નઝદીક મદફૂન હૈં.

હઝરત અહમદ મસરૂક (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ અપને દૌરકે બહોત બળે વલી ઔર ખુરાસાનકે મશ્હૂર

મશાઈખીનમેંસે થે. આપ કુતુબ હુએ. ઔર કુતુબે મદારકી સોહબતસે ફૈઝયાબ હુએ. લોગોંને જબ સવાલ કિયા કે ઈસ ઝમાનેમેં કુતુબ કૌન હૈ? તો આપને ખામોશી ઈખ્તિયાર કી, જિસસે યે અંદાઝા હુવા કે આપ હી ઈસ દૌરકે કુતુબ થે. આપ તોસમેં પૈદા હુએ. ઔર બગદાદમેં રેહને લગે.

એક બુઝુર્ગને આપસે કહા કે અપના ખયાલ ઝાહિર ફરમાઈયે. આપકો ખ્યાલ હુવા કે શાયદ યહૂદી હૈ ઈસ લિયે આપને ફરમાયા કે મેરે ખયાલમેં તો તુમ યહૂદી માલૂમ હોતે હો. વો આપકી ઈસ કરામતસે મુતઅસ્સિર હોકર મુસલમાન હો ગયા. ઔર કેહને લગા કે મૈં ઈસ્લામસે ઝિયાદા સચ્ચા કિસી મઝહબકો નહીં પાતા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે ખુદાકે અલાવા કિસી દૂસરેસે ખૂશી હાસિલ કરનેવાલોંકો હકીકી ખૂશી હાસિલ નહીં હો સકતી. ફરમાયા કે જિસકો ખુદાસે મુહબ્બત ન હો વો વેહશતઝદા રેહતા હૈ. ફરમાયા કે રાગિબ ઈલલ્લાહ રેહનેવાલોંકે તમામ આઝાકો અલ્લાહ તઆલા ગુનાહોંસે પાક રખતા હૈ. ફરમાયા કે મુત્તકી તારિકુદ્દુનિયા હોતા હૈ. ફરમાયા કે દુનિયાકી તરફ માઈલ ન હોના હી હકીકી તકવા હૈ. ફરમાયા કે મોમિનકી ઈઝ્ઝત કરના હકીકતમેં ખુદાકી ઈઝ્ઝત કરનેકે માનિંદ હૈ. ઔર ઈસીસે તકવે તક રસાઈ હાસિલ કી જા સકતી હૈ. ફરમાયા કે આરિફ કુર્બે ઈલાહીકી વજહસે બહોત ખૌફઝદા રેહતા હૈ. ફરમાયા કે મારિફતકે દરખ્તકો ફક્રકે પાની ઔર નાદાનીકે દરખ્તકો નાદાનીકે પાની ઔર તૌબાકે દરખ્તકો નદામતકે પાની ઔર શજરે મુહબ્બતકો મુવાફિકતકે પાનીસે સેરાબ કરના ચાહિયે. ફરમાયા કે ખ્વાહિશમંદકે લિયે ઈસ્તિગફારકી ઝિયાદતી બહોત ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા કે કસરતે તૌબાકે બગૈર અકીદતકા હાસિલ કરના મુમકિન નહીં, ફરમાયા કે ખુદાકે સિવા કિસીકી ગુલામી ઈખ્તિયાર કરના ઝહદકે મુનાફી હૈ. ફરમાયા કે મેરી તમામ ઉમર વકત બરબાદ કરનેમેં ગુઝર ગઈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ અહમદ મગરિબી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઝાહિરી ઔર બાતિની એતિબારસે જામેઅ ઔર અકમલ ઔર ઉસ્તાદે મશાઈખ હોનેકી વજહસે લોગોંમેં બેહદ મુઅઝ્ઝમ ઔર મોહતરમ થે. ઔર આપકે દો મુરીદ હઝરત ઈબ્રાહીમ ખ્વાસ ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ શૈબાની આપકે કમાલાતકે મુકમ્મલ આઈનાદાર થે. ઔર આપકે ઔસાફમેં યે ચીઝેં શામિલ થીં કે હમેશા એહરામ બાંધે રખતે ઔર ઘાસ ભૂંસ ખાકર ઝિંદગી બસર કરતે થે. હત્તાકે જિસ ચીઝકો ઈન્સાની હાથ લગ જાતા ઉસકો નહીં ખાતે થે. કભી નાખુન ઔર બાલ ન

બચ્ચોને દિયા ઔર સાફ સુથરા લિબાસ ઈસ્તેમાલ કરતે થે.

હાલાત :- વિરસામેં મિલા હુવા મકાન પચાસ દીનારમેં ફરોખ્ત કરકે હજકે લિયે રવાના હો ગએ. રાસ્તામેં એક દેહાતીને પૂછા કે તુમહારે પાસ કયા હૈ? આપને બતાયા કે પચાસ દીનાર. ઔર ઉસ દેહાતીકે માંગને પર આપને ઉસકે હવાલે કર દિયે. લેકિન ઉસને આપકી સચ્ચાઈકી વજહસે દીનાર આપકો વાપસ કર દિયે. ઔર અપને ઊંટ પર બિઠાકર આપકો મક્કા મુઅઝ્ઝમા તક લે ગયા. ઔર કાફી મુદ્દત આપકી સોહબતમેં રેહકર શેખે કામિલ બન ગયા.

જંગલમેં કિસી પરેશાન હાલ ગુલામકો દેખકર આપને કહા, ઉસે આઝાદ કરના ચાહતા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે તુમ ભી અજીબ બુઝુર્ગ હો કે ખુદાકે અલાવા દૂસરે પર નઝર ડાલતે હો. આપને અપને ચારોં સાહબઝાદોંકો ઐસે ફુનૂનકી તાલીમ દિલવાઈ કે વો અપની કુવ્વતે બાઝૂસે કમાનેકે કાબિલ હોકર કિસીકે સામને હાથ લંબા ન કરેં.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે સહીહ માનોંમેં બંદા વોહી હૈ જો ખ્વાહિશાતકો ઠુકરાકર બંદગીમેં મશ્ગુલ રહે. ફરમાયા કે બદતરીન ફકીર વો હૈ જો માલદારોંકી ચાપલોસી કરતા રહે. ઔર બેહતર હૈ વો બંદા જો મખ્લૂકકે સાથ અચ્છે અખલાકસે પેશ આએ. ફરમાયા કે બુઝુર્ગાને દીન દુનિયાકે લિયે ખુદાકી તરફસે અમનકા પૈગામ હૈં. જિનકે વુજૂદસે રહમતકા નાઝિલ હોના ઔર મખ્લૂક પર આને વાલી બલાઓંકા દરવાઝા બંદ હોતા રેહતા હૈ. ફરમાયા કે ગોશા નશીનોંકી મામૂલી નેકી ભી ઉન લોગોંકી ઉમર ભરકી ઈબાદતસે બેહતર હે જો મખ્લૂકસે વાબસ્તા રહે હોં. ફરમાયા કે દુનિયાકા દસ્તૂર હી યે હૈ કે જો દુનિયાકી તરફ માઈલ હોતા હૈ દુનિયા ભી ઉસકી તરફ માઈલ રેહતી હૈ. લેકિન જો દુનિયાકો છોળ દેતા હૈ દુનિયા ભી ઉસસે દૂર હો જાતી હૈ. ફરમાયા કે સબસે ઝાઈદ અકલમંદ સિર્ફ સૂફિયાએ કિરામ હૈં જો મુહબ્બતકી આગમેં ફના હોકર બકાએ દાઈમી હાલિલ કર લેતે હૈં.

આપકા ઈન્તેકાલ તૂરે સૈનાઅ પર હુવા ઔર વહીં આપકા મઝાર મુબારક હૈ.

હઝરતં અબૂ અલી જુરજાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ ઔર તઝકિરા :- આપકા શુમાર પેશવાયાને સૂફિયા ઔર મુક્તદયાને ઉલમામેં હોતા હૈ. ઈસકે અલાવા આપને બહોતસી કિતાબેં ભી છોડી હૈં. ઔર આપ હઝરત મુહમ્મદ અલી હકીમકે બુલંદ મરાતિબ મુરીદોંમેંસે થે.

ફરમાયા કે અહલે સઆદતકી અલામત હી યે હૈ કે ઈબાદતકો આસાન તરીન ખ્યાલ કરતે હુએ ઈત્તિબાએ સુન્નતકો કિસી વકત ભી દુશ્વાર ન મસઝેં. ઔર કુકરાકી

સોહબતમેં રેહકર મખ્લૂકકે સાથ અખ્લાકે હસનાસે પેશ આએ. મોહતાજોંકો સદકાત દેં ઔર મુસલમાનોંકી મદદ કરતે હુએ વકતકી પાબંદી કરતે રહેં. ફરમાયા કે લોગોંકે સામને અપને ઉન ગુનાહોંકા ઝાહિર કરના જિનસે વો વાકિફ ન હો, ઈન્તિહાઈ શકાવત હૈ. ફિર ફરમાયા કે ઔલિયા અલ્લાહ વોહી હૈં જો અપને અહવાલમેં ફના હોકર મુશાહિદાએ હકકે ઝરીઆ કાઈમ રહેં. ઔર આરિફ બિલ્લાહ વો હૈં જો અપને દિલકો ઝિક્રે ઈલાહીકે હવાલે કરકે જિસમકો લોગોંકી ખિદમતકે લિયે વકફ કર દેં. ફરમાયા કે ખુદાસે હુસ્ને ઝન કાઈમ રખના હી મારિફતકી ઈન્તેહા હૈ. ઔર નફસસે બદઝન રેહના મારિફતકી બુન્યાદ હૈ. ફરમાયા કે માલિકે હકીકીકે દર પર પડે રેહનેવાલોંકે લિયે એક ન એક દિન દરવાઝા ઝરૂર ખુલ જાતા હૈ. ફરમાયા કે અહલે કરામત બનનેકે બજાએ અહલે ઈસ્તિકામત બનો. કયૂંકે નફસ કરામતકા તાલિબ હોતા હૈ. ઔર ખુદા તાલિબે ઈસ્તિકામત. ફરમાયા કે બુખ્લકે તીન હુરૂફ હૈં. બા-ખા-લામ. બા સે મુરાદ બલા, ખા સે ખસારા, ઔર લૌમ સે લોમ યાની મલામત હૈ.

હઝરત શેખ અબૂબક્ર કત્તાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા તઅલ્લુક હિજાઝકે મશાંઈખીનસે હૈ. આપકી પૂરી ઝિંદગી મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ગુઝરી જિસકી વજહસે આપકો શમએ હરમકે ખિતાબસે નવાઝા ગયા. આપને અપને ઝમાનાકે બહોત બળે આબિદ ઔર ઝાહિદ થે. ઔર તસવ્વુફકે મૌઝૂઅ પર બેશુમાર કિતાબેં છોડીં. આપ નમાઝે ઈશાકે બાદસે નમાઝે ફજર તક નવાફિલમેં રોઝાના એક કુરઆન ખતમ કરતે. ઔર તવાફે કાબાકે દૌરાન બારહ હઝાર કુરઆન ખતમ કિયે. આપકા આલમ યે થા કે તીસ સાલ તક કાબાકે પરનાલેકે નીચે બૈઠે રહે. ઔર રાત દિનમેં સિર્ફ એક મરતબા વુઝૂ કરતે. ઔર ઉસી ૩૦ સાલા મુદ્દતમેં ન તો ઝિક્રે ઈલાહીસે કભી ગાફિલ હુએ ઔર ન એક લમ્હાકે લિયે આરામ ફરમાયા.

હાલાત :- બચપનહીમેં વાલિદાકી ઈજાઝતસે હજકા ઈરાદા કિયા. લેકિન સફરમેં આપકો ગુસલકી હાજત પેશ આ ગઈ. ચુનાંચે બેદારીકે બાદ યે ખયાલ આયા કે મૈં વાલિદાસે કિસી અહદો પેમાંકે બગૈર હી ઘરસે નિકલ ખળા હુવા હું. ઔર ઈસ ખયાલકે સાથ હી જબ ઘર વાપસ આએ તો વાલિદાકો બહોત હી ગમઝદા શકલમેં દરવાઝે પર ખળા પાયા. આપને વાલિદાસે સવાલ કિયા કે કયા આપને મુઝે સફરકી ઈજાઝત નહીં દી થી? ઉનહોંને કહા કે ઈજાઝત તો યકીનન દે દી થી. લેકિન તુમહારે બગૈર ઘરમેં કિસી તરહ દિલ નહીં લગતા થા. ઔર યે અહદ કર લિયા થા કે તુમહારી

વાપસી તક દરવાઝે હી પર તુમહારા ઈન્તિઝાર કરૂંગી. યે સુનકર આપને સફરકા ઈરાદા છોળ દિયા. ઔર વાલિદાકી હયાત તક ઉનકી ખિદમત કરતે રહે. લેકિન વાલિદાકે ઈન્તેકાલકે બાદ ફિર સફર શુરૂ કર દિયા. ઔર દૌરાને સફર કબરમેં એક ઐસા મુરદા દેખા જો હંસ રહા થા. આપને સવાલ કિયા કે તુ મરનેકે બાદ કયૂં હંસતા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે ઈશ્કે ખુદાવંદીમેં યેહી કૈફિયત હુવા કરતી હૈ.

અબુલ હસન મુઝય્યનને ખુદાકે ભરોસા પર સફર શુરૂ કર દિયા તો દૌરાને સફર ઉનહેં યે ખયાલ પૈદા હો ગયા કે મૈં ઐસા બળા બુઝુર્ગ હો ગયા હું જો બગૈર સામાનકે સફર કર સકતા હું. ઈસ ખ્યાલકે સાથ હી કિસીને સખ્ત લેહજામેં કહા કે નફસકે સાથ ઝૂઠી બાત કયૂં કરતા હૈ. ઔર જબ ઉનહોંને મુંહ ફેર કર દેખા તો હઝરત અબૂબકર કત્તાની ખળે હુએ થે. ચુનાંચે ઉનહોંને અપની ગલતીકે એહસાસકે સાથ હી ફૌરન તૌબા કર લી.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે જિસ વકત મુઝે અપને અહવાલમેં કુછ કમી મેહસૂસ હુઈ તો મૈંને તવાફકે બાદ બતોરે અજિઝીકે દુઆ કી જિસકે બાદ અલ્લાહને મેરી વો કમી દૂર ફરમાકર ઐસા કુર્બ અતા કિયા કે મુઝે દુઆ ભી યાદ ન રહી. ઈરશાદ હુવા કે જબ હમ ખૂદ તેરે દોસ્ત હૈં તો ફિર તુઝે તલબકી કયા ઝરૂરત.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મેરે સાથ એક ઐસા શખ્સ રેહતા હૈ જિસકા વુજૂદ મેરે લિયે ના પસંદ થા. લેકિન સિર્ફ નફસકી મુખાલેફતકી વજહસે મૈં ઉસકે સાથ બહોત અચ્છે અખ્લાકસે પેશ આતા રહા. ઔર એક દિન જબ મૈં અપની જાઈઝ કમાઈકે દો સો દિરમ લેકર ઉસકે પાસ પહોંચા તો વો ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ થા. ચુનાંચે મૈંને વો દિરમ ઉસકે મુસલ્લેકે નીચે રખતે હુએ કહા કે તુમ અપને ખર્ચમેં લે લેના, મગર ઉસને ગઝબનાક હોકર કહા કે જો લમ્હાત મૈંને સત્તર હઝાર દિરમકે બદલેમેં ખરીદે હૈં ઉનહેં તૂ દો સો દિરમકે બદલેમેં ખરીદના ચાહતા હૈ. જા મુઝે તેરે દિરમકી ઝરૂરત નહીં. ચુનાંચે નદામતકે સાથ મૈંને અપને દિરમ વાપસ લે લિયે. ઔર ઉસ વકત મુઝે જિતના અપની ઝિલ્લત ઔર ઉસકી અઝમતકા એહસાસ હુવા ઉસસે પેહલે કભી નહીં હુવા થા.

આપકે કિસી મુરીદને ઈન્તેકાલકે વકત આંખેં ખોલકર ઝિયારતે કાબા શુરૂ કર દિયા. તો ઉસી વકત એક ઊંટને આકર ઉસકો ઐસી લાત મારી કી કે આંખોંકે દોનોં ઢેલે બાહિર નિકલ પડે. ઔર આપકો બઝરીઆ ઈલ્હામ યે મુકાશિફા હુવા કે ઉસ વકત ઉસ મુરીદકો ઈરાદતે ગૈબીસે હકીકી મુકાશિફા હાસિલ થા. ઔર ચૂંકે સાહિબે કાબાકે મુશાહિદેકી સુરતમેં કાબાકી તરફ નઝર ડાલના દુરૂસ્ત નહીં. ઈસી લિયે ઉસકો યે સઝા દી ગઈ.

કિસી બુઝુર્ગને બાબે બની શૈબાસે નિકલકર આપસે કહા કે મકામે ઈબ્રાહીમમેં

એક મુહદ્દિસ હદીસ બયાન કર રહે હૈં. આપ ભી તશરીફ લે ચલિયે. આપને પૂછા કે વો કિસ સનદકે સાથ હદીસ બયાન કરતે હૈં? ઉન બુઝુર્ગને કહા કે હઝરત અબ્દુર્રહમાન, હઝરત મુઅમ્મર, હઝરત ઝોહરી ઔર હઝરત અબુ હુરૈરાકી સનદોંસે. આપને જવાબ દિયા કે મેરા દિલ તો મેરે રબકી સનદસે હદીસ બયાન કરતા હૈ. ઔર જબ ઉન બુઝુર્ગને ઉસકી દલીલ પૂછી તો ફરમાયા કે ઉસકી યે દલીલ હૈ કે આપ હઝરત ખિઝર હૈં. યે સુનકર હઝરત ખિઝરને ફરમાયા કે મૈં તો આજ તક ઈસ ખ્યાલમેં હું કે દુનિયામેં કોઈ ઐસા વલી નહીં જિસસે મૈં વાકિફ ન હું. લેકિન આજ પતા ચલા કે ઐસે વલી ભી મૌજૂદ હૈં જિનસે મૈં તો નાવાકિફ હું લેકિન વો મુઝે જાનતા હૈ.

દૌરાને નમાઝ એક ચોર આપકે કાંધે પરસે ચાદર ખીંચકર ભાગા તો ઉસકે દોનોં હાથ ઉસી વકત ખુશ્ક હો ગએ. ચુનાંચે ઉસને વાપસ આકર ચાદર ફિર આપકે કાંધે પર ડાલ દી. ઔર નમાઝસે ફારિગ હોનેકે બાદ આપસે મઆફી માંગને લગા. લેકિન આપને મઆફીકી વજહ પૂછી તો ઉસને પૂરા વાકિઆ બયાન કર દિયા. આપને ફરમાયા કે અઝમતે ઈલાહીકી કસમ! ન તો મુઝે ચાદર લે જાનેકી ખબર હુઈ ઔર ન વાપસ લાનેકી, ફિર આપને ઉસકે હકમેં દુઆ ફરમાઈ તો ઉસકે હાથ ઠીક હો ગએ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને ખ્વાબમેં એક ખૂબસૂરત શખ્સસે પૂછા કે તુ કૌન હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મેરા નામ તકવા હૈ ઔર મેરી જગહ દિલ હૈ. ફિર મૈંને ખ્વાબમેં એક બદ શકલ ઔરતસે સવાલ કિયા કે તુ કૌન હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં મુસીબત હું. ઔર અહલે નિશાતકે દિલોંમેં રેહતી હું. ચુનાંચે બેદારીકે બાદ મૈંને અહદ કર લિયા કે મસરૂર (ખૂશ) ઝિંદગીકે બજાએ હમેશા ગમગીન ઝિંદગી બસર કરૂંગા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને એક રાતમેં એક્કાવન મરતબા હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખકર આપસે મસાઈલકી તેહકીક કી. ફિર એક રાત ખ્વાબમેં મૈંને હુઝૂરસે અર્ઝ કિયા કે મુઝકો કોઈ ઐસા અમલ બતા દીજિયે કે હિર્સો હવસકા ખાતિમા હો જાએ. આપને ફરમાયા કે રોઝાના ચાલીસ મરતબા યે દુઆ પઢ લિયા કરો. **યા હય્યુ યા કય્યૂમુ લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત અસ્અલુક અય્યુહા દિલી બિનૂરી મઅરિફતિક અબદા.**

કિસી દુરવેશને આપસે રો રોકર અર્ઝ કિયા કે જબ મુઝ પર બીસ ફાકે ગુઝર ચુકે તો લોગોંકે સામને મેરે નફસને યે રાઝ ઝાહિર કર દિયા. ફિર એક દિન રાસ્તામેં મુઝે એક દિરમ પડા હુવા મિલા જિસ પર લિખ્ખા થા કે કયા અલ્લાહ તઆલા તેરી ભૂખસે ના વાકિફ થા જો તૂને દૂસરોંસે શિકાયત કી.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે જિસ તરહ મેહશરમેં ખુદાકે સિવા કોઈ મદદગાર નહીં હોગા, ઉસી તરહ દુનિયામેં ભી ઉસકે સિવા કિસીકો મદદગાર ખ્યાલ ન કરો. ફિર ફરમાયા કે મખ્લૂકકી મુહબ્બત બાઈસે અઝાબ, સોહબત બાઈસે

ગુનાહ, ઔર રબ્ત ઝબ્ત વજહે ઝિલ્લત હૈ. ફિર ફરમાયા કે ઝહદો સખાવત ઔર નસીહતસે ઝિયાદા કોઈ ચીઝ ફાઈદામંદ નહીં. ફરમાયા કે ઝાહિદ વો હૈ જો ન મિલને પર ખૂશ રહે. ઝિંદગી ભર ઝિક્રે ઈલાહીસે ગાફિલ ન હો. મુસીબતોં પર સબરસે કામ લે ઔર ખુદાકી રઝા પર રાઝી રહે. ફરમાયા કે તસવ્વુફ સરતાપા અખ્લાક હૈ. ઔર જિસમેં અખ્લાકકી ઝિયાદતી હોગી ઉસમેં તસવ્વુફ ભી ઝિયાદા હોગા. ફરમાયા કે ઔલિયા અલ્લાહ ઝાહિરમેં કૈદ ઔર બાતિનમેં આઝાદ હોતે હૈં. ફરમાયા કે સૂફી વો હૈ જો ઈબાદતકો મુશક્કત ન સમઝે. ફરમાયા કે ઈસ્તિગફાર એક ઐસા છ હરફી લફ્ઝ હૈ જો છ ચીઝોંકે લિયે જામેઅ વ અકમલ હૈ. પેહલે ગુનાહકે બાદ નદામતકે સાથ તૌબા કરના, દૂસરે તૌબાકે બાદ ગુનાહકા કભી ઈરાદા ન કરના. તીસરે મૌતસે પેહલે હુકૂકુલ્લાહકી તકમીલ (પૂરા) કર દેના. છઠે તૌબાકે બાદ જિસ્મકો ઐસી તકલીફેં દેના કે જિસ તરહ તકલીફોંસે પેહલે ઉસને બહોત આરામ પાયા હો. ફરમાયા કે જબ તક બહોત ઝિયાદા નીંદ ન આએ હરગિઝ ન સો. જબ તક ભૂખ કી શિદ્દત ન હો મત ખાઓ. જબ તક સખ્ત ઝરૂરત ન હો બાત ન કરો. ફરમાયા કે શહવત દર હકીકત દેવકી લગામ હૈ. ઔર જિસને ઉસકો ઝેર કર લિયા ગોયા દેવકો ઝેર કર લિયા. ફરમાયા કે જિસ્મકો દુનિયાસે ઔર દિલકો આખેરતસે વાબસ્તા રખ્ખો. ફરમાયા કે યે તીન ચીઝેં દીનકી બુન્યાદ હૈં. પેહલે હક, દૂસરે અદલ, તીસરે સિદક, હકકા તઅલ્લુક આઝાસે હૈ. યાની આઝાકે ઝરીઆ ઝિક્રે ઈલાહી કરતે રહો. અદલકા તઅલ્લુક દિલસે હૈ. યાની દિલકે ઝરીઆ નેક ઔર બદમેં તમીઝ કરો. ઔર સિદકકા તઅલ્લુક અકલસે હૈ. યાની અકલકે ઝરીઆ ખુદાકો પેહચાનો.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત જબ લોગોંને સવાલ કિયા કે આપકો યે મરતબે કૈસે હાસિલ હુએ? ફરમાયા કે મૈંને ચાલીસ સાલ દિલકી ઈસ તરહ હિફાઝત કી હૈ કે ખુદાકી યાદકે સિવા ઉસમેં કિસીકો જગહ નહીં દી. યહાં તકકે મેરે દિલને ખુદાકે સિવા હર ચીઝકો ભુલા દિયા થા. ફિર ફરમાયા કે અગર મેરા આખરી વક્ત ન હોતા તો મૈં ઉસકો ઝાહિર ન કરતા. યે ફરમાકર ઈન્તેકાલ હો ગયા.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- ફારિસમેં આપકે બાદ ઐસા યકતાએ રોઝગાર કોઈ શેખ નહીં હુવા. આપ અપને ઝમાનાકે મશાઈખીનકે શેખ થે. ગો આપકા તઅલ્લુક શાહી ખાનદાનાસે થા, લેકિન બીસ સાલ તક ટાટકા લિબાસ પહેનતે રહે. ઈસકે અલાવા બે શુમાર સફર કરકે બળે મરતબેકે બુઝુર્ગોંસે મુલાકાત હાસિલ કી. આપકા મામૂલ થા કે

એક રકાતમેં દસ હઝાર મરતબા સૂરએ ઈખ્લાસ પળ્હા કરતે. ઔર પૂરે સાલમેં ચાર ચિલ્લે ખીંચા કરતે થે. યહાં તકકે આપકી વફાત ભી ચિલ્લેકે દૌરાન હુઈ થી. આપકો ખફીફકા નામ ઈસ લિયે અતા કિયા ગયા કે આપ ઈફતારમેં સાત કિશમિશકે સિવા કુછ ન ખાતે થે. એક મરતબા કમઝોરીકી વજહસે આપકે ખાદિમને સાતકે બજાએ આઠ કિશમિશ પેશ કર દિયે. ઔર આપને ગિનતીકે બગૈર ખાએ. લેકિન ઉસ રાત આપકો ઈબાદતમેં વો લઝ્ઝત હાસિલ ન હુઈ જો ઈસસે પેહલે હુવા કરતી થી. ઔર જબ આપકો વાકિઆકી ખબર હુઈ તો ઉસ ખાદિમકો ગુસ્સામેં નિકાલકર દૂસરા ખાદિમ રખ લિયા.

હાલાત :- કભી આપકે પાસ ઝકાતકે નિસાબકે મુતાબિક રકમ નહીં રહી. એક મરતબા હજકી નિય્યતસે અપને સાથ ડોલ રસ્સી લેકર સફર શુરૂ કર દિયા. ઔર રાસ્તામેં પ્યાસકી વજહસે દેખા કે એક ચશ્મા (કુંવા) પર હિરન પાની પી રહા હૈ. લેકિન જબ ચશ્મા પર પહોંચે તો પાની નીચા હો ગયા. યે દેખકર આપને ખુદા તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ! ક્યા મેરા દરજા હિરનીસે ભી કમ હૈ? નિદા આઈ ચુંકે હિરનીકે પાસ ડોલ રસ્સી નહીં થી ઈસ લિયે હમને પાનીકો ઉસકે કરીબ કર દિયા. લેકિન તુમહારે પાસ ડોલ રસ્સી હોનેકી વજહસે પાની દૂર કર દિયા ગયા. યે સુનકર આપને ઈબરતકે તૌર પર ડોલ રસ્સી ફેંક દિયા. ઔર પાની પિયે બગેર આગે ચલ દિયે. ફિર નિદા આઈ કે હમને તો સિર્ફ તુમહારે સબરકા ઈમ્તિહાન લિયા થા. અબ વાપસ જાકર પાની પી લો. ચુનાંચે જિસ વકત આપ ફિરસે ચશ્મા પર પહોંચે તો પાની ઉપર આ ગયા થા. ઔર આપને ઈત્મીનાનસે પાની પિયા ઔર વુઝૂ કિયા. ઔર ઉસી વુઝૂસે મદીનામેં દાખિલ હુએ. ફિર જબ હજસે વાપસીકે બાદ બગદાદમેં હઝરત જુનેદસે મુલાકાત હુઈ તો ઉનહોંને ફરમાયા કે અગર થોળાસા સબર કર લેતે તો પાની તુમહારે કદમોંમે આ જાતા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે જિસ વકત મુઝે યે માલૂમ હુવા કે મિસરમેં એક નૌજવાન ઔર બુળ્હા શખ્સ મુરાકબામેં હૈં. તો મૈંને વહાં પહોંચકર ઉનહેં સલામ કિયા. લેકિન જબ દો મરતબાકે બાદ ભી ઉનહોંને સલામકા જવાબ નહીં દિયા તો મૈંને તીસરી મરતબા કસમ દેકર કહા કે મેરે સલામકા જવાબ દે દો. યે સુનકર નૌજવાનને સર ઉઠાકર જવાબ દેતે હુએ કહા કે અય ખફીફ! દુનિયા બહોત થોળીસી હૈ ઈસ લિયે ઈસ થોળે અરસામેં ઝિયાદા હિસ્સા હાસિલ કરો. ક્યૂંકે મેરા ખયાલ હૈ કે તુમ દુનિયાસે બે ફિકર હો, જબ હી તો હમારે સલામકે લિયે હાઝિર હુએ હો. યે કેહકર વો ફિર મુરાકબામેં મશ્ગૂલ હો ગયા. ઔર ઉસકી નસીહતકા મેરે ઉપર ઐસા અસર પળા કે ભૂખકી શિદ્દતકે બાવજૂદ મેરી તમામ ભૂખ ગાઈબ હો ગઈ. ઉનહીં દોનોંકે સાથ મૈંને ઝોહર ઔર અસરકી નમાઝ અદા કી. ફિર જબ મૈંને નૌજવાનસે ઔર ઝિયાદા નસીહત કરનેકે

લિયે કહા તો ઉસને જવાબ દિયા કે હમ લોગ તો ખૂદહી બલામેં ગિરફતાર હૈં. જિસકી વજહસે હમારી ઝબાન નસીહતકે કાબિલ હી નહીં હૈં, બલ્કે હમારી તમન્ના તો યે હૈ કે હમેં ખૂદ કોઈ દૂસરા શખ્સ નસીહત કરે. લેકિન મેરે સખ્ત ઈસરાર પર ઉસને કહા કે ઐસે લોગોંકી સોહબતમેં બૈઠો જો તુમહેં ખુદાકી યાદ દિલાતે રહેં. ઔર ઝબાની નહીં બલ્કે સહીહ માનોંમેં અમલ પર આમિલ બનાવેં.

આપ ફરમાયા કરતે થે, રૂમકે જંગલમેં એક ઐસે રાહિબકી લાશ દેખી, જિસકો જલા દેનેકે બાદ લોગોંને ઉસકી રાખ જબ અંધોંકી આંખોંમેં લગાઈ તો ઉનકી આંખેં વાપસ આ ગઈ. ઉસી તરહ હર કિસમકા બીમાર ઉસકી રાખસે તંદુરસ્ત હો ગયા. યે વાકિઆ દેખકર મુઝે ખયાલ આયા કે જબ ઉન લોગોંકા દીન હી બાતિલ હૈ તો ફિર યે ચીઝ ઉનકો કૈસે હાંસિલ હો ગઈ? ચુનાંચે ઉસી રાત ખ્વાબમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મુઝસે ફરમાયા કે અય ખફીફ! જબ બાતિલ દીન વાલોંમેં સિદક રિયાઝતસે યે અસર પૈદા કર દિયા હૈ તો ફિર હક દીન વાલોંકે સિદક ઔર રિયાઝતકા કૌન અંદાઝા લગા સકતા હૈ.

આપને ખ્વાબ દેખા કે કયામત કાઈમ હૈ. ઔર તમામ લોગ હૈરાન ફિર રહે હૈં. ઉસ વકત એક લડકેને આકર અપને વાલિદકા હાથ પકળા. ઔર તેઝીકે સાથ પુલ સિરાતસે ગુઝરકર ઉનકો જન્નતમેં લે ગયા. ચુનાંચે નીંદસે બેદાર હોનેકે બાદ આપને ફૌરન નિકાહ કર લિયા. ઔર જબ એક લળકા પૈદા હોકર મર ગયા તો આપને બીવીસે ફરમાયા કે મેરી તમન્ના તો પૂરી હો ગઈ. અબ અગર તુમ ચાહો તો તલાક હાસિલ કર સકતી હો.

આપને કભી કભી દો દો તીન તીન નિકાહ કરકે ચારસો નિકાહ કિયે. કયૂંકે બહોતસી ઔરતેં આપસે નિકાહ કરનેકી તમન્ના રખતી થી. લેકિન એક બીવી જો કિસી વઝીરકી લળકી થી પૂરે ચાલીસ સાલ તક આપકે નિકાહમેં રહી. ઔર જબ વો તમામ ઔરતેં જો આપકે નિકાહમેં રેહ ચુકી થી, એક દિન જમા હુઈ તો એકને દૂસરીસે પૂછા કે કયા શેખ તન્હાઈમેં કભી તુમહારે સાથ હમ બિસ્તર હુએ? સબને એકહી જવાબ દિયા કે કભી નહીં. ઔર જબ વઝીરકી લળકીસે પૂછા ગયા તો ઉસને બતાયા કે જિસ દિન શેખ મેરે યહાં તશરીફ લાતે હૈં તો પેહલે હીસે ખબર કર દેતે હૈં. ઔર મૈં અચ્છે કિસમકે ખાને તૈયાર કરકે લિબાસ ઔર ઝેવરસે આરાસ્તા (શણગારમેં) હો જાતી હું. ચુનાંચે જબ પેહલી મરતબા આપ મેરે યહાં આએ ઔર મૈંને જબ ખાના આપકે સામને પેશ કિયા તો પેહલે તો આપ કુછ દેર તક મુઝે દેખતે રહે. ફિર મેરા હાથ અપની બગલમેં લેકર પેટ ઔર સીના પર ફેરા, ઉસ વકત મૈંને દેખા કે આપકે પેટ મુબારક પર અઠારહ ગિરહેં પળી હુઈ હૈં. ઔર આપને ફરમાયા કે યે સબ ગિરહેં સબરકી હૈં. કયૂંકે તેરી જૈસી હસીન સૂરત ઔર ઈસ કદર અચ્છે ખાનોંસે મુઝે કોઈ દિલ ચસ્પી નહીં. યે

ફરમાકર આપ તશરીફ લે ગએ ઔર ઉસકે બાદ મુઝમેં યે હિંમત નહીં હુઈ કે આપસે કોઈ સવાલ કર સકું.

આપકે મુરીદોંમેં દો આદમીયોંકા નામ અહમદ થા. ઈસ લિયે દોનોંમેં ફર્ક કરનેકી ગરઝસે એક કો અહમદ કેહ, ઔર દૂસરેકો અહમદ મેહકે નામસે પુકારા જાતા થા. લેકિન આપકો અહમદ કેહસે ઝિયાદા રગબત થી. જબકે અહમદ મેહ ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં અહમદ કેહસે ઝિયાદા થે. ઔર યે બાત તમામ મુરીદોંકો ના પસંદ ભી થી કે આપ આબિદ ઔર ઝાહિદસે ઝિયાદા મુહબ્બત કયૂં નહીં કરતે. ચુનાંચે આપને મુરીદોંકે એહસાસકો જાનતે હુએ એક આમ ઈજતિમામેં અહમદ કેહસે ફરમાયા કે જાકર ઊંટકો છત પર બાંધ દો. લેકિન ઉસને અર્ઝ કિયા કે છત પર ઊંટ કૈસે ચઢ સકતા હૈ? ફિર જબ આપને અહમદ મેહકો હુકમ દિયા તો વો તૈયાર હો ગયા. ઔર ઊંટકો દોનોં હાથોંસે ઉપર ઉઠાનેકી કોશિશ કી, લેકિન ઊંટ હિલ ન સકા. યે દેખકર આપને ફરમાયા કે ઝાહિર ઔર બાતિનમેં યેહી ફર્ક હોતા હૈ. અહમદ કેહ દિલસે મેરી ઈતાઅત કરતા હૈ. ઔર અહમદ મેહ સિર્ફ ઝાહિરી ઈબાદત પર નાઝ કરતા હૈ.

એક મુસાફિર કાલા લિબાસ પહેનકર આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો આપને ઉસસે કાલા લિબાસ પહેનનેકી વજહ પુછી, ઉસને કહા કે મેરે હુકમરાન યાની નફસો હવા દોનોં ફૌત હો ગયે હૈં. ઈસ લિયે મૈંને માતમકા લિબાસ પહેન રખ્ખા હૈ. યે સુનકર આપને મુરીદોંકો હુકમ દિયા કે ઉસકો બાહિર નિકાલ દો. ચુનાંચે લોગોંને હુકમકે મુતાબિક અમલ કિયા, ગર્ઝ ઈસી તરહ સત્તર મરતબા ઉસકો બાહિર નિકલવાયા ગયા. લેકિન ઝર્રા બરાબર ભી ઉસકે દિલમેં મેલ નહીં આયા. આખિરમેં આપને ફરમાયા કે યે લિબાસ વાકઈ તુમહારે લિયે હી મુનાસિબ હૈ. કયૂંકે સત્તર મરતબાકે ઝલીલ હોનેકે બાદ ભી તુમહેં કોઈ ના ગવારી નહીં હુઈ.

દો દુરવેશ લંબા સફર કરનેકે બાદ જબ આપકે યહાં હાઝિર હુએ તો માલૂમ હુવા કે આપ શાહી દરબારમેં હૈં. યે સુનકર ઉન લોગોંને સોચા કે યે કિસ કિસમકે બુઝુર્ગ હૈં જો શાહી દરબારમેં હાઝરી દેતે હૈં. યે સોચકર દોનોં બાઝારકી તરફ નિકલ ગયે. ઔર અપને કુરતાકી જેબ સિલવાનેકે લિયે દરજીકી દુકાન પર પહોંચે. ઉસ વકત દરજીકી કેંચી ગુમ હો ગઈ. ઔર ઉસને ઉન દોનોંકો ચોરીકે શુબામેં પોલીસકે હવાલે કર દિયા. ઔર જબ પોલીસ દોનોંકો લેકર શાહી દરબારમેં પહોંચી તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફને બાદશાહસે સિફારિશ કરતે હુએ ફરમાયા કે યે દોનોં ચોર નહીં હૈં. ઈસ લિયે ઉનકો છોડ દિયા જાએ. ચુનાંચે આપકી સિફારિશ પર ઉનકો છોડ દિયા ગયા. ઉસકે બાદ આપને ઉન દોનોંસે ફરમાયા કે મૈં શાહી દરબારમેં સિર્ફ ઈસી લિયે મૌજૂદ રેહતા હું. યે સુનકર વો દોનોં માઝિરત ચાહનેકે બાદ આપકે મુરીદોંમેં દાખિલ હો ગએ. ઈસસે યે અંદાઝા લગાયા જા સકતા હૈ કે ખુદાકે મકબૂલ બંદોંસે એતિકાદ ન રખના ભી મુસીબતકી વજહ

બન સકતી હૈ.

કિસી મુસાફિરકો આપકે યહાં હાઝરીકે બાદ દસ્ત (જુલાબ) આને શુરૂ હો ગયે. યહાં તકકે રાત ગયે તક ઉસકો પચાસ મરતબા હાજતકે લિયે લે જાયા ગયા. લેકિન જબ રાતકે આખરી હિસ્સામેં આપકી આંખ લગ ગઈ ઔર ઉસકો હાજતકી ઝરૂરત પેશ આઈ તો ઉસને આપકો આવાઝ દી. ઔર જબ નીંદ આ જાનેકી વજહસે આપકી તરફસે કોઈ જવાબ નહીં મિલા તો ઉસ મુસાફિરને ચીખકર કહા, ઓ શેખ કહાં ચલા ગયા? તુઝ પર ખુદાકી લાનત હો. યે જુમલા સુનકર લોગોંને આપસે અર્ઝ કિયા કે આપને ઉસકી પાસદારી (તરફદારી) ક્યૂં કી? આપને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે ખરાબ બાત સુનનેકે લિયે કાન અતા નહીં કિયે. મૈંને ઉસકો યે કેહતે સુના કે તેરે ઉપર રહમત હો.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે શુરૂમેં અલ્લાહ તઆલાને ફરિશ્તે ઔર ઈન્સાન ઔર જિન્નાતકો પૈદા ફરમાયા. ફિર ઈસ્મત, કિફાયત, ઔર ઝિબિલ્લતકો પૈદા કરકે હુકમ દિયા કે હર કિસમકે લોગ ઈનમેંસે એક એક ચીઝકો અપને લિયે પસંદ કર લેં. ચુનાંચે ફરિશ્તોંને ઈસ્મતકો પસંદ કિયા. જિન્નાતને કિફાયતકો. ઔર ઈન્સાનોંને ઝિબિલ્લતકો પસંદ કિયા. ઈસી લિયે ઈન્સાન હીલા સાઝી બહોત કરતા હૈ. ફરમાયા કે ગુઝિશ્તા ઝમાનેમેં સૂફી લોગ જિન્નાત પર ગાલિબ રેહતે થે, લેકિન અબ મઆમલા ઈસકે ખિલાફ હૈ. ફરમાયા કે ઈબાદત નામ હૈ હમેશા ગમ ઔર ખૂશીકો છોડ દેનેકા. ફરમાયા કે વસ્લ નામ હૈ મેહબૂબસે ઈસ તરહ મિલ જાનેકા જિસકે બાદ કુછ યાદ ન રહે. ફરમાયા કે નફસ ઔર દુનિયા ઔર ઈબ્લીસસે દૂર રેહનેકા નામ તકવા હૈ. ફરમાયા કે ઈબાદતે ઈલાહીસે નફસકો શિકસ્ત દેનેકા નામ રિયાઝત હૈ. ફરમાયા કે કાબૂ પાઈ હુઈ ચીઝસે એરાઝ ઔર કાબૂ ન પાઈ હુઈ ચીઝકો તલબ ન કરનેકા નામ કનાઅત હૈ. ફિર ફરમાયા કે ઝહદ નામ હૈ ઝર ઔર માલકો નઝર અંદાઝ કર દેનેકા. ફરમાયા કે વસ્લકી ઉમ્મીદમેં ખુશીકા નામ રજા હૈ. ફરમાયા કે અપને તમામ કામોંકો ખુદાકે સુપુર્દ કરકે મુસીબતોંમેં સબર કરનેકા નામ ઉબૂદિયત હૈ. ફરમાયા કે ફકકો ઝાહિર કરના ઐબ હૈ. ફરમાયા કે જો કુછ હાસિલ હો ખાકર ખુદાકા શુક્ર કરે ઔર ન મિલે તો સબરસે કામ લે.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત ખાદિમકો આપને યે વસિય્યત ફરમાઈ કે મૌતકે બાદ મેરે હાથમેં રસ્સી બાંધકર ઔર ગલેમેં તૌક ડાલકર કિબ્લાકી તરફ બિઠા દેના, તાકે ઉસી તરહસે શાયદ મેરી મગફિરત હો જાએ. ઔર મૌતકે બાદ જબ ખાદિમને વસિય્યત પર અમલ કરનેકા ઈરાદા કિયા તો ગૈબી નિદા આઈ કે ઓ બે અદબ! કયા તુ હમારે મેહબૂબકો રૂસ્વા કરના ચાહતા હૈ? યે સુનકર ઉસને વસિય્યત પર અમલ કરનેકા ઈરાદા છોડ દિયા.

હઝરત અબૂ મુહમ્મદ જરીરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ મુમતાઝ બુઝુર્ગોંમેંસે હુએ. ઔર આપકો ઝાહિરી ઔર બાતિની ઉલૂમ પર પૂરી મહારત હાસિલ થી. આદાબે તરીકતસે અચ્છી તરહ વાકિફ હોનેકી બિના પર આપ ખૂદ ફરમાતે હૈં કે મૈંને ખુદાકે અદબકી વજહસે કભી તન્હાઈમેં ભી પાંવ નહીં ફૈલાએ. આપને હઝરત અબ્દુલ્લાહ તસ્તરીકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા.

હાલાત :- મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં રેહને કે વકત એક સાલ તક સિર્ફ કાબાકી અઝમતકી વજહસે ન તો કભી આપને દીવારસે ટેક લગાઈ ઔર ન કિસીસે બાત કી ઔર ન કભી સોએ. ઔર જબ અબૂબકર કતાનીને સવાલ કિયા કે આપ યે તકલીફ કયૂંકર બરદાશ્ત કર લેતે હૈં? ફરમાયા કે મેરે સિદકે બાતિનીને મેરી કુવ્વતે ઝાહિરીકો યે બરદાશ્તકી તાકત અતા કર દી હૈ. મશ્હૂર હૈ કે આપકી વફાતકે બાદ હઝરત જુનેદ બગદાદીકો આપકે જા નશીન મુકર્રર કર દિયે ગયે થે.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા કોઈ શખ્સ અસરકી નમાઝકે વકત બાલ બિખરાએ ઔર નંગે પાંવ આયા. ઔર વુઝૂ કરકે અસરકી નમાઝ અદા કરનેકે બાદ મગરિબ તક સર ઝુકાએ બૈઠા રહા. ફિર જબ મૈંને મગરિબકી નમાઝ શુરૂ કી તો વો ભી નમાઝ પઢકર ફિર સર ઝુકાકર બૈઠ ગયા. ઈત્તિફાકસે ઉસી રાત ખલીફએ સૂફિયાકે યહાં સૂફિયાકી દાવત થી. ઔર જબ ઉસ શખ્સસે દાવતમેં ચલનેકે લિયે કહા તો ઉસને જવાબ દિયા કે મુઝે ખલીફએ સૂફિયાસે કોઈ સરોકાર નહીં. લેકિન અગર તુમ મુનાસિબ ખયાલ કરો તો મેરે લિયે થોડાસા હલવા લેતે આના. આપ ફરમાતે હૈં કે મૈંને ઉસકો ગૈર મુસ્લિમ સમઝકર ઉસકી તરફ કોઈ તવજ્જોહ નહીં કી. ઔર જબ દાવતમેં વાપસી પર દેખા તો પેહલી હી હાલતમેં સર ઝુકાએ બૈઠા હુવા હૈ. ફિર ઉસી રાતમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખા કે આપકે દાએં બાએં હઝરત ઈબ્રાહીમ ઔર હઝરત મૂસા હૈં. ઔર ઉનકે અલાવા બીસ હઝાર એકસો અંબિયા ભી હૈં. લેકિન જબ મૈં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સામને હાઝિર હુવા તો આપને મુંહ ફેર લિયા. ઔર જબ મૈંને સબબ માલૂમ કિયા તો ફરમાયા કે હમારે એક મેહબૂબને તુઝસે હલવા માંગા લેકિન તુને ઉસકો નઝર અંદાઝ કર દિયા. ઈસ ખ્વાબકે બાદ જબ મૈં બેદાર હુવા તો દેખા કે વો શખ્સ ખાનકાહસે બાહિર નિકલ રહા હૈ. ઔર જબ મૈંને આવાઝ દેકર કહા કે ઠહેર જાઓ મૈં અભી તુમહારી ખિદમતમેં હલવા પેશ કરતા હું, તો ઉસને જવાબ દિયા કે બીસ હઝાર એકસો અંબિયાકી સિફારિશકે બાદ અબ તુઝે હલવેકા ખયાલ આયા. ઈસસે પેહલે યે ખયાલ કયૂં નહીં આયા? યે કેહકર વો ન જાને કિસ તરફકો નિકલ

ગયા. ઔર બહોત તલાશકે બાવજૂદ આજ તક ઉસે નહીં પા સકા.

બગદાદકી જામેઅ મસ્જિદમેં એક ઐસે બુઝુર્ગ રેહતે થે જો હમેશા એક હી લિબાસ પેહના કરતે થે. ઔર આપને જબ વજહ પુછી તો બતાયા કે મૈંને એક મરતબા ખ્વાબમેં દેખા કે એક જમાઅત નિહાયત નફીસ લિબાસમેં જન્નતમેં દસ્તરખ્વાન પર બૈઠી હુઈ હૈ. લેકિન જબ મૈં ભી વહાં બૈઠ ગયા તો એક ફરિશ્તાને ખીંચકર મુઝે ઉઠાતે હુએ કહા કે તુ ઈસ જગહ બૈઠનેકે કાબિલ નહીં, કયૂંકે યે સબ વો બંદે હૈં જિનહોંને પૂરી ઝિંદગી એક હી લિબાસ ઈસ્તેમાલ કિયા હૈ. ચુનાંચે ઉસ દિનસે મૈંને ભી એક લિબાસકે શિવા કભી દૂસરા લિબાસ નહીં પેહના.

અકવાલે ઝર્રી :- વઅઝકે વકત કિસી નૌજવાનને આપસે અર્ઝ કિયા કે દુઆ ફરમાઈએ કે મેરા ખોયા હુવા દિલ વાપસ મિલ જાએ. આપને ફરમાયા કે હમ લોગ તો ખૂદ ઉસી મર્ઝમેં ગિરિફતાર હૈં. ફરમાયા કે પેહલે ઝમાનેમેં મઆમલા દીન પર મૌકૂફ થા. દૂસરે દૌરમેં વફા પર, તીસરે દૌરમેં મુરૂવ્વત પર, ઔર ચોથે દૌરમેં હયા પર થા. લેકિન અબ તો ન દીન હૈ ન હયા હૈ ન વફા હૈ ન મુરૂવ્વત હૈ બલ્કે સબકા મઆમલા હૈબત પર મૌકૂફ હૈ. ફરમાયા કે દિલકા હકીકી ફેલ કુરબતે ઈલાહી ઔર ઉસકી સિફતોંકા મુશાહિદા હૈ. ફરમાયા કે ઈત્તિબાએ નફસ કરનેવાલા કૈદી હૈ. ફિર ફરમાયા કે રાહતે નફસકે મઆમલામેં નેઅમત ઔર મેહનતમેં તફરીક ન કરની ચાહિયે. ફરમાયા કે યકીનકે દરખ્તકા ફલ ઈખ્લાસ હૈ. ઔર રશ્કકા ફલ રિયા હૈ. ફરમાયા કે અફઝલ તરીન શુક્ર યે હૈ કે બંદા ખૂદકો અદાઈગી શુક્રસે આજિઝ ખ્યાલ કરતા રહે. ફિર ફરમાયા કે આમ બંદોંકી લડાઈ નફસસે ઔર અબદાલૈનકી જંગ ફિકરસે ઔર ઝાહિદીનકી જંગ શહવાતસે ઔર તાઈબકી જંગ લગઝિશોંસે ઔર મુરીદીનકી જંગ લઝ્ઝાતસે હોતી હૈ. ફરમાયા કે ઈમાનકી સલામતી દુરૂસ્તીએ જિસ્મ ઔર સમરાએ દીન તીન ચીઝોં પર મૌકૂફ હૈ. પેહલે કિફાયતસે કામ લેના, દૂસરે નવાહીસે એહતિરાઝ કરના ઔર તીસરે કમ ગિઝા ખાના. ઈસ લિયે કે કિફાયત તો દુરૂસ્તીએ બાતિનીકા સબબ હોતી હૈ. ઔર નવાહીસે કિનારા કશી નૂરે બાતિનકા સબબ બનતી હૈ. ઔર ગિઝાકી કમી નફસકો મુશક્કત બરદાશ્ત કરનેકે કાબિલ બના દેતી હૈ.

હઝરત હુસૈન મન્સૂર હલ્લાજ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ ઔર તઝકિરા :- આપકે મુતઅલ્લિક અજીબો ગરીબ કિસમકી બાતેં હૈં લેકિન આપ બહોત હી નિરાલી શાનકે બુઝુર્ગ થે. અકસર સૂફિયાને આપકી બુઝુર્ગીસે ઈન્કાર કરતે હુએ કહા હૈ કે આપ તસવ્વુફસે બિલકુલ અંજાન થે. આપ

હમેશા શૌક ઔર સોઝકે આલમમેં ડુબે હુએ રેહતે થે. યેહી વજહ હૈ કે આપકી કિતાબેં બારીક ઈબારાતકા મજમૂઆ થીં. હત્તાકે બાઝ લોગોંને તો કાફિર ઔર જાદૂગર કહા. ઈસકે અલાવા બાઝ હઝરાત હુસેન બિન હલ્લાજ ઔર હુસેન મન્સૂરકો દો અલગ શખ્સિય્યતેં કરાર દેતે હુએ કેહતે હૈં કે હુસેન મુલ્હિદ બગદાદકા રેહનેવાલા ઔર જાદૂગર થા. તરબિયત વાસિતમેં હુઈ. ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફકે કૌલકે મુતાબિક હુસેન બિન મન્સૂર આલિમે રબ્બાની હુએ હૈં. ઔર હઝરત શિબ્લીને તો યહાં તક ફરમાયા દિયા કે મુઝમેં ઔર હુસૈન બિન મન્સૂરમેં સિર્ફ ઈતના ફર્ક હૈ કે ઉનકો લોગોંને અકલમંદ ખ્યાલ કરકે હલાક કર દિયા. ઔર મુઝકો દીવાના સમઝકર છોડ દિયા. બહરહાલ ઉનહી અકવાલકી મુતાબિક્તમેં હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે અગર હુસેન બિન મન્સૂર હકીકતમેં મતઉન ઔર મલઉન હોતે તો ફિર યે દોનોં બળે બુઝુર્ગ ઉનકી શાનમેં ઈતને બેહતર અલ્ફાઝ કૈસે ઈસ્તેમાલ કર સક્તે થે. લિહાઝા ઉન દોનોં બુઝુર્ગોંકે અકવાલ હઝરત હુસેન બિન મન્સૂરકે સૂફી હોનેકે લિયે બહોત કાફી હૈં.

હઝરત મન્સૂર હર વક્ત ઈબાદાતમેં મશ્ગૂલ રહા કરતે થે. ઔર મૈદાને તૌહીદ ઔર મારિફતમેં દૂસરે અહલે ખૈરકી તરહ આપ ભી શરીઅત ઔર સુન્નતકી પૈરવી કરનેવાલે થે. ગો આપકી ઝબાનસે 'અનલ્ હક્ક' કા ગૈર શરઈ જુમલા નિકલ ગયા. લેકિન આપકો કાફિર કેહનેમેં ઈસ લિયે તરદ્દુદ હૈ કે આપકા કૌલ હકીકતમેં ખુદાકા કૌલ થા. ઔર હઝરત મુસન્નિફકી રાય હૈ કે જો મશાઈખીન આપકી બુઝુર્ગીકે કાઈલ નહીં હૈં ઉનકે અકવાલ સૂફિયાકી શાનકે મુતાબિક નહીં બલ્કે હસદકી વજહસે ઉનહોંને આપ પર ઈલઝામ ડાલા હૈ. ઈસ લિયે ઉન મશાઈખીનકે અકવાલકો કાબિલે કબૂલ કેહના અકલમંદીકે ખિલાફ હૈ.

આપ ૧૮ સાલકી ઉમરમેં તસ્તર તશરીફ લે ગએ. ઔર વહાં દો સાલ તક હઝરત અબ્દુલ્લાહ તસ્તરીકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાનેકે બાદ બસરા ચલે ગએ. ફિર વહાંસે દોહરકા પહોંચે. જહાં હઝરત ઉમર બિન ઉસમાન મક્કીકી સોહબતસે ફૈઝયાબ હોકર હઝરત યાકૂબ ઈકતસકી સાહબઝાદીસે નિકાહ કર લિયા. લેકિન હઝરત અમર બિન ઉસમાનકી નારાઝગીકે સબબ હઝરત જુનેદ બગદાદીકી ખિદમતમેં બગદાદ પહોંચ ગએ. ઔર એક સાલ ઠહેરનેકે બાદ જમાઅતે સૂફિયાકે સાથ ફિર બગદાદ વાપસ આ ગએ. ઔર વહાં હઝરત જુનેદસે ન માલૂમ કિસ કિસમકા સવાલ કિયા, જિસકે જવાબમેં ઉનહોંને ફરમાયા કે તુ બહોત જલ્દ લકડીકા સર સુર્ખ કરેગા, યાની સૂલી ચળ્હા દિયા જાએગા. હઝરત મન્સૂરને જવાબ દિયા કે જબ મુઝે સૂલી દી જાએગી તો આપ અહલે ઝાહિરકા લિબાસ ઈખ્તિયાર કર લેંગે. ચુનાંચે બયાન કિયા ગયા હૈ કે જિસ વક્ત ઉલમાને એક હોકર હુસેન મન્સૂરકો કત્લ કરનેકા ફતવા દિયા તો ખલીફાએ વક્તને કહા કે હઝરત જુનેદ જબ તક ફતવા પર દસ્તખત (સહી) ન કરેંગે મૈં મન્સૂરકો ફાંસી

નહીં દે સકતા. ઔર જબ યે ખબર હઝરત જુનેદકો પહોંચી તો આપને મદ્રસામેં જાકર પેહલે ઉલમાએ ઝાહિરકા લિબાસ પેહના. ઉસકે બાદ યે ફતવા દિયા કે હમ ઝાહિરકે એતિબારસે મન્સૂરકો ફાંસી પર ચળ્હાનેકા ફતવા દેતે હૈં. એક મરતબા હઝરત જુનેદને જબ હઝરત મન્સૂરકે કિસી મસ્અલાકા જવાબ નહીં દિયા તો વો હઝરત જુનેદસે મુલાકાત કિયે બગૈર નારાઝ હોકર અપની બીવીકે સાથ તસ્તર ચલે ગએ. ઔર એક સાલ તક વહાં રહે. ઔર વહાંકે લોગ આપકે બહોત ઝિયાદા મોતકિદ હો ગએ. લેકિન આપ અપની ફિતરતકે મુતાબિક અહલે ઝાહિરકો હમેશા નઝર અંદાઝ કરતે રહે. જિસકી વજેહસે લોગોંમેં આપકે ખિલાફ નફરત ઔર હસદકા જઝબા પૈદા હો ગયા.

દૂસરી સબસે બળી વજહ યે હુઈ કે હઝરત અમર બિન ઉસમાનને ખુરિસ્તાન વાલોંકો આપકી બુરાઈયાં લિખકર ઔર ભી આપકે ખિલાફ દુશ્મનીકા જઝબા પૈદા કર દિયા. ચુનાંચે આપકો ઈસ અમલસે બેહદ રંજ પહોંચા. ઔર આપને સૂફિયાકા લિબાસ છોળકર અહલે દુનિયાકા લિબાસ ઈખ્તિયાર કરકે દુનિયાદારોં જૈસા હી રહન સહન ઈખ્તિયાર કર લિયા. ઔર પૂરે પાંચ સાલ તક ઉસકે ફલસફામેં ગુમ રહે. ઔર મુખ્તલિફ મુલ્કોંમેં ઠહેરકર આખિરમેં ફારિસ પહોંચે. ઔર ફારિસવાલોંકો ઉંચી કિતાબે પેશ કી. ઔર અપને વઅઝ ઔર નસીહતમેં ઐસી ઐસી ચીઝેં ઝાહિર કી કે લોગોંને આપકો હલ્લાજુલ અસરારકે નામસે નવાઝા. ફિર બસરા પહોંચકર દો બારા સૂફિયાકા લિબાસ ઈખ્તિયાર કરકે મક્કા મુઅઝ્ઝમાકા ઈરાદા કિયા. ઔર રાસ્તામેં બહોતસે સૂફિયાસે મુલાકાતેં કરતે રહે. લેકિન મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચનેકે બાદ હઝરત યાકૂબ નહરજુરીને આપકો જાદૂગર કેહના શુરૂ કર દિયા. ફિર વહાંસે વાપસીકે બાદ એક સાલ બસરામેં ઠહેરે. ઔર અહવાઝ હોતે હુએ હિન્દુસ્તાનમેં દાખિલ હુએ. ઔર યહાંસે ખુરાસાન ઔર મા વરાઉન્નહર હોતે હુએ ચીન પહોંચકર લોગોંકો વઅઝ ઔર નસીહતકા સિલસિલા શુરૂ કર દિયા. ઔર જિન જિન મુલ્કોંમેં પહોંચે વહાંકે લોગોંને આપકે ઔસાફકે મુતાબિક ખિતાબાતસે નવાઝા. ઘૂમ ફિરકર આપ મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચ ગએ. ઔર દો સાલ રેહનેકે બાદ જબ વાપસી હુઈ તો આપમેં ઈસ કદર તબદીલી પૈદા હો ગઈ કે આપકી બાતેં લોગોંકી સમઝસે બાહિર હો ગઈ. ઔર જિન મુલ્કોંમેં આપ તશરીફ લે જાતે વહાંકે લોગ આપકો નિકાલ દેતે. જિસકી વજહસે આપને ઐસી ઐસી તકલીફેં બરદાશ્ત કી કે કિસી દૂસરે સૂફીકો ઐસી તકલીફોંકા સામના કરના નહીં પળા. આપકો હલ્લાજ ઈસ લિયે કહા જાતા હૈ કે એક મરતબા આપ રૂઈકે ઝખીરે પરસે ગુઝરે ઔર અજીબ અંદાઝમેં કુછ ઈશારા કિયા જિસકી વજહસે વો રૂઈ ખુદ બખૂદ ધુનક ગઈ.

હર રાતમેં આપ ચારસો રકાતેં નમાઝ અદા કિયા કરતે થે. ઔર ઈસ કામકો અપને ઉપર ફર્ઝ કરાર દે દિયા થા. ઔર જબ લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે ઐસે બુલંદ મરતબોંકે બાદ આપ તકલીફેં ક્યૂં બરદાશ્ત કરતે હૈં? આપને જવાબ દિયા કે

દોસ્તકા મતલબ યેહી હૈ કે મુસીબતોં પર સબર કિયા જાએ. ઔર જો ઉસકે રાસ્તેમેં ફના હો જાતે હૈં રાહત ઔર ગમકા કોઈ એહસસા બાકી નહીં રેહતા.

આપને પચાસ સાલકી ઉમરમેં યે ફરમાયા કે અબ તક મેરા કોઈ મસલક નહીં. લેકિન તમામ મઝહબોંમેં જો જો મુશ્કિલ ચીઝેં હૈં ઉનહેં મૈંને ઈખ્તિયાર કર લિયા હૈ. ઔર પચાસ બરસમેં એક હઝાર સાલકી નમાઝેં અદા કર ચુકા હું. ઔર હર નમાઝકે લિયે ગુસલકો ઝરૂરી સમઝ લિયા હૈ.

ઈબાદત ઔર રિયાઝતકે દૌરમેં મુસલસલ આપ એક હી ગુદડીમેં ઝિંદગી બસર કરતે રહે. ઔર જબ લોગોંકે ઈસરાર પર મજબૂર હોકર ઉસ ગુદડીકો ઉતારા તો ઉસમેં તીન રત્તીકે વઝનકે બરાબર જૂએં પળ ગઈ થી. કિસી શખ્સને આપકે કરીબ એક બિચ્છુકો દેખકર મારનેકા ઈરાદા કિયા તો આપને ફરમાયા કે ઈસકો મત મારના. ક્યૂંકે બારહ (૧૨) બરસસે યે મેરે સાથ હૈ.

હઝરત રશીદ સમરકંદી બયાન કિયા કરતે થે કે એક મરતબા બહોતસે લોગ હજકે સફરમેં આપકે સાથ થે. ઔર કઈ દિનસે કોઈ ખાના નસીબ નહીં હુવા થા. ચુનાંચે જબ આપસે સબને ભૂખકી શિકાયત કરતે હુએ યે ફરમાયા કે ઈસ વક્ત હમારી તબીઅત સિરી (મુંડી) ખાનેકો ચાહતી હૈ. તો આપને સબકો સફ બંધી કરકે બિઠાયા. ઔર જબ અપની કમરકે પીછે હાથ લે જાતે તો એક ભુની હુઈ સિરી ઔર દો ગરમ રોટિયાં નિકાલ નિકાલકર સબકે સામને રખતે જાતે. ઈસ તરહ ઉન ચારસો લોગોંને જો આપકે સાથ થે પેટ ભરકર ખાના ખાયા. ફિર આગે ચલકર લોગોંને કહા કે હમારી તબીઅત ખુરમા (ખારેક) ખાનેકો ચાહતી હૈ. ચુનાંચે આપને ખળે હોકર ફરમાયા કે મુઝે ઝોર ઝોરસે હિલાઓ. ઔર જબ લોગોંને યે અમલ કિયા તો આપકે બદનમેંસે ઈસ કદર ખુરમે ગિરે કે લોગોંને પેટ ભરકર ખાયા.

મુરીદોંકી જમાઅતને કિસી જંગલમેં આપસે ઈન્જીર ખાનેકી ખ્વાહિશ ઝાહિર કી તો આપને જૈસેહી હવામેં હાથ ઉંચા કિયા તો ઈન્જીરસે ભરા હુવા એક તબાક આપકે હાથમેં આ ગયા. ઔર આપને પૂરી જમાઅતકો ખિલા દિયા. ઈસ તરહ જબ મુરીદોંને હલવેકી ખ્વાહિશ ઝાહિર કી તો આપને ઉનકો હલવા પેશ કર દિયા. ઔર લોગોંને જબ અર્ઝ કિયા કે ઐસા હલવા તો બગદાદકે બાઝારોંમેં મિલતા હૈ, તો આપને ફરમાયા કે મેરે લિયે બગદાદકે બાઝાર ઔર જંગલ સબ બરાબર હૈં. સુના ગયા હૈ કે ઉસી દિન બગદાદકે બાબે અલ્તાકકે બાઝારમેંસે કિસી હલવાકી દુકાનવાલેકા હલવેસે ભરા હુવા તબાક ગુમ હો ગયા. ઔર જબ આપકી જમાઅત બગદાદ પહોંચી તો દુકાનવાલેને અપના તબાક પેહચાનતે હુએ ઉનસે પૂછા કે યે તુમહારે પાસ કહાંસે આયા? ઔર જબ લોગોંને ઉસે પૂરા વાકિઆ બતાયા તો વો હલવાઈ આપકી કરામતસે મુતઅસ્સિર હોકર આપકે મુરીદોંમેં શામિલ હો ગયા.

એક મરતબા હઝરકે સફરમેં આપકે સાથ ચાર હઝાર લોગ મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે. વહાં પહોંચ કર આપ નંગે સર ઔર ખુલે બદન ખળે હો ગએ. ઔર પૂરે એક સાલ તક ઉસી હાલતમેં ખળે રહે. યહાં તકકે સખ્ત ધૂપકી વજહસે આપકી હડ્ડિયોં તકકા ગુદા પિગલ ગયા. ઔર જિસમકી ખાલ ફટ ગઈ. ઉસ વકત કોઈ શખ્સ રોઝાના એક ગોલી ઔર એક લોટા પાની આપકે પાસ પહોંચા દેતા થા. ઔર આપ ગોલીકે કિનારેસે ખાકર બાકી બચા હુવા હિસ્સાકો લોટે પર રખ લિયા કરતે થે. ઔર આપ ઈસ કદર મુસ્તગરક રેહતે થે કે કે આપકી લૂંગીમેં એક બિચ્છુને રેહનેકી જગહ બના લી થી.

મૈદાને અરફાતમેં આપને કહા કે અય અલ્લાહ! તુ ભટકે હુએ લોગોંકો રાહ દિખાને વાલા હૈ ઔર અગર મૈં વાકઈ કાફિર હું તો મેરે કુફ્રમેં ઝિયાદતી ફરમા દે. ફિર જબ સબ લોગ રૂખસત હો ગએ તો આપને દુઆ કી કે અય ખુદા! મૈં તુઝકો એક ખયાલ કરતે હુએ તેરે સિવા કિસીકી ઈબાદત નહીં કરતા. ઔર તેરે ઈન્આમાત પર અપની આજિઝીકી વજહસે શુક્ર ભી અદા નહીં કર સકતા. લિહાઝા તુ મેરે બજાએ અપના શુક્રિયા ખુદહી અદા કર લે. ઈસ લિયે કે બંદોંસે તેરા શુક્ર કિસી તરહ ભી અદા નહીં હો સકતા.

આપને ફરમાયા કે એક મરતબા હઝરત મુસાને ઈબ્લીસસે પૂછા કે તુને હઝરત આદમકો સિજદા કયૂં નહીં કિયા? તો ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં તો ખુદા તઆલાકા મુશાહિદા કરનેવાલોં ઔર ઉસકે સિજદા કરનેવાલોંમેંસે થા. ઈસ લિયે મુઝે યે ગવારા ન હો સકા કે ઉસકે સિવા કિસી ઔરકો સિજદા કરૂં. ઔર આપકે દીદારકા યે આલમ હૈ કે ઉન્ઝુર ઈલલ જબલિ કા ફરમાન સુનતે હી કોહે તૂરકી તરફ હિર્સકે તૌર પર દેખને લગે.

ઈરશાદાત :- જિસ વકત લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે હઝરત મૂસાકે બારેમેં આપકા કયા ખયાલ હૈ? તો જવાબ દિયા કે વો બરહક હૈ. ઔર જબ ફિરઔનકે મુતઅલ્લિક પૂછા ગયા તો ફરમાયા કે વો ભી સચ્ચા થા. કયૂંકે ખુદાને દો તરહકે લોગ પૈદા ફરમાએ હૈં એક આમ ઔર એક ખાસ. ઔર દોનોં કિસમકે લોગ અપને અપને રાસ્તોં પર ચલતે રેહતે હૈં. ઔર દોનોંકો રાસ્તા દિખાનેવાલા ખુદા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકી યાદમેં દુનિયા ઔર આખિરતકો ભુલા દેનેવાલા હી વાસિલ ઈલલ્લાહ હોતા હૈ. ઔર ખુદાકે સિવા હર ચીઝસે મુસ્તગની (બેપરવા) હોકર ઈબાદત કરના ફક્ર હૈ. ફરમાયા કે સૂફી અપની ઝાતમેં ઈસ લિયે વાહિદ હોતા હૈ કે ન તો વો કિસીકો જાનતા હૈ ઔર ન ઉસસે કોઈ વાકિફ હોતા હૈ. ફરમાયા કે નૂરે ઈમાનીકે ઝરીઆ ખુદાકી તલાશ કરો. ફરમાયા કે હિકમત એક તીર હૈ ઔર તીર અંદાઝ ખુદા તઆલા હૈ. ઔર મખ્લૂક ઉસકા નિશાના. ફિર ફરમાયા કે મોમિન વો હૈ જો દૌલતકો મઅયૂબ ખ્યાલ કરતે હુએ કનાઅત ઈખ્તિયાર કરે. ફરમાયા કે સબસે બળા અખલાક મખ્લૂકકી જફા પર સબર

કરના ઔર અલ્લાહકો પેહચાનના હૈ. ફરમાયા કે અંબિયાએ કિરામ (સ.અ.વ.) પર આમાલકા ગલ્બા ઈસ લિયે નહીં હો સકતા થા કે વો ખૂદ આમાલ પર ગાલિબ રેહતે થે. ઈસી વજહસે બઅ્ઝે ઉસકે આમાલ ઉનકો ગરદિશ દે સકતે વો ખૂદ આમાલકો ગરદિશ દિયા કરતે થે. ફિર ફરમાયા કે સબરકા મતલબ યે હૈ કે અગર હાથ પાંવ કાટકર ફાંસી પર લટકા દિયા જાએ, જબ ભી મુંહસે ઉફ ન નિકલે. ચુનાંચે જબ આપકો સૂલી પર ચઢાયા ગયા તો ઉફ તક નહીં કી.

હાલાત :- જબ હઝરત શિબ્લી આપકો કતલ કરનેકી નિય્યતસે પહોંચે તો આપને ફરમાયા કે મૈંને એક ઐસે અહમ કામકા ઈરાદા કર લિયા હૈ જિસકી વજહસે મુઝ પર દીવાનગી તારી હૈ. ઔર મૈં ખૂદહી અપની મૌતકો દાવત દે રહા હું. લિહાઝા તુમ મુઝકો કતલ ન કરો, આપકે ઉન કલિમાતસે બહોતસે લોગ ભળક ગએ. ઔર ખલીફાકો ભી આપકી જાનિબસે બદઝન કર દિયા. હત્તાકે અનલ હક્કુ કેહનેકી વજહસે કુફ્રકા ફતવા આઈદ કર દિયા ગયા. ઔર જબ આપસે સવાલ કિયા ગયાકે બંદેકા ખુદાઈ દાવા કરના કુફ્રમેં દાખિલ હૈ, તો આપને જવાબ દિયા કે વો હકીકતન હમા દસ્ત હૈ. ઔર તુમહારે કૌલકે મુતાબિક વો ગુમ નહીં હુવા હૈ લેકિન હુસૈન ગુમ હો ગયા હૈ. ઔર બહરે મુહીતમેં કિસી કિસમકી કમી યા ઝિયાદતી મુમકિન નહીં. ઔર જબ લોગોંને હઝરત જુનેદસે અર્ઝ કિયા કે મન્સૂરકે કૌલમેં કિસ તરહકી તાવીલ હો સકતી હૈ? યાની ઉનહોંને ફરમાયા કે અબ તુમ લોગ ઈસ સિલસિલામેં કુછ ન કહો, કયૂંકે અબ તાવીલકા વકત ગુઝર ચુકા હૈ. ચુનાંચે ઉલમાકી એક જમાઅત ઔર ખલીફા વગૈરા સબ આપસે નારાઝ હો ગએ ઔર એક બરસ તક આપકો કૈદખાનામેં ડાલે રખ્ખા, લેકિન આપકે મોતકિદીન વહાં ભી પહોંચતે રેહતે થે. ઔર આપ ઉનકે મસાઈલકા તસલ્લી બખ્શ જવાબ દેતે થે. ફિર આપકે પાસ લોગોંકો જાનેકી મમાનિઅત કર દી ગઈ. ઔર પાંચ મહીને તક એક શખ્સ ભી આપકે પાસ નહીં પહોંચા. મગર ઉસ અરસામેં બાઝ બુઝુર્ગોંને આપકે પાસ દો લોગોંકો ભેજકર યે કહેલવા દિયા કે અનલ હક્કુ કેહનેસે તૌબા કર લો, તાકે કૈદસે રિહા કર દિયા જાએ. આપને જવાબ દિયા, મૈં માઝૂર હું. ફિર એક મરતબા હઝરત અતા ખૂદ ભી આપકે પાસ ગએ લેકિન આપને ઉનહેં ભી વોહી જવાબ દિયા.

જિસ દિન આપકો કૈદમેં ડાલા ગયા તો રાતકો જબ લોગોંને જાકર દેખા તો આપ વહાં નહીં થે. દૂસરી રાતમેં ન કૈદખાના મૌજૂદ થા ન આપ થે. તીસરી રાતમેં દોનોં મૌજૂદ થે. ઔર જબ લોગોંને વજહ પુછી તો ફરમાયા કે પેહલી રાતમેં તો મૈં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં થા, ઔર દૂસરી રાત હુઝૂર (સ.અ.વ.) યહાં તશરીફ ફરમા થે. ઈસ લિયે કૈદખાના ગુમ હો ગયા થા. ઔર અબ મુઝે શરીઅતકી હિફાઝતકે ખાતિર યહાં ફિર ભેજ દિયા ગયા.

આપ કૈદખાનાકે અંદર એક રાત દિનમેં એક હઝાર રકાત નમાઝ અદા કરતે થે. ફિર જબ લોગોંને પૂછા કે જબ અનલ હક્ક ખૂદ આપ હૈં તો ફિર નમાઝ કિસકી પઢતે હૈં? ફરમાયા કે અપના મરતબા હમ ખૂદ સમઝતે હૈં.

કૈદખાનામેં આપકે અલાવા ઔર ભી તીનસો કૈદી મૌજૂદ થે. ઔર જબ આપને ઉનસે કહા કે કયા તુમકો છોળ દૂં? તો ઉનહોંને જવાબ દિયા કે અગર યે તાકત હૈ તો ફિર તુમ ખૂદ કયૂં યહાં આએ? આપને ઈશારા કિયા તો તમામ કૈદિયોંકી બેડિયાં ટૂટ ગઈ. ઔર જબ દો બારા ઈશારા કિયા તો તમામ તાલે ટૂટ ગએ. ફિર આપને કૈદીયોંસે ફરમાયા કે જાઓ હમને તુમહેં રિહા કર દિયા. ઔર જબ કૈદિયોંને કહા કે આપ ભી હમારે સાથ ચલિયે. તો ફરમાયા કે મુઝે અપને આકાકે સાથ એક ઐસા રાઝ વાબસ્તા હૈ જો સૂલી પર ચળ્હે બગૈર હલ નહીં હો સકતા. ગો મૈં અપને આકાકા કૈદી હું. લેકિન શરીઅતકી પાસદારી ભી વાજિબ હૈ. ચુનાંચે સુબહકો દેખા ગયા તો તમામ કૈદી ફરાર હો ચુકે થે. ઔર આપકે સિવા વહાં કોઈ ઔર નહીં થા. ઔર જબ આપસે સવાલ કિયા ગયા તો આપને ફરમાયા કે હમને સબકો રિહા કર દિયા. ઔર હમ ઈસ લિયે ઠહેર ગએ હૈં કે હમારે આકાકા હમ પર ઈતાબ નાઝિલ હૈ. ઔર જબ યે ખબર ખલીફાકો પહોંચી તો ઉસને હુકમ દિયા કે ઉનહેં કોડે માર મારકર ફૌરન કતલ કર દિયા જાએ. ચુનાંચે હુકમ પૂરા કરનેકે ખાતિર કૈદખાનેસે બાહિર લાકર જબ આપકો તીનસો કોડે લગાએ ગયે તો આપ ઈન્તિહાઈ સબરો તહમ્મુલકે સાથ એક હી હાલતમેં ખળે રહે. ઔર જિસને આપકો કોડે લગાએ ઉસકા બયાન હૈ કે મૈં હર કોડે પર યે આવાઝ સુનતા હું યા ઈબ્ને મન્સૂર લા તખફ! યાની અય મન્સૂર ખૌફઝદા ન હો, ઔર જિસ વકત આપકો સૂલી દી જાનેવાલી થી તો એક લાખ લોગોંકા વહાં ઈજતિમા થા. ઔર આપ હર તરફ દેખકર હક હક હક ઔર અનલ હક કેહ રહે થે. ઉસ વકત કિસી અલ્લાહ વાલેને પૂછા કે ઈશ્ક કિસકો કેહતે હૈં? ફરમાયા કે આજ કલ ઔર પરસૂમેં તુઝકો માલૂમ હો જાએગા. ચુનાંચે ઉસી દિન આપકો ફાંસી દી ગઈ. અગલે દિન આપકી નઅશકો જલાયા ગયા. ઔર તીસરે દિન ખાક હવામેં ઉડા દી ગઈ. ગોયા આપકે કૌલકે મુતાબિક ઈશ્કકા સહીહ મતલબ યે થા. ઔર જબ આપકે ખાદિમને વસિય્યત કરનેકે મુતઅલ્લિક અર્ઝ કિયા તો ફરમાયા કે અપને નફસકો તમામ દુન્યવી બખેડોંસે ખાલી કર લે. વરના યે નફસ તુઝકો ઐસી ચીઝોંમેં ફાંસ દેગા જો તેરે બસકી ન હોગી. ઔર જબ આપકે સાહબઝાદેને વસિય્યતકી ખ્વાહિશ કી તો ફરમાયા કે સારા આલમ તો આમાલે સાલેહાકી કોશિશ કરતા હૈ લેકિન તુઝે ઈલ્મે હકીકત હાસિલ કરના ચાહિયે. કયૂંકે ઈલ્મે હકીકીકા એક નુકતા ભી તમામ આમાલે સાલેહા પર ભારી હોતા હૈ. ફિર આપ જિસ વકત ખૂશી ખૂશી ટહેલતે હુએ સૂલીકી તરફ બળ્હે તો લોગોંને સવાલ

કિયા કે આપ ઈસ કદર ખૂશ કયૂં હૈં? ફરમાયા કે ઈસસે ઝિયાદા ખૂશીકા વકત ઔર કૌન હો સકતા હૈ જબકે મૈં અપને ઠિકાને પર પહોંચ રહા હું.

ફિર જિસ વકત આપકો ફાંસીકે ફંદેકે નીચે લે જાયા ગયા તો આપને પેહલે બાબે અલ્તાકકો બોસા દેકર સીડી પર જિસ વકત કદમ રખ્ખા તો લોગોંને પૂછા કે કયા હાલ હૈ? ફરમાયા કે ફાંસી તો મરદોંકા મિઝાજ હૈ. ફિર કિબ્લારૂ હોકર ફરમાયા કે મૈંને જો કુછ તલબ કિયા તુને અતા કર દિયા. ફિર જબ સૂલી પર ચઢતે હુએ લોગોંને પૂછા કે આપકા અપને મુખાલિફીનકે મુતઅલ્લિક કયા ખયાલ હૈ? ફરમાયા કે મુત્તબેઈનકો એક અજર તો ઈસ લિયે ઝરૂર હાસિલ હોગા કે વો મુઝસે સિર્ફ અચ્છા ગુમાન રખતે હૈં. ઔર મુખાલિફીનકો દો સવાબ હાસિલ હોંગે, કયૂંકે વો કુવ્વતે તૌહીદ ઔર શરીઅતમેં સખ્તીસે ડરતે રેહતે હૈં. ઔર શરીઅતમેં અસલ ચીઝ તૌહીદ હૈ જબ કે અચ્છા ગુમાન સિર્ફ ફરઅકી હૈસિયત રખતા હૈ. ફિર આપકો જબ યે ખયાલ આયા કે જવાનીમેં મેરી નઝર એક ઔરત પર પડ ગઈ થી. તો ફરમાયા કે ઉસકા બદલા ઈતની મુદ્દત ગુઝરનેકે બાદ લિયા જા રહા હૈ. ઔર જબ હઝરત શિબ્લીને પૂછા કે તસવ્વુફ કિસકો કેહતે હૈં? ફરમાયા કે જો કુછ તુમ દેખ રહે હો યે તસવ્વુફકા અદના તરીન દરજા હૈ. કયૂંકે આલા તરીન દરજાસે તો કોઈ ભી વાકિફ નહીં હો સકતા. ઉસકે બાદ લોગોંને આપકો સંગસાર કરના (પત્થર મારના) શુરૂ કર દિયા. જિસકો આપ નિહાયત ખામોશીસે બરદાશ્ત કરતે રહે. લેકિન જબ હઝરત શિબ્લીને મિટ્ટીકા એક છોટા ઢેલા મારા તો આપને આહ ભરી. ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે સંગસારીકી તકલીફ પર તો આપ ખામોશ રહે લેકિન મિટ્ટીકે એક છોટેસે ઢેલે પર આપકે મુંહસે આહ કયૂં નિકલ ગઈ? ફરમાયા કે પત્થર મારનેવાલે તો મેરી હકીકતસે ના વાકિફ હૈં. લેકિન શિબ્લીકો ઢેલા ઈસ લિયે ન મારના ચાહિયે થા કે વો અચ્છી તરહ વાકિફ હૈં. ફિર જબ સીડી પર આપકે હાથ કાટે ગએ તો મુસ્કુરાતે હુએ ફરમાયા કે લોગોંને ગો મેરે ઝાહિરી હાથ તો કાટ દિયે હૈં લેકિન મેરે વો બાતિની હાથ કૌન કાટ સકતા હૈ જિનહોંને હિંમતકા તાજ અર્શકે સર પરસે ઉતારા હૈ. ઉસી તરહ જબ પાંવ કાટે ગએ તો ફરમાયા કે ગો મેરે ઝાહિરી પાંવ કાટ દિયે ગએ લેકિન અભી વો બાતની પાંવ બાકી હૈં જિનસે મૈં દોનોં આલમકા સફર કર સકતા હું. ફિર આપને ખૂન આલૂદ હાથોંકો ચેહરે પર મલતે હુએ ફરમાયા કે મેરી સુર્ખરૂઈ અચ્છી તરહ દેખ લો. કયૂંકે ખૂન જવાં મરદોંકા ઉબટન હોતા હૈ. ફિર ખૂનસે લબરેઝ હાથોંકો કહોનિયોં તક ફેરતે હુએ ફરમાયા કે મૈં નમાઝે ઈશ્કકે લિયે વુઝૂ કર રહા હું. કયૂંકે નમાઝે ઈશ્કકે લિયે ખૂન હીસે વુઝૂ કિયા જાતા હૈ. ફિર જબ આંખેં નિકાલ કર ઝબાન કાટનેકા ઈરાદા કિયા ગયા તો ફરમાયા કે મુઝે એક બાત કેહ લેનેકી મોહલત દે દો. ફિર ફરમાયા કે અય અલ્લાહ! મેરે હાથ તેરે રાસ્તેમેં કાટે ગએ. આંખેં નિકાલી ગઈ.

ઔર અબ સર ભી કાટ દિયા જાએગા. લેકિન મૈં તેરા શુક્રગુઝાર હું કે તુને મુઝકો સાબિત કદમ રખ્ખા ઔર તુઝસે ઈલ્તિજા કરતા હું કે ઈન સબ લોગોંકો ભી વોહી દૌલત અતા ફરમા જો મુઝે અતા કી હૈ. ફિર જિસ વકત સંગસારી શુરૂ હુઈ તો આપકી ઝબાન પર યે કલિમાત થે કે યકતાકી દોસ્તી ભી યકતા કર દેતી હૈ. ફિર આપને એક આયત તિલાવત ફરમાઈ જિસકા મતલબ યે થા કે ઉન લોગોંકે સાથ જલ્દ બાઝીસે કામ લિયા જાતા હૈ જો ઉસ પર ઈમાન નહીં લાએ. ઔર ઈમાન વાલે ઉસસે ડરતે હૈં ઔર જાનતે હૈં કે વો બિલા શુબા હક હૈ.

ફિર જિસ વકત આપકી ઝબાન કાટી ગઈ તો ખલીફાકા હુકમ પહોંચા કે સર ભી કલમ કર દિયા જાએ. ચુનાંચે કલમ હોતે વકત આપ કેહકહે લગાકર ઈન્તેકાલ ફરમા ગએ. ઔર આપકે હર હર ઉઝવસે અનલ્ હક્ક કી આવાઝ આને લગી. ફિર જિસ વકત હર ઉઝવકો ટુકડે ટુકડે કર દિયા ગયા ઔર સિર્ફ ગરદન પુશ્ત બાકી રેહ ગએ તો ઉન દોનોં હિસ્સોંસે ભી અનલ હક્ક કા વિર્દ જારી થા. જિસકી વજહસે આપકો અગલે દિન ઉસ ખૌફસે જલા દિયા ગયા કે કહીં મઝીદ ઔર કોઈ ફિતના ખડા ન હો જાએ. ઔર આખિરકાર જિસમકી રાખ દરિયાએ દજલામેં ડાલી ગઈ. લેકિન જિસ વકત યે અમલ હુવા તો પાનીમેં એક જોશ સા પૈદા હોકર પાની પર કુછ નુકૂશસે બનને લગે. ચુનાંચે આપકે ખાદિમકો વો વસિયત યાદ થી જો આપને અપની ઝિંદગીમેં ફરમાઈ થી. જિસ વકત મેરી રાખકો દજલામેં ફેંકા જાએગા તો પાનીમેં ઐસા જોશ ઔર તુફાન પૈદા હોગા કે પૂરા બગદાદ ગર્ક હો જાએગા. લેકિન જબ યે કૈફિયત હો તો તુમ મેરી ગુદડી દજલાકો જાકર દિખા દેના. ચુનાંચે ખાદિમને જબ આપકી વસિયત પર અમલ કિયા તો પાની અપની જગહ ઠહેર ગયા. ઔર તમામ રાખ જમા હોકર કિનારે પર આ ગઈ, જિસકો લોગોંને નિકાલકર દફન કર દિયા. ગર્ઝ કે યે મરતબા કિસી દૂસરે બુઝુર્ગકો હાસિલ નહીં હુવા. ચુનાંચે એક બુઝુર્ગને તમામ અહલે તરીકતસે ખિતાબ કરકે ફરમાયા કે જબ મન્સૂરકા વાકિઆ સામને આતા હૈ કે ઉનસે કિસ કિસમકા બરતાવ કિયા ગયા તો મુઝે બે હદ હૈરત હોતી હૈ. ઔર મૈં યે સોચતા રેહ જાતા હું કે જિન લોગોંને ઉનકે સાથ યે મઆમલા કિયા ઉનકા હશ્રમેં ક્યા હાલ હોગા. હઝરત અબ્બાસિયા તુસી કેહતે હૈં કે રોઝે મેહશર મન્સૂરકો ઈસ લિયે ઝંજીરોંમેં જકડકર પેશ કિયા જાએગા કે કહીં મૈદાને હશર ઝેરો ઝબર ન હો જાએ.

કિસી બુઝુર્ગને મશાઈખીનસે ફરમાયા કે જિસ રાતમેં મન્સૂરકો ફાંસી ચઢાયા ગયા તો મૈં સુબહ તક સૂલીકે નીચે ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહા. ઔર જિસ વકત દિન નમૂદાર હુવા તો હાતિફને યે નિદા દી કે હમને અપને રાઝોંમેંસે એક રાઝકો ઉસકો ખબરદાર કર દિયા થા. જિસકો ઉસને ઝાહિર કરકે યે સઝા પાઈ. ક્યૂંકે શાહી રાઝકો ઝાહિર કરનેવાલેકા યેહી અંજામ હોતા હૈ.

હઝરત શિબ્લીસે મન્કૂલ હૈ કે મૈં ઉસી રાત આપકે મઝાર પર પહોંચકર ઈબાદત કરતા રહા. ઔર સુબહકે વકત અપની દુઆમેં અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે યે એક મોમિન બંદા થા ફિર તુને ઐસે આરિફ ઔર મુહિબકો જો વહદાનિયત પરસ્ત થા. ઐસે અઝાબમેં કયૂં મુબતલા કિયા? હઝરતુ શિબ્લી ફરમાતે હૈં કે અભી યે દુઆ પૂરી ભી ન હોને પાઈ થી કે મુઝે નીંદ આ ગઈ. ઔર મૈંને દેખા કે કયામત કાઈમ હૈ. ઔર અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ કે હમને મન્સૂરકે સાથ યે મઆમલા ઈસ લિયે કિયા કે વો હમારે રાઝકો ગૈરોં પર ઝાહિર કર દેતા થા. ઔર જો રાઝ ઉસકો દરિયાએ દજલા પર ઝાહિર કરના ચાહિયે થા ઉસકો દૂસરે લોગોં પર ખુલ્લમ ખુલ્લા ઝાહિર કર દેતા થા. ફિર હઝરત શિબ્લીને દૂસરી બાર આપકો ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે ખુદા તઆલાને આપકે સાથ કૈસા મઆમલા કિયા? ફરમાયા કે અપની રહમતસે મુઝે સિદકકે મહેલમેં ઉતારા. ફિર હઝરત શિબ્લીને પૂછા કે ઈન દો ગિરોહોંકે સાથ કયા બરતાવ કિયા ગયા જો આપકો અચ્છા ઔર બુરા કેહતે થે? ફરમાયા કે દોનોં ગિરોહોં પર અપની રહમત નાઝિલ ફરમાઈ, એક પર તો ઈસ લિયે કે ઉસને મુઝસે વાકિફ હોકર મુઝ પર મહેરબાનિયાં કીં. ઔર દૂસરે ગિરોહ પર ઈસ લિયે કે વો મુઝસે વાકિફ હી નહીં થા. ઔર સિર્ફ ખુદાકે વાસ્તે મુઝસે દુશ્મની રખતા થા. ફિર કિસી ઔરને આપકો ખ્વાબમેં દેખા કે આપ મૈદાને હશરમેં ખળે એક જામ હાથમેં લિયે હુએ હૈં. ઔર સર જિસમસે ગાઈબ હૈ. ઔર જબ ઉસને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા સર કલમશુદા લોગોંકો હી જામ ઈનાયત ફરમાતા હૈ. હઝરત શિબ્લી કેહતે હૈં કે જિસ વકત મન્સૂરકો સૂલી પર ચળ્હાયા ગયા તો શૈતાનને સામને આકર કહા કે અય શેખ! આપને અનલ હક્ક કહા ઔર મૈંને અનલ ખૈર, લેકિન આપકે ઉપર રહમત હુઈ ઔર મેરે ઉપર લાનત. આખિર ઉસકી કયા વજહ હૈ? આપને ફરમાયા કે તુને 'અન' અપને લિયે ઈસ્તેમાલ કિયા ઔર મૈંને ખૂદીકો દૂર કરકે અનલ હક્ક કહા. ઈસી વજહસે મુઝ પર રહમત ઔર તુઝ પર લાનત નાઝિલ હુઈ. ઉસસે યે અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ કે ખૂદીકો અપનેસે અલાહિદા કર દેના હી બેહતર બાત હૈ.

હઝરત અબૂબકર વાસિતી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ અપને ઝમાનાકે તમામ મશાઈખીનમેં તૌહીદ ઔર તજરીદકે એતિબારસે સબ પર સબકત લિયે હુએ થે. હકાઈક ઔર મઆરિફમેં દૂસરા કોઈ આપકા બરાબરકા ન થા. ઉસકે અલાવા હઝરત જુનેદ બગદાદીકે મોતકિદીનકી પેશવાઈકા

ફખર ભી આપકો હાસિલ થા. કેહતે હૈં કે આપકા અસલી વતન ફરગાના થા. લેકિન શહેર વાસિતમેં રેહને લગે. ઔર અપની આજિઝીકી વજહસે વહાંકે લોગોંમેં બહોત મકબૂલિયત હુઈ. ઔર જિસ કદર મુજાહિદાત ઔર રિયાઝતેં આપને કી હૈં. ઔર જો મુકમ્મલ તવજ્જોહ બારી તઆલાકે ઉમૂરમેં આપકો હાસિલ થી વો કિસીકો હાસિલ ન હો સકી. ઉસી વજહસે તૌહીદકે બારેમેં આપકે ઈરશાદાત આપહીકી ઝાત તક મખ્સૂસ રહે. ઉસકે અલાવા આપકી ઈબાદતેં ઔર આપકી બાતેં બારીક હોનેકી વજહસે આમ લોગોંકો સમઝમેં ન આતી થીં.

હાલાત :- આપકો સત્તર (૭૦) શહેરોંસે નિકાલા ગયા. ઔર જિસ શહેરમેં દાખિલ હોતે બહોત જલ્દ વહાંસે નિકાલ દિયા જાતા થા. લેકિન શહેર બાવર્દમેં આપ થોડી મુદ્દત રેહ સકે. ઔર વહાંકે લોગોંકો આપસે કુછ એતિકાદ ભી કાઈમ હો ગયા. મગર આપકે ઈરશાદાત જો સમઝસે ઉંચે હોતે થે ઉનકો તરહ તરહકે માઅના પેહનાએ ગએ. જિસકી વજહસે આપકો વો જગહ ભી છોડની પડી. ઔર આખિરમેં મરૂમેં મુકીમ હો ગએ. ઔર પૂરી ઝિંદગી વહીં કયામ કિયા. ઔર વહાંકે લોગોંને આપકે ઈરશાદાતકો સમઝકર બહોત ફાઈદે હાસિલ કિયે.

આપને અપને મોતકિદીનસે ફરમાયા કે મૈંને બાલિગ હોકર ન દિનકો ખાના ખાયા ઔર રાતમેં કભી આરામ કિયા. ફિર ફરમાયા કે એક દિન મૈં કિસી કામસે બગીચામેં પહોંચા તો એક છોટેસે પરિંદેને મેરે સર પર ઉડના શુરૂ કિયા. ઔર મૈંને ઉસકો પકડકર જબ અપને હાથમેં દબા લિયા તો એક ઔર છોટાસા પરિંદા આયા ઔર મેરે સર પર ચીખને લગા. ઉસ વકત મુઝે યે ખયાલ આયા કે મેરે હાથમેં જો પરિંદા હૈ વો યા તો ઉસ આનેવાલે પરિંદેકા બચ્ચા હૈ યા ઉસકી માદા (માં) હૈ. ચુનાંચે મૈંને રહમ કરકે ઉસ પરિંદેકો છોડ દિયા. લેકિન ઉસકે બાદસે જો મૈં બીમાર હુવા તો મુસલસલ એક સાલ તક બીમાર પડા રહા. ફિર એક રાત મૈંને ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારતસે મુશર્રફ હોકર અર્ઝ કિયા કે અપની બીમારી ઔર કમઝોરીકી વજહસે એક સાલસે બૈઠકર નમાઝ અદા કરતા હું. લિહાઝા આપ મેરે લિયે દુઆ ફરમા દેં. લેકિન હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે યે હાલત ઉસ પરિંદેકી શિકાયતકી વજહસે હુઈ હૈ જો ઉસને હુઝૂરમેં કી હૈ. ઈસ લિયે મુઝસે કિસી કિસમકી માઝિરત બે નતીજા હૈ. ફિર એક દિન ઉસી બીમારીકે દૌરાન જબ મૈં તકિયાકે સહારે બૈઠા હુવા થા તો એક બહોત બળા સાંપ બિલ્લીકે બચ્ચાકો મુંહમેં દબાએ હુએ નમૂદાર હુવા. ઔર મૈંને ઉસકો ડંડા મારા તો વો બચ્ચા ઉસકે મુંહસે નિકલ ગયા. ઔર એક બિલ્લી આકર ઉસકો અપને સાથ લે ગઈ. જિસકે જાતે હી મૈં ફૌરન તન્દુરૂસ્ત હો ગયા. ઔર ખળે હોકર નમાઝ અદા કરને લગા. ફિર ઉસી રાત હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખકર અર્ઝ કિયા કે મૈં આજ બિલકુલ તંદુરૂસ્ત હો ગયા હું. તો આપને ફરમાયા કે એક બિલ્લીને હુઝૂરમેં તેરા

શુક્રિયા અદા કિયા હૈ.

એક દિન શિફાખાનામેં આપને કિસી દીવાનેકો ઉસ હાલતમેં દેખા કે વો શોરો ગોગા કર રહા હૈ. આપને ફરમાયા કે ઈતની વઝની બેડિયોંકે બાવજૂદ ભી તુમ શોર મચા રહે હો ઔર ખામોશી ઈખ્તિયાર નહીં કરતે? ઉસને જવાબ દિયા કે બેડિયાં તો મેરે પાંવમેં પડી હુઈ હૈં ન કે મેરે દિલમેં.

એક દિન યહૂદીયોંકે કબ્રસ્તાનમેંસે ગુઝરતે હુએ આપકી ઝબાનસે નિકલ ગયા, કે યે કૌમ તો ગૈર મુકલ્લફ ઔર માઝૂર હૈ, લોગ યે જુમલા સુનકર આપકો કાઝીકે પાસ પકડકર લે ગયે. ઔર જબ કાઝીને આપકો બુરા ભલા કહા તો ફરમાયા કે જબ ખુદા હીકા હુકમ હૈ કે યે ગૈર મુકલ્લફ ઔર માઝૂર હૈં તો યકીનન ગૈર મુકલ્લફ હૈં.

આપકા એક મુરીદ જલ્દી જલ્દી ગુસલ કરકે જુમ્આકી નમાઝકે લિયે મસ્જિદકી તરફ રવાના હુવા, તો રાસ્તામેં ઈસ બુરી તરહ ગિર ગયા કે તમામ ચેહરા છિલ ગયા, જિસકી વજહસે વાપસ આકર ઉસને દો બારા ગુસલ કિયા. આપને ફરમાયા કે ઈસ તકલીફસે તુઝકો ઈસ લિયે ખૂશ હોના ચાહિયે કે તુઝે યે તકલીફ મહઝ ઈસ લિયે પહોંચાઈ ગઈ હૈ કે વો તુઝસે ખૂશ રહે. ઔર અગર વો તેરે સાથ ઐસા સુલૂક ન કરે તો તુઝે સમઝ લેના ચાહિયે કે ઉસકી તેરી તરફ તવજ્જોહ નહીં હૈ.

અબૂ સઈદ અબૂલ ખૈરને જબ આપકી ઝિયારતકે લિયે મરૂ જાનેકા ઈરાદા કિયા તો મુરીદીનસે ફરમાયા કે ઈસ્તિન્જેકે લિયે ઢેલે સાથ રખ લેના. ઔર જબ ખાદિમસે પૂછા કે કયા વહાં ઢેલે નહીં મિલતે યા કોઈ રાઝ હૈ? ફરમાયા કે વો શેખ અબૂબકરકી કિયામ ગાહ હૈ જો અપને દૌરકે ઐસે મુવહહિદીનમેંસે હૈં જિનકી વજહસે મરૂકી ખાક ઝિંદા હૈ. ઔર ઝિંદા ખાકકો ઈસ્તિન્જેસે નાપાક નહીં કિયા જા સકતા.

અકવાલ ઔર ઈરશાદાત :- હઝરત અબૂબકર વાસિતીકે અકવાલે ઝરી મુલાહિઝા ફરમાઈયે. આપ ફરમાતે હૈં કે રાહે હકમેં મખ્લૂકકા કોઈ વુજૂદ નહીં ઔર ન હકકી રાહમેં હક હૈ. યાની ખુદાકે સિવા કુછ નહીં. ફરમાયા કે જિસને અપની તરફ મુંહ કરકે દીનકી તરફ પીઠ કર લી યા જિસને ઉસકે ખિલાફ કિયા તો ઉસકો ખૂદ નામુરાદીમેં મુબ્તલા કર લિયા. ફિર ફરમાયા કે શરીઅત ઐન તૌહીદ હૈ ઔર શરએ તૌહીદકા ગુઝર બહરે નબુવ્વત તક હોતા હૈ. જબ કે હક તૌહીદ બહરે બેકરાં હૈ. ઔર શરીઅતકી રાહેં સમઅ ઔર બસર, કાલ ઔર પેહચાન હાલસે લબરેઝ હૈં. ઔર યે તમામ ચીઝેં ઈસ બાતકી જાનિબ ઈશારા કરતી હૈં જિસમેં શિર્ક પોશીદા હોતા હૈ. લેકિન વહદાનિયત શિર્કસે મુનઝ્ઝા ઔર પાક હૈ. ઔર ઉસકો ઐન ઈમાન કહા જા સકતા હૈ. ઔર જિસ ઈમાનકા બરાહે રાસ્ત ખુદાસે તઅલ્લુક હો વો બહોત હી બુલંદ ચીઝ હૈ. વરના શિર્કકો હરગિઝ પસંદ નહીં કિયા જા સકતા.

ફિર લોગોંને સવાલ કિયા કે દુનિયામેં કિસીકો હુઝૂરે અકરમસે ઝિયાદા મરતબા

હાસિલ હુવા હૈ? ફરમાયા કે હકીકત તો યે હૈ કે જબ કોઈ આપકે મરતબા હીકે બરાબર નહીં પહોંચ સકા તો આપસે ઝિયાદા મરતબા હાસિલ કરનેકા સવાલ હી નહીં હોતા. ઔર જો શખ્સ આપસે ઝિયાદા યા આપકે મરતબાકે બરાબરકા દાવેદાર હો ઉસકે કાફિર હોનેમેં કોઈ શુબા નહીં કિયા જા સકતા. ઈસ લિયે કે ઔલિયાએ કિરામકા આલા તરીન મરતબા ભી અંબિયાકા અદના તરીન મરતબા હૈ. ફિર લોગોંને સવાલ કિયા કે દુનિયામેં સબસે બેહતર ખાના કૌનસા હૈ? ફરમાયા કે સબસે અફઝલ ખાના ઝિક્રે હકકા કલિમા હૈ. જિસકો બંદા મારિફતકે દસ્તરખ્વાનસે ઉઠાકર અલ્લાહકે સાથ નેક ગુમાન રખ્ખે.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત જબ લોગોંને આપસે વસિય્યતકી ખ્વાહિશ કી તો ફરમાયા કે ખુદાકી અકીદતકો નિગાહમેં રખ્ખો. ઔર અપને ઔકાત ઔર નફસકી હિફાઝત કરો, ઉસકે બાદ આપકા ઈન્તેકાલ હો ગયા.

હઝરત અબૂ અમર નખીલ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ અપને દૌરકે બહોત બળે શેખ ઔર સૂફી ઔર ઝાહિદ ઔર તકવાકે એતિબારસે અદીમુલ મિસાલ (બે નઝીર) બુઝુર્ગ થે. હઝરત જુનેદકે હમ ઝમાના ઔર હઝરત અબૂ ઉસમાનકે શાગિર્દોમેંસે થે. આપકા વતન નેશાપુર થા.

હાલાત :- એક મરતબા આપને હઝરત શેખ અબૂલ કાસિમસે પૂછા કે આપ સિમાઅ (ગાના) કયૂં સુનતે હૈં? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે ગીબતસે દૂર રેહનેકે લિયે, કયૂંકે દૂસરોંકી ગીબત કરને યા સુનનેસે સિમાઅકી સમાંઅત ઝિયાદા બેહતર હૈ. ઔર અગર સિમાઅકી હાલતમેં કોઈ ના જાઈઝ કામ હો જાએ તો વો સાલ ભરકી ગીબતસે બુરા હૈ.

આપને યે અહદ કર લિયા થા કે ૪૦ સાલ તક ખુદાકી રઝાકે અલાવા ઉસસે કુછ તલબ નહીં કરૂંગા. એક મરતબા આપકી સાહબઝાદી સખ્ત બીમાર હો ગઈ. ઔર મુસલસલ ઈલાજકે બાવજૂદ મર્ઝમેં ઈઝાફા હોતા ચલા ગયા. એક રાત ઉનકે શૌહર અબ્દુર્રહમાન સલમીને ઉનસે કહા કે તુમહારા ઈલાજ તુમહારે વાલિદકે હાથમેં હૈ. ઈસ લિયે કે તુમહારે વાલિદને યે અહદ કર રખ્ખા હૈ કે ચાલીસ સાલ તક ખુદાકી રઝાકે સિવા કુછ તલબ ન કરૂંગા. ઔર ઉસ અહદકો બીસ સાલ ગુઝર ચુકે હૈં લિહાઝા અહદ તોડ કરકે તુમહારે લિયે દુઆ કર દેં તો તુમ યકીનન તન્દુરૂસ્ત હો જાઓગી. ગો અહદ તોડના ગુનાહ હૈ લેકિન ઉસસે તુમહેં તન્દુરૂસ્તી હાસિલ હો સકતી હૈ. યે સુનકર વો આધી રાત હીકો અપને વાલિદકે ઘર પહોંચ ગઈ. ઔર જબ આપને પૂછા

કે નિકાહકે બાદસે તુમ યહાં બીસ સાલ તક કભી નહીં આઈ ફિર આજ આનેકી કયા વજહ હૈ?

સાહબઝાદીને અર્ઝ કિયા કે ઉસકા શુક્ર અદા કરતી હું કે અલ્લાહને મુઝે આપ જૈસા બળે મરતબાવાલા બાપ ઔર અબ્દુર્રહમાન સલમી જૈસા શૌહર અતા કિયા હૈ. ઔર યે ભી આપ અચ્છી તરહ સમઝ સકતે હૈં કે દુનિયામેં ઝિંદગીસે ઝિયાદા કોઈ ચીઝ મહેબૂબ નહીં હોતી. ઔર મુઝે ભી ઈન્સાન હોનેકી વજહસે અપની ઝિંદગી મહેબૂબ હૈ. ઔર દૂસરી વજહ યે ભી હૈ કે ઝિંદગી હીકી બદૌલત મુઝે આપકા ઔર શૌહરકા દીદાર હોતા રેહતા હૈ. મૈંને સુના હૈ કે આપને ખુદાસે યે અહદ કિયા હૈ કે ચાલીસ સાલ તક તેરી રઝાકે અલાવા કુછ તલબ નહીં કરૂંગા. લિહાઝા મૈં આપકો આપ હીકે અહદકા વાસ્તા દેકર અર્ઝ કરતી હું કે આપ અહદ તોડ કરકે મેરે હકમેં તન્દુરૂસ્તીકી દુઆ ફરમા . લેકિન આપને ફરમાયા કે અહદ તોડના કિસી તરહ જાઈઝ નહીં. ચાહે વો બંદે હીકે સાથ કયૂં ન હો, ફિર ખુદાસે અહદ તોડના તો બહોત હી મલામતકા સબબ હૈ. ઔર અગર મૈં અહદ તોડ કરકે તુમહારે લિયે દુઆ કર દું ઔર તુમ તન્દુરૂસ્ત હો ભી જાઓ, ફિર ભી ઉસકી કયા ઝમાનત હૈ કે તુમહેં કભી મૌત નહીં આએગી. ઔર જબ મૌતકે આનેમેં કિસી કિસમકા શક ઔર શુબા નહીં તો ફિર અબ યા કુછ મુદ્દત બાદ મૌત આનેમેં કયા ફર્ક પળતા હૈ. લિહાઝા મૈં ઉસ ગુનાહકા મુરતકિબ હોના મુનાસિબ નહીં સમઝતા. ઈસ જવાબસે આપકી સાહબઝાદીકો યકીન હો ગયા કે અબ મેરા વકત આ ચુકા હૈ ઔર તન્દુરૂસ્તી મુમકિન નહીં. લેકિન ઉનકા યે ખયાલ ગલત સાબિત હુવા. ઔર આપકી વફાતકે બાદ ભી ચાલીસ સાલ ઝિંદા રહીં.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે જબ તક બંદા અપને આમાલે સાલેહાકો રિયાસે પાક નહીં કર લેતા ઉબૂદિયતમેં ઉસકા કદમ મઝબૂત નહીં હો સકતા. ફરમાયા કે જો હાલ ઈલ્મકે નતીજામેં હાસિલ હો વો ચાહે કિતના હી બળા હો, નુકસાન દેહ હોતા હૈ. ફરમાયા કે જો બંદા વકત પર ફરાઈઝકી અદાઈગી નહીં કરતા ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા ફર્ઝકી લઝઝતકો હરામ કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે રઝાએ નફસ બંદેકે લિયે આફત હૈ. ઔર જિસકી બુન્યાદ હી મઝબૂત ન હો ઉસકી તામીર ભી મઝબૂત નહીં હો સકતી. લિહાઝા શુરૂ હીસે બુરી ખસ્લતોંસે દૂરીકી ઝરૂરત હૈ. ફરમાયા કે જો શખ્સ મખ્લૂકકે સામને જાહ ઔર મરતબત તર્ક કર દેને પર કાદિર હોતા હૈ ઉસકે નઝદીક દુનિયા છોળના ભી દુશ્વાર નહીં રેહતી. ફરમાયા કે ખુદાકી ઝાતસે વાબસ્તા રેહનેવાલા કભી બુરી ખસ્લતોંકા મુરતકિબ નહીં હો સકતા. ઔર જો બુરી ખસ્લતોંકો અપના લેતા હૈ વો ખુદાસે વાબસ્તા નહીં રેહ સકતા. ફરમાયા કે જિસકી ફિકર સહીહ હોગી ઉસકા કૌલ સચ્ચા ઔર અમલ ઈખ્તિયારી હોગા. ફરમાયા કે ખુદાકે અલાવા કિસીસે ભી મુહબ્બત રખના વેહશતકા સબબ હૈ.

હઝરત જાફર જિલ્દી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ હઝરત જુનેદ બગદાદીકે તમામ અસ્હાબમેં સબસે ઝિયાદા શરીઅત ઔર તરીકત પર અમલ પેરા ઔર ઉલૂમે હકાઈકકે રાઝદાં થે. આપને ફરમાયા કે મેરે પાસ તસવ્વુફકે મૌઝૂઅ પર એકસો બીસ કિતાબેં મૌજૂદ હૈં. લેકિન જબ આપસે દરયાફ્ત કિયા ગયા કે કયા ઉનમેં હઝરત હકીમ તિરમિઝીકી ભી કોઈ કિતાબ મૌજૂદ હૈ? ફરમાયા કે મૈં ઉનકો જમાઅતે સૂફિયામેં શુમાર હી નહીં કરતા, અલબત્તા વો મશાઈખીનકે મકબૂલ લોગોંમેંસે થે.

હાલાત :- આપકે એક ખાસ મુરીદ હમઝા અલવી જો હમેશા આપકી ખિદમતમેં રહા કરતે થે. ઉનહોંને એક રાત જબ અપને ઘર જાનેકે લિયે આપસે ઈજાઝત ચાહી તો આપને ફરમાયા કે આજ ઠહેર જાઓ કલ ચલે જાના. લેકિન ઉનહોંને અદબકે લેહાઝસે કોઈ જવાબ નહીં દિયા. કયૂંકે ઉનકા ઈરાદા યે થા કે રાતકો ઘર પહોંચકર મુર્ગ પકા લિયા જાએ તાકે સુહબકો બાલ બચ્ચોંકે લિયે ખાનેકા ઈન્તિઝામ હો સકે. લેકિન જબ ઈજાઝત તલબ કરતે હુએ અર્ઝ કિયા કે મુઝે ઘર પર એક ઝરૂરી કામ હૈ ઈસ લિયે જાના ચાહતા હું. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે તુમહેં ઈખ્તિયાર હૈ. ચુનાંચે ઉનહોંને ઘર પહોંચકર મુર્ગ પકાનેકે બાદ જબ અપની બચ્ચીસે કહા કે સાલનકી દેગચી ચુલ્હે પરસે ઉતાર લાઓ. વો બીચારી દેગચી સમેત ગિર પડી જિસકી વજહસે તમામ સાલન ભી ઝમીન પર ગિર ગયા. લેકિન ઉનહોંને કહા કે ઝમીન પર ગિરા હુવા સાલન ઉઠા લો. ગોશ્તકો ધોકર ખા લેંગે. ઉસ વકત એક કુત્તા આયા ઔર ઝમીન પર ગિરા હુવા સાલન ખા ગયા. યે દેખકર ઉનહેં બહોત સદમા હુવા. ઔર ઉસ ખયાલકે તહત કે સાલનસે તો મેહરૂમી હો હી ચુકી હૈ અબ મુરશિદકી સોહબતસે કયૂં મેહરૂમ રહું. આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હો ગએ. ઔર જબ વહાં પહોંચે તો શેખને ફરમાયા કે અય જાફર! જો શખ્સ સિર્ફ એક ગોશ્તકે ટુકડેકે લિયે શેખકો સદમા પહોંચાતા હૈ ખુદા તઆલા ઉસકા ગોશ્ત કુત્તોંકો ખિલા દેતા હૈ. યે સુનકર વો બહોત મુતઅસ્સિર હુએ ઔર નાફરમાની સે હમેશાકે લિયે તૌબા કી. આપકા એક નગીના ગુમ હો ગયા તો આપકે દુઆ પઢનેકે બાદ વો કિતાબમેં મિલ ગયા.

ઈરશાદાત :- એક મરતબા આપને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે તસવ્વુફ કયા હૈ? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તસવ્વુફ ઉસ હાલતકો કેહતે હૈં જિસમેં મુકમ્મલ તૌર પર રૂબૂબિયતકા ઈઝહાર હોને લગતા હૈ. ઔર ઉબૂદિયત ફના હો જાતી હૈ. ફરમાયા કે અગર તુમ કિસી દુરવેશકો ઝિયાદા ખાનેવાલા પાઓ તો

સમઝ લો કે વો ખામીસે ખાલી નહીં હૈ યા તો અપની ગુઝિશ્તા ઝિંદગીમેં વો ઝિયાદા ખાનેવાલા રહા હૈ. યા ફિર ઉસકે બાદ ઐસી હાલતમેં મુબતલા હુવા હૈ જિસકી વજહસે રાસ્તાસે હટ ગયા, ફરમાયા કે દીની ઔર દુન્યવી તમામ ફાયદે સિર્ફ એક લમ્હાકે સબરસે હાસિલ હો જાતે હૈં. ફરમાયા કે તવક્કુલકી તારીફ યે હૈ કે ચાહે કોઈ ચીઝ મૌજૂદ હો યા ન હો, દોનોં સૂરતોંમેં બરાબર નિય્યત રેહની ચાહિયે. બલ્કે અગર ન હો તો ખુશ હો જાના ચાહિયે, ઔર અગર હો તો ગમ રેહના ચાહિયે. ફરમાયા કે અપને નફસકો કમતર સમઝતે હુએ મુસલમાનોંકી ઈઝ્ઝત કરના હી શુજાઅત હૈ. ફરમાયા કે ઈમાનકી મોહલિક ચીઝોંસે એહતિરાઝ કરના અકલમંદીકી દલીલ હૈ. ફરમાયા કે નફસકે લિયે જદ્દો જહદ કરનેકો સઈ નહીં કહા જા સકતા બલ્કે સઈકા મતલબ યે હૈ કે અપને દીની ભાઈયોંકે લિયે જાએ.

વફાત :- આપકા મઝાર હઝરત સિર્રી સકતી (રહ.) ઔર હઝરત જુનેદ બગદાદી (રહ.) કે કરીબ શૂનેઝિયાકે કબ્રસ્તાનમેં હૈ.

હઝરત શેખ અબુલ ખૈર અકતઅ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ રઝા ઔર રિયાઝતકે સમંદર થે. ઔર ઐસા બુલંદ મરતબા પાયા થા કે તમામ જાનવર આપકે પાસ બૈઠા કરતે થે. ઔર આપકી કરામાતકો લિખના મુમકિન નહીં. આપ મગરિબકે બાશિંદે ઔર હઝરત જિલાકે સોહબત યાફતા થે.

હાલાત :- જિસ વક્ત આપ કોહે લબનાન પર રેહતે થે તો બદશાહે વક્તને મામૂલકે મુતાબિક વહાંકે ફુકરામેં એક એક દીનાર તકસીમ કિયા. લેકિન આપને અપના દીનાર એક સાથીકો દેકર શહેરકા રૂખ કિયા. ઈત્તિફાકસે ઉસ દિન આપને બગૈર વુઝૂ કુરઆનકો હાથ લગા દિયા થા. જિસકી વજહસે બહોત ફિકરમંદ ઔર પરેશાન થે. ઔર જબ ઉસ પરેશાનીકે આલમમેં આપ શહેરકે બાઝારમેં પહોંચે તો વહાં લોગોંને ચોરીકે જુર્મમેં કુછ લોગોંકો ગિરફતાર કર રખ્ખા થા. ઔર વહાંકે સૂફિયાને આપકો ભી પરેશાન દેખકર ચોરીકે જુર્મમેં ગિરફતાર કરવા દિયા. ઉસ વક્ત આપને ફરમાયા કે સિર્ફ મુઝે ગિરફતાર કરકે બાકી તમામ લોગોંકો છોડ દો. ક્યૂંકે મૈં હી ઉન સબકા સરદાર હું. ઔર જો સઝા તુમ ઉન સબકો દેના ચાહતે હો વો સબ મુઝકો દે દો. ચુનાંચે આપકા હાથ કાટકર બાકી લોગોંકો છોળ દિયા ગયા. ઔર જબ બાદમેં યે માલૂમ હુવા કે આપ હઝરત અબૂલ ખૈર હૈં તો નદામતકે સાથ સબને આપસે મઆફી ચાહી ઔર આપકો છોળ દિયા. ઉસકે બાદ જબ આપ ઘર પહોંચે તો ઘરવાલોંને કટા હુવા હાથ દેખકર બહોત રોના શરૂ કર દિયા, મગર આપને ફરમાયા કે રંજ ઔર ગમકે

બજાએ ઈસ લિયે ખૂશી મનાઓ કે અગર હાથ ન કાટા જાતા તો દિલ કાટ દિયા જાતા.
ઈસ લિયે કે યે વો હાથ હૈ જિસસે મૈંને બગૈર વુઝૂ કુરઆનકો છૂ લિયા થા.

એક મરતબા આપકે હાથમેં ઐસા ફોડા નિકલ આયા કે કાટ દેનેકે સિવા ઔર
કોઈ ઈલાજ મુમકિન ન રહા. લેકિન આપને જબ હાથ કટવાનેસે ઈન્કાર કર દિયા તો
મુરીદીનને ડાકટરોંકો મશ્વરા દિયા કે જિસ વકત આપ નમાઝમેં મશ્ગૂલ હોં ઉસ વકત
હાથ કાટ દિયા જાએ. ચુનાંચે ઐસાહી અમલ કિયા ગયા. ઔર આપકો નમાઝકી
હાલતમેં હાથ કટનેકા કોઈ એહસાસ તક નહીં હુવા.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે જબ તક ખુદાકે સાથ બંદેકી નિય્યત ન હો
દિલ સાફ નહી હો સકતા. ઔર જબ તક બંદા અલ્લાહ વાલોંકી ખિદમત નહીં કરતા
જિસ્મ સાફ નહીં હોતા. ફરમાયા કે દિલકે દો મકામ હૈં. પેહલે યે કે જિસ દિલકા મકામ
ઈમાન હૈ ઉસકી પેહચાન યે હૈ કે મોમિન બંદા ઐસે કામ અંજામ દેતા હૈ જિસમેં અહલે
ઈમાનકી ખૈર ખ્વાહી ઔર બેહતરી પોશીદા હો. ઔર હર વકત મુસલમાનોંકી મદદ
પર તૈયારી મેહસૂસ હોતી હો. ઔર દૂસરા મકામ નિફાક હૈ જિસકી પેહચાન યે હૈ કે વો
નિફાક ઔર કીના પરવરીમેં મશ્ગૂલ રેહતા હૈ.

ફરમાયા કે દાવા કરના ઐસા તકબ્બુર હૈ જિસકો પહાડ ભી બરદાશ્ત નહીં કર
સકતા. ફરમાયા કે ઉસ બંદાકે સિવા કોઈ આલા મકામ હાસિલ નહીં કર સકતા જો
ખુદાકે સાથ મુવાફિકત કરતે હુએ આદાબે ઉબૂદિયતકો બેહતર તરીકા પર બજા લાતા
હૈ. ઔર ખુદાકે ફરાઈઝકો બખૂબી અંજામ દેતા હૈ. ઔર નેક લોગોંકી સોહબતમેં
રેહકર બુરી સોહબતોંસે દૂર રેહતા હૈ.

હઝરત અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન હુસૈન તરોગંદી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તૂસકે તમામ મશાઈખમેં સબસે ઝિયાદા મરતબા વાલે ઔર
ખુદાકે આશિકોંમેંસે થે. ઔર બહોતસે મશાઈખીનસે મુલાકાતકે અલાવા હઝરત અબૂ
ઉસમાન તબરસીકી સોહબતસે ફાઈદા ઉઠાયા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુરીદ હમેશા ગમમેં મુબતલા રેહતા
હૈ લેકિન ન ખૂશી હૈ ન રંજ ઔર અઝાબ. ફિર ફરમાયા કે નફસકી મુખાલિફતસે હી
સૂફી ઔર ઝાહિદ બન સકતા હૈ. ફરમાયા કે હર બંદેકો ઉસકી વુસઅતકે મુતાબિક
મારિફત અતા કી ગઈ હૈ. ઔર ઉસીકે મુતાબિક મારિફતકી મુસીબતમેં ભી મુબ્તલા
કિયા ગયા હૈ તાકે વો મુસીબત મારિફતમેં ઉસકી મદદ કરતી રહે. ફરમાયા કે જો શખ્સ
જવાનીમેં ઈબાદતસે દૂર રેહતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકો બુઢાપેમેં ઝલીલ ઔર રૂસ્વા

કરતા હૈ. ફરમાયા કે જો શખ્સ સિદક દિલીકે સાથ મર્દે હકકી એક દિન ખિદમત કરતા હૈ વો પૂરી ઝિંદગી ઉસ દિનકી બરકતસે ફાઈદા હાસિલ કરતા હૈ. ઈસસે ઉસ શખ્સકે મરાતિબકા અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ જો તમામ ઉમર સૂફિયાકી ખિદમત ગુઝારીમેં સર્ફ કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે જો શખ્સ ઈસ નિય્યતસે દુનિયા છોળતા હૈ કે લોગ ઉસકો ઈઝઝતકી નિગાહસે દેખેં તો વો બહોત બળા દુનિયાદાર ઔર હરીસ (લાલચી) હૈ.

હઝરત કુતબુદ્દીન ઔલિયા અબૂ ઈસ્હાક ઈબ્રાહીમ બિન શહરયાર ગાઝરૂની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર કુતુબુલ ઔલિયામેં હોતા હૈ. ઔર આપ શરીઅત ઔર તરીકતકે મુકતદાયાનમેંસે થે. આપકે ફઝાઈલ ઔર ખસાઈલકા તફસીલી તૌર પર લિખના કિસી તરહ મુમકિન નહીં. આપ અહકામે ઈલાહિયાકી અદાઈગી ઔર ઈત્તિબાએ સુન્નતમેં અપની મિસાલ આપ થે. ઈસી લિયે આપકે મઝારકો તિરયાકે અકબર કહા જાતા હૈ. કે જો શખ્સ આપકે વસીલેસે દુઆ કરતા હૈ ઉસકી મુરાદ પૂરી હો જાતી હૈ.

આપકે દાદા આતિશ પરસ્ત ઔર વાલેદૈન મુસલમાન થે. કહા જાતા હૈ કે જિસ મકાનમેં આપ પૈદા હુએ ઉસ રાત આપકે મકાનમેં નૂરકા એક સુતૂન ઝમીનસે આસમાન તક કાઈમ હો ગયા થા. ઔર ઉસમેં હર તરફ ઈસ તરહ શાખેં ફૈલી હુઈ થીં કે હર શાખસે નૂર બિખર રહા થા.

હાલાત :- બચપન હીમેં આપકે વાલેદૈનને કુરઆનકી તાલીમ દિલવાનેકા ઈરાદા કિયા તો દાદાને મના કરતે હુએ કહા કે ઉનકો કોઈ પેશા (ધંધા) સિખાના ચાહિયે. તાકે વાલેદૈનકી ગુરબત દૂર હો સકે. લેકિન આપને ઈસરાર કિયા કે મૈં તો કુરઆનકી તાલીમ હાસિલ કરૂંગા. ચુનાંચે વાલેદૈનને આપકા રૂજહાન દેખકર એક મુઅલ્લિમકે સુપુર્દ કર દિયા. આપકે તાલીમી શૌકકા યે આલમ થા કે તમામ તલબાસે પેહલે મદ્રસામેં પહોંચ જાતે ઔર સબસે પેહલે અપના સબક યાદ કર લિયા કરતે થે. ઉસી તરહ આપ અપને તમામ સાથિયોંમેં આગે બળ્હ ગએ. ઔર બહોતસે ઉલૂમ ઔર ફુનૂનમેં મહારત હાસિલ કી.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે જો શખ્સ શુરૂ જવાનીમેં ઈબાદતકી તરફ માઈલ હોતા હૈ ઉસકે બાતિનકો ખુદા તઆલા અપને ફઝલસે રોશન કર દેતા હૈ. ઔર હિકમત ઉસકી ઝબાનસે જારી હોને લગતી હૈ. ઔર જો બચપન ઔર જવાનીમેં ખુદાકી નાફરમાની કરતા હૈ. ઔર બુળ્હાપેમેં તૌબા કરતા હૈ ગો ઉસે ફરમાંબદરા તો કહા જા સકતા હૈ લેકિન કમાલે હિકમત તક ઉસકી રસાઈ નહીં હોતી. ફિર ફરમાયા કે જબ મૈં બચપનમેં

હુસૂલે ઈલ્મમેં મશ્ગૂલ થા ઉસી વક્તસે મુઝે રાહે તરીકતકા શૌક પૈદા હુવા. ઔર ઉસ ઝમાનેમેં યે તીન બુઝુર્ગ બહોત હી સાહિબે ફઝીલત થે. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફ, હઝરત હારિસ મુહાસબી, હઝરત અમર બિન અલી. ચુનાંચે મૈંને નમાઝે ઈસ્તિખારા પઢકર સિજદેમેં દુઆ કી કે અય અલ્લાહ! મુઝે ખબર ફરમા દે કે ઈન તીનોં બુઝુર્ગોંમેંસે કિસકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરૂં. ઈસ દુઆકે બાદ મુઝે સિજદે હીમેં નીદ આ ગઈ. ઔર ખ્વાબમેં એક બુઝુર્ગ ઊંટ પર બહોતસી કિતાબેં લાદે હુએ તશરીફ લાએ ઔર મુઝસે ફરમાયા કે તમામ કિતાબેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફકી હૈં ઔર ઉનહોંને યે તમામ કિતાબેં ઊંટ સમેત તુમહેં ભેજી હૈં. ચુનાંચે ખ્વાબમેં બેદારીકે બાદ મૈં સમઝ ગયા કે મુઝે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફકે દામનસે વાબસ્તા હો જાના ચાહિયે. ઉસકે બાદ હઝરત શેખ અક્કાર (રહ.) મેરે પાસ તશરીફ લાએ ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખફીફકી બહોતસી કિતાબેં મુઝે અતા કીં. ઈસ વાકિઆસે મુઝે ઔર ઝિયાદા યકીન હો ગયા ઔર મૈંને ઉનહીકે તરીકા પર ઈબાદત શુરૂ કર દી.

એક મરતબા આપકે વાલેદૈનને કહા કે તુમને દુરવેશી તો ઈખ્તિયાર કર લી હૈ લેકિન ગુરબતકી વજહસે તુમહારે અંદર મેહમાનદારીકી તાકત નહીં હૈ જો દુરવેશોંકી સિફત હૈ. ઔર યે કમઝોરી મુમકિન હૈ તુમહેં અપને રાસ્તાસે હટા દેનેકા સબબ બન જાએ. લેકિન આપને વાલેદૈનકો જવાબ દેનેકે બજાએ ખામોશી ઈખ્તિયાર કર લી. ઈત્તિફાકસે ઉસી સાલ રમઝાન શરીફમેં મુસાફિરોંકી એક જમાઅત આપકે યહાં આકર ઠહેર ગઈ. ઔર આપકે પાસ ઉસ વક્ત મેહમાન નવાઝીકે લિયે કોઈ ચીઝ ભી મૌજૂદ નહીં થી. ઉસી વક્ત એક શખ્સ રોટિયોંસે ભરી હુઈ દો બોરિયાં ઔર ખાનેકે સામાન લેકર મેહમાન નવાઝીકે લિયે આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા. ઔર જબ ઈસ વાકિઆકા ઈલ્મ આપકે વાલેદૈનકો હુવા તો વો અપની ગલત ખ્યાલી પર બહોત શરમિંદા હુએ. ઔર આપસે કહા કે અલ્લાહ તઆલા તુમહારી મદદ ફરમાતા રહે. જિસ હદ તક હો સકે મખ્લૂકકી ખિદમત કરતે રહો. ઔર ઉસ દિનકે બાદસે આપકે કામમેં કભી કોઈ દખલગીરી નહીં કી.

એક મરતબા જબ આપને મસ્જિદ બનાનેકા ઈરાદા કિયા તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખા કે આપ (સ.અ.વ.) અપને દસ્તે મુબારકસે મસ્જિદકી બુન્યાદ ડાલ રહે હૈં. ચુનાંચે આપને બેદારીકે બાદ ઉસી બુન્યાદ પર મસ્જિદકી તામીર શુરૂ કર દી. ઔર ઈતની બળી મસ્જિદ તામીર કી જિસમેં તીન સફેં આ સકતી થી. ઉસકે બાદ ફિર એક રાત આપને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સહાબાએ કિરામકે સાથ મસ્જિદ બળી કર રહે હૈં. ચુનાંચે આપને મસ્જિદકો ઈસ કદરત વુસઅત દે દી જિતની ખ્વાબમેં દેખી થી.

જબ આપને સફરે હજકા ઈરાદા ફરમાયા તો બસરાકે મશાઈખીનને આપકો

દાવત દી. જિસમેં તરહ તરહકે ખાને મૌજૂદ થે. લેકિન આપને ગોશ્તકો હાથ નહીં લગાયા. જિસકી વજહસે મશાઈખીનકો યે ખયાલ હુવા કે શાયદ આપ ગોશ્ત નહીં ખાતે હૈં. લેકિન આપને ઉનકી નિય્યતકા અંદાઝા લગાકર ફરમાયા કે શાયદ તુમ લોગ યે સોચ રહે હો કે મૈં ગોશ્ત નહીં ખાતા. હાલાંકે ઐસા નહીં હૈ. મગર આજસે તુમહારે ખયાલકો કાઈમ રખનેકે લિયે ગોશ્ત નહીં ખાઉંગા. ઔર પૂરી ઝિંદગી આપ અપને ઉસ અહદ પર અટલ રહે. ઉસી તરહ એક ઔર વાકિઆકે તહત આપને ખજૂર ઔર શકર ન ખાનેકા અહદ કર લિયા થા. ઔર એક મરતબા જબ બીમારીકી વજહસે ડાકટરોંને શકર ખાનેકી તાકીદ કી તો આપને ઉસ પર અમલ નહીં કિયા.

ગાઝરૂનકે મજૂસી ખુરશીદ નામી હાકિમને લોગોંકે ફાઈદાકે લિયે જો નહેર તામીર કરાઈ થી આપને તકવાકી વજહસે કભી ઉસકા પાની ઈસ્તેમાલ નહીં કિયા. આપ અપને મુરીદોંકો હમેશા યે તાકીદ ફરમાયા કરતે થે કે મેહમાનકે બગૈર કભી ખાના ન ખાયા કરો. ચુનાંચે એક મરતબા કિસી મુરદીને અપને રિશ્તેદારકે યહાં જાનેકી આપસે ઈજાઝત તલબ કી ઔર આપકી ઈજાઝતસે જબ વો અપને રિશ્તેદારકે યહાં પહોંચા તો ઉસકે સાથ કિસી મેહમાનકે બગૈર ખાના ખાકર વાપસ આયા તો કિસી દુરવેશસે ઉસકા ઝગડા હો ગયા. ઔર ઉસ ફકીરને ઉસ પર જો જુર્મ આઈદ કિયા થા વો સહીહ સાબિત હુવા. જિસકે નતીજામેં ઉસ દુરવેશને ઉસકે કપડે ઉતરવાકર ખુલા બદન કર દિયા. ઉસ વકત આપને ફરમાયા કે મેહમાનકે બગૈર ખાના ખાનેવાલોંકા યેહી અંજામ હોતા હૈ. યે સુનકર ઉસને તૌબા કી ઔર મેહમાનકે બગૈર કભી ખાના નહીં ખાયા.

અપને ઝહદ ઔર તકવાસે ન તો કભી આપને હરામ રિઝક ખાયા ઔર ન કભી હલાલકે સિવા લિબાસ ઈસ્તેમાલ કિયા. ઈસી વજહસે આપકા લિબાસ બહોત ઘટિયા દરજાકા હોતા થા. ઔર ખેતીકે ઝરીઆ અપની ગુઝર બસર કરતે થે. શુરૂ દૌરમેં આપકી ગરીબીકા યે આલમ થા કે ભૂખ દૂર કરનેકે લિયે ઈતની કસરતસે સબ્ઝ ઘાસ ઈસ્તેમાલ કરતે થે કે જિસ્મસે સબ્ઝી ઝલકને લગતી થી. ઔર જિસમ ઢાંપનેકે લિયે બોસીદા (પુરાને) ચીથડોંસે લિબાસ તૈયાર કર લિયા કરતે થે. ૮ ઝિલકાદા ઈતવાર સન હિ. ૪૪૬ બહત્તર યા તહત્તર સાલકી ઉમરમેં આપકા ઈન્તેકાલ હુવા.

એક મરતબા વઅઝકે વકત કોઈ ખુરાસાની આલિમ ભી ઈજતિમામેં શરીક થા ઔર પૂરે મજમામેં આપકે વઅઝસે એક વિજદાની કૈફિયત તારી થી. ઉસ વકત ખુરાસાની આલિમકો યે ખયાલ પૈદા હુવા કે મેરા ઈલ્મ ઈસ શેખસે કહીં ઝાઈદ હૈ. લેકિન જો મકબૂલિયત ઉસકો હાસિલ હૈ વો મુઝે તમામ ઉલૂમ પર મહારતકે બાવજૂદ ભી હાસિલ નહીં. ઉસ વકત આપને અપની સફાએ બાતિનીકે ઝરીઆ ઉસકી નિય્યતકો ભાંપકર ઈજતિમાકો મુખાતબ કરકે ફરમાયા કે કિન્દીલકી તરફ દેખો. ક્યૂંકે આજ

કિન્દીલકા તેલ ઔર પાની આપસમેં બાતેં કર રહે હૈં. પાનીકા કેહના હૈ કે ખુદાને મુઝે હર ચીઝ પર બુલંદી અતા કી હૈ. કયૂંકે અગર મેરા વુજૂદ ન હોતા તો લોગ સખ્ત પ્યાસસે મર જાયા કરતે. ઔર યે મરતબા તુઝે હાસિલ નહીં, ઉસકે બાવજૂદ તુ મેરે ઉપર આ જાતા હૈ. ઉસકે જવાબમેં તેલને કહા કે મૈં આજિઝ મિઝાજ હું. ઔર તુઝે ગુરૂર ઔર તકબ્બુર હૈ. કયૂંકે મેરા તુખ્મ (બીજ) પેહલે ઝમીનમેં ડાલા ગયા. ફિર પૌદા નિકલનેકે બાદ કાટ કૂટકર મુઝે કોલૂમેં પીલા ગયા. ઉસકે બાદ મૈંને ખૂદકો જલા જલાકર દુનિયાકો રોશની અતા કી. ઔર જિસ કદર તકલીફેં મુઝકો પહોંચાઈ ગઈ મૈંને ઉન સબકો નઝર અંદાઝ કર દિયા. જિસકે બાદ આપને વઅઝ ખતમ કર દિયા. ઔર વો ખુરાસાની આલિમ આપકે મતલબકો સમઝકર કદમોંમેં ગિર પડા ઔર હમેશાકે લિયે હો ગયા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મુઝે યે ખ્યાલ હો ગયા કે દૂસરોંસે સદકાત લેકર મુઝે ફકીરોં પર ખર્ચ ન કરના ચાહિયે, હો સકતા હૈ કે ઉસકી વજહસે મુઝસે કોઈ ઐસી ગલતી સરઝદ હો જાએ જિસકા કિયામતમેં મુઝકો જવાબ દેહ હોના પળે. ઉસ ખયાલકે તહત મૈંને તમામ ફુકરાસે કેહ દિયા, અપને અપને ઘર જાકર ખુદાકી યાદ કરતે રહો. લેકિન ઉસી રાત મૈંને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખા કે આપ ફરમા રહે હૈં કે ઈસ લેન દેનસે તુઝે ખૌફઝદા ન હોના ચાહિયે.

દૌરાને વઅઝ દો લોગ ઈસ ખયાલસે હાઝિર હુએ કે આપસે યે દુઆ કરવાએંગે કે હમેં દુન્યવી ઐશ ઔર રાહત હાસિલ હો જાએ. લેકિન આપને ઉન દોનોંકો દેખતે હી ફરમાયા કે લોગોંકો ચાહિયે કે મુઝસે સિર્ફ ખુદાકે વાસ્તે મુલાકાતકે લિયે હાઝિર હુવા કરેં. દુનિયાકી તલબ લેકર મેરે પાસ ન આએં. કયૂંકે ઈસ નિય્યતસે મેરે પાસ આનેવાલોંકો કિસી કિસમકા સવાબ હાસિલ નહીં હો સકતા.

આપને ફરમાયા કે મૈં કસમ ખાકર કેહતા હું કે મૈં ખુદા તઆલાકે તમામ અવામિર ઔર નવાહી પર મુકમ્મલ તૌરસે અમલ કરતા હૂં. ઉસ વકત કાઝી તાહિર ભી વઅઝમેં શરીક થે. ઉનહેં ખયાલ હુવા કે શાદી ન કરના ભી તો હુકમે ઈલાહીકે ખિલાફ હૈ. ઔર આપને શાદી નહીં કી હૈ. ફિર યે દાવા આપકા કિસ તરહ સહીહ હો સકતા હૈ? ચુનાંચે આપને ઉનહીકો મુખાતબ કરકે ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે નિકાહસે મઆફ કર દિયા હૈ. ફિર ફરમાયા કે જિસ વકત મૈં જંગલમેં ઈબાદતમેં મશગૂલ હોકર સિજદેમેં સુબ્હાન રબ્બિયલ્ આલા કેહતા હું તો હર ઝર્રા મેરે સાથ તસ્બીહ કરતા રેહતા હૈ.

એક યહૂદી મેહમાન ખૂદકો મુસલમાન ઝાહિર કરકે આપકે યહાં ઠહેર ગયા. ઔર ઉસ ખૌફસે કે કહીં ઉસકા ફરેબ આપ પર ઝાહિર ન હો જાએ મસ્જિદકે સુતૂનકે પીછે છુપકર બૈઠ ગયા. ઔર આપ રોઝાના ઉસકે લિયે ખાના ભેજવા દિયા કરતે, લેકિન ચંદ રોઝ ઠહેરનેકે બાદ જબ ઉસને જાનેકી ઈજાઝત તલબ કી તો આપને ફરમાયા

કે અય યહૂદી તુઝે યે જગહ પસંદ નહીં આઈ? ઉસને પૂછા કે આપકો મેરે યહૂદી હોનેકા ઈલ્મ કૈસે હો ગયા? ઔર જાનતે બૂઝતે આપને મેરી મેહમાન નવાઝી કયૂં કી? આપને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા દુનિયામેં મુસ્લિમ ઔર કાફિર દોનોંકો રિઝક પહોંચાતા રેહતા હૈ.

એક મરતબા વઝીરકા દોસ્ત મીર અબુલ ફઝલ શરાબી આપકે પાસ હાઝિર હુવા તો આપને ફરમાયા કે શરાબ પીનેસે તૌબા કર લે. ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં ઝરૂર તૌબા કર લેતા, લેકિન જબ વઝીરકી મજલિસમેં શરાબકા દૌર ચલતા હૈ તો મજબૂરન મુઝકો ભી પીની પડતી હૈ. આપને ફરમાયા કે જબ ઉસકી મેહફિલમેં તુઝે શરાબ પીને પર મજબૂર કિયા જાએ તો ઉસ વકત મેરા ખ્યાલ કર લિયા કરો. ચુનાંચે જબ વો તૌબા કરકે ઘર પહોંચા તો દેખા કે તમામ જામ ઔર ઘડે ટૂટે પડે હૈં. ઔર શરાબ ઝમીન પર બેહ રહી હૈ. યે કરામત દેખકર વો બહોત મુતઅસ્સિર હુવા. ઔર વઝીરકે પૂછને પર પૂરા વાકિઆ બયાન કર દિયા. ઉસકે બાદસે વઝીરને કભી ઉસકો શરાબ પીને પર મજબૂર નહીં કિયા.

એક શખ્સને અપને લડકેકે સાથ આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર તૌબા કી તો આપને ફરમાયા કે મેરે પાસ પહોંચકર તૌબા કરનેવાલા અગર તૌબા તોડેગા તો ઉસકો દુનિયામેં બહોત મુસીબતોંકા સામના કરના પડેગા. લેકિન ઉન દોનોંને ચંદ હી દિનકે બાદ તૌબા તોડ ડાલી. ઔર ઉસકી સઝામેં દોનોં આગમેં જલકર મર ગયે.

એક પરિંદા કહીંસે આકર આપકે હાથ પર બૈઠ ગયા તો આપને ફરમાયા કે મુઝસે ખૌફઝદા નહીં હૈ, ફિર એક મરતબા હિરન આપકે નઝદીક આકર ખડા હો ગયા તો આપને ઉસકી પુશ્ત પર હાથ ફેરતે હુએ ફરમાયા કે મુઝસે મુલાકાત કરને આયા હૈ. ઉસકે બાદ ખાદિમકો હુકમ દિયા કે ઉસકો જંગલમેં છોડ આઓ.

અકવાલ ઔર ઈરશાદાત :- એક મરતબા આપને ફરમાયા કે મુઝે ઉસ શખ્સ પર હૈરત હોતી હૈ જો અપને પાકીઝા ઔર હલાલ લિબાસકો હરામ રંગસે રંગ લેતા હૈ. યાની નીલસે રંગતા હૈ. હાલાંકે ઉસ વકત આપ ખૂદ ભી નીલી ચાદરમેં થે. લેકિન ફરમાયા કે યે ચાદર હલાલ નીલસે રંગી હુઈ હૈ. ઔર યે મેરે પાસ કિરમાનસે આઈ હૈ. ફરમાયા કે ખાને પીનેકે મઆમલામેં જો અપના મુહાસબા નહીં કરતા ઉસકી મિસાલ જાનવરોં જૈસી હૈ. ફરમાયા કે દુનિયાકો છોડકર ઝિક્રે ઈલાહી કરતે રહો. ફરમાયા કે નૂરે ઈલાહી હુસૂલે બસીરતકા ઝરીઆ હૈ. કયૂંકે નૂર ઔર આખિરત દોનોં હી ગૈબસે મુતઅલ્લિક હૈં. ઔર ગૈબકા મુશાહિદા ગૈબ હીસે કિયા જાતા સકતા હૈ. ફરમાયા કે આરિફકે લિયે કમતરીન અઝાબ યે હૈ કે ઉસસે ઝિક્રે ઈલાહીકી હલાવત ખતમ કર લી જાતી હૈ. ફિર ફરમાયા કે અહલે દુનિયા તો ઈન્સાનકે ઝાહિરી એતિકાદકો દેખકર ઉસકો મઅયૂબ કરાર દેતે હૈં. લેકિન ખુદા તઆલા બાતિની ઉયૂબસે મઅયૂબ કરાર દેતા

હૈ. ફરમાયા કે દુનિયાકી તમામ ચીઝોંકો છોડકર ખુદાકી તરફ રૂજૂઅ રહો. ક્યૂંકે દીન ઔર દુનિયામેં ઉસકી ઈતાઅતકે બગૈર ચારા નહીં. ફરમાયા કે ગાઝરૂનમેં ચંદ મુસલમાનોંકે સિવા સબ આતિશ પરસ્ત હૈં. લેકિન એક દિન વો આએગા કે મઆમલા ઉસકે ખિલાફ હોગા. ચુનાંચે ઉસ કૌલકે બાદ ૨૪ હઝાર આતિશ પરસ્તોંને આપકે હાથ પર તૌબા કી. ફરમાયા કે જવાં મર્દ વોહી હૈ જો લેતા ઔર દેતા હે. ઔર નીમ (આધા) મર્દ વો હૈ જો લેતા ન હો બલ્કે દેતા હો. ઔર નામર્દ વો હૈ જો ન લેતા હો ઔર ન દેતા હો. ફરમાયા કે મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે મેરી મસ્જિદસે લેકર આસમાન તક એક ઐસી સીડી લટકી હુઈ હૈ ઔર લોગ ઉસ પર ચઢકર આસમાન તક પહોંચ જાતે હૈં. ઔર ખુદાને ઉસ જગહકો વો અઝમત બખ્શી હૈ કે યહાંકી ઝિયારત કરનેવાલા દીની ઔર દુન્યવી મકાસિદમેં કામિયાબ હોતા હૈ. ફરમાયા કે દુન્યવી મુસીબતોં પર સબર કરનેવાલા આખિરતમેં ઉસકા બદલા પાતા હૈ. ફરમાયા કે અગર તુમ પેહલે લોગોં જૈસા બનના ચાહતે હો તો ઈસ બાતકી કોશિશ કરો કે અગર તુમ ઉન જૈસે નહીં બન સકતે તો કમસે કમ ઉનકે અહબાબમેં શામિલ હો જાઓ. ફરમાયા કે ખુદા તઆલાને હર બંદેકો અપની અતાસે નવાઝા હૈ. લેકિન મુઝે દુઆકી લઝઝત અતા હુઈ હૈ. ઉસી તરહ ખુદાને હર બંદેકો કિસી ન કિસી ચીઝકા લગાવ અતા કિયા હૈ. લેકિન મુઝકો સિર્ફ અપની મુહબ્બતસે નવાઝા હૈ. ફરમાયા કે હર મુસલમાનકો ચાહિયે કે રાતમેં ઉઠકર વુઝૂ કરકે ચાર રકાત નમાઝ અદા કરે. ઔર અગર યે ન હો સકે તો કમસે કમ દો હી રકાત પઢે, ઔર અગર યે ભી ન હો સકે તો બેદાર હોકર કલિમા શહાદત પઢે.

ચંદ લોગ આપકી ખાનકાહકે સામનેસે શેરકો પકડકર લે જા રહે થે તો આપને શેરસે પૂછા કે તુઝે કિસ જુર્મમેં ગિરફતાર કિયા ગયા હૈ? લોગોંસે મુખાતબ હોકર ફરમાયા કે તુમ લોગ અપની ચાલ પર ભરોસા ન કરો. ક્યૂંકે ઈબ્લીસકા ધોકેકા જાલ હર જગહ ફૈલા હુવા હૈ. ઉસ વક્ત આપકે કેહનેકા અંદાઝ ઐસા થા કે હાઝિરીન પર બહોત દેર તક નરમી તારી રહી. ફરમાયા કે અલ્લાહ અગર તુ મુઝકો કિયામતમેં બખ્શિશકે કાબિલ સમઝતા હૈ તો મેરે સાથ મેરે તમામ અહબાબકી ભી બખ્શિશ ફરમા દેના તાકે સબ મિલકર ખુશિયાં મનાએં. ઔર અગર મૈં મગફિરતકા સઝાવાર ન હું તો ફિર મુઝે જહન્નમમેં ઐસે રાસ્તેસે ભેજના કે દૂસરે લોગ મુઝે ન દેખ સકેં. ઔર મેરે દુશ્મન ખૂશ ન હોં. ફરમાયા કે શહવાની જઝબાત પર ગલ્બા ન પાનેવાલોંકે લિયે નિકાહ કરના બહોત ઝરૂરી હૈ તાકે ફિતનાસે મેહફૂઝ રેહ સકેં. ઔર અગર મેરે નઝદીક ઔરત ઔર દીવારમેં કોઈ ફર્ક ન હોતા તો મૈં ભી ઝરૂર નિકાહ કર લેતા. લેકિન મેરી કૈફિયત તો દરિયામેં ડૂબતે હુએ ઉસ શખ્સ જૈસી હૈ જિસકો કભી ખુલાસીકી ઉમ્મીદ હો. ઔર કભી ડૂબનેકા ખતરા.

ફરમાયા કે ખુદાકા લગાવ ઔર મુનાજાતસે લઝઝત હાસિલ ન કરનેવાલા મૌતકે વક્ત સબસે ઝાઈદ બદ નસીબ હોતા હૈ. લેકિન સબસે ઝિયાદા ખૂશ નસીબ વો

હે જો ખુદાકા લગાવ ઔર મુનાજાત હાસિલ કરકે દુનિયાસે રૂખસત હો. ફરમાયા કે દુન્યવી બાદશાહસે બગાવત કરનેવાલેકા માલ ઔર અસ્બાબ ઝબ્ત કર લિયા જાતા હૈ. ઔર બુઝુર્ગોંકી મુખાલિફત કરનેવાલોંકા દીન અલ્લાહ તઆલા તબાહ કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે બંદા ખૌફઝદા કયૂં ન હો, જબ કે એક તરફ નફસ ઔર શૈતાન હૈ ઔર દૂસરી તરફ સુલતાન, ઔર ઉન દોનોંકે દરમ્યાન બંદા આજિઝ ઔર મજબૂર હૈ. ફરમાયા કે ખૂશામદી લોગોંસે દૂર રહો. ઈસ લિયે કે ઉન પર મસાઈબ ઔર ફિતનોંકા ઝુહૂર હોતા હૈ. ફરમાયા કે અલ્લાહકી રાહમેં થેલીકા મુંહ ખોલ દેનેવાલેકે લિયે ખુદા તઆલા જન્નતકે દરવાઝે કુશાદા કર દેતા હૈ. ઔર ઉસકી રાહમેં બુખ્લ કરનેવાલોં પર જન્નતકે દરવાઝે બંદ હો જાતે હૈં. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા આમ બંદોં પર અઝાબ ઔર ખાસ બંદોં પર ઈતાબ નાઝિલ કરતા હૈ. ઔર જિસ વકત તક ઈતાબ બાકી રેહતા હૈ મુહબ્બત ભી બાકી રેહતી હૈ. ફરમાયા કે ચાર તરહકે લોગોંકે સામને ખાલી હાથ ન જાના ચાહિયે. પેહલે બાલ બચ્ચે, દૂસરે બીમાર, તીસરે સૂફિયા, ચોથે બાદશાહ.

જો લોગ હુસુલે તરીકતકે લિયે આપકી ખિદમતેં હાઝિર હોતે તો આપ ઉનસે ફરમાતે કે ફક્ર ઔર તસવ્વુફ બહોત સખ્ત કામ હૈ. કયૂંકે ઉસમેં સબસે પેહલે ભૂખ ઔર પ્યાસ ઔર ઝિલ્લતકા સામના કરના પડતા હૈ. ઔર લોગ સૂફી ઔર દુરવેશકો ગદાગર કેહતે હૈં. લેકિન અગર તુમ ઈન તમામ ચીઝોંકે લિયે તૈયાર હો તબ તો દુરવેશીકા ઈરાદા કરો, વરના અપને ઈરાદેસે બાઝ રહો. ઔર હર મુમકિન તરીકેસે ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રહો. બસ યેહી ઈબાદત તુમહારે લિયે બહોત કાફી હૈ. ફરમાયા કે કિસીકે સાથ બુરાઈ કરનેસે ડરતે રહો. કયૂંકે કિસીસે બુરાઈ કરનેવાલે પર અલ્લાહ તઆલા ઐસા શખ્સ મુસલ્લત કર દેતા હૈ કે વો ઉસસે બુરાઈ કરનેકા બદલા લેતા રેહતા હૈ. જૈસાકે કુરઆનમેં ફરમાયા ગયા હૈ. અગર તુમ દૂસરેકે સાથ નેકી કરતે હો તો હકીકતમેં વોહી નેકી હૈ. ઔર અગર તુમ દૂસરેકે સાથ બુરાઈ કરતે હો તો વો બુરાઈ હકીકતમેં અપને હી નફસકે સાથ કરતે હો. ફરમાયા કે ખુદાકે ખઝાનેમેં એક ઐસી શરાબ હૈ જો હર સુબહ અલ્લાહ તઆલા અપને ઔલિયાકો પિલાતા હૈ ઔર વો હર કિસમકે ખાને પીનેસે બે નિયાઝ હો જાતે હૈં. ફરમાયા કે ખુદાકા મહેબૂબ કભી દુનિયાકા મહેબૂબ નહીં હો સકતા.

આપ એક મરતબા કહીં તશરીફ લે જા રહે થે કે બુઢ્ઢે ઔર બચ્ચે સબ હી આપકી ઝિયારતકે શૌકમેં જમા હો ગએ. ઔર જબ લોગોંને આપસે પૂછા કે ઉન બચ્ચોંકો આપકે મરતબેકા ઈલ્મ કૈસે હો ગયા? આપને જવાબ દિયા કે યે સબ મુઝસે ઈસ લિયે વાકિફ હૈં કે જબ રાતકો યે સબ સો જાતે હૈં તો મૈં ખડા હોકર ઉનકે ફલાહ ઔર કામિયાબીકી દુઆએં કરતા હું.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુજાહિદાતકી ઈન્તિહા યે હૈ કે અપની તમામ કોશિશ

ઔર મુશક્કત ઉસકે સુપુર્દ કર દેં જો હર કિસમકી સઈ ઔર મુશક્કતસે પાક હૈ. યાની અપને તમામ ઉમૂર ખુદાકે સુપુર્દ કર દેને ચાહિયે. એક મરતબા લોગોંને પૂછા કે અગર બાદશાહ યા વઝીર આપકો ઈસ યકીન દહાની કે બાદ કે હલાલ કમાઈકા હૈ કુછ દેના ચાહે તો કયા આપ કબૂલ કર લેંગે? ફરમાયા કે મૈં ઈસ લિયે કભી કબૂલ નહીં કર સકતા કે ઉન લોગોંને અપની મસ્લિહતકો છોળ દિયા. ઔર મસ્લિહત છોળને વાલે અપને જુર્મકી સ્રાદાશમેં દુનિયામેં હી ઝલીલ હો જાતે હૈં. ઈસ લિયે મૈં ઉનકી કિસી ચીઝકો કબૂલ કરનેકા ખ્યાલ તક નહીં કર સકતા.

આપને ફરમાયા, હર લમ્હા શરીઅતકા ઈલ્મ હાસિલ કરતે રહો. કયૂંકે અહલે તરીકત ઔર હકીકતકો કિસી હાલતમેં ભી ઈલ્મસે મફર (ચારા) નહીં. ઔર જબ ઈલ્મ હાસિલ કર લો તો રિયાસે બચો. ઔર અપને ઈલ્મકો મખ્લૂકસે પોશીદા ન રખ્ખો. ઔર અપને ઈલ્મ પર અમલ પેરા હોકર રઝાએ હકકે મુતલાશી રહો. કયૂંકે બે ઈલ્મ આલિમકી મિસાલ બે રૂહકે જિસ્મ જૈસી હોતી હૈ. ઔર ઈલ્મકા હુસૂલ દુનિયાકા ઝરીઆ ભી ન બનાઓ. જૈસાકે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ફરમાન હૈ કે અમલે આખિરત પર દુનિયાકો તરજીહ દેનેસે ઈઝ્ઝત ખતમ હો જાતી હૈ. ઔર ઉસકા નામ અહલે જહન્નમમેં લિખ દિયા જાતા હૈ. ઔર યે ભી યાદ રખ્ખો કે ઉમૂરે દુનિયાવીસે આખિરત તલબ કરનેકા આખિરતમેં કોઈ હિસ્સા નહીં રેહતા. ઔર હુસૂલે ઈલ્મકે બાદ રિઝકે હલાલ હાસિલ કરનેસે બેહતર ઔર કોઈ ચીઝ નહીં. કયૂંકે રિઝકે હલાલ તલબ ન કરનેવાલેકા કોઈ અમલ ઔર દુઆ કબૂલ નહીં હોતી. ઔર અગર તુમને સબ બાતોં પર અમલ કર લિયા તો ફિર ખુદાકે લિયે અપની ઝિંદગી વકફ કર દો.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત આપને મુરીદીનસે ફરમાયા કે મૈં બહોત જલ્દ દુનિયાસે રૂખસત હોનેવાલા હું. ઈસ લિયે તુમહેં ચાર નસીહતેં કરતા હું. ઉનહેં સુનકર ઉન પર અમલ પેરા રેહના. પેહલે યે કે મેરે બાદ મેરે જાનશીનકી ઈતાઅત કરના, દૂસરા સુબહકો રોઝાના તિલાવતે કુરઆન પાક કરતે રેહના. તીસરા યે કે મુસાફિરકી અચ્છી તરહ મદારાત કરના, ચોથા યે કે આપસમેં પ્યાર ઔર મુહબ્બતસે રેહના.

આપને અપને તમામ મુરીદોંકે નામ રજીસ્ટરમેં લિખ લિયે થે. ઔર આખરી વકત યે વસિય્યત ફરમાઈ કે ઈસ રજીસ્ટરકો મેરી કબરમેં રખ દેના. ચુનાંચે આપકી વસિય્યત પર અમલ કરકે રજીસ્ટર કબરમેં રખ દિયા ગયા.

ઈન્તેકાલકે બાદ ખ્વાબમેં કિસીને દેખકર આપસે પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને આપકે સાથ કયા મઆમલા કિયા? ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મામૂલી બખ્શિશ તો યે ફરમાઈ કે મેરે રજીસ્ટરમેં લિખ્ખે હુએ તમામ મુરીદીનકી મગફિરત ફરમા દી. આપ હમેશા દુઆ કિયા કરતે થે કે અય અલ્લાહ! જો મેરે પાસ અપની કોઈ હાજત લેકર આએ ઉસકી મુરાદ પૂરી ફરમા દે.

હઝરત અબુલ હસન ખરકાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તરીકત ઔર હકીકતકા સર ચશ્મા, ફુયૂઝ ઔર મારિફતકા ખઝાના થે. ઔર આપકી અઝમત ઔર બુઝુર્ગી માની હુઈ થી. હઝરત બાયઝીદ બુસ્તામીકા દસ્તૂર યે થા કે સાલમેં એક મરતબા શહીદોંકે મઝારોંકી ઝિયારતકે લિયે જાયા કરતે થે. ઔર જબ ખરકાન પહોંચે તો હવામેં મુંહ ઉપર ઉઠાકર ઈસ તરહ સાંસ ખીંચતે જૈસે કોઈ ખૂશ્બૂ સુંઘનેકે લિયે ખીંચતા હૈ. એક મરતબા મુરીદોંને પૂછા કે આપ કિસ ચીઝકી ખુશ્બૂ સુંઘતે હૈં હમેં તો કુછ ભી મેહસૂસ નહીં હોતા? આપને ફરમાયા કે મુઝે સરઝમીને ખરકાનસે એક મર્દે હકકી ખુશ્બૂ આતી હૈ. જિસ્કી કુન્નિયત અબૂલ હસન ઔર નામ અલી હૈ. ઔર વો ખેતીકે ઝરીઆ અપને બાલ બચ્ચોંકી હલાલ રિઝકસે પરવરિશ કરેગા ઔર મુઝસે મરતબામેં તીન ગુના હોગા.

હાલાત :- બીસ સાલ તક આપકા યે મામૂલ રહા કે ખરકાનસે બાદ નમાઝે ઈશા હઝરત બાયઝીદકે મઝાર પર પહોંચકર યે દુઆ કરતે કે અય અલ્લાહ જો મરતબા તૂને બાયઝીદકો અતા કિયા વોહી મુઝકો ભી અતા ફરમા દે. ઈસ દુઆકે બાદ ખરકાન વાપસ આકર નમાઝે ફજર અદા કરતે. ઔર આપકે અદબકા યે આલમ થા કે બુસ્તામસે ઈસ નિય્યતકે સાથ ઉલટે પાંવ વાપસ હોતે કે કહીં હઝરત બાયઝીદકે મઝારકી બે અદબી ન હો જાએ. ફિર બારહ સાલ અપને મામૂલ પર કાઈમ રેહનેકે બાદ હઝરત બાયઝીદકી કબરસે યે આવાઝ સુની કે અય અબુલ હસન અબ તેરા ભી દૌર આ ગયા. આપને જવાબ દિયા કે મૈં તો બિલકુલ ઉમ્મી હોનેકી વજહસે શરીઅતકે ઉલૂમસે નાવાકિફ હું. ઈસ લિયે મેરી હિંમત અફઝાઈ ફરમાઈયે. નિદા આઈ કે મુઝે જો કુછ મરતબા હાસિલ હુવા હૈ વો સિર્ફ તુમહારી હી વજહસે હાસિલ હુવા હૈ. આપને જવાબ દિયા કે આપ તો મુઝસે ૩૯ સાલ પેહલે દુનિયાસે રૂખસત હો ચુકે હૈં. નિદા આઈ કે યે બાત તો તુમહારી દુરૂસ્ત હૈ લેકિન હકીકત યે હૈ કે જિસ વકત ભી મૈં સરઝમીને ખરકાનસે ગુઝરતા થા તો ઉસ સરઝમીનસે આસમાન તક એક નૂર હી નૂર નઝર આતા થા. ઔર મૈં અપની એક ઝરૂરતકે તહત તીસ સાલ તક દુઆ કરતા રહા લેકિન કબૂલ નહીં હુઈ. ઔર મુઝકો યે હુકમ દિયા ગયા કે તુ ઉસ નૂરકો હમારી બારગાહમેં શફીઅ બનાકર પેશ કરે તો તેરી દુઆ કબૂલ કર લી જાએગી. ચુનાંચે ઈસ હુકમ પર અમલ હોનેસે દુઆ કબૂલ હો ગઈ. ચુનાંચે ઈસ વાકિઆકે બાદ જબ આપ ખરકાન વાપસ હુએ તો સિર્ફ ૨૪ દિનમેં પૂરા કુરઆન ખતમ કર લિયા. લેકિન બાઝ રિવાયાતમેં યે હૈ કે હઝરત બાયઝીદકે મઝારસે નિદા આઈ કે સૂરએ ફાતિહા શુરૂ કરો. ઔર જબ આપને શુરૂ કી

તો ખરકાન પહોંચને તક પૂરા કુરઆન ખતમ કર લિયા.

એક મરતબા આપ અપને બાગકી ખુદાઈ (ખોદકામ) કર રહે થે તો વહાંસે ચાંદી નિકલી. ઔર આપને ઉસ જગહકો બંદ કરકે દૂસરી જગહસે ખુદાઈ શુરૂ કી તો વહાંસે સોના નિકલા. ફિર તીસરી જગહસે મરવારીદ (મોતી) નિકલા. ઔર ચોથી જગહસે જવાહિરાત નિકલે. લેકિન આપને કિસીકો ભી હાથ નહીં લગાયા. ઔર ફરમાયા કે અબૂલ હસન ઈન ચિઝોં પર ફરેફતા નહીં હો સકતા. યે તો કયા અગર દીન ઔર દુનિયા દોનોં ભી મોહય્યા હો જાએ, જબ ભી વો તુઝસે મુંહ મોળ નહીં કર સકતા. હલ ચલાતે વકત જબ નમાઝકા વકત આ જાતા તો આપ બેલોંકો છોડકર નમાઝ અદા કરતે ઔર જબ નમાઝ પળ્હકર ખેત પર પહોંચતે તો ઝમીન તૈયાર મિલતી.

એક દફા શેખ મશાઈખ હઝરત અબુલ અબ્ર અબૂ અબ્બાસને આપસે કહા કે ચલો મૈં ઔર તુમ દરખ્ત પર ચળ્હકર છલાંગ લગાએં. આપને ફરમાયા કે ચલિયે મૈં ઔર આપ ફિરદોસ ઔર જહન્નમસે બે નિયાઝ હોકર ઔર ખુદા તઆલાકા દસ્તે કરમ પકડકર છલાંગ લગાએં. ફિર એક મરતબા શેખુલ મશાઈખને પાનીમેં હાથ ડાલકર ઝિંદા મછલી પકડકર આપકે સામને રખ દી. ઉસકે જવાબમેં આપને તન્નૂરમેં હાથ ડાલકર ઝિંદા મછલી આપકે સામને પેશ કરતે હુએ ફરમાયા કે આગમેંસે ઝિંદા મછલી પકડકર નિકાલના પાનીમેંસે મછલી નિકાલનેસે કહીં ઝિયાદા માના ખેઝ હૈ. ફિર એક દિન શેખુલ મશાઈખને કહા કે ચલો હમ દોનોં તન્નૂરમેં કૂદ જાએં. ફિર દેખેં ઝિંદા કૌન નિકલતા હૈ? આપને ફરમાયા કે ઈસ તરહ નહીં બલ્કે હમ દોનોં અપની નેસ્તીમેં ગોતા લગાકર દેખેં કે અલ્લાહ તઆલાકી હસ્તીસે કૌન બાહિર આતા હૈ. યે સુનકર શેખુલ મશાઈખ ચુપ હો ગએ.

શેખુલ મશાઈખ ફરમાયા કરતે થે કે અબૂલ હસનકે ખૌફકી વજહસે મુઝે બીસ સાલ તક નીંદ નહીં આઈ. ઔર જિસ મકામ પર મૈં પહોંચતા હું ઉનહેં અપનેસે ચાર કદમ આગે હી પાતા હું. ઔર દસ મરતબા ઈસકી કોશિશ કી કે કિસી તરહ મૈં ઉનસે પેહલે હઝરત બાયઝીદકે મઝાર પર પહોંચ જાઉં, લેકિન કામિયાબ ન હો સકા. ક્યૂંકે ખુદાને ઉનકો વો તાકત અતા કી હૈ કે તીન મીલકા રાસ્તા ઘડી ભરમેં તય કરકે બુસ્તામ પહોંચ જાતે હૈં.

એક મરતબા આપને અપની ચાર ઉન્ગલિયાં પકડકર એક ઉન્ગલીકી તરફ ઈશારા કરતે હુએ ફરમાયા કે જો ઈસ હદીસકા તાલિબ હૈ ઉસકા કિબ્લા યેહી હૈ ઔર જબ યે મકૂલા (બાત) શેખુલ મશાઈખકે સામને બયાન કિયા ગયા તો ઉનહોંને ઈબરતકે તૌર પર ફરમાયા કે દૂસરા કિબ્લા ઝાહિર હો જાનેકે બાદ હમ કદીમ (પુરાના) કિબ્લા બંદ કિયે દેતે હૈં. ચુનાંચે ઉસી સાલ હજ્જકા રાસ્તા બંદ કર દિયા. ઔર જો લોગ સફરે હજ પર રવાના હો ચુકે થે ઉનમેંસે કુછ વાપસ આ ગએ ઔર કુછકા ઈન્તેકાલ હો ગયા.

ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે હઝરત શેખુલ મશાઈખ ઈતને લોગોંકી મૌતકા ઝિમ્મેદાર કૌન હૈ? તો આપને ફરમાયા કે જબ હાથી ઝમીન પર અપના પેહલૂ રગડતા હૈ તો મચ્છરોંકી હલાકત ઝરૂરી હૈ.

એક મરતબા કોઈ જમાઅત કિસી મખદૂશ (ખૌફનાક) રાસ્તે પર સફર કરના ચાહતી થી. લોગોંને આપસે અર્ઝ કિયા કે હમેં કોઈ ઐસી દુઆ બતા દીજિયે જિસકી વજહસે હમ રાસ્તેકી મુસીબતોંસે મેહફૂઝ રેહ સકેં. આપને ફરમાયા કે જબ તુમહેં કોઈ મુસીબત પેશ આએ તો મુઝકો યાદ કર લેના. લેકિન લોગોંને આપકી ઉસ બાત પર કોઈ તવજ્જોહ નહીં દી ઔર અપના સફર શુરૂ કર દિયા. લેકિન રાસ્તેમેં ઉનકો ડાકૂઓંને ઘેર લિયા, એક શખ્સ જિસકે પાસ માલો અસ્બાબ બહોત ઝિયાદા થા. જબ ડાકૂ ઉસકી તરફ મુતવજ્જેહ હુએ તો ઉસને સચ્ચે દિલસે આપકા નામ લિયા, જિસકે નતીજામેં માલ ઔર અસ્બાબ સમેત લોગોંકી નઝરોંસે ગાઈબ હો ગયા. યે દેખકર ડાકૂઓંકો બહોત તઅજ્જાુબ હુવા. મગર જિન લોગોંને આપકો યાદ નહીં કિયા થા વો સબ લૂટ લિયે ગયે. ફિર ડાકૂઓંકી વાપસીકે બાદ વો શખ્સ સબકી નઝરોંકે સામને આ ગયા. ઔર જબ ઉસસે પૂછા ગયા કે તુ કહાં ગાઈબ હો ગયા થા? તો ઉસને કહા કે મૈંને સચ્ચે દિલસે શેખકો યાદ કિયા ઔર ખુદાને અપની કુદરતસે મુઝે સબકી નિગાહોંસે પોશીદા ફરમા દિયા. ઈસ વાકિઆકે બાદ જબ વો જમાઅત ખરકાન વાપસ આઈ તો હઝરત અબુલ હસનને અર્ઝ કિયા હમ સચ્ચે દિલસે ખુદાકો યાદ કરતે રહે ઉસકે બાવજૂદ ભી હમારા માલ લૂટ લિયા ગયા. લેકિન જિસ શખ્સને આપકો યાદ કિયા વો બચ ગયા. ઉસકી કયા વજહ હૈ? આપને ફરમાયા કે તુમ સિર્ફ ઝબાની તૌર પર ખુદાકો યાદ કરતે થે. ઔર અબુલ હસન ખુલૂસે દિલસે ખુદાકો યાદ કરતા હૈ. લિહાઝા તુમહેં ચાહિયે કે તુમ અબુલ હસનકો યાદ કર લિયા કરો. કયૂંકે અબુલ હસન તુમહારે લિયે ખુદાકો યાદ કરતા હૈ. ઔર ખુદાકો સિર્ફ ઝબાની યાદ કરના બે ફાયદા હોતા હૈ.

કિસી મુરીદને આપસે કોહે લબનાન પર જાકર કુતુબે આલમસે મુલાકાત કરનેકી ઈજાઝત તલબ કી, તો આપને ઉસકો ઈજાઝત દે દી. ઔર જબ વો કોહે લબનાન પર પહોંચા તો દેખા કે એક જનાઝા રખ્ખા હુવા હૈ ઔર તમામ લોગ કિસીકે મુન્તઝિર હૈં. ઉસ શખ્સને જબ ઉન લોગોંસે દરયાફત કિયા કે તુમહેં કિસકા ઈન્તિઝાર હૈ?. તો ઉનહોંને કહા કે યહાં પંજ વકતા નમાઝ પઢાનેકે લિયે કુતુબુલ આલમ તશરીફ લાતે હૈં. હમેં ઉનહીંકા ઈન્તિઝાર હૈ. યે સુનકર ઉસ શખ્સકો બે હદ ખૂશી હુઈ કે બહોત જલ્દી કુતુબુલ આલમસે મુલાકાત હો જાએગી. ચુનાંચે કુછ હી દેર બાદ લોગોંને સફ કાઈમ કર લી ઔર નમાઝે જનાઝા શુરૂ હો ગઈ. લેકિન જબ ઉસ શખ્સને ગૌરસે દેખા તો પતા ચલા કે નમાઝે જનાઝાકે ઈમામ ખૂદ ઉસકે મુરશિદ હઝરત અબુલ હસન હૈં. યે દેખકર વો ખૌફકે મારે બે હોશ હો ગયા. ઔર હોશ આનેકે બાદ દેખા તો લોગ જનાઝેકો દફન

કર ચુકે થે ઔર આપકા કહી પતા નહીં થા. ફિર ઉસ મુરીદને ઈત્મીનાન દિલાનેકે લિયે લોગોંસે પૂછા કે ઈમામ સાહબકા કયા નામ થા? લોગોંને કહા કે યેહી તો કુત્બુલ આલમ હઝરત અબુલ હસન ખરકાની થે. ઔર અબ નમાઝકે વકત ફિર યહાં તશરીફ લાએંગે. ચુનાંચે વો મુરીદ ઈન્તિઝારમેં રહા. ઔર જબ આપ નમાઝ પઢ્હા ચુકે તો ઉસને બઢ્હકર સલામ કરકે દામન થામ લિયા, લેકિન શિદ્દતે ખૌફકી વજહસે ઉસકી ઝબાનસે એક જુમલા ભી નહીં નિકલા. ફિર આપને ઉસકો અપને સાથ લે જાતે હુએ ફરમાયા કે તુને યહાં જો કુછ દેખા હૈ ઉસકો કભી ઝબાન પર ન લાના. કયૂંકે મૈંને ખુદા તઆલાસે અહદ કિયા હૈ કે મુઝકો મખ્લૂકકી નિગાહોંસે પોશીદા રખતે હુએ મખ્લૂકકો મેરે મરતબોંસે આગાહ ન ફરમાએ. સિવાએ હઝરત બાયઝીદ બુસ્તામીકે જો મરનેકે બાદ ભી હયાંત હૈં.

એક મરતબા આપસે ઈરાક જાકર હદીસકે દર્સમેં શિરકતકી ઈજાઝત તલબ કી તો આપને પૂછા કે કયા યહાં કોઈ હદીસકા સબક દેનેવાલા મૌજૂદ નહીં હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે યહાં તો કોઈ મશહૂર મુહદ્દિસ નહીં હૈ. આપને ફરમાયા કે એક તો મૈં હી મૌજૂદ હું કે અલ્લાહ તઆલાને ઉમ્મી હોનેકે બાવજૂદ અપને ફઝલો કરમસે મુઝે તમામ ઉલૂમ પર આગાહી અતા ફરમાઈ હૈ. ઔર હદીસ તો મૈંને ખૂદ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે પઢ્હી હૈ. લેકિન આપકી ઈસ બાતકા ઉસ શખ્સકો યકીન નહીં આયા. ચુનાંચે રાતકો ખ્વાબમેં ઉસને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો દેખા કે આપ ફરમાં રહે હૈં. જવાં મર્દ સચ્ચી બાત કેહતે હૈં. ઈસ ખ્વાબકે બાદ સુબહસે ઉસને આપકી ખિદમતમેં પહોંચકર હદીસકા સબક લેના શુરૂ કર દિયા. ઔર આપ સબક દેતે હુએ કભી યે ભી ફરમાતે જાતે કે યે હદીસ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી નહીં હૈ. ઉસ શખ્સને જબ પૂછા કે યે આપકો કૈસે માલૂમ હુવા? તો આપને ફરમાયા કે જબ તુમ હદીસ પઢ્હતે હો તો મૈં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે મુશાહિદેમેં મશ્ગૂલ રેહતા હું. ઔર જો સહીહ હદીસ હોતી હૈ ઉસકો પઢ્હતે વકત હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી પેશાની પર ખૂશીકી ઝલક હોતી હૈ. લેકિન જો હદીસ સહીહ નહીં હોતી ઉસ પર આપ (સ.અ.વ.) કી પેશાની શિકન આલૂદ હો જાતી હૈ. જિસસે મુઝે અંદાઝા હો જાતા હૈ કે સહીહ હદીસ કૌનસી હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ અન્સારી ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે એક જુર્મમેં ગિરિફતાર કરકે પાંવમેં બેડી ડાલકર બલ્ખકી તરફ લે ચલે. ઔર મૈં રાસ્તા ભર યે સોચતા રહા કે મેરે પાંવસે કયા ગુનાહ સરઝદ હો ગયા, જિસકી વજહસે ઝંજીરસે જકડા ગયા હૈ. ઔર જબ મૈં બલ્ખ પહોંચા તો દેખા કે લોગ છતોં પર ચઢ્હે હુએ મુઝે પત્થરોંસે મારનેકે લિયે તૈયાર ખડે હૈં. ઉસ વકત મુઝે ઈલ્હામ હુવા કે તુને ફલાં દિન હઝરત અબુલ હસનકા મુસલ્લા બિછાતે હુએ ઉસ પર પાંવ રખ દિયા થા. ઔર યે ઉસીકી સઝા હૈ. ચુનાંચે મૈંને ઉસી વકત તૌબા કી કે જિસકે નતીજામેં લોગ હાથોંમેં પત્થર લિયે ખડે હો ગએ ઔર

કિસીમેં મુઝે મારનેકી હિંમત ન હુઈ. ઔર ઝંજીરેં ખૂદ બખૂદ ટૂટકર ગિરીં ઔર હાકિમને મેરી રિહાઈકા હુકમ દે દિયા.

હઝરત શેખ અબૂ સઈદ અપને મુરીદીનકે સાથ આપકે યહાં મેહમાન હુએ તો ઉસ વક્ત ઘરમેં ચંદ ટિકયોંકે (રોટીયોંકે) સિવા ઔર કુછ નહીં થા. લેકિન આપને અપની બીવીકો હુકમ દિયા કે ઉન ટિકયોં પર એક ચાદર ઢાંપ દો ઔર ઝરૂરતકી મિકદાર મેહમાનોંકે સામને નિકાલ નિકાલકર રખતી જાઓ. ચુનાંચે ઉસ અમલસે તમામ મેહમાનોંને પેટ ભરકર ખાના ખા લિયા. લેકિન એક રિવાયતમેં યે હૈ કે ઉસ વક્ત દસ્તરખ્વાન પર બહોતસે મેહમાન થે. ઔર ખાદિમ ચાદરકે નીચેસે રોટિયાં લા લાકર રખતા જાતા થા. ઔર આપકી કરામતસે ચાદરમેં ઐસી બરકત હો ગઈ થી કે મુસલસલ રોટિયાં નિકલતી જા રહી થીં. હાલાંકે ઉસમેં સિર્ફ ચંદ રોટિયાં થીં. લેકિન જબ ખાદિમને આઝમાનેકે લિયે ચાદર ઉઠાકર દેખા તો ઉસમેં એક રોટી ભી ન થી. આપને ફરમાયા કે તુને બહોત બુરા કિયા, અગર ચાદર ન ઉઠાતા તો કિયામત તક રોટિયાં નિકલતી રેહતીં.

એક મરતબા હઝરત અબુ સઈદ ઔર હઝરત અબુલ હસન દોનોંને અપને કબ્ઝો બસ્તકે અહવાલકો આપસમેં તબ્દીલ કરનેકા ઈરાદા કિયા તો દોનોં બુઝુર્ગ એક દૂસરેસે બગલગીર હો ગએ. જિસકે બાદ અચાનક દોનોંકી હાલત તબ્દીલ હો ગઈ. ઔર હઝરત અબૂ સઈદ ઘર જાકર રાત ભર ઝાનોં પર સર રખ્ખે હુએ રોતે રહે. ઔર ઉધર હઝરત અબુલ હસન રાત ભર આલમે વજદમેં નારે લગાતે રહે. સુબહકો હઝરત અબૂ સઈદને આકર અર્ઝ કિયા કે મેરા ખિરકા (લિબાસ) મુઝે વાપસ કર દીજિયે ક્યૂંકે મુઝમેં ગમો અલમ બરદાશ્ત કરનેકી કુવ્વત નહીં હૈ. આપને ફરમાયા કે બિસ્મિલ્લાહ. ઉસકે બાદ દોનોં ફિર બગલગીર હો ગએ. ઔર દોનોં અપની પેહલી હાલત પર આ ગએ. ફિર આપને ફરમાયા કે અય અબૂ સઈદ! મૈદાને હશરમેં તુમ મુઝસે પેહલે મત આના. ક્યૂંકે તુમહારે અંદર શોરે કિયામત બરદાશ્ત કરનેકી કુવ્વત નહીં હૈ. ઔર જબ વહાં પહોંચકર મૈં ઉસ શોરકો બંદ કર દૂં ઉસ વક્ત તુમ પહોંચ જાના. હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે અગર કોઈ યે એતિરાઝ કરે કે હઝરત અબુલ હસન શોરે કિયામતકો કિસ તરહ બંદ કર સકતે હૈં? ઉસકા જવાબ યે હૈ કે જબ અલ્લાહ તઆલાને એક કાફિરકો યે કુવ્વત અતા કર દી થી કે વો ઉસ પહાડકો જો ચાર મીલકે ફાસલા પર થા હઝરત મૂસાકે ઉપર ઉઠાકર ફેંક દેના ચાહતા થા તો ફિર યે કિસ તરહ ગૈર મુમકિન હૈ કે એક મોમિનકો વો ઈતની તાકત અતા ફરમા દે કે વો શોરે કયામતકો ખતમ કર દે. ફિર જબ હઝરત અબૂ સઈદને રૂખસત હોતે વક્ત એહતરામન આપકી ચોખટકો બોસા દિયા જિસકા યે મતલબ થા કે મૈં આપકા હમ પલ્લા નહીં હું. ઔર આસ્તાં બોસીકો અપને લિયે ફખર ખ્યાલ કરતા હું. ફિર હઝરત અબૂ સઈદને લોગોંસે કહા કે આપકી ચોખટકો ઉઠાકર

એહતિરામકે તૌર પર મેહરાબમેં નસબ કર દીં, લેકિન પત્થર નસબ કરનેકે બાદ જબ સુબહકો દેખા ગયા તો વો પત્થર ફિર અપની જગહ પહોંચ ચુકા થા. ઔર મુસલસલ તીન દિન તક ઐસા હી હોતા રહા કે રાતકો પત્થર મેહરાબમેં નસબ કર દિયા જાતા ઔર સુબહકો ફિર આપકી ચોખટ પર નસબ હો જાતા. લિહાઝા આપને હુકમ દિયા કે અબ ઉસકો યહીં રેહને દો. ઔર અબૂ સઈદકે એહતિરામકી નિય્યતસે આપને ખાનકાહકે ઉસ દવરાઝેકો બંદ કરકે આને જાનેકે લિયે દૂસરા દરવાઝા ખોલ દિયા.

એક દિન આપને હઝરત અબૂ સઈદસે ફરમાયા કે આજ મૈંને તુમહેં મૌજૂદા દૌરકા વલી મુકર્રર કર દિયા, કયૂંકે બહોત મુદ્દતસે મૈં યે દુઆ કિયા કરતા થા કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે કોઈ ઐસા ફરઝંદ અતા ફરમા દે જો મેરા હમરાઝ બન સકે. ઔર અબ મૈં ખુદાકા શુક્રગુઝાર હું કે ઉસને મુઝે તુમ જૈસા શખ્સ અતા કર દિયા.

હઝરત અબૂ સઈદને કભી આપકે સામને લબ કુશાઈ (બાત) નહીં કી. ઔર જબ લોગોંને ઉસકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે શેખકે સામને બાત ન કરના હી સવાબમેં દાખિલ હૈ. કયૂંકે સમંદરકે મુકાબલેમેં નદીયોંકો અહમિયત નહીં હોતી. ફિર બતાયા કે ખરકાન આનેકે વકત મૈં એક પત્થરકી તરહ થા લેકિન આપકી તવજ્જોહને મુઝે મોતી બના દિયા.

હઝરત અબૂ સઈદ એક બહોત બળે ઈજતિમાસે ખિતાબ ફરમા રહે થે જિસમેં હઝરત અબુલ હસનકે સાહબઝાદે ભી મૌજૂદ થે. ઉસ વકત અબૂ સઈદને ફરમાયા કે ખૂદીસે નજાત પા જાનેવાલે ઐસે હોતે હૈં જૈસે બચ્ચા માં કે પેટસે પાક સાફ નિકલતા હૈ. ઔર વો લોગ ઐસે હો ગએ જિસ તરહ આલમે અરવાહસે આલમે ખાકીમેં ગુનાહોંસે પાક આતે હૈં. ફિર આપને સાહબઝાદેકી તરફ ઈશારા કરતે હુએ ફરમાયા કે અગર તુમ ઉન લોગોંસે વાકફિયત હાસિલ કરના ચાહતે હો તો ઉનમેં ઉન સાહબઝાદેકે વાલિદ બુઝુર્ગવાર ભી શામિલ હૈં.

અબુલ કાસિમ કુશૈરીકા યે કૌલ થા કે ખરકાન આનેકે વકત મુઝ પર હઝરત અબુલ હસનકા ખૌફ ઈસ દરજા તારી થા કે બાત કરનેકી ભી તાકત નહીં થી. જિસકી વજહસે મુઝે યે ખયાલ પૈદા હો ગયા કે શાયદ મુઝે વિલાયતકે મકામસે હટા દિયા ગયા હૈ. જબ શેખ બૂ અલી સીના આપકી શોહરતસે મુતઅસ્સિર હોકર મુલાકાતકે લિયે ખરકાનમેં આપકે ઘર પ્રહોંચે ઔર આપકી બીવીસે પૂછા કે શેખ કહાં હૈં? તો બીવીને જવાબ દિયા કે તુમ એક ઝિન્દીક ઔર ઝૂઠેકો શેખ કેહતે હો, મુઝે નહીં માલૂમ કે શેખ કહાં હૈં? અલબત્તા મેરે શૌહર તો જંગલસે લકડિયાં લાને ગએ હૈં. યે સુનકર શેખ બૂ અલી સીનાકો ખયાલ હુવા કે જબ આપકી બીવી હી ઈસ કિસમકી ગુસ્તાખી કરતી હૈ તો ન માલૂમ આપકા કયા મરતબા હૈ? ગો મૈંને આપકી બહોત તારીફ સુની હૈ લેકિન ઐસા મેહસૂસ હોતા હૈ કે આપ બહોત અદના દરજાકે ઈન્સાન હૈં. ફિર જબ આપકી

તલાશમેં જંગલકી તરફ રવાના હુએ તો દેખા કે આપ શેરકી કમર પર લકડીયાં લાદે તશરીફ લા રહે હૈં. યે વાકિઆ દેખકર બૂ અલી સીનાકો બહોત હૈરત હુઈ ઔર કદમ ચૂમકર અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ તઆલાને તો આપકો ઐસા બુલંદ મકામ અતા ફરમાયા હૈ ઔર આપકી બીવી આપકે મુતઅલ્લિક બહોત બુરી બુરી બાતેં કેહતી હૈં. આખિર ઉસકી કયા વજહ હૈ? આપને જવાબ દિયા કે અગર મૈં ઐસી બકરીકા બોઝ બરદાશ્ત ન કર સકૂં તો ફિર શેર મેરા બોઝ કૈસે ઉઠા સકતા હૈ. ફિર આપ બૂ અલી સીનાકો અપને ઘર લે ગએ ઔર કુછ દેર બાતચીત કરનેકે બાદ ફરમાયા કે અબ મુઝે ઈજાઝત દે દો, કયૂંકે મૈં દીવાર તામીર કરનેકે લિયે મિટ્ટી ભિગો ચુકા હું. યે કેહકર આપ દીવાર પર જા બૈઠે. ઉસ વકત આપકે હાથસે બસૂલી (અવજાર) છૂટકર ઝમીન પર ગિર પડી. ઔર જબ બૂ અલી સીના ઉઠાકર દેનેકે લિયે આગે બઢે તો વો ખૂદ બખૂદ ઝમીનસે ઉઠકર આપકે હાથમેં પહોંચ ગઈ. યે કરામત દેખકર બૂ અલી સીના આપકે મોતકિદીનમેં શામિલ હો ગએ.

એક મરતબા બગદાદકે વઝીરકે પેટમેં અચાનક ઐસા સખ્ત દર્દ ઉઠા કે ડાકટરોંને ભી જવાબ દે દિયા. ઉસ વકત લોગોંને આપકા જૂતા લે જાકર વઝીરકે પેટ પર ફેર દિયા. ઔર વો ફૌરન હી તન્દુરૂસ્ત હો ગયા.

એક શખ્સને આપસે અર્ઝ કિયા કે અપના ખિરકા (લિબાસ) મુઝે પેહના દીજિયે તાકે મૈં ભી આપ હી જૈસા બન જાઉં. આપને પૂછા કે કયા કોઈ ઔરત મરદાના લિબાસ પહેનકર મર્દ બન સકતી હૈ? તો ઉનહોંને કહા હરગિઝ નહીં. ફિર આપને ફરમાયા કે જબ યે મુમકિન નહીં હૈ તો ફિર તુમ મેરા ખિરકા પહેનકર મુઝ જૈસે કિસ તરહ બન સકતે હો. ઈસ જવાબસે વો બહોત શરમિંદા હુવા.

એક મરતબા સુલતાન મેહમૂદ ગઝનવીને અયાઝસે યે વાદા કિયા થા કે મૈં તુઝે અપના લિબાસ પેહનાકર અપની જગહ બિઠા દૂંગા. ઔર તેરા લિબાસ પહેનકર ખૂદ ગુલામકી જગહ લે લૂંગા. ચુનાંચે જિસ વકત સુલતાન મેહમૂદ હઝરત અબુલ હસનસે મુલાકાતકી નિય્યતસે ખિરકાન પહોંચા તો કાસિદસે યે કહા કે હઝરત અબુલ હસનસે યે કેહ દેના કે મૈં સિર્ફ આપસે મુલાકાતકી ગર્ઝસે હાઝિર હુવા હું. લિહાઝા આપ તકલીફ ઉઠાકર મેરે ખૈમા તક તશરીફ લે આએં. ઔર અગર વો આનેસે ઈન્કાર કરેં તો યે આયત તિલાવત કર દેના. **અતીઉલ્લાહ વ અતીઉર્રસૂલ વ ઉલિલ અમ્રિ મિન્કુમ.** યાની અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી ઈતાઅતકે સાથ અપની કૌમકે હાકિમકી ભી ઈતાઅત કરતે રહો. ચુનાંચે કાસિદને આપકો જબ પૈગામ પહોંચાયા તો આપને માઝિરત તલબ કી. જિસ પર કાસિદને ઉપર વાલી આયત તિલાવત કી. આપને જવાબ દિયા કે મેહમૂદસે કેહ દેના કે મૈં તો **અતીઉલ્લાહ**મેં ઐસા ગર્ક હું કે **અતીઉર્રસૂલ**મેં ભી નદામત મેહસૂસ કરતા હું. ઐસી હાલતમેં **ઊલિલ અમ્રિ મિન્કુમ.**

કા તો ઝિક્ર હી કયા હૈ? યે કૌલ જિસ વકત કાસિદને મેહમૂદ ગઝનવીકો સુનાયા તો ઉસને કહા કે મૈં તો ઉનહેં મામૂલી કિસમકા સૂફી ખ્યાલ કરતા થા. લેકિન માલૂમ હુવા કે વો તો બહોત હી કામિલ બુઝુર્ગ હૈં. લિહાઝા હમ ખૂદહી ઉનકી ઝિયારતકે લિયે હાઝિર હોંગે. ઔર ઉસ વકત મેહમૂદને અયાઝકા લિબાસ પેહના ઔર દસ કનીઝોંકો મરદાના લિબાસ પેહનાકર અયાઝકો અપના લિબાસ પેહનાયા ઔર ખૂદ બતૌરે ગુલામકે ઉન દસ કનીઝોંમેં શામિલ હોકર મુલાકાત કરને પહોંચ ગયા. ગો આપને ઉસકે સલામકા જવાબ તો દે દિયા લેકિન ઈઝઝતકે લિયે ખડે નહીં હુએ. ઔર મેહમૂદ જો ગુલામકે લિબાસમેં મલ્બૂસ થા. ઉસકી તરફ મુતવજ્જેહ હો ગએ. લેકિન અયાઝ જો શાહાના લિબાસમેં થા ઉસકી તરફ બિલકુલ તવજ્જોહ નહીં દી. ઔર જબ મેહમૂદને પૂછા કે આપને બાદશાહકી ઈઝઝત કયૂં નહીં કી? તો આપને ફરમાયા કે યે સબ કુછ એક ફરેબ હૈ. ઉસ પર મેહમૂદને જવાબ દિયા કે યે ફરેબ તો ઐસા નહીં હૈ જિસમેં આપ જૈસે શાહબાઝ ફસ સકેં. ફિર આપને મેહમૂદકા હાથ થામકર ફરમાયા કે પેહલે ઉન ના મહરમોંકો બાહિર નિકાલ દો ફિર મુઝસે બાતચીત કરના. ચુનાંચે મેહમૂદકે ઈશારે પર તમામ કનીઝેં બાહિર વાપસ ચલી ગઈ. ઔર મેહમૂદને આપસે ફરમાઈશ કી કે હઝરત બાયઝીદ બુસ્તામીકા કોઈ વાકિઆ બયાન ફરમાઈયે. આપને ફરમાયા કે હઝરત બાયઝીદકા કૌલ યે થા કે જિસને મેરી ઝિયારત કર લી ઉસકો બદ બખ્તીસે નજાત હાસિલ હો ગઈ. ઉસ પર મેહમૂદને પૂછા કે કયા ઉનકા મરતબા હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે ભી ઝિયાદા બુલંદ થા? ઈસ લિયે કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો અબૂ જહલ ઔર અબૂ લહબ જૈસે મુન્કિરીનને દેખા ફિર ભી ઉનકી બદબખ્તી દૂર ન હો સકી. આપને ફરમાયા કે અય મેહમૂદ અદબકો મલ્હૂઝ રખતે હુએ અપની વિલાયતમેં તસર્રુફ ન કરો. કયૂંકે હુઝુરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ખુલફાએ અરબઆ ઔર દીગર સહાબાકે કિસીને નહીં દેખા, જિસકી દલીલ યે આયત મુબારક હૈ. વતરા હુમ યન્ઝુરૂન ઈલૈક વહુમ લા યુબ્સિરૂન. યાની અય નબી (સ.અ.વ.) આપ ઉનકો દેખતે હૈં જો આપકી તરફ નઝર કરતે હૈં. હાલાંકે વો આપકો નહીં દેખતે. યે સુનકર મેહમૂદ બહોત ખૂશ હુવા. ફિર આપસે નસીહત કરનેકી ખ્વાહિશ કી તો આપને ફરમાયા કે ના જાઈઝ કામોંસે બચતે કરતે રહો. બાજમાઅત નમાઝ અદા કરતે રહો. સખાવત ઔર શફકતકો અપના શિઆર બના લો. ઔર જબ મેહમૂદને દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે મૈં ખુદાસે હમેશા યે દુઆ કરતા હું કે મુસલમાન મરદોં ઔર ઔરતોંકી મગફિરત ફરમા દે. ફિર જબ મેહમૂદને અર્ઝ કિયા કે મેરે લિયે મખ્સૂસ દુઆ ફરમાઈયે. તો આપને કહા કે અય મેહમૂદ તેરી આકિબત (આખેરત) મેહમૂદ હો. ઔર જબ મેહમૂદને અશરફિયોંકા એક તોડા (થેલી) આપકી ખિદમતમેં પેશ કિયા તો આપને જવકી ખુશ્ક ટિકિયાં

ઉસકે સામને રખકર હુકમ દિયા કે ઈસકો ખાઓ. ચુનાંચે મેહમૂદને જબ તોડકર મુંહમેં રખ્ખા ઔર દેર તક ચબાનેકે બાવજૂદ ભી જબ હલકસે ન ઉતરા તો આપને ફરમાયા કે શાયદ નિવાલા તુમહારે હલકમેં અટકતા હૈ? ઉસને કહા હાં, તો ફરમાયા કે તુમહારી ખ્વાહિશ હૈ કે અશરફિયોંકા યે તોડા ઈસી તરહ મેરે હલકમેં ભી અટક જાએ. લિહાઝા ઈસકો વાપસ લે લો. કયૂંકે દુન્યવી દૌલતકો તલાક દે ચુકા હું. ઔર મેહમૂદકે બેહદ ઈસરારકે બાવજૂદ ભી આપને ઉસમેંસે કુછ ન લિયા. ફિર મેહમૂદને ખ્વાહિશ કી કે મુઝકો બરકતકે તૌર પર કોઈ ચીઝ ઈનાયત ફરમા દેં. ઉસ પર આપને ઉસકો અપના એક પેરહન દે દિયા. ફિર મેહમૂદને રૂખસત હોતે હુ મે અર્ઝ કિયા કે હઝરત આપકી ખાનકાહ તો બહોત ખૂબસૂરત હૈ. ફરમાયા કે ખુદાને તુમહેં ઈતની વસીઅ સલ્તનત બખ્શ દી હૈ ફિર ભી તુમહારે અંદર તમઅ (લાલચ) બાકી હૈ. ઔર ઈસ ઝોંપડીકી ભી ખ્વાહિશ હૈ. યે સુનકર ઉસકો બે હદ નદામત હુઈ. ઔર જબ વો રૂખસત હોને લગા તો આપ ઈઝઝતકે લિયે ખળે હો ગએ. ઉસને પૂછા કે મેરે આનેકે વકત આપને ઈઝઝત નહીં કી. ફિર અબ કયૂં ખળે હો ગએ? ફરમાયા કે ઉસ વકત તુમહારે અંદર શાહી તકબ્બુર મૌજૂદ થા ઔર મેરા ઈમ્તિહાન લેને આએ થે. લેકિન અબ અજિઝી ઔર દુરવેશીકી હાલતમેં વાપસ જા રહે હો. ઔર ફકકા સૂરજ તુમહારી પેશાની પર ચમક રહા હૈ. ઉસકે બાદ મેહમૂદ રૂખસત હો ગયા.

સોમનાથ પર હમલા કરનેકે વકત જબ મેહમૂદ ગઝનવીકો દુશ્મનકી બે પનાહ તાકતકી વજહસે હારનેકા ખતરા હુવા તો ઉસને વુઝૂ કરકે નમાઝ પળ્હી. ઔર આપકા દિયા હુવા પેરહન હાથમેં લેકર યે દુઆ કી કે અય ખુદા! ઈસ પેરહન વાલેકે સદકામેં મુઝે ફતહ અતા ફરમા. ઔર જો માલે ગનીમત ઈસ જંગમેં હાસિલ હોગા વ સબ ફુકરાકો તકસીમ કર દૂંગા. ચુનાંચે અલ્લાહને ઉસકી દુઆકો કબૂલ ફરમાઈ. ઔર જબ વો દુશ્મનકે મુકબલામેં સફ આરા હુવા તો દુશ્મન અપને આપસકે ઈખ્તિલાફાતકી બિના પર ખૂદ હી આપસમેં લડને લગા. જિસકી વજહસે મેહમૂદકો મુકમ્મલ ફતહ હાસિલ હો ગઈ. ઔર રાતકો મેહમૂદને ખ્વાબમેં હઝરત અબુલ હસનકો દેખા કે આપ ફરમા રહે હૈં કે અય મેહમૂદ! તુને ઈસ કદર મામૂલી ચીઝકે લિયે મેરે ખિરકાકે (પેરહનકે) સદકામેં દુઆ કી, અગર તુ ઉસ વકત યે દુઆ માંગતા કે તમામ આલમકે કુફફાર ઈસ્લામ કબૂલ કર લેં. ઔર દુનિયાસે કુફ્રકા ખાતમા હો જાએ તો યકીનન તેરી દુઆ કબૂલ હોતી.

એક રાત આપને લોગોંસે ફરમાયા કે ઈસ વકત ફલાં જંગલમેં એક કાફલા લૂટકર ડાકૂઓંને બહોતસે લોગોંકો ઝખ્મી કર દિયા હૈ. લેકિન યે તઅજ્જુબકી બાત હૈ કે ઉસી રાત કિસીને આપકે સાહબઝાદેકા સર કાટકર ઘરકી ચોખટ પર રખ દિયા થા. ઔર આપકો બિલકુલ ઉસકા પતા ન ચલા. ઔર જબ યે દોનોં વાકિઆત આપકી

બીવીકો માલૂમ હુએ તો ઉસને આપકે વલી હોનેસે ઈન્કાર કર દિયા. ઔર કહા કે ઐસે શખ્સકા ઝિકર હરગિઝ ન કરના ચાહિયે જિસકો દૂરકી ખબર તો હો જાએ લેકિન ઘરકે દરવાઝેકા ઈલ્મ ન હો સકે, લેકિન આપને યે જવાબ દિયા કે જિસ વકત કાફલા લૂટા ગયા ઉસ વકત તમામ હિજાબાત મેરે સામનેસે ઉઠા દિયે ગયે થે. ઔર જિસ વકત લડકેકો કતલ કિયા ગયા ઉસ વકત હિજાબાત બાકી થે. જિસકી વજહસે મુઝે ઉસકે કતલકા ઈલ્મ ન હો સકા. ઔર જબ આપકી બીવીને લડકેકા સર દરવાઝે પર દેખા તો માં કી શફકતકી વજહસે બે ચેન હોકર રોતે પીટતે હુએ અપને બાલ કાટકર લડકેકે સર પર ડાલ દિયે. ઔર ઈન્સાની તકાઝેકે તૌર પર હઝરત અબુલ હસનકો ભી અપને સાહબઝાદેકે કતલકા રંજ હુવા. ઔર આપને ભી અપની દાઢીકે બાલ સાહબઝાદેકે સર પર ડાલતે હુએ બીવીસે ફરમાયા કે યે બીજ હમ તુમ દોનોંને મિલકર બોયા થા. ઔર તુમને અપને બાલ કાટકર ઔર મૈંને અપની દાઢીકે બાલ ઉસકે સર પર ડાલ દિયે. ઈસ તરહ હમ દોનોં બરાબર હો ગએ.

એક મરતબા મુરીદીન સમેત આપકો સાત દિન તક ખાના ન મિલ સકા તો સાતવેં દિન એક આદમી આટેકી બોરી ઔર એક બકરી લેકર આયા, ઔર આપકે દરવાઝે પર આવાઝ દી કે મૈં યે ચીઝેં સૂફિયાકે લિયે લેકર હાઝિર હુવા હું. આપને મુરીદીનસે ફરમાયા કે મુઝમેં તો સૂફી હોનેકી સલાહિયત નહીં હૈ, લિહાઝા તુમમેંસે જો સૂફી હો વો જાકર લે લે, લેકિન કિસીને અપને સૂફી હોનેકા દાવા નહીં કિયા. ઔર સબ લોગ ફાકાસે (ભૂખસે) બૈઠે રહે.

આપકે એક ઔર ભાઈ ભી થે. લિહાઝા અગર આપ રાતકો ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હોતે તો દૂસરે ભાઈ પૂરી રાત માં કી ખિદમત ગુઝારી કરતે રેહતે. એક દિન જબ દૂસરે ભાઈકા નંબર માં કી ખિદમત કરનેકા થા તો ઉસને આપસે કહા કે અગર આપ આજ મેરે બજાએ વાલિદાકી ખિદમતમેં રેહ જાએં તો મૈં રાત ભર ઈબાદત કર લૂં. ચુનાંચે આપને ઉનકો ઈજાઝત દે દી. ઔર ખૂદ માં કી ખિદમતમેં રહે. લેકિન ઉસી રાત ઈબાદતકી ઈબ્તિદા કરતે હી આપકે ભાઈને યે ગૈબી નિદા સુની કે હમને તુમહારે ભાઈકી મગફિરત કરનેકે સાથ તુમહેં ભી ઉનકે તુફેલમેં બખ્શ દિયા. યે સુનકર ઉનહેં હૈરત હુઈ ઔર ખુદાસે અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ! મૈં તો તેરી ઈબાદત કર રહા હું. ઔર વો માં કી ખિદમત ગુઝારીમેં હૈ. ફિર ઉસકી ક્યા વજહ હૈ કે મેરી મગફિરતકે બજાએ ઉસકી મગફિરત કરકે મુઝે ઉસકા તુફેલી બનાયા ગયા. નિદા આઈ કે હમેં તેરી ઈબાદતકી હાજત નહીં બલ્કે મોહતાજ માં કી ખિદમત કરનેવાલેકી ઈતાઅત હમારે લિયે ખૂશ્નુદીકા સબબ હૈ.

ચાલીસ સાલ તક કભી આપને એક લમ્હાકે લિયે ભી આરામ નહીં કિયા. ઔર ઈશાકે વુઝૂસે ફજરકી નમાઝ અદા કરતે રહે. ચાલીસ સાલકે બાદ એક દિન મુરીદીનને

ફરમાયા કે મુઝે તકિયા દે દો મૈં આરામ કરના ચાહતા હું. મુરીદીનકો ઈસસે બહોત હૈરત હુઈ ઔર પૂછા કે આજ આપ આરામકે ખ્વાહાં ક્યૂં હુએ? ફરમાયા કે આજ મૈંને ખુદાકી બે નિયાઝી ઔર ઈસ્તિગનાકા મુશાહિદા કર લિયા હૈ. હત્તાકે તીસ સાલ તક અલ્લાહ તઆલાકે ખૌફકે સિવા મેરે દિલમેં કોઈ ખયાલ પૈદા નહીં હુવા.

એક દિન કોઈ સૂફી હવામેં ઉડતા હુવા આપકે સામને આકર ઉતરા ઔર ઝમીન પર પાંવ મારકર કેહને લગા કે મૈં અપને દૌરકા જુનેદ શિબ્લી હું. આપને ભી ખડે હોકર ઝમીન પર પાંવ મારતે હુએ ફરમાયા કે મૈં ભી ખુદાએ વકત ઔર મુસ્તફાએ વકત હું. હઝરત મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે ઈસ કૌલકા મતલબ ભી વોહી હૈ જો હમ મન્સૂરકે કૌલ અનલ હક્ક મેં બયાન કર ચુકે હૈં. કે વો મકામે મહવિયતમેં થે. ઔર અગર મહવિયતમેં ઔલિયાએ કિરામસે શરીઅતકે ખિલાફ ભી કોઈ કૌલ ઔર ફઅલ સરઝદ હો તો ઉનકો બુરા ભલા ન કેહના ચાહિયે. જૈસા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ **ઈન્ની લઅજિદુ નફસર્ રહમાનિ મિન્ કિબલિલ્ યમનિ.** યાની મૈં રહમાનકા નફસ યમનકી જાનિબસે પાતા હું.

એક મરતબા રાતકો નમાઝમેં આપને યે ગૈબી આવાઝ સુની કે અય અબુલ હસન! તેરી કયા યે ખ્વાહિશ હૈ કે તેરે મુતઅલ્લિક જો કુછ હમકો ઈલ્મ હૈ ઉસકો મખ્લૂક પર ઝાહિર કર દેં? આપને જવાબ દિયા કે અય ખુદા કયા તુ યે ચાહતા હૈ કે જો કુછ મૈં તેરે કરમસે મુશાહિદા કરતા હું ઔર જિસકા મુઝે તેરી રહમતસે ઈલ્મ હૈ ઉસકો મખ્લૂક પર ખોલ દૂં.

એક મરતબા આપને ફરમાયા કે અય અલ્લાહ! રૂહ કબ્ઝ કરનેકે લિયે મૌતકે ફરિશ્તેકો મેરે પાસ ન ભેજના. કયૂંકે યે રૂહ ન તો મુઝે ફરિશ્તેને અતા કી હૈ ઔર ન મૈં ઉસકો સુપુર્દ કરનેકો તૈયાર હું. બલ્કે યે રૂહ તેરી અમાનત હૈ ઔર તુઝકો હી વાપસ કરના ચાહતા હું.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે મરતબે ઔર મારિફતે ઈલાહીકી ઈન્તિહા મુઝે આજ તક માલૂમ નહીં હો સકી. યાની ઉન ચીઝોંકી કોઈ ઈન્તિહા હી નહીં હૈ. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે ઐસે કદમ અતા કિયે જિનસે મૈં અર્શસે તહતુસ્સરા તક પહોંચ ગયા. ઔર વહાંસે ફિર અર્શ પર લોટ આયા. લેકિન મુઝે યે પતા ન ચલ સકા કે મૈં કહાં ઔર કિધર ગયા? ફિર ગૈબી નિદા આઈ કે જિસકે કદમ ઔર અખ્લાક ઐસે હોં ઝાહિર હૈ કે વો કહાં તક પહોંચ સકતા હૈ. મૈંને દિલમેં કહા કે અજીબ દરાઝ ઔર અજીબ કોતાહ સફર હૈ કે મૈં ગયા ભી ઔર સફર ભી કિયા લેકિન ફિર અપની જગહ મૌજૂદ હું. ફરમાયા કે મૈંને સિર્ફ ચાર હઝાર બાતેં ખુદાસે સુની થીં. ઔર અગર કહીં દસ હઝાર કૌલ સુન લેતા તો ન માલૂમ કયા હો જાતા. ઔર કયા ચીઝેં ઝુહૂરમેં આતી. ફરમાયા કે ખુદાને મુઝે ઈતની તાકત

અતા કર દી થી કે જિસ વકત મૈંને ઈરાદા કિયા કે ટાટ રેશમમેં બદલ જાએ તો ફૌરન હો ગયા. ઔર ખુદાકા શુક્ર હૈ કે વો તાકત આજ ભી મેરે અંદર મૌજૂદ હૈ. ફરમાયા કે ગો મૈં અનપઢ હું લેકિન ખુદાને અપને કરમસે મુઝકો તમામ ઉલૂમસે નવાઝા હૈ. ઔર મૈં ઉસકા શુક્રગુઝાર હું કે ઉસને અપની હકીકતમેં મુઝે ગુમ કર દિયા હૈ. યાની ઝાહિરી જિસમ સિર્ફ ખયાલી હૈ કયૂંકે મેરા ઝાતી વુજૂદ ખતમ હો ચુકા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાને મુઝે વો દર્દ અતા કિયા હૈ કે અગર ઉસકા એક કતરા ભી નિકલ પડે તો તૂફાને નૂહસે ભી ઝિયાદા તૂફાન આ જાએ. ફરમાયા કે મરનેકે બાદ ભી મૈં અપને મોતકિદીનકી નઝઅકે વકત મદદ કરૂંગા. ઔર જિસ વકત મૌતકા ફરિશ્તા ઉનકી રૂહ કબ્ઝ કરના ચાહેગા તો મૈં અપની કબરમેંસે અપના હાથ નિકાલકર ઉનકે હોંઠ ઔર દાંત પર લુતફે ઈલાહીકા છીંટા દૂંગા તાકે વો શિદ્દતે તકલીફમેં ખુદાસે ગાફિલ ન હો સકે.

ફરમાયા કે અય અલ્લાહ મુઝે વો ચીઝ અતા કર દે જો હઝરત આદમ (અલૈ.) સે લેકર આજ તક કિસીકો અતા ન કી ગઈ હો. કયૂંકે મૈં છોટી ચીઝ બનના પસંદ નહીં કરતા. ફિર મુરીદીનસે ફરમાયા કે મશાઈખીને તરીકતકે સાથ જો ભલાઈયાં આજ તક કી ગઈ હૈં વો સબ તન્હા તુમહારે મુરશિદકે સાથ કી ગઈ. ફરમાયા કે મૈં ઈશાકે બાદ ઉસ વકત તક આરામ નહીં કરતા જબ તક દિન ભરકા હિસાબ ખુદાકો નહીં દે લેતા. ફરમાયા કે અગર કિયામતમેં અલ્લાહ મેરે તુફૈલસે પૂરી મખ્લૂકકી મગફિરત ફરમા દે જબ ભી મૈં અપની બુલંદ હિંમતીકી બિના પર જો મુઝે બારગાહે ખુદાવંદીમેં હાસિલ હૈ મુંહ મોડકર ન દેખુંગા. ફરમાયા કે અય લોગો તુમહારા ઉસ બંદેકે મુતઅલ્લિક કયા ખયાલ હૈ જિસકો આબાદી ઔર વેરાના કુછ ભી અચ્છા ન લગતા હો. લેકિન યાદ રખ્ખો કે અલ્લાહને ઐસે બંદેકો વો મરતબા અતા કિયા હૈ કે કિયામતમેં ઉસકે દમસે ઐસા નૂર ફૈલેગા કે આબાદી ઔર વેરાને સબ રોશન હો જાએંગે. ઔર ખુદા ઉસકે સદકામેં તમામ મખ્લૂકકી મગફિરત ફરમા દેગા. હાલાંકે વો શખ્સ દુનિયામેં કભી દુઆ નહીં કરતા થા. ઔર કિયામતમેં ભી કિસીકી સફારિશ નહીં કરેગા.

ફરમાયા કે તનહાઈમેં કભી અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઐસી કુવ્વત અતા કર દેતા હૈ કે અગર મૈં ચાહું તો એક ઈશારેમેં આસમાનકો પકડકર ખીંચ લું. ઔર અગર ચાહું તો દમ ઝદનમેં તહતુસ્સરાકી સૈર કર આઉં. ફરમાયા કે મેરા હર અમલ એક કરામત હૈ હત્તા કે જબ મૈં હાથ ફૈલાતા હું તો હવા મેરે હાથમેં સોનેકા ઝર્રા મેહસૂસ હોતી હૈ. જબ કે મૈંને કભી કરામત ઝાહિર કરનેકે લિયે હવામેં હાથ નહીં ફૈલાયા. કયૂંકે જો કરામત ઝાહિર કરનેકે લિયે કરામત ઝાહિર કરનેકી ખ્વાહિશ કરતા હૈ ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા કરામતકે દરવાઝે બંદ કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે જબ તક તુમહારે દિલ મુરદા હૈં સુકૂન નહીં મિલ સકતા. ફરમાયા કે કરામતકા યે મતલબ હૈ કે અગર દુરવેશ પત્થરસે કોઈ સવાલ કરે તો પત્થર ઉસકો જવાબ દે. ફિર

ફરમાયા કે લોગ તો અપની મંઝિલે મકસૂદકે હાસિલ કરનેકે લિયે દિનમેં રોઝા રખતે હૈં ઔર રાતકો ઈબાદત કરતે હૈં. લેકિન ખુદાને મુઝે અપને કરમ હીસે મંઝિલે મકસૂદ તક પહોંચા દિયા. ફરમાયા કે જબ મૈં માં કે પેટમેં ચાર માહકા થા ઉસ વકતસે આજ તકકી તમામ બાતેં યાદ હૈં. ઔર જબ મર જાઉંગા તો કિયામત તકકા હાલ લોગોંસે બયાન કરતા રહુંગા. ફરમાયા કે મૈં જિન ઔર ઈન્સ, મલાઈકા, ઔર ચરિંદ પરિંદ સબસે ઝિયાદા વાઝેહ નિશાનિયાં બતા સકતા હું. કયૂંકે ખુદાને તમામ ચીઝેં મેરે સામને કર દી હૈં. ઔર અગર ઈસ કિનારેસે લેકર ઉસ કિનારે તક કિસીકી ઉન્ગલીમેં ફાંસ ચુભ જાએ તબ મુઝે ઉસકા હાલ માલૂમ રેહતા હે. ઔર અગર મૈં ઉન રાઝોંકો જો મેરે ઔર ખુદાકે દરમ્યાન હૈં મખ્લૂક પર ઝાહિર કર દૂં તો કિસીકો યકીન નહીં આ સકતા. ઔર જો ઈનઆમાત ખુદાકે મેરે ઉપર હૈં અગર ઉનકો ઝાહિર કર દૂં તો રૂઈકી તરહ પૂરી મખ્લૂકકે દિલ જલ ઉઠેં ઔર મૈં નદામત મેહસૂસ કરતા હું કે હોશ ઔર હવાસમેં રેહકર ખુદાકે સામને હોકર કુછ ઔર કહૂં. ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) જિસ કાફલાકે અમીરે કારવાં હોં મૈં ખૂદકો ઉસ કાફલાસે જુદા કર લૂં.

ફરમાયા કે ખાલિકને મખ્લૂકકે લિયે એક ઈબ્તિદા ઔર ઈન્તિહા મુકર્રર કી હૈ. ઈબ્તિદા તો યે હૈ કે મખ્લૂક દુનિયામેં જો આમાલ કરતી હૈ. ઔર ઉસકી ઈન્તિહા સિલએ આખિરત હૈ. ઔર ખુદાને મેરે લિયે એક ઐસા વકત અતા કિયા હૈ કે દીન ઔર દુનિયા દોનોં હી ઉસ વકતકે મુતમન્ની હૈં. ફરમાયા કે મૈં ફિરદોસ ઔર જહન્નમસે બે નિયાઝ હોકર સિર્ફ ખુદાકી ઈબાદત કરતા હું. ઔર ઉસીસે ખૌફઝદા રેહતા હું. ફરમાયા કે મૈં ખાસ બંદોંસે અલ્લાહ તઆલાકી મખ્સૂસ બાતેં ઈસ લિયે બયાન નહીં કરતા કે વો ઉસકે ભેદોંસે વાકિફ નહીં. ઔર અપની ઝાતસે ઈસ લિયે બયાન નહીં કરતા કે તકબ્બુર પૈદા હોનેકા ખતરા હૈ. ઔર ખુદાને મેરી ઝબાનકો વો તાકત ભી અતા નહીં કી જિસકે ઝરીઆ મૈં ઉસકે ભેદોંકો ઝાહિર કર સકું. ફરમાયા કે મૈં તો માં કે પેટ હીમેં જલકર રાખ હો ચુકા થા ઔર પૈદાઈશકે વકત જલા ઔર પિગલા હુવા પૈદા હુવા. ઔર જવાનીસે પેહલે હી બુઢ્ઢા હો ગયા.

– ફરમાયા કે પૂરી મખ્લૂક એક કશ્તી હૈ ઔર મૈં ઉસકા મલ્લાહ (કશ્તી ચલાનેવાલા) હું. ઔર મૈં હમેશા ઉસીમેં રેહતા હું. ફરમાયા કે ખુદાને અપને કરમસે વો ફિકર અતા કી હૈ જિસકે ઝરીઆ મૈં પૂરી મખ્લૂકકા મુશાહિદા કરતા હું. ફિર ફરમાયા કે મૈં રાત દિન ઉસીકે શુગલમેં ઝિંદગી ગુઝારતા રહા, જિસકી વજહસે મેરી ફિકર બીનાઈમેં તબદીલ હો ગઈ. ફિર શમઅ બની, ફિર ઈમ્બિસાત ફિર હૈબત, ફિર મૈં ઉસ મકામ તક પહોંચ ગયા કે મેરી ફિકર હિકમત બન ગઈ. ઔર જબ મેરી તવજ્જોહ શફકતે મખ્લૂકકી તરફ મબઝૂલ હુઈ તો મૈંને અપનેસે ઝિયાદા કિસીકો ભી મખ્લૂકકે હકમેં શફીક નહીં પાયા. ઉસ વકત મેરી ઝબાનસે નિકલા કે કાશ તમામ મખ્લૂકકે બજાએ સિર્ફ મુઝે મૌત આ

જાતી ઔર તુમામ મખ્લુકકા હિસાબ કિયામતમેં સિર્ફ મુઝસે લિયા જાતા. ઔર જો લોગ સઝાકે મુસ્તહિક હોતે ઉનકે બદલેમેં સિર્ફ મુઝે અઝાબ દે દિયા જાતા. ફરમાયા કે ખુદા અપને મેહબૂબ બંદોંકો ઉસ મકામમેં રખતા હૈ જહાં મખ્લૂકકી રસાઈ નહીં હો સકતી. ફરમાયા કે અગર મૈં લોગોંકે સામને ખુદાકે કરમકા અદનાસા ભી ઈઝહાર કર દૂં તો સબ લોગ મુઝે પાગલ કેહને લગેં. ઔર જો કુછ મૈંને ખાયા પિયા દેખા સુના ઔર જો કુછ ખુદાને પૈદા કિયા મુઝસે પોશીદા નહીં રખ્ખા. ફરમાયા કે ખુદા તઆલાકા મુઝસે યે અહદ હૈ કે મૈં તુઝકો અપને નેક બંદોંસે મિલાઉંગા. ઔર બદ બખ્તોંકી સૂરત ભી તુઝે નઝર નહીં પડેગી. ચુનાંચે મૈં દુનિયામેં આજ જિન લોગોંસે મુલાકાત કર રહા હું કિયામતમેં ભી ઉસી તરહ ખૂશીકે સાથ ઉનસે મુલાકાત કરૂંગા.

ફરમાયા કે એક મરતબા મૈંને ખુદાસે દુઆ કી કે અબ મુઝે દુનિયાસે ઉઠા લિયા જાએ. તો આવાઝ આઈ કે અય અબુલ હસન! મૈં તુઝે ઈસી તરહ કાઈમ રખ્ખુંગા તાકે મેરે મેહબૂબ બંદે તેરી ઝિયારત કર સકેં. ઔર જો ઉસસે મેહરૂમ રહેં વો તેરા નામ સુનકર ગાઈબાના તઅલ્લુક કાઈમ કર સકેં. ઔર મૈંને તુઝે અપની પાકીસે પૈદા કિયા હૈ ઈસ લિયે તુઝસે નાપાક બંદે મુલાકાત નહીં કર સકતે. ફરમાયા કે હર ઈબાદતકા સવાબ મુકર્રર હૈ લેકિન ઔલિયાએ કિરામકી ઈબાદતકા સવાબ ન મુકર્રર હૈ ન ઝાહિર, બલ્કે ખુદા જિતના અજર દેના ચાહેગા દે દેગા. ઈસસે અંદાઝા કિયા જા સકતા હૈ જિસ ઈબાદતકા અજર ખુદાકી દેન પર મૌકૂફ હો ઉસકે બરાબર કૌનસી ઈબાદત હો સકતી હૈ. લિહાઝા બંદોંકો ચાહિયે કે ખુદાકે મેહબૂબ બનકર હર વક્ત ઉસકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રહેં. ફરમાયા કે પચાસ સાલસે ઈસ તરહ ખુદાસે હમ કલામ હું કે મેરે દિલ ઔર ઝબાનકો ભી ઉસકા ઈલ્મ નહી. ઔર તહત્તર (૭૩) સાલ તક મૈંને ઈસ અંદાઝસે ઝિંદગી ગુઝાર દી કે કભી એક સિજદા ભી શરીઅતકે ખિલાફ નહીં કિયા. ઔર લમ્હાકે લિયે ભી નફસકી મુવાફિકત નહીં કી. ઔર દુનિયામેં ઈસ તરહ રહા કે મેરા એક કદમ અર્શસે તહતુસ્સરા તક ઔર એક કદમ તહતુસ્સરાસે અર્શ તક રહા.

ફરમાયા કે મુઝે ખુદાને ફરમાયા કે અગર તુ ગમો અલમ લેકર મેરે સામને આએગા મૈં તુઝે ખૂશ કર દૂંગા. અગર ફક્રો નિયાઝકે સાથ હાઝિર હોગા તો તુઝે માલદાર બના દૂંગા. ઔર અગર ખૂદીસે કિનારા કશ હોકર પહોંચેગા તો તેરે નફસકો તેરા ફરમાંબરદાર કર દૂંગા. ફરમાયા કે એક મરતબા ખુદાને તમામ આલમકે ખઝાને મેરે સામને પેશ કર દિયે. લેકિન મૈંને કહા કે મૈં ઉન પર ગિરવીદા (ફરેફતા) નહીં હો સકતા. ફિર ખુદાને ફરમાયા કે અય અબુલ હસન! દીન ઔર દુનિયામેં તેરા કોઈ હિસ્સા નહીં, બલ્કે ઉન દોનોંકે બદલે મૈં તેરે લિયે હું. ફરમાયા કે તર્કે દુનિયાકે બાદ ન તો મૈંને કભી કિસીકી તરફ દેખા ઔર ન ખુદાસે કલામ કરનેકે બાદ કિસીસે કલામ કિયા. ફરમાયા કે ખુદાને જો મરતબા મુઝે અતા ફરમાયા મખ્લૂક ઉસસે ના વાકિફ હૈ.

આપને એક શખ્સસે પૂછા કયા તુમ હઝરત ખિઝરસે મિલના ચાહતે હો? ઉસને કહા કે હાં. આપને ફરમાયા તુમને તો સાઠ સાલા ઝિંદગીકો બેકાર કર દિયા. લિહાઝા અબ તુમહેં ઈસ કદર ઝિયાદા ઈબાદતકી ઝરૂરત હૈ જો તુમહારી બરબાદીકો દૂર કર સકે. કયૂંકે હઝરત ખિઝર ઔર તુમકો ખુદાને પૈદા ફરમાયા હૈ. ઔર તુમ ખાલિકકો છોડકર મખ્લૂકસે મુલાકાતકે ખ્વાહિશમંદ હો, જબ કે મખ્લૂકકા યે ફર્ઝ હૈ કે સબકો છોડકર સિર્ફ ખાલિકકી તરફ રૂજૂઅ કરે. મેરી હાલત તો યે હૈ કે જબસે મુઝે ખુદાકી મઈય્યત (સોહબત) હાસિલ હુઈ હૈ મુઝે કભી મખ્લૂકકી સોહબતકી તમન્ના નહીં હુઈ.

ફરમાયા કે જો લોગ ખુદાકે સામને જમીન આસમાન ઔર પહાડોંકે માનિંદ ચુપચાપ જમે હુએ ખળે નહીં હોતે ઉનહેં જવાં મર્દ નહીં કહા જા સકતા. બલ્કે મર્દ વો હૈ જો ખૂદકો ફના કરકે ઉસકી હસ્તીકો યાદ કરતે રહેં. ફિર ફરમાયા કે નેક બંદા વોહી હૈ જો ખૂદકો નેક કેહકર ઝાહિર ન કરે. કયૂંકે નેકી સિર્ફ ખુદાકી સિફત હૈ. ફરમાયા કે અહલે કરામત બનનેકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે એક દિન ખાના ખાકર તીન દિન તક ફાકા કિયા જાએ. ફિર એક મરતબા ખાના ખાકર ૧૪ દિન તક ફાકા કિયા જાએ. ફિર એક મરતબા ખાનેકે બાદ તીસ ચાલીસ દિન તક ભૂકા રહા જાએ. ફિર એક મરતબા ખાનેકે બાદ ચાર માહ તક કુછ ન ખાયા જાએ. ફિર એક મરતબા ખાનેકે બાદ એક સાલ તક ભૂકા રેહના ચાહિયે. ઔર જબ એક સાલ તક ફાકાકશીકી કુવ્વત તુમહારે અંદર પૈદા હો જાએગી તો ગૈબસે એક ઐસી ચીઝકા ઝુહૂર હોગા કે ઉસકે મુંહમેં સાંપ જૈસી કોઈ ચીઝ હોગી. ઔર વો તુમહારે મુંહમેં દે દી જાએગી, જિસકે બાદ કભી ખાનેકી ખ્વાહિશ ઝાહિર ન હોગી. ઔર મુજાહિદાત ઔર ભૂકા રેહતે રેહતે જબ મેરી અંતડીયાં બિલકુલ ખુશ્ક હો ગઈ. ઉસ વકત વો સાંપ ઝાહિર હુવા ઔર મૈંને ખુદાસે અર્ઝ કિયા કે મુઝે કિસી વાસ્તેકી હાજત નહીં, જો કુછ ભી અતા કરના હૈ બિલા વાસ્તા અતા ફરમા દે. ઉસકે બાદ મેરે માદેમેં એક ઐસી શીરીની પૈદા હો ગઈ જો મુશ્કસે ઝાઈદ ખૂશ્બૂદાર ઔર શહદસે ઝિયાદા મીઠી થી. ફિર નિદા આઈ કે હમ તેરે લિયે ખાલી માદેસે ખાના પૈદા કરેંગે. ઔર પ્યાસે જિગરસે પાની અતા કરેંગે. ઔર અગર ઉસકા યે હુકમ ન હોતા તો મૈં ઐસી જગહસે ખાના ખાતા ઔર પાની પીતા કે મખ્લૂકકો ભી ઈલ્મ ન હો સકતા. ફરમાયા કે જબ તક મૈંને ખુદાકે સિવા દૂસરોં પર ભરોસા કિયા મેરે અમલમેં ઈખ્લાસ પૈદા ન હો સકા. ઔર જબ મૈંને મખ્લૂકકો છોળકર સિર્ફ ખુદાકી તરફ દેખા તો મેરી કોશિશકે બગૈર હી ઈખ્લાસ પૈદા હો ગયા. ઔર ઉસકી બે નિયાઝીકે મુશાહિદાકે બાદ મુઝે પતા ચલા કે ઉસકે નઝદીક પૂરી મખ્લૂકકા ઈલ્મ ઝર્રા બરાબર ભી વકઅત નહીં રખતા. ઔર ઉસકી રહમતકે મુશાહિદેસે માલૂમ હુવા કે વો ઈતના બળા રહીમ હૈ કે પૂરી મખ્લૂકકે ગુનાહ ભી ઉસકી રહમતકે આગે હેચ હૈં. ફરમાયા કે મૈં બરસોં ખુદાકે ઉમૂરમેં ઈસ તરહ હૈરતઝદા રહા કે મેરી અકલ ખતમ કર લી ગઈ થી. ઉસકે બાવજૂદ

ભી મખ્લૂક મુઝે અકલમંદ સમઝતી રહી. ફરમાયા કે કાશ ફિરદોસ ઔર જહન્નમકા વુજૂદ ન હોતા તાકે યે માલૂમ હો સકતા કે તેરે પરિસ્તારોંકી તાદાદ કિતની હૈ. ઔર જહન્નમસે બચનેકે લિયે કિતને બંદે તેરી ઈબાદત કરતે હૈં.

ફરમાયા કે મૈં યે દુઆ કરતા રેહતા હું કે અલ્લાહ તઆલા તમામ મખ્લૂકકો ગમોંસે નજાત દેકર મુઝે હમેશાકા ગમ અતા કર દે. ઔર ઈતની કુવ્વતે બરદાશ્ત દે દે કે મૈં ઈસ બળે બોઝકો સંભાલ સકૂં. ફરમાયા કે મેરે સરકી ટોપી અર્શ પર ઔર કદમ તહતુસ્સરામેં હૈં. ઔર મેરા એક હાથ મશરિકમેં ઔર દૂસરા મગરિબમેં હૈ. યાની ખુદાને મુઝકો જમીન આસમાન ઔર મશરિક ઔર મગરિબકે તમામ હાલાતસે બાખબર કર દિયા હૈ. ઔર તમામે હિજાબાત મુઝસે દૂર કર દિયે ગયે હૈં. ફરમાયા કે ખુદા તક પહોંચનેકે લિયે બેશુમાર રાસ્તે હૈં. યાની ખુદાને જિતની મખ્લૂક પૈદા કી હૈ ઉસી કદર ખુદા તક પહોંચનેકે રાસ્તે ભી હૈં. ઔર હર મખ્લૂક અપની તાકતકે મુતાબિક ઉન રાહોં પર ચલતી રેહતી હૈ. ઔર મૈંને હર રાહ પર ચલકર દેખ લિયા, લેકિન કિસી રાહકો ખાલી નહીં પાયા. ફિર મૈંને ખુદાસે દુઆ કી કે મુઝે ઐસા રાસ્તા બતા દે જિસમેં તેરે ઔર મેરે સિવા કોઈ ઔર ન હો. ચુનાંચે ઉસને વો રાસ્તા મુઝકો અતા કર દિયા. લેકિન ઉસ રાસ્તા પર ચલનેકી કિસી દૂસરેમેં તાકત નહીં હૈ ઉસકા મતલબ યે હૈ કે તાલિબીન કે લિયે ઝરૂરી હૈ કે ગમ ઔર તકલીફમેં ભી ખૂશીકે સાથ ખુદાકી ઈતાઅત કરતે રહેં. કયૂંકે ઐસે ગમોંમેં ઈતાઅત કરનેવાલોંકો દૂસરોંકી બ નિસ્બત બહોત જલ્દ ખુદાકા કુર્બ હાસિલ હોજાતા હૈ. ફરમાયા કે જવાં મર્દ વોહી હૈ જિસકો દુનિયા નામર્દ ખ્યાલ કરતી હો. ઔર જો દુનિયાકે નઝદીક મર્દ હોતા હૈ વો હકીકતમેં નામર્દ હૈ. ફરમાયા કે મૈંને એક મરતબા યે નિદા સુની કે અય અબુલ હસન! મેરે અહકામકો પૂરા કરતા રેહ. મૈં હી વો ઝિંદા રેહનેવાલા હું જિસકો કભી મૌત નહીં, ઔર મૈં તુઝે ભી હયાતે જાવેદાં અતા કર દૂંગા. મેરી મના કી હુઈ ચીઝોંસે એહતિરાઝ કરના. કયૂંકે મેરી સલ્તનત ઈતની મઝબૂત હૈ જો કભી ખતમ નહીં હોગી. ઔર મૈં તુઝકો ઐસા મુલ્ક અતા કર દૂંગા જિસકો કભી ઝવાલ (ફના) ન હોગા. ફરમાયા કે જબ મૈંને ખુદાકી વહદાનિયત પર બાત કી તો મૈંને દેખા કે જમીન આસમાન મેરા તવાફ કર રહે હૈં. લેકિન મખ્લૂકકો ઉસકા બિલકુલ ઈલ્મ નહીં. ફરમાયા કે મૈંને યે નિદાએ ગૈબી સુની કે મખ્લૂક હમસે નજાતકી તાલિબ હૈ. હાલાંકે ઉસને અભી તક ઈમાનકા શુક્ર ભી અદા નહીં કિયા. મતલબ યે હૈ કે નેઅમતકે શુક્રકે બગૈર બંદેકો જન્નતકા તાલિબ ન હોના ચાહિયે. કયૂંકે ઉસકે બગૈર જન્નત કભી નહીં મિલતી. ફરમાયાં કે સુબહ ઉલમા અપને ઈલ્મકી ઝિયાદતી ઔર ઝાહિદ અપને ઝહદમેં ઝિયાદતી તલબ કરતે હૈં. લેકિન મૈં હર સુબહ ખુદાસે ઐસી ચીઝ તલબ કરતા હું જિસસે મોમિન ભાઈયોંકો ખૂશી હાસિલ હો સકે.

ફરમાયા કે મુઝસે સિર્ફ વોહી લોગ મુલાકાત કરેં જો યે ઝહન નશીન કર લેં કે મૈં

મેહશરમેં સબસે પેહલે મુસલમાનોંકો જહન્નમસે નજાત દિલવા લૂંગા. ઉસકે બાદ ખૂદ જન્નતમેં જાઉંગા. ઔર જો શખ્સ ઈસ ઈરાદેમેં પુખ્તા ન હો ઉસકો ચાહિયે કે ન તો મેરી મુલાકાત કે લિયે આએ ઔર ન મુઝે સલામ કરે. ફરમાયા કે ખુદાને મુઝે ઐસી ચીઝ અતા કી હૈ જિસકી વજહસે મૈં મુરદા હો ચુકા હું. ઔર ઉસકે બાદ વો ઝિંદગી દી જાએગી જિસમેં મૌતકા ખ્યાલ તક ન હોગા. ફરમાયા કે અગર મૈં ઉલમાએ નેશાપુરકે સામને એક જુમલા ભી ઝબાનસે નિકાલ દૂ તો વઅઝ કેહના છોળકર કભી મિમ્બર પર ન ચળ્હે. ફરમાયા કે મૈંને ખાલિક ઔર મખ્લૂકસે ઈસ તરહ સુલહ કર લી હૈ કે કભી જંગ નહી કરૂંગા. ફરમાયા કે અગર મુઝકો મખ્લૂકસે યે ખતરા ન હોતા કે મૈં હઝરત બાયઝીદકે મરતબા તક પહોંચ ગયા હું તો વો બાત જો બાયઝીદને અલ્લાહ તઆલાસે કહી હૈ મખ્લૂકકે સામને બયાન કર દેતા. ઈસ લિયે કે જહાં તક બાયઝીદકી ફિકર પહોંચતી હૈ વહાં મેરા કદમ ગયા હૈ. ઔર ખુદાને ઉનસે કહીં ઝાઈદ મુઝે મરાતિબ અતા ફરમાએ હૈં. કયૂંકે બાયઝીદકા કૌલ તો યે હૈ કે મૈં ન મુકીમ હું ઔર ન મુસાફિર. ઔર મેરા કૌલ યે હૈ કે મૈં ખુદાકી વહદાનિયતમેં મુકીમ હું ઔર ઉસકી યકતાઈમેં સફર કરતા હું. ફરમાયા કે જિસ દિનસે ખુદા તઆલાને મેરી ખૂદીકો દૂર ફરમા દિયા હૈ જન્નત મેરી ખ્વાહિશમંદ હૈ ઔર જહન્નમ મુઝસે દૂર ભાગતી હૈ. ઔર જિસ મકામ પર ખુદાને મુઝે પહોંચા દિયા હૈ અગર ઉસમેં ફિરદોસ ઔર જહન્નમકા ગુઝર હો જાએ તો દોનોં અપને બાશિંદો સમેત ઉસમેં ફના હો જાએં. ફરમાયા કે મખ્લૂક તો વો બાતેં બયાન કરતી હૈ જિસકા તઅલ્લુક ખાલિક ઔર મખ્લૂકસે હૈ. લેકિન મૈં વો બાતેં બયાન કરતા હું જો ખુદાકી અબુલ હસનકે સાથ હોતી હૈ. ફરમાયા, ચુંકે મેરે વાલેદૈન નસલે આદમસે થે ઈસ લિયે ઉનકો આદમી કહા જાતા હૈ. લેકિન મેરા મકામ વો હૈ જહાં ન આદમ હૈ ન આદમી. ફિર ફરમાયા કે જિસને હર હાલમેં મુઝકો ઝિંદા પાયા હૈ વો સિર્ફ હઝરત બાયઝીદ હૈં.

એક મરતબા આપને યે આયત તિલાવત ફરમાઈ. ઈન્ન બત્શ રબ્બિક લશદીદુન. યાની તેરે રબકી પકડ બહોત સખ્ત હૈ. ફરમાયા કે મેરી પકડ ઉસકી પકડસે ભી સખ્ત તરીન હૈ. ઈસ લિયે કે વો તો મખ્લૂકકો પકડતા હૈ ઔર મૈંને ઉસકા દામન પકડ રખ્ખા હૈ. ફરમાયા કે મેરે દિલ પર ઈશ્કકા ઐસા ગમ હૈ કે પૂરી દુનિયામેં કોઈ ભી ઉસકી તેહ તક નહીં પહોંચ સકતા. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા કિયામતમેં મુઝે અપને કરીબ બુલાકર ફરમાએગા કે કયા માંગતા હૈ? મૈં અર્ઝ કરૂંગા કે યા અલ્લાહ! મૈં ઉન લોગોંકો માંગતા હું જો મેરે ઝમાનેમેં દુનિયામેં મેરે સાથ થે. ઔર ઉન લોગોંકો જો મેરી વફાતકે બાદસે મેરે મઝારકી ઝિયારતકો આતે રહે. ઔર ઉન લોગોંકો જિનહોંને મેરા નામ સુના યા નહીં સુના. ઉસ વકત બારી તઆલા ફરમાએગા કે ચૂંકે દુનિયામેં તુને હમારે અહકામકે મુતાબિક કામ કિયે, ઈસ લિયે આજ હમ ભી તેરી બાત માન લેતે હૈં. ઔર

જબ સબ લોગોંકો મેરે સામને લાયા જાએગા તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ઈરશાદ ફરમાએંગે કે અગર તૂ ચાહે તો અપને આગે મૈં તેરે લિયે જગહ ખાલી કર દૂં. લેકિન મૈં અર્ઝ કરૂંગા કે હુઝૂર મૈં તો દુનિયામેં ભી આપકી પૈરવી કરતા રહા ઔર યહાં ભી આપ હીકા તાબેદાર હું. ફિર હુકમે ઈલાહીસે ફરિશ્તે એક નૂરાની ફર્શ બિછા દેંગે. જિસ પર મૈં ખળા હો જાઉંગા. ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ઉમ્મતકે ઉન બુઝુર્ગોંકો હાઝિર ફરમાએંગે જિનકે જૈસા દૂસરા પૈદા નહીં હુવા. ઔર ખુદા તઆલા ઉનકે મુકાબલેમેં મુઝકો ખળા કરકે ફરમાએગા, અય હમારે મહબૂબ વો સબ તુમહારે મેહમાન હૈં લેકિન યે હમારા મેહમાન હૈ.

ફરમાયા કે જિન લોગોંને મેરા કલામ સુન લિયા યા આઈન્દા સુનેંગે ઉનકા મામૂલી દરજા યે હોગા કે કિયામતમેં વો બગૈર હિસાબ બખ્શ દિયે જાએંગે. ફરમાયા કે અય અલ્લાહ તેરે નબીને મુઝે તેરી દાવત દી. ઔર મૈંને ઉનકે સિવા તમામ મખ્લૂકકો તેરી દાવત દી. ફરમાયા કે કિયામતમેં મખ્લૂકકા એક દૂસરેસે નાતા ખતમ હો જાએગા. લેકિન મેરા જો રિશ્તા ખુદાસે કાઈમ હૈ વો નહીં ખતમ હોગા. ફરમાયા કે મેહશરમેં તમામ અંબિયાએ કિરામ નૂર પર જલ્વા અફરોઝ હોંગે. ઔર તમામ ઔલિયાએ કિરામકી કુરસિયાં નૂરાની હોંગી. તાકે મખ્લૂક અંબિયા ઔર ઔલિયાકા નઝઝારા કર સકે, લેકિન અબુલ હસન ફર્શે યકતાઈ પર બૈઠેગા તાકે ખુદા તઆલાકા નઝઝારા કરતા રહે. ફરમાયા કે તકલીફ પહોંચાનેવાલેસે મખ્લૂક દૂર ભાગતી હૈ. ઔર અય અલ્લાહ! મૈં તુઝે હમેશા નારાઝ કિયે રખતા હું. ફિર ભી તુ મેરે નઝદીક હૈ જિસકા મૈં કિસી તરહ શુક્ર અદા નહીં કર સકતા. અય અલ્લાહ મૈંને અપની હર ચીઝ તેરી રાહમેં કુરબાન કર દી. હત્તાકે જિસ ચીઝ પર તેરી મિલ્કિયત થી ઉસકો ભી ખર્ચ કર દિયા. અબ તો યે ખ્વાહિશ હૈ કે મેરે વુજૂદકો ખતમ કર દે તાકે તુ હી તૂ બાકી રેહ જાએ. ફરમાયા કે મૈં ચાલીસ કદમ ચલા જિનમેંસે એક કદમ અર્શસે તહતુસ્સરા તક થા ઔર બાકી કદમોંકે મુતઅલ્લિક કુછ નહી કેહ સકતા. ફિર ફરમાયા કે અય અલ્લાહ! મેરી પૈદાઈશ સિર્ફ તેરે લિયે હૈ લિહાઝા મુઝે કિસી દૂસરેકે દામમેં (જાલમેં) ગિરિફતાર ન કરના. અય અલ્લાહ બહોતસે બંદે નમાઝ ઔર તાઅતકો ઔર બહોતસે જિહાદ ઔર હજકો ઔર બહોતસે ઈલ્મ ઔર સજ્જાદગીકો (પીરકી ગદ્દીકો) પસંદ કરતે હૈં લેકિન મુઝે ઐસા બના દે કે મૈં તેરે સિવા કિસી ચીઝકો પસંદ ન કર સકું. ફરમાયા કે રોઝા નમાઝકે પાબંદ તો બહોત હોતે હૈં મગર જવાંમર્દ વોહી હૈ જો સાઠ સાલા ઝિંદગી ઈસ તરહ ગુઝાર દે કે ઉસકે આમાલ નામામેં કુછ લિખ્ખા ન જાએ. ઔર ઉસ મરતબાકે બાદ ભી ખુદાસે નાદિમ રેહતે હુએ અજ્ઝિઝીસે કામ લે.

ફરમાયા કે બની ઈસરાઈલમેં દો શખ્સ ઐસે થે જિનમેંસે એક મુસલસલ એક સાલ તક સિજ્દેમેં પડા રેહતા થા ઔર દૂસરા દો સાલ તક સિજ્દેમેં રેહતા. લેકિન

ઉમ્મતે મુહમ્મદીકી એક લમ્હાકી ફિકર ઔર મુશાહિદા ઉન દોનોંકી સાલ દો સાલકી ઈબાદતસે કહીં ઝાઈદ હૈ. ફરમાયા કે ખુદાને ઐસે ઐસે બંદે પૈદા કિયે હૈં જિનકા દિલ તૌહીદકે નૂરસે ઈસ તરહ મુનવ્વર કર દિયા ગયા હૈ કે અગર જમીન આસમાનકી તમામ ચીઝેં ઈસ નૂરમેંસે ગુઝરેં તો વો સબકો જલાકર રાખ કર દે. મતલબ યે હૈ કે ખુદાને ઐસે બંદે પૈદા કિયે હૈં જિનકો યાદે ઈલાહીકે સિવા કિસી ચીઝસે સરોકાર નહીં. ફરમાયા કે જો રાઝ ઔલિયાકે દિલમેં હોતે હૈં અગર વો ઉનમેંસે એક રાઝકો ભી ઝાહિર કર દેં તો આસમાન ઔર ઝમીનકી તમામ મખ્લૂક પરેશાન હો જાએ. ફરમાયા કે ખુદાકે ઐસે બંદે ભી હૈં કે જબ વો લિહાફ ઓઢકર લેટ જાતે હૈં તો ચાંદ તારોંકી રફતાર તક ઉનકો નઝર આતી રેહતી હૈ. ઔર ફરિશ્તે બંદોંકી નેકી ઔર બદી લેકર આસમાન પર જાતે હૈં વો ભી ઉનકો નઝર આતે રેહતે હૈં. યાની ખુદા તઆલાને અપને કરમસે તમામ હિજાબાત (પરદે) ઉનકી નિગાહોંસે ઉઠા દેતા હૈ. ફરમાયા કે દોસ્ત, દોસ્તકે પાસ પહોંચકર આલમે મહવિયતમેં ખૂદ ભી ગુમ હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે રૂહકી મિસાલ ઐસે મુર્ગકી તરહ હૈ જિસકા એક બાઝૂ મશરિક ઔર દૂસરા મગરિબમેં હૈ ઔર કદમ તહતુસ્સરામેં હૈં. ફરમાયા કે જિસકે દિલમેં મગફિરતકી તલબ હો વો દોસ્તીકે કાબિલ નહીં. ફરમાયા કે અલ્લાહ વાલોંકા રાઝ યે હૈ કે ન તો વો દીન ઔર દુનિયામેં કિસી પર ઝાહિર કરેં ઔર ન ખુદા તઆલા ઉસ પર કિસીકો ઝાહિર હોને દે.

ફરમાયા કે જબ હઝરત મૂસા હીસે યે ફરમા દિયા ગયા કે "તુ હમેં હરગિઝ નહીં દેખ સકતા" તો ફિર ઉસકા મુશાહિદા કરનેકી કિસમેં મજાલ હૈ. ઔર લન તરાની ફરમાકર ઉન લોગોંકી ઝબાન બંદ કર દી ગઈ જો ઉસકે દીદારકે મુતમન્ની રેહતે હૈં. ફરમાયા કે ખુદાને અલ્લાહ વાલોંકે દિલોં પર ઐસા બોઝ રખ દિયા હૈ કે અગર ઉસકા એક ઝર્રા ભી મખ્લૂક પર ઝાહિર હો જાએ તો ફના હો જાએં, લેકિન ખુદા તઆલા ચુંકે ખૂદ ઉનકી નિગરાની ફરમાતા રેહતા હૈ. જિસકી વજહસે વો ઉસ બોઝકો ઉઠાનેકે કાબિલ રેહતે હૈં. ઔર અગર ખુદા તઆલા ઉનકી નિગેહદાશ્તસે અલગ હો જાએ તો ઉનકે આઝા ટુકડે હો જાએં ઔર કિસી તરહ ભી ઉસ બોઝકો બરદાશ્ત ન કર સકેં. ફરમાયા કે જબ ખુદાકે મખ્સૂસ બંદે ઉસકો પુકારતે હૈં તો ચરિંદ પરિંદ ખામોશ હો જાતે હૈં. ઔર કભી ઐસા ભી હોતા હૈ કે જબ વો પરિંદે ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ હોતે હૈં તો પૂરી કાઈનાત ખૌફઝદા હો જાતી હૈ. ઔર ઔલિયાએ કિરામ પર તીન વકત ઐસે ભી આતે હૈં જબ મલાઈકા ભી ખૌફઝદા હો જાતે હૈં. પેહલે રૂહકે કબ્ઝ કરનેકે વકત મલેકુલ મૌત, દૂસરે આમાલકે લિખનેકે વકત કિરામન કાતિબીન, તીસરે કબરમેં નકીરીનકે સવાલ કરતે વક્ત. ફરમાયા કે ખુદા તઆલાકી નવાઝિશકે બાદ બંદેકો ઐસી ગૈબી ઝબાન અતા કર દી જાતી હૈ કે વો જો કુછ ભી ઝબાનસે નિકાલ દેતા હૈ વો પૂરા હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે જબ તક મુઝે યે યકીને કામિલ નહીં હો ગયા કે મેરા રિઝક ખુદાકે પાસ

હું ઉસ વકત તક મૈં અપની કોશિશસે પીછે નહીં હટા. ઔર જિસ વકત તક યે યકીન નહીં હો ગયા કે મખ્લૂક હર ચીઝસે આજિઝ હૈ ઉસ વકત મખ્લૂકસે જુદા નહીં હુવા. ફરમાયા કે ઝિંદગી ઈસ તરહ ગુઝારની ચાહિયે કે કિરામન કાતિબીન ભી મુઅત્તલ (બેકાર) હોકર રેહ જાએ. ઔર ખુદાકે સિવા કિસી પર આમાલ ઝાહિર ન હો સકે. ઔર અગર ઈસ તરહ ઝિંદગી બસર ન કર સકો તો કમ સે કમ ઈસ તરહ ઝિંદગી ગુઝારો કે રાતમેં કિરામન કાતિબીનકો છુટ્ટી મિલ જાએ ઔર પૂરી રાત ખુદાકે સિવા તુમહારે ઉમૂરસે કોઈ આગાહ ન હો સકે. ઔર સબસે અદના દરજા ઝિંદગી બસર કરનેકા યે હૈ કે જબ કિરામન કાતિબીન બારગાહે ખુદાવંદીમેં હાઝિર હોં તો અર્ઝ કરેં કે તેરે ફલાં બંદેને નેકીકે સિવા કોઈ બુરા કામ નહીં કિયા.

ફરમાયા કે અલ્લાહ વાલોંકે ગમ ઔર ખૂશી ખુદાકી તરફસે હુવા કરતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે ખુદાકે સિવા મખ્લૂકસે કોઈ તઅલ્લુક ન રખ્ખો, કયૂંકે સિર્ફ દોસ્તસે તઅલ્લુક રખ્ખા જાતા હૈ. ઔર ખુદાસે બઢકર કોઈ દોસ્ત નહીં હો સકતા. ફિર ફરમાયા કે ખુદાને કુછ બંદોંકો વો કુવ્વત અતા કી હૈ જો એક રાત દિનમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચકર લોટ ભી આતે હૈં. ઔર બાઝ એક લમ્હામેં યે ફાસલે તય કર લેતે હૈં. ફરમાયા કે જબ અલ્લાહ તઆલા બંદેકો મખ્લૂકસે જુદા કરકે ફિકરે મખ્લૂકસે બે નિયાઝ હો જાતા હૈ તો ઉસકો વો કુર્બ અતા કરતા હૈ કે ઉસ બંદેકો મખ્લૂક ઔર ઉસકે લવાઝિમાતસે કોઈ તઅલ્લુક બાકી નહીં રેહતા. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા બાઝ બંદોંકો ઈસ મકામ પર પહોંચા દેતા હૈ જહાંસે વો તમામ મકામાતકા મુશાહિદા કરતે રેહતે હૈં. ઔર બાઝ બંદોંકો વો મરતબે અતા કરતા હૈ કે વો ઉનકે ઝરીઆ લૌહે મહેફૂઝકા ભી મુશાહિદા કર સકતે હૈં. ફરમાયા કે મૈંને તમામ મશાઈખીનકી ખિદમતમેં વકત ગુઝારા લેકિન કિસીકો અપના મુરશિદ ઈસ લિયે નહીં બનાયા કે મેરા મુરશિદ સિર્ફ ખુદા તઆલા હૈ.

ફરમાયા કે સબસે બેહતર દિલકા બીમાર વોહી હૈ જો યાદે ઈલાહીમેં બીમાર હુવા હો. કયૂંકે જો ઉસકી યાદમેં બીમાર હોતા હૈ વો શિફાયાબ ભી હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે ઈલ્મકી દો કિસ્મેં હૈં. પેહલે ઝાહિરી. દૂસરે બાતિની, ઈલ્મે ઝાહિરીકા તઅલ્લુક ઉલમાસે હૈ. ઔર ઈલ્મે બાતિની ઉલમાએ બાતિનકો હાસિલ હોતા હૈ. લેકિન ઈલ્મે બાતિનસે ભી બઢા હુવા વો ઈલ્મ હૈ જિસકા તઅલ્લુક અલ્લાહ તઆલાકે સરબસ્તા રાઝોંસે હૈ. ઔર જિસકી મખ્લૂકકો હવા તક નહીં લગ સકતી. ફિર ફરમાયા કે દુનિયા તલબ કરનેવાલોં પર દુનિયા હાકિમ બન જાતી હૈ. ઔર દુનિયા છોડને વાલા દુનિયા પર હુકૂમત કરતા હૈ. ફરમાયા કે ફકીર વોહી હૈ જો દીન ઔર દુનિયાસે બે નિયાઝ હો જાએ. કયૂંકે યે દોનોં ચીઝેં ફકસે કમ દરજાકી હૈં. ઔર દિલકા ઉન દોનોંસે કિસી કિસમકા વાસ્તા નહીં. ફરમાયા કે જબ અલ્લાહ તઆલા ઔકાતે નમાઝસે પેહલે તુમસે નમાઝકા તાલિબ નહીં હોતા તો ફિર તુમ ભી વકતસે પેહલે તલબે રિઝકસે એહતિરાઝ

કરો. ફરમાયા કે સાહિબે હાલ અપની હાલતસે ખૂદ ભી બે ખબર હોતા હૈ. ક્યૂંકે જિસ હાલસે વો આગાહ હો જાએ ઉસકો કિસી તરહ ભી હાલસે તાબીર નહીં કિયા જા સક્તા. બલ્કે ઉસકો ઈલ્મ કહા જાએગા. ફરમાયા કે જિસ જમાઅતમેંસે અલ્લાહ તઆલા કિસીકો સરફરાઝ કરના ચાહતા હૈ ઉસકે સદકેમેં પૂરી જમાઅતકો બખ્શ દેતા હૈ. ફરમાયા કે તીન હસ્તીયોંકે અલાવા સબ હી લોગ મુસલમાનકા શિકવા કરતે રેહતે હૈં. પેહલે અલ્લાહ તઆલા મોમિનકા શિકવા નહીં કરતા. દૂસરે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) શિકવા નહીં કરતે, તીસરે એક મોમિન દૂસરેકા શિકવા નહીં કરતા. ફરમાયા કે સફરકી ભી પાંચ કિસમેં હૈં. પેહલા કદમોંસે સફર કરના, દૂસરા દિલસે સફર કરના, તીસરા હિંમતસે સફર કરના, ચોથા દીદારકે ઝરીઆ સફર કરના, પાંચવાં ફનાઈયતે નફસકે સાથ સફર કરના.

ફરમાયા કે અહલુલ્લાહકી મિસાલ રોઝે રોશનકી તરહ હૈ. ઔર જિસ તરહ દિનકો આફતાબકી રોશની દરકાર હોતી હૈ ઔલિયાએ કિરામકો આફતાબકી ઝરૂરત નહીં રેહતી. ઔર જિસ તરહ અંધેરી રાતકો ચાંદ તારોંકી રોશની દરકાર હોતી હૈ ઔલિયાએં કિરામ ઉસસે બે નિયાઝ હોતે હૈં. ફરમાયા કે ઉસકે લિયે રાહોંકી લંબાઈ ખતમ હો જાતી હૈ જિસકો ખુદા રાસ્તા દિખાના ચાહતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદા તઆલા સૂફિયાકે કુલૂબકો નૂરકી બીનાઈ અતા ફરમાતા હૈ. ઔર ઉસ બીનાઈમેં ઉસ વકત તક ઈઝાફા હોતા જાતા હૈ જબ તક વો બીનાઈ મુકમ્મલ ઝાતે ઈલાહી નહીં બન જાતી. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઅલા બંદોંકો અપની તરફ બુલાકર જિસ પર ચાહતા હૈ અપને ફઝલસે રાહેં કુશાદા કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે બઝરીઆ મારિફત કોઈ મલ્લાહ અપની કશ્તીકો ડૂબનેસે નહીં બચા સકતા. હઝારોં આએ ઔર ગર્ક હોતે ચલે ગએ. બસ એક ઝાતે બારી તઆલાકા વુજૂદ બાકી રેહ ગયા. ફરમાયા કે રોઝે મેહશર જબ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) મખ્લૂકકે મુઆઈનાકે લિયે જન્નતમેં તશરીફ લે જાએંગે તો એક જમાઅતકો દેખકર બારી તઆલાસે સવાલ કરેંગે કે યે લોગ કૌન હૈં ઔર યહાં કેસે પહોંચ ગએ? ક્યૂંકે ફના ફીલ્લાહ હોને વાલી જમાઅતકો ઐસી રાહોંસે જન્નતમેં પહોંચાએગા કે કોઈ નહીં દેખ સકેગા. ફરમાયા કે ખુદા તઆલા તક પહોંચનેકે લિયે એક હઝાર મંઝિલેં હૈં. જિનમેં સબસે પેહલી મંઝિલ કરામત હૈ ઔર ઉસ મંઝિલસે કમ હિંમત લોગ આગે નહીં બઢ સકતે. ઔર અગલી મંઝિલોંસે મેહરૂમ રેહ જાતે હૈં. ફરમાયા કે હિદાયત ઔર ગુમરાહી દોનોં જુદાગાના રાહેં હૈં. હિદાયતકી રાહ તો ખુદા તક પહોંચા દેતી હૈ લેકિન ગુમરાહીકી રાહ બંદેકી તરફસે અલ્લાહકી તરફ જાતી હૈ. લિહાઝા જો શખ્સ યે દાવા કરતા હૈ કે મૈં ખુદા તક પહોંચ ગયા વો ઝૂઠા હૈ, ઔર જો યે કેહતા હૈ કે મુઝે ખુદા તક પહોંચાયા ગયા હૈ વો અપને કૌલમેં એક હદ તક સચ્ચા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકો પાનેવાલા ખૂદ બાકી નહીં રેહતા. લેકિન વો કભી ફના ભી નહીં હોતા. ફરમાયા કે ખુદા તઆલાને

ઐસે અહલે મરાતિબ બંદે ભી પૈદા કિયે હૈં જિનકે કુલૂબ ઈસ કદર વસીઅ હૈં કે મશરિક ઔર મગરિબકી વુસઅત ભી ઉનકે મુકાબલામેં હેચ હૈ. ફરમાયા કે મુરદા હૈં વો કુલૂબ જિનમેં ખુદાકે સિવા કિસી ઔર કી મુહબ્બત હો, ખ્વાહ વો કિતને હી ઈબાદત ગુઝાર ક્યૂં ન હોં.

ફિર ફરમાયા કે તીન ચીઝોંકી હિફાઝત બહોત દુશ્વાર હૈ. પેહલે મખ્લૂકસે ખુદાકે રાઝોંકી હિફાઝત, દૂસરે મખ્લૂકકી બુરાઈસે ઝબાનકી હિફાઝત, તીસરે અમલકી પાકીઝગીકી હિફાઝત. ફરમાયા કે ખુદા ઔર બંદેકે દરમ્યાન સબસે બળા હિજાબ નફસ હૈ. ઔર જિસ કદર નેક લોગ ગુઝર ગએ ઉન સબકો નફસસે શિકાયત રહી, હત્તાકે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ભી નફસસે શિકાયત કરતે રેહતે થે. ફરમાયા કે દીનકો જિતના નુકસાન લાલચી આલિમ ઔર બે અમલ ઝાહિદસે પહોંચતા હૈ ઉતના નુકસાન ઈબ્લીસસે નહીં પહોંચતા. ફરમાયા કે સબસે અફઝલ કામ ઝિક્રે ઈલાહી, સખાવત, તકવા, ઔર ઔલિયાકી સોહબત હૈ. ફરમાયા કે અગર તુમ અહલે દુનિયાકી નિગાહોંમેં એક હઝાર મીલ દૂર ભી ભાગના ચાહોગે તો યે ભી બહોત બળી ઈબાદત હૈ. ઔર ઉસમેં બહોતસે ફાયદે છુપે હુએ હૈં. ફરમાયા કે એક મોમિનકી ઝિયારતકા સવાબ એકસો હજકે બરાબર ઔર હઝાર દીનાર સદકા કર દેનેસે ભી અફઝલ હૈ. ઔર જિસકો કિસી મોમિનકી ઝિયારત નસીબ હો જાએ ઉસ પર ખુદાકી રહમત હૈ.

ફરમાયા કે કિબ્લે દર હકીકત પાંચ હૈં? પેહલા કિબ્લા કાબા હૈ જો મુસલમાનોંકા કિબ્લા હૈ. દૂસરા બૈતુલ મુકદ્દસ જો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સિવા ગુઝિશ્તા તમામ અંબિયાએ કિરામકા કિબ્લા હૈ. તીસરે બૈતુલ મામૂર યે આસમાની ફરિશ્તોંકા કિબ્લા હૈ, ચોથે અર્શ, યે દુઆકા કિબ્લા હૈ. પાંચવાં ઝાતે બારી તઆલા યે જવાંમર્દોંકા કિબ્લા હૈ. જૈસા કે કુરઆનમેં ફરમાયા ગયા **ફઐનમા તુવલ્લૂ ફસમ્મ વજ્હુલ્લાહિ.** યાની જિસ તરફ તુમ મુંહ ફેરો ઉસી તરફ અલ્લાહ મૌજૂદ હૈ. ફિર ફરમાયા કે તાલિબ જબ રાસ્તામેં દસ મકામ પર ઝહર ખા ચુકતા હૈ તબ કહીં ગ્યારહવીં જગહ શુક્ર નસીબ હોતા હૈ. યાની શુરૂમેં તાલિબીને ખુદાકો બે હદ તકલીફોંકા મુકાબલા કરના પડતા હૈ. ફિર કહીં કુર્બે ઈલાહી હાસિલ હોતા હૈ. ફરમાયા કે રોઝા નમાઝ ગો અફઝલ આમાલ હૈં. લેકિન ગુરૂર ઔર તકબ્બુર દિલસે નિકાલ દેના ઉસસે ભી બેહતર અમલ હૈ. ફરમાયા કે ચાલીસ સાલ તક ઈબાદત કરના ઝરૂરી હૈ. દસ સાલ તો ઈસ લિયે કે ઝબાનમેં સદાકત પૈદા હો જાએ. ઔર દસ સાલ ઈસ લિયે કે જિસમકા બઢ્હા હુવા ગોશ્ત કમ હો જાએ, ઔર દસ સાલ ઈસ લિયે કે ખુદાસે દિલી લગાવ પૈદા હો જાએ. ઔર દસ સાલ ઈસ લિયે કે તમામ અહવાલ દુરૂસ્ત હો જાએં. ઔર જો શખ્સ ઈસ તરહ ચાલીસ સાલ ઈબાદત કરેગા વો મરાતિબમેં સબસે બઢ્હ જાએગા. ફરમાયા કે દુનિયામેં મખ્લૂકસે નરમી ઈખ્તિયાર કરો. ઔર મુકમ્મલ આદાબકે સાથ ઈત્તિબાએ સુન્નત કરતે રહો.

ઔર ખુદા તઆલાકે સાથ પાકીઝગીકી ઝિંદગી બસર કરો. ક્યૂંકે વો ખૂદ ભી પાક હૈ ઈસ લિયે પાકીઝા લોગોંકો મહેબૂબ રખતા હૈ. ઔર યે રાસ્તા દીવાનોંકા રાસ્તા હૈ.

ફરમાયા કે મૌતસે પેહલે તીન ચીઝેં હાસિલ કર લો. પેહલે યે કે ખુદાકી મુહબ્બતમેં ઈસ કદર રોઓ કે આંખોંસે આસૂઓંકે બજાએ લહૂ જારી હો જાએ. દૂસરે યે કે ખુદાસે ઈસ કદર ડરતે રહો કે પેશાબકી જગહ ખૂન આને લગે. તીસરે ઉસકે અહકામકી બજા આવરીકે સાથ ઈબાદતમેં ઈસ તરહ શબ બેદારી કરો કે તમામ જિસમ પિગલ જાએ. ફરમાયા કે ખુદાકો ઈસ અંદાઝસે યાદ કરો કે ફિર દો બારા યાદ ન કરના પડે. યાની ઉસકો કિસી વકત ભી ન ભૂલો. ફરમાયા કે એક મરતબા અલ્લાહ કેહનેસે ઈસ તરહ ઝબાન જલ જાતી હૈ કે દો બારા અલ્લાહ નહીં કેહ સકતા. ઔર જબ તુમ ઉસકો દો બારા અલ્લાહ કેહતે સુનો તો સમઝ લો કે વો ખુદાકી તારીફ હૈ જો ઉસકી ઝબાન પર જારી હૈ. ફરમાયા કે અગર તુમહારે દિલમેં યાદે ઈલાહી બાકી હૈ તો તુમહેં દુનિયાકી કોઈ ચીઝ નુકસાન નહીં પહોંચા સકતી. ઔર અગર તુમહારે દિલમેં ખુદાકી યાદ બાકી નહીં હૈ તો લિબાસે ફાખિરા ભી ફાયદામંદ નહીં હો સકતા. ફિર ફરમાયા કે ખુદાકે સાથ મુશાહિદા કરનેકા નામ બકા હૈ. ફરમાયા કે જિસકો મખ્લૂકમેં તુમ મર્દ ખ્યાલ કરતે હો વો ખુદાકે રૂબરૂ નામર્દ હૈ. ઔર જો મખ્લૂકકી નઝરોંમેં નામર્દ હૈ વો ખુદાકે સામને મર્દ હૈ. ફરમાયા કે ઈસ તરહ સુકૂત ઈખ્તિયાર કરો કે સિવાએ અલ્લાહ અલ્લાહકે ઔર કુછ મુંહસે ન નિકલે. ઔર દિલમેં સિવાએ ફિકરે ઈલાહીકે ઔર કોઈ ફિકર બાકી ન રહે. ઔર તમામ ઉમૂરે દુન્યવીસે કિનારા કશ હોકર અપને આઝાકો ખુદાકી તરફ મુતવજ્જેહ રખ્ખો તાકે તુમહારા હર મઆમલા ઈખ્લાસ પર હો. ઔર ઉસકી ઈબાદતકે સિવા કિસીકી ઈબાદત ન કરો. ફરમાયા કે ઔલિયાકે દિલ મિટ જાતે હૈં ઉનકે જિસમ ફના હો જાતે હૈં. ઔર ઉનકી રૂહેં જલ જાતી હૈં. ફરમાયા કે ખુદાકી એક લમ્હાકી ઈબાદત મખ્લૂકકી ઉમર ભરકી ઈબાદતસે અફઝલ હૈ. ફરમાયા કે આમાલકી મિસાલ શેર જૈસી હૈ. ઔર જબ બંદા અપના કદમ શેરકી ગરદન પર રખતા હૈ તો વો શેર લોમડીકી તરહ હો જાતા હૈ. યાની જબ અમલ પર કાબૂ પા લિયા જાએ તો અમલ આસાન હો જાતા હૈ. ફરમાયા બુઝુર્ગોંકા યે કૌલ હૈ કે જો મુરીદ અમલકે બલ પર અમલ કરતા હૈ ઉસકે લિયે અમલ ફાયદામંદ નહીં હોતા. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા અપના કરમ અપને દોસ્તોંકે લિયે મેહફૂઝ રખતા હૈ. ઔર અમન ઔર રાહત અપને ગુનેહગાર બંદોંકે લિયે વકફ કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકી દોસ્તી ઈસ લિયે ઝરૂરી હૈ કે જબ મુસાફિર ઉસ મકામ પર પહોંચતા હૈ જહાં ઉસકા દોસ્ત મૌજૂદ હો તો રાહકી તમામ તકલીફ ભૂલ જાતા હૈ. ઔર ઉસકે દિલકો તાકત હાસિલ રેહતી હૈ. લિહાઝા જબ તુમ કિયામતમેં ઈસ તરહ મુસાફિર બનકર પહોંચોગે જહાં ખુદા તઆલા તુમહારા દોસ્ત હોગા તો તુમહેં ખૂશી હાસિલ હોગી. ફરમાયા કે જો લોગ મખ્લૂકકે

સાથ શફકતસે પેશ નહીં આતે ઉનકે દિલોંમેં મખ્લૂકકી દોસ્તીકી ગુંજાઈશ બાકી નહીં રેહતી. ઔર જો લોગ અપની ઝિંદગીકો ઉમૂરે ખુદાવંદીમેં સર્ફ નહીં કરતે ઉનકી આસાની કે સાથ પુલ સિરાતસે ગુઝર નહીં હો સકતી.

એક ખુરાસાનીસે હજ પર રવાના હોતે વક્ત આપને સવાલ કિયા કે કહાંકા ઈરાદા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મક્કા મુઅઝ્ઝમાકા, આપને ફરમાયા વહાં ક્યૂં જા રહે હો? ઉસને અર્ઝ કિયા કે ખુદાકી તલબમેં જા રહા હું. ફરમાયા કે ક્યા ખુરાસાનમેં ખુદા નહીં હૈ? ઔર જૈસાકે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે ઈલ્મ હાસિલ કરો ચાહે વો ચીનમેં હો. લેકિન યે નહીં ફરમાયા કે ખુદાકી તલાશમેં એક મકામસે દૂસરે મકામ તક જાતે ફિરો. ફરમાયા કે જિસ સાંસમેં બંદા ખુદાસે ખૂશ હો જાએ વો સાંસ બરસોંકે રોઝા નમાઝસે અફઝલ હૈ. ફરમાયા કે જો બંદા એક રાત દિન ઈસ હાલમેં ગુઝાર દે કે ઉસકી ઝાતસે કિસી મુસલમાનકો તકલીફ ન પહોંચે તો વો શખ્સ એક રાત દિન હુઝૂરે અકરમકી સોહબતમેં રહા. ઔર જો શખ્સ મોમિનકો કિસી દિન તકલીફ પહોંચાતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકી ઉસ દિનકી ઈબાદત કબૂલ નહીં કરતા. ફરમાયા કે જો બંદા દુનિયામેં અંબિયા ઔર ઔલિયા ઔર ખુદાસે શરમ કરતા હૈ આખેરતમેં અલ્લાહ તઆલા ઉસસે શરમ કરતા હૈ. ફરમાયા કે નાન જવેં (રૂખી સુખી રોટી) ખાને ઔર ટાટકા લિબાસ પહેન લેને હીસે સૂફી નહીં બન જાતા. ક્યૂંકે અગર સૂફી બનનેકા દારો મદાર ઈસ પર મૌકૂફ હોતા તો તમામ ઉનવાલે ઔર જવ ખાનેવાલે જાનવર સૂફી બન જાયા કરતે. બલ્કે સૂફી વો હૈ જિસકે દિલમેં સદાકત ઔર અમલમેં ઈખ્લાસ હો. ફરમાયા કે મુઝે મુરીદ કરનેકી ખ્વાહિશ નહીં. ક્યૂંકે મૈં મુરશિદ હોનેકા દાવેદાર નહીં. બલ્કે મૈં તો હર વક્ત અલ્લાહ કાફી કહા કરતા હું.

ફરમાયા કે અગર તુમને ઉમરમેં એક મરતબા ભી ખુદા તઆલાકો નારાઝ કિયા હો તો ઝિંદગી ભર ઉસસે માઝિરત ચાહતે રહો. ક્યૂંકે અગર વો અપની રહમતસે મઆફ ભી કર દે, જબ ભી તુમહારે દિલસે યે હસરતકા દાગ મિટના ન ચાહિયે કે તુમને અલ્લાહ તઆલાકો નારાઝ કિયા હૈ. ફરમાયા કે કાબિલે સોહબત વોહી હૈ જો આંખસે અંધી, કાનસે બેહરી ઔર મુંહસે ગુંગી હો, યાની ઐસે શખ્સકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરની ચાહિયે જો અપની આંખસે ખુદાકે સિવા કિસીકો ન દેખતા હો, જો અપને કાનોંસે હકકે સિવા કોઈ બાત ન સુનતા હો. ઔર ઝબાનસે હકકે સવા કુછ ન કેહતા હો. ફરમાયા કે અફસોસ હૈ ઉસ પરિંદે પર જો અપને આશિયાનેસે દાનેકી તલાશમેં નિકલકર આશિયાનેકા રાસ્તા હી ભૂલ જાએ ઔર હર સિમ્ત ભટકતા ફિરે. ફરમાયા કે હકીકતમેં ગરીબ વોહી હૈ જિસકા ઝમાનેમેં કોઈ સાથી ન હો. લેકિન મૈં ખૂદકો ગરીબ ઈસ લિયે નહીં કેહ સકતા કે ન તો મૈં દુનિયા ઔર અહલે દુનિયાકા મુવાફિક હું. ઔર ન દુનિયા હી મેરે મુવાફિક હૈ. ફરમાયા કે ઝમીન પર ચલને ફિરનેવાલે લોગ મુરદા હૈં

ઔ ઝમીનમેં બહોતસે મદફૂન લોગ ઝિંદા હૈં. ફરમાયા કે ઉલમાએ કિરામ યે કેહતે હૈં કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કી નવ અઝવાજે મુતહહરાત (બીવીયાં) થીં. ઔર બાઝકે લિયે આપ સાલ ભરકા ખાનેકા સામાન ભી જમા ફરમા લેતે થે ઔર સાહિબે ઔલાદ ભી થે. લેકિન મૈં યે કેહતા હું કે ૬૩ સાલ ઉમર હોનેકે બાવજૂદ ભી આપ દોનોં જહાંસે દિલ બરદાશ્તા (ગમગીન) રહે. યાની આપકે નઝદીક સબ મુરદા થે. ઔર જો કુછ આપ જમા ફરમાતે થે વો ભી અલ્લાહ હી કે હુકમસે. ફરમાયા કે મુરીદ અપને મુરશિદકી જિસ કદર ખિદમત કરતા હૈ ઉસી કદર ઉસકે મરાતિબ બઢતે ચલે જાતે હૈં. ફરમાયા કે લોગ તો દરિયામેં મછલી પકડતે હૈં. લેકિન અલ્લાહવાલે ખુશ્કીમેં મછલી પકડતે હૈં. ઔર લોગ તો ખુશ્કીમેં સોતે હૈં લેકિન અલ્લાહવાલે દરિયામેં આરામ કરતે હૈં. ફરમાયા કે દુનિયામેં એક હઝાર તમન્નાઓંકો કુરબાન કર દેનેકે બાદ આખિરતમેં સિર્ફ એક તમન્ના પૂરી હોતી હૈ. ઔર એક હઝાર કડવે ઘૂંટ ઝહર પી લેનેકે બાદ શરબતકા એક ઘૂંટ નસીબ હોતા હૈ. ફરમાયા કે હઝારોં સરદાર કબરોંમેં જા સોએ લેકિન દીનકી સરદારીકે કાબિલ એક ભી ન બન સકા. ફરમાયા કે દુનિયામેં ગમ ઔર તકલીફેં બરદાશ્ત કરતે રહો. મુમકિન હૈ કે ઉસકે સિલામેં આખિરત હાસિલ હો જાએ. ઔર દુનિયામેં ગિરયાઝારી કરતે રહો તાકે આખિરતમેં મુસ્કુરા સકો. ઔર વહાં તુમહેં મુખાતબ કરકે ફરમાયા જાએ કે તુમ દુનિયામેં રોતે રહે ઈસ લિયે આજ તુમહેં હમેશાકી ખૂશી અતા કી જાતી હૈ. ફરમાયા કે તમામ અંબિયા ઔર ઔલિયા દુનિયાકે અંદર ઈસ ગમમેં મબ્તલા રહે કે કાશ અલ્લાહ તઆલાકો જાન સકતે. લેકિન ખુદાકો જાનનેકા જો હક હૈ ઉસ તરહ નહીં જાન સકે. ફરમાયા કે મુહબ્બતકી ઈન્તેહા યે હૈ કે અગર કાઈનાતકે તમામ સમંદરોંકા પાની ભી મુહબ્બત કરનેવાલેકે હકમેં ઉન્ડેલ દિયા જાએ જબ ભી ઉસકી પ્યાસ ન હો સકે. ઔર ઝયાદાકી ખ્વાહિશ બાકી રહે. ઔર ખુદાસે મુન્કતેઅ હોકર અપની કરામાત પર તકબ્બુર ન કરે. ફરમાયા કે શુજાઅત તો યે હૈ કે અગર અલ્લાહ તઆલા કિસીકો એક કરામત ઔર ઉસકે મોમિન ભાઈકો એક હઝાર કરામતેં અતા ફરમા દે, જબ ભી વો અપની એક કરામતકો જઝબએ ઈસારકે તહત અપને ભાઈકો દે દે. એક મરતબા લોગોંને આપસે યે સવાલ કિયા કે કયા આપકો મૌતસે ડર નહીં લગતા? ફરમાયા કે મુરદે મૌતસે ડરા નહીં કરતે. કયૂંકે અલ્લાહકી હર વો વઈદ જો બંદોંકે લિયે ફરમાઈ ગઈ હૈ મેરે ગમકે સામને કોઈ હૈસિયત નહીં રખતી. ઔર હર વો વાદા જો મખ્લૂકસે આસાઈશ ઔર આરામકા કિયા ગયા હૈ મેરી ઉમ્મીદકે મુકાબલામેં બે હકીકત હૈ. ઔર અગર તુમસે યે સવાલ કિયા જાએ કે અબુલ હસનસે જો ફૈઝ તુમહેં હાસિલ હુવા હૈ ઉસકે સિલામેં કયા ચાહતે હો? તો તુમ કયા સિલા તલબ કરોગે? ઉસ પર હર શખ્સને અપની ખ્વાહિશાતકે મુતાબિક જવાબ દિયા. લેકિન આપને ફરમાયા કે અગર મુઝસે યે સવાલ કિયા જાએ કે તુમ મુહબ્બતે મખ્લૂકકે સિલામેં કયા બદલા

ચાહતે હો? તો મૈં જવાબ દૂંગા કે મૈં ઉન સબકો ચાહતા હું.

મશ્હૂર હૈ કે આપને કિસી અકલમંદસે યે સવાલ કિયા કે તુમ ખુદાકો દોસ્ત રખતે હો, યા અલ્લાહ તઆલા તુમહેં દોસ્ત રખતા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં ખુદાકો દોસ્ત રખતા હું. આપને ફરમાયા કે અગર ઐસા હૈ તો ઉસકા સાથ ઈખ્તિયાર ક્યૂં નહીં કરતે? ઈસ લિયે કે દોસ્તકી સોહબતમેં રેહના બહોત ઝરૂરી હૈ. એક મરતબા આપને અપને શાગિર્દસે પૂછા કે સબસે અચ્છી ચીઝ કૌનસી હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મુઝે માલૂમ નહીં. આપને ફરમાયા કે તુમ જૈસે બે ઈલ્મકો તો બહોત ઝિયાદા ખૌફઝદા રેહના ચાહિયે. તુમહેં માલૂમ હોના ચાહિયે કે સબસે બેહતર ચીઝ વો હૈ જિસમેં કોઈ બુરાઈ ન હો. મશ્હૂર હૈ કે જબ લોગોંને આપસે યે અર્ઝ કિયા કે હઝરત જુનેદ દુનિયામેં બાહોશ આએ ઔર હોશકે સાથ ચલે ગએ. ઔર હઝરત શિબ્લી મદહોશ આએ ઔર મદહોશ લૌટ ગએ. આપને ફરમાયા કે અગર ઉન દોનોંસે પૂછા જાએ કે તુમ દુનિયામેં કિસ તરહ આએ ઔર કિસ તરહ વાપસ હુએ તો યે કુછ ભી ન બતા સકેંગે. ક્યૂંકે ઉન દોનોંમેંસે કોઈ ભી નહીં જાનતા કે વો કિસ તરહ આયા ઔર કિસ તરહ વાપસ હો ગયા. ઔર આપને જિસ વકત યે જુમલા ફરમાયા તો ગૈબસે આવાઝ આઈ કે અય અબુલ હસન! તુને બિલકુલ ઠીક કહા. ક્યૂંકે જો ખુદાસે આગાહ હો જાતા હૈ ઉસકો ખુદાકે સિવા કુછ નઝર નહીં આતા. ઔર જબ લોગોંને ઈસ જુમલેકા મતલબ પૂછા તો આપને ફરમાયા કે ઝિંદગીકો નામુરાદીમેં ગુઝારનેકા નામ બંદગી હૈ. ફિર લોગોંને સવાલ કિયા કે હમેં ક્યા ચીઝેં ઈખ્તિયાર કરની હોંગી જિસકી બુન્યાદ પર હમમેં બેદારી પૈદા હો? ફરમાયા કે ઉમરકો એક સાંસસે ઝિયાદા ખ્યાલ ન કરો. ફિર લોગોંને પૂછા કે ફક્રકી ક્યા અલામત હૈ? ફરમાયા કે દિલ પર ઐસા રંગ ચઢ જાએ જિસ પર દૂસરા કોઈ રંગ ન ચઢ સકે.

ફરમાયા કે મૈં ખુદાકે સિવા કિસીકો અપને દિલમેં જગહ નહીં દેતા. ઔર અગર કોઈ ખયાલ આ ભી જાતા હૈ તો ફૌરન નિકાલ ફેંકતા હું. ફરમાયા કે મૈં ઈસ મકામ પર હું જહાં ઝર્રે ઝર્રેકી તેહકીકકા મુઝે ઈલ્મ હૈ. ફરમાયા કે મૈંને પચાસ સાલ ઈસ તરહ ગુઝારે હૈં કે ખુદાકે સાથ ઈસ અખ્લાકસે રહા કે મખ્લૂકકી ઉસમેં કોઈ ગુન્જાઈશ નહીં થી. ઔર નમાઝે ઈશાસે લેકર સુબહ તક હાલતે કિયામમેં રહા. ઔર સુબહસે શામ તક ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતા થા. ઔર ઉસમેં કભી પાંવ ફૈલાકર નહીં બૈઠા. જબ કહીં ઉસકે સિલામેં યે મરાતિબ હાસિલ હુએ કે ઝાહિર તૌર પર મૈં દુનિયામેં સોતે હુએ ફિરદૌસ ઔર જહન્નમકી સૈર કરતા રેહતા હું. ઔર દોનોં આલમ મેરે લિયે એક હો ચુકે હૈં. ઈસ લિયે કે મૈં તમામ ઔકાત ખુદાકી મઈય્યતમેં રેહતા હું. ફરમાયા કે મૈં ઝોહરસે અસર તક પચાસ રકાતેં પઢા કરતા થા, લેકિન બેદારીકે બાદ ઉન સબકી કઝા કરની પડી. ફરમાયા કે મૈં ૪૦ સાલસે ખાને પીનેકા કોઈ ઈન્તિઝામ નહીં કરતા. સિર્ફ મેહમાનકે

ખાનેકા ઈન્તિઝામ કર લેતા હું. ઔર ઉસીકે તુફૈલ મેં ખૂદ ભી ખા લેતા હું. ફરમાયા કે ઈમ્કાની હદ તક મેહમાન નવાઝી કરતે રહો, કયૂંકે મેહમાનકો દોનોં જહાંકી નેઅમતોંકા લુકમા બનાકર ભી ખિલા દોગે જબ ભી મેહમાન નવાઝીકા હક અદા નહીં હો સકતા. ફરમાયા કે કિસી મર્દે હકકી ઝિયારતકે લિયે મશ્રિકસે મગરિબ તક સફર કરનેકી તકલીફોંકા અજર ઉસકી ઝિયારતસે કમ હૈ. ફરમાયા કે ચાલીસ સાલસે મેરા નફસ એક ઘૂંટ ઠંડે પાનીકા ખ્વાહિશમંદ હૈ લેકિન મૈંને મહેરૂમ રખ્ખા હૈ. ફરમાયા કે મૈંને સત્તર સાલ ખુદાકી મઈય્યતમેં ઈસ તરહ ગુઝાર દિયે હૈં કે ઉસ દૌરાન એક લમ્હાકે લિયે ભી કભી નફસકી ઈતાઅત નહીં કી.

ચાલીસ સાલ તક આપકો બેંગન (રીંગણ) ખાનેકી ખ્વાહિશ રહી લેકિન આપને નહીં ખાએ. ઔર જબ એક દિન વાલિદાકે ઈસરાર પર ખા લિયે તો ઉસી રાત કિસીને આપકે સાહબઝાદેકો કતલ કરકે ચોખટ પર ડાલ દિયા. ઔર જબ આપકો માલૂમ હુવા તો અપની વાલિદાસે ફરમાયા કે મૈંને આપકો પેહલે હી મના કિયા થા કે મેરા મઆમલા ખુદાકે સાથ હૈ. અબ આપને અપને ઈસરારકા નતીજા દેખ લિયા.

જબ લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે આપકી ઔર દૂસરી મસ્જિદોંમેં કયા ફર્ક હૈ? ફરમાયા કે શરઈ હૈસિયત તો તમામ મસાજિદકી એક હી હૈ. લેકિન મેરી મસ્જિદકા કિસ્સા લંબા હૈ. કયૂંકે મૈંને દેખા હૈ દૂસરી મસાજિદસે એક નૂર નિકલકર સિર્ફ આસમાન તક જાતા હૈ. લેકિન મેરી મસ્જિદકા કુબ્બા ઉસકે કરમકે નૂરસે મુનવ્વર હોકર આસમાનસે ભી આગે નિકલ જાતા હૈ. ઔર જબ ઉસ મસ્જિદકી તામીરકે બાદ મૈં ઉસમેં જાકર બૈઠા તો ફરિશ્તોંને યહાં આકર એક સબ્ઝ પરચમ (ઝંડા) નસબ કર દિયા. જિસકા એક સિરા અર્શસે મિલા હુવા થા ઔર આજ તક વો પરચમ ઉસી તરહ કાઈમ હૈ ઔર હશ્ર તક કાઈમ રહેગા. ફિર એક દિન મૈંને યે ગૈબી આવાઝ સુની કે અય અબુલ હસન! જો લોગ તેરી મસ્જિદમેં દાખિલ હો જાએંગે ઉન પર જહન્નમકી આગ હરામ હો જાએગી. ઔર જો લોગ તેરી હયાતમેં યા વફાતકે બાદ ઉસ મસ્જિદમેં દો રકાત નમાઝ અદા કર લેંગે ઉનકા હશ્ર ઈબાદત ગુઝાર બંદોંકે સાથ હોગા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મુસલમાનકે લિયે હર જગહ મસ્જિદ હૈ ઔર હર દિન યૌમે જુમઆ ઔર હર મહિના માહે રમઝાન હૈ. લિહાઝા બંદા જહાં ભી હો અલ્લાહ તઆલાકી મઈય્યત ઈખ્તિયાર કરે. ફરમાયા કે દુનિયાસે મૈં ચારસો દીનારકા મકરૂઝ હોકર જાના પંસદ કરતા હું બ નિસ્બત ઉસકે કે કિસી સાઈલકે સવાલકો રદ કર દૂં. ફિર ફરમાયા કે જબ કિયામતમેં મુઝસે યે સવાલ હોગા કે તુ દુનિયાસે કયા લેકર આયા હૈ? તો મૈં અર્ઝ કરૂંગા કે તુને દુનિયામેં કુત્તેકો મેરા સાથી બના દિયા થા. ઔર મૈં હર લમ્હા ઉસકી નિગરાનીમેં લગા રેહતા થા. તાકે વો મુઝે ઔર દૂસરે લોગોંકો કાટ ન લે ઔર તુને મુઝે નજાસતસે લબરેઝ ફિતરત અતા કી થી જિસકી પાકીઝગીકે લિયે મૈંને તમામ

ઉમર સર્ફ કર દી. ફરમાયા કે લોગ તો યે કેહતે રેહતે હૈં કે અય અલ્લાહ! આલમે નઝઅ ઔર કબરમેં હમારી મદદ ફરમાના, લેકિન મૈં યે કેહતા હું કે અય અલ્લાહ હર લમ્હા ઔર હર ઘડી હમારી મદદ ફરમા ઔર મેરી ફરિયાદ રસી કર. ફરમાયા કે એક મરતબા મૈંને ખ્વાબમેં ખુદા તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે મૈંને તેરી મુહબ્બતમેં સાઠ સાલ ગુઝાર દિયે. ઔર આજ તક તેરી ઉમ્મીદસે વાબસ્તા હું. ઉસ પર જવાબ મિલા કે તુ સિર્ફ સાઠ હી સાલસે હમારી મુહબ્બતમેં ગિરિફતાર હૈ. ઔર હમ તુઝકો અબદસે અપના દોસ્ત બનાએ હૈં.

ફરમાયા કે જબ મૈંને અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે મુઝે મેરા અસલી રૂપ દિખા દે. મૈંને દેખા કે મૈં ટાટકે લિબામેં મલ્બૂસ હું ઔર જબ મૈંને ગૌરસે દેખ લેનેકે બાદ પૂછા કે કયા મેરા અસલી રૂપ યેહી હૈ? તો ફરમાયા ગયા કે હાં તેરી અસલી સૂરત યેહી હૈ. ફિર જબ મૈંને પૂછા કે મેરી અકીદત ઔર મુહબ્બત ઔર ખુશૂઅ ઔર ખુઝૂઅ કહાં ચલે ગએ? તો ફરમાયા કે વો તો સબ કુછ હમારા થા. તેરી અસલી હકીકત તો યેહી હૈ.

વફાતકે વકત આપને ફરમાયા કે કાશ મેરા દિલ ચીરકર મખ્લૂકકો દિખાયા જાતા કે ઉનકો યે માલૂમ હો જાતા કે ખુદાકે સાથ બુત પરસ્તી દુરૂસ્ત નહીં. ફિર લોગોંકો વસિય્યત ફરમાઈ કે મુઝે ઝમીનસે તીસ ગઝ નીચે દફન કરના. કયૂંકે યે સર ઝમીન બુસ્તામકી સરઝમીનસે ઝિયાદા બુલંદ હૈ. ઔર યે બે અદબીકી બાત હૈ કે મેરા મઝાર હઝરત જુનેદ બુસ્તામીકે મઝારસે ઊંચા હો જાએ. ચુનાંચે ઉસ વસિય્યત પર અમલ કિયા ગયા. લેકિન આપકી વફાતસે દૂસરે હી દિન એક બિજલીસી ચમકી. ઔર લોગોંને દેખા કે એક સુફેદ પત્થર આપકે મઝાર પર રખ્ખા હુવા હૈ. ઔર કરીબ હીમેં શેરકે કદમોંકે નિશાન હૈં. જિસસે યે અંદાઝા કિયા ગયા કે યે પત્થર શેર હીને લાકર રખ્ખા હૈ. ઔર બાઝ લોગ કેહતે હૈં કે આપકે મઝારકે અતરાફમેં શેરકો ઘૂમતે હુએ ભી દેખા ગયા. લેકિન લોગોંકા કેહના યેહી હૈ કે આપકે મઝારકો થામકર જો દુઆ ભી માંગી જાએગી વો ઝરૂર કબૂલ હોગી. ઔર બહોતસે તજુર્બાત ભી ઉસકે શાહિદ હૈં.

બાઝ લોગોંને ખ્વાબમેં દેખકર આપસે સવાલ કિયા કે ખુદાને આપકે સાથ કયા સુલૂક કિયા? ફરમાયા કે મેરા આમાલનામા મેરે હાથમેં દે દિયા ગયા, જિસ પર મૈંને અર્ઝ કિયા કે તુ મુઝે આમાલનામેમેં કયૂં ઉલઝાના ચાહતા હૈ. જબ કે મેરે આમાલસે પેહલે હી તુ મુઝસે બખૂબી વાકિફ થા કે મુઝસે કિસ કિસમકે આમાલ સરઝદ હો સકતે હૈં. લિહાઝા મેરા આમાલનામા કિરામન કાતિબીનકે હવાલે કરકે મુઝે ઈસ ઝન્ઝટસે નજાત દે દે, તાકે મૈં હર વકત તુઝસે હમ કલામ રેહ સકૂં.

હઝરત મુહમ્મદ બિન હુસૈન ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા મૈં સખ્ત બીમાર હુવા તો મૈં ખોફે આખિરતસે બહોત હી મુતઅસ્સિર થા. ઉસી દૌરાન એક દિન આપ ઈયાદતકે લિયે તશરીફ લાએ. ઔર મુઝે પરેશાન દેખકર ફરમાયા કે પરેશાનીકી કોઈ બાત નહીં,

તુમ બહોત જલ્દ તન્દુરૂસ્ત હો જાઓગે. લેકિન મૈંને અર્ઝ કિયા કે મુઝે બીમારીકા નહીં બલ્કે મૌતકા ખૌફ હૈ. આપને ફરમાયા કે મૌતસે ડરના ન ચાહિયે. કયૂંકે અગર મૈં તુમસે બીસ સાલ પેહલે હી મર જાઉંગા, જબ ભી આલમે નઝઅમેં તુમહારે પાસ આ જાઉંગા. ઈસ લિયે તુમ મૌતસે મત ખૌફઝદા હો. ઉસકે બાદ મુઝે તન્દુરૂસ્તી હાસિલ હો ગઈ. ઔર જબ આપકી વફાતકે બીસ સાલ બાદ હઝરત મુહમ્મદ હુસૈન બીમારીમેં મુબ્તલા હુએ તો ઉનકે સાહબઝાદેકા બયાન યે હૈ કે વો નઝાઈ કૈફિયતમેં ઈસ તરહ ખળે હો ગએ જૈસે કોઈ કિસીકે લિયે તાઝીમન ખળા હો જાતા હૈ. ફિર વ અલૈકુમુસ્સલામ કહા. ઔર જબ મૈંને પૂછા કે આપકે સામને કૌન હૈ? તો ફરમાયા કે હઝરત શેખ અબુલ હસન ખિરકાનીને મૌતકે વકત આનેકા વાદા ફરમાયા થા. લિહાઝા વો તશરીફ લે આએ હૈં. ઔર દૂસરે બહોતસે ઔલિયાએ કિરામ ભી આપકે સાથ હૈં. ઔર મુઝસે ફરમા રહે હૈં કે મૌતસે ન ડરો. યે કેહતે હી ઉનકા ઈન્તેકાલ હો ગયા.

હઝરત અબૂબકર શિબ્લી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ મારિફત ઔર હકીકતકે મખઝન થે. ઔર આપકા શુમાર મોતબર સૂફિયાએ કિરામમેં હોતા થા. આપકી પૈદાઈશકી જગહમેં ઈખ્તિલાફ હૈ, લેકિન સહીહ કૌલ યે હૈ કે આપ બગદાદમેં પૈદા હુએ ઔર બાલિગ હોને તક વહીં મુકીમ રહે. આપકી કરામાત ઔર રિયાઝત બેશુમાર હૈં. જિનકો લિખના બહોત દુશ્વાર હૈ. આપને અપને દૌરકે તમામ બુઝુર્ગોંકો દેખા ઔર ફૈઝ ભી હાસિલ કિયા. આપ ઈમામ માલિકકે પેરોકાર થે. ઔર બહોતસી અહાદીસ ભી આપને લિખ રખ્ખી થીં. ઉસકે અલાવા આપકી ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં કભી કોઈ કમી વાકેઅ નહીં હુઈ. ઔર સત્તર સાલકી ઉમર પાકર સન હિ.૩૩૪ માહે ઝિલહજ્જામેં ઈન્તેકાલ હુવા.

હાલાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને તીસ સાલ તક હદીસે વફકાકા દર્સ લિયા. જિસકે બાદ મેરે સીનેસે એક ખૂરશીદ (ચાંદ) તુલૂઅ હો ગયા. ઔર જબ મુઝકો ખુદાકી તલબકા શૌક પૈદા હુવા તો મૈંને બહોતસે ઉસ્તાઝોંકી ખિદમતમેં જાકર અપના મકસદ ઝાહિર કિયા. લેકિન કોઈ ભી મુઝે રાસ્તા ન દિખા સકા. કયૂંકે ઉનમેંસે એક ભી બઝાતે ખૂદ રાસ્તેસે વાકિફ નહીં થા. બસ મુઝસે તો ઈતના કેહ દેતે થે કે હમ ગૈબકે સિવા સબ કુછ જાનતે હૈં. ચુનાંચે મૈંને હૈરતઝદા હોકર ઉનસે અર્ઝ કિયા કે આપ લોગ તારીકીમેં હૈં ઔર મૈં રોઝે રોશનમેં. ઔર મૈં ખુદાકા શુક્ર અદા કરતા હું કે મૈંને અપની વિલાયત ચોરોંકે સુપુર્દ નહીં કી. યે સુનકર સબ લોગ નારાઝ હો ગએ. ઔર મેરે સાથ બહોત હી નારવા (નામુનાસિબ) સુલૂક કિયા.

શરૂમેં આપ નિહાવંદ નામી જગહકે સરદાર થે. ઔર જબ તમામ અમીરોં ઔર સરદારોંકો દરબારે ખિલાફતમેં બુલાયા ગયા તો આપ ભી વહાં તશરીફ લે ગએ. ઔર જિસ વકત ખલીફા સબકો ખલઅત (પોશાક) અતા કરકે રૂખસત કરનેવાલા થા. ઉસ વકત એક અમીરકો છીંક આઈ ઔર ઉસને ખલઅતકી આસ્તીનસે નાક સાફ કર લી. જિસકી સઝામેં ખલીફાને ખલઅત વાપસ લેકર ઉસકો બરતરફ કર દિયા. ઉસ વકત આપકો યે તમ્બીહ હુઈ કે જો શખ્સ મખ્લૂકકી અતા કરદા ખલઅતસે ગુસ્તાખી કરકે ઐસી સઝાકા લાઈક હો સકતા હૈ, તો ખુદાકી અતા કરદા ખલઅતકે સાથ ગુસ્તાખી કરનેવાલેકી ન જાને કયા સઝા હોગી. ઈસ ખયાલકે બાદ આપને ખલીફાસે આકર અર્ઝ કિયા કે તુ મખ્લૂક હોકર ઉસ ચીઝકો ના પસંદ કરતા હૈ કે કોઈ તેરી અતા કરદા ખલઅતસે બે અદબી ન કરે, જબ કે તેરી ખલઅતકી માલિકુલ મુલ્કકી ખલઅતકે સામને કોઈ હકીકત નહીં. લિહાઝા ઉસને મુઝકો અપની મારિફતકી જો ખલઅત અતા ફરમાઈ હૈ મૈં ભી યે પસંદ નહીં કરતા કે ઉસકો એક મખ્લૂકકે સામને ગંદી કર દૂં. યે કેહકર દરબારસે બાહિર નિકલે ઔર હઝરત ખૈર નસ્સાજકે હાથ પર જાકર બયઅત હો ગએ. ઔર કુછ મુદ્દત ઉનસે ફૈઝ હાસિલ કરનેકે બાદ ઉનહીકે હુકમસે હઝરત જુનેદ બગદાદીકી ખિદમતમેં પહોંચ ગએ. ઔર ઉનસે અર્ઝ કિયા કે લોગોંને મુઝે યે બતાયા હૈ કે આપકે પાસ એક નાયાબ મોતી હૈ. લિહાઝા આપ યા તો ઉસકો મેરે હાથ કીમતન ફરોખ્ત કર દેં યા ફિર બગૈર કીમતકે દે દેં. હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે અગર મૈં ફરોખ્ત કરના ચાહું તો તુમ ખરીદ નહીં સકતે. કયૂંકે તુમહારે અંદર ખરીદનેકી તાકત નહીં હૈ. ઔર અગર મુફત દે દૂં તો તુમ ઉસકી કદરો કીમત ન સમઝ સકોગે. કયૂંકે બગૈર મેહનતકે હાસિલ કરદા ચીઝકી કોઈ કદરો કીમત નહીં હોતી. લિહાઝા અગર તુમ વો ગોહર (મોતી) હાસિલ કરના ચાહતે હો તો બહરે તૌહીદમેં ગર્ક હોકર ફના હો જાઓ. ફિર અલ્લાહ તઆલા તુમહારે ઉપર સબરો ઈન્તિઝારકે દરવાઝે કુશાદા કર દેગા. ઔર જબ તુમ દોનોંકો બરદાશ્ત કરનેકે કાબિલ હો જાઓગે તો વો ગૌહર તુમહારે હાથ લગ જાએગા.

ફિર આપને હઝરત જુનેદસે પૂછા કે અબ મુઝે કયા કરના ચાહિયે? ઉનહોંને ફરમાયા કે તુમ એક સાલ તક ગંધક બેચતે ફિરો. ચુનાંચે એક સાલ તક ગંધક બેચતે રહે. ફિર હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે અબ એક સાલ તક ભીખ માંગો. ચુનાંચે આપને એક સાલ યે ભી કિયા. હત્તા કે આપને બગદાદકે હર દરવાઝે પર ભીખ માંગી લેકિન કભી આપકો કિસીને કુછ નહીં દિયા. ઔર જબ ઉસકી શિકાયત આપને હઝરત જુનેદસે કી તો ઉનહોંને મુસ્કુરાકર ફરમાયા કે અબ તો શાયદ તુમહેં અંદાઝા હો ગયા હોગા કે મખ્લૂકકે નઝદીક તુમહારી કોઈ હૈસિયત નહીં. લિહાઝા અબ કભી મખ્લૂકસે લગાવકા ખયાલ ન કરના. ઔર ન કભી કિસી ચીઝ પર મખ્લૂકકો ફૌકિયત દેના. ફિર હઝરત

જુનેદને હુકમ દિયા કે ચૂંકે તુમ નિહાવંદકે અમીર રેહ ચુકે હો, લિહાઝા વહાં જાકર હર ફર્દસે મઆફી તલબ કરો. ચુનાંચે આપને વહાં પહોંચકર બચ્ચે બચ્ચેસે મઆફી ચાહી લેકિન એક શખ્સ વહાં મૌજૂદ નહીં થા તો ઉસકે બજાએ લાખ દિરમ ખૈરાત કિયે. લેકિન ઉસકે બાવજૂદ ભી આપકે દિલમેં હુબ્બે જાં બાકી હૈ લિહાઝા એક સાલ તક ભીખ માંગતે રહો. લિહાઝા ભીખકે ઝરીઆ જો કુછ મિલતા થા ઉસકો હઝરત જુનેદકે પાસ લાકર ફુકરામેં તકસીમ કર દેતે, લેકિન આપ ખૂદ ભૂખે રેહતે. ફિર સાલકે ખતમ પર હઝરત જુનેદને વાદા કિયા કે અબ તુમહેં અપની સોહબતમેં રખ્ખુંગા. ઈસ શર્ત પર કે તુમહેં ફુકરાકી ખિદમત ગુઝારી મંઝૂર હો. ચુનાંચે આપ એક સાલ તક ફુકરાકી ખિદમત ગુઝારીમેં મશ્ગૂલ રહે. ફિર હઝરત જુનેદને પૂછા કે અબ તુમહારે નઝદીક નફસકા ક્યા મકામ હૈ? આપને જવાબ દિયા કે મૈં ખૂદકો તમામ મખ્લૂકાતસે કમતર ખ્યાલ કરતા હું. યે સુનકર હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે અબ તુમહારે ઈમાનકી તકમીલ હો ગઈ હૈ.

શરૂ દૌરમેં જો કોઈ આપકે સામને ખુદાકા નામ લેતા તો આપ ઉસકા મુંહ શકરસે ભર દેતે. ઔર બચ્ચોંમેં મહઝ ઉસ નિય્યતસે શીરીની તકસીમ ફરમાયા કરતે થે કે વો આપકે સામને સિર્ફ અલ્લાહ અલ્લાહ કેહતે રહેં. ફિર બાદમેં યે કૈફિયત હો ગઈ કે ખુદાકા નામ લેનેવાલોંકો રૂપિયે ઔર અશરફિયાં દે દિયા કરતે. ફિર ઉસ મકામ પર પહોંચ ગએ કે ખુલી તલવાર લેકર ફિરતે ઔર ફરમાયા કરતે કે જો કોઈ મેરે સામને અલ્લાહકા નામ લેગા ઉસકા સર કલમ કર દૂંગા. ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે આપને અપના પેહલા તરીકા ક્યૂં તબદીલ કર દિયા? ફરમાયા કે પેહલે મુઝે યે ખયાલ થા કે લોગ હકીકત ઔર મારિફતકે એતિબારસે ખુદાકા નામ લેતે હૈં. લેકિન અબ યે માલૂમ હુવા કે ઐસા નહીં હૈ બલ્કે મહઝ આદતન નામ લેતે હૈં. જિસકો મૈં જાઈઝ ખ્યાલ નહીં કરતા.

એક મરતબા આપને યે ગૈબી નિદા સુની કે ઈસ્મે ઝાતકે સાથ કબ તક વાબસ્તા રહેગા. અગર તલબે સાદિક હૈ તો મુસમ્માકી તલાશ કર. યે નિદા સુનકર ઈશ્કે ઈલાહીમેં ઐસે મુસ્તગરક હુએ કે દરિયાએ દજલામેં છલાંગ લગા દી. લેકિન એક મૌજને ફિર કિનારે પર ફેંક દિયા. ફિર ઉસી કૈફિયતમેં આગમેં કૂદ પડે લેકિન આગ ભી આપકે ઉપર અસર અંદાઝ ન હો સકી. ઉસકે અકસર મોહલિક ઔર મોહીબ મકામાત પર પહોંચકર ખૂદકો હલાક કરનેકી કોશિશ કરતે રહે. મગર અલ્લાહ તઆલા તો અપને મહેબૂબ બંદોંકી ખૂદ હિફાઝત ફરમાતા હૈ. ઈસ લિયે કિસી જગહ ભી કોઈ તકલીફ નહીં પહોંચતી. ઔર હર દિન ઝૌક ઔર શૌકમેં મુસલસલ ઈઝાફા (ઝયાદતી) હી હોતા રેહતા હૈ. ઔર આપ અકસર ચીખ ચીખકર ફરમાતે કે અફસોસ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો ન પાનીમેં ગર્ક હો સકા ઔર ન આગમેં જલ સકા. ન દરિંદોંને ફાડા ઔર ન પહાડસે

ગિરકર હલાક હો સકા. ફિર આપને યે નિદાએ ગૈબી સુની કે જો મકબૂલે ઈલાહી હોતા હૈ ઉસકો ખુદાકે સિવા દૂસરા કોઈ કતલ નહીં કર સકતા. ઉસકે બાદ આપકે અહવાલ યહાં તક પહોંચ ગએ કે લોગોંને દસ મરતબા ઝંજીરોંમેં જકડા મગર ફિર ભી આપકો સુકૂન મયસ્સર ન આ સકા. ફિર આપકો પાગલ ખ્યાલ કરકે પાગલખાને ભેજ દિયા ગયા. ઔર હર શખ્સ આપકો દીવાના કેહને લગા. લેકિન આપ ફરમાતે કે તુમ સબ મુઝે દીવાના કેહતે હો. હાલાંકે તુમ સબ પાગલ હો. ઔર ઈન્શાઅલ્લાહ કિયામતમેં તુમહારી દીવાનગીસે મેરી દીવાનગીકા મરતબા ઝાઈદ હોગા.

કૈદખાનેમેં જબ આપસે ચંદ હઝરાત મુલાકાતકે લિયે હાઝિર હુએ તો આપને પૂછા કે તુમ કૌન લોગ હો? ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે હમ સબ આપકે અહબાબ હૈં. યે સુનતે હી આપને ઉન પર સંગ બારી (પત્થર મારના) શુરૂ કર દી. ઔર ફરમાયા કે તુમ કૈસે અહબાબ હો જો મેરી મુસીબત પર સબર નહીં કરતે.

એક મરતબા આપ હાથમેં આગ લિયે હુએ ફિર રહે થે તો લોગોંને આપસે પૂછા કે આગ કયૂં લે રખ્ખી હૈ? ફરમાયા કે મૈં ઈસસે કાબાકો ફૂંક દેના ચાહતા હું. તાકે મખ્લૂક કાબાવાલેકી તરફ મુતવજ્જેહ હો જાએ. ફિર દૂસરે દિન લોગોંને દેખા કે આપ દો જલતી હુઈ લકડિયાં લિયે ફિર રહે હૈં. ઔર જબ લોગોંને વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે દરખ્ત પર બૈઠી હુઈ કોયલ કૂ કૂ કરકે પુછતી રેહતી હૈ કે વો કહાં હૈ ઔર મૈં ભી ઉસીકી મુવાફિકતમેં હુ હુ કરતા રેહતા હું. આપકે ઉસ અમલકા કોયલ પર ઐસા અસર હુવા કે જબ ખામોશ હો જાતે તો વો ભી સુકૂત ઈખ્તિયાર કર લેતી.

એક મરતબા બચ્ચોંને આપકે પાંવ પર ઐસા પત્થર મારા કે લહૂ લુહાન હો ગયા. ઔર ઝખમસે જો કતરે ઝમીન પર ગિરતે ઉનમેંસે હર કતરએ ખૂનસે અલ્લાહકા નકશ ઉભરતા થા.

એક મરતબા ઈદકે દિન કાલે લિબાસમેં મલ્બૂસ થે. ઔર વજદકા આલમ થા. ઔર જબ લોગોંને કાલા લિબાસ પહેનનેકી વજહ દરયાફત કી તો ફરમાયા કે મૈંને મખ્લૂકકે માતમમેં કાલા લિબાસ પેહના હૈ. ઈસ લિયે કે પૂરી મખ્લૂક ખુદાસે ગાફિલ હો ચુકી હૈ. શરૂમેં આપ કાલા લિબાસ હી ઈસ્તેમાલ ફરમાતે થે. લેકિન તૌબા કરનેકે બાદ ફકીરોંકા લિબાસ પહેનના શુરૂ કર દિયા થા.

મુજાહિદાતકે દૌરાન આપ ઈસ લિયે અપની આંખોંમેં નમક ભર લેતે થે તાકે નીંદકા ગલબા ન હો સકે. હત્તાકે થોડી થોડી મિકદાર કરકે આપને સાત મન નમક આંખોંમેં ભર લિયા થા. ઔર ફરમાયા કરતે થે કે ખુદા તઆલાને તજલ્લી ફરમાકર મુઝસે ફરમાયા હૈ કે સોનેવાલે મુઝસે ગાફિલ હો જાતે હૈં. ઔર મુઝસે ગફલત કરનેવાલા મહજૂબ (શરમિંદા) હોતા હૈ. એક મરતબા ચિમટી (પકડ) લેકર આપને અપના ગોશ્ત નોચના શુરૂ કર દિયા તો હઝરત જુનૈદને ઉસકી વજહ પૂછી. આપને ફરમાયા કે જો

હકાઈક મુઝ પર ખુલતે હૈં ઉનકી મુઝમેં તાકત નહીં હૈ ઈસ લિયે યે અમલ કર રહા હું. તાકે એક લમ્હાકે લિયે સુકૂન મિલ સકે.

એક મરતબા હઝરત જુનેદકી મજલિસમેં આપ ભી હાઝિર થે તો હઝરત જુનેદકે બાઝ મુરીદોંને આપકી તારીફમેં યે જુમલે કહે કે સિદક ઔર શૌક ઔર ઔર બુલંદ હિંમતીમેં આપકે જૈસા કોઈ નહીં હૈ. યે સુનકર હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે તુમ લોગોંકી યે બાત દુરૂસ્ત નહી. બલ્કે હકીકતમેં શિબ્લી મરદૂદ ઔર ખુદાસે બહોત દૂર હૈ. લિહાઝા શિબ્લીકો મેરી મજલિસસે બાહિર નિકાલ દો. ઔર જબ આપ નિકલ ગએ તો હઝરત જુનેદને મુરીદીનસે ફરમાયા કે તુમ તારીફ કરકે હલાક કરના ચાહતે થે. કયૂંકે તુમહારે યે તારીફી જુમલે ઉસકે લિયે તલવાર થે. ઔર અગર ઉસકા મામૂલી સા અસર ભી ઉસ પર હો જાતા તો ઉસકે નફસમેં સરકશી ઝાહિર હો જાતી. ઔર વો ફૌરન હલાક હો જાતા. લેકિન મેરી બદ ગોઈ ઉસકે લિયે ઢાલ બન ગઈ. ઔર વો હલાકતસે બચ ગયા.

આપ અપને મામૂલકે મુતાબિક તેહખાનેમેં ઈબાદત કિયા કરતે થે. ઔર લકડિયોંકા ઘક્રા ઈસ લિયે અપને સાથ લે જાતે કે જબ ઈબાદતસે ઝરાસી ભી ગફલત હોતી તો એક લકડી નિકાલકર ખૂદકો મારા કરતે થે. હત્તા કે એક એક કરકે તમામ લકડિયાં ખતમ હો જાતીં ઔર બાદમેં આપ અપને જિસમકો દીવારોંસે ટકરાતે થે.

એક મરતબા આપ તનહાઈમેં ઈબાદત કર રહે થે કે બાહિરસે કિસીને દરવાઝે પર દસ્તક દેકર કહા કે અબુબકર હાઝિર હુવા હૈ. લેકિન આપને જવાબ દિયા કે અગર ઈસ વકત હઝરત અબુબકર સિદ્દીક ભી તશરીફ લે આએં જબ ભી મૈં દરવાઝા નહીં ખોલ સકતા. લિહાઝા બરાહે કરમ તુમ વાપસ ચલે જાઓ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે મેરી પૂરી ઝિંદગી ઉસી ખ્વાહિશમેં ગુઝર ગઈ કે કાશ એક લમ્હાકે લિયે ખુદા તઆલાસે મુઝે ઐસી ખલ્વત નસીબ હો જાતી કે મેરા વુજૂદ બાકી નં રેહતા. ઔર ચાલીસ સાલસે યે તમન્ના હૈ કે કાશ એક લમ્હાકે લિયે ખુદાકો જાન પેહચાન સકતા. ઔર કાશ મૈ પહાડોંમેં ઈસ તરહ છુપ જાતા કે ન તો મખ્લૂક મુઝકો દેખ સકતી ઔર ન મેરે અહવાલસે બાખબર હોતી. ફિર ફરમાયા કે મૈં ખૂદકો યહૂદીયોંસે ભી ઝિયાદા ઈસ લિયે ઝલીલ ખ્યાલ કરતા હું કે મૈં નફસ ઔર દુનિયા ઔર ઈબ્લીસ ઔર ખ્વાહિશાતકી બલાઓંમેં ગિરિફતાર હું. ઔર મુઝે તીન મસ્લેહતેં યે ભી લાહિક હૈં કે પેહલે મેરે દિલસે અલ્લાહ તઆલા દૂર હો ગયા હૈ. દૂસરે મેરે દિલમેં બાતિલ ઘુસ ગયા હૈ. તીસરે મેરા નફસ ઐસા કાફિર બન ગયા હૈ કે ઉસકો મુસીબતોંકો દૂર કરનેકા ખ્યાલ તક નહીં આતા. ફિર ફરમાયા કે દુનિયા મુહબ્બતકા ઔર આખિરત નેઅમતકા મકાન હૈ. લેકિન ઈન દોનોંસે દિલ બેહતર હૈ કયૂંકે યે મારિફતે ઈલાહીકા મકાન હૈ. ફિર ફરમાયા કે અગર મૈં બાદશાહકા ખિદમત ગુઝાર ન હોતા તો બુઝુર્ગોંકી ખિદમત ભી ન કરતા.

એક મરતબા નયે કપડે જિસમ પરસે ઉતારકર જલા ડાલે. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે શરીઅતમેં બિલા વજહ માલકા બરબાદ કરના હરામ હૈ. તો ફરમાયા કે કુરઆનને કહા હૈ કે જિસ ચીઝ પર તુમહારા દિલ માઈલ હોગા હમ ઉસકો ભી તુમહારે સાથ આગમેં જલા દેંગે. ચુંકે મેરા દિલ ઈસ વકત નયે કપડોં પર માઈલ હો ગયા થા. ઈસ લિયે મૈંને ઉનકો દુનિયામેં હી જલા ડાલા.

આપકે હાથ પર તૌબા કરનેવાલા જબ તરીકતકા તલબગાર હોતા તો આપ હુકમ દેતે કે જંગલમેં જાકર તવક્કુલ ઈખ્તિયાર કરો. ઔર બગૈર સામાન ઔર સવારીકે હજકે સફર પર ચલે જાઓ. ઉસી વકત તુમહેં તવક્કુલ હાસિલ હોગા. ઔર જબ ઈન દોનોં મુજાહિદાતસે ફરાગત પા લો ઉસ વકત મેરે પાસ આના, ઈસ લિયે કે અભી તુમહારે અંદર મેરી સોહબતકી સલાહિયત નહીં હૈ. ઔર આપ અકસર તૌબા કરનેવાલોંકો અપને અસહાબકે સાથ બગૈર સફરકે તોશા ઔર સવારીકે જંગલમેં ભેજ દિયા કરતે થે. ઔર જબ લોગ યે કેહતે કે આપ તો મખ્લૂકકી હલાકતકે દરપે હૈં. તો આપ જવાબ દેતે કે મેરી નિય્યત હરગિઝ યે નહીં, લેકિન જો લોગ મેરે પાસ આતે હૈં ઉનકા મકસદ મેરી સોહબત નહીં હોતા બલ્કે વો મારિફતે ઈલાહીકે મુતમન્ની હોતે હૈં. ઈસ લિયે કે અગર વો મુસાહબતકે ખ્વાહાં હોં તો ગોયા બુતપરસ્તી કે મુરતકિબ કેહલાએ જાએંગે. લિહાઝા ઉનકે વાસ્તે યેહી બેહતર હૈ કે અપની પેહલી હાલત પર કાઈમ રહેં. ઈસ લિયે ફાસિક મુવહહિદ રોહબાનિયત પસંદ ઝાહિદસે અફઝલ હૈ. ઉસી વજહસે મૈં અપને પાસ આનેવાલોંકો ખુદાકા રાસ્તા બતા દેતા હું. ઉસમેં અગર વો હલાક ભી હો જાએં જબ ભી અપને મકસદસે મેહરૂમ નહીં રહેંગે. ઔર અગર સફરકી તકલીફેં હાસિલ કર લેંગે તો ઉનહેં વો મકામ હાસિલ હો જાએગા જો દસ સાલા મુજાહિદાતસે ભી હાસિલ નહીં હો સકતા. આપકા કૌલ થા કે જબ રાસ્તેમેં મેરી નઝર મખ્લૂક પર પડતી હૈ તો મૈં દેખતા હું કે હર નેક બખ્તકી પેશાની પર લફઝ સઈદ ઔર હર બદ બખ્તકી પેશાની પર લફઝ શકી લિખ્ખા હોતા હૈ. બાઝ ઔકાત આપ ઝર્બ લગાકર આહ ઈફલાસ આહ ઈફલાસ કહા કરતે થે. ઔર જબ લોગોંને ઉસકી વજહ પુછી તો ફરમાયા કે ઈન્સાનોંકી મજાલિસત, ઉનકી મુહબ્બત, ઉનસે રબતો ઝબ્ત ઔર ઉનકી ખિદમત કરનેસે મુફલિસ હું.

એક દિન આપને આલમે વજદમેં હઝરત જુનેદકે યંહાં પહોંચકર ઉનકે બંધે હુએ સાફેકો ખોલ ડાલા. ઔર લોગોંકે પૂછને પર ફરમાયા કે ઉસકી બંદિશ મુઝે ભલી માલૂમ હુઈ ઈસ લિયે ખોલ ડાલા.

એક દિન હઝરત જુનેદકી બીવી અપને ઘરમેં બૈઠી કંઘી કર રહી થી કે ઉસી દૌરાન અચાનક આપ ભી વહાં જા પહોંચે. ઔર જબ ઉનહોંને પરદા કરનેકા ઈરાદા કિયા તો હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે પરદેકી ઈસ લિયે ઝરૂરત નહીં કે જમાઅતે સૂફિયાકે

મસ્તોંકો ફિરદોસ ઔર જહન્નમ તકકી તો ખબર હોતી નહીં ફિર ભલા વો કિસી ઔરત પર કયા નઝર ડાલ સકતે હૈં. ઔર જબ કુછ વકફાકે બાદ હઝરત શિબ્લીને રોના શુરૂ કિયા તો હઝરત જુનેદને અપની બીવીકો પરદેમેં ચલે જાનેકા હુકમ દેતે હુએ ફરમાયા કે અબ યે અપની અસલી હાલત પર લોટ રહે હૈં.

મન્કૂલ હૈ કે એક મરતબા હઝરત જુનેદને ખ્વાબમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો દેખા કે આપ તશરીફ લાએ ઔર હઝરત શિબ્લીકી પેશાની પર બોસા દિયા. ઔર જબ હઝરત શિબ્લીસે પૂછા કે તુમ કયા કયા અમલ કરતે હો? તો ઉનહોંને જવાબ દિયા કે મૈં નમાઝે મગરિબકે બાદ દો રકાત નમાઝ પઢકર યે આયત તિલાવત કરતા હું. **લકદ જા અકુમ રસૂલુમ મિન અન્ફુસિકુમ્ અઝીઝુન્ અલૈહિ મા અનિત્તુમ્ હરીસુન અલૈકુમ બિલ્મુઅ્મિનીન રઉફુર્ રહીમ. ફઈન તવલ્લૌ ફકુલ્ હસ્બિયલ્લાહુ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ અલૈહિ તવક્કલતુ વહુવ રબ્બુલ્ અર્શિલ્ અઝીમ.** યે સુનકર હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે યે મરતબા તુમહેં ઈસી લિયે હાસિલ હુવા હૈ.

એક મરતબા આપને એક જુમ્આસે લેકર દૂસરે જુમ્આ તક હઝરત અબુલ હસન ખઝરીકો અપને પાસ રેહનેકી ઈજાઝત દે દી. લેકિન યે ફરમાયા કે અગર તુમને મેરી સોહબતમેં ખુદાકે સિવા કિસી દૂસરેકા ખ્યાલ કિયા તો મેરી સોહબત તુમહારે લિયે હરામ હૈ.

એક મરતબા બીમારીકે દૌરાન ડાકટરોંને આપકો પરહેઝકા મશ્વરા દિયા તો આપને પૂછા કે કયા મૈં ઉસ ચીઝકા પરહેઝ કરૂં જો મેરા રિઝક હૈ યા ઉસ ચીઝકા જો મેરે રિઝકમેં દાખિલ નહીં, ઈસ લિયે કે જો મેરા રિઝક હૈ વો તો ખૂદ હી મુઝે મિલ જાએગા. ઔર જો મેરા રિઝક નહીં હૈ વો ખૂદ હી નહીં મિલેગા. ઈસ લિયે જો મેરા રિઝક હૈ ઉસમેં પરહેઝ કરના મેરે લિયે મુમકિન નહીં.

એક મરતબા કિસી પ્યાલી બેચને વાલેને યે આવાઝ લગાઈ કે સિર્ફ એક પ્યાલી બાકી રેહ ગઈ હૈ તો આપને ઝર્બ લગાકર ફરમાયા કે આગાહ હો જાઓ સિર્ફ એક હી બાકી રેહ ગયા હૈ.

એક મરતબા આપને એક મય્યિત પર ચારકે બજાએ પાંચ તકબીર કહીં. ઔર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે નમાઝે જનાઝામેં તો શરીઅતને ચાર તકબીરેં રખ્ખી હૈં. ફિર આપને પાંચ તકબીરેં કયૂં કહીં? ફરમાયા કે મૈંને ચાર તકબીરેં મય્યિત પર ઔર એક તકબીર દુનિયા પર કહી.

એક મરતબા આપ કઈ દિનોં તક લા પતા રહે.. ઔર તલાશ કરને પર હેજડોંકે મોહલ્લામેં મિલે. ઔર લોગોંને જબ સવાલ કિયા કે આપ યહાં કયૂં ઠહેરે હૈં? ફરમાયા કે જિસ તરહ ઈસ જમાઅતકા શુમાર ન મરદોંમેં હૈ ન ઔરતોંમેં, ઉસી તરહ મૈં ભી દુનિયામેં ઈનહીં જૈસા હું. ઈસ લિયે ઈનહીંકે સાથ ઝિંદગી ગુઝારના ચાહતા હું.

આપને ચંદ બચ્ચોંકો એક અખરોટકી તકસીમ પર લડતે દેખકર ઉનકે હાથસે અખરોટ લેકર ફરમાયા, લાઓ મૈં તુમકો તકસીમ કર દૂં. લેકિન જબ આપને ઉસકો તોડા તો ઉસમેં કુછ ભી નહીં નિકલા. ઉસ વકત ગૈબી નિદા આઈ કે તુમને અપની તરફસે હિસ્સા તકસીમ કરનેકા જો ઈરાદા કિયા થા ઉસી કાયદેકે મુતાબિક તકસીમ કર દો. યે સુનકર આપ હૈરતમેં રેહ ગએ.

જબ લોગોંને આપસે અર્ઝ કિયા કે ઈતની મિકદારમેં નમક આપ અપની આંખોંમેં ન ભરા કરેં, કયૂંકે ઉસસે બીનાઈકે (આંખકે) ચલે જાનેકા ખતરા હૈ, તો આપને ફરમાયા કે નાબીના (અંધા) હો જાનેમેં મેરે લિયે કોઈ ખતરા નહીં, કયૂંકે મેરા દિલ જિસ ચીઝકા ખ્વાહિશમંદ હૈ વો ઝાહિરી આંખસે પોશીદા હૈ.

જબ લોગોંને આપસે અર્ઝ કિયા કે હમ આપકો ગૈર ઈત્મીનાની હાલતમેં દેખકર યે સમઝતે હૈં કે યા તો આપ ખુદાકે સાથ નહીં હૈં યા ખુદા આપકે સાથ નહીં. આપને જવાબ દિયા કે અગર મૈં ઉસકે સાથ હોતા તો મૈં મૈં હોતા. લેકિન મૈં તો ઉસકી ઝાતમેં ગુમ હો ગયા હું. ફિર ફરમાયા કે મૈં હમેશા ઈસ ખયાલસે ખૂશ હોતા હું કે મુઝે ખુદાકા મુશાહિદા ઔર લગાવ હાસિલ હૈ. લેકિન અબ મેહસૂસ હુવા કે લગાવ તો સિર્ફ અપને હી હમ જિન્સસે હો સકતા હૈ.

જબ હઝરત જુનેદને પૂછા કે જબ તુમહેં ઝિક્રે ઈલાહમેં સિદક હાસિલ નહીં તો તુમ કિસ તરહ ઉસકો યાદ કરતે હો? આપને ફરમાયા કે મૈં મજાઝી એતિબારસે જબ ઉસકો બહોત ઝયાદા યાદ કરતા હું તો એક મરતબા વો ભી મુઝે હકીકતકે સાથ યાદ કર લેતા હૈ. હઝરત જુનેદ યે જુમલા સુનકર નારે લગાતે હુએ બે હોશ હો ગએ. આપને ફરમાયા કે બારગાહે ઈલાહીસે કભી તો ખલઅત અતા કિયા જાતા હૈ. ઔર કભી તાઝિયાના (કોડા). એક મતરબા કિસીને આપસે પૂછા કે દુનિયા ઝિક્રો શુગલકે લિયે હૈ ઔર આખેરત અહવાલકે લિયે, લિહાઝા રાહત કિસ જગહ મિલ સકતી હૈ? ફરમાયા કે દુનિયાકે ઝિક્રો શુગલસે બે નિયાઝ હો જાઓ તાકે આખેરતકે અહવાલસે નજાત હાસિલ હો જાએ.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે વહમો અકલસે જિસ ચીઝકો પેહચાના જા સકે વો બે સૂદ ઔર બનાવટી હૈ. કયૂંકે ઝાતે બારી તઆલાકી તારીફ યે હૈ જો વહમ ઔર ગુમાન ઔર અકલસે બાલા તર હૈ. ફરમાયા કે સૂફિયા વોહી હૈં જો દુનિયામેં ઈસ તરહ ઝિંદગી ગુઝારેં જૈસે દુનિયામેં આનેસે પેહલે થે. ફિર ફરમાયા કે તસવ્વુફ કુવ્વત ઔર હવાસકા ખયાલ રખને ઔર નફસકી નિગરાનીકા નામ હૈ. ઔર સૂફી ઉસી વકત સૂફી હો સકતા હૈ જબ તમામ મખ્લૂકકો અપને બચ્ચોં જૈસા સમઝકર સબકા બોઝ બરદાશ્ત કર સકે. ઔર જો મખ્લૂકસે ઉમ્મીદવાર હોકર ખુદાસે ઈસ તરહ વાબસ્તા હો જાએ જૈસે ખુદા તઆલાને હઝરત મૂસાકો મખ્લૂકસે જુદા કર દિયા થા. જિસ પર

ખુદાકા યે કૌલે સાદિક હૈ યાની હમને તુમકો અપને લિયે પસંદ કર લિયા. ઔર સૂફિયાએ કિરામ હમેશા અલ્લાહ તઆલાકી આગોશે કરમમેં બચ્ચોંકી તરહ પરવરિશ પાતે રેહતે હૈં. ફરમાયા કે બારગાહે ઈલાહીમેં બે ઈલ્મ હોકર ઝિંદગી બસર કરનેકા નામ તસવ્વુફ હૈ. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત દાઉદસે બઝરીઆ વહી ફરમાયા કે મેરા ઝિક્ર કરનેવાલોંકે લિયે મખ્સૂસ હૈ. ફરમાયા કે જિસ ચીઝસે મુહબ્બત હો ઉસકો મહેબૂબ કે નામ પર ખર્ચ કરના હી મુહબ્બત હૈ. ઔર અગર હુબ્બે ઈલાહીકા દાવેદાર ખુદાકે સિવા કિસી ઔર ચીઝકા તાલિબ હો તો વો મુહબ્બતકે બજાએ ખુદાકા મઝાક ઉડાતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકી હૈબત દિલકો પિઘલાતી હૈ. ઔર મુહબ્બતકી આગ જાનકો પિઘલાતી હૈ. ઔર શૌક નફસકો ફના કરતા હૈ. ફરમાયા કે તૌહીદકો અપની તરફ બુલાનેવાલા કભી મુવહહિદ નહીં હો સકતા.

ફરમાયા કે મારિફકતકી તીન કિસ્મેં હૈં. પેહલે મારિફતે ઈલાહી જો ઝિક્રકી મોહતાજ હૈ. દૂસરે મારિફતે નફસ જો અદાઈગીએ ફર્ઝકી મોહતાજ હૈ. તીસરી મારિફતે બાતિની યે તકદીરે ઈલાહી પર રઝામંદીકે બગૈર હાસિલ નહીં હોતી. ફરમાયા કે આરિફકી શાન યે હૈ કે કભી તો અપને જિસમ પર મચ્છર નહીં બૈઠને દેતા ઔર કભી પલ્કોં પર સાતોં આસમાન ઔર ઝમીનોંકો ઉઠા લેતા હૈ, એક મરતબા લોગોંને સવાલ કિયા કે આપકે કલામમેં તઝાદ કયૂં હોતા હૈ. કભી આપ એક બાત કેહતે હૈં ઔર કભી દૂસરી બાત? આપને ફરમાયા કે હમ કભી આલમે બેખૂદીમેં હોતે હૈં ઔર કભી ખૂદીમેં. ફરમાયા કે ખુદા શનાસ કભી ખુદાકે સિવા કિસીસે નહીં મિલતા. ઔર જો ઐસા કરતે હૈં વો ખુદાકો હરગિઝ નહીં પા સકતે. ફરમાયા કે આરિફ વોહી હૈ જો ન તો ખુદાકે સિવા કિસીકા મુશાહિદા કરે, ન કિસીસે મુહબ્બત ઔર બાત કરે. ઔર ન કિસીકો અપને નફસકા મુહાફિઝ ખ્યાલ કરે. ફરમાયા કે દાવત તીન તરહકી હોતી હૈ. પેહલે દાવતે ઈલ્મ, દૂસરે દાવતે મારિફત, તીસરે દાવતે મુઆઈના, ઔર દાવતે ઈલ્મકા મતલબ યે હૈ કે અપની ઝાતકે મુઆઈનાકે બાદ અપને નફસકી મારિફત હાસિલ કરે. ફિર ફરમાયા કે ઈલ્મે યકીનકા ઈલ્મ હમેં પૈગમ્બરોંસે હાસિલ હુવા, કયૂંકે ઈલ્મે યકીનકા મતલબ યે હૈ કે જો કુલૂબમેં બિલા વાસ્તા નૂરે હિદાયતસે હાસિલ હુવા હો. ઔર હક્કુલ યકીન યે હૈ કે ઈસ આલમમેં ઈસ હદ તક કોઈ નહીં પહોંચ સકતા. ફરમાયા કે હિંમત નામ હૈ ખુદાકી તલબકા કયૂંકે ખુદાકે અલાવાકી તલબકો હરગિઝ હિંમતકા નામ નહીં દિયા જા સકતા. ઔર અહલે હિંમત ખુદાકે સિવા કભી દૂસરી તરફ મુતવજ્જેહ નહીં હો સકતા. લેકિન સાહિબે અકીદત બહોત જલ્દ દૂસરી જાનિબ મુતવજ્જેહ હો જાતે હૈં. ઔર ખુદાકે સિવા હર ચીઝસે ઈસ્તિગનાકા નામ ફક્ર હૈ. ફરમાયા કે દુરવેશોંકે ચારસો મકામાત હૈં. જિનમેં સબસે અદના મકામ યે હૈ અગર દુનિયાકી પૂરી દૌલત ભી ઉનકો હાસિલ હો જાએ ઔર તમામ દુનિયા વાલે ઉનકી દૌલતકો ઈસ્તેમાલ કરેં, જબ ભી

ઉનહેં અગલે દિનકે ખાનેકી ફિકર ન હો. ફરમાયા કે ઈબાદતે ઈલાહી શરીઅત હૈ. ઔર ખુદાકી તલબ તરીકત હૈ. ફરમાયા કે ગફલતકા નામ ઝહદ હૈ. ક્યૂંકે દુનિયા નાચીઝ હૈ ઔર નાચીઝ ચીઝમેં ઝહદ ઈખ્તિયાર કરના ગફલત હૈ. બલ્કે યાદે ઈલાહીમેં મખ્લૂકસે બે નિયાઝીકા નામ ઝહદ હૈ. ફરમાયા કે સાદિક વોહી હૈ જો હરામ ચીઝકો ઝબાન પર ન રખ્ખે. ઔર ઉન્સકા મતલબ યે હૈ કે અપની ઝાતસે ભી નફરત કરનેવાલા હો જાએ.

ફરમાયા કે વો સાંસ જો ખુદાકે લિયે હો વો તમામ આલમકે આબિદીનકી ઈબાદતસે ઝયાદા હૈ. ફિર ફરમાયા કે જિસ દિન ભી મુઝ પર ખૌફકા ગલ્બા હોતા હૈ ઉસી દિન મેરે ઉપર હિકમત ઔર ઈબરતકે દર ખુલ જાતે હૈં. ફરમાયા કે નેઅ્મતોંકો નઝર અંદાઝ કરકે નેઅમત દેનેવાલેકા મુશાહિદા કરના શુક્ર હૈ, ફરમાયા કે રાતકો એક ઘડી ગફલતકે સાથ સોનેસે આખેરતકી હઝાર સાલા રાહસે પીછે રેહ જાતા હૈ. ઔર અહલે મારિફતકે લિયે મામૂલીસી ગફલત ભી શિર્ક હૈ. ફરમાયા કે જિસને અલ્લાહકી પાકીઝગીકો પા લિયા વો મરાતિબમેં ઉસ બંદેસે બઢ જાતા હૈ જિસકો ખુદાકી રહમત ઔર મગફિરતને સહારા દિયા હો. ઔર જો ખુદાસે દૂર હો જાતા હૈ ખુદા ભી ઉસસે દૂરી ઈખ્તિયાર કર લેતા હૈ. ફરમાયા કે વઅઝમેં આદતન આનેવાલે કે લિયે વઅઝ સુનના ફાયદામંદ નહીં હોતા, બલ્કે વો બલાકા મુસ્તહિક હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે તુમ સબ માસિવા અલ્લાહસે દસ્ત બરદાર હોકર હમેશા અલ્લાહકી ઈતાઅતમેં સરગરમે અમલ રહો. ઔર અગર મૈં પૂરી તરહ ખુદાકી હસ્તીસે વાકિફ હો જાતા તો ખુદાકે સિવા હરગિઝ કિસીસે ન ડરતા. ફરમાયા કે મુઝસે ખ્વાબમેં દો લોગોંને કહા કે જો શખ્સ ફલાં ફલાં ચીઝોં પર અમલ કરતા હૈ ઉસકા શુમાર અકલમંદોંમેં હોને લગતા હૈ. ફરમાયા કે અગર પૂરી દુનિયાકા લુકમા બનાકર દૂધ પીને વાલે બચ્ચેકે મુંહમેં રખ દિયા જાએ જબ ભી મૈં યેહી સમઝુંગા ઉસકા પેટ નહીં ભરા, ઔર અગર પૂરી દુનિયા મેરે કબ્ઝામેં આ જાએ ઔર મૈં ઉસકો એક યહૂદીકે સુપુર્દ કર દૂં તો ઉસકે કુબૂલ કર લેને પર મૈં ઉસકા એહસાનમંદ રહુંગા. ફરમાયા કે કાઈનાતમેં હરગિઝ યે તાકત નહીં કે મુઝે અપના બનાકર મેરે દિલ પર કાબૂ પા સકે. ફિર ભલા કાઈનાત ઉસ પર કિસ તરહ કાબૂ હાસિલ કર સકતી હૈ જો ખુદાસે વાકિફ હો.

વાકિઆત :- એક દિન આપકો આલમે વજદમેં બેચેન દેખકર હઝરત જુનેદને કહા કે અગર તુમ અપને ઉમૂર ખુદાકે સુપુર્દ કર દો તો તુમહેં સુકૂન મિલ સકતા હૈ. આપને જવાબ દિયા કે મુઝે તો ઉસી વકત સુકૂન મિલ સકતા હૈ જબ અલ્લાહ તઆલા મેરે ઉમૂર મેરે ઉપર છોડ દે. યે સુનકર હઝરત જુનેદને ફરમાયા કે શિબ્લીકી તલવારસે ખૂન ટપકતા હૈ.

આપને કિસીકો 'યા રબ' કેહતે સુનકર ફરમાયા કે તૂ કબ તક યે જુમલા કેહતા

રહેગા જબ કે અલ્લાહ તઆલા હર વકત 'અબ્દી અબ્દી' ફરમાતા રેહતા હૈ. લિહાઝા ઉસકી બાત સુન લે. ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં તો અબ્દી અબ્દી હી સુનકર યા રબ યા રબ કેહતા હું. આપને ફરમાયા કે ફિર તો તેરે લિયે યે જુમલા કેહના જાઈઝ હૈ. આપ અકસર યે ફરમાયા કરતે થે કે અગર અલ્લાહ તઆલા મેરી ગરદનમેં આસમાનકા તૌક ઔર પાંવમેં ઝમીનકી બેડી ડાલ દે ઔર સારી દુનિયા ભી દુશ્મન હો જાએ જબ ભી મૈં ઉસસે મુંહ નહીં ફેર સકતા.

વફાત :- વફાતકે વકત જબ આપકી નિગાહોંકે સામને ૨ ઘેરાં છા ગયા તો નાકાબિલે બયાન હદ તક બેકરાર હોકર લોગોંસે રાખ માંગકર અપને સર પર ડાલતે રહે. ઔર જબ લોગોંને બેકરારીકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે ઈસ વકત મુઝે ઈબ્લીસ પર રશ્ક આ રહા હૈ ઔર આતિશે રશ્ક મેરે તમામ જિસમકો ભસ્મ કિયે દે રહી હૈ. ઔર ઉસકી વજહ યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઈબ્લીસકો મલઊન કિયા જૈસા કે કુરઆનમેં હૈ. યાની અય શૈતાન તુઝ પર કિયામત તક મેરી લાનત રહેગી. લેકિન મુઝ તિશનાકો ખુદાને વો ખલ્અત કયૂં નહીં અતા ફરમાયા. કયૂંકે લાનતકી ખલઅત તો શૈતાનકે લિયે મખ્સૂસ હૈ. લેકિન ઉસકા અતા કરનેવાલા તો અલ્લાહ તઆલા હી હૈ. ઔર ઉસકી ખલઅતકા મુસ્તહિક ઈબ્લીસ કભી નહીં હો સકતા. યે કેહકર આપ ખામોશ હો ગએ. લેકિન ફિર બે ચેનીમેં ફરમાયા કે ઈસ વકત કરમકી એક હવા ચલ રહી હૈ. ઔર દૂસરી કહરકી. જિન પર કરમકી હવા ચલી ઉનકો મંઝિલે મકસૂદ તક પહોંચા દિયા. ઔર જિન પર કહરકી હવા ચલી વો લોગ રાસ્તે હીમેં રેહ ગએ. ઔર ઈસ કિસમકે હિજાબાત ઉનકે સામને આ ગએ કે વો મંઝિલ તક ન પહોંચ સકે. લેકિન મુઝે યે બેચેની હૈ કે મેરે ઉપર કૌનસી હવા ચલનેવાલી હૈ. અગર મુઝે યે ઈલ્મ હો જાએ કે કરમકી હવા ચલેગી તો મૈં ઉમીદે કરમમેં તમામ નામુરાદિયોંકો બખુશી બરદાશ્ત કર સકતા હું. ઔર અગર ખુદા નખ્વાસ્તા કહરકી હવા ચલ ગઈ તો ઐસી મુસીબતકા સામના કરના પડેગા જિસકે સામને તમામ મસાઈબ હેચ હૈં.

ઈન્તેકાલકે વકત હાઝિરીનસે ફરમાયા કે મુઝે વુઝૂ કરા દો. ચુનાંચે વુઝૂ કરતે હુએ બેચેનીકી હાલતમેં દાઢીમેં ખિલાલ કરના ભૂલ ગએ. લેકિન આપને ગલતી પર મુતનબ્બેહ કરકે ફિરસે કરવા લિયા.

વફાતકે વકત આપ અપને યે દો શઅર પઢતે રહે. જિસકે માઅના યે હૈં.

જિસ ઘરમેં તુ કયામ પઝીર હો જાએ!
ઉસકો ચિરાગકી હાજત નહીં હોતી.
તેરા હસીન ચેહરા હી હમારે લિયે હુજ્જત હૈ!
ઉસ દિનકે લિયે જબ લોગ હુજ્જતેં પેશ કરેંગે.

ફિર ઈન્તેકાલકે વકતસે પેહલે હી એક જમાઅત નમાઝે જનાઝા પઢનેકે લિયે

આ પહોંચી. તો આપને બઝરીઆ કશ્ફ ઉસ જમાઅતકે ઈરાદાકો મેહસૂસ કરકે ફરમાયા કે યે અજીબ બાત હૈ કે ઝિંદા હીકી નમાઝ પઢને ચલે આએ હૈં. ફિર જબ લોગોંને અર્ઝ કિયા કે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કહિયે, તો ફરમાયા, જબ ગૈર હી નહીં હૈ તો નફી કિસકી કરૂં. લોગોંને અર્ઝ કિયા કે શરીઅતકા હુકમ હૈ કે ઐસે વકતમેં કલિમા પઢના ચાહિયે. આપને ફરમાયા કે સુલતાન મુહબ્બત ફરમા રહા હૈ કે મૈં રિશ્વત કબૂલ નહીં કરૂંગા. ઉસકે બાદ કિસીને બુલંદ આવાઝસે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કેહનેકી તલ્કીન કી તો ફરમાયા કે મુરદા ઝિંદાકો નસીહત કરતા હૈ. ફિર જબ કુછ વકફાકે બાદ લોગોંને પૂછા કે અબ આપકી કયા હાલત હૈ? તો ફરમાયા કે મૈં અપને મહેબૂબસે મિલ ગયા. યે ફરમાકર દુનિયાસે રૂખસત હો ગએ.

વફાતકે બાદ કિસીને ખ્વાબમેં દેખકર આપસે સવાલ કિયા કે નકીરીનસે આપને કૈસે છુટકારા હાસિલ કિયા? ફરમાયા કે જબ ઉનહોંને મુઝસે સવાલ કિયા કે તેરા રબ કૌન હૈ? મૈંને જવાબ દિયા કે મેરા રબ વો હૈ જિસને આદમકો પૈદા કરકે તુમહેં ઔર દૂસરે ફરિશ્તોંકો સિજદેકા હુકમ દિયા. ઔર ઉસ વકત મૈં હઝરત આદમકી પુશ્તમેં મૌજૂદ રેહકર તુમ સબકો સિજદા કરતે દેખ રહા થા. યે જવાબ સુનકર નકીરીનને કહા કે ઉસને તો પૂરી ઔલાદે આદમકી તરફસે જવાબ દે દિયા. ઔર યે કેહકર વાપસ ચલે ગએ.

કિસી બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં આપસે પૂછા કે ખુદા તઆલાને આપકે સાથ કયા સુલૂક કિયા? ફરમાયા કે ઉન તમામ દાવોંકે બાવજૂદ જો મૈંને દુનિયામેં કિયે થે ઉનકે મુતઅલ્લિક ખુદાને મુઝસે કોઈ બાઝ પુર્સ નહીં ફરમાઈ. અલ્બત્તા એક બાતકી પકડ ઝરૂર કી, ઔર વો યે કે એક મરતબા મૈંને યે કેહ દિયા થા કે ઉસસે ઝિયાદ નુકસાન દેહ ઔર કોઈ બાત નહીં કે બંદા જન્નતકા મુસ્તહિક ન હો ઔર જહન્નમ રસીદ કર દિયા જાએ. ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે બંદોંકે લિયે સબસે ઝિયાદા નુકસાન દેહ યે હૈ કે વો મહજૂબ હોકર મેરે દીદારસે મેહરૂમ હો જાએ.

હઝરત અબૂ નસર સિરાજ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બડે આલિમ ઔર આરિફ ઔર ઝાહિરી ઔર બાતિની ઉલૂમ પર પૂરી મહારત રખતે થે. ઔર ફુકરાકી અંગૂઠીકે નગીના થે. લેકિન આપકે પૂરી હાલાત ઔર ઔસાફકો લિખના મુમકિન નહીં. આપકી એક કિતાબ 'લમઅ' બહોત મશ્હૂર હૈ. આપને હઝરત સિર્રી સકતી ઔર હઝરત સુહેલ તસ્તરીકો ભી દેખા થા. ઔર આપકા વતન અસલી તોસ થા. એક મરતબા માહે રમઝાનમેં બગદાદ

પહોંચે તો વહાંકે લોગોંને નિહાયત ગરમ જોશીસે ઈસ્તિકબાલ કરકે આપકો મસ્જિદે શોનેઝિયાકે એક હુજરેમેં ઠહેરા દિયા. ઔર આપકી ઈમામતમેં પૂરે માહમેં પાંચ કુરઆન સુને. એક ખાદિમ હર રાત આપકે હુજરેકે સામને રોટીકી એક ટિકયા રખ દિયા કરતા થા. લેકિન આપ ઉસકો ઉઠાકર હુજરેકે એક ગોશેમેં રખ દિયા કરતે થે. ઔર માહે રમઝાનકે ખતમ પર ઈદકી નમાઝ અદા કરકે ના માલૂમ સિમ્તકી તરફ નિકલ ગએ. ઔર જબ લોગોંને હુજરેમેં જાકર દેખા તો એક ગોશામેં રોટીકી તીસ ટિકયાં જમા થીં.

હાલાત :- સરદીકી એક રાતમેં આપ અપને મુરીદોંસે મારિફતકે મુતઅલ્લિક કુછ બયાન ફરમા રહે થે ઔર આપકે સામને આગ રોશન થી. બયાનકે વકત આપકો ઐસા જોશ આયા કે ઉઠકર આગકે ઉપર સિજદએ શુક્રમેં ગિર પડે, લેકિન સર ઉઠાનેકે બાદ માલૂમ હુવા કે આપકા એક બાલ ભી આગસે મુતઅસ્સિર નહીં હુવા. ફિર મુરીદીનસે ફરમાયા કે બારગાહે ઈલાહીમેં આજિઝીકા ઈઝહાર કરનેવાલે હમેશા કામિયાબ હોંગે. ઔર આગ કભી ઉનકો જલા નહીં સકેગી.

અકવાલે ઝરીં :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે આશિકોંકે સીનેમેં એક ઐસી આગ ભડકતી રેહતી હૈ કે અપને શોલોંકી લપેટમેં ખુદાકે સિવા હર ચીઝકો જલાકર ખાક કર દેતી હૈ. ફરમાયા કે અહલે અદબકી તીન કિસ્મેં હૈં. ઉનમેંસે એક કિસમ અહલે અદબકી વો હૈ જિસકો અહલે દુનિયા ફસાહત ઔર બલાગત વગૈરાસે તાબીર કરતે હૈં. દૂસરી કિસમ વો હૈ જિનકો અહલે બાતિનસે તાબીર કિયા જાતા હૈ. કયૂંકે ઉનકે નઝદીક તહારત ઔર ભેદોંકી હિફાઝત ઔર આઝા ઔર નફસકા મુઅદબ બનાના ઔર રિયાઝતે નફસ વગૈરહ અદબમેં શામિલ હૈ. તીસરે ગિરોહકો ખાસ્સાને ખુદાસે તાબીર કિયા જાતા હૈ. ઉસકે નઝદીક વકતકી હિફાઝત, ઈફાએ અહદ, નફસ પર અદમે તવજ્જોહી, મકામે હુઝૂરી ઔર મકામે કુર્બમેં શાઈસ્તગી ઈખ્તિયાર કરનેકા નામ અદબ હૈ. આપને અપની હયાત હીમેં યે ફરમા દિયા થા કે મેરે મઝારકે કરીબ જો જનાઝા લાયા જાએગા ઉસકે ગુનાહ મઆફ કર દિયે જાએંગે. ચુનાંચે આજ તક અહલે તોસ હર જનાઝેકો કુછ દેરકે લિયે આપકે મઝારકે કરીબ રખકર બાદમેં દફન કરતે હૈં.

હઝરત શેખ અબુલ અબ્બાસ કસ્સાબ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર અપને દૌરકે સિદ્દીકીનમેં હોતા હૈ. આપકો તકવા ઔર તહારતકી વજહસે નફસકી ખામિયાં માલૂમ કર લેનેમેં બળા દર્ક હાસિલ થા. લોગ આપકો આમિલે મમલિકતકે ખિતાબસે યાદ કરતે થે. ઔર હઝરત શેખ અબુલ ખૈર જૈસે બળે મરતબા વાલે બુઝુર્ગ આપકે મુરીદોંમેં શામિલ થે. આપ ફરમાયા કરતે થે

કે અગર લોગ તુમસે યે સવાલ કરેં કે કયા તુમ ખુદા શનાસ હો? તો તુમ હરગિઝ યે ન કેહના કે હમ પેહચાનતે હૈં. બલ્કે યે કેહના કે અલ્લાહ તઆલાને અપને ફઝલસે મારિફત અતા કર દી હૈ.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કે તમામ મખ્લૂક ખુદાસે આઝાદી તલબ કરતી રેહતી હૈ. લેકિન મૈં ઉસસે બંદગીકા તાલિબ રેહતા હું. કયૂંકે બંદેકી સલામતી ઉસકી બંદગીમેં હી હૈ ઔર આઝાદી તલબ કરનેસે બંદા હલાકતમેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે મેરે ઔર તુમહારે દરમ્યાન યે ફર્ક હૈ કે મૈં અપના મુદ્દઆ ખુદાકે સામને બયાન કરતા હું. ઔર તુમ અપના મુદ્દઆ મુઝસે બયાન કરતે હો. ઔર મૈં ઉસકો દેખતા ઔર સુનતા હું. લેકિન તુમ મુઝે દેખતે ઔર સુનતે હો. હાલાંકે ઈન્સાન હોનેમેં હમ દોનોં બરાબર હૈં. ફરમાયા કે મુરીદ મુરશિદકા આઈનાદાર હુવા કરતા હૈ. ઔર ઈસ આઈનામેં ઉસી તરહ દેખા જા સકતા હૈ જૈસે મુરીદ નૂરે અકીદતસે મુશાહિદા કરતા હૈ. ઔર મુરશિદકી સોહબતકા અજર એક સો રકાત નફલસે ભી ઝયાદા હૈ. ફરમાયા કે અહલે દુનિયાકી મુહબ્બતસે ઝિયાદા સવાબ ઉસ ચીઝમેં હૈ કે ભૂખમેં એક લુકમા કમ ખાયા જાએ. ઔર અહલે દુનિયા જિસ ચીઝકો ઈઝ્ઝતકી નઝરોંસે દેખતે હૈં આખેરતમેં ઉનકી હૈસિયત ઝર્રા બરાબર ભી નહીં. ફરમાયા કે હર સૂફી કિસી ચીઝ યા મરતબાકા ખ્વાહિશમંદ હોતા હૈ લેકિન મૈં કિસી ભી ચીઝ ઔર મરતબાકા ખ્વાહાં નહીં હું. અલ્બત્તા યે ઝરૂર ચાહતા હું કે અલ્લાહ તઆલા મેરી ખૂદીકો મુઝસે દૂર ફરમા દે. ફરમાયા કે મેરી તાઅત ઔર નાફરમાની દો ચીઝોંસે વાબંસ્તા હૈ. પેહલા જબ મૈં ખાના ખાતા હું તો મેરે અંદર નાફરમાની કરનેકા જઝબા ઝાહિર હોતા હૈ. દૂસરા ખાના ન ખાનેકી સૂરતમેં ઈબાદતકા જઝબા પૈદા હો જાતા હૈ. ઉસકા મતલબ યે હૈ કે ખાનેસે ઈબાદતે ઈલાહીસે નફરત ઔર ગુનાહકી રગબત પૈદા હોતી હૈ. ઔર ભૂકા રેહનેસે નફસાની ખ્વાહિશાત ખતમ હો જાતી હૈ. ઔર ખૂદ બખૂદ ઈબાદતકી તરફ દિલ મુતવજ્જેહ હોતા હૈ. ઈસસે યે સાબિત હો ગયા કે ગિઝાકા છોળના ખુદ એક ઐસી ઈબાદત હૈ જો ઈબાદતકી રગબત પૈદા કરતી હૈ.

ફરમાયા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) હરગિઝ મુરદા નહીં હૈં બલ્કે તુમ ખૂદ મુરદા હો ઈસી લિયે તુમહારી આંખેં ઉનકો મુરદા દેખતી હૈં. ફરમાયા કે નેક લોગોંકી સોહબત ઔર મકામાતે મુકદ્દસાકી ઝિયારતસે કુર્બે ઈલાહી હાસિલ હોતા હૈ. ઔર તુમહેં ઐસે લોગોંકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરની ચાહિયે જિનકી સોહબત ઝાહિર ઔર બાતિનકો નૂરે મારિફતસે રોશન કર દે. ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા હઝારોં બંદોંમેંસે સિર્ફ કિસી એક હી કો અપને કુર્બસે નવાઝતા હૈ. ફરમાયા કે દુનિયા તો નાપાક હૈ લેકિન વો દિલ ઉસસે ભી ઝિયાદા નાપાક હૈ જિસને દુનિયાકી મુહબ્બત ઈખ્તિયાર કર લી. ફરમાયા કે કુર્બે ઈલાહીમેં રેહનેવાલે બંદે મખ્લૂકસે દૂર રેહતે હૈં. ઔર મખ્લૂકકો

ઉનકે અહવાલકા પતા નહીં ચલતા. ફરમાયા મૈં યે નહીં ચાહતા કે તુમ લોગ મેરા અદબ કરો. કયૂંકે બહોત હી કમ શુઉર હૈ વો માં જો અપને દૂધ પીનેવાલે બચ્ચોંસે અદબકી તાલિબ હો. ફરમાયા કે અગર અલ્લાહ તઆલા મેહશરમેં તમામ મખ્લૂકકા હિસાબ મેરે સુપુર્દ કર દે તો મૈં મખ્લૂકકો છોડકર તમામ હિસાબ કિતાબ ઈબ્લીસ હીસે કરૂંગા. લેકિન મૈં જાનતા હું કે યે બાત મુમકિન નહીં. ફિર ફરમાયા મેરે મરાતિબકો અહલે દુનિયાને નહીં દેખા, કયૂંકે હર ફર્દ અપને હી મરતબાકી હૈસિયતસે મુઝકો દેખતા હૈ. ઈસ લિયે જિસ મરતબાકે વો લોગ હૈં ઉસ મરતબાકા મુઝકો ભી ખ્યાલ કરતે હૈં. ફરમાયા કે મેરા વુજૂદ હઝરત આદમકે લિયે બાઈસે ફખર ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે લિયે આંખોંકી ઠંડક હૈ. યાની કિયામતમેં હઝરત આદમ (અલૈ.) ઈસ બાત પર ફખર કરેંગે કે મૈં ઉનકી ઔલાદમેં હું. ઔર હુઝૂરે અકમ (સ.અ.વ.) કી આંખેં ઉસ ચીઝસે ઠંડક હાસિલ કરેંગી કે મૈં ઉનકી ઉમ્મતમેં હું. ફરમાયા કે મેહશરમેં તમામ પરચમોંસે ઝિયાદા બુલંદ મેરા પરચમ હોગા. ઔર જબ તક હઝરત આદમસે લેકર હઝરત મૂસા તક મેરે પરચમ તલે નહીં આ જાએંગે મૈં બાઝ નહીં આઉંગા.

હાલાત :- કિસીને ખ્વાબમેં કિયામતકો દેખા ઔર હર સિમ્ત આપકી તલાશમેં ફિરનેકે બાવજૂદ કહીં આપકા પતા નહીં ચલા. ફિર બેદારીકે બાદ જબ ઉસને આપસે મુફસ્સલ ખ્વાબ બયાન કિયા તો ફરમાયા કે બૂદો નાબૂદકો તુમ વહાં કૈસે પા સકતે થે, કયૂંકે મૈં તો ખુદાસે યે પનાહ તલબ કરતા રેહતા હું કે લોગ મુઝે કિયામતમેં પા સકેં. યાની ખુદા તઆલા મુઝકો ઐસા નેસ્ત કર દે કે કિયામતમેં ભી ઉસકે સિવા મુઝે કોઈ ન દેખ સકે.

એક મરતબા આપ તન્હાઈમેં ઈબાદત કર રહે થે તો મસ્જિદમેં મુઅઝ્ઝિનને કદ કામતિસ્સલાત કહા ઔર આપને જવાબમેં ફરમાયા કે યહાંસે ઉઠકર ખુદાકી બારગાહમેં આના મેરે લિયે દુશ્વાર હૈ લેકિન જબ શરીઅતકા ખયાલ આયા તો મસ્જિદમેં જાકર બા જમાઅત નમાઝ અદા કર લી.

હઝરત અબૂ ઈસ્હાક ઈબ્રાહીમ બિન અહમદ ખવાસ (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તરીકત ઔર હકીકતકે સર ચશ્મા ઔર તજરીદો તૌહીદકે મખઝન થે. ઔર આપકા શુમાર બહોત બડે બુઝુર્ગોંમેં હોતા થા. ઈસી વજહસે આપકો રઈસુલ મુતકલ્લિમીન કહા જાતા થા. આપ હઝરત જુનેદ બગદાદી ઔર હઝરત અબૂલ હસનકે હમ ઝમાના ઔર બહોતસે મશાઈખકે ફૈઝ યાફતા થે. હકાઈક ઔર મઆમલાતકે મૌઝૂઅ પર આપકી બહોતસી કિતાબેં ભી હૈં. આપકો ખવાસ ઈસ લિયે

કહા જાતા હૈ કે આપ ઝંબીલ (થેલી-જોલી) બનાયા કરતે થે. ઔર અપને હી વતન રય સન હિ. ૨૯૧ મેં વફાત પાઈ.

હાલાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને સિર્ફ ઈસ ખૌફસે કે કહીં મેરે તવક્કુલમેં ફર્ક ન આ જાએ કભી હઝરત ખિઝરકો અપની સોહબતમેં બૈઠનેકી ઈજાઝત નહીં દી. ઔર દૂસરી વજહ યે થી કે મુઝે યે બાત નાપસંદ હૈ કે મૈં ખુદાકે સિવા કિસી ઔર કો અપને દિલમેં જગહ દૂં. આપકા યે મામૂલ થા કે હમેશા અપને સાથ સૂઈ ધાગા, કૈંચી ઔર દોરી રખ્ખા કરતે થે. ઔર ફરમાતે થે કે યે ચીઝેં તવક્કુલકે મુનાફી નહીં હૈં. ફરમાયા કે એક મરતબા જંગલમેં મુઝે એક ઔરત નઝર આઈ જિસ પર વિજદાની કૈફિયત તારી થી. ઔર પરેશાન હાલ ઔર ખુલે સર ફિર રહી થી. મૈંને કહા કે અપના સર તો ઢાંપ લે, તો ઉસને જવાબ દિયા કે તુમ અપની આંખેં બંદ કર લો, મૈંને જવાબ દિયા કે મૈં આશિક હું ઔર આશિકોંકા શેવા આંખેં બંદ કરના નહીં હોતા. ઉસને કહા કે મૈં મસ્ત હું. ઈસ લિયે સર ઢાંપના મસ્તોંકા ભી શેવા નહીં. ઔર જબ મૈંને પૂછા કે તુને કિસ મૈકદેસે પી હૈ જિસકી વજહસે મસ્ત હો ગઈ? ઉસને કહા કે યહાં દૂસરા ઔર કોઈ મૈકદા નહીં. ક્યૂંકે મૈં તો યેહી સમઝતી હું કે દોનોં આલમમેં ખુદાકે સિવા કુછ ભી નહીં હૈ. ફિર મૈંને ઉસસે પૂછા કે કયા તુ મેરે સાથ રેહના પસંદ કરેગી? તો ઉસને નફરતસે કહા કે મૈં મર્દકે સાથ નહીં રેહના ચાહતી. બલ્કે ફર્દકી ખ્વાહાં હું.

જબ કિસીને આપસે ઈમાંનકી હકીકતકે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા તો ફરમાયા કે અભી તુમહારે સવાલકા જવાબ દેના ઈસ લિયે ઝરૂરી નહીં સમઝતા કે મેરા જવાબ કૌલકે ઝરીઆ હોગા. જબ કે મૈં તુમહેં અમલકે ઝરીઆ જવાબ દેના ચાહતા હું. લેકિન તુમહેં અપને જવાબકે લિયે મેરે સાથ મક્કા મુઅઝઝમાકા સફર કરના હોગા ઔર દૌરાને સફર તુમહેં ખૂદ બખૂદ અપને સવાલકા જવાબ મિલ જાએગા. ચુનાંચે વો શખ્સ આપકે સાથ સફરમેં ચલનેકે લિયે તૈયાર હો ગયા. ઔર જબ આપને જંગલમેં પહોંચકર સફરે હજ શુરૂ કિયા તો હર દિન ગૈબસે આપકે પાસ દો ટિકિયાં રોટી ઔર દો લોટોંમેં પાની આપકે પાસ પહોંચ જાતે થે. જિસમેંસે એક ટિકિયા ઔર લોટા આપ ઉસ શખ્સકો દે દેતે થે. ઉસ શખ્સકા બયાન હૈ કે જબ મૈં આપકે સાથ સફર કર રહા થા તો એક બુઝુર્ગ ઘોડે પર સવાર તશરીફ લાએ ઔર હઝરત ખવાસકો દેખકર ઘોડે પરસે ઉતર પડે ઔર બહોત દેર તક દોનોંમેં કુછ બાતેં હોતી રહીં. ઉસકે બાદ વો બુઝુર્ગ ઘોડે પર સવાર હોકર રૂખસત હો ગએ. ઉનકે જાનેકે બાદ જબ મૈંને આપસે પૂછા કે યે કૌન બુઝુર્ગ થે? તો ફરમાયા કે યે બુઝુર્ગ તુમહારે સવાલકા જવાબ થે. મૈંને અર્ઝ કિયા કે યે બાત મેરી સમઝસે બાહિર હૈ. ઝરા તફસીલકે સાથ બયાન ફરમા દેં. આપને ફરમાયા યે હઝરત ખિઝર થે. ઔર મેરી સોહબત ઈખ્તિયાર કરના ચાહતે થે. લેકિન મૈંને ઉસ ખૌફસે કે કહીં મેરા તવક્કુલ મજરૂહ (ઝખ્મી) ન હો જાએ ઉનકો મના કર દિયા તાકે ખુદાકે સિવા

મેરા ભરોસા કિસી ઔરકા મોહતાજ ન બન જાએ. ઔર યેહી ઈમાનકી હકીકત હૈ.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈંને જંગલમેં હઝરત ખિઝરકો મુર્ગકી તરહ ઉડતે હુએ દેખકર ઈસ નિય્યતસે અપના સર ઝુકા લિયા કે કહીં મેરે તવક્કુલમેં ફર્ક ન આ જાએ. ઉસ અમલકે બાદ ખિઝરને નીચે ઉતરકર મુઝસે ફરમાયા કે અગર તુમ મેરી તરફ દેખ લેતે તો તુમસે મુલાકાત કરને ન ઉતરતા. ઔર જિસ વક્ત મેરે પાસ તશરીફ લાએ તો મૈંને તવક્કુલકી હિફાઝતમેં ઉનહેં સલામ તક નહીં કિયા. ફરમાયા કે એક મરતબા દૌરાને સફર મૈં સખ્ત પ્યાસસે બે હોશ હો ગયા ઔર હોશમેં આનેકે બાદ દેખા તો એક શખ્સ મેરે ચેહરે પર પાનીકે છીંટે દે રહા હૈ. ફિર ઉસને મુઝે પાની પિલાકર અપંને સાથ ચલનેકી પેશકશ કી, ઔર જબ હમ ચંદ દિનોંમેં મદીના મુનવ્વરા પહોંચ ગએ તો ઉસને યે કેહકર અબ તુમ મદીનામેં દાખિલ હો ચુકે હો, મુઝે ઘોડેસે ઉતારતે હુએ કહા કે રોઝએ અકદસકી ઝિયારતકે વકત હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે મેરા સલામ અર્ઝ કર દેના.

ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં જંગલમેં એક ઐસે દરખ્તકે કરીબ પહોંચા જહાં પાની મૌજૂદ થા. લેકિન વહાં એક શેર ગુર્રાતા હુવા જબ મેરી તરફ બઢ્હા તો મૈં રાઝી બ રઝા હોકર ખામોશ ખળા હો ગયા. ઔર દિલમેં યે ખ્યાલ કર લિયા કે અગર મેરી મૌત ઈસી શેરકે હાથોં મુકદ્દર હો ચુકી હૈ તો મૈં બચકર કહીં નહીં જા સકતા. ઔર અગર ઐસા નહીં હૈ તો યે મુઝે હરગિઝ હલાક નહીં કર સકતા. ઔર જબ વો મેરે કરીબ આયા તો મૈંને દેખા કે વો લંગડા હૈ. ઔર પાંવ ઝખ્મી હોનેકી વજહસે વરમ ગયા હૈ. જિસકી તકલીફસે વો બેચેનીકે તૌર પર જબ મેરે કરીબ આકર ઝમીન પર લોટને લગા તો મૈંને એક લકડીસે ઉસકા ઝખમ ખુરચકર ખૂન ઔર પીપ બિલકુલ સાફ કર દિયા ઔર અપની ગુદડીમેંસે કપડા ફાડકર ઝખમ પર પટ્ટી બાંધ દી. જિસકે બાદ વો ઉઠકર એક તરફ ચલા ગયા. ઔર કુછ દેરકે બાદ હી અપને દો બચ્ચોંકે સાથ મેરે પાસ આયા ઔર ઉસકે બચ્ચે શુક્રિયાકે તૌર પર મેરે ચારોં તરફ ઘૂમને લગે. ઔર ઉસ હરકતસે ઉનકા યે મતલબ માલૂમ હોતા થા કે હમ તેરે એહસાનકે સિલામેં અપની જાન તક તુઝ પર નિછાવર કર સકતે હૈં. ઉસ વકત રોટીકી ચંદ ટિકિયાં ઉનકે મુંહમેં થીં. જિનકો મેરે સામને નિકાલકર રખ દિયા.

એક મરતબા આપ કિસી મુરીદકે સાથ જંગલમેં થે કે અચાનક શેરકે ગુર્રાનેકી આવાઝ આઈ ઔર વો મુરીદ ખૌફઝદા હોકર એક દરખ્ત પર ચઢ્હ ગયા. લેકિન ઉસકે બાવજૂદ ભી ઉસકે ખૌફમેં કોઈ કમી વાકેઅ નહીં હુઈ. મગર આપને બે ખૌફ હોકર મુસલ્લે પર નમાઝકી નિય્યત બાંધ લી. ઔર જબ શેરને કરીબ આકર આપકો ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ પાયા તો કુછ દેર ઈધર ઉધર ચક્કર લગાકર વાપસ લોટ ગયા. ઔર જબ વો મુરીદ નીચે ઉતરા તો આપ ઉસ જગહસે કુછ ફાસલે પર જા ચુકે થે. વહાં આપકે પાંવમેં

એક મચ્છરને ઐસા કાટા કે આપ શિદ્દતે તકલીફસે બેચેન હો ગએ. ઉસ વકત મુરીદને પૂછા કે આપ શેરસે તો ઝરાસા ભી ખૌફઝદા નહીં હુએ લેકિન મચ્છરકે કાટને પર ઈસ કદર બે ચેન હૈં? આપને ફરમાયા કે ઉસ વકત અલ્લાહ તઆલાને મુઝકો અપને આપસે બાહિર કર દિયા થા. ઔર ઈસ વકત મૈં અપને આપમેં હોનેકી વજહસે મચ્છરકે કાટનેકી તકલીફ મેહસૂસ કર રહા હું.

હામિદ અસવદ બયાન કરતે હૈં કે મૈં એક મરતબા આપકા હમસફર થા તો એક ઐસી જગહ પર પહોંચ ગયા જહાં બહોત સાંપ થે. ચુનાંચે મૈં ભી આપકે સાથ પહાડકી એક કોહમેં મુકીમ હો ગયા. ઔર જબ રાતકો સાંપ અપને સૂરાખોંસે બાહિર નિકલે તો મૈંને આપકો આવાઝ દી. આપને ફરમાયા કે અલ્લાહકો યાદ કરો. ચુનાંચે મૈંને અલ્લાહકો યાદ કરના શુરૂ કર દિયા. ઔર જબ તમામ સાંપ ઈધર ઉધર ઘૂમ કર અપને સૂરાખોંમેં વાપસ ચલે ગએ તો સુબહકે વકત મૈંને દેખા કે એક બહોત બળા સાંપ આપકે કરીબ કુંડલ મારે બૈઠા હૈ. મૈંને અર્ઝ કિયા કે કયા આપકો ઈસકી ખબર નહીં હૈ? ફરમાયા કે આજ રાતસે ઝિયાદા અફઝલ મેરે લિયે ઔર કોઈ રાત નહીં ગુઝરી. ઔર અફસોસ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો ઐસી અફઝલ રાતમેં ખુદાકે સિવા કિસી દૂસરી ચીઝસે ખબરદાર હો. કિસીને આપકે કપડોં પર બિચ્છુકો ફિરતે દેખકર મારનેકા ઈરાદા કિયા તો આપને મના કરતે હુએ ફરમાયા કે યે ખુદાકા શુક્ર હૈ જિસને મુઝે કિસી ચીઝકા ઝરૂરતમંદ નહીં કિયા. ઔર સબકો મેરા મોહતાજ બના દિયા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈં રાસ્તા ભૂલકર કઈ દિન પરેશાન ફિરતા રહા લેકિન રાસ્તાં નહીં મિલા. ફિર મુઝે એક તરફસે મુર્ગકે અઝાન દેનેકી આવાઝ આઈ તો મૈંને ખિયાલ કિયા કે ઉસી તરફ ચલના ચાહિયે શાયદ વહાં કોઈ આબાદી હોગી. લેકિન કુછ હી દૂર ચલનેકે બાદ એક શખ્સ ભાગતા હુવા આયા ઔર મેરી ગરદન પર ઐસા મુક્કા મારા કે મૈંને બેચૈન હોકર બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ કયા મુતવક્કિલીનકી યેહી ઈઝ્ઝત હુવા કરતી હૈ? નિદા આઈ કે જબ તક તુને હમારે ઉપર તવક્કુલ કિયા મખ્લૂકને તેરી ઈઝઝત કી, લેકિન અબ મુર્ગ પર તવક્કુલ કરનેકી વજહસે તૂ લોગોંકી નઝરોંમેં ગિર ગયા. ઔર અગર મુર્ગ પર તવક્કુલ કરનેવાલેકો ઈસસે ભી સખ્ત સઝા દી જાએ જબ ભી કમ હૈ. યે સુનકર મૈં મુંસેકી તકલીફસે નિઢાલ આગે ચલ દિયા. ફિર કુછ દૂર ચલનેકે બાદ યે ગૈબી નિદા આઈ કે અય ખવાસ કયા તુઝે ઈસી શખ્સને ઘોંસા મારા થા. ઔર જબ મૈંને સર ઉઠાકર દેખા તો ઉસી ઘોંસા મારનેવાલેકી નઅશ મેરે સામને પડી થી.

ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં મુલ્કે શામકી તરફ સફર કર રહા થા તો રાસ્તામેં એક હસીન નૌજવાનકો નફીસ લિબાસમેં અપની તરફ આતે હુએ દેખા ઔર મેરે કરીબ પહોંચકર ઉસને કહા કે મૈં ભી આપકે સાથ સફર કરના ચાહતા હું. મૈંને કહા

કે મેરા હમસફર બનનેકી શકલમેં તુઝે ભૂકા રેહના પડેગા. ચુનાંચે વો મેરી શર્ત મંઝૂર કરકે મેરા હમસફર બન ગયા. ઔર હમ દોનોં મુસલસલ ચાર દિન તક ભૂકે પ્યાસે સફર કરતે રહે. લેકિન ચોથે દિન એક જગહ પર નિહાયત નફીસ ખાના મિલ ગયા. ઔર જબ મૈંને ઉસસે ખાનેકે લિયે કહા તો ઉસને જવાબ દિયા કે મેરા ઈરાદા તો યે હૈ કે જબ તક અલ્લાહ તઆલા મુઝે બગૈર વાસ્તા ખાના નહીં દેગા હરગિઝ નહીં ખાઉંગા. લેકિન મૈંને કહા કે યે ઈરાદા તો બહોત સખ્ત હૈ જિસકા પૂરા કરના નિહાયત દુશવાર હૈ. યે સુનકર ઉસને કહા કે અલ્લાહ તઆલા તો હર તરહસે રિઝક અતા કરને પર કાદિર હૈ વો તો સિર્ફ અપને બંદોંકા ઈમ્તિહાન લેતા રેહતા હૈ. લેકિન આપકે કૌલસે તો યે અંદાઝા હોતા હૈ કે આપને અલ્લાહ પર તવક્કુલ નહીં કિયા. ક્યૂંકે તવક્કુલકા અદના દરજા યે હૈ કે સખ્તી ઔર ફાકાકે આલમમેં તવક્કુલ પર કાઈમ રેહતે હુએ હીલા તલાશ ન કરે.

ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં જંગલમેં તવક્કુલ અલલ્લાહ કિયે હુએ ચલ રહા થા કે દૂરસે એક આતિશ પરસ્ત નૌજવાનને મેરા નામ લેકર સલામ કરતે હુએ કહા કે અગર આપ ઈજાઝત દે દેં તો મૈં ભી આપકા હમ સફર બન જાઉં, મૈંને કહા કે જહાં મૈં જાના ચાહતા હું વહાં તુમહારા ગુઝર નહીં હો સકતા. લેકિન ઉસને કહા કે મૈં હર ચીઝસે બે પરવા હોકર આપકે સાથ ચલૂંગા. તાકે કુછ ન કુછ ફૈઝ મુઝકો ભી હાસિલ હો જાએ. યે કેહકર વો મેરે સાથ એક હફતા સફર કરતા રહા. લેકિન આઠવેં દિન કેહને લગા કે અપને ખુદાસે ખાનેકે લિયે કુછ તલબ ફરમાઈયે. ક્યૂંકે મૈં ભૂખકી શિદ્દતસે નિઢાલ (કમઝોર) હો ચુકા હું. ઉસકી દરખ્વાસ્ત પર મૈંને યે દુઆ કી કે અય અલ્લાહ અપને હબીબકે સદકેમેં મુઝે ઈસ આતિશ પરસ્તકે સામને નદામતસે બચા લે. ઉસી વકત ગૈબસે એક દસ્તરખ્વાન નાઝિલ હુવા. જિસમેં ગરમ રોટિયાં, તલી હુઈ મછલી, તાઝા ખજૂરેં ઔર ઠંડા પાની મૌજૂદ થા. ચુનાંચે હમ દોનોંને ખૂબ પેટ ભરકર ખાયા ઔર ઉસકે બાદ ફિર એક હફતા ભૂખકે આલમમેં સફર કરતે રહે, ફિર આઠવેં દિન મૈંને ઉસ આતિશ પરસ્તસે કહા કે આજ તુમ ભી અપના કોઈ કમાલ પેશ કરો. યે સુનકર ઉસને અપના અસા ઝમીન પર ટેકકર હોઠોંસે કુછ પઢ્હા. જિસકે ફૌરન બાદ પેહલા જૈસા દસ્તરખ્વાન ગૈબસે નાઝિલ હુવા. ઔર મુઝે યે દેખકર ઈન્તિહાઈ હૈરત હુઈ કે યે કમાલ ઉસમેં કૈસે પૈદા હો ગયા. ઔર જબ ઉસને કહા કે આઈયે હમ દોનોં મિલકર ખા લેં. તો મૈંને એહસાસે નદામતસે કહા કે મુઝે ઈસ વકત ભૂખ નહીં હૈ તુમ અકેલે ખા લો. લેકિન ઉસને કહા કે આપ હૈરત ઝદા ન હોં. બલ્કે ઈત્મીનાનસે ખાના ખા લેં. ઉસકે બાદ મૈં આપકો દો ખૂશખબરીયાં સુનાઉંગા. પેહલી યે કે આપ મુઝે કલિમા પઢ્હાકર મુસલમાન કર લેં. ચુનાંચે વો ઉસી વકત સચ્ચે દિલસે કલિમા પઢ્હકર મુસલમાન હો ગયા. ઔર દૂસરી ખૂશખબરી યે થી કે જિસ વકત આપને મુઝસે કમાલ

પેશ કરનેકે લિયે કહા તો મૈંને યે દુઆ કી કે અય અલ્લાહ ઈસ બુઝુર્ગકિ સદકામેં મુઝે નદામતસે બચા લે. ચુનાંચે યે જો કુછ ભી હુવા હૈ ઉસમેં મેરે કમાલકો બિલકુલ દખલ નહીં. ફિર હમ દોનોં ખાના ખાકર મક્કા મુઅઝ્ઝમાકી તરફ રવાના હો ગએ. ઔર વહાં પહોંચકર વો જવાન કાબાકા મુજાવર બન ગયા.

ફરમાયા કે એક મરતબા જંગલમેં રાસ્તા ભૂલ ગયા તો એક શખ્સને ઝાહિર હોકર મુઝે સલામ કરનેકે બાદ કહા કે મેરે સાથ ચલોગે તો રાસ્તા મિલ જાએગા. ચુનાંચે ચંદ કદમ ચલનેકે બાદ હી વો ગાઈબ હો ગયા. ઔર જબ મૈંને ગૌરસે દેખા તો વાકઈ મૈં સહીહ રાસ્તા પર પહોંચ ગયા થા. ઔર ઉસકે બાદસે ન તો કભી રાસ્તા ભૂલા ન કભી ભૂખ પ્યાસ મેહસૂસ હુઈ. ફરમાયા કે એક મરતબા રાતકો મેરા ઐસે જંગલમેં ગુઝર હુવા જહાં અચાનક શેર મેરે સામને આ ગયા. ઔર મૈં ઉસકો દેખકર પરેશાન હો ગયા. યકાયક નિદાએ ગૈબી સુનાઈ દી કે પરેશાન મત હો. ક્યૂંકે તેરી હિફાઝતકે લિયે સાત હઝાર ફરિશ્તે હર વકત તેરે સાથ રેહતે હૈં. ફિર ફરમાયા કે જંગલમેં મુઝે એક શખ્સ નઝર આયા ઔર જબ મૈંને પૂછા કે ઈસ કદર લંબા સફરકે બાવજૂદ ન તો તુમહારે પાસ તોશા હૈ ઔર ન સવારીકા કોઈ ઈન્તિઝામ. ઉસને કહા કે મેરી જમાઅતકા હર ફર્દ તુમહારી હી તરહ બગૈર તૌશા ઔર સવારી સફર કરતા રેહતા હૈ. ઔર જબ મૈંને ઉસસે સવાલ કિયા કે તવક્કુલ કિસકો કેહતે હૈં? તો ઉસને જવાબ દિયા કે સિર્ફ ખુદા હીસે તલબ કરનેકા નામ તવક્કુલ હૈ.

કિસી દુરવેશને આપસે દરખ્વાસ્ત કી કે મુઝે આપકે સાથ રેહનેકી ખ્વાહિશ હૈ. આપને ફરમાયા કે મૈં ઈસ શર્તકિ સાથ તુમહેં અપને સાથ રખ સકતા હું કે હમ દોનોંમેં એક હાકિમ બન જાએ ઔર દૂસરા મહકૂમ, તાકે રાસ્તાકે તમામ કામ બેહતર તરીકેસે અંજામ પા સકેં. દુરવેશને અર્ઝ કિયા કે આપ હાકિમ બન જાએં ઔર મૈં મહકૂમ. ચુનાંચે ઈસ શર્તકિ સાથ દોનોંને સફર શુરૂ કર દિયા. લેકિન પેહલી હી મંઝિલ પર આપને દુરવેશસે ફરમાયા કે તુમ યહીં ઠહેરો મૈં પાની લેકર આતા હું. ઉસકે બાદ ફિર આપને ખૂદ હી અપને હાથસે આગ જલાઈ. ગર્ઝ યે કે પૂરે સફરમેં તમામ કામ આપને ખૂદ હી અંજામ દિયે ઔર દુરવેશસે કોઈ કામ નહીં લિયા. ઔર અગર વો કિસી કામકા ઈરાદા ભી કરતા તો આપ મના ફરમા દેતે. ઔર જબ દુરવેશ બહોત ઝિયાદા પરેશાન હુવા તો આપને ફરમાયા કે તુમને મુઝે હાકિમ બનાયા હૈ લિહાઝા મહકૂમકી હૈસિયતસે તુમહેં મેરા હર હુકમ માનના પડેગા. ઉસ દુરવેશકા બયાન હૈ કે એક મરતબા રાસ્તેમેં રાતકે વકત સખ્ત બારિશ શુરૂ હો ગઈ. તો આપને અપની ચાદર મયાનેકી તરહ મેરે સર પર તાનકર ખડે હો ગએ. ઔર પૂરી રાત ઉસી તરહ ખડે રહે, ચુનાંચે રાત ખતમ હોને પર મૈંને અર્ઝ કિયા કે આપ હાકિમ કે હુકમકી મુખાલિફત ક્યૂં કર રહે હૈં? તો ફરમાયા કે યે બાત નહીં હૈ બલ્કે હુકમસે સરતાબી ઉસ વકત ખ્યાલ કી જા સકતી હૈ જબ

મૈં તુમસે અપની ખિદમતકે લિયે કહું. જબ કે મહકૂમ હોનેકી વજહસે તુમહારી ખિદમત કરના મેરા ફર્ઝ હૈ. આખિરકાર મક્કા મુઅઝ્ઝમા તક આપકા યેહી મામૂલ રહા. લેકિન વહાં પહોંચનેકે બાદ મૈંને આપકા સાથ છોળ દિયા. ફિર મિનામેં આપને મુઝે દેખકર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા તુમહેં ભી મેરી હી તરહ દોસ્તોંસે અચ્છા બરતાવ કરનેકા મૌકા અતા ફરમાએ.

ફિર ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં શામકે અતરાફમેં ઘૂમ રહા થા તો એક જગહ ખટ્ટે અનારકે બહોતસે દરખ્ત નઝર આએ. લેકિન મૈંને તબીઅત ચાહનેકે બાવજૂદ ખટ્ટે હોનેકે ખૌફસે એક દાના ભી ઝબાન પર નહીં રખ્ખા. ફિર આગે ચલકર એક લંગડા ઔર હાથ કટા હુવા શખ્સ જિસકે જિસમમેં કીડે પડે હુએ થે નઝર આયા, મૈંને રેહમ ખાકર ઉસસે કહા કે અગર તુમ ચાહો તો મૈં તુમહારી તન્દુરૂસ્તીકે લિયે દુઆ કર દૂં. લેકિન ઉસને મના કર દિયા. ઔર જબ મૈંને પૂછા કે તુમ દુઆ કરનેકે લિયે કયૂં મના કરતે હો? તો ઉસને જવાબ દિયા કે આફિયત તો મુઝે પસંદ હૈ લિહાઝા મૈંને ઉસીકી પસંદકો અપને લિયે પસંદ કર લિયા હૈ.

ફિર મૈંને ઉસસે કહા કે અગર તુમ ઈજાઝત દો તો મૈં તુમહારે જિસમ પરસે મખ્ખિયાં વગૈરા ઉડા દૂં. જિસકે જવાબમેં ઉસને કહા કે પેહલે અપને દિલમેંસે મીઠે અનારકી ખ્વાહિશ તો નિકાલ દો ઉસકે બાદ મેરી તન્દુરૂસ્તીકી તરફ તવજ્જોહ દેના. ઔર જબ મૈંને ઉસસે પૂછા કે તુમને યે કૈસે સમઝ લિયા કે મેરે દિલમેં મીઠે અનારકી ખ્વાહિશ હૈ? તો ઉસને જવાબ દિયા કે ખુદા શનાસ પર ખુદા તઆલા હર ચીઝ વાઝેહ કર દેતા હૈ. ફિર જબ મૈંને યે સવાલ કિયા કે કયા તુમહેં અપને જિસમકે કીડે મકોડેસે તકલીફ નહીં હોતી? તો ઉસને જવાબ દિયા કે યે સબ અલ્લાહકે હુકમ હીસે મેરે જિસમકો તકલીફ પહોંચાતે હૈં ઈસ લિયે મુઝે કોઈ તકલીફ મેહસૂસ નહીં હોતી. ફિર ફરમાયા કે એક મરતબા મૈંને જંગલમેં એક શખ્સકો દેખકર દરયાફત કિયા કે કહાંસે આ રહે હો? તો ઉસને બતાયા સાગૂનસે. ઔર જબ મૈંને પૂછા કે કહાંકા ઈરાદા હૈ? તો ઉસને બતાયા કે મક્કા મુઅઝ્ઝમાકા. ફિર મૈંને સવાલ કિયા કે વહાં કયૂં જા રહે હો? તો ઉસને જવાબ દિયા કે આબે ઝમઝમસે હાથ ધોને જા રહા હું. કયૂંકે મૈંને અપની વાલિદાકો અપને હાથસે લુકમા બના બનાકર ખાના ખિલાયા હૈ જિસકી વજહસે મેરે હાથ ભર ગએ હૈં. ફિર મૈંને પૂછા કે વહાંસે વાપસી કબ હોગી? તો ઉસને કહા કે શામ તક ઘર વાપસ જાઉંગા. ઈસ લિયે કે મુઝે વાલિદાકા બિસ્તર બિછાના હૈ. યે કેહકર વો નઝરસે ગાઈબ હો ગયા.

ફરમાયા કે એક મરતબા લોગોંને મુઝે યે ખબર દી કે એક રાહિબ રૂમકે કલીસામેં સત્તર સાલસે ગોશા નશીન હૈ. ઔર જબ મૈં રૂમમેં ઉસકે કલીસાકે કરીબ પહોંચા તો ઉસ રાહિબને દરીચાસે સર નિકાલકર કહા કે અય ઈબ્રાહીમ તુમ યહાં કયા લેને આએ હો?

મૈં રાહિબ નહીં હું, બલ્કે અપને નફસકી જિસને કુત્તેકી શકલ ઈખ્તિયાર કર લી હૈ નિગરાની કરતા હું. ઔર ઉસકો મખ્લૂકકે શરસે મેહફૂઝ રખના ચાહતા હું, યે સુનકર મૈંને દુઆ કી કે અય અલ્લાહ ઈસ ગુમરાહીકે બા વજૂદ ઈસ રાહિબકો હિદાયત ફરમા દે. ફિર ઉસ રાહિબને કહા કે મરદોંકી તલાશમેં તુમ કબ તક ફિરતે રહોગે. જાકર ખૂદકો તલાશ કરો. ઔર જબ તુમ અપને આપકો પા લો તો અપને નફસકી નિગરાની કરો. ક્યૂંકે ખ્વાહિશાતે નફસાની દિનમેં તીનસો સાઠ કિસમકા લિબાસે ઉલૂહિયત્ત તબ્દીલ કરકે બંદેકો ગુમરાહીકે ગળ્હેમેં ધકેલ દેતી હૈં.

ઈરશાદાત :- ફરમાયા કે જિસકો ખુદા તઆલા ઉસકી મારિફતકે મુતાબિક પેહચાન લેતા હૈ વો શખ્સ અહદે વફાકો અપને ઉપર ઝરૂરી કરાર દે લેતા હૈ. ઔર સિદક દિલીસે ખુદા પર ભરોસા કરકે ઉસકી ઝાતકો અપને લિયે સુકૂન ઔર રાહતકા સબબ બના લેતા હૈ. ફરમાયા કે ઈલ્મકી ઝિયાદતીસે આલિમ નહીં બનતા બલ્કે આલિમ વો હૈ જો અપને ઈલ્મકે મુતાબિક અમલ પેરા હોકર ઈત્તિબાએ સુન્નતમેં સરગરમે અમલ હો. ચાહે ઉસકા ઈલ્મ કિતના હી કમ ક્યૂં ન હો. ફરમાયા કે મુકમ્મલ ઈલ્મકા ઈન્હિસાર સિર્ફ ઈન દો કલિમોં પર મૌકૂફ હૈ. પેહલે યે કે જિસ ચીઝકા અલ્લાહને તુમહેં મુકલ્લફ બનાયા હૈ ઉસમેં તકલીફ બરદાશ્ત ન કરો. દૂસરે યે કે જો ચીઝ ખુદાને તુમહારે ઉપર લાઝમી કરાર દી હૈ ઉસકી અદાઈગીમેં ન તો કોતાહી કરો ઔર ન ઉસકો ઝાએઅ હોને દો. ફરમાયા કે જો બંદા મારિફતે ઈલાહીકા દાવેદાર બનકર મા સિવા અલ્લાહસે સુકૂન હાસિલ કરતા હૈ ઉસકો સખ્ત આઝમાઈશમેં ગિરિફતાર કર દિયા જાતા હૈ. લેકિન જબ વો ગિડગિડાકર પનાહ તલબ કરતા હૈ તો ઉસકી મુસીબત દૂર કર દી જાતી હૈ. ઔર જો બંદા મારિફતે ઈલાહીકા દાવેદાર બનકર મખ્લૂકસે તઅલ્લુક ખતમ નહીં કરતા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો અપની રહમતસે દૂર કરકે લાલચી કરાર દે દેતા હૈ. ઔર ઉસકી હાલત ઐસી હોતી હૈ કે મખ્લૂક ભી ઉસસે નફરત કરને લગતી હૈ. ઔર વો દીન ઔર દુનિયામેં કહીંકા નહીં રેહતા. ઔર સિવાએ નદામતકે ઉસકે હાથ કુછ નહીં લગતા. ફરમાયા કે દુનિયામેં જિસ બંદેકે ઉપર મખ્લૂક રોતી હો વો બંદા કિયામતમેં હંસનેવાલા હોગા. ઔર જો શખ્સ લોગોંમેં ઝાહિર કરતા હો કે ઉસને ખ્વાહિશાત ઔર શહવાતકો છોળ દિયા વો ઝૂઠા ઔર રિયાકાર હૈ. ઔર ઉસકો કિસી તરહ ભી શહવાત છોળનેવાલા નહીં કહા જા સકતા. ફિર ફરમાયા કે સહીહ માનોંમેં મુતવક્કિલ વોહી હૈ જિસકે તવક્કુલકા અસર દૂસરોં પર ભી પળે ઔર ઉસકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરનેવાલા ભી મુતવક્કિલ બન જાએ. લેકિન અલ્લાહ તઆલાકે સાથ સાબિત કદમ રેહનેવાલા હી મુતવક્કિલ હો સકતા હૈ. ફરમાયા કે કુરઆન ઔર હદીસકે અહકામકે મુતાબિક પાબંદીકે સાથ બંદગી કરનેકા નામ સબર હૈ. ફરમાયા કે મુરાઆતસે મુરાકબા ઔર મુરાકબાસે ઝાહિર ઔર બાતિનમેં ઈખ્લાસ પૈદા હોતા હૈ. ફરમાયા કે તમામ ખ્વાહિશાતકો

ફના કર દેને ઔર બશરી તકાઝોંકો જલા ડાલનેકા નામ મુહબ્બત હૈ. ફરમાયા કે દિલકા ઈલાજ પાંચ ચીઝોંમેં પોશીદા હૈ. પેહલે કુરઆનકો ગૌરો ફિકરકે સાથ તિલાવત કરના, દૂસરે પેટ ભરકર ખાના ન ખાના. તીસરે તમામ રાત ઈબાદતમેં મશગૂલ રેહના, ચોથે સહરકે વક્ત બારગાહે ઈલાહીમેં દુઆ ઔર આંસૂ બહાના. પાંચવાં સાલિહીન ઔર નેકોંકારોંકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરના. ફિર ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાકો સેહરીકે વક્ત રોનેમેં તલાશ કરો. ઔર અગર ઉસ વક્ત તલાશ ન કર સકો તો ફિર તુમ ઉસકો કહીં ન પા સકોગે.

આપ સીના પર હાથ માર મારકર ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે ઉસી ખુદાકે દીદારકા શૌક હૈ જો મુઝે હર લમ્હા દેખતા રેહતા હૈ. એક મરતબા લોગોંને સવાલ કિયા કે હમેં ઝાહિરી તૌર પર તો કહીંસે ખાના આતા હુવા નઝર નહીં આતા ફિર આપ ખાના કહાંસે ખાતે હૈં? આપને જવાબ દિયા કે મુઝે ખાના ઉસ જગહસે મિલતા હૈ જહાંસે માં કે પેટમેં બચ્ચેકો મિલતા હૈ. ઔર જહાંસે જંગલી જાનવર ખાતે હૈં વહીંસે મૈં ભી ખાતા હું. જૈસાકે બારી તઆલાને કુરઆનમેં ફરમાયા કે યાની અલ્લાહ તઆલા ઉસકો ઐસી જગહસે રિઝક પહોંચાતા હૈ જહાંસે ગુમાન ભી ન હો.

ઝિંદગીકે આખરી હિસ્સામેં એક મરતબા આપ રયકી મસ્જિદમેં તશરીફ ફરમા થે કે યકાયક પેચીશ શુરૂ હો ગઈ. ઔર ઉસમેં ઈસ કદર ઈઝાફા હુવા કે આપ દિનમેં સાત મરતબા હાજતકે લિયે જાતે ઔર હર મરતબા ગુસલ કરકે દો રકાત નમાઝ અદા કરતે, ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે કયા કિસી ચીઝકો આપકી તબીઅત ચાહતી હૈ? તો ફરમાયા કે ભુની હુઈ કલેજીકી ખ્વાહિશ હૈ. યે કેહકર આપને ગુસલ કિયા ઔર ઈન્તેકાલ ફરમા ગએ. ઔર જિસ વક્ત લોગોંને આપકી મય્યિતકો મસ્જિદસે એક મકાનમેં મુન્તકિલ કર દિયા તો એક બુઝુર્ગને તશરીફ લાકર આપકા તકિયા ઉઠાકર દેખા જિસકે નીચે રોટીકા એક ટુકડા રખ્ખા હુવા થા. યે દેખકર ઉન બુઝુર્ગને ફરમાયા કે અગર યે રોટીકા ટુકડા ન નિકલતા તો મૈં નમાઝે જનાઝા ન પઢાતા. ક્યૂંકે અગર યે સૂરત ન હોતી તો મૈં યે સમઝતા કે આપકા ઈન્તેકાલ મહઝ તવક્કુલ હી પર હુવા હૈ. ઔર તવક્કુલસે અગલા મુકામ રદ્દે તવક્કુલ આપકો હાસિલ નહીં હો સકા. જબ કે હર સૂફીકે લિયે યે ઝરૂરી હૈ કે વો તમામ મરાતિબ હાસિલ કરે, ન યે કે સિર્ફ એક સિફત પર ઐસા જમ જાએ કે દૂસરી સિફાતસે મેહરૂમ રેહ જાએ.

કિસી બુઝુર્ગને આપકો ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને આપકે સાથ કયા સુલૂક કિયા? ફરમાયા કે ગો મૈંને દુનિયામેં બહોત ઝિયાદા ઈબાદત કે સાથ તવક્કુલ ભી ઈખ્તિયાર કિયા લેકિન ઈન્તેકાલકે વક્ત ચૂંકે મૈં બાવુઝૂ થા ઈસ લિયે મુઝે તવક્કુલ ઔર ઈબાદતકે અજરકે સાથ તહારતકે સિલામેં વો બુલંદ મરતબા અતા ફરમાયા ગયા, જિસકે સામને જન્નતકી તમામ નેઅમતેં હેચ હૈં. ઔર અલ્લાહ તઆલાને મુઝસે ફરમાયા

કે અય ઈબ્રાહીમ! યે મરતબા તેરી તહારત ઔર પાકીઝગીકે સિલામેં અતા કિયા ગયા હૈ. ક્યૂંકે હમારી બારગાહમેં પાકીઝા લોગોંસે ઝિયાદા કિસીકો કોઈ મરતબા હાસિલ નહીં હોતા.

હઝરત મુમશાદ દીનવરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ અપને ઝહદો તકવાકે એતિબારસે બે મિસાલ થે. ઔર બહોતસે મશાઈખીનકી સોહબત હાસિલ કરનેકી વજહસે લોગ આપકો ઈઝઝતકી નિગાહસે દેખતે થે. તારીખ લિખને વાલોંકે કૌલકે મુતાબિક આપકા ઈન્તેકાલ સન હિ. ૨૯૯ મેં હુવા.

હાલાત :- આપ હર વકત અપની ખાનકાહકા દરવાઝા બંદ રખતે થે. ઔર કિસીકો અંદર દાખલાકી ઈજાઝત નહીં થી. ઔર અગર કોઈ દરવાઝે પર દસ્તક દેતા તો પેહલે આપ યે દરયાફત ફરમાતે કે તુમ મુસાફિર હો યા મુકીમ? અગર કોઈ કેહતા કે મૈં મુસાફિર હું તો દરવાઝા ખોલ દેતે. ઔર જબ તક વો આપકે પાસ ઠહેરતા તો આપ નિહાયત ખાતિર મદારાતસે પેશ આતે. લેકિન અગર કોઈ મુકામી શખ્સ આતા તો આપ યે કેહકર વાપસ કર દેતે કે ચુંકે તુમહારે ઠહેરનેસે મેરે દિલમેં તુમહારી તરફ રગબત પૈદા હો જાએગી. ઔર તુમહારી વાપસીકે બાદ મેરે લિયે તુમહારી જુદાઈ નાકાબિલે બરદાશ્ત હો જાએગી.

કિસીને આપસે દુઆ કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે બારગાહે ખુદાવંદીમેં પહોંચ કર વહાં મેરી દુઆકી હાજત નહીં રહેગી. ઔર જબ ઉસને પૂછા કે મુઝે તો બારગાહે ખુદાવંદીકા ઈલ્મ નહીં હૈ. લિહાઝા અગર આપ વહીં ભેજના પસંદ કરતે હૈં તો ફિર મુઝે ઉસકા પતા ઔર મકામ બતા દીજિયે? આપને જવાબ દિયા કે બારગાહે ખુદાવંદી વહીં હૈ જહાં તુમહારા વુજૂદ બાકી ન રહે. યે સુનકર વો શખ્સ ગોશા નશીની ઈખ્તિયાર કરકે યાદે ઈલાહીમેં મશગૂલ હો ગયા. ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો અપને કરમસે સઆદતકી દૌલતસે માલામાલ કર દિયા. ફિર એક મરતબા એસા સૈલાબ આયા કે આબાદીકે તમામ મકાનાત ડૂબને લગે, લેકિન આપકી ખાનકાહ બુલંદી પર થી. ઈસ લિયે તમામ લોગ પનાહ લેને ઉસી તરફ ચલ દિયે. ઉસી દૌરાન આપને ઉસી ગોશા નશીની ઈખ્તિયાર કરનેવાલે શખ્સકો દેખકર કે વો પાનીકે ઉપર મુસલ્લા બિછાએ ચલા આ રહા હૈ ઔર જબ આપને ઉસસે દરયાફત કિયા કે આજ કલ તુમ કિસ મકામ પર હો? તો ઉસને જવાબ દિયા કે યે સબ કુછ તો આપહીકે ફૈઝકા કરિશ્મા હૈ. ક્યૂંકે ખુદાને મુઝકો આપકી દુઆસે હી ખુદાકે અલાવાસે મુસ્તગની કર દિયા હૈ. જૈસા કે

આપકે સામને હૈ. આપને ફરમાયા કે આજસે યે અંદાઝા હો ગયા કે ફકકે લિયે જદ્દો જહદ ભી ઝરૂરી હૈ. ફિર ઉસકે બાદસે આપને કિસી દુરવેશકે સાથ મઝાક નહીં કિયા.

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા કિસી દુરવેશને મુઝસે દરખ્વાસ્ત કી કે અગર આપ ઈજાઝત દેં તો મૈં આપકે લિયે હલવા તૈયાર કર દૂં. યે સુનકર મેરી ઝબાનસે અચાનક નિકલ ગયા કે અકીદત ઔર હલવાકા કયા તઅલ્લુક? યે સુનતે હી વો દુરવેશ ઉઠકર રૂખસત હો ગયા. ઔર ચલતે ચલતે ઈસ જુમલાકો દોહરાતા રહા કે અકીદત ઔર હલવાકા કયા તઅલ્લુક. ઔર યેહી કેહતે કેહતે એક જંગલમેં પહોંચ કર ઈન્તેકાલ કર ગયા. ઔર જબ ઈસ વાકિઆકા ઈલ્મ આપકો હુવા તો આપને બહોત તૌબા કી. ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં કુછ કર્ઝદાર હો ગયા. જિસકી વજહસે સખ્ત પરેશાન થા કે રાતકો ખ્વાબમેં કિસી કેહનેવાલેકી યે આવાઝ સુની કે અય કંજૂસ તેરા કર્ઝ હમ અદા કરેંગે. ઝરાસે કર્ઝકી વજહસે ઈસ કદર પરેશાન હૈ. ઝરૂરતકે વકત તેરા કામ કર્ઝ લેના હૈ. ઔર હમારે ઝિમ્મે ઉસકી અદાયગી હૈ. ઉસકે બાદસે ફિર કભી મૈંને અપને કર્ઝ ખ્વાહોંસે કોઈ હિસાબ તલબ નહીં કિયા બલ્કે જો હિસાબ વો બતા દેતે મૈં અદા કર દેતા.

અકવાલે ઝરીં :- આપકે ઈરશાદ બહોતસે હૈં જિનકો એક જગહ જમા કરના બહોત દુશ્વાર હૈ. આપને ફરમાયા કે બુતોંકી ભી મખ્તલિફ કિસ્મેં હૈં. બાઝ લોગ નફસકો બુત બનાકર ઉસકી પરસ્તિશ કરતે હૈં. બાઝ દૌલતકો બુત બનાકર ઉસકે પુજારી બને હુએ હૈં. બાઝ બીવી બચ્ચોંકી પરસ્તિશમેં બીવી બચ્ચોંકો બુત બનાએ હુએ હૈં. બાઝ સનઅત (હુનર) ઔર તિજારતકો બુત સમઝકર ઉસકી પરસ્તિશમેં ગિરિફતાર હૈં. બાઝ નમાઝ રોઝા ઔર ઝકાતકો બુત ખ્યાલ કરકે ઉસકે પુજારી બને હુએ હૈં ઈસી વજહસે યે અંદાઝા હોતા હૈ કે પૂરી મખ્લૂક કિસી ન કિસ ચીઝકી પરસ્તિશમેં ગિરિફતાર હૈ. ઔર કિસીકો ભી પરસ્તિશસે મફર (છુટકારા) નહીં. અલબત્તા ઉસ શખ્સકો કિસી ચીઝકા પરસ્તાર નહીં કહા જા સકતા જો અપને નફસકી નેકી ઔર બદી પર નફસકી મુવાફિકત નહીં કરતા. બલ્કે હમેશા નફસકો મલામતકા નિશાના બનાએ રેહતા હૈ. ફરમાયા કે મુરીદકે લિયે મુરશિદકી ખિદમત ઔર અપને ભાઈયોંકા અદબ ઝરૂરી હૈ. ઔર તમામ ખ્વાહિશાતે નફસસે જુદા હોકર ઈત્તિબાએ સુન્નત ઝરૂરી હૈ. ફરમાયા જિસ ચીઝ પર નફસ ઔર દિલ રાગિબ હો ઉસકો તર્ક કર દેના તવક્કુલ હૈ. ફરમાયા કે ભૂખકી હાલતમેં નમાઝ પઢના ઔર જબ તાકત ન રહે તો સો જાનેકા નામ ફક હૈ. કયૂંકે તીન ચીઝોંસે અલ્લાહ તઆલા કભી દુરવેશકો ખાલી નહીં રખતા. યા તો કુવ્વત અતા કર દેતા હૈ યા મૌતસે હમકિનાર કર દેતા હૈ. તાકે હર ચીઝસે છુટકારા હાસિલ હો જાએ.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત જબ લોગોંને મિઝાજ પુરસી કી તો ફરમાયા કે કયા

તુમ મુઝસે કુછ પૂછ રહે હો? ફિર લોગોંને અર્ઝ કિયા કે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કહિયે. તો આપને દીવારકી તરફ રૂખ ફેરકર ફરમાયા કે મૈં તો સરસે પૈર તક તેરે અંદર ફના હો ચુકા હું ઔર કયા તુઝકો દોસ્ત રખનેવાલોંકા યેહી બદલા હોતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે તીસ સાલસે મેરે સામને જન્નત પેશ કી જાતી રહી લેકિન મૈંને ઉસ તરફ નઝર ઉઠાકર ભી નહીં દેખા. ઔર તીન સાલસે મૈંને અપને દિલકો ગુમ કર દિયા હૈ લેકિન આજ તક ઉસકો પાનેકી તમન્ના નહીં હુઈ. કયૂંકે સિદ્દીકીનકી યેહી ખ્વાહિશ હુવા કરતી હૈ કે દિલકો ઝાતે ઈલાહીમેં ફના કર દે. યે ફરમાનેકે બાદ આપકા ઈન્તેકાલ હો ગયા.

હઝરત અબૂ ઈસ્હાક ઈબ્રાહીમ શૈબાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર મુમ્તાઝ મશાઈખીનમેં હોતા થા. ઔર આપ બહોત બળે આબિદ ઔર ઝાહિદ ઔર મુત્તકી થે. પૂરી ઝિંદગી વજદ ઔર હાલ ઔર મુરાકબામેં રહે. હઝરત શેખ અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક કેહતે હૈં કે આપ ફુકરા ઔર અહલે અદબકે લિયે ખુદાકી અલામતોંમેંસે એક અલામત થે.

હાલાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે મૈંને ચાલીસ સાલ હઝરત અબ્દુલ્લાહ મગરિબીકી ખિદમતમેં બસર કિયે લેકિન ઉસ અર્સામેં કભી કોઈ ઐસી ચીઝ નહીં ખાઈ જો આમ લોગોંકી ગિઝા હુવા કરતી હૈ. ઔર ન કભી ખાનએ કાબાકી છતકે સિવા કિસી દૂસરી છતકે નીચે આરામ કિયા લેકિન ઉસ અરસામેં ન તો કભી મેરે બાલ ઔર નાખુન બળ્હે ઔર ન કભી મેરા લિબાસ ગંદા હુવા. હત્તા કે ૮૦ અસ્સી સાલસે લેકર આજ તક મૈંને અપની ખ્વાહિશસે કભી કોઈ ચીઝ નહીં ખાઈ

આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મુલ્કે શામકે સફરમેં મેરી તબીઅત મસૂરકી દાલ ખાનેકો ચાહી ઔર ઉસી વકત મેરે સામને મસૂરકી દાલસે ભરા હુવા એક પ્યાલા આ ગયા. જિસકો મૈંને પેટ ભરકર ખાયા. ઉસકે બાદ શામકો જબ મૈં બાઝારમેંસે ગુઝરા તો મૈંને દેખા કે એક જગહ ચંદ મટકે રખ્ખે હુએ હૈં. ઔર જબ મૈંને ઉન પર ગૌરસે નઝર ડાલી તો લોગોંને મુઝે બતાયા કે ઉનમેં શરાબ ભરી હુઈ હૈ. યે સુનકર મુઝે ખયાલ હુવા કે જબ યે બાત મેરે ઈલ્મમેં આ ચુકી હૈ કે યે શરાબસે ભરી હુઈ હૈ તો ફિર ઉન સબકો તોડ દેના મેરા ફર્ઝ હૈ. ઔર ઉસ ખયાલ કે સાથ હી મૈંને તમામ મટકે તોડ ડાલે. જિનમેંસે શરાબ સડક પર બેહને લગી. ઔર જિસ શખ્સને મુઝે બતાયા થા કે યે શરાબકે મટકે હૈં વો મુઝે હાકિમે વકત ખ્યાલ કરકે ખામોશ હો ગયા. લેકિન જબ ઉસે માલૂમ હુવા કે મૈં હાકિમ નહીં હું તો વો મુઝકો પકડકર ઈબ્ને તરયૂનકે પાસ લે ગયા ઔર ઉસને પૂરા વાકિઆ સુનનેકે બાદ હુકમ દિયા કે ઉનકો સો છડિયાં મારકર કૈદમેં

ડાલ દિયા જાએ. ઈસ તરહ મૈં મુદ્દતોં કૈદમેં પડા રહા. ફિર એક દિન જબ હઝરત શેખ અબ્દુલ્લાહકા ઈસ તરફસે ગુઝર હુવા તો ઉનકી સિફારિશ પર મુઝે કૈદસે છોળ દિયા ગયા. ઔર જબ છૂટનેકે બાદ મૈં ઉનકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો ઉનહોંને સવાલ કિયા કે તુમકો કિસ જુર્મકી સઝામેં કૈદ હુઈ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે એક દિન મૈંને પેટ ભરકર મસૂરકી દાલ ખાઈ થી. જિસકી સઝામેં સો છડિયાં ભી મારી ગઈ. ઔર કૈદકી તકલીફેં ભી બરદાશ્ત કરની પડી. યે સુનકર હઝરત અબ્દુલ્લાહને ફરમાયા કે તુમહારે જુર્મકે મુકાબલેમેં યે સઝા તો બહોત કમ હૈ.

જિસ વકત આપ સફરે હજ પર તશરીફ લે ગએ તો પેહલે મદીના મુનવ્વરામેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે રોઝએ અકદસ પર હાઝરી દેકર અર્ઝ કિયા કે અસ્સલામુ અલૈકુમ યા રસૂલલ્લાહ! જિસકે જવાબમેં રોઝાએ અકદસકે અંદરસે આવાઝ આઈ વ અલૈકુમુસ્સલામ યા ઈબ્ને શૈબાન. ઉસકે બાદ આપ હજ કરને ચલે ગએ. ઔર યે સિલસિલા મુદ્દતોં જારી રહા.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈં હમ્મામમેં ગુસલ કર રહા થા કે હમ્મામકે રોશનદાનમેં એક હસીન જવાન શખ્સને આવાઝ દેકર કહા કે ઝાહિરી નજાસતકો ધોનેમેં કબ તક વકત ઝાએઅ કરતે રહોગે. જાઓ તહારતે બાતિનીકી તરફ તવજ્જોહ દેકર દિલકો ખુદાકે ગૈરસે પાક કર ડાલો. ઔર જબ મૈંને ઉસસે પૂછા કે તુમ ઈન્સાન હો યા જિન યા ફરિશ્તા હો? કયૂંકે આજ તક મૈંને કિસી ઈન્સાનકો ઐસી શકલમેં નહીં દેખા. ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં ન ઈન્સાન હું ન જિન હું ન ફરિશ્તા હું. બલ્કે લફઝે બિસ્મિલ્લાહકા નુક્તા હું. મૈંને પૂછા કે કયા યે સારી મમલિકત તુમહારી હૈ? ઉસને કહા કે ઝરા અપની પનાહગાહસે બાહિર નિકલ તાકે તુઝે મમલિકત નઝર આ સકે. ફિર ફરમાયા કે સિર્ફ ઝબાની ઈખ્લાસકા દાવેદાર ચૂંકે અપની ઈબાદતમેં ખુલૂસ પૈદા નહીં કર સકતા, ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો મુસીબતમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ. ઔર દુનિયાકી નિગાહોંમેં રૂસ્વા બના દેતા હૈ. ફરમાયા કે સોહબતે ઔલિયાસે દૂર રેહનેવાલા ઐસે ઝૂઠે દાવોંમેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ કે ઉસકી વજહસે ઝિલ્લત ઔર રૂસ્વાઈકા સામના કરના પડતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે બુરી બાતોંસે દૂર રેહનેકે લિયે અહકામે શરઈય્યાકી પાબંદી ઝરૂરી હૈ. ઔર જો શખ્સ ખુદાસે નહીં ડરતા ઔર એહસાન કરનેકે બાદ એહસાન જતાતા હૈ વો નિહાયત કમીના હૈ. ફરમાયા કે તવાઝોઅ બુઝુર્ગીકી ઔર કનાઅત આઝાદીકી ઝામિન હૈ. ફરમાયા કે ડરનેવાલે દિલમેં દુનિયાકી મુહબ્બત ઔર શહવત બાકી નહીં રેહતી. ફરમાયા કે તવક્કુલ બંદે ઔર ખુદાકે દરમ્યાન એક ઐસા રાઝ હૈ જિસકો કભી ઝાહિર ન કરના ચાહિયે. ફરમાયા કે જો શખ્સ મસ્જિદમેં ખુદાકી યાદ ઝિયાદા કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકે બદલામેં રોઝે મેહશર જન્નત અતા ફરમાએગા. ઔર જો શખ્સ સિર્ફ ખુદાકે વાસ્તેસે મુસલમાનોંસે મુલાકાત કરતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા

ઉસકો જન્નતમેં અપને દીદારસે મુશર્રફ ફરમાએગા.

જબ બાઝ લોગોંને આપસે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે દુઆ કિસ તરહ કરૂં જબ કે વકતકી મુખાલિફત બે અદબી હૈ. એક શખ્સને જબ આપસે નસીહત કરનેકી ખ્વાહિશ કી તો ફરમાયા કે હર લમ્હા ખુદાકો યાદ કરતે રહો. ઔર અગર યે ન હો સકે તો ફિર હર લમ્હા મૌતકો યાદ કરો.

હઝરત અબૂબકર સૈદલાની (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ ઝહદ ઔર પરહેઝગારીકા સર ચશ્મા થે. આપ ફારિસકે રેહનેવાલે થે ઔર નેશાપુરકે મુકામ પર સન હિ. ૩૪૦ મેં વફાત પાઈ. હઝરત શિબ્લી આપકી બહોત ઈઝઝત કિયા કરતે થે.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાકો હિકમતકા કારખાના બનાયા હૈ. ઔર હર ફર્દ અપની ઈસ્તેદાદ ઔર કશ્ફકે મુતાબિક ફુયૂઝસે ફાયદા ઉઠાતા રેહતા હૈ. ફરમાયા કે ઈન્સાનકે લિયે ખુદાકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરના બહોત ઝરૂરી હૈ. ઔર અગર યે મુમકિન ન હો તો ઐસે લોગોંકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરે જો ખુદા દોસ્ત હોં. ઔર ઉસકો અલ્લાહ તઆલા તક પહોંચાકર દોનોં આલમકી મુરાદેં પૂરી કરવા સકેં. ફરમાયા કે આલિમ અવામિરો નવાહીકી પાબંદીકે સાથ અપને ઈલ્મકી રોશનીમેં જહાલતકી તારીકિયોંસે દૂર હો જાતા હૈ. લેકિન જો ઉલૂમ ખુદાસે જુદા કર દેં ઉનકી તરફ કભી મુતવજ્જેહ ન હોના ચાહિયે. ઈસ લિયે કે ઉનકા હસૂલ તબાહી ઔર બરબાદીકા સબબ બન જાતા હૈ. ફરમાયા કે જિસને અપને ઔર અલ્લાહ તઆલાકે દરમ્યાન સિદક ઈખ્તિયાર કિયા વો મખ્લૂકસે છુટકારા પા ગયા. ફરમાયા કે ખુદા તઆલાને જિસ કદર મખ્લૂકાત પૈદા ફરમાઈ હૈ ઉસી કદર અપની તરફ આનેકી રાહેં ભી બનાઈ હૈં. ઔર હર ફર્દ અપની ઈસ્તેદાદકે મુતાબિક કિસી એક રાસ્તે પર ચલકર ખુદા તઆલા તક રસાઈ હાસિલ કર લેતા હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકી તરફસે તો બંદેકી તરફ રાહ હૈ. લેકિન બંદેકી તરફસે ખુદાકી તરફ રાહ નહીં હૈ. ફરમાયા કે ખાલિકકે સાથ ઝિયાદા હમનશીની ઈખ્તિયાર કરતે હુએ મખ્લૂકસે રાબતા કમ કર દો. ફરમાયા કે સબસે બેહતર વો બંદા હૈ જો દૂસરોંકો અપનેસે અફઝલ ખ્યાલ કરે. ઔર યે સમઝ લે કે ખુદાકી તરફ બહોતસી જાનેવાલી રાહોંમેં સબસે બેહતર ઉસીકી રાહ હૈ. ફરમાયા કે બંદા હાલતે તવક્કુલમેં અપને નફસકી કોતાહિયોં પર નિગાહ રખતે હુએ ખુદા તઆલાકે એહસાનાતકો ભી પેશે નઝર રખ્ખે. ફરમાયા કે હર બંદેકે લિયે યે ઝરૂરી હૈ કે અપની તમામ હરકાત ઔર સકનાતકો અલ્લાહ તઆલાકે લિયે વકફ કર દે.

ઔર સખ્ત ઝરૂરતકે બગૈર અપની હરકાત ઔર સકનાતકો કભી દુનિયાકે લિયે ઈસ્તેમાલ ન કરે. ઔર હમેશા અપની ઝબાનકો બેકાર બાતોંસે મેહફૂઝ રખ્ખે. ફરમાયા કે બંદેકે લિયે સબસે બળી નેઅમત યે હૈ કે વો નફસકી કૈદસે રહાઈ હાસિલ કર લે. ક્યૂંકે નફસ હી અલ્લાહ ઔર બંદેકે દરમિયાન સબસે બળા હિજાબ હૈ. ઔર જબ તક નફસ મુરદા નહીં હો જાતા ઉસ વકત ખુદાકી હકીકત માલૂમ નહીં હો સકતી. ફરમાયા કે આખિરતકે દરવાઝોંમેંસે મૌત ભી એક દરવાઝા હૈ જિસકે બગૈર ખુદા તક રસાઈ મુમકિન નહીં. ફરમાયા કે સારી કાઈનાત મેરે લિયે એક હિજાબ ઔર દુશ્મન હૈ. લેકિન ઉસમેં મૈં કયા કર સકતા હું. ફરમાયા કે જિસ નેક કામમેં દિખાવા ઔર રિયાકી ઝલક હો ઉસ પર ફખર ન કરો. ફરમાયા કે હમેશા હિંમત પર નઝર રખ્ખો. ક્યૂંકે હિંમત હી હર ચીઝકી પેશરવ હૈ. ઔર હિંમત હી પર તમામ કારોબારકા ઈન્હિસાર હૈ. ઔર તમામ ચીઝેં સિર્ફ હિંમત હીકે ઝરીઆ હાસિલ કી જા સકતી હૈં.

વફાત :- આપકે ઈન્તેકાલકે બાદ મુરીદીનને જબ એક તખ્તી બતૌરે યાદગાર આપકા નામ લિખકર મઝાર પર લગા દી. લેકિન વો જિતની મરતબા તખ્તી લગાતે વો ગુમ હો જાતી. ઔર જબ ઈસ વાકિઆકી ખબર હઝરત અબૂ અલી વફાકકો દી ગઈ તો આપને ફરમાયા કે ચૂંકે અબૂબકર સૈદલાની ખૂદકો દુનિયાકી નિગાહોંસે પોશીદા રખતે થે. ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલા ભી ઉનકો પોશીદા હી રખના ચાહતા હૈ. લિહાઝા ઈસ સિલસિલામેં આપ લોગ ભી કોઈ ઈકદામ ન કરેં.

હઝરત અબૂ હમઝા મુહમ્મદ બિન ઈબ્રાહીમ બગદાદી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તજરીદ તફરીદકી રાહોં પર અમલ પેરા હોનેકે સાથ સાથ મશાઈખીનકી નિગાહોંમેં ભી બહોત હી ફઝીલત રખતે થે. જિસકી વજહસે તમામ ઔલિયાએ કિરામ આપકી બે હદ તાઝીમ કરતે થે. પંદો નસીહતકે અલાવા તફસીર ઔર હદીસ પર ભી આપકો મુકમ્મલ ઉબૂર હાસિલ થા. ઔર હઝરત હારિસ મુહાસબીકે મુરીદોંમેંસે થે. ઉસકે અલાવા હઝરત સિર્રી સકતી ઔર અબુલ ખૈર નસ્સાજ જૈસે બળે મરતબા વાલે બુઝુર્ગોંસે ભી ફૈઝે સોહબત હાસિલ કરતે રહે. ઔર હમેશા બગદાદકી મસ્જિદ રસાફામેં વઅઝ ઔર નસીહત ફરમાતે રહે. ઔર હઝરત ઈમામ હમ્બલકો જબ કિસી મસ્અલામેં કોઈ ઈશ્કાલ પેશ આતા તો આપ હી કી તરફ રૂજૂઅ ફરમાતે. સન હિ. ૨૮૯ મેં આપને વફાત ફરમાઈ.

હાલાત :- એક મરતબા જબ આપ હઝરત હારિસ મુહાસબીકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ તો દેખા-કે વો નિહાયત નફીસ ઔર પાકીઝા લિબાસમેં મલ્બૂસ હૈં. ઔર

ઉનકે કરીબ એક સાહિર પરિંદા પિંજરેમેં બંદ હૈ. લેકિન જબ વો પરિંદા બોલા તો હઝરત અબૂ હમઝાને એક ઝર્બ લગાઈ. લબ્બૈક યા સૈયેદી. હઝરત હારિસ યે સુનકર સખ્ત ગુસ્સાકે આલમમેં છુરા લેકર આપકો કતલ કરનેકે લિયે દૌડે, લેકિન મુરીદીનકી મન્નત ઔર સમાજતને ઉનકો રોક દિયા. લેકિન હઝરત હારિસને ઉસી ગુસ્સાકે આલમમેં ફરમાયા કે અય અબૂ હમઝા મુસલમાન બન જા. ઔર જબ મુરીદીનને અર્ઝ કિયા કે હમ તો ઉનકો મુવહહિદ ઔલિયામેં શુમાર કરતે હૈં. ઔર આપ ઉનકી શાનમેં કલિમાતે કુફ્ર ફરમા રહે હૈં. હઝરત હારિસને કહા કે મૈં ખૂદ ભી ઉનકો બહોત નેક ઔર મુત્તકી ખ્યાલ કરતા હું. ઔર યે ભી જાનતા હું કે ઉનકા બાતિન તૌહીદમેં ગર્ક હૈ. લેકિન ઉનહોંને હુલૂલિયોં જૈસે અફઆલકી માનિંદ બાત કયૂં કહી. ઔર એક પરિંદેકી આવાઝ પર અઝ ખૂદ રફતા કયૂં હો ગએ. જબ કે ખુદાકે આશિકોંકે લિયે યે ઝરૂરી હૈ કે વો સિર્ફ ખુદાકે કલામસે સુકૂન ઔર રાહત હાસિલ કરતે રહેં. કયૂંકે અલ્લાહ તઆલા કિસીકે અંદર હુલૂલ નહીં કરતા. ઔર ઝાતે કદીમકે લિયે આમેઝિશ જાઈઝ ભી નહીં હૈ. યે સુનકર હઝરત અબૂ હમઝાને અર્ઝ કિયા કે ગો મૈં દર હકીકત હુલૂલ ઔર ઈત્તિહાદસે દૂર થા, લેકિન મેરા કૌલ ઔર અમલ ચૂંકે એક ગુમરાહ જમાઅતકે મુતાબિક થા, ઈસ લિયે મૈં તૌબા કરતા હું.

આપને ફરમાયા કે મૈંને અલ્લાહ તઆલાકા જબરન મુશાહિદા કિયા હૈ. ઔર ઉસ વકત અલ્લાહ તઆલાને મુઝે યે હુકમ દિયા કે અય અબૂ હમઝા! વસ્વસોંકી ઈત્તિબાઅ ન કરતે હુએ મખ્લૂકકા ભાઈ ન બન. મગર આપકા યે કૌલ જબ મખ્લૂકકે કાનોં તક પહોંચા તો ઉસ કૌલકો લગ્વ ખ્યાલ કરકે આપકો બે હદ તકલીફેં પહોંચાઈ ગઈ.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે ફુકરાકી દોસ્તી ઈસ કદર દુશ્વાર હૈ કે સિવાએ સિદ્દીકીનકે ઉનકી દોસ્તીકા કોઈ તહમ્મુલ નહીં કર સકતા. ફરમાયા કે જબ કિસીકો અલ્લાહ તઆલા અપના રાસ્તા દિખાના ચાહતા હૈ તો ઉસકે લિયે ખુદાકી રાહ પર ચલના બહોત આસાન હો જાતા હૈ. ઔર જો શખ્સ ખુદાકા રસ્તા દલાઈલ ઔર વાસ્તેસે ઈખ્તિયાર કરના ચાહતા હૈ વો કભી તો સહીહ રાસ્તે પર આ જાતા હૈ ઔર કભી ગલત રાહ પર ગામઝન હો જાતા હૈ. ફરમાયા કે જિસકો અલ્લાહ તઆલા અપને કરમસે નીચેકી તીન ચીઝેં અતા ફરમા દે વો બહોતસી બલાઓંસે નજાત પા જાતા હૈ. ફરમાયા પેહલે ખાલી પેટ રેહના. દૂસરે કનાઅત ઈખ્તિયાર કરના. તીસરે હમેશા ફક્ર પર કાઈમ રેહના. ફરમાયા કે તુમને ઉસ વકત હુકૂકકી અદાઈગી કી જબ તુમહારે નફસને તુમસે સલામતી હાસિલ કર લી. ફરમાયા કે સચ્ચે સૂફીકી પેહચાન યે હૈ કે વો ઈઝ્ઝતકે બાદ ઝિલ્લત, અમીરીકે બાદ ફક્ર, ઔર શોહરતકે બાદ ગુમનામી ઈખ્તિયાર કરે, ઔર જો ઉસકે ખિલાફ હો વો ઝૂઠા સૂફી હૈ. ફરમાયા કે ફાકા કશીકે આલમમેં મૈં યે કેહતા હું કે યે

ભી ખુદાકી તરફસે એક તોહફા હૈ જિસકો કબૂલ કરના ઝરૂરી હૈ. ઔર જબ યે બાત મેરે ઈલ્મમેં આતી હૈ કે દુનિયામેં મુઝસે ઝિયાદા ફાકે કિસી પર નહીં હુએ તો મૈં બખૂશી ફાકાકશી બરદાશ્ત કરકે ઉસકે સાથ મુવાફિકત ઈખ્તિયાર કરતા હું.

વફાત :- આપ ઈન્તિહાઈ સંજીદગી ઔર શીરીં કલામીસે બાત કિયા કરતે થે. ચુનાંચે એક દિન યે ગૈબી નિદા સુની કે અય અબૂ હમઝા તુ બહોત સોચ સમઝકર ઔર મીઠી બાત કરતા હૈ લેકિન તેરે લિયે બેહતર યે હૈ કે તુ બાત હી કરના છોડ દે. ઔર કિસી પર અપની શીરીં સખ્તીકા ઈઝહાર ન હોને દે. બસ ઉસી વકતસે આપને ચુપ સાધ લી. ઔર ઉસી હફતામેં વફાત પા ગએ. લેકિન બાઝ લોગ યે કેહતે હૈં કે આપ જુમ્આકે દિન મિમ્બર પર વઅઝ ફરમા રહે થે. ઔર મિમ્બર પરસે ગિર જાનેકી વજહસે ઐસી સખ્ત ચોટ આઈ કે આપકા ઉસીમેં ઈન્તેકાલ હો ગયા.

હઝરત શેખ અબૂ અલી દકાક (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ તરીકત ઔર હકીકતમેં મુમતાઝે ઝમાના ઔર ઈશ્ક ઔર મુહબ્બતે ઈલાહીમેં યકતાએ રોઝગાર ઔર તફસીરો હદીસમેં પૂરી મહારત રખતે થે. આપકે અકવાલ ઈસ કદર બારીક હોતે કે લોગ સમઝ ન સકતે. આપકી રિયાઝત ઔર કરામાતકા લિખના કિસી તરહ મુમકિન નહીં. આપને બે શુમાર બુઝુર્ગોને દીનસે ફુયૂઝે બાતિની હાસિલ કિયે. ઔર આપકે સોઝો ગુદાઝસે ઉસ દૌરકે લોગોંને આપકો નૌહાગર કૌમકા ખિતાબ દે દિયા થા.

હાલાત :- આપકા ઈબ્તિદાઈ દૌર મરૂમેં ગુઝરા. ઔર ઉસ દૌરકે એક બુઝુર્ગ બયાન કરતે હૈં કે મૈંને એક મરતબા ઝમીને મરૂમેં શૈતાનકો રંજીદા ઔર સર પર ખાક ડાલતે હુએ દેખકર પૂછા કે તુને અપની યે હાલત કયૂં બના રખ્ખી હૈ. ઔર કિસ મુસીબત ઔર પરેશાનીને તુઝે યે હાલત બનાને પર મજબૂર કિયા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં અલ્લાહ તઆલાસે જિસ ખલ્અતકો સાત લાખ સાલસે તલબ કરતા રહા વો ખલ્અત (પોશાક) ઉસને એક આટા બેચને વાલેકો પેહના દી.

હઝરત શેખ અલી ફારમદીકા કૌલ હૈ કે જિસ વકત કિયામતમેં મુઝસે યે સવાલ હોગા કે તુને દુનિયામેં કયા કયા નેક કામ અંજામ દિયે? તો મેરે લિયે ઉસ વકત સિર્ફ એક હી જવાબ હોગા કે મૈંને શેખ અબૂ અલી દકાકસે ઈશ્ક કિયા. ઔર ઉનહીંકા અકીદતમંદ રહા. આપ ફરમાયા કરતે થે કે ખૂદ ઉગને વાલે દરખ્તકો ન તો કોઈ પાની દેતા હૈ ન દેખ ભાલ કરતા હૈ. ઉસ પર ભી પત્તે નિકલ આતે હૈં લેકિન ઉસ પર અકસર ફલ નહીં આતા, ઔર અગર આતા ભી હૈ તો બદમઝા હોતા હૈ ઔર બે ફાઈદા ભી.

ઉસી તરહ મુરશિદકી ખિદમતકે બગૈર મુરીદકો ભી કિસી કિસમકા ફાઈદા હાસિલ નહીં હોતા. ઔર યે કૌલ સિર્ફ મેરા હી નહીં હૈ બલ્કે હઝરત શેખ અબૂલ કાસિમ નસર આબાદીસે ભી મૈંને ઐસાહી સુના હૈ. ઔર ઉનહોંને હઝરત અબુબકર શિબ્લીસે ભી ઐસા હી સુના હૈ. ગર્ઝ કે અપને દૌરકે હર બુઝુર્ગને અપને પેહલે બુઝુર્ગોંસે ઐસા હી સુના હૈ. ફરમાયા કે જબ મૈં હઝરત અબુલ કાસિમ નસર આબાદીકી ખિદમતમેં હાઝરીકા ઈરાદા કરતા તો પેહલે ગુસલ ઝરૂર કર લેતા. ઔર ઐસા ઈત્તિફાક કભી નહીં હુવા કે મૈં બગૈર ગુસલ કિયે ઉનકી ખિદમતમેં પહોંચ ગયા હું.

આપ મુદ્દતોં મરૂમેં મુકીમ રેહકર વઅઝ ગોઈમેં મશ્ગૂલ રહે. ઉસકે બાદ આપ મુતઅદ્દદ મકામાત પર તશરીફ લે ગએ. ઔર તકરીબન હર જગહ લોગોંકો હિદાયતકા રાસ્તા દિખાતે રહે.

એક મરતબા આપકે પાસ પહેનનેકો કોઈ કપડા ન થા તો આપ ખુલે બદન હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઉમરકી ખાનકાહમેં તશરીફ લે ગએ. વહાં એક શખ્સને આપકો પેહચાનકર બહોત તાઝીમ કી, ફિર આહિસ્તા આહિસ્તા સબને આપકો પેહચાનકર ઘેરેમેં લે લિયા. ઔર ઈસરાર કરને લગે કે આપ યહાં પર કુછ દર્સ દેં. લેકિન આપકે ઈન્કાર પર લોગોંને વઅઝ ફરમાનેકી ફરમાઈશ કી. ચુનાંચે પેહલે તો આપને ઈન્કાર કિયા, લેકિન બે હદ ઈસરારકે બાદ આપ મિમ્બર પર તશરીફ લે ગએ. ઔર દાહની તરફ ઈશારા કરકે અલ્લાહુ અકબર, બાઈ તરફ ઈશારા કરકે વલ્લાહુ ખૈરુંવ વ અબ્કા ફરમાયા. ઉસકે બાદ કિબ્લા રૂ હોકર વ રિઝવાનુમ મિનલ્લાહિ અકબર ફરમાયા ઉસ વક્ત લોગોં પર બે ખૂદી ઔર સરમસ્તીકા આલમ તારી હો ગયા. ઔર મજલિસમેં હર તરફસે ઐસા શોર ઔર ગોગા બુલંદ હુવા કે બહોતસે લોગ મર ગયે. ઔર આપ ઐસી હાલતમેં મિમ્બર પરસે ઉતરકર ન જાને કિસ તરફ ચલ દિયે. ફિર જબ લોગોંકી હાલત ઠીક હુઈ તો મુરદા લોગોંકી તદફીનસે ફારિગ હોકર આપકો તલાશ કરને લગે લેકિન આપકા કહીં પતા ન ચલા. ઔર આપ વહાંસે સીધે મરૂ પહોંચે. ઔર કુછ દિનોં વહાં કયામ કરનેકે બાદ નેશાપુરમેં મુસ્તકિલ રેહને લગે.

એક દુરવેશને બયાન કિયા કે મૈં એક મરતબા આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો દેખા કે આપ તબરી દસ્તાર બાંધે તશરીફ ફરમા હૈં. ઔર વો દસ્તાર મુઝે બહોત ખૂબસૂરત માલૂમ હુઈ તો મૈંને આપસે પૂછા કે તવક્કુલ કિસકો કેહતે હૈં? આપને ફરમાયા કે મરદોંકી દસ્તારકી ખ્વાહિશકો અપને દિલસે નિકાલ દેનેકા નામ તવક્કુલ હૈ. યે ફરમાકર અપની દસ્તાર ઉતારકર મુઝકો મરહમત ફરમા દી.

આપને ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં મરૂમેં બીમાર પડ ગયા. ઔર બીમારીકે દૌરાન જબ નેશાપુર જાનેકા ઈરાદા કિયા તો ગૈબસે નિદા આઈ કે અભી તુ યહાંસે બાહિર નહીં જા સકતા. ક્યૂંકે જિન્નાતકી એક જમાઅતકો તેરા કલામ બહોત પસંદ

આયા હૈ. ઔર વો તેરા કલામ સુનનેકે લિયે તેરે પાસ પહોંચ રહી હૈ. ઔર જબ તક તુ ઉનકો અપને અકવાલસે સેરાબ ન કર દે યહાંસે બાહિર જાના મુમકિન નહીં હૈ.

મન્કૂલ હૈ કે કિસી મજલિસમેં કોઈ ઐસી ચીઝ હોતી કે જિસ પર ખ્વાહ મખ્વાહ લોગોંકી નઝર પડને લગતી તો આપ ફરમાતે કે યે અલ્લાહ તઆલાકી ગૈરતકા તકાઝા હૈ કે જો ચીઝ જા રહી હો વો ન જા સકે.

એક દિન મિમ્બર પર અપને વઅઝમેં ઈન્સાની કોતાહિયોંકા ઝિકર ફરમા રહે થે કે ઉસ સિલસિલામેં ફરમાયા કે ઈન્સાન ઝુલ્મ કરનેવાલા જહલમેં મુબ્તલા રેહનેવાલા ઔર તકબ્બુર ઔર હસદ કરનેવાલા હોતા હૈ. ઔર યે તમામ સિફાત બુરી હૈં. ઈસ લિયે ઉનસે બચના ઝરૂરી હૈ. ઉસી મેહફિલમેં કિસી દુરવેશને ઈન્સાનકી બુરાઈ સુનકર ખળે હોકર કહા કે ગો ઈન્સાન બુરાઈયોંકા મુજસ્સમા હૈ લેકિન અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો મહલ્લે દોસ્તી ભી કરાર દિયા હૈ. ઔર યે સબસે બેહતર સિફત હૈ. યે સુનકર આપને ફરમાયા કે વાકઈ તુ સહીહ કેહતા હૈ. ઔર તેરા કૌલ ઈસ આયાતે કુરઆનીકે મુતાબિક હૈ કે યુહિબ્બુહુમ્ વ યુહિબ્બૂ નહૂ. યાની અલ્લાહ ઉનકો મેહબૂબ સમઝતા હૈ. ઔર વો અલ્લાહ તઆલાકો મેહબૂબ ખ્યાલ કરતે હૈં.

એક મરતબા આપને વઅઝકે દૌરાન તીન મરતબા અલ્લાહ અલ્લાહ ફરમાયા તો ઉસી મજલિસમેં એક શખ્સને સવાલ કિયા કે અલ્લાહ કયા હૈ? આપને જવાબ દિયા કે મુઝે ઈલ્મ નહીં, તો ઉસને કહા જબ આપકો અલ્લાહકા ઈલ્મ હી નહીં હૈ તો ફિર આપ બાર બાર ઉસકા નામ કયૂં લેતે હૈં? આપને પૂછા કે અગર ઉસકા નામ ન લૂં તો ફિર કિસકા નામ લૂં.

એક દુકાનદાર અકસર આપકી ખાનકાહમેં હાઝિર હોકર અકસર ફુકરાકે સાથ ખાનેમેં શરીક હોતા ઔર ખૂદ ભી અપને સાથ ખાનેકી કુછ ચીઝેં લેકર આતા. ઉસી તરહ બરસોં અપને યહાંસે ફુકરાકી ખિદમત કરતા રહા. ઉસકે બારેમેં એક મરતબા આપને ફરમાયા કે યે શખ્સ સાહિબે બાતિન હૈ. ઉસી રાત આપને ખ્વાબમેં દેખા કે એક અઝીમુશ્શાન મહેલકી છત પર બહોતસે બુઝુર્ગાને દીનકા ઈજતિમા હૈ લેકિન આપ બહોત કોશિશકે બાવજૂદ ઉપર નહીં પહોંચ સકે. ઉસ વકત વોહી શખ્સ આકર કેહને લગા કે ઉન રાહોંમેં શેર લોમડિયોંસે પીછે રેહ જાતા હૈ. યે કેહકર આપકો ઉપર પહોંચા દિયા. દૂસરે દિન જબ આપ મિમ્બર પર તશરીફ ફરમા થે ઔર વોહી શખ્સ હાઝિર હુવા તો આપને લોગોંસે ફરમાયા કે ઉસકો રાસ્તા દે દો. કયૂંકે અગર કલ યે હમારી મદદ ન કરતા તો હમ શિકસ્તા પાઈકા શિકાર હો જાતે. યે સુનકર ઉસ શખ્સને અર્ઝ કિયા કે મૈં તો હર રાત વહીં હોતા હૂં. લેકિન આજ તક કિસીસે તઝકિરા નહીં કિયા ઔર આપ સિર્ફ એક હી રાત પહોંચે તો લોગોંકે સામને ઈઝહાર કરકે મુઝકો ભી ઝલીલ કિયા.

કિસીને આપસે શિકાયત કી કે શૈતાની વસ્વસે મુઝે બહોત સતાતે હૈં. આપને

ફરમાયા કે ઉનસે બચનેકા સિર્ફ એક હી રાસ્તા હૈ કે તુમ અપને દિલસે દુન્યાવી બખેડોંકે દરખ્તકો ઉખાડકર ફેંક દો તાકે ઉસકે ઉપર કોઈ પરિંદા બૈઠ હી ન સકે. યાની દુનિયાકો છોડ દો તાકે વસાવિસે શૈતાનીકા ગલ્બા હી ન હો સકે.

એક મરતબા આપકા એક મુરીદ તાજિર બીમાર હો ગયા તો આપ ઉસકી ઈયાદતકો તશરીફ લે ગએ. ઔર સવાલ કિયા કે તુમહારી બીમારીકા કયા સબબ હૈ? ઉસને અર્ઝ કિયા કે એક રાત નમાઝે તહજ્જુદકે લિયે બેદાર હુવા તો જૈસે હી વુઝૂ કરકે નમાઝકે લિયે ખળા હુવા તો કમરમેં સખ્ત કિસમકા દર્દ ઉઠા. ઔર ફૌરન હી તેઝ બુખાર હો ગયા. યે સુનકર આપને ગઝબનાક હોકર ફરમાયા કે તુઝે નમાઝે તહજ્જુદસે કયા ગર્ઝ થી? તેરે લિયે તો યેહી બહોત હૈ કે તુ ખ્વાહિશાતે દુન્યવીકો તર્ક કર દે. યે તેરે લિયે નમાઝે તહજ્જુદસે ભી ઝિયાદા બેહતર હૈ. કયૂંકે અગર તુને ઐસા નહીં કિયા તો યકીનન કમરકે દર્દમેં ગિરફતાર રહેગા. ઔર ઉસકી મિસાલ ઐસી હી હૈ જૈસે કિસીકે સરમેં દર્દ હુવા ઔર વો પાંવ પર દવા લગાએ. યા કિસીકા હાથ નાપાક હો જાએ ઔર વો આસ્તીનકો ધોને બૈઠ જાએ તો બિલકુલ બેફાયદા હોગા. કયૂંકે ઈસ તરહકે અમલસે ન તો સરકા દર્દ દૂર હો સકતાં હૈ, ઔર ન હાથકી નાપાકી ખતમ હો સકતી હૈ.

એક મરતબા આપ કિસી મુરીદકે યહાં તશરીફ લે ગએ. જો બહોત મુદતસે આપકી મુલાકાતકા મુતમન્ની થા. ચુનાંચે વો આપકી તશરીફ આવરી ઔર ઝિયારતસે મુશર્રફ હોકર બહોત ખૂશ હુવા. ઔર આપસે દરયાફત કિયા કે આપ કબ તક યહાં રહેંગે? ઔર કબ જાનેકા ઈરાદા હૈ? આપને જવાબ દિયા કે અભી તો મુલાકાત હીસે દિલ નહીં ભરા હૈ ઔર તુ અભીસે જુદાઈકી બાતેં કર રહા હૈ.

એક દુરવેશ જો આપકે નઝદીક બૈઠા હુવા થા ઉસકો છીંક આ ગઈ તો આપને ફરમાયા 'યર હમુકલ્લાહ' યે સુનકર વો દુરવેશ ચલનેકી ગર્ઝસે ઉઠા. લોગોંને ઉસસે ઈસ તરહ ઉઠકર જાનેકી વજહ પૂછી. ઉસને અર્ઝ કિયા કે શેખકી સોહબતસે મેરા મકસદ હી યે થા કે શેખકી ઝબાન મેરે હકમેં રહમતકી ખૂશખબરી સુના દે. ચુનાંચે વો આરઝૂ પૂરી હો ચુકી ઈસ લિયે જાના ચાહતા હું.

એક દિન આપ ખૂબસૂરત લિબાસમેં મલ્બૂસ થે તો શેખુ અબુલ હસન નૂરી પુરાની પોસ્તીન પેહને હુએ આપકે સામને આ ગએ. આપને મુસ્કુરાકર સવાલ કિયા કે અય અબુલ હસન તુમને યે પોસ્તીન કિસ કીમતમેં ખરીદી હૈ? ઉનહોંને એક ઝર્બ લગાકર કહા કે મૈંને પૂરી દુનિયાકે બદલેમેં ઉસકો ખરીદા હૈ. ઔર યે મુઝે ઈસ કદર અઝીઝ હૈ કે અગર ઉસકે બદલેમેં તમામ જન્નતેં ભી અતા કર દી જાએં જબ ભી અપની પોસ્તીન નહીં દૂંગા. યે જવાબ સુનકર આપને રોતે હુએ ફરમાયા, આજસે કભી કિસી દુરવેશસે મઝાક નહીં કરૂંગા.

આપને ફરમાયા કે એક દિન કિસી દુરવેશને મેરી ખાનકાહમેં હાઝિર હોકર

દરખ્વાસ્ત કી કે ખાનકાહકા એક ગોશા મેરે લિયે ભી ખાલી કર દેં તાકે મૈં ઉસમેં અપની જાન દે દૂં. ચુનાંચે મૈંને ઉસકે લિયે એક જગહ તય કર દી. ઔર ઉસને વહાં પહોંચકર અલ્લાહ અલ્લાહ કેહના શુરૂ કર દિયા. ઔર મૈં ઉસકો છુપકર દેખતા રહા. લેકિન ઉસને કહા કે અય અબૂ અલી મુઝે પરેશાન ન કરો, યે સુનકર મૈં વહાંસે વાપસ આ ગયા. ઔર વો દુરવેશ કુછ દેર અલ્લાહ અલ્લાહ કરકે વહીં ફૌત હો ગયા. ઔર જબ મૈં એક શખ્સકો ઉસકી તજહીઝો તકફીનકા સામાન લેનેકે લિયે ભેજકર મકાનકે અંદર વાપસ આયા તો વો મુરદા દુરવેશ વહાંસે ગાઈબ થા. ઈસ વાકિઆસે મૈં હૈરત ઝદા રેહ ગયા. ઔર અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે યા અલ્લાહ તુને મેરી મુલાકાત એક ઐસે અજનબીસે કરવાઈ જો મરનેકે બાદ ગાઈબ હો ગયા. આખિર ઉસમેં તેરા કયા રાઝ હૈ. ઉસસે મુઝકો ભી ખબર ફરમા દે. ગૈબી આવાઝ આઈ કે જો મલેકુલ મૌતકો તલાશ કરને પર ન મિલ સકા તો આખિર ઉસકી તલાશ ક્યૂં કરના ચાહતા હૈ? ઔર જો ફરિશ્તે ઔર હૂરોંકો ન મિલ સકા તુઝે ઉસકી તલાશ ક્યૂં હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ વો આખિર હૈ કિસ જગહ? જવાબ મિલા કે વો મજલિસે સિદકમેં મુકતદિર બાદશાહકે પાસ હૈ.

આપને ફરમાયા કે મૈંને એક વેરાન મસ્જિદમેં ઐસે બુઢ્ઢે શખ્સકો બેકરારીકે સાથ રોતે દેખા કે ઉસકી આંખોંસે અશ્કોંકે બજાએ લહૂ જારી થા. જિસસે મસ્જિદકા ફર્શ ખૂન આલૂદ હો ચુકા થા. મૈંને ઉસકે નઝદીક પહોંચકર દરયાફત કિયા કે અપને હાલ પર રહમ ખાતે હુએ ઈસ કદર ગિરયા ઝારી (રોયા) ન કરો, ઉસને મેરી તરફ દેખતે હુએ કહા કે જવાન મૈં બતા નહીં સકતા કે મેરી કુવ્વત ઉસકે દીદારકી ખ્વાહિશમેં ખતમ હો ચુકી હૈ. યે કેહનેકે બાદ ઉસને એક વાકિઆ બયાન કિયા કે કિસી ગુલામસે ઉસકા આકા નારાઝ હો ગયા ઔર ઉસે અપને પાસસે નિકાલ દિયા, લેકિન લોગોંકી સિફારિશ પર ઉસકા કુસૂર મઆફ કર દિયા. ઉસકે બાવજૂદ ભી વો ગુલામ હર વકત ગિરયા ઝારી કરતા રેહતા. ઔર જબ લોગોંને ઉસસે પૂછા કે અબ તો આકાને તેરા કુસૂર મઆફ કર દિયા હૈ ફિર ક્યૂં રોતા રેહતા હૈ? લેકિન ગુલામને કોઈ જવાબ નહીં દિયા. ફિર આકાને કહા કે અબ ઉસકો મેરી રઝાકી ખ્વાહિશ હૈ. ક્યૂંકે યે અચ્છી તરહ સમઝ ચુકા હૈ કે મેરે બગૈર ઉસકે લિયે કોઈ ચારએ કાર નહીં હૈ.

એક મરતબા કિસીને ખાનકાહમેં આકર આપસે યે સવાલ કિયા કે અગર કિસી શખ્સકે દિલમેં ગુનાહકા ખ્યાલ પૈદા હો ગયા તો કયા ઉસસે જિસ્માની પાકીઝગી ખતમ હો જાતી હૈ? યે સુનકર આપને મુરીદીનસે રોતે હુએ ફરમાયા કે ઉસકો જવાબ દો, ચુનાંચે હઝરત ઝૈનુલ ઈસ્લામ કેહતે હૈં કે મૈંને યે જવાબ દેના ચાહા કે ગુનાહકા ખ્યાલ ઝાહિરી પાકીકે લિયે નુકસાન દેહ નહીં હોતા, અલ્બત્તા બાતિની પાકીઝગી ખતમ હો જાતી હૈ, મગર મુરશિદકે અદબકી વજહસે બગૈર જવાબ દિયે ખામોશ હો ગયા.

આપને ફરમાયા કે એક મરતબા મેરી આંખોંમેં ઐસાં સખ્ત દર્દ ઉઠા કે મૈં ઉસકી તકલીફસે પરેશાન ઔર બેચેન હો ગયા. ઔર ઉસી બેચેનીકી હાલતમેં મુઝે નીંદ આ ગઈ, ઔર ખ્વાબમેં મૈંને કિસી કેહનેવાલેકી યે આવાઝ સુની, યાની કયા અલ્લાહ અપને બંદોંકે લિયે કાફી નહીં હૈ? ઔર જબ મેરી આંખ ખુલી તો દર્દ ખતમ હો ચુકા થા. જિસકે બાદસે ફિર કભી મેરી આંખમેં કોઈ તકલીફ નહીં હુઈ.

આપને ફરમાયા કે એક મરતબા રાસ્તા ભૂલ જાનેકી વજહસે મુસલસલ પંદરહ દિન તક જંગલોંમેં ભટકતા ફિરા, ઉસકે બાદ મુઝે રાસ્તા મિલ ગયા. ઔર એક ફોજીને મુઝે ઐસા શરબત પિલાયા કે જિસકી ઝુલ્મત ઔર તારીકીકા અસર આજ તક મુઝે અપને દિલમેં મેહસૂસ હોતા હૈ. હાલાંકે ઉસ વાકિઆકો તીસ સાલ બીત ચુકે હૈં.

આપકે મુરીદોંમેં જો લોગ ભારી બદન થે ઉનકો આપ ઠંડીકે મોસમમેં ઠંડે પાનીસે ગુસલ કરનેકા હુકમ દેતે. ઔર કમઝોર લોગોંકો ઈસકા હુકમ ન દેતે. ઔર ફરમાયા કરતે થે કે હર શખ્સસે ઉસકી તાકત ઔર કુવ્વતકે મુતાબિક હી મશક્કત લેના ઝરૂરી હૈ.

કિસીને મરૂમેં આપકો દાવત દી તો વહાં જાતે હુએ રાસ્તામેં એક બુઢિયા મિલ ગઈ. જો યે કેહ રહી થી કે અય અલ્લાહ તુને મુઝે ઝયાદા ઔલાદ હોનેકે બાવજૂદ ફક્રો ફાકામેં (ભૂખમેં) મુબ્તલા કર દિયા હૈ. આખિર ઉસમેં તેરી ક્યા મસ્લિહત હૈ? આપ ઉસકા યે જુમલા સુનનેકે બાદ ખામોશીસે ચલે ગએ. ઔર જબ મરૂમેં અપને મેઝબાનકે યહાં પહોંચે તો ઉસને ફરમાયા કે એક તબાક બહોતસા ખાના ભરકર લે આઓ. યે સુનકર વો શખ્સ બહોત ખૂશ હુવા. ઔર યે ખયાલ હુવા કે શાયદ આપ ઘર પર લે જાકર ખાના ચાહતે હૈં. હાલાંકે આપકા ઘર દર કુછ ભી નહીં થા. ઔર જબ વો મેઝબાન તબાક ભરકર લે આયા તો આપ ઉસકો સર પર રખ્ખે હુએ બુઢિયાકે મકાનકી તરફ ચલ દિયે. ઔર તમામ ખાના ઉસકે મકાન પર દે આએ. યે અજિઝો ઈન્કિસારી ભી અલ્લાહ તઆલા કિસી કિસીકો હી અતા કરતા હૈ, જબ કે આમ લોગ ઉસસે મેહરૂમ રેહતે હૈં.

એક દિન આપને ફરમાયા કે અગર મેહશરમેં અલ્લાહ તઆલાને મુઝે જહન્નમમેં ભેજા તો કુફફાર મુઝે અપના સાથી દેખકર બહોત ખૂશ હોંગે. ઔર મેરા મઝાક ઉડાએંગે. ઔર મુઝસે પૂછેંગે કે આજ હમારે ઔર તેરે અંદર કયા ફર્ક હૈ? મૈં ઉનહેં જવાબ દુંગા કે જવાં મર્દોંકો ફિરદોસ ઔર જહન્નમકી કોઈ પરવાહ નહીં હોતી. લેકિન અલ્લાહ તઆલાકા યેહી તરીકા હૈ.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે અપને ઝાતી ફાયદાકે લિયે મખ્લૂકસે દુશ્મની મત કરો. કયૂંકે ઝાતી દુશ્મનીસે અપની ખૂદીકા દાવા કરના હૈ. હાલાંકે તુમ ખુદ કુછ ભી નહીં બલ્કે દૂસરેકી મિલ્કિયત હો. ઔર ખૂદીકે દાવેદાર બન જાનેકે બાદ ગોયા તુમ ઈસ બાતકે ભી દાવેદાર હો ગએ કે ન તો તુમ હેચ હો ઔર ન તુમ લોગ દૂસરેકી

મિલ્કિયત. ઔર ઐસી સૂરતમેં તુમહેં સાબિત કરના પળેગા કે અગર અલ્લહ તઆલા તુમહારા માલિક નહીં હૈ તો ફિર કૌન માલિક હૈ? ફરમાયા કે ઉસ મુરદેકી તરહ ઝિંદગી ગુઝારો જિસકો મરે હુએ તીન દિન ગુઝર ચુકે હોં. ફરમાયા કે જો મેહબૂબકે મકાનકા જાડુ દેનેવાલા ન બન સકે ઉસકા શુમાર આશિકોંમેં નહીં હો સકતા. ફરમાયા કે જો ખુદાકે સિવા કિસીસે લગાવ રખતા હો વો ખુદાકે લગાવકો ખતમ કર દેનેવાલા હૈ. ઔર ઝિક્રે ઈલાહીકો છોડકર કિસી ઔરકા ઝિક્ર કરના લગ્વ ઔર બે ફાયદા હૈ. ફરમાયા કે મુરશિદકી મુખાલિફત મુરશિદકે તઅલ્લુકકો ખતમ કર દેતી હૈ. ઔર જો મુરીદ અપને મુરશિદકી બાત પર એતિરાઝ કરતા હૈ ઉસકે લિયે મુરશિદકી સોહબત બેફાયદા હૈ. ઔર મુરશિદકી નાફરમાની કરને વાલેકી તૌબા કભી કબૂલ નહીં હોતી. ફરમાયા કે બે અદબી એક ઐસા દરખ્ત હૈ જિસકા ફલ મરદૂદ હોતા હૈ. ફરમાયા કે શાહી દરબારમેં ગુસ્તાખી કરનેવાલા બુલંદ મરતબેસે ગિરકર દરબાની પર આ જાતા હૈ. ઔર વહાંસે બે અદબ શખ્સ ગિરકર દરબાની પર પહોંચ જાતા હૈ. ઔર અલ્લાહ તઆલાકે સાથ બે અદબીસે કામ લેનેવાલા બહોત જલ્દ અપને કિયેકી સઝા તક પહોંચ જાતા હૈ.

ફરમાયા કે ઉસ્તાદ ઔર મુરશિદકે વસીલેકે બગૈર કોઈ બંદા ખુદા તક રસાઈ હાસિલ નહીં કર સકતા. ઔર જો શખ્સ ઈબ્તિદામેં ઉસ્તાદ ઔર મુરશિદકી ઈત્તિબાઅ નહીં કરતા વો જબ તક કિસી કામિલ ઉસ્તાદ ઔર મુરશિદકો અપના રાહનુમા નહીં બના લેતા ઉસ વકત તક તરીકતસે મેહરૂમ રેહતા હૈ. ફરમાયા કે હરામ ચીઝોંકો છોડ દેનેવાલા જહન્નમસે નજાત પાએગા ઔર મુશ્તબા ચીઝોંસે પરહેઝ કરનેવાલા જન્નતમેં દાખિલ હોગા. ઔર ઝિયાદાકી લાલચસે કિનારા કશી કરનેવાલા વાસિલ ઈલલ્લાહ હો જાએગા. ફરમાયા કે જો ચીઝ ખુદાકી તરફસે બંદોંકો બે તલબ હાસિલ હોતી હૈ ઉસસે રૂહ મુનવ્વર હો જાતી હૈ. ફરમાયા કે જિસ શખ્સને પૂરી ઉમરમેં અહકામે ઈલાહીકે ખિલાફ કામ કિયા હોગા ઉસકો અગર અલ્લાહ તઆલા કિયામતમેં જન્નતકા મહલ ભી અતા ફરમા દેગા જબ ભી અપની ના ફરમાનીકો યાદ કરકે ઉસકે હકમેં જન્નતકી રાહતેં અઝાબે જહન્નમ બનકર રેહ જાએંગી. ઔર જિસ શખ્સને પૂરી ઉમરમેં સચ્ચે દિલકે સાથ એક કામ ભી અંજામ દિયા હોગા ઔર ઉસકો કિયામતમેં અલ્લાહ તઆલા જહન્નમમેં ભેજ દેગા તો જિસ વકત ભી ઉસકો અપના વો કામ યાદ આએગા જહન્નમકી આગ ઉસકે લિયે સર્દ બન જાએગી. ઔર વો જહન્નમમેં ભી જન્નતકી લઝઝત મેહસૂસ કરેગા. ફરમાયા કે અગર કોઈ ઝાહિરી ચીઝકા મુતાલબા કરેગા તો ઉસસે મુહાસબા કિયા જાએગા. લેકિન અગર કોઈ ગાઈબ ચીઝકા મુતાલબા કરતા હૈ તો વો મુહાસબાસે બચ જાએગા. ફરમાયા કે અગર અલ્લાહ તઆલા બંદોં પર અઝાબ કરતા હૈ તો યે ભી ઉસકી કુદરત ઔર તાકતકા ઈઝહાર હૈ. કયૂંકે બંદે ઉસીકે મુસ્તહિક હૈં. ઔર અગર વો બખ્શ દેતા હૈ તો ઉસકી રહમત ઝાહિર હોતી હૈ. કયૂંકે ઉસકી

રહમતકે મુકાબલામેં તમામ દુનિયાકે ગુનાહ ઝર્રા બરાબર ભી વકઅત નહીં રખતે. ફરમાયા કે બદ નસીબ વો શખ્સ હૈ જો આખિરતકો દુનિયાકે મુકાબલેમેં ફરોખ્ત કર દે.

ફરમાયા કે જો શખ્સ ઈસ આયતકો સુન લેતા હૈ ઉસકે નઝદીક રાહે ખુદામેં જાન દેના કોઈ દુશ્વાર નહીં. યાની ઉન લોગોંકો મુરદા ખિયાલ ન કરો જો અલ્લાહકે રાસ્તામેં કતલ હો ગએ. ફરમાયા કે ઈય્યાક નઅ્બુદુકો પેશે નઝર રખના ઐન શરીઅત હૈ. યાની હમ તેરી હી ઈબાદત કરતે હૈં. ઔર ઈય્યાક નસ્તઈન. અમ્રે હકીકી હૈ. યાની હમ તુઝસે હી મદદ તલબ કરતે હૈં. ફરમાયા કે જબ તુમ જન્નતકે લિયે ખુદાકે હાથ ફરોખ્ત હો ચુકે તો તુમહારે લિયે યે મુનાસિબ નહીં કે તુમ ઉસકો કિસી દૂસરેકે હાથ ફરોખ્ત કર દો. ઈસ લિયે ન તો યે ખરીદો ફરોખ્ત જાઈઝ હૈ ઔર ન દૂસરોંકે સાથ મઆમલા કરનેમેં તુમહેં કોઈ ફાઈદા હોગા. ફરમાયા કે મરાતિબ ભી તીન કિસમકે હૈં. પેહલે સવાલ, દૂસરે દુઆ, તીસરે સના. સવાલ તો દુનિયા તલબ કરનેવાલેકે લિયે હૈ. દુઆ આખિરતકે તાલિબીનકે લિયે હૈ. ઔર સના સિર્ફ ખુદાકી તલબકે વાસ્તે. ઉસી તરહ સખાવતકે ભી તીન દરજે હૈં. પેહલા સખા, દૂસરા જૂદ, તીસરા ઈસાર, જો શખ્સ ખુદાકો અપને નફસકે લિયે કબૂલ કરે ઉસકો સાહિબે સખા કહા જાએગા. ઔર જો ખુદાકો અપને દિલકે લિયે કબૂલ કરે ઉસકો સાહિબે જૂદ કહા જાએગા. ઔર જો અલ્લાહકો અપની જાનકે લિયે કબૂલ કરે વો સાહિબે ઈસાર હૈ.

ફરમાયા કે હક બાત કેહનેસે ખામોશ રેહનેવાલા ગુંગે શૈતાનકી તરહ હોતા હૈ. ફરમાયા કે બાદશાહોંકી સોહબતસે એહતિરાઝ કરો. કયૂંકે ઉનકા મિઝાજ બચ્ચોં જૈસા હોતા હૈ. ઔર ઉનકા દબદબા શેર જૈસા. ફરમાયા કે ઉમરાકી તવાઝોઅ ફુકરાકે લિયે દયાનત હૈ. ઔર ફુકરાકી તવાઝો અમીરોંકે લિયે ખયાનત હૈ. ફરમાયા કે જબ તાલિબે ઈલ્મકે લિયે ફરિશ્તે પર બિછાતે હૈં તો અંદાઝા કરના ચાહિયે કે અલ્લાહ તઆલા ઈલ્મકે સિલામેં ઉસકો કયા કુછ નહીં અતા ફરમાએગા. ઔર જિસ તરહ ઈલ્મકી તલબ ફર્ઝ હૈ ઉસી તરહ માલૂમકી તલબ ભી ફર્ઝે ઐન હૈ. ફરમાયા કે મુરીદ ઉસકો કહા જાએગા જો હવાએ નફસ ઔર સોનેકો તર્ક કર દે. જિસ તરહ હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) મેઅરાજસે વાપસીકે બાદ આખિર ઉમર તક કભી નહીં સોએ. કયૂંકે આપ મુકમ્મલ દિલ બન ચુકે થે. ફિર ફરમાયા કે જબ હઝરત ઈબ્રાહીમને અપને સાહબઝાદે હઝરત ઈસ્માઈલસે ફરમાયા કે મુઝે ખ્વાબમેં તુમહેં ઝબહ કર દેનેકા હુકમ દિયા ગયા હૈ. તો હઝરત ઈસ્માઈલને અર્ઝ કિયા કે ન આપ સોતે ન ખ્વાબ દેખતે.

વાકિઆત :- આખિરમેં આપકા યે આલમ હો ગયા થા કે શામકે વકત અપને બાલાખાને પર જો આપકે મઝારકે નઝદીક ઔર ઈસ વકત બૈતુલ મફતૂહકે નામસે મશહૂર હૈ આફતાબકી તરફ મુંહ કરકે ફરમાયા કરતે થે કે અય મમલિકતોંમેં ગરદિશ કરનેવાલે! આજ તેરી હાલત કયા રહી. ઔર મુલ્ક ઔર મલેકુલ મૌતકે ગિર્દ તુને કિસ

તરહ ગરદિશ કી? ઔર યે બતા દે કે કયા તુને કિસી જગહ મુઝ જૈસા શૈદાઈ ઔર દીદારકા શૌક રખનેવાલા ભી દેખા, ગર્ઝ કે ગુરૂબે આફતાબકે વકત તક આપ ઉસી તરહ બાતેં કરતે રેહતે થે. આખરી દૌરમેં આપકા કલામ ઈસ કદર ઝુ માના ઔર દકીક (બારીક) હોને લગા કે લોગ ઉસકા મતલબ સમઝનેસે કાસિર રેહ જાતે. ઉસસે આપકી મજલિસો વજઅઝમેં સતરા અઠારા લોગોંસે ઝિયાદા શિરકત ન કરતે થે. હઝરત અન્સારીકા કૌલ હૈ કે જબ આપકા કલામ બહોત ગેહરા ઔર બુલંદ હો ગયા થા તો આપકી મેહફિલ મખ્લૂકસે ખાલી નઝર આને લગી થી.

હાલતે ગલ્બામેં આપ અપની દુઆ ઈસ તરહ શુરૂ કરતે થે અય અલ્લાહ મુઝે ચ્યૂંટીકી તરહ આજિઝ ખ્યાલ કર, ઔર ખુશ્ક ઘાસકી પત્તીકે માનિંદ સમઝકર અપને કરમસે મેરી મગફિરત ફરમા દે. ફિર ફરમાતે કે અય અલ્લાહ! મુઝકો દુનિયાકે સામને રૂસ્વાઈસે બચાના. કયૂંકે મૈંને મિમ્બર પર બૈઠકર દુનિયાકે સામને બહોત લાફઝની (શેખી) કી હૈ. ઔર અગર તુઝે રૂસ્વા કરના હી મંઝૂર હો તો ફિર મુઝકો સૂફિયાકે લિબાસમેં જહન્નમમેં રખના તાકે હમેશા તેરે ફિરાકકે ગમમેં ઘુલતા રહું. અય અલ્લાહ! મૈંને ગુનાહોંસે અપને આમાલનામાકો સિયાહ કર લિયા ઔર અપને સિયાહ બાલોંકો સુફેદીમેં તબદીલ કર લિયા, લિહાઝા હમારી સિયાહી પર નઝર ન ડાલના, બલ્કે અપને સુફેદ કિયે બાલોંકી લાજ રખ લેના. અય અલ્લાહ તુઝસે વાકફિયત રખનેવાલા કભી તેરી તલબસે નહીં રૂકતા, ચાહે ઉસકો યે ઈલ્મ ભી હો જાએ કે વો તુઝે કભી નહીં પા સકેગા. અય અલ્લાહ! તુ અગર અપને કરમસે જન્નત ભી અતા ફરમા દે જબ ભી મેરે દિલસે યે દાગ નહીં મિટેગા કે મૈંને તેરી બંદગીમેં બહોત કોતાહિયાં કી હૈં.

હઝરત શેખ અબુલ કાસિમ કુશૈરીને આપકે ઈન્તેકાલકે બાદ આપકો ખ્વાબમેં દેખકર પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને આપકે સાથ કયા મઆમલા કિયા? આપને જવાબ દિયા કે મેરે તમામ ગુનાહ મઆફ કરકે અલ્લાહ તઆલાને મેરી મગફિરત ફરમા દી. અલબત્તા એક ગુનાહ મુઝસે ઐસા સરઝદ હો ગયા થા કે ઉસકા ઈકરાર કરતે હુએ મુઝે નદામત મેહસૂસ હુઈ. જિસકી વજહસે મૈં પસીનેમેં શરાબોર હો ગયા. ઔર મેરા ચેહરા સુસ્ત ગયા. ઔર વો ગુનાહ યે થા કે મૈંને અપની નૌઉમરીમેં એક લડકેકો શહવત ભરી નિગાહોંસે દેખ લિયા થા. ફિર એક મરતબા કિસી બુઝુર્ગને આપકો બે કરારીકે સાથ ખ્વાબમેં રોતે હુએ દેખકર પૂછા કે કયા આપ દો બારા દુનિયામેં આના ચાહતે હૈં? તો આપને ફરમાયા કે હાં. લેકિન મૈં અપની ભલાઈકે લિયે દુનિયામેં વાપસી નહીં ચાહતા, બલ્કે મખ્લૂકકો અલ્લાહકી તરફ રાગિબ કરનેકે લિયે વાપસી ચાહતા હું. ઔર ઉનકો યહાંકે હાલાતસે બાખબર કરનેકી ખ્વાહિશ હૈ. ફિર કિસી બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં સવાલ કિયા કે વહાં આપકા કયા હાલ હૈ? ફરમાયા કે પેહલે તો અલ્લાહ તઆલાને મેરે તમામ અચ્છે બુરે આમાલકા મુહાસબા કિયા. ઉસકે બાદ સબ મઆફ કરકે મેરી મગફિરત ફરમા દી.

હઝરત શેખ અબૂ અલી મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહહાબ સકફી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ મશાઈખીનકે ઈમામ ઔર અહલે મિસરકે લિયે હર દિલ અઝીઝ થે. હઝરત અબુ હફસ ઔર હઝરત હમ્દુનકે ફૈઝે સોહબતસે ફાયદા ઉઠાયા ઔર ઝાહિરી ઔર બાતિની ઉલૂમ પર મહારત હાસિલ હોનેકી વજહસે નેશાપુરમેં અપને દૌરકે બહોત બળે બુઝુર્ગ થે. તમામ ઉલમા આપકો અપના રેહબર ખ્યાલ કરતે થે. ઔર જબ તસવ્વુફકા ગલ્બા હુવા તો તમામ ઉલૂમે ઝાહિરીકો છોડકર ઈબાદત ઔર રિયાઝતમેં મશ્ગૂલ હો ગએ. સન. હિ. ૩૨૮ મેં નેશાપુરમેં વફાત પાઈ.

હાલાત :- આપકે પડોસમેં એક કબૂતર બાઝ રેહતા થા. ઔર જબ વો એક કબૂતર ઉડાતે વક્ત ઉનકો કંકર મારને લગા તો આપકી પેશાની પર આકર લગા. જિસકી વજહસે આપ લહૂ લુહાન હો ગએ. યે દેખકર મુરીદીનકો બહોત ગુસ્સા આયા ઔર ઉનહોંને ઈરાદા કર લિયા કે હાકિમકે સામને કબૂતર બાઝકો લે જાકર સઝા દિલવાઈ જાએ, લેકિન આપને મુરીદીનકો મના કરતે હુએ ફરમાયા કે ઉસકો દરખ્તકી એક ટેહની દે આઓ. ઔર યે સમઝા દો કે આઈંદાસે કંકર મારનેકે બજાએ ઈસસે કબૂતરોંકો ઉડાયા કરે.

આપને ફરમાયા કે એક મરતબા મૈંને દેખા કે એક મય્યિતકો તીન મર્દ ઔર એક ઔરત ઉઠાકર લે જા રહે હૈં. ચુનાંચે જિસ તરફ ઔરત થી ઉસ તરફ પહોંચકર મૈંને અપને કાંધે પર લે લિયા. ઔર ઉસી તરહ કબ્રસ્તાન તક કાંધા બદલતા હુવા પહોંચા. વહાં પહોંચકર મૈંને ઔરતસે સવાલ કિયા કે ક્યા તુમહારે મોહલ્લામેં કોઈ ઔર મર્દ કાંધા દેનેવાલા ન થા? ઉસને જવાબ દિયા કે મર્દ તો બહોત થે લેકિન યે જનાઝા હેજડેકા હૈ. ઈસ લિયે લોગોંને દૂરી ઈખ્તિયાર કર લી. ઔર ઈન તીન લોગોંકે અલાવા કોઈ કાંધા દેને પર તૈયાર ન હુવા. યે વાકિઆ સુનકર મુઝે બહોત રહમ આયા. ઔર મૈંને કુછ રકમ ઔર ગંદુમ (ગેહૂં) ઉન લોગોંકો દે દિયે. ફિર ઉસી રાત મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે ઈસ મય્યિતકા ચેહરા સૂરજકી તરહ રોશન હૈ. ઔર બહોત ઉમદા કિસમકા લિબાસ પેહને હુએ મુસ્કુરાકર કેહ રહા હૈ કે મૈં વોહી હેજડા હું ઔર મખ્લૂકકી હકારત બીનીકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાને મેરી મગફિરત ફરમા દી.

ઈરશાદાત :- આપ ફરમાયા કરતે થે કે અગર કોઈ તમામ ઉલૂમ પર મહારત હાસિલ કરકે ઔલિયાએ કિરામકી સોહબતમેં રહે ફિર ભી ઉસ વકત તક ઉસકો ઔલિયાએ કિરામકા રૂત્બા હાસિલ નહીં હો સકતા જબ તક વો કિસી મુરશિદે કામિલકી હિદાયતકે મુતાબિક રિયાઝતે નફસ ન કર લે. ક્યૂંકે અદબ સીખનેવાલોંકો પેહલે ખિદમત

ઔર સોહબતકે ફવાઈદસે આગાહ કિયા જાતા હૈ. ઔર મમનૂઆ ચીઝોંસે રોકકર આમાલકી બુરાઈયોંસે વાકિફ કરાયા જાતા હૈ. ઔર નફસકે ફરેબ ઔર ઘમંડ પર ઉસકો તમ્બીહ કી જાતી હૈ. કયૂંકે જો શખ્સ ઈન અફઆલ પર અમલ પેરા નહીં હોતા વો ઐસા ગાફિલ હૈ જિસકી ઈત્તેબાઅ (પૈરવી) કિસી ચીઝમેં ન કરની ચાહિયે. ઔર જો ખૂદ હી રાસ્તીસે આગાહ ન હો, ઉસસે રાસ્તીકી ઉમ્મીદ રખના બે.ફાયદા હૈ. ઔર જો અદબ હી સે નાવાકિફ હો ઉસસે અદબ તલબ કરના બેકાર ઔર બે માના હૈ. ઔર જો શખ્સ સોહબતમેં રેહનેકે બાવજૂદ મુરશિદકા અદબ નહીં કરતા વો મુરશિદકે ફુયૂઝ ઔર બરકાતસે મેહરૂમ રેહતા હૈ.

હઝરત અબૂ અલી અહમદ બિન મુહમ્મદ રૂદબારી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપને મુજાહિદાત ઔર મુશાહિદાતકે લિયે બહોત ઝયાદા તકલીફેં બરદાશ્ત કીં. ઔર પૂરે તૌર પર રિયાઝત ઔર કરામતમેં ઉબૂર હાસિલ કિયા. ગો આપકા ઝિયાદા વકત મિસરમેં ગુઝરા લેકિન અસલી વતન બગદાદ થા. ઔર હઝરત જુનેદ ઔર હઝરત અબુલ હસનસે ફૈઝે સોહબત હાસિલ કિયા. સન હિ. ૩૨૮મેં મિસર હીમેં આપકી વફાત હો ગઈ.

હાલાત :- આપને ફરમાયા કે એક દુરવેશકો દફન કરનેકે વકત મૈંને યે ઈરાદા કિયા કે ઉસકી પેશાની પર મિટ્ટી મલ દૂં ઔર જૈસે હી ઉસ મકસદસે મૈં નીચે ઝુકા તો ઉસને આખેં ખોલકર કહા કે અય અબુ અલી! જિસને મુઝે ઈઝઝત અતા ફરમાઈ, તુમ ઉસીકે સામને મુઝે ઝલીલ કરના ચાહતે હો, લેકિન આપને અપને ઈરાદે પર કાઈમ રેહતે હુએ સવાલ કિયા કે કયા ફુકરા મરનેકે બાદ ભી ઝિંદા હો જાતે હૈં? ઉસને જવાબ દિયા કે બિલા શુબા. કયૂંકે ખુદાકે દોસ્તોંકો કભી મૌત નહીં આતી. ઔર જબ રોઝે મેહશર અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઈઝઝત અતા ફરમાએગા તો મૈં તુમહારી મદદ કરકે અપને કૌલકી સદાકતકો બેહતરીન તરીકે પર સાબિત કર દૂંગા. ફરમાયા કે સૂફિયાએ કિરામ ન તો વાદોંસે દિલચસ્પી રખતે હૈં ઔર ન હાલતે મુશાહિદાતમેં ઘભરાતે હૈં.

આપને ફરમાયા કે મુદ્દતોં મેરી યે કૈફિયત રહી કે તહારત (પાકી) કરનેકે બાદ ભી મુઝે અપને પાક હોનેકા યકીન નહીં હોતા થા. ઔર ઉસી ખ્યાલકી વજહસે એક મરતબાકે બાદ ફિર દો બારા તહારત કરતા. ચુનાંચે એક મરતબા તુલૂએ આફતાબસે પેહલે તહારતસે ફારિગ હો ગયા લેકિન ઈત્મીનાન ન હોનેકી વજહસે મુસલસલ ગ્યારા મરતબા તહારતકે બાવજૂદ મુઝે અપને પાક હોનેકા ઈત્મીનાન નહીં હુવા. ઔર ઉસી સોચ વિચારમેં આફતાબ તુલૂઅ હો ગયા. લેકિન મુઝે યેહી અફસોસ રહા કે મૈં અપને

પાક ન હોનેકી વજહસે ઈતની દેર તક ઈબાદતસે મેહરૂમ રહા. ફિર મૈંને બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે મુઝે સુકૂન અતા કર. તો નિદા આઈ કે સુકૂન તો ઈલ્મમેં પોશીદા હૈ.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે અદના લિબાસ ઈસ્તેમાલ કરના, નફસ પર ઝુલ્મ કરના, તારિકુદ્દુનિયા હો જાના ઔર ઈત્તિબાએ સુન્નતકા નામ તસવ્વુફ હૈ. ઔર સૂફી વોહી હોતા હૈ જો દસ ફાકોંકે બાદ ભી ખુદાકી નાશુક્રી ન કરે. ફરમાયા કે દરે ઈલાહીકે અલાવા તમામ દર છોડ દેનેકા નામ તસવ્વુફ હૈ. ઔર સૂફી વો હૈ જિસકો અલ્લાહ તઆલા સો મરતબાસે ભી ઝાઈદ મરતબા રાંદા દરગાહ (મરદૂદ) કર દે, લેકિન ખુદાસે અપના રિશ્તા કાઈમ રખ્ખે. ફરમાયા કે ઉમ્મીદ ઔર ખૌફ ઈખ્તિયારકી હદ તક હોના ચાહિયે. કયૂંકે યે દોનોં ચીઝેં બંદોંકે લિયે ઐસી હૈં જૈસે મુર્ગકે દો બાઝૂ હોતે હૈં કે અગર એક બાઝૂ ભી બેકાર હો જાએ તો દૂસરા યકીનન અધૂરા હો જાતા હૈ. ઔર ઉમ્મીદ ઔર ખૌફકો ઈખ્તિયાર ન કરના શિર્કકે મુરાદિફ હૈ. ફરમાયા કે ખુદાકે સિવા કિસી ગૈરસે ખૌફઝદા ન હોનેકા નામ ખૌફ હૈ. ઔર કિસીસે ઉમ્મીદ ન રખનેકા નામ ઉમ્મીદ હૈ. ફરમાયા કે ઈસ્તિકામતે દિલકા નામ તૌહીદ હૈ. ઔર યકીને કામિલકા મતલબ યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકો સબસે ઝિયાદા કવી તર ખ્યાલ કરતા રહે. ફરમાયા કે ઔલિયાએ કિરામ હિંમતકો ઈસ લિયે મેહબૂબ રખતે હૈં કે અહલે હિંમત ઉનકો મહેબૂબ ખ્યાલ કરતે હૈં. ફરમાયા કે હમ ઉસ રાહમેં ઐસે મકામ પર પહોંચ ગએ હૈં જો તલવારકી ધારસે ઝિયાદા તેઝ હૈ. ઔર ઝરાસી લગઝિશ જહન્નમ વાસિલ કર સકતી હૈ. ઔર અગર હમેં દીદાર મયસ્સર ન હો તો હમ ઝિંદા નહીં રેહ સકતે, ફરમાયા કે જિસ તરહ અંબિયાએ કિરામકો મોજિઝાત ઝાહિર કરનેકા હુકમ દિયા ગયા હૈ. ઉસી તરહ ઔલિયાએ કિરામ પર કરામાતકી પોશીદગી ભી ફર્ઝ કી ગઈ હૈ. ઔર ઉનકે મરાતિબસે કિસીકો ભી બાખબર નહીં કિયા જાતા. ફરમાયા કે રાહે તૌહીદ પર અમલ પેરા હોનેવાલે જહન્નમસે નજાત હાસિલ કર લેતે હૈં. ઔર દિલકો ભી હિકમત ઉસી વકત હાસિલ હોતી હૈ જબ કોઈ દુનિયા ઔર દૌલતે દુનિયાસે દૂર હો જાતા હૈ. ઔર હમેશા તીન હી ચીઝેં મુસીબતમેં મુબ્તલા કરતી હૈં. પેહલી તબીઅતકી બીમારી. દૂસરી એક હી આદત પર કાઈમ રેહના, તીસરી બુરી સોહબત, તબીઅતકી બીમારીકા મતલબ તો યે હૈ કે હરામ ઔર મુશ્તબા ચીઝેં ઈસ્તેમાલ કરે. આદતકા મર્ઝ યે હૈ કે મેરી તરફ નઝર રખતે હુએ ગીબત કરે ઔર સુને, ઔર સોહબતકી બીમારી યે હૈ કે બુરે લોગોંકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરે. ફરમાયા કે હયા દિલકે લિયે નાસેહ હોતી હૈ. ઔર ખુદાસે હયા કરના તમામ અચ્છાઈયોંસે ઝિયાદા અચ્છાઈ હૈ.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત આપને અપની બહેનકી ગોદમેં સર રખકર આંખેં ખોલતે હુએ ફરમાયા કે આસમાનકે દરીચે ખુલ ચુકે હૈં. ઔર ફરિશ્તે બેહિશ્તકો સજાકર

કેહ રહે હૈં કે હમ તુઝે ઐસી જગહ પહોંચા દેંગે જો તેરે વહમ ઔર ગુમાનસે ભી બાહિર હૈ. ઔર હૂરેં મેરે દીદારકી મુન્તઝિર હૈં. લેકિન મેરા દિલ યે આવાઝ લગા રહા હૈ. તુઝે તેરે હકકી કસમ હૈ કે ગૈરકી તરફ ન દેખના. ઔર મૈંને અપની હયાતકા બળા હિસ્સા ઈસ ઈન્તિઝારમેં ગુઝારા હૈ. ઔર ઈસ વકત ભી મૈં ઉસકે સિવા કુછ તલબ ન કરૂં. ઔર જન્નતકી રિશ્વત પર હરગિઝ રાઝી ન હુંગા. યે કેહકર આપને ઈન્તેકાલ ફરમાયા.

હઝરત શેખ અબુલ હસન અલી બિન ઈબ્રાહીમ જાફરી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત બળે રૂહાની પેશવા થે. ગો આપ મિસરકે રેહનેવાલે થે. લેકિન ઉમરકા ઝયાદા હિસ્સા બગદાદમેં ગુઝારકર સન હિ. ૩૯૧ મેં વફાત પાઈ.

આપને ફરમાયા હકીકતમેં સૂફી વોહી હૈ જો મખ્લૂકસે જુદા હોકર સિર્ફ ખાલિકકા હો રહે. ઔર ઉસકે કુર્બકિ હાસિલ હોનેકે બાદ કુર્બે મખ્લૂકસે બે નિયાઝ હો જાએ.

હાલાત :- હઝરત અહમદ જો આપકે મુરીદોંમેંસે થે ઉનહોંને આપકે સાથ સાઠ હજ અદા કિયે. ઔર અક્સર ખુરાસાનસે રવાનગીકે વકત હી એહરામ બાંધ લિયા કરતે થે, એક મરતબા ઉનકી ઝબાનસે મશાઈખીને મક્કાકે સામને એક ઐસા જુમલા નિકલ ગયા જો સબકે લિયે નારાઝગીકા સબબ હુવા. જિસકી વજહસે ઉનકો મક્કાસે નિકાલ દિયા ગયા. ઉસ વકત શેખ અબુલ હસનને ફરમાયા કે આઈંદા કભી ઉસ ખુરાસાની નૌજવાનકો મેરે સામને ન આને દેના. લેકિન જબ કુછ મુદ્દતકે બાદ આપ બગદાદ તશરીફ લે ગએ તો શેખ અહમદ આપસે મુલાકાતકે લિયે હાઝિર હુએ. મગર દરબાનને રોકતે હુએ કહા કે ફલાં વકત શેખને આપકો સામને આનેસે મના ફરમા દિયા થા. યે સુનતે હી હઝરત અહમદ બેહોશ હો ગએ. ઔર હોશ આનેકે બાદ ભી મુદ્દતોં ઉસી જગહ પડે રહે. ફિર કુછ મુદ્દતકે બાદ શેખ બાહિર નિકલે તો ઉનકો દેખકર ફરમાયા કે તુમહારી બે અદબીકી યે સઝા હૈ કે રૂમકે શહેર તરતૂસમેં જાકર મુકમ્મલ એક સાલ તક સુવ્વર ચરાતે રહો ઔર શબ બેદાર રેહકર ઈબાદત કરતે રહો. ચુનાંચે યે હુકમ માનનેમેં એક સાલ પૂરા કરનેકે બાદ જબ આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ તો આપને ફૌરન બાહિર નિકલકર સીનેસે લગા લિયા. ઔર ફરમાયા કે અય અહમદ તુમ મેરી ઔલાદ ઔર આંખોંકા નૂર હો. યે સુનકર હઝરત અહમદ બહોત ખૂશ હુએ. ઔર હજકી નિય્યતસે જબ મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે તો વહાંકે મશાઈખીનને ભી ઈસ્તિકબાલ કરતે હુએ યેહી જુમલા કહા કે તુમ હમારી ઔલાદ ઔર હમારી આંખોંકા નૂર હો.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે મૈં સુબહકે વકત ઈસ તરહ દુઆ કરતા હું. અય અલ્લાહ મૈં તુઝસે રાઝી હું. લેકિન કયા તુ ભી મુઝસે રાઝી હૈ? ઉસી વકત યે નિદા

આઈ કે અય ઝૂઠે! અગર તુ હમસે રાઝી હોતા તો ક્યા હમારી રઝા તલબ ન કરતા. ફરમાયા કે જવાની હીસે મૈં વઝીફા પઢનેકા આદી થા. ઔર જિસ દિન વઝીફા છૂટ જાતા ઉસી દિન મુઝ પર ખુદાકા ઈતાબ નાઝિલ હોતા. ફરમાયા કે જબ મૈંને અપને દિલ પર નઝર ડાલી તો સબસે બુલંદ અપનેકો પાયા. ઔર જબ અહલે ઈઝઝત પર નિગાહ ડાલી તો સબસે ઝિયાદા અપની ઈઝઝતકો પાયા. ફરમાયા કે હાલતે મુશાહિદામેં એક લમ્હાકી ફિકર ભી હઝાર મકબૂલ હજ્જોંસે અફઝલ હૈ. ફરમાયા કે મૈંને અકસરો બેશતર સૂફિયાએ કિરામસે ઝહદકી તારીફ પૂછી તો સબને યેહી કહા કે પસંદીદા ચીઝોંકો છોડ દેનેકા નામ ઝહદ હૈ.

હઝરત શેખ અબૂ ઉસમાન સઈદ બિન સલામ મગરિબી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ હકાઈક ઔર દકાઈકકા સર ચશ્મા ઔર કરામત ઔર રિયાઝતકા મખઝન થે. મુદ્દતોં હરમ શરીફકે મુજાવર રહે. ઔર બે શુમાર બુઝુર્ગાને દીનસે ફૈઝ હાસિલ કિયા. ઔર એક સો તીસ સાલકી ઉમરમેં નેશાપુરકે મકામ પર વફાત પાઈ.

હાલાત :- આપ શુરૂ ઝમાનેમેં તીસ સાલ જંગલોંમેં ગોશા નશીન રહે. હત્તા કે ઝયાદા ઈબાદતકી વજહસે જિસ્મકા ગોશ્ત તક ગલ ગયા થા. ઔર આંખોંમેં હલ્કે પડ જાનેકી વજહસે ઈન્તિહાઈ ભયાનક શકલ હો ગઈ થી. ઉસી દૌરાન ઈલ્હામ હુવા કે મખ્લૂકસે રાબતા કાઈમ કરો, ચુંનાંચે જિસ વકત આપ મક્કા મુઅઝઝમા પહોંચે તો મકામી મશાઈખીનને આપકા પુરજોશ ખૈર મકદમ (ઈસ્તિકબાલ) કિયા. ઔર આપકી ખસ્તા હાલીકો દેખકર કહા કે તુમને બીસ સાલ તક જિસ અંદાઝમેં ઝિંદગી ગુઝારી યે તરીકા આજ તક કિસીને નહીં ઈખ્તિયાર કિયા. ઔર ઈસી વજહસે તુમ સબ પર સબકત લે ગએ.

આપને ફરમાયા કે મુજાહિદાતકી ઈબ્તિદામેં મેરી યે હાલત થી કે અગર મુઝે આસમાનસે નીચે ફેંક દિયા જાતા જબ ભી મુઝે ઈસ લિયે ખૂશી હોતી કે મૈં ઉસી ઉલઝનમેં ફંસ ગયા થા કે ખાના ખાયા જાએ યા નમાઝે ફર્ઝકે લિયે વુઝૂ કી જાએ, ઔર ઉનહી દો ઉલઝનોંકી વજહસે મેરે લિયે ઝિક્રકી લઝઝત ખતમ હો ચુકી થી જો મેરે લિયે ઈન્તિહાઈ તકલીફકા સબબ થી. ફિર હાલતે ઝિકરમેં મેરે ઉપર ઐસી ચીઝેં ખુલને લગીં કે અગર દૂસરોં પર ખુલ જાતીં વો ઉનકો કરામતોંસે તાબીર કરને લગતે. લેકિન મૈં ઉસકો ગુનાહે કબીરાસે ભી બઢકર ખ્યાલ કરતા થા. ઔર નીંદકો ભગાનેકે લિયે ઐસે પત્થરોં પર જા બૈઠતા જિનકી તેહમેં બહોત ગેહરે ગાર હોતે, તાકે ઝરા ભી પલક ઝપકે તો ગારમેં જા

પડું. ઉસકે બાવજૂદ અગર કભી મુઝે ઈત્તિફાકસે ઉસ પત્થર પર નીંદ આ જાતી તો બેદારીકે બાદ દેખતા કે હવામેં મુઅલ્લક પત્થર પર બૈઠા હુવા હું.

આપને ફરમાયા કે એક મરતબા ઈદકી રાતમેં હઝરત અબુલ ફોરિસકી ખિદમતમેં પહોંચા તો દેખા કે વો સોએ હુએ હૈં. ઉસ વકત મેરે દિલમેં યે ખયાલ પૈદા હુવા કે અગર અભી કહીંસે ઘી મિલ જાતા તો અહબાબકે લિયે ફલાં ચીઝ તૈયાર કરતા. લેકિન હઝરત અબુલ ફોરિસને સોતે ફરમાયા કે ઉસ ઘીકો ફેંક દે. ઔર આપને યે જુમલા તીન મરતબા ફરમાયા. ફિર બેદારીકે બાદ મૈંને ઉનસે વાકિઆ બયાન કિયા તો ફરમાયા કે મૈં ખ્વાબમેં દેખ રહા થા કે હમ એક બહોત બુલંદ મહેલમેં હૈં. ઔર વહાંસે દીદારે ઈલાહીકી તમન્ના કર રહે હ, લેકિન તુમહારે હાથમેં ઘી હૈ ઈસ લિયે મૈંને કહા કે ઘીકો ફૌરન ફેંક દો.

કિસીને આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર યે ખયાલ કિયા કે અગર ઈસ વકત હઝરત શેખ અપની કિસી ખ્વાહિશકા ઈઝહાર કરેં તો મૈં ફૌરન ઉસકો પૂરા કર દૂં. લેકિન આપને ફરમાયા કે મૈં ન તો ખુદાકે સિવા કિસીસે ખ્વાહિશકા ઈઝહાર કરતા હું ઔર ન મુઝે કિસીકી મદદ દરકાર હૈ.

હઝરત અબુ અમર ઝુજાજીને બયાન કિયા કે મૈં બરસોં ઈસ તરહ આપકી ખિદમતમેં રહા હું કે લમ્હા ભરકે લિયે ભી જુદા નહીં હુવા. એક મરતબા મૈંને ઔર દૂસરે મુરીદીનને ખ્વાબમેં યે ગૈબી આવાઝ સુની કે તુમ લોગ અબૂ ઉસમાનકી ચોખટસે વાબસ્તા રેહકર હમારી બારગાહસે દૂર હુએ હો. ઔર યે ખ્વાબ જબ આપસે બયાન કરનેકા ઈરાદા કિયા તો આપને ખુલે પૈર ઘરસે નિકલકર ફરમાયા કે તુમ લોગોંને ખૂદ ભી સુન લિયા. ઔર અબ મૈં ભી યેહી કેહતા હું કે તુમ લોગ ચલે જાઓ. ઔર તુમ સબ લોગ ભી ખુદાકે હો જાઓ. ઔર મુઝે ભી ઉસકી યાદમેં મશ્ગૂલ રેહને દો.

આપને કિસી મુરીદસે પૂછા કે અગર તુમસે કોઈ યે સવાલ કરે કે તુમહારા માબૂદ કિસ હાલત પર કાઈમ હૈ તો કયા જવાબ દોગે? ઉસને કહા કે મૈં યે જવાબ દૂંગા કે જિસ હાલત પર અઝલમેં થા ઉસ પર અબ ભી હૈ. ફિર આપને પૂછા કે અગર તુમસે કોઈ યે સવાલ કરે તુમહારા માબૂદ અઝલમેં કિસ હાલત પર કાઈમ થા તો તુમ કયા જવાબ દોગે? ઉસને કહા કે મેરા યે જવાબ હોગા કે વો જિસ હાલત પર અબ હૈ અઝલમેં ભી ઉસી હાલત પર થા. આપને ફરમાયા કે તુમહારા જવાબ દુરૂસ્ત હૈ.

હઝરત અબ્દુર્રહમાન સલમીને બયાન કિયા કે એક મરતબા આપકી ખિદમતમેં થા કે કરીબી કુંવેસે કોઈ પાની ખીંચ રહા થા. ઔર ચર્ખકી આવાઝ આ રહી થી. ઉસ વકત આપને પૂછા કે તુમ સમઝતે હો યે કયા કેહ રહા હૈ? ઔર જબ મૈંને 'ના' મેં જવાબ દિયા તો ફરમાયા કે યે અલ્લાહ અલ્લાહ કેહતા હૈ.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે આરિફ ઔર ઝાકિરકે સો દરજે મૌતસે ભી

ઝિયાદા હોતે હૈં. કયૂંકે મૌત ભી ઉનકો ઝિકરો મારિફતસે અલાહિદા નહીં કર સકતી. ફરમાયા કે ખુદા તક પહોંચનેકે લિયે દો રાસ્તે હૈં. પેહલે નબુવ્વત, દૂસરે ઈત્તિબાએ નબુવ્વત, લેકિન નબુવ્વતકા સિલસિલા તો ખતમ હો ચુકા. લિહાઝા ઈત્તિબાએ નબુવ્વત તાલિબીને હકકે લિયે ઝરૂરી હૈ. કયૂંકે ઈત્તિબાએ નબુવ્વતકે બગૈર ખુદાસે તઅલ્લુક હોના મુમકિન નહીં. ફરમાયા કે જો શખ્સ ખલ્વત ઈખ્તિયાર કરના ચાહે ઉસકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે યાદે ઈલાહીકે લિયે હર ચીઝકી યાદકો અપને દિલસે નિકાલ દે. ઔર રઝાએ ઈલાહીકા તાલિબ હોકર ખ્વાહિશાતે નફસકો છોડ દે. ઔર જો ઈન ચીઝોં પર અમલ પેરા નહીં હો સકતા ઉસકે લિયે ખલ્વત મુસીબત બન જાતી હૈ. ફરમાયા કે જિસ વકત તક તાલિબકે દિલમેં ઝર્રા બરાબર ભી નફસ ઔર દુનિયાકી મુહબ્બત બાકી રેહતી હૈ ઉસકો ખાસ બંદોંકા દરજા હાસિલ નહીં હો સકતા.

ફરમાયા કે જો શખ્સ નફસાની ખ્વાહિશ ઔર હિર્સકી વજહસે માલદારોંકા ખાના ખાતા હૈ ઉસકો ન તો કામિયાબી મિલતી હૈ ઔર ન વો ઈસ સિલસિલામેં કોઈ ઉઝર પેશ કર સકતા હૈ. લેકિન મજબૂરીકી વજહ યે ઉઝર કાબિલે કબૂલ હો સકતા હૈ. ઔર મખ્લૂકકી તરફ મુતવજ્જેહ હોનેવાલા અપને અહવાલકો ઝાએઅ કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે ફુકરાસે મુહબ્બત ખતમ કરકે માલદારોંસે મુહબ્બત કરનેવાલોંકો અંધા કર દિયા જાતા હૈ. ફરમાયા કે મર્દકે મુજાહિદેકી મિસાલ દિલકી પાકીકે લિયે ઐસી હોતી હૈ જૈસે કિસીસે યે કહા જાએ કે ફલાં દરખ્તકો જડસે ઉખાડને પર કુદરત હોતે હુએ ભી નહીં ઉખાડ સકતા. ઔર અગર વો ઉસ ખ્યાલસે ઢીલ કરતા હૈ. કે જબ મુઝમેં કુવ્વત આ જાએગી ઉસ વકત ઉસકો ઉખાડ દુંગા. તો યે ખ્યાલ ભી ઈસ લિયે ગલત હૈ કે વો જિસ કદર ભી ઢીલ કરેગા ખૂદ કમઝોર હોતા જાએગા. ઔર દરખ્ત કવી હોતા રહેગા. ફરમાયા કે આલા તરીન ખસ્લત યે હૈ કે જિસ ચીઝકો તુમ અપને લિયે પસંદ નહીં કરતે અપને મુસલમાન ભાઈકે લિયે પસંદ ન કરો. ઔર જો ચીઝ તુમહારે પાસ મૌજૂદ હો ઉસકો પેશ કર દો, લેકિન ખૂદ ઉસસે કુછ તલબ ન કરો. ઔર ખૂદ ઝુલ્મસે એહતિરાઝ કરતે હુએ ઉસકે ઝુલ્મ પર સબરો તહમ્મુલસે કામ લો. ઔર ખૂદ ઉસકી બુરાઈ કરતે રહો. લેકિન ખૂદ ઉસસે કોઈ ખિદમત ન લો, ફરમાયા કે બેહતરીન અમલ વો હૈ જો ઈલ્મકે મુતાબિક હો. ફિર ફરમાયા કે સબસે બળા એતિકાફ યે હૈ કે હમેશા અવામિર ઔર નવાહીકો મલ્હૂઝ રખ્ખા જાએ. ફરમાયા કે હર ચીઝકો ઉસકી ઝિદ હીસે પેહચાના જાતા હૈ. ઈસ લિયે જબ તક સાહિબે ઈખ્લાસ રિયાકી બુરાઈસે વાકિફ ન હો, ઈખ્લાસકી અચ્છાઈકો ભી નહીં સમઝ સકતા. ફરમાયા કે મર્દ વો હૈ જો ખૌફકી જગહ ખૌફ ઔર ઉમ્મીદકી જગહ ઉમ્મીદ ઈખ્તિયાર કરે.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે કરીબ જબ ડાકટરોંકો લાયા ગયા તો આપને ફરમાયા કે ડાકટરોંકી હૈસિયત મેરે નઝદીક ઐસી હી હૈ જૈસે હઝરત યુસુફકે ભાઈયોંકી હૈસિયત

ઉનકે લિયે થી. ઔર જિસ નોઈયતસે ઉનકે ભાઈયોંકી તકલીફ પહોંચાનેકે બાવજૂદ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો નબુવ્વત ઔર હુકૂમત પર પહોંચાયા. ઉસી તરહ ડાકટરોંકી દવા ભી મેરે લિયે ફાયદામંદ નહીં હો સકતી. ઉસકે બાદ આપને સિમાઅકી ફરમાઈશ કી ઔર ઉસી હાલતમેં ઈન્તેકાલ હો ગયા.

હઝરત શેખ અબુલ અબ્બાસ નિહાવંદી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ ઔર ઈરશાદાત :- આપ બહોત બળે મુત્તકી ઔર સાહિબે તક્વા બુઝુર્ગોંમેંસે થે. આપકો મુરૂવ્વતકા કિબ્લા ઔર કાબા ખ્યાલ કિયા જાતા થા. આપ ફરમાયા કરતે કે રિયાઝતકે ઈબ્તિદાઈ દૌરમેં મુકમ્મલ બારહ સાલ તક મૈં સરગરદાં ફિરા હું, જબ કહીં મુઝે એક ગોશા દિલકા ઈન્કેશાફ હુવા હૈ. ફરમાયા કે આમ લોગોંકી તો યે તમન્ના હોતી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઉનકે સાથ હો, લેકિન મેરી ખ્વાહિશ યે હૈ કે અલ્લાહકી તૌફીકસે મૈં અપની ઝાતકા મુશાહિદા કર સકૂં. લેકિન આજ તક મેરી યે ખ્વાહિશ પૂરી ન હો સકી. ફિર ફરમાયા કે મખ્લૂકકે સાથ થોળી ઔર ખાલિકકે સાથ ઝયાદા સોહબત ઈખ્તિયાર કરો. ફરમાયા કે ફકકી ઈન્તિહા તસવ્વુફકી ઈબ્તિદા હોતી હૈ. ફરમાયા કે તસવ્વુફ નામ હૈ અપને મરતબોંકો છુપાનેકા ઔર મુસલમાનોંકી ઈઝ્ઝત કરનેકા. કિસીને આપસે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી તો આપને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે અચ્છી મૌત દે.

હાલાત :- આપ ટોપિયાં સિયા કરતે થે. ઔર જબ તક એક ટોપી ફરોખ્ત ન હો જાતી દૂસરી ન સીતે. ઈસકે અલાવા એક ટોપીકી કીમત દો દિરમસે ન કમ લેતે, ન ઝિયાદા. ઔર દો દિરમમેં ટોપી ફરોખ્ત કરનેકે બાદ એક દિરમ તો ઉસ શખ્સકો દે દેતે જો સબસે પેહલે આપકે પાસ આતા. ઔર એક દિરમકી રોટી ખરીદકર કિસી દુરવેશકે સાથ ગોશામેં બૈઠકર ખા લેતે થે.

કિસી સાહિબે નિસાબ મુરીદને આપસે પૂછા કે ઝકાત કિસકો દૂં? ફરમાયા કે જિસકો તુમ ઝકાતકા મુસ્તહિક સમઝતે હો. યે સુનનેકે બાદ જબ વો રૂખસત હુવા તો રાસ્તેમેં એક બહોત હી શિકસ્તા હાલ ફકીર નઝર પડા. ચુનાંચે ઉસને ઝકાતકે તૌર પર એક અશરફી ઉસકો દે દી. લેકિન દૂસરે દિન દેખા કે વોહી નાબીના ફકીર એક શખ્સસે કેહ રહા હૈ કે કલ એક શખ્સને મુઝકો અશરફી દી થી. જિસકી મૈંને ફલાં ગાનેવાલીકે સાથ બૈઠકર શરાબ પી. ઈસ વાકિઆકા ઝિકર જબ મુરીદને આપકે સામને કરનેકા ઈરાદા કિયા તો ઉસકે કુછ કેહનેસે પેહલે હી આપને ફરમાયા કે જાઓ મેરા યે એક દિરમ ભી ઉસ શખ્સકો દે દો જો તુમકો સબસે પેહલે મિલ જાએ. ચુનાંચે બાહિર નિકલને

પર ઉસકો એક સૈયદ મિલ ગયા. જિસકો ઉસને વો દિરમ પેશ કર દિયા. ઔર ખૂદ ભી ઉસકે પીછે ચલ દિયા. લેકિન વો સૈયદ બજાએ આબાદીકે જંગલમેં પહોંચા. ઔર અપને દામનમેંસે મુરદા તીતર નિકાલકર ફેંક દિયા. ઔર જબ મુરીદને યે વાકિઆ સૈયદ સાહબસે પૂછા તો ઉનહોંને બતાયા કે આજ સાત દિનસે મેરે બીવી બચ્ચે ભૂખે હૈં. ઔર મૈં સવાલ કરનેકી ઝિલ્લતસે બચનેકે લિયે જબ રિઝકકી તલાશમેં ઘરસે નિકલા તો જંગલમેં યે મુરદા તીતર મિલ ગયા. ઔર મૈંને અહલો અયાલકે ખાનેકે લિયે ઉસકો ઉઠા લિયા. લેકિન તુમહારે એક દિરમ દે દેનેકે બાદ મૈં ઉસકો ફેંકને યહાં આ ગયા. યે વાકિઆ મુરીદને જબ શેખસે બયાન કરનેકા ઈરાદા કિયા તો આપને ફરમાયા કે મુઝસે બયાન કરનેકી ઝરૂરત નહીં હૈ. કયૂંકે હરામ કમાઈકા માલ શરાબ ખાનેકી નઝર હો જાતા હૈ. ઔર જાઈઝ કમાઈ એક સૈયદકો મુરદાર ખાનેસે બચા લેતી હૈ.

એક રૂમી આતિશ પરસ્ત આપકી તારીફ સુનકર સૂફિયાકે લિબાસ ઔર ઉનહીકે તૌર તરીક ઈખ્તિયાર કરકે અસા હાથમેં લિયે હુએ ઈમ્તિહાનકી નિય્યતસે શેખ અબુલ અબ્બાસ કસ્સાબકી ખાનકાહમેં પહોંચ ગએ. લેકિન ઉનહોંને ગઝબનાક હોકર ફરમાયા કે અપનોંમેં પરાયોંકા કયા કામ. યે સુનકર વો આતિશ પરસ્ત વહાંકે બજાએ સીધા આપકે યહાં પહોંચ ગયા ઔર મહીનોં રૈહકર ફુકરાકે સાથ વુઝૂ કરકે ફરેબ દેનેકે લિયે નમાઝ પઢતા રહા. લેકિન આપને જાનતે બુઝતે ઉસકો કભી નહીં ટોકા. મગર જબ ઉસને વહાંસે વાપસીકા ઈરાદા કિયા તો આપને ફરમાયા કે યે બાત તો જવાંમરદીકે ખિલાફ હૈ કે તુ જિસ તરહ આયા થા ઉસી તરહ વાપસ હો જાએ. યે સુનકર વો આતિશ પરસ્ત સચ્ચે દિલસે મુસલમાન હો ગયા. ઔર આપકી ખિદમત કરકે ઐસે ઉંચે દરજે તક પહોંચા કે આપકી વફાતકે બાદ આપકા જાનશીન હુવા.

હઝરત અબૂ ઉમર ઔર ઈબ્રાહીમ ઝુજાજી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપકા શુમાર અપને દૌરકે બહોત બળે મશાઈખીનમેં હોતા થા. આપ હઝરત અબૂ ઉસમાનકે શાગિર્દોમેંસે થે. ઔર કઈ ઝમાના તક મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં મુજાવર રહે. વહીં સન હિ.૩૮૧ મેં વફાત પાઈ.

હાલાત :- એક મરતબા શેખ અબૂલ કાસિમ નસર આબાદી સિમાઅમેં (ગાના સુનનેમેં) મશ્ગૂલ થે કે ઈત્તિફાકસે આપ ભી વહાંસે ગુઝરે ઔર ઉનસે સવાલ કિયા કે સિમાઅ (ગાના) કયૂં સુનતે હૈં? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે સિમાઅ (ગાના) આપસમેં બૈઠકર ગીબત ઔર બદગોઈ કરને ઔર સુનનેસે અફઝલ હૈ. આપને ફરમાયા કે તુમસે મુમકિન હૈ કે હાલતે સિમાઅમેં કોઈ ઐસા કામ સરઝદ હો જાએ જો ગીબત ઔર બદ ગોઈ કરને ઔર સુનનેસે સૈંકડોં દરજા બુરા હૈ.

બાદ આપકો ખુરાસાનકા ઉસ્તાદ તસ્લીમ કરતે થે. આપ હઝરત શિબ્લીસે બયઅત થે. ઔર બહોતસે બુઝુર્ગોંસે મુલાકાત ભી હુઈ. મુદ્દતોં મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં મુજાવરકી હૈસિયતસે ઝિંદગી ગુઝારી.

હાલાત :- આપકે જઝબાત ઔર વજદકા યે આલમ થા કે એક મરતબા કાબાકે નઝદીક આગ રોશન દેખકર ઉસીકા તવાફ શુરૂ કર દિયા. ઔર જબ લોગોંને ઉસકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મૈંને અલ્લાહ તઆલાકો બરસોં કાબામેં તલાશ કિયા લેકિન નહીં મિલા. ઔર અબ યહાં ભી ઉસકી તલાશમેં આયા હું શાયદ વો યહાં મિલ જાએ. ઔર ઉસકી તલાશમેં અપને હોશો હવાસ ખો બૈઠા હું. યે જુમલે સુનકર લોગોંને આપકો નેશાપુરસે નિકાલ દિયા.

આપને એક દિન કિસી યહૂદીસે યે સવાલ કિયા કે મુઝે બૂઝા ખરીદનેકે લિયે આધા દાંગ રકમ દે દે (એક દાંગ છ રત્તીકા વજન હોતા હૈ), લેકિન ઉસને ઝિડક દિયા, ઉસકે બાવજૂદ ભી ઉસકે પાસ તીન ચાર મરતબા જાકર અપના સવાલ દોહરાયા, મગર વો હમેશા ગુસ્સાસે જવાબ દેતા રહા. ઔર જબ આખરી બાર આપને ઉસસે સવાલ કિયા તો ઉસને કહા કે તુમ અજીબ કિસમકે ઈન્સાન હો, ઈતની મરતબા મના કર દેનેકે બાવજૂદ ભી અપને સવાલસે બાઝ નહીં આતે. આપને ફરમાયા કે અગર ફુકરા ઈતનીસી બાત પર ખૌફઝદા હો જાએં તો ઉનકો આલા દરજે કૈસે હાસિલ હો સકતે હૈં. યે બાત સુનકર વો યહૂદી ખુલૂસે દિલકે સાથ મુસલમાન હો ગયા.

એક મરતબા આપને કાબાકે અંદર કુછ લોગોંકો બાત કરતે દેખકર લકડિયાં જમા કરની શુરૂ કર દીં. ઔર જબ લોગોંને ઉસકી વજહ પૂછી તો ફરમાયા કે મૈં આજ કાબા જલા દેતા હું કે લોગ ખૂદ બખૂદ અલ્લાહકે સાથ મશ્ગૂલિયત હાસિલ કર સકેં.

એક મરતબા આપ હરમકે અંદર થે ઔર તેઝ હવાકે ઝોંકોંસે હરમકે પરદે હિલંને લગે. આપકો યે મંઝર બહોત અચ્છા માલૂમ હુવા. ઔર અપની જગહસે ઉઠકર પરદા પકડકર ફરમાયા કે.

ગુફત અય રઅના ઉરૂસે સર ફરાઝ
દરમિયાં તુકે બનશિશ્તા બનાઝ

અય પરદે તુને જો ખૂદકો દુલહનકી તરહ આરાસ્તા કિયા હૈ બતા કે તેરે અંદર કૌન સાહિબે જલ્વા ફરમા હૈ. જબ કે મખ્લૂક શિદ્દતે પ્યાસ ઔર ગરમીકી વજહસે બબૂલકે પત્તોંકી તરહ તબાહ હૈ. અય હરમ અગર તુઝકો અલ્લાહ તઆલાને એક મરતબા 'બયતી' ફરમાયા હૈ તો સો મરતબા 'અબ્દી' ભી ફરમાયા હૈ.

આપને સત્તર (૭૦) હજ કિયે. ઔર એક મરતબા સફરે હજકે દૌરાન એક કુત્તેકો ભૂખસે નિઢાલ દેખકર ફરમાયા કે હૈ કોઈ જો એક રોટીકે બદલામેં મુઝસે ચાલીસ હજકા સવાબ ખરીદ લે. યે સુનકર એક શખ્સને હામી ભરતે હુએ આપકી ખિદમતમેં

એક રોટી પેશ કર દી. ઔર આપને ચાલીસ હજકા સવાબ ઉસકો દે દિયા. રોટી લેકર આપને ઉસ ભૂખે કુત્તેકો ખિલા દી. યે વાકિઆ સુનનેકે બાદ એક બુઝુર્ગને આપકે પાસ પહોંચકર ગઝબનાક લેહજામેં ફરમાયા કે કયા તુને અપને નઝદીક યે બહોત બળા કારનામા અંજામ દિયા હૈ. જબ કે ઉસકી કિંમત ઈસ લિયે ભી કુછ નહીં કે હઝરત આદમને તો દો ગેહૂંકે બદલે આઠ જન્નતોંકો ફરોખ્ત કર દિયા. યે સુનકર આપ સર નીચા કરકે એક કોનેમેં જા બૈઠે.

એક મરતબા ગરમીકે મોસમમેં જબલે રહમત પર આપકો તેઝ બુખાર આ ગયા. ઉસ વક્ત આપકે એક અજમી દોસ્તને પૂછા કે કયા કિસી ચીઝકો આપકી તબીઅત ચાહતી હૈ? ફરમાયા કે ઠંડે પાનીકી ખ્વાહિશ હૈ. યે સુનકર વો ઈસ લિયે બહોત પરેશાન હો ગયા કે ગરમીકે મૌસમમેં ઠંડા પાની કહાંસે લાઉં. ફિર ભી એક લોટા લેકર પાનીકી તલાશમેં ચલ પડા. રાસ્તામેં અચાનક બાદલ આયા ઔર ઓલે પડને લગે. ઔર તમામ ઓલે સિમટ સિમટકર ઉસ શખ્સકે પાસ જમા હો ગએ. યે દેખકર ઉસને સમઝ લિયા કે યે સબ આપ હી કરામતકા ઝુહૂર હૈ. ઔર તમામ ઓલે લોટેમેં જમા કરકે આપકે સામને પેશ કર દિયે. ઔર જબ આપને સવાલ કિયા કે ગરમીકે મોસમમેં તુમ યે ઠંડા પાની કહાંસે લે આએ? ઉસને જબ પૂરા વાકિઆ બયાન કર દિયા તો આપકો ખયાલ પૈદા હુવા કે યે સિર્ફ મેરી કરામતકી વજહસે હુવા હૈ. ઈસ લિયે નફસકો મલામત કરતે હુએ ફરમાયા કે તુઝે તો ઠંડે પાનીકે બજાએ ગરમ પાની મિલના ચાહિયે. એક મરતબા દૌરાને સફર જંગલમેં આપકો બેહદ થકાન મેહસૂસ હુઈ લેકિન ઈત્તિફાકસે જબ ચાંદ પર આપકી નઝર પડી તો ઉસ પર યે લિખ્ખા હુવા દેખા ફસયક્ફી કહુમુલ્લાહ. યાની અલ્લાહ તુમહારે લિયે કાફી હૈ. યે દેખકર મુઝમેં કુવ્વત આ ગઈ. જિસકી વજહસે બહોત તાકત પહોંચી.

એક મરતબા આપકો તન્હાઈમેં યે ઈલ્હામ હુવા કે તુ બહોત બેહૂદા બાતેં કરતા હૈ. ઉસકી સઝામેં હમ તેરે ઉપર મુસીબત નાઝિલ કરેંગે. આપને અર્ઝ કિયા કે અગર તુ મેરી યાદાગોઈકી મુખાલિફત કરેગા તો મૈં ભી ઉસસે બાઝ નહીં આઉંગા. ફિર ઈલ્હામ હુવા કે હમેં તેરી યે બાત પસંદ આઈ. આપને ફરમાયા કે એક મરતબા મૈં હઝરત મૂસાકે મઝારકી ઝિયારતકે લિયે હાઝિર હુવા તો મૈંને મિટ્ટીકે હર ઝર્રાસે 'અરિની' કી આવાઝ સુની. આપને ફરમાયા કે એક મરતબા સફરે હજકે દૌરાન મૈંને એકકો તકલીફ ઔર બે ચેનીકે દૌરાન ઝમીન પર તડપતે હુએ દેખકર યે ઈરાદા કિયા કે ઉસ પર સૂરએ ફાતિહા પઢકર દમ કર દૂં. લેકિન નિદા આઈ કે યૂંહી તડપને દો. ક્યૂંકે યે અહલે બૈતકા દુશ્મન હૈ.

એક મરતબા આપકી વઅઝકી મેહફિલમેં એક ઐસા શખ્સ પહોંચ ગયા જો નાચ ગાનેકા માહિર થા. લેકિન વો આપકે વઅઝસે બહોત હી મુતઅસ્સિર હુવા કે

બેચેનીકી હાલતમેં ઘર પહોંચા. ઔર અપની વાલિદાસે કહા કે મેરી મૌતકા વકત કરીબ હૈ ઈસ લિયે મેરે ઈન્તેકાલકે બાદ મેરી કબા (શેરવાની) તો કબર ખોદને વાલેકો દે દેના ઔર પેરહન ગુસલ દેનેવાલેકે સુપુર્દ કર દેના. ઔર સિતારકી મિઝરાબકો મેરી આંખોંમેં પેવસ્ત કરકે યે કેહના કે જિસ તરહ તુને ઝિંદગી ગુઝારી ઉસી તરહ મર ગયા. એક મરતબા લોગોંને આપસે યે શિકાયત કી કે અલી કવ્વાલ રાતકો શરાબ પીતા હૈ. ઔર સુબહકો આપકી મેહફિલમેં હાઝિર હો જાતા હૈ. યે સુનકર આપને ખામોશી ઈખ્તિયાર કર લી. ફિર અચાનક એક દિન વોહી કવ્વાલ આપકે રાસ્તેમેં બદ મસ્ત પડા હુવા નઝર આયા તો એક મુરીદને અર્ઝ કિયા કે દેખિયે યે વોહી અલી કવ્વાલ હૈ જો શરાબસે બદમસ્ત પડા હૈ. આપને ઉસ તાનાઝની કરનેવાલે મુરીદકો હુકમ દિયા કે ઉસકો અપને કાંધોં પર ઉઠાકર ઉસકે ઘર પહોંચા દો, ચુનાંચે ઉસ મુરીદને ન ચાહનેકે બાવજૂદ અપને કાંધોં પર ડાલકર ઉસકે ઘર પહોંચા દિયા, લેકિન હોશ આનેકે બાદ ઉસ કવ્વાલને આપકે હાથ પર ઐસી તૌબા કી કે બાદમેં વલીકે દરજે તક પહોંચા.

ઈરશાદાત :- આપને ફરમાયા કે બંદા દો નિસ્બતોંકે દરમ્યાન મહસૂર (કૈદબંદ) હૈ. એક નિસ્બતે આદમ હૈ જો શહવત ઔર આફતકા સબબ હોનેકી વજહસે નિસ્બતે બશરિયતસે તઅલ્લુક રખતી હૈ. ઈસ લિયે યે નિસ્બત મેહશરમેં ખતમ હો જાએગી. લેકિન દૂસરી નિસ્બત જો હક તઆલાસે તઅલ્લુક રખતી હૈ ઔર જિસકે ઝરીઆ કશ્ફ ઔર વિલાયત હાસિલ હોતી હૈ. ઉસકા તઅલ્લુક ઉબૂદિયતસે હૈ. ઔર યે નિસ્બત કભી ખતમ નહીં હોતી. કયૂંકે જબ બારી તઆલા બંદેકી નિસ્બત અપની તરફ મન્સૂબ કર લેતા હૈ તો ફિર બંદે પર કિસી કિસમકા ગમ ઔર ખૌફ બાકી નહીં રેહતા. ઔર વો ઈસ આયતકા મિસ્દાક બન જાતા હૈ. **લા ખૌફુન્ અલૈકુમુલ્ યૌમ વલા અન્તુમ્ તહઝનૂન.**

ફરમાયા કે ખુદા તઆલાકા બોઝ સિર્ફ વોહી લોગ ઉઠા સકતે હૈં જો ઉસકા બોઝ ઉઠાનેકે કાબિલ હૈં. જૈસા કે હદીસમેં વારિદ હૈ. **ઈન્નલ્લાહ તઆલા અફરાસન્ યર્ કબુહુન્ન જમીઆ.** ફરમાયા કે જિસને ખુદકો ખુદાકે સાથ વાબસ્તા કર લિયા વો ફિતના ઔર ફસાદ ઔર વસાવિસે શૈતાનીસે નજાત પા ગયા. ઔર જિસમેં ખુદાકો યાદ રખનેકી સલાહિયત ઔર કુદરત હોતી હૈ વો કભી પરેશાન નહીં હોતા. ફરમાયા કે ઉલૂમે ઝાહિરીકે ઝરીઆ મુરીદકો રાસ્તા દિખાનેકે બજાએ ઉલૂમે બાતિનીસે તરબિયત દેની ચાહિયે.

એક મરતબા લોગોંને અર્ઝ કિયા કે બાઝ મર્દ ઔરતોંકી સોહબતમેં બૈઠકર યે દાવા કરતે હૈં કે હમ ઉનકો દેખનેકે બાવજૂદ ભી માસૂમ હૈં. આપને ફરમાયા કે જબ તક નફસ મૌજૂદ હૈ ઉસ વકત તક અવામિર ઔર નવાહીકી પાબંદી ઝરૂરી હૈ. ઔર

ઉસસે કિસીકો ભી બરીઉઝ ઝિમ્મા કરાર નહીં દિયા જા સકતા. ઔર ઐસે મકામાત પર કભી બેહયાઈસે કામ ન લેના ચાહિયે જબ તક હુરમતસે રૂગરદાં ન હો, ફિર ફરમાયા કે આમાલે સાલિહા યે હૈં. કુરઆન પર અમલ પેરા હોના, ખ્વાહિશાત ઔર બદ આદાતકો છોળ દેના. મુરશિદકા ઈત્તિબાઅ કરના, મખ્લૂકકો માઝૂર ખયાલ કરના, ઔરાદો વઝાઈફ પર હીલાજોઈ ન કરતે હુએ પાબંદીકે સાથ જમે રેહના. એક મરતબા લોગોંને પૂછા કે જો ઔસાફ મુરશિદમેં હોને ચાહિયે કયા વો આપમેં મૌજૂદ હૈં? ફરમાયા કે નહીં. ઉનકે છૂટ જાનેકા ગમ ઔર ન હાસિલ કરનેકા અફસોસ હૈ. ફિર લોગોંને સવાલ કિયા કે આપકી કરામતેં કયા હૈં? ફરમાયા કે નસરઆબાદ વાલોંને તો પાગલ કેહકર મુઝે વહાંસે નિકાલ દિયા. નેશાપુરમેં મૈં પહોંચા તો વહાં ભી યેહી સુલૂક કિયા ગયા. બગદાદમેં હઝરત શિબ્લીકી ખિદમતમેં રહા ઔર ચંદ હી સાલમેં દો તીન હઝાર લોગ વાઝિલ ઈલલ્લાહ હુએ. લેકિન મેરા ઝિકર નહીં આયા. લોગોંને સવાલ કિયા કે આપકી ઈઝઝત કયા હૈ? ફરમાયા કે મિમ્બર પરસે ઈસ લિયે ઉતારા ગયા કે ઉસકી મુઝમેં અહલિયત નહીં થી. ફરમાયા કે દિલ જો કુછ હાસિલ કરતા હૈ ઉસકી બરકતેં જિસમ પર ઝાહિર હોતી હૈં. ઔર રૂહ જો કુછ હાસિલ કરતી હૈ ઉસકી બરકતેં દિલ પર વારિદ હોતી હૈ. ફરમાયા જિસમ બંદેકે લિયે એક કૈદખાના હૈ. ઔર જબ તક વો ઉસસે બાહિર નહીં [illegible] જાતા સુકૂન હાસિલ નહીં હો સકતા. ઔર નફસકી ઝિલ્લત જિસ્મકી કૈદસે નજાત અતા કર દેતી હૈ.

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કુછ કબ્રસ્તાન ઐસે ભી હોતે હૈં જિનકે ચારોં કોનોંકો ફરિશ્તે ઉઠાકર ઉનમેં દફન શુદા લોગોંકો બગૈર હિસાબ કિતાબ જન્નતમેં ભેજ દેંગે ઔર ઉનહીંમેંસે જન્નતુલ બકીઅકા કબ્રસ્તાન હૈ. ઈસી લિયે હઝરત અબૂ ઉસમાનને અપની કબર વહાં ખુદવા રખ્ખી હૈ. ઔર એક દિન જબ હઝરત અબુલ કાસિમકા વહાંસે ગુઝર હુવા તો પૂછા કે યે કિસકી કબર હૈ? લોગોંને બતાયા કે અબૂ ઉસમાનને અપને લિયે ખુદવાઈ હૈ. આપને ફરમાયા કે મૈંને ખ્વાબમેં યે દેખા હૈ કે જન્નતુલ બકીઅકે મુરદે હવામેં પરવાઝ કર રહે હૈં. ઔર જબ મૈંને ઉસકી વજહ પૂછી તો બતાયા ગયા કે જિસ શખ્સમેં યહાંકે મરાતિબકી અહલિયત નહીં હોતી ઉસકો અગર યહાં દફન ભી કર દિયા જાએ જબ ભી ફરિશ્તે ઉસકો યહાંસે દૂસરી જગહ મુન્તકિલ કર દેતે હૈં. ઔર જબ આપકી મુલાકાત હઝરત અબૂ ઉસમાનસે હુઈ તો આપને ફરમાયા કે તુમને બકીઅમેં અપને લિયે જો કબર ખુદવાઈ હૈ ઉસમેં તો મૈં દફન હુંગા. ઔર તુમ નેશાપુરમેં વફાત પાઓગે. ચુનાંચે કુછ હી અરસા બાદ અબૂ ઉસમાનકો લોગોંને વહાંસે નિકાલ દિયા ઔર વો વહાંસે બગદાદ ફિર રય ઉસકે બાદ નેશાપુર પહોંચકર વફાત પા ગએ. ઔર હીરામેં મદફૂન હુએ. મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે ઈસ ખ્વાબકે સિલસિલામેં ઈખ્તિલાફ હૈ. બાઝ લોગ કેહતે હૈં કે યે ખ્વાબ હઝરત

અબુલ કાસિમને નહીં બલ્કે કિસી ઔરને દેખા થા.

વફાત :- ઉસ્તાદ ઈસ્હાક ઝાહિદ ખુરાસાની અકસર મૌતકા ઝિકર કરતે રેહતે થે. લેકિન આપને ઉનહેં મના કરતે હુએ ફરમાયા કે મૌતકે બજાએ મુહબ્બતકા ઝિકર કિયા કરો. લેકિન આપને અપને ઈન્તેકાલકે વક્ત એક નેશાપુરી બાશિંદેસે જો ઉસ વક્ત આપકે સરહાને મૌજૂદ થા ફરમાયા કે જબ તુમ નેશાપુર જાઓ તો ઉસ્તાદ ઈસ્હાકસે કેહ દેના કે જૈસા તુમ બયાન કિયા કરતે થે વાકઈ મૌત બહોત સખ્ત દુશ્વાર ચીઝ હૈ. આખિરકાર આપ ઉસ કબરમેં મદફૂન હુએ જો બકીઅમેં અબૂ ઉસમાનને અપને લિયે તૈયાર કરાઈ થી. કિસીને ઈન્તેકાલકે બાદ આપકો ખ્વાબમેં દેખકર હાલ પૂછા તો ફરમાયા કે અલ્લાહને મુઝ પર ઐસા ઈતાબ નહી કિયા જૈસા દૂસરે ઝબરદસ્ત કિયા કરતે થે. અલબત્તા યે નિદા ઝરૂર આઈ કે અય અબુલ કાસિમ વિસાલકે બાદ જુદાઈ કી હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ મુઝે લહદમેં રખ દિયા ગયા અબ તો અહદ તક પહોંચા દે.

હઝરત અબુલ ફઝલ હસન સરખ્સી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ બહોત સાહિબે કરામત ઔર ફરાસત બુઝુર્ગ ઔર હઝરત અબુ સઈદ હિયરકે મુરશિદ ઔર સરખ્સ હીમેં પૈદા હુએ.

હાલાત :- જબ હઝરત અબુ સઈદ પર કબ્ઝકી કૈફિયત તારી હોતી તો હઝરત અબુલ ફઝલકે મઝારે અકદસકા તવાફ કિયા કરતે થે. જિસકે બાદ આપકે ઉપર બસ્તકી કૈફિયત નમૂદાર હો જાતી. ઔર હઝરત અબૂલ ફઝલકે મુરીદોંમેંસે જો ભી હજકા ઈરાદા કરતા તો હઝરત અબૂ સઈદ ઉસકો આપકે મઝારકી ઝિયારતકા મશ્વરા દેતે હુએ ફરમાતે કે વહાંકી ઝિયારતસે તમામ મકાસિદ પૂરે હો જાએંગે. હઝરત અબૂ સઈદકા બયાન હૈ કે એક મરતબા દરિયાકે કિનારે પર મૈં, ઔર દૂસરે કિનારે પર હઝરત અબૂલ ફઝલ ખળે હુએ થે ઔર ઉસ વક્ત આપકી મુઝ પર ઐસી નઝર પળી કે મેરે દરજોંમેં રોઝ બરોઝ ઈઝાફા હોતા ચલા ગયા. ઈમામ ખરામી બયાન કિયા કરતે થે કે એક મરતબા મૈં દરખ્ત પર ચળ્હા હુવા શેહતૂત તોડ રહા થા કે આપકા ઉધરસે ગુઝર હુવા. લેકિન આપને મુઝે દેખે બગૈર સર ઉઠાકર કહા કે અય અલ્લાહ! મૈં સાલ ભરસે હજામત બનવાનેકે લિયે તુઝસે એક દાંગ તલબ કર રહા હું, લેકિન તુ નહીં દેતા. કયા દોસ્તોંકે સાથ યેહી સુલૂક કિયા જાતા હૈ. ઈમામ ખરામી કેહતે હૈં કે ઉસ વક્ત જબ મેરી નઝર દરખ્ત પર પડી તો ઉસકી તમામ શાખેં ઔર પત્તે સોનેકે બન ગયે. લેકિન યે સૂરત દેખકર આપને ફરમાયા કે દિલકી રાહતકે લિયે તુઝસે કોઈ બાત ન કેહની ચાહિયે.

મન્કૂલ હૈ કે સરખ્સમેં એક બે નમાઝી દીવાનાવાર ફિરા કરતા થા. ઔર જબ

ઉસસે લોગોંને નમાઝ પઢનેકે લિયે ઈસરાર કિયા તો ઉસને કહા કે વુઝૂ કરનેકે લિયે પાની કહાં હૈ? યે સુનકર લોગ કુંવે પર પકડકર લે ગએ. ઔર ઉસકે હાથમેં રસ્સી ઔર ડોલ થમાકર કહા કે ઉસમેંસે પાની ખીંચકર વુઝૂ કર લે. લેકિન વો દીવાના તેરા (૧૩) દિન તક ઉસી તરહ રસ્સી પકડે બૈઠા રહા. ઔર ઈત્તિફાકસે જબ આપકા ઉધરસે ગુઝર હુવા તો ફરમાયા કે યે તો ગૈર મુકલ્લફ હોનેકી વજહસે શરીઅતકી કૈદસે બિલકુલ આઝાદ હૈ. જાઓ ઉસે ઉસકે ઘર પહોંચા દો.

ઈરશાદાત :- એક મરતબા હઝરત અબૂ સઈદકો આપને આપને યહાં ઠહેરનેકા હુકમ દિયા. ઔર આપને ઉનસે ફરમાઈશ કી કે કોઈ આયત તિલાવત કરો. ચુનાંચે ઉનહોંને યે આયત તિલાવત કી **યુહિબ્બૂ નહુમ્ કહુબ્બિલ્લાહ**. તો આપને ઉસકે સાતસો મઆની બયાન કિયે, જો એક દૂસરેસે બિલકુલ જુદા થે. હત્તાકે પૂરી રાત ઉસીમેં ગુઝર ગઈ. ઔર આપને ફરમાયા કે રાત ગુઝર ગઈ ઔર હમારી બાત ખતમ ન હો સકી. લેકિન ઉસમેં રાતકા ઈસ લિયે કોઈ કુસૂર નહીં કે હમારી બાત હી લંબી થી. ફરમાયા કે મુવાફિકત અજ્રે નેક હૈ. ઔર ઈસ અજ્રે નેકકી મુવાફિકત ઉસસે ભી અફઝલ હૈ, ફરમાયા કે જિસકો ખુદાકી મુવાફિકત હાસિલ હો જાતી હૈ વો કભી ઉસકી મુખાલિફત નહીં કરતા. ફિર ફરમાયા કે જબ અલ્લાહ તઆલાને સિફતે આદમસે આગાહ કરના ચાહા તો ફરમાયા **અસા આદમ રબ્બહૂ** ઔર જબ અપની સિફતે ફઝલસે આગાહ કરના ચાહા તો ફરમાયા **ઈન્નલ્લાહસ્તફા આદમ**. ફરમાયા કે ચૂંકે અસ્હાબે કહફ બિલા વાસ્તા ખુદા પર ઈમાન લાએ, ઈસ લિયે વો જવાં મર્દ કેહલાનેકે મુસ્તહિક હૈં.

વાકિઆત :- એક મરતબા કહતકે દૌરાન લોગોંને આપસે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે પાની ઝરૂર બરસેગા. ચુનાંચે ઈસ કદર બારિશ હુઈ કે તમામ ખુશ્ક દરખ્ત સરસબ્ઝ હો ગએ. ઔર જબ લોગોંને પૂછા કે આપને કયા દુઆ કી થી? ફરમાયા કે મૈંને રાતકો ઠંડા પાની પી લિયા થા. જિસકી વજહસે ખુદાને સબકા દિલ ઠંડા કર દિયા. મુસન્નિફ ફરમાતે હૈં કે ઈસ વાકિઆસે યે અંદાઝા હોતા હૈ કે આપ કુતુબે દૌરાં થે. કયૂંકે યે ચીઝેં કુતુબ હીમેં પાઈ જાતી હૈં. એક મરતબા લોગોંને આપસે જાબિર બાદશાહકે વકતકે લિયે દુઆએ ખૈરકી દરખ્વાસ્ત કી તો ફરમાયા કે મુઝે તો ઉસકા અફસોસ હૈ કે તુમ લોગ બાદશાહકો અપને દરમિયાન કયૂં લે આએ.

અકવાલે ઝરીં :- આપને ફરમાયા કે ન તો ગુઝરે હુએ ઝમાનેકો યાદ કરો ઔર ન આનેવાલેકા ઈન્તિઝાર કરો. બલ્કે હાલ હીકો ગનીમત સમઝો.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે કરીબ લોગોંને આપસે અર્ઝ કિયા કે હમારી યે ખ્વાહિશ હૈ કે હમ આપકો ફલાં શેખકે મકબરેમેં દફન કરેં. આપને ફરમાયા કે નહીં બલ્કે મુઝે ફલાં ટીલે પર દફન કરના, જહાં આવારા ગિરોહ કિસમકે લોગ દફન હૈં. કયૂંકે વો ખુદાકી રહમતોંકે ઝિયાદા મુસ્તહિક હૈં.

હઝરત અબુલ અબ્બાસ સયારવી (રહ.) કે હાલાત ઔર ખૂબિયાં

તઆરૂફ :- આપ શરીઅતકે બહોત બળે આલિમ ઔર તરીકતકે બળે બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં. આપ હઝરત અબુબકર વાસ્તીકે મુરીદોંમેંસે થે. ઔર સર ઝમીને મરૂ પર આપને બહોતસે હકાઈકકા ઈન્કિશાફ (ઈઝહાર) ફરમાયા.

હાલાત :- આપકો અપને વાલિદકી મીરાસમેં બહોત ઝિયાદા માલો અસબાબ મિલા થા. લેકિન સબ કુછ રાહે મૌલામેં લુટા દિયા. ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા બાલ મુબારક જો આપકે પાસ થા ઉસકી બરકતસે આપકો બયઅત ઔર તૌબાકી તૌફીક નસીબ હુઈ. ઔર ઐસે મરાતિબ તક પહોંચે કે ઈમામ હનફીકે નામસે મશહૂર હુએ. ઔર સૂફિયાએ કિરામ ઉસ ગિરોહકો તાઈફાએ સિયારગાનકે નામસે યાદ કરતે હૈં. એક દિન આપ અખરોટ ખરીદને એક દુકાન પર પહોંચે. ઔર ઉસકો અખરોટકી રકમ દે દી. દુકાનદારને અપને મુલાઝિમસે કહા, આપકો બહોત નફીસ અખરોટ છાંટકર દે દો, આપને પૂછા કે કયા તુમ હર ખરીદારકે સાથ યેહી તરીકા ઈખ્તિયાર કરતે હો? ઉસને જવાબ દિયા કે નહીં, લેકિન આપકો આલિમ હોનેકી વજહસે ખરાબ ચીઝેં દેના પસંદ નહીં કરતા. આપને ફરમાયા કે મૈં અપને ઈલ્મકો અખરોટકે બદલેમેં ફરોખ્ત કરના મઅયૂબ ખ્યાલ કરતા હું. યે ફરમાકર કીમત વાપસ લિયે બગૈર ચલે ગએ.

લોગ આપકો જબરિયા ફિરકાકા ફર્દ કેહતે થે. ક્યૂંકે આપકા કૌલ યે થા કે લૌહે મહફૂઝમેં લિખ્ખી હુઈ ચીઝકો બંદા તર્ક નહીં કર સકતા. ઔર મુકદ્દરાતકે ખિલાફ કુછ ભી નહીં કર સકતા. ઈસ અકીદેકી વજહસે આપને બેહદ તકલીફેં બરદાશ્ત કીં. લેકિન આખિરમેં અલ્લાહ તઆલાને ઉન તકલીફોંસે છુટકારા દે દિયા.

ઈરશાદાત :- જબ અકલમંદોંને આપસે પૂછા કે આપકો રિઝક કહાંસે મિલતા હૈ? ફરમાયા કે ઉસકે યહાંસે જો બગૈર સબબ અપની મરઝીકે મુતાબિક લોગોંકે રિઝકમેં તંગી ઔર ફરાખી કરતા રેહતા હૈ. ફિર ફરમાયા કે લાલચકી તારીકી નૂરે મુશાહિદાકે લિયે હિજાબ બન જાતી હૈ. ફરમાયા કે જબ તક મોમિન અપની ઝિલ્લત પર ઈસ તરહ સબર નહીં કરતા જિસ તરહ અપની ઈઝઝત પર સબર કરતા હૈ. ઉસ વકત તક ઉસકા ઈમાન મુકમ્મલ નહીં હોતા. ફરમાયા કે સચ્ચે લોગોંકી ઝબાન પર અલ્લાહ તઆલા ઈલ્મ ઔર હિકમતકો જારી કર દેતા હૈ. ફરમાયા કે અંબિયાકો ખતરાત ઔર ઔલિયાકો વસ્વાસ ઔર અવામકો ફિકરેં ઔર આશિકોંકે લિયે અઝાઈમ હુવા કરતે હૈં. ફરમાયા કે જિસ પર ખુદાકી મહેરબાની હુવા કરતી હૈ ઉસ પર લોગ ભી મહેરબાન રેહતે હૈં. લેકિન જિસ પર કહર નાઝિલ હોતા હૈ લોગ ભી ઉસસે દૂર ભાગ જાતે હૈં. ફરમાયા કે મઆરિફસે

બાહિર આનેકા નામ મારિફત હૈ. ઔર તૌહીદકી તારીફ યે હૈ કે ખુદાકે સિવા દિલમેં કિસીકા ગુઝર ન હો: યાની તૌહીદકા ગલ્બા ઈસ હદ તક ઝિયાદા હો જાએ કે જો ચીઝ દિલમેં દાખિલ હો ઉસ પર તૌહીદકા રંગ ચળ્હ જાએ. ઔર મુવહહિદ વોહી હૈ જો તૌહીદકે દરિયામેં ગર્ક હોકર ખુદ ભી અહદકી શકલ ઈખ્તિયાર કર લે. જૈસા કે ફરમાયા કુન્તુ લહૂ સમ્અંવ્વ બસરા. યાની હમ ઉસકી સમાઅત (કાન) ઔર બસારત (આંખ) બન જાતે હૈં.

જિસ વકત લોગોંને આપસે સવાલ કિયા કે આપ ખુદા તઆલાસે કયા તલબ કરતે હૈં? ફરમાયા કે વો જો કુછ ભી દે દે. કયૂંકે મૈં તો ફકીર હું. ઔર ફકીરકો જો કુછ ભી મિલ જાએ વોહી ઉસકે લિયે બહોત ગનીમત હૈ. ફિર લોગોંને સવાલ કિયા કે મુરીદકે લિયે બેહતરીન રિયાઝત કૌનસી હૈ? ફરમાયા કે શરીઅતકે અહકામ પર સબર, ઔર મના કી હુઈ ચીઝોંસે બચના. ઔર નેકોંકી સોહબત બેહતરીન રિયાઝતેં હૈં. ફરમાયા કે અતા કી દો કિસ્મેં હૈં. પેહલે કરામત દૂસરે ઈસ્તિદરાજ. કરામત તો યે હૈ કે જો તુમહારે લિયે કાબિલ હો. ઔર ઈસ્તિદરાજસે જો ખુશી તુમહારી તરફ લૌટા દી જાએ. ફિર ફરમાયા કે અગર કુરઆનકી તિલાવતકે બગૈર નમાઝ જાઈઝ હો સકતી તો યે શેર મુકમ્મલ તૌર પર સાદિક આતા જિસકા તર્જુમા યે હૈ.

મેરી એક ઝમાનાસે યે તમન્ના હૈ કે કાશ મૈં અપની ઝિંદગીમેં કિસી મર્દ આઝાદકો દેખ સકતા.

વફાત :- ઈન્તેકાલકે વકત આપને યે વસિયત ફરમાઈ કે વફાતકે વકત મેરે મુંહમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા બાલ મુબારક રખ દિયા જાએ. ચુનાંચે મૌતકે બાદ આપકી વસિયત પર અમલ કર દિયા ગયા. આપકા મઝાર મરૂમેં હૈં. ઔર આજ તક લોગોંકી હાજતોંકો પૂરી કરનેકે લિયે લોગોંકા મરજા (ઠિકાના) બના હુવા હૈ. ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન. વમા તૌફીકી ઈલ્લા બિલ્લાહ.

ખતમ શુદ

